

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01152237 2

۵۳۹	ملک احمد پاشانک بوسنہ	۵۶۵	اکری صوطاغی
	ایالتدن سبب عزلی	۵۶۶	کوستندیل قلعه‌سی
۵۴۱	بانولقدن روم ایلنہ عزیمت	۵۶۷	دوپشینجه قلعه‌سی
۵۴۳	دوبرون قلعه‌سی	۵۶۹	دورغان ، ریلہ ویرام پاشا قلعه‌لری
۵۴۳	پرپوی قلعه‌سی	۵۷۰	کوپریلی حصار
۵۴۴	یکی بازار شهری	۵۷۱	پرلیہ قلعه‌سی
۵۴۷	مترویچہ قلعه‌سی	۵۷۲	مناستر شهری
۵۴۸	بوسنہ‌ده کی یدی قله	۵۷۵	کسریہ کولی
۵۵۰	روم ایلی ولایانک قرا و قصبائی	۵۷۹	ممی بابا تکدسی
۵۵۲	پرشتنہ وچانیک قلعه‌سی	۵۸۳	سرفیچہ قلعه‌سی
۵۵۳	اسکوب قلعه‌سی	۵۸۴	نووه بورده حصاری
۵۵۹	اسکوبلہ مجاور اولان شهر وقصبہ‌لر	۵۸۵	سمندرہ قلعه‌سی
۵۶۳	قراطوه قصبہ‌سی	۵۹۱	غازی سید احمد پاشانک شہادتی
۵۶۴	اکری درہ ویرام پاشا حصاری	۶۰۱	وترجہ اوصافی

حقیقه

حقیفه

۵۰۰	ونديك آلتونى	۴۶۳	اسپلت قلعهسى
۵۰۱	قله موج قلعهسى	۴۶۴	ورليقه وكتين قلعهسى
۵۰۳	كول حصار قلعهسى	۴۶۶	نادين قلعهسى
۵۰۴	وارصال قصبهسى ، وبنالوقه قلعهسى	۴۶۷	ايورانيه ، اويروجه ، پوسه - داريه ، زمونيك ، اوزرين قلعهلىرى
۵۰۸	۳-كه قبوداخى قورتاروغه عزيزت	۴۶۸	ضادره قلعهسى
۵۰۹	قراديشقه قلعهسى	۴۶۹	زارا قلعهسى
۵۱۰	قوستانچيه ، قوق نووى ، كهكه قلعهلىرى	۳۷۳	زارا التندن دودوشقه ، اسلا - وون ومورايه عزيزت
۵۱۱	لقا ، ووادونيه قلعهسى	۴۷۳	دودوشقه ولايتى
۵۱۲	يكي حصار قلعهسى	۴۷۴	زارا التندن هلونه صحراسنه عزيزت
۵۱۳	سبقه وزاغراب قلعهسى	۴۷۶	كوريز صحراسندن شبه نيك .
۵۱۶	قرق سنجاغندن چرنيك ، راهوويچه سنجاقلىينه عزيزت	۴۸۰	اسپلت وكلس قلعهلىرىنىك غارتى عسكرىك شبه نيك جانبنه عزيزتى
۵۱۷	چرنيك واصل قلعهسى	۴۸۲	شبه نيك حصارى
۵۱۸	وليقه وبلوستا قلعهسى	۴۸۴	نچيسه قلعهسى
۵۲۰	سرچه ، استويچانچيه ، دوپره قوكه قلعهلىرى	۴۸۹	مارنيا ، ودرنيس قلعهسى
۵۲۱	ماسلوونيه ، ويوزغه قلعهسى	۴۹۳	بوسنه اياالتندن بناوقه يه عزيزت
۵۲۲	راهوويچه قلعهسى	۴۹۴	هلونه صحراسندن ونديك ولايتنه عزيزت
۵۲۴	زرين اوغلى ولايتى	۴۹۵	اسپلت قلعهسى جنراليله ملاقات
۵۲۷	چقا طورنه قلعهسى	۴۹۶	اسپلت شهر وقصبهسى
۵۲۹	زرين اوغلونك اشكال و اخلاقى		
۵۳۱	غرادجق قلعهسى		

۳۲۷	صبيح ارا قلعه‌سی	۳۹۷	فلاق قلعه‌سی
۳۳۹	بغدادن افلاق سفری	۳۹۸	پوه قلعه‌سی
۳۴۱	یرکوکی صحراسنده افلاق	۴۰۰	اورته حصار
	فتوحاتی	۴۰۰	نارین قلعه
۳۴۲	افلاق سبب عصیانی	۴۰۲	وفراش قلعه‌سی
۳۴۵	قالغای سلطان ایله ینه بوغدان	۴۰۳	ایلییا قلعه‌سی
	سفری	۴۰۳	دوه قلعه‌سی
۳۴۸	یاشقه رهبان شهری	۴۰۴	سولوش ، ولاغوش قلعه‌سی
۳۵۰	یاش شهری ، وقورتیه سرایی	۴۰۵	یانووه قلعه‌سی
۳۵۹	بوغدادن ادرنه سفری	۴۱۱	واراط قلعه‌سنک ابتدای
۳۹۵	اسحاقچی قلعه‌سی		محاصره‌سی
۳۶۱	سردار معظم کوسه علی پاشا	۴۲۱	واراط قلعه‌سنک طلسملری
	ایله اردلده واراط قلعه‌سی	۴۲۳	واراط قلعه‌سندن بوسنه دیارینه
	فتیحی		عزیمت
۳۶۲	شارکوی ، موسی پاشا قلعه‌سی	۴۲۵	سره‌نچه قلعه‌سی
۳۶۳	نیش قلعه‌سی	۴۲۷	سرای شهر ، وقلعه‌سی
۳۶۹	بلغراد قلعه‌سی	۴۲۸	بوسنه شهری
۳۷۱	یوقاری ایچ قلعه‌سی	۴۴۲	بوسنه‌دن هلونه قلعه‌سنه عزیمت
۳۷۲	مارین قلعه حصاری	۴۴۴	طراونیک قلعه‌سی
۲۷۴	بلغراد قلعه‌سنک حاکمیری	۴۴۶	آق حصار قلعه‌سی
۲۸۵	باغراددن واراط غزاسنه	۴۴۷	هلونه قلعه‌سی
	عزیمت	۴۵۸	هلونه صحراسندن ونديک
۴۸۴	استوار طمشوار قلعه‌سی		ولایتده ضادره وشبه‌نیک
۳۹۶	طمشوار قلعه‌سندن واراط		قلعه‌لرینی غارت
	غزاسی	۴۶۱	کلس قلعه‌سی

۳۰۱ چارداق قصبه‌سی	۲۳۱ خرس اووا
۳۰۲ لاپسکی قصبه‌سی	۲۳۳ سلستره دن استانبوله عزیمت
۳۰۳ کلیدالبحرین قلعه‌سی	۲۳۵ جلالی آبازه قره حسن پاشانک
۳۰۴ بادشاهک استقبالی ایچرن قلعه‌ده	سبب عصیانی
اجرا ایدیلان شادمانلق	۲۳۹ جلالی حسن پاشانک احوالی
۳۰۷ قلعه سلطانیه	۲۴۳ حسن پاشانک حلبده عاقبتی
۳۰۸ قلعه سلطانیه دن بوزجه اطیه	۲۴۶ مرتضی پاشانک آضرعی
عزیمت	۲۵۵ قیا سلطانک رؤیاسی
۳۰۸ بوزجه ویاماچہ قلعه‌سی	۲۵۹ ملک احمد پاشانک رؤیاسی
۳۱۱ اوصاف قلعه خاقانیه	۲۶۲ قیا سلطانک وفاتی
۳۱۵ کلیولی قلعه‌سی	۲۶۹ استانبولدن بوسنه‌یه عزیمت
۳۲۱ بولایر قصبه‌سی	۲۶۹ اولیانک سرگذشت و سرانجامی
۳۲۲ بن اورخان سلیمان پاشانک	۲۷۲ پادشاه ایله اناطولیده جلالی
زیارتی	اوزرینه سفر
۳۲۴ انز قلعه‌سی	۲۸۵ کملیک قلعه‌سی
۳۲۵ معلقره قلعه‌سی	۲۹۰ بروسه دن بوغاز حصاره
۳۲۶ اینه‌جک قصبه‌سی	عزیمت
۳۲۸ اکری قلعه‌لی بوغاز قصبه‌سی	۲۹۰ کیتہ قلعه‌سی، واپلیوند حصاری
۳۲۹ محمد کرای خانک بوغدان بکی	۲۹۱ ایلی باط قلعه‌سی
بورونسز قسطنطینه فریادنامه‌سی	۲۹۲ ایلی باط بحیره‌سی
۳۳۰ بوهاد قلعه‌سی	۲۹۳ میخالبیج شهری
۳۳۴ سلطان سلیمان تپه‌سی	۲۹۴ باندرمه قصبه‌سی
۳۳۵ یاش صحرا‌سی بحاربه‌سی	۲۹۶ ایدنچق شهری
۳۳۷ یاشدن ، بوغدان وافلاق	۲۹۸ مانیاس کولی و صحرا‌سی
ولایتی غارت	۲۹۹ دیماثوقا قصبه‌سی

صخيفه

صخيفه

۱۱۳	قرالقم واديسى	۱۶۳	آق کرمان صحراسنده ملک
۱۱۴	يانق حصار		باشانک ضياقتى
۱۱۶	بندر قلعهسى	۱۶۸	خانک ملک احمد پاشا-ايه
۱۲۱	بندر قلعه سندن له ولايته		هدايسى
	عزيمت	۱۷۵	بوزجه فتحنامهسى
۱۲۳	خوتين قلعهسى واوصافى	(۱۷۹)	اوزى قلعهسى
۱۲۸	قمانجسه قلعهسى	۱۸۱	اورته حصار
۱۲۹	پلاقه ، واضبارأش قلعهسى	۱۸۳	حسن پاشا قلعهسى
۱۳۰	کوزلو قلعهسى	۱۸۵	قيل برون قلعهسى
۱۳۲	اشجهرز قلعهسى	۱۸۷	يوسف کتبخدانک اوزى
۱۳۵	راقوفچى قرالى محاصره		قلعهسى قزاقدن تخليص ايمى
۱۴۶	له قرالنه عاصى اولان قلعه لرك	۲۰۴	حصار اوزى محاربه سنک
	غارنى		تيجهسى
۱۴۶	ايلوو قلعهسى	۲۰۶	ازاق قلعه سندن آق کرمانه
۱۴۹	بچار هورودوق قلعهسى		عزيمت
۱۵۰	مسقوف مملکتى غارت	۲۱۳	آق کرمان صحراسنده اسرا
۱۵۰	کورلو قلعهسى		آلايى
۱۵۲	لوبن	۲۱۸	استانبولده قزاق آلايى
۱۵۴	جهرل قلعهسى	۲۲۰	آق کرمانه کيدرکن اوغرا نييلان
۱۵۵	طاصمه نهري		يرلر
۱۵۵	قاپوسنه دولين نهري	۲۲۲	استوار کلى حصارى
۱۵۷	قوبلاق قلعهسى	۲۲۴	کلى قلعهسى
۱۵۸	اومان قلعهسى	۲۲۵	طيش بيوک قلعه ، واپچ قلعه
۱۶۰	لادجن قلعهسى	۲۲۷	لوازم ايچون کيديلان يرلر
۱۶۱	استنه قلعهسى	۲۳۰	بابا طاغندن سلسترهيه عزيمت

11
ozl

Poland
1507

بشنجی جلدك فهرستی

صحیفه	MUSUL	صحیفه
۳۹	زیا نگاه معروف کرخی	۳
استانبوله عزیزیتی	سومپکه قصبه سی	۴
۴۰	موصل قلعه سی	۵
دفتردار زاده محمد پاشا بك	موصلدن کردستانه عزیزیت	۶
اخلاقی	کفر نونا ، یاخود بلدة الخطیب	۶
۵۴	قلعه سی	
توقات تفصیلاتی	قصبه نبوین	۷
۷۲	زیار نگاه شیخ هادی	۷
عثمانجق قلعه سی	طناز قصبه سی	۸
۷۳	رساند قلعه سی	۹
چفا بحیره سی	سعدرد شهری	۱۰
۷۶	کفره شیروان ، ومعدن	۱۱
عزیزیت	قصبه لری	
۷۹	قرق کلیسا قصبه سی	
۸۱	وسطان قلعه سی	۱۱
ایدوس ایلیجه سی	ارضروم اوزرندن رومه	۱۳
۸۳	عزیزیت	
کوپرو قلعه سی ، وقاچی صوی	آت میدانی وقعه سی	۱۵
۸۴	وانه ملک احمد پاشایه عزیزیت	۱۷
۸۸	واندن بتلیسه عزیزیت	۱۹
پچاوره قاضینک مناقبی	بتلیسدن زریقی بکه	۲۰
۱۰۴	اولیا چلینک بتلیسده کی سر	۲۳
له مملکتته عزیزیت	گذشتی	
۱۰۵	بعض مناقب	۳۱
طولچی جزیره سی		
۱۰۶		
اسماعیل شهری		
۱۰۸		
آق کرمان قلعه سی		

نهزم اولوب جمله اون آلتی بيك كله ويكرمی اوچ بيك اسير بند زنجيره
 اوردق . راقوفجی قرال مجروحاً فرار ايتدی . دردنجی غزامزینه اوسنه
 بهار ایامنده اردلده قولوزو ارنام قلعه ذیلنده راقوفجی قرال ایله مقابله
 اولتوب غازی سیدی پاشا اون درت بيك عسکر ایله راقوفجی سکسان سکر
 بيك عسکريله کامل یدی ساعت جنک عظیم ایدوب حمد خدا آنلر نهزمآ
 فرار ایلدیلر ، یکرمی بيك قدر اسیر آلتدی ، راقوفجی دخی مجروحاً واراط
 قلعه‌سنة واروب آنده دخی فرار ایدمه‌میرهك تسه نه‌ری قربنده نامین قلعه‌سنة
 وارارق اوراده اولمش وشرندن دولت قورتیلمشدر . بری طرفده غزات
 اردوسنی یغما ایدوب یوز اللی پاره آلا‌ی طوبلریله اون یدی پاره بال سیز
 طوبلرینی وبوقدر بيك آرابه یوکی جبه‌خانه وسائر مهمات ولوازمی آلوب
 کمال سلامتله طمشوار صحراسنه چیقدق . شکر خدای یچونه‌که بویله برغازی
 ایله غزالده بولندم . شمدی ینه‌اردل غزاسنه کیتمک صددنده ایکن بوسنده
 قغان ارسلان کبی اولان اووزیر عالیشان مظلوماً قتل ایدیلوب اردل غزاسنه
 سیندی ایله کیتمک میسر اولمادی . نیلیه لم مقتضای تقدیر الهی بو ایش !
 کورهم آینه دوران نه صورت کوسترر درکن سرادار ذی وقار وعالی تبار
 علی پاشانک طوغلری اردل ولایتی جانبنه کیتمکه آماده اولدی . اما نه چاره‌که
 عساکر اسلام ایچنده سیدی احمد پاشا کبی بر نامدار وزیر صاحب وقار یوق
 ایدی . آخر کار تاتارک کلسنه انتظاراً سحرای طمشوارده قرار داده اولدق
 والسلام .

(بشجی جلدك صوکی)

غازی سیدی احمد پاشانک ترجمہ اوصافی

کندیسی آبازہ وچرکسلر آراسنہ کی طاغیر ایجرہ (حدشہ) قومی دینلن قیلہ نك افرادندن ایدی ، حقیرہ کونہ وارمق میسر اولمشدر . اولیہ بہادر وشجیع بر قومدرکہ آبازہ وچرکس اسیر ایدوب ہزار آتلا ایلہ جنک ایدرلر ، آبازہ وچرکس لسانلرینی فصیح ییلرلر . تاداغستان ، قوموغستان ، کورجستان ، وکرلستانہ کیدوب خرسزلق ایدرک غنیمت کلرلر . حکمت خدا سیدی احمد پاشا تازہ بیکیت ایکن آبازہ قومنہ اسیر دوشدرک استانبولہ وپورانده مصرہ کیدوب بازار غلمانده صانلمشدر . صانلقدن صوکرہ افندیسی یاننده سلاحشورلق فتنی تحصیل ایدوب اولیہ استاد کامل اولمش کہ قرق آدم یرده اوچ سلاح اجرا ایدوب نشان اورہرق مصر جندیلرینک آراسنہ « سیدی » یعنی فنا نامی آلمش واولیہ جہ اشتہار بولمشدر . صوکرہ استانبولدن طرف پادشاہیدن سلاحشور طلب ایدیلنجه بونی کوندردکلرندہ دردولتہ کلوب حرم خاصہ نشوونما بولہرق نہایت خاص اوطہدہ جرید ایلہ بر مصاحب شہریاری بی شہید ایدرک فرار ایتمش و صوکرہ رجا ومنت ایلہ کندیسنہ ارضروم ایالندہ کی طورطوم سنجانی ویرلمشدر . اورادہ ایکن مکرلستان وکورجستان طرفلرینی قورودوب نیجہ سرگذشت قزانمشدر .

وفاتنہ قانانی بیلمدیکم کوزل بر تاریخ :

سیدی بی قتل ایلدی کافر کیدی

۱۰۷۱

مشار ایلہ بو حقیر بر تقصیر اولیای بی ریا ایلہ ۱۰۵۵ تاریخندن بری ارضروم ایالندہ طورطوم بکی اشنالق پیدا ایدوب ولی التعمتیز اولمش ونیجہ جنک عظیملرده سردارمن اولہرق غزالر ایلہ مشدر . برنجی غزامن کونہ قلعہ سندنہ ، ایکنجی می ایسہ شوشک قلعہ سندنہ در . اوچنجی سی ایسہ اردل دیارندہ دمیر قپودن ایجرہ کیروب اوشدت شتادہ اون ایکی بیسک عدد صالت وسبکبار بیکیتر ایلہ حاجک صحراسی نام محلدہ قیا اوزرہ راقوفجی قرالک سکسان یدی عدد وجویز جنیلہ طوقوشوب حمد خدا کفار خاکسار

وبودار غروری فراموش ایتدی ، اوقتی آتوب یانی یاصوب (ارجی الی ربك) اسیله مأمور اولوب جوار رحمتہ دوغری فنادن کوز یوموب کیتدی .
رحمة الله عليه رحمة واسعة

حالا یانی چکر یوق نیتکم قوس فلک کون کبی ایلر بیلور ، لازم دکل
آنی دیمک . حد ذاتده اوصافدن ومرتبه دن برابر سیدی احمد پاشا ایدی که
زمانک رستم داستانی یاخود سام نریمانی جهانسزا ایدی ، جمیع دشمنک
کوش خوشلرینه منکوش ایدی . هرديارک دشمنلری رعب و میلرندن جمیع
کفار خانه بردوش اولمشلردی . تقدیرلم یزل ازل الازال بویله ایدی که دست
اسلامده شهید اوله ؛ اکر بوکارخانه قدیم ایچره برقاچ سنه ده شمشیربازلوق
ایتمسی مقدر اولمش اولسه ایدی سنه آتیده نه اردل ، نه نهمسه ، نه اورته مجار ،
نه له ، نه چه ، نه اسفاج دیارلرینی وجود صحیفه دهر دونده قویموب سیف محمدی
ایله کفره سنک وجودلرینی حک ایدوب دارودیارلرینی کفرضالالتدن قورتاروب
مالک اسلامیه به ضم ایتمسی تا قزل المایه کیتمه‌سی امر مقرر ایدی . لکن
جناب بارینک ارادات علیسه‌سی بویله ایمش ، بو تصویرات و ملحوظاتده عثمانلی
ندیم خاصلری ووزراسی بیوک بر سوی تدیر ایتدیلر ؛ امر خدا بویله
ایمش !! چونکه دهردن غنی و فقیر ، جوان و پیر و امر و وزیره جای قرار
دکلدر .

اغبار ایله ای غنجه ، سن ایچ باده کلکون بن نوش ایدیم خون
چون بویله ایمش نیلیم عادت کردون دوران سوره هردون

مضمونجه بوکردش دوار دهر دنئ فلک هر بار چرخنی بویله دوران
ایتدیریر . چون اول مرد میدان کزید وزیر دلیر ، شر چشمه غازیان
ودرویشان (۱۰۷۱) سنه‌سی ماه شوالک اون طقوزنجی کونی وداع عالم
ملک فانی ایدوب سالك راه ملک جاودانی اولدی . جناب رب العزه غریق
رحمت ایدوب مقامنی دارعلین ایلیه آمین ، یامعین ، حتی نیجه یوز عدد ارباب
معارف بو خصوصده تاریخلر یازدیلر .

« دینکزجه بووزیر مظلومه قرآن او قویوب بر خوشجه دفن ایدک » دیوب خطوه ارا به سیله سردار علی پاشایه کتدی . حقیر بعدالدفن روح پرقوحی ایچون بریس تلاوت ایدوب آمه وانین ایله محزون ومتالم خیمه مه کلوب بی هوش اولدم . الحکم الله الواحد القهار .

مرحومک اوضاع و اطوار غیر مرضیه سی — سردار علی پاشا کندویه خواب خرکوش ویره رک قتلنه کلن خط شریفاری کوستردیکنده سرداره اعتماد ایدوب بشر اونز آدمیله کلکه باشلادی . زیراپک صافدل وغل وغشدن بری ایدی . یکیچری اوجاغیله بر اول دیه القا ایتدیکی رأی وتدیبرلرک جمله حیل وشیطنت اولدینی سیدینک معلومی دکل ایدی . صافدروناتی جهتیله سردارک هر سوزینه اعتماد ایدردی . اما سردار ایسه کورپالی یه نهانجه سیدینک عاينده عرض ویرردی . « کیمیانوشک عصیان وفته وفسادینی ، خزینه ویرمه سنه سبب سیدی احمد پاشانک تحریکیدر » دیه یازوب کوندرر ایدی . دهانجه دروغ فروغ تحریر ایدوب کورپالی بی آتش پاره ایدهرک قتلنه متعدد خط شریفلر کتیردیر ایدی . بوندن طولایی ملک احمد پاشا ایله چاوش زاده محمد پاشانک سیدی حقدنه کی عرضلری اغو وهضمحل اولوردی . سیدی یه در دولته کی بعض مجملندن مکتوبلر کلوب « بچون دولت پادشاهی یه عصیان ایدوب اردل رعایاسنی اضلال وواردات دولته رخنه ویرمهک باعث وبادی اولیورسک ؟ » دیه ایدیلن سز رنشلره سیدی « حاشاکه بو ایشده بنم صنع اوله . بن کافر قیرمقله متسلی ایکن نیجه کفارہ استمالت ویرمه . حاشاتم حاشاکه بن پادشاهه عاصی اولام . رضای هایونی ذره قدر تجاوز ایتمز . محبت واتحاد طریق طوررکن راه خلافه کیتیمیز . » دیه عرضلره کیفیت حالی دردولته بیلدیرردی .

حاصلی سردار عالی پاشا و قفادار لرینک اغوا آتی ایله کورپولی نصب نفس ایدوب قتلنه سبب اولمشدر ، سیدی شهید اولدینی کون طمشوار التنده اولان غزات مسلمین ایچره بر فریاد وانین وآجیانلرک طعن ونفرینلرندن غیری کورپالی به وسردار عالی پاشایه هزار وهزار لعن ونفرین ایلدیلرکه جهانه شایع اولدی . چه فائده ! سیدی جام شهادتی دست اجلدن نوش

ایدردی، اما اوده کی حساب بازاره اویماز، اسماعیل پاشا قرنداشمز سیدی‌یه برقصد ایتسه بوغزا سیدی‌یه میسر اولوب سیدیرینه اسماعیل پاشا فدا اولور و بو دین منصبی محلول اولوق اقتضا ایدردی، پاشا قرنداشمز آنکچون غیرت ایدوب سیدی‌نی قتل ایتدی. انجق شمدی سیدی غزاگز مبارک اولسون دییه بیلیر! «دییه نکته دانانه جوابلر ویردی؛ جمله حضار مغموم و متالم چاوش زاده جوابندن حظ ایدوب خنده ایتدیلر. اما اسماعیل پاشایی بو مجلسده قتل ایتسه لر برقطره قانی چیقمازدی، سوویه دیکنده پشیمان اولمشدی. ملک احمد پاشا دیدی که: «باق آجام بودین وزیري محتسب اغاسی اسماعیل اغاجق، اگر کوپرلی آلتی آی دها قالیرسه بو مجلسده حاضر اولانلرک جمله سنی قتل ایدر، ایش چراغی اولسه کده سنی ینه قتل ایدر؛ هله کوروک دها نلر ظهور ایدر!» اول آن مرحوم سیدی پاشا کله سنی صافی طوز ایچنه قویوب الغار ایله آستانه‌یه کوندردیلر، جسدینی دخی غسل ایدرکن قورشون زخندن اصلا قان دیکه میوب دایما جریان ایدرک (۱۰۷۱) سنه‌سی شوالنک اون طقوزنجی جمعه کونی آخر جمعه دیدیکی کبی اولوب اول کون مرحوم اوله طمشوارده خروس قاپوسی خارچنده خندق کنارنده کی جامعک محرابی اوکنده دفن ایلدیلر. دفن ایتسانده نمسه چاساری طرفندن کوندریلان (روزا) نام ایلیچی بو اوایلانی کوره رک حنطو ارا به سنک باشنی چکوب بوفریادک سببی نه اولدیغی سؤال ایدر. سرحد غازیلری داغ درونلرندن دیرلرکه بومیت اول کیمسه در سزی و قرالکزی و جمله کافرستانی تترندی. آدی دمیر آباق غازی سیدی احمد پاشادر. ایلیچی قره شاپقه سنی سربی دولتندن قالدیروب کیسوی پچا ییچنی پریشان ایدوب مسیح و مریمه دعالر ایتدی و بو حال ایله ینه انصافه کله رک دیدی که: «حیفا و دریغ که عثمانلینک نامدار بروزیری ایدی. راقوفیجی قرال کبی برعظیم الشان برقرالی قتل ایدوب درندن خلاص و نمسه دیارینی امن و امان ایلدی. واردل مملکتی فتح ایدوب بو قدر ییملق بقایا خزینه لری تحصیل ایدوب خزینه دولته کوندردی. مکر ایملک یاراماز ایش» دیه مع الکراهه نیجه خند آمیز سوزلر سنویلیوب سیدی پاشا میتی اوزره آوج آوج آتون نثار ایتدی

اوشوب دست بر قفا بند ایله اوطاغه کتیردیلر . عسکر ایچره فترت و طغیان اولسون ایچون اول آن غازي سیدی احمد پاشانك کله سنی سینهدن جدا ایدوب شهید ایتدکنرنده عظمت خدا اردوی اسلام ایچره برغر بو و فریاد قویدی که گویا روز محشر دن نشان ایدی . سیدی پاشانك کندی عسکری ، یکیچری اردوسی بودین اردوسی بزم ملك پاشانك روم ایلی اردوسی ایچندن عسکر دریا مثال علی پاشا اوطاغنه واروب غلوعام ایتدیلر . اما نه چاره مرحوم سیدینك نعشی وجودینی هر سك میداننده کوروب « واحسرتا وافرقتا اردومزك صاحب قرانی کیتدی . بوسنه اردل دیارینه نیجه کیروب کیمیانوش قرال ایله نیجه جنك ایده رز و ناصل قرال نصب ایدوب ده بیک ایکیوز کیسه ایکی ییلاق خراجی تحصیل ایدر و پادشاهه نیجه جواب ویریرز » دیه هرکس فغان ایدوب پریشان اولدیلر ، همان حقیر بو حالی کوروب آتمه سوار اوله رق طرفه العین ایچره ملك احمد پاشا افندمزه کلدیم . احوالی بربر نقل ایلدم . عقلی باشندن کیتدی . « ای خوجه بوکون سکا ایسه ايرته بکادر » دیوب جمله اغواتی حضـ و رینه چاغیره رق وصیت ایتدی . مهر کیسه سنده اولان اوچبوز قطعه الماس طاشلری جمله دفترله اون قطعه سنی اوغلو ابراهیم بکه ، اون قطعه سنی سیدی زاده محمد بکه ، اون قطعه سنی کریمه سی خانم سلطانه و ماعداسنی اغالرینه و یروب « بن اولورسه م سزك اولسون ، حیائده قالیرسه م ینه بتم اولسون » دیه وصیت ایدوب بعده کندولری سردار علی پاشانك دیوانه واروب جمله وزرا و میر میرانلر و پیر و جوانلر سیدی پاشا نعشی یانندن مرور ایدرکن « حیفادریع ! » دیه بکا ایلدیلر . همان اول محله بودین وزیر ی اسماعیل پاشا دارات و عظمتله رفتار ایدرک پاشانك جسدی یانندن کچرکن « های کافر های ! ملعون . » دیه بوشاق لهجه سیله بعض شتوم ایدرک جمله حضار مجلسه سلام و یروب صدر عالیده قرار ایلدی و سرداره خطاب ایله « غزاک قوتلی اولسون جانوم ، همیشه جمله دین دشمانلری موزون باشی بویله غلطان اوله » دیدکده همان بزم ملك احمد پاشا « پاشا ! سن دعوا ی مردی ایدرده اولدیریرم دیردک ، نیچون اولدیرمه دک که بوغزا سکا میسر اوله » دنیجه همان چاوش زاده حاضر جواب . « قو ، پاشا قرنداشم او یله دعوا ی مردی

سزي ايلري كچيروب چرخه جي ايدهرز ديدكده سیدی الله سلطانمدن راضی
اوله بزی دین اوغربنه خدمته قبول ایتدیکز دیدی . درحال قهوه لر کلوب
نوش اولنورکن سلام چارشی حسین اغا و کوچک چلبی کلوب « بوکون مبارک
جمعه کونیدر یکچری اغاسی چلبی اغا کلیور » دینجه هان سیدی پاشا یرندن
پرناپ ایدوب «سلطانم اغا کورسه بزکیدرز دعالم سزه » دیو کیدرکن علی
پاشا ارقه سندن بره اوروک شوکافری دیه باغیردی . العظمة لله اوطاغک جمله
سوقاقرلی یره باتوب علی پاشا عسکری پر سلاح سیدی احمد پاشا اوزرینه
هجوم ایدنجه علی پاشا پرده آردینه کوروب خزینه چادرینه فرار ایتدی .
اول آن اوطاق میدانده قورشون باران کبی یاغدی . آنی کوردمکه برقورشون
غریب سیدینک مسمی الته اصابت ایدوب های مدد کافر لر دیو قوینندن
مارقاماسنی چیقاره رق قورشون زخمه صوقدی . دال خنچر اوله رق بره
آت یتشدیرک دیه فریاد ایدوب هان یمین ویساره صالوب خلایق خنچر ایله
مورومار مثال نارمار ایلدی و اواناق دائره سندن طشره چیقدی . اما قفادار
عسکری یوق و هر طرفده دشمنی چوق بر صاریجه نفری مطبخدن اوچی
یاشمس بر اودون آلوب سیدینک قولنه نیجه اوردیه خنچر البدن دوشدی .
برشاطری دخی اول آن پاشایه برغداره اولوب اوکنه کلن بر آدمی ایکی پاره
ایلدی وخیلیسنی ده بیقدی . شاطری شهید ایلدیلر . یدی آدم دها زخم آلود
اولوب سلاحداری کوچک شاهین و کورجی بک زاده لر دخی مجروح
اوله رق یان و یردی لر . فقیر سیدی بی تاب و بی مجال میدان معرکه ده قالوب
سراج باشی براسب منحوس یتشدیردی . سیدی اگرخانه سنه ال اورام دیرکن
برعسکر آتی قلیچله سیکیرلدی . آت دخی جان حویلله سیدینک سینه سنه
ایکی دپمه اوردی . فقیر سیدی ایکی ایله معلق قالوب واکرک غیطانی دخی
بوغازینه کچوب آندن خلاص ایچون اوغراشیرکن حداملرندن نانکور دلی
ملعون سیدیه یقا یقاه جنک ایدوب بیچاره نک غیطان مار اجل کبی بوغازینه
وچادر ایپلری دخی ایاقلرینه طولاشدی . النده کی غداره ایسه یاورلک
ایتموب غدارلق ایدیوردی . اول آن او دلی حریف بر اودون ایله اودلاورک
باشنه اودون ایله نیجه اوردیه سرسم ایلدی . اطرافده کی حشرات باشنه

قات قات لوند و اغارله خداملر پر سلاح کلورلر . همان سیدی جمله یه خطاباً :
 « بره آدملر دوکونه می کیدرسز یوقسه جنکه می ؟ یوقسه یساقچی ایله بنی بریره می
 ککوتوررسکز . دونک آدملر بن بوکون بیسانه کتتم ؛ سردار علی پاشا
 قازنداشمه کیده رم . صوکره آخر جمعه نماز می قیلمه کیده رم » دیدی . ایکی
 کره جمعه نماز می دیه تکرار ایندیکنده حقیر پردهشت اولوب جمعه نمازینه
 ایجه وقت اولدیغی ده بیلدیکمدن سردار علی پاشا اوطاغنه واروب آرد
 قایوده آدن نزول ایتمد . خزینه دار خیمه سته واروب بعدالسلام و الکلام
 پاشا دیدیکه : « اولیا افندم صفا کلدک ، خوش کلدک ، شمدی بوراجغه نره جکدن
 کلیرسین » دیدکده حقیر — واللهم سید احمد پاشا افندمدن کلیرم . اودخی علی
 پاشا افندمه کلکده در » دیدیکمه خزینه دارکه سیدی احمد پاشانک اقربا
 وعشیرتدن ایدی النده کی صوکیازه سی یایی چکمه اقتداری قالیوب بی تاب
 و بی مجال قالدی و غایت تلاش آلود اولوب کهرباوار صاراردی . برآه سرد
 جکر سوز چکدیکه حقیر اندن نقش بو قلمون اکلامد . همان جمله ایچ
 اغالری چادرلرینی دور ایدوب جمله ایچ اغالرینی پاشانک یانه کوندردی . حقیر
 دخی پاشانک اوطوردیغی سرپرده نک آردنده مؤذن اسماعیل چلبی ایله
 قونوشورکر چنکی مصطفی اغا دامادی حسین اغا کلوب سردار علی پاشایه
 سلطانم قره سیدی پاشا کلیور دیدی . پاشا دخی « تیز خزینه داری چاغرک
 جمله ایچ اغالرینی حاضر ایدک تنبیهمز اوزره توتون و قهوه و شربت لر کتور -
 سونلر » دیجه جمله ایچ اغالری مهیا اولدیلر . صوکره اوطاق پرده لری
 آچیلوب سیدی پاشا ادا ب اوزره آت ایله قرق الی آدیم ایچ رویه کیروب
 آدن اینرکن ایاغی بورقوله رق دیزی اوزره دوشدی . توابعلری قولتوغنه
 کیروب قالدیردیلر . اما کلیشی مردانه دکل ایدی . حقیر سیدی پاشانک اشکالنه
 باقدم گویا میت متحرک ایدی . بطی الحریکه اوطاق نه طاقه طبقه بطبقه چیقنجه
 سرعسکر تاباش دیرکده سیدی بی استقبال ایدوب سیدی السلام علیکم سلطانم
 نه بار مبارک اوله دیدی . سردار علیک آلوب اورته دیرک دینده قرار داده
 اولدی ، « سیدی سلطانم بو ، طمشوار اتنده نیجه بر اوتوریرز . همان بورادن
 قاتلوب کوچ ایدلم و بر غیر ی دیاره کیده لم » دیدکده سردار انشاء الله بوکون

ایده‌مدک. آز قالدی سیدی سنی قتل ایده‌جک ایدی» دیه ختم کلام ایلدی. تحقیق شهادت سیدی احمد پاشا — حقیر بر جمعه ینه سیدی احمد پاشایه واردم. دست شریفی پوس ایتدکن صوکره حال وحاطر سؤال ایتدک. صوکره دیدی که: «جانم اولیاچلی بوکون جمعه‌در. وار طم‌مشوارده خروس قلعه‌سی خندق کسارنده بنم جامعده جمعه‌دن اول دور شریف تلاوت ایله. بوکون بر آخر جمعه نمازی قیلام. زیرا اردل سفرینه کیده‌رز. بلکه بردها نماز قیلامیز. البته بنم جامعہ کتسه‌ک کرک» دیه اون طقوز وندیک النونی احسان ایتدی. حقیر سلطامنم کیده‌لم اما ساعت باقسونلر وقت صلاته نه قالمش کورسونلر دیدم. سیدی پاشا اولیام ساعتک یوقی دیدکه حقیر روم ایلنده الاصونیه شهرنده جرید اوینارکن ساعت دوشمش دیدم. اول آن بر مرصع ساعت باغشلاادی. ساعت نظر ایتدم. هنوز اذانه اوچ ساعت وار بولدیم. سیدی پاشا «دها وقت وار. تیز آت کتیرک بوکون جمعه‌در سردار علی پاشا قرنداشمزه وارالم. کچن جمعه اسماعیل پاشا بوتورینه واردم». بر بلوک باشی دیدیکه: «باق، آ آرسلانم بوکیجه بر یاوونجلی دوش کوردیم. کل بوکون آتہ ینوب بریره کیمته» دیدکه بر چوق کیشلر فریاد ایدوب کیمته کیمته دیدیلر. سیدی — نهدیرسکز هی قبه کیدیلر. بوکیجه بنده بردوش کوردیم حضرت حمزه ایله بر قلیج ووروب قیر شوکافر لری صوکره بو قیلیجی بنم باشم اوستنه قو، دیدی. «انشاءالله شمدی ینه اردله کیدوب چوق دشمن قیرالم. بره تیز آت کتیرک» دیدکه بر قیر آت کتیردیلر. بلارکاب سوار اولدی. اوکجه ایتدکه آت کیرو اوطاق ایچنه کیروب خلیلری چیکنه یرک نایاصدقلره واردی. سیدی برفازس الخیل اولغله آنک ایکی جانبی اوزنکی به طالادوب قیزیل قانلره مستغرق ایتدیسده آت حارونلقدن واز کچمیه ب اوطاقدن طشره چیقمدی. نهایت آتدن اینوب برطوری آتہ سوار اولدی. اوده خیرچینلق ویکازلق ایدوب اولدخی ایکی کوره اوطاق ایچنه فیرایوب کیردی. سیدی آتہ یاره کسیلوب سلاحشورلره غضب آلود اوله رق آتی اهتمام ایله سوردی. آخر اوطاقدن طشره چیقاروب یمین و یسارینه سلام ووروب کیدرکن دونوب اردینه باقدی. کوردیکه تیرکش تیرکشه رکاب رکابه

پاشایه تلاش ال و یروب دیدی که « بره ، هی تیز پاشا قرانداشمزه قهوه و شربت کتیرک » دیدکده همان سیدی پاشا . « بوقهوه تکلیفک قوشمدی ، سن بنم باشیمی آیرسک ، یوقسه شمدی بن سنک باشیکی الیم » دیبه عقاب واری یرندن پرتاب ایدوب همان فقیر اسماعیل پاشا شاشیردیغندن یاننده کی یاصدینی سپر مثال طوتوب ایاغ اوزره قالقازاق معهود ایپ میدانده قالدی . همان اسماعیل پاشانک عقلی باشنه کلوب همان بوشناق لهجه سی اوزره « بقه جانوم سیدوم احمد پاشا سن بنم دنیا و آخرت برادر مسون ، دیدکده سیدی . « بن کوپک ایله قرنداشمی اولورم . یوقدر ؟ » دیبه چرکس لسانی اوزره اوده نیجه کونا طعن آمیز سوزلر سویلوب رستمانه آپول ، آپول رفتار ایدرک ینه ابریشیم خالیچهلر اوزرندن یار قدیمی اولان قوجه طاغلی طورو آتنه بلا رکاب سوار اولوب بی باک و بی پروا الای ایله سرپرده سنه روان اولدی . بری طرفده اسماعیل پاشا دهبسته و سرکردان و پر حجاب اولوب سیدی بی بوغمه حاضرلادینی ایی پنهان ایدوب جمیع ندماسی آراسنده میت متحرک مثال اولدی . اما اصل بیوک حجابی اولدرکه سردار علی پاشانک اوطاغنه واردقده اسماعیل پاشا طعن آمیز بر صورتده : « افدمز کوپر یلی نک امر شریفلرینه و خط هایونه مطاوعت ایتمیوب سیدی پاشانی قتل ایتمزک ؟ بکا برکره امر کلسه بن سیدی بی قتل ایدردم ، اما خط شریف کله سه ده بن ینه اکا ذره قدر امان و یرمیوب کوپک کبی امان و یرمیوب باشنی کسرم . » دیبه دعوی مردی ایدوب نیجه لافزنلک ایتمشدی . شمدی بو حال پر ملال بویله واقع اولنجه حمامده زورنا چالمش تریاکی به دونوب خلق ایچنده آب رویی دوکلدی ، وقع ووقاری کیتدی . حتی اسماعیل پاشا برقاج کون صوکره سردار علی پاشا حضورینه واردقده سردار اثنای کلامده « برادر ایشته سیدی احمد پاشا سزه وارمش یانچین شوظامی قتل ایتدک » دیه طعن آمیز نیجه کلمات ایتدکده اسماعیل پاشا — بره شوکافری نیجه اولدیررسک کلدیکی زمان جهنم زبانسی کبی کلیر « دیدکده سردار علی پاشا — یابکا کلدکده روضه رضوان ویا ملک جنت کبی می کللیور . بلکه هر بار ملک الموت کبی کلوب طورر . واللهی بز ، سیدی بی قتل ایده یز . ایشته سن ده قتل

علی پاشا دخی ناچار قالہرق قورقاردی کہ بروزیرہ دخی خط کلوب سردارک باشی کیدہ ؛ ناچار پس بردہ دن سیدینک قتلہ عزیمت ایلدی . زیرا مقمدا سیدینک واراٹہ امداد ایتدیکندن طولایی اونکده دروننده برعقدہ کین وار ایدی . « سیدی اولماسہ علی پاشا واراٹ قلعہ سنی آلامازدی » سوزی دخی افراء ناسدہ طولاشیوردی . بواجلدن « همان نام بنم اولسون » دیہ سیدینک قتلہ بل باغلا یوب اہنام تام ایتدی .

سید احمد پاشانک جرأتی . — حقیر بر جمعہ کونی سیدی احمد پاشایہ واردم ، بیلہ طعام تناول ایدرکن سیدی پاشا بیوردیلرکہ « بزى بودین وزیرى اسماعیل پاشا اولدیرمکہ حاضر اولمش ، تیز بزم بلو کباشیلر حاضر لانسون ، سلاح لانسون ، وارہ لمده کورہ لم . اولمایہ الاخیر » دیوب بعدالطعام سیدی پاشا جملہ عسکریلہ پرسلاح اولوب پرسلاح اسماعیل پاشانک بودین اردوسنہ کیتمکہ ، همان اسماعیل پاشانک قپوجیلر کیتخداسی کلوب اسماعیل پاشایہ : « سلطانم ، ایشته سید احمد پاشا کلییور . » دیدکده اسماعیل پاشا فرمان ایدنجہ درحال اوطاغنک ایچی مالا مال آدم اولوب پرسلاح آمادہ طور دیلر . برآز صوکرہ سیدی احمد پاشا دخی قارشودن نمایان اولوب اسماعیل پاشا اوطاغنی قپوسندن ایچری کرورہ عسکریلہ کیروب سیدی پاشا اسب صبار رفتاریلہ اوطاغنک صفہ سی اوزرہ ابریشیم خلیچہ لری پایمل اسب ایدرک سیدی پاشا آتندن اورتہ دیرک دینہ نزول ایدوب بریاصدیق اوزرہ رستمانہ قرار ایدوب نہ سلام ونہ علیک دیمیوب جوانب اربعہ سنی قات قات بیکیتر ایچندہ سیدی قلوب فتح کلام ایدرک : « اسماعیل پاشا قرنداشم ، عشق اولسون بنی اولدیرمکہ نیت ایش سگ ، غزاک قوتلی اولہ جق اولہ ، بویانکده کی ایپ نہ در ؟ » دیدکده همان اسماعیل پاشا . « خبر ، برشی اولچمک ایچون کتیر تمشدم . » دیدی ، سیدینک جوانب اربعہ دہ کی قفادار لری قات قات کمر بسینہ نہ اشارت ظاهر اولہ دیہ منتظر و مترقب ایکن همان اسماعیل پاشا کندی عسکری وسیدی احمد پاشانک عسکری یانندہ دم چکوب ال قالدیرمغہ قادر اولامیہ جنی معلوم اولوب عقلی باشندن کیروب اسماعیل

آخر بر قاج سنه صوکره کوپرلی وزیر اعظم اولوب مقدا حلب آلتیده سیدینک ایتدیکنه باقیه رق کندیسنه بوسنه ایالتی احسان ایتدی و خصم محمد پاشایی وندیك اوزره سردار ایدوب سیدی احمد پاشایی دخی انلره بوسنه ایالتیه قوشوتی ایتدی . سیدی پاشایه قوشوتی اولوق غایت کران کلوب « بنی سردار ایتدی » دیه کوپرلی به رغماً عسکر یله سرسری کزوب عوق و تاخیر ایتدی . طوبره وندیك طرفلرینی غارت ایدوب ایکرز بیک غر و شلق مال آله رق غاچقه محراسنده مک ایلدی وندیکه کیدن عسکر اسلام دخی بلا فتح خانبا رجعت ایلدی . ایشته سبب قتلینک بری بودر . صوکره کندیسنی بوسنه دن عزل ایدوب بو دین ایالتیه نصب ایتدیلر . برات قضاسنه علی پاشا ایله تعیین اولندوقده سردارلق بکا قالدی دییه نیجه موانع کوستروب متریسه کیرمدی . صوکره ینه اردل ایچره عسکر اسلام ایله کیرمه سی فرمان اولنوب آنده دخی « بو دیندن معزولم » دییه نیجه کونا یطی الحرکه لکلر و نیجه موانع کوستروب اردله کیرمه مک صدندنه ایکن کوپرلی طرفندن یدی کره سیدی قتلنه خط شریفلر وارد اولوب سردار علی پاشا سیدی بی قتل ایتزدی . دها طوغری بی ایده مزدی . آخر صورت حقدن کورینوب سیدی احمد پاشایه سردار علی پاشا نه نیجه خط شریفلری کوستروب « بکا کلدیکک زمان ایکی اوچ بیک پر سلاح عسکرله کل ! » دییه سیدی به تنبیه ایدردی . آخر اول مرتبه سیدی پاشایه یقین حاصل اولدی که قرق ، الی آدم ایله سرداره کلوب کیتمهک باشلادی . آخر بردخی سیدی احمد پاشا قتیچین بزم ملک احمد پاشایه خط شریف کلدکه باشلادی . ملک پاشا دخی « سیدی پاشا بر مجاهد فی سبیل اللهدر ، بو محله دییه نیجه قتل ایده می ؟ » دییه خط شریفلره اصلانظر ایتیموب اهل و مسامحه ایله سیدی به بیور لرردی که : « بکا غافل کله ، و پر سلاح آدم لرله کل » دییه تنبیه ایدردی . زیرا ملک پاشا اقدمن جمیع زمانده قتل نفس ایتمه دن وقتل ایتدیرمه دن غایه الغایه مجتنب ایدی ، آخر الامر سردار علی پاشایه بر خط شریف کلدی : « یاسیدینک باشی ، یاسنک باشک » . حاجی اسحق خاکیله بو خط شریف کلوب سردار

ديار ار و جنك آور ودلاور وسردن كچىدى يكتيرله پرسلاح آماده كلوب
بى باك و بى پروا كلوب كيدردي . بوكون غازى سىدى احمد پاشا افدمز
ملك احمد پاشايه كلوب « بنم افدم ، آحر بوكوپربلى بنى اولديرير ، قيووب
كافرستانه قاچامام ، اوغلم محمد سنك غريب واوكسوزك اولور ، بو اوغلان
سكا الله اماتى ! » ديه بلك لندن يايشوب ملك احمد پاشانك كوركى اچنه
قويوب آغلادى ، حزار مجلسده دخى آغلامادق آدم قالمادى وسىدى پاشا
قاقوب الايله چتا چتا اردوسنه كىندى .

تفصيل سبب شهادت غازى سىدى احمد پاشا

بونى ابتدا حلب ايالته متصرف ايديلير ، اهالى حلب « سىدى پاشا
ظالمدر » ديه سىدى پاشايه حلبى ضبط ايتدير ميوب اهالى ولايت ايله
اوزمانكى حلب پاشاسى يكدل ويكجهت اولوب سىدى پاشايى قبول ايتيوب
قلعه قپولربنى سد ايتديلير . سىدى پاشا دخى « پادشاهم ، بكا حلب قلعه سنى
احسان ايتدى . بنى نيچون قبول ايتزسكز » ديه اوتوز قرق بيك آدم ايله حلب
قلعه سنى محاصره ايدوب قزل قپونام محلدن قلعه يه لانغملر و متريسلر سوروب
نيجه بيك كزیده درخت منتهالرى قطع ايدوب طوموز ظاملرى چاتوب حلب
قلعه سنى اوزره حواله ايدرك جنك عظيملر ايدوب بو قدر امت محمد پايمال
و پریشان اولدينى ائنده كوپربلى محمد پاشا دخى شام طرابلسندن معزولاً
حلبه كلوب بومعركه يه راست كلير وماينى اصلاح ايجرن طرفيندن واروب
كليركن كوپربلى سىدى احمد پاشايه نصيحت آميز كلمات ائناسنده ايكن سىدى
پاشا غضب آلود اولوب كوپربلى يه زباندرازلق ايدرك شتوم غليظه دن صوكره
ينه حلب قلعه سنى ضربات طوپ كوپ ايله طرف طرف دو كوپ جابجا يرلربنى
منهدم ايدركن آخرا الامر آستانه سعادت طرفندن سىدى پاشايه سيواس
ايالى احسان اولنوب كوپرولينك دروننده سيدينك كوسترديكى اوضاع قالدى .

افندمز ملك احمد پاشا دینه قلعه‌سی طرفنه قونمش . اناطولی ایالتنده چاوش زاده محمد پاشا ورسه قلعه‌سی طرفنه نزول ایتمش . بودین وزیر اسماعیل پاشا ایالتی غازیرلیه طمشوار سمت غریبسنده نزول ایتمش . طمشوار والیسی سیاوش پاشا قونداشی صاری حسین پاشا جانب شماله مک ایتمش . اکری پاشای عسکرلیه یالوان طرفنه قونمش . سیدی احمد پاشا بودیندن معزولاً جانب شماله قونمش ، اما عظیم عسکری وار ایدی . وراط پاشای سنان پاشا سیدس قلعه‌سی یولنده آرام ایتمش ، وارنه ایالتیه یتر حسن پاشا جانب شرقه قونمش ، چتال باش پاشا فرمان عسکرلیه لوغوش قلعه‌سی جانبنده قرار ایتمش . دوغالی باشیلقدن چیقان ابراهیم پاشا سیدی پاشا طرفنه مهمان اولمش . وراط ایالتیه کوچک محمد پاشا ینه یانووه قلعه‌سی سمتنده مهمان اولمش . خصم محمد پاشا موره عسکرلیه سردار طرفنه مک ایتمش ، مرعش پاشای سهراب محمد پاشا ملك پاشا طرفنه قونمش ، سیواس پاشای علی پاشا ورسه جانبنه قونمش . ، الحاصل یدی وزیر ویکرمی میرمیران ، یوز یکرمی عدد میر لوا قانون شهریارى اوزره قوللی قوللرنجه مک ایدوب سردار علی پاشانك سرپرده سپهسالاریسی اورته یه آلوب جانب اربعه‌ده قات قات وکلنا کلت عسکر دریا مثال اونوب خیمه وخرکاه وبارکاه وچتر مملعلر طناب طنابه چتا چیت قوریلوب انجق اردوی اسلامه کیدوب چقمغه درت قول وار ایدی . زیرا « اردل ولایتنده کمیانوش قرال ایکی یوز بیك کافر جمع ایتشدر . ، دینه قاچاطلی علی اغا یدیله مجار دیلیری کلوب خبر ویردکارنده سرپرده اوکنده کله‌ری غلطان اولوب هر کون جمله وزیرلر دیار اردله کیرمکه مشاوره ایدوب «نانار عسکری کلینجه دشمن اراضی سنه کیرمک معقول دکلدر . ، دینلوب بر قاچ کون تأخیر اولندی . حکمت خدا اوکونلرده کوپرلی محمد پاشان امر شریف وخط همایون سعادت مقرون کلوب سیدی احمد پاشانك باشی ایسته‌مشلر . علی پاشانك عقلی باشندن کیدوب « بوسفر اوزره بویله غازی یکیده قیدق نه دیمکدر ؟ » دیو خط شریفی کوم ایتدی . سیدی احمد پاشاده بوخبره مطلع اولوب هر بار سرداره کلدکده بیك عدد

قلعه خندقدن آلاقه چارشویه کیدرلر، بو آراق دخی نهر طونا ایله لب بر لب خندقدر، طونا جریان ایدوب آتی عدد یردن آغاچ کوپر یلر ایله چارشی واروشنه کچیلیر. جامعلری یکریمی درت محرابدر. دردنده جمعه نمازی قیلینیر: (حاجی ولی جامی)، (خنکار جامی)، (شیر مرد جامی) در. طشره واروشنده جمله اوچ بیک عدد کیره میت وشیندیره تخته اورتولی مکلف خانه لردر، اوچ یوز عدد دکانلری وار، بدستانی یوقدر، لکن جمله ذی قیمت اشیاسی موجوددر، اب وهواسی لطیفدر. مدوحاندن سمندیره اوزومی، بیاض کیرازی غایت مدوحدر، باغ وبقچه سنه نهایت یوقدر. شهرک غرب طرفنده بریاصی حواله تپه اوزرنده (شهیدک زیارتگاهی) ده وارددر. ینه جانب غربه نیم ساعت بعید بلغراد طرفنه طونا نهری کنارنده برمرنفع یار اوزره (غازی بالی بک زیارتگاهی) وارددر. ۹۳۳ تاریخنده شهید اولوب بو آستانده مدفوندر.

بعده سمندیره ده جمله احباب ایله وداعلاشوب آنده کیمیره سوار اولوب طونانک جانب قارشوسنده طمشوار ولایتده (صارپ حصار) خاکنه قدم باصوب آندن بش ساعتده طمش نهری کنارنده قرار قیلدق. اردل ولایتدن کلوب بلغراد مقابله سندن اشاغی پانچ اووا پلاقه سی دینده نهر طونایه مخلوط اولدینی دخی اولجه بیان قلمشدی. آندن ایلری بش ساعت کیدوب (طمشوار) قلعه سنه کلدک. بونی دخی وراط قاعه سی غزاسنه کیدرکن اوصافی مفصل یازلمشدی. اما بوسنه مبارکده بوراده آل عثمان عسکری اردوسنه سحت و سلامته داخل اولوب اقدمز ملک احمد پاشایه آقچلری کندولره تسلیم ایدوب بعدالخروج والمصارف حقیره درت کیسه مال قالوب جمله چوقه وقاشلری پاشا توابلرینه بیللق و یروب حمد خدا سببکار قالدقه ینه هر بار ملک پاشا اقدمزک شرف محبتلریله مشرف اولوب روم ایلی سنسجاق وقضالرنده سیاحت ایلدیکمز یرلری و سرگذشتلری سوبلشیردک.

بیان اردوی اسلام بصحرای طمشوار بنام. — سردار معظم کوسه علی پاشا بوسنه ایالتی عسکرلیه قلعه طمشوار آلتنده مکث ایتمش، روم ایلی ایالتیه

هر قلعه نك ايجلرى مالا مال خزينه وجهه خانه لر در ، بوايج قلعه نك قپوسى او كنده كى خندقى دخى باشقه لب برب نهر طونادر . بوايج قلعه نك يره برابر طونايه ناظر ايچنه آدم صيغار طوپلرى وار ، بورايه كيمسهي صوقمازلر ، دزدار ، كتخدا وامام خانه سندن باشقه برشيه يوقدر ، هر كيجه الهى آدم ايچنه كيروب نكه بانلق ايدرلر .

جامعلرى . — درون حصارده ابو الفتح جاهى كه طرز قديمدر ، (شير مراد بن عبدالله جاهى) (حاجى ولى جاهى) ، سلطانيه ، شير مرديه ناميله مدوسلرى وسائر مسجدرده ججه رلرى چوقدر . اون عدد مكتب دارالتعليمى وار . اوچ عدد تكيه وار ، بر ساعت قربنده (تكيه غازى بالى بك) مشهوردر .

حماسى بردانه اولوب (قيزلر اغاسى حماسى) ديرلر . قعه ايچنده غايت مفرح حمامدر ، هر خانه صوبا حماملى مقرردر ، ايكي عدد دخى تجار خانى واردر . قلعه ايچنده بيك عدد كيره ميت وشينديره نخته اورتولى باغ وبانچمسز ، تختانى ، فوقانى اولدر ، اما كار كيرى آزدر . زيرا زمينى طونا كنارنده اولغله باتاقدر ، صوقاقلرى سراپا اغاج ديرك دوشه ليدر . بوقلعه ديوارلرى يوكسك اولغله هواسى ايام تموزده شدت حار اوزره در ، اما شتا ايامى غايت سرما وكرما هوالى اولوب معتدلدر . درت قات قلعه قپوسندن طشره چيقانلر هر قپو اراسنده دیده بان ، پاسبانلر ، نكه بانلر آماده اولوب هر قپونك اراسنده كى روى ديوارلرده نيجه بيك كونا مصنع آلات وسلاحلر ايله زين اولمشدر . باطى طرفه ناظر بيوك قپو اوزره سلف پهوانلرى عظيم تماشاگاه علامتلى آصمشلر . از جمله برطونج هوانى اوق ايله اوروب بر طرفدن دلش ، بر طرفدن چيقمش عجيب ضربدر . بر علامت دخى شودر كه : اوچ دانه چاركوشه مرمرلى بر يردن بر صرب اوق وقورشون ايله دلوب انى دخى آصه قومشلر . اما ايج قلعه قپوسى اوزره درت عدد پهوان كزرلرى آصمشلر ، عجيب پهوانلقدر . طشره واروشى . — بوقلعه نك جانب جنوبنده واروش عظيمى وار ،

و فتح مژده سیله حضور فاتحه کلوب فاتح ثانی اولدی . حالا سلیمان خان تحریری اوزره بودین ایالتنده باشقهجه میرلوا تختیدر ، آلائی بکی ، چری باشیسی ، یوزباشیسی وار ، جبه لولری و بکنک عسکريله جمله درت بیک عدد پاك و کزیده و مسلح عسکری اولور ، مأمور اولدقلری سفر هایونه کیدر لر . حدا عالم که بونلری نیجه پر حاش جنک کرده کوردم ، درت بیک شهازی یکر می بیک کفاره قارشی قویوب صاف کیروب صاف وغنیمت چیقاراق ذره قدر یوزچو یرمه مشلردر و جمله سی سیدی احمد پاشان چلنکر آلمشدر ، و اراط فتحده دخی نیجه یوز آقلقلری ایشلردر . دیار رومده بوسمندیره و کوستندیل سنجاقلری غازیلری مشهور آفاقدر . شیخ الاسلامی ، نقیب الاشرافی وار ، اوچ یوز آچّه پایه سیله شریف قضا اولوب قلعه دزداری ، اوچ بوز اللی نفراتی ، سپاه کتخداری ، یکچیری سرداری ، شهر وو یوادی ، خراج اغاسی ، محتسب و معمار اغالری ، شهر کتخداسی ، طوپیجی باشی و جبه جی باشیسی ، باجداری واردر .

اشکال وزمین قلعه سمندره . — طونه نهری ساحلنده بلغراد طرفنده ، چارکوشه برسنک تراشیده بنا قلعه اولوب جمیع احجاری فرهاد وار تیشه استاد معماردن چیقوب مجلا و مصنع بر دیوار سر آمد اولمشدر ، حقا که بر حصن حصین و سد متین در ، دائراً مادار جرمی کامل درت بیک آدیدر ؛ جمله اوتوز قلعه عظیملردر ، قلعه نك اون ایکی عدد قلعلری رصد نجوم اوزره یاپیلمشدر ، هر قلعه نك قبه سی اوزره علملرک کولکه لری کوندوز دوران ایدوب باش قلعه نك یاننده قلعه نك دینه کلدکده ساعت بر اولور ، بو حساب اوزره اون ایکی قلعه علملرینک کولکه لری اون ایکی ساعتده اون ایکی قلعه دینه کلوب اون ایکی ساعت تمام اولور ، غریب و عجیب صنعت در !! هر قلعه سی مناره قدی قدر ، چارکوشه عالی قلهلردر ، جمله ایکی بیک عدد دندان بنددر . اوچ طرفی طونه ، بر طرفی قره در ، اول طرفه ایسه ایکی قات عمیق خندق اولوب نهر طونا ایله لب بر لب اولدیغندن بوقلعه همان جزیره کبی اولمشدر . ایچ قلعه سی طونا نهری کناری کوشه سنده در که اوزرنده قلعه بالالری وار ،

اهالیسی سرحدلی البسه‌سی کیوب کوزل صرپجه و بلغارجه کلات ایدرلر . بورادن قالقوب ینه سمت شماله کیسوب موراواپی آیاقدن آنلر ایله کچدک ، بونهرک کنارنده خیمه‌لر منزله مکث ایتدک ، اما اول کیجه غایت بصیرت اوزره اولدق ، زیره حقیرده اونبر یوک آچقه وار ایدی . بورادن ینه علی الصباح جانب شماله موراوا نهری کناریله (بغودینا) قصبه‌سنه کلدک . بغودینا قصبه‌سی . — مقدا و اراط غزاسنه کیدرکن یازمشدق . آندن (پلانچنا پلانقه‌سی) نی کیوب (حسن پاشا پلانقه‌سی) نده منزل آلدق ، بوکیجه بوراده خرسز بر آتمزی چالوب کیتدی ، بعده ینه برخرسز کلوب بر آتی چالارکن قورشون ایله اوروب خرسز مرد اولنجه برقاچ حرامی خرسزک لاشه‌نی آلمغه هجوم ایدوب جنک عظیم اولدقده حمدخدا بش عدد حرامی دخی قتل اولنوب بزدن آنجق بریکیت مجروح اولوب تاوقت سحره دکن بزار اولوب صباحه سلامت خیققدق ؛ بو رعظیم سرگذشتدر ، اما بز مختصر قیلدق . بورادن قالقوب پویراز روزکاری طرفه پرسلاح اولوب بایر واورمانلری آشوب جوانب اربعمزی قراوللر کوزه ده‌رک حاضر باش کیتدک و (سمندره) قلعه‌سنه کلدک .

سمندره قلعه‌سی . — بانسی صرپ قراللرندن صیق لابی یانوش نام قرا . که اسکی بودینده یانار . بعده ینه صرپ قراللرندن دلوق اوغلی دوچیغلی قیزی نکلح ایله ییلدیرم بایزید خانه بالطلب و یروب برای مصلحت اقربا اولدق لرنندن آرالرنده مصالحه اولدی . بعده ینه صرپلیلر طغیان و شقاوت ایلدکده بالذات ابوالفتح سلطان محمد خان قوت بازو ایله فتح ایلدی . صوکره اثنای دیگر جنکده سلطان محمد خان امراسندن بالی بک دشمنه اسیر اولوب ابوالفتح بالی بکی دشمندن طلب ایتدکده دشمنده اکا بدل سمندره قلعه‌سنی ایستدی . بونک اوزرینه ابوالفتح قلعه‌ینی ینه و یروب غازی بالی بکی خلاص ایتدیه‌ده اولسنه سکسان بیک عسکرله کندوی اسیر و آزاد ایتدکده قرالی سمندره قلعه‌سنده قپادوب دوکه ، دوکه خواه ناخواه دشمندن دست قهرایله قلعه سمندره‌نی آتش نمرود ایچنده قویوب قلعه‌ینی فتح ایتدی و قلعه مفتاحی

اولدق. بورادنده یاشرب یابلاغن وچاقیرداغین آشوب عظیم درخت منتهاری سیر ایدره‌ک یدی ساعتده راسنا نه‌ریخی کچدک. بوراسنا نه‌ری ، یاشرب طاغندن بری کلوب اشکل قلعه‌سی التنده موراوا نه‌رینه مخلوط اولور .
بونهری کچدکن صوکره چاراق منزله و بورادنده بش ساعتده (الاجه حصار) قلعه‌سنه کلدک .

آلاجه حصار قلعه‌سی . — صرب قرال‌رینک بناسی اولوب غازی خداوندکار طرفدن فتح ایدلمشدر . سلیمان خان تحریری اوزره روم ایلی ایالتنده باشقه‌جه سنجاچ بکی تختی اولوب الای بکیسی ، چری باشیسی ، یوزباشیسی وار ، بو عسکر اسلامک اوچ بیک آچقه‌ده برجبه‌لولریله و بکینک عسکر یله جمله اوچ بیک عسکری وار ، یوزالی آچهلوق تضادر ، قاه‌سندہ یتش عدد نفراتی ، سپاه کتخدایری ، یکچیری سرداری ، خراج اغاسی ، محتسی ، باجداری ، شهر و یوواداسی ، شهر کتخداسی وار . قلعه‌سی بر طوپراقلی بایر اوزره شکل مسدسیده برسیاه طاش ، بریاض طاشله یاییلمش مزین ، منقش ایسه‌ده سهل خرابه یوزطوتمشدر ، حصاری ایچره برقاچ فقرا خانه‌لری ، کفایه مقداری جبه‌خانه‌سی ، برایکی طوپوی وار ، برقپوسی وار ، جانب غربه مکش‌وفدر . واروشی قلعه‌نک جانب غرب و شمالیسی طرفنده اولوب برواسع اوز ایچره ، طرفینی طوپراقلی آلچاق طاغیر اوزره سرایا باغیرله آراسته اولمش اولوب طقوز محلدر ، بک و سرای محله‌لری مشهورلریدر . طقوز محراب معابدی وار ، چارشو ایچره کارقدیم (خداوندکار جامی) ، بابایانه ازینه‌اکدر . (آلای بکی جامی) دخی واردر ، بر مدرسہ‌سی ، ایکی تکیه‌سی ، اوچ مکتب صبیانی و برحمام روشناسی وار که مرادخان بناسیدر ، جامعه و قفدر . اوچ عدد صغیر و کبیر بازرکان خانلری وار ، اما قورشونلی دکل ؛ جله یوزالی عدد دکانلری وار ، اما معمور و مزین دکلدر ، اکثریا آغاچدن یاییلمش برکونه مدور قاباقلی بارداق طاشیرلر ، بعض سرحدایلر بوکا شراب قورلر . برتخفه باردادر ، چارشو و بازارنده بوندن چوق متاعی یوقدر ، باغ و بغچه‌سی چوق اولوب آب و هواسی لطیفدر ،

نقلبند قصبه سنه ، اورادن دخى مالى آلوب (پراپه) په ، آنده ده تحصيل اولنان مالى ارسلان پاشا زاده حجت شرعيه و عرضله آلوب پراپه يايلاسى شدت حارده آشه رق كوپربلى په واورادن سمت شماله كیده رك اسكوب چنانيك پرشته يي آشوب وولچترينى كچوب (نوووہ بورده) حصارينه كلدك .

نوووہ بورده حصارى . — ۸۴۳ تاريخنده قوجه سلطان مراد خان نانى فتح ايتشدر ، روم ايلي ايلتنده وولچترين سنجاغى خاكنده معاف و مسلم اولوب كوموشخانه امينى حاكمدر . يوز آدم ايله خدمت ايدوب يكرمى يوك آچيه التزام ايدر . حالا اوچ قول كوموش طمارلرى وار . قمرزميندن مجرملر جوهرينى چيقاروب امينه تساييم ايدرلر ؛ امين دخى حضـورلرنده فروخت ايدوب مال ميرى يي ويرير ؛ بوراده سلطان مراد خان رابع زماننده ضربخانه ايشـله يوب (عزـنصره ضرب فى نووه بورده) يازيسيله سيم خالص آچيه سى واردركه حقيـر مالك اولمشدر . حالا ضربخانه سى مسدود اولوب سلايكلى يحيى نام آدم كوموشخانه سى اميندر ؛ نووه بورده لى حليه شريف مؤلفى شاعر ماهر ظهورى افندى معدن كانى در . بومعدن بركايله ، بوشهرك اهاليسى عنقا آدملردر . بر حاكمى دخى يوزاللى آچيه پايه سيله على قضادر ؛ قلعه دزدارى ، يكرمى عدد نفراتى ، سپاه كتيخدايرى ، يكيچرى سردارى ، خراج اغاسى ، محتسب و باجدارى ، شهر كتيخداسى وار .

بورادن جانب شماله طاغلا آشوب (اوركوب) ه كلدك . ۸۴۴ ده مراد خان نانى فتح ايله مشدر . بورادن جانب غربه كيرى دونوب (قورشونلى) قصبه سنه كلدك . بوقصبه بر بندر عظيم يردر و يوزاللى آچيه پايه سيله وسط الحال قضادر . روم ايلي ايلتنده حصار بكي خاصى و ويواد القدر . ايكوزاللى عدد بفيچلى و كيره متلى و حصيرايه مستور خانه لردر . برجامى ، اوچ عدد كوچك خانى ، اون عدد دكاني و بر ويران عظيم كليساسى واردر ، باغ و بفيچيه سى بسياردر . خانلرى قربنده امير سلطان زيارتى واردر . بورادن جانب غربه درت ساعته (پلانفچه) قريه سنه و بورادن دخى اوچ ساعته (بتوران) قريه سنه و اوچ ساعت دها كیده رك (قواقلي) قريه سنه واصل .

حواله‌لی طاغیر اولوب ، طاغیرك اوزرنده باغیر واردر . لکن درون قاعده یوز قدر فقرا روم اولری وار ، جبه‌خانه ، وسائر یوقدر . یالکیز جانب غربه ناظر بر خراب قوسوی وار . عمارات هپ اشانغی شهرده در . الی محله اسلام ، سکیز محله روم ویهودیدر . بیک سکیز یوز عدد دوت اغاجی باغلی اولدرکه بری بری اوزرینه قلعه طاغنه یایشمش کی در ، سراپا کیره میت وقایان اورتولی معمور ومزین ، کارکیر بنا خانلدر ، اما صوقاقلری صیق واینیش یوقوشلی یوللدر . بوشهره عارفان سیاحان روم « کوچک بروسه » نامنی ویرمشلدر . زیرا بروسه کی جمیع باغلی دوت اغاجلی اولوب نیجه بیک قطار ایسک وابریشیمی اولور ، حریر امانی آیربجده در . بوشهرده باشقه جه التزام حکومتیدر ، آب وهواسی ده همان بروسه کیدر . الی عدد جامی وار : (سلطان بایزید ولی جامی) ساده بنادر . (دباغخانه جامی) ، (دده لر جامی) ، (موجی اغا جامی) مشهورلریدر . بوندن ماعدا آلی عدد محله مسجدلریدر ، بر (خلوتی تکیه‌سی) وار ، ایکی عدد مکتب صیبانی ومی اغانک سرایی اوکنده برحامی وار . برخانی وار ، جمله یوز مقصداری دکانلری وار . صنایعک ممدوحاتی ابریشیم منقش پیشکیلری وخالوی حمام کوملکلری ، خالوی مقرمه‌لری ، مقبول حریر کنسارلی رقیق کوملک بزلی اولورکه برکوملکی برمصر قامشی ایچنه قویوب ولایت بوولایت پادشاهلره کوندیرلر ، حتی برکوملکی ارن درهم کلیر . حلالی بزلی اولور ، بیاض ویوموشاق چارشفلری دخی ممدوحدر . خلقنک اکثریسی روم اولوب اسلاملری آذر . رعایاسنک باشلرنده برکونا چالما غرب وعیب صاریقلری واردر ، خانلری بری بری اوزره جانب شمال وغربده اولان صحراده جاری قره صویه ناظر دز . یدی عدد مصنع ومزین کلیسارلی وار ، غایت الغایه زنکین روم عورتلری وارکه بهر سنه بش قطار حریر عشری ویرلر .

بورایی ده سیر وتماشایدرک ذخیره به‌الینخی آلوب می اغا ونیجه کباردن هدایایه مظهر اوله رق شهردن چیقدق ، ایجه قره صوی آتلا ایله (۵) ساعتد .

قومك عورتلری چوقسه دن بستانجی كلاهلی کبی سیوری نایه لر کیوب یوزلری آچیق، کیسه ولری پریشان، مسخره هیئت کز لر . جمله سی شیاق کبی بیاض عبا صیقمه و طولمه کیوب چفت و چبقده فرهاد کبی چالیشور لر . بورادن ایلری (سرفیچه) قضاسنه کیندک .

اول کون هورپشته طاغلرندن کان برصوبی کچوب (سرفیچه قلعه‌سنه)

واردق .

سرفیچه قلعه‌سی . — بانسی افلاطون در دیرلر . بونی روملردن زور بازو ایله ولی بایزید خان آلوب نشانجی پاشالرینک معاف و مسلم خاصی ایله مشدر . وویواده سی حاکم عرفیدر . یوز اللی آچمه پایه سیله شریف قضادر . دزداری ، یکرمی عدد نقراتی ، سپاه کتخداسی ، یکیچری سرداری ، محتسب و باجداری ، شهر کتخداسی ، خراج اغاسی ، اعیان و اشرفی وار ، « بز نشانجی پاشا خاصی بز ، ذخیره ها ویرمه یز » دییه امرلر ابراز ایتدکلر نده امرلرنی محکمه شرعیه یه قید ایتدیردک . مال امر پادشاهی اولدرکه : « سزکه یدی بلوک سردارلری و شهر اعیانلر وقاضی افندیلر سز ، امر شریفله عمل ایدوب نفس شهر نشانجی پاشا خاصی اولغله جمیع تکالیف شاقه دن معاف و مسلم در ، شویله بیلوب علامت شریفه مه اعماد ایده سز » . حقیر بونک اوزرینه « الله پادشاهه زوال ویرمه - سون ، بز شهر دن بر پاره آلمایز ، و شهره قونمایز ، اما جمله قرادن ذخیره بها ایستریز ، » والته آلیریز دیو آباق باصدم . نیجه قیل وقال اولوب آخر « بره افندی ، بیوردی شریفه اطاعت ایتدکلرینک عرضنی و امر پادشاهی صورتی سبجل معتبردن استخراج ایدوب بزه ویر . بز کیدوب نیجه ذخیره بها تحصیل ایدرز سن ده کور . » دیدم ، نیجه معرکه من اولدی . آخر جمله قرادن ایکی یوک آچمه پاشایه و بر یوک آچمه بزه اجرت قدم تعیین ایدوب تحصیلنه آدملر کون دروب شهر تماشاسنه مقید اولدی .

زمین نلعه سرفیچه . — طو اراقلی ، سیوری بر کوچک پشته اوزرنده واقع اولمش مثنائی الشکل شدادی کار کبر بنا بر سور رعنادر . ایکی جانی یوکسک

وزر دسته‌ر، تبر و ذيل و نفيرو سواز داووديلر قوئوب بالذات سلطانك سعادتى طرفنده كنديلرينك بر عظيم قاشينغى، سىجاده، چزمه، تاج و علملىرى، قديملىرى اماده ايتمشلر. روم ايليدمه سرو اغاجى نادر كن باش اوچسده يرندن خارج موزون بر سرو اغاجى وار كه مئالى بر ديارده كورمه‌دم. بو آستانه پرانوارده اولان خدام وارباب زيارت عطر شاهى و ماء ازهار نشار ايدوب حجره‌نى پر رواج ايدرلر. اشاغى فقرا ميدانى عجيب مهمانخانه درويشاندر. بوميدان محبتك جانب و اطرافنده على الترتيب دولابلر اوكنده برر دانه مشد كرده بالش نالش اوكلرنده هر فقيرك پوستلىرى دوشه‌شمش طورور و هر برى بر كونه علمه چاليشور؛ كمى هزار پاره مصنع قاشيقلر، چوكان، زردشته و كاشكوللر ياپوب كچنيرلر؛ بوميدانك ميانده كوناكون ذهب خالص مثال شمعدان و قناديل واردركه هر برى كويا برر نجف مور كچي شمعشه نئادرر. بوميدانن خارج بر سطح ميدان واردركه واجب السيردر، تيمش، سكسان ياوسر برهنه، سينه چاك لابللى مشرب جانلر رياضت و مجاهده ايله كريان و نالان طورورلر. حاللرندن سؤال ايتسهك هر برى بر باغك كچي و برسودانك اسيرى و بركلك بلبليدر:

خلاق جهان عالمه قىلقدده تجلى هر بر قولى بر حال ايله قيامش متلى

بو مطبخه استاد بنا بر كونا صنعت خرج ايدوب قبه‌سنى تماماً تورك بكتاشى كلاهنه بگزه تمشدر. بو آستانه خيراتنك صاحبي يايلى ارسلان پاشانك جدى ذوالفقار بكدر. بوفقيرو (۱۰۷۱) رمضانك ليله قدرنده بو آستانه ده مهمان اولوب جان و جانانلر يله صحبتلر ايلدم. آندن جميع احبا و دوستانه وداع ايدوب (۴) ساعتمده (صارى كول) قضا سنه كلدك. اوچ يوز خانلى، جامع و خان و حماملى كوئيدر. صارى كول قاضيى بونده ساكن اولور. بو كند اهاليى بريره جمع اولوب ديديلر كه: «بو قضا فاطمه سلطان خاصيدر و بر كوچك قضا، جمله من اردو سفرنده طوب چككه مأمور اولوب كيدر، بزه لطف ايلهك» ديهه رجا ايدرلر اون بش بيك آنچه ذخيره بها اچون پاشايه اول قدرده بزه خدمت ايدوب طورديلر، قبول ايتدك. بو

پاشا بنی حبس ایدوب بو طاغده کی مالی بندن آ ایر . بنده جان آجیسندن
باشمی ترکیه قویوب بنده سزه کلدم . سکا نه دوشرسه او یله ایشله ایشته جانم
ایشته باشم دیدم . یابو « سنک صوچک یوقدر . هب سزک قاضیلرک
صوچودرکه انلر دفتر ویریور . ولایت مؤذنلریله قاضیلر رعایا به ظلم ایدرلر .
اما انشاء الله اوقاضی بی برحاک ایله اولدیرم که عبرت عالم اوله . باق آیکیت
سن بی بیلمز میسک » دیدی . حقیر یوق دیدم . بانو « بز استانبولده محمود
پاشا حمای دیدنده شربتجیانو دکلمی ہم که سن بکا برکزه کمرک امینی علی اغادن
خراجم کاغدی نی الی ویردک » دیدکده جانم یرینه کلدی . هنوز بیلدم دیه برای
مصلحت اوپوشدک . طعام ییوب اول آن اوچیوک اچقه نی بارکیره تحمیل
ایدهرک اون یاسته ویراقونه چوقه ، اللی طوب اطلس ، اون طوب فرنکی
قدیفه واون بارکیر یوکی توتون و صغیر ایکدوز ونیدک آلتونی و قرق عدد
توابمه برر طونلق صیا چوقه ویردی . تا بنله اشانغی او یایه قدر کلوب
توابمه ایصال ایله کیری دوندی . بارکیرلر بیله بزه قالدی . توابم حیرتده
قالدیلر . انلر ده چوقه لر نی ویردیکمده مسرور اولدیلر .

حمد خدا بو سردن کچدیلک ایله بریوک اچقه یرینه اوچ یوک اچقه و بر
یوک قدرده متاع آلدق . بورادن اگری بوجاق قزاسنه طوغر بلدق . اولا
یکجه لی کچیلی ، چارشنبه بازاری ، ادلی قریه لرینه اوغرایوب اگری بوجاق
قریه سنه کلدک . یوز خانلی ، جامع وحمالی و برقاچ دکانلی مسلمان کویدر .
بورعایا جمله طوب کشان اولوب حین سفرده بال ییز طویلری چکن
جاموسلری سورلر .

بورادن اوتده (مئی بابا سلطان زیارتگاه و تکیه سی) نه کلدک .

مئی بابا تکیه سی . — بو عزیز حاجی بکتاش ولی خلفاسندن اولوب دلی
اورمانده مدفون اولان دمیر باباده جهاز فتری بوندن اخذ و قبول ایلمشدر .
بونک تکیه سی کبی واسع تکیه روم و عجمده کورمه دم . حتی بالذات کندی
وجودلری مرتفع برچارکوشه قبۀ عالیده آسوده در . بعض جانلر بوتربۀ
یر انوارک در و دیوار لرینه اون ایکی امام تسبیح لری و کونا کون پالانکلر

همتلی قریه‌لرینی طولاشدم . ساده قاره اغاج اسحاقلی وقره کوزلی ، قریه‌لرینک اهلایسی جمع اولوب اوزرمزه غلو ایدرک « بز طوبکشان عسکری یز اللمزده امرلرمز وار . بز ذخیر بها ویرمه‌یز » دیو خیلو جنک ایدوب بزدن بریکیدی شهید ایتدیلر . انلردن دخی اون آدم مجروح اولوب یش عدد آدم‌لرینی خواه ناخواه کرفتار ایدرک شهیدمزی محکمه رسوله کتیردیکمزه اوچ پاره قرا خلقندن اوچ بیک غروش قان بهاسی واوچیوز آقچه ذخیره بها آندی . آندن قه‌لر ، قره پیسکار ، قوردلر ، فراقوچفه ، سوندوللو ، لوغوچیجه ، بیوک حسن چلبی قریه‌لرینی طولاشوب ینه قصبه نقلبند جوارنده شهبان طاغلرنده مناستر شهرینی غارت ایدن « بابو » نام حیدود اولقله اوطاغلرده اولان قرانک مالی تحصیل اولنیوب قالدی . حقیر جمله یانمده کیلری براقوب یالکیز برغلامله آت بوینه دوشه‌رک اوچ ساعتده شهبان طاغنه چیقدم .

سرگذشت حقیر — انی کورده‌که بر ناوور طاللی کافر کلوب دیدیکه : « بره تورک سن بوطاغلر نه ایشلرسین » حقیر — بزم دوستمزه کلدیم . بولوشسه‌م کرک « دیدیکمه کافر کیدوب ینه کله‌رک کل کیده‌م دیدی . پیاده اولوب صیق اورمان ایچره کیدرکن یمین ویسارده بش آتیوز الی حره‌لی بیلی ایکیشم اوچر طبانجه‌لی ویاووز پالالی کفره ایچندن کچدم . ایکی طرفده بلکه اوچیوز عدد قویون وخنزیرلری کباب ایدیورلردی . مناستر شهریه ماسقلور پنایرندن النان چوقلری نیجه یوز ترزیلر کسوب یچیورلردی . یونلری تماشا ایدرک ایلری واردم . برباشی بللی ، قیرمزی یلکلی مطروش شهباز ایاغه قالقوب بره آدم خوش کلدک دیدی . حقیر — خوش بولدم . وکولر جمالکه کلدیم دیدم . به آدم قورقاندن بوطاغلره نصل کلدک دیدی . حقیر ایتدم ، ایاغیله کانه محمد وعیسا دیننده اولوم اولماز . اما بن اولمکه کلدیم . بوطاغده اولان کویلرده ذخیره بها آقچه‌سندن اوچ یوک آقچه قالدی . محکمه‌دن قاضی دفتر ویردی . ملک احمد پاشا قانی بن‌مالم دیسه کرک . بن دخی الامدم دینجه قانی قاضینک عرضی دیسه کرک . قاضی ایسه عرض ویرمیور .

ایدرلر برکون واردر . اوکون جمله صیادلر امیندن اذن آلوب صندال و قایقارینه بنه رک روی بحیره ده حربه و چتال آغزلره یوز بیکلرجه غروشلق بالقلر صید ایدوب امینه عشر ویریرلر . بونک اوزرینه حاضر بولنان اجنبی بازرکانلری بالقلری آلوب طوز ایله صلاموره ایدرک ولایت بولایت کوتوررلر . بوکونه روججه (پراست کونی) دیرلر . حتی سلطان مراد رابعه الات مجلس ایچون بوالقلردن طوزلانوب کوندریلوردی . غایت لذید و لطیف مائده نور سهاویدر . اما هپسنگ مرغوبی لعل کون پول ایله مزین الالباغیدر . سازان وکورک بالقلرینک هر بری الیشر اوقه کلیر .

کسریه ده کول کنسارنده قاسم بابا تکیه سی واردر که بالذات قاسم باباده اوراده مدفوندر .

کسریه دن جمله آنلری کمیلره قویوب کولی قارشی کچرک کول کنسارنده (چستا) قریه سنه کلدک . بیوک روم کوییدر . آندن (زاغورج) قریه سنه آندن (کلی صیران) قریه سنه کلدک . بوکوی صارب تپلی برکوه اوزرنده صاف کورکچی خرسیتینلری ایله مسکوندر . اورادن بیوک (پلاهور) قریه سنه ، آندن نقابند قصبه جغه کلدک . برفضای واسع ایچره یوز اللی خانلی برجامع ویکرمی دکانلی و برخانلی اولوب طویخانلی قدری اغانک سربست زعامتیدر . آندن ایکی ساعت کیده رک (قیلار) قریه سنه کلدک . ایکوز خانلی برقاچ دکانلی مسلمان کوییدر . جمعه بازاری قاضیسی بوقریه ده ساکن اولوب اندن دخی ذخیره بها ایچون دفتر آلوب شوقریه لری کزدیم . اولا قالغال اوباسی قریه سی ، حسن کویی قریه سی ، پوقره وینک قریه سی . بوصاف رومدر . آب وهواسی لطیف اولوب باغلری بادم اغاجیله زین اولمشدر . اندن قوریجه اووا ، دمیر خانلی ، دراجیلر ، اوزبه کیلر قریه لرینی طولاشدم . بونلر هپ جمعه آباد قضاسنه عائد ایدی .

(قره یک ایچی) قضا سندن دخی حمزه قاقلی ، کرچکلر ، بزجیلر ، دولتخانلی حاجی دده لر ، شاهینلر ، چوقور انبار ، سله لر ، داراغونیشته ، قیالی اوبا ، دکلی ، دواسیلر ، عمادلی ، قره جه احمدلر ، اینجولی ، منتشلی ،

کسریه کولی : قریه ۲۷ - اقدام مطبوعه سی

یہودی . اولری استانبول طرزی قات قات سرای ولیانلی خانداندر . فقرا
 اولری ایله برابر ایکیک بشیوزخانہدر ، جملہ اولری کولہ ناظردر . بوشهر
 وقلعہ کولک جانب غریبسنده قیسالر اوزرہ واقع اولمشدر . اما صوقاقلری
 طارہ جقدر . یالکز برمکتبی وار . زیرا اسلامی آذرر و اہالیسی حایلازدر .
 لسانلری روم لہجہسی اوزرہ اولوب « وارمیسک ؟ کلیسک ؟ او بزم افندی
 مشدر . یابخی بزه کلہ مہ مشسز حسرتکیز اکسک بلکم بزه کلہ مش » دیہ
 کلمات ایدرلر . غایت اہل طبع کچینور فضول و اہل ذوق آدملرذر . ایکی کشف
 حامی وار . بری یول کنارندہ صوی کولدن آلیر . شتا ایامندہ ایشلر . تموز
 ایامندہ بوشهر ایجزہ کول وار ایکن خالق حمامہ محتاج دکدر . یوز عدد
 دکانلری وار . اکثریسی بالق قوریسی وبقالیہ صانار . جمیع شہراہی کسمہ
 قیالی وپاک مجلا قالدیرمیلدر . یتیش عدد کلیسالری واردر . ایجریسی پاپاس
 ومترہ پولیدلرلہ طولودر . استانبول وسائر دیاردن برچوق نذرلری کلور .
 طاغلرندہ اوچ بیک عدد باغلری وار . شیرہسی و بیاض فرانجہلی اکمکی
 مشهوردر . آب وھواسنک فوق العادہ لطافتدن اویلہ روم غلاملری اولورکہ
 ساقز حریرہ سندنہ منلی بولنماز . غایت محبوبہ قیزلری وارکہ ہر بری حریر
 فستان دامننی درمیان ایدوب طاووس باغ جنان کی رفتار ایلدکنہ افتادکانک
 عقلمنی چالارلر .

کسریہ کولی — بوجیرہ نک دائراً مادر جرمی یکرمی درت میلدر .
 بادمی الشکل اولوب عمقی اللی قولاجدن اقدر . کنارلرندہ بشر اونز قولاج
 یرلریدہ واردر . غایت الغایہ لذیذ اولوب استانبولہ کی کاغذخانہ صوینہ
 مشاہدر . جمیع اہل بلدہ اثوابلرینی بورادہ بیقرارلر . اصلا صابون سورمزلر .
 اونک ایچون بوشہردہ صابون مقبول دکدر . کولندہ نیچہ کونا ماہیلر
 صید اولنورکہ نظیری بردیاردہ یوقدر . زیرا طاغلرندہ حاصل اولان
 نباتات وکیاہاتی سیلار بوجیرہ یہ دوکمکلہ بالققلر آنکلہ تغدی ایدرلر .
 روز قاسم اولنجہ صیادلرک ہر بری کولہ یوزر عہرہ چالی دوکوب نشان
 قورلر . ہرکس یرینی بیملوب مالک اولور . بعدہ بہارده (پلایش) تعیر

احمد مکتبی) مفرح و او قافی قویدر. ایکی عدد حمامی وار اما چارشو قربنده کی حمام غایت عتیقدر دیرلر. ایکی عدد خان کبیری، یوزقدر دکانلری وار که هر اصناف بولنور بدستانی یوقدر. بورانک ده کبابی مشهوردر؛ اوکنارلی کوملک بزى دخى عمدو حدر. خلوتی تکیه سنده (مراد افندی) نامنده بر زیارتگاه واردر.

بورادن جانب غره کیدوب (۸) ساعتده (کسریه کولی) نه کلدک. کسریه کولی. — بوقلعه صاحبی یوغانی فلیقوس بناسیدر. صوکره روملردن قوجه مرادخان تانی زور بازو ایله آلوب (کسریه) نامی ویرلمشدر. حالا روم ایلی ایالتنده سلطان مراد رابع همشیره سی و سلطان احمدک دختر پاکیزه سی چانبولاد زاده حسین بک افدمزک والده مشفقه سی فاطمه سلطانک خاصیدر که قرق یوک اچقه ایله التزام اولنور؛ شمدی حاکمی ملتزم طوپخانلی قدری اغادر که حاکم عرفدر. یوز الی اچقه لوق قضادر. یوزاون پاره قراسی وار. قلعه سی برآب حیات بحیره نک جانب غره بیسنده جزیره مثال بریاچین قیا اوزره مسدس الشکل شدادی بنا برقلعه زیبادر. دیواری غایت عالیدر. جانب غره به ناظر ایکی قات متین و محکم دمیر قپولری وار. کونا کون آلت جنک وجدال و دمیر آصمه مقاصلر ایله اراسته بر باب قویدر. بر کره بوقپودن و ندیکلیلر شبخون ایدوب قعه بی استیلا ایتمشدر. بونک اوزرینه فریکک قلعه یه مالک اولسی روملره داغ درون اولوب غازی اورانوس بکه معاونت ایله قلعه بی فتح ایتدیرمشلر. اوزمادن بری الی ماشاالله عثمانلیده قالمشدر. دزداری، الی عدد نفراتی، محتسی، باجداری، شهر کتخداسی، خراج اغاسی واردر. درون حصارده ایکیوز عدد نفرات خانلری وار. قلعه ایچنده اصلا روم بوقدر. بغدادی ابارلری، جیخانه مخزنلری وار. ایچ ایبل اولغله جبه خانه و طوپولری آزددر اما هر کیچه دیده بانلری قلعه بی بکله یوب مهترخانه چالارلر. قلعه نک قپوسی دیننده والده سلطان جامی واردر. اما کوچکدر. سلطان سلیمان جامی و قلعه دن طشره قاضی جامی واوست یاننده نمازگاه واردر. واروشی یکر می محله در. اون التیسی روم محله سیدر. بری ده

عندلیب قلوب عاشقانی پر اهتزاز ایدر و اطرافدہ کی های و ہوی چنک و چغانہ ، ساز و سوز ہر کسی وجدہ کتیریر .

شہرک بلغا و فصحاسی چوقدر . سوختلری اوپریشان سرچہ یووانسی دستارلیبلہ بللرینہ پلا قورتلہسنی طاقوب اشقیائق ایدرلر ، عوام ناس ایلہ سفاہتہ طالارلر ، دلبر کوچکلاری ہپ آنلردہدر . قہوہخانہدہ و سائر کفت کو و مساوی خانہدہ قرار قیلوب ذم ونم و لہو و لعبہ منہمکدرلر . آرانوود اشقیاسی دخی چوقدر . جمیع خلقی شوخ ، شنکل و سبک روح آدملردر . عنقا بازرکانلری و حاجی لری چوق اولمغلہ خیرات و حسنات یایمغہ یک میالدرلر . حالا بوشہر ایجرہ قرق یدی یردہ رصاص نیلکون ایلہ مستور عمارتلر واردر . حتی بدستان دخی اویلہ متیندر . اما بز بوشہردہ ایکن (بابو) نام حیدود بش یوز کفرہ ایلہ شبکہ طاغلرندن مشعللرلہ بی پروا کلوب بدستاک قبولیری قیرہرق یتمش بیک غر و شلق اقمشہ فاخرہلر آلوب طوپ و تفنک شادمانلغی ایدرک صحراہہ دوغری کیندیلر ، قوجہ بر شہر ایچندہ برکیمسہ قارشوسندہ چون و چرا دیہمدیلر . ذہی تماشا و جبانٹ !

بورادن ینہ جانب جنوبہ کیدہرک بر مرحلہدہ (فلورینہ) قصبہسنہ کلدک . روم ایلی ایالتندہ اولوب یوزاللی ایچہ قضادر ، کتخدایری ، یکیچیری سرداری ، محتبی ، باجداری شہر کتخداسی و خراج اغاسی — بوستانچی محمد اغادر — وار ، شہری برواسع درہ ایجرہ واقع اولوب اول قدر معمور دکلدر ، اتی محلہسی وار : تکیہ محلہسی ، قرہ احمد اغا محلہسی ، شیخ محلہسی مشہوردر . بیک بش یوز عدد کیرہمیت ایلہ مستور باغ و بغمچہلی کارکیر بنا خانہلری وار ، اما سیرکدر . ازجملہ قرہ احمد اغا ، بوستانچی محمد اغا ، شیخی افندی سرایلری معموردر . جملہ اون یدی محرابدر . چارشو ایچندہ کی جامعی جماعت کثیرہیہ مالکدر . قرہ احمد اغا خانہسنک یولی اوزرندہ کی جامع دخی مفرحدر . اوچ عدد مدرسہسی ، برعدد تکیہ خلوتیسی وار ، اما عظیم و عجیب خانقاہدر (علی ددہ) نامیلہ پیر و اہل حال برشیخی وار . یدی عدد مکتب صبیانی وار ، ازجملہ صاحب الخیرات (قرہ

قد بنا جامعاً بنم الینا ان قضی من شانہ نعم العلیم
 نم املی ملهماً تاریخه وحد بسم الله الرحمن الرحیم
 چارشو ایچنده محمود افندی جامعنک تاریخی :

حق بودرکه بوجامع برنور ویردی شهر ایچره کون کبی رونق
 ای لایلی دنیلدی تاریخی : معبد امت رسول حق

۹۷۳

(غازی حیدر پاشا جامعی) ده غایت مصنع عبادتکاهدر . چیقرققیلر
 ایچنده (حاجی بك جامعی) ، بدستان قربنده (چاروش جامعی) نك جماعتی
 چوقدر. طقوز عددده مدرسه سی واردر. از جمله (دولبند قاضی مدرسه سی)
 مکلفدر .

چارشوسنده (۹۰۰) دکان وار ، چیقرققیلر ایچی ، درزیلر ایچی
 مکلفدر ، قرق عدد قهوه خانهلری وار ، قلعه مثال دمیر قپولرله ، قبه لرله
 مزین بدستانی وارکه غایت مکلفدر ، عنقا خواجه کیلری وار .

شهر ایچندن جریان ایدن آب حیوان کوات ، رسنا ، اسطوق یابالارندن
 جمع اولوب واردار نهرینه قاریشور . مشهوراتندن « مناستر کنانی » واردرکه
 مصر کتاندن زیاده مشهوردر . شهرک جانب غرنده ، شهر اوچنده وسائر
 یرلرده یکریمی عدد تفرجگاه مسیره لری وار. از جمله شهرک سمت غریسنده
 واوخری یولی اوزرنده برفر حفزا یر واردرکه سلطان الشعرا لایلی بونی
 شهر انکیز ایشدر . حقیقتده کورمکه محتاج برمسیره درکه هر گوشه سنده کونا
 کون مقصوره لر متعدد سایه دار وچمنزار نشیمنلر ، متعدد گاه والای نزهت
 اثرلر وار. یتش ، سکسان عدد حجره مصنعلر وکونا کون کبله لر ایله آراسته
 وبر چوق حوضلر ایله پیراسته اولمش دلکشابر وایددر . اوج آسمانه سر
 چکمش درخت کونا کوندن چنار وشمشاد وعرعر و صنوبر ویده سر نکون
 اشجارینک ظل حمایه سنده نیجه آریقلر جریان ایدر وبورالرده کونا کون
 کباب چویره جک صودولابلرینه شیشلرینی قویوب دولابلری آهسته ، آهسته
 روان ایدرک کباب مولوی وارسماع ایدر وحقا که پخته اولور . بو محله نیجه
 یرده مطبخ کیکاوسلر وار وبرکوه سایه یر اولغله وقت سحرده فریاد وغان

محصولداردرکه اورادن نهر وادارك جریان ايتديكي نماياندر . آب وهواسی
 غایت لطیف اولدیغندن جايجا محبوب و محبوبه لری بولنور . خالق صید وشکاره
 مانلاردر . زیرا طاغ و باغلرنده شکارگاهلری چوقدر ، خالق اکثریا بلغارجه
 تکلم ايدرلر . زیرا جمله رعایسی صرب و بلغاردر . شهرک اکثر عماراتی
 مرحوم قوجه ارسلان پاشا خیراتيدر .
 بورادن جانب جنوبه پراپه سحراسی ایچره کدوب (مناستر - منصطر)
 شهر عظیمه کلدک .

مناستر شهری . — اسکندر کبیر عصرنده بوراده بیوک بر معبد وارمش ،
 مناستر دییه سبب تسمیه‌سی واردر . روم ابلی ایالتده مقطوع القلم
 ومفروزالقدم اولوب سلطان احمد خاتک دختر پاکیزه اختری فاطمه سلطانک
 خاصیدرکه یکریمی یوک آچقه الزام ایله وویواداسی اجرای حکومت ايدر .
 شیخ الاسلامی نقیب الاشرافی اولوب اوچ یوز اچقه پایه سیله شریف قاضیلقدر ،
 اوچ یوز التمش یاره قراسندن قاضیلره سنوی بروجه عدالت اون بش کیسه
 رومی حاصلی اولور . سپاه کتخدایری ، یکچیری سرداری ، شهر
 وویواداسی سر خراج امینی ، شهر کتخداسی ، محاسب اغاسی ، باجداری ،
 معماری باشیسی واردر . اما دزدار اغاسی بوقدر ، زیرا غازی خداوندکار
 بونک قلعه‌سنی بعدالفتح تملندن هدم ایتشدر .

زمین شهر مناستر . — بر طاغک ذیلنده واسع راوز ایچره بر نهرک
 یمین ویسارنده بر شهر عظم درکه اون یردن اغاج وکارگیر جسرلر ایله کچلیور ،
 جوانب اربعه‌سی و شهر ایچی بییه بیک درخت کیرلر ایله زین اولمش بر
 خیابان ایچنده قالمشدر ، بر آدم ناشر ایچنه کیرمینجه خیابانندن شهری
 کوره مز ، تابو مرتبه سایه داردر . شهری یکریمی بر محله در . اوچ بیک قدر
 صغیر وکیر سراپا کیره متلی تختانی و فوقانی کارگیر بنا خانه رعنادر .

جامعلری . — جمله یتمش عدد محرابدرد : اولاجسر کبیر باشنده اسحق
 افندی جامعنک تاریخیدر :

طالب تاریخنا بناءالقديم
 دام سعد ازعن ابا النعم

عون بسم الله الرحمن الرحيم
 اسحق بن عيسى فاضا اد

صولری جملہ اسکوبدن کلن نہر واردارنددر . واردار بورادن اشانی آچہ بولی نواحیسنہ جریان ایدرک قرانی اروا اینر . بورادن جانب جنوبہ کیدوب (۱) ساعتہ (چلتکچی قریہ سی) نہ کلدک . بردرہ لی زہیندہ باغلی وبانچہ لی ، برجامعلی مسلمان کوییدر وزعامتدر . اعیانی عثمان اغا ویعقوب اغادر . جملہ یتیم عدد وقیاغان اورتولی اولری وار ، ینہ لودوس جانبہ بر بچق ساعت کیدوب (ازوور) قریہ سنہ کلدک . بردرہ کنارندہ وبربار دیدندہ یوز اولی بلغار کوییدر . زعامت اولوب قوناق یریدر . بورادن سمت جنوبہ التی ساعت یوقوش اشانی لیدوب اورمانلر ایچرہ (پرله) قلعہ سنہ کلدک .

پرله قلعہ سی . — فاتحی غازی خداوندکار اولوب واسطہ سیلہ تیمور طاش پاشادر . روم ایلی ایالتندہ وویوادالقدر . یوز اللی آچہ پایہ سیلہ اعلا قضادر . قلعہ سی شہردن بعید بر یالچین قرہ قیا اوزرہ مسدس شکندہ ، سنسکین بنا اولوب اصلا بر طرفدہ حوالہ سی یوق ، غایت صعب ومتین ، برج وباروسی محکم بر قلعہ بالادر . اما حالا ایچندہ اوچ خانہ ودزدارندن باشقہ کیمسہ یوقدر . فتحندن بری انبارلرندہ لب برب طولدیرلمش داریسی وار . شہری قلعہ دن بر طوپ منزلی بعید اولوب مشرق جانبندہ بر واسع صحرای قومصال ایچرہ کاش اولوب معموردر . اعیان و اشرافی غایت چوقدر ، حتی قوجہ آرسلان پاشا زادہ خاندان صاحبی بر افندی در . شہری جملہ اون محلہ اولوب بیک عدد کارکیر بنا واسع خیابانلی خانہ لری واردر . جامعلرندن چارشو ایچندہ (آلای بکی جامعی) تجتانی ومعروفدر ، (آرسلان پاشا) جامعی دخی مشهوردر . بونلردن ماعدا محلہ مسجدلری وار . مدرسہ وتکیہ ومکتبی وبرخانی وار ، خاننک قپوسی اوزرندہ کی تاریخی :

ای هوایی روح قدسہ صوربچق تاریخی

بر مورخ دیدی کہ « باد اعمارت بامزید »

برمفرح حمای وار ، جملہ ایکی یوز دکانلری وار . خلقنک اکثریسی اویونچاق وچاق ایشلرلر . بوشهر ایچرہ اصلا حامور اولماز ، زیرا قومصال پاک زمینہ واقع اولمش شہر وسط الحالددر . شہرک قبلہ جانی بر عظیم صحرای

بیرام پاشا متولیسنك قاتلی دزدار اغا و ماریولوس اغاسی قاسم اغا اولدیغی آریوب بولوب اذن شرع ایله دزداری وقاسم اغایی قالدیروب قفس ایچره دمییره اوردیردیغمزده خاه ناخواه ارامزه مصلحتکنذارلر کیروب مقتول متولی محموداغانك یتیم و یتیمه‌لرینه بشر کیسه ، پاشایه اون کیسه ، کتبخدامزه ایکی کیسه ، قاضی‌به بر کیسه و حقیره ایکی کیسه و توابعمزه بر کیسه آلتوب هجت شرعیه ایله مدعیلری صالح ایدوب جمله مالی صوفیه شهرینه کوندردم ، دزدار قاسم اغایی حبس‌دن اطلاق ایدوب حقیر ذخیره بها دورینه روان اولدم . آندن جانب جنوبه معمور قرالری کچوب (ساچه) ، (تمانچه) قریه‌لرینی صاووشوب (کلیمالی) قریه‌سنده یاندق . بورادن قالقوب (کوبریلی حصاری) نه کلدک .

کوبریلی حصار : بانسی دسپوط قرالدر . فاتحی ۷۸۸ تاریخنده غازی خداوندکاردرکه تیور طاش پاشا ایله فتح ایتدرمشدر . بونهر واردار اوزره بر جسر قوی انشا ایتمکه بوشهر دخی اول جسر اسمیله مسما اولوب آدینه (کوبریلی) دیرلر . قاعه‌سی شهردن نصف ساعت اشانغی بعید بر کوه بلندک تاذروء اعلاسنده ویران و کوچک برقلعه جکدر ، اما غایت صعب برپشته اوزره سهل مال صرفیله عمار اولماسی و بر حصن حصین اولماسی کرکدر ، زیرا بر طرفدن بیله حواله‌سی یوقدر . اما شهری بریده وارذارک ایکی جانبنده یالچین قیالر اوزره قات قات نهره ناظر کارکیر بنا ، کیره میت و قیاغان اورتولی قصبه‌درکه مذکور جسر ایله بری شهردن قارشی قبله طرفنده کی بازارلی طرفنه کچیلیر . روم ایلی ایالتنده کوستندیل سنجانغی خاکی وویوادالغیدر . یوز اللی اچقه پایه‌سیله شریف قضادر . دزداری یوقدر ، اما کتبخدا یری ، یکچیری سرداری ، شهر کتبخداسی ، محتمسی و باجداری واردر ، جمله درت محله‌سی وار . جامعلری ، مسجد ، مدرسه و مکتب صیبانی وار ، محکمه دیننده کثیف بر حامی وار . نهر واردار اوزرنده درت کوز اغاج جسری باشنده بر کوچک خانی ، اللی عدد دکانلری وار . قادینلری جمله یصی باشلی اولوب سیاه بز فرجه کیرلر . باغ و بغه‌لری شهردن بعیددر .

شریفم وصول بولدقده بر آن طور میوب سردار معظم علی پاشا ایله برابر اردل غزاسنه روم ایلی سنجاقلریله علی العموم بردن بیکه ، بیکنن یوز بیکه وارنجه عسکر روم ایلی بی آلوب سفر هایونمه مأمور اوله سن . ایالتک اولان جمله قضالره امرار پراکند ایدوب سفر مهماتی ایچون ذخیره بها جمع ایدرک مکلف ومکمل تول ایله اردل غزاسنه کیدوب خط شریفمله عمل ایده سک . . . پاشای مدبر « الامر امرکم » دیوب اول آن طوغلری دعا و ثنا ایله سرای میداننه چیقاردی .

صوفیه شهرندن اون قاضیلق یره ذخیره بهایه کیتدیکنمز

بو حقیر اولا پاشادن یکرمی قطعه امرار ایله خیر دعاسنی آلوب اللی عدد پاک ، مسلح بیکیتر ایله صوفیه دن چیقوب اول کیجه بالی افندی قریه سنده مهمان اولدم . علی الصبح رمضان المبارکک برنجی جمعه ایرته سی کونی برمرحله کیدوب (دورغان قلعه سی) نه کلدیم . آندن ريله طاعی داملرندن کچوب یورودم .

ریله طاعی . — شهر دوینچسه ایله صماقو طاعی ماینسده کی برکوه سر بلنددرکه براوجی صماقو طاعلری ، برطرفی دسپوط یابلاغنه منتهی اولوب اوزرندن بوز پاره اکیسک دکلدر . بیکی متجاوز آب حیاتلری وار ، سنبل وریحان و مشک رومی وزرین قدح رائحه سندن دماغ انسانی معطر اولور ، حتی اون بیک ارکک قویون یابلانیر بریابلاغ عظیمدرکه قوجه مصطفی پاشا اوقافی در . قرق ، اللی یرنده دیمیر معدنلری واردر . کوه یابلاغ دسپوط بوریلنه ک جانب شرقیسنده در . بودامندن آشوب دوینچسه قصبه سنه کلدیم ، بورادن ملووه قریه سنی کچوب کوستنیدیل شهرینه ، آندن ، (یرام پاشا قلعه سی) نه کلدک . بوراده محکمۀ شرع رسول مینه مهمان اولوب جمله اعیان دولت حضورنده بیورلدی شریف اوقونوب مقدا قتل اولتسان

اساسندن منهدم ایتمش، شهرک شمالنده کی طاغلاز اوزره اتار بنالری ظاهر و نمایاندر. شهرک زمینی نهرک یمین و یسارنده اولوب صاف کلاستانی و بوستانلی ایکی بیک تختانی و فوقانی خانهلردن عبارتدر. بو جرما ب نهری دخی شارکوی طاغلازندن طلوع ایدوب بوربطه ایچره شهر و سستندن و بر جسر کبیر آلتندن عبور ایله جانب قبله یه جریان ایدرک دمیر حصار مقابلنده ویرنه شهری جسر ندرده عبور ایدوب دمیر حصاردن کچر و واردار نهر عظیمنه ملاقی اولور. مملکت خا قی هپ بوندن نوش ایدرلر. جمله‌سی زنده تندرلر، روم ایلی ایالتنده وزیر خاصی و ویوادالغیدر، یوز اللی اچقه پایه سیله قضا اولوب سپاه کتخدایری، یکی چری سرداری، محتسب و باجداری وار. اعیان و اشرافی چوقدر. جوامع و مدرسه‌سی، مکتب صیبانلری، ایکی عدد خان و حماملری وار، اما کوپری باشنده کی حمام کوچکدر، جرما ب نهرندن طولاب ایله حمامه صو چکیلور. یوز عدد دکانلری، قهوه خانهلری، ایکی تکیه‌سی وار، بری شهر قربنده بک‌تاشی استانه سیدرکه ایچنده (حسام دده) نامیله بر بیر محترم مدفوندر. بو تکیه دن بری اغاج جسر دن کچیلوب شهرک بازارینه کلینیر. شهرک اکسه لری طاغلاز اوزره کلاستانی باغلر در. آب و هواسی غایت لطیف اولدیغندن دو نچسه نك کوزلری ده چوقدر. بورادن قالقوب ینه جانب شرقه کیدرک بر مرحله ده (دورغان قریه‌سی) نه کلا دك. ایکی یوز خانهلی بلغار کوییدر. آندن ینه جانب شرقه کیدوب (بالی افندی زیارتکاهی) نه کلا دك. اولجده بورایه ۱۰۶۴ تاریخنده کلا دك. بوسفر کلا دیکم زده بو محله ملک احمد پاشا افندم نك جمله اعیان ولایت اسنقباله چیقوب بر آلا ی عظیم اولمشدر تعبیر اولونما ز. نهایت ۱۰۷۱ سنه‌سی جمادی الاولنك برنجی بازار کونی (صوفیه) شهر عظیمنه واردق. بوشهرده شیخ زاده چلی، خزینه دار محمد اغا، یعقوب اغا، یعقوب چاووش و دوغانلی محمد اغا و بیجه اعیان و کبار ایله ذوق و شوق ایدرکن افندم نك ملک احمد پاشایه آستانه سعادت طرفندن بر قوچی باشی ایله شوخط شریف کلا دی: «سن که وزیر روشن ضمیر ملک لالامسک، خط

جامعی) مشهور لریدر. اوچ عدد مدرسه، آلتی عدد مکتب صیان، بش عدد تکیه درویشان، اوچ عدد خان تجاران وار. اما اسکی جامع اوکنده وچارشو ایچریسندہ (قوجہ مراد خان خانی) آیندہ وروندکان ایچون مهمانسرای جنتدر. غیریلرک جانب وقفدن کرالینی آلورلر. ایکی یوز عدد دکانلری وارکه هر اضا فدن بولنور؛ حمای دخی یوقدر، زیرا اھالیسی محتاج دکلدر.

کوستندیل کرما بلری: بوکوستندیلده ایکی یرده کارکیر بنالره محکم قباب عالیلی و متعدد حوض قورنالی، متعدد حولیلی کرما بلر واردر، بورالده کرما به «کوستن» دییورلر. بک کوستنی مکلف اولوب هر برنده جامکان ودارالفسلارده قورنالر واردر. پاک فوطه، خاوی و مقرمه لرله دلا کر خدمت ایدرلر، بونلرک هر برنده برکونا منفعت وجودیه واردر. جمله سندہ کوکورت رانجھسی استھام اولنوب هر کیره نک پارمغندہ کی خاتم فضہ سیم سیاه ویاصاری اولور. صولرک سخوتی اودرجه درکه آب بارلر قاریشدیر مقسزین چمک ممکن دکلدر. حتی نیجه سندہ باش وپاچه اوتولنوب ویومورطه پیشیرلر. بو اون ایکی عدد کارکیر بنا ایلدجه لر دن باشقه محلات آراسندہ ده مفید و مختصر لری واردر. حتی جامع موصلقلرنده آب خانہ لرندہ بیله مأسخین جریان ایدر. بوشهر خلقتک اصلا حمام مصروفی اولمایوب جرب وفرنکی علتلردن خبرلری یوقدر. ممدوحاتندن هر میوه سی جوقدر، اما کوستندیل بل الماسی ملاطیبه الماسی قدر ممدوحدر. هر بری قاز یومورطه سی قدر اولور و تسیلرہ قویوب پادشاهه واعیان وکبارہ کوندرلر. بومیوه قیش لرجه فالغله طعم ولذتنه اصلا خلل طاری اولماز. بوشهرک مشرق طرفندہ بر خیابانلی جبل عالی واردرکه اتون وکومش معدنلری مشهوردر، لکن حاصلی خرجه کفایت ایتمز. آلائی بکی جامعندہ (الشیخ اعمادده) یکاه زیارتکایدیر. بورادن جانب شرقه کیده رک (دوبشینجه) قصبه سنہ کلدک.

دوبشینجه قلعہ سی: - فاتحی غازی خداوندکار وزیر غازی لالا شاهین باشادرکه صرپ وبلغار بکلری لندن زور بازو ایله آلوب قلعہ سنہ

کوستندیل قلعه‌سی . — اولاً بورانی خدواندکار غازی فتح ایله مشدر . یوروک دیلنججه کوستن ایلیجه‌یه دیرلر ، بوکاده ایلیجه‌سنک چوقاغندن کوستندیل دیشلر . صوکره دشمن صاجی بوزوب ینه بورالری استیلا ایتمکه طورخان غازی ولاله شاهینلر بوشهر اوزرینه کلوب ینه فتح ایله مشلر وقلعه‌سنی دخی ییقمشلردر . حالا اساس بناسی ظاهردر . شهر سلیمان خان تحریری اوزره روم ایلی ایاتنده باشقه‌جه سنجاچ بکی تختیدر . بکینک طرف پادشاهیدن خاص هایونی وار . چری باشیسی ، یوز باشیسی ، آلی بکیسی وار ، ارباب زعامت و تیماریه ، جبه‌لولریه بکینک عسکریه اوچ بیک عسکری اولور ، مأمور اولدقلری سفره کیدرلر ؛ پرسلاح کوستندیل عسکری مشهوردرکه سمور قلانچسه‌لی ، سمور تاجلی ، قاپلان و بپر پوستنی اویله مهیب برعسکردر . هییچ بر سفرده سرم ، سمندیره ، کوستندیل عسکرلری دشمنن یوز چویرمه‌مشلردر . حمد خدا کندیلریه برابر اوچ کره غزاده بولنوب کوردیکمز شجاعت و صلابتلرینی تسوید ایتمش ایدک . بوشهر کوستندیلده شیخ‌الاسلام و نقیب‌الاشراف ، اوچ یوز آقچه پایه‌سیله قاضیسی و سپاه کتخدایری ، یکچیری سرداری ، شهر وویواداسی ، شهر کتخداسی ، محتسبی ، باجداری و خراج امینی کبی حاکملری واردر . لکن سرداری یوقدر . زمین شهرک قبله جایی بر صحرای بیاباندر ، شمال و غرب طرفی بر خیلی مسافه بعید یرده اغوشنا یایلاغی درکه آندن قره صونام بر آب حیات خروج ایدوب صحراده جریان ایدرک کچر . غایت محمولدار صحرای کوستندیلدر ، اما شهری اول قدر معمور دکلدر . جمله اون بر محله جکدر : طورخان زاده محله‌سی ، اسکی محله ، بانیه محله‌سی مشهورلرنددر . جمله بیک یوز عدد کیره‌میتلی تختانی و فوقانی اولردرکه جمله دن طورخان زاده سرایی ، پاشا سرایی ، ابراهیم پاشا مهرداری سرایی ، حاکم ولایت شمسی پاشا زاده دخی کتخداسنه بر سرای معظم انشا ایتدیرمکه ایدی . جامعلرندن (طورخان زاده جامعی) ، چارشو ایچنده (اسکی سلطان مراد جامعی) که اول قدر معمور دکلدر ، یول آشوری بر ابدست حوضی وار ، (آلی بکی

کسمه قیا خندقی وارد در . درون حصارده الی خانہ سی ، برجامی ، مہترخانہ قلعہ سی وارہ ہر کیجہ نوبت چائوب بانک محمدی چکیلور ، غایت سرحددر ، متولیبی صلب و سیاست صاحبی حاکمدرکہ یوز الی آدم ایلہ اینر ، بینر ، مقطوع القلم ومفروز القدم در . طشرہ واروشی سکز یوز عدد کیرہ متلی وتختہ ساز اورتولی معمور واروشدر ، برجامی الی عدد مسجدی ، برعظیم کاربان سرای خانی ، بر کوچک حمای وار ، آیندہ ورونڈیہ نعمتی مبدولدر . ہر کیجہ خانک ہراوجاق باشنہ بر باقیر سینی طعام وآدم باشنہ برر یم اولوق مخصصاتی جانب وقفدن ویریلور ؛ کفایہ مقداری دکانلری وارکہ جملہ سندہ دمیر اکثری ایشلہ نیر ، استاد حدادلری وارد در . بورادہ دہمیر معدنی کارخانہ سی وارد در ، جملہ رعایا و بریایسی جوہر آہن استخراج ایدرلر . ہواسی لطیف اولوب صوبی دمیر معدنلری اوزرندن کلمککہ چندان مقبول دکلدر .

اکری صو طاغی — قراطوہ ایلہ اکری درہ آراشدہ اوجہ پیوستہ اولمش برکوه سر بلنددر . اوج آسمانہ قدر کشان درخت منتہالی واردرکہ متلی مکر اوتا وچرنیک طاغلرندہ اولہ . بوجیل بالادہ معادن حدید لایعد ولایحی در . بوکوه بانڈک تاذروہ اعلاشدہ زعم خرستیانیانجہ شمعون صفا مقامی اولوق اوزرہ بر دیر عظیم واردرکہ کار قدیم اولدیغہ بناسی شہاد عادلر . رہابینک نیجہ سی ، مغچہ لری آیندہ ورونڈکان خدمت ایدرلر . خانہ لرنڈہ یہ یوز دیبا وشیب وزرباف دوشک ویورغانلری وارکہ اقمشہ فاخرہ دندر ، ہر شب ایکی یوز پیادہ واسب سوارلر کلوب عیش وعشرت ایدرک ہر برلرینہ کونا کون اعزاز وا کرام اولنور . عجیب عادترکہ البتہ ہر مسافرہ حدینہ کورہ برہدیہ ویرمہ لری مقرر در .

اکری درہ یوز الی آچہ پایہ سیلہ شریف قضا در . بودیر قدیم دخی ناحیہ سندہ اولغہ باباسلر قاضی سندہ بش یوز غروش وبش تختہ محصولی ہدیہ یونجہ ویریلر .

بوراندہ قالقوب ایلری کیدرک (کوستدیل قلعہ سی) نہ کلرک .

ودلکشادرکه کار معماسیناندر . جوانب اربعه‌سنده کی دیوارندن کونا کون سلسیلیر روان اولوب هر خلوتنده فسقیه شادروان پرتاب ایدر ، بویله شه‌نشینلی حمام هیچ بر دیارده یوقدر ، برخلوتنده کاسه مثال بر قورناسی وارکه غایت کرانها احجار لمعان کنذارایله پیراسته‌در . اندرون ویروننده انواع تصاویر مقوم وفضوص محکوک اولوب کونا کون رخام عبرت نمون معقوددر . هرقبه نیلگوننده وجمله درودیور پاکارنده عمیق محوفر وقبالیری ده ترتیب اوزره زین اولمش بلور ونجف جاملر ایله منور اولوب خورشید درخشان درون حماد عیاندر . دیوارلرندن کان مسک وغنبر خام رائحه‌سی غسال وغاسلک روحنی شاد ایدر ، قیابندن بردامله عرق طاملاماز ، خلاصه توصیف و تعریفندن مستغنی برحمام‌در . جمله اوچ یوز الی عدد دکانلری وارکه ایچنده هر صنف موجوددر . اما قازانجیلر چارشوسی غایت مزیندر ، بوشهرده نحاس معدنی اولغله بوراده ایشله‌ن نحاس اوانی‌ده نه بوسنده ، نه‌ده قسطنونیده ایشلمز . مشبک شمعدان ، بخوردان ، فانوس ولکنلر وکونا کون ذهب خالص ایله مطلا ابر یقلر ایشله‌نیرکه تعبیر اولونماز . شهرک قبله جانبنده ایشیب بر قوناق یردر ، سمت غربنده شهر اسکوب ینه بر مرحله‌در .

بورادن قاقوب جانب شرقه کیدرک (ناغوریچی) نام بلغار کوی چکدک . (مراد قریه‌سی) نده منزل آلدق . اتی یوز خانلی ، دمیر معدنی چیقار بلغار کوییدر . بورادن‌ده ایلی کیدوب (اگری‌دره) یاخود (بیرام پاشا حصاری) نه کلدک .

اگری‌دره بیرام پاشا حصاری . — ۱۰۴۴ تاریخنده سلطان مراد خان رابع وزراسندن بیرام پاشا بونی مجدداً بنا ایشدر بر مخوف ، مخاطره‌لی ، اگری بوگری وکینکاھلی دره اولغله حیدوددن اصلا کچلمز ، طاغرنده دمیر معدنلری معطل قالمشدر . چارکوشه برقلعه اولوب جرمی سکنز یوز آدیمر . قبله‌یه آچیلیر بر قپوسی ، جبه‌خانه وغلال انبارلری اون عدد شاهی طوبی ، ایکی یوز نفراتی ، دزداری وار ، درو دیوارلری غایت عالی اولوب

كلدك . بوقصبه اسكوب سنجاني خاكنده وويواداق اولوب يوز اللی اچّه پايه سيله قضادر . اما اكثر ايامده اسكوب قاضيلرينه الحاق اولنور . شهرى انهار كثيره ايله آراسته ، التي يوز عدد كيره ميت اورتولى خانه لرله پيراسته در ، چارشو ايچنده كي جامعي كوزلدر ، تكيه مدرسه ، خان و حمام ايله كفيايه مقدارى دكان و آسيابلى واردر . آب وهواسى كوزل ولطيفدر ، باغ وبنجه لرى فراواندر .

بورادن جانب شماله برمرحله يرلرده كيدوب (قراطووه) قصبه سنه كلدك .

قراطوه قصبه سی — (قيراط اووا) دن غلظدر . قلعه سی طاغلرده اولوب غازى اورانوس بك فتحي زماننده اساسدن قلع وهدم ايله مشدر . حالا اسكوب سنجاني خاكنده تيمش يوك اچّه امانتدر كه ايكي يوز آدميله امينى حكومت ايدر . زيرا شهرك طاغلرنده نحاس خالص وفضه واردر كه ييدى شرفول فلن طمار دشر وفضه خاص چيقاريرلر ، شب وروز معاف و مسلم كوش خانه رعايالىرى باقر كوش جوهرلرني اخراج ايدوب امينه تسليم ايدرلر . حالا درون شهرده اسكى ضربخانه سی طورور . حتى سلطان مراد رابع عصرنده ضربخانه سنده سكرى بر درهم سسم خالصدن درهم ودينار كيسيلوب (عز نصره ضرب فى قراطووه) خطيله بركونا مدور اچّه سی وار ايدى . حقيره كورمك ورايكسنى حفظ اتمك ميسر اولمشدر ؛ حالا ضربخانه سی معطل اولوب معدنى پي درپي ايشله مكده در . شهرك عمارستانى بين الجبال برواسع قضا اچره سكرى يوز عدد كاركيير بنا تحتاني و فوقانى سراپا لعل كون كيره متلر ايله مستور حدايق جنان و آب روانلى معموره لردر ؛ اعيانى كوش معدنى مناسبتيه عثقا ومسعوددر . يوز اللی اچّه پايه سيله اعلا قضادر . يكرمى محراب معايدى وار . چارشى ايجى جامعي خوش ودلشيندر . مدرسه ، تكيه و مكيتب صيبانلرى ، متعدد چشمه سار وسپيل خانه لرى وار ، ايكي حمامى وار ، بيوك حمامك مثانى ديار رومده كورمدم ، مكر استانبولده كي چوقور حمام ، شامده دفتر دار پاشا حمامى ، مصرده عابدين حمامى قدر مفرح

وارباب معارفدن ای دیسه اوغلی چلی دخی اوقدر معکوس ، کلامه غیر قادر براوغوز ای دی . ملک پاشا ایله کوروشدکده همان حمور آبدالی کبی ا پسیم دوردی ، مدت عمرنده کندی پاپوشنی بیله طانیه مامشدر ، بر ایانغه پابوج کیرسه اوته کنده نملین کیر کزر ، کاهیجه بر یانه صاری بر یانه قرمزی پابوج کیوب کزر ؛ سلام ویرسه ک « یابن نه دیهیم ؟ » دیه خداملرینه سؤال ایدر واسمنی سؤال ای دنلره انجق ربع ساعتده جواب ویریر اماینه علما اباس پاکیه کزر ، مکلف ، مزین آق صقاللی چلیبدر . پدری خدامندن بعض آدمیر کندوبی کوزه دوب طورورلر . غریب خالدرکه پدر بویله برکار آشنا مصنف وحاکم اوله ، اولاد ایسه کلام سویله مکده قادر اولمایه . پدری آب روینه کندوسنه قچانیک قضاسی مؤبد احسان اولتمغه آنکله کفافلانیر ، ملک پاشا افدمز کندوسنه قرق الی آلتون احسان ایتدیسه ده قبول ایتوب توابعه ویردی . پدری ویسی افدینک مرقد و آشیانی پرنور اوله ، رحمة الله علیه (زیارت المولی والهیی چلی) . مسقط رأسلری اسکوبدر ، شیخ اطف الله افدینک پای سعادتلری طرفنده آسوده در . حالا زیارتگاه ارباب دلدر . تاریخ وفاتی :

ای هالی انتقال کوش ایدوب تاریخنی دیدیم : اولسون روح پاک والهیی فاتحه دیگر تاریخ زیبا کفته فروق کل بروکیر جنتنه ای والهیی (زیارت شافع زاده) : طمشوار منلاسی ایکن خسته لکنده « وجودی اسکوب شهرنده دفن ایله ک » دیو وصیت ایدرک مرحوم اولوب وصیتلری اوزره خداملری نغشی اسکوبه کتیروب اسحق بک جامعی حرمنده دفن ایله مشلدر . اسکوب خارچنده قومان اووا یولنده (قوبان بابا زیارتی) ، قلعه ایچنده (جعفر بابا زیارتی) ، آلاجه جامع مزار لغنده پارماق قپو دینده (دلی بک زیارتی) (خنکار) ، جامعی اوکنده (غازی اسحق بک زیارتی) ، بابا مداح جوارنده (لقمان حکیم زیارتی) واردر . شهر اسکوبی بووجهله سیرو تماشا ایلدکن صوکره احبا ودوستلرله وداعلاشوب آندن قبله یه کیدرک آبادان قرالری کچوب (قومان اووا) قصبه سنه

مثالی شد اولوب ازجان ودل تاریخی یازدم
ینه ویسی افندی حاکم اولدی شهر اسکوبه

۱۰۱۵

موتنده عطایی چلبی شو تاریخی دیمشدر :

ویسی که اولمش ایدی نثر وانغزده بی بدل

یعنی ویسی سال فوتنه تاریخدر (غزل)

۱۰۳۷

مولانای مرحوم قاضی وراضی ، فاضل ومنشی ، دیوان فضائل صاحبی ،
بدیع‌التعیر ، حریری تحریر ، وصاف وفردوس ادا بر مرد کامل خوش لقا
ایدی . خلاصه فن لغزده شمیدی به قدر مثلی کلمه‌مشدر . یوزی متجاوز
رساله‌سی ، یوز یتمش قدر قصائد بلیغی‌سی وار ، قرق مجلد کتابلری وارکه
هربری جهان آرادر ، خصوصاً (سیر) ی نظیره قبول ایتمز برادرر . بو
حقیر اسکداری محمود افندی حضورنده عزیزک کندی کفته‌لرندن اولان

آجیلیدی چون بزم الست ، دور ایلیدی پیمانه‌سی

آندن اینچنلر اولدی مست ، ایلمادی مستنه‌سی

الهی سنی بلند آواز وخوش الحان ایله او قودینغنده حاضر بالمجلس اولان
ویسی افندی « بارک الله ! نه خوش صوت حزبنه مالکدر ، بوغخدومی خدا
معمر ایدوب سعادت دارینه نائل ایده » دیبه دعادن صوکره حقیر عزیزدن
سؤال ایتدکده جناب عزیز بیوردیلرکه : « اولاد معنویه مزندن در ، کندی
یتشدیردیکمز شاگردمزدرد ، قالدق اولیا ، ویسی چلینک الی اوپ ! » حقیر
همان قالدقوب دست پوس. ایدنجبه ویسی چلبی : « انشاءالله سلطانم ، بو
نجیب ورشید معصومدن چوق حال یارارلق ظاهر اولور مقبول دو جهان
اولور ! » دیبه خیر دعالر ایتدی ؛ حمد خدا آنلرکده حسن نظرلریله نائل
اولدق و آرادن الی سنه مهرورندن صوکره شمیدی ملک احمد پاشا افندمزله
بوسنه سرایی منصبندن روم ایلی منصبنه کلیرکن بواسکوب نواحیسنندن
چنانیکده ویسی زاده چلبی ایلهده کوروشدم . جناب باری هرشیئه قادردر ،
بوچلینک پدری ویسی افندی هر نه قدر جهان آرا ، متبحر ، فصیح ، بایغ

برزرین شهری، اسکوبک غر بنده طاعغر آردنده برر، ایکیشر قوناق یرده درلر. جانب قبله سنده بر قوناق یرده کوپرلی قلعه‌سی وایکی قوناق یرده ایشتیپ شهری وار، جانب شرقنده بره نزلده قراط اووا قصبه‌سی وار، ینه بره نزلده (اکری دره) قلعه‌سی وار.

زیارنگاه شهر اسکوب. — بازید ولی دامادی یحیی پانا جامعنده واعظ وناصح اولان (شیخ لطف الله): ینه شهر اسکوب بدن مشتق اولوب بازید ولی به شیخ اولمش ایدی. کندیسیده شیخ الهی سماویدن جهاز فقری قبول ایدوب اسکوب قلعه‌سی ذیلنده انشا ایلدکاری زاویه دروننده مدفوندرلر. (المولی چلبی حاجی): لقمان حکیم آستانه سنده مدفوندر، سنک مزارنده کی تاریخ وفاتی:

عاشق سفر ایلدی جهاندن

۹۷۹

(سلطان الشعرا ویسی بن محمد): «ویسی افندی» دیمکه شهر تکیر آفاقدر. اناطولی بلده لرندن آلا شهرده متولد اولوب بر منلانک مایه کران عمری ایدی. تکمیل فنون ایدوب نورالهی اولدی ودولت عثمانیه صفای حظ ایله متصرف اولمادیغی مناصب عالیه قالمایوب هر منصبی برر کونه رساله تألیفیه آیردی. حتی (واقعه نامه ویسی) بی — که عبرتنامه و مجمل بر تاریخ پر بدایعدر — سلطان احمد اهدا ایدوب مقابلنده اسکوب قضاسنه متصرف اولدی. (سیر ویسی) دخی بر اثر سکرین در. حضرت رسالته پناهی، بالجمله خلفای راشدین و مهاجرین و انصاری و ارباب اوپله تعریف و توصیف ایلمش و بو خصوصده (خاقانی) مرحومه بیله غلبه چالمشدر. بر مدون عظیم اولوب آکلاشله‌سی قاموس و صحاحه محتاج بر کتاب معتبردر. علم انشایه متعلق نیجه دیوانلری، علم شعرده جهان آرا (خمسه) سی واردر که خمسّه مقامیدن مقبولدر، آخرکار اسکوبده منزوی اولوب اکثر اوقاتی قضا ایله کچیرردی. آخر الامر عمر کران مایه‌سی دخی اسکوب قضاسیله کچدی. اسکوب قاضیسی اولدیغنه هالی افندی شوناریخی دیمشدر:

برقسی عوان ، برصنی اهل حرف اولوب بعضیلری ده علما کچنیرلر .
قوصووده ، اوچه بولیده چیقان دانهدار بوغدایی و آره سی ، بوکرو لجه سی
وقراهی مشهوردر .

عماراتی . — طقوز یرده عمارت دارالاطعامی واردر ، مسافرین
و مجاورین آینده و رونده به علما و فقرا و مساکینه صبح و شام علی الدوام
سفره پرامتانلری بای و کدایه مبدولدر . از جمله (یحیی پاشا عمارتی) ، (خنکار
عمارتی) ، (قوجه مصطفی پاشا عمارتی) ، (اسحق بک اوغلی عیسی بک
عمارتی) دائما جاری النعم عمارتلدندر . ما کولاتندن اولق اوزره اکثر
ضیافتلرنده یرتنورنده پیشمش قوزی پریانلری واردر ، بالقی قپاملری ،
ماهیچه طعاملری مشهوردر . مشمرانندن الماسی ، اکمک آیواسی ، بارداق
اریکی و شفالوسی لطیفدر ، اما خوشدر . مشروبانندن ممسک بال صویی ،
حردالیه سی ، پلونیه سی ، ویشناب و شیره دختر رزی مشهور آفاقدر .
باجدار و شهر کتخداسنک نقلاری اوزره یتمش یدی بیگ دونوم باغلی
و براوقدر وقف باغلی واردر .

اهالیسی اکثریا روم ایلی و آرناوود دینلجه کلمات ایدرلر ، لهجه
مخصوصه لری واردر . « یاز سزه دیمش من جلی افندمنه واره من و آنلر بزم
افتمزدر » کبی و بونک امثالی ایهام و اماله لی کلمات ایراد ایدرلر ، اما باشقه
یرلطافت ایله سویلرلر . بوا سکوب شهری حنقده دولکر زاده شویله دیمشدر :

(شعر)

سرت الدهر الروم فی الروم	لا الافی دیار محبوب
فبعون الاله قد حصلت	منبه القلب غیر محبوب
ماد عینی الی متی سکیت	مثل واردار جنت اسکوب

حقا که پاک شهردرکه جمله شهر اهلری هموار دوشلی بیاض قالدیرمدر ؛
اعیان و اشراف و کباری غایت چوق . مسکن شعرا ، محب فقرادر ، اهلی ارباب
ذوق و صفا اولوب عشق و هزالری سرمایه دل شیدادر .
اسکوبه مجاور اولان شهر و قصبالر . — ایپک شهری ، دوقه کین سنجاغی .

تعمیرینی کورنلر بوجسر بی نظیرک
 تحسین ایدوب دیدبلر: «اولکیدن چوقاعلا!»
 تعمیر اولمق ایله یاپیلدی کوکلی خلقک
 اولدی هلالی تاریخ: ترمیم جسر بالا

۹۸۷

بوقنطره واجب السیر ابی الفتح سلطان محمدک بنا سیدر بوجسرک قارشى
 طرفنده عمارستان شهرعظیم واردر .

شعراسی — یازید ولی شعراسندن خاکى ، وارزی چلبی اسکوبلی
 اولوب متین اشعاره مالکدرلر . قوجه حسن زاده دخی کزیده برشاعردر .
 آثار عبرتماسی : اولا یوقاری قلعه اوکنده خنکار جامی قربنده برمیل
 مناره وار بر ساعت قلهسی وار ، ساعتک چاکى برقوناق یردن استماع اولونور ،
 صداسی غایت مهیبدر . قلهسی دخی عبرتمای مأنوسدر . برده ناساشغی شهرک
 عین الفعلنده (بابالقمان) نامنده بر زیارتگاه وار ؛ حکمدان بر ذات ایمش ،
 علم طلسم ایله بر قاینق آب حیات قیو چیقارمش ، بر آب دقیق کوثر . نالدرکه
 بر قنطره نوش ایدن مریض حیات و آبادانی مرتبه سنی بولمغه یقین اولور
 و بونک ایچنده نیجه بالقلر اوتیه ، برویه کیدرلر . نیجه آدملر تقال ایدوب
 «اگر بنم ایشم خیر ایله اتمام بولورسه بوماهیلر بذل ایتدیکم اتمکی تناول ایده ،
 والا ایشم راست آمازسه ، خیر ایله اتمام بولمازسه اتمکم میبلر» دیرلر .
 بامرخی وقدر نیجه سنک اتمکنی یرلر ، ایشی راست کلیر ، نیجه سنک یاننه بیله
 کلیوب میز لر ، اوکسه نک ایشی دخی ایلری کلز .

کلیسالری . — ارمنی ، بلغار ، صرب و یهودیلرک دیرلری واردر ،
 فرنک مجار و نمسه نک کی یوقدر ، بولاتینلر چوچمه اولوب آنلر دخی صرب
 کلیسالرنده اجرای آیین ایدرلر .

آب و هواسنک لطافتی بو شهره مخصوص اولوب خلقی زنده وجود
 اولورلر .

مدوحاتی . — چوقه وعبانی الدیوه نی ؛ اویمنا منقش یاصدیق وباصمه
 چیت پرده لری مشهور اولوب دیار مجمده بولماز . خلقنک برقسیمی تجار ،

نسا طائفه سنك حمامه كيرمه سي بوديارلرده غايت قباحتدر . بوياجيلر ايچنده (شكل حمامي) ، (عيسى بك حمامي) هواسي غايت لطيف روي ديواري وقبه سي اصلا ترله مز و بردامله عرق دوشمزم . بونلردن ماعدا بيك التمش قدرده سراي حماملري واردر ديه اهالي بلد كسب فخر ايدرلر .

يدي یرده مسافرخانه حسيبي واردر ، اك مشهوری يحيي پاشا مسافرخانه سيدر . تجارخانلردن عيسى بك جاهي قربنده (محمد اغا خاني) نك تاريخي :

ايتدی بنایه همت حاجی محمد اغا
تاریخ دیندی اولدم : خان جدید ورعنا

۹۹۹

(يحيي پاشا خاني) ، (عيسى بك خاني) ، (اسحق بك خاني) مشهوردر . اون اوچ عدد بكار اوطلرلي وار ، بوراده اهل حرف بكارلر يتوت ايدرلر .

چارشوسوي : ايكي بيك يوز اللى عدد دكاندن عبارت كاركبر بناكمرلر وقبه لرله مزین چارشوی و بازارلی واردر . از جمله بزازلر ، غزازلر ، چادیرجیلر ، خفافلر ، بویاجیلر ، طاقه جیلر چارشولری غایت مزین ترتیب اوزره بنا اولنمش سوق ساطانیلر اولوب صوقاقلری پاك قالدیرمیلدر ، هر دكانده قوانوزلر و حقه لر ایچره سنبل و بنفشه وکل ، نسرین وریحان وارغوان و زنبق ایله زین اولنمش ، جمله اهل زوار و تجارک دماغی معطر اولور . قدر شناس ، خلوک اهل کسبلری وار ، شدت خارده جمله بازارلی سرداب بغداده شبهدر . زیر چارشولری بوسنه و حلب کبی سراپا قاپ کمرلره مشیددر ، بر بدستانی وارکه وصفنده دیلر قاصر و قلملر عاجز و کاسردر ؛ ایکی باشی دمیر قپولی ، قبه لر ایله مبنی بر قلعه قویدر . خواجکیلر هر بار مسافرینه بخور یا قوب کلاب نثار ایدرلر . بونده دخی مسک و رباب و عنبر کاری و کافور سنبل رائحه سندن انسانک دماغی معطر اولور .

نهر واردار اوزرنده اون درت گوز جسر وارکه کوزک دردی خراب اولنله تعمیر و ترمیم اولندی . تاریخ تعمیری :

ایدوب براقشدرکه چشم عبرت‌صنعتی اوکنده خیره‌له‌نیر . نهر واردار جسر کیری قارشوسنده (قارلو زاده جامی) وار . قلعه اوکنده (قوجه مصطفی جامی) نك تاریخی (۱۸۹۰) (فی‌سنه‌تسعین وثمانه‌تمة) در . برده (آلاجه جامع) نامیله مشهور برجامع واردرکه غازی اسحق بك بناسیدر . (اسحق بك زاده عیسی بك جامی) دخی غایت مفرحدر . مسجدلرنده (عیسی بك مسجدی) ، (اسحق بك آینه‌سی) ، (کپه‌نک‌کچیلر بقعه‌سی) معلوم‌در .

(سلطان مراد خان جامی مدرسه‌سی) ، (ییچی پاشا مدرسه‌سی) ، (اسحق پاشا مدرسه‌سی) ، (عیسی پاشا مدرسه‌سی) ، (مصطفی پاشا مدرسه‌سی) ، (قارلی زاده مدرسه‌سی) مدرسه‌لرینک مشهورلیدر . طقوز عدد دارالقراری وار : فقط قبه اولیوب جوامعه ملحقدر . بونلرده قرائت حفظدن غیری برشی اوقونماز ، زیرا خلقی حفظه چندان مقید دکلدر .

یتیم یرده مکتب‌لری وار ، هرجامع قربندهده برمکتب مقرردر . (قوجه مصطفی پاشا مکتبی) اک مشهوریدر . یکریمی عدد تکیه‌لری وار ، (مولوی خانه) هنوز معمور اولقله آباداندر ، مقدا پاشانک خاندانی ایدی ، ملک احمد پاشا فرمانیله استانه مولانا اولدی . لقمان حکیم تکیه‌سی ، بابا مداح تکیه‌سی دخی مشهوردر . یوز اون عدد آب روان چشم‌لری وار ، ایکی یوز عدد سبیل خانه تعداد اولنور . اشبو شهرک جمیع عمارت‌لرینه تقسیم اولان صو قچانیک قلعه‌سندن کلن نهردرکه عیسی بك کمرلیله شهره توزیع اولنور . بو عین جاری ینه قچانیک طاغلرندن جمع اولوب اسکوب آلتنده وارداره قاریشیر ، بلورکبی بر آب حیاتدر . واردار ایسه آرناوودلقذن مالغن دکر واپسکدن ، پرزین شهرلری طاغلرندن جمع اولوب بو اسکوب آلتندن عبور ایدوب اینر . کوپرلی نهری ایچندن کذر ایدرک قره قرنه قربنده بر آغاح جسر آلتندن کچوب سلانیک یقیننده دکره قاریشیر . بوسواد معظم شهرک اطرافنده کی دره جک اوزره بیسک عدد صودکر منلری وار . حماملری غایت مفرحدر . ییچی پاشایه قریب (قزقر حمامی) وارکه اکثریا عورتلر کیرر ، ره راستده اولیوب بر مخفی طرف اوزره بر حمامدر ، زیرا ازدحام صواقلرده

نهر واردار جریان ايدر، قلعه دن قبالر ايچره يول واردر كه نهر كنارنده كي صوقله سنه كلير، بر طرفي چاه غيا واري اوچوروم اولديغندن اصلا خندق يوقدر واولماقده محالدر. اما قلعه نك شرق و قبله طرفي، شمال طرفي كسمه قيا خندق عميقدر، بو طرفده قپو او كنده خندق اوزره خشب جسري وار، بعض وقت جسري مقارالره نكهسانلر قالد يروب قپو او كنه سپر ايدرلر. بو قپونك تعمير و ترميمنه قپونك عتبه عاليسي اوزره تاريخ بودر:

مراد بن محمد خان سنة خمسين وثمانائة

بو قپونك برج و باروسي غايت متين و مصنعدر، درون حصارده يوز قدر نفرات خانه لري، انبارلري جبهه خانه لري وار، اما ايچ ايل اولمغله طوبلري آزره.

شهرك اون بيك التمش قدر تحتاني و فوقاني، كار كير خاندان رعنا لري وار كه سرايا قرمزي كير ميت ايله مزين و معمور خاندانلدر. از جمله محمود شا سرايي، اهير پاشا سرايي، قوجه سردار سرايي، صيچان زاده سرايي مشهور و متعارفدر.

جامعلري — صغير و كبير بقعه و مساجدي (۱۲۰) محرابي محتويدر. اما قرق بشنده صلات جمعه ادا اولنور. از جمله ساعت قله سي ديبنده (خنكار جاهي): تاريخي: «سلطان مراد بن محمد طاب تراها في سنة اربيهين و ثمانائة ۸۴۰» اشانخي شهر ايچنده (يحيي پاشا جاهي) — وزير و داماد سلطان بايزيددر — جامعنك باب علياسي كمری اوزره خط جلي ايله بوتاريخ يازلمشدر:

ليث الوغا پاشا الذي قد صار اسمه يحيي
لما سمعت امامه في ساعة مباركة
بالخير عمر جامعاً للماجد والساجد
فقلت في تاريخه: لله هذا المسجد

برقه عالي و بر مناره علياه مالكدركه مناره سي استانبولك ايا صوفيه مناره سنه بگذر. استاد بنا اجراي صنعت ايدوب بو جامعك حرم عظيمنك تا وسطنده چنار و سرو درختلري سايه سنده پر مقدور بر حوض مصنع انشا

کومش خانہ متینندن آلورلر . برحاکی دخی سکہ ناظری اولوب قرط اووانک غیری کوموش ودمیر معدنلرینه متصرف اولوب یتمش یوک اچہیہ التزام ایدر ؛ زمانمزدہ باشقہجہ امین وحاکم محمود پاشا ایدی . برحاکی دخی خراج اغاسی اولوب بوسنجاقدن اللی یدی بیک خراج آلور برحاکی دخی جبہجی باشی درکہ بونواحیدہ کی کهرچلہ معدنندن بارود سیاه حاصل ایدر . برحاکی دخی باجسدار اولوب جمیع کاربان متساغرندن باج آلور ؛ بوشہردہ کمرک یوقدر ، زیراسلانیک ، بوسنہ وبلغراددہ کمرک آلنور . اسکوب بوشہرلرک تا اورتہ سندنہ واقع اولغلہ بوراددہ کمرک آلنہ کاربانلرک حالی مشکل اولور .

اشکال وزمین شهر اسکوب . — واردار نہرینک یمین ویسارندہ بر واسع ، مسطح چنزار وبوستانلی یردہ اولوب نہرک سمت غربسندہ وقلعہ اولدیجی یردہ نیجہ بیک کارکیبر عمارت غربہہ آراستہ برسواد معظمدر ، یتمش عدد محلاتی واردر . مورخان روم بواسکوبہ «مازندران روم» دیرلر .

قلعہ سی : ایکی قات برحصار استوار وحصن متین وحصین اولوب مزین برربطہ ومدینہدرکہ خلقی رفیع البیان وعالیشاندر . درو دیورای صیقل کبی مجلاسنگ تراشیدہ ایلہ انشا اولنمش اولوب طاشلرندہ ظرافت واتصرف صنعت ہیج برقلعہدہ کورولمہ مشدر . استاد مهندس اودیوارک قوجہمان مرمر ستونلرینی آلچی اویار کبی اویوب نقش وکار انکیز ایلمشدر ، مکر بو تصرفلر آنہ شہرندہ کی افلاطون الہی درسخانہسندہ اولہ کہ حالا ابوالفتح جامعیدر . بوقلہ اسکوب شہرینک اوسطندہ اولوب شخصی الشکل شدادی بنا برقلعہ بالادرکہ جوانبندہ کی دیوارلری اللی آرشون قدر عالیدر ، یتمش عدد بروج ایلمہ آراستہدر ، شہر دخی ایکی بیک قدر دکان ایلمہ پراستہ اولوب غایت مزیندر . جانب قبلہیہ مکشوف اوچ قات دمبر قپولری واردرکہ ہرباب معلانک آرانلی نکہبائلر ایلمہ مالا مالدر ، وار آرانگ درودیواری آلات وادوات سلاح ایلمہ بزمشدر . قلعہنک اصلا حوالہسی یوقدر . غایۃ الغایہ مرافع قیالر اوزرہ واقع اولوب جملہ حجرا نمایاندر . قلعہنک غرب طرفندن

والهی داعی دیدی تاریخی معبد خوب و مقام محمود

۱۰۰۳

بر بکتاشی تکیه سی ، بر مکتب صیانی ، بر خان عظیمی وار ، قایلرک دینده واقع اولمش بر کوچک حامی وار ، چارشو و بازاردن نشان یوق ، زیرا شهر اسکوب بوکا یاقیندر . بوچقانیکن آقان دره لر ایچره جریان ایدرک اینوب اسکوبک خان و حمام و مدرسه لرینه تقسیم اولنور . بوچقانیک باشقه جه قضا اولوب یوز اللی آچقه پایه سیله اسکوبی منشی شهر ویسی افندی زاده یه مؤبد احسان اولنمشدر ؛ بورادن قالقوب اسکوب یولی اوزره (قرقلر مقاسی) نی زیارت ایله آندن (اسکوب) قلعه سنه کلدک .

اسکوب قلعه سی — بوراسی ییلدیرم بایزید خان دورنده غازی اورانوس بک ایله فتح ایدلمش و بعده ییلدیرم بایزید خان بو محل مفرحک آب و هواسندن حظ ایدوب گاه تختگاه ادرنده گاه بو شهر اسکوبده مشتا ایدوب اطراف دیارلرده بول ، بول فتح ممالک ایدردی . سلیمان خان تحریری اوزره روم ایلی ایالتده باشقه جه سنجاچ بکی تختی اولوب لکن نیجه کره ایکی طوغلی میر میرانلر صدقه اولنمشدر . بکی بش یوز عسکر ایله حکومت ایدوب مأمور اولدینی سفره کیدر و سنوی بروجه عدالت اون کیسه تحصیل ایدر ؛ ۲۵۵ تیماری وزعامتی واردر ؛ جبه لولریله پاشا عسکریله بش بیک عسکری اولوب الای بکیسی ، چری باشیسی ، یوز باشیسی وار ، شیخ الاسلام و تقیب الاشرافی وار ، قانون پادشاهی اوزره بش یوز آچقه پایه سیله مولویت و منصب عالیدر . نواحیسی اوچ یوز اللی عدد مصنع قرادن عبارت ازلوب ملاسنه بروجه عدالت سنوی یکریمی کیسه رحامی حاصلی اولور ، تحت حکومتده قرق ، اللی پاره فضا و واردر ، آباق نایبله برابر بش عدد نیابتدر . سپاه کتخدا یری وار . زیرا اعیاندن سپاهیسی غایت چوقدر ، بر حاکمی دخی یکچیری سرداری اولوب (قورجه اغا) نامنده در ، یکچیریسی ایسه شهری مالا مال ایتمشدر ، بر حاکمی ده قلعه نك دزدار اغامی اولوب اوچ یوز عدد نفرات و حصارارینه مالکدر ، بو طائفه بهر سنه وظیفه لرینی قرط اوواده کی

پر شتە قلعەسى . — بانىسى صرب قراللىرىدۇر . فاتحى خداوندكار اولوب
بەدالفتح قلعەسى يىقىمىشدر . روم ايلي ايلتندە وويوادلقدۇر ، يوزاللى اچقە
بايەسىلە شريف قضا اولوب نواخىسندن قاضىسەنە سەنوى بروجە عدالت
بش كىسە حاصل اولور . كىتخدايرى ، يىكچىرى سردارى ، اعيان و اشرافى
واردۇر . شەرى قوصوۋە سحرانك پويراز جانبە واقع اولمشدر . (۲۰۶۰)
عدد تختانى و فوقانى ، كار كىر بنا و سراپا كىرەمىتىلى واسع ، حوللارلە مزىن ،
باغلى ، باغچەلى معمور اولرى واردۇر . خاندانلردن آلای بىكى سرائى ، محكمە
سرائى مشهوردۇر . جامانلردن چار شوايچندە كى غلبە لكدر . اون بر عدد خان
خواجهكلى . ار ، (حاجى بك خانى) نك تاريخى :

حاجى بك دىدى لفظاً اكا تاريخ بىك اوتوز ايكيده بايلىدى بوخان

چار شوايچندە (ابوالفتح سلطان محمد حممى) وار ، صاغ جانبندە اولان
خلوتدە كىبار اولىاء اللهدن برى چلە چىقارمش و بوجتهلە اوراسى زيارنگاه
مرضا اولمشدر . چارشى ايچندە (اسكى حمام) دخى هوا و بناسى خوب
ودلكشادر . اوچ يوز عدد دكانلرى وار كە شەرىنە كورە آزدۇر . باغ و باغچەسى
فراوان اولوب اوزومى آرمودى ممدوحدۇر . اعيان و اشرافى غايت غريب
دوست و چراغ صاحى ذوات اولوب باي و كدايه نعمتلرى مېنولدر ، بر كىچە
بىلە مسافرسز قالمالزۇر . بورادن ايلرويه كىدە رك (دوبروین) قوبەسنە كلدك .
بش يوز خانەلى منبەت و محض و ولدان بر كوى اولوب زعامتدۇر . بورادن جانب
شرقە كىدوب (چچانك) قصبەسنە كلدك .

چچانك قلعەسى : بورادە بوغاز آغزىنە و نهر لپنە كىرەپنە فاتح يىمىن سنان
پاشا مربع الشكل ، سنكىن بنا برسور رعنا بنا ايتمشدر كە دائراً مادار جرمى
سكز يوز آدمىدۇر ، اما بردرە ايچندە واقع اولغله اطرافندە حوالەسى چوقدر .
دزدارى ، اللى قدر نقراتى ، ايكى طوبى و بر قوسى وار . درون حصارده قرق ،
اللى قدر نقرات خانەسى واردۇر . طشرە واروشندە كى خانەلرى اولوب جملە
كىرەمىت اورتولى و باغ و باغچەلىدۇر . بر عدد جامع مفرخك عتبە علياسى
تاريخى شودر :

اوزرنده قوشاق و قوشاق ایچنده ییچاق طاشیبوب قیرمزی صیقمه کوموش قوپچالی چائشیر ایله قبادی پابوج کیرلر .

بوشهردن قالقوب قوص اووا سحراسی ایچره نهرکلاب کناریله کیدرکن بیابان ایچره قالمش برقبه علی ایچنده خداوندکار غازی حضر تلرینک شهید اولدینی والات بطنیله رینک مدفون بولندینی محلی زیارت ایتدک . اما قبه نك ایچروسی تمیز طوتلماش ایدی . ملک احمد پاشا افندمز بو حالی کورونجه غضبه کلدی . حقیر دیدمکه : « سلطانم صربیلر بو پادشاهی شهید ایدن میلوش نام ملعونک نامنه اوله رق قارشو طاغده برمناستر بنا ایتدیلرکه ایچنده جواهر قدیللری و کونا کون مسنک کبی عنبر خام ایله مالامال مجرملری وار ، رهبانلری کیجه کوندوز خدمت ایدوب کیدوب کان مسافرینه رعایت ایدرلرکه اوقافی غایت واسع وزنکیندر؛ اما بزم غازی پادشاهمز مقامنک نه اوقافی ونه تر به داری واردر . کرک که اطراف وا کنافده بولسان اهالی ینه کلوب بوقبه یی تطهیر ایدرک معمور ایده ، و ایزجان خانندن بریوک ایچه ایله عمار ایدوب اطرافنی قلعه مهال دیوار ایلیه رک اهل و عیالیه برتر به دار تعیین بیوریه ، دیدم . بونک اوزرینه پاشا اهالی ولایته ایکی کیسه غروش و یروب و اطرافده کی رعایانی قبه یی تطهیره دعوت ایلیه رک برهفته ده اطرافنه بریوکسک دیوار چکه رک برعالی قپو یابدیلر . باغ و اصمه لر و بش یوز درخت میوه دار دیکوب و برقیو حفر ایدرک اهل و عیالیه برتر به دار تعیین ایلدی که آنده ساکن اولوب ایزجان ویره سندن وظیفه سنی آلا ، و بوتربه پرنورده کی ابریشیم خالیچه ، شمع دان ، بخوردان و کلادان و قنادیلی کوروب کوزه ته ، بووجه له اعیان ولایت دخی بووقف اللهه ناظر النظار تعیین بیوریلوب خیرات عظیمه یاییلدی . حالا زیارتگاه خاص و عامدر . تر به پرائوارلری جوارنده اوننیک قدر شهدا و کبار اولیا واردر . از جمله (علمدار بابا) ، (شیخ شهیداناس دده) ، (تیمور طاش پاشا زاده یصاول بک) ودها نیجه مشاهیر غازیان مدفوندر . بونلری زیارت ایلدکن صوکره آهسته ، آهسته جانب غربه کیده رک (پرشته) قلعه سنه کلدک .

روم ايلي ايالتىنىڭ قرا و قىصباتى بىيان ايدر

اولا بوقىصبەدن قاقوب جانى قبلىه قوص اووا سحرانى بى پايانى ايجره
يدى ساعت كيدرك و وچترين قلعەسنە كلك .

و وچترين قىصبەسى — بانيسى صرب قرالريدر . فاتحى (۷۹۲)
تارىخندە بالذات غازى خداوندكار اولوب بعدالفتح قلعەسنى ھدم ايتمشدر .
روم ايلي ايالتندە سنجاق بىكى تىخى اولوب الاى بكيى چرى باشيسى واردر .
قانون اوزرە جبە ليلرى و بكيىك عسكربلە (۴۰۰۰) عسكرى اولور . مفتى
ونقىبى ، يوز اللى آچە پاھ سىلە قاضيسى ، سپاھ كىتخدا يرى ، بىكى چرى
سردارى ، محتبى ، باجدارى ، خراج اغاسى اعيان و اشرفى واردر . محله لرنى
شھيد محلهسى ، الابك زاده محلهسى ، اسكى محله ، يورقارى محله اشانغى محله
معلومدر . كار كىر بنا و كيرەمىت اورتولى تىخانى و فوقانى ايكى بىك قدر معمور
اولرى ، چارشو ايچندە خداوندكار اوقافى و اسكى جامع نامىلە بر جامع ،
مدرسە ، تكيەلر و مكتبىلر ، محكمە قىربندە بر كشىف حمى وار . چارشوسى
ازدر . بدستان و عمارتى يوقدر اما خاندانلرنىدە آيندە ورونده يە نعمتلىرى
مىدولدر .

كريد فنحى محاربەسى آچىلمىزدن اول بوشهر ايجره يوز اللى خاندان
صاحبى اعيان و كبار سرايلرى قىبانمشدر . حالا آنك ايچون شھر خرابە
يوز طومشدر . اما انشاالله معمور اولور . زىرا قوص اووا كى محصولدار
برزمين و اسعدە واقع اولوب آب و هواسى غايت لطيفدر . نوراً برده طاغلىرى
دامنندە باغ و بىغچەلى بر شھر غىربىدر . كلاب نهرى صحرا سندن جريان ايدر .
ارناوودلقدن كلوب مترو وويچسە قلعەسى دىبندە مورواوايە قارىشير . شھر خاقى
روم ايلي قوميدر . بوشناچە تكلم ايدە مىزلر . ارناوودجە و تركجە سويلرلر .
چوقە اثواب كىيوب سرحدلى كورك و سمور الحاق طاجلى قيرمىزى قالپاق
قالپاق توبى (جرولى) اولوب كىنارلى سياه دارى پروازيدر . اثواب

قلعه قوربا قلعه اوبوروم ، قلعه بوداق ، قلعه درسلاق ، قلعه زدین ، قلعه فریم ، قلعه وایم و قلعه رافستیچسه ، قلعه قورلاد ، قلعه روزای دن عبارتدر . زارا جانبنده اولان قرقه سنجاغی قلعه‌لریدر : پورولق ، بابا احمد ، رادوریه ، اومش ، سین ، کلس — بوقلعه دشمنده‌در ، ترومین ، اسپلت — بوده دشمنده‌در — قامن ، ورلیفه ، — بوقلعه‌لر کلس خاکی صاییلور — کزین ، — قرقه سنجاغی تختیدر — نادرین ، اسقرا دین ، سد اسلام ، ایورانیه ، قارین ، پرداریه ، زمونیک ، اوستورویچه ، قره اورمان ، هلونه — کلس خاکیدر — غلاموج ، ریچسه ، شبه‌نیک ، ماندالینا ، مارنیا قرب شبه‌نیک ، قامین غراد ، درنش ، صواین قلعه‌لرندن عبارتدر .

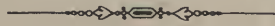
سرای سنجاغی داخلنده کی قلعه‌لر : دونه وکلب — خرابدرلر ، — آق حصار سنچار ، پاپچسه ، کول حصار ، بانالوقه ، نونیاق ، تراونیک ، ورجیش سرای ، ویشه‌قو ، وشغراد قلعه‌لرنددر .

ازوورنیک سنجاغی قلعه‌لی : قله‌فه ، صوقول ، سره‌بنچسه ، قولناق ، ایزوورنیک ، طوزله ، قتل ، بلینه ، راجه قلعه‌لریدر .

هرسک سنجاغی قلعه‌لی : لوبوشقه ، پرموریه ، اموچقه ، قونچسه ، لپننه ، موسطار ، بولغای ، یوچه تل ، غبله ، نووین ، قورینی ، پره‌زور ، اصلنه ، دوبره — وندیکیلرده‌در — نووا ، روصا ، قومپور رسنا ، وریقه ، برات — دشمن‌النده‌در — قطور ، — ینه دشمنده‌در — کلننه وپودغوریچه — آرانوودده قالدی — قله‌یوق وعاصی طاغلاز ایچره بی‌سوه ، نیکشیک ، باتکان ، طرناق ، دودونیاق ، غاچقه صحراسنده کولوج قلعه‌لی ایله قصبه لوین ، قصبه‌الجه ، قصبه‌نوسین ، قصبه اولون ، یلیح قوجه شهری ، اوستی قولینه قصبه‌سی ، چانچه قصبه‌سی ، طاشلیجه شهری مله سرای قلعه‌سی ، پره‌پول قصبه‌سی قین قلعه‌سی رودانیک قصبه‌سی ایچندن افان ایم صوینک قارشلی جایی خاصکی بوستانجی باشی حکمنده‌در . روم ایلی ایالتی خاکیله حدود اولان قیزلر ، متروویچسه قلعه‌لی وارددر .

بکتابش بیان وارددر. آینه‌ده ورون‌دکان قونار. و بوتکیه به متصل آیروجان
قصبه‌سی وارددر.

اوصاف آخرالحدود قصبه آیروجان — ایالت بوسنه بو محله تمام اولوب
جمله روم ایلی اعیانلرینک یقینده اولانلری بو محله پاشا اقدمزی آلائی
عظیم ایله استقباله چیقوب مبارک باد قربانلری کسیلوب فقرايه بذل اواندی.
پاشا اقدمز غرجان جامعده ایکی رکعت نماز قیلوب فقرايه تصدقلر ایتدی.
بوربطه معمور قوصوه صحرا سنده اوچپوز عدد کیرمتلی خانه دن عبارتدر.
جامعی و خان و حمامی و برقاچ و برقاچ دکانی وارددر. بوسنه ایالتنک بر اوجی
بو محله و بر اوجی دره داغلرده و برطرف بودغورچسسه و کلسه و بر سعتی
دوبره و ندیکده و بر اوجی برون قلعه سنده، و بر اوجی پوپوشقه و پیرموریه
و بر طرفی چرنیک سنجاغنده ما بر ایله مشادر و بر طرفی بورعه ایله مشادر
و بر سعتی بودین ایالتنده و بر اوجی اوزوورنکده سرم سنجاغنده مشادر
و جانب شرقیسی روم ایلی الاجه حصاريله مشادر برایات کیردر.

بوسنه ایالتنده بوانز یدی سنجاغنک قلعه لرینی بیان ایدر

اولا جانب شمالده چرنیک سنجاغنده اولان قلاعدن قلعه چرنیک ،
قلعه ولغه ، قلعه پولستا ، قلعه فریاچسه ، قلعه سرچه ، قلعه اوستوبانچسه ،
قلعه دوبره قوکه ، قلعه زایچه ، قلعه زاغراب ، قلعه حسین ، قلعه
لونجارکدر .

پوزغه قلعه لری — قلعه دوکین قلعه بروونچسه و قلعه ماصلوون ، قلعه
راهودینچسه ، قلعه پوزغه قلعه اوسلک قلعه باق اووا ، قلعه بروت ، قلعه
غردشقه ، قلعه باسه بوچسه ، قلعه من دوینچسه ، قلعه قوسدانچسه قلعه
قوی قوق نوی قلعه بهکدر .

قرقه سنجاغنی قلعه لری — قلعه اوردونیا ، قلعه ایقاویکی ، قلعه سبیه ،

ایتمشدر . برالحاق قیا اوزرنده رعنا برقلعه‌در اما سهل حواله‌سی وار . بوسنه ایاتی خاکنده واقع اولوب درون حصارده دزداری ومهترخانه‌سی واللی عدد نفراتی وكفایت مقداری جبه‌خانه‌سی ، طوپلری وغلا انبارلری وبر كوچك جامی وار بشقه برعمارتی یوقدر . اما اشانغی واروشنده اوچیوز قدر باغچه‌لیجه فقراخانه‌لری اولوب كیره‌مت ایله مستورددر . برجامی واردر ، مصطفی پاشانكدر . برده خانی وار اما چارشوسی یوقدر . لکن باغلری چوقدر . بش اتی حوضلی كوچك برالیجه‌لری واردر . بر چوق امراضه نافعدر . نیجه یرلردن كلوب بش اون کون بوراده قالیر هم بیقانیر وهم‌ده صویندن ایچرله باذن‌الله شفیاب اولدقلری حاده عودت ایدرلر . بورادزده قالقوب مترویچه قلعه بالاسنه كلدك .

مترویچه قلعه بالاسی — صرب قرال‌لرندن سلستی قرال بناسیدر . غازی خداوندكار یعنی سلطان مراد اول ابن اورخان غازی بوقلعه‌ی بالذات فتح ایتمشدر . بعده قوصوه جنکنده یدی کره یوز بیک کفار ی دندان تیغدن کپروب صوکره شهدایی نهرکنارنده بریرده بیقارکن کفار لشکری ایچندن منكوس قوفلاکی نام برکفره قالقوب سلطان مراد حضر تلرینی شهید ایدر . برروایتده بعدالجنك مذکور دشمن ایایچیلک تقریبیله دست پوس پادشاهی‌به کلنجه دال خنچر اولوب مراد خان غازی‌یی شهید ایدنجه آتیه بنوب فرار ایدر . بوقدر عسکر اسلام بوقدر سلاح اوشورلر اصلا بیقه‌مازلر . بر فرتوته عورت ایدر: « بره غازیلر آتی اوروك یوخسه وجردی بیله دمیر اولمش اكاكار ایتمز» دینجه برقولو قوتلی براوق اورونجه آتدن تکرله‌نوب دوشر . غازیلر کی‌دوب کله‌سن کتیرر دپه‌لرلر . انکیچون بومترویچه قلعه‌سنه قلعه منحوس دیرلر . بوقلعه قوصوه صحراسنك مغربی جانبنده حواله‌سز یومورطه مثال شکل مدور سنك طراشی برقلعه‌در . متیس ولغم قبول ایتمز برحصن حصین وسد متیندر . برقاپوسی وار . معموره‌لرنده ایی برینا یوقدر . مترویچه قلعه‌سنه براوق منزلی بعید زیارت مصطفی بابا تکیه‌سنده فقرا ی

میوه‌لری — قرق سکنز نوع الماسی واردر . اوتوز بش کونه ارمودی
واردر .

اکمکی غایت بیاض و خاص اولور . مسیره‌لری چوقدر (۱۰۱۰۰)
دونوم باغلیری واردر .

شهرک یارم ساعت بعدنده بر عدد ایلیجه‌سی واردر . حافظ احمد پاشا
بناسیدر .

شهر ایچره جریان ایدن ۷ عدد انهارک بیانی

اولا شهر ایچره اجاج کوپری التندن جریان ایدن نهر راشقه‌نک طلوعی
جانب جنوبده تارانابودلق ایچنده بخور قلعه‌سی نوا حیسنده مسیر سحر اسنده
برکولدن طلوع ایدوب اندن نهر آیده‌یه قاریشور . اندن راشقه نامیله نهر
پوشانیچسه‌یه ، نهر ترنوویچسه‌دخی نهر پوشانیچسه‌یه مخلوط اولور . نهر راشقدن
درت عدد ارق عظیملر شهرک باغلیینه و دکر مانلیینه تقسیم اولنور . بر ارق
دخی اشاغی بفرچهره و مشبک بوستانلره کیدر . اشاغیلرده یدی عدد انهار
بر اولوب بلغراد یولنده نهر موراوایه مخلوط اولور .

تتمه وصف شهر یکی بازار — بوشهر اوچ قضا ایله مشا اولوب هفته بازاری
کونلری اوچ قاضی بریره کلسی مقرردرکه اوچ حصه شهردر . اولا بوسنه
سنجانلی قاضیسی ، یرقویشته قاضیسی ، برونیق قاضیسی — بو قاضی دخی
بوسنه قاضیلر ننددر — بو اوچ قاضی کلیرلر برده شهر قاضیسی طبیعی شهرده
بولنه جغندن دردی بریرده جمع اولور . درت قاضینک بریره جمعی بوشهره
مخصوصدر . بوشهری کوزجله تماشا ایتدکدن صوکره (قرلر) قلعه‌سنی صاغ
جهتمزده براقه‌رق ۸ ساعتده (قلعه ایلیجه بانسقه) یه واردق .

بوراسی (۱۰۲۸) تارینخنده قورشونجی زاده مصطفی پاشا سلطان عثمان
ثانی فرمانیله بو بوغاز آغزنده کی قلعه‌نی مربع‌الشکل اوله‌رق طاشدن بنا

تکیه‌لری — ایکی تکیه طاش کدبری جامعنده وارد و اوچ عدد اسکی مسافرخانه وارد. درویشان‌ده سائر محله‌در.

چشمه‌لری — طقوز عدد عین‌الحیات شراب ظهور اساله ایدر چشمه‌لری اولوب جمله‌سی نهر راشقندن متفرقه صولدر. چارشو و بازار ایجره قرق عدد صاحب‌الخیرات طرفندن شهید دشت کربلا روحی ایچون بنا اولنمش چشمه‌لری ده‌ها وارد.

خانلری — خانلری‌ده چوقدر. فرنک خان، سرای خان، وریوچه خان، چورباجی خان شهر بدستانیدر. جمله هند، عرب، عجم تفارقی بونده بی قیمت بولنور. مرتضی اغا خان قهوه‌خانه‌ایدر، شیخ ابراهیم افندی خان معلومز اولان خان عظیم‌لر بولنور.

خانه‌لری — اوچ بیک عدد تختانی، فرقانی و باغ ارملی سراپا کره‌میت اورتولی معمور خانه‌لری وارد.

سرای عالی‌لری — اولا حاجی ابراهیم افندی سرایی بوسنه وهرسک یوللری تطهیر ایدوب جسرلر و خانلر بنا ایدن صاحب‌الخیرات حاجی ابراهیم افندی خاندانی مالیدر. ذوالفقار زاده محمود اغا سرایی بو ایکی خاندان سرایلری‌ک مشهور لیدر.

چارشوسو — بیک یوز اون عدد دکانلری وارد. کلید، توفک، کولونک، طبانجه و غیر سلاح اعمال اولور دکانلری چوقدر.

آب و هواسی — آب و هواسی غایت لطیف اولدیغندن یازی یاز و قیشی قیشدر. اول اجلدن خاقی غایت تن درست اولورلر. اکثر یا پیر توانلری بیله زنده و لعل کون یناقیلردر. تازه‌لری ورد احمر قلیلردر.

حمام‌لری — ایکی عدد حمامی وارد. اسکی حمامک اب و هواسی و بنایی لطیف و رعنا در و یکی حمام دخی خوش بنادر.

دارالضیافه‌لری — ایکی عدد عمارتلری وارد. عیسی غازی بک عمارتی طعامی بای و کدایه مبذولدر.

کلیسالی — جمله یدی عدد صرب و بلغار و لاتین کلیسالی اولوب فرنک، یهودی، مجار دیرلری یوقدر.

اوصاف یکی واروش — بوسنه سنجاغی حاکنده یوز اللی آچه پایه‌سیله شریف قضا در. سرداری شهر صوباشیسی یکی چری سرداری محتسبی باجداری واردر. مفتیسی و نقیبی یوقدر. واروشی داغ دینسه واقع اولمش بر شیرین شهر در. اما او قدر معظم شهر دکلدر. لکن غایت معمور و مزین در. قبله جانبی صحرای عظیمه واقع اولغله شهرک لطافتی برقات دها آرتمشدر. خانه‌ری ایکی بیکنن زیاده اولوب جمله باغ و باغچه لاله و دلکشسا بوسه تانلرله جنت مثال ترین اولنمشدر. آدم لری غربب دوست اولوب هب صاحباندر لر. ما کولات و مشروباتی پک مرغوب و ممدوح اولوب بوده اها ایسنک اصحاب طبیعتدن اولدق لرینه بیوک بر نشانه در. بورادن جانب شرقه ۹ ساعتمده یکی بازار قصبه‌سنه کلدک .

اوصاف شهر یکی بازار — ابوالفتح عصرندن بر و عمار اولدیغندن حالا یکی بازار نامیله بر شهر شهر اولمش یوز آچه پایه‌سیله شریف قضا در. صوباشیسی حاکم عرفدر. سپاه کتخداسی یکچری سرداری محتسبی ، باجداری و شیخ الاسلام و نقیب‌الاشرفی و جراح اغاسی واردر .

یکی بازار شهری اوچ ولایتک حدودی بر یره جمع اولدیفنی محلهده بولوب یدی عدد نهر جاریسی اولدیغندن غایت محصو واداردر . قرق اللی قدر محلهسی واردر . قره محلهسی ، حاجی ابراهیم افندی محلهسی ، ذوالفقار زاده محمود اغا محلهسی ، ویلح محلهسی ، ترکه بازاری محلهسی ، عیسی بک محلهسی اسمی خاطر مده قالانلر یدر .

جامعلری — یکریمی اوچ عدد جامعی واردر . اسلام بولبولی اوزرنده یلح محله‌سنده التون جایی نامیله یاد اولنور بر معبدکاه قدیمدر . ترکه بازارنده کینسه دن تحویل ایدلمش غازی عیسی بک جامعی اسکی فتحیدر . قورشونلی عبادتگاهدر . طاش کوپری جامعی الحاج محترم جامعی مشهور لر یدر . بولنردن بشقه اونبر عددده مساجدی واردر و بش عدد مدرسه‌سی واردر . فقط ایکسی غایت مصنع بنادر . دارالحدیثی و اونبر مکتب ابجد خوانی واردر . بو اونبر مکتب ابجد خواندن بشقه ینه هر جامع صاحب لرینک بر مکتبی مقرر در .

ایله برلشیر نهوتنه نهری دخی آرناوودلق ولایتده یلاو قلعهسی طاغلرندن کلوب قوجه شهری دیدنه درن نهربنه قاریشوب ایکسی برلکده اوستی قولونیه قصبهسنه آندن ویشغراده اوغرایوب ایزورنیق قلعهسنه اوغرایه رق داهه قلعهسی اوکنده صاوايه قاریشیر . بونهر برکره طوفان وطغبانیله جسرك برکوزینی ییقمقله جانب وقفدن تعمیر ایدیلهرک یتمش یدی بیسک غروش کیتدی . بورادن جانب قبلهیه کیدرک (۴) ساعتده (دوبرون) قلعهسنه کلدک .

دوبرون قلعهسی : بانسی صربیلردن منلوس قوبلاکدره . فاتحی ابوالفتح فرمانیله هرسک اوغلی احمد پاشا اولوب وزیر مشار الیهک فتح مینیدر . قلعهسی یالچین بر قیسا اوزره اکسهسی قایالی ودیهلی بر قلعهجکدر ، اما حواله لرنده برر عظیم قلهلری وار . اما قلعه هنوز بنا اولنمش ظن اولنه جق درجده بر سور رعنادر . درون حصارده برقاچ ویرانجه نفرات خانهلری ودزدار ونفراتی وجه خانهسی یوقدر . اما اشانی واروشی یوز اللی مقدار کیره میت اورتولی ، باغلی ، بانچهلی خانهلره مزینددر . سایمان خان جامی خراب ایدی . ملک احمد پاشا مجدداً عمار ایدوب برقاچده دکان انشا ایلدی . بورادن جانب قبلهیه معموره لر کیدوب (پرپوی) قلعهسنه کلدک .

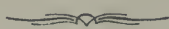
اوصاف قلعهٔ پرپوی — بانسی صرب قرالریدر . بوقلعهسی ابوالفتح غازی بالذات فتح ایتمشدر . بوسنه سنجانچی حکمنده یوز اللی آچمه پایه سیله قضادر . قلعهسی (ایم) نهر عظیمی قارشوسنده اوجه برابر دود طانگی اوزرنده مربع شکلده طاش بنا کورچک ویران برقلعهدر . ایچنده یایلا چوبانلری ساکن اولور . واروشی لیم صوینک بری طرفده اوچیوز کیره میتلی خانهلره اراسته اولوب بر جامع واوچ خانی واردر . باغلی چوقدر . اما حمام وچارشوسی یوقدر . بوقصبهیه نهر عظیم ایم آرناوودلق ایچندن یلاو قلعهسندن کلوب هرسک سنجاننده رودا قصبهسنی کچوب وشغراد قربنده درین نهربنه مخلوط اولور . بورادن دخی اون ساعتدن زیاده یول یوریه رک بکی واروشه واردق .

ساعتده ینہ سمت قبلہ یہ کیرہ دک (اکشی سو) قریہ سنہ و آندن سکز ساعتده (بالش قریہ سی) نہ و آندن سرای نہرینی کچوب (سرای) شهر و قلعه سنہ کلده . اوچ کون بوراده مکث ایدوب عظیم ذوق وصفالر ایدرک فراوان نعمت تناول اولندی . پاشا افندمزہ واغواتہ اطرافدن هدایا کلوب آندن طرف شرقہ طاعلرہ چیقوب (موقرہ) قریہ سنہ کلده . خانلری ، برعدد جامی وپاشالرہ اوطلری وار ، بش عدد خانلری موقرہ قیاسی دیندہ درکہ بوقیا روم و عرب و عجمده مشهوردر ، ملک احمد پاشا اول قیالردن درت قوچی آرابلری چیقاروب اوتہ طرفہ آشیردی . آندن (۸) ساعتده (زاقوہ خانی) نہ آندن (۸) ساعتده جانب قبلہ کیدرک (وشغراد) قلعه سنہ کلده . ہر سک سنجانگی خاکندہ مسلم و معاف اولوب صوقوللی محمد پاشا متولسی حاکمیدر ، یوز اچہ قضا اولوب یکچیری سرداری ، قلعه دزداری ، یتیمش عدد نفراتی و باجداری وار . قلعه سی درن نہر کنسارندہ یومورطہ کبی بر یومری طور اقلی اوجہ منقلب اولمش کوبہ بالا اوزرہ نمخس الشکل سنکین بنا بر قلعه جکدر ، کوچک اولوب ایچندہ قولی واولری ، برجامع صغیری ، کفایہ مقداری جبہ خانہ سی ، بر قلعه قپوسی وار . عماراتی اشانگی واروشندہ اولوب یدی یوز خانہ و بر جامع دلکشسا ، اون بیسک قدر آت ، دوه و قطر آلور قلعه منال برخان عظیم ، بر حمام لطیف و چشمہ سارلر ، اوچ یوز عدد دکانلروار . بوتون بو حیراتلر صوقوللی مرحوم محمد پاشانکدر . بو شهر ایچرہ نہر درن اوزرہ بر جسر عظیم وارکہ اون بر کوز اولوب ہر بر کمری کھکشاندن نمونہ نمادر . بو کوپری بی کورن علم ہندسہ و مہارت معماریدن خبردار کیمسہلر والہ و حیران اولور . تاریخ اساسی :

دیدي تاريخن نهادی هر کورن ایده دعا یایدی بو کوپری بی صو اوزرہ محمد پاشا
تاریخ اتمامی :

کوروب اتمامی هاتف دیدی اکا تاریخ بارالله عجیب جسر کبیر و الطف
بونک التندن صاعقه واری کچن نہر ہر سک سنجانگنک حرہ یابلاغندن
وداعنور یابلاغندن کلوب قوجہ نہری ایچندن عبور ایتدیکی کبی نہر نیوتنہ

پاشاده کندی امینی محمد افندی بی دعوایه وکیل ایدوب آستانه سعادته کوندردی . حضور کوپرلی به سکر عدد آدملر واروب قاضی عسکر و استانبول قاضیسی حضور لرلنده پاشا خزینه دارینه حکم اولوب « سن صو باشیلرندن عواند و قواید الدیفک حالدیه نیچون هوای نفسه تابع اولوبده پاشانک ماللرینی اجنبی به کوستردک » دیهرک اسمنه قلم چالوب خزینه داری و مفتاح غلامی بابا جعفر زندانه کوندردی . اشکنجه لر ایله اقرار ایدوب بر اوچقور ایچنده اوچ بیک التون میدان محبته چیقمغله خزینه داری و مفتاح غلامی فیدوبندایله پاشایه کوندروب ومالی شوپله جه بر مکتوب یازمش : « بنم ملک پاشا قرداشم ، نه حکم تدر که کندی مالکی حفظ ایده میوب ناحق یره غیری آدملره اشکنجه لر ایدرسک ، یاسائر عباداللهک غائب اولان ماللرینی عجیبا یجه بولوب تحصیل ایدرسک ؟ بونه نکل هرج ومرج ونه شکل والی ولایتلر کدر ؟ » دها بویله نیجه طعن آهیز مکتوبلر کلدی . بونک اوزرینه (۱۰۷۱) سنه سی ربیع الاولنک اون ایکنجی بازار ایرته سی کونی ملک احمد پاشا اقدامزی بوسنه دن عزل ایدوب بوسنه ایالتی فاتح و اراط سردار علی پاشایه توجیه اولندی ، بزه دخی روم ایلی ایالتی احسان بیورلدی .

بانالوقه دن روم ایلنه کیتدیگمز

اول قدر شدت شنا ایدی که توکورسه انسالک توکورکی یره دوشونجه یه قدر طرکاردی ، اولاً بسم الله ایله بانالوقه دن جانب قبله یه (۱۳) ساعت کیدوب (وارصال و قفی) قصبه سنده اولره قونوب ذوق و صفالر ایتدک ، اما یوللرده عجب دپی و بوران چکدک . آندن سوکره کول حصار قلعه سنی کچوب (۱۲) ساعتده (بیچسه قصبه سی) نه ، آندن سننچار قلعه سنی کچوب بیک رنج و عنا چکدک (۸) ساعتده (اسقوییه قلعه سی) نه ، اندن جانب قبله یه (طراونیک) قلعه سنه و آندن سکر ساعتده (وتیز قصبه سنه) ، اندن (۵)

كامل مكث ايدوب اصلا پاشا مطبخ قايناتمىرق روزمره قرق بش یرده شیرخرما وقطر نباتلى نعمت نيفسەر تناول اولنورکن حکمت خدا برکيجه پاشا ك خزينه سى طوانى دلنوب برقاج سېت صندوقلر ياريله رق يكرمى بيك التون وبرجوق اقمشه فاخره غائب اولنجه هان على الصباح خانه صاحبي فرهاد پاشا اوغلى محمد بکه وکتخدا وخزينه دارينه سکیبان وصاريجه اشکنجه لری ايدوب آخر الامر (عمر) نام برکوکچوك غلامه اشکنجه لری ايديلنجه « والله بزم بکك خزينه دارى احمد طوانى دلوب بنى ايپ ايله اشاغى صارقيه رق درت کيسه آلم ، بوقدرده جواهر آلوب صوکره ينه ايپ ايله بنى يوقارى چکديلر ، بعده بکا يوزداهه دوبره ونديک التونى ويريدلر ، ديدکده محمد بک وکتخداسى وخزينه دارى « پاشا ، خبرمن يوقدر » ديهه انکار ايله جواب ويرنجه کوکچوك عمر طوانى دان بورغولرى ودسترملرى ميدان محبته کتيروب بورغولرى ودسترملرى بايان استادلرى چاغيريدلر ، آنلرده « بلى بزياوب اوصاحبي خزينه دارينه ويردک » ديدکلرنده پاشا خزينه داره حددن زياده اشکنجه ايتدردى . آخر الامر خزينه دار « والله سلطانم ، اولاجق اولدى . سنک خزينه دارک بنى سوردى ، سنک جمله جواهر ومالکى بکا کوستره رک » شوندن مال آلسه ک آ » ديدى ، برکيجه طوانى ده له رک درت کيسه ونديک دينارى آلدق . ايشته مهريله طوريبور « ديهه کيسهلرى ميدان محبته کتيروب چيقاردى . صباحيسى ايشتدک « التون غائب اولدى » ديدلر ، يمين بالله ايدوب آغلادى ، پاشا کندی خزينه دارينه اشکنجه ايدرک اصلا برشى ديموب ينه محمد بکه اشکنجه لر ايدرک حبسه ويردى . هان اول کيجه خانه صاحبي حبسدن فرار ايدوب طوغرى کوپرلى کتخداسى کورجى کتخدایه واروب کلپدن ايله قوپان انلرينى پارماغنده قامش يوروتکلرينى برر ، برر کوپرلى يه کوستروب اون ايکى کونده امر پادشاهى ايله برقوجى باشى کلوب پاشا خزينه داريله مفتاح غلام عمرى وطاواندن اينن کرچوک عمرى ومحمد بکک کتخداسنى و خانه صاحبي کتخداسى احمدى ، بورغوجى ودستره جيلرى آلدى ، کتوردى ،

بوحقيرى اسكدار بائجه سنده (روان كوشكى) نام قصر خورتقده حضور پادشاهى به كوتوروب حقير حضور پادشاهى به وارد يغمزده زمين پوس ايدوب مکتوبلرى يدآبید تسليم ایتدم . قرائت اولنوب مفهوملری معلوم سعادت اولدقده بيوردیلر كه : « ان شاء الله بوغاز حصاره واردقده قبودان على پاشا لالامى و اراط قلعه سى واردل دیارى اوزره سردار ایدوب كوندیرم » بیوردی . و كامل اوچ ساعت مقصد و مراملری اوزره رفق ایله ، اعزاز ایله جوابلر و یروب نیجه كلسات اولندی . حقیره یوزیتمش آلتون و برخلعت فاخره احسان اولنوب طشره چیقديغمده كوپرلی محمد پاشا « الهی اولیا ! برخوردار و معمر اول . عجیب يك پاره جوابلر و یردك كه هر یری دولتک ایشنه یارار بر مرهم سلیمانیدر ! » دییه حقیره دعا ایدوب ایکی یوز التون احسان ، كوپرلی زاده مصطفی بك و شامی زاده و سلحدار و چوقه دار اغالر دخی جمله احسانلر و یردی ، نشانچی ایسه بر ملتی الابجر و برعروض کتانی احسان ایدوب استانبوله كچدك . ایره سى كونی بهكه قبودانی كلكله آنكله تکرار حضور پادشاهى به واردق ، قبودان « اولیاچایى بنی زرین اوغلندن خلاص ایتدی » دییه رك آغلايه ، آغلايه دست پادشاهى نی اوپوب « همان پادشاهم ، اردله سفر لازمدر . » دییه ایکی ساعت سفره متعلق كلاتلر اولوب اكا دخی سعادتلو پادشاه اوچ یوز التون و یروب خلعت فاخره احسان ایتدی ، طشره چیقوب كوپرلی محمد پاشادن و جمیع ارباب دیواندن جمله یوزیتمش قطعه مکتوبلر آلوب استانبولدن بوسنه دیارینه اونبر کونده كلوب هلوئه سحر اسنده پاشا اقدمزه صحت و سلامته واروب صاحب دولت اقدمز بزه خدمت مقابلنده ایزوورنیق قضا سنك بدلی تحصیلاً احسان ایدوب اللی عدد آدملمزله ایزوورنیق و طوزله قضا سنه کیتدك .

ملك احمد پاشا اقدمزك بوسنه ايالتدن سبب عزلى

بانالوقه شهرنده ملك احمد پاشا اقدمز فرهاد پاشا خانه سنده یدى آى

طایانمازلر ، زرین اوغلنك اوضاع واطوارینی ، نیجه قلعه‌لرینی سیر و تماشایلیدیکندن حالا ام‌الخبارم . « دیدم ، کوپرلی بالضروره خنده ایدوب دفتردار ابراهیم پاشایه خطاباً : « بز بو اولیایی صباح سعادتلو پادشاهم حضورینه کتوروب سووله‌تملی بز ، « دیدی ، حقیره حاضر اول دییه نسیه ایدوب دیگر مکتوبلری دخی قرائت ایتدیردی ؛ اولیه تحریر اولمش که : « انتهای سرحد مزدن سؤال اولنورسه دودوشقه ولایتی ونذیک حکمنده ونصفی نمنسه ضبطنده اولوب یکان اوغللری ایله یوزبیک قومدر تانلره وارنیجه فرمانلر اوزره نهب و غارت اولنوب مال غنائملر آلتدی . سرحد مزدن قرقه سنجاغنده کنین ، باقر یچسه نادینلی غازیلری بش‌بیک قدر اولوب دودوشقه ولایتدن ایچری اسلاوونیا و خروا تستانی مکه موریه ولایتلرینی احراق ایدوب برچوق مال غنائله بی حساب اسیر چیقاردیلر ، برقودان دخی قرق نفر توابعیله اسیر دوشدیکندن انشاءالله آنی‌ده حضور شریفکزه کوندریریم . او اسیر قپودانک جوابی اوزره نمنسه چاساری دیگر یدی عدد قرالره آیین ملت مسیحیه اوزره لغت نامه و فریاد و شکایت کاغدلری یازوب جمله‌سنی اتفاق و اتحاد ایله « ترك اوزره سفر ایدم » دیو ترهاتیه قاندرمشدر ، حالا پاپا اولان حریفک ملعننت و فساد ترغیبسی سببیه اردل ولایتنده راقوفیجی قرال و کیمیانوش لعین تسه نه‌ری اوزره خشوار قلعه‌سی آلتنده یوزبیک فجره ایله جمع اولدقلری گرفتار بند اسارتمز اولانلرک سوزلرندن آکلاشلمشدر . بودین وزیر سییدی احمد پاشا قرنداشمزدن دخی حقیره مکتوبلر کلوب بوده اسیرلرله جوابلرینه مطابق اولدیغندن سیدی احمد پاشانک مکتوبلری دخی سلطانه کوندراشدر ؛ منظور سعادت‌لری اولوب بعده اردله و واراط جانب‌لرینه و ساربطاق و سکل هت جانب‌لرینه عسکر دریا مثال عزیمت ایله مکه بذل همت بیوره‌سز . والسلام . « زرین اوغلنك مکتوبی دخی بوسایاق اوزره ایدی . کوپرلی بومکتوبدن شاد و خندان اوله‌رق سفر آچق سوداسنده اولوب حقیره « اولیا ، سنی حضور پادشاهی‌یه کتوریرم » دییه اداب مجلسه متعاق نیجه نصیحتلر ایتدی ، ایرته‌سی علی‌الصباح

قلعه‌سنة وارنجه جمله ماملک‌ری خراب و بیابایدوب جمیع غزات مسلمین درت بیك عدد کزیده اسیر آلوب برچوق جوار قلعه‌لر دخی یرله برابر اولدی ، بورادن یکریمی کونده یمین ویساری غارت ایدرک زارا قلعه‌سی آلتنه واروب قلعه‌دن خارج برعظیم طاییه‌سنة امان ویرمیوب فتح ایتدک ، دیدم . کوپرلی . — اولیا زارانیچه قلعه‌در ؟ دیدکده حقیر . — افندم ، لب‌دریاده بر بورونده ایکی اسکسی سرای جرمنده وار . اما همت اهل حمیته طاغیر طایمانز ، آنکده جمله باغیرنی بالطه‌دن کچیردک . قبودن طشره بر دشمن چیقماغه قادر اولامادیلر . سوکره یدی کونده اون بیك کزیده صالت عسکر الوب مورایه ، دودوشقه ولایت‌ری نهب و غارت ایتدی کمزده فقیر پرتقصیر دخی بیله ایدم . « دیدم . کوپرلی . — یا اولیا ، دودوشقه نه‌کونه ولایت‌در ؟ » دیدکده حقیر . — والله ، سلطام و ندیک کورفرزی نهایتده ایتالیان لسانی سویلر یوز بیك قوم اولوب نصفی و ندیکه ، نصفی نمنسه قرالنه تابع‌در ، نمنسه لکنی صلحه مغایر ایش اولماسون دیبه غارت ایتمیوب اما و ندیکه تابع اولاندن بیك قدر اسیر و مال غنائم آلتوب بعده زارا قلعه‌سنک آلتنه کله‌رک قرقه سنجانغی داخلنده کی خراب قلعه‌لرمزی تماشا ایدوب کله‌رک کلس سحر اسنده مکث ایتدک . دردولته اورادن کله‌لر ایله اسیر قبودانلر کوندرلمش ایدی . « دیدم . کوپرلی . — یا ، اولیام زرین اوغلسنه قبودانی قورتارمغه سنمی کیندک ؟ » دیدکده حقیر . — بلی ، بو عبد ضعیف بنالوقه‌دن بر کونده غرادشقه‌یه واروب ده نهر صاواپی کچرک چرنیک سنجانغی خاکنه قدم باصدم ، آندن اوچ کونده زرین اوغلی حدودنده قیرینی نام طاغیر کچی اغاچلر قیرینی سنی کچوب بر کونده چقاطورنا نام تختکاهی قلعه‌سنده اون ایکی سرم ارا به‌سی مالی ، بش سمور کورکی کندی دفتری موجنبجه تسلیم ایتدم ، اول آن قبودانی چیقاروب خلاص ایتدیلر . اما افندم ، غایت معمور و آبادان ولایت‌ری وار بر قلعه‌سی لغرادجق ، دیکری قوپرونیچه‌در . الحاصل یدی یوز التمش پازه صغیر و کبیر قلعه‌توانا پلنغه قه‌لر یدر که بو قه‌لر جمله دیارلرینک کینارنده بری برندن برر طوب ، نزلی بعید مین قه‌لردر . اما عشقه

کتخداسی و صدر اعظم میراخوری اولان آبازه محمد اغانك خانه‌سنه واردیغم آن آنلردن ایندیرمه‌دن حقیری ایانغم توزیله کوپرلی محمد پاشا حضورینه کوتوردی. وزیر اعظم مشار الیه ایسه هنوز صلات عشایی قیلدینی محله اولغله حضورینه تیر کشمله کیروب آنده صداعمی، قیایجیمی براقوب بعدالسلام دست پوس ایدوب طوردیغمده «اولیا؛ خوش کلدك. بوسنه‌دن چیقالی قاچ کوندر.» دیدی حقیر: «هان زرین اوغلندن بهککه قپودانی خلاص ایدوب کلدیکم کون پاشا قرنداشکزی بانلوقده براقوب طقوز کوندورکه سکیره‌دك حمد خدا ینه مبارك جمالك ایله مشرف اولدم» دیوب جمله مکتوبلری حض. رینه قویدم و: «پاشا قرنداشکز دست شریفکزی بوس ایدوب بوفریاد نامه مکتوبله قصر ایدرك تدارک کورسون بیوردی.» دیدم. هان ابتدا ملك پاشا افدمزك مکتوبلرینی شامی زاده‌یه و یروب جمله غلمان خاصه‌نی طشره قوغدی، حقیره «حرکت ایدیم» دیدمسه‌ده «سن اوطور!» بیوروب مکتوبی تلاوت ایتدیردی، نتیجه مال مکتوب شو ایدی: «بم افدم، مقدا قپوجی باشی کربدی علی اغا مکتوب درباریکزله کلوب وصول بولدقده فرمان شهریاری اوزره صاوا نه‌ری اوزرنده عظیم جسرلر بنا ایتدك، ارمیان طاغتری ایچره ناقاعه زارا وکلس وشبه‌نیک یولارینی تطهیر ایدوب ینه فرمان شهریاری اوزره بهککه قپودانی قورتارمغه سکسان یدی بیک غروشله حامل ورقه اولیا چلی‌نی کوندروب زرین اوغلندن قپودانی خلاص ایدرك حضور شریفکزه کوندردم.» کوپرلی. — یا، اولیا! قانی قپودان! «دیدکده حقیر. — سلطانم، قپودان بوقدر سنه عذاب چکوب بر لحم وشحج صاحبی مقال آدم اولمغله بطی الحرکه اولوب الغاره تحمل ایده‌مدیکندن صوفیه شهرینه کلنجه یاپ یاپ کلك اوزره قالدی. انشاءالله برایکی کونه قدر آنلرده بوراده‌در.» دیدم. کوپرلی. — یازارا التده بیله‌می ایدك؟ «حقیر. — بلی افدم، جمله بوسنه ایاتی عسکریله ابتدا کلسدن غارت ایدرك کچوب لب دریاده‌کی اسپلت قلعه‌سنك واروش، باغ وبغچه‌لرینی جمله تبر مسلمیندن کچیردك: صوکره مارنیه، ریجه، شبه‌نیک

بيوردى كه: « قبودان ! سعادتلى پادشاهك فرمائيله سنى سكسان يدى بيك غروشه خلاص ايتدك . سنى امور دولت وملت مشاوره سيچون دردولته ايسته مشلر . اوليام ، سنده حاضر اول ، قبودانك اطلاقه سن كيتدك وپاره يني ، هداياني كندك ويردك ؛ اول ديارلرى سن كوردك ، سن بيلدك . يورى مکتوبلرمله برابر كوروب بيلديكك كچي كوبريلي محمد پاشايه جواب وير . » حقير دخي « الامرامرکم » ديوب تداركزى كوره رك آماده اولدم . پاشادن مکتوبلرى ، بويندن سىدى احمد پاشادن كان مکتوبلرله اسپات قبوداننك مکتوبلرني آلوب وهر منزله منزليله بخشش ويرمك اوزره حقيره پاشا ايكي يوز آتون ووروب « كرهيم سنى اوليام ! سبكر ولك ايدوب بر قاچ كون جاندن بيزار اوله رق بر كون مقدم يتشه سك ، زيرا بومکتوبلرده دولت عليه يه لزوملى امور مهمه وار ؛ ان شاء الله سحتله كلدكده سنك عوضكي مع زياده ويريرم ؛ يورى الله ايشيكزى اوكاره ، اما يوللرده غافل كيمه . » ديدكده قبودانه اون باركيير وبكا اوچ راس باركيير كلوب اولا بسم الله دست بوسدن صوكره يوله قويدلوق .

اولا بنالوقدن برباش (كول حصارى) ، (پانچسه) ، (اوصقونيه) ، واوسكى كچوب (سراى) شهرنده منزل آلدق ، صوكره ويشغراد ، دوبرونه وسائر قلعهلرى كچوب (يكي واروش) شهرنده منزل آلدق ، يكي بازار ، يانشقه ، متروويچسه قلعهلرني كچوب (وولچترين) ده منزل آلدق ، بورادن آنلر آلوب بهكه قبوداننك اوچ آدمنى براقدق . آندن پرشسته ، چاننيك واسكوبى كچوب (صوفيه) شهرينه كلدك بهكه قبودانى ديدى كه : « بن اسيرلك چكوب اون ييلدير آته بينمك دكل ، زنداده يايه بيله يورومه مشمدر ؛ بن بر ، ايكي كون صوكره جه كيدهيم . » . حقا كه بيچاره قبودان بي تاب و بي مجال قالوب قالدى ، حقير وار قوتى بازويه ووروب اهتان وناار بازارچغنى كچهرك فلبيه ، اندن ادرنيه وبورغازه واورادنده اوكون او كيجه سكيروه درك مدينه طيبه قسطنطينيه يعنى استانبول بلده سنه داخل اولدم . حمد خدا صحت وسلامتله چيقديغمك طقوزنجي كوني ملك احمد پاشا افدمزك قبو

بر آت اوزره پرسلاح ایدوب « پاشانک اوغرینه آزاد ایتدم » دیدی و حقیر اون عدد آدملری تسلیم ایلدی ، بر کیسه خر جراه ، اون طونوق چوقه و اون چفت منقش توفنکلر احسان ایدرک پاشایه نامهلر بزه بش یوز عدد آتلی عسکر رفیقلر و یردی . بان ایله و داعلاشهرق یوله دوشدک .

اولا جانب قبله یه کیدرک حدوددن چیقوب صاوا نهری کنار ایله سرحدیلره دستور و یردک ، صاوا نهری ده کیملره عبور ایدوب سلامته (غراد شقه) قلمه سنه کلدک ؛ بوراده بهکه قپودانسه بر آدمله مکتوب کوندروب « مکتوبم وصول بولدقده پاشا افدمزله کلوب بولوشاسک » دیدم . حقیر اورادن قاقوب جانب قبله یه کیدرک (ژن) قصبه سنه و آندن قبله یه (۴) ساعتده (بانالوقه) شهر عظیمه کلدیم و پاشا افدمزه واره رق مبارک دست شریفلرینی بوس ایدوب زرین اوغلی هدایاسی خطو آرابه لر ایله وزرین اوغلی دفتریله تسلیم ایدوب اون نفر اسیرلر دخی پاشانک دست شریفلرینی بوس ایلدیلر ، حقیر : « اشته بونلرک هر بری اونر ، یکر میشر یلدر بلای اسارت چکرلر مش ، زرین اوغلی سلطانه محبه آزاد ایتدی » دیدم ، پاشا صفا سندن اغلا یوب هدایانک چوغنی اغالرینه و یردی . « اولیام خوش کلدک ، صفا کلدک ، اما قتی بهکه قپودانی ؟ » دیدکده حقیر آنی دخی نیجه زنداندن چیقاروب دمیرلرینی ، زنجیرلرینی قیره رق سمور کررکیله اثواب و مسلح بر کهیلان آت اکرام ایدرک آزاد ایلدکده « دشمن یریدر ، بلکه آزاد ایلدکرینه پشیمان اوله لر » دیو اول آن قرالدن اذن آتوب « بانم ، بهکه قپودانی حسرتنه کیتسون » دیو رجام ایلدیکمده رجام قبول اولنوب بهکه قپودانی بیک کزیده آتیلر ایله الغار ایدوب بهکه یه کیتدی ، شمدی غراد شقه دن خبر کوندردم ، یارین یا اوبر کون بوراده خاک پایه کلوب یوز سورمه سی مقرر در . « دیوب زرین اوغلی احوالی ، ولایتی عماراتی و تماشا ایتدی کمز قلاع مینه نی برر ، برر صوردی ، مصاحبه ایتدک . حقیقه الحال ایرته سی کونی بهکه قپودانی دخی پاشایه اون بیک غرو شلق هدایا ایله کلوب بولوشوب بر ندیم شهر یاری اوله جق مدبر و مبصر کیسه اولغله پاشا غایت حظ ایدوب

آرام آتیمقدمه و جمیع طاغیرك جانوارلری كلوب تیرینتی نام محله بیغیلهرق جان بازارینه دوشمكده . عظمت خدا فیل چشمه‌سی قدر صیغینلرك شاخه‌لری چتال مشال اولمش ، قره‌جه ، صله‌لی ، یاغفورجه ، نام حیوانلرك هر بری قسطمونىك چلاق قاطرلرینه بکزر وبرکونا قرمزى یوکلای آیوکلدی که هر بری بغداد ارسلاننه بکزر ، مهیب ، مفرت و آزولی خنزیرلر حماردن بیوک و بیسان کچیسى وقیونى صیغیر قدر کلیر . کله کله اول قدر تیلکی و چقال ، قورد ، صیرطلان و طاوشان کلدی که حسابی خدا بیایر . بو حال اوزره اهالی طوبلری آبارق و صاعقه طوپدن حیوانات قاچاراق بریره کلوب اورطده قالجه قرال و حقیر کوشکدن تماشایدردک . قرال « بره اوروک ! » دنجه اهالی قضای اجل کبی بو قدر بیك جانک ایچنه کیروب قیرمه باشلادیلر ؛ اما خنزیر ایله آیو بش یوز قدر آدم هلاک ایلدی « بیره واردی ، بیره کلدی » دیرکن کیروندن طاغیرلر ایچره کره ، کره کتیردکلری قطرانلی فرنیکی ابدن سیرک بالقی آغی کبی اورولمش آغیر کلوب اورولدقده حیوانات اصلا فرار ایدمه‌یوب قالدیلر . اما خنزیر ایله قورد جان آجینسندن اوکلرینه کن حیوانلری اویله پاره لادیلر که جمله مخلوقات خوف وهراسدن تترلردی ، ایولر ایسه بریره کلوب اللرینه بوداقلی بر اغاچ پارچه‌سی آلهرق انسان کبی ایاق اوزره قالمش اولدقلری حالد خنزیر وقوردلرده صوپالر اورولردی ؛ اما مفرت آلمان آییلری اولویور . نتیجه اهالی بونلری تیراراقدن اول کون بر صیدو شکار فصلی ایتدیلر که بوشرفه بلنکه بیك آرابه شراب نوش اولندی . آخزینه آلای ایله لغرادجق قلعه‌سنه کلوب ایرته‌سی کونی هر سکدن اذن آلوب وداعه واردیغمده ملک پاشا اقدمزه آتی عدد آتلیله ایچی مالامال فرنیکی قظیفه طولی برجاملی خنطو آرابه اون چفت التون قاقمه قوبورلی ، چرخلی توفکار اون باصطوصایه و پراشویه تحف چوقه‌لر واللی چفت برنوع منقش آلمان کلیملری ویردی که کونا کون منقش سمور بوقلموندرکه بردرباره مخصوص دکلدر . اون کولچه ممسک طلاطین دریبی ، اون کولچه آلمان آیوسی دریبی ویره‌رك الیمه دفتر ویردی و اون عدد امت محمد اسیرلرینی

چوقہ لہ زین ایتدیله . جمیع طایہ لر اوزره کمی دیره کلری اوزره برکمی سرنی دخی میخلائوب سرن اوچلری اونر بیسک غروش دکر فلاندره لر آصوب قلعہ یی کونا کون پیکر لر ایله زین ایدوب جمیع کایسا چاکقلرنده ناقوس صداسی جهانہ ولوله ویردی . بانه جمیع عسکر استقباله چیقارق یوزی قوی یاتوب کویا سجده ایدرلردی . طریق عاملر اوزره التون وکوموش بجمهر لده عود و عنبر وقره کونلک رائحه لرندن بنی آدمک دماغی معطر اولوب هر سک بان قلعه ایچده کی سراینه داخل اولدقده بزى ده برسرایه قوندوروب آندن شهر اعیاننک ضیافتنه واردم . هر کسه اوله بر ضیافت و شراب پراقت ویرلمشدر که ایاغی ، اللری ، آیاقلری طرنار اعالی قالمدی ، هپسی سرخوش اولدی . زیرا بولغرادجفک باغ وبنچه سی چوقدر ؛ شهری غایت معمور و مزیندر ، پاک شهردر . اون بر عدد معمور و مزین کایساری وارکه چاک قلہ لری اوزره صافی التون خاچلری واردر ، برقاچی قورشون اورتولی ایدی . بر قپودانی ، یدی بیسک عسکری وار . بوراده قیزلر وکلینلر دکالدره اوتوروب آپ آچیق بیع و شرا ایدرلر .

بوقلعه یی دخی آرزو و مرام اوزره سیرو تماشا ایدوب باندن کیتمک ایچون اذن طلب ایتدی کزده : « کله لی اوچ کون اولدی ، برقاچ کون دخی اوتوروب ذوق ایله ، صباح آوه کیده لم ، او دخی برسیرو تماشادر . » دیو آلی قویوب علی الصباح یتمش عدد آرابلر ایله طوپلر کیدوب برسلاح یوز بیسک حربہ و توفکلکی اتلی و پیاده که فرنک قالباغی کیمیوب سمور ویشیل قرمزی قالپاق کیرلر ، ارغنون ، ترامپته و ناقوسلرینی چالارق لغرادجک شهرندن طشره چیققدق .

درفصل صیدو شکار . — کامل یدی ساعت کیدوب بزم سرحدلر من طرفنده اولوب ذکر یی سبقت ایدن قیرینی لرک ایچنده زین اوغلنک برقصر عالیسی وار ، اورایه چیقوب قرار داده اولدیغمز کی طاغلا واورمانلر ایچندن طرف ، طرف طوپ صداسی قوپدی ، مکر اولجه رعایایه آدملر کتمش . درحال اوراسی آدم دریاسی بر های و هوی ایله صحیبه عظیم کلیمکه ، طوپلرده بلا

ومعارضه من اولمشدر . اما برکون مجلسنده اوتوررکن قیژهده سهراب محمد پاشدان فریادجیلر کلوب دیدیلرکه : « قرالم ، مورانهری کنارنده دائمًا قیژه‌لی چته‌لی ایشلر وپشکه قلعه‌سندن ایکی یوز خرسستانی اسیر ایدوب آلدیلر و اویچ یوز خرسستانی قیلچدن کچیردیلر . » ده‌بر چوق شکایت ایدیلر ، زرین اوغلی حقیره : « یوروک وزیر ، عسکرینی نهدن ضبط ایتمز ؟ » دیدکه حقیر : « سنزک عسکرکزی نمسه چاساری ضبط ایده‌میوب دائمًا بهکه ، قوپار ، اودونیه قلعه‌لرینی کلوب نهب و غارت ایدوب مال غنائم آلوب اسیر ایدر سز ، هنوز بهکه قپودانی اسیرلکدن خلاص اولوب کیتدی ، چاسارک بویه ایتدیکنزه رضای بوقدر ، اما سز صلحه‌مغایر ایشلر ایدرسز ، بزم قیژه‌لیلر دخی سهراب محمد پاشا ایله کلوب سنزک سرحدکزده رابا نه‌رینی کچوب نا اوکوار قلعه‌سنه وکین کوشه وکسوار قلعه‌لرینه وارنجه اوروب ، یاقوب ، ییقوب اسیر آلوب کیدرلر . » دیدیکمده بان دیدی که : « های کیدی ترک ، سن بللی سک ، بوسرحدلرمزه چوق چته‌وسوار قووب چوق يتاقلق وچوق پره به‌لک ایتمش سک . اما بزده قیژه وزیر یوینی اکر ی محمد پاشانک اوغلی اولدیروب اویچ یوز آدمی اسیر دوشوردک . » دیدی . حقیر : « ایشه اووزیر اوغلتک قانی آلمق ایچون قیژه‌لی سنزک ایلیکزده ولایتکزده حضور قومایوب اسیرلریکنز آله ، آله بویه شکایت ایدرسز » دیدم . همان زرین اوغلی « بو اولیا اغا بوسرحدمزنک یاناغیدر ، بوکا سوز یتشمز ! » دیوب خاموش اولدی ، اما قیژه‌لی ، چرنیکلی وپوژغیلدن پک شکایت ایدردی . ایرته‌سی کون هر سک ایله جمله‌منز آتالوب و آغیرلغمزی آرابه‌له یوکلده‌رک (لغرادجق قلعه‌سی) نه کلدک .

لغرادجق قلعه‌سی . — بونی (۹۲۱) تاریخنده سلطان سلیم مصر فتحنده ایکن توجه زرین مجدداً بنا ایتدی . زمینی برواسع سحرای فرخفراده مسدسی‌الشکل شدادی بنا اولوب خندق چاه عظیمدر . جمله سد اسکندر واریدی عدد طایبه‌سندن زرین اوغلتک بیک پاره شادمانی طوپلری آتدی . وزمین و آسمانی تیر ، تیر تیره‌تیرک جمیع روی دیوارلری قرمزی پراوقویه

اوج بیک عسکرم یاننه واردلرنده تانار کبی نیجه آدملمی دخی قیردی .
 آخیر کندی باغلا یوب بو قدر بیلدر اسیر بند زنجیر ایلدم . الحمدلله شمدی
 المزدن قورتولوب اولدیردیکی آدملرک آخرتده جواجی ویرمه کیتدی» دیدی .
 حقیر . « بانم ، والله قودانه بر شاهین قنادی چلنک کوندرک ، هم
 نیجه کیدرلر بر خبر آلك ؟ » دیدیکمه اول ساعت قه دانک آردی صیره بر
 قناد چلنک و برسمور سرحدی کوندروب حقیره دخی برسمور سرحدی ،
 برقات اثواب و بر آت ویردی . حقیرینه توابعمله قوناغمزه کلدیکه اللی
 قویون ، یوز طاوق ، و اون آشچی کلدی بیله دخی اول ساعت ملک احمد
 پاشا افندمزک کوندردیکی بر حریر منقش و موضع سجاده و بر حریر منقش ،
 اعجاز نما دیوان خالیسی و بر ارغوانی چوقیه قابلی سمور کورکی فی الحال
 هر سه کوندروب تسلیم ایتدک . جمله ارباب دیوان انکشت بر دندان حیران
 اولوب حقیر دخی « بوهدا یا ملک وزیر بابا کز دندر » دیو کندی الله
 لورکک یاقاسنی اوپوب هر سکک آرقاسنه کیدردم ، درعقب بش ، اتی یوز
 یاره بال سیمز طوپلر آتیلوب شادماناقلر اولدی . سوکره یینه قوناغمزده اوج
 کون مکث ایدوب شهری تماشا یه قویولدق .

اشکال و زمین قلعه چقا طورنا . — دراوا نهرندن بر آت منزلی بعید
 چنزار و محصولدار بریرده شمس الشكل ، ریختم بنا بر حصار استوار اولوب
 حصره الملوکدر . اما درون حصارده اون بیک عدد کارکیر بنا خاندان
 رعنا لر واردرکه جمله سی کونا کون کیره میتر ایله مستورددر . از جمله هر سک
 سرایی ویدی قبودان سرایی واجب السیردر . جمله صواققلری سطرنج
 نقشی شهر اهلدر ؛ ایکی بیک عدد دکانلری وار ، قرق عدد مناسر تعدادی
 ایتدم ، بازار میدانلری غایت واسع ویا کدر . قلعه قپولرندن بریسی شماله
 ناظر قیثه قلعه سی قپوسی درکه یولیه تانهر دراوا اوزرندن صاوانک قارشی
 طرفنده وقیثه طوپراغنده کچ قیوار نام دیگر یکی قلعه یه کیدر . بر قپوسی ده
 جانب شرقده کیردی کمز مصلوون قپوسیدر .

حقیرک زرین اوغلیله مناقشه مز : زرین اوغلیله نیجه کره مناقشه

آرتق اياغندن دميرى چيقارسونلر « ديدم . بان « ماريه انايي شاهد طوتوب بردنخى بزم ولايتمزي ياقوب بيقوب خراب ايتمه جكنه مين ايدرسه آرتق بويله اسير ايتم . بلكه پاره پاره ايدوب اولديرم » ديدى حقير ، ايتدم « بو ، سرحد حايلدر سزده آنلرك ولايتى آنلرده سزك شهرلر يكزى اورور عادت دنيا بويله در » ديديكيمده کوچ ايله دميرنخى قپودانك اياغندن چيقاره بيلديلر . اما فقير بهكه قپودانى يورومه دن قالبو بانه تمنا ايدرك کوچ ايله حقيرك يانه بر اسكمله اوزره اوتوردى . حقير « بانم بكي بويله چيلاق يوللامه . برقات اثواب ، بر آت و اياغندن چيقان دميرنخى احسان ايله » ديدم . درحال برقات اثواب بر سمور كورك ، مبروم صيرمه ايرلى بر آت و دميرنخى ويردى . عظيم ضيافت اولوب طعام اوزره بهكه قپوداننه صفا آميز خطابلر ايتدى ، حقير ، « بانم همان قپودانى بونده اولان عسكريله جسرينه كوندره لم . بز بر ايكي كون دها سزكله صحبت ايدم » ديدم در آن الاى چاوشلرى عسكرى جمع ايدوب بعدالطعام قپودان باندن اذن آله رقى بزميله وداعلاش سوركن بنمله بولوشمانجه پاشايه وارمه ديدم . آنلر بيك آلتمش عدد كزیده عسكركله چيقوب كيتديلر . حقير در تيوز آتلى ايله چيقاتورنه شهرنده تماشايه قالدم .

زرین اوغلوڻك اشكال و اخلاق

عاقل ، مدبر و متبصر ايدى ، حتى بهكه قپودانى ايجون ديديكه : « بارك الله قپودان نفسنده بهادر و دلاور اردر . هر سكمز ايجنده طولوسى ايجيلير و نامى يدى ديوانده اوقونور ايدى . اما جنك حايلدر و الله النده بر حايلدر كه بزم المنزه كرفتار اولدى . ليكن كندى اسير دوشنجهيه قدر بزدن (۱۸۳۰) جان طور اغه دوشوردى . انلردن قرق ترك و يتمش اسير اولدى . اسير اولنجهيه قدر بش عدد يارار قپودانلر مى كندى اليه آت اوزره كسوب كندى دنخى اغير كووده ايله آتدن تكلره نارك دوشدى .

وترامپته‌لر چالدير، قلعه‌لر التسه كلديكمز كچي بر فتيلدن ايكي بيك پاره طوپ آتوب اطرافى لوله‌يه ويردى. بعده آلاى (زرين بان) كلدساى ياننده كى سرايه قونوب ايرتسى بش يوزى متجاوز ياشى بللى كونا كون سمور قاباقلى ملبس توابع كلوب حقيرى قراله دعوت ايلديلر. بز دخى اسب صبا رفتارمزه سوار اولوب جميع توابع ايله جمله اوچ يوز چفت بيكيتلى اوكرزه دوزوب آت باشى برابر كيدركن شهرى سيروتماشا ايدوب زرین اوغلى سرايى حويلسنه واردیغمزده بان پیاده دیوانخانه سندن طشره چيقوب حقیر دخی نی پاك و پروا آتدن اينوب بان ايله اول آن اوپوشوب و كوروشوب دیوانخانه‌يه وارهرق برر صندالیده قرار ایتدك . بونلرك دخى دیوانخانه‌لری دوشه‌مه‌لی دكلدر ؛ مصیقل و مجلا خرده رخام دوشه‌لیدر . جمله ارباب دیوان اسكمله‌لری اوزره اوتورورلر . همان حقیر غیرت محمدی كوزه‌دوب قیام قدام ايله رفتار ايله واروب بی‌باك بانك یدنا پاكنه‌مكتوب و نامه‌یی و یروب طوردم، مکتوب و نامه‌یی آلوب اوپوب باشنه قويدقندن صوكره پلمانی‌یه یعنی ترجمانه و یروب ترجمه ایتدیردی ؛ مفهوم نامه‌یی آكلادقده « قانی بنم دفتر ايله ایسته‌دیکم مل » دیوب طور دقده حقیر همان خداملرمزه اشارت ایدرك اون ایکی سرم آراه‌سی متاع ذی قیمت میدان محبته کشیده قلندی و دفترلری موجبنه جمله‌سنی فراده ؛ فراده بان حضورنده صایوب بانتمام دفتردارى اولان قبض ایلدی « قانی بنم پاشادن ایسته‌دیکم قرق آت » دیدكده . حقیر « بان هرسك ، بزم آتلمز بوضووق ایلده یاشامز ، کیری قالان آتلمز ایسه هرسك آتلیدر ، اونلردن اعلا‌لری سزده چوقدر ، ایسته او آتلمز یرینه بش سمور كورك دفتر یكزدن زیاده كوندردلی . » دیدكده « بلی اولیه اولدی . بی پاشا ملكی بیك سور » دیدی ، حقیر « ملك پاشایی سورسه كز بزی تیز كوندروب همان قپودانی تسایم ایلهك » دیدم . در آن قلعه قپودانی اولان بی امانی چاغیروب و وار بهك قپودانی كتیر . دیدیكنده اول آن دیوانخانه‌یه قپودانی كتیردیلمز . اما ایاغنده كی یكرمی اوقه دمیری چكه میوب كوجه كلدی . حقیر همان سكیروب قپودان ايله آغلاشرق اوپوشدم . توابی دخی قپودانی اوپوب کیویه چكیلدیلمز . حقیر « بانم .

دیدیلر حقیر « برہ بنی آدم جیک سود امشدر . بابا اوغلوک ، اوغول بابانک احوالہ واقف اولاماز . شو قدر مال و خزینہ ایله کلدک . شو غازی یکیدی خلاص اتمہ صولرینہ کیدلم . اکر بر عیب ایدرسہ کز دشمن قبودانی ویرمامکہ بہانہ ایدوب مالی دہ آلی قور ، بزى جمله مروت ایدرسہ قووار ، مروت و کرم ایتمزسہ قیرار ، دیدیکمدہ جملہ سی بردن « سلطام ، همان برایش کورلم ، دونوب کللم ، قالبودہ قوقیلم » دیدیلر ، حنیر « نہ بیوررسکیز بو جوابلرہ » دیدیکمدہ « استغفرالله سلطام ، توبہ جرابدر . » دیدی . همان اوجاق اغالرینی وقبودان کتخذالرینی بریرہ چاغیروب « شوسز هر برلریکیز ، عسکریکیزک ضبط وربطنہ مقید اولورسہ کز بو مملکتہ قونون ، والا تارک الصلاة و شارب الخمر بکری جانلر وارسہ طویسونلر » دیہ خبر ویردم . انلر دخی « اهل عرض آدملر یزدر » دیو یمن ایدوب « حقلمندن کلیرز » دیبهرک توابلرینہ تنبیہ و تآکید ایدیلر ، بعدہ قیرینتی بوغانندن ایچری زرین اوغلی ولایتہ قدم باصدق . اول کون کیدوب (واسلون) قریہ سنده یاتدق . بیک عدد خانہ لی ، چارشو و بازارلی ، قصبہ مثال برکنددر . بو قریہ دن ایلری بر آدمزلہ بک نام ولدیلدہ ایکی قیا سلطان یاغانی و برلوسہ دستار کوندروب « صباح ، از شاء الله شرف صحبتلریلہ شرف اولوروز » دیبہ بر نیازنامہ کوندردک . بزہ زرین نام کلیسانک قریبندہ بر سرای عظیم دوشہ دکلری خبری کلدی . ایرتہ سی کوز بازار ایدی ، آلاى عظیم ایله (چفاطورنا) قلعہ متینہ داخل اولدق .

چقا طورنه قلعہ سی . — انکوروس قرالرینک بنا سیدر . (عوروبہ) دیدکلری تاج اسکندری بونلرہ باعشا لاتمغله قراللق ادعا سنده ایدیلر ، فقط بر جوق سنلردن بری قوجه زرین بو قلعہ یه مجدداً تمیل بر اقبوب برسد استوار ایله ، نیچہ کرہ بو قلعہ اوزرہ دشمنلر کلوب مایوس کیتمشدر . اما عثمانی هیچ محاصرہ اتمہ مشدر . سادہ جبہ جیلر واروشنی غارت ایله مشدر ؛ بو قلعہ نمایان اولدقده استقبالمزہ چیقماق طریقہلہ عسکرینک کثرتی و شهرینک زینتتی کوسترمک ایچون بتون اها ایسی قرہ ناخرکی سوری ، سوری طبل

کیمسه قورتارمیوب کورکده اولوریز « دیدیلر . آندن برکونده طرف شماله کیدوب مصلوینو قلعه‌سه کلدک . بو ، لاینجه طاتی شراب قلعه‌سی دیمکدر . بز بورایه مقدا ذخیره‌ها ایچون کلدک ایدی . ایالتیز اولغ-له آنجق حقیره خرجراه قلیل ویردیله ویزی بوقدر عسکرله کوروب شاشدیله . جمله مال واره‌لرله قلعه‌یه کیدوب ینه قلعه‌یه قبوداننده مکث ایدوب قبودانی بورغالامه باشلادم . حکمت خدا اوساعنده یاقووه‌لی ابراهیم‌پاشان یوزقیون اون اراهه پکسمت و بشیوز یکیت ایله بوس-نوی برقاضیکه حقا که هم قاضی و هم‌غازی ایدی کلدی . اوکدن وزیر اوکوندن بر جوان مهباره فرنک‌زاده کلوب « قرال سزله سلام ایلدی . صباحلین اوغور ایله یوزم اوستنه ولایته قدم باصه کلسونلر « دیدی و برکونا قولونج نسه‌خه‌سی خطنه بکزر خطلرله یازلمش مکتوب کتیردی . کلن بکزاده‌یی کنج کاشانه‌مز ایچره قوندوروب کوردمکه مصلوون قبودانی قالمق ایستره . قبودان دیدیکه : « هرزمانی برنیاس ایتمه‌ین . بوسنه ایالنه مأمور دکلم . قبیژ و ایسی سهراب محمد‌پاشا افندمزله یاقووه‌لی ابراهیم‌پاشان چرنیک و راهوویچه سنجاغنک قلعه‌لرندن آدملر کلیر « دیدی . حقیر « طورمه‌جیق « دبه الحاح و ابرام ایتدیکمده « یاقله‌یی کیمه براقالم « دیدی . حقیر « بن شمدی قلعه‌یه بشیوز یکیت قورم « و سنی کتوروب سهراب محمد‌پاشان عرض آله‌رق یریکه برغیری قبودان دیکرم « دیدیکمه قبودانک عقلی کیدوب طویچی و جبه‌جیلری قویوب سرایندن چیقارکن قوینه دخی بشیوز انکوروس آلتونی قویدی . ابراهیم‌پاشانک الای چاوش‌لری طبل بازه طورلر اوروب مصلووندن آنجق ایکی ساعت کیتدکده مرتی نام محلك بوغاز قاپوسی اولان یرینه کلدک . حقیر غزاة مسلمینه الای چاوشی کبی حایقروب دیدمکه « باق آغایله . بوواراجعمز دشمن دیاریدر . صلح و صلاح اوزره اولوک . بورانک شرابی و عورتی مباحدر . اکر بریکزی عورت و شراب وراقی‌ده تیزارمش و بوزارمش بیایرسم دوکه دوکه بیشیریم و قارنیکز شیشیریم بوکا قئلمی سکز ؟ « بونک اوزرینه جمله‌سی « الله‌سندن راضی اوله بزده اوله . آدم یوقدر «

هرسنة تجديد ايدر . نه قاعه يه بگزر ونه طابور خندقنه ، قيريتي اچنده اولان اوج سهايه سر چكش دلی اغاجلری كسميوب بر اورمانستان اياخش . بونلرك دوات مهمللى ۸۰۰ سنه دنبرى پايدار اولمقله هرسنه نيجه بيك آدم جمع اولوب يوز بيكلرجه آغاجلر قيرارق سنه ماضيهده قيرماش اولانلرك اوزرلرينه طاغلر كي ييغدقلرندن بودياره قيريتي ديمشدر . بورالده كي اشجار منتهاي هيج برديارده كورمدم . مكر بوسننهك راواه طاغيله طونهك باشى اولان المان طاغنده اوله . بو آغاجلرك قايناني شوندى معلوم اوله . بردرختي تبردارلر كسديلر . بالوبرى قيريلوب زمينه ايندكدن صوكره خرد اولوب بو اغاجدن اوج عدد اويا يكاره كيملر پايديلر . الك قاين يرى ديبدركه بوندى بيك يوك الما آيلر بركى چيقمشدر . بوزرين اوغلو حدودى قيريتيسنك ايج يوزلرنده بر برلرندن بر طوب منزلى بعيد تپه لر اوزره صيره ايله ديزلمش واردا يني خبرجى قلهلرى وار . هر برنده عسكر مالاملدر . هر هانكي طرفدن بردشمن قيريني اوزره كلسه او طرفده كي قله دن برطوب آتيلور . مثلاً عثمانلى كلنجه موراوا دراوا صاوا كنارنده كي اوچيوزالتمش يدى پاره واردا قلهلرندن طوپلر آتيلور . جمله خروا تستانك باشنه آتش دوشوب آن ساعنده اوراسى آم درياى اولور . اما سرحد غازيلرى حيله ايدوب بر طرفدن عسكر كوستروب قيامت طوپلرى آتديرر . ديكر طرفدن اچيرى كيروب غنيمته قوپولور . زمان قديمده بوزرين اوغلو الارنده ناج اسكندرى وار ايدى . فقط نسه چاسارى بوتاجه طمعاً زرین اوغلو اوزره حركت ايدوب الدن آلدی . انشاء الله بوتاجى بچ قاعه سنده نيجه كورديكمى بيان ايدور . زرین اوغلو بوتاج الدن كيدلى اسكى ادعاده اولمايوب انجق سرحدده اولان يرى هر سلك يريدر . اما معمور ديارلرى وار . طابيه و قلهلر اوزرندن بزم عسكرى بياض ويره بايراقلريله كوروب « بره ترك بو قدر عسكرله نره يه كيدرسز » ديديلر . بز دخى : « زرین اوغلو قرالكره بومالى همكه قبودانى اچون كوتورورز » ديدك . « هايكيدي تكرار هاى ، كندى آدملى نيجه قورتارمغه كلورلر ، اما بز اولساق بزى

بوراده حقیره اوچ عدد طوبلر آتوب صفا کلدک دیدیلر . قپودانی کالاول اوکومزه دوشوب میدان محبته حقیر ایله آت باشی برابر کیدرکن دیدیکه: « سلطانم سز صفا کلدیکنز اما ملک پاشا وزیرمز بیوردیکه اولیا چلی بی زرین اوغلو تخته اون ایکی آراهه مالیه واصل ایتدیکنزه دائر مکتوبلر آلوب ادای خدمتده بولنسهکر . بردخی جان وباشمزه آنک یولنه انلرده سعادتلو پادشاهدن کلن خط شریفله عمل ایدوب بهکه قپوداندن خلاصه بو قدر مال ایله بزى کوندردی » دیدی . اوکیجه قلعهده ساکن اولوب نیجه غازیلرکه صحبتلر ایتدک . علی السحر غزاه قپودانلریله قلعهدن چقبوب قلعه قپوسنی سد ایلدیلر . آندن یدی ساعت قدر ایلرو کیتدکن صوکره اوچ عدد سرحد دشمنی البسه لی آدملر ظاهر اولوب قپونلردن بیاض مقره مالر صالارق لسان حال ایله « بز ، سرحدلیز » دیدیلر . بز دخی یانلرینه واردیغمزده « صفا کلدیکنز غازیلر بزه نه یاندن سلام کتیرر سز » دیدک . انلر « سلطانم بهکه قپودانی بیکیترلرندز ایشه بهکه قپودانی وکیلی و قربی قپودانی ابراهیم بک وسزک عسکر وادملرکز و جمله اون ایکی عدد پادشاه مالی و قرق آراهه ما کولات و مشروبات کلییور . اکر قاتانلیرسه کز یتشیرلر » دیدیلر سهده قاتانلانه جق و قتمز اولمدیغندن طبیعی ایلری بش ساعت کیدیلرک او طرفدن و بزم طرفدن اسلام بایراقلری نمایان اولنجه ایکی عسکر بربرینه ملاقی اولوب بن همان آراهه لره کیردم . قاضینک عرض محضری واعیان بهکه مکتوبلریله هر شیئی موجود بولوب ینه بش ساعت کیری دونه رک وقت غروبده (دوروفیچسه) قلعه سنه کلدک بورادن اوتسی قیریتیلقدر .

زرین اوغلو ولایتی

بوسرحدلرده ولایتیه قیریتیلیق دیرلر . بوزرین اوغلو قیریتنسی دراوا نهرندن صاوايه وارنجهیه قدر یعنی شمالدن قبلهیه اوچ کونلک یولدرکه حالا

وار. خدقی غایت صارب اولوب مقدا خروات واصلاون مملکتلرینک سد سیدی ایدی . بوراده ابراهیم پاشا سرانی دخی بر قلعه استواردر . بوذات مکرمت سمات بکا « والله ، اولیا جایی ! بز بوسنه اقلامنه تابع دکلز ، اماینه سرحدمنه کلش سکز ؛ سزی بوش کوندرمیز » دیدیسهده حقیر : « پاشا اقدم ، بهکه قپودانک زرین اوغلی اسیرلکندن خلاصی ایچون بهکه قلعهسنده اون ایکی سرم آرابه لری مال طورییور . بزم آدملمنز دخی اوراده در . بو حقیرک سلطمانمدن رجاسی اولدرکه برمکتوب در ربارکنز ایله یوزعدد پرسلاح بیکیت قوشوب جمله مالی بهکه قپودانی وکیلدن آلوب و بهکه قپودانک غازی شهبازلندن یوز عدد نام وکام صاحبی پرسلاح آدم دخی ائقیدیلرینک اطلاقنه کله . » دیدم . رجامنز قپول اولندقدقه اول ساعت اوچ یوز عدد نامدار بیکیتری ابراهیم پاشا مکتوبلریله بهکه قلعهسنه کیدوب ایره‌سی کون بزه دخی بر کیسه غروش خرچراه ویره رک بش چفت قول توفنکلی و بش دونلق بحار چوقه‌سی احسان ایدوب علی الصباح بو حقیره اللی آتلی واللی پیاده بیکیتر قوشوب یاقووادن سکز ساعت کیده رک پروت قلعهسنه کلدک . بو پروت حالا معموردر . بانسی وارادین قلعه‌سنی بنا ایدندر . دوز برچمنزاده وصوا نه‌ری کنارنده در . فاتحی غازی می پاشا اولوب پوزغه سنجاغنه تابعدر . حین عریدهده قیژه قلعه‌سنه امداده مأمورلدر . حصار ایچنده تحته اورتولی اولری ، انبارلری ، جبه‌خانه خزینه‌لری ، سلیمان خاگ کلیسادن بوزمه برجاهی وار . قلعه قپودانی ، اوچ یوز بهادر حصار اری واردر . بز بو قلعهده ایکن سرخوش ابراهیم پاشادن مکتوبلر کلدی . یازمش که : « بنم اوغلوم اولیا ائدی ، مصلوین ورونچسه ، وولینه قلعه‌لرینه طوغری کیت . سز اوله کیدرکن البته بهکه‌یه کیدن آدملمنز دخی کلوب یتشیر . اوچ یوز قدر سرحد یکیترلندن المانجه دشمن ایچنه کیرمیه‌سک . انشالله بنده بشیوز قدر بیکیت کوندریرم . اما لطف ایلوب خروانستان قحظ وغلایری اولمغله سزی کوتورن عسکرمنی بر آن اول بزه تکرار احسان ایده‌سز » پروت قلعه‌سندن قالدقدن صوکره قره‌غولارله جانب شماله کیده رک ووکین قلعه‌سنه کلدک .

بوسنه ایالتندن تفریق ایدوب حالا قیثره ایالتنده سنجاق یامش‌لردر . بکنک طرف پادشاهیدن خاصی (۶۱۶۲۳۰) آچمه اولوب لوانسده (۲۳) زعامتی ، (۲۹۶) تیماری واردر . چری باشیسی ، آلالی بکی و یوز باشیسی وار . پاشاسنک جمله عسکرلیه ، ارباب زعما ، وجبه‌لولریله درت بیک عسکری اولور . پاشاسنه سنوی بروجه عدالت بادهوادن اون اوچ بیک غروش حاصلی اولور . اوچ یوز پایه‌سیله شریف قضا اولوب ناحیه‌لرندن قاضیسنه سنوی اوچ بیک حاصلی اولور . قلعه قبودانی ، طویجی وجبه‌جی سردارلری ، محتسی ، مفتی ونقیبی ، اعیان و اشرافی واردر . قلمه‌سی بردوز ، چمنزار وکیاه ایله مستور زمین محصولدارده ونهر اورلووه کنارنده اولوب مسدس بر حصار استراردر . اطرافنده خندقی وار .

جامعلرینک ال مکلفی (شرقلوط جامعی) در . مقدما دیر کبیر ایتمش ، بعدالفتح برجامع شیرین اولوب بوسر حدلرده مشهور آفاق اولمشدر . بو، بوژغدن بشقه برده سمندر سنجاغی خاکنده چاققه شهری قربنده بوژغجک شهری واردر .

بوژغدن جانب غربه طاغ واورمانلر ایچره بر کونده کیدوب (راهوویچسه) قلعه‌سنه کلدک .

راهوویچسه قلعه‌سی : فاتحی محمد بک در ، اولا بوسنه ایالتنه ، مؤخرآ قیثره سنجاق اوله‌رق الحاق اولنوب بکینک خاصی (۷۰۰۰۰۰) آچمه در . سنجاغنده (۱۵) ارباب زعامتی ، (۱۰۰) اهل تیماری واردر . جبه‌لولری و بکینک عسکرینه بش بیک کزیده عسکر مسلمینی اولور . قلعه برچمنزار برده واقع اولوب کوزلدر . بورادن اوچ ساعت اوتده برده قلعه والپ اووا واردر . بورادن اوتده (یاق اووا) قلعه‌سنه کلدک . [یاقووه] بونی آرناوود می پاشا فتح ایدوب کندوسنه اولاد اولاده اوچاقلق احسان اولمشدر . آنکیچون حالا ابراهیم پاشا بوقلعه ایچره ساکن اولوب طورور ، سخی ، کرملکار برمرد دلاوردر . سلمه‌الله . قلعه‌سی طاغلقده اولوب نخمس‌الشکل ، شدادی طوغله‌دن معمول ، اغاج شراب‌او طولما وریختیم بنا اولوب قپوسی‌ده

کلدك. بو، پوژغه ووكينسدر، برووكين دخي نهر طونا كنارنده واراما بونك بانيسی اوسك قلعه‌سی صاحبي (ماليا شقه) در. فاتحي ايسه آرانوود می پاشادر. برطاغده اولوب اول قدر معمور ومزين دكلدر. لکن سنك بنا برقلعه بالادر، ايجنده قبودانی الی عدد نفراتی وبرقاج شاهي طوبيجغزی وار. آندن صوكره برکونده (ویروونجیسه قلعه‌سی) نه کلدك. بانيسی خروات بکلیدر. فاتحي یحيي پاشا زاده اولوب قلعه‌سی صیق وبراورمانلق ايجنده، درخت منته‌الری افلاکه سرچکمش برآغاجلق ايجروسنده ريختم ومتين شراباو وديوارلی مربع شکلنده در. درون حصارده قبودان ونفراتی، یوزمقداری خانه‌لی وارکه جمله نخته اورتولودر. جبه‌خانه‌لی وشاهی طوپلری وار، برکوچوک جامی وار. بوقلعه‌نك آردی جانب‌غربه زرین اوغلی ولایتیدر. بوراده ینه برکونده (ماصلووینه) قلعه‌سنه کلدك. ماصلووینه قلعه‌سی. — بانيسی مالقوج بادر. فاتحي یحيي پاشا زاده در قلعه‌سی دراوا نهری کنارنده مربع شکلنده طولانیجه کارکیر وریختم طولما بربنای استوار اولوب قبودانی، قلعه بوناقلری، پاندور اویناقلری واردر. اندرون حصارده خانه‌لی، برج‌جایی، انبارلری جمله نخته اورتولودر. خندق نهر دراوا ایله مملو اولوب اطرافنده شراباو دیرکبری دیزلمشدر. بو قلعه پوژغه، یان اووا، و اوسك قلعه‌لینه سد اولمشدر. ديبندن کچن دراوا نهرینك قازشی طرفلری قبیژه ایالتنده بو بوخچه، بره زنسه، سکتوار قلعه‌لی خاکیدر. بو سرحدلرده ماصلوون اسکله‌سی مشهوردر. بورادن (پوژغه) قلعه‌سنه کلدك.

پوژغه قلعه‌سی. — فاتحي محمد بکدر، بعدالفتح بوسنه ایالتنده تحریر اولنوب میرلواننی مشار الیه فاتحي محمد بکه صدقه اولنمشدر، سردار معظم فرهاد پاشا دخي بعدالفتح کلوب قلعه‌ی تعمیر وترمیم ایدوب جمله مهمات ولوازماتی کماکان کوره‌رک محمد بکی ایکی طوغ ایله بوقلعه‌یه حاکم ایله‌مشدر. بعده ۱۰۰۹ سنه‌سنده قبیژه قلعه‌سی فتح ایدیلهرک برایت عظیمه اولسی اقتضا ایدنجه پچوی سنجاغنی وسکتوار سنجاغنی و بو پوژغه سنجاغنی دخي

اوتہدہ (ژاچہ قلعه سی) نہ کلڈک کہ اوسکلی قاسم وویوادا فتحیدر . بورادن
 قالقوب (قپودان قریہ سی) نہ ، آندن اوتہ جانب شمالہ کیہ دوب برکوندہ
 (سرچہ قلعه سی) نہ کلڈک .

سرچہ قلعه سی : بانسی ہر سکلیدر ، فاتحی غازی قاسم وویوادار ؛
 بودہ چرنیک سنجانہ تابع اولوب غراوچسہ طاغ واورمانلری ایچندہ
 مربع الشکل ، شدادی بنا شرماپاولی وخذقلی برحصار رعنادر . قپوسی
 اوکنندہ خشب جسر باشندہ برلونجہ قصری ودرون حصارده یوزمقداری
 تختہ اورتولی خانہ لری وحبہ خانہ لری ، برقاج شاہی طوپلری وبرجامع صغیری
 وار . رضوان روضہ سی کبی باغچہ لری چوقدر ، بوقلہ ایلہ باقرچسہ قلعه سی
 آراسندہ غراوچسہ طاغلرندن برطوغری یول واردرکہ آندن باقرچسہ
 قلعه سی درت ساعت مسافدر ؛ اما خروات شرنندن امین اولمق ایچون حقیر
 دیگر یولدن کیدوب ۲ ساعتہ جانب شمالہ کیدرک (استویچانچسہ) قلعه سنہ
 کلدم .

استویچانچسہ قلعه سی — فاتحی یچی پاشا زادہ محمد بکدر . قلعه سی بر
 صارپ طاغلق ایچندہ مربع الشکل ، سنک بنا وکارکیر ورعنادر ، اما
 کوچوکر . درون حصارده قپودانی وایکی یوز قدر نفرات خانہ لری
 وجہ خانہ خزینہ لری وبرقاج شاہی طوپلری و قپوسی اوکنندہ برجسری
 وبرجامی وار . لکن باغلی چوقدر . آندن اوتہ یہ ایکی ساعتہ اورمانلر
 کچوب (دوبرہ قوکہ) قلعه سنہ کلڈک .

دوبرہ قوکہ قلعه سی : بانسی قوجہ زریندر ، فاتحی یاق اووا فاتحی
 سرخوش ابراہیم پاشا جدی آراوود می پاشادر . بوقلہ دخی اورمانستان
 وخیابانستان ایچرہ بادمی شکل ، کارکیر وشرماپاولی معمور و مزین بر
 قلعه در . اما یول اوزرنندہ واقع اولمقلہ انجق قلعه قپودانیلہ یوز عدد قلعه
 نفراتندن باشقہ بی آدمی یوقدر . بورادہ چرنیک سنجانگی لواحتی تمام
 اولوب بوندن تانہر دراویہ وارنچہ پوزغہ سنجانگی حدودیدر . بورادن
 رفیقلمزلہ جانب شمالہ عظیم بالقانلی طاغلی آشوب (ووکین) قلعه سنہ

چاسارینک پای تختی اولان بیج [۱] قلعه‌سی محاصره ایدوب بی فتح عودت ایتدکده عسکر اسلام اوغورینه و دین مبین یولنه قرق بیگ بیگیت ایله دیاره قربان اولغه کیدوب جمله شهید اولانلره سردار اولان اوسکللی قاسم و وویادا (۹۳۱) تاریخنده اوسکدن سکیردوب برکونده بلوستنا قلعه‌سنه کله‌رک فتح ایدوب جنک عظیم ایلدیکنی بیلن غازی پیر فایلر وارد. قاهه اورمانستان ایچره مربع‌الشکل، کارگیر بنا اولوب ایچنده قپودانی یوز یتمش عدد نفراتی، بر جامع و انبشاری وار، ساژ عماراندن اثر یوقدر. انجق بوقلعه چرنیک قلعه‌سنه تابعدر. بورادن دخی ذخیره بها آلمایوب (۳) ساعت طاغلرده کیده‌رک (پاقریچسه) قلعه‌سنه کلدک. بوکا بوسنه لیلر (پاقریچه) یازارلر، بونی اردل قرالی ونمسه ایمراطوری یایدیروب خروات هر سه کلرینه ویرمشدر؛ صکره سلیمان خان عصرنده غازی بکناش وویواده فتح ایله مشدر. بعده سلیمان خان تحریری اوزره چرنیک سننجاغی خاکنده وویوادالق و یوز اللی ایچقه پایه سیله قضا اولوب قلعه قپودانی، الی یوز عدد یارار و نامدار قلعه نفراتی، باجدارلری وار. بودین واکری یکیچری سردارلری، اعیان و اشرافلری وارد.

زمین قلعه: پاقره نهری کنسارنده واسع وچنزار بر پشته اوزره مربع‌الشکل شدادی وکارگیر بنا بر سور رعنادرکه اطرافنده کسمه خندق و بر قپوسی اوکنده آصمه زنجیر مقارهللی جسری و جسر باشنده بر لونجه قصری و درون حصارده تخته اورتولی فقرا اولری وارد. جامعلری، ایکی تکیه‌سی، الی عدد مکتب صیانی وایکی عدد خان و حمام دلستانی وار: اوچ عددده مدرسه‌سی بولور. خالق مسافر پرور اولوب «بی تکلف بیلا بخانه ما» مصرعی حکمنی اجرا ایدرلر.

صاحك مقرون بعز و دولته و بابامك مفتوح لاهل الخواج

بیتهک مؤداسنه ماصدق اولاجق یاغنی ویا کریم اسملرینه مظهر دوشمش دلاور سرورلری وارد. بوشهره کان پاقره نهری صاوايه قاریشیر بورادن

اوج مکتبی ایکی خانی برکوکچک حامی ، یوز اللی قدر دکانی واردر . خاندان صاحب‌لری غرب دوس‌تدر . شهرک اورتاسندن شومه لچسه نه‌ری جریان ایدوب یمین ویسارنده واقع اولمش خانلرک وسائر بیوتک باغ ارم مثال روضه رضوانلری واردر ، بونه اوزره نیجه سودکرمنلری جریان ایتمکده در . نهر دخی صاوا ملحق‌اتندن در ، آب وهواسی لطیف اولوب جابجا خروات کوزلارینه تصادف اولنور . باغی ویباغی غایت ممدوح ومشهوردر . بورادن سلیمان بکدن اللی عدد شه‌باز رفیقلر آلوب بر کونده کیدرک (ولیقه قلعه‌سی) نه کلدک .

ولیه قلعه‌سی . — ۹۴۵ تاریخنده یحیی پاشا زاده محمد بک بورانی خسرو پاشا اعانه‌سیله فتح ایدوب معمور ایله مشدر . حالا چرنیک سنجاغنه تابع ویووالقدر . اوج یوز مکمل ، پرسلاح غازی نفراتی وار ، زیرا غایه‌الغایه سرحد وبا امان بریردر .

بوقلعه غرب دخی نهر صاواادن سهل بعید بر خیابان واورمانلی طاغ‌لر ایچنده ایلووه نه‌ری کنارنده اولوب شخصی‌الشکل برکهنه وقدم قلعه‌در . درون حصارده تخته اورتولی نفرات خانلری وانبارلری ، جبه‌خانه مخزنلری ، برجامی وار ، ساز عمارتی یوق . جمله غازیلری قلعه قپوسی آراسنده وجسر باشنده کی اغاج قصرده اوطوروب ذوق وشوق ایدرلر پرسلاح آماده طورورلر . طاغ‌لرده قراوللری و آوجیلری وکونا کون الا بالقلری وار ، سمین وشحیم ایری کییکلری اولایوب یاز وقیش شکار ایله کچنیر ودائما شکاراتی یرلر ، زیرا وادیلرنده بغدادی و آربه بیتمز ، بیتن یرلرینده دشمن خسار ایدر . ذخیره‌لری صاوا یالیرندن کلوب آنکله کفافلانیرلر . قویون ، قوزی ، کچی وصیغیر یوقدر . بوقومه یازیغ کلکله بر آچقه وجبه ذخیره بها آلمایوب قلعه امامی نامی زاده‌یه بر صارق هبه ایدوب قرق عدد رفیقلرمله غریبه (بلوستنا قلعه‌سی) نه کلدک .

بلوستنا قلعه‌سی : بانسی نامعلوم . ۹۳۵ تاریخنده سلیمان خان نسمه

اسیرانکندن خلاص ایده جک جمله مالاری واروب قلعه خزینه‌سنده کوروب جمله موجود بوله‌رق صوکره حقیرینه قپویی کنندی مهرمله مهرله دم . ایرته‌سی علی اصباح ینه جانب شرقه کیدوب (قوصدانچیه) قلعه‌سنه کلدک . ینه اونا نه‌ری کناریله باش اشاغی سمت شرقه کیدوب (یاسه نوجسه) قلعه‌سنه کلدک . بوراده دخی برکیجه مسافر اولوب ایرتسی علی‌السحرینه سفره کیتمهک مسافر اولوب بوقلعه قربنده اوبانک صاوايه قارشیدینی محله جمله مزکیله آنلرمزله سوار اولوب نه‌ری عبور ایده‌رک سلامتله قارشی طرفده (چرنیک) قلعه‌سنه کلدک .

چرنیک قلعه‌سی . — بانسی زرین هر سسکریدر . ۹۴۶ تاریخده یحیی پاشا زاده محمد بک بوقلعه‌یی دست قهر ایله خرواتلردن آلمشدر . بوسنه ایالتده باشقه‌جه سنجاچ بکی تختی اولوب ، بکینک قانون اوزره خاصی (۱۷۰۰۰۰) آچهدر . سنجاغنده ۳ زعامت ، و (۱۰۳) تیماری وار . آلائی بکیسی ، جری باشیسی ، یوز باشیسی وار . بکینک زعمما وارباب تیماریله سکزی یوز عسکری اولور . بوسنه وزراسی اغارینه ویریلیر قلیل . العواند وکثیر الزواند ، بی حاصل برسنجاقدردر . یوز الی آچهلک قضای آسمانیدر . قلعه قپودانی ایکی یوز عدد نفراتی وار .

اصل قلعه‌سی : بردوز صحراک نهایتده ، باغ وبنچهلی واسع ایکی بایر آراسنده (شومه‌لچسه) نه‌ری کنارنده ، پست برپشته اوزره چارکوشه‌دن طولانی ، شددادی وکارکیر بنا برقلعه اولوب درودیواری اول قدر متانت اوزره دکلدر . کفایه مقداری جبه‌خانه‌سی ، غلال انباری ، بک سرانی وار . دزدار و بکدن غیری بوقلعه‌ده فرد آفریده یوقدر . سلیمان خانک مختصر برجامی وار ، اطراف قعه‌ده‌کی خندق اوزره قپوسنده آصمه تخته جسری وار .

واروشی : تحتانی و فزقانی اولری اولوب جمله‌سی تخته شیندیره اورتولودر . معابدی یکریمی بر محرابدر . اوچنده جمعه ادا اولتور ، اما قورشون مستور جامع دکلدردر . چارشو ایچنده‌کی جامع کوزلدر . تکیه‌سی ،

یانلرندہ آمادہ طورورلر . اما بورالری آت یتیشمز وطاشلق دیار اولغله اثوابلری قرمزی پرائقونہ چوقہ داراجق بیلکلری کیوب کوکسلرندہ بر اوقہ کوش حاققلری وار ؛ قوشاققلری اکثریا زار تعیر ایلدکلری قیند قوشاقلر ، کرچه بوحرامدر ، اما لازمدر ، براسیر بولنجہ آنکلہ باغلارلر . برقوبودن صو چکسلر قوشاغیلہ چکرلر . نیجہ غازیلر اسیر اولدقن صکرہ قوشاغنی کند ایدوب دشمن قلعلرندن فرار ایتشلردر . خلاصہ بقوشاق بونلرہ لازم اولغله رخصت نامہ مشروع ویر یلمشدر . بللرندن اشاغنی بولجہ بیاض دیمیدن شلموار کیوب قرمزی چوققن قویچلی داراجق سردیلہ کیوب ایاقلرینہ برکونہ نازک چاریق کیرلرکہ اول سنکستاندہ ہربری جیلان کبی سکرلر ، باشلرینہ ینہ قرمزی چوقق خروات عراقیہ سی کیرلر ، الحاصل حقاکہ چست و چالاک و چاپک عمر عیار وار صاحب اعتبار بیکیتلردر . بوغازیلر ایلہ بوسر حدلردہ حسن الفت ایدوب ذخیرہ ہا ایچون کندولر ینہ برکونا تعدی ایتدم ، کندی رضالریلہ پاشا ایچون ویردکلرینی آلوب حقیر کندم ایچون اجرت قدم برشی آلامد ، سادہ علی طریق الہدایہ بمض تفنک وقلیچ ہدایاسنی قبول ایلدم .

قرقہ سنجاغندن چرینک ، راہوویچہ سنجاقلرینہ ایتدیگمز

تحریر ایلدیگمز قرقہ سنجاغنی قلعلرینک چوغنی قرقہ نہری کنارندہ در : حتی پای تحت سنجاق اولان کینین قلعلہ سی دخی نہر قرقہ یالیسنده در . اما بوتحریر اونسان اودونیه ، لقسا ، وسائر قلعلر اونہ نہرینک قارشی طرفدہ در ، نیجہلریدہ بری طرفدہ ، نیجہسی اونا وقرقہ نہرلرینہ قریب قلعلردر . بورادن رفیقلمز سرحد غازیلریلہ قالقوب جانب شرقہ عودت ایدوب (۱۱) ساعتہ نیجہ تماشا کردمز قلاعی کچوب (بہک) قلعلہ سنہ کلدک ، بوقلعلہدہ برکیجہ مہمان اولوب بہکہ قپوداتی زرین اوغلی

مسلمینی جنکه ترغیب ایدوب مجروح اولدیغنی فرد آفریده کشف راز ایتوب یکریمی بیکدن زیاده دشمنی دندان تیغدن کچروب آخر کندیسیده بی تاب و بی مجال سهل بطی الحرکه اولوب وقت غروب دخی اولدقه دشمن برطرفه و عساکر اسلام دخی برطرفه اولنجه نصف الیلده رستم پاشا جام شهادتی نوش ایتدکده جمله غزات اوکیجه کنین قلعه‌سنه سلامته داخل اولنجه دشمن ینه بیکی حصاره و سیدقه قلعه‌سیله زغرابه استیلا ایدوب اول تقریب ایله مذکور قلعه‌لرینه دشمن الده قالدی . حکمت بالغه رب العالمین درکه بوزمینی قوللرینه اکنمک ایچون یوم بیوم ، قیراط ، بقیراط ویریر .

صده رجوع ایدهلم : سیسقه وزغراب قلعه‌لرندن جانب شمال ایله سمت غربه میال ایکی قیلچ مایینده معمور و آبادان خروانتستان دیارلرینی عبور ایدوب (اوبورجه قلعه‌سی) نه کلدک : چاسار قرنداشی مقشی ملیانک بناسیدر . فاتحی فرهاد پاشا‌در ، بوایکی قلعه‌در : اوبورجه‌زیر ، اوبورجه‌بالادر . بورادن قالدق‌رق (پوداق قلعه‌سی) نه کلدک : فاتحی سایمان خان و زراسندن بوسنه وزیر مصطفی پاشا درکه بورایی زرین خروادی الندن فتح ایدوب قپودانلق ایله مشدر . بورادن ایلروده (زرین قلعه‌سی) نه کلدک : بانئیی قوجه زرین در . فاتحی ۹۴۳ تاریخنده غازی محمد بکدر . بورادن ایلروده (قرم قلعه‌سی) نه کلدک . فاتحی یحیی پاشا زاده محمد بکدر . بورادن ایلریده (ولیم) قلعه‌سنه کلدک . بانئیی خروات بکلریدر . فاتحی خصم خسرو پاشا درکه بازید ولینک دختر پاکیزه اخترندن مشتق اولمشدر . بورادن ایلریده (راقینچه قلعه‌سی) نه کلدک . فاتحی بکتاش وویواددر . بورادن (قورلاد قلعه‌سی) نه کلدک . بانئیی خروات بکلری اولوب فاتحی (۹۳۹) ده غازی بکتاش بکدر .

بالاده ذکر ایلدیکمز قلعه‌لرک اشکال ، طرز ، طور و جمله عماراتی و آب و هوایی مکمل تحریر ایله سک بر مجلد کبیر اولور ، بوایسه سیاحت‌مزه مانعدر . غازیلری دائماً قیلچی بلنده ، تفشکی النده آملر اولوب شب و روز ساحلریه یانارلر . حتی غسل ایدرکن و نماز قیلارکن بیه آلات و ساحلری

هر بار بوقلعه لره گاه خرس‌تیان ، گاه اسلام متصرف اولور . حتی ۱۰۰۲ سنه سنده دشمن نیجه بیک جنود بی اعتبار ایله کلوب قرق آتی بیک عسکر ایله یکی حصاری محاصره ایدوب کامل اوچ آی دوکر . عاقبت درون حصارده محصور اولان غزات مسلمین عثمانلی طرفندن امداد کلمه سندن مایوس اولوب برکیجه قلعه یه آتش ویره رک خار جده متریسده بولنان دشمنه صاطر اوروب جنک وجدال ایدرک قوصدا نیجه وزرین قلعه لرینه واروب قرار ایدرلر . دشمن قلعه نیک یاقیامیان یرلرینی دخی یاقوب بردخی اعمار ایتمه مک اوزره براقوب کیدر . آندن سیسقه قلعه سنده اولان امت محمد یکی حصارک حالی کوروب آنلر دخی سیسقه قلعه نی آتسه اوروب سلامتله اسلام دیارینه کیررکن مذکور زاغراب قلعه نی دخی احراق بالنار ایدوب کیمیسی کینن ، اودونیا قلعه سنه وبعضلر لقا قلعه سنه واریرلر . دشمن بوحالی استماع ایدوب زاغراب پاپاسلری « ینه ملک موروثمزدر » دییه سیسقه قلعه نی اعمار ایتمه انکروس قرالی مقشی مایان ینه پاپاسلره احسان ایدوب اعمار ایله کماکان جبه خانه ومهمات ولوازمات معاوتلریله مهیا اولدقده (۱۰۰۳) سنه سنده سلطان مراد خان ثالث میر میرانلرندن رستم پاشایه یکی حصاری اعمار و نیجه قلاعی فتح ایتمه طرف شهر یاریدن برطوغ ایله بوسنه ایاتی احسان اولنوب عسکر دریا، مال ایله کله رک یکی حصاری اولکندن زیاده متین ومستحکم ایلدی . کرکی کبی جبه خانه ولوازمات کوروب آندن ینه سیسقه یه وزاغرابه عساکر بی پایان دوکوب امان وزمان ویرمیوب ایکی قلعه نی دخی برهفته ایچنده فتح ایتدی ، مقدا بوقلعه لری کندیسی آتسه اوروب دشمنه ویرمیوب کیتدی . قلعه لری ینه دشمنه یاپدیروب ینه غازی رستم پاشا آلدی وطور اوواستی وزاغراب صحرا نی نهب وغارت و آلان وتالان ونالان ایتدی که بوجه ایله تعبیری ممکن دکل ایدی . فقط رستم پاشاک بوخروات واسلاوون بکلرندن وسأره دن یوز اللی بیک دشمن عسکری بریردن هجوم ایدوب حکمت خدا صاواش اثناسنده رستم پاشایه برتفنگ قورشونی اصابت ایدوب اثنای مجروحیتده ینه آت اوزره « بره قوماک غازیلم » دیو غزات

بورولرینی جالارق کلدکلرنده عسکر جسره سیغیشمایوب همان بالضروره کندولرینی کوبه نهرینه اوروب هر سسک سنجانگی بکی سلطان زاده کی وزیر اعظم احمد پاشانک اوغلی ورستم بکک قزی اوغلی ایدی ، ابتدا غرقاب اولور ؛ آنک عقیدجه دوشن حسن پاشا دخی جمله عسکر یله غرق اولور . نیجه بیک غزات مسلمین ده غرق اوله رق یرلری دار علین اولور . ۱۰۰۱ سنه سنده دشمن عساکر اسلامک بوهزیمتی کوروب جمله سی برلشهرک ۱۰۰۱ محرمنده یکی قلعه سی محاصره ایدرسده محاصره نک اون یدنجی کونی روم ایلی بکلر بکیسی مصطفی پاشا ایالت عسکر یله اولاشوب یکی حصار التنده دشمنی متریسلرنده ایکن باصوب دندان تیغدن کچیریر . بقیه السیوفی دخی فرار ایدرلرکن جمله سی ده کورلیسز لکله حسن پاشانک غرق اولدینی یرده کندیلرینی کوبه یه اوروب غرقاب غضب اولور لر . بو حکایه لری نیجه موثوق - الکلام اختیارلردن کوش ایلم .

بورادن ینه جانب غربه کیدوب (سیسقه قلعه سی) نه کلدک .

سیسقه قلعه سی . — بانسی انکروس قرالردن مقشی میاندیر . فاتحی ده مقدا یکی حصار ی براقوبده قاچارکن غرقاب اولان کفساری قوان روم ایلی بکلر بکیسی مصطفی پاشا ایله یکی حصار بکی رستم پاشا درکه عموماً بوسنه ایالتی عسکر یله بوسیسقه قلعه سی اور کون دوکوب اون برنجی کون قلعه امان ایله فتح ایدیلوب درون حصارینه مستوفایه خانه و کعبه یه قدری عسکر قونیله رق قرقه سنجانغه الحاق اولنوب عمار اولدوقده درون حصارده قبودان و نفرانسه جامع بنا اولندی . بورادن دخی قالقبوب (زاغراب) قلعه سنه کلدک .

زاغراب قلعه سی . — بانسی خروات و هر سسک بکلر ندر . فاتحی روم ایلی وزیر مصطفی پاشا ۱۰۰۱ تاریخنده فتح ایتشدر . قرقه سنجانگی حکمنده اولوب قبودانی و نفراتی جامع و بازاری واردر ، زاغراب صحراسی نام قزاده باغی ، باغچه سی و کونا کون بنای عظیم مناسترلی چوقدر . زیرا خروادستان خرس تیانلردن رعایاسی چوق اولدیغدن کلیسار لیده چو ظالمشدر ،

تاریخ
سنه
۱۰۰۱
زاغراب
قلعه سی
بوسنه

یکی حصار قلعہ سی . — بونی (۱۰۰۰) تاریخندہ سلطان مراد ثالث میرمیرانلرندن دوش حسن پاشا مجدداً بنا ایدوب سنجاق بکی تختی ایتدی ، ایالت بوسنہ نوپیدا بر سنجاق کبیر اولوب ایلبک میرلوامی سرحد دین اسلامک ممتاز امراسی رستم بک ایدی . مومی ایله بوقلعه بی دربیضی آسا ، منور ایدوب جمیع لوازم ومهمات ومستحفظان عسکریخی تزید ایله غزات مسلمینی بوقلعه دن اطرافندہ کی دشمنلر اوزرینہ شاہین یواسندن شکارہ صونار کبی صوندوریردی . حتی برکرہ نمنچہ ایپراطورینک قزنداشی (مقشی ملیان) قرق بیگ عسکر ایله جملہ کلوب یکی حصار قربندہ کوبہ نہری اوزرہ بر متین ومستحکم ، واسع خشب جسر عظیم یابوب بری طرفندہ کی حسن پاشا اوزرینہ یورومکدہ ایکن همان پاشای مشار ایله جملہ بوسنہ سرحد غازیلیہ یکدل ویکجهت اولوب بر آغزندن الله الله صداسنہ رها بولدی ررق اول اردلک بعض بک زاده لریله نمنسہ چاساری قرداشی (قاتپان) نام بیکیکتری صاواش پرخاش ایچندہ مرد اولدقدہ دشمن بوخال پر ملالی کورہرک چیل یاوریمی کبی نارمار و عسکر اسلام نائل ظفر شہر - تشمار اولدی . بوقتح ونصرت (۱۰۰۰) تاریخندہ اولوب طابوری اغتنام ایدیلهرک حددن افرون صاری ، ذهب ایله مطلا طوپلر وحددن افزون اسیر آلنوب غنیمت اولدی ، بوجنک مهمی بوسنہ غازیلرینک اختیارلری ہربر عنعنہ سیلہ نقل وکندیبری دہ بولندقلرندن طولای سجدہ شکر ایدرلر . اما بوجنکک سنہ آتہ سندنہ ینہ بوسرحد پیر فایلرینک نقللری اوزرہ حسن پاشا مقدمکی یوز آقلقلرینہ غایت مغرور اولوب همان بوسنہ عسکریلہ یکی قلعه آلتندن قالقہ ررق یکی حصار جوارندہ نہر کوبہ اوزرہ جسردن قارشویہ کچوب دشمنک سبیقہ قلعہ سنی محاصرہ ایدوب یدی سکزکون دوکدکدہ حسن پاشا اوزرینہ یتیم بیگ کزیدہ دشمن عسکری یورورلر ، امان ویرمیہرک نہزم ایدوب همان عسکرمنز طاغلرہ طاشلرہ فرار ایله کوبہ نہری جسری اوزرہ گلش ایسہدہ جسر باشنہ وارہق اردحام عسکرندن محال اولوب دشمن عسکرک آردی صرہ طوب و تفنک آتہرق ، ارغنون وترمپتہ

عسکر یله بهک قلعه‌سی یدی کون طوپ کوبلر ایله دوکوب سکزنجی کونده خرواتلر امانه قلعه‌ی ویرمشلردر. الان آروجه قپودانلقدردر. بوسر حدلرده بودین واکری یکچریلری چوقدر، مفتیسی اولمایوب اهالیسی بنالوقه شهرندن فنوا آلورلر. یوز اللی آچهلوق شریف قضا اولوب شهر اهالیسی شرع شریفه مطعیدرلر، اما حاکم عرف قانوندن زیاده تجاوز ایتسه غلویله کندوسنه حدینی بیلدریرلر، غایت شجیع و جری غازیلری وارددر. بوقلعه‌ده بهک قپودانی سراینده اوچ کون مهمان اولوب ذخیره بهالری جمله تحصیل ایدوب قلعه نفراتی ووزم آدملمزله جمله بنالوقه‌ده ملک احمدپاشا افندمزه کوندروب حقیرینه قرقه سنجاغنده اولان قلعه‌لردن تحصیلانه کیندم. اما سبکبار قالمق ایچون اسیر اولان بهک قپودانک خلاصیچون آلدیغمز اون عدد سرم آرابه‌لری معرفت شرع ایله بهک قلعه‌سنه امانت قویوب بو حقیر زرین اوغلنه کیدیکمه جمله مالی زرین اوغلی تخنی اولان لغراد چقه‌یه کتیرمکی بهک اعیان و نفراتی درعهده ایلدیلر. بزده بهک قلعه‌سندن باش یوقاری نهر اونا یالیسیله کیدوب (لقا قلعه‌سی) نه کلدک.

لقا قلعه‌سی. -- بانسی خرواتلردر، فاتحی فرهاد پاشانک دلی باشلیغندن قرقه بکی اولان رستم بکدر. حالا قرقه سنجانجی حکمنده اونا نهری کنارنده شکل مربعدن طولانیجه برقلعه شیریندر. قپودانی، اوچ یوز عدد نفراتی، درون حصارده اوچ یوز عدد خانه‌لری وار، جامعی، انبارلری وار، کارگیر بنا قه‌لر آراسته و اطرافی عمیق خندق‌لرله پیراسته اولمش برقلعه‌ خوب لقادر. بورادن ینه باش یوقاری جانب غربه اونا کنار یله کیدوب (اودوینه قلعه‌سی) نه کلدک.

اودوینه قلعه‌سی. -- مجار قرالنک بناسیدر. فاتحی (۱۰۰۰) تاریخنده رستم بکدر. نیجه کره استیلای دشمنه اوغرامشسه‌ده حالا دست عثمانیده و قرقه سنجانجی خاکنده اولوب قرقه بکینک خاصیدر. قلعه قپودانی، ایکی یوز کزیده پرسلاح قلعه نفراتی و درون حصارده جامع و انبارلری وارددر، قلعه‌سی اوانانک جانب مقابلنده در. بورادن قالقوب (یکی حصار) کلدک.

جانبندە خندقى وبر آصمە جىسىرى واردىر . اونا كىنارىلە باشى يوقارى كىدوب (قوستانچىسە) قلعەسنە كلكدك .

قوستانچىسە قلعەسى — بونى انكوروس قراللىرىدىن فرديناندىك اعانەسىلە زىن اوغلو ياپدىر مشدر . آخر خروانلردن دست قەرلە آلوب بنالوقە خا كىندە وويوادلوق تىجىر اولمشدر . يوز اللى اقچەلق قىضا اولوب ناحىەسى قرق پارە قرادن عبارتدر . بودياردە قلعە دىزارىنە قبودان دىرلر . قلعە نىقرا تى غازى اولوب روز وشب خروانلرلە باش آلوب باش وىرلرلر . كاهىچە قاضى افندىدە چتە يە برابر كىتورلرلر . حتى كىتدىكىمىزدە قاضى جىنكىدە يارە لىمق ايله ملك احمد پاشا افندىمىز كى ذخىرە بەا مىرلىرىنى سىجىل شرع رسول مىنە كوچا كلكە قىد ايتدى .

يدى يارە قلعەلردن اوچ يوك اقچە كلكە پاشا افندىمىزە خداملر مىزلە كوندردك . قلعەسى اونا كىنارندە بنالوقە خا كىندە شىخس و كار كىر بر قلعە عىظىمىر . بورادن جانب غىر بە نهر اونا ايله باش يوقارى كىدوب (قوق نووى) قلعەسنە كلكدك .

(قوق نووى) قلعەسى — بانىسى خروان بىكلىرىدە . طقوز يوز اوتوز طقوز تارىخىدە ارناوود مى پاشا فتح اتمىش سەدە يىنە دشمن استىلا اتمىش و طقوز يوز قرق التىدە غازى خسرو بك بانى بانىسى اولمشدر . بنالوقە خا كىندە وويوادلوقدر . يوز اللى آقچەلق بشقەجە قىضادر . قلعەسى اونا نهرى كىنارندە چىنزار بىرىدە چار كوشە شىدادى كار كىر بنا و قىدىمىر . بر طرفندىن نهر اونا اقار . اوچ طرفى خندقدر . قاپوسى او كىندە آصمە بر جىسىرى وار . قلعە قبودانى ايكىوز عدد غازى نىقرا تى كىفيايە مقىدارى جىيە خانەسى بر قاچ شاهى طوپولرى ذخىرە انبارى ، يوز قدر ذخىرە اورتولى خانەلرى و بر جامى واردىر .

بورادن ايكى كوندە اونا نهرىلە سرحد قلعەلردىن (بەكە) يە كلكدك .

اوصاف قلعە بەكە . — بانىسى مىجار قراللىرىنىك اعانەسىلە زىن اوغلىدىر .

فاتىحى مىرادخان ئالت مىرمىرانلردىن بوسنە والىسى حىسن پاشادر ، بوسنە اياتى

و کونا کون انهار و اب روانی عبور ایدوب (ترن) قصبه سنه کلدی . بنالوقه حکمنده و ویواده لقدر . ناحیه اولوب بشیوز خانلی باغ و باغچلی جامع و خان و مسجدلی قصبه جقدر بورادن بش ساعت کیده رک قرادیشقه قلعه سنه کلدک . قرادیشقه قلعه سی — قرادیشقه بوشناغجه کوچک قلعه دیمکدر . صاوا نهری کنارنده دوز و واسع بروادیده شکلی مربعدن طولانیجه رعنا بر پلنقه اولوب جرمی بیسک آدیمدر . فاتحی غازی خسم و پاشا درکه سلیمان خان امراسندندر . بنالوقه مسلمی طرفدن و ویواده سی حاکم عرفدر . یوز الی اچقه پایه سیله شریف قضا در . قلعه دزداری ، نفراتی ، محتسبی وار . قلعه خارجنده طوب کله سی معدنی وارکه بلغرادلی یوسف اغا حاکمیدر . یکرمی اتی محراب عبادتخانه سی اولوب سسکنزنده جمعه ادا اولنور . قبودان جامی قلعده خنکار جامی ، حاجی بکر جامی مشهور لیدر .

بعده صاوا نهری کنار یله باش یوقاری و صاوا منبعه طوغری عظیم بالقانلری معمور و ابادان قرایی کچوب (یاسا و وچسه) قلعه سنه کلدک . بورالر خروا تستان عد اولور . قلعه صاوا کنارنده اولوب واسع و خیابانلی بر زمینده چارکوشه بر پلاقه در . دزداری یوز الی عدد نفراتی درون حصارده قرق الی عدد تخته اورتولی خرده قلعه اولری ، سلیمان خان جامی بغدادی انباری ، جبهه خانه لری مهترخانه قله سی و سائر قله لری وار . جامی ، کثیف بر حامی سوق مختصری وار . بونا نهری بو محله قریب نهر صاوا یه قاریشیر . طلوعی قرادیشقه داغلرندن و ازمیان بللرندن صاف دیمیر معاندندن کلدیکی ایچون مدوح دکلدر . بو قلعه دخی بنالوقه حکمنده بر نیابتدر . بوندن صوکره نهر صاوا جانب شماله جریان ایدر . بو حقیر دخی غریبه نهر اونا کنار یله باشی یوقاری اورمانلی داغلر اشوب (دوب — نجسه) قلعه سنه کلدک : صوفیه ک غریبنده بر قوناق یرده ده بو اسمده بر شهر وار . قلعه سی بونا نهری کنارنده اولوب کارگیر اما کوچکدر . دزداری یوز الی عدد نفراتی ، جبهه خانه لری واردر . بنالوقه سنجانغی حکمنده و ویواده لقدر . درون حصارده یوز اون عدد تخته اورتولی خانه جکری ، بر سلیمان خان جامی ،

معارفله جان صحتلری ایدرک برکیجه الماحی حسین افندیده ، برکیجه قیدشی ابراهیم افندیده . . . الخ مهمان قالیردق . برکون ملک احمد پاشا اقدمز حقیری حضورینه چاغیروب « اولیام بیلیرمیسک که طرف پادشاهیدن امر صادر اولمش : بهکه قیودانی اغایی قرق بیک غروشه وارنجیه قدر رزین اوغلی نام عاصیدن خلاص ایده‌سین بیورلمش . اولیام ، خاطریم ایچون وسکا ایسته‌دیک کبی یارار آدم لر قوشه‌سیم ، طورمه تدارک کور ، دیدکده الامر امرکم دیدم و « اولیام بو خدمتک مقابله‌سند قشله ذخیره بهامی تحصیل ایچون امر لر ویره‌یم . صاوا ، بونا یاقرا ودوا کنارلرنده اولان سرحد قلعه‌لرندن جمله ذخیره ماللرینی تحصیل ایدوب کله‌سون ، دیدکده حقیر ملک احمد پاشا اقدمزک دست شریفینی بوس ایدوب حظ ایتدم . زبراسر حدلری کراتله کوردوم‌سده بوسر حدلری اصلا کورماشدم . اول کون پاشا اقدمز بهکه قیودانی خلاص ایچون رزین اوغلو نه قرق بیک غرو شلق سمور و قیرمزی دیار بکر بزی ، بیک طوب قیز دیمسی والوان الکفوروی عجم بزی و قیرمزی استرومچه عباسی ، یوز چفت کبه ، بیک عدد صاری ، بیک عدد قیرمزی سختیان ، بیکر چفت قیرمزی صاری چیزمه ، بیک چفت بابوج ، بیک چفت مست ، بیک چفت قبا وانجه کوملکلری وبونک امثالی نیجه شیلر وبروب جمله‌سنی اون عدد سرم آرابه‌لرینه تحمیل ایده‌رک یکرمی عدد کزیده پاشالی ، قرق عدد بهکه قیودانی توابعلرینی یانمه ووروب رزین اوغلو نه برنامہ ، برسجاده ، برحریر منقش خالیجه ، قیرمزی چوخیه قابلو برسمور کورک هدایا ویره‌رک جمله‌سی حقیرک ضبطنده اولدقدن صکره پاشا ایله وداعلا شوب دست بوس ایله برکیسه خر جراح آلم .

بنالوقه دن ذخیره بها تحصیل ایچون درت سنجاق یرقلاعنه

وبهکه قیودانی قورتارمغه کیتدی کمز

اولا بنالوقه دن جانب غربه بهشت مشال معمور و ابادان قرای فراوانی

انتخاب ایدوب ترازونک برکفہ سنہ بردانہ کراز و برکفہ سنہ براسدی قویدق، برابر کلدی کہ براسدی سکز درہمدن آغیر کلور۔ آندن معلوم اولدی کہ بنالوقه کیرازی۔ نہ قدر ایری و ثقیل اولور : اما لذتی ده خوش و ابدار و هاضمدر۔ آیواسی، الماسی دخی ممدو حدر۔ « قپوصتہ » تعبیر ایتدکری لخنہ سی قزان قدر کله اولوب جمله یا براقلی کلاج اوراقی کبی تردر ، حتی بوشناق قومی بولخنہ ایچون « الله دینیم ایمانم قپوصتہ » دیو اولنجه قده قدر یرلر۔ مشرو باتندن کچی سودی ، شور و تقه سی ، بال صوی ، و شنبانی ، خردلیه سی ، رضانیه سی ، پلونیه سی نانه راقیسی مشهوردر۔

مسیره لری ۔ — یتیش یرده مسیره لری اولوب (فرهاد پاشا باغی)
جمله سنک مشهور یرد۔

جمله بش بیک عدد باغ و باغچه دونوم حتی و یریر۔ قرق بر بیک دینار
رعایا خراجی آلنور۔

کار و کسب و لباس اهالی ۔ — خلقنک بر قسمی تجاردر۔ بلغراد ، اسکوب
وسلانیکه کیدوب کلورلر ، بر قسمی ده غازی و مجاهد۔ بر قسمی عوان شر۔
عشریف ، بر صنفی ده باغباندر ، بر قسمی عالم و بر فرقه سی اهل حرف
و صنایعدر۔ لباسلری جمله چوقه سرحدلی و چوقه دوله و قویچہ لی صیقمه
چاقشیر و تباری پاپوج و باشلرنده یشیل سرحدی قالباغی واردر۔ قادینلری
جمله چوقه فراجه و باش تربوشی اوزره بیاض دولبند یا شاق اورینوب
مؤدب کزرلر۔

اسان واصطلاح ۔ — لسانلری بوشناق حدر۔ بونلری اسملری ترخیم

ایدرلر۔ (حسن) ، حسو ، موسی به موسو ، می به تمو ۔ ۔ الخ دیرلر۔
زیارتکاهلری ۔ — (حضرت شهباز افندی) ، (نمازی خلیل پاشا) ،
(مالمقوج پاشا) ، (مرحبا زاده خلوصی افندی) قبرلری وار ، بوصوک ذات
بوراده قاضی ایکن مرحوم اولوب فرهاد پاشا جامی ساحه سنده آسوده
حال قلنمشدر۔

بعده ملک احمد پاشا افندمزله بنالوقه ده فرهاد پاشا زاده محمدک افندمزک
خانداننده شیر خورما و قطر نباتلر تناول ایدوب جمیع اعیان کبار و ارباب

مکتب صبیانلری : — اون بر عدد ، از جمله (فرهاد پاشا مکتبی)
(جویری زاده مکتبی) معروفدر .

حماملری . — (فرهاد پاشا حمامی) خوش و معروفدر ، ایلیجه‌سی
نافع اولوب بناسی اول قدر مزین دکدر ، هر خانداننده صوبالی حماملر
مقرردر .

چارشیبسی . — اوج یوز عدد دکانلری واردر . حالا ایکی طرفی قپولرینه
دمیر زنجیر چکیلیمش کارگیر بنا بدستانی واردرکه یوز دکاندن مرکبدر .
فرهاد پاشا مرحومک خیراتیدر .

دارالاطعام عمارتی . — حالا آینده وروندکان سفره بی امتنانی مبذول
غازی فرهاد پاشا عمارتی واردرکه متولیبسی اوغلی محمد بکدر .

آب و هرا واهالیسی . — آب و هواسی غایت لطیف اولوب پیر
وجوانی ، کبارو اعیانی ، طیب حاذق وقصادلری ، صلحا ، مشایخ ، مصنفین
وشاعرانی ، ارباب معرفت وهنری ، چشمه وسیبیللری وکلیسالری واردر .
محصولاتی . — دانه دار بغدانی ، یولافی ، داریسی ، آرپه‌سی ، هله‌نیسه‌سی
غایت چوق اولور . غایت غنیمت شهر اولوب بر اوقه بر نان پاره خاص بر
باقر پنسه آنور . صغراتی اوج پنسه ، بر قاب یوغورت بر پنسه اولوب یاغ
وبالك غنیمتی آرتق خدا بیلور .

صنایعی . — دمیر آلتندن کولونک ، بالنه ، صپان دمیری ، حربه
مقوله‌سی شیرلی غایت اعلا اولور .

مأکولات ، میوه ومشروباتی . — بیاض قتمر چوردکی ، کولده
پیشمش بیاض پوغاچه‌سی ، فرهاد پاشا خانداننده قایماق بقلواسی که ربیع
مسکونده اش یوقدر ، اوقدر تردرکه اوستنه بر تپسی براقسهک باتار ، لذیذ
وتر بقلوادر . میوه لرندن تر لذیذ وخوشکوار کیرازی اولورکه روم وعرب
وعجمده نظیری یوقدر . حتی ملک احمد پاشایه برسپت کیراز کتیردیلر ؛
هربری اناطولیده ترزی ایکنه‌سی چیقاران مودورنی نهرینک جویری قدر
اولور . جمله‌من بو آبدار کیرازلره تعجب ایدوب بر قاچ دانه کیرازی جمله

دفترخانه‌سنده اسمنه (بالوقتین) دینمشدر. بورایی غازی فرهادپاشا فتح ایدوب قدیم قلعه مقابله‌سنده یکی برقلعه بنا ایله‌مشدر که ارالری ایکی آدیمن بییدر. اما ایکیسی ده دریا ز نهر بنک اشغی آقدیغک صول طرفده اولوب کارگیر بنادرلر. جبه‌خانلری، دزدارلری مکملدر. اما فرهاد پاشانک یکی قلعه‌سی اوکنده اوتوز قاریش بر بال بیز طوپو وارکه دشمنه امان ویرمن کیرپی کبی در. «بانیه» لاینجه ایلیجه دیرلر، بوشهرک خارچنده باغلر باشنده بر ایلیجه‌سی اولدیغندن اسمنه (بانیه) دینمش و سکره کنارنده ده اوزمان بر شهر اولدیغندن (الوقه) دینمش ولسان عوامده بری برینه قاریشدیریلهرق (بنالوقه) دینمشدر. ایلت بوسنده سنجاغ بکی تختی اولوب الای بکی، چری باشیسی وار. لکن شمعی سنجاغی بوسنه وزراسنه الحاق اولمغله قائم مقام حاکمدر. انجق اون بر، اون ایکی بیک غروش حاصلی اولور. اوچ یوز آقچه لاق شریف قضادر، قاضینه بروجه عدالت آتی بیک غروش حاصلی اولور. شیخ الاسلامی، سرداری، یکچری چاووشی، بودین قولی سرداری، شهر ویواده‌سی، محتسبی، باجداری، خراج اغاسی واردر، اصل واروشی و شهری. — قبله‌دن شماله دریا ز نهر عظیمنک ایکی طرفه بر ساعت اوزونلغندن بر شهردر، اما ایکی طرفی ده اینسزدر، لکن جمیع اولرنده بر آب حیات جریان ایتدیکندن ماعدا هرخاننده باغ وبقچه وکلشن ادملر مقرردر. نهر دریا ز اوزره بوشهرک برجانندن دیکر جاننه اوچ یردن اغاج جسرلر ایله کچیلور. جمله قرق بش محله اولوب اک غلبه‌لکی فرهاد پاشا و سرای محله لیدر. جمله اوچ بیک یدی یوز کیره میت وشدیره تخته اورتولی معمور و مزین سرای عالیدر: قائم‌املر سرای غایت خوشدر، فرهاد پاشا سرای ده مشهوردر.

جامعلری: قرق بش محرابدر. از جمله سلاطین جامی مثل (غازی فرهاد پاشا جامی): جمله عمارتلی قورشون اورتولودر. (اسکی جامع) ده کوزلدر.

مدرسعلری. — فرهاد پاشا مدرسه‌سی مشهوردر.

آلچاق دیواری، مربع‌الشکل طاش بنا سوره‌نادرکه برجانبدن ظفر ممکن دکل. جانب شماله ناظر كوچك ده‌یردن معمول ایکی قات قپوسی واردکه زمبرکلی اصمه جسر ایله واریلوب هر کیجه دیده‌بانلری جسری متره ایله یوقاری چکرلر، قپویه طایارلر. قلعه بر جزیره ایچره قلوب بوکول یته نهر پلوه‌دن جمع اولوب عملی و صنعی اوله‌رق یاییلمشدر. مرام اولنسه کرلک صوینی کسوب قله‌ی قره‌ده براقق امراسهلدر. درون حصارده حولیسز ضیق اولری وار. بعضیسی کیره‌میتلی و نیجه‌سی تخنه‌شیندیره اورتولی‌در، حصار ایچره بر عدد خنکار جامی و جسر اوزره لطیف بر خشب قصری وار، دراغاسی یمش عدد نفراتیله ملک احمد پاشایه بر ضیافت عظیم ایتدی. بوقصر دخی پلوه نهری اوزرنده بر مسیره‌در. جمله آلتی یوز عدد باغ و بانچه‌لی تحتانی و فوقانی، شیندیره اورتولی مصنع خانلری وار. جمله طقوز محرابدر، بر مفرح جامی، مساجدی، متعدد، کوچک خانلری؛ بر حماسی، مفید و مختصر قرق‌اللی دکانی وار. کونا کون بالخی و آلاسی، باغلرنده کی اوزومی مشهوردر. بورادن قالقوب جانب غربه کیده‌رک (وارصال وقفی) قصبه‌سنه کلدک.

وارصال قصبه‌سی. — بوکا بوشناقلر «وارچا وقفی» دیرلر. بوسنه ایالتنده پاشا خاصی و یووادالقدرکه قره‌طاغ دیننده واقع اولوب جانب غربیسی زارا خاکیکه مشادر. اما بر واروش عظیم اولوب اون بر محله و ایکی بیگ باغ و بانچه‌لی، تخنه اورتولی خانسی وار. جامعلری، مساجدی، تکیه‌سی، برحماسی، کفایه مقداری دکانلری وار. بوراسی پک سرحد اولوب جانب و اطرافنده قله‌سی‌ده یوقدر. سید احمد پاشا بوسنه و ایسی ایکن و ندیکلیلر بوربطه‌ینی یاقوب برخیلی یرینی خراب ایتمشلرسه‌ده بعده سید احمد پاشا بالذات عمار ایدوب جوانب اربعه‌سنه قراووللر قومقله اهالیسی هر کیجه نوبت بکله یوب امین اولورلر. اطراف شهرده باغی غایت چوق و آب و هواسی غایت لطیفدر. بورادن قالقرن (بنا لوقه قله‌سی) نه کلدک.

بنالوقه قله‌سی. — بوراسی ایکی قله‌دن عبارت اولدیغندن سرای شهری

بونلر بر برندن عالی اولر اولدقلرندن پنجره‌لری قارشوده‌کی اولره و باغله
ناظر در . بیوک کلیسادن بوزمه بر سلیمان خان جامعی ملک احمد پاشا جامعی ،
ملک احمد پاشا مدرسه‌سی و حامی و مکتبی وار . تکیه‌سی و خانی وار ، جمله
سکسان عدد دکانلری اولوب شهراہ اوزرنده و انعدر . بویولدن غیری اولو
یول یوقدرکه بر قاپودن بر قاپویه کیدر . بوشهر ملک احمد پاشا ولی ایکن
احراق ایلمکله عسکر دریا مثال ایله کلوب تیزخی سونلر برر عمارت یاپسونلر
دینتجه هراغا برر عمارت بنا ایتمش . یوقاری ایچ قلعه‌سینده اصلا او یوقدر .
انجق دزدار ساکن اولور ، بر خراب سرایی مسجدی و بر مغاره‌سی وارکه
قپوسنده کونا کون خطوط رومیه موجوددر . مذکور قلعه قاپوسی ایشیکیندن
جریان ایدن پلوه نه‌ری اوزرنده اخشاب بر جسر عظیم وارد و اطرافنده
اللی کوز صودکر منلری وار . بورالردن آقان صولر مغاره ایچنده‌کی
دکر منلره کیدر بوکوپرینک قارشوی طرفنده بشیوز عدد رعایاخانه‌سی وارد .
خرستیانلری اصلا درون حصاره المازلر . بر واروشی دخی بنالوقه قاپوسندن
طشره وارکه اوچیوز قدر خانه‌یی محتویدر . بر واروشی دخی و رباز نه‌رینک
آشیریسینده وارد . باغ و بغبچه‌لری غایت چوقدر . هواسی خوب و زنانی
محبوبدر .

زیارتگاهي : ابوالفتح سلطان محمد امامی علی افندی ، شیخ مصطفی
افندی ، هنوز مرحوم اولمش سرگذشت صاحبی واعظ زاده خرم چلبی
و بو قلعه‌یه ابتدای فتحنده دزدار اولان حسام قپودان رحمة الله عابهم
اجمعین .

بورادن قاقوب جانب غربه نه‌ر پلوه کیسارنجبه کیده‌رک کول حصار
قلعه‌سینه کلدک .

کول حصار قلعه‌سی — فاتح زماننده اسلام انه کچمش سده ، مؤخرأ
دشمنک استیلاسنه مبنی تکرار سلیمان خان زمانمزه خسرو بک معرفتیه فتح
ایدلمشدر . بوسنه ایانتنده حاکمک و ناحیه‌در . هلمه‌سی عمیق بر کول ایچنده
اولمغله روم ایلیلر بوکا (کول حصار) دیرلر . مذکور کول ایچنده بر

دشمن استیلا ایدوب ۶۷ سنہ اللزندہ قالمش ، ۹۳۴ تاریخندہ اہالیسی طاغدمہ کی مناسترلزندہ عبادت ایدرکن خسرو پاشانک سوق ایتدیکی عسا کر ایچری کیرہرک قلعہ پی ضبط ایتمش و دزدارلفی دہ بو خبر فتیحی سلیمان خانہ کتورن حسام قبودانہ ویرلمشدر . بوسنہ ایالتندہ یوز اللی آقچہ پایہ سیلہ قضا اولوب نواحیسی معموردر . سپاہ کتبخدا یری ، یکیچری سرداری ، قلعہ دزداری ، اوچیوز عدد نقراتی ، باجدار وحتسبی واردر . قلعہ سی اوچ آسمانہ منقلب اولمش یومورطہ کچی برقیسا اوزرہ مٹات الشکل کارکیر بر قلعہ اولوب قرہ جایی ایکی قاندر . اما قبلہ جانبندہ اصلا قلعہ دیوارندن نام ونشان یوقدر . شہر خاندانلرینک شہنشین وروزنلری بو طرفہ ناظردر و بورالر ثریاہ سرچکمش قیالر اولوب اوچ سالیماہ منارہ سی قدر اشاغیدہ (دریا ز) نہر عظیمی دریا کچی جریان ایدر . بو قیالرک الی سراپا مغارہ و سرداب اولوب بعض اولرک بو غارلرہ اینر یوللری دہ واردر . ایکی عدد دمیر قپوسی وار ایسہدہ جانب شمالدہ کائن و بطالدر بر قپوسی دخی جانب تبلہ یہ آچیلور . ہان بو محلہ یالچین قیالردن (پلوہ) نہر عظیمی آقوب آشغی نہرہ قاریشور . و اوچ منارہ قدی یردن برتاب ایتدکدہ کھکشان کچی کھرلہ نہرک ایکی نہر بر برینی اورور و اوچ آسمانہ دومانلر چیقارلر . قلعہ ایچندہ کی اولرہ دخی اودومانلردن چیک یاغار . نہر (پلوہ) قلعہ نک ایشکیندن آقدینی قیالرک التندہ کی غارلردہ نیجہ صو دکرمنلری واردر . قیالرک اوستندن دلیکلر دلوب صولری کتیرمشلدر . ایشتہ بودکرمنلر اوکنندہ کی چنزار صفہ یہ اوتوروبدہ صنعت و قدرت آہیہ ایلہ پلوہ نہرینک ماورای رآسدن دریا کچی کچدیکنی کورمک و قیالر اوزرندن اشاغی آتیلدیغنہ سبحان - الخلاق دیمک غریب بر تماشادرکہ انسانی انکشت بردھن حیرت ایلر . اولہ وقتی بونہرک جریانی سیرایدن والہ وحیران اولور . زیرا تاثیر شمس ایلہ پلوہ نہری نجف طاشی کچی منور اولدقدہ صغیر و کبیر نیجہ بالقلرک بربر عقبتنجہ ییلدیرم کچی آتیلدقلری یک خوش غریب تماشادر .

عماراتی — قلعہ ایچرہ بیک عدد تختانی و فوقانی معمور اولر وار .

غایت حظ ایدوب حقیره دعالر ایتدی واون عدد ییکیتلر اتلرندن اینوب پاشانک الی اوبدکلرنده پاشا ییکیتلر نه مصلحتکلر وار دیبه صوردی هپسی بردن « اقدم بزوقدر زمان اسیر ایدک . الحمدلله دناک برکاتیله اولیا چلیب حقا که اولیالق ایدوب بزوی اسیرلکدن خلاص ایلدی » دیدکلرنده پاشا بره ییکیتلر بنم سزک آزاد اولما کزدن اصلا خیرم بوق دیبه رک همان اسکمله دن قالقوب اوقدر اعیان ایچنده آلمدن اوپدی « الهی ، اولیام دشمن شردن امین اولوب دارینده برخوردار اوله سین » دیبه خیر دعا ایتدکه حضار مجلس آمین دیدیلر و جنرال دن کتیردیکم جمیع هدایای صفا سندن حقیره احسان ایدوب اسیرلکدن خلاص اولانلری وطنلرینه کوندردی . آندن پاشا هلونه حراسندن قالقوب اوکون (قله موج) قلعه سنه کلدک .

قله موج قلعه سی — ابوالفتحک فتحی اولوب بعده وندیکیلر استیلا ایتمش و صوکره (۹۴۵) تاریخنده سایمان خان امراسندن فازی خسرو بک تکرار المشدر . قلعه سی صارب بر قیا اوزره مقوس و کوچک برطاش بنادر . لکن باطنی طرفنده حواله سی وار . کلس خاکنده و یوواده لوق اولوب یوز الی ایچهلوق قضادر . دزداری یتمش عدد نفراتی ، جامعی ، غلال انباری ، قرق الی خانه سی وار . واروشی اوقدر مزین دکادر . اکثری خانه لری کارکیر اولوب قیاغان طاشیله مستور باغلی بغچه لی اولردر . جامعی مساجدی برخانی ورقاچ دکانلری واردر .

بورادن قالقورق وینچاس قله سنه کلدک . (۹۳۴) تاریخنده خسرو بک ضبط ایدوب ایچنه عسکر وجبه خانه قویمشدر . نهر دریا زکنسارنده جوانب اربعه سی یایلا ، حواله لی طاغلا اورتسنده سیوری قبالی الحاق برتبه اوزرنده کوچک صعب بر قلعه در . قبله یه ناظر بر قاپوچیغی ، درون حصارده دزداری و برقاچ نفرات خانه سی و سلیمان خان جامعی وار . اشاغیده واروش شکلی محله . مکلف خانه لری برخانی و برقاچ خرده دکانی وار . بورادن قالقوب پانچسه قله سنه کلدک . غایت قدیمدر . بوشناچه یورطه دیمکدر . فاتح بوقله یی قبضه تصرفه کچیرمش ایسه ده سکز یوز ایتمش الی سنه سنه ینه

تیرون پروانس قانی اون آچکینوتہ دونورو سنتہ باشی بارداشی مانجا
باشنی یارارم کوچک سکابر آتون ویرہیم قیمیلدماہ اوغلم یمک
وندیک آلتونی — بوکا دیاز رومدہ یالذیز التونی دیرلر . زیرا بونک
غیری التونلر مرور زمان ایلہ ہم بیاض اولورلر . لکن بودائما احمراللون
ومطلادر . باقر وکوموش ایلہ قولای امتزاج ایدوب شعضہ ویریر . بونی بر
زور آور بیکیٹ آندہ اووالاسہ ازیلیر خمیر کبی اولور . بونی سائر التونلرہ
یالذیز ایتلر بر التونی اللی قدر التونی مطلا ایدر . سلطان احمد خان
زمانندہ مرحوم سرزرکر پدرمزله بویلہ برچوق التونلر صرف ایدردی . اما
شمعی وزرادہ دکل بالاردہ بیلہ یوقدر . حالا پنز ایلہ بردرہم کلور اچقہ نحاس
ایلہ کچینلرز . همان خدا برکات ویرہ . اما غیرت اسلامیہ من یوقی سسکہ
تصحیح اولوب ضبط وربطہ کیرسہ نہ ای اولور . بووندیکک یالذیز التونندہ
مصور چبوغک صاغ طرفندہ کی اوزون تصویر حاجی ایواد تاقیہلی
وکلاہلی اولوب پرنج پریملرندن یعنی قرق عدد بکلرینک باشی اولان
رئیسلرینک تصویریدر . بونک باشندہ کی کلاہ وتاج دکلدر . حضرت عیسانک
چورابی رسمیدرکہ بونلرک آندہ محفوظدر . قرق بکن بریسی پرنج پریم
اولدقدہ بونی یورطی کونلرندہ باشنہ کیر وبوطرفندہ کی کنارلی خطار پرنج
پریمک اسمیددر . اما دیگر طرفندہ یالکز نقطہ نقطہ مدور دائرہ ایچرہ
کوریلان تصویر بالذات حضرت عیسانکدر واطرافندہ اولان اون ایکی
عدد کنارہسی طیرماقلی نقطہلر حوارییونہ اشارتدر .

شہری ومرائمز اوزرہ سیرو تماشای ایدوب وجنرالدن پاشایہ مکتوب
ونامہ وهدایا آلہرق واسیرلکدن خلاص اولمش آدملرہ برآت وبرر طونلق
چوقہ ویرہرک جنرال بزملہ بر ساعت بیلہ کلوب شہراہ اوزرہ وداعلاشہرق
شہر اسپلتہ عودت ایلدی . بزده کلس قلعہسنہ واروب آنک دخی
قبوداندن ہدایا ورفیقلر آلہرق احمد بابا قلہسنہ کلدک . بورادہ احمد بابایہ
جنرالک ہدایاسنی ویروب اسماعیل اغا رفیقمزیدہ براقدق . اول کون ہلونہ
صحراسندہ پاشا ایلہ مشرف اولوب ہدایا ایلہ جنرال نامہسنی ویردیکمدہ

بو شهری اوچ کون تماشایا ایدوب بر کون قوناغمزہ آسوده حال طور رکن جنرال قوناغمزہ یکر می طبلہ سکر می طعاملہ کلوب حقیر ایاغہ قالدہرق استقبال ایلدم . کوشه و حدتده زانوبزانو اولوب طعاملر تناول اولندقدہ حقیر جنرالہ بر مطلا دولبند وایکی دانه منقش سحر بوقلمون قیاسلطان یاغقلری ویردم . جهان قدر حظ ایدوب یاغذک برینی شابقه سی اوزره قردی . اودخی حقیره اون تحته سیاه دوبره وندیک کورکی که قوندوز سیاهی کبی قوزو باغاناسی کورکلریدر . اون طونلق الوان چوقه ، اون طوپ کونا کرن فرنک اطلاسی ، اوچیوز بوندیقای ، (اوچقوطة) نام صیرمه کوموشندن پاره ، بر ساعت ، بردورین ، بر مایا موندای تصویر دنیا کتابی ، و یوز ممسک یالیز آلتونی ویردی . وطره چیققدہ قرق یدی عدد خداملریه بشر آتون ، بر چوق قماش و یروب بابا احمد زاده اسماعیل بک ایله حقوق سابقلری اولوب همجواری اولقله انلردن خوف ایتدکلرندن اکا بر کیسه غروش و بر طونلق چوقه و یروب باباسنده یوز آنون و بر طونلق چوقه کوندردی و زمله و داعلاشهرق سراینه کیتدی . بزینہ کنسدی ذوق و صفا لمزده اولوب ترکجه بی فصیح بیلور ترجمانلردن فرنکک نیجه نغترینی یازدق : بتون اوروپا لیلره فرنک دیرلر . بونلرک کیمسی پایستا و کیمی لوتریان مذهبنده اولوب جمله سیده ملت مسیحیه دندر . ایچلرندہ بر چوقلری ایتالیان دنیلان لسانی قوالانایر . بونلرک اک فصیح سویلیانلری وندیکیلردر :

اونو	دهوی	تره	قواترا	چنکو	سی	سہتی	اوت	نوه
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
دهچه	ماریا	سانمارقا	بان	آقوا	بونوچورنو	بونوزر	بونائی	
۱۰	مریم	انا	رجال	الغیب	اکمک	سو	صباح	الحیر
	وینو	پورقو	صله	وقر	پوصی	ملا	اراندا	دوقه
	شراب	طموز	بال	کل	اوتور	آلما	زده	ایدک
	استه	دونا	بللا	بارداش	قوسه	وولی	دولی	بودیان
	قزک	کوزلی	اوغلان	نه ایسترسک	بر	پاره	اکمک	استرم

مسلملر کورکده حاضر باشدر . قیچده و باشده اوچ یوز عدد پر سلاح
 خروات ، اسلاوون ، دودوشقه ، قره طاع ، کلنته ، آرانوود ، اوصوق
 جنکاورلری ، ایش اراری آماده طورورلر ، بو معونلرک هر بری برر
 قلعه کبی اولوب بو اسپلتن و ندیکه بحار و متاع کورتوروب کتیریرلر ،
 و ندیکلیر بویله اتی عدد معونیه مالکدرلرک بونلرک بریسی بیله برقراله مال
 اولماشدر . مذکور لیماک اطرافده قواطه قلعه لری یعنی کوزجی برجاری
 واردر . بو قلعه نك دریا طرفدن خونی اولماق ایله یالین قات دیوار قویدرک
 اول طرفه ایکی لیمان قیوسی وار اما قره طرفی اوچ قات متین دیوار
 استواردر و کسمه قیا خندق غایت دریندر . بو قره جانبه اوچ قات دمیر
 قاپولارده سنده مالا مال پر سلاح عساکر هر بار آماده طوروب خندق
 جسرندن آدم کچیرمز لر . ایچ قلعه سی برپشته اوزره واقع اولمشدر . اما بو
 ایچ قلعه غایت کوچکدر . اشاغی قلعه ده اوچ عدد عظیم مناستری و سائر
 معبدلری واردر . اوچ یوز عدد دکانلری وار اما از جمله جنرال سرانی غایت
 معمور و مزین ایدی . لیمان کنارنده عظیم بازرکان مخزنلرنده قویون پیاغیسی
 چوقه و اطلاس کمخا و خسارا ، صیغیر کونلری و نیجه یوز بیک امتعه ایله مالا
 مالدر . بر آلیش ویرشدرک کویا آدم دریاسیدر . زیرا اونبر عدد قرالغک
 سبتون امتعه سی بورادن بوسنه دیارینه و اندن رومه کیتدیکندن غایت بندر
 عظیم براسکله در . مخزنلری قوربنده کارکیر بنالی معمور و مزین دکانلری
 وار . اطرافی یدی بیک عدد باغدر . هله زیتونلری خیابان عجم اولوب جهانی
 طوتمشدر . انجیری ، ناری ، آرمودی ، لیونی ، طورنجی ، کبادی ، مبدولدر . بوشهر
 لب دریاده اولغله آب و هواسی سهیل اولوب کوزلاری ده غایت ممدو حدر .
 اکثر دکانلرنده اوتوروب متاع فروخت ایتدکلرین تماشا ایتدم . حقا که
 محبوبه فرنگ دنیلدیکي قدر وار ایش . غزال کوزلی ، منور یوزلی ، شیرین
 سوزلی نکار پارملری یک بدیع اولوب (کوره نك عقلی کیدر اوزکه تماشار
 بو) مصرعنک ماصدقیدر . ارککلری سیاه دوقله اثواب کیوب باشلرینه
 قره شبقه افلاطونی کیرلر . غایت نازک اندام نحیف و ظریف آدملردر .

ایتدیریز، چونکه بلکه طاعونلی آدملری [۱] واردر ملاحظه‌سیله قرق کون مکک ایتدیریز، اما سزی ایرته‌سی کون حضورمه کتیردک . . . صوکره آیین اوزره بزه «تیره بزه» نام یوکسک اسکمله‌لرنده بیاض خارشفلر اوزره کونا کون کبابلر، میدانوس و نانه، کرفس کولکریله بیشمش کونا کون سرکه‌لی طعاملر و کونا کون حلوالر بیدیروب بعدالطعام آیین عثمانی اوزره اللرمزی بیقایوب هربرلرمنز برکاسه ممسک شراب و شربتلر نوش ایدوب آندن ینه الایمزه طشره قوناغمزه کیدوب قلعه و واروشنی تراکت اوزرنده تماشایه باشلادق .

اسپلت شهر و قلعه‌سی . — آنلرک قولی اوزره مکر بوقلعه‌یی سایمان خان عصرنده فرهاد و خسرو باشالر فتح ایتمشلرسه‌ده ینه اوسنه فرنک بدرنک استیلا ایلمش و حالا وندیکیلر الده قالمشدر . وندیک کورفری کنارنده خمس الشکل ، شدادی بنا بر حصار متین واستواردرکه قات قات دیواز واستحکامکاردر ، اما کار قدیم اولدیغندن هر سنه معمور قوغو کچی بم بیاض ایدرلر . شیرین بر قلعه اولوب جبه‌خانلری حاضر باشدر . دریاه و قره‌یه ناظر کیرپی ترکی کچی ضیق دوزولمش لیمانی و قره‌ده کلس بوغازینی محافظه ایدر عظیم طابیه‌لری واردرکه هر برنده قرق الیشر عدد بال بیز طوپلری وار ، هر بری قرق ، الیشر اوقه کوله اتار عظیم طوپلردر . لیمانه ایکی یوز پارچه قالیون ، فرقه و قرغه صیغار ، حتی بولیمان ایچره ایکی عدد وندیک ماونه‌لری وار ایدی که اگر انلری تعبیر توصیف ایتسه‌ک باشقه برمدون اولور . انجق شوقدر معلوم اوله که هر بری بر طاغ پاره‌سی کچی اولوب قیچ و باشلرنده اوزر پاره بال بیز طوپلری وار ، قیچده واورته‌ده و باشنده اوچ دیرکلری اوزره فلاندیره و خاچلی و سن مارقو تصویرلی سنجاقلر بایراقلره مزین برعبرت‌ما معونه درکه یمین و یسارنده الیشر عدد کورکلری مسلمان اسپرار چکرلر . جمله یوز ماقه‌درکه هر ماقه‌ده دردر آدم بینوب آماده طورورلر و هر کورکده سکزر قات

[۱] شوه‌لمومات قرانتلر تاریخی نقطه نظرندن مهم اولسه کرکدر .

خدا ملرمزه « بیللر کز دن سـلاحلر کز ی بر افوب آندن قلعه یه کیرک » دیبه تکلیف نامه وار مالا یطاقده بولند قلر نده حقیر : « بز قانون و ترتیمیزی بوزوب سلاحمز کیرمک عیدر ، اگر ترتیمز اوزره بز ی قلعه یه قومازسه کز بز دخی کیرویه دونرز . « دیبه نیجه جدال آمیز جوابلر ایلدیکمده بالضروره جمله مز ی پر سلاح قلعه یه قویوب تاجنرال بدآیین دیوانه واردیغمزده جنرال آیاغه قالفوب کندی بر اسکمله وبوحقیر دخی بر اسکمله یه او طور دق . ابتدا حقیر نامه یی اوپوب باشمه قویه رق یداً بید جنراله ویردم ، اودخی ترجمه ایتدیره رک مانه مطلع اولدقده جنرال : « حاشاکه بز بو سرحدده صلحه مغایر ایش ایدوب سزک خراب ایتدیکنز قلعه لره ار قویه رق عمار ایده لم ، بز انجق عثمانلیدن جوف قدیم ایامدن بر ی کنندومزک اولان قلعه لری معمور ایدرز ، انلر بز ی کندی حالزده قوسونلر : باق ، بش آیدن بر ی بوقدر بیک عسکر ایله ایلیمزی ، ولایتمزی خراب ایتدیکنز دن غیر ی حالا دفتر لرمزده مسطوردرکه آلتی آیدن بر ی قرق اوچ بیک آدمز اسیر اولمشدر . « دیدکده حقیر : « سرحد خلقیله خوش کچنمک کیرک ، کچنمزسه کز آنلر دخی تک طور میوب چته وپوتوره ایدرک اسیر و مال غنایم آلورلر » دیدم . جنرال : « بر خوشجه صلح و سلاح اولماینجه نه سز حضور ایدرسکنز نه ده بز . « دیونجه کلمات ایتدی ، صوکره پاشانک هدایا کوندردیکی سجاده یی وبر کولچه کوسه صارقلری ویروب و : « پاشای دلیر دوستکز بیوردیلرکه انلرک زنداننده بر ایچ مهترمز وایکی یکچیریمز ، اتی عدد بوشناق غازیلرمز اسیردر ، آنلری بز ویرسون . « بونک اوزرینه اول آن ییکیتلری کتیردوب حقیره تسلیم ایتدی . اما پاشانک بونلردن ذره خبری اولمایوب هان حقیر اسپلتک بعض مجارندن خبر آلوب کندی قریحه مدن ایسته مشدم ، حمدخدا اصلا تردد ایتدی . ینه اوکون حقیره بر عثمانلی آتی ویروب دبدی که : « لطف ایلوب بز ی قلعه ایچنه قوندرمایوب طشره نظرته یه قوندردیلر دیبه خاطر مانده اولمایک ، قانونمزددر که جمله مسافرینی و تاجارلری اول سمته قوندروب قرق کون صوکره خاقمزله اختلاط

درون حصارده تخمیناً یوزاللی عدد خرده خانه لروار، کلیسا سنک عظیم برچاکی واردی که بزه رغماً نیجه کره لر چالدیلر . اما قلعه مک مهمات ولوازمات جبهه خانسی غایت چوقدر وایچنده سکنز یوز عدد نفراندن زیاده یوقدر . بوراده دلاور اغا پاشامک صلحنامه لرخی جنرالیه ویردکده اوده اوپوب باشنه قویه رق بزله « صفا کلدیکنز . » دییه وافر تعظیم ایتمدی . نامه ترجمه ایدیلوب او قوندقده « استغفرالله ، بز قلعه یایماز ، همان سز بزم المزده اولانلره دخی طمع ایتیه سز » دیدی ، بعد اطعام خوش کلدیکنز رینسه قرق پاره بال بیز طوب انداخت ایدیلوب جوانب اربعه ده کی قیسالر پارچه ، پارچه اوله رق دوکولدی . آندن حقیر « اسپلت جنرالنه کیدرم . » دییه آشانغی ایندم ؛ آردم صره یوز غروش و بش دونلق صایا چوقه و یروب آندن ینه جانب غربه کیدرکن کلس دره سی کنسارنده دکرمانلری کچوب اسپلت قلعه سنک نمایان اولدیغنی کوردیکمه بابا احمد زاده بابا اسماعیل اغایی کوندردم ، آتی کوردک ، بیک قدر توفک انداز ودرت یوز قدرده آنلی استقبال مزه چیقوب بزلی آلائی ایله قلعه نك اشانغی واروشنده (نظرته) نام بر مهمانخانه مزینه قوندوردیلر ، قوندیغمزک آننده قلعه دن ارائه مهابت ایچون بیک پاره طوب آتوب شادمانلقلر ایتمدی . عقینجه ایکی یوز عدد صلوطاط توفکللی ایله بر بکزاده آزاده جوان کله رک خدمتمزه مأمور اولوب قرق ، الی عدد فقفوری طبقلر ایله کویا تحت القهوه ما حاضر طعام کتیردی ، تناول ایتمک . اما اکثری طعاملری شکر ایشنه متعلق ایدی .

اسپلت قلعه سی جنرال لیه ملاقات

ایرته سی کون آیین قدیملری اوزره برقبودان زاده دخی کلوب حقیری جنرال یاننه دعوت ایتمکله بز دخی قرق اتی عدد پرسلاح توابعلر مزله اسب صبا سر عتله بینوب آهسته روش ایله ذیل حصاره واردیغمزده قپوده کی پاسبانلر

هلونه صحرا-ندن و نديك ولايته كيتديكمز

اولا هلونه دن اوكون مذكور پورولوق طاغنى آشوب (احمد بابا قلعه‌سى) منزله كلدك ، بورانه نجه خبرلر آلوب ايرته‌سى كوني طرف غربه كيدركن بابا احمد اوغلى بابا اسماعيل بزه رفيق اولمغه كلكله دنيسار بنم اولدى . آندن اون ايكي ساعت رنج و عنا چكدرك (سين) قلعه‌سنة كلدك . بورادن جانب قبله‌يه صارب درولى ومخاطره يرلرى آلتى ساعتده آشوب (صولين) قلعه‌سنة كلدك ؛ مقدا كفره زماننده معمور برحصار استوار ايدى ، آخر دشمن « بوقلعه‌يى ترك آلورسه كلس قلعه‌سنة يولنى كسوب رخنه ويرير » ديو اساسندن هدم ايتمش ايدى ، ۹۴۱ تاريخنده غازى خسرو بك كلس قلعه‌سنة ظفر بولوق ايجون ركاب هايونه عرض ايدوب عرضى حيز قبولده واقع اولمغه بوصولين قلعه‌سنة اساسى اوزره مربع الشكل سنكين ومستحكم بر قلعه انشا ايدوب ايجه ار ومستوفا جبه‌خانه قودقدده همان اوشهر تمام اولمادن قرق بيك جنود نصارا اسپلت طرفندن كلوب صوليني صولويه‌رق محاصره ايدرلر . همان مراد ويوواده وخسرو بك وسكيز عدد امرا دخی اون بيك عسكر ايله دشمنه يتيشوب بامرالله تعالى ريم پاپا عسكرى دخی درجك اول قيروب آندن سائرلر بى تادريابه وارنجه قوغوب صوليني دست اعدادن خلاص ايتدكدن باشقه كلس قلعه‌سى دخی بو يوزدن محاصره اولنوب ۹۴۳ تاريخنده بدست غازى خسرو بك ابتدا درون حصارى ضبط اولنوب مراد بك حاكم اولمشدر ، آندن صوكره صولين قلعه‌سى دها زياده معمور اولمشدر . برپشته‌ئى على اوزره سنكين بنا برقلعه‌ئى رعا اولوب (۱۰۵۵) سنه‌سندن برى دست عدوده قالمشدر . بورادن قالقه‌رق ۶ ساعتده (كلس) قلعه‌سنة واردق . مقدا ملك احمدپاشا افندمنزله نكديكمزده بوكلس قلعه‌سنة يانه واريلمادى . اماشمى اشاغى نظاره‌سنة بزى ودلاور اغابى قونديروب كلس جنزلى بزله قلعه‌ده برضيافت ايتدى ، قلعه‌يه عروج ايدركن بياده كيدوب جانمزدن بيزار اوله‌رق كامل برساعته چيقوب كوردك ، انجق جانب غربه ناظر برقوسى وار .

مسلمان اسپرلری کتیروب « فرنک الندن خلاص ایتدک » دیه تابعک یوزی کوستردیله ، اما حقیقت الحال اسپرلردن سؤال ایتدک ؛ وندیک جزیره لرینی اوروب بوامت محمدی خلاص ایتشلر . پاشا بونلره دخی خلی اعزاز واکرام ایلدی . ایرتسی کون شبه نیک قلعه سندن بر قپودان ، بش کیسه ویکرمی پاسته وصایا چوقه و اوچ بیک وندیک التونی هدايا کتیروب بزم شبه نیک فر بنده ریچسه قلعه سندن آلدیغمز شارك ، باغ بکی وسائر یدی عدد اسمی معلوم قپودانلری بهالریله طلب ایدوب یدیسه ده یتش بیک غروشه خلاص ایدیلوب ایاجیلرینه تسایم اولندی . شبه نیک جنرالنه پاشا دخی هدايا سیله سایم اغایی کوندروب سلیم اغایه مقابل قپودانلردن برینی آلی قویدی . صکره ظارا ، زرین ، بکان ، نذار ، اسلاوون ، مکهوری ولایتلرندن بشر ، اوزر ، اون بشر کیسه غروشلرله و برچوق جواهر مقولاسی اشیا وسائر ایله قرقر ، الیشر پاستو الوان چوقلر ، مزین تفنکر کتیروب جمله ایاجیلری مرتبه لرینجه اعزاز واکرام اولنوب پاشا دخی آنلره بعض هدايا لرلیله برر اغا و محبتنامه لر ارسال ایتدی . آندن ایرتسی کون علی الصباح اسپلت جنرالک دخی اون کیسه غروش ویکرمی پاستو الوان چوقه واون طوب دیبا ونیجه مصنع کنوش اوانی شمعدانلر هدايا سیله یکرمی بر عدد اولجه اسپلت آلتنده اسپر اولان امت محمد کلوب پاشا جمله هدايا لرندن بوامت محمدک خلاص اولدیغندن حظ ایدوب دیوان سرداره کان نامه لرک ترجمه لری او قوندی . « امان الامان ای سردار دولت عثمان ، بردها سزک احراق ایتدیکنز و منهدم و خراب براقدیغکنز مارینه ، ریچسه و قمن قلعه لرینه عهد عیسی و مریم اولسون عسکر قویمه ییم ، تعمیر و ترمیم ایتیم . » پاشای کامکار ومدبر بو عهد و میثاق اوزره صلحنامه و عهدنامه لر یازوب دلاور اغایی کلس جنرالنه و حقیری دخی اسپلت جنرالنه کوندردمکی فرمان ایدوب حقیر دخی پاک خدماتلرمله اماده اولوب نامه لری آلدیم . ایرتسی کون علی السحر پاشانک الی اوپوب یوله چیقدم .

پاشاده ایرتسی کون هلونه صحراسندن قالقوب (کوپرز) منزل لاله‌زارینه کلدی ، بوراده کندی توابع وبلوک باشیلرینه دخی کسوه فاخره لر کیدیروب باشلرینه چلنکر طاقه‌رق کونا کون انعام واحسانلر ویردی ، حقیره دخی اوچ اسیر ، اوچ آت و یوز آلتون احسان ایتدی ، جمله آتلا چایره باغلاندی . فقط یدنجی کون کوپرز صحراسندن قالقوب بوسنه ایالتنه دوره حیقلدی .

بوسنه ایالتندن بناالوقه‌یه کیتدی کمز

اولا کوپرزدن (سووجه) یه ، آندن اوچ ساعت کیدوب (دونه) قصبه‌سنه کلدک . بوربطه‌یه حقیر اصلا اوغرامامشدم ، مکرر باغ ارم مثال معمور قصبه‌حق ایش . کلس سنجانغی خاکنده اولوب درت یوز عدد طاش و قیاغان اورتولی کارگیر اولری ، برمکلف جامی ، مسجدلری ، برخانی ، برمفید ، مختصر حمای ، اون عدد دکانلری وار . بورادن بش ساعتده (موشقوبلاد) مریه‌سنه کلدک : بوده کلس خاکنده معمور ومزین قریه‌در ، آب‌حیات صولری ، چمزار یرلری چوقدر . بورادن اوچ ساعتده یه (هلونه) صحرامی منزله کلوب بوراده ملک احمد پاشا دریا مثال عسکریله مک ایدنجیه جمله اطرافده اولان دشمن قلعه‌لرینه خوف وخشیت دوشوب «ینه البته برجانی نهب وغارت وخسارت ایدر» دیویم ورعیلرندن جمیع عاصی قلعه‌لرندن ایلیچیلر و بی حساب تحف مقوله‌سی هدایا کلمکه باشلادی . ابتدا جانب جنوبده هر سک سنجاغنده موسطار شهرینه قریب (لپوشقه) ولایتی اهالیسندن اون کیسه ، الی قومور بارگیرلری یوکی ، کلچه ، کلچه تکرک کبی عسل مصفادن لذیذ اینجیرلری کلدی ، آدملرینه وکلنلرینه غایت التفات اولنوب «آدابکرله اولک» دیه تنبیه ونا کید اولندی . صکره کلس قلعه‌سی جوارنده (پرموریه) ولایتی اهالیسندن مسلمان قهر کتخدالری و اوچ عدد قبودانلری اون کیسه واوزوم ، اینجیر ، قهره ویکرمی عدد

اشفك ، ارطقور ایدش ، قو ایدش ، ایدی دونهس قور بازوب
 موم نره دن کلیر سین ؟ نره یه کیدر سین ؟ وارکتیر قجه آرپا
 نیما تقوبی بوغه ، درنه سی اویمتی قودوا ، دای منی ، پذنوبوت ، داویم ،
 یوقدر والله کتیر بوقسه اولدیر یرم قجه بکایر بر کره کوریم
 یلی صقمنه ، ملیوم تیه ، تاوقونی بوغه
 یوموشاق میدر سنی سورم الله ایچون

بوشهر خراب درینشدن قالقوب برکیجده قر اوللاریله (زرب دره سی)
 نام محله کلده بورادن جانب قبله یه کیدوب (چتینه نه ری) کنارنده قالدق ،
 صکره نهر کنار یله جانب قبله یه کیدوب (۳) ساعتده (بابا احمد قله سی) نه
 کلده . جمله غزات مسلمین حصه سندن بابا احمده براسیر ویریلوب علی الصبح
 برولوق طاغنی آشارکن هلونه سحر اسنه پاشایه مژده خبر لری کیدوب آندن
 اشانغی سحرایه نزول اولندقده جمله پاشا عسکری واهالی ولایت استقباله
 چیقوب بر آلا ی عظیم ایله آهسته ، آهسته (هلونه) سحر اسنه کلده .
 جمله اسرا عرض اولوب کله لر دخی صیر یقلر اوزره دیوان آصف دلیرده
 ایستاده قلندقده میر میران و امراهه ، میر لوالره ، ایش ار لرینه یوز یمش عدد
 زراندوز کسوه فاخره ویریلوب درت یوز عدد غاز یلرک سر لرینه کموش
 چلسکر طاقیلوب ، سائر غاز یلرکده جمله سنه اوچ کیسه غروش احسان
 اولندی ، قلعه دن بر یایلیم طوب و تفنک آتیلوب شادمانق ایدلدی . جمله
 میری یه متعلق جبه خانه مقوله سی اشیا یی پاشای عادل هلونه قلعه سی جبه خانه سنه
 کوندروب جمله غزات آراسنده تحصیل ایدلمش اولان مال غنایم فروخت
 اولنه رق پاره سنی غزات بایراق ، بایراق قرداش پای ایدوب قانون اوزره
 ملک احمد پاشایده پنجه سلطانی ویردیله . پاشایه دوشن یدی عدد قبودان
 اسیر ، آلات سلاح واقشه فاخره سیم ونحاس اوانی جمله طقوز کیسه لک ایدی .
 بعده هلونه سحر اسنده مکک ایدوب کله لری طوزه له رق خزار لره
 قوبدیله ، یدی عدد قبودان لک ترامپته و بورولری ، خاچلی پیکر لر یله (علمی
 اغا) نام برهام اغایه اوچ کیسه خرجراج ویریلوب دردولته کوندردلی ،

مراد و بكتاش بكارله ايزوورنيك بكي بيلاق بكة و نجه امرايه و سرحد دلاورلرینه خبر كوندروب اوتوز اوچ يك كزیده و يارار بهادران و دلاوران شهبازلریله برکجهده الفار ایدوب وقت شافیده درینش آلتنده سرمست خرابات یاتان دشمنلری شبخون ایدرك اویله برقلیچ اورمشلردرکه بقیه السیفی ییله قاجیر مامشله . بعده كفار دخی حصاردن امانه دوشوب قلعه‌ی ویره ایله تسلیم ایتمکه جمله‌سی معمور اولوب پرنور اولمشکن سلطان ابراهیم زمانده حانیه فاتحی اولوب اردلك بودرینش حوالیسی اهالیسندن بولنان سله حدار یوسف پاشایه کین ایله و نديکلیلرده بوقاعه‌لری باصمق ایچون شیبه نيك واسپلندن عسکر دوکوب کلس و قرقه سنجاقلرنده کی یوز قرق پاره قلاعی استیلا ایتمش و بودرینش شهر یخده کامل یتمش کونده خراب و بیاب ایتمش ، دست عثمانیده او قدر بیوک و عظیم شهر اولمشدی که هر سنه یوز ، توز الی حاجیسی اولوردی ، اوچ یوز عدد خاندان صاحبی اشراقی وارمش . حالا درون شهرده حرباً احراق قورقوسندن خشب بنا اولمیوب جمله‌سی کارکیه در . قلعه‌سی سهل طاسلیجه بروادی ایچره بریالچین آچاچق قیسا اوزره شکل نخمسن طولانیجه اولوب اول قدر سورکیه دکلدر . دیندن جریان ایدن کوچك صوغله موج طاغلرندن و از میان کوهلرندن طلوع ایدوب (قوطارلر) نام محله‌یه قریب و نديک کورفزینه قاریشیر . بودرینش قلعه‌سنه الیقین قلعه معمور (کنین) در .

خرواتلرك لسانی : یدنو ، دیوا ، تری ، چتری ، پنته ، شست ، سدم

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

اوسم ، دوت ، دست قروه ، وودا ، مسه ، سیر ، قپوله ، لوقه ،
 ۸ ۹ ۱۰ اتمک صوات پینیر صوغان صارمساق
 یانیه ، اوجه ، اووات ، قوپریوا ، قورده ،
 قوزو دیشی قویون ارکک قویون اصیرغان دیکنی قلیچ
 پرادا ، یوشقه ، پیستوله ، دربا ، موشت ، هودوامو ،
 صقال تفنک کوچك تفنک سوکود کوپری کلبری

عدد کزیده پیاده خروات بیکیتری سچیلوب کلبانک محمدی چکیه‌رک اسماعیل بکک سنجانچی آچیلدی . اولاد دانیل اووا سحر اسنک سمت جنوبه کیدوب بر طار بوغاز آغزینه بش بیک بیکی کینکاهه قویوب آندن ایچره بوغازه کیره‌رک کامل بش ساعتده (مارینه) قلعه‌سنه کلدک .

مارینا قلعه‌سی . — بانسی پرینچ پریمردن برینک قزی اولان (مارینا) در . بوقله‌ی سلف امراسی نیجه کره‌لر فتح ایش ، خصوصیه غازی سیدی احمد پاشا بیک یتشده فتح واحراق بالار ایلمشدر . بعده صاحبینه تعمیر و ترمیم ایله مش اولغله شمدی دست دشمنده صعب ومتین بر قلعه‌در . بورادن اوتیه کیدرک (قین) قلعه‌سنه کلدک که خرواتلرک بناسیدر . ۹۴۳ تاریخنده غازی مراد بک فتح ایله مشدر . قره سنجانچی خاکنده اولوب متیجه بر قلعه‌در .

بومحلالرک طاغلرینه و مغاره‌لرینه جمله دشمنلر مال و ماللر یله کیروب قاپاندقلمی اجلدن سنه ماضیه‌ده سیدی احمد پاشا نهب و غارت ایلدیکندن برجه مال غنائم بولنه‌میه‌رق خائب و خاسر کیرو دونیلوب دانیل اوواده سردار مزله مشرف اولندقدنه جمله غازیله «آلدیغکز شکار و غنائمی هلونه‌یه کوندریکیز» دییه یمن و بر دیلر . بو حال اوزره دانیل اووادن قالقبوب جانب قیله‌یه سحرالر ایچره (۸) ساعت کیده‌رک (درینش) قلعه‌سنه کلدک .

درینش قلعه‌سی . — اسکندر کبیر زماننده قره‌غول خانه ایچون بنا اولمش کوچوک بر قلعه ایش . آب و هواسنک لطافتدن و خاک پاکنک محصولدار لغندن خروات ، دودوشقه و اسلاوون اقوامی طاشلق یرلردن فرار ایدوب بورالری معمور و آبادان ایدرک توطن ایشلر . بعده ۹۴۴ تاریخنده غازی خسرو پاشا بوشهرک اطرافنی فتح ایدرک بونی‌ده محاصره ایله اهالیسنی تشویش قحط و غلایه دوشور مشدر . درون حصارده متحضر اولانلر ایسه بو حال پرملالی ال آلتندن قراللرینه بیلدیردکلرندن قرال بدفعال قرق بیک عسکر ایله درینش شهرینک امدادینه کلوب طورر ، هرسک سنجانغده احمد پاشا بوایشن خبردار اولوب غازی خسرو ، ملقوج ،

زمان دولتکده چوق غزا اولدی وچوق اولور
 یقینجقده ونديك دشمنی ده سر نکون اولور
 نه یره عزم ایدرسهك یاورك اولسون رجال الله
 سنکله جمله جنده سکا ویرلدی سیف الله
 الهی معجزات مصطفی حق بو سال ایچره .
 نه زارا نه قطر قالمیه فتح اوله بو بحر ایچره
 خدایا دار دنیا طوردیغجه بر مراد ایله
 دو عالم ایچره فتح ونصرت ایله یوزین اق ایله
 بو جنکه اولیا بی میم آراکن بر کوزل تاریخ
 بری قالقوب دیدی تاریخه یاز : « بو جنک عظمایی »

۱۰۷۱

بعده بودانل اووادن قالقوب (ماندالینا قلعه‌سی) نه کلدک . بوقله زمان
 سلیمانیده فتح اولنمشهده صوکرهینه دشمن الهه دوشمشدر . خاکی قرقه سنجانغیله
 مشادر . قلعه‌سی لب دریاده برصارپ قیا اوزره مبنی اولوب کوچو کدر ؛ اما
 خروادستان اسکله‌سی اولغله کمره مجارلری واردر . لب دریاده کی واروشی
 قبله‌یه ناظر بر شیرین شهر معظمدرکه اوجه سر چکمش چاک قلعه‌لی میللری
 وار ؛ باغ و بیغچه سنه حد و حصر یوقدر ، عساکر اسلام اولا باغ و بیغچه لرنده
 « أكل يأكل » بابی چکوب بعده جمیع باغلرینه تبر اوشوردیلر ، خراب
 ویباب ایلدیلر . زیرا اهالی اولجه عسکر کله جکندن خبردار اولغله طیشاروده
 اصلا برشکار مقوله‌سی بر اقایوب حیلهار ایتمشدر . بعده جانب قبله‌یه کیدرکن
 باغلر ایچره اون عدد بارکیر شکار بولنوب سوریلهرک بعده عسکرک نصفی
 دانل اووادن قالقوب بوراده ایکی عسکر بری برینه قاوشدی ایسه‌ده آنلرده
 مال غنائم بولامیوب بوش کلدیلر . بعده دانل اووا صحراسنک قبله طرفه
 عزیمت اولنوب اوراده مکث اولندقده جمله ایش ارلری و سرحد اختیارلری
 مشاوره لر ایدوب « حمد خدا ، دشمنی قیردق کچیردک ، بر یردن باش
 کوسترمه اقتداری یوقدر ، همان مارینه طرفلرینه اون بیک نیکیت جرد
 آتیله اسماعیل آلای بکنی سردار ایدوب کوندره لم ، اوله که بی حساب اسرا
 و مال عنائمه کله » دنیلده که همان عسکر ایچندن سکز بیک آتی و اوچ بیک

کله سز ، دیو سردار مزه خبر کلدکده هان بور نیچه قلعه سی آلتندن قالقوب
 بنی آزاد ایدک سزه شکار کوستره ایم دین ملعونی عهده وفا ایله آزاد ایدوب
 جمله عسکرله طوبدن شبنیک قلعه سی التنده بر طوب منزلی بعید مک اولنه رق
 فتح اولان فرقه لک یلکنلری نی سایبان ایدرک بر کیجه مهمان اولوب یاتدق .
 علی الصباح قالقوب بر آلی عظیم ایله جمیع کله اری صیرقلر اوزره صانجوب
 واسیرلری بابسته ودلخته کپیرکن قلعه دن اصلا طوب آتلمیوب قات قات
 تماشاجی دشمنلر واردی . بعده جانب شماله کیده رک طاغلر و باغلر کچوب
 (دانیل اووا) نام محله بر کیجه یاتدق و تاشبنیک قلعه سی آلتلرینه قدر
 قره غوللر قویوب اسیراری باغله یه رق و قفالری قازیقلر اوزره زین ایدرک
 و دریلرینه صمان طولدره رق آسوده حال یاتدق . اوکیجه شبنیک قلعه سنندن
 بیکی متجاوز بال بیز طوبلر آتیلدی و بشبیکدن متجاوز مشعله لر یاقیلدی
 و کونا کون چراغانلر ایدیلوب هوای فشنکلر آتیلدی . مکر قیریلان
 ارقاداشلرینک روح منحوسنی شاد ایدیورمشلر . بو غزای غرایه اولیای
 برتقصیرک تاریخی :

بحمدالله بوجنک ایچره عجب فتح فزوح اولدی
 شبنیک دشمنینک اکثری مقتول و قتل اولدی .

قراغولنی قیردق ابتدا الله اکبردن
 صدای نوره الله اکبر چیقدی عسکردن
 لب دریاده بر جنک ایلدک حقا دلیرانه
 تفنک انداز اولانلر سور دیلر آتلی میدانه
 بزنی منصور و مسرور ایلیان فزاح مولادر
 عدونک کیمی تیغدن کچدی کیمی غرق دریادر
 کنار بیره دوشمش قلعه ریجسه یه واردق
 امان هیچ ویرمیوب فتح ایلوب دشمنلرک قیردق
 نیجه کشتیلرن اخذ ایلوب احراق نار ایتدک
 نیجه مال غنایم الوین چوغین اسیر ایتدک
 سنکدر دولت و نصرت دعا کی حق قبول ایتدی
 قیروب دشمنلری غازیلرکده خوش غزا ایتدی

تفنگ و یوز عدد میچ، قلیج، جاریه و نیجه بونک امثالی آلات سلاح و ذی قیمت اوانی جمله قومور بارکیلرینه تحمیل ایتدیروب و آلتی پاره شاهلی طویلرک هر برینی ایکیشر بارکیلرله یوکلهدوب قلعه‌نک ایچنده قالان مال غنائمی غزات مسلمینه یاغما ایتدییره‌رک آن واحده درون حصاری خراب و بیاب و احراق بالنار ایله مستور تراب ایلدیلر. قلعه‌نک دمیر قپولرینی بیله سوکوب کوتوردیلر. صوکره یکریمی طقوز عدد فرقه‌لرک طوب و تفنگلرینی و سائر آلات سلاح و مهمات ولوازم‌لرینی، دمیر و یلدکنلرینی آلوب جمله فرقه‌لری یری رینه قید و بند ایله عمومه بردن آتش اوردیلر. بونلر طرف اولدقن صوکره باغ و طاغیر ایچره بونانلری طاووق یردن داری دوشورور کبی دوشوروب آسیر آلدیلر. برده طاغیر ایچره برصدای الله، الله قونجه همان سردارمن اسماعیل آلائی بکنی تعیین ایلدی که برشجیع مرد توانا و بهادر در؛ نیجه یوز چکلرده اثبات وجود ایدوب اقرانی اراسنده مشار بالبنان اولمشدر، آنلر واردقلرنده کورورلرکه بر باغ دیواری ایچنه بش یوزقدر دشمن دریادن قاچامیه‌رق تحصن ایتشلر. جان بازارینه دوشوب جان و کولکلدن آغاز جنک وجدال ایدرلر. اسماعیل آلائی بکی «بره غازیله عیب دکلیدر؛ بیره قاریش قانتش اولهلم یا هو» دینجه جمله غزات قلعه مثال باغ دیوارندن ایچری کوروب مسلمین ایله مشرکین روبرو اولدقلرنده برنبرد خاش وجدال اولدی که «غازیان روم ده‌ها بویله جنک کورمه‌دک» دیدیلر. له‌الحمد دشمنک اکثری قایچدن کچوب بزدنده یدی غازی جام شهادتی نوش ایلدی. مذکور شهدایی یوز التمش عدد باشبوغ فرقه صاحبی قپودان اسیرلر ایله ریخیسه قلعه‌سی آلتنده حضور سرداره کلدک. غازیله قیاسدن خارج احسانلر آلدیلر.

بعده بوفتح و فتوحک مسرت خبرلرینی سردار یوسف کتخدا ملک احمد پاشایه کوندروب انلردن دخی مکتوب دربرارلر کلدی، «ان‌شالله بز دخی قپو عسکرمله صحرای هلونیه عزیزت ایدرز. سز دخی عساکر نصرت مأثرکزله برقیری جانبی نهب ایدوب شکار بیشارلر آله‌رق جانب سلامت

صوبونوب دریاچه یوزه رنك قلعه دینده کی قایقنرك اوچ دانه کیمیلرندن اوغورلایوب بری طرفه بزم جهته کتیردیلر ؛ اما ایچنده شراب واکمک وینیردن غیر بر شی یوق . هان بوغازیلره یوسف کتخدای بشر النون احسان ایدنجه بوغازی کیمیلرک دیرمکاری وکوره کاری کیمیلرک ایپلریله بش اون عدد زردبانلر ایدوب و باغلرده بیوک شراب فیچیلرینی آشکار یوارلایوب قلعه آلتنه کتیردیلر . زیرا قورشون یاغور کچی یاغدیغندن قلعه دن کفار اصلا باش کوسترمز لردی . آنک ایچون غزات بی باک و پروا فیچیلری و مذکور زردبانلری قلعه یه طایایوب خواه ناخواه قلعه یه چبقوب (شارک) ملعون ایله کامل بر ساعت دلیرانه جنک ایدوب آخرکار قراری فراره تبدیل ایدوب زیر قلعه ده بر قاق قایق و فرقه نلر وار ایدی ، آنلره سوار اولوب آلاغه اولورکن قلعه اوستندن غازیلر بونلرک کیمیلرینه اوله قورشون اوردیلرکه یکرمیشر ، اوتوزر کورونلر بش التی کورونمکه باشلادی . نه حال ایسه مذکور آله جغه یاناشدیلر ؛ هان غازیلر مقدما آنان فرقه نلره طولوب آوانته دیو دشمن اوزرینه واردقده اونلرده بش آلتی فرقه نلریله بوغاز آلتنه جان آتدیلر . اما ایکی طرفه بیك عدد توفنک انداز قوش اوچورمغه قومازلر . هان قلعه قبودانی (شارک) مجار کیمیلرینی باشدن قره ایدوب باغله دوکولنجه جمله غزات بویایلر اوزرینه آت براقوب جمله سنی دست بر قفا زنجیره دیزوب کیمیلر دریا کنارنده قالنجه اوچ عدد فرقه نلره دخی هلونه یکیکچریلری بینوب درعقب مذکور کوچوک آله دن اوچ فرقه نلی دخی ایچنده کیلرله آله رق کناره کلوب او اوچ فرقه نلره دخی غازیلر طولدیلر . خلاصه صغیر و کبیر طقوز عدد فرقه نلر انجق بری بوغاز آغزنده آتیلان تفنکاردن خلاص اولدی ، نیچلری ده فرقه نلردن کندیلرینی دریاچه آتوب غرق اولدی .

خلاصه بزبو و جهله قره دن آنلرله کلوب دریا ایچنده کی کیمیلری فتح ایتدیکم زده باغله ایچره اوزوم دوشیرمکه چیقان عورت ، اوغلان ، ارکک خلاص اولورمی ؟ بعده قلعه ده اولان ذی قیمت اشیا جقلری سردارمن « بونلر میری مالیدر » دیه گرفت ایدوب وجهه خانه سنده جمله اوچ بوز عدد

ایده‌یم . « دیدکده همان کافر دست بر قفادال طبان اولوب « آردیمه دوشوک » دیو عیار وار پرتاب ایدرک شبه‌نیکنن شرقه کیدرک طاغ و باغیر آشوب یارم ساعتده بزی (ریچسه) قلعه‌سنه کوتوردی .

اوصاف ریچسه . — بانسی (بوند قانی) یعنی وندیکلیلدندر . نیجه کرم دست اسلامه کیروب سلیمان خان عصرندن بری دست دشمنده قالمشدر . حالاکلس ایله قرقه خاکی حدودنده مشادر . قلعه‌سی لب دریاده مربع‌الشکل آلیق بر قیا اوزره سنک بنا محبوب بر قلعه‌رنا اولوب بیاض قوغو کبی منوردر . اما درون حصارده محصور اولان بزم رعایالکمزدن وندیکه صابوب اوصقوق اولان (شارک) نام خروات شقیسنک قرارکاهی اولوب بونلر بو طرفدن سین وکنین قلعه‌لرینی نهب وغارت ایتمکن خالی دکلدردر . لکن بو قلعه شهراهدن بعید بر صعب‌المرور یرده واقع اولمغله اوزرینه وارلیوب دست دشمنده قالدی . همان بو قلعه‌ده کیلر بزم عسکر اسلامی کوروب قلعه دیوارلری اوزره آشکار پرسلاح دوزلدیلر . اما قلعه‌نک مغرب طرفی دریابه واقع اولمغله بر لیمان عظیمدرکه کویا لیمان بوغازنده بر قوکبی طاراجق بوغازدر ، بولیانه بش یوز کمی صیغار ، خیلی واسع درکه اورتاسنده بر قیا اوزره بر قله‌جک واردر . بوقله‌جک اطرافده صغیر ، کبیر اوتوز عدد قایق ، فرقه واصقانبا ویهلر وار ایدی که صاحبلی جمله قلعه اطرافنده کی باغلرده عیش وعشرتده ایکن قلعه محاصره اولوتجه قایق صاحبلی ده باغلرده قالبون پنهان اولدیلر . اما قایقلرده اولانلر محاصره‌نی کوروب هما آوانته ! دیبه‌رک لیمان بوغازندن طشره‌یه جان آتارکن همان سردارمنز یوسف کتبخدا لیمانک یمین ویسارینه بشر یوز توفتکلی کوندروب وارن فرقه‌لره باران لغت کبی قورشون یاغدیروب اصلا بر کمی طشره جیقامایوب ینه لیمان اورتاسنده کی قلعه‌لی آطه‌جغه کلدیلر . بر قاقچی قلعه‌نک دریا طرفندن قپوسنه یاناشدیلر . بعده جمله غزات درون دلدن وجان وکوکلدن قلعه‌نک هر طرفندن هجوم ایدرک جنکه آهنگ ایتدیلر .

حکمت خدا دشمن جنکده ایکن ایکی یوز مقداری خروات بیکیتری

کچن حضرت عیسیٰ چورابنک شکندن کنایه در . بوقله یی بیجه کره اطرافد، کی اقوام مختلفه رئیساری دوکوب طوره مشلر سده آخرینه خائب وخاسر کیتمشلردر . حتی ابراهیم خان زماننده تکه لی مصطفی پاشاده قرق کون بو قلعه یی دوکوره بلا فتح عودت ایتمش بعده داند اووا نام محله یه یوز قره لغیله نهزم اولوب بر چوق غزاته جام شهادتی ایچریتمشدر . آدن صوکره وندیکیلر وار قوتلرینی بوقله یی تحکیمه و یروب کویا سد اسکندر ایله مشلردر ، بویوزدن قلعه صیاد الدن قورتیلمش غزاله دونمشدر ،

اشکال وزمین قلعه . — وندیک کورفرزی ساحلنده کلس سنجاجی خاکنده قره سنجاجی خاکیه مشا بر قیالی و قدایی قطنالی یرده شکل نخسدن طولانیجه سنکین بنا برلمه رغاندرکه کویا دربیضا مثالدر . اما دشمن قلعه سی اولغله جرم وماهیتی معلوم دکلدر . قلعه عظیمدر ، واروشی دریا طرفه در ، قبله وباطی روزکاری طرفلری کورفرز دریاسیدر ؛ انجیق مشرق و شمال طرفی قره درکه اول طرفلرده حواله سی واردر . اما متریسه کیره جک یرلرینی جمله لانغم ایتمشلردر ، تکه لی پاشانک دوکدیچی یرلره طابیه لر بنا ایلمشلردر بوقره طرفی سراپا باغ و بیغچه و کلسستان ایدی ، جمله اشجار منمره سنی قیروب کچیردک . اکثری درخت میوه دارلری زیتون ، انجیر ، نار ، آوا واوزوم فدانلری ایدی . قلعه ایچنده ده کارکیر بنا مناسر چاکلری نمایان ایدی . قلعه نك جمله روی دیوارلری ایچ یوزه اکریدر ، تا که حین محاصره ده طوب کله سی سیر ایتیه ، ساثر روم قلعه لرنده کی کچی بو قلعه ده دندان بدن یوقدر ؛ طوب و ماغال دایکلری چوقدر .

بو قلعه آلتنده سهل استراحت ایدوب بعدالطعام جمله غزات بریره کلدکدن صوکره سردارک فرمانیه نیجه غازیلر شکار آلمغه تا قلعه نك خندق کنارینه دک کملشرایسه ده اصلا و قطعاً غنیمتدن برشی بولامیه رق خائب وخاسر دونمشلر ایکن حکمت خدا باغلر ایچره نخور وارکار بربدکار و ستمکار دیل طوتوب یوسف کتخدانک حضورینه کتیردیلر ؛ دیل : « بنی آزاده ایدر سه کز سزه برشکار عظیم دیهیم ؟ » دیدکده سردارمنز : « محمد حقیچون سنی آزاد

دونوب « بره اولیا چلی ، اوقوباری احلاص شریفی » دییه آت براقوب سکیرده رک اوچ یوز قدر دشمنلرکه قیالر اوزره میج وقلیج اوینادیرلردی ، بونلرده آنلر اوزرینه اوینادوب سکیردیرکن دشمن غائب اولدی . « بره آیا زیه کیتدی » دییه تحریده ایکن مکر اوقیالرده کی قویویه کیرمشلر . بزده « قویو وار » دییه باغیررکن برییکدمزی قویودن قورشونله اوروب شهید ایلدیلر . بونک اوزرینه ییکتک نعشی بوش بر آته یوکه دوب بریاده بیکیته ویردم . کندمده سکر دوب (قراوول خانه) منزله کلدیم .

قرووالخانه . منزلی . — تکلی مصطفی پاشا بوشه نیک قلعه‌سنی قرق کیجه دوکدکه پاشای مشار الیهک سوی تدبیریه زیر قلعه دن بی فتح خائب وخاسر دونوب عساکر اسلامک متریسی یرلرینه بو قراوول خانیه بی بنا ایدرک کویا برسد اسکندر ایله مش . تیش سسکان پاره بال بیمز ویکر میشر اوقه کله آتار قولومبورنه طویلری کله لری اوزرلرمزه باران لعنت کچی یاغیریردی ، دشمنده طایبه دیوارلری اوزره رایکان اولوب در آن جمله در و دیوارلرک اوزرلرخی خاچلی بایراقلرله زین ایتدی . بو محکک تا اورتی سنده افلاکه سر چکمش بر دیرک اوزره مقارمه لر ایله بر چتال فلاندره بیراق قالدیردی که زردوز مطالاسنک شعشه سندن چشم بی آدم خیره له نیردی . حمد خدا انی کوردک که جمله غزات مسلمین سردارمنله بر آرایه جمع اولوب آلائی ، آلائی وصف ، صف اوله رق جمله کله لری قوسدانچیسه نام مزراقلر اوزره صانجوب فوج ، فوج کلیر ؛ بوشه نیک قلعه‌سی آلتنده خیمه . وخرکاهسز مک و آرام ایتدیلر ؛ اسیرلرله کله لری یوزدیردیلر وایچلرینه اوت دولدیروب جدالر اوزره کزدیریلر ، دشمنه رغماً شبه نیک قلعه‌سنه قارشو اسیر وکله لری دوزدیردیلر .

اوصاف حصار شبه نیک . — بو قلعه نیک بانی اولی وندیک پرنج پریملر ننددر . عموم وندیک قلعه لرینک و مملکتینک حاکمه « پرنج پریم » تعبیر ایدرلرکه یالدیز التوفی اوزرنده کی صورت منحوس حاجیواد مثال آنسکر ، کلاهی ، باشنده سیوری تاجلی در . زعملرنجه بونک سیوریلکی ده کویا اورفه شهرنده اللرینه

کیدن یایار خار ، خار صولویہ رق چیقہ کلدی لر ؛ « برہ مدد دشمن کلیور .
 پوصویہ کیرک ، بز قاچاماق ویردک » دیبہ بیلدیرم کچی جملہ کچدی لر . بزده
 صول و صباغ طرفده کی درملر ایچنه پوصویہ کیروب آماده طوردق ، عین
 زمانده بر عظیم کومه آتلی و بیساده دشمن کچدی ، آنلرک عقیدنجه برکومه
 یایا ، برکومه ده اللی قدر آتلی کچدی ، بونلرده خار ، خار صولویہ رق
 کیدرلردی . هان بش ، اون عدد دشمن قیالر اوزره سکر دوپ کیدرلرکن
 بزلی درملر ایچره قات قات کورونجه کندی لرینی قوان آرقاداشرینه « برہ ،
 کیرو دونک » دیبہ قلمدان بزم یوسف کتخدنا ابتدا الله الله دیبہ آت
 براقچه بتون غزات دال ساطور قورت قویونه صوتار کچی دشمنک آردینه
 دوشدی ، دشمن کوردی که کندی جانبلرندن بیله ترک عسکری کلیور ،
 همان اوکلرنده یایالری قومقدن فراغت ایدوب بزم اوزریمزه دوندی . بویله
 دشمنله آلاق ، بولاق اولوب بز آنلره ، آنلر بزه بز لر صوقوب قیرارکن
 ایلری قاچان یایالرمز دخی کیری دونوب دشمن ایکی عسکر آراسنده قالدی ،
 قیالر آراسنه سریشوب مردانه ودلیرانه جنککلر ایدلدی ، جنک اثناسنده
 ملک پاشا پوصویہ قوبدینی آلائی بکینک بری دشمنک قاپاندینی قیالر اوزره
 چیقوب اشاغیده اولانلره باران لغت مثل قورشون یاغیدردی ، آخر
 دشمن قیالردن چیقوب تکرار اوزریمزه هجوم ایله کویک جنکی ایتمکه
 باشلادی ؛ مامونلر قورشون ایله یوزدن زیاده بیکیترلرمزی خاشلادیلر . غزات
 بوحال پرملاله نظر ایتمیوب ، الله الله ! ، دیبہ کامل ایکی ساعت جنک وجدال
 ایدوب دشمنی فراره یوز طوتدردی ، او قدر دشمندن بری جان قورتارلا-
 میوب بش یوز اون کله و قرق دیری عسکر آلدی . همان بوحقیر اولیای
 پرتقصیر ایلریده کی اینجه چته جیلرمزه ایکی آتمله سکر کرده رک واردم یتشدم ،
 دشمنی قیردیغمزی انلره نقل ایئدیکمده جملہ غازیان سجده شکرانه قاپانوب
 دیدیلرکه : « آنلر بزم یانمزدن کچوب بزلی کورمه دیلر . بز آرزو ، آنلر چوقلق ،
 بلکه بزه کیریدن امداد کلیه دیبہ اغماض عین ایئدک . مکر آنلر اجمللرینه
 سکر دیرلرمش الحمد لله . » . بونک اوزرینه هر بری بر اژدر هفت سره

تاریخ
 حیات
 و
 شرف

چته يه کيتديلر . اول کون کيدوب تونجبارک نواچيلريني بیديلر . ايرتسي کون بونلر دخی بي جنك وجدال بر چوق مال غنایمله اردوی اسلامه کلوب جمیع غنایملريني پاشايه عرض ایتديلر . همان قانون اوزره سکيز يوز اسيردن بشده بری اولمق اوزره ايکي يوز قدر اسير ممتاز افزاز اولوب قصوری بازار رواجه ايله فروخت اولندی . بعده بو محلدن قاقوب (ورپولسه) منزله کلدک . بو محله پاشای مدبر يدی یرده بوصويه عسکر براقوب اون بيک عدد مساح و مکلف عسکرده يوسف کتخدایي سردار تعين ايدرك خلعت فاخره احسان ايدوب کندولری بوراده دمدار وحاضر باش قلوب اطراف اربعه يه قراووللر قودی . بوصوده اولان عساکره خبرلر کوندروب « غافل مباش » نذیبنی ایتدیردی .

عسکرک شبه نيک قعه ی جاننده عزمتی

اوکیجه غزات بری برلریله حلاللاشوب جمله سی آتله یم کسیدیلر . وقت شافی اولدقده آتوبک زاده ، چولنار اوغلی ، تلکی بلوک باشی ، غریبو بلوکباشی ، یککه قرینی بلوک باشی لر جمله بيک سکيز يوز عدد بيکیلر پیاده و پرسلاح اوله رق قراکلده ایلری کیتديلر . آردلری صیره ايکي کزیده جرد آتلی بيکیتلر بوسنه الای بکی غازی اسماعیل بک وسائر آلاي بيکیلرينک سردارلقيله آهسته ، آهسته يوله دوشدیلر . سردارمنز يوسف کتخدا دخی بش بيک پیاده و آتلی بيکیتلرله کيدرکن سنجاق دبنده حقیر قرائت فتح شریفه مداومت ایدردم . پاشا بوصويه قويدیغی عسکرلرک اوزرلرينه اوضرايوب تنيه و تآ کيدلر ايدرك ایلری عبور ایتدک . چون وقت حنی اولدی علی التعجیل صلاة فخری ادا ايدوب در آن آتله سوار اوله رق دعا وثنای آتله اوزرنده ایلدک ، آهسته روش ايله کيدرکن همان ایلریده صدای الله ، الله ايله برابر برتفنگ صداسی قويدی ؛ درحال آنی کوردک که کیجه دن

تغیر رحلتلر چالدیروب بو قدر عسکر ظفر مأتزایله اوتنک و طار یوللرده بیک
رنج و غنا چکدک اوچنچی ساعتده (وربا) منزانه کلدک، مکث ایلدک. ایلری
کیدن اینجه قراووللر منز شهنیک قلعه سی جانلرندن یدی عدد دیل کتیردیلر،
سویلتدیکم زده کتیرنلره پاشا بر چلنک احسان ایلدی والیشر غروش
ویردی. بعده وربا منزلندن قالقوب اوچ بیک عدد چراخور رعایا قوناچی
ایله مقدم ایلری کیدوب طوب یوللرنده میشه زار و طار و دشوار اولان
یرلری تبرایله اوروب، احراق ایدوب طاشلری پاره پاره ایلیوب غبار ایلدیلر.
یو ائشاده پاشاده دریا مثال عسکر ایله او طار یرره کلنجه در عقب بر صحابه
منقش و مصنع قوردیروب تحت القهوه تناولنه قویولدی. جمیع اخشاب و خار
و خاشاکه یکچیری بالطه سی اوردیروب آن واحده بر شهره مستقیم
ایتدیردی، بعده جمله طوبلر و مهمات بارگاهلر و عسکر آسان و جمله عبور
ایدوب آندن (موسک بایری) نام منزله واردق. بوراده ماضیلرده
یرخروات کوی واریمش، حالا خراب آباددر. بوراسی شهنیک قلعه سنه
قرب اولغله طرفه العین ایچره جانب و اطرافه قراووللر قویوب جمله
عساکره آلائی چاوشلری «غافل اولمایک» تنبیه و تآکید ایلدیلر. بومنزله
آتلی بکزاده ویکه قرینی و غربو بلوک باشی نام غازیلر سکنر یوز پرسلاح
جنکاور دلاورلره اسپلت باغلرندن و سائر قلاع طاغلرندن اتی یوز عدد
اسیر غلمان و بنات کتوردیلر. اردوی اسلام ایچروسندن عبور ایتدیروب
اوطاغ اوکنه جمع ایلدیلر، جمله غزات مسلمین بو جکر کوشه لرک شمع
رخسارینه پروانه، انلرده هوس شکاره دوشرک فنا اولان ارباب شجاعت
قول، قول دشمن و لایتلرینه چته و پوتوره لره طاغلدیلر.

آندن موسک بایرندن قاقیلوب ینه صارب دره و قیالر آراسندن عبور
ایدیلرک (۸) ساعتده (قوری وربا) نام محله منزل آلدق.

قوری وربا منزی. — بو محل شهنیک جنرالرینک صید و شکارگاهی
بر سوکوتلک اورمان اولدیغندن بو محله بوشناقلر (وربا قوروسی) دیرلر،
بو محله دخی اوچ بیک عدد مسلح غازیلر پاشا افندمزندن مأذن اولوب

خچان طابول طوبول چالار دور . اوزمن عرضحالد ر حاضر يابدور . «
 ترجمه سی : — دیوان افندیسی یوقدر سن نچون بوبله کیجه کلیرسن . صباح
 اولدقه دیوان کندی اولوب طاوول وزورنا طوم طوم چالنور . اوزمان
 عرضحالکی حاضرله کتور — بونلر اوصقوقله بویله سوبله شورکن ملک پاشا
 اوبادن استماع ایدوب کوررکه برفدائی پرسلاح و آتش پاره اوصقوقدر . همان
 باشی اوجندن خوش قلم قیلجنی آلوب طشره پرناب ایدرک اوصقوقه اویله
 برساتور اورمش که فلکده رشک ایتمش اماینه هرکس خواب آلود ایدی .
 مکر مقولک طشرده اون ایکی رفیقی وار ایتمش . آنلرده اوطاق ایچنه بر
 یردن کیروب پشکیرجی باشی چرکس شهباز و کورجی ذوالفقار نام بیکیتر
 انلره راست کلوب قلیچ اوررکن ایچ اغالری ایچنده برهای هوی قوپوب
 اون ایکسنگده کله سی کسیدی . اول آن پاشا تن درست اولوب یوسف
 کتخدانی و جمله اغالری ایچرو اوطاغه دعوت ایدوب اردو ملاسی و جمله
 امرا حضورنده بر دیوان شرعی ایتدیکه تعبیر اولماز . ابتدا خزبنه داری
 چوکر دوب بوننی اورمق ایتدی ایسه ده اغوات و امرانک رجاسی اوزرینه
 بیک تازیانه ایله صالح اولدی . نتیجه مقدا ایشده بولنان آبازه لردن و پشکیرجی
 باشی ایله کورجی ذوالفقاردن بشقه اوچیز سکسان عدد غلمان اندرونه
 بشر یوز تازیانه عشق ایتدی . اوطاق نوبتجیسی اولان میر قاپوچی باجی
 ایله اتی عدد قاپوچیلری اغالر رجا ایتدیسه ده اصلا قبول ایتوب یدیسندی
 سرپرده اوکنده جلاد ایلدی . بو حال پرملال سفر اوزرنده توابعه پک
 تأثیر ایدوب قاپوچی باشی و بلوک باشیدن آشچی باشی و ساس باشی به قدر
 توابع کلب عقوره دونوب پاشانک بو وضع ناهموراندن غایت بی حضور
 ورنچور اولدیلر . آخر پاشا بونلری امید استاتلر ویرمکه همتلی ایلدی .
 اوکون چتته نهری ساحلنده قالقوب سکز ساعتده کیدرکن (سین قلعه سی)
 صول جانمزده طاغیر باشنده نمایان اولدی . بورادن (سلطان زاده لر
 چفتلر) نام خرابه زاردن کچوب کیدرکن شبه نیک قلعه سینه کیدن چاشتر
 کلوب « حالا دشمن شبه نیک باغلیخی بوزمغه کیدرلر » دیو خبر کلنجه پاشا

عسکره یتیشدیره. جمله عسکر مکث ایتدکده تکه‌لی پاشاده عسکر عقینده مکث ایده و جمله دن سوکره کوچه، جمله عسکری کوروب کوزه دوب حفظ و حراست اوزره اوله. علی الصباح اتلی بکزاده چقتلکنندن قالقوب ینه هلوئه صحراسنک غربنده اولجه تطهیر ایتدیکمز پورواق طانغی نام سنکستان منتهدان شاهی ط. بلری وایکی قطعه قلمورنه ضربزنلری کمال رنج و غنا ایله آشیروب سکز ساعتده چتته نه‌ری عظیمی اوزرنده کی بابا احمد جسری عبور ایدوب چتته نه‌ری کنارنده قرار داده اولدق. بومنزله کلیرکن پاشا اوسنکستان یرلردن طوب چکدیررکن کورکمز اورته قوشاق ایله حرکت ایتدکلرندن غایت متألماه حرکت ایدوب بی تاب و بی مجال اوطاقدنه سهل خوابه واردی. ایچ اغالری ده مشقت و آلام راه چکدکلرندن نفیر خواب چالمشردی.

سرگذشت مخوف و مخاطره — بو ائشاده اوطاق نوبتجیسی اولان علی اغا دخی جمیع توابعیله خواب نازه وارمش. حکمت خدا اسپلت جنزالی طرفندن برقاچ اوصقوق دعوی مردی ایله پاشایی شهید ایتدکه کلوب سرارده جوانبی تجسس ایدرکن کوررلرکه جمله عسکر مست ومدهوش یانارلر، همان فرصت غنیمتدر دیوب اوطاق سوفاقلرینک برینی سوکوب بی پاک و بی پروا تملک پاشانک اوباسی جانیه روان اولورلر. حکمت خدا ایچ اغالرندن ابازه مرشان یوسف، ابازه آرت علی، ابازه قامش ولی نوبتجی ایتمشلر. تجدید وضوء ایچن چوملوب طورلرلر مش. اوصقوقلره نه ایستدکلرینی صوردقلرنده آئلرده عرضحال ویره جکلرینی سویلمشلر. فقط ابازله لر اصلا ترکیه بیلمدکلرندن کندی لهجه لریله «باق باق عادم، عادمدر، بوقرالق کیجه در. دواجی عرضحالدر اولورمیدر؟» ترجمه‌سی: — باق باق بادم بوقرانلق کیجه ده دواجی عرضحال اولورمی — «عادم نه واردر پاشه خسته یانارمدر. بوکیجه دیواندر یوقومدر» ترجمه‌سی: — بره آدم نه وار پاشا خسته یاتیور بوکیجه دیوان یوقدر — ایچلرندن بریسی طاریلوب دیرکه: «دیوان افندیسی یوقدر. سن نه بوقدر کیجه کایدر. صباحدر اولوره در دیوان کندیسی اولورم.

اولندی و طرف سلطنتدن کن قوچی باشی به اون کیسه احسان اولنوب ینه در دولت طرفه کوندردلی . آندن پاشا افدمز جمیع بوسنه ایالتده اولان میرمیران وامرایه ، آلائی بکلرینه بالجه مؤکد امرلر یازوب هر سنجاق و قضالره بر مکلف قوچی باشیلر کیندکده جمله دن اول هر سئک سنجاغی والیدی اوچ طوغلی وزیر تکلی مصطفی پاشا کلدی ، جمله عسکریه کوریز صحراسنک بر جانبه قوندی . ایزوورنیق سنجاغیله جنکی زاده پاشا کلدی . چرنیک سنجاغیله پراچالی مصطفی پاشا ، قرقه سنجاغیله شهلا حسین پاشا ، پوزغه سنجاغیله سرخوش زاده ابراهیم پاشا ، کلس سنجاغی ایله بلی صاری ابراهیم بک و جمله ایالت بوسنده اولان الای بکلری وارباب زعامت و تیمار قانون اوزره جبهولوریه و سنجاق بکلرینک عسکریه جمله اوتوز بر بیک آلتی یوز عدد عسکر پر سلاح آماده اولدیلر . بوسنه ایالتده اولان معمور یتیمش ، سکسان عدد قلاعک نصف نفراتی و باشانک قرق عدد سکبان و صاریجه ییراقلریله اون بیک کرکلی ، اون بیک قومورجیازله کرا بارکیرلری صاحبلیله اوچ بیک عدد چراخور و بل داران و تبر داران ایله جمله الی اوچ بیک عسکر اولوب ذخائر و بارخانه و جبهه‌خانه‌لره طویلر آماده اولدیلر .

کوریز صحراسندن شبه‌نیک ، اسپلت ، کلس قلعه‌لرینی غارته کیتدیگمز

اولا صحرای کوریزدن بسم‌الله ایله قالقوب شو یچسه قصبه‌سنه ، صکره هلوئه صحراسنه ، بکزاده‌لر منزله کلدک . بوراده قانون اوزره پاشانک اوطنای اطرافنی یوز یتیمش عدد صندالیه صاحبی قوچی باشیلر احاطه ایدوب خیمه و خرگاه قوره‌رق مکث ایلدیلر . بوسنه سنجاغی عسکرینک جمه غزات مسلمینه طلایه اولمه‌سی فرمان اولندی . هر سئک سنجاغیله تکلی پاشا کیروده قالان عسکره دمدار اولوق اوزره امر آلدی که کیروده دوشنی قالدیره و قالانی

ایچنده جانب جنوبه وسمت قبلهیه کیدوب (آتلی بک زاده لر) خاندانسه کلدک . بوخاندانده پاشا وجمله غازایانه ضیافت عظیمه لر اولدی که دیلر ایله تعریف و توصیف اولنه ماز . بورادن الای عظیم و سلا متله (هلونه قلعه سی) نه کنوب پاشایه « صفا کلدک » ایچون طوب آوازملری افلاکه پیوسته اولدی . آندن جانب جنوبه کیدوب (شروچسه قصبه سی) نه کلدک ، بونده ده اعیان بلده ضیافتلر ایلدیلر . بورادن شماله کیدوب (کابی قلعه سی) نی عبور ایدوب (کوریز) یایلاغ عظیمنه کلدک . بوراده آنلری چایره سالوب پاشا ایش کورمش آدملرله مشاوره لر ایدرک جمله نهب و غارت اولمش دیارلره ایش بیلیر وهر لساندن آکلار آدملری قولاغوز وچاست کر ندروب جمله سننجاق بکلرینه « حاضر باش بولونک » دیه خلعت فاخره لر کیدیریلوب نیجه کونه انعاملر و احسانلر ایدلدی . جمله عساکر اسلامی ده وطن اصلیرینه کوندروب انجق سکز بیک عدد کزیده عسکر ایله کوریز صحرا سنده ذوق و صفایه طالدق .

حکمت ۱۰۷۱ سنه سی ربیعه استانه سعادتدن کوپرلی محمد پاشا اغالردن علی اغا نام براسب سوار اولاغ کلوب امر پادشاهی وخط شریف شهنشاهی کتیردی . کوریز صحرا سنده دیوان اولوب خط شریف او قونوب مالی معلوم اولدی ؛ بیورمشلرکه : « سن که بنم ملک لالام سک ، بهکه قلعه سی قپودانی قولومی زرین اوغلی کفره سی دستدن یوز کیسه یه وارنجه ویروب خلاص ایدوب فدییه بی خزینه عامرمدن آلوب قبض ایده سک ، البته او قپودانی خلاص ایدوب دردولتمه کوندره سک که اوسر حدلرک اومورینه دائر بهض مشاوره لر اولنه . قدیم ایامده اجداد عظامدن قالملا ملک موروشم اولان کلس نام قلعه دشمن انده قالمغله آنک یوانی ، اسپلت قلعه سی بلرینی ، شبه نیک قلعه سی یوللرنده اولان چنکلستان و نجنستان طاغلی ، طوب و آرابه لر کچرک راهلری تطهیر و تعمیر ایدوب قرا و قصبات و قلاعده ذخائر بیغه سک والسلام » بوخط شریفی قرائت ایدنجه پاشا ائدمز الامر کم دیوب اول آن طوغلر اوطاق اوکنه دعا و ثنا ایله چیقاریله رق قربانلر کسیلوب فقرا یه بذل

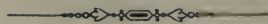
۱۰۷۱ سنہ سی محرمک اونچی کونی زارا آلتندن ہلونہ

صحرا سنہ کیتدی کمز

اولا زارا قلعہ سی آلتندن قالقوب (زمونیک قلعہ سی) نده منزل آلدق۔ بورادہ جملہ غزاتہ قراغولار فرمان اولنوب ہر سک ایالتنہ متصرف تکلی مصطفی پاشایہ اذن ویریلوب آنجق کندی عسکریلہ سنجاغہ کتدی، ہر سک عسکری بزمہ قالدی۔ آرتق غزات مسلمینہ چتہ وپوتورلہ کیتمک منع اولنوب کیدنلرک حقندن کلندی۔ بورادن قالقوب (کنین قلعہ سی) نہ واورادن ورنہ صحرا سنہ (ورنہ) قلعہ سنہ کلدک۔ ینہ بودہ خرواتلر بناسی اولوب بوخاکہ ہپ خرواتستان دیرلردی کہ اوچ بوز پارہ قلعہ لر ایدی۔ یوسف پاشا حانیہ قلعہ سی فتح ایدنچہ وندیکللی دخی مقابله بورالری خراب ویساب وقلعہ لرینی رہین تراب ایلدی۔ بوورنہ قلعہ سیدہ سایان خان عصرندہ غازی خسرو پاشا ایلہ فتح اولنمش اولوب قرقہ سنجاغی حکمنده ایدی۔ بورادن جانب قبلہ یہ کیدہ رک (چولتار اوغلی قریہ سی) نہ کلدک، خراب اولمشدر، بورادن قبلہ یہ کیدوب (قلاریجہ وادیس) نہ و (اوستورویچہ قلعہ سی) نہ کلدک۔ فاتحی غازی ماتوج بکدر۔ بورادن تکرار (کنین قلعہ سی) نہ کلدک، اشراف واعیانی قارشی چیقوب قلعہ دن دخی «صفا کلدک» طوبلری آتیلہ رق زمین و آسمانی تترتدی۔ بورادن ینہ جانب جنوبہ روان اولوب (قرہ اورمان) قلعہ منینہ کلدک۔ بورایی قلعہ کنینی قہر ایتمک ایچون غازی خسرو پاشا بنا ایتمشدر۔ جابجا یرلری خراب اولوب بزم عسکر مزک شور وشرلرندن فراتی قلعہ بی براقوب طاغلرہ فرار ایتمشلردر۔ ملک احمد پاشا بوقلعہ بی کندی مالندن معمور ایدوب بوسنہ دفتر دارندن قوللرینک بربللی علوفہ و ذخیرہ لرینی ویریدردی، مستوقا جبہ خانہ و مہمات ولوازم قویوب قوللرینی اسکان ایلدی۔ بورادن (چیلک قریہ سی) منزلنہ کلدک۔ غایت معمور کویدر، زیرا ہلونہ صحرا سی کبی محصولداری یردہ برہ معمور ملدر۔ آندن ہلونہ صحرا سی

ماوراسندن طلوع ایدر. دراوا نهری دخی بوخروات واسلاوون طاغلرندن
طلوع ایدر و اوسك قلعہسی دینده طونایه قاریشیر . رابه نهری دخی
بو طاغلردن چیقوب نیچه حکمنده کی یازق قلعہ دینده طونه نهرینه قاریشیر .
یعده بوموران و ادیلرینی نهب و غارت ایده ایده (دودوشقه قلعہسی) ولایتنه
و کورفز نهایتنه واریلدی .

دودوشقه ولایتی : بو ولایتك نصفی نمنه چاساری و نصفی وندیكلی
حکمنده در . اکثر خاکی ایتالیاندرکه لسانلری ده نمنه جه و یا ایتالیانجه در .
بو محللرک جانب شمالی المان طانی اولوب طونه نهرینک باشیدر . نمنه ایله
صلحه ، غایر ایش اولماسون ایچون همان وندیکه نابع دودوشقه ولایتی اوج
کون اوج کیجه نهب و غارت و خسارت ایلیوب بیک التمش عدد نیچه آفتاب
مثال دختر و میچه اسیر آلمشدرکه هر بری بروم خراجی دکر . اما نیچه
بیک دشمنلر دخی کیلره ینوب کورفز دریاسنک اوتہ سنده کی آطه لره فرار
ایتیدلر . بو کورفزک بو محل نهایتندن طولی جانب قبله یه بوغاز آغزنده کی
موره ولایتی مقابله سنده کی کورفز آطه سنه و زاکسه ، کف ، لونه آطه لرینه
وارنجبه بیک بش یوز میلدر . بری شمال طرفی ولایت موره و قلعہ آیاماوره
و آرناودلقدن ولایت دلونیه و آلونیه و دراج قلعہسی ایله قسطور بوغازی
و نووی قلعہ مزه و آندن دوبره وندیك و هر سك ساحل لری ده اسپت ،
شبنک زارا ، موران ، دودوشقه قلعہ لرندہ کورفز تمام اولوب قارشو طرفیله
جنویدرکه اشپایه [ایتالیا] ولایتندہ کی ولایت بولیه و قلوره بورونیدرکه
دریابه بش یوز میل چیقمشدر ، آنک آرقہسی ده ینه آق دکز کناریله فرانسه
حکمنده در . بو غارت ایتدی کمز دودوشقه ولایتندہ کی قلعہ لرندن چوچه مال
آلندی . بورادن منصور و مظفر اون اوچنجی کونده ینه قلعہ زارا آلتندہ
عساکر اسلامه کلوب لایعد ولایحی مال فراوانلرک عشرلرینی قانون اوزره
ملک احمد باشایه ویردک . جمیع متاعلر بازار سلطانیده بیع اولندی . بزده
بورادن قالقوب ینه صحرا مزه کیتدک .

ایتمکه باشلادی . بعده درون حصاردن (ویرا) ایله اردویه آدملر کلوب مال فراوان ایله اسیرلینی طلب ایلدکارنده پاشای مدبر رضا ویرمیوب ایاجچلری کیویه ردایتدی . اوکون اردوی اسلامده شادماناق اولوب میرمیران وایش ارلری مشاوره ایدهرک علی الانفاق جمله غزات یکدل ، یکجهت اولوب اسماعیل الای بکینی سردار ایدهرک دودوشقه ، اسلاوون ، موریه ولایتلرینه کیتمکه قرار ویردیله .

زارا آلتندن دودوشقه ، اسلاوون ، موریه کیتدیگمز

اولا زارا آلتندن اون بیک عسکرله قالقوب ملک احمد پاشای سسکان بیک عسکرله زارا آلتنده براققدق . بز متوکلا علی الله جانب غریبه کورفرز دکزی کنار یله برکون برکیجه سکیردوب وقت سحرده (موران) قاعه سنه واردق . وندیگ کورفرزی کنارنده متین وقوی قلعه در . اهالیسی عسکردن خبردار اولوب درون قلعه یه تحصن ایتمشله . جمله مال ومنالرینی قراده براقشله . بوقلعه اول و آخر وندیگ حکمنده در . بوراده بلور ونجف وموران طاشلرندن جامله ، کوزلکلر وکونا کون فانوسلر ایشلرله . بوشهرک جانب جنسوبنده دریا ایجره الی میل مقداری ایلروده سواد معظم وندیگ شهری نمایان ایدی . اما عماراتنک قباب وناقوسلری میلرنده کی علملرینک شمشه سی جهانی روشن ایتشدر . بوراده قاعه مورانه اصلا نظر ایتیموب یقینده اولان باغ وبستان وعمارستانلرینی خراب ویباب ایدهرک برچوق مال فراوان وامته نوادر ونجف اوانی اله کبره مشدرکه تعبیر وتوصیفی ممکن دکل . یدی بیک عدد فرنک واسلاوون اسیرلری آتوب سردار یانسه کتیریلدی . بوزمینده اولان طاغلرک شرق وشمال طرفلری زرین اوغلو ، بکان اوغلو ، نادر اوغلو طوپراقلری اولوب دیار اسلاوون نامیله معروفدر . جمله سی نمسه چاسارینه تابع اولوب آنک بوی بکیدر . صاوا نهری بو طاغلرک

عسکر وایکی یوز بیک دواب ایله واروب قلعه دن برطوب منزلی بعید طاشلی بر محله . مکت اولونوب بو دیاری نهب وغارت فرمان اولندی واطراف واکناهه قراوولر قوندی . طرف ، طرف چته جیلر مال غنایه کیدوب اول کونده اول قدر مال و اوقدر ذخائر ودواب کتیر دیلر که هان اون بیک عدد بار کیر یوکی اینجی کبی بیاض وداندار بغدادی کلوب اردوی اسلام غنیمت اولدی . اما بو محله عساکر اسلام شب وروز طور میوب شیرینلند که زاراب مذکور فوستیجسه قلعه سنک شرانیا اولرینه نهانجه واروب دیرکلرینی قلع ایتمک باشلادیلر . دشمن بوندن ینه آلدیر میوب مذکور فوستیجسه یه صاریلدی ، شرانیا اولردن ایچری غزات مسلمین ناخندق کنارینه قدر واروب دشمن ایله درون خندقده برصواش پرخاش اولدی . اوچ ساعت کرما کریم جنک ایتدکن صوکره غزات کوردیلر که بوفستیجسه نك خندق قعرزمینه وارمش و برج وباروسی افلا که چیقمش ، متین ، مستحکم برقاها اولمش که اوسر حدلرده نظیری یوق ، آخر غزات کورورلر که کلوب بوقلعه یی دوکمه و بورالردن جنک ایتمک مأمور و ملک پاشان مأذون دکلدر ، هان کندی فضوللقلرینی فکر ایدوب سالمین وغامین شرانیا اولردن طشره چیقجه دشمن غزات مسامینی قاجدی ظن ایدوب عقینجه زارا سحرانسه چیقوب طوموز سوروسی کبی عسکرله چتاچت دوکوشمکه باشلادقلرنده مقدا فوستیجسه دن کیرویه دون غزات اردلرینی آلمغله دوشمن ایکی عسکر آره سنده قالدی . بونلره کوزلجه تیغ آشتاب اولدینی کبی قرار کاهلرینه کیدنلره عساکر اسلام دخی بیله کیدوب آنده دخی برجنک عظیم اولدی وایچنده بولسان اوچ بیکدن زیاده دشمن قلیچدن کچیریلوب رئیس کفسار اول (نسقی) ، (مورا) نام لعینلر دست برقفا اسیر ایدلدی . فوستیجسه قلعه سی دخی یوروش ایله فتح ایدیلوب خراب و بیاب اولورکن ایچنده اولان غزات مسلمینه زارا قلعه سی طوب کله لری یاغدردی . غزات بوکله لره باقیوب تاوقت عیشه اولنجه یه قدر شب مظلومه قلعه یی بر باد ایدوب کله واسیرلر یله اردویه کلدیلر . دشمن اوکیجه برآلتدن بوقلعه یه کلوب عمار

طرفنده کی دیوارلری اگری می ، طوغری می کورمه‌دم . جمله دیوارلری اوزره آتلی ونديک بک عسکری جرید اوینار شکلنده بری برلرینی قوارلردی . یعنی قلعه دیوارلری بومرتبه وسعتلی وکینیش ایدی . روی دیوارلری بیاض اینجی کبی مجلادر . حتی بو قلعه‌نک جوانب اربعه‌سی درین اولماق محتملدر ، زیرا قادرغهلرک کورک چکه‌رک کیدوب کلدیکی کوریلدیوردی . قرمه‌ده شرق طرفنه انجق بر قوسو آشکار ایدی . آنک دخی اوکنسه اغاج جسرلری سپر ایتشلر . بو قلعه‌نک قره جانبلرنده سکز عدد طایبه‌لری وارکه هر برینک اوستنده یتش سکسان مقداری بال‌بیمز طوپلری نمایان ایدی . دریاه برابر ایچنه آدم صیغار شایقه طوپلری کیرپی کبی دیزیلمش اژدر هفت سرکبی طورورلردی ، بو قلعه اتنه واردیغمزده جمیع دریامثال عسکر اسلامه طافره صاتمق ایچون قلعه‌نک جمیع طایبه و دیوارلری اوزرلرینی خاچلی پیکر ایله زین ایدوب نیجه بییک کفاری قلعه دیواری اوزره بر سلاح زین ایدوب بی پاک و پروا عسکر اسلامک خیمه و خرکاهلرینی سیروتمانسا ایدوب درون حصاردن کوچوک برشاهی طوپنی آتهرق « صفا کلدیکنر » دیدیلر . حقیقت برچوق دیارلر کزدم ، بویله حصن حصین کورمه‌دم . الله اسلامه فتحنی میسر ایده آمین . اما بو قلعه‌نک دریا کتیردیکی خندقدن اشوری قرمه‌ده بزم قرقه خاکنده بو قلعه‌یه سهل حواله برقیالی پشتنه پست وار ، آنده برسپر قلعه‌ عظیم بنا ایتشلرکه کویا برسد قهقهه‌دار ، اوستنده فرچه کبی طوپلری دیزیلمشدر . باشقه‌جه کسمه ، عمیق خندقی واردر . اما دریا سهل بعید اولغله خندقده صوی یوقدر . لکن خندقدن خارج بییک درلو حیل و شیطنتلر ایله کونا کون شرامپول قازیق‌لری و پارماقلق‌لری ونغم‌لری ایتش . حتی اسیرلرمنک نقلی اوزره « فوستیجسه (استحکام) نک یر آلتندن وقلعه خندقی ایچنده کی دریا آلتندن زارا قلعه‌سنه کیدر یول واردر » دیرلر ، بویولی شو ملاخظه ایله ایتشلر : قرمدن فوستیجسه‌نی ترک آلیرسه ایچنده اولان عسکر قلعه‌یه فرار ایدلر ، وقلعه‌دن ده آنلره امداد کیده‌لر . بوفوستیجسه‌نی دوکه ، دوکه بریاد ایدر . بو قلعه آلتنه ملک احمد پاشا افندمزله یتش بییک

بلكه غازى مراد بكي وغازى آرنارود مى بلكه نجيحه امرائى مسلط ايدوب
بونلرده ونديك، خروات، اسلاوون، دودوشقه كبي يريلرك لندن يوز
يتمش پاره قدر قلاع فتح ايتمشلردر. اما بوزارا قلعهسى نجيحه ييملردن برى
متين و مستحکم قلعه اولمغله غزات مسلمين بوقلعهيه نكران اولمايوب اغماص
ايدرلردى، اماينه ونديكليير تك طور ميوب الى هذا الان كوندن كونه بوقلعهيه
كونا كون ضميمه شيطنتلر ايدوب بوقلعهيه كويا سد مأجوج ايلمشدر. اول
آخر ونديكلييرك النده قالمش و خندق دشمن يوزى كورمه مشدر. حتى يدى
يوز كيلرله اشپانيه بوقلعهيه محاصره ايديم، زعمنه دوشوب بوقلعه التته
كلهرك قرهيه عسكر دو كوب طولر ايله دو كوب صاريلايم ظن ايدر، اطراف
قلعهده اولان جمله خروات و اسلاوونلر اشپانيا ليرى اله آلوب زارا قلعهسنة
برطوب بيله آتادن يوز اللى بيكى قيروب اسير ايدوب بقية السيفلرى جمله
درياه دو كيلوب غرق اولورلر. درياده اولان كيلرينه قلعه دن نجيحه بيك
طوب اوريلوب يوز اللى پاره اشپانيه كيلرى غرق اولوب خائب و خاسر
كيندكلرى بر ونديكلى حقيره نقل ايلدى؛ اسيرم اولوب غايت تاريخشناس
ايدى، استماع و جهله بنده بوجلهيه تحرير ايلدم.

اشكال وزمین قلعه زارا. — ونديك كورفىزى ويا (بوند قانى دكيزى)

كنارنده بوسنه سرحدلرنده قره سنجانجى خاكنده بريالچين قيا بوكرنده
مربع الشكل و مشرق دن غرب طرفنه طولانى بر آلچاق قيا اوزره چاقاق
طاشى كبي سنك تراشیده ايله منبى برقلعهدر. اما يانته واريلوب تماشا ايدلمهسى
ممکن دكلدر، باطى و قبله جانبلى دريادر، مشرق طرفى سهل قرهيه كسب
اتصال ايتمش، او طرفلرده بوقدر يوز ييلدن بروكسوب بورايه كتيردكلرى
قسم دريا ايكي يوز آرشون قدر اينلدر. بو طرفده بوقلعه خدمته مأمور
بر عظيم ماونه كيمسى اولوب لياننده آلتى عدد قادرغه ياناردى. درون
حصارده يتمش عدد كليسا چاكليرى نمايان اولوردى، جمله سنك النون
مطلا خاچلر واردى. جمله روى ديوارلرى قاپلومغه قابونجى كبي ايچ يوزه
اكر بدركه بوده حين محاصرهده طوب كلهلرى تأثير ايتمهك ايجوندر اما دريا

تاریخنده غازی مراد بکدرکه شهر سرای ایچره خسرو پاشا تره‌سنة متصل برقبه پرانوارده مدفوندر . بوقلعه دخی قرقه سنجاغنده در . اما کرید فتحک ابتداسنده ونديک دشمنمز بورایده انتقاماً خراب ایتدی . بورادن اوتده (پرودین) قلعه‌سنة کلددر . بوده اسلاوونلرک بناسیددر . فاتحی (۹۴۱) سنه‌سنة غازی خسرو بکدر . بوده قرقه سنجاغنده مربع‌الشکل برقلعه‌جکدر ، اما حالا خرابدر . حدای متعال معمور ایده ، بومحله جمله امرايه نذیهر اولنوب عساکر اسلامدن برفتاچته وپوتوره کیتمدیلر . بومحله عسکر اسلام طوبدن قالقوب وطوغریبله کوروب (غریلان) نام سنکستانی تطهیر ایلدک وجانب غربه کیدوب (ضاده قلعه‌سی) نه کلدک .

ضاده قلعه‌سی . — بوقلعه‌ک اصل اسمی (زارا) در ، ونديکلیلرده تاریخلرنده بویله یازارلر . اساساً اسپانیا قرالترینک بناسی اولوب سوکره برتقریب ایله ونديکلیلر انه کچمشدر . فاتح دورنده هر سک اوغلی احمد پاشا اگاه‌سیله هر سک دیارنده یتش آتی یاره قلعه فتح اولنوب هریری بر قلعه‌سمندره دونجه اوزمان بزمله صالح اوزره بولسان ونديکلیلر ای خواجه بوکون سکا ایسه ایرته بکادر « مفهومنجه خوفه دوشوب بوزارا قلعه‌سی اولیله حیل وشیطنتله عمار ایتدیلرکه کورمکه شایان ایدی ، نیجه قلعه عظیملر احداث ایلدیلر . بعده ابوالفتح محمد خان بوسنه سرحدلرنده دخی قرق یاره قلاع فتح ایدوب ونديک سنه آتیاده سفرك کندی اوزرینه اولدیغی بیله‌رک زارا قلعه‌سنده برصاواش پرخاش ایچون آماده اولدی . حقیقت الحال سنه آتیاده فاتح غازی بوسنه حدودنده ایزورونیتی فتح ایدوب پانچسه قعه‌سنة صاریلدی ، فقط حکمت خدا یاری قلمیوب اورادن بی فتح عودت ایتدکده ونديکلیلرک جانی یرینه کلدک . اماینه غافل دکل ایدیلر . بعده سایمان خان سریر سلطنتده برقرار اولنجه بوونديک دشمنی اوزره ۹۴۳ تاریخنده جزیره کورفز سفرینی ایدوب بامرحی قدیر فتیح میسر اولیوب ینه دیار المان غزالرینه عطف عنان ایدوب بوونديکلیلر اوزرینه غازی خسرو

زور بازو ایله آلمشدر. بورادن (سد اسلام قلعه‌سی) نه کلدك. (۹۴۳) تاریخ‌ننده سلیمان خان و زراسندن غازی خسرو پاشا بونی مجدداً بنا ایدب اسغنی‌ده (سد اسلام) قومشدر. بوده طونه نه‌ری کنارنده‌کی سد اسلام قلعه‌سی‌کی الزم لوازم‌دن بر داراسلامدر. زمینی قرقه سنجانغی خاکیدر. بورادن قالدق‌رق (ایورانیه قلعه‌سی) نه کلدك.

ایورانیه قلعه‌سی. — بونك بانئسی معلوم دكل، اما (۹۴۳) تاریخ‌ننده غازی مراد بك خسرو پاشا معاونتیه فتح ایله‌مشدر. بعدالفتح كلس سنجانغنه منضم اولمشكن خسرو پاشا عرضیه قرقه سنجانغنه ضم اولندی. بورادن قالدق‌رق (اوپروچه قلعه‌سی) نه کلدك.

اوپروچه قلعه‌سی. — خروات بناسیدر. ینه فاتحی مراد بك در، حالا قرقه سنجانغی خا‌کننده در. مقدما سلیمان خان عصرنده باشقه سنجاك ایدی‌که سرخوش پاشانك پدری آرناوود محمد بك میرلوا اولوب تا قرقه نه‌رینه وارنجه حکم ایدردی، دیسه نقل ایتدیله. بعده دشمن بوقلعه‌ینی خراب ایتمش ایسه‌ده حالا برقله عظیمی قالب طورور، لکن هنوز ینه معطل دكلدردر. بورادن قالدق‌رق (پوسه داریه قلعه‌سی) نه کلدك.

پوسه داریه قلعه‌سی. — یولیه نام قرال بناسیدر. فاتحی‌ده خسرو پاشا‌در. قلعه‌سی کورفرك اب دریا‌سنده اولوب کوچوچك برقله ایدی، وندیکیله خراب ایتدی. بوراده برایکی کون مکث ایدیلهرك عسکر جمع اولوب نیجه بیک غزات چته وپوتوره‌له کیدوب سالمین، غنمین کلدیله.

بورادن قالدقوب (زمونیک قلعه‌سی) نه کلدك. بانئسی اسلاوون بکلرندندر. فاتحی ۹۴۶ تاریخ‌ننده غازی آرناوود می بکدر. بونلعه چنك حصار‌سنده مربع‌المشکل شیرین برقله‌در. لکن بوده قرقه سنجانغنه اولوب خراب‌در. بوراده دخی نیجه‌بیک غازیله وندیك حدودنده اولان (قوطارلر) قلعه‌سنه کیدوب اطراف دیاری نهب و غارت ایدرك منصور و مظفر کلدیله. بورادن قالدق‌رق (اوزرین قلعه‌سی) نه کلدك.

اوزرین قلعه‌سی. — سنکین بنا بر قلعه رعنا‌در. فاتحی (۹۴۱)

مصطفیانک (دائل اووا) ده بوزولوب ده فرنک النده قیر یلدیغنک انتقامی بوسنه مبارکده غازی فضایی پاشا آلمشدر . لله الحمد بویله برغزای اکبرده اوسنه میسر اولوب بغداد فتحندن بری دنیایی طوتان اونمزینه شنلمکه باشلامشدی ، الله فضایی پاشایی معمر ایده و ملک احمد پاشا اقدمزده بویله فوحتالر ارزانی قیله آمین .

ملک احمد پاشا اقدمزله بو کینین قلعه سنی سیر تماشا ایدوب بعض یرلرینی تعمیر وتریم ایتدیره رک نفراتنک اسامیسنی یوقلامه ایدوب آندن جانب غربه کیده رک (قره اورمانده) منزل آلدق . اسکیدن بوراده برقله وارمش ، وندیکیلیر خانیه فتح اولدیغی سنه خراب و بیاب ایدوب انتقام آلتق ایسته مشلدرر . اما ناحیه سی غایت محصولدار یرلردرکه (قره اووا) نامیله بوشناققلده مشوردور . بورادن ینه جانب غربه کیدرک سنکستان واورمانستانی آشوب یولاری تطهیر ایدرک (اوتوز قریه سی) نه کلدک . قره سنجانغی خاکنده باغلی ، باغچلی و مصر محصولای زمین ایمش . اما دشمن کویبی خراب ایتمکه خرابه زار قالمش . بورادن ینه جانب غربه کیدرک (نادرین قلعه سی) نه کلدک .

نادرین قلعه سی . — بایسی معلوم دکلدر ، اما فاتحی (۹۴۴) تاریخنده سامان خان امراسندن غازی خسرو بک درکه بوقلعه اوزره عسکر چکوب خروات واسلاون اهالی الندن قهر ایله فتح ایلوب قره سنجانغی حکمنه ضم ایله مشدر . حالا قلعه سی وندیک کورفزی ساحلنده برسنک عالی اوزره مربع شکلنده و سنکین بنا اولوب جرمی آلتی یوز آدیدر . حالا درون حصارده هیچ برآبادانی یوقدر . تکلی مصطفی پاشا انهمزمنده بوقلعه نی وندیکیلیر استیلا ایدوب ایچنده اولان خروات و مسلمین اهل و عیال لریله کینین قلعه سنه کلدیله . حالا باغ و بیچله لری کندی بیتوب کندی یتیر . اما طرف شهر یاریدن سهل امداد اولسه قلعه سی شیء قلیل ایله عمار اولوردی . بورادن ینه غربه کیدرک (اسقرادین قلعه سی) نه کلدک . خروات بکلرینک بناسیدر . فاتحی (۹۳۸) تاریخنده غازی بکتاش بک اولوب دست خرواتندن

(حویسك) نام ونديك جنزالی پیاده وسواریدن مرکب یکر می بیك عسکر ایله كلوب اطرافدن ده اوصوق جمیع ایدرك طقسان بیك توابعه مالك اولوب قلعه كنینی یدی یردن محاصره ایتمش وبال بیز طوپلر ایله امان ویرمیهرك دوكر . اول کون بوخبر موخش فضلی پاشایه واردقده باشنه یکر می بیك عسکر اسلام جمع ایدرك هلونه صحراسنده مكث ایدر . آنده یکر می بیك عسکر دها جمع ایدوب همان متوکلاً علی الله قرق بیك کزیده صالت عسکر ایله بلا توقف الغار ایدوب نصف اللیلده کنین قربنده بر سوکودلك ایچره پنهان اولوب یاتارلر . فضلی پاشا کتخدای کورجی محمد کتخدای دخی بنالوقهده بوخبر موخش ایشندیکی کبی اوده بش بیك عسکر ایله بلا توقف غزات اسلامی تعقیب ایدوب ازمیان طاغیرلی ووارچال وقفی بللرینی آشوب کنین آلتنده پاشایه یتشیرلر . همان بلا توقف دشمنه کیریشهرك بعنایه الله تعالی اوایله صاتور محمدی اوردیلهکه آن واحده قرق یدی بیك کافری دندان تیغدن کپیروب بقیه السیف اولانلرینه طاعلره قاچیریرلر ، بوسنه آلائی بکیسی اسماعیل ویرادری میر علم بك وهرسك بکی چنکی زاده بك کبی سراسدان میدان غزا بریره جمع اولوب رأی وتدیبر وافق واتحاد ایله ال بر ایدوب جمله غزات ایله فرار ایدن دشمنلرك عقیلرنجه کیدوب قووه ، قیره اون بیك عدد طورغین ، طارغین ، مجروح ، ناجروح دشمنی فضلی پاشا حضورینه دست بر قفا کتوردکلرنده کندیلرینه خلعت فاخره و سرلرینه چلنك طاقیلوب احسانلر ویریلدی . دشمندن میدان محبتده یتمش عدد بال بیز واوچیز عدد سپاهی بیامز طوپلر قالدی . جبهه خانه لایعد و لایحصی ایدی . فضالی پاشا بو قدر کله لری ودشمن قودانلرینی ، سنجاق و بیراق و خاچلی مکرلرینی ، ارغنون و ترامپت لرینی جمله مسرورانه بر عرض ایله دردولته کوندروب کنین قلعه سنی محاصره اعدادن قورتارمشدر . کرچه حقیر بو جنگ پرمسرتده فضالی پاشا ایله بیله دکادم ، اما شمدی بو کنین قلعه سنی کرردیکمده نقل ایلدیله ، اول عصرده بوقتوحات خبری مسموعمز اولجه فضالی پاشایه خیر دعالم ایتشمدك . زیرا تمکلی

اشكال قلعة كنين
 ۴۶۵
 حویسك
 نام ونديك جنزالی پیاده وسواریدن مرکب یکر می بیك عسکر ایله كلوب اطرافدن ده اوصوق جمیع ایدرك طقسان بیك توابعه مالك اولوب قلعه كنینی یدی یردن محاصره ایتمش وبال بیز طوپلر ایله امان ویرمیهرك دوكر . اول کون بوخبر موخش فضلی پاشایه واردقده باشنه یکر می بیك عسکر اسلام جمع ایدرك هلونه صحراسنده مكث ایدر . آنده یکر می بیك عسکر دها جمع ایدوب همان متوکلاً علی الله قرق بیك کزیده صالت عسکر ایله بلا توقف الغار ایدوب نصف اللیلده کنین قربنده بر سوکودلك ایچره پنهان اولوب یاتارلر . فضلی پاشا کتخدای کورجی محمد کتخدای دخی بنالوقهده بوخبر موخش ایشندیکی کبی اوده بش بیك عسکر ایله بلا توقف غزات اسلامی تعقیب ایدوب ازمیان طاغیرلی ووارچال وقفی بللرینی آشوب کنین آلتنده پاشایه یتشیرلر . همان بلا توقف دشمنه کیریشهرك بعنایه الله تعالی اوایله صاتور محمدی اوردیلهکه آن واحده قرق یدی بیك کافری دندان تیغدن کپیروب بقیه السیف اولانلرینه طاعلره قاچیریرلر ، بوسنه آلائی بکیسی اسماعیل ویرادری میر علم بك وهرسك بکی چنکی زاده بك کبی سراسدان میدان غزا بریره جمع اولوب رأی وتدیبر وافق واتحاد ایله ال بر ایدوب جمله غزات ایله فرار ایدن دشمنلرك عقیلرنجه کیدوب قووه ، قیره اون بیك عدد طورغین ، طارغین ، مجروح ، ناجروح دشمنی فضلی پاشا حضورینه دست بر قفا کتوردکلرنده کندیلرینه خلعت فاخره و سرلرینه چلنك طاقیلوب احسانلر ویریلدی . دشمندن میدان محبتده یتمش عدد بال بیز واوچیز عدد سپاهی بیامز طوپلر قالدی . جبهه خانه لایعد و لایحصی ایدی . فضالی پاشا بو قدر کله لری ودشمن قودانلرینی ، سنجاق و بیراق و خاچلی مکرلرینی ، ارغنون و ترامپت لرینی جمله مسرورانه بر عرض ایله دردولته کوندروب کنین قلعه سنی محاصره اعدادن قورتارمشدر . کرچه حقیر بو جنگ پرمسرتده فضالی پاشا ایله بیله دکادم ، اما شمدی بو کنین قلعه سنی کرردیکمده نقل ایلدیله ، اول عصرده بوقتوحات خبری مسموعمز اولجه فضالی پاشایه خیر دعالم ایتشمدك . زیرا تمکلی

ورليقه قلعەسى . — سليمان خان امراسندن مالمقوج بىك فتيحدر ،
بانيسى معلوم دكل . حالاكس سنجانى خاكنده برطاشاق ايچنده صعب
ومتين بركوچوك قلعەدر . دائراً مادار جرمى بىك آديمدر . ايچنده بر
جامى ، قرق اللى نفرات اولرى ، جبه خانە وشاهى طوپلرى ، دزدارى ، قرق
عدد قولى وارددر . خان وحاملرى ، چارشو وبدستانى يوقدر . انجق باغلىرى
وليدى بالى چوقدر . بوران قالقرب (كنين قلعەسى) كلدك .

كنين قلعەسى . — لاتين تاريخلرنده بانيسى خروات بكارندن (زرین
نسقى) نام بك اولدينى يازلمشدر . صوكره دور ابوالفتحده هر سىك اوغلى
احمد پاشا محاصره ايدوب قرق كون صوكره بى فتح عودت ايتمش ، بعدە
غازى مالمقوج بك (۹۶۱) تاريخنده اوچ سنه محاصره ايدوب امان ايله فتح
ايتدكده مقتاحلر بى برمجوهر غلاف و ظرف ايچنه قويوب سليمان خانە « قلعە
وان مثال بر قلعە پايمال ايتدم ! » ديه عرض ايله مشدر . الى زماننا بو قلعە
اوزره دشمن نيجه كره هجوم ايله كلشسهده منهنزماً عودت ايله مشدر . حالا
بوسنه ايالتده قرقه سنجانى بكنك تختى دركه طرف پادشاهيدن بكنك خاصى
(۲۰۰۰۰۰) آچقدر . (۷۰۰) نفر ارباب زعامتى ، (۲۰۶۰) نفر اهل
تيمارى واردر . الاى بكيسى ، چرى باشيسى ، يوز باشيسى واردر ، قانون
اوزره پاشاسى عسكريه بوسنجاغ قرقه اوچ بىك اوچ يوز عسكەر اوله رق
مأمور اولدينى سفره كيدر . يوز اللى آچقلىق شريف قضا در .

اشكال وزمين قلعە كنين . — بو قلعە بالا ، صارب صارو قرمىزى
شاهين وزاغنوس يوالى قاياك تا ذروء اعلا سندن اوچ آسمانه منقلب اولمش
بر حصار استواردر كه مثلى مكر (ماردین) و (عماديه) قلعەلى اوله ؛ تابو
مرتبە بى بدل برسور سرحددر . امانه جرمدە اولدينى معلوم دكلدر ،
چونكه جوانب اربعه سندن آديلامق محالدر . اما درون سورده فقرا خانەلىرى ،
سليمان خان جامى ، جبه خانە و غلال انبارلى واردر . فضلى پاشا بوسنه ايالتە
متصرف ايكن (كويروز) نام صحراده محافظه اوزره اولوب بو (كنين)
قلعەسى خروات ، اسلاوونيا و دو شقه مملكتلرينىك جنراللى اولان

قلعه دن اوقدر بال بیز کله لری اورولدی که هر کس مرغ سمندر وار آتش
ایچینده قالدق ظن ایدردی . بوقلعه التندن دخی بر چوق مال غنائمه تکرار
عودت ایدوب کلس دکرمانلرندن عبور ایدرک بو کره جانب غربه کیدرکن
بو محله چته به کیدنلر مال و منال فراوان ایله مغتم کلدیله . اما اوج عدد
بیکتلری شهید اولمشدی . بورادن ایلی کیدوب (قنلر) قلعه سنه کلدک
(قن) لاتین لسانجه طاشلق دیمک اولوب بوده وندیگ قرالرینک بناسیدر .
بوایکی عدد قلعه لر مقابل اولوب سنک بنادرلر . ۹۶۱ تاریخنده غازی مالقوج
بک بونی فتح ایدوب بده ینه دشمن استیلا ایله هشر . شمدی بوسنه دخی
ملک احمد پاشا دریا مثال عسکر ایله بوقلعه ذیلنده مک ایدوب بعده ینه
عسکر اسلامه احسانلر ایدرک درحال بیوک قن قلعه سنک واروشنی احراق
یانلار ایدوب قلعه میدان محبته قالدی . جناب پرور دکار یاری قیلوب
تأثیر روزگار ایله بو واروشک آتشی کوچوک قن قلعه سی ایچنه دخی کیروب
اودخی آتش سوزان ایله یانارکن درحال بوسنه سرکچدیلیری اسماعیل الای
بکی قواندن الله الله دییه بیوک قنه یورویش ایدوب آن واحده فتح ایدیلرک
درون حصاره غزات مسلمان دخول ایلدی و بی قیاس مال و خزائن
آلندی . آندن کوچوک قنده کیلر بحال یرماللی کوروب آتشد بریان
اولدان طشره به چیقدرقلرنده یوز عددی اسیر ایدیلوبده الی عددی
دندان تیغدن کچیریلدی . حمد خدا بو ایکی قلعه نیک برکونده فتح اولندیغنه
حقیر شکسته ، بسته شو تاریخی سویلدم : « دیدم دعا ایله تاریخ مبارک اوله
غزاک » ۱۰۷۰ . بو قلعه لری عسکر اسلام ضبط ایدنجه اوساعت در دولت
طرفه « بو قلعه لری معمور ایدوب عسکر قویلم می ، یوقسه منهدمی ایدلم ؟ »
دییه بر اغا ایله عرض کوندرلدی . قلعه لرده کفایه مقداری عسکر قلوب
یانسا اقدمز جانب غربه معمور قرالری احراق ایدرک (چته) نهری
کنارنده بر صحرای چنزاره کلدی . بو محلاک باغ و بوستانلرنده اولان کونا کون
لیون ، طورنج نار و نارنج مکر جزیره ساقز و استانکویده اوله . بونده دخی
تیرداران دلاورلری جمله باغلری قیروب کچیردیله . بورادن قالقوب
(ورلیقه) قلعه سنه کلدک .

قلعه بو دره لر اورتاسنده قالمشدر ، اوج آسمانه سر چکمش کونا کون یالچین قیالر اوزره مسدس شکنده شدادی بناسنک تراشیده واحجار مجلا ایله وجوده کلش بر قلعه قویدر کرچه حواله لری چوقدر اما اشاغی قلعه دینه واردلقدمه قلعه نك دزوه اعلاسی ساده قالیر ، بروجه ایله بو قلعه یه یورویش اولمایوب ظفرده نمکن دکلدیر ، مکر محاصره ایله اوله یاخود دشمن خوف وخشیته دوشوب ویره ایله آسایم ایده . بو قلعه کویا برکاسه ایچنده اولوب اطرافی کنارلری وحواله سی ده یرلری در ، قلعه نك کندوسی ده کاسه ایچنده بر سیوری پلاو تپه سیدر . آنجق بر یولی وبرقبوسی وار ، ایچنده دشمن مالا مال اولوب حمد خدا عسکر اسلامه طوب آمیهرق اطراف واکنافلری غزات مسلمین نهب وغارت ایدرک مغتتم اولدیلر ؛ اما قلعه دوکولدی . بوکلک جانب غریبنده طاغ باشلرنده لب دریاده وندیکلینک اسپلت قلعه سی نمایان ایدی .

بورادن قالقوب عظیم دره لر ایچره کچهرک (تروغیر قلعه سی) نه کلدک . بودخی سنک تراشیده ایله بنا ایدلمش کوچوک بر قلعه جکدر . مقدا کلس ایله برابر دشمنه کچمشدر ، بونک دخی اطراف واکنافی نهب وغارت اولنه رق جمله باغ واشجارلری تبردن کپیرلدی . بورادن قالقوب دکنر کنارنده (اسپلت قلعه سی) نه کلدک .

اسپلت قلعه سی . — نیجه کره لر محاصره اولنمشسه ده آخر کارینه دست دشمنده قالمشدر . ایلك بانیسی پوله ولایتی قرالی (اسپلت) در . بعده وندیکلیرلر انه کچمشدر . بوقاهه لب دریاده بر پشته پستر اوزره سنک بنا بر قلعه غرادرکه جمله در و دیواری سنک تراشیده ایله بنا اولنمشدر . لب دریاده کی عظیم لیمانده یدی عدد قدرغه لری یاباردی . حالا وندیك پرنج پریمی حکمنده جنرالقدر . قلعه سی بیوک آق دگزدن کیرمش بیك میل طویل برکورفز دریاسنک بوسنه ولایتی طرفی کنارنده واقع در . اما غایت عاصی اولغله یانسه واريله مدیغندن نه جرمی ، نده طرز روطوی معلومز دکلدیر . بوقله اطرافنده کی کویلی و باغ اولریخی اوروب نهب وغارت ایدرکن غزاته

طاغلرندہ انجیری چوق اولمغله بوطاغہ اسلاملر (کوه تین) دیدیلر . بوقلعه غایت سرحددر ، زیرا بزم دشمن النده اولان کلس قلعه سیله زموسین قلعه سنہ یایا آدم بر ساعتہ واریر . اما آتلی به ایکی ساعتہ قریب یولدر ، زیرا یوللری سنکستان وبللردن یاییلمہدر .

بوقلعه دن قالقوب جانب جنوبہ صارپ سنکستان یوللر آشوب (کلس) قلعه سنہ کلدک .

کلس قلعه سی . — ایلك بانسی وندیک پنچ پیریملرندندر . بعدہ (۹۴۳) تاریخندہ سلیمان خان عصرندہ غازی خسرو پاشا فتح ایتشدر . قانون اوزره کلس سنجانگنک بک تختی ایدی ویوز اللی آقچہ شریف قضا ایدی ، لکن وندیکلیر تکلی مصطفی پاشایی (دائل اووا) نام محلدہ منہزم ایدوب عسکر اسلامی دندان تیغدن کچیرمکله تکلی پاشانک اوطاغنی بوکلس قلعه سی آلتندہ قوروب (جنرال) نام قبودان تکلی مجوزہ سنی کندی باشنہ کینہرک مہترخانہ عثمانی چالدیروب دیوان ایلدکده کلس قلعه سی اعیانلریله دزداری و سلطان زادلر ، جعفر بک زادلر ، ودهانچہ اغا زادلر طشرہ دیواہ کلنجه کورورلرکہ جلہ دشمن عسکری ایچندہ قالمشدر . هان جنرال بونلری اسیر بند وزنجیر ایدوب بعدہ درون حصارده اولان غزات «الآمان» دیہ قلعه بی دشمنہ ویرہ ایله ویردیلر . دشمن عهد و اماننہ وفا ایتمکله حصارده کیلر یرلی یرلرینہ چکیلوب کیتدیلر . اول زماندن بری بوقلعه وندیکلی النده قلوب جامعلری دیر اولمشدر ، بو حادثہ پر ملال سلطان ابراہیم خان زمانندہ اولمشدر ، وزرا سلطان ابراہیمی «بوسنہ سرحدندہ برکلیسا الدن کیتمشدر» دیو اقناع واسکات ایلمہ مشلردر .

اشکال وزمین قلعه کلس . — بوقلعه نک جوانب اربعہ سی چپ چورہ برر طوب منزلی بعید حوالہ لی طاغلردر . اما غربان طغانی بک یاقین حوالہ درکہ ملک احمد پاشانک بر غلامی بوقیادن درون حصارده کیلرک یرینک باشنہ براوق اوروب تپہ لہ مشدر ، تابو مرتبہ قریب برحوالہ طاغدر . اما بو طاغلردن اشاغی اینرکن کویا غیادرسنہ ییادریک اسفله اینلیر کچی اولوب

کچدرمز، کرچه نهر چته دريا مثال بر نهر عظیم دکدر، دشمنلرمز مراد ایتسه سلاحرینی صالدر و پوطلر اوزره قویوب عبور ایدرک کچرئر اما بر شکار آلوب کلیرکن بوصوکنانزده اسلام عسکری دشمنک کربانی آلورلر . بوکوپریده اولان بابا احمد غازیلری امداده یتشیرلر . بونهر سهل شورجه در . مطلعی جانب شرقده و طرف جنوبده دیناره طاغلرندن وزاد ووریه قلعه‌سی طاغلرندن واومش قلعه‌سی بللرندن اولوب بو جسر عظیمک آلتدن عبور ایدرک جانب غربده آق دکنه قاریشیر . پاشا بوراده غازی احمد بابایه بر ضیافت عظیمه ایدوب بر خلعت فاخره کیدیردی . بابا احمدغا زاده اسماعیل اغا اون بیک بیکیته اولاغ اولوب جانب جنوبده دشمنک رادووریه قلعه‌سیله اوومش قلعه‌سی نهب وغارت ایتمه کیتدیلر . خدا آسان کتیره . پاشا بورادنده قالقوب بابا احمد اغامک بر اوغانی قولاغوز آلهرق جانب جنوبه طاغلری تطهیر ایدرک کیدوب (سین) قلعه‌سنه کلدی . قیالی بر طاغ اوزرنده شکل شمسدن طولانیجه و خرابجه برقلعه در . اما زمینی تین طاغنک مشرق طرفده برصارپ قیالی یرده اولوب حواله‌سی چوقدر . دیوارلری مرور ایام ایله جابجا منهدم اولمش ، هان ملک احمد پاشا بوحالی کورنجه جمله عسکر اسلامی بوقلعه‌یه او شوروب عمارت ایتمهکله برکیسه غروش صرف ایدرک باشلادی . اوچ کونده قلعه‌یی درابيض آسا ایلوب ایچنه کفایه مقداری جبه‌خانه ، آلات سلاح ومهمات قویدی . دزداری ، اوچ یوز عدد غازی ، غریب نفراتی واردر ، اماقله‌نک نه مقدار جرمی واردر حساب ایده مدم ، وبانیسی دخی استماع ایله مدم . فاتحی سلیمان خان عصرنده غازی خسرو پاشادر . حالاکلس سنجانی خاککنده ، یوز اللی ایچقه قضا ایدی ، حالاناحیه‌لری جمله کافر النده قالمغله حاصلسزدر . بومحله زاد ووریايه کیدن غزات اول قدر مال غنائمه کلوب شادمانلقلر اولدی ومالدر درون قلعه‌ده دفتر ایله دزداره امانت ویریلدی . اما درون حصارده بر خنکار جامعی وانبارلری وبر مقداری شیندیره تخنه اورتولی مفید ومختصر فقرخانهلر واردر . از جمله محمود افندیکنک و دزدارک خانه‌لری مکئندر ؛ طشره باغلی غایت مکملدر .

پیره باطوب غائب اولور . بورادن قالقوب جانب غربه کیره رک پورولوق طاغنی آشار کن پاشای مدبر جمله کوهکن فرهادیلری و جمله چراخورلری کتیروب طاغلره و اورمانلره فرهادی کولنک و تبر اوروب سنک خارالری قیره رق صعب یوللره و صیق بللره آتشلر یاقوب طاشلر اوزره صارپ سرکه لر دوکوب یالچین قایالر یازه ، یازه اولوب جمله خار و خاشاکه و خرده حجراته عسکر دریا مثال اوشوروب برکونده برکوه بالانک ضیق و تنک و طار یوللری واسع شهره اولوب جمله شاهی طوبلر و آغیراقلر رفاهیت اوزره کذر ایدوب اول کیجه (لوه پورولوق) قلعه سنده منزل آلدق . یوقله کوه یالانک تاذروء اعلا سنده مدورال شکل برقله جکدرکه ایچنده محبوس اولوب قالمش اللی عدد نفراتی واردر . اوصقوق دردندن اصلا طشره چیقامازلر ، صولری صهرنجدر . ذخیر ماه بماه عسکرله هلونه دن کتیریرلر . اوچ عدد شاهی طوبلری ، جبه خانلری وار ، بونلر آینه و رونده لری کتیروب کوتورمه مأموردلر . بومحله دشمن کلسه بوقله دن طوبلر آتلسه خبر ایتدکلرنده هلونه شهرندن جمله غزات آتلانوب بوقله محلنه کلیرلر ، اما متین قله حصیندر . بورادن قالقوب جانب غربه طاغلردن یوقوش اشاغی کیدرکن ینه یوللرک اورمانلری قیروب احراق ایدرک خار و خاشاکلردن یوللری تطهیر ایدرک (قله عظیم احمد بابا) یه کلدک . بوقله عظیم وجسر قویلری غازی خسرو پاشا بنا ایتمشدرکه نهر چتینه اوزره برجسر طوبلدر ، جمله اون اوچ عدد دائره کوزلردر . برباشندن برباشنه طولی بش یوز آدیمر . بوجسر طویلک ایکی باشنده بر مدور قله عظیملردرکه هر بری برر دیار قلعه لرنده مثللری یوقدر . طوبلری و جبه خانلری مکلف و مکملدر . دزداری بابا احمد اغادرکه بر پیر فانیدر . هر قله ده یوز عدد پرسلاح بیکتلر شب و روز موجوددرکه جمله بوغزات احمد اغانک اولاد و انسالندن وجوده کلش غازی بیکیتلردر . سائر اجنبی کیمسه یوقدر ، برکیمسه بوقله ارده طورماز . غایه الغایه جزیره ، یرلردر . هر شب بوقله لرک دمیر قویلری سد ایدوب نوبت بکلرلر . آرتق بوجسر بری اسلام طرفنه کفار

ایله قلیسچ و خفتان و صورغوج شاه‌ی کلوب دیوان پادشاهی اولدوقده امر پادشاهی و خط شریف قرائت اولنوب مفهوم کلام درباری شو ایدی : « سن که وزیر روشن ضمیر منیرم ملک احمد پاشاسین ، خط شریفم وصول بولدوقده بر آن طور میوب بوسنه ایالتده اولان جمله میرلوالر کله و جمیع قلعه لرمده اولان نصف نفرات ایله و جمله آته ، دونه قادر اولان غزرات سرحد ایله قالدقوب و ندیکیلرک ضادره و شبه‌نیک قلعه‌سی یوللرینی از میان طاغلرندن و قرقه کوهلرندن ، پورلوق طاغلرندن یوللر آچوب بهکه و قوریا قلعه‌لری جانلرند نهر صاوا اوزره جسر عظیملر بنا ایدوب عساکر نصرت مائر و ذخیره و مهمات آماده ایدوب درانبار ایدوسین . جمیع ایالتک عسکرینله ضادره ، شبه‌نیک ، اسپلت ، کلس قلعه‌لرینی نهب و غارت ایدوب دشمنه بردانه خردل اکدیره میوب حاضر محصولاتلرینی قرا و قصباتلرینله نهب و غارت ایدوب خط شریفله عمل ایلدوب بر آن طور میه‌سک » خط شریف قرائت اولدوقده پاشای مدبر « الامر امرکم » دیو خلعت پادشاهی کییوب و کمرینه شمشیر شهریاری بند قیلوب (نوبت‌الغزا) دیوب طوغلر او طاغ نه طاق اوکنه چیقوب اول آن جمله بوسنه ایالتله امرلر ایله آغالر عسکر سورمکه مأمور اولوب اردوی اسلامده و شهر هلوئنده دلالر ندا ایتدیلر . جمله آغالر بوسنه ایالتله کیتدیلر . اون بیسک عدد تیر داران عساکری اردویه کوتوردیلر .

هلونه صحراسندن و ندیک و لایتده ضادره و شبه‌نیک قلعه‌لرینی

نارت ایتمه کیتدی کمز

اولا هلونه صحراسندن بسم‌الله ایله جانب غربده (اتلی بک زاده) قریه‌سنه کلدک . هلونه صحراسنده و پورولوق طغانی اتکنده بر خاندان عظیمدر . بو محله قریب شهر هلونه حوضندن چیقان نهر عظیم بو صحراده

کثیرک دبه امر ایلدی . هرایکسیده میدان سیاسته کلدکلرنده پاشا تیز جلاد دیدیکی کبی همان اول بیکت اسپرینک بوینه صاریلوب « امان قوجه وزیرچنک محلنده بوکا دینم و یروب آنک دیننی دخی بن الدم بواسیر قرنداش اوقومشم . اکر بنی اولدوررسهک بنم دینمله او جنتته کیدوب بن غریبه یازریق اولور ، چچانکه بن اولسهم بو قرداش اوقودینم اسپرک دینی بنمله قالوب بز جهنمه کیدرز ، بوکرده ینه بکا یازقدر » دیه فریاد ایدرک آغلادی . اسپرینک اوزرینه یاصلانوب قالمادی . پاشای غیور « بره غازیلر ، بوآدم نه در ! » دیو سؤال ایتدکده سرحد غازیلری « بوسر حدلر مزده کی بو ناقلمز خرسیتیان اسپر اولدقلرنده یعنی ایل ایله بیوب ایچمه آراسنده کافرانی اسپر لکدن قورتارمغه عهد ایدر ، مسلمان دخی اکر سن ده بزه اسپر اولورسهک بن ده سنی تورکدن قورتاریرم . » دیو عهد و آمان آراسنده او یله اولسون سنک دینک بنم و بنم دینمده سنک اولسون می اولسون ، دیه قان یالاشوب خرسیتیان ایله مسلمان دین قرداشی اولورلر . اشته شمدی ده بوغازینک قرنداشی اولوب بومسلمانکه و قتیله اسپر لکدن قورتارمش ، شمدی بو کافرده بونلرک الدنه اسپر اولمغه صاقلا یوب خلاص ایتسه کرک که عهد و امانی یرینه کلوب آندن ایمانی آلوب اکا ایمانی و یرمش اوله . بوکره شمدی خرسیتیان قتل اولورسه جنتته کیتمش اوله ، بو اولورسه کافرک دینله جهنمه کیرر اوله ، بو حال مسلمان و کافرک کتابنده یوق ایسه ده انجق بوسر حدلرده بویله برآین چوقدر . » دیدکلرنده پاشای حاضر جواب « بره ، بونک ایکسنی دخی آزاد ایتدم » دیدی ، هپسی یردن بر صحرا اولوب کیتدیلر . جمله مز بو کلامله حیران قالدق . آندن پاشای مشار ایله جمله کله لری مصطفی اغا نام بر بنام اغاسیله در دولته کوندردی . حقیره پاشا بوغزا مالئسدل یوز غروش وایکی مملوکه الیشر غروش احسان ایدوب ینه هلونه صحراسنده محافظه ده اولوب جمله غزات مسلمین ایله ذوق و صفاده قالدق .

بز بو حالده ایکن دردولت طرفسندن بر قوجی باشی ایله کوپر یلی محمد پاشادن امر پادشاهی و مکتوبلر ایله سعادتلو پادشاهدن بر قطعه خط شریف

غازی قارداشلر یکنزده سزك اوغور یکنز بوقدر شهید و یردیلمر و سزی مهلمکدن تخلیص ایتدیلمر . امدی قرارمز بودرکه جمله مال غنائمی میدان محبتیه قویوب فروخت ایدوب قرداش کبی عالی السویه حصه مند اوله سز و میدان محاربه ده برشی ضایع اولان و ارایسه غنائمدن تضمین ایدیله چکدر . بونک اوزرینه جمله غازیان سمعنا واطعنا دیوب فاتحه قرائت اولندی و مال غنائم فروخت اولنغه باشدی . پاشا کندوسنه و یریلان اسرای رکاب هایونه کوندره چک اولدی و جمله قفالری ده اسیر اولانلره یوزدیروب طوزلاتدی . همان اول آن غازیان اهل ایمان پاشایه رجا ایدوب :

« امان بودشمنلری اسلامبوله کوندرمیکز . سزك کوندره چککنز اسرا ایچنده او قدر ملعونلر واردرکه اللرندن باغرمز خون اولمشدر . بونلر استانبوله کیدرلر ایسه بر تقریب کورکدن خلاص اوله رقینه سرحد مزه کله ال و ولایتیزی خراب و بیاب ایدرلر . همان سز آنلری کله پاچه ایدیکز . صوکره کله لرنی استانبوله کوتورمک سهلدر ، دیدیلر . آتلی بک زاده ایتدی » دولتلی وزیر ! شوکوسه ملعون حرامی بی کوریورمیسک ، بوملعون سید احمد پاشا وزیرمک بلوک باشیسی ایدی . مارینه قلعه‌سی جنککنده مرتد اولدی و ندیک کافرینه قاچدی و بزم غازیلردن نیجه آدملر شهید ایتدی . آخرا امر حمد خدا مارینه قلعه‌سی فتح اولندی . بو طوموز دخی بر قایغه ینوب صادره قلعه‌سنه قاچدی . الله تعالی حاضر تیرینه بیکرجه حمد و ثنالر اولسون بو کون اله کلدی و بوزنجیرده اولان کافرلرک هپسی بویله ملعوندرلر . بونلری قتل ایدرسک غزای اکبری ایدرسک امان وزیرم غفلت ایده چک صیره دکدر » سرحد غازیلردن بر چونی ده آتلی بک زاده یه اشتراک ایتدیلمر . رجا لری قبولده واقع اولدی . جمله سنی تیغ آتشتابدن کچیردیلمر و انلرک دخی کله لرنی یوزوب طوزله دیلمر . جمله بیک اوچیوز اوتوز بش عدد کله اولوب دردولته کوندرمکه حاضر ایتدیلمر . مکر بو محله بر سرحد غازیسی بر کافر حرامی بی دریده صاقلامش . بویکیدک کافر ی حفظ ایتدیکنی پاشایه غمز ایتدکرنده پاشا غضب آلود اولوب تیز او ادم ایله صاقلادینی اسیری

و طبیلاری و مزمارلری ایله یتیم عدد حرامی باشلری اسیر اولوب بند زنجیر ایدلدی . بزدن یتیم عدد شهبازلرمن شهید و بزم اولکی عسکردن یوز اون انبی شهید غازیلر وار ایدی . اولکی عسکر ایکی بیگ عدد کزیده بهادراندن عبارت اولوب سردارلری بوسنه سنجانغی الای بکیسی اسماعیل بک ایدی . کئیتلی مال غنایم الیدیر . حمد خدا کفا مقهور و مدمر اولوب عساکر اسلام مظفر و غالب اوله زق بو قدر اسرا و مال غنائمه اولکون هلونه صحرا سندن پاشانک اوطاغی اوکنه کلدیلر و کله لرده صیرقلر اوزرنده بولنیور ایدی . شهدای کرامی بریره جمع ایدوب نمازلری قلندقدن سوکره شهیدلک نام محله دفن ایدیلیر . مؤخرأ بریالم نغنگ شادمانقلری اولوب قلعه دن دخی طویلر آتیلدی . پاشانک حضورینه و نیجه مالدار اسرا غزاة طرفندن هدیه ایدلدی . بعده پاشا غیری اسرانی قتل ایدرم دیدکده عسکر راضی اولوب اکر بزم المزده کی کبی اسرانی قتل ایدرسه ک اورتدن سزه ویریلان اسیرلری ده قیرمکز لازمدر دیدیلر . بونلر بزم قائمز بهاسیدر دیه رک راضی اولدیلر . اخر کار عسکر ایچنده برکونا نزاع دها ظهور ایتدی . اوده اسرا و مال غنائمک تقسیمی خصوصی ایدی . اولکی عسکر ایله سوکره امداده کیدن عسکر هر بری کندی طرفنی حقلی کوستروب مال غنائمی کندولر المق استرله . سهل قالدیکه عظیم برجنسک اوله یازدی . پاشا بر دیوان عظیم ایدوب هلونه قاضی و شیخ الاسلامی و نیجه یوز علما و سرحد غازیلرینسک ایش کورمشلرینی حضورینه کتیروب بوایشه نهایت ویردیلر . اولکی عسکرلره شوپوله قرارلری تبلیغ ایتدیلر :

— غازیلر! واقعا سزله ده اولدن جنک وجداله باشلامش غیور ذاتلر سز . اسرا و مال غنائم جله سزک حق کزدر . فقط بو سوکره کلان ایکی بیگ عسکر اولی ایدی حفظلکم الله مغلوب اوله زق سزک اسیر اولمکز احتمالدن بعید دکل ایدی . بونلر کلدیکنده کفار سزی طایرره صیقیدشدرمش و تاب و توانکزی کسمش ایدی . امدادی کورنجه هم سزه قوت و همده کفاره خوف و خشیت کادی . حمد خدا منصور و مظفر اولدیکز . سوکره کلان

قاتلاتیر ایمش . . . ایشته بو آنده جنکه باشلادیلر . آمان دولتی وزیر !
ایشته یقیندر ، شو غازیله خضر کچی یتیشوب امداد وفریادلرینه داد ایدک ،
دینجه همان پاشا : « بره بو حرب ده بر علامت من عندالله ایمش » دییه طرفه العین
ایچره ایکی بیک عدد کزیده و برسلاح چرد آتلی عساکره باش بلوک باشی
آرناوود حسین بلوکباشی بی سردار ایدوب بیک مقدری پیاده لری بوش
آتره بندیروب دعاء خیر ایله امداد کوندردکده همان حقیر دخی پاشانک
دست شریفن بوش ایدوب هلونه سحر اسنه کیتدک .

هلونه سحر اسنه امداده کیتدی کمزی بیان ایدر — بسم الله ایله جمله غزات
بورلوق طاغنک قیالی صعب یرلرینه وارنجه جمله عسکر آترلندن اینوب پیاده
اولدیلر . آتلی طاش اره لرنده یوری یه بیلان اوچیز قدر اتلی هیچ
آترلندن ایندیلر . حقیرده اشبو سواریان میاننده ایدم . طاغ باشنه چیقنجه
جمله پیاده لری ایلروده کوردک . اندن سهل ایلرو واردقده صدای الله الله
ایله تفنک صداسنی استماع ایتدک . همان جمله آتیلر من و پیاده لرمز یالچین
قیار اوزرنده جیران کچی سکرک میدان عربده یه وارنجه کفار بزی کوروب
همان اوزرمزه طوموز طوبی اولوب هجوم ایتدیله . بزم غازیله صوسزلقدن
بی تاب و مجال قالمش ایدیله . اما انلر دخی بزی کورنجه صوسزلقلری دفع
اولوب حیات بولدیله . بریالچین قیایه آرقه و یروب جنک ایدر لرکن همان بزر
دخی بشیوز عسکر صولرک و بکساتلرک یاننده پوصویه قزان دچی آلیقویوب
بیک بشیوز عسکرله برارغوردن صدای الله الله ایله کلبانک محمدیلر کتیروب
دشمنه کوز آچغه میدان و یرمیوب بریایلم قورشون اورونجه کفار
دوزخ قرار کوردیکه امداد کلدی همان قودورمش بیلان کچی اوزرمزه
دوندیله . اولکی عسکر دخی بو حالی کوروب تازه جان بولوب قبانقلری
یردن انلر دخی (الله الله) رهها بولوب کافرک اردوسنه هجوم ایدیله .
کفار ایکی عسکرک اورتاسنده قالب اولیه صاطور محمدی ییدیله که خدایه
عیاندر . اول سرحدده بویله بر غزانک منای سبقت ایتماش در . الحاصل
دشمندن بیک التمش کله ویدی یوز درت اسیر و یتمش عدد خاچالی یراق

جمله سنی قلیچ ایله قیردیله . مکر صباح نمازی قریب ایمش ، سلحدار سلیمان بنی اویاردی . شمدی صلات نجری قیلوب اوتوردم ، سز کلدیکنز ؛ بن بو واقعه یی بسم الله ایله سزه تقرر ایلدم . « یکیچری اغاسی و تکلی مصطفی پاشا کتخدا سی » خیر اوله سلطانم « دیدیلر . حقیر : « خیر اوله سلطانم الله اعلم ورسوله » دیه رک تعبیر مفهونه جرأت ایتم .

تعبیر فقیر اولیای بی ریا : — بومنصب مقدا سیدی پاشانک ایدی ، بزه ویردکاری منصب آنک منبری ایدی . « بن منبریچه چیقما هنر دکدر ، بنی کوپر یلیدن قورتار » دیدیکی کوپر یلیدن خوف ایتدیکیدر ؛ سنی کوپر یلیدن قورتار یرم دیدیککنزه الله اعلم دنیا کوپر یسندن کچر ، خلاص اولور . بودینده قلعه یی عمار ایله دیدیککنز شمدنکیری دین و ایمان و مذهبی معمور ایله دیمکدر . منبره چیقارکن تکرانوب اولدیکی منصب بوسنه اکا میسر اولمایوب مجروح اوله رق شهید اوله جفی در . والله اعلم ، بزم عسکر من اوزره دشمن قره خنزیر کبی برشب خون ایدوب کیرر اما ان شاء الله جمله سنی دندان تیغ براندن کچیروب یرلری دار جحیم اولور » دیدیکمه پاشای عاقل ایدر : « سبحان الله . بنم دخی درونمه بویله بر تعبیر لایح اولدی ، لاحول ولا قوه الا بالله » دیو ایاغه قالقوب « تیز ، جمله عسکر پر سلاح اولسونلر . غافل اولمایوب آماده طورسونلر » دینجه العظمة لله هلونه سحر اسنده اولان دریا مثال عسکر اسلام جوش و خروشه کلوب آسوده اوله رق پورلوق طاغرینه طوغری آت کزیندیره رک کیتمه ده ایدی .

حکمت خدا اول کون جمعه ایدی . جمله غزات جرید اوینارلرکن آتلی بکزاده نک کوچوک بک — که سهل طویالجه ایدی — قوشاراق کلوب آت بویننه دوشوب « بیره سلطانم چشمه تی وزیر ! اوتنه کی کون چنه ویورتوره کیدن اسماعیل آلای بکی وچوئشار اوغلی و نیکه قیری فی ناق اوغلی و عرب بلوکباشی ، چتینه لی بابا احمد اوغلی اسماعیل بلوک باشی و بو قدر عساکر اسلام و ندیکلینک اسپلت قلعه سی آلتدن بو قدر مال غنائم آلوب کلیرکن مکر دشمن اشته بو پورلوق طاغنده و دره سنده پوصو ایدوب

رؤیای صالح ملک احمد پاشا . — بر صبح صلات خجری هلونه سحر اسنده
 هلونه یکیچری اغاسی خلیل اغا و تکلی کتخداسی حسین اغا و حقیر برابر
 قیلوب حضور پاشاده حاضر اولدیغمزده پاشا بیوردیلرکه : « بویکجه برواقمه
 کوردوم . مکر جمعه کونی ایمش . بویانمزده کی سید احمد پاشا انشا کرده سی نماز کاهک
 منبرینه چیقوب جمله عسکره خطبه تلاوت ایدردم . خطبه یی اوقورکن آنی
 کوردم که سیدی احمد پاشا زره و کلاه و سرپناهن باشنه کیمش کلیور ، منبر
 زردباندن یوقاری چیقوب « آم برادرم ! بنم منبرمه چیقماق هنر دکلدنر . بنی
 کوپرلی وزیره عرض ایدوب اولدیرمهدن خلاص ایله . یوقسه بنی بویله بر
 جمعه کونی شهید ایدرلر » دییه اغلادی . بن دحی خطبه یی براقوب : « الم چکمه ،
 برادر ! سنی آنلردن الله قورتاریر ، ان شاء الله سنه آتیده سننکه طمشوار
 اووه سنده ملاقات ایدوب سنی بر حال ایدرز ، الم چکمه . وار بودینه کیروب
 قلعه یی بر خوشجه عمار ایله ، حفظ و حراست اوزره اول » دیدم ، اوده قبول
 ایدرک : « همان بزى دعادن اونوتماک » دییه منبردن کیری ، کیری اینهیم دیرکن
 باشی اشاغی دوشوب تکر مکر اوله رق مرحوم اولدی . همان بنده « بره
 مدد شو خطبه یی تمام ایدوب شوغازی وزیرى دفن ایدم » دییه عالی العجله
 « ونفسه العاصیته المذنبه المسرفة بنقوى الله وطاعته » دیدکدن صوکره
 « ایها الحاضرون » رینه « ایها الغافلون » دیدم ، آنی کوردم که شو قارشوکی
 پورلوق طاغندن بری بوغازلردن زنجیرلی یدی سکز یوز قره خنزیر ظاهر
 اولوب بورایه اینوب نماز قیلان جماعتی بولوم ، بولوم بولهرک تامنبر دیدمه
 یاتان سیدی پاشاک میتنه براق دیش اوردیلر ، اما جماعت اصلا صافلرینی
 بوزه ایلر . بونلرک آراسندن برس میز صاری ایو منبره طوغری چیقماغه
 باشلادی . همان اوایام ، سن آیونک زنجیرندن یایشوب منبردن اشاغی
 چکهرک دوشوردیککه « بیره ، اولیام اولدور ! » دییه منبردن فریاد ایلدم .
 سنده دال قلیج اوله رق آیوبی قتل ایدوب لاشه سنی سیدی احمد پاشانک
 میتی یاننه قویدک . بنده خطبه یی تمام ایدوب صلات جمعه یی ادا ایتدکدن
 صوکره « جماعت ایچنه کلن قره خنزیرلری قیریک » دییه فرمان ایلدیکمده

جميع طريق عاملى با كدر . خاله رينك پنجره لرى هپ هلونہ سحر اسندن
اوتہ آتلى بگزادہلر سراينہ وپورولوق طاغلرينہ ناظر در ، هر خانہدہ جنك
ايچون مازغال دايكلرى وار . زيرا بو شہردہ يكيچرى او طہ لرى يوق ايكن
هر بار شہر ايجرہ اوصقولر كلوب جنك ايدرلر ونيچہ اسيرلر آلوب كيدرلردى .
حمد خدا بوسنہ واليرى بورائزى محافظہ ايدهلى امن وامان اولدى .
حقير بو هلونہ قلعه سنىدہ ممكن مرتبہ سير و تماشاشا ايدوب آندن ينہ
رفيقلر مزلہ سیدی احمد پاشا نمازكاهى ديئندہ اردوى اسلامده ملك احمد
پاشا افندمزہ استقباله چيقان آغوات ايله واروب دست شريفلر ينى پوس
ايتديكمده : « های اوليام ، يارغار قديم ! خوش كلدك ، صفا كلدك » دیدى .
حمد خدا ينہ او وزير صاحب دلک شرف صحبتلر يله مشرف اولوب و اراط
فاتحى على پاشانك فتحنامه امرلر ينى و مکتوبلر ينى و يروب برديوان عظيمده
فتحنامه لر قرائت اواندقدہ غازى ملك احمد پاشا « اوليام ، غزاک مباك اولہ .
تيز دزدارہ خبر و يرك ، قلعه دن و اراط فتحى شادمانلى طوبلرى آتوب امر
سپہسالارى سجاله قيد ايديلسون . شہر دونانمالرى اولسون » ديہہ امر
ويدى . اوچ کون اوچ كيجه كرك پاشا اردوسندہ ، كرك شہردہ شادمانلقلر
اولوب شب و روز بيك پاره طوپلر آتيردى . بعدہ ملك احمد پاشا فتحنامه
صورتلر ينى ايات بوسندہ اولان شہرلرہ جملہ اغوات ايله و بويورد ملريلہ
کوندروب حقيرہ ايكي كيسہ ، بش آت ، ايكي رخت ، ايكي قليج ، بش فرنك
اسيرى و برچتر ملمع و سائر لوازمات و يروب ينہ کالاول نديم خاص ايلدى
و سعادتو پاشا بورسہ دن بوغاز حصارلرہ ، ادرنہ يہ ، اندن بغداد و افلاق
غزالرينہ و آندن و اراط غزاسنہ کيتديکمزى و سپيرو تماشا ايتديکمز قلاع
و قصبانک احوالى برر ، برر صوروب تحقيق ايلدى ، بو حال ايله ذوق
وصفا ايتدک . حتى برکون ضيافت عظيم ايدوب ، مقدا بوسنہ منصبہ کيدرکن
چکمجہ کيبرده خزينہ دار ايله عربده مز کچمشدى يا ، اشته بو ضياقتده
خزينہ دار ايله بزي باريشديروب ارامزى ياغ و بال ايلدى . بعدہ هلونہ
آتلوريله هر بار آتلانوب صيد و شکار و تماشالره کيدرديک .

بو قلعه نك رونه ويوك قاز شاعی مغاره لری ایچندن بر آب زلال فیشقیروب
چیقارکه استماع ایدن آدمك قولانغی اصم اولورکه ماه تموزده بوز پارچه سی
کیدر . بونده اولان کونا کون ماهیلرک عددلرینی خلاق عالم بیلور .
صاحب الخیراتلر بو عین الحیاتک کنارنده نشیمن صفهلر ایتمشلرکه آینه
وروندکن بوحبله کلوب صید وشکار ایدهلر ، مصلا محرابلرنده هم عبادت
وهم ذوق صفا ایله لر . بو آب ناب یوقوش اشانغی جریان ایتدکجه
صاحب الخیراتلر بو عین الحیاتی آریق ، آریق ایدوب شهردن اشانغی اون اوچ
عدد صودکر منلرینه جاری ایتشلردرکه عجیب وطرز آخرده آسیاب طحانلردر .
صولر اشانغی جریان ایدرک دوزلك وطوپراقق یرلرده کی باغ وبغچه لره
تقسیم اولنوب جمله جنین وغیطان و مشبک بوستانلری سقی واروا ایدر . بو
عیون پاکک طلوع ایتدیکی مغاره اوکنده عشراً فی عشر بر حوض عظیم
واردر . اول دخی بر جمع عارفان عشاقک یریدرکه بو شهرک جمیع محبوبلری
یوحوض پاکه کیروب کوموش بالغی دریا ملکی کبی شناورلک ایدرلر . بو حوض
آب پاکک تاریخی اولوب حوض اوزره اسمانه سد چکمش قایابه استاد کاملر
کندلرله چیقوب اویمشلر وچار کوشه بر بیاض مرمره بوناریخی قازمشلر
وجلی خط ثلک ایله یازمشلر ، مذکور مرمری صوکره بویامبشلر اما غایت
عالی اولغله قرائتی مشکل اولوب انجق دورین ایله او قومق حقیر سیاحه
میسر اولمشدر ؛ تاریخ :

مصطفی اغا بی هدالینا	حسبته الله رب العالمین
یسرالله له اعلی المنام	ضاعف الله خیرالحسین
الهم الله لنا تاریخه	جمع الابراروحی الاملین

۹۹۴

بوتاریخ قریبنده لاتین و یونان لسانجه دخی نیجه خطوط واردر . بو شهر
کرچه او قدر محصولدار دکل ، اما اشانغی صحرا سنک طولی قبله دن جانب غربه
اوچ قوناق محصـولدار وچنزار کیاهلی معمور صحرالر اولدیغندن شهر
غنیمت در . آب وهواسی لطیفدر ، مدوحاتندن روزکاریله صوبندن غیری
یرشی یوقدر . شهرک ایچنده اصلا قالدیرملر اولمایوب کسمه بجلا قایالی اولغله

طوپلری قوندا قلاتوب قلعه سدی اوزرینه علی الترتیب دیزمشدر ، جمله طوپلری هلوته صحرا سنه ناظر در . بونده اولان جبهه خانه بوسنه سرحدینک هیچ بر قلعه سنده یوقدر . درون حصارده اوچ یوز عدد جکرله اوچ عدد بغدادی انباری و برخنکار جامعی وار . ایچنه انجق یکریمی آدم صیغار . قلعه نك قبله یه ناظر بر دمیر قپوسی وار ، شب وروز پاسبانلری قپوده موجود اولوب هر شب درون حصارده مهترخانه چالوب پاسبانلر کابسانک محمدی جکرلر . هیچ بر جانبنده خندق یوقدر .

واروشی . — امله نك جانب قبله سی ، غرب وجنوبی قایالقدر ، دره وتپلر اوزرده جمله طقوز محله ، بیک یوز عدد کارگیر بنا ، قلعه مثال تحتانی و فوقانی اولر وارددر . بوخانه لرك نصفی نخته شیندیره اورتولوددر . بوتحتلری روزکار زورکار کوتورمه سون دییه هر اوک اوزرینه عظیم دیره ککر قومشلر . بوروزکار عقیم دردندن بوشهرک اکثری اولری قایاغان طاشیله اورتولوددر . بوراوش جمله اون اوچ محرابدر . یدی عدد بیوجکدر . چارشی یه قریب (دوقات اوغلی حاجی احمد جامعی) کارگیر قبایی معبد قدیمدر که قپوسی اوزرنده یازیلی تاریخی شودر :

لطف حقله ایریجک آماننه هانف ایدی مسجدهک تاریخ کوی : نم دارالمقین

۹۹۶

(سپاهی محمد بن عبدالله جامعی) قپوسی اوزرنده کی تاریخی : « فی سنة تسعماء احدی وسبعین لکین مقبولاً حسناً عندالله » ۹۷۱ (لاله پاشا جامعی) : قپوسی اوزرنده تاریخی :

کشفیا بنیادی بیلنمک ایچون تاریخن دیدم که بو خیرالبنا

۹۷۵

اوچ جامعه مدرسه طالبان وار . الی عدد مکتب صییان ، الی عدد تکیه درویشان چارشی ایچره انجق برحام و جمله اوچ یوز عدد دکان وار ، اشانگی دره کنارنده برعظیم خان وار ، شهر ایچنده نیجه عدد چشمه ساران وار ، چارشی قریبده (خندان کتخدا چشمه سی) نك تاریخی :

داشی پاکیزه مشرب دیدی تاریخن آنک کویسا بو چشمه اولدی آب ظهور

بو قصبه دن قالقوب اللی عدد پرسالاح رفیق‌لرله یینه جانب غربه میالجہ کیدرک ووندیک اوصوقلرینک خوف وخیشتلرینی چکدرک یوزبیک رنج و عنا ایله (هلونیه) صحراسنه چیققدق .

اوصاف سور بالای هلونه . — دو برونیک پنچ بریلرندن استرجان نام قرال بونی (هلونه) نامیله بنا ایتمشدر . صوکره خرواتلر استیلایدوب بعده فاتح زمانده اهالیسی ضربته شمشیر عثمانییه مقاومت ایدمه یه رنک قلعه یی براقوب وندیک کورفزی کنارنده اسپلت قلعه‌سنه فرار ایتشلردر . سلیم خان اول مصر فتحنده ایکن بورای یینه وندیکلیلر آلمش ایسه لرده آخرکلر سلیمان خان زماننده خسرو پاشا بونی بازوسیله فتح ایدوب کلس سنجاغنه پای تحت ایلمشدر . حالاینه بوسنه ایالتنده کلس سنجاغنی در . ۱۰۵۶ تاریخنده وندیکلیلر کلس قلعه‌سیله سائر یتیش الی پاره قلعه‌مزی تکلی مصطفی پاشا لندن آلوب اول زماندن بری کلس سنجاغنی کندیلرنده قالبوب آنک یرینه بو هلونه‌ده کلس بکارینک پای تختی اولمشدر . بکینک خاصی (۱۴۲۵) آقچه در ۹۲۷ تیمار ، ۴۸ زعامتدر . قانون اوزره جبهلوریله ایکی بیک عدد مسلح عسکری اولوب بکیله مأمور اولدقلری سفره کیدرلر . الای بکی وچری باشیلری واردر . یوز اللی آقچه پایه‌سیله قضادر . ناحیه‌سی جمله سکسان بش عدد قرادر ، استانه طرفندن یکچیری اغاسی ، براوطه جبه‌جیلر اغاسی واردر . قلعه دزداری ، الی یوز عدد یارار نفراتی ، شیخ-الاسلام و نقیب‌الاشرافی ، اعیان و اشرافی واردر . شهر صوباشیسی ، محتسب اغا و باجداری . معمار باشیسی . خراج اغاسی وار .

اشکال وزمین قلعه‌ه هلونه . — بو قلعه‌ه رعنا رونه طاغنک اتکنده یالچین قرمزی قیا اوزرنده سنک تراشیده ایله یایمامش اولوب شکلی بامیدر . لکن مرور ایام جابجا بعض یرلری خراب اولوب قالمغه ملک احمد پاشا کندی مال حاللندن حسب الله تعمیر و ترمیمنه اهتمام ایله در بیضا آسا بیاض قلعه‌یه اوکنده صحرایه ناظر برطوپنخانه سدی بنا ایلدی . قلعه‌نک تا دروّه اعلاسنده یالچین قیا اوزره برقله عظیم انشا ایلدی . قلعه ایچنده اسکیدن قاله

قریه ده فضلی پاشا مجدد برجامع ، برحمام برقچ دکان ، یوز عدد تحتہ وچام قابوغی فقیرخانہ سنکین اعمار وانشا ایدوب معاف ومسام ایله مشدر . زیرا بویایلاده مجارلر بہرسنہ نیجہ اسیرلر آلورلردی . آنک ایچون جمیع بوسنہ ایالتندہ متصرف اولان . وزرا بویایلا قدہ اون بیک عسکر ایله یایلانوب اطرافی محافظہ ایدر .

کویرز یا بلاغی . — بوییککول ، وانک سجان یا یلاسی ، بروسه نک کشیش طباغی یا یلاسنہ بکزر . اوزرنده ترفیل ، یونجہ ، آیریق ، برسہ مثللو نیجہ بیک الوان گیاه ایله سنبل ، بنفشہ ، زرین ، توتیا ، یرکلی اولور ، بر وشنہ وچیلکی اولورکہ طعمی ، لذتی انسانی مست روایح ایدر . بو صحراہ « بیروح صنم » یعنی انسان صورتندہ عبدالسلام کولکری ، جدوار رومی ، سنبل رومی ، رکس رومی ، شقاقل ، شقائق ، ثعلب وراوند رومی ونیجہ بونک اہالی الوان عطریات وگیاه حاصل اولور . بورالردہ کی عیون جاریہ نک لذتی ، بوز پارہ لکی ہیچ بریردہ کورولہ مش اولوب فوق العادہ ہاضم در . بر آدم یر طاق ویا قوزوی بیوبدہ بونک صویندن نوش ایتسہ آن واحدہ بییدیکی طعمی ہضم ایدر . نحیف وضعیف اولان دوابات بورایہ کوندرلسہ دبابہ الارض کی سمیز اولور ، بی آدم آب وھواسنک لطافتندن غایت تن درست وزندہ اولور .

بویایلادہ اوچ کون مکث ایدوب کولہ مز وقایاق ویوغورتلرہ پینیرل بیبرک جناب حقہ شکر ایدوب وجانب جنوبہ کیدرک (استرجان کویک قلعہ سی) نہ کلدک . لاتین قرالردن استرجان نام پہلوانک کویکلریچون بنا اولنمش برقلعہ ایمش . فاتح عصرندہ محمود پاشا فتح ایدرک ویران ایله مشدر ، اصلاً ایچندہ برشی یوقدر . بونی کچوب ینہ جانب جنوبہ (شو وچسہ قصبہ) سنہ کلدک ، واسع ومحصولدار برقضادہ کلس سنجانی خاکندہ ، باغلی بواجغلی ، اوچ یوز خانہ لی ، برجامع وبرخانلی چارشو وپازارسز برکوچوک قصبہ در . اما اھالیسی غایت شجیع وتوانا اولوب حتی فاطمہ سلطانک زوجی قوجہ یوسف پاشا بوربطہ دن مشتق اولوب حرم خاصدہ پروردہ اولمشدر .

هر شب خانه‌سنده اوچ، درت یوز مسافر قوندیروب تعیم وترزیک ایدر .
 بر باغ وحدیقه رضوانه مالک اولمشدرکه ایچنده آدم غائب اولور . کونا کون
 آبدار فاکه‌لری اولورکه بودیار بوسنده موصطارده وفوجهده مثل بولنه .
 اما بیوک آرمودی وکونا کون تفاحی اولورکه «راح راح مثل تفاح»
 سوزی مکر بوآق حصار الماسی حقدنه اوله . بوشهرک اوغول بالی وبال صوی
 دخی ممدو حدر .

(زیارت حضرت شیخ کافی) بوذات خاک پاک آق حصاردن مشتق
 اولوب کثرت سیاحت ایله جمیع علوم شتایه مالک اولدیغندن ماعدا علم کافده
 نظیر ابن جابر اولوب ینه آرزوی صلهٔ رحم ایچون بوآق حصاره کلوب
 مساجد ، تکیهٔ درویشان ، خان وحمام ومکتب صیان ، چشمه سارآب روانر
 و بی حساب خیرات وحسنات ایدوب برواسع ومحصولدار محلی جمله طلبه‌لرینه
 ومحب قدیملرینه قصبه مثال عمار ایدوب اسمنه (نوآباد) دیدیلر . باغ ارم
 مثال بریردرکه خالا کوندن کونه عمار اولماده در . بوجای ارمده ساکن
 اوله‌رق جمله فنونده برمثال ورساله یازوب نیجه معتبر کتابلره وعلی الخصوص
 نخودن کافیه کتابنه بر شرحکیز یازمشدرکه اوقویانلرک شرحه ، شرحه یانغی
 اریر . تابو مرتبه مشکل وکوج . مؤلفاتی واردر . بعده ارجعی جلیلنه امتثالاً
 دار فنادن دار بقایه رحلت ایدوب بنا ایتدیکی مدرسه وتکیه‌سینه برقبهٔ پراوارک
 زیر زمیننده سجاده‌سی اوزره هیئت بدنیه‌سیله یانار . حقیر زیر زمینه اینه‌رک
 باللذات دودیدهٔ مفخرتمله کوردم . حالا مشهد شریفی ایچره مسک وغنبر خام
 قوقوسی دماغ انسانی معطر ایدر ، کفتی بیاض چارشافلر ایله مستوردر ،
 بو آستانهٔ سعادت آق حصارک اوکنده نوآباد قصبه‌سنک شهرای اوزرنده
 واقع اولغله آینده وروندکان ارباب دلان ایچون زیارتگاهدر . رحمة الله علیه .
 بعده آق حصاردن قالقوب جانب جنوبه کیدرکن طاغیر ایچره بر عین الحیات
 قاینار صو باشنه کلدک . ملک احمد پاشا مفید ومختصر برقصر بنا ایتمش ، اما
 صوی کویا اریمش بوز پارچه‌سیدر ، بورایی ده عبور ایدوب ینه طاغ واورمانلر
 ایچره غافل کیتیموب پرسلاح مرور ایدرک (کویرز قریه‌سی) نه کلدک . بو

چالئور. زیرا وندیکیلرک اوصوقلری کله جک مختلف بر بوغازده واقع اولمغله ۴۴۵ هم بر قلعه در. شمال و جنوب طرفی چاه غیا مثل مال اوچوروم اولمغله قاچ آدیم محیطنده اولدینی معلوم دکل. قلعه قپوسی طرفده یالچین کسمه قیا خندق اوزره آصمه کوپری واردرکه بورادرکه واروشه کچیلیر. درون حصارده انجق سکسان عدد نفرات خانهلری اولوب خنکار جامی، جبه خانه وانبار وسائره یوقدر. قلعه نك نهر آشوری مغرب جانبه سهل حوالهسی واردر اما درت جانبی درک اسفل کبی اوچوروم وقیالی یر اولمغله بو قلعه یه اول حواله دن یورویش ایدیلوب واریلماز، انجق قبله جانبه بر بیوک دمیر قپوسی وار واروشه آچیلور. براوغرون قپوجنی دخی وار، حین محاصره ده صویه اینرلر نهانی یولدر.

وارونی. — جمله سکز محله اولوب سکز یوز تحتانی، فوقانی کارگیر بنا، حدیقه وکلستانی، بوستانی، کیره میت و تحتیه اورتولی واسع ومعمور خانهلری واردر. جمله سکز محرابی حاوی اولوب جمله سندن مکلف ومعوری (حیدر که خدا جامی) در. تاریخی:

دیدى عدنى اكا چون بدأ نظر تاریخ جنت عدنه مشابه بوبناء بالا

۱۰۲۵

اوج عدد تکیه سی واردر. جمله سندن (شیخ کافی حضرتلری تکیه سی) طریق خلوتی یه عائددر. اوج عدد وکتب صیانی واردر. شیخ کافی حضرتلرینک خاننک قپوسی اوزرنده کی تاریخ:

تاریخی صورانه بودر جواب شافی خانک بناسیچوندر تاریخ: «شیخ کافی»

۱۰۲۱

بر حمامی وار، جمله سکسان عدد دکانلری اولوب بدستانی یوقدر. لکن شیخ کافی مرحومک مدرسه ودارالحدیث ومأکل عمارتی واردر. بوراسی اولیه بر شهر کبیر دکلدر، انجق بر سرحد قلعه سیدر. آب وهواسی لطیف اولوب صولری شهره چام اغاجندن کوتوکلر ایله کلیر. بو واروشه متصل «جعفر بک زاده» نامیله بر زاعم وصاحب خاندان مردمیدان واردر که

ایسه بیلمک واولوق طاغلرندن بری کلوب بومحلدن عبور ایدرک اشاغی پاپچسه قلعه‌سی آلتنده پله‌ویه نهر عظیمنه قاریشور. پله‌ویه نهری دخی کول حصار ووارچال وقفی قصبه‌سی طاغلرندن کلوب پاپچسه قلعه‌سنک اشکی دیننده کی بش مناره بوی قایادن اوچوب اشاغی نهر وربانه قاریشدینی محلی کورمین بوکون کچروده برشی کورمش دکلدرد. بعده ایکی نهر عظیم بر اولوب اشاغیده شهر بنا لوقه ایچندن کچوب آندن اشاغیده صاوانهرینه ملاقی اولورلر. شهر اسقوییه جمله اوتوز عدد محرابی حاویدر: (مالقوج زاده ابراهیم بك جامی) جمله سندن معمور ومزین اولوب تاریخی شودر:

تحسین کنان کفتش هر کسی که دید تاریخ

ذی احسن مساجد هم اشرف جوامع

تکیه لری، مکتب صیانلر، متعدد خانلری، برحمای وار، یوزدن زیاده جهده دکانی وار. خانه لری ایکی بیک عدد اولوب تحتانی وفوقانی کیره میت وشیندیره تخته ایله اورتولودر. اهالیسی مجاهد فی سبیل الله وغازی آدملر اولوب صوفره بی امتنانلری بای وکدایه کشاده در.

بوشهرکده جانب غربندن ورباز نهرینی بیک رنج و عنا ایله کچوب جانب جنوبه کیده رک (آق حصار) قلعه‌سنه کلدک. حقا که در بیضا مثال برقلعه اولوب وندیك بناسیدر. اولجه بوقلعه‌نک اسمی (پرنچسه) ایدی. بعده ابواقمتح بورالری استیلا ایدوب کیتمش سده اصل ملعه‌بی سلیم خان اول عصرنده غازی خسرو پاشا فتح ایتمشدر. حالا سلیمان خان تحریری اوزره کلس سنجاغی خاکنده وویوادالقدر. یوز الی آچهلوق قضادر.

ستایش اشکال وزمین قلعه (آق حصار) — جوانب اربعه‌سی چنکستان واورمانلی برزمیندر. یالچین بر قیا اوزره شکل خمسه‌یده طاش بنا برقلعه بالادرکه در و دیوانیک قدی قرقر آرشون قدر بالادرکه ملک احمد پاشا اقدمز کندی مالیه بوقلعه‌بی تعمیر وترمیم ایدوب کویا نورمیین آسا برسور کوهرنیکن اولوب ایچنه مستوفی جبه‌خانلر وطوپلر آماده ایدرک دزداری و اوچ یوز عدد نفراتی تفحص وتفتیش ایدوب هر شب مهترخانه‌سی

قاريشير. بو شهرك اون بر عدد محلهسى وار، ايكي بيك عدد كاركيير بنا،
تختانى و فوقانى شنديره اورتولى خاندانلرى وار. جامعلرى اون يدى
محرابدر: (حسن اغا جامعى): محرابى اوزرندهكى تاريخى:

الهم الله لنا تاريخه جامع بالشرف بالؤمنين

مكتب صيبانلرى چارشو ايچنده برخان و برحامى، كفايه مقدارى چارشوسى
وار علماسى و اوطة صاحبلى چوق اولوب مسافرى خانلرينه قونديره رق
اطعام و اكرام ايدرلر. آب و هواسى غايت لطيفدر، حتى بوشهر ايچره
طاغلردن و باغلردن بيكي متجاوز عيون چاريدر، حكمت باريدر كه بو عيون
ياز كونلرى آقارده قيش كونلرى آقاز. باغ و بىچهلرى غايت چوقدر يره
باصاف ناميله ياد اولنور بركونا آرمودى اولور كه باشقه ديارده اولماز. حتى
ملك احمد پاشايه بو آرموددن قرق دانه كتيرديلر كه هربرى بر اوقه يدى
درهم كلدى. بعضيسى اوچ يوز سكران، اوچ يوز طقسان درهم كلدى.
بو آرمودى بركونا شربت ايله طورشى ايدرلر. اوزمان هربرى كويا بر طولوم
بال اولور، بو طورشونك صويده ايچنلره كيف ويرير؛ صيد و شكار يرلى
غايت چوقدر. حتى بو شهرك يولى اوزرنده بر آب هواوان كنارنده تخته
ايله بنا ايدلمش بر قصر و آرامگاه وار. بونك كې هر قايناق باشنده آرامگاهلر
واردر.

زيارتلىرى. — (غازى اسماعيل بابا)، طراونيك شهرينك و تير قصبهسى
جانبنده در. كنارنده (زيارت غازى ابراهيم بابا) قدسى سره.
بوشهرى تماشايى ايدوب ينه جانب غربه كيدهرك (اوبورجه) قريه سنه
كلدك. طاغلا ايچنده باغلى و باغچهلى، بش يوز خانلى، بر جامعلى معمور
قريه در. جامع پرانوارينك امامى محمود افندى صاحب حال و مظنه دن
بر ذاتدر. بورادن ينه جانب غربه كيدوب (اوسقوييه و قفى) قصبه سنه
كلدك. بوسنه سنجاغى قصباتنده بوندن بيوك قصبه يوقدر، بوسنه پاشانسك
خاصى اولوب صوباشيسى حاكدر و بوسنه ملاسى حكمنده در. وربان نهري
كنارنده جنوبدن شماله طولانى واقع اولمش بر شهر معموردر. وربان نهري

بوسنه - سرایدن هلونه قلعه سنه کیتدیکن

اولا سرایدن بسم الله ایله جیقوب جانب غربه کیدرک (اکشی صولر) قریه سنه کلدک . اوج یوز خانلی ، باغ و بفتحلی معمور سلمان و خرسیان کویدر . بوکویک قریه کی بر قاج یردن صوجغزله قینار . هر برینک لذت و طبیعتی مختلفدر ، اما بری غایت مسهل اولوب محموده و حب السلاطین شدتنددر . برعین دخی وار ، طبیعتی غایه انمایه قابضدر . برعین دخی وارکه وجودده اولان تمزیکه و داء الثعلب و کونا کون جریرله دخی فرنگیه مبتلا اولانله نافع و غایت یاقیجیدر . برعین ده وارکه رنگی صاریجدر ، اکثریا یاقرا بوصوی کونا کون چوربالره فویوب لیون صویندن وکل سرکه سندن لذت بولورلر ، لذتی اکشیدر ، بو عینک صویله دیگر صولرده اکشی صو دیرلر ، هر بری بر کونا لذتنددر بوصولری نیجه تجاران بحر و بر شیشه لره طولدوروب ولایت بولایت کوتورلر . بورادن جانب غربه کیده رک (پوس اوواچه) قصبه سنه کلدک . بوسنه مناسنک نیابتی حکمنده حاکم کدر . یدی یوز عدد کیره میتلی و تخته اورتولی ، باغ و بفتحلی ، بر خانلی و بر قاج دکانلی حمامسز قصبه جقدر . بورادن قالدقرق ینه عمارستان قریه لری کچوب (طراونیک) قلعه سنه کلدک .

اوصاف قلعه طراونیک . — لاتین قرالردن دو برونیک نام قرالک بناسیدر . بعده فاتح سلطان محمد بونی لاتینلرک الندن آغله حالا بوسنه خاکنده پاشاسنک خاصی اولوب و یو واده لقدر و یوز اللی اچقه قضادر . قلعه سنک زمینی بریاچین قیا اوزره نخمس الشکل سنک تراشیده ایله مبنی اولوب سهل حواله سی ، جانب غربه بر قوسی ، دزدار و نفرتی ، درون حصارده بر قاج نفرات اولریله کفایه مقداری جبه خانه سی وار .

وارویتی . — بو قلعه نیک اشانچی غرب جانبنده ، دره و تپه لی ، قیالی و طور اقلی بر یرده نهر عظیم کنسارنده واقع اولمش باغ ارم مثال بر شیرین قصبه در . بونهر او بورجه طاغلرندن کلوب بوشهردن اشانچی وریازه صوینه

باری ایله شهر وقراسنه وارنجه یه قدر اوپله اولاد وانسال برکاتی ویرمش که هر محله شهر اهلرنده جکر گوشه پسرانلرندن کچیلتر ، صیانی غایه الغایه چوقدر ، زادهم الله !

بوسنه نك زیارتکاهلری . — اولا شهر سرايك اورتاسنده خسرو پاشا جامه من متصل برقه پارانوار ایچنده غنوده (صاحب الحیرات والحسنات خسرو پاشا) : باب معلاسنك عتبه علیاسی اوزره چار گوشه برمرمر اوزره جلی خط ایله شو تاریخ یازیلی در :

قال داعی بالدعا تاریخه رحمة الما جد علیه کل يوم

۹۴۸

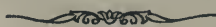
بووزیر آصف تدبیر سلطان بایزید ولینك دختر پاکیزه اخترندن مشتق اوله رق خیلی معمر اولوب اوتوز اوچ سنه کامل بوسنه سرحدی والیسی اولدی . وندیکیلر لندن قهر ایله یوز یتمش پاره قلعه فتح ایتشدی . حالا بوسنه سرحدنده قرق بر عدد جمعه قیلنور جامعلری ، اوچ یوزی متجاوز اوقافی واردر . بالذات نعش مبارککری جامعک صولنده حرم ایچره برسر آمد قبئی عالی ایچنده قدر عالی به مظهر اوله رق یاتار ، جمیع موحدین جامعه کوروب چیقدهجه روحنه برر فاتحه تلاوت ایدوب کچرلر . رحمة الله علیه . بوغازینك قبه سنه متصل ینه رصاص نیلکون ایله مستور بر قبه ایچره (زیارت غازی مراد پاشا) ؛ قدوسی اوزرنده کی تاریخی :

میر مراد چونکه دنیادن ایتدی رخت
کیم که ایشندی دیدی جان مراده رحمت

۹۵۲

(زیارت المولی اوغلان مصطفی افندی) خسرو پاشا جامعی ساحه سنده آسوده در .

بو شهری علی قدر الامکان سیر و تماشای ایتدکن ملک احمد پاشا افندمک مسلمی صاری ابراهیم اغا وسائر اعیان ایله وداعلاشوب بوسنه سرایندن هلونه قلعه سی محافظه سنده بولنان ملک احمد پاشا افندمزه کیندک .

کوکہ قورون دبوو قودرین شبر وقویضی ودغو اورون
 وودنو صولی چامور قالو چاموره باتان اکادی بلتن
 قازک آدی هم دخی اوردکک بری پاتقه در ، بری غوسقه در
 اری اژدرال آدی طورنانک داخی چاملدر بانئی دیوان
 غلوب دی هم کوکچینه قرفونذات ومهر مجات
 کمی لاکر وموره دکز اونوت اولان بوغولوب باتان
 نکه بات بوناق تقودی بری تسه راویژده استرجه مکه
 اولیاز یکیت قلبی کشی کرینه باقن یوره کی آسان

تتمه شهر انکیز سرای بوسنه . — روی ارضده سرای اسملی برچوق
 شهرلر واردر : اناطولیده آق سرای ، عجم ایله کورجستان وداغستان
 میانه سند تابه سرای ، هیهات صحراسی عبور اولندقدن صوکره نهر اردل
 کنارنده حالا دیار مصقوده شهر سرای ، روم ایلیده ویزه سرای وسائر
 اما بو بوسنه سرایی بونلرک جمله سندن معمور ومزین و آبادان بر شهر
 سنکستاندر . شهرک زیر وبلاسنده کی بی حد وحساب آب روان جریان
 ایدرک هر طرفی کل کلستان ومشبک حدیقہ رضوان مثالی متعدد بغچه لرله
 بزه تمشدر ، حمد خدا کوندن کونه آدم دریاسی اولمقده اولوب شهر ایچره
 یوجه ایکی بیسک قویون بوغازلانیر ، سنه باشنده قرق بیسک یایلا قویونلرینی
 آتشد قورودوب پاصدیرمه ایدرلر . نیجه کره یوز بیسک فیچی لحنه
 طورشوسی صلاموره ایدرلر ونیجه بیسک صغرلری ذبح ایدوب پاصدیرمه
 ایدرلر . بهار موسمنده اوچ آی نیجه یوز بیسک فیچی صاری کچی سوندن
 صورتقا وینیر ایدرلر . هر یوم محتسب اغا دفتریله آتی یوز بیسک اکمک بینیر .
 اولرده پیشن نانپاره لرک حسابی یوقدر ، بومرتبه نعمت تناول اولنور آدم
 دریاسی بر شهر معظمدر . انسانلری مهابت وصلابت وشجاعته سام وزیمان
 صفت بهادرلر اولوب حتی بودین ، اکری ، قنیرته وبوسنه ایالتی
 سرحدلرنده جمله یدی یوز التمش عدد سرحد قلعه لرنده جمله غازیلر بوسنه
 سرحدندرکه روز وشب هر طرفک دشمنلریله جنک وجدال وحرپ وقتال
 ایدرلر . خالق غایت معمر اولوب وفرت تناسل بولوب حتی یاورئی جناب

دیدى . « چسته نى پاشا » دیرلرکه عادل پاشا دیمکدر ،
 بوشناق و خروات قومنک لسانلری — بودیار قومنه السنه ناسده بوشناق
 دیرلر . فقط بونلره « بوسنوی » دنیلسه دهها زیاده خط ایدرلر . حقا که
 لسانلری و کندولری پاک و قدر شناس آملردر . لسانلری لاتین لساننه
 یاقیندر ، اشته منثور و منظوم کلام ایلسه بولساندن برنبذه نقل ایده جکز :
 بیع و شرا محلنده کی حسابلری .

یدنو ،	دوا ،	تری ،	چتری ،	پت ،	شس ،	سدم ،
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
اوسم ،	دوشت ،	دست .				
۸	۹	۱۰				

بو بوسنه سرای شهرینک عارفلی ، شاعرلری فارسینک (شاهدی) کتابنه
 نظیره اولقی اوزره بوسنه لسانی اوزره منظوم برلغت کتابی یازمشردرکه
 ایکی بحری بورایه نقل اولندی :

دروزن فاعلات

- (بوغ) تکرى ، (بدنو) بردرهم (یدینو) وحدتی (دوشه) جاندر
 (چویق) آدمدر لکیدر (ثیوتی) .
 هم فرشته (آنکل) اولدی کوکارده (بنهسا) ، (رای) جنت ،
 (رای نیقی) اولدی دیمک جنتی .
 (مومه) قزدر ، (پراه) طوزدر (زاغ) آزدر (پوت) یول (ویستور) -
 یوکسک (نیره) آچاق و هم نیرتی .

بحر آخر دروزن متفاعلن

تخمه اسماء اتده ایما بالفه ربا بالنی صاتان
 اکای دریا دیدی بورجه دوغ داخی بوزغ وکیل صاتان
 داخی هم داغه دیدیلر غوره چام اغاجنه دیدیلر بورا
 وصوره دخی صقلنی کتن اورولی بلتن
 شلوری دی یزه دخی کیتمهکده شاستی دخی بوصاوات
 دیدی اشلمکه بر صوخه موروه هم دیدی لان کتن

نوع رمضانہ دیرلر ، مثلث کبی اوزومدن اولور ، اودخی آدمی ایاغندن آلیر۔ لکن بورمضانہ نک عال العالمی اماملرده بولنور۔ عبادتہ تقویت ویریر لطیف شربدر۔ اما اصل شرابی ایچن نکبتدر ، بوشهر خلقیجه منفور و مکروهدر۔ باغ و مسیره لری ۔ — یکرمی التی بیک باغ جنان مثال حدیقہ لری وارکہ هربرنده آب حیوانلر جریان ایدر ، کونا کون مقصوره لرله آراسته ، حوضلر ، شادروانلرله پیراسته اولمش باغ ارملردر۔ ملاحظه نہری کنارنده مفرح کاه مولوی خانہ ، اندن یوقاری (تکیہ جک مسیره سی قوروسی) بونده برکونا آب دار ، لعل کون ، لذیذ اوزوم اولورکہ انسان بیمسندن طویاماز ، (نہر سرای مسیره سی) بونہر کنارنده جملہ سرای شہرینک ارباب مراعی خیمہ وخرکاهلریله مکت ایدوب هر بری برر اوقہ کلیر آلا بالقرینی دامہ دوشوروب لذیذ کباب ایدرک تناول وعیش ونوش ایدرلر۔

معادنی ۔ — بوایالتده طقوز کونہ معادن واردرکہ غیري دیارک خاک پاکنده بولتماز۔ بوسنہ دیارنده التون معدنی وار ایدیسه ده حاصلی خرچہ کفایت ایتدیکندن فرهاد پاشا قاپاندیرمشدر۔ سرہ پنجه قلعه سنده برکونہ سیم خالص چیقارکہ نوربورده قصبه سنده وسلانیک قربنده کی سور قیس شہرندہ بیله بویله بر فضہ خالص العیار چیقماز ، حجرنور یاخود «خرزما طاشی» دخی بودیارده بولنور۔ حجرلاجورد دخی بولنورکہ فرنک کبی بیک رنک و هزارلوندر۔ قورشون معدنی دخی وار ، خالص نحاس معدنی وارسده نادر وایچریسی التون طمارلیدر۔ حدید معدنی غایت چوقدر قوینجه طاغلرندہ یجد وقیاس دیر چیقار۔

لهجه مخصوصه واصطلاحات اهالی ۔ — اولا هر صباح بیدکری طعام فطوره (روچقه) دیرلر۔ اما عثمانی آراسنده بولفظ معیوبدر۔ حتی بر کون حاجی بشارت بوحقیرہ علی الصباح کلوب دیدی کہ : «اولیا چلی بزوم اوطلی دشمانلر حمامہ کیتدیلر ، اوزوم تهادور ، سنی بزہ کوتورہیم ، سکا روچقه بیدیرہیم۔» بوسوز اوزرینہ حقیر شاشوب کونا کون افکار فاسده یه واردینمده حاجی بشارت «بزوم دیارده روچقه قهوه آلتی طعامه دیرلر۔»

کسب و کار اهالی . — خلقنک برفرقه سی سرحد غازیلیدر ، برزمره سی اهل خدمتدر ، برصننی اهل اصناف و صراف اولوب برقسیمی ده اهل -نجارتدر . بربلوک اهالی ده پاشالره و اغالره سبکان یازیلوب مال میری تحصیل ایدرلر .

حبوبات و محصولاتی . — طاشی ، طاشی چوق اولغله دانه دار بغدادی اولاح وهرسکدن کلیر اما سرای خاکنده داری ، قره ، شعیر ، بقله ، صرجهک ، نخود ، هلدینه نام نبات بیتر . برکونا بال کچی لذیذ اکمکی اولورکه آدم بیک ایله طویاماز ، لکن داری اکمکنک صیجانگی کوزل اولورسه ده صغوغی طاش کچی اولور . یولاف وچاوداری ده چوق اولور . اشجار مثمره سی . — سرو ، صنوبر ، شمشاد ، عرعر ، زیتون ، طورونج کچی آغاچلری یوقدر اما هر سک و موستارک لب دریا سنده خورمانک غیر میوه بولور .

ما کولاتی . — خاص و بیاض لاتین صومونی ، روچقه چوره کی — که قهوه آلی اوله رق پینیر برنوع یاغلی چورکدر — طاووق بوره کی ، قیماق بقلواسی ، کونا کون اوتلی چوربالری ، میشه اودونی اوستنده قورومش قویون و صیغیر پاصدیر ماسی بجنیسی ، قپوصقا یعنی لخنه طوروشوسی ، صورتقا پینیری ممدو حدر .

مثمرات و مشروباتی . — مثمراتدن خوش جورخه اوزومی ، مولوی خانه کیرازی ، وشنه سی ، یره باصماز آرمودی الماسی واریکی مشهوردر . مشروباتنه کلنجه : اول بهارده بوشهر ایچره نیجه کره یوز بیک فیچی کچی سودندن کامل اوچ آی صورتقا صوی یعنی پینیر صوی ایدوب چارشو وپازارده فیچی ، فیچی صاتارلر ، بوصو جمله خلقک طبیعتلری مهسل ایدوب رنگ رولری احمر اولور . اما صاری کچی سودندن ایده نک صورتقاسنی یغما ایدوب نوش ایدرلر . حقا که غیر دیارلرده دخی بقول حکما صاری کچی سودی بهار ایامده خوشدرکه وجودده اولان صفرا ، سودا وبلغ کچی شیلری محو ایدر . وشناب صوی ، خردلیه سی ، بال صوی دخی کیف ویریر . اما بر

چوغی ده خروا تدر . بوشهرده نسا طائفه‌سی جمله قرمزی ویشیل چوقه دن . کونا کون لباسلر کیوب ایاقلرینه صاری پاپوج و ایچ ادیک کچیرلر ، باشلر نده ذی قیمت تپوش تاقیه و دیبا تاقیلر اوزره بیاض دلبد اوستلک ایله سیاه بچه کیرلر ، اما طشره ده کزملری اندردر ، چونکه اهل عفت وهنرلدر .

مناقب مطئه اهل حال و مجازیون . — اولا مجازی الهی (عبدی چلبی) : بر پیر ناتوان اولوب عشق الهی ایله سرمست و مدهوش و همیشه بیهوش ، صاصب رموز و کنوز کیمسه در . نیجه بیک کرامات عالیه‌سی ظاهر و باهر اولمشدر . حقیر اوراده ایکن بر کون عبدی چلبی چارشو و بازاره کیروب « بره قالدیر ، بره خزاره طولدر . بره طورها ، بره وورها ، سوندورها ، طورمه‌ها ! بره کیتدی سرای وای قیره ، احیا بادصبا طوتا طوراً » . دییه فریاد ایدوب کزردی . حکمت خدا اول کیجه قزانجیلر چارشوسنده بر حریق اولوب نیجه بیک دکان و خاندانلر یاقدی . بر قاق کون سوکره ملک احمد پاشا اقدمزک صوباشیسی ناشرعی ایشده بولمغله خلق طرفدن پاره ، پاره ایدلی ، پاشا دخی اوقلده بولنانلرک جمله سنی آصوب کسوب قیردی . ایرته‌سی کونی عبدی چلبی « ایشته اینی اولدی ، کیمسی ده اینی شهید اولدی » . دییه کزردی . اولیه بی نوا جان ایدی که بیقلری صقالاری فتیله ، فتیله اولمشدی ، دها نیجه مناقبری وارسه مسوداتمزک تحملی یوقدر . (دلی نسا قالدین) بودخی صاحب کشف ، جلال صاحبی مجذوبه بر خاتوندر ، اما صلاح حال صاحبی پرهیزکار اولوب اصم ، ابکم کزردی .

کلیسالری . — هپ کوچوکدر ؛ چاکلی مناسترلری یوقدر ، صرپ ولاتین خرستیانلرینک دیرلری معموردر ، فرنک وروملر دخی بودیرلرده آیین ایدرلر . یهودیلرک بر سناغولری وار .

عمارتلری . — شهر سرایده یدی یرده آینده وروندکان ایله سوخته و مجاورینه بذل طعام ایدر دارالضیافه لر وازدر : قوجه فرهاد عمارتی ، خسرو پاشا عمارتی ، قوجه محمد پاشا عمارتی ، — بوضوک عمارت سایمان خانک معمار باشیسی سنان اغانک بناسیدر . — .

زیرا جمیع خلقی (الکاسب حبیب الله) ی خوی ایدنمشلدر ، بطی الحركه اولان معرفتسز آدملری اصلا سومزلر ، البته بر معرفت ایله کفافلان آدمه رعایت ایدوب اهل کلام و اهل کمال آدملره ذکات دخی و یریرلر . خلقی بوشناججه ، تورکجه ، صرپ ، لاتین ، خروات و بلغارجه تکلم ایدرلر .

اسمای رجال بوسنه . — بودیار خلقی اسمایی تحفیف ایله محمد اسمنه محو ، احمده احمو ، شعبانه شابو ، ابراهیم ابرو ، ذوالفقاره ذوقو ، حسنه حسو ، حسینه حسو ، سلیمان سلو ، رمضانہ رمو ، علی یه علو دیرلر . لقبلری دخی لوب زاده ، قلب زاده ، قوصفی زاده ، لافی زاده ، چووو زاده ، بوناق زاده ، دشو زاده کیدر .

کوله لرینک اسمایسی . — خرم ، بهلول ، یورو ، سافو ، هویراد ، فرهاد . . .

مردوزنانک اباسلری . — اعیان و کبارلری غایت فراواندر ، اعیانلری جمله صایه چوقه فراجه و صایه قونتوش ایله سمور کورک کیرلر . وقت شتاده بوسنه نک قرمزی مقبول تلکی نافهسی و تلکی بوغاز کورکی ایله اطلس خفتان کیرلر . زیرا بو دیارده چوقه و اطلس بی قیمتدر . پا پوجلری سراپا صاری و دستارلری باشند باشه خنکاری اولوب هزاری مطلا دولبند صارارلر . وسط الحال اولانلر کذک اسکیرک چوقه کیرلر ، قبادی پا پوجلر ایله رفتار ایدوب شتا ایامنده دو بر ووندیکک سیاه مقبول قوزی کورکی کیرلر . ادنی پایه خلقی ینه چوقه لر کیوب نیجهری باشلرینه سرحدی یشیل قالباق کیرلر . نسا مقولهسی ایسه رابعه عدویه درجه سنده اهل پرده صاحب جمالدرلر ، مستوره درلر . لکن حسن جمال و لطف اعتدالده یکتا اولوب کلماتی جمله موزون و بیسانلری بدیع و دیشلری درمکنوندر . دختر پاکیزه اخترلری غایه الغایه پر هیزکار و باکر اولوب هنوز در تیم آسا غنجه ناشکفته درلر . اب وجدلرندن ماعدا هیچ بر فرد و مرد سوزلرینی ایشیتمه مشدر . قادینلرینک اسمایسی : صالحه ، سانحه ، راضیه ، مرضیه ، مریم ، هما ، حوا ، ام هانی ، نادره و سائره در . جواریلری اکثریا صرپ و بلغار بوسلمه لری اولوب

آتارلر . جمله کراسته و خطبلر صوایله جریان ایدوب مذکور بند باشنده
 قرار ایدنجه اودون صاحبیری کلوب کرتکاره باقهرق اودونلرینه اسپلر
 طاقوب اولرینه کوتورلر . برده بوشهرده قار و بوزی صمان ایچنه قویوب
 مخزنلرده حفظ ایدرلر ، بعده ماه تموزک شدت حارنده بلور کبی بوزلری
 چیقاروب و شنه خوشابنه قویهرق بوزلی خوشاب یابارلر . برده بوشهرده
 صیجان غایت نادر اولدیغندن کدی ده نادر در ، جمله خاخی حساب ، کتاب
 تیمار طائفه‌سی اولمغه « بر کدینک بر اچقه مصروفی اولور » دیسه کدی
 بسله مزلر ، بسله سله بیله کدی بی صفره باشنه آلوب ده نانپاره ویرمزلر ،
 خطاء بر کدی طعام باشنه کلیرسه ازار ایدوب « یوری ، سنی الله صیجان
 اولامق ایچون خلق ایتمشدر » دیو کدی بی دوکوب ، سوکوب قووارلر .
 حتی بنا لوقه خاخی بوسنه سرایلیری بو کدی مسئله‌سده مذمت ایدوب
 دیرلرکه « سرای خاخی خست و دنا تیرندن (حب المهره من الایمان) حدیث
 شریفله عامل اولمایوب اولرنده کدی بسله مزلر . تجاری کونده بر کره دن
 غیری طعام بیزلر . بر کره بر بوسنه سرایی طعام بیرکن اهلی کدی یه
 بر پارچه اتمک ویردیکه چون حریف اهانی بوشامشدر . » اما احتمال که
 بوسوزلر خلاف حقیقت اوله ، زیرا بن سرای خاخی منعم ، سفره صاحبی
 و غریب دوست بولدم .

رنک وروی و اشکال اهالی . — آب وهواسی لطیف اولدیغندن خلقنک
 رنک رولری حرمت اوزرهدر ، زیرا شهرینک جوانب اربعه‌سی یابالردر
 و آب حیات صورلی فراواندر . آنکچون اهالیسی زنده جان و حتی نیجه
 بیک رجالی مسن و معمر و زوال اولوب هیئت کیتمش ، قوتی تمش ، عمر
 مساسی تمشه تمش ، جماع و مصاحبیدن قالمش اولورلر . اما جمله‌سی پاک
 اعتقاد ، مؤمن ، موحد ، صاحب ورع و غل و غشدن بری کیمسه لردر که جمله
 صغیر و کبیر ، بای و کدا مصلیدرلر . چارشوسنده آچه صایارکن اذانی ایشدکلری
 کبی « لبیک اللهم ! » دیوب ایچه بی میدانده براقوب دکانلرینی بیله قاپاماز ،
 گروه گروه جامعه کیدرلر ، ادای صلاتدن سوکره کلوب تجارت ایدرلر .

کاربانسرای و خانلری . — اوچ یرده خانه بی منت مثال کاربانسرایلری وار ، آینسده ورونڈکان حسبی مسافر اولور . یکر می اوچ عددده مکلف و معمور ، مزین ، قاعه مثال خانلری واردر ، از جمله چارشی ایچنده حاجی بشیر خانی) ، (حاجی ترتر خانی) مشهوردر .

بکار اوطله لری . — سکز عدد بکار اوطله لری واردر که بوابلری بر آدمدن کفیل آلمانیجه بودکاله لره قویمازلر ، غایت مضبوط یرلردر . برکیجه بوندن اذنسز طشرده قالانی ایرته سی کون خاندن قوغارلر . هر شب بعدالعشا قولرینی سد ایدوب کوروب چیقانه رضا ویرمزلر .

چارشو وبدستانی . — جمله بیك سکسان عدد بازار حسن مثال دکانلری واردر ، اما چارشوسی غایت شیرین و ترتیب اوزره بنا اولنمش اولوب حلب و بروسه شهری کبی قات ، قات اورتولیدر ، لکن اوزرلری کارکیر دکلدر ؛ سراپا قاین دیرکلر ایله مستورلردر . شهر اهلری پاک و قالدیریم دوشه لی اولوب شیرین و کارکیر بنا برده بدستانی واردر . جمیع هند و سندن ، عرب و عجم وله وچه متاعلری بوراده بی قیمت کبی بوانور . حتی دوبره وندیك ، بیوک وندیك بوشهره اوچر وایکشر قوناق یاقین اولمغله زادره ، شبه نیک ، اسپلت بوشهره ایکی کونده قومور بارکیرلیله بی حد و قیاس اجناس متعدده دن لباس واقشه وکلای فاخره و خاری نادره لر کلوب صاتیلور . چوقه جیلر چارشوسی ، غزازلر پازاری ، قزانیجیلر پازاری جمله آبادانلردر . کوپریلری . — ملاچقه نه ری اوزرنده یدی عدد جسر قولر واردر . از جمله : (خنکار کوپریمی) الحاق بر کوپری ایسه ده غایت طولیدر ، طولی ایکی یوز الی آدمدر . (حاجی حسین کوپریمی) تاریخی :

کوریمچک هاتف دیدی تاریخی کوپری بی حاجی حسین قلدی تمام

بوجسرلردن یوقاری مولوی خانه قربنده ملاچقه نه ری اوزره بر بندر عظیم واردر که بوشهرک جمیع اودون کسنلری نه ر ملاچقه باشنده کی کوه بیستونلرده کی اورمانلردن درخت منتهالری کسوب اودون ایدرلر ، هر کس کسدکاری اودونه برر کونا کسک کر تیک کسوب نشان ایدرک ملاچقه نه ری نه-

مصطفیٰ غایت کوزل یازی یازار . (مسافر شیخ تکیہ سی) ، (عبدالقادر کیلانی تکیہ سی) ، (خلوقی تکیہ سی) ، (شریفی ابراہیم افندی تکیہ سی) .

چشمہ لری . — بو شهر ایچره یوز اوندن زیادہ چشمہ سار آب روانلر واردرکہ اصلا لولہ لری یوقدر ، همان سلسبیل آسا جریان اتمده در . سائر جریان ایدن صولری ده چوقدر . اما جبل قرہ طرفدن کلن پیکار کویا آب حیاندرد . شهر سرای بوسنه عارفلرینک قوللری اوزره شهر ایچره بیک التمش عدد عیون ایله لطیف قایناقلر واردر ، العہدۃ علی الراوی .

سبیل خانہ لری . — اوچ یوز عدد محلہ شہیدان دشت کربلا عشقنہ سبیل خانہ عطشان وار . اکثریسی چارشو و بازار ایچندہ : فرہاد پاشا ، خسرو پاشا ، مراد پاشا ، غازی عیسی بک ایله سائر اعیان و وجوہک مکلف سیدملری واردر .

درمدح انہار . — بوسرای شہرینک اورتہ سندن آقان ملاچقہ نہری دونایا بلالرندن وماچقوسہ وموقرہ طاغلرندن جمع اولوب جریان ایدرک شهر ایچندہ خنکار جسری آتندن عبور ایدوب ایکی ساعت اشاغی سرای سرای نہرینہ قاریشیر . سرای نہری دخی جانب قبلہ وجنوبدہ قولیچہ ، لپتہ ، بیہلک ، ہرسک طاغلرندن بری کلوب آشاغیدہ نہر صاویہ قاریشیر .

صوقویولری : یدی یوز عدد صوقویولری وار ، ایام شنادہ بعض صولر طوکغلہ بوقویولری استعمال ایدرلر ؛ بوسنہ اہالیسی حاکیم طبیعت اولوب قیش کونلری ، نافعدر ، دیبہ بوقویو صولرینی ایچرلر .

آسیابلری . — یوز یتمش آتی عدد صودکرمانلری وار . بوشہرک زیر وبالاسندہ کی صولر بری برینہ جریان ایدوب سریع الدوران دکرمنلری دوندیریرلر ؛ برکیجہ اللہ کیلہ کندمی کندمی کنندینہ اوکودوب دقیق رقیق ایدر ، ہر شہراہ اوزرہ دکرمنلری مقرر در .

حماملری . — بش عدد حمام دلکشاسی وار : خنکار حمامی جملہ سندن روشنا وخوش بنادر . النی یوز یتمش قدردہ خاندان حماملری وار ، زیرا ہر خانہ صوبامقرر در . ہلہ اعیان و کبار خانہ لرنندہ ہر مکلف حمام مقرر در ، حقیر دخی نیجہ خاندان حماملرینہ کیروب صفا ایتشدرد .

بیونلر ایچنده بولنوب عبادت و طاعت ایتدی کمز محرابلی ، منبرلی ، مناره لی ،
تاریخی مزین جامعلردر .

دارالتدریسلی . — برچوق مدرسی و مفسرلی واردر . مدرسهلرینک
جمله سندن مزین و مکلفی (غازی خسرو پاشا مدرسه سی) درکه اوزرنده کی
تاریخ شودر :

قال فیض الرب فی تاریخه جمع الابرار دارالکاملین

۹۷۵

مسجدلری . — یوز عدد مساجد و بقعه لری واردر . بونلردن جماعت
کثیره ایله مملو اولان خنکار کورپسی باشنده (حاجی عثمان بقعه سی) تاریخی :

حاجی عثمان قدسی هذا البنا	حسبه لله دار الطالین
یسرالله له فی الجنة	منزل عرفان بیت الکاملین
قال تاریخاً له عید النبی	بقعه لطلالین القاعدین

درالقرالری . — جمله سکز محله حضرت قرآن حفظ و قرائت سبعة
اوزرینه تلاوت اولنور . اما حافظ قرآنی آذرر . خصوصاً طبقات عالیلی
و اواقف عظیملی دارالفرالر یوقدر ، لکن اولو جامعلرنده شیخالقرالروار .
دارالحدیثلری . — اون یرده علم حدیث کوریلیر . خنکار جامعنده ،
فرهادیه ، خسرویه وقوجه علی پاشا ایله عیسی بکده ونیجه یرلرده حسبی
شیخ محدثلر واردر ، لکن مخصوص قبللی دارالحدیث بنا اولنماشدر .

مکتب اطفال . — یوز سکسان یرده مکتب و دارالتربیه سی وار ،
(حاجی سیجاه مکتبی) نک تاریخلی : « قالوا الاعلم لنا الاما علمتنا » در . هر
جامعک برر مکتبی وار . نجیب ، رشید صیبلرینه جانب وقفدن اثواب و یریرلر .
تکیه لری . — قرق یدی عدد تکیه گاه درویشانی وار ، (مولوی
تکیه سی) ملاچقه نهری کنارنده ، باغ بهشت آسار زمینده اولوب سماعخانه
و میدانی ، یمش ، سکسان عدد فقرا حجره لی مطربان محفللی ، عمارت
دارالاطعاملی بر وقف تکه جلال الدین رومی درکه شیخی ارباب معارف
درویشلردن مستجاب الدعوه بر ذاندر . نیزن باشیسی درویش خطاط

جامعلری . — یوز یتش یدی محراب معابدی وار ؛ یتش یدیسنده
جمعه نمازی قیلنور : اولایوقاری قلعده (سلطان پاشا جامعی) مفید ، مختصر
برکوجوک جامعدر . اشاغی شہرده (فرهاد پاشا جامعی) قورشون ایله
مستور برجامع روشندرکه قوسوی اوزرنده کی تاریخی شودر :

قدیمی فرهاد بک هذا البنا مجمع لزهاد دارالعبادین
اوهب الله لنا تاریخه حسبه الله رب العالمین

۹۶۹

شہرک اورناسنده ، ساعت قلعہ سی اولان محلده (خسرو پاشا جامعی) :
تایخی :

اهم الله لنا تاریخه مجمع الابرار دارالحامدین

۹۳۷

بوجامع روزشب جماعت کثیرہ ایله مالاملدر . زیرا شہرک ازدحام محلده
واقع اولوب برمنارہ لی وجمہ قبایلی وقورشونلی معبد قدیمدر ، بانسی سلیمان
خان دوری امراسندن اولوب غزا مالندن بنا ایدلمش روحانیتلی برجامعدر .
اوقافی غایت قوی اولدیغندن متولیسلی جانب وقفندن جماعت کثیرہ یه بوسنه
دیارینک بو شدت شتاسنده عمارت قازانلری قدر بیوک قازانلرله صولر
قاینادوب جمہ حنفی موصولقردن سلسبیل آسا ایصی صوجریان ایتدیریر ،
جمیع اهل صلات آندہ تجدد و ضوہ ایدوب عبادت ایتدیجکہ صاحب الخیرات
خسروپاشایه خیردعالر ایدرلر . برقاچ جامعلرده بویله کرماب موصولقار واردر .
(غازی علی پاشا جامعی) نک تایخی :

حضرت غازی علی پاشا بنی
لیس فی الدنیا مقام مثله
مسجدالعرفان دارالصا دقین
مجمع الزهاد دارالعاشقین
حسنه الله رب العالمین

۹۶۰

(عیسا پاشا جامعی) تاریخلی :

ابن عیسی بک محمد بنی
کان موصوفاً بعدل وسخا
قبل تاریخاً لهذا الجامعی
جامعاً للقاعدین الحشعین
وهو فی الدنیا امیرالسائلین
معبدالاعیان دارالعاریقین

۹۲۶

(۵۶۰۰۰)، دفتر کتخداسنک خاص (۶۰۰۰)، زعامت دفتر دارینک خاص (۱۵۳۳۰) آچہ در . قانون اوزره دفتر امینی، چاوشلر کتخداسی، چاوشلر امینی، چاوشلر کاتبی، وشهر امینی واردر. الای بکیسی، چری باشیسی، یوز باشیسی وار، بویالتمده زعامت وتیاردن قانون اوزره جبه لولریله اون بیک عسکر اولور، پاشاسنک دخی خاصنه کوره اوچ بیک عسکری اولوب سفره مأمورلردر. بوسنه ایالتنک محتوی اولدینی (۷۷۳) عدد قلاع عظیمه نك جمله اون ایکی بیک معدود عسکری وار. جمله سی مال دفتر دارندن معین علوفه ووظیفه لرینی آیلرلر. حاکم شرعی بش یوز آچہ ایله منلادر. نواحیسنندن قاضیسنه بهر سنه قرق کیسه حاصلی اولور، پاشاسنه ایسه بروجه عدالت ایکی یوز بیک غروش اولور. اما سیدی احمد پاشا کبی ضبط ایدن درت یوز بیک غروش دخی تحصیل ایدر. شیخ الاسلامی، نقیب الاشرافی، دزدار اغامی، سپاه کتخدا یری، ققپو ولی سرداری، بودین یکچیریلرینک اغامی، جبه جیلر سرداری، طوپجیلر سرداری، کومروک امینی، محتسب اغامی، باجداری، معمار باشیسی، شهر صو باشیسی وار، خراج امینی اغاسنک قولی اوزره بوسنه ایالتنده کی یتمش اوچ بیک عدد رعایادن سنوی جزیه آنوب یوز یتمش اوچ پاره قلاعه مواجب ویریلور. بر حاکم دخی محضر باشی درکه شریعت طرفندن مأمور خدام اولغله اهالی شهر آراسنده وقع ووقاری واردر. شهر امینی ایله شهر کتخداسنک دخی جمله اصناف وتجاره، اعیان واشرافه سوزی کچر. شهر کتخداسنک دفتری موجبجه سرای بوسنه شهری جمله درت یوز محله در. اون محله سی صرب، بلغار وافلاق رعایاسیدر، ایکی محله یهودیسی واردر، روم، ارمنی وفرنگلر ایسه بورالده کلوب کیچی اولدیغندن محله لری یوقدر.

وزرا واعیان سرایلری . — اون یدی بیک عدد کارکیر بنا تختانی، فوقانی کیره میت وتختہ شیندیره اورتولی معمور خانهلردر. پاشا سرایی: جمله سندن مکلفدر، سائر ایالت سرایلری ده پاشالره مخصوص مکلف سرایلر دکل، بررضیق خانداندر. دفتر دار مصلی افندی سرایی، سردفتر دار مصای پاشا سرایی، اب پاشا سرایی مشهورلری در.

قونمش واشاغی شهرده حالا خنکار جامعی اولان یرده بر سرای عظیم بنا ایدلمکه شهرکده اسمنه (سرای) دینشدر ؛ اما نهر عظیمنک اسمنه (بوسنه) دیرلر ، نهر اسمی شهر اسمنه اضافت ایدیلهرک (بوسنه سرای) دینیلور . قلعهنک معموریتی عثمانلی زماننده در .

زمین قلعہ . — بر کوه بلند اوزره کوچوک ، طاش بنا بر قلعۀ رعنادر . دائراً مادار جرمی کامل درت یوز آیدمدر ، شمال طرفه سهل خندقی وار ، اما قبله وجنوبی اشاغی ملاچقه نهرینه وارنجه برچاه ججم کبی ایکی مناره بویونجه اسفل اولوب بوترفدن حراهمسی غایت چوقدر ، اصلا ضرر ایتمز . لکن موقره یولی طرفدن ودکرملی طرفنده کی حواله لردن بوقلعه‌نک حالی خرابدر ، اصلا طوپ ضرباتنه مقاومت ایدمز . ایچنده دزداری ، نقراتی جانب شرقه ناظر برمتین دمیر قپوسی وار . درون حصارده ابوافتح محمد خان جاجی وار ، امام ومؤذنان ومهتران خانهلری ، غلال انبارلری ، بعض نفرات خانهلری وار وقلعه قپوسنک اوکیدن اشاغی شهر رایکاندرکه هرخانه‌سی صاییلور . ملک احمد پاشا افندمز بوقلعه‌نی تعمیر وترمیم ایدرک آغاردوب دربیضا مثال ایله مش .

عمارات شهر عظیم بوسنه . — بوقلعه بالانک جانب شمالنده ویسلدیز سمتنده وغرب طرفنده درلی ، تپه‌لی بر زمینده ملاچقه نهرینک یمین ویسارنده طوبرالی بایرلر اوزره بری برندن عالی قات باغلی وباغچیلی ، هرخاندانی آب روانلی ، تختانی وفوقانی اکثریا کیرمیت اورتولی وبعضیسی شیندیره تحتہ اورتولی ، باجه‌لی موزون خانۀ زیبالردر . بویله بر شهر معظم قانون قدیم سلیمان خان اوزره اوچ طوغلی بر وزیر عالیشانه بخش اولنان ایالت عظیمدرکه جمله یدی سنجاقدر . زعامت (۵۹) ، تیمار (۱۷۹۲) عدددر . پاشاسنک خاص (۶۰۰,۰۵۰) اچہ اولوب ایالت سنجاقلری بروجه آتیدر : شهر سرای بوسنه سنجاقل بکی تختیدر . کلس سنجاغی ، هر سک سنجاغی ، ایزوورنیک سنجاغی ، پورغه سنجاغی ، ارهود چسه سنجاغی ، قرقه سنجاغی ، راهووو چسه سنجاغی ، خزینه دفتردارینک خاصی

باغ و باغچه‌ها ایلہ پیراستہ اولمش ، برلطیف حاملی خاندان عظیمدرکہ سیاحان بر و بحجرہ معلومدر . تا ابوالفتح زمانندن بری بوخاندانک آتشی سونمیوب الی ماشاءالله نعمت دائمدر . الله مؤید ایلہ . بوسنہ و ہرسک دیارندہ نیچہ بونک کبی خاندانلر واردر ، بوشاہین پاشا سرایی قربندہ (ماجقوسہ خانی) واردر ، معناسی : «کدی خانی» دیمکدر . برعظیم خان اولوب محلندہ بنا ایدلمشدر ، (حاجی محمود) نام تاجرک مالیدر . برقریہسی وار منارہ لی بر جامع زیبایہ مالکدر . بورادن جانب غربہ یایلار ایچندہ کیدرک (قلا سنچا) قریہسنہ کلدک . قرق ، الی خانہ لی معمور مسلمان کوییدر . بوندہده اوچاق (حاجی بلتایک) ارباب زعامتدن صاحب کرم آدمدر . بورانک جانب غربیسی غایت چمنزار و محصولدار زمین معموردر . بورادن ینہ سمت غربہ اورمانلی طاغر ایجرہ یوقوش اشاعی کیدوب طاشلی قیال اوزرہ آتارک نعللری دوکولہرک (موقرہ خانی) نام نزلنہ واردق : «موقرہ» بوشانچہ طاشلق و صارپ یر دیمکدر ، بودہ بر ضیق قیالی صارپ درہ ایچندہ بش ، الی عدد صغیر و کبیر کیرہمیت اورتولی خانلری والی عدد فقراخانہلری وار ، آب حیات مثال صولری غایت چوقدر . بوقیالردن اشاعی آرتق تجارلرک سرمہ آرابہلری کیدہمیوب جملہ یوکلری موقرہده بارکیرلرہ یوکلہدوب سرای شہرینہ کوتوردیلر ، بز دخی بورادن قالقوب (سرای قلعہسی) نہ کلدک .

سرای شهر و قلعہسی . — روم ولاتین مورخلرینک افادہلرینہ بوشہرک ابتداسی دردبند بکلہمک ایچون دو برو بیک نام قرال اون اونبش عدد کلبہ احزانندن عبارت اولوق اوزرہ بنا ایدلمشدر . اوچ یوز قدر نفرات بو موخس در بندہ نکہبانلق ایدرلر مش . اما بورانک آب و هواسی لطیف اولدیغندن مرور ایام ایلہ در بندہ کی دیدہ بانلر تناسل بولہرق باغ و بنبچہ و بنالر یایوب معمور برربطہ ایتمشلر ، بونی کورنچہ قرال دخی بورایہ برقاہہ بنا ایتمش . کیتدکچہ شہر معمور اولہرق بندر مشہور اولمشدر . بعدہ ابوالفتح زمانندہ ہرسک اوغلی احمد پاشا قوتیلہ ابتدا دیار ہرسک ، بعدہ ایزورونیق فتح ایدیلوب صوکرہ بو حصار فتح ایدیلہرک درونہ مقدار کافی عسکر

یوز عدد تحتانی و فوقانی کارگیر خانہ زیبارک اوستلری سراپا تختہ شیندیرہ اور تولودر . التي عدد محلهسی اولوب التي محراب جامی وار : اولا (بایزید ولی جامی) : طرز قدیم ، سادہ جہ بر معبد اولوب کرہ میتلی وبر منارہ لی در . برتیکسی ، اوچ مکتب صیبانی ، بر کوچوک خانہ ، یتیمش عدد اصناف دکانی واردر . بر حمانچی وار ، بدستان وسائر عمارستاندن آزاده در . زیرا ایچ ایلدہ یولدن خارج وصایا واقع اولمش غریب بر دیاردر .

حکمت غریبہ وعجیبہ . -- بوشهرک اور تاسندن بر کوچوک صو آق ورق نہر درینہ قاریشیر ، آق بر صودر . اسمنہ (وودہ سرب) دیرلر . فقط ملعون بر صودر ، کوموش معدنلرندن طلوع ایدر ، شہر خاخی بوصولنوش ایتمکله اکثریا بوغازلرنده یومری ، یومری « قوشقہ » تعیر اولنان امراض مختلفہ حاصل اولوب رجال ونسوانی غایت معیوب قیلار . خاخی بوشناق اولوب رعایاسی صرب وبلغاردر ، ہمسیدہ غریب دوستلردر

بورادن قاقہرق (راونا یا یلانچی) نہ کلدک ، بونی اشارکن سیر ایلدیکمز اشجار منتهایی تھیرر ایتمکله بیتیرہم . برچوق درخت عظیملرک عمرلری آخر اولوب صرصر باد فسا کندوسنہ ریح عقیم کچی اصابت ایدرک نخ و خشبلری سر بزین خاک اولہرق یاناردی . حقیر آدن اینوب پیادہ روش ایلہ بر درخت بالانک طوانی اولچدم ، کامل درت یوز یتیمش آدیم ایدی . قالینانی دہ اول قدر زیادہ ایدی کہ اون سکنز آدم کوچ ایلہ قوجاقلاردق . تابو مرتبہ بالا و عبرتنامہ درختلر ایدی . بتون طونا کیلرینہ کراستہ بویایلاقدن کیدر . بوکوه بلندی عبور ایدرک (پوجینہ) قریہ سنہ کلدک ، بر کوچوک خانہ وار ، کوه بالا ایچندہ بوشناق کویدر . بورادن جانب غریبہ یا یلالر ایچرہ کیرہرک (شاہین پاشا خاندانی) نہ کلدک . اطرافی خیابان ، میشہ وبوستانلی بر خاندان عظیمدرکہ شب وروز بیک آتلی قونوب کچر . بش یوز آتلی اینسہ مسافرینہ چول ، طوربا و تھجرہ چیقارمق و ہرکسہ ارزو و مراملری اوزرہ طعاملر ویروب اکرام وانعام ایتمک مقرر در . یتیمش ، سکسان عدد یردہ متعدد تحتانی و فوقانی حجرہلر ، مقصورہلر ایلہ آراستہ -

جامی بیوجکدر . ایکی عدد تکیه‌سی ، اوچ عدد مکتب صیانی ، ایکی عدد خانی ، بر عدد کتیفجه حامی ، یوز عدد دکانی وار ، مکلف قهوه‌خانه‌لری وار . میخانه و بوزخانه‌لری یوقدر . بر خیابان و باغستان ایچره مفرح و چمنزار بر نمازگاهی وار ، صیف و شتا بونمازگاهک زمینه اصلا کونش تأثیر ایتمز ، گویا خونیه شهرینک باغ مرامیدر . بوقصه‌نک اورته‌سندن قولی پاره نه‌ری آقار ، یعضیلری لطیفه ایچون « قولبار صویي » دیرلر : چاقچه طاغرنندن طلوع ایدرک صاوايه قاریشیر بر کوچوک آب زلالدر ؛ نمازگاه طرفندن چارشو و حمامه کیتمک ایچون بوسو اوزرنده‌کی کو پریدن کچایر ، کرچه کوچوک بر ربطه‌در ، اما آب و هواسی لطیف و شیرین بر زمیندر . خاندان صاحب‌لرندن نمازگاه قربنده ولی‌العم الحاج ابراهیم افندی واردر . بورادن جانب جنوبه کیدرک بر کوی کچدک ، اورادنده ینه سمت جنوبه کیدرک (درن) نه‌ری کنارنده منزل آلدق . بوراده سرم سنجانچی طوپراخی تمام اولوب قارشوی طرفی بوسنه ایالتیدر . بوراده‌کی نه‌ر درن تاهرسک سنجاننده جترانه و ایلق و اغور طاغرنندن جمع اولوب قوجه شهرینه ، اورادن استی قولوینه قصبه‌سنه ، ویشغراده و آندن بو محلدن اشاغی راجه قلعه‌سی اوکنده صاوا نه‌رینه قاریشوب بکوردان قلعه‌سنی کچر ، آندن بلغراد قلعه‌سی دیننده صاوا دخی طونایه قاریشیر . بوراده نه‌ر کمی ایله کچوب شر نچه بلقانندن (سره‌نچه) قلعه‌سنه کلدک . بوقلعه‌ده دسپوط قرال بنا سیدر . (سره‌بنه) بلغار و صربجه کوموش معناسنه اولوب بوقلعه‌نک طاغرننده دخی کوموش معدنی بولتمقله بواسم ویرلمشدر .

سره نچه قلعه‌سی : قلعه‌سی بر پشته‌ده قرمزلی قیبا اوزره واقع اولمش اولوب حواله‌لی شکل خم‌سیده ، طاش بنا ، بر قلعه‌ رغنادر . دزداری ، اللی قدر نفراتی کفایه مقداری جبه‌خانه‌سی وار ، درون حصارده چارشوی و پازاری یوقدر ، حین فتحده طوپ ضربانندن منهدم اولمش ایسه‌ده بایزید ثانی زماننده براز تعمیر ایدلمشدر . کندیسلی فاتح قوتوختاندندر .

واروشی . — شهری درملی ، تپه‌لی بر یرده واقع اولوب جمله سکنر

اسلامه مشتاً اولماسی فرمان اولنوب دلایلر ندا ایلدی، العظمه لله اردل دیارندن
آنان مال غنائم میدان محبته چیقوب انواع سیم وزین اوایلری اسپرلر بلغراد
پازارنده بیع وشر اولندی. سردار معظمک فرمانیه شربطاق قاعه سی ایله
سکل هند قلعه سی اوزره سفره کیتمک ایچون وارا ط قلعه سندن چیقان پولاد
پوطلری طوب دوکمک ایچون برپوطی فرهادی کولسکر ایله یوز بیک رنج
وعنا چکک رک قیره رق آتسه براقیدیلر، فقط اریتمک ممکن اولمایوب آخرکار
آتشدن چیقاروب فراغت ایلدیلر. بعده بلغراددن جانب جنوبه (زاویه)
قریه سنه کلدک. سمندیره سنجاغی خاکنده صرب وبلغار رعایلی زعامت
کویدر؛ آندن ینه اورمانلر ایچره کیدرکن اورالردن کرا بارکیلری بولدق.
اما برندن قان آقیوردی، بر آز ایلری واردق، براقچ انسان نعلشلی
یاتیور، اما بری دیریحجه اولوب گاه یاتیور، گاه دوشیور. آندن سؤال حال
ایتدک. مکر اول آن حرامی حریتلری بوزوب قیرمشلر؛ بو آدمی بر
حیوان اوزره یوکلهدوب ده ایلری واردق. بردره ایچنده اون یدی
انسان نعلی و برچوق سبت، صندوق واثواب واثقال ییغلمش طورییور
بولدق، مکر هنوز حرامی بونلری صویوب بزلی کوره رک فرار ایدوب
کینکاهده پنهان اولمشلر. بزسخی «اوغریدن اوغری یه حصه واردر» دییه
پایمال رمال اولان امتعه فاخره واقمشه نادره بر قاتی بیاض، بر قاتی صاری
صیرمه ویدی پارچه فرنک قطفه سی، یدی طوناق چوقه ایله یدی رأس
بارکیر آلوب بورادن جانب جنوبه کیتدک، (والوا) قصبه سنه کلدک. زمان
قدیمده پورچا بوقلعه یی فتح ایدوب تملندن منهدم ایتمش. بانسی ینه دسپوط
قرالدر. بوربطه مزین سمندیره سنجاغی خاکنده بکک رک خاصیدر،
وو یواداسی حاکمدر، یوز اللی ایچه پایه سیله قضا اولوب کاهیجه بلغراد
ملالرینه صدقه اولنور، جمله نواحیسی قریه لرندن اوچ کیسه حاصلی اولور،
یکیکچری سرداری، کتخدایری، دزداری فلان یوقدر. جمله التی محله در.
سکز یوز یتمش عدد تختانی و فوقانی، کیره میت و شنیدره اورتولی، باغ
و بوغیچلی اولری واردر. جمله اون محرابلق معبدی وار، چارشی ایچنده کی

بایالت کوندروب بوحقیرہ دخی بوسنہ ایاتی فتحنامہ سنی احسان ایلدی ؛ افندمن ملک احمد پاشایہ دخی محبتنامہ وذی قیمت هدایا ویروب حقیرہ دہ برکیسہ خرچلق اوچ آت ، یدی عدد جاریہ ویرہ رک بوسنہ کیتمکی فرمان ایتدی . بوئانادہ جملہ غزاتہ دستور ویریلہ رک ہرکس وطنہ روان اولدی . علی پاشا طمشوارده چاوش زادہ ورش قلعہ سندنہ قالبوب سائر وزرا ومیر میرانلرہ منصلبرینہ کیتمک امر اولندی ، سردار اکرم بر اغاسیلہ اردل دیارندن آلتان مال غنائمک ذی قیمتلرینی واراطدہ قومایوب بلغراد قلعہ سنے کوندرمک ایچون او قدر انواع سیم اوانی زرین وبی حساب مصنع ومرصع صلیبیر ، چلیبیر ، زرین ومرصع لؤلؤ الماس ، یاقوت ایلہ کار اولمش زرین کار خالخال وطوق ایلہ استفانلر ، الوان اتمتہ اصناف واقشہ وکالای بی حساب میدان محبتہ چیقاریلوب حجت شرعیہ ایلہ علی پاشا دفتر ایدوب اغاسنہ تسلیم ایتدی . صوکرہ بالادہ ذکری سبقت ایدن اجساد وتمثال عجیبلری ، نیجہ بیک ناقوس وچلیبا چاکلرینی ، کونا کون ہوان طوبلری ، مصنع التونلی منقش طوبلری وسائر کونا کون ذی قیمت آلات حربلری بکر میشر ، اوتوزر چفت جاموس وصیغیر چکر اراہلرہ مرقوم اشیایی تحمیل ایدوب آمادہ اولدیلرندہ بوحقیر دخی سردار علی پاشا افندمزہ وغیر وزرا واعیان کبارلر ایلہ وداع ایدوب متوکلا علی اللہ یولہ چیققدق .

واراط قلعہ سندن بوسنہ دیارینہ کیتدی کمز

واراطدن علی پاشا اغاسیلہ اوچ بیک قدر عسکر ویدی یوز اراہ مال ایلہ جانب جنوبہ بسم اللہ ایلہ کیدوب (فکته باطور) قلعہ سنے کلدک ؛ بورادن (نانووہ) قلعہ سنے ، اورادن (طمشوار) و (رنتہ) پلانقہ سنی عبور ایدوب (پانچ اووا) پلانقہ سنے کلدک . بورادن اوچ کوندہ کیملرہ بوقدر اراہ ومال ثقیللری کچیروب (باغراد) قلعہ سنے یتشدک . بوشہرک شمدی بوقدر عساکر

اولدی . اما علی اغانک قلیجی اسکی آلمان اولدیغندن نیجه بو طی پاره پاره ایدردی . بو صورتلر او قدر تمثاللر ایدیکه هر بری التون ایله یالیزیلی ایدی . هر بری برر خراج روم دکردی . شب چراع طاشی کوزلر ویکرمیشر قیراط الماس طیرناقلر وکیمیسنک اللرنده طونجندن مجوهر مینالی طوپوزلر وصاللر ، وبللرنده قولچلر و او موزلرنده قالقانلر ایله تزین ایدلمش ایدی ، کیمیی آت اوزره سوار اولمش وکیمیی پیاده دوروب آتلی کورن ذی روح ظن ایدردی . هر برینک قدلی ایکی آدم نندنه ایدی . بوتماللری اسیر اولان پاپاسلردن سؤال ایتدم ؛ بونلر نه سعادتدرکه بونلره بر شی کار ایتمز دیدم .

بر قسیس دیدی که : (بونلرک ابتدا معدنلری دیار عجمده نخچواندن کلشدر . طونج ایکی شیدن مرکبدر . نصفی قلاوی و نصفی باقردر . طونج اصراللون اولق ایچون توتیادخی قونیلدقده صاری آتون مثال طونج اولور . حالاجه کافرستانده و بزم بو واراط قلعه سنده اولان اوچوز عدد طوپلر مز بوتربک ایله دوکولمش والتون کبی براق و صاریدرلر . ایشته بزم واراطده علی اغانک قلیج ایله اوردینی صورتلر پولاد نخشوانی طونجی اولغله نه آتشدن ونه اکدن باک و پرواسی اولوب هیچ بروجهله بونلری قیرمق غیر قابل ایکن بو علی اغان نیجه چالم ایله بو بوتلری قلیج ایله چالدی . « دییه او قوجه قسیس انکشست بردهان حیرت اولوردی . پاپاسدن بونلرک یوط اولوب اولمادیغنی ، بونلره طاپینلوب طاپینلمدیغنی صوردم ، بونک اوزرینه پاپاسی : « کرچه قوم مجار ملت مسیحیهدندر ، فقط بت پرست دکلدر . کلیسالمزده خاچدن غیری بر اثر وقنادیل دان و چراغدن اوزرکه شیئی معتبر یوقدر . جمیع در و دیوارلری اینجی کبی بیاضدر . اما نمسه ، دونقاریر ، دانیمارقاده یاننده کی کلیسارک جمله درو دیواری تصویرات و مصلوبات متنوعه ایله مالا مالدر . « دیدی . هله حمدالله بو واراط کلیسالرندم . اصلا و قطعاً بت قالمایوب جمله سی عبادتکاه مسلمین اولدی .

ازین جانب ، بعدالفتح سردار علی پاشا جمله اغالری فیخنامه لر ایله ایالت

ایله فتح اولندیغدن مکه و مدینه یه وقف اولندی . واراٹ قلعه سی اطرافده اطاعت ایتمین نواحی بی نهب و غارت ایتمک ایچون جمله عساکر اسلام قول قول طاغیلوب قلمله تحریر اولماز درجه ده مال غنایمن بشقه اسرا ایچندن یدی یوزی میری ایچون آندی . نانا صبا رفنار عسکرلرندن ایشتدمکه (بزم غازیلمزده یتیمش اوچ بیک اسیر واردر) دیدیلر . سردار معظم علی پاشا قلعه واراٹ فتحده جان و باش اوینادوب فی سیدیلله اوروش ایدن غازیلردن قامه محافظه سنه مأمور اون ایکی بیک منم دیگر نیست دین شهبازلره تیمار وزعامت و کدک ترقیلر ایله جابجا خراب اولماش خاندانلر و یروب چراغ افروخته ایتدیلر . اولا زمانک رستم سام اقرانی سیدی احمد پاشا که حالا زمانمزه اولیه بر شیرزه وزیر دلیر یوقدر اطراف واکنافی محافظه ایدوب آنک خوف و خشیتندن کیمیانوش قرال قلعه التنه کلوب شبخونلر ایتمکه قادر اولامدی . فنلاقلی غازی سهراب اغا بوده دلاورلرک سردارندن ایدی . قاچاطلی علی اغا بهادران جوانمردانک بری و سربازان فنلرک دلبری ایدی . سیدی احمد پاشالی کوچک شاهین اغا واکره اغالغندن معزول سیدلی احمد اغا ، آندن پانچق حسنی بک برقصیرالقامه کیمسه ایدی . صابوچ داغلیری و طورده دره لرنده کی تحصن ایتمش اولان باغلیری بولوب کرفنار قید بند ایدوب حضور سردار علی پاشایه کتیرلر ایدی . هر بار مجار کفارینی بسته زنجیر ایدرلردی بفضل الله تعالی نصرت اهل اسلامه و کثرت هزیمت کفسار لوامه یوز طوتوب هر بر غازیمز نیجه یوز آقلقلریله کفاری خاک ایله یکسان ایدرلردی .

واراٹ قلعه سنک طلسملری — واراٹک ایچ قلعه سی اوکنده نیجه عدد صاحبقرانلرک طلسم و اشکالمی وار ایدی . نیجه لری طونجندن آت اوزره سوار اولمش طورلردی . قاچاطلی علی اغا ندر بوجدام پوط تصویرلری دیوب بر کره آت براقوب مذکور طونج صورتیه اولیه ساتور علی آتدیکم اوآنده خیاری کبی اول صورتک صاغ قولئی دوشوردی . غیری خلق دخی بو بوطه (بته) قلیج اوشوردیلر . نیجه لرینک قلیج لری پاره پاره

صوقدی . زیرا آنلر بو جنکده یخشی یارارقلر کوستردیلر . جمله مال و خزینه وجبه‌خانه‌لری تحریر ایدوب هر بری اربانسه تسایم اولنهرق فتح مژده‌سیله رکاب هایونه کوندردلی . تاریخ فتح و اراط :

واراط آلتدی اردل ازدل اولدی

۱۰۷۱

دیگر :

واراطی آلدی عدودن علی پاشای دلیر

قلعه‌دن امان ایله بی سلاح چیقان دشمنی سنکوی قلعه‌سنه کوتورمکه خصم محمدپاشا تعیین اولندی ، بونلری یرلرینه تسلیم ایدوب کایرلرکن اوزرلرینه (های دوشاق) نام ولایتک اهالیسی چیقوب علی‌الفله جنک عظیم ایدرلرکن میدان عربده‌ده خصم محمد پاشا قورشون ایله قاصیغندن اوریلوب بوجنکک خبری درحال اردویه کلدی . کولکندن قوپان غازیلر آنلانوب جنک ائناسنده خصم محمد پاشانک امدادینه یتیشنجه دشمندن یدی یوز کله ، اوچ قبودان ، یوز سکسان عدد قطنیا یوناقلری الوب بونلرله خصم محمد پاشا مجروحاً اردوی اسلامه کلدیلر ، قرق بش عدد شهیدلرمله یوز عدد مجروحلر کلوب محمد پاشایی جراحلر تیمار ایلدیلر وکتیردیکی قطنلرده کندوسنه احسان اولنوب کان شهیدانک نعش منورلری اردوکنارنده دفن اولندی وخصم محمد پاشا منصبه کیتمک اوزره فرمان آلوب یننه سردار مکرمک فرمانیه جبه‌خانه و خزینه پادشاهی قلعه ایچنه یرلشدیریلوب قول قول قلعه‌نک تعمیر و ترمیمه مبادرت اولندی وبرکون مقدم‌جد واهتمام ایدوب جمله غزات موحدین قلعه اطرافه قارنجه کبی طارانوب خندق جمله خار و خاشاکندن تطهیر و اتمام ایلدیلر و خندقک مجار قاریسنک دلاتیه آچدقلری قپوسنی تکرار سد ایدوب خندق ایچی کالاول کیرچ صوبی ایله مالا مال اولدی . طشره واروشلرده جمله کنیسالری جامع ایتمک فرمان اولنوب درون حصارده خنکار جامعی و طشره واروشلرده وزرا و اعیان جامه‌لری انشا ایتمه شروع اولندی . جمله دکانلر و خانلر (ویره)

شکلندہ کورینوب قلعه بی بر ساعت دھا قوت بازو ایلہ دوکدی . نہایت ایچریدہ محصور اولان یدی عدد مجار امراسندن راقوفجی لعین قابودانک قرداشی ویوز باشیلری ، برنمسه قبودانی طشرہ رهن چیقوب بی سلاح علی پاشا حضورینہ کلہرک یدی کون مہلت ایستہ دیلر . سردار اندیشہ کار اولمغله « یوق بوکون چیقارسہ کز خوش والا یارینہ قالیرسہ ایشته غزات برکرہ دکل ، قرق کرہ دھا یوروش ایتمکہ حاضر باشلردر ؛ جملہ کزی قیروب اولادلر کزی دہ اسیر ایدرز » دیدکده آخر الامر جملہ سی بی سلاح طشرہ چیقمغه قرار ووروب یکیچری اوجاغندن ویدی بلوکنن و سردار طرفندن درون حصارہ بیک قدر عسکر کوروب جملہ جہ خانہ ، خزینہ و طوپلری قبضہ تصرفہ آلہرق ضبط ایلدیلر ، اماینہ جملہ عسکر متریسارندہ آمادہ ایلدیلر ، غزاتدہ برسورر و شادمانی واردی کہ گویا « اهل جنت سسک » دینہ مژدہ آلمشردی . بعدہ ایرتہ سی کونی دشمن یارہلی و سائر لواحقیلہ قلعه قپوسندن طیشاری چیقجہ تاریخ اولہرق ایکی جمیلی وشدہلی « اخر ج ج یارجیم » سنہ ۱۰۷۱ دنیلیدی . بعدہ عساکر اسلام ایچری حقیر یرتقصیرہ دخی سابقہ لرم اوزرہ ابتدا قپو اوزرہ علم رسول اللہ دیندہ فتح اذاخی او قومق میسر اولدی ، هذا من فضل ربی الحمد لله ثم الحمد لله . . . آندن حصار استوارلرہ کیرنجہ ابتدا صلاۃ جمعہ ادا اولنوب بریایلم طوپ و بریایلم تفنکر آتیلدی ، کلبانک محمدیلر چکیلوب یتمش عدد قولدن طبللر دوکولدی ، اوچ کون اوچ کیجہ دونانما فرمان اولنوب خیمہ و خرکاھلرک طنابلرینی ہر شب چراغان ایدوب برج و بارولر اوزرہ نفت و قطران و مشعللر یاقیلردی . بوشادمانلغی واروشدن سیر ایدن دشمنک آھی اوچہ پیوستہ اولوردی .

صوکرہ سردار مظفر جملہ وزرا ، میرمیران ، امرا و ایش ارلینہ خلعت فاخرہ لر احسان ایدوب موعودی اولان ترقیلری دخی اربابنہ ووروب همان اوچ بیک قدر غزات مسلمینک باشلرینہ کندی الیلہ طورنا تیللری صوقدی . حتی رفیقمز اولان قاجاطلی علی اغانک و پانچو حسین اغانک و ددہ قلعه سندن قورناردیغمز لافی زادہ نک باشلرینہ بوتون شاہین قانادلری

ایدردی . اما دشمن حیلہ و شیطنتہ رخنہ دار اولان یرلرہ نفت ، قطران کول
 وباروت دوکوب جملہ قلعه‌دہ کی دشمنلر اونم آتیلدیجی محلہ واروب وار قوتی
 بازویہ ویرہ رک مرغ سمندر وار آتش نمرود ایچندہ قالب اورادہ عسکر
 ایلہ کامل درت ساعت سینہ برسینہ جنک وجدال و حرب و قتال ایلدیلر . آخر
 الامر دشمن سہل غلبہ ایدوب قلعه دن طشرہ لغم یرلرندن خندقہ چیقوب
 غزرات ایلہ قاریش ، قایتیش برجنک ایلہ دیلر کہ مثنی دلی حسین پاشا جنکنده
 بیلہ کورمہ مشدر . بوحالی جنکہ کیلر کورنجہ « برہ غازیلر ، یولداشلر مزہ
 امداد ایدلم » دیہ جان و باشلریخی دین مبین یوانہ قویوب بر آغز دن اللہ اللہ
 ایلہ آتش تابہ رها بولدیروب آچیقدن پرتاب ایلہ قلیج اورارق دشمنی کیری
 قلعه یہ قوغدیلر . بوانادہ دخی دیگر طرفدن بریوروش ایدوب خندق ایچندہ
 دشمن لاشلری اراسندہ قالان شہدا نعللرینی قورتار دیلر ، کنارہ چیقار دیلر ،
 اماینہ بونلر اوزرہ دشمندن باران لعنت کبی قورشون یاغوب نیجہلری جام
 شہادتیی نوش ایلدیلر . آندن سردار ظفر شعار چانال باش پاشایہ « بنم برادرم ،
 یرلرمدہ سنک قولکدن آتالم ، کورہلم آینہ دوران نہ صورت کوسترر . بنم
 برادرم ، لطف ایلہ قولکدہ کی غزرات مسلمینی کوچوک احمد پاشا مر حومک
 جنکلرندہ کوردوک کبی جنکہ قیندیر . مواعید و احسانلر ایلہ بردخی تکرار
 یوربیہلم ، عسکرک بردخی یوزی دوزسہ بروجہ ایلہ یوروش ممکن اولماز »
 دیہہ رک او طرفدن دخی برعظیم لغم باغلانندی کہ یتیش قطار باروت ایلہ یدی
 خزینہ لی جبال مثال بیوک بر لغم ایدی . ایرتہسی کون ایچریدن بر مجار فرار
 ایدوب سردارہ کلدیکنده « ایچریدن دخی سزک آلتکزہ براغم حاضر لادیلر ،
 دیوخبر و یردی اما حمد خدا بوکونہ قدر دشمن طرفدن براغم ، نہ سائر کونا
 یر آلتی ایشی اولماشدی . بوخبر موحشدن صوکرہ ایرتہسی کون کالاول
 جنکہ حاضر لانوب « چتسال باش پاشا طرفدن لغملر آتیلہ جق » دیہہ هر
 طرفدن طبل جنکہ طرہ لر اورولدی ، هرکس لغم آتیلماسنہ مترقب ایکن
 قلعه قیوسی اوزرہ بیاض ویرہ بایراقلری دیکلوب « الا مان ای کزیدہ وزرا »
 دیہہ صایحہ رغبت ایدرک امان دیلدیلر . علی پاشا بونلرہ امان زمان ویرمز

شبخون ایدیور ظن ایدیلر . بهادران امت وملت پرسلح برلرنده قرار داده اولوب خندق ایچره غزات مسلمین ینه باق صید وشکارینه باشلادیلر . امانه ماهی لیدی ایدی ، مکر مقدا صوی بوشانان خندقک اورتیه سنده اون ذراع عرضی اوزره بر خندق عمیق ده وار ایمش که کامل یکر می آرشون اولوب کویا تحت الترابه منتهی ایمش ! بوراده خیلی غزات مسلمین غرق اولوبوردی . بزم غازیلر ایسه اولکی صوی ایتدقدن صوکره خندق ایچره طاغیر کی طوپراق سوروب چاوش زاده محمد پاشا قولندن بردها قپولر قومشردی ، ایسته اورادن کوندن کونه قلعه آلتنه واردیلر وصوی چکیان اورتیه خندق دخی عبور ایدوب قلعه دیواری تکرار اوچ خزینه لی لغم ایله آلدیلر ، حتی یتمش قنطار باروت ایله انشا اولمش برکونا لغم ایدی که مثالی دیگر هیچ برقلعه محاصره سنده کورولمه مشدر . بولغم اثناسنده سردار دورین فکر . جمله غزاتی آگاه ایدوب جمله غزاته جبهه خانه عامره دن نیجه یوز بیسک تیغ ، تیر ، سپر ، حربه ، بوندوق وجدالر توزیع اولتوب ترقیسلر وعد اولندی ، غزات ایچره برسرور وشادمانی اولوب بری برلرینی جنک پرخاشه ترغیب ایدوب روز روشنلری عید ، شب ظلمانیلری قدر سعید اولدی ، کندی آرارنده ذوق وسرور اجرا ایدرک غسللرله حاجت نمازلری قیلنوب بری برلریله اوپوشوب کوروشه رک وصیتلر ایدیلر . لغم محلی تمام اولتجه جنک طبلنه طره لر اوریلوب جنکی حریریلر چالیرکن همان برکره زمین وآسمان لرزان اولوب چاوش زاده محمد پاشا قولندن تکرار بر دخی اللی ارشون مقدری قلعه دیواری بر هوا ومعلق اولوب دیوار اوزره بر قرار اولان دشمنک بری دارالبوار اولدی ، بونک اوزرینه « الله ، الله » رهها بولدیروب عسکر اسلام جدی یورویوش ایدره رک باش آلماده باش ویروب صساواش پرخاش ایتده ، سردار علی پاشا ایسه اسب سوار ، آنده شمشیر کرار ، دینلده اسم « یافتاح ویاقهار » وهیمانلرنده سکه ممسک صد هزار ایله اردو ایچنده طولاشوب عساکر مسلمینک کله ودیل کتیرنلرینه بذل انعام واحسان ایدرک « قوماک ، ارسلان قرنداش لرم ! » دییه رک هرکسی جنکه ترغیب

یرده تاتار عسکری وار ، البته برایکی کون اول خبر آنور ، همان سن جانم
 سیدی پاشا بودین ایالتیله مترسیه کیر ! « دیدکلرنده سیدی پاشا اصلا بو
 جوابلره اهمیت ویرمیوب « بن بو دین ایالتیله وجله سپاهیان غازیلریله
 مترسیده کی غازیلرک قفاداریم ، غیری ایشه مأمور دکام « دیر ، ناچار ،
 ابتدا یکچی اوجانی طرف ، طرف « معقولدر ، « دیرلر ، اشبو مشورتده
 بولنان جمله وزرا ، میرمیران وامرا و سائر ایش ارلرینه « شمیدن کیری
 قلعه یه کوز آچدیرمیوب برکون مقدم قیش کلهدن ، اللر ایاقلر طوکه دن
 همان قلعه یی قبضه تصرفزه آلام . « دیو ننبیه و تأکید اولنوب فاتحه
 او قوندقن صوکره هرکس یرلی یرلرینه کیدرک دفعه واحدهده یکرمی یدی
 عدد بال یمز طوپلره و او قدر قالمبورنه و شایقه و شاهی طوپلره بر قتلدن
 رها و یروب شب و روز دشمنه کوز اچدیرمیهرق صدای الله الله اوجه
 پیوسته و قلعه ک جوانب خمسہ سی ده رخنه لرله آراسته اولدی . باخصوص
 قلعه ک جانب شمالیسنده کرش نه ری آشوری حواله اولان پشتہ عالی
 اوزرنده ینتر حسن پاشا « یوتور ، ینتر تره لالی وای ! « ترنماتبله هر بار
 قلعه ک دروننه اول قدر کولله لر اوردی که صداسی اوجه قایلدی . قلعه ک
 دروننده ، بدنلر و طایپه لر اوزرنده اولان دشمن اوزره برقراره کولله لر
 اوروب شب و روز یکچی چیری غازیلری اویله قورشون یاغدیدیلر که نه
 قادردی که برحجار باشی قالدیره ، بردشمن باش پارمغنی امان دیبه قالدیرسه
 نشانیلقده مهارتکار اولان یکچی چیری دلاورلری اونی باش پرمغندن
 اورورلردی . مکرکه خارجه کلوبده شهادت پارماغنی قالدیره ، اکا امان
 مقرر ایدی . اما حال یننه بویله ایکن رخنهدار یرلرینه وارمق محال
 اولدیغندن اول کیجه دشمن منهدم اولان یرلرینی کمال مکر و شیطنت و استادی
 ایله تعمیر و ترمیم ایدردی . حکمت باری ایله خندقک صولری برحجار
 قاریسی دلاتیله کسلوب کیتمش ایدیسدهده جانب شرقی طرفنده ینه بر خیلی
 درین صوقالمشدی ، همان برکیجه مذکور صوانغ یوللرندن رها بولوب بر
 صاعقه موخش پیدا اولدی که جمیع غزات حیرت ایچنده قالدیرق دشمن

احراق بالنار ایدرک نیجه سنی صولره براقیرلردی وغزات صایسز اسیرلره مالک اولمشاردی . هرکون زیر قلعه ده اولان غزاته اوچ ، درت یوز آرابه مال غنائم کلوب قلعه کوب اولان موحدینه توزیع ایدیلیردی . کرچه ناتار صبار قنار ایله سیدی احمد پاشای دشمن شکار اردویی غنیمت ایدیورلردی ، اماقلعه ده جنک کوندن کونه سرتلشوب حرب و قتال مشتمد اولماده ایدی . حتی « یوز بیک عسکر ایله کمیانوش قرال اردویی شبخون ایده جنک » دییه افوا ناسه کفت کو دخی شایع اوله رق هرکسه برکونا تلاش الوردی .

آخرا الامر مشورت تنیه اولونوب حضور سردارده کار آزموده اختیارلر علی طریق الکنسایه « و اراطده وار آت تفشکی ؛ قوینوکه قوی اتمکی ؛ قیشه قالمادن ایسه ، کوره کور اول کیتمکی ! » دیو پادر هوا سوزلر سویله مکه باشلادیلر . نیجه لری ده « اللهم عافنا ، بزم بوسفر مزده ساطر جی محمد کبی اولورسه پادشاه جم جنابه ، کوپریلی کبی بر وزیر صاحب اقتداره نه جواب ویره لم ؟ » دیدیلر . بعدالمشاوره ینه سیدی احمد پاشای بودین ایالتیله و اراط قلعه سنی برجانندن دوکمه تعیین ایتدکرنده سیدی پاشا : « بن عسکر اسلامک اکسه سندن قفادار و جمله ناحیه لرینی نهب و غارت ایتمه مأمورم . احتمالدرکه بر طرفدن کمیانوش قرال کله ، ان شاء الله تعالی سز جمله یولر کزدن حرکت ایتیموب قلعه یی دوکمه که همت ایدک اولمایه الاخیر ، کیریدن کلن ایله بن سویله شیریم . » دیدی . بونک اوزره مشاوره کار اختیارلر : « بره سیدی پاشا ، پادشاه بزه اردلی غارت ایدوب احراق ایله یک دیمه دی . سزدن و اراط قلعه سنی ایسترم ، دیدی . بلی ، بو اردل دیارینی خراب ایت بو اعدایی قیروب خسارت ایله ، هرکس آلاجنی آلیر ، بزم پادشاهه ویرمک اوزره قبضه تصرفزده نه قالیر ، دین مین ایچون ضبطمز نه دن عبارت اولور ؟ بزه آخرکار نه عائد وفائد اولور . بو ولایتی نهب و غارت ایتمه ناتار عسکری مأموردر ، کمیانوش قرال بوقلعه آلتنده کی عسکری باصمغه کلیرسه جوانب اربعه مزده نیجه ایالت عسکری قراوولارمن وار . ایکی ، اوچ فرسخ

دوکه تمام ایتدجکه نیجه یوز دشمن استیمان ایله طشره چیقوب برپاره اتمک ایسترلردی . نتیجهٔ مراسم استانهٔ سعادت طرفندن کوپرایی وزیرک فرمانیله اناطولیدل اون بیک عدد عالی تبار عساکر کرار ایله میر میرانلر امداده کلوب واراط قلعه‌سی اطرافنده مکک خیام ایتدکلربی دشمن کوروب آنلره اوقدر طوب کولله‌ری آندی که کویا باران لغت یاغدی‌ریدی . تازه عسکر دخی براغوردن هجوم ایدوب شب وروز قلعه‌نک مهندم اولان یرلرندن نیجه کره کیروب باش ودیل آله‌رق حضور سرداره کتوروب ترقی واحسانلر آیلرلردی . اما قلعه ساکنلرینک جبه‌خانه ومهماتی حددن افزون وقیاسدن بیرون ایکن کندیلری ده ایکی کره صیاد النندن خلاص اولمش وحشی حیوانه بکزه دکلرندن نیجه کونه مکروشیطنت وحیل و دسائس کوستروب شب وروز تفنک آتمادن خالی دکلر ایدی ، حال بویله ایکن سردار مکرم بر آن دشمنه آمان وزمان ویرمیوب قلعه‌ی دوکمه اقدام تام ایدردی . والحاصل بونک مافوقنده اوله‌رق هیچ برسردار طوب کوبلق ایتمه‌مشدر دینه بیایر . فی نفس الامر غزات مسلمین ناصل اقدام تام ایتمه‌سونلر که هر متریس یوللرینه هرکدیکه اربابی بولوب تعین ایتمشدی ؛ آنجق سیدی احمد پاشا بو دین ایالینه بر قوله تعین اولنمادی . بلکه تعین اولنسه‌ده کوپرایی صدراعظمه رغماً کیرمیه‌جک ایدی . همان بوقلعه‌نک جانب شالمده دریا مثال عسکر جنک آور ایله طوروب عسکر اسلامی محافظه ایدردی ، اطراف واکنافه چته وپتورلره کیدردی . ینه بویله ایکن سردار علی پاشا سیدی پاشایه هر امورنده معاونت ایدردی ، دائماً واراط قلعه‌سی اطرافنده اولان واروش وناحیه‌لری ، عدویه قهر اولسون ایچون ، بودین عسکرینه غارت ایتدیروب تخریب و خسارات ایدردی .

بواردل خلقی هپ ماللربی زمینه کومر طاقیدن اولدقلرندن غزات مسلمین اموال وایشانک مواقعی اسیرلرندن اوکره‌نوب ارایوب بولوب مال غنائم وفیره نائل اولورلردی . اول قدر بساط واونی الده ایدلدی که آرتق تحمیل بار اتمکه یرو وقت قالمادیغندن دشمنه قالماسون دییه اوکر انہا اونانی

امرسرداریه چادرلر دیگر بر محله نقل ایدیلیر، صوکره قاری خندق کنارندن بر دلیک دلیریوب اون قولاج یرده بر عظیم دمیر قپو بولدیریر ، کلیدلرینی قیردیروب حلقه لرینه طوب پالامارلری باغلایه رق بوقدر مسلمین « طره موله » خلاطرلی چکنجه العظمة لله بر قطره صوقالمایوب آدم کوده سی قدر بالقار جامور ایجره قالدیلرکه حسابخی الله بیلیر . اما اشاغی صحراده چوق آت و آدملر غرق اولدیلر . غزات مسلمین دخی بالق بیعدن استغنا کتیروب طوردیلر . اول آنده مذکور عورته اوغلنی ویردیلر ، اوغلنی آلوب یانویه کیتدی . بعده غزات مسلمین الله الله ایله خندقه وقت شافعیده کیروب ابتدا چاوش قولندن خندق ایجره قوبورلر قلعه دیوارینه واروب ییقمیه مباشرت اولندی . آندن چاتال پانا قولندن خندق ایجره قوبور و متیرسلره یورتیلوب دشمن بو حالی کوروب قلعه نك رخنه دار یرلرندن طشره فرار ایتمه باشلادیلر ، « قلعه ده ذخیره قالمادی » دیواغلا دیلر . بر کون چاوش زاده قولندن بر عظیم انم آتیلدی وخیلی دیوار بیقیلوب آچیلدی . لکن قلعه نك روی دیواری ارتفاع نهایتده اولوب ایچریدن دشمن دفع اعدا ایتمه اولغله یوروییشک کیروسی یورومه یوب دیوار اوزرنده اوچ عدد سردن کچدی سمندیره بیکتلری قالب کوردیلرکه عسکرک کیروسی کله یور ، کندیلری اورتده قالدیلر . از هر جهت یکدل ویکجهت اولوب دال قیلدیچ شهر ایجره یورودیلر ، دشمنی شهر ایجره قووارق ، قیرارق وهر بیکیت ایکی ، اوچ کلهلر ، خراخر جنک ایدرک یورودیلر ، سائر برکدکن چیقوب سردار معظم اوکنه کلدکلرنده جمله سنه بانغا ماباغ تیمار ، زعامت و مبالغ احسان توزیع اولندی . بونلرک عقیدنجه درون حصاردن ایکی یوز عدد دشمن طشره یه امان ایله چیقوب کیتدیلر . بونلره تانار عسکری راست کلهرک اسیر ایدوب اوکون بر آلائی عظیم ایله سکز بیگ تانار یکرمی بیگ آتلیله قلعه دن طوب منزلی قدر بعید یرده کلوب مکک ایتدکلرنده دشمن بوقدر عسکری کوروب قلعه دن « الامان ای وزیرعالیشان ! » دیبه فریاد ایتمه باشلادیلر . سردار بوفریاده باقمایه رق اول کون اول کیجه دخی قلعه نی دوکه ،

هر اشب دشمن شيطانك كار قلعهنك بش عدد طاييهلرى اوزره نفت
 وقطرانلى يورغان وياچانلر لر ايله چراغانلر ياپوب صبح و مسادين غيرتنه
 حواش و خاش ايدرلردى . بو محمله سىدى احمد پاشايى سردار على پاشا
 بو قولدن قلعه دوكمكه تعين ايدوب سىدى پاشا دخى سمعاً و طاعة ديوب
 جمله خرگاهلرني بوزوب بر غيرى یرده قوره رق غزات مسلمين ايجره
 كليوب « بز بو طرفلرى محافظه ايدرز » ديو سرداره خبر كوندردكده سردار
 صاحب غيرت « اولمايه الاخير » ديو وار قوتى بازويه كتىروب جمیع غزات
 مسلمينه انعام واحسان ، نيمار وزعامت توجهيله لطف و كرملر و حسن
 معامله لر ايدوب هر بار كندیلری متریس لرندن چيقمیه رق عسكری جنكه
 ترغيب ايدردي . چاوش زاده محمد پاشا قولندن قلعه نك حالى غایت خراب
 اولوب دشمن خرابلری عمار ایده مز اولدی . زیرا بر طوبك صدمه‌سى
 يتمه دن ينه او ييره اون كوله دخى امانت ايدوب خراب ايلردى . اما دشمن
 ينه غيرتدن قالمایوب دفعه بيك عدد تفنگلری برهوا اولسون آتاردى .
 بو منوال اوزره جنك كوندن كونه قيزيشرب جیوش موحدین سحی واهنامه
 كلديلر ايسه خندق درياسى مانع ! بو ائنده سردار اكرم امور دیده اختيارلرله
 مشاوره ايدوب اطنه پاشاسى خندق صوينى كسمكه مأمور اولدی . بو حال
 اوزرندن اون كون دخى كذر ايدوب « ايام شتا دخى كلمه ده » ديو افواه
 عسكردك كفت كو چوغالدى .

(اذا اراد الله شيئاً هياً اسبابه) منطوقنجه بر كيجه بر مجار قارىسى سردار
 على پاشايه كلوب « اكر يورام ، بنم اوغلمى تانار انده اسير ليكدن قورتاررسه
 خندقك صويوانى سزه كوستيريم ، خندق صويى آقيدوب قلعه يي قوریده
 قورسهك امان و یرميه رك آيرسهك ، يوقسه طوب ايله دوكولمكدن بو قلعه
 قورقماز . » دینجه على پاشا همان قارينك اوغلنى بولديروب كتيره رك كوسترر ،
 قارى « مریم انا شفاعتندن كچدم ، ترك صاغ اولسون . زیرا تركدن ايلك
 كوردم » دير اول كيجه عورت قلعه نك قبله‌سى كئنارينه كلوب « اشاغى
 اوواده كى تركلر چادرلرني قالدیرسونلر . چونكه غرق اولورلر » دير ، اول آن

آتیلان طوپلره قارشی چیتلر ، سپرلر اوروب چرل و طور به لرله سائر تدارکاتی کورمه ده ایدی .

ابتدای محاصره قلعه واراٹ

اولا بسم الله ایله بوقلعه سمندرک برجانیدن علی پاشا یدی پاره بال بیز طوپلر ایله اون ایکی اوطنه قپو قولی و طوچی و جبه جیلر و کندی عسکر ایله متریسه کیردیله . اناطوای وزیر ی زیله ای چاوش زاده محمد پاشا یدی عدد بال بیز طوپلرله ویدی اوطنه یکچیری ایله متریسه کیروب آماده اولدی . چانال باش پاشا قلعه نك جانب غر بیسنده کی قپوسی طرفندن بش عدد طوپ و بش اوطنه یکچیری ایله متریسه کیردی . آندن قلعه نك جانب قبله سنده ده عسکر متریسه کیردیله . جانب شمالنده چاوش اوغلی محمد پاشا طرفندن قلعه یه حائل اولان واراٹ طغانی اوزره دلی ینتر حسن پاشا اون عدد شاهی طوپ ایله درون حصاری طوپلامغه باشلادی . بعده جمیع قولدن بوقلعه یه هجوم ایدیلوب شب و روز کوز آچدی رلیه رق جنکه اهنک ایله قلعه نك سینئه پرکینه سنی طوپلر ایله رخنه دار ایدوب درون حصارده دشمنه حواله ایدیله ردی دلی ینتر حسن پاشا طوپلری درندن کیمسه باش کوسترمز اولدی . کوندن کونه هر طرفده متریسله رخی خندق کنارینه واره رق جنک آشوب ایدرلردی . اما دریا مثال بر خندق وارکه ایچنده قپودان پاشا باشدارده سی شناورلک ایتسه ممکن وبوقدر عریض وواسعدر ، بونک صوبنی کسمکه بر علاج ایده مدکلرندن ذیل حصارینه قپوورینه انغم ایدوب قلعه دیوارینی منهدم ایدرک قرار ویریلوب طورلدی ایسه ده ینه بر چاره بولنه مادی . کرچه بال بیز طوپلر ایله قلعه منهدم اولوردی ؛ اما خندق صوبندن یوروش ایدیله میوردی . ینه اوکیجه دشمن منهدم اولان یرلری شراپا و دیره کار ایله اصقاره چاتوب طوله ریختم ایله تعمیر ایدردی .

وسلاح، وجبه جوشن شمشیر سندن دیده عالم خیره‌له نیردی. طبل و قدوم، نغیر و سسورنا صوتندن افلاک، کوم، کوم کومکله یوب جمیع غزات اتردر هفت سرکبی کورله‌دی. تکبیر صداسیله بری برلرینی جنسکه ترغیب و تشویق ایدرلردی، و اراط قلعه‌سی نمایان اولدوقده «غازی سیدی احمد پاشا درون حصاردن علی ملاءالناس چیقوب کیتدی!» دیونجه ترهاتلر چیقوب باعث کفت کو اولدی. اما سردار عاقبت اندیش بویله شیلره اصلا قولاق آصایوب طبل و علم دوکدرک و اراط قلعه‌سی‌ده بر طوب منزلی بعید یردن قوشادوب اولا امان زمان و یرمیه‌رک غزات مسلمینی کوز اوکنده، کوبه کوندوز مترسه صوقدی. اول کون یدی قات متریس دکیشلوب، صیچان یوللری قول، قول یوریوب ناقله‌نک طوب آلتنه واریلدی. اطراف قلعه‌ده اولان صحرای بی پایانده خیمه و خرگاه ایله مکث اولندی.

زیرا اکری فاتحی سلطان محمد ثالث زماننده وزرادن ساطرجی محمد پاشا بو و اراط قلعه‌سی محاصره ایتدکده جمله عسکر اسلام مترسه کیرمیوب و اراطک یدی عدد و اروشلری ایچره مکث ایتمشلر و اوتوردقلری اولردن قلعه‌بی اوچ دانه طوبیچمله دوکسکله وقت کچیرمشلر، بو حال اوزره قرقنچی کون قیش و قیامت، طوفان و بوران اولوب هرکس اولرینک متریس‌لرندن چیقارق ساطرجی محمد پاشا اوزره غلو ایدوب بی فتح و مسرت عسکر کیری بلغراده کلرلر. . . اشته سردارمنز علی پاشا عاقبت بین ساطرجی پاشانک احوال پرملانی نارایتخدرده کوروب او یله اولماسون دییه و اراط قلعه‌سنگ‌جمله و اروشلرینی آتسه اوروب احراق ایتمش و و اراط قلعه‌سی میدان عربده‌ده سیپ سیوری براقوب هم درون حصارده محصور اولانلره طشره و اروشنک تأثیر و امدادینی منع هم‌ده عسکری درون دلدن جنک و آرمایشه آماده ایتمه کسره هم ایتدی. اول کون اول کیجه قلعه‌دن سکز یوز عیدد بال ییز طوبلری عسکر اسلام اوزره انداخت ایدلدی. اما هنوز عسکر عثمانی طوب و تفنک آتیموب ساده چارخیت بعض سلاحلره مشغول و ارباب زعما و تیمار ایسه متریسلر و صیچان یوللری قازمقله ایلری کیدرک

قورتاران محلیدر . بوراده دخی قلعه دیندن کرش نهری جریان ایدوب جوانب اربعه سی درخت عظیمله خیابان بی امان اولمشدر . بومزل مخوفده کرش نهری کنارنده سردار معظم کوسه علی پاشا افندمنز دریا مثال عسکر ایله طناب طنابه نیجه بیک عدد خیمه وخرکاهیه مکث ایدوب جوانب اربعه سنه قره غوللر تعین ایله مش نانا خانیه سائر عساکر عثمانیک ورودینه منتظر ایدی . ایشته حقیر بو نزلده سردار معظم علی پاشا افندمنزک اوطاق نه طاق کردون نطقه واروب خاکپاینه یوزومی سوردیکمه « های اولیام ، خوش کلدک ، صفا کلدک ! » دیو جمله ارباب دیوانه قارشی حقیری خیلی اعزاز واکرام ایدوب دنوازلقلر ایلدی . اول آن حقیره بر چتر ملمع وسائر مقنن اولان ماکولات ومشروبات مقوله سی تعیناتمزی احسان ایدوب اغواتی رمز سنه ادخال ایلدی . روزوشب شرف صحبتلیله مشرف اولوب منظورمنز اولان قلاع وحصن حصینلری معلوممز اولدینی درجه اکلا دیردم ، حقیردن اطرافک تفصیلاتی ، جنک وجدال وحرپ وقتال محاذیرینی مخاطراتی صوروب تحقیق ایدردی ، وهر بار واراط قلعه سنه سرحد رعایاسندن چاشتلیر کوندرمکدن خالی دکل ایدی . حمد خدا کوندن کونه عسکر اسلام دریا مثال اولوب قریم خانی محمد کرای خانک دخی اردل ولایتی واورته مجار ایچره واراط قلعه سی اطرافی یوز بیک نانا ایله نهب وزارت ایتمکده اولدینی خبری کلوب همان سردار علی پاشا نفیر رحلتلیر چالدیره رق بودین وزیر ی طلیعه عسکر اولدی ، سیاووش پاشا قارداشی آبازه حسین پاشا دخی چرخدجی فرمان اولندی . یمین ویسارک مسافه بعیده سنه ایجه قراوللر فرمان اولوب سردار اکرمک صاغنده اناطولای بیکلر بکیسی چاوش زاده محمد پاشا ، صولنده روم الی ایالتیه روم ایلی پاشایی ذوالجناحین وارکیدوب بودریا مثال عسکرک قلبکاهنده سردار مظفر قرق اوطنه قو قوللری ایله درت عدد اشاعی بلوک سپاهیلری ، یکرمی عدد میرمیران ، یوز یکرمی عدد میرلوالرله سحرای واراطه قدر صف ، صف ؛ موج موج عسکر بی پایان سنسجاق ، بایراق ، علم ویردیروب زره

حجره‌لی اولوب جمله‌سی کیرمیت اورتولی معمور و مزین بنا لر در . بوخاندانلرک روزن و شه‌نشینلرینک نظارتی نهر کرش طرفه‌در . هر سربک برر قایینی و چرنقلری وار ، هرکس یارانیه سوار اولوب اطراف واکنافته اولان باغله و خانه لربنک قارشولرنده باغچه ارملرینه کیدوب عیش و ذوق ایدرلر ، هر باغده نعمات بلبل اصوات حزینه ایله روحلرینی تغدیه ایدوب عشق و شوقه غرق اولورلر . اطراف نخلستانده اولان کل و سنبل ، کونا کون ازهار شقایق نعمانیه رایحه‌سندن دماغ آدمی کسب حظوظ ایدر . هر کنار جوده میوه‌دار نخل موزونلر و بی حد و قیاس سروسرنگونلر دیکلیمش اولغله نهر کرشه سایه صالوب کویا خیابان عجم ایله مشدر ، ایشه بودرخت سایه دارلرک آلتنده جمله اهالی و لایت مجلس مجلس اتوروب حسین بقرا فصلی ایتمکده در . زیرا بوشهر یکی فتح اولمغله حاکم الوقت اهالیسنه سهل رخصت و امهال ویرمشدر ، اوجهتله کوندن کونه معمور اولوب سائر لوا و قصباندن رعا و برایا کلکده در . هنوز برحامی وار . کرش نهری اوزره اغاچ کوپری باشنده کوپرلی اوغلی احمد پاشا برعظیم خان یابدیروب کیره میت ایله ستر و معمور ایله مشدر . جمله ایکی یوز عدد دکانلری وار ، سائر عمارتدن بهره یاب دکدر . غایه الغایه غنیمت شهر اولوب رعایاسی اردل و افلاقلی در . عسکری پتور و بوشناقلردر که طمشوار و لپوه خاتی کبی سرحدلی اثوابی کیرلر .

بعداز تماشا یانوه قائمقامی و سائر اعیان و کبار ایله و داعلا شوب جمله رفیقلر منزله شمال روزکاری جانبه اورمانلر ایجره روان اولوب (فکته باطور پلقه‌سی) نه کلدک .

فکته باطور پلقه‌سی . — مقدا دیر عظیم ایش . بعده سیانوش پاشا قرنداشی غازی صاری حسین پاشا مجدداً اعمار ایدوب بر دزدار و یوز الی عدد نفرات حصار و یوز الی عدد خانه دارالقرار بنا ایدوب معمور ایتدی ، کلیسای ده (جامع سلطان محمد خان) ایدوب دردولته عرض ایتدی . حالا یانوه ایله و اراط قلعه‌سی آراسنده بر جای مناصدر که جان

ویساری بر شهر معظمدر ، شکلی مقوسی اولوب زمينه یای کبی یایلمشدر ،
 دائراً مدار جرمی درت بیك سسکز یوز آدیم اولوب حالا معمور اولوق
 اوزره بولنان بر بلنقهدر . جمله سسکز عدد متین وقوی طایبه لدر ، اوچ
 عدد قپوسی وار : (طمشوار قپوسی) جانب قبله یه ، (کوله قپوسی) جانب
 غربه ، (واراط قپوسی) سمت شرقه ناظر آغاج قپولدر . بونک دخی
 خندق ایچره کرش نهری طولمش ، اون بیك عدد رعایا اوشوب یکی خندق
 قازارلردی . بو واروشده (کوپریلی محمد پاشا جامی) غایت مکلف ومزین
 اولوب اوستی کیره میتلی وکارگیر منارهٔ موزونلی ، جماعت کثیره یه مالک بر
 جامعدر . چارشی ایچنیده (خاصکی عثمان آغا جامی) بوده غایت مصنع ،
 شیرین ، کیره میت ایله مستور وتخته مناره لی جامع معموردر . بو جامعک
 قپوسی اوزره محکوک تاریخی شودر :

جناب حضرت مولا ایدوب بو خاکه احسانی

حبیبی عشقنه بایدم بو بیت عالی عنوانی

قپوکه آغلا یو کلدی آنی ردا تمه لطفکدن

قولکدن یازیچی عثمان اومار عفو ایله احسانی

لسان حال ایله هاتف دیدی تاریخی لفظاً

بیك ایله یتمش اوچده اولدی اتمام بیت سبحانی

سنه ۱۰۷۳

(صوفی کنعان پاشا جامی) کیره میتلی ، تخته مناره لیدر . اکا قریب ینه جسر
 مذکور باشنده (کوپریلی زاده فاضل احمد پاشا جامی) وار . بونلردن
 بشقه مسجدلرده وار . جمله سسکز یوز عدد باغ وبقچه لی ، تختانی
 وفوقانی ، کیره میت ایله مستور بر شهر معموردرکه حالا معمور اولمادهدر .
 نهر کرش بوشهرک تا اورتہ سندن جریان ایدوب جمله روزن وشمشینلردن
 هرکس کونا کون بالقر صید ایدرلر . اطراف وجوانبنده اولان حدیقه
 وکلستانک وقرتی ، انواع مشبک بوستانلرینک کثرتی وهربر روضه نک بر
 نوع طرز وطرخی تعریف وتوصیفدن مبرادر . جمله خاندانلرینک معمورلری :
 کوله قپوسی دینده (پاشا سرانی) : قاعه وحمالی ، متعدد تختانی وفوقانی

« البتہ لالاجم ، اردل قرانی قید و بند ایہ حضورمہ کتیرسہ کدہ مقبول ہایونم دکلدنر ، ہمان دردولتمہ کلوب بو جلالی حسن پاشا اوزرینہ کیدہ سین . بونک اوزرینہ محمد پاشای عاقل سمعاً و طاعۃ دیوب کیری دوندی وسادہ یانووہی فتح ایتمکله اکتفا ایلدی . یوقسہ کوپرلی اودریا مثال عسکر ایہ بویانووہ دن ماعدا و اراط ، سکل هیت ، شربطاغ ، صقمار ، اجتوار ، خسوار ، قشہ نام قلعه لری ده فتح ایتمک عزم قویسنده ایدی .

حمد خدا او عصر دن بری بویانووہ قلعه سی دست اسلامده قلوب شهر عظیم اولمشدر ، حفظ الله . پاشانک خاص ہایونی و ارباب تجار وزعامتی طمشوار اوصافندہ مسطوردر . حالا بعدالفتح بش یوز اچہ مولویت اولوب قلعه دزداری ، یکچیری او طہسی ، برخصکی اغاسی ، سپاہ کتخداری ، بر او طہ جبہ جی ، براو طہ طویجی ، طشرہ قلعه اغاسی ، صاغ قول اغاسی ، صول قول اغاسی ، عربان اغاسی ، بشلی اغاسی ، مارتولوس اغاسی ، کولکلیلر اغاسی وار ، جملہ اون عدد اغالقدر . سکز بیک قدر نفرات و محافظہ جیلری واردر .

اشکال قلعه یانووہ . — کرش نہری کنارندہ مربع الشکل ، کوچوک طاش بنا طایہ لری واردر کہ ہربری سد یا جوجدن نشان ویریر و ہر برینہ بیکر آدم صیغار ، ہر بندہ اونار عدد بال بیز طوپلری واردر . جانب قبلہ یہ ناظر بر قبوسی وارکہ مفتاحی قلعه ایچندہ ساکن اولان یکچیری اغاسندہ در . خندق ایچندن مالا مال کرش نہری کچر . قبوسنک ایچ یوزندہ (سلطان محمد خان جامعی) واردر . بوجامعک دببندہ تختہ دن برساعت قلہسی ، بر آت دکرمانی واردر . بوقلعه ایچرہ (نارن قلعه) وار . رعنا بر قلعه جک اولوب ایچندہ یکچیری او طہ لرندن باشقہ بر شی یوقدر . چار گوشہ سندہ اوستلری تختہ اورتولی درت عدد قلہ متینلری واردر کہ دیوارینک عرضی یکرمی آیق اینلیدر . بویچ قلعه نک باطنی طرفنہ ناظر بر قبوسی وار ، بونک دخی خندقی ایچی نہر ایہ لب برابر .

یانووہ نک واروشی . — نہر کرش ایچندن جریان ایدر . بونہرک یمین

قوغمشدر، حالا یانووہ خاک کی حدودندہ واقع اولوب اوج آسانہ سرچکمش یالچین قرمزی قیا اوزرندہ شاہین یواسی کبی کوچوک، سنکین برقلعہ رنکیندر۔ بو قلعہ بالانک غرب طرفندہ اوج قوناق یر نہر طونا وقلعہ کولہ، شمالندہ قلعہ یانووہ کورینسور۔ بو قلعہ نک جوانب اربعہ سنی نیجہ کرہ دشمن چویرمش والتش سنہ تام دشمن التہ دوشمش ایسہ غازیان اسلامک شبخونندن قور تولاماشدر۔ قلعہ نک ایچندہ التمش عدد خانہ، برجامع بر انبار وار، سائر آثار بنادن گیری برائر یوقدر۔ مشرق جانبہ ناظر آنجق برقبوسی وار۔ اصلا چارشی وعمارتی یوقدر۔ بولاغوش قلعہ سنک قبوسی اوکندہ (شہدا زیارتکاهی) واردر۔

بورادن جانب شمالہ (۴) ساعت مدتہ سا چکر درہ سنی کچوب (یانووہ) قلعہ سنہ کلدک۔

یانووہ قلعہ سی۔ — (یانوان) نام مجار قرانک بناسی اولوب خیلی معتبر و عالم اولغلہ ملت نصارا آراسندہ او قونور معتبر بردہ تاریخی واردر۔ سرحد خاچی بو قلعہ یہ «یانی اووا» دیرلر۔ ۹۵۹ تاریخندہ وزیر ثانی احمد پاشا معرفتیہ فتح ایدیلوب بعدہ اردل خرسٹیانلری بو قلعہ یی استیلا ایدرک قراردادہ اولدیلر۔ بعدہ سلطان محمد خان بن ابراہیم خان فرمانیلہ وکوپریلی محمد پاشا الیلہ فتح ایدلمشدر۔ تاریخی: «ینہ کیردی یانووہ (زیر حکم آل عثمانہ)» [۱] ۱۰۶۱ سنہ۔

حالا طمشوار پاشاسنک پای تختی اولماسی فرمان اولونوب، تیش ییل مقدم سننجاق بکلری تصرفندہ ایکن، بوکون وزیرلرک تحت تصرفندہ بولونیور۔ کوپریلی محمد پاشا بو قلعہ یی فتح ایدرکن اناطولی طرفندہ حسن پاشا جلالی اولوب ناروسہ یہ قدر نہب وغارت ایلہ کلدیکندن بو قلعہ آنتندہ کوپریلی بہ شو خط ہامیون کلدی:

[۱] «زیر حکم آل عثمانہ» بالحساب ۹۸۳ ایدر۔ بوکا «کیردی تعیمیہ سنک دلانیلہ» یانووہ «لفظک مدلول حسابیسی اولان (۷۸) عددیہ دم ضم ایدیلیرسہ تاریخ فتح اولان (۱۰۶۱) سنہ سی چیمقار، تاریخ سروریانہ ویک اهنکدار اولوب تعیمیہ سی دم تمامیلہ موافق فندر۔

اشاغی لپویه و آندن تسیه نه‌ری ایله نه‌ر طونایه کیروب طونا سواحله قیا طوزی کتیریرلر ، بو طوز غایت لذیذ اولوب « اردل طوزی » نامیله معروفدر .

بوراده بوقلعه قبودانی برکزه ضیافت عظیم ایدوب قلعه‌دن الای پاره بال بیز طوپلر آتوب شادماناقلر ایتدکده رفیقمز اولان قاچاطلی علی اغا یاننده اسیر اولان قرنداشلقنی قبوداندن رجا ایدوب ایسته‌یه‌رک اسیرلکدن خلاص ایلدی . قبودان جمله مزک خاطر یچون خلاص اولان لافی زاده‌یه برقات اثواب وبر قاطنا آت اعطا ایتمکله هیمزی مسرور ایلدی ، اول کون عسودت ایدوب ینه واردییا قلعه‌سنه کلدک وبورادن جانب غربه طماغلر ایچمه کیدوب (سولوش قلعه‌سی) نه کلدک .

سولوش قلعه‌سی . — اپوه سنجاغی خاکنده وموروش نه‌ری کنارنده اوج اسانه سرچکمش بر قیالی زمینده وبر اینجه حواله لیجه قلعه اولوب دزداری ، نفری ، طوپی ، جبه‌خانه‌سی وار . آزجه باطی طرفنه ناظر بر قپوسی ، اتوز عدد خانه‌سی وار وکسمه قیادن قلعه مثال عمیق بر خندق وار ، درون حصارده سلیمان خانک کوچوک برجامی واردر ، ایچنه انجق اون آدم صیغار ، زیرا بونی ۹۵۹ سنه‌سنده فرمان سلیمان خان ایله وزیر ثانی احمد پاشا فتح ایله مشدر ، اصل قلعه قران (تبلش غور) بناسیدر . ایچنده برجاه ماسی وارکه کسمه قیادن اشیلیمه‌در ، کویا استاد فرهادکار بو قیوی چرخ ومنکنه ایله اویمش ، اوایله مجلاً ومدوردرکه کورن حیران اولور . بوقیو بو قدر عظیم برکوه بالا دیننده ایکن صوی اوج قولاج قدر یقیندر ، وکویا بوز پاره‌سیندر .

بو قلعه‌ی دخی سیر و تماشای ایدرک بورادن یدی عدد یارار بیکتیری رفیق آلوب (۷) ساعت جانب شماله باطاققلر کنارنجه کیدوب (لاغوش) قلعه‌سنه واصل اولدق .

لاغوش قلعه‌سی . — (لاغوش) نام قرالک بناسیدر . بونی ۹۵۹ تاریخنده سلیمان خان عصرنده وزیر ثانی احمد پاشا فتح ایدرک اهاالیسنی

یارار بیکتیر آلوب اوج ساعت ینه موروش نه‌ری کنار یله طاغیر و بیلیر آشوب اردل ولایتی داخلنده (ایلیا) قلعه‌سنه کلدک .

ایلیا قلعه‌سی . — زمان قدیمده (بتان اشوان) نام قرال بنا اتمشدر . حالا اردل قرالی طرفندن حاکمی (سهاره) قپوداندر . نهر موروش کنارنده برپشته عالی اوزره سنک بنا بر قلعه رغا اولوب شکلی خمسیدر . ایلیک سرحد اولمغله بیک عدد کزیده قاطانه بوناقلر واردر ، چارشوسنده میخ . انه لری ، اسکله‌سنده مخزن لری ، بیوک کلیساری واردر .

بو قلعه قپودانندن ویره امان کاغدلری وقولاغوزلر آلوب جانب شرقه ینه موروش نه‌ری کنار یله صعب داغیر آشوب (دوه قلعه‌سی) نه کلدک .

دوه قلعه‌سی . — اردل قرالی کیانوشه تابعدر . اما ایچنده نمسه چاساری طرفندن بش بیک عدد قاطنیاسی واردر ، اما بارچای قرالی قاریسنگ ملک موروتیدر . قلعه‌سی موروش نه‌ری کنارنده اوج آسمانه سرچکمش بر یلچین قیا اوزره صعب ومتین بر حصار استواردرکه اصلا بر طرفندن لاغم ایشله مدیکندن بر وجه ایله فتحنه ظفر ممکن دکلدر . الا محاصره ایدیله رک حقیط وغلادن ویره ایله آله . کرچه موروش نه‌ری آشوری حواله‌سی وار ، اما آندنده چندان خونی یوقدر . شکلی شمسی اولوب قهقهها وار برج و بارو و طابیه لری اوزره سر آمد بال یمیز طوپلری کیرپ تویی کبی زین اولوب کویا تورکستانک وان قلعه‌سنه بکزه مشدر . اردل دیارنده بویله بر حصن حصین نلعه بالا یونسدر ، کویا یقدرت ایله قلعه خلق اولتمشدر . جمله اولری قلعه . مشال الوان صرچه کیره میتلی سرایلر ایله آراستهدر ، پنجره لری موروش نه‌ری اوزره ناظر وبری برینه حائلدر . نهر موروش کنارنده آشاغی واروش دخی غایت مزین و معمور ، شیرین ربطدر ، نیجه عدد کلیسالرله زیب و فر بولمش اولوب بیک عدد مزین اولری حاویدر . بش یوز عدد اصناف مختلفه دکانلری وار . میخانه لری غایت چوقدر . بو شهر عظیم اسکله‌در . زیرا طونا باغرادندن ، سرم و سمندیره و بودیندن بهرسنه بیکلرجه کیمیلر کلوب بوده قلعه‌سی خلقندن نیجه کره بیک اوقه قیا طوزی آلوب

باییری اوزرنده (شهیدان لپوه زیارتی) : بوراده نیجه کره نوری الهی
لمعان ایلدیکی صلحای امت طرفندن کورولمشدر . (الشیخ شریف محمد
افندی هندی) : خاک پاک هندده اغره شهرلی اولوب بوشهره کله رک صاحب
سجاده وزعامت صاحبی اولمش مجاهد فی سبیل الله ایدی ، آخرکار جام
شهادتی نوش ایدوب بولپوه قلعه‌سی حواله‌سی اوزره حالا سیاحان هندوسند
وجمله اهالی سرحد زیارت ایدرلر .

بوذوات کرامی زیارت ایلدکن صوکره جمله احباب ایله وداعلاشوب
لیو دبنده کیلره سوار اوله رق موروش مهرینی عبور ایدوب قارشئ طرفده
وبونهر عظیم کنارنده بولنان (رادنا) پلنقه‌سنه کچدک .

رادنا پلنقه‌سی . — اسکیدن بونهر اوزره زنجیردن جسر وار ایکن بو
قلعه‌یی غازی شهید اولامه پاشا بنا ایشدر ، اما حالا ویرانجه‌در . لکن درون
حصارده یکریمی قدر خرسیتیان خانسه و دزدار ایله یکریمی عدد مارتلوس
نقراتی واردر . جـاه لپوه خلقنک مزارستانی بوراده ایدی ، شمده
ایسه لپوه قلعه‌سی طرفده‌در . بورادن کچوب نهر موروش کنارنیجه جانب
شرقه بر ساعت کیدوب (و فراش قلعه‌سی) نه کلدک .

و فراش قلعه‌سی . — موروش نهرینک رادنا قلعه‌سی طرفده بر پشته
عالی اوزرنده طاش طولمه ریختم پلنقه‌در . حالا لپوه بکی خاصیدرکه صو
باشیاقدر ، دزداری ، یمش عدد نقراتی وار ، جمله اوچ یوز عدد خانه زیباری
وار ، باغ وبنجه‌لری چرق .

بوندن یوقاری ینه موروش نهری کناریله (۶) ساعت کیدرک
(واردیسا) قلعه‌سنه کلدک . بوده لپوه حکمنده موروش نهری کنارنده
مرتفع برابر اوزرنده شکل مربعدن طولانیجه متین بر پلنقه‌در . ایچنده یوز
اللی خانسه ، دزداری ، یمش عدد نقراتی واردر . بو حصار استوارک تا
اورته‌سند بر کارگیر بنا قله وار ، دزدار آنده ساکن اولوب جمله جبه‌خانه
آنده‌در . بویکی عدد قلعه‌لرده اصلا چارشئ بازار یوقدر . اما باغ‌لری غایت
چوقدر . بوقله‌لردن قاجاطلی علی ایغا رفیقمزک بیله‌دیکی غازیلردن بش عدد

اما اول پشته دن بوسوره اصلا ضرر گلز ، زیرا اول حوالی بایر بوقلعه نك
خلافه واقع اولمشدر ؛ اما ینه امین زمین دکدر .

اثر صنایع و مروحاتی البسه و عاداتلری . — یاغلی طوقاق قایشی
دولابره قورلر ، پنبه مشال قایشی وار . جمله سرحد خاکی باغ و رختلری
و آتلینک کوکسلکنی بوقایشدن ایدرلر . شایاق نامیله برنوع چوقه دخی
ایشلرلر . خلقی جمله بوشناقدر ، سرحدلی کچی قیصه و داراجق اثواب کیرلر .
(خیرالشیاب قصیر) فهواسنجه دیزلری کوزنده چوقه سرحدلی و توش
کورکر و چوقه طولاما و کودری طولاما کیوب ، یکلرنده و کوکسلرنده جمله
کومش دوکه دیکرلر . بیملرنده کی قوشاقلری حریردن در . چاشلری
طاراجق اولوب چوقه و بیاض کودریدندر . باشلرنده اصلا صاریق اولمایوب
جمله سی قرمزی ویشیل چوقه دن سمور قالباقلر اوزرینه شاهین قنادلی تاجلر
کیرلر ، بر آلی مجاهدلردر . عامسا و غیر بایه غایت رغبت ایدوب زکات
و صدقه ویرلر . قادیلری اصلا قپودن طشریه چیقمازلر ، مکرکه جنازلری
چیقما . بو خصوصده فوق العاده تعصلری واردر ، اما حقا که موافق حکمت
زماندر .

لسانلری . — پتورجه و مجارجه تکلم ایدرلر ، زیرا اردل دیاری ایله
مشا اولوب دائما مجار ایله بیع و شرا ایتدکلرندن مجارجه تکلم ایله بیلرلر .
بو شهره کلن مورث نهری تا اردل دیارنده کی (قوچلچاط) طاغلرندن
والینا یا بلالری و دوه قلعه سی طاغلرندن جمع اولوب اولا تسییه نهرینه ،
صوکره طونایه قاریشیر .

زیارتگاه شهیدان . — (مرقد اولامه پاشا) : سلیمان خان وزراسندن
اولوب عظیم بر عریبدهده شهید اولمشدر . چونکه (تورك فرانیج) نام محافظ
لعین اولا ویره ایله قلعه یی و یروب چیقمش و صوکره عقینجه الفار ایله
یتیشوب حیلله ایله اولامه پاشایی و جمله عسکرینی شهید ایتمشدر . بو قبر منورک
قربنده (بیک بر شهدا زیارتی) واردر . طمشوار یولی اوزرنده (یغمور
بابا زیارتی) کندی تکیه سنده آسوده در . مورث نهری آشوری مراد

زیرا غایت غنیمت شهر اولوب نادیار اردلن بہر سنہ نیجہ بیک عدد ذخیرہ کھیلری کلوب کیدر . یدی عدد مکتب صبیانی وار ، سرحد شہری اولمغلہ اولادلری جملہ چتہ و ہوطورہ سفرلرینہ کیتمک سوداسندہ درلر ، اوچ عدد تکیہ لری واردر : بو قلعہ خارچندہ طمشوار یولی اوزرندہ (یغمور بابا تکیہ سی) جانب اربعہ سی باغ ارمندن نشان ویریر عظیم آستانہ بکتاشیاندرکہ پاک و پاکیزہ ، اہل سنت و الجماعہ صاحب جمال ، اہل معرفت درویش دلریشلری واردر .

اورتہ حصار . — بو حصار کبیرک جانب جنوبندہ بولان اورتہ حصار شمسی الشکل بر حصن حصین و سد متین حصار استواردرکہ دائراً مادار جرمی بش بیک سکسان آناقدر ، آدمیلہ دکل ، زیرا حقیر بو قلعہ دہ ساکن اولدیفندن حسب ایلہ ایاق ایلہ صایمشمدر . الی ایاق طوانلی طولہ ریخیم شدادی دیواردر ، طاش بنا دکل سراپا آغاچدن پلنقہ قلعہ قویدر . بر غرب ، عجیہ نما خندق وارکہ ایچندن موش نہری جریان ایدر ، صیادلر خندق ایچندہ کونا کون ماہیلر صید ایدرلر . جانب شرقہ ناظر آنجق بر قپوسی وارہ خندق اوزرہ بر آصالی مصنع جسری وار و اطراف سورده جملہ بش عدد طابیلر و طابیلری اوزرہ اون بش عدد بالیمز طوپلری وارکہ ہربری یدی قاریش اولوب یکرمی اوقہ کلیرغایت مصنع طوپلردر . بو اورتا حصارده جملہ یوز الی عدد نفرات خانہ لری وار ، آیرجہ بر زاویہ لری وارہ مہترخانہ ہر شب بورادہ چالینیر .

نارین قلعہ . — ایکی کارکیر قلعہ لری بر طاش بنا سور و عنادرکہ خندق ایچندن صو چیقار ، بر آصہ جسری آنجق بر صعب و متین قپوسی وار ، بو قپونک ایچ یوزندہ چاہ جچیمندن نشان ویریر بر زندان جینی وار ، بو شہردہ کی اسرانی ہرکس کیجہ کتیروب بورادہ حبس ایدرلر ، صباخلین چیقاروب خدمت ایتدیریرلر . بو قلعہ دزدار ، امام و مؤذنلرک غیرہ کیمسہ بولونماز . زیرا خزینہ ، جہ خانہ و مخزنلر ہب بو حصارده در . بو قلعہ لپوونک باغلری اولان واروہ بایرینک دینہ واقع اولمش حوالہ لری یردہ در .

سکز یوز عدد بهادر وشجیع وتوانا قلعه نفرآئی وار . محتسی ، باجداری ، خراجی سی وار .

ستایش قلعه لپوه . — جبل واروه دامنده شمسی الشكل وشدادی طاش بنا بر قلعه رعنادرکه جرمی حقیرک آدیمله دائراً مادار اون بیک آدیمدر ، بوبله بر سواد معظم قلعه در . موروش نهری بوقلعه نك شمالی طرفنده کی دیوارینی دوکوب جریان ایده ، ایده قلعه دیوارینك بعضی یرلرینی منهدم ایتدیکندن طولمه ریخمن بلقه دیوار استوار ایشلر . بش عدد قپوسی وار : شمال طرفنه (جسر قپوسی) آندن ایکی یوز آدیم بعید (عزب قپوسی) ، آندن بش یوز آدیم بعید (صوقپوسی) ، آندن بش یوز آدیم بعید (بطال قپو) ، آندن اوچ یوز آدیم بعید (تشوار قپوسی) ، آندن طشره مارتولوسان اغاسی بکلر (مارتولوس قپوسی) آندن (شرابه یا وقپوسی) . بوقلعه ایچره جمله بش جامع وبرمسجد واردر . اولا چارشو ایچنده (بیوک جامع) سلیمان خلك اولوب سراپا قورشون اورتولی قبلی وجماعت کثیره یه مالکدر . آندن (تشوار جامی) تاریخی :

طاعت ایچون یابدی برصاحب هنر دوشدی آنک تاریخی جامع شریف

یبطال قپو قربنده (آلائی بکی جامی) : نمنجه محله سنده (حاجی مسجدی) بو حصار ایچره بیک بش یوز عدد باغ وباغچه لی ، شنندیره اورتولی تحتانی و فوقانی رعنا بنا خاھدر ، جمله صوقاقلری سراپا تختنه یالوان دیره کلرله دوشه لیدر وجمله ایکی یوز عدد دکانلری وار . خاکی اکثریا موروش نهرنده کی کیلریله اردل دیارنده (طوررا) نام قلعه دن طوز قایالری کتیروب تجارت ایدرلرکه قلعه دن طشره نیجه یوز عدد طوز مخزنلری وار ، اورادن کیلره یوکلے یوب موروش نهری ایله تسی نهرینه ، آندن طونا نهرینه کلوب دیار اسلامده طوزی غنیمت یاپارلر . بوشهرده چشمه سار ، مدرسه ، دارالحدیث ، دارالقرا یوقدر . اما هر خاندانک قپولری مفتوح اولوب آینده ورونده یه نعمتی مبدولدر ، او جهتله شهرک خانه احتیاجی یوقدر . مسافرین ، مجاورین کلوب برادنا کشتی خانه سنده بر سنه مهمان اولسه استنقال ایتزلر .

کنارندہ ساز و تختہ اورتولی کلبہ احزانردن پناپردہ دکاندری وارکہ ییلدہ برکرہ بودکانردہ یتش ، سکسان بیک رعایا و بریا کفرہ جمع اولوب بر بیع و شرا اولورکہ تعبیر اولونماز . کرما کرم اون کون اون کیجہ بوجعیتدہ متولی اجرای حکومت ایدر . ککرچہ طمشوار ایالتیدر ، اما مقطوع القلم ومفرزالقدم برتولیتدر ، طمشوار مناسی نیابتیدر . صوکرہ (۶) ساعتدہ موروش نہری کنارنجہ کیدرکن بوملحدہ اردل قرالی راقوفجی نام لعین عصیان ایدوب اوزرینہ بودین وزیر ی قیرچیل کنعان پاشا و آلچی حسن پاشا تعیین اولنوب جنک ایتدکلرندہ کنعان وحس پاشا ر منہزماً فرار ایدوب آلچی حسن پاشا بورادہ بوقدر بیک عسکر اسلام ایله نہر موروشدہ غرق اولور . بورادن کچرکن جمیع شہرانک قبرلینی زیارت ایدوب گاہ موروش نہری کناریلہ و گاہ اورمانلق ایچرہ (۶) ساعت کیدوب بوچمنزاردہ سہل استراحت ایدوب آندن (لپوہ) قلعه سنہ کلدک .

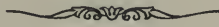
لپوہ قلعه سی . — سبب تسمیہ سی قلعه کوزللیکیدر ، چونکہ لپوہ صربجہ « کوزل » دیکدر ، بانسی اردل قرالارندن (بان تر) درغایت عتیق قلعه در . ۹۵۸ سنہ سنہ عصر سایمان خانیدہ روم ایلی وزیر ی محمد پاشا نمچہ چاسارینک قومدانی (باطوری آندرائی) نک لندن ویرہ ایله بوقلعه یی فتح ایدوب درون حصار ابتدا اولامہ پاشایی والی ایتدی . بعدہ دشمن بوقلعه یی استیلا ایتدیکی کچی اولامہ پاشادہ شہید اولوب بعدہ سنہ ماضیدہ سردار محمد پاشانک نہ وجہلہ فتح ایتدیکنی بالناسبہ ذکر ایتدشم . حمد خدا او عصر دن بری عثمانلی الیدہ اولوب سلیمان خان تحریری اوزرہ طمشوار ایالتندہ سنجاق بکی تختیدر . بکنک خاصی (۲۱۰۰۰۰۰) آچہ اولوب (۳۱) ارباب زعامتی ، (۴۵۵) ارباب تیماری ، چری باشیسی ، الای بکی وار . حین سفرده قانون اوزرہ جبہ لولریلہ ایکی بیک پرسلاح عسکری اولور ؛ مأمور اولدقلری سفرہ بکلری لواسی آئندہ کیدرلر . یوز الی آچہ لقی قضا اولوب شیخ الاسلامی ، نقیبی ، سپاہ کتخدایری ، یکچیری سرداری ، جبہ جیلر و طوپچیلر سرداری وار . قلعه دزداری ، اون یدی عدد حصار اغالنی ،

فلاق قلعه‌سی . — افلاقلیلردن (فلاق) نام قرال ضالك بناسیدر .
 سایمان خان زماننده فتح ایلمشدر . حالا طمشوار پاشاسنك خاصی اولغله
 ویواداسی حاکمدر . طمشوار ملاسنك نیابتیدر . بوخاصدن پاشایه ایکی
 یوک آنچه حاصل اولور . قلعه‌سی مورش نه‌ری کنارنده ، برمرتفع بایر
 اوزرنده طوغله بنا مریع الشکل بر سور رعناجکدر . جرمی آنجق درت
 یوز آدیدر . قبله‌یه ناظر برقبوسی اوزرنده برکوچک جامعی وارکه سایمان
 خانکدر . درون حصارده آنجق بش خانه ، بش عدد شاه‌ی طویچغزلر وار ،
 قبوسی اوکنده آصمه زنجیری جسمى اوکنده برجهانما لونجه کوشکی
 وار ، دزداری والی عدد نقراتی وار . اماطشره واروشی پلقه‌سز ، یوز
 قدر تخته حوالیلی واورتولی اولر ، اون عدد دکانلردن غیرى برائر بنادر ،
 اما باغلی غایت چوقدر . آندن جانب شرقه مورسن نه‌ری کنساریله (۲)
 ساعتده (اراط پلقه) سنه کلدک .

آراط پلقه‌سی . — ۹۵۸ تاریخنده عصر سایمان خانیده وزیر ثانی احمد
 پاشا فتح ایلمشدر . بعده دشمن استیلا ایتمکه صوقوالی محمد پاشا تکرار
 فتح ایلمشدر . بعده مرور ایام ایله خراب و بیاب اولوب صوکره کوپرلی
 محمد پاشا پانوا قلعه‌سی فتح ایتدکه مجدداً بو قاعه‌ی معمور ایدوب دزدار
 والی عدد نفر ، جبه‌خانه قویوب برجامع و برخان عظیم ، تابخانه ، متوایخانه‌لر ،
 مکتب ، تکیه ، برعمارت ، دارالضیافه انشا ایدوب ایدوب جمیع آینده
 ورونده‌یه نعمت نفیسه بی امتنانی صبح و مسابای و کدایه مبدولدر . برکوچک
 حامی ، کفایه مقداری سوق مختصری وار . قلعه‌سی نهر موروشك کول
 قلعه‌سی اطرافنده درکه جرمی درت بیک آدیم طوله ریختم بنادر . ایکی تخته
 متین قپولری وار ، بری شمالی طرفنه یابووه قبوسی طشره‌سنده ایکی یوز
 عدد طشره خرس‌تیان خانلری وار ، طمشوار قبوسی دیننده چار کوشه
 بر پلقه ایچ قلعه‌سی وار . آنجق برقبوسی وار متیندر ، بواجی قلعه‌یه کیره‌جک
 محله باج آلور ، برلونجه کوشکی وار ، بوجسرك طمشوار طرفنده ایکی
 یوز ساز و تخته اورتولی خرس‌تیان خانلری وار ، آندن نهر موروش

اووا قلعہ سی) — طونا کنارندہ سداوا سنجانی حکمنده در۔ ، آندن جانب
 غربہ کولہ قربندہ (صلاستہ قلعہ سی) ، سولش قلعہ سی ، (لاغوش قلعہ سی) ،
 اپونک دیندہ کی نہر موروش قارشو-ندہ (رادنا قلعہ سی) کوچوکر ،
 مال کلام اولدرکہ بوطمشوار سنجانی خاکندہ مقدا یتمش اتی پارہ متین
 قلعہ واردی . حالا کوروب بیلدیکمز بونلدرکہ تخریر اواندی .
 زیارتلی . — (بیوک شہدک زیارتی) ، وام قپوسی قربندہ (شیخ
 قرہ باش) زیارتی واردر . . .

بوشہر طمشواری دخی میمنہ میسرہ سیروتماشایدوب پاشا افدمزک
 قائمقامی ایلہ وسائر اجبا ایلہ وداعلاشہرق ایکی یوز عدد سمندیرہ غازیلریلہ
 طمشواردن چیقوب سردار علی پاشانک کیتدیکی یوللردن کیتمیہرک تک وتہا
 غنیمت یوللردن کیتدک .

طمشوار قلعہ سندن واراط غزاسنہ کیتدیکنز

اولا اسم الہی ایلہ جانب شمالہ کیدرک (۵) ساعتدہ (چری باشی)
 قریہ سندنہ منزل آلدق ، طمشوار ناحیہ سندنہ بش یوز اولی معمور افلاق
 کویسدرکہ چری باشینک زعامتیدر . آندن یکرمی عدد بیکیٹ ایلہ ایباغار
 ایدوب جانب شرقہ میال صارب طاغلری واورمانلی یوللری آشوب رنج
 وعنا چکدرک (قاچاط) قلعہ سنہ کلدک .

قاچاط قلعہ سی — بانسی (تیلن) نام قادیندر . سلیمان خان بونی اولامہ
 پاشایہ فتح ایتدیرمشدر . مربع الشکل ، شدادی بنای رعنادر . جانب غربہ
 صحرایہ ناظر بر قپوسی وار ، دزداری ، اوچ یوز عدد کزبدہ یارار نقراتی
 وکفایہ مقداری جبہ خانہ لری وار ، جملہ شنیدیرہ تختہ اورتولی در ، اما
 چارشی وبدستانلری وسائرہ سی یوقدر . سادہ برسرحد قلعہ سیدر . بوقلعہ دن
 قاچاطلی علی اغایی رفیق آلب اشانگی جانب غربہ معمور کویلری کچہرک
 (فلاق قلعہ سی) نہ کلدک .

مدوحاتندن : سپو اکمکی ، بیاض یاغلی چوره کی ، باللی بوره کی ، قراه چوربه سی ، لخنه ، قساق طولمسی مشهوردر . مشروباتندن بری وشنه صوینی ، بال صوینی مشهوردر . شراب ایچمک بودیارده غایت عبیدر ، اکثریا بال صوینی ایچرلر .

تمه شهر انکیز کلیات طمشوار . — نواحیسنده اولان سورودوابات مقوله سندن آت ، صیغیر ، جاموس ، قویون وقوزلرک حساسی رب العزه بیلور . قاطر ، دوه واشک کورسه لر رعایاسی دوه دن قورقوب اشکه کلیر ، قاطر دن اورکدک تماشایدر . بالی ، یاغی جهانیه طویلمشدر ، غایت غنیمت دیاردر ، طاغرنده بر وشنه چیله کی ، اریکی ، کوه کی بر دیارده یوقدر . لکن زمستان دیاری اولغله اینجیر وزیتونی وناری ، پنبه سی یوقدر ، لکن آرمودی چوقدر .

طمشوارک مشاسنده بولنان قضا وقلاع . — جانب جنوبنده نهر طونه آشوری بلغراد قلعه سی برکرکی قوناقدر ، کنندی سنجاغنده نهر طونه کنارنده (بانچ اووا) قلعه سی ، قبله سنده ینه طونا کنارنده برقوناق یرده در . (مور اووا قلعه سی) آندن ایچری قبله سنده طاغار اتکنده معمور و آبادان (ورسه قلعه سی) وار . طمشواره بر ساعت قریب (دننه قلعه سی) ، جانب شرقنده برقوناق مسافده (شیش قلعه سی) ، آکا قریب (لوغوس قلعه سی) ، جانب شمالنده (یچی قلعه سی) ، ینه سمت شمالند (لپوه قلعه سی) ، ینه شمالنده غربه میال (چنار قلعه سی) برقوناق یرلردر . ینه سمت شمالده طاغار باشنده (سولوش قلعه سی) بر کرمه قوناقدر . طرف غربنده (یچ کرک) قلعه سی واکا بر قوناقدن سهل (آرات قلعه سی) ، سمت شماله ایکی قوناق (کوله قلعه سی) ، شمالنده (فلا قلعه سی ، اندن) باقونه قلعه سی ، اندن ینه غربه (ارشوه قلعه سی) ، اندن (موش دار قلعه سی) ، اندن (ایلنه قلعه سی) ، آندن (مارچنا) ، آندن (فکته باتور) ، آندن (قاچار قلعه سی) ، آندن (چایه قلعه سی) ، آندن (شقوان قلعه سی) ، آندن (کوچوک ساج قلعه سی) ، آندن (شملوش قلعه سی) ، آندن (بیوک ساج قلعه سی) ، آندن (لپوق

کیره مز ، رجا ایله کیرمک ارزو ایله سه سه سلاحلرینی قپوده پا بانلره امانت قویوب کیرر ، مغبوط ، نارین قلعه‌در .

شهر طمشوارک و اروشی . — جمله اون محله ، بیک بش یوز عدد باغلی و باغچه‌لی تحتانی و فوقانی ، جمله تخته حویللی و شیندیره اوربولی واسع خانه‌لردر که هر خاندا نلرینک ایکشیر قات پورتا قپولری وار ، بریسنندن اتایلر و ارا به لیلر کیرر چیقار ، دیکرندن ایسه پیاده لر کیروب چیقار کوچوک قپوجقلردر . بو واروش اون محرابدر : اولا خروس قپوسنک خارچنده قلعه خندق کنارنده (غازی سیدی احمد پاشا جامی) معبد جدیدر ، چارشو و بازار ایچنده اولمغله جماعتی و خدای چوقدر . روزنلری محراب طرفده اولوب خندق ایچندن جریان ایدن نهر طمشه ناظردر . قپوسی اوزرنده کی تاریخی :

قاتل راقونجی بی دین و مرده دو خیث

اعنی دستور مکرم ، غازی مرده زمان

ایتدی برجام بنا حشره دک صبح و مسا

ذکر خیرک غازیان دین ایدر ورد زبان

(کوثری) تاریخی صورده هاتفدن دیدی

جامع پاشای عادل سیدی صاحب قران

سنه ۱۰۷۰

بدستانی یوقدر . اما هر متاع واردر . بو واروشک ده جمله صوقاقلری تحت دوشه ایدر . شهره یاغور یاغسه شهردن طشره با تاقلقده فیل منکروس اولسه غرق اولور . غرابسنددرکه بو شهرده سیوری سینک اصلا اولماز ، برده شمیدی به قدر دوتارغه [صرعه] کورولمیشدر . صاحای استدن اهل ورع ، مستجاب الدعوه آدملری ، اهل ذوق غازیلری تجار و اهل حرفلری واردر . اکثریا خلقی چوقه سرحدلی ، چوقه دن عبا قویچه‌لی چاقشیرلرینک دیزلری سیختیان قاپلی ، باشلرنده یشیل سرحدی چوقه قاپاقلر و یاقلرینه قبادی پاپوجلر کییوب کزدرلر . آب و هواسنک لطافتندن اهالیسی لطافت و اعتدال طبیعت اوزره درلر .

و فوقانی قات اولری وارکه جمله شندیزه اورتولی ، اوجاقلر سیوری سیوری ، باشقه برطرزده بنا ایدلمش ، باغسز ، باغچه‌سز ، طراجق ، حاوایسز خانه‌لردر . بو شهرده اوجاقلرندن غیری کارگیر بنسالر یوقدر ، جمله اولری صوبالیدر . درون حصارده درت عدد جامع واردر : (سلیمان خان جامی) برمعبد معظم ایمش ، برکونا خفیف کیرچ بنادر ، کارگیر دکلدر . حالا بوجامع ایچره غزات مسلمینک طاغیر کچی پکسمادری ملودر . (جمجمه جامی) ، (شکت جامی) ، درت تکیه ، یدی مکتب صبیان ، اوچ خان وار ، حمام دلستانی درت دانه‌در ، یالی قه‌سی حامی ، صوقویوسی حامی — قپونک ایچ یوزنده در . — حصار ایچنده درت یوز عدد دکانلر وار . چارشوسی مزین اولوب صوقاقلری جمله نخته دوشه‌لیدر . اصلا قالدیریم یوقدر و ممکن دکلدر . بوقلعه ایچندن ایکی یردن اریقلر ایله نهر طمش جریان ایدوب جمله خلق صوبی آندن آله‌رق دفع عطش ایدرلر ؛ شهرده اصلا چشمه یوقدر . جمله چرکابلی نهر طمشه دوکیلوب کیدر . بوقلعه‌ده بغدای انبارلری ، قهوه‌خانه‌لری وار .

طمشوارك ایچ قلعه‌سی . — طشره قلعه‌نک جانب جنوبی کوشه‌سنده مربع‌الشکل ، کارگیر بنا بر قلعه‌ رعنادرکه اطرافندن نهر طمش جریان ایتمکله بوقلعه کویا برباک طوبراقلی جزیره‌ده واقع اولمغله سهل کارگیر خفیف شکلی بنای زیب‌ادر و خندقندن نهر طمش آقار ؛ شهره آچیلور اوچ قات کارگیر کمرلره مبنی دمیر قپولردر و هر ایکی قپونک آراسنده ینه مقاره‌لی آصمه کوپریلر واردر . کمرلری طوغله بنادر . بواجی قلعه‌نک اطرافنده بش عدد طوغله کارگیر قله‌ رعنالی‌نک سیوری ، سیوری نخته اورتولی و علمای قله‌لری وار ، بوقلعه‌ده برواسع سرای میدانی وار . نخته دوشه‌لی دکلدر ، طولمه ریختم خراسان دوشه‌لیدر . بونده دزدار ، کتبخدا ، امام و مؤذنلردن غیری فرد آفریده اولیوب قله‌لرده وجبه‌خانه‌لرده جمله خزان و مهمات ولوازم ایله ملو اولوب غیری بر شی یوقدر ، غیری بر آدم تماشا‌سنه بیله

قنی دشمن فکر فاسد ایله سه بو حصن ایچون

ایره شمشیر رجال الهمدن اکا انهمزام

ای عییدی هاتف قدسی دیدی تاریخی

لله الحمد قلعه کبیر اولدی تمام ۱۰۵۲ سنه

بو قیو جانب قبله یه مکشوف غایت صعب باب کبیر درکه ایکی قیونک مایینی جمله الوان سلاحله آماده اولودب بوابلری شب وروز بر سلاح طورورلر . بو قیولرک مفتاحلری هر شب یکچری اغاسنده امانت طورور . پاشا بیله ایسته سه مفتاحی و برمز لر . دیگر بر (باب عزب) ایچون دیگر بر تاریخ :

صغیر اولسون ، کبیر اولسون بو شهر بر صفا ایچره

قو سنه نصیب ایتسون خدا صوک دمه ایمانی

رجال الله ایله بو کوثری دیدی آکا تاریخ

دیلم کم بو حصنک حق اوله دائم نکهبانی

سنه ۱۰۵۳

بواب حدید جانب شرقه مفتوحدر ، اوستنده بر قصر عالیسی وار قیویه متصل بر طایفه عظیم وار ، یکچری او طهسی اوزرنده در . (خروس قیوسی) : تاریخی :

الهی هیچ بر دم اولیه سک لطف ایله خالی

خرابه دلاری اعمار و آبادی واحیادن

رجال الله ایله هاتف ، عییدی دیدیلر تاریخ

مدد یارب مصون ایله بو حصنی مکر اعدادن

بواب کبیر ایکی قات اولوب جانب شماله ناظر در ، اوزرنده جهانما بر قصر عالیسی وار جمله خشب بنادر اما غایت مصنع قصر خورنقدر ، جمله آینه ورونده و مسافرین آنده مک و آرام ایدر لر ، ساعت قلهسی دخی آنده درکه اوستنده دمیر تنکدن بر خروس وار ، روزکار بو خروسه اوردقچه صدا چیقاره رتی حرکت ایدر و استقامت هوایی کویستر ، غایت مصنعدر ، بوندن طولانی (خروس قیوسی) دیورلر . (صو قیوسی) برقات قپودر . « یالی قیوسی » دیرلر ، متین در . درون حصارده دورت عدد محله وار : عزب قیوسی ، خروس قیوسی ، یالی قیوسی محله لری بیسک ایکی یوز عدد تحتانی

و بارولری یوقدر ، لکن طوپ دلیکری چوقدر . جمله ایکی یوز بال ییز و ضربزن ، شایقه ، قلوبرونه ، شاهی ضربزن ، مصنع طوپلری واردر . بو قلعه نك کونا کون جبهه خانه وسائر لوازم ومهمات ، ما کولات و متروبات و ذخائرینک حسابی جناب حق بیلور ، بش عدد طابیه لری اوزره ییکیچری اوطه لری ، کیرپی کبی زین اولمش . آرابه لر اوزره سپر لر آردنده طوپچی لری حاضر باش طورور طوپلری وارکه هر طوپه شمس آتش تاب اوردقجه انسانک کوزلری خیره له نیر . بو طابیه لر اوزره قلعه نك جرمی کامل بر ساعتده طولاشیلور . حتی هر اغا قاعه یی هر کیجه بر ساعتده دور ایتدکده اغا نفراتنک چاوشی « بر باسبان » دیه فریاد ایدوب آنلر اوطورور ، دیگر براغا قالقوب نفرانیه قلعه یی دور ایدر ، بویه جه یابصباح صیف و شتاده قانونلری بودر ، سائر قلاعده بو آیین یوقدر . حتی روز روشنده دخی دیده بانلری باشقه اغلردرکه بوقله اطرافنده کی صحرا یه نظر ایدر لر . « بوقلعه یه بوقدر همت اولندیغنه کوره نیچون طاش بنا و طوغله بنا اولنمادی » دینیلیرسه بودیارد طاش مساحه بعیده دن کلمکه محتاج اولدیغی کبی کله جک طاش دخی طوپه دایانماز . طوغله یاییلسه بارانک کترشدن و خندقلرده کی نهر عظیمک زمینی اویناق چامورلی یر اولماق ایله طاش بنا بر قاج ییله وارمایوب قعر زمینه کچر ، دیه استاد بنای عاقبت اندیش ذوی العقول بوقلعه یی بلنقه دن انشا ایتمش . اما علم هندسه اوزره وار مقدورینی صرف ایدوب بوقلعه یی انشاده او ایله تصرفلر ایجاد ایتمش که امعان ایله نظر ایدن اطلس فلکدن او ایله بر کار کیرلکی هیچ بر معمار سالفک ایتدیکنی تصدیق ایدر . نتیجه بوقلعه هان پرخاش صواش ایچون بنا اولنمش درکه بر جانبنده اصلا و قطعاً حواله سی یوقدر . قلعه سنک بش دانه قپوسی واردر : اشبو قپولری آغاچ کار کیر ، کمر بنالی و ایکشرفات متین و عالی ، واسع دمیر قپولردر . جمله قپولرینک اوکلر نده اصنامقار ملی خشب کوپریلری وار ، هر کیجه قپولری سد ایدوب جسر لری ده . مقاره ایله چکوب قپولرک اوکلرینه سپر ایدر لر .

اولا (عزب قپوسی) : تاریخی بودر :

اشکال قلعه طمشوار . — بوقلعه طمش نہرینک باتاق وچیتانگی ایچرمہ
کویا صو ایچندہ قابلوبغہ یانار کبی طورور . درت ایانگی حکمنده اولوق
اوزرہ درت عدد طابیہ عظیملری وار ، ایچ قلعه سی باشی ، وجودی جرمی
منابہ سندہ اولوب شکلی شمسیدر . لکن نہ طاشدر ، نہ طوغلہدر ؛ جملہ قالین
میشہ وپولوط اغاجلرندن یاییلمش بر پلنقہدر . طشرہ یوزی چیت اورمہ
برقات اینجہ و مجلا دیوار شکلندہ چیتدر . استاد کامل بوچیتی بیان اصمہ لرندن
اوروب اوزرینہ آلچی و بیاض کیرچ سورہ رک نور ایض مثال بر قلعه
ایلمشدر . ایچ قات طولمہ پلنقہ سی ایسہ ایکی قات ستون بالادرکہ مابینتی استاد
کامل بنا ، خراسان ، کیرچ و آلچی ایلمہ اویلہ ریختم ایتمشدر کہ طوب کله لری
آتیلسہ کله لر پائتہ دیوارلرینک ارالرینہ کیروب بویک طاش قلعه لر کبی طوب
رخنہ سندن اصلابال و پرواسی یوقدر ، اکر پلنقہ اغاجلری آتسہ اورالم
دیسہ لر دریا مثال صودن و باناقلردن یاننہ واریلماز ، اطرافندہ کی باتاقدن
متریسہ کیریلمز . ایچ قلعه دن ودرت عدد مقاص طابیہ لردن طویلر آدم
کزدیرمز ، دکل کہ پلنقہ سنی آتسہ اورالر ! بروجہ ایلمہ قبضہ تسخیرہ آلمق
ممکن دکلدر ، محاصرہ دن غیری علاجی یوقدر . زیرا غایت متین حصن
حصیندر . اغاچ قلعه مرور زمانلہ چورومزمی ، دیبہ اعتراض ایدیبایرسہ
چوروین ستون منتہالری قرق ییلدہ بر چیقاروب یرینہ بر درخت منتہا
قویارلر ، زیرا بونک تعمیر و ترمیمنہ مأمور یتمش عدد کویلر واردر ، اما
ہر درختی باتالمق ایچرمہ طورہ ، طورہ آبنوس اولوب پولاد نخچوانی یہ
دونمش ، طولمہ ریختم دیواری دخی سد شروانی اولمشدر ، بو دیوارک اینی
کامل الی آباق ، بعض یرلری دخی آلتشر آباق عریضدر کہ اوزرلرندہ
فرسان جرید اویناسہ لر یرلری طار دکلدر . اطرافی غایت عمیق باتاق خندقدر ،
خندقہ ناظر اوچ یردہ دیدہ بان حجرہ لری وارکہ طقوز قات مہتر خانہ سی
بعدالعشا چالنور ، جملہ نکہ بانلری « یکدراللہ یک » دیبہ صباحہ دک فریاد
ایدوب بکلرلر ، ہر شب یکرمی درت اغارک اون ایکسی قول طولاشیرلر ،
الی ماشاء اللہ معتاد قدیملری بویلہدر ، بو قلعه نک ددان بدنلری ، برج

طمشوار قلعه‌سی پاشامرکزی اولوب ایالتنده (۵۹) زعامت، (۲۹۰) تیمار وار، جبه‌لیلریله قانون اوزره یدی بیک سکنز یوز عسکری اولور. پاشاسنک عسکربله جمله اون بیک عسکر پرسلاحدر. آلائی بکیسی، چری باشیسی، یوز باشیسی واردز، سفره مأمور اولدقلری یرده پاشالرینک علمی آلتنده مجتمه‌ا کیدرلر، مأمور اولدقلری سفرده بولنمازلسه پاشالیرینک عرضیله تیمار وزعامتاری آخر مستحقلمرینه توجیه اولنور. ایاتنده خزینه دفترداری، دفتر کتخداسی، تیمار دفترداری، چاوشلر کتخداسی، چارشلر امینی دفتر امینی شهر امینی وار. لیکن خزینه دفزدارینک خاصی (۱۱۰,۰۰۰) آچهدر، زعامت کتخداسیله، دفتر کتخداسی وامینک حاصلری (۶۴۸۸) آچهدر. حاکم شرعیسی بش یوز آچهلر مولوبتدر. منلاسنه سنوی بروجه عدالت یکریمی کیسه حاصلی اولور. برحاکمی ده قلعه دزداری درکه جمله یکریمی درت عدد طوغلی، سنجاقلی ویاراقلی اغاری واردز: عزب اغاسی، بشای اغاسی، کوککلی اغاسی، مارتولس اغاسی، طوبجی اغاسی، جبه‌جیلر اغای، حصار اغاسی، پاندور اغاسی و سائره کبی. قلعه نفراتی شب وروز موجود اولوب بهرسنه خاص وخرجلردن وظیفه معینه‌لرینی دفترداردن علوفه‌لرینی آیرلر. برحاکمی ده شیخ‌الاسلامدر، برحاکمی نقیب‌الاشراف، سپاه کتخداری، یکچیری سرداریدرکه اوچ اوطه یکچرینک اغاسیدر؛ جبه‌جیلر سرداری، طوبجیلر سرداری هپ آستانه طرفندن کلیرلر. یرلی قول دکلردز. کومروک امینی، محتسب اغاسی، انبار امینی باجداری، معمار باشی و شهر صو باشیسی، خراج اغاسی وار، اوتوز آلتی بیک خرسندیاندر جزبه آلتوب علوفه و مواجب ویربلور.

زمین قلعه طمشوار. — بو قلعه‌نک زینی بر چمنزار، محصولدار یرده واقع اولوب اطراف ککستان و باغ و بوستانلی ارض معتبره درکه بووادیلرده بقله بذری قدر بیه طاش بولونماز. اشته قلعه بویله بریرده بنا اولنمشدر. نهر قلعه‌نک خندقلری ایچندن و ایچ قلعه‌سی دیندن جریان ایدوب پانچ اووا قلعه‌سی دینده طونایه منصب اولور بر آب حیاتدر.

اولان قبودان لوشانچی نام لعین ینه قپانوب اوچ بیک عدد توفنک وسلاحلی صواطاط نمچه ، له ، اسپانیه خرس‌تیا نلرندن عبارت عسکرله روز وشب جنک آشوب ایدردی . اما اهل اسلام امراسی برمرتبه جنکاورلنکر وبر مرتبه دلاورلنکر ایدوب دشمنه برآن کوز آچدیرمیه‌رق طوپ ونفکلری پران ایدرلردی . هرقتا دال قلیج اولوب رخنه‌دار یرلردن کیرمه‌کجه ایدرلردی ، حتی سردار احمد پاشانک یورویشده آئنده‌کی آت طوپ ایله اورولوب درعقب بردیگر آت سوار اوله‌رق یورویوشدن قالماز ، تاومرتبه جرأتلر ایدر ، اما هرکون یوز ، یوزاللی عدد نفرات مسامین جام شهادتی نوش ایدوب ینه محلولاتلرینی سردن کچدی غازیله احسان اوله‌رق غزات جنکه ترغیب ایدیایردی .

خلاصه قلعه طمشوار تمام اوتوز بش کونده امان ایله احمد پاشا معرفتیه فتح ایدیلوب درون حصاره عسکر اسلام چتاچت کوروب هرکس شکاراق صدنده ایکن ایچ قلعه‌یه تکرار دشمن قاپانوب صاحی بوزونجه تکرار اهنک جنک عظیم اولوب نیجه دشمن دندان تیغ ضحاکدن کچوب نیجهری‌ده اسیر بند هجران اولدی . اولجه قلعه پوه قبودانک ایتمش اولدینی عهد شکنک نتیجه مقابله‌سی اوله‌رق عثمانیلرده بو سفر عهد شکنک ایدوب درون طمشوارده کیلری قیایچدن کچیردیله ، المعده فتح اولدی . اول آندن بری دست اسلامده معمور و آبادان اولوب سایمان خان تحریری اوزره باشقه‌جه ایالتدر ، پاشاسی ایکی طوغلی میرمیراندر ، امانجه کره اوچ طوغلی وزیرلرده صدقه اولمشدر . پاشاسنک خاصی (۸۰۶۷۹۰) اچهدر ، اون بریده خاص ووبوده‌لری وار ، اما بوخاصلردن باشقه ، باج بازار ، جرم ، جنایت ، باد هواکی شیلردن بوجه عدالت سنوی (۸۷۰۰۰) غروش حاصلی اولور . سیدی احمد پاشاکی بر وزیر ضبط ایدرسه (۲۰۰۰۰۰) غروشده طوتار ، ایالت عظیمه‌درکه آلتی سنجاقدر : ایره ، چنار ، کوله ، موراووا ، ارش اوا ، [۱۰۶۹] کوپرولینک فتح ایلبیکی یانوا ، شیش وانغوش قلعه‌لرینی فتح ایدوب بو اوچ عدد سنجاقلری‌ده ایالت طمشواره الحاق ایله‌شدر . [بالذات

اولمادینی ایچون « الامور مرهونه باوقاتها » دیهرك جمله عسکر متریسارله
 صیچان یوللرندن چیقوب قلعه دن فارغ اوله رق میمنه و میسره جبهه خانه
 و طوپلری جمله کیروب بو حال پر ملالی دردولنه اعلام ایتدکلرنده سردار
 مشار الیه ایله جیوش مسلمینک قلعه بلغرادده قیشلاماسی فرمان اولندی .
 بوحوادث عظیمه نك جمله سنی پدرمز مرحوم ناقل وانقدن استماع ایتدم ،
 زیرا اوغزالرده پدر بزرگوارمز دخی برابر بوتوب شوپله نقل ایدردی :
 یومشتاده خرسیتیانلر اپوه قلعه سنه استیلا ایدر . اوچنك آشوبده محصور
 اولان اولامه پاشا شهد شهادتی نوش ایدر . ۹۵۸ سنه . مقدا اپوه قودانی
 اولان پاتوری آندراشی ینه اپوه قلعه سنه مالک اولدم دیه له پوه دن یوز
 بیك توابع ایله چنار قلعه سی اوزره کلیرکن بودین وزیر ی علی پاشایه
 راست کلوب جمیع عسکرینی قیردیریر ، بونك اوزره اردل قرالی له پوه قلعه سنی
 یوش بولوب استیلا ایدرك مفتاحلرینی دردولت علیه کوندروب خدمت
 ایتدکده طرف پادشاهیدن برتیغ زرین و خلعت فاخره ایله مرعی و محمی
 قنور . آندن سنه آتیهدده سلطان سلیمان خان ادرنه یه عزیمت ایدوب مقدا
 طمشوار قلعه سنك فتحده سوی تدبیر و تأخر وقوعه کلدیکندن و له پوه قلعه سنی
 دشمن تکرار اردل قرالی لندن آلدیغدن پادشاه کردون وقار روم ایلی وزیر ی
 سردار محمد پاشایی سپهسالار تعیین ایلیوب قرق او طه یکچیری ایله سبکان باشی
 و بلوک اغلری ، طوپچی و جبهه جی اون یدی میرمیران ، قرق عدد میرلوا
 و بودین وزیر ی علی پاشا معاً تعیین اولنوب ۹۵۹ سنه سی ربیع الاخرینك
 یکرمی یدنجی کونی ادنی الارض اولان محیه ادرنه دن سردار مشار الیه
 دریا مثال عسا کر نصرت مائر ایله چیقوب قطع منازل و طی مراحل
 ایدوب عدل وانصاف ایدرك شهر بلغرادده مکث خیام ایدوب آندن نهر
 طونا جسرنندن عبور ایدوب رمضانك بشنجی کونی قلعه طمشواره امان
 وزمان یرمیوب اون آلتی عدد بال یمزلرله یدی یردن عسکر دوکوب بر
 کونده یدی عدد یرلرینی رخنه دار ایتدکده بر کیجهده خندق ایچندن جریان
 ایدن نهر طمشوی کسوب قلعه قوروده قالدی . مقدا سنه سابقده محصور

کفار دوزخ قرار اردل قرالی منایوش استحکام ایدوب دیار اور تہ ماجاری
 و دیار نمچہ پی نہب وغارت ایتدکده نمچہ قرالی بو طمشوار اوزرہ کلوب
 یدی آیدہ امان و یرمیوب اردل کافری انندن آلوب ایچنہ یکر می بیسک
 سولطات نمچہ لرہ لوشانجی نام قپودانی حاکم تصب ایدوب نمسہ چا ساری فرد۔
 یناد قرال بلغرادہ واروب کلان کیلری نہب غارت ایلمشدر۔ یولاری
 قپادوب بلغرادی ققط وغلاده بر اقیجہ فرمان شہریاری صادر اولوب
 طمشوار قلعہ سنک ممالک محروسہ اسلامیہ یم ضم اولندی ایچون روم ابلی
 بکلر بکیسی محمد پاشا سردار معظم تعیین اولنوب شہر باغرادہ داخل اولدی لر۔
 آندن صوا نہری اوزرینہ جسمر عظیم ایلہ قارش یقایہ دوشوب قطع منازل
 ایدرک قلعہ و ولقواردن جسمر ایلہ نہر طونای عبور ایدنجہ طرف
 پادشاهیدن ایکی سیک کزیدہ یکچیری ایلہ یوز اللی عدد ضرب زن و اون بش
 عدد بال بیز طوپ کلوب اردوی اسلامہ داخل اولدی۔ اوکون تانار
 عسکری دخی واصل اولدقده سہسالار معظم تیتل قلعہ سی قربندہ نہر تیسہ پی
 دخی عبور ایدوب (پچہ) قلعہ سنی محاصرہ ایدوب یدی کوندہ پچہ قلعہ سی کہ
 بدست وزیر محمد پاشا ۹۵۸ سنہ سنندہ فتح ایدلمشدر، تعمیر و ترمیم ایلہ
 مستوفی محافظہ ایدوب آندن جانب شرقہ کیدوب پچکرک قلعہ سنی محاصرہ
 ایدوب اہالیسی صوات اسلامیہ یمہ طاقت کتیرہ میہرک امان ایلہ امان بولدی لر۔
 آندن (پچ کرک) قلعہ سنی دہ فتح ایدوب مستوفی عسکر قویہ رق آندن
 (فلاق قلعہ سی) نی فتح، آندن دہ (چنار قلعہ سی) نی فتح ایتدک، بو
 صوک قلعہ دہ عسکر دریا مٹالہ طاقت کتیرہ میہرک امان ایلہ امان بولدی لر
 ایمان و اسلام اولدی و قلعہ پی ویرہ ایلہ و یردی لر؛ قلعہ یمہ کفایہ مقداری
 عسکر قویدی لر، آندن (اپرہ) قلعہ سنی فتح ایدوب درون حصار دہ اولامہ
 پاشا حاکم نصب اولنہرق طمشوار قلعہ سی محاصرہ ایدلدی، جملہ عسکر اسلام
 طقوز یردن متریس لرہ کیروب جنک وجدال ایدرکن بامرحی قدر بوقلعہ لر
 فتح اولنجہ یمہ دیکن شدت شتا کلوب بر عجایب سیل باران اولوب جملہ متریس لر
 و طابیلر آب رحمت ایلہ مملو اولوب یکچیری لر متریس لرندہ طور مق امکانی

بوشهر بلغرادی بویه جه کوزل کوزل تماشا ایتدکدن صوکره جمیع اجبا
ودوستان ایله وداغلاشوب پرسلاح سمندیره بوغازلری ایله یوله روان اولدق .

بلغرادده (۱۰۷۰) صلاة عیدینی ارا ایدرک و اراط غزاسنه

کیتدیگمز

اولا بلغرادک بر ساعت اشاغیسنده حصارجه قریب نهر طونا اوزره
یتش عدد طرانسه و طونباز کیلر اوزره مذکور خشب جسر عظیمدن .
کچوب طمشوار ولایتده (پانچ اووا) پلنقه سنه کلدک . . نهر صاوانک طونه یه
مخلوط اولدیغی بر چنزار محله مربع الشكل بر اغاج پلنقه درکه جرمی یوز
آدیمر . ایچنده دزداری ، اللی عدد نفراتی ، کفایه مقداری جبهه خانسی .
بر جامی ، بر خانی ، چارشوی مختصری وار ، اما حماسی یوقدر . اکثریا
اولری چیت و حصیر اورتولودر . ونهر طمشوار تا اردل ممالکتک
طاغلرندن ، ششی ، لوغوش ، فاجاط ، سولوش قلعه لری طاغلرندن کلوب
طمشوار خندق ایچندن جریان ایدرک بو محله نهر طونایه منصب اولور ،
کوچک ، بطالق بر صودر . پانچ اووا قصبه سی طمشوار حکمنده معاف یوز
اللی آچمه قضادر . آندن جانب شماله (زدش) قریه سنه واصل اولدق . بو
کوی الای بکی کوییدر . اما بو صحرالرده بر بقله قدر طاش یوقدر . نباتات
وکیاهات اوقدر فراواندرکه آتلی آدم ایچنده غائب اولور . آندن (دانته) .
پلانقه سنه واصل اولدق . بودخی طمشوار خاکنده ینه نهر طمشوار
کنارنده شکل مربع بر شیت پلانقه در . دزداری واللی عدد نفراتی واردر
وجبه خانسی وجامی ، خانی وبر قاچ دکانی اولوب باغچلری محصولداردر .
آندن قلعه طمشواره واردر .

اوصاف قلعه استوار طمشوار : عصر خداوندکارده بوقلعه اردل قرالی .
مناپوش قرال حکمنده بر پلانقه صغیر ایدی . غازی خداوندکارک خر وچنده .

مصالی ، مؤمن موحددر لر . سیم بدن ، نازک اندام فصیح اللسان پسرانی وارد ر . نسامقوله سی رابعه عدویہ مثال زاهدہ و اهل پردہ صاحب جمال خاتونلردر دختر پاکیزہ اختلری غایت پرهیزکار بر در ناسفته و برر غنجه ناشکفته در لر . حسن و جمال ، لطف و اعتدالده اولوب پدرلرندن بشقه ار یوزین کورماش وارکک سوزن ایشتماش دختران پری پیکراندر لر . بو شهرده نیجه عدد کل کستان روضه رضوان مثللو باغ جنانلری واردرکه ازهار ، اوراق ، اشجارینک حسابن صانع لم یزل بیلور . مزرععلری وافر ، خیر وبرکاتی متکائر ، نعمتلری فراوان ، عیون وانهادی جاری وروان بر شهر ابادان اولوب بقعه لری خوب ، خاک عنبر پاکی بین الناس مرغوبدر . زیارتکاهلری . — (مرقد غازی احمد قدس سره) چارشو ایچنده در .

(منیری اقدی زیارتی) (شیخ الاسلام عبدالرحیم مرقدی) عمارت جامعنده کاشندر . (قره قاش پاشا) غزای حوتینده بودین وزیری ایکن حوتینک التنده قررشون ایله اورولوب شهید اولدقده محلی خوتین قلعه سی خارجنده ایسده نعلش پاکی بوراده در . (اشانغی مشهد) : ابوالفتح زماننده وسایمان خان عصرنده شهید اولان غزات مسلمین جمله بومشهدده آسوده درلرکه هر بار نور حق جوارلرنده برق اورور ، جوانب اربعه سی چیت چوره دیوارلی بر جبانده در . (اورته جبانہ) بوراده دخی نیجه کشف وکرامات عالیہ صاحبی ارلر واردر . (غازی پورچه مرقدی) ، بلغرادک قبه سنده بر ساعت بعید حواله قلعه سنده در .

بلغرادک حدودی . — جانب قبه سنده بر ساعت بعید (حواله قلعه سی) (والیوا) قبه سی ایکی مرحله لک یردر . جانب شرقه طونه کنارنده التی ساعتک (حصارجق) ، نهر طونه آشوری اولوب خاله طمشوارده . (پانچ اووا قلعه سی) نهر صاوا اطرافنده سرام سنجاغی زمیننده (زمین قلعه سی) ایله مشاورکه بلغراددن کورینور . جانب غربه بر کرکی قوناقلق یرده (متروچہ) قبه سی ، اکا قریب (نمسه) قبه سی ایله مشادر . ینه صاوا نهری کنارنده (بوکور دلن) قلعه برقوناقلق یردر . بلغرادک اطرافنده بندر شهرلر یوقدر .

کیملره کونا کون بالقلر کلیر کیم حد وپایانی یوقدر . طونه اوزرنده بولسان
 بر چوق محلردن لایعد کیملر کلوب باغراد ی غایت اوجوزلق ایدرلر . حتی
 اوچیوز درهم خاص ویاض امک بر آقچهیه والی (پنهزه) ه قویون آتی ،
 وبشر (پنهز) ه صیفیر آتی ، اوج وقیه کلور بر قاپلیجه یوغورد ایکی (پنهز) ه
 واون بش یمورطه بر پنزه وبر ارقه یوکی ، الما ، صوغان ، خیار ، قباق ،
 لاحنه ، پراسا ، صارمساق برر پنزه . اما پرنج وشکر بهالیدر . بوشهره
 سلانیک اون ایکی قوناقدر . عربه ودوله ایله مصر ، شام ، طرابلس ،
 صیدا ، بیروت ، ازبیر وبالعموم عرب وعجم متاعی ییلده بش اتی بیک دوه
 وعربه یوکی کلوب بوراده یوکلر چوزیلوب باغلانور حیجی مجار وله ، چه ،
 اسفاج ، بوسنه ، ونه دیک ولایتلرینه وسائر یه کیدر کلیر که بوشهر روم ایلیک
 مصریدر . خاتی جمله حسابی بازار کانلردر . غنیمت شهر اولدیغیچون نیجه
 بیک خلق سائر دیاردن کلهرک بوراده اسکان ایتمشلردر . جمله سی اهل ذوق ،
 شوق غریب دوست آدملردر . صفره بی امتنانلری میدانده وقاپولری
 کشاده در . قیش هنکامنده نهر طونه طونوب اون قاریش قالدیناغنده طوندینی
 ایاملرده خارج وباج وپازار اولدیغندن نیجه یوز عربه متاعلر کلوب رعایا
 ووبرایا بیع وشرا ایدوب غنیمت اولورلر . بالمله یوخسوللری بای اولور .
 بو ایامده بلغراد خاتی صوبالی اوطلرلنده الوان طعاملره یکدیگرینه ضیافتلر
 ویروب گروه گروه عیش وعشرت ایلرلر . ساده طاتلی اون درلو اولوب
 دیکر اطعمه نفیسه نك ایسه انواعی دها چوقدر . شاید برینک ضیافتنده
 طاتلینک نوعی اوندن اکسک اولسه اوآمه تکرار ضیافت چکدیرلر . تابو
 مرتبه عیش وطرب محلی برشهر معموردر . سلیمان خالک دعاسی برکاتیه
 کوندن کونه معمور اولساده در . بوشهر اهایسنجه کذب وغیبت غایت
 مذمومدر . جمله دیندار ومستقیم اولوب کمال مرتبه مسن ومعمر وزال
 زمان اولمش آدملری چوقدر . حتی سلیمان خان فتحندن قالمش ادملره
 مشرف اولدق اما بوپیر ناتوانلر قوتلری کیتمش ، هیئتلی تمش ، عمر
 کرانمایه لری یوز یتیمه یتمش ذات شریفلردر . جمله خفی المذهب پاک اعتقادلی

مسیره‌لری . — صوباشی بکتاشی تکیه‌سی ، ابازه کوشکی ، یوسف اغا باغی ، یاغجی حاجی علی باغی ، طوبیجیلر کوی ، حواله قلعه‌سی صاوا نه‌ری قیسی وسأر در .

لهجه مخصوصه واصطلاحلری — بلغرادک یریلیری پتور ایسه‌ده صرپ ، بلغار ، لاتین ، بوشناق اصغلاخی دخی بیلیرلر . مثلا برشیئه تعجب ایتسه‌لر « الهی دیله مشوم ، شاید بوایشی ایشله‌مه‌مش سن . » دیرلر ، خاتونلرینه تعظیم ایچون (سنقوقادو !) دیرلر ، بریسی قیزارسه « شاید صوباده قیزمش سین » دیرلر ، بعضأده « مویا قیلدیحای کتره » دیرلرکه « بره محمد اغا ، اغاجدن باقراج کتیر » دیمکدر .

لسان صرپ . — جمیع رعایاسی و برایاسی صرپ اولوب سرم آرابه‌جیلری جمله آنلردندر . کرچه بلغار و بوشناق ولایتنه یاقیندر ، اما باشقه غلط کفتارلری وار ، ملت قدیمه مسیحیه‌دن اولوب انجیلی کندی لسانلرینه ترجمه ایتمشلردر . نجه‌لری خروات ، غلیه ، اسلوش ، تلیانی لسانلرینی دخی بی‌بیلیرلر . معتبر و معتمد تاریخلری وار . حسابلری ینه بوشناقچه کیدر .

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
اوسم ،	دوت ،	دست	قروه ،	ودا ،	مسیه ،	سبز ،
۸	۹	۱۰	اتمک	صو	ات	پینیر
قبوله ،	لوق ،	یانبه ،	اوجه ،	اووان ،	اودری	بنوسه ،
صوغان	صارمساق	قوزو	دیشی قویون	وج	وور	قورقه
پنز ،	بان ،	اوموری ،	صوغازیما ،			
باقر	آچه‌لریدر	اوروبلریدر	که بلغرادده	کچر	یورولدم	یوق دیمک
نما ،	بوغ ،	دوشه ،	چویق ،	قبوله ،	قونیه ،	قوچیش
سویکه	الله	جان	آدم	قیصراق	بارکی	آرابه‌جی

ودها بوکونا کله‌لری واردر .

شهر انکیز کلیات شهر بلغراد . — جمله اسکهلر نده « پاره دیرلر برکونا

(حام) صوقوللی محمد پاشا نیکدر . (اورته حمام) ، (سایمان خان حمامی) ،
 (اشاغی قلعه حمامی) ، (چوقور حمام) ، (چینلی حمام) ، (بهرام بک
 حمامی) مشهوردر اعیانک روایتی اوزره یدی بیک قدرده خاندان حمامی
 وار . التیوز عدد آت وطونه دکیرمانلری واردرکه کندم خاص اوکودرلر .
 قیرمزی صاری بیاض ، دانه دار بغدادی آرپه ، بوکریجه ، مرجک ، ودارایی
 بولنور ، یولاف . چاودار ، هلدینه دینلان حیواناتنده رعایا امک ایدرلر .
 ساوا نهری کنارنده چنکانه طائفه سی دمیردن مصنع زرهلی اسکمله لر ،
 قالابلی دمیر چبوق اوزنکیلر ، اسقره لر ، ماربندلر ، بوقاغولر بیارلر .
 قازانچیلری غایت استاد اولوب کونا کون صحن ، تنجره ، مصنع بعلکیلر ، شربت
 طاسلری بنجوردان وکلادانلر بیارلر . اهالیسی التی بلوکر ، برصنی عسکر ،
 برفرقسی تجار بروبحار ، بر قسمی اهل خدمت ، بر آزی باغبان و بانچوان ، بر
 قسمی کشتیان و بر بلوکی ده اهل حرفدر . بر دارالضیافه عمارتی اولوب اشاغی
 چارشوده در و یحیالی محمد پاشا خیراتیدر . بیرام بک عمارتی مسدود در .
 باغرادک بقاواسی ده مشهوردر . سور عظیملرده آرابه تکرله کی قدر
 بیک قات کلاج و خاص اون یوقه سندن تره یاغلی و بادم ایله بر کونا بقلوا
 بیارلرکه ، غایت لذیذ ، بیوک ، کورک اولور . بادملی دارچین وقرنفیل
 وزغفرانلی لذیذ زرده سی اولور . مصر طاوونخی دیدکری قیرمزی خورصوم
 بورونالی طاووق کبابی ، طوله طاووق قاپاماسی ، سازان و مرسین بالقلری
 فرونی ، بیاض لاتین اکمکی صومون ، قایماق و یوغوردی مشهوردر . منیری
 افندی بانجه سنده قرقر درهم کلور ابدار قومرو قیصیلری ، یوزر درهم
 کلور ابدار شفتالولری ، اوزم ، اریک ، ارمود ، کراز ، ویشنه ، قاوون
 وقارپوزی اولور . لعلکون ویشنه شرتی ، مثنای ، خردالیه سی مشهوردر . شهرک
 باغلری غایت چوقدر . قبله طرفندن (ویشدنچسه) قریه سنه ، اندن شهر
 چشمه لرینه ، اندن تکیه باغلرینه آندن آبازه کوشکنه ، آندن حواله دره سی
 قلعه سنه قدر جمله اوتوز سکر بیک قدر دونوم حتی ویرر باغلری وار . یحیالی
 محمد پاشا باغلری معاف اولماقله حسابا غیر داخلدر .

حطوانی احمد افندی علم طبدہ فیٹاغورث توحیدی مثال طیب حاذق بربر حاجی قیلیج، جراح علی، یہودی یاقوب، لاین، کیو مشہور استاد لدر۔ صلحای مشایخیدن الشیخ قرروجی زادہ، اسکداری محمد افندی خلیفہ سی وطریق خلوتی ددہ سیدر۔ شہرک اعیانی سمور اطلاس و خارا کیرلر۔ وسط الحال اولانلر سادہ چوقہ، تاشکی نافہ سی کورکلر کیرلر۔ فقیر الحال اولانلر چوخہ لباس و بوغاس خفتان کیرلر۔ رعایا سی شایاق، قیرمزی بیاض عبا و بوشناق قالباغی کیرلر۔ فادینلری چوخہ فراجہ یسی باشلی طرپوش تقیہ کیوب یوزلری بچہ لی و یاشمقلی اولہرق مؤدبانہ کززلر۔ ارککلرینک آدلری: آفو زادہ، لافی زادہ، شیت زادہ، چوو زادہ، بانجی زادہ لقبلیلہ ملقبدرلر۔ قادینلری حوا، مریم، ہما، منیرہ، امہان، بابویہ، ربیعہ، آسیہ۔ اسملری آلور۔ کولہلری بایقو، زہراب، سیامی، ذوقو، زافیر، جعفر، سیاغیش ادلرندہ در۔ عسکرک وارط قلعہ سی غزاسنہ مروری ایچون حصار جق قربندہ طونہ اوزرینہ یتمش یدی عدد کمی طاولو مبارزلر بلہ قارش ی طمشوار خاکندہ کی پانچ اوا قلعہ سنہ قدر عظیم برجسر خشب بنا اولنمشدر۔ طولی (۸۰۰) و عرضی (۵۰) آدیمدر۔ نہر کنارندہ مرتفع بر زمین اوزرینہ بنا اولنمش۔ کارکیر میری انبارلرینک طوللری (۳۰۰) کر مہ آدیمدر ایچر ولری یاغ، پرنج، بغدادی، آرپہ و سائر مهمات ایلہ مملودر۔ قلعہ نک خندق کنارندہ بردوہ آخوری کبی پارمقلق ایچرہ برطوپخانہ سی اولوب ایچندہ کی طوبلرک ہربری بر مصر خزینہ سی دکر۔ صاوا نہری کنارندہ کی طوپ کارخانہ سی واجب السیر برادرر۔ شہر خارچندہ بر بنا و برابر و تختانہ سی وار۔ بشقہ جہ بر اغالق اولوب یوز اللی عدد نفراتی واردر ہر سنہ بیسکر قنطار باروت دوکرلر۔ چرخ و دولابریخی آتار چویریر عجیب بر کارخانہ در۔ طقوز عدد روم، ارمنی، صرپ، بلغار، یہودی کلیسالری واردر، اونبر بیک عدد او قویوسی وار صوی سہل شورجہ در۔ مربع دائرہ اعتباریلہ اقلیم خامسدہ اولوب طول نہاری اون بچق ساعت وایکی دقیقہ در۔ شب یلداسی ینہ اویلہ، عرضی بلدی آلتمشدر۔ یدی حمای وار جملہ سی قورشونلہ مستوردر: (یکی

بایرام بك سبیلی ، اینه خان بك سبیلی وسأره . .

کاربانسرایلی — ۶ عدددر . صوقوللی کاربانسرایلی : یوز التمش فوقانی ، تحتانی کارکیر بنا اوجاقلی ، دوہ لکلی ، آخورلی ، حرملری قلعه مثال دمیر قپولی برکاربانسرایدرکه هرشب بواب وپاسبانلری طاوول چالهرق قپوسنی سسد ایدرلر . قپو اوزرنده کی تاریخی : « بوکاربانسرایه قونان اولدی هپ روان ، اشاغی قلعهده (سایمان خان کاربانسرایلی) ، بوده قورشونلی ، دمیر قپولودر . (عسارت خانی) بوده وقف الهیدرکه یحتالی محمد پاشانک خیراتیدر ، ایچنده برآی ساکن اولسه بیله برجبه ویرمیوب صاحب الخیرانه دعا ایدر کیدر .

تجار خانلری . — یکریمی بر عدددر ؛ یکی خان ، بزازستان خانی آراسته خانی ، شهیدلک خانی ، چوقور خان ، سلوی خانی ، بازار یری خانی مشهورلریدر .

بکار اوطه لری . — یدی عدددر ، بکار اهل حرفه مسکن ومأوادر ، کرا ویرمنلر .

چارشو وپازاری . — اوج بیک یدی یوز عدد دکاندن مرکب برسوق سلطانیدرکه اشی یوق . عورت بازارنده مزین بزازستان وارددر . اوزون چارشوده جمیع اهل صنایع موجوددر . طولی تا قپوجی جامعدن بالق بازارینه قدر اوج بیک کرمه آدیمدر ؛ هرطرفک متاعی بوراده بولنور . قزانجیلر چارشوسی ، بالق پازاری ، اورته بازار ، بیرام بك چارشوسی ، دباغخانهسی ، قهوه خانهلری ، کوچوک پازاری دخی مزین بازارلردر . کرک چارشو وبازارینک ، کرک محلاننک شهراهلری سراپا بالق صیرتی کبی یومرو وبیاض ومدور قالدیرم دوشه لیدر .

خلقنک رنگ رولری حمرت اوزره در ، مرد وزنلری خصوصاً لاتین وصرپ کوزلاری مشهوردر . اشرافی واعیانی بیقیاسدر . قوجه موسی پاشالی قوجه یوسف اغا ، رمضان اغا زاده محمد اغا ، خانجی زاده قپودان زاده افندی ، اخوین چلی افندیلر ، شیت افندی مشهوردر .

تأمل ایلر ایکن کفتی بر خوش دیدی ناریخن
عجب طرح لطیف اولمش هله بوجامع اعلا

۱۰۴۰

دیگر تاریخ :

داری داعی دیدی ناریخن جامع بی بدل و فرخ جای

مسجدلری : یوقاری حصارده یدی عدد مساجد واردر ، اشاغیده .
قبودان ، قازقلی ، درزاده حاجی حسین ، قوقولاق طاش ، جانان خاتون ،
سلیمان خان ، بولمه حصار ، بازار باشی ، کوچوک بازار باشی ، کستانه‌جی ، حاجی
سجاه ، موسی پاشا مسجدلری معلومزدر .

بو حقیر یوقاری قلعه‌ده کی سلیمان خان جامعنک موزون و یوز بش قدم
مناره‌سنه چیقوب بو شهر عظیمه نظر ایتدیکمده التمش بش عدد کارگیر
بنالر ، یمش عدد قورشون اورتولی عمارت لر نمایان ایدی . سکز عدد
دارالتحصیل مدرسه‌لری وار : عمارت جامی مدرسه‌سی ، بیرام بک
مدرسه‌سی مشهوردر . بوراده دارالقرأ یوق ، طقوز قدر دارالحدیث وار ،
مفتی عبدالرحیم افندی دن بری علم حدیث کوریلور . ایکی یوز یمش عدد
دارالتعلیم صبیانی وار ، اون یدی قدر تکیه‌سی واردر : شهرک قبله جانبنده
آبازه پاشا کوشکی قربنده (درویش محمد خراسانی تکیه‌سی) ؛ بانسی عبالی
محمد پاشادر ، شیخی درویش محمد نام داندر .

یکرمی التی عدد چشمه‌لری واردر : یوقاری قلعه خندق ایچره .
(صوقوللی محمد پاشا چشمه‌سی) تاریخی :

جدد هذا السبیل اعلی صاحب‌الخیر محمد پاشا

۹۸۴

شهره کوره چشمه‌لری آزدور . لکن ایکی نهر آراسنده اولمغه سقار آتار
وقاطر لر ایله صو توزیع ایدر لر .

سبیاخانه‌سی . — آتی یوز عدد صو سبیلخانله‌ری واردر : اک ایشلکی
بویوک چارشوده صوقوللی سبیلی ، یحیالی محمد پاشا سبیلی ، لاجین اغا سبیلی ،

روزنلرى و منظره لرى طونا نهرينه و صاوا نهرينه زمون سحر اسنه ناظر بيوت
حزيندر كه جمله موزون باجه لى ، ايكيشر قات پورتا قپولى خاندانلردر .

جامعلرى . — ايكي يوز اون يدى محرابدر ، اما صلوات جمعه ادا اولنور
جامعلرى نى ذكر و بيان ايده جكز : اشاغى و يوقارى قلمه ده كى سلطان سليمان
جامعلرى . احمد اغا جامى ، زين الدين اغا جامى ، يوقاروده بيرام بك
جامى ، اينه خان بك جامى ، طورغود بك جامى ، هابل افندى جامى ،
چيىق صالين جامى ، حاجى ابراهيم جامى ، ابراهيم چلبى جامى ، حاجى
صادق جامى ، قدرى بشه جامى ، مصطفى چاوش جامى ، ادريس بك
جامى ، بيت بازار جامى ، فرهاد بشه جامى ، حاجى نذر جامى ، حسن
اغا جامى ، حاجى صالح جامى ، نمازگاه جامى ، امير حسن اغا جامى ،
حاجى پيرى جامى ، قوصقى بك جامى ، تر به جامى ، حاجى خليل جامى ،
دباغخانه جامى ، عبدالجبار افندى جامى ، فقير حاجى على جامى ،
آوا جامى ، قپوجى جامى ، جن على اغا جامى ، عمارت جامى اشاغى
چارشوده اردحاملق يرده واقع اولغنه جماعت كثيره مالكدر . كرچه
كار كير قبه لى دكلدر ، اما چار كوشه پشته قبه لرى ، دهايزى ، يان صفه لرى
هپ قورشون اورتولودر ، بوجامى سليمان خان و زراسندن يحيالى غازى
محمد پاشا غزا مالينه بنا ايتدير مشدر ، بوجامع پرنور بلغراد شهريتك آب
رويدر . قبه قپوسى اوزرنده كى تاريخ :

كفت زنى چو ديد تاريخش معبد امت رسول ميبين

۹۵۵

صاحب جلوس مقتى عبدالرحيم افندى بوراده وفات ايدوب جامعك محرابى
او كنده مدفوندر . شهيدك جامى : قبه قپوسى اوزرنده كى تاريخ :

راه حقه ياپدى بر جامع بلند حاجى محى الدين تاجر حاليا
زنى صوت بلند ايله ديدى « فيه صلوا خمسكم » تاريخ اولا

۹۸۲

جامع الحاج على : باب معلامى اوزرنده كى تاريخ :

قالمشدر. حتی چینلی حمام نام عمارت اول خندق ایچندہ بنا اولمشدر. آنکچرن حالا بوواروش اطرافندہ سور و خندق یوقدر. نہر صاوا ایلہ طونا اراسی شہر طشرہ سندن کامل (۳۵۰۰) آدمدر. قلعه ایلہ صاوا و طونا کنارندہ کی اولر کنارلیلہ آدمیلایوب حساب ایداسہ بلکہ (۲۰۰۰۰) آدم بیلہ اولہ یوشہر ایچرہ (۹۸۰۰۰) عدد رعایا و برایا واردر، ماعداسی عسکر، اعیان، علماطاقیدر، خراجی اغانک نقلی اوزرہ شہری یکرمی بربیک جزیه خراجیدر. صاوا کنارندہ اوچ محلہ قبیطیلر واردر، طونا کنارندہ اوچ محلہ سی رومدر، اوچ محلہ سی دخی صرپ و بلغاردر بو محلہ قریب قلعه قریبندہ یهودیلر وار، بر محلہ ارمینسی وار. فرنگی یوقدر. مسلمین محلہ لری شہرک کزیدہ، عالی واسع و هوادار یرندہ در.

محلہ لری: اشاغی قلعه، یوقاری قلعه، اغا، قزنجیلر، چقور چشمہ، یکی خان، عمارت، زین الدین اغا، دباغخانہ، بیرام بک، اینسہ خان بک، چبق صالین، محکمہ، ابراہیم چابی، طاشلق، چینلی حمام، چلبی، حاجی صادق، چاوش، ادریس بک، بیت پازاری، فرہاد پاشا، حاجی نذیر، کنش اغا، حاجی صالح اغا جامی، نمارکاہ، امیر حسن، آت پازاری، حاجی پیری جامی، قوصقی، انبارلر، اورتہ مزارلق، تیربالا، حاجی خلیل جامی، عبدالجبار، فقیر حاجی علی، اوواجق، جن علی محلہ لری. بونلری محکمہ سرجلاتندن یازدم (۱۷۰۰۰) عدد اولری اولوب ہر اودہ بشر، اونر اوٹہ تھیر اولمشدر.

خاندانلری. — (۱۶۰) عدد سرای کبار وار. مہار علی اغا، ذوالفقار اغا. پارمقسز حسین اغا، بیرام بک چارشوسندہ رمضان اغا، ابراہیم چلبی، آلاجه حصارلی ابراہیم چلبی، چینیلی حمام قریبندہ عمارت جامی امامی شیت افندی، قوجہ یوسف اغا، سردار علی اغا، امین، محکمہ، مفتی افندی، حاجی زادہ لر سرایلری معلومزدر. بوندن ماعداسی صغیر، کبیر، جملہ خانہ لری کیرہ میت و جابجا شیندیرہ تختہ اورتولی باغ و بونچہ و شاهشین و قصر عالی بیت رعنا لدرکہ جملہ سی بری برلندن عالی زمیندہ واقع اولمغلہ بیوتلرینک

سردار اولوب حکومت ايدر ، زيرا جميع خلق يکچرى کچنيرلر ، استانه طرفندن جبهجى چور باجيسى اولوب نقراتی نادر در . حاکم نندن برى ده طونا قبودانى اولوب تاويدين ، بودين سرحد لرینه وارنجه جميع طونا وصاوا کميلرى بونک حکمنده درکه هر زمان اوز باره فرقه و بيک عدد عزب نقراتيله طونا اوزره کيزر . صلب و سياست صاحيدر . کومروک امينى نک بهر سنه کومروکی اون يدى بيک غر و شدر انبار پادشاهى امينى صاوا نهري کتارنده کی انبارلرده اولان مال خزائن صورصات آنک حکمنده در . محتسب اغا : جمله اهل حرف آنک دستنده در . باجدار جمله آينده و رونده متاعلندن باج و بازار آلوب ميرى په مال ويرير ملتزمدر . الاى بکيسى جمله ارباب زغمنا و تيماره حاکمدر ، چرى باشيسى جبه لولره ، چراخور و لغم اربابنه حاکمدر ، بوشهر ايچره منلا طرفندن حاکم محتسب نائبدرکه جميع اهل حرفى جرمنه کوره تعزير ايدر ، باب ناي قاضى ، ائمه خطبا ، مشايخ بونک زير اداره سنده در . زيرا هر بار منلا حاضر دکلدر ، بلکه آستانه دن کيچ کله . بوشهر ايچره اوچ عدد حاکم شرع نائبلر واردر ، سالاه عرق طاهر دن نقيب الاشرافى اولوب سادات کرامه حاکمدر . شيخ الشيوخ ، صاحب الفتوا شيخ الاسلامى وار ايسهده ينه منلا سنک تصدى واردر خصوصاً صاحب جلوس عبدالرحيم افندى هم ملا وهم شيخ اسلام ايدى ، زيرا برمتجر ، عالم مصنفين دن بذات ايدى . خراج اغاسى اللى بيک جزيه جمع ايدر .

عمارت و واروشى . — بو واروش باغراد قلعه سنک شمالى و شرقى و قبله سى و جنوبى و غربى طرفلرني احاطه ايتمشدر ، انجق بيلدیز روزکارى و باطلى غرب طرفى نهر صاوا و نهر طونادر ، ماعداسى سواد معظم بوسنه سراى شهرى کبى قات قات بلده کيره در . لکن جانب شمسنده اصلاً ناهه رباط يوقدر ، زمان قديمه آبازه پاشا کوشكى نام محله حالاً نيجه یرده رايکادر نهر صاوا دن نهر طونايه وارنجه بر خندق عميق کسمه يوب بوشهر بر بورون اوجنده قاهر ق امن و امان اولمش ، بعده سليمان خانک دعاسى برکاتيله بوشهر معمور اولدقچه اول خندق مزبورک نيجه یرى شهر ايچنده و نيجه یرى باغلا ايچنده .

غرق اولوب طورور ، بو طرفدن بروجه ایله متریس ممکن دکدر ، دخی ساعت قله‌سی قپوسی اوکنده برقصر خورنقی وار ، جمله صحرای طمشوار رایکان نمایاندر ودخی نهر صاوايه ناظر بر قصر شیرینی واردرکه شه‌شینندن جمله صحرای زمون عیاندر . بو قله‌یه‌ی سایمان خان صرپ قرالی لندن آلدقده نهر صاواده بال بیز طویلر ایله دوکه ، دوکه اشاغی قله‌یه‌ی ویران ایدوب نهر صاوا اوزره کیملری بری برلرینه چایوب اوزرلرینه چتیلر دوشه‌یوب کیملری صاوا ایله آقیدوب جمله کیملر قله‌یه‌ی دیدنه اوضیق یرده قیصیلوب قانتجه جمله غزات مسلمین مذکور کیملر اوزره دال قلیج یورویوب ابتدا قلیج ایله اشاغی قله‌یه‌ی فتح ایدوب درت هفته صوکره یوقاری قله‌یه‌ی دخی قلیج ایله فتح ایدیلوب جمله غزات مسلمینه سایمان خانک تاقیه ایله آلتون بذل ایتدیکی محققدرکه اشته اوکونا النفات شهریارای ایله بو قله‌یه‌ی مثال ارم آدم دریاسی اولوب بو قدر عسکرک بولمنسی اوزرینه شهرده یکریمی یدی حاکم نصب ایدلمشدر . بعده بودین قله‌یه‌ی فتح ایدلده‌ی بودین ایالتده سمندیره سنجاغی بکی تختی اولق اوزره تحریر ایدوب کوچوک بالی بک ایلك حاکم عرف نصب ایدلمشدر .

بلغراد قله‌سنک حاکمیری . — اولا بوسمندیره بکنک طرف پادشاهیدن خاصی بش یوز قرق بیک ایکی یوز التمش اچهدر ، (۱۶) زعامت ، (۱۵۵) تیاری وار . جبه‌لولریله جمله ایکی بیک عسکر اولورکه جمیع زمانده بوسرم وسمندیره سنجاغی دشمندن یوز چویرمه‌مشلردر . آلائی بکی‌سی ، چری باشیسی ، یوز باشیری واردر اما سمندیره بکی خاص هایوننه کوره بیک عدد مسلح بیکیت بسله یوب لواسی خاکنده حکم و حکومت ایدوب بروجه عدالت سنوی اون یدی بیک غروش ما- تحصیل ایدوب مأمور اولدینی سفره کیدر . بوراسی بش بوزاچه پایه‌سیله مولوبت اولوب منلاسنه بهرسنه اتوز کیسه حاصل اولور ملالر بکلری اصلا و قطعاً سوولتمزله ، غایت عالی منصدر . دزدار اغاسی بیک عدد طوپیچی ، جبه‌جی حصار اری و عرستان عسکرلرینه حاکمدر . سپاه کتخدایری وار ، آستانه طرفدن بر مکلف یک‌چری چاوشی

جبهه ، جوشن ، قتلایى ، طوغلقا سر پناه ، زره ، زره کلاه ، بالته بچاقلىر ، شيش ، حربه ، مزراق ، توفنك تىروكچان ، قلیچ ، غداره ، زمبرك ، كرز ، صالح ، نبوط ، صالمه سپر زرین ودها نیجه بونك كچى آلات سلاحه متعلق ذى قیمت سلاح ایله اویله مزین اولمشدى كه دولت آل عثمانده بونك برمتلى مكر بغدادده كورلمشدر . بو قپو اوكننده خندق اوزره بر آصمه خشب جسرى وارد كه هر شب مقاره ایله چكیلوب قلعه قپوسى اوكنه سپر ایدر لر . هر صباح بو قپو دعا وثنای سلیمان خان ایله آچیلیركن برر قربان كسیلوب توزیع اولنق مقرر در . بوقلعه نك خندق غایت واسع و عمیق اولوب ایچ قلعه ایچینده برقات ایچ قلعه وار . بو ملكدده برچوق خندقلى قعه نادر كورمشدر ؛ اما بوبله متانت مكمله اوزره اولانى اندردر . بونارین قلعه سنك اطرافنده بش عدد قورشون اورتولى اوج آمانه سرچكمش مدور و مضع قاه عالی وارد كه هر برى استابولده غلظه قلهسى قدر كلیر . از جمله كیر نبویسه قلهسى تیزبل قله ، قانلى قله ، — مجرم و قانلى اولانلری بورایه قورلر — زندان قلهسى ، شاهین قلهسى ؛ بونلرده اسلحه و طوب و جبه خانه هپ مظفریات سلطان سایم اول یادكاریدر . بونارین قلعه ده الهى قولاج عمیق بر چاه ماء وارد ، بو قیولر صاواویه لغم ایله متصل آب حیاندرد بوقلعه ده برچاه ججیم زندانى وار كه كویا چاه غیا و قهقهه ای بابلدر ، بوچاه اسفله كفرة زمان امت محمدی كندلرله ایندیروب دولاب صابانلریله اسیرلری چیقاریرلر مش ، اوج بیک آدم آیر كسمه چاقاق قیاسیدر . دیرلر . حالا بو قدر یوز بیلدن برى محاصره خوفندن بوچاه داری ایله و بوقلى پرنج چلتكى ایله لب بر لیدر كه كویا ترلادن هنوز كلوب درانبار اولمشدر . . . اما طشره قات قلعه نك آت بازارى كوشه سنده طوپخانه قلهسى صره سنده برچار كوشه قورشون ایله مستور بر خیللى معمور قله عظیملر وارد ، اول طرفدن بوقلعه یه لغم ایتمه نك امكانى یوقدر ، زیرا یالچین كسمه قیالدر ، اول طرفك خندق ده واسع ، عمیق و صاردرد ، اما اشاغی قلعه نك خندق یوقدر . زمینه برقازمه اورسه ك طونا صوی چیقار و بعض محلك دیوارلری صاوا و طونا نهرلرینه

اشاغی حصاره اینلیئر ، نردبانلی کوچوک قبو شماله ناظردر . بو ایچ قلعه‌ده جمله ایکی یوز عدد خانلر واردر ، اما بونده دخی مسلمان خانک جامعی واردرکه رصاص نیدکون ایله مستور بر جامع پر نور اولوب بر نازک سر آمد مناره موزونی واردرکه گویا سحر حاللدر . حتی استاد بنا معمار سنان بو مناره عبرتتما حقنده بیورمشلرکه : دیار آلماسده تخت انکروس اولان بلغرادده بومناره ایله ید طولامی عیان ایتدم . هنر عظیمدرکه سائر استاد بنالر بویله برمناره مصنوعی اخشابدن پایه بیلسونلر . تابومرتبه رقیق و سر آمد بانکخانه محمدیدر و بومناره اوکندهکی نارین قلعه خندق ایچره صوقولای پیر محمد پاشانک بر آب حیات چشمه‌سی واردرکه تاریخی شودر : « کل بکم ، ایچمک دیرلسک دنیا ده آب حیات ۱۰۰۶ » بو ایچ قلعه‌ده قلعه نفراتی ساکندر ، سائر کیمسه بولنمایی ممنوعدر ، دایما اهالیسی موجود اولوب دزدار اغا دیواننده پرسلاح آماده طورورلر . بو جامعک محرابی اوکنده ابوالفتح غازی‌نک نهم ایدوب کیتدیکی برقات شهادی بنا دیوار وارکه گویا سد یا جوجدر . خرسیتانلر بودیاری بر اقوب اوکنده حالا اولان دیواری مجدداً چکوب سد اسکندر ایتشلر . اما اگر ایچریده قالان دیوار قدیمی پادشاه ذی قدر تک فرمانیه اعمار ایتسه لر قلعه بلغراد برقات دهها اولوب قلعه قهقهها اولوردی . اما بو خراب دیوار اوکنده یکی دیوار کامل اوتوز آتاق اینلی ، سکسان ذراع مکی عالی دیوار استواردر . بودیوار اوکنده خندق آشوری اولان میدان آت بازاری دیرلر . اول طرف خندق کسمه قیابی اماندرکه سکسان ارشون اینلی خندق مهیدر ، اما اول قدر عمیق دکلدر . نارین قلعه حصاری . — بو قلعه یوقاری قلعه‌نک غربی جانبی گوشه‌سنده واقع اولمش غایه‌الغایه متانت اوزره مبنی ، مربع‌الشکل سنک تراشیده ایله انشا ایدلمش باشقه ایکی قات بوله حصار استواردرکه ایچنده دزدار و قلعه امامی و مؤذندن غیری بر فرد آفریده ساکن دکلدر . انجق زاویه و غلال انبارلری صو صهرنجلری واردر . جانب شرقه ناظر ایکی قات متین دمیر قپوری مابینده دزدار اغا دیوانجانه‌سی اطرافنده اولان روی دیواره مصلوب

ایچ قلعه‌یه سهم قضا کوجله یتیشیر ، تابو مرتبه عالی بر ایچ قلعه‌سی واردر ، بوقلعه‌نک جانب اطرافنده برحواله‌سی یوقدر ، بویله بر حصن حصین وسد متین کوه‌رنکیکن قلعه‌در . جمله طقوز قات بولمه‌سی داترا مادار تخمسی بنا اولنمش اولوب جرمی بش بیك یوز آدیمدر ، طقوز قات قلعه دیوارلرینک کوشه‌لرنده جمله یوز اون آلتی قله ، حصار دیوارلری اوزره بش بیك آلتمش عدد دندان بدن واردر . برده آشانغی قلعه‌سی وار . ابوالفتح بوقلعه‌یی محاصره ایدرکن بواشانغی قلعه یوق ایدی ، انجق نهر طونه کنارنده ضیق بر واروش وار ایدی . سلطان محمد بلا فتح عودت ایدنجه بواشانغی قلعه‌یی (سیلاغوش) نام قرال مجدداً بنا ایدوب قلعه بلغراددها زیاده استحکام ویرمشدر . بو حصار سفلی دورت قات بولمه سورمتین ودرت عدد قوی دمیر قپولرایله آراسته ، وصعب قله‌لرله پیراسته‌در . (باروت خانه قپوسی) ، (اصقله کبیر قپوسی) ، (اصقله صغیر قپوسی) ، (اوغرون قپوجنی) وار ، بواشانغی حصارک درت عدد بولمه‌سنده بری برلرینه کبیر بر ایچ قپوسی وار . بودرت قات بولمه اشانغی حصار جمله درت یوز عدد تختانی و فوقانی باغ و بنجه‌سز کیرمیت اورتولی خانه‌لردر بورانک جامعلری بش محرابدر سلطان سلیمان خان جامعی قورشونلیدر ، حاجی ولی جامی ، کوچک حاجی ولی جامی . بر عدد سلیمان خان جامی ، بر عدد سلیمان خان جامی ، بر کارخانه ، بر باروتخانه ، بر ضربخانه سکه‌خانه ، سلیمان خانک قلعه عظیمی بواشانغی قلعه‌ده‌در . قلعه خارچنده هر طونا کنارنده بر لیمان عظیمی وار . اللی پاره طرانسه کمی آور ، کومروک خانه پادشاهی لب طوناده و بوقلعه‌نک اوکنده‌در .

یوقاری ایچ قلعه . — بوقلعه‌نک دخی درت عدد قپوسی واردر ، جانب شرقه ساعت قپوسی‌که اشانغی شهره ایشلر ، بو محله بر ساعت قلعه‌سی وار ، چاکینک صداسی نانهر صاوا آشوری برقوناق یردن استماع اولنور . بوساعت قلعه‌سی کوشه‌سندن شهر اشانغی قزانجیلر باشنده اشانغی قلعه‌یه اینیلیر اوغرون قاپوکه جانب شرقه مکشوف باب حدید شهراهدر . آندن جانب غربدن نهر صاوایه اینیلیر ، جانب جنوبه مفتوح کوچوک دمیر قپودر ، بر قپودن دخی

بنای قلعہ دیمکدر . بو قلعہ‌یه فرنک پررنک (قین قراد) دیر . دیار روم سرحدنده اوج دانه بلغراد وار . بری ارناوودلقده اولوب « آرناوود بلغرادی » در ، کرچه خرس‌تپانه مسکوندر اما اوده مکئ مدینه وقفی اولوب عثمانلی به نابغ اردل قرالارینک پای تختیدر ، بری ده بودین قربنده تخت آمانه ایکی مرحله اولان اوستولینی بلغرادمزدرد . برده بوبلغراددرکه جمله بلدان ایچره بونک اسمنه « طونا بلغرادی » دیرلرکه سمندیره سنجاغی بکینک تختیدر ، اولیه برشهر معظمدرکه تعریفی غیر ممکن .

زمین قلعئ بلغراد . — برارض عالیده واقع اولمشرکه نهر طونا ایله نهر صاوانک بر آرایه کلدیکی محله برقیالی بورون اوجنده واقعدر . صاوا نهری جانب جنوبده تابوسنه خروادستان واسلاوون سرحدلرندن قرق ، بهکه ، قورپه ، قوصداچیسه سنجاقلیله اودونیه ، لقا ، چرنچسسه قلعهلریله غلبه ، دودوشقه طاغلرندن ، وزیر اوغلی ، یکان اوغلی ، نداژ اوغلی ولایتلرینک طاغلرندن جمیع اولوب لرچه قلعہ‌سی اوکنده نهر ورنیه قاریشیر ، بونهرده یوسنه سرحدلرنده هر سک سنجاغی طاغلرندن چرنه طاغندن زاغوردن ، اولوق طاغلرندن جمیع اولوب فوجه شهری ایچنده تیهوتنه نهری ایله بر اولوب اوستو قولنه ، بوسنه ویشغرادی ، سره پرنچ ، والیوایه قصبه‌لریله سائر نیجه قرا وقصباته اوغرایوب آندن ایزوو رنیق قلعہ‌سیله بلنه شهری اوکندن جریان ایدرک درینا نهری بو صاوایه قاریشوب دریا مثال اوله‌رق بوکوردن قلعہ‌سندن عبور ایدرک بلغرادک اشاغی قلعہ‌سی بورننده سلطان سلیمان قلعہ‌سی دوکرک نهر عظیم طونایه قاریشوب برله شیرلر . شهر بلغرادک قلعہ‌سی ، واروشی بونه‌رین عظیمینک بورننده بر پشته عالی اوزره واقع اولمشدر . . .

اشکال قلعئ بلغراد . — بو قلعئ خوش بنای عبرت نما صاوا وطونه نهرلری کنارنده طقوز قات ، بی مثال ، بوله ، بوله ، حصار استوار وسور باکمال درکه اشاغی قات قلعہ‌سندن زور آور کانداران دلاواران وار قوت بازوی بریره کتیره‌رک یوقاری قلعہ‌یه شصت برقبضه براوق پران ایتسه‌لر

وزمون قلعه‌سی طرفندن نهر صاوا آشوری وقلعه خندقلری طرفندن قرق قات متریسلا ایچره قلعه بلغرادی دوکه ، دوکه هر جانینی رخنه دار ایدوب درون حصارده متحصن اولوب قالان دشمن صقیلوب وزیر اعظم قولندن کلنی لغملردن خوف و خشیته دوشوب جمله اهالی بلغراد بیویسه قلعه‌سنه چیقوب « الامان » دییه باغیرمغه باشلادیلر ، درون حصاره ابتدا یکچیری اوجاغندن زغرچی باشی وسمندیره بکی ، بوسنه بکی کوچوک بالی بک قلعه‌یه کیروب جبه‌خانه و خزینه‌لری ضبط اولئررق قلعه‌نک برج و بارولرنده اذان محمدی اوقوندی و عسکر دخی قلعه‌یه کیرمکه باشلادی ایسه‌ده دشمن بدکردار یته خیاستدن واز کچهمیه‌رک اوهرچ و مرجیده عسکری رخنه دار ایتک اوزره امان ایسته‌دیکی قلعه‌دن طوپلر آنوب عسکره خیلی رخنه ویردیلر ، بونک اوزرینه کروه کروه عسکر بلغراده کیره‌رک صربیلیرکیمنی قیروب ، کیمنی قوغوب ۹۲۷ ره مضاننک یکریمی التجی پنچشنبه کوننده فتح بلغرادی اجمال ایله مشدر . تاریخی : « یاب فتح ملک انکروس ۹۲۷ » بوسنه‌دن معزول وسمندیره سنجاغنه متصرف اولان کوچوک بالی بکه سمندیره سنجاغنه پای تحت اولتی اوزه قلعه صدقه اولنوب طرف پادشاهیدن دخی قلعه‌نک تعمیر و ترمیمی ایچون اوتوز بیک سکه حسنه ویرلدکه جمله غزات مسلمین اجرته اوشوشه‌رک زمان قلیله متانت اوزره بناسنه اهتمام ایلدیلر ، محافظه‌سی ایچون قرق بیک عسکر ایله وزیر مصطفی پاشا قالدی . صوکره صاوا نهری اوزره جسرلر قوریلوب عسکر اسلام سرم ، اوسک ، پوزغه ، والپ ، اورشقلووس ، پچوی ، بودین دیارینه وارنجیه قدر آقنجی قوميله انکروس ولایتلری خراب ویباب ایدوب بلغراد شهرینی مال غنائمله مالا مال ایلدیلر . اشته پدرمن مرحوم درویش محمد ظنی ، سرزرکران درگاه عالی اولوب بوغزاده برابر بولمغله آنک نقل واثندن اقتباس ایله بوسیاحتنامه مزه علی قدر الامکان تحریر حاله جرأت ایلم ، اشته الحمدلله حقیر دخی بلغراد شهرینی کورمک . مقدر اولدی ، بنده علی قدر الاستطاعه توصیفنه شروع ایدیورم :

ستایش قلعه بلغراد . — « بلغراد » لفظی صریحه معمور و مزین متین

ارتحال دار نعیم ایتمش و بناء عليه بلغراد قلعه سی الندن خلاص اولمشدر -
 یرینه اوغلو بایزید خان پادشاه اولدقده بلغراد طرفه زکران ایتمیوب دائمی
 مدت عمر لرینی مورده ، کلی ، آف کرمان قلعه لرلیه اوغراشمقله امرار ایدوب
 اودخی دار بقایه کیتدیکنده سایم خان اول دوری کلدی ، بوده شاه اسماعیل
 ایله چیلدیر و آخفته غزالرنده و سلطان غوری ایله مصر غزالرنده اوغراشورق
 عمر ناتینی کچیرمش و مرحوم اولدیغنده اوغلی سلیمان خان خلیفه اولوب
 مقدا متبع تواریخ ایله احوال عالمی اوکره نمش بر مرد آزاده دل اولمغه نه
 شهزاده لکنده « الله بکا ناچ و تخت نصیب ایدرسه باغراد ، یاچسه ، مالطه
 و رادوس اوزرینه سفر ایدیم » دیو عهد و امان ایتمش بواندیغندن جالس
 سریر حکومت اولتجه ۹۲۷ سنه سی ماه جمادی الاخره سنده دریا مهال عسکر
 ایله بلغرادک جانب اربعه سنده کی قلاعی ضبط و تسخیر همت ایدوب ابتدا
 ۹۲۷ غره شعبانده (بوکوردان) قلعه سنی طونا کنارنده ابوالفتح شعبان
 پاشایه انشا ایتدیروب ایچنه قودی . بش سنه دست اسلامده طور دقن
 خرسیتیانر استیلا ایلدکه صر پیلر قلعه ک اسمنه (سایچه) دیدیلر ،
 صوکره بونی ینه دور سلیمان خانیده ینه روم ایلی پاشاسی احمد پاشا قلعه یی فتح
 ایدوب ینه « بوکوردان » دیدی و صاوا نهرینی عسکر اسلام و کیمیلرله عبور
 ایدوب نهر طونا کنارنده صاوا آشوری ، بلغراددن کورینور (زمون)
 قلعه سی خسرو بک ایله ضبط ایلدی . صوکره (اسلانقن) قلعه سنی بوسنه
 پاشاسنک اوغلی کوچوک بالی بک نلعه یی خالی بولوب ایچنه عسکر قویهرق
 ضبط ایلدی ، صوکره قوینیک ، ارش اووا قلعه لریده عمو بک زاده حسن
 بکک صولتیه ضبط ایدیلرک ایچلرینه عسکر قونولدقده بوقلعه لردن اشاغی
 طونا ایله باغراده امداد و ذخیره کچه میوب درون باغراده کی دشمن غایت
 صیقیشدیلر . بعده سمندیره بکی غازی خسرو بک ، وزیر اعظم پیر محمد
 پاشا فرمان شهر یاری ایله بلغراد قلعه سنه ار دوکوب یدی یردن محاصره
 ایتدیلر ، یدی کوندن صوکره سلطان سلیمان سکسن یدی بیک عسکر ایله
 باغراد قوشادوب اون بر یردن بال بیز طوپلر ایله نهر طونا آشوری

آدیمر. درون حصارده دزداری و قرق نقراتی، جامع و انباری وار، خانه لرنده بغچه لری یوقدر. قلعه قیوسی اوزره هرشب مهترخانه آل عثمان چالئوب نقراتی بانک محمدی چکرلر غازی شهباز یکتلردر. وهوانسی غایت لطیف، چمنرازی فراوان اولوب عیون لطیفی متمادی جریان ایدر آبدان بر قصبه در. آندن سمت غربه (قولارینه) پلنقه سنه کلدک. بانسی سمندره لی غازی بالی بکدر. بوده سمندره خاکنده واسع و محل محصولدارده واقع مربع پلنقه جدر. آلتیوز آدیمر دزداری و قرق نقراتی، جابجا باغلری وار. مختصر بر جامی، خانی اولوب بازار و حمامی یوقدر. غرب قالمش بر پلنقه در. آندن (حصار حق) پلنقه سی ره کدزمزه تصادف ایشمدر. یو پلنقه، طمشوار فتحه کیندیکنده سایان خان وزیر ابراهیم باشا طرفندن بنا ایدلمشدر. اطرافی در تیوز آدیمر، چارکوشه در دزداری قر نقری وار جبه خانه، غلال انباری، بر جامی، ایکی عدد خالجغزی اولوب باغ و باغچسی چوقدر. اما چارشو و بازاری یوقدر. لکن آب وهواسی و محبوبه لری خویدر. آندن باغراد قلعه مهشت آباد دارالجهادینه کلدک.

اوصاف حصن حصین و سد متین باغراد و سنکین بنیاد

بو قلعه نکین در یکتایی ابتدا صرب قراللردن دیسوط قرال بنا ایلمشدر. بالعموم قراللرک حسرت الملوی اولمشدر. ابوالفتح سلطان محمد خان غازی هر سک اوغلو احمد باشا سبیله بوسنه دیاری قلاعن فتح ایدوب بعده قلعه — ایزوورنیقی دخی قلیج ایله فتح ایتدکن صوکره عطف عنانن بوباغراد اوزرینه چو یروب ذخیره کیلرین کسوب باغراد سهل حیط و غلا اولدی. اما نهر طونا لرنده اولوب یا جقه و لاشقه طرفلردن بلغاً ما باغ ذخیره لری و هر طرفدن امداد لری کلیردی. همان غازی ابوالفتح قلعه باغراد امان و زمان و یرمیوب قرق کون کیجه دو کوب آخر الامر شدت شتا دخی کلدیکندن قلعه باغراد بر اقوب خائب و خاسر ادر نهیه عودت ایتدیله. ابوالفتح حضرتلرینک مقصد عالیله. سنه آتیده باغراد اوزره کلک ایدی. فقط اجل امان و یرمیوب اسکدار طرفنده مال تپه نام موقعده

عسرت چکرلر . های برصاحب خیرات حاتم طائی جعفر برمی اولسه بو
جسر معمور اولوب الی انقراض الدوران صاحب الخیراتک روحی یاده کلهرک
شاد اولوردی . بوخشب جسردن رنج و عنا ایله کچوب (یغودینا) قصبه سنه
کلدک . دسپوط قرال بناسیدر . بعده پلنقهسی خراب اولوب معمور قالمشدر .
سمندیره خاکنده در . یوز الی اچقه پایه سیله قضا اولوب نواحیمی معموردر .
شهر عمارتی جمله (۱۶۰۰) عدد تحتانی و فوقانی کیره میت و شنیدره تحتہ
اورتولی واسع اولردر . قورشونلی تحتانی (یحیالی درویش بک جامی) :
جماعت کثره مالک جامع نور میندرکه قبوسی اوزره جلی خط ایله یازیلی
تاریخی بودر :

قال نثر الفوت فی تاریخه جاهدوا هذا عمل الساجدين

۷۷۷

بر لطیف حمام ، متعدد خانلر ، یوز عدد دکانلر ، عمارت اطعام ، دارالضیافه
ونجه آثار بنالر جمله یحیالی درویش بکک خیراتیدرکه بوربطی او معمور
ایتمشدر . شهری برواس فضا ده واقع اولمغله آب وهواسی لطیف اولوب باغ
وبهچهرلی مشبک بوستانلری فراواندر . جمله خالق پشورلردرکه بوشناچقه
تکلم ایدرلر . وطاراجق سرحدلی البسهسی کیرلر ، مؤدب ، اهل عرض ،
وقار ونعمت صاحبلری ، منعم آدملردر . بورادن حرکتله (باتجسا)
پلنقه سنه کلدک .

باتجسا پلنقهسی . — ابتدا بایسی سمندره لی غازی بلی بکدرکه ابوالفتح
امراسنندر بعده سلمان خان اعمار ایدوب دعا ایتمشدر . حالا بو محل بودین
ایاتی حکمنده سمندره سنجانغی خاکنده معاف و مسلم برقلعدر . جرمی سکنر
یوز آدیدر بر قبوسی و دزداری واللی عدد نفراتی و فقرا خانلری ، بر
جامی ، برخان جدیدی برقاچ دکانی وار . آینده ورونده لر ایچون هرشی
بولنور . آندن وزیر حسن پاشا پلنقه سنه کلدک بورای بلغراد و سمندره
بوللری امن وامانه ادخال ایلمشدر . سمندره خاکنده معاف و مسلم بروادی
محصولدارده غایت متین ، شکل مربعدن طولاینجه واقع اولوب جرمی بیک

جانب غربه چنکلیستان طاغیر کچوب (پراکن) پلنقه‌سنه کلدک .
 پراکن پلنقه‌سی . — روم ایالتده چرنیچسه نه‌ری کنارنده صربلردن
 روزو قرال بناسی در . شکل مربعدن طولانیچه صارپ ، متین بر پلنقه‌در ،
 مرور ایام ایله خراب اولمغله سلیمان خان وزیر یی مجدد بنا ایدوب معمور
 ایله مشدر . جرمی سکز یوز آدیمر ، دزداری ، قرق عدد نفراتی ، جبه
 خانه‌سی ، شاهی طویلری وار ، مستحکم بر پلنقه‌در . هر شب مهترخانه‌سی
 چالئوب دیده بالری نوبت بکلرلر ، زیرا حیدود واشیقا کانی برشراه اوزره
 واقع اولمش لازمی برقلعه‌در . بوقلعه دیندن جریان ایدن چرنیچسه آلاجه
 حصار طاغیرندن جمع اولوب روان اوله‌رق موراوا نه‌رینه قاریشیر ، آت
 ایله کچت ویرمز بر کوچوک هر در . قلعه‌نک جهت جنویسینده بر سهل
 واروشی وار ، سلیمان خان وزیر یی رستم پاشا بوراده برخان عظیم بنا ایتشدر .
 یوز الی مقدار نفرات خانه‌لری بنا ایتمش . سلیمان خان غازی‌نک والده‌سی
 برجامع بنا ایتمش . آلاجه حصارلی قتالی زاده‌نک برحام مختصری یکریمی عدد
 دکانلری ، باغ وبغچه‌لری هپ قتالی زاده‌نک خیر ایدر . آلاجه حصار بو
 محکم جنوبنده بر مرحله یردر . بورانک اکین زمینی غایت محصولدار اولوب
 مقدا پرنج حاصل اولورمش . اوجه‌تله شهر معمور اوله‌جق یردر ، آب
 وهوا‌یی لطیف ، سیر وشکار کاهلری چوق ایسه‌ده نه چاره‌که کیمسه
 چفتجیلکه میل ایتیه‌رک اراضیسی خالی وخراب آباد قالمشدر . بعده
 ایرکندر فالقوب ینه سمت غربه چنکلیستان وخیابان ایچره کیره‌رک
 (موراوا) نه‌ر عظیمی کچدک . بو کوپروی کوپریلی محمد پاشا خشیدن بنا
 ایتشدر . مذکور نه‌ر سریع‌السیر آلاجه حصار طاغیرلی وردنیک ، چاقه
 قصبه‌لریله اوزیچه شهرلی طاغیرندن کلوب جمیع اوله‌رق بو محلدن عبور ایدر ،
 طونا نه‌ری کنارنده کوکر جینلک قلعه سیله کویلوچ قلعه‌سی اراسندن طونا
 نه‌ر عظیمه قاریشیر ، بونکه نه‌ر طونا دخی بویور . اما بونهر اوزره بو
 محله برکوز بر جسر عظیم باییسه خیرات عظیم اولوردی ، زیرا نه‌ر دیوانه
 آقارق اغاج جسری کوتوروب آینده ورونده کیلرله عبور ایدر لکه غایه‌الغایه

سبيللرندن زاهده باجى سبىلى وار. چارشى ايجره شهر ايجندن جريان ايدن نهر واركه صوفيه اووالرندن جريان ايدن (اسقره) نهريدر ، پلونه شهرى ياننده طونه قاريشير. شهر ايجنده ونهر اوزرنده بولنان محمدپاشاكو پروسك تاريخيدر :

هاشمى حق ديدى بوكاتاريخ اولدى نيشده جسر محمد پاشا

۱۰۲۸

بوجسرك تا اورته سنده برتفرجگاه قصر شيرين وار . وجسرك ايكي باشنده برر مفيد ومختصر حاملرى وار . چارشوسى جمله ايكي يوز عدد دكاندركه ايجنده هرذى قيمت مقولهسى بولنور . آب وهواسى لطيف ، اهاლისنك لباسى عبادر ، اما عياللىرى كونا كون چوقه لركيوب كززرلر ، منعم ذوق پرور آدملىرى وار . قووان بالى ، تره يانغى ، بياض نخودلى سميت چوره كى مدوحدر . زيارتكاهلرندن (الشيخ مصلى افندى) ، آكا قريپ (صاحب الحيرات حيدر كتبخدا) ، آكا قريپ (ميخال زاده) زيارتلىرى معروفدر . كوپرى باشنده (سفر بابا) ، يول آشوروسنده (زاهده باجى) زيارتلىرى وار . بورادن قالقوب ينه جانب غربه كيدرك (پلنقه آلكسانجه) قلعه سنه كلك . آلكسانجه پلنقه سى . — بوديارد كچوك اغاج قلعه يه پلنقه ديرلر . جرمى سكز يوز آدميدر . دزدارى ، يوز عدد قلعه نفراتى ، خانلىرى ، نفرات خاهلىرى ، جبه خاهسى ، شاهى طويللى واردر ، بومحل كرچه بودينك سمندره سنجانجى خاكيدر ، اما حين تحريرد روم ايلي ايلتنده مسلم ومعا ف يازلمشدر . بورادن جانب غربه اورمانلر كچوب (رازانيا) پلنقه سنه كلك . رازانيا پلنقه سى . — دسپوط بناسى اولوب سليمان خان فتح ومعمور ايتمشدر . بوده روم ايلي ايلتنده دره لى ، تپه لى بر چنكل ستان زمين اوزرنده مر بدمن طولاينجه برصعب ومتين ، طولمه پلنقه در . صوباشى ودزدارى ، قلعه نفراتى وار . درون حصارده برجامع ، انبار ، جبه خانه ، نفرات خانه لرى وار . قلعه خارچنده مكلف خانلىرى ، برقچ دكان وباغلىرى وار . اما قلعه يوللرى غايت مخاطره ناك وحيدود يوللريدركه احتراز لازمدر . بورادن ينه

بو قلعه شکل مربعیده اولوب دائراً ماداری (۸۰۰) آدیمدر . درون حصارده یوز اللی عدد نفراتی ، دزداری ، جبه خانه سی ، برجامی ، انبارلی ، مهترخانه سی وار ، باشقه عمارتی یوقدر . اما قلعه دن طیشاریده موسی پاشانک معظم بر خانی واردرکه آبنده ورونده یه آرامگاهدر .
بورادن جانب غربه کیدرک (نیش قلعه سی) نه کلدک .

نیش قلعه سی . — بونی (۷۷۷) تاریخسده غازی خداوندکار صرپ وبلغار قرالی دسپوتک لندن آلوب حاکمک ایتمشدر . یوز اللی اچتکلیک قزادر ، ناحیه سی معمور قرانی مختصری اولوب سپاه کتخدا یری ، یکچری سرداری ، صوباشی ووبوداسی ، محتسب وواجداری ، نقیب واعیان واشرفانی دزداری واردر ، اما نفراتی یوق . زیرا قلعه شهر ایچنده خان . نال بر طاش بنا قلعهدر . بر قپوسی وار ، بدنلری اوزره حیدود کلهلری مزراق اوزره زین اولمش طورور ، اما درون حصارنده انار بنادن بر شی یوق بر آز کراسته خشبلری ایله مالا مالدر . جانب جنوبه ناظر بر قپوسی وارکه اغاجدندر . اما شهری بر دوز وادیده واقع اولوب (۲۰۶۰) عدد باغ وبنجهلی ، سراپا کیره میت اورتولی ، تحتانی و فوقانی سرای عالیلری ، فقرا خانلری واردر . جمله دن معمور نیشلی علی اغا سرانی ، قاین باباسنک سراییدر ، دها نیجه معمور خاندانلری وار . جامعلرندن چارشی سی ایچره (غازی خداوندکار جامی) اول قدر مزین دکل وطرز قدیمدر . (موصلی اقدی جامی) : مفرح و آینه کبی دلکشادر . (حسین کتخدا جامی) : جماعت کثیره یه مالک صلاحاه روشنندر ، مسجدرلی ده وار ، یکریمی ایکی عدد . مکتب صبیانی وار تکیه لرندن (کوپرو باشی تکیه سی) . فقرای بکتاشیدر ، (زاهده باشی تکیه سی) ، (حیدر کتخدا تکیه سی) مشهوردر . چشمه لرندن حیدر کتخدا چشمه سنک تاریخی :

هاتف قدسی دیدی تاریخی قدیمی عیناً تسمی سلسبیل .

یوسف بک چشمه سنک تاریخی :

ایچندن تشنه یه تاریخ ایدوبدر حسین کربلا عشقنه صحأ

منزله قونهرق (صوفیه) شهرینه کلدک . بورادن قالقوب (دراغمان) قریه‌سنده منزل آلدق . برخانی وار، معمور قریه‌در . بوندن صوکره (شار کوی قلعہ‌سی) نہ آئلدک .

شار کوی قلعہ‌سی : بانی اولی دست پوط قرالدر . بعدہ (۷۷۷) تاریخندہ غازی خداوندکار بونی فتح ایدوب روم ایلی ایالتندہ پاشا خاص ایتدی . یوز الی ایچہ قضادر . قلعہ‌سی بر قیا اوزره واقع مربع‌الشکل ، سنکین بنا بر حصار رعنادر . اما صرفیه شهری قربندہ وایچ ایل اولمغله درون حصارندہ عمارتدن برشی یوقدر . جانب جنوبہ آچیلور بردمیر قپوسی وار ، قیاسی دیندن بر آب حیات پیکار حیقار . اوصو اوزرندہ برکوزلی کوچیجک کوپرو قربندہ (احمد دده زیارتی) واردر . کوپری آشوری برحام مختصری . وار ، جمله (۱۰۰۰) عدد کیره‌میت اورتولی ، تختانی فوقانی باغ وبقچلی ، واسع حولیلی اولری واردر . از جمله شار کویلی محمود اغا ، نیشلی علی اغا خانہ‌لری معمور و مزیندر . جامع‌لری کفایه قدر وار ، یدی عدد مکتب صیبانی چارشو خان ، ایکی حمام مختصری ، ایکی یوز قدر دکانلری وار . شهرک رعایاسی جمله بلغار اولوب عورتلرینک باش‌لری آچیقدر ، صاچلرینی برکونا اورلرکه اطرز نفییل کندولرینه مخصوصدر . برطونه طرفه تاقیہ‌لر کیرلر . بورادن قالقہرق جانب غربہ کیدوب (موسی پاشا) قلعہ‌سنه کلدک .

موسی پاشا قلعہ‌سی . — ۱۰۴۸ تاریخندہ قوجه موسی پاشا بودین والیسی ایکن بوراده حیدود اشقیا برکاربان عظیم بوزوب خلی امت محمدی قیردق‌لری اجلدن موسی پاشا دخی بورایه بوقلعہ زیبایی انشا ایدوب فاتح بغداد سلطان مراد خانہ هبه ایتدی ، او جهته اسمنه «بنای موسی پاشا» قلعہ سلطان مراد) ده دیرلر . حتی جانب جنوبہ ناظر بر عدد دمیر قپوسی اوزره چار کوشه بر مرمر مذهبده جلی خط ایله شو تاریخ یازیلیدر :

فتح ایدنجه دیار بغدادی شاه عالمه عسکر اسلام
دیدي سلطان مراد عالیشان فتح بغداده تاریخ اولدی : (غزنام)

یری ، یکچی سرداری ، طونا قپودانی ، محتسب و باجسداری واردر .
 آب وهواسی لطیف اولوب باغ و بیچه‌سی ییخسایدیر . بورادن (آره کل) ،
 (عوزان) ، (طومار اووا) قریه‌لرینه وارنجه اسحاقجی خاککی سراپا باغ
 و بیچهر ، مشبک بوستانلرله مزیندیر . بوکویله بش یوز اولی جسم کویلدور
 بورادن (طومار اووا) قریه‌سنه ، (محمد اغا چشمه‌سی) ، (طوولچی
 قلعه‌سی) ، نه کلندی ، بورادن جانب قبله‌یه (حاجی کی پاشا) قریه‌سی ، آندن
 (بابا طاعی) شهرینه کلوب بوراده احمد اغا اقدمزله ملاقات ایتدک . یینه یوله
 روان اوله‌رق (چفتای ، تگری و یردی) ، (قره مرادلی) ، (عثمان فقی) ،
 (علی بک) قریلرندن کچوب (حاجی اوغلی) قصبه‌سنه کلدک . بورادن
 (حصلیجق) قریه‌سی ، (پروادی قلعه‌سی) ، (چنکه) ، (نادر) ، (قره
 حصار) ، (اورنلر) ، (فندقلی سلطان) ، (پایاسلی) ، (دربند کبیر) ،
 (قرق ولی) ، (ارناوودلی) قریه‌لرینی کچوب (۱۰۷۰) سنه‌سی جمادی -
 الاخره سنک دردنجی پنجنه کونی سلامتله ادرنه شهر شهریار یلرله حسن الفت
 احمد اغا خانه‌سنده مهمان اولوب جمیع مصاحب شهریار یلرله حسن الفت
 و ذوق بی منت ایدردک . نهایت سفر زمانی کلکله سفره کیتمه‌مز تقرر ایدی .

۱۰۷۰ شهبانک اون بشنجی کونی ادرنه‌دن سردار معظم کوسه

علی پاشا ایله اردلده واراط قلعه‌سی فتنخه کیتدیگمز

اولا ادرنه‌ده جمله اعیان دولت افندیلر مزدن بالغنا ماباغ خرچراء
 واحسانلر آلوب اون رأس آت و سکز عدد خداملرمله « نوبت الغزاء
 بسم الله » دیوب چیه‌رق اول کون جانب غربه کیده‌رک (حبیبجه قریه‌سی) نه
 کلدک . مسلمان کویی وزعامتدر . آندن (خرمنلی) قلعه‌سنه ، (اوزونجه
 اووه) قصبه‌سنه ، (قیلی دره قریه‌سنه اوغرایه‌رق) قصبه‌سنه کلدک .
 بورادن قالقه‌رق (تانار بازارجفی) قصبه‌سنه ، (قپولی دربند) ، (اهتان)

خوتین قلعه‌سنى فتحه مباشرت ایتدکده قبودان چایى حسن پاشایه « اسحاقچى نام محله بر قلعه بنا ایدوب آنده نهر طونا اوزره التمش عدد طرانسه کیمیلر اوزرندن کچيله یدی یوز اللی ذراع اینلی اولان طونا نهری اوزرنده برخشب وقوی جسر بنا ایت ، اللی عدد کشتیانلر دخی خدام اولوب دریا مثال عسکریم عبور ایتدکده ذره قدر رخنه کورمیه » دیو فرمان ایدنجه اوسنده حسن پاشا بوقلعه‌نی طونا نهری کنارنده انشا ایتدی که بروجه زیر توصیف اولنور: بابا طاغی خاکی طرفنده طولجی قلعه‌سی صره‌سیله طونا نهری اوزرنده مربع الشكل بر حصار استواردر که قرق عدد عزب ، قرق عدد بشلی ، قرق عدد حصار اری نفراتی واردر ، قلعه دزداری حاکمدر ، کفایه مقداری جبه‌خانه وطوپلری وار ، برقات متین دمیر قپوسی اولوب هرکیجه مهترچالهرق اورتولور، درون حصارده قوپ قوری نفرات خانهلری وغللال انبارلری وار. واروشی: قلعه‌نک خارج طرفنده اولوب اولری تخته شنديره وصاز اورتولودر ، طونانک جانب خنوبیسنده واقع اولمشدر . جامعلرندن (قبودان حسن پاشا جامعی) : بر مناره‌لی مفرح جامعدر . دکانلری کفایه قدر وارسه‌ده بدستانی فلان یوقدر . عمارتنه حاکم عرفی اوقافدن حسن پاشا زاده حسن بک ، محمد بک ، ابراهیم بک وکیلی عمر اغادر . زیرا بوقلعه ، خان ، جامع ، عمارت ، و حمام ، چارشو و بازار جمله پدرلری حسن پاشا مرحومک خیرات وحسناتی اولوب تولیتی اولادن اولاده انتقال ایدر . بعدالانقراض اتقایه مشروط آتی بییک غروش التزاملی تولیتدر . صو باشیسی سربست ، صلب و سیاست صاحبی درکه یوز عدد خداملریله ضبط وربط ، حفظ وحراست ایدر . رعایاسی افلاق ، بغداد ، روم وارمنی وبلغار خرستیانلریدر . حاکمی یوز اللی انچه پابه اولوب ناحیه‌لری واسعدر ، اک بیوک ناحیه‌سی طومار اووا قریه‌سیدر . بونا حیه اولجه بغداد حکمنده ایدی ، بغداد بکی سلطان عثمانه « خوش قدم کلدیکنز » نامیله زیر پای سمند هدیه ایدوب ویرمکه اسحاقچى قضا سنه الحاق اولندی . معمور و محصولدار اولوب برقاچ دکانلری وار ، اسحاقچى قلعه‌سنک سپاه کتبخدا

پرنقصیره دخی اوج کیسه ، بش یورغه آت ، ایکی رأس بارکیر ، بر ساعت ، برسیم رخت وبرسیم تانار اگری ، بش طونلق کونا کون صایه چوقه لرله بهر یوم بشر اوقه ات تذکره سی ویروب خداملرمه ده یوزر غروش ، بر آت ، برر دونانی چوقه ویردی . بک ایله شهر باشندن بر ساعت بعید وداعلاشوب جمله بویار وحطمان ، بستیار وقویارلرله وداعلاشوب جانب قبله به روان اولدق .

۱۰۷۰ ربیع الاخرک اون اوچنجی بازار ایرتی کونی بغدادن

ادرنه به کیتدی کمز

اولا بغدادن چیقدیغمز کون احمد اغا افدمز درت عدد مرتد اولمشلرک بویونلری اوردیروب (قپودان قریه سی) نده منزل آلدی . معمور برقلاپ کویدر . بورادن (روویه) قریه سی منزله ، اورادن (بورتن قریه سی) منزله کلدک . بورادن احمد اغا افدمز اسماعیل شهرینه اسپرلری آلماغه کیتدی . حقیر دخی طونا کنارنده اولان قلاع وشهرلری سیر وتماشایه باشلادم . (موی تش) قریه سنه ، (کوزمشست) قریه سنه ، (ماته بش) قریه سنه اوغرادق ، بر اورمانلق ایچنده بیک خانه لی معمور قریه درکه بونلر نهر کنارلرینه قریب اولمغه تانار نهب وغارت واحراق ایتمدیکندن معمور طور یورلر ایدی . آندن (طاش بورون) قریه سنه کلدک که بغدادک آخر الحدویدر ، بوندن اوته جانب غریبه افلاق حدویدر . بورادن جانب شرقه طونا کناریه کیدوب (ایاچیه) قریه سنه کلدک : طونا نهری کنارنده بغدان حکمنده عظیم اسکله در . زمان قدیمده برایلجه سی وارمش شمدی معطلدر ، اوجهتله آدینه (ایاچیه) دیمش لردر . بورادن جانب شرقه کیدرک (اسحاقچی) قلعه سنه کلدک .

اسحاقچی قلعه سی : ۱۰۰۳ تاریخنده سلطان عثمان ثانی له دیازنده کی

كنارى ايله له ولايتى واردل و بندر حدودلرينه وارمجه يه قدر يرلك دوشن دعوالرېنى ديكلك . (باش حطمان) : بتون ولايت عسكرينك باش سرداريدر . (ايكنجى حطمان) : ولايتك نصف عسكرينه بو سرداردر (پوستلك) : بوبكك قوجيلر كتخدا سيدر كه بكه متعلق مال ميرى دعوا جيلرى ورعايلرى بلكه بولوشدير (بهرامك) ، (قوبار) بوايكسى بلك قدهكار ليريدر كه بلكر بوايكسنك مشورتلرله اللرندن شراب ايجوب غيريدن ايجمز (احباطار) : بلكرك يانده قديج طوتار سلحداردر ، (وستيار) : بودفتردار اولوب جمله مال و خزان بونك الدهدر . (قومسين) : مير آخور (زيه نكار) : اربامىنى ، (اوچنجى لغوفت) : تذكره جى در ، اما بونلردن باشقه مسلمان وتورك ديوان افديلرې دخى مقررده . (اوشار) : باش قبوچى باشى ، (شطرار) : چادر مهتر باشيسى ، (قاراش) : بك خزينه دارى ، (آرماش) عسس باشى در ، اللهم عافنا بو آدمك ايتديكى اشكنجه لرى عجم ديارنده بيله ايدمه منزله . (اوستولينك) : چاشنيكبر باشى : (وطاخ) : چاوشلر كتخداسى ، (قوچار) : كيلارجى باشى ، (مده تن كار) : صفره جى باشى ، (سلچار) ، قصاب باشى ، (داربانس اغاسى) : يكيچرى اغاسى ، (واموش) : كومروك امينى در .

بوشهر سركارده اولان آدملريله حسن الفت ايدوب قرق كونده نيجه حاللرينه واقف اولدق ، عظيم ضياقتلر ييوب نيجه كره شهرك شمال طرفنده ربع ساعت بعيد باغ . ارملرده بك ، احمد اغا افندمه عظيم ضياقتلر ايدوب كونا كون هدايا ويريردى . حتى بر كره مقدما ياش كولنده غزا كونلرنده غرق اولان ياش عسكرلرينك لاشلرېنى چيقاروب مال و منال واسباب جنك وجداللرېنى بزم عسكره هبه ايلدى . بعده قرقنجى كون احمد اغايه قرق كيسه ، قرق عدد يورغه آت ، اوچ سمور كورك ، اون طوناق الوان چنكار چوقه لرى ، كوموش تانار رختلرى ، اكرلرى ودها نيجه ذى قيمت هدايا ويروب بعده بهر يوم بغداد كتخذالزندن الليشر اوقه ات آلق اوزره تمسكلر ويردى ، جمله توابعه اون كيسه ، برر طونلق چوقه برر آت ويردى . بو حقير

حریرلی ماری پدشمالرینی قوشانوب کز لر ، بر عورتک فاحشه اولمادینی بو وجهله لباسندن ده معلوم اولور . اهالی غنی سی اکلرینه چوقه ، باشلرینه تانار قالیقلری ، کوکوسلری ویکلری کوموش دوکملی دوله کیوب اکثری تجارت ایدر لر . برصنی عسکر اولوب تانار کبی تیر کش طاشیر یارار آتیدر . جمله سی ملت مسیحیهدن اولوب انجیل کتابی قرائت ایدر لر .

مأ کولات و مشروبات ، — ممدوحاتی ، باغ یاغ ، بال مر می چوقدر . حتی یردن بیتر برنوع بالوموسی واردر . شدت حاردن یر لر یاریلوب اوراده قوانر بال بابار ، باللری ارییه رک زیر زمینه آقار ، موملری یوزینه جیقوب طورور ، هر کس طویلار لر حیواناتنک حد و حساسی الله بیلیر . کونا کون راقیلری ، بیاض فرانجیله اتمکی مشهوردر .

بوولایت واسعک طولی جانب غربه فوخشان شهرنده ، قبله طرفندن نامهر اسماعیله وارنجبه طولی اون ایکی قوناقدردر ، شرق طرفی اوزی ایالتده بندر قلعه سی خاکیکله مشادر . آندن نهر طونه کنسارنجبه قرداش قزاق ایله همجواردر . شمال جانبده حوتین ، اووا قلعه لری واردر و طونا کنساریله له مملکتیله مشادر . باطی طرفه میللی اردل ولایتک سیکل ولایتک صحان صامور طاغلریله مشادر ، جانب غربه افلاق ولایتیله مشادر ، نهر طونا کنارنده عثمانلی ایله مشادر ، جمیع ولایاتی دائراً مدار قرق کونلک یولدر . بوولایتک بو یار حاکم لری واردر . اوله عدل و عدالت واردر که جمیع جواهر مقوله سی اشپانی التون تپسی ایچره قویوب باشکده آشکاره کوتورسه ک بر کیمسه نک باقمه جانی یوقدر . اومرتبه ضبط و ربط واردر که برتبعه عصیان ایتسه امان وزمان ویرمیوب بوکرندن قازیفه اورور ، اصلا ایتدیرمز لر ؛ هر کویک حاکمی و عسکر لری وار . بر آدم ، دیکرینه اصلا ظلم ایدمز ، بک دیواننده دعوالر دیکنبر ، کیمسه یلان یره شهادت ایده مز .

بفدان حکومت مأمور لر بک کندی اصطلاحلرنجه اسم لری . — (باش لغوفت) : جمله بو یار لر ک باشی اولوب جمله ولایتک مهری آنک النده در . (برنجی وورنیک) جمله ولایتک نصفندن تا خوتین قلعه سنه و نهر طورله

ویادہ آدم قونوب کوچرلر ، بونلردن ماعدا محلہلر ایجرہ کوچوک کلیسالر
دخی چوقدر ، بونلردہ کویا تکیہ لریدر .

چارشی و بازاری : جملہ ایکی بیک التمش دکاندر . کیمی کارکیر ، کیمی
ساز و تختہ اورتولی چارشو و بازاردر ، کرچہ کارکیر بدستانی یوقدر ، فقط
جمیع دیارک ذی قیمت اشیاسی بورادہ موجوددر . دکانلرنده زن و دخترلری
اوتوروب مراد و مراملری اوزرہ متاعلرینی عرض شرا ایدرلر . بو چارشی
ایجرہ کومروکده برواموش اوتوروب تجاردن کومروک آلور . بوشهرک
اسکلہسی دیارندہ محیط کنارندہ دانصقہ اسکله سیدرہ ہندپرنجی ، بوبر ،
طارجین ، قرنیل ، دار فل فل جملہ آرابہ لرلہ دانصقہ شہرندن کلیرکہ
بوشہرہ یکرمی مرحلہ قریب شہالدر . بویاش شہری ایجرہ جملہ بیک التمش
عدد زیر زمینلر واردرکہ اوزرلری جملہ میخانہ ، زنا خانہدر . سرا بلری آذر ،
شدت ستیاری اولمغاہ باغی یوقدر . لکن بال صولرینک انواعندن تمسک
اشربہسی ، خورلیقہ راقیلرینک کونا کونی پیو ، آراپا صوی ، یولاف و چودار
صوی ، حد صوی نام الوان راقیلری اولور ، آنکچون جمیع اہلیسی
سرسم و خرسان کبی سر مست اولور ، بیکار و بکار کز لرلر . اتی عدد مکلف
بازرکان خانلری واردرکہ ایچلرنده جملہ کرابہا اشیاسی موجوددر . بر عدد
مسافر خانہسی وارکہ استائہ سعادت طرفندن کان اغوانہ مخصوص قرق الی
حجرہ لی ، آخورلی ، مطبخلی مهمان سرا ایدرکہ سرا ایدارلری دائما ہر کسہ
خدمت ایدرلر . تانار اغالری دخی بوندہ ساکن اولورلر ، لکن بوشہرہ
اصلا چشمہ سار یوقدر . جملہ خلقی آرابہ لرلہ « چیلر » تعبیر ایتدکری
فیچیلرلہ صو طاشیوب نوش ایدرلر . بوشهرک « قزدا » تعبیر ایتدکری
فاحشہ لری میخانہ لردہ توطن ایدرلر ، وبرکونہ اطلس ، کمخا ، قطفہ ، خارا
فستانلر کیوب ایاقلرینہ اوکچہسی یوکسک قباری باپوج طاقلرلر ، بونلرک
باشلری آچیق ، سیاہ کاکلری پریشان اولوب اوکلرینہ کنہ عرض جمال
وکلائی وصال ایدرک بغداد بکنہ سنوی آتی کیسہ مال ویرکو ویررلر .
اصل اہل پردہ عورتلری الوان حریر فستانلر اوزرہ استانبولک کٹناری

چرکس اولوب وقیله وزیر اعظم اولمش اولان درویش محمد پاشا بک همشیره سی قزی دونا بانودرکه حالا بکمز اولان استقان بکک والده سی اولوب ضلالت ایچنده قالمشدر . درویش محمد پاشا شام والیسی ایکن سلطان مراده رجا ایدوب بوقزی لپولدن قورتارمغه جد وجهد ایندی . لپول نیجه خزینه بذل ایدوب عناداً قزی ویرمیه رک اندن نیجه اولاده مالک اولدی . بودیر دخی اوقزک اولوب قوجه سنک مناسترینه قریب برتماشا کاهدرد . بونده واجب الروایه و عبرت مؤثره بر شی وار : ۱۰۶۱ سنه سنده ملک احمد پاشا صدراعظم ایکن سیلیوری قلعه سی قریبده قوم بورغاز نام قصبه ده بر دیر کهنه ایچره محفوظ بر مرمر صندوقده استانبول قلعه سنی ایلک دفعه اوله رق بنا ایدن (ینتوبن مادیان) ک قزی (کرائسه) نام قزک اوچ بیگ بیلدن بری تروتازه ، پنبه مثل ، قاشی ، کوزی ، یوزی بورنی ، قولاق و کیسولری یرنده اوله رق نعشی چیقدی « دیه ملک احمد پاشایه خبر ویردیله . پاشا حقیری کشفنه کوندردی ، حقیقه الحال بوتحریر ایلدیکم وجهله بونوب یازیله رق پاشایه عرض اولدی . اول عصرده پول بک بوغدان بکی ایدی ، پادشاهه ، وزیره ، سائر وکلایه یکرمی بیگ التون بذل ایدوب بو مرمر صندوقه یی قزک نعشیله برابر آرابلره قویه رق کوتوروب هنوز بنا ایتدیرمکده اولدینی بو دونا کلیسایه قویوب مرمری اوزره لعل ، یاقوت ، الماس ، زبرجد ، سیلان عین المهر ، عین السمک ، زمرد ، پشم و سائر اجار ثمنه یی قاقه اوله رق زین ایدوب اوزرینده قرمزی اطاس و خاردان منقش ، زراندرزر اورتولره اورتدی ، اوپله کوزل و ظریف اولدی که تماشا ایدنک چشمی خیره له نیردی بودیرک سائر بنای عبرت آناری لپول بک مناسترینک عینی اولوب ذاتاً ایکیسنی ده لهلی بر بنی مهندسی بنا ایتمشدر .

ینه بو یاش شهری ایچره بونلرک مقابله سنده (استقان قرال مناستری) بوده قلعه مثالدر . (صانصار مناستری) ، (اسوت صاوا مناستری) ، (قاسم مناستری) ، (قسطنطین مناستری) وار ، بونلر مشهور اولوب معمور و کبیر دیرلردر ، اوقافلری زیاده اولمغله هر برینه هر کون و هر کیجه بیسکر آتلی

نکدر، بر آری ده بو کلیسای بنا ایدنلره دیکر خیرات ونذر صاحبلینک اولوب انلری کوردکلر مزده باشمزی آچوب طاینه رق تعظیم ایدوب کچرز، یوقسه تکریمز دییه یز، بونه سوز؟ بزم آنلره اولیه تعظیم ایتدیکمزی کوروب اهالی ده بزه احسانلر ایدرلر، بزده احسانلری آلوب تص۔ یرلر چکدیره رک کار ایدرز. دیدی. بولپول بک دیری نک طشره حرمنه ناظر غرب قپوسنک قاتلری صاف صدفکاری وکوموش تلار، پوللره قاقه صواتلی مصنع قپودر بودیر ایچره اولان التون، کوموش بخوردان، کلابدان، شمعدان وچراغدانلر، مجوهر قنادیل وکونا کون ذی قیمت ومصنع مصلوبات دیوارزکه حسابه کلز. محراب کبی یرلرینک اطرافنده انجیل قوناجق رحله مثال بر چپیا رسملی تختی واردرکه بر مصر خزینہ سی دکر بودیرک طشره دیوارنده کی مجلاً طاشلر اوزره کونا کون شکوفه تصویرلری واردر، هله بر طاشده اولان تصویر کونا کون شمسه لر، بیغلمه لر، اسلمیلر، مطهل وکتابه لر ایله آراسته اولوب استاد مرمر بری اولیه تیشه اورمش که کورن حیران اولور، بویله نقوش مزینک مثلی مکر مدینه الحکما والقدما اولان اتنه شهرنده افلاطون الهی معبندنه اوله. افلاطون معبدی حالا ابوالفتح جامعیدر. بودیرک واسع حرمی اطرافنده یوز عددن متجاوز تختانی وفوقانی پایاس قیس و رهبان حجره لرنده اوچ یوزدن اکثر اهل ریاضت واردرکه کویا روماباش پایاسی کبی قدید محض اولوب بدچهره اولمشدر. بودیرک اوقافی چوق اولغله مطبخ مسیحیسنده نعمت عظاما طبخ ایدیلوب آینده ورونده یه بذل ایدیور. حتی لپول اوغلی یکی بک بودیره اوچ بیک اتن نذر ایله بر قنیدیل کوندردی. حرم دیوارینک العرافی قاعه مثال بدن بندر. قپوسی اوزره برچاکلق قلعه سی وارکه اوچه منقلب اولوب نازروء اعلاننده حمام قبه سی قدر برچاکی واردر، ناقوسنک صداسی برقوناق یردن ایشیدیلور، الحاصل بودیره اهل خیره وجوه بین معماران ومهندسنک تخمنی اوزره اون مصر خزینہ سی مال کتمشدر والسلام. بودیره قریب (دونا مناستری) : لپول قرالک قاریسی دونا باونک بناسیدر. دونا اصلاً

ایچون بو دیر ایچره بر طرفه « جنت مأوی » و بر طرفه « جهنم » و « درك
 اسفل » تصویر ایدوب جتده حوری ، غلمان ، فردوس ، خلد برین ، علین ،
 عدن سدره منتها کوستروب بر طرفه عرش و کرسی ، لوح و قلمی رسم ایدرک
 کونا کون قصر مزینلر ایچره اهل جنتک عیش و عشرتلینی تحریر ایتمشدرکه
 کورن آدمک همان اول کون تسلیم روح ایدرک جنت مأویه کیده چکی کایر .
 دارجهیم تصویرنده دخی « ویل درهسی » ، « غیا درهسی » ، « طامو
 درهسی » ، « سجین درهسی » ، « سمیر یلی » کبی یرلری علوریز بو یالره نار
 و دخان ایچنده کوستروب نمرود ، فرعون ، قارون ، شداد ، همزه ، لمزه ، زمام ،
 تمام ، عاشق ، فاسق ، فاجر ، فاجر زانی ، کلخانی ، بوتی و لو طیلری بر یرلرینه
 چاقین صورتده او یله تصویر ایتمش که کورن هرشیدن تائب و مستفر اولوب
 پاک و طاهر اولور . اعرافی بر خوشحجه تصویر ایله مشدر . بر طرفه میزان
 اعمال ، بر طرفه جسر صراط مستقیم کوسترمش که کوره نك وجودی
 برک خزان کبی دتره . دیرک قبو طرفه روز محشرک میدان عرصاتی تصویر
 ایدوب بیک بر ایاق اوزره بر هرچ مرج ، و او یلا ، جزع و فرغ کوسترمش ،
 او یله رسم ایتمش که دیل ایله تعریفی ممکن دکل ، مکر علم الیقین بیلنه . اما بو حقیر
 بونلره امعان ایله نظر ایدوب انکشت بردهن ایدم . جمله دن زیاده تماشاسندن
 حظ ایتدیکم تصویر : « شیطان علیه اللعنه » نك کی ایدی ، او یله عجیب و بد برلقا
 ایله کوسترمش زبانیلر بونی کشان بر کشان چکه درك عذاب الیم ایچنده
 کوتور لریدی ، حقیر بونی سیر ایتدکجه خنده لر ایتدم . حقیر بنی کز دیرن
 پایاسه : بونلری نیچون بویله تصویر ایدرسز ؟ « دیدم . پایاس . — والله اغام ،
 بزم اهالی احمقدر ، بز آنلره کورسیلر مزده و عطف و نصیحت ایدرکن سوزلر میزی
 اکلا یامازلر ، بز سزک شیخلر کز کبی اصلا تحت لسان ایله سوزلر میزی
 اکلا تامازلر . او جا لدن جنت بویله ، جهنم بویله ، صراط بویله ، عصات بویله
 دییه تصویرلینی یابدیروب و عطف ایدر ایکن کوستریرز . « دیدی . حقیر —
 یابو بوتلره نیچون تکرری دیه طاپارسکز ؟ « دیدم ، کندیسلی . — حاشا ، تکرری
 دیه یز ، او تصویرلر حضرت عیسا ، اسوت نیقولا ، آوستوس ، حواریون و سائر .

عدد پاپاس ، قسیس ، رهبان ، لاديقه و بطریق مغالری واردر . صوکره یاش
 شهری کولی کنسارنده (غاطه مناستری) : قلعه مثال بر دیر ضال اولوب
 بؤرونسز قسطنطین بودیره قاپانوب خارچنده بر طابور عظیم قازمشدرکه
 جرمی آلتی ساعتده دور اولنور ، یدی یرده طایه‌لری ، بش یرده خندقلی
 آصمه مقارالی قپولر ایله آراسته وایچنده زیر زمینلر ایله پراسته اولمش بر
 طابور عظیم ایدی . حمد خدا بزم عسکر همان هپسنی قلیچدن کچیره رک
 مناسترده کیلری بیله چاک قلعه‌سندن اشاغی آتوب پاره ، پاره ایتمشلردی .
 بوندن صوکره شهر یاش ایچنده (لپول بک مناستری) : کورمه که محتاج اولوب
 دلیل ایله تعبیر و قلم ایله تحریری قابل دکلدرد . قریب‌العهد بنا اولنغله کویله
 هر سنک خاراسی برک ورقه پاره کبی مجلاً ، مصیقل و بوقلمون شکلدر . حتی
 سلطان مراد خن رابعه یوز بیک التون خدمت ایدوب بودیری یدی بیله
 انشا ایتدکه سلطان مراده غمز ایدرلرکه : پادشاهم ، لپول سزدن مأذون
 اولوب بر قلعه متین بنا ایتشدرکه بالذات جنابکز دریا مثال عسکر ایله
 وارسه‌کز فتح ایتده عسرت چکر سکنز . « بونک اوزرینه مراد خان پس
 بزده دن برچاشت کوندیرر ، کلوب کورورکه حقا بر بنای عظیم ، اما قنعه دکل ،
 بر بطریق گاه که روی ارضده مثلی یوق . بودیر مصنعک طرز و رسمنی کورن
 آدم کلوب پادشاهه بر بر تعریف ایتدکه سلطان مراد « ان‌شالله بزده اولیله
 بر جامع بنا ایدرز » دیبه اغماض عین ایدر . اما حقا بر دیر مصنعدرکه اندرون
 و بیرونی مانی و بهزاد و اغا رضا تصویرلری کبی ذی روح مثال تمثاللری
 واردر که همان زبان حال و کلماتی یوقدر اما تبسم کنسان و نکران اولملری ذهی
 عبرتدر شوییت حالاریته مناسبدر :

کوزل تصویر ایدرسین خال و خط دلبری اما

فسون و عشوه یه کلدکه ای بهزاد نیلرسین ؟

حقا که اولیله در ، زیرا جمیع موجوداته حرکت ، خنده ، جنبش و سکون
 و یرن رب متعالدر . بودیرک نه قیاب طاق و رواقده اولان فرنگ پسند
 خرده نقوش سحر آثاری بر دیارده کوردم . حتی استاد نقاش عرض معرفت

اولوب اياغنده صودكرمانلىرى وار . اپول بك بوكولك كئسارينه بر حمام بنا ايتمشدركه جميع فرنگستانده بويه روشنا حمام يوقدر . بوحمك طرر زيباسنى سلطان مراد خان رابع ايشيدوب (اوليه كه شوماهون كيده كيده قراللق ادعاسنده اوله) دير . اپول بكق قولاغنه دكدكده همان صدر اعظم قره مصطفى پاشايه شو مکتوبى كوندرير ! بنى حضور پادشاهى به دعوت ايايگزر . پادشاهك حضورنده اسلام ايله مشرف اولوب بغداد وزيرى اولديغنده پادشاهمه بشيوز بيك آتون وسلطانمه يوز بيك آتون خدمت ايدر . مکتوبك مهري شو ايدى : (محب خاندان آل عثمان لپول وويواده سرحد بوغدان) . مراد خان بوسججى كورنجه تيزاپول كلوب مسلمان اولسون ديه خبر كوندرمش سده كلنجه يه قدر مراد خان دار باقى يه ارتحال ايدوب اپول بكده يولدن كيرو بوغدانه دونهرك ضالانده قالمشدر .

ياش شهرينك واروشى — بك سراينك جانب شمالنده واقع بردوز يرده يكرمى بيك ساز اورتولو اوطله لرى آره سنده يدى يوز قدر پاك واسج قالديرملى يلوان تحته دوشملى شهراهلرى واردر . قات قات شيندره وتخته اورتولى بويا ، واموش ، لاقوفت ، پيستييار ، خطما ، قوپار وغير عنقا تجارخانه ليردر حويليرنده باغ ، بغچه غايت آزدر . اكثرثيا حوليلرى قامش ، چيت وصاز اولوب بازركانلرينك چوغى ده قوم لازدر .

مناسترلرى . — اون بر عدد ديرلرى واردر كه مثلامرى موصقوقك كيف ديارنده اوله . برنجيىى اجراى آينه مخصوص اولوب بك سراينك اوكنده ، متين بنالى برديردر ، اما او قدر مصنع ومزين دكلدر ، بوكليساييلديرم بايزيد خان عصرنده جامع مسلمان اولمش بعده محرابى قپو ايدوب ينه كليسا ايتمشدردر . بوراسى معبد قديم اولديغندن خيلى اعتبارى واردر ، برده ايچنده حضرت عيسايه يتشديكى ادعا اولنان برپاپاس ماحوددر .

بوندن صوكره شهر حارجنده قلاص اسكه سنه كيده جك يولى اوزره يوربوصقى كولى كئارنده برابيرلى يرده (منوقوله مناسترى) : قلعه مثال غيرتما بريردر كه تاحضرت عيسا عصرندن قالمار ديرلر . ايچنده بش يوز

بکیه سکز بیک کیسه رومی وایکی بیک کیسه هدا یا وایکی بیک کیسه ذخائر حاصل اولوب استابولک ارباب دیوان ، وزرا وکلاسنی غنیمت ایدن بوغدان وافلاق دیاریدر . حقیر بودیارک احواله پک مطام . بو ، بوغدان وافلاق منصبیری بغداد ومصدرن محصودلاردر اما خرسیتان بککرینه مخصوص اولمشدر .

اشکال زمین شهر یاش — اولا طونه نهرندن جانب شماله ایکی قوناق ایچری پویراز طرفی الحاق بایری ، قبلهسی صحرا وچارلق ، جنوبی برکوک صحنی کوللی وغرب طرفی بالقانلی واسع مزرعهلی قراده واقع اولمشدر . جمله یکریمی بیک قدر معمور قورته لردر . اصلا کیره میت وقورشون اورتولی عمارستانی یوقدر . اما کارکیر بنادر . سرای ومناسترلی چوقدر .

قورته سرایی : برسرای عالیدرکه هرکلن بک برائر بنا ایده رک قات قات ایتمشدر . اک زیاده معمورینه سعی ایدن استفان بکک باباسی اولوب حالایدی قلهده محبوس بولسان (پول) بکدر . بوبک مال قارونه مالک اولمغله قصر عالیدر وتختایلر احمام وحوض ، وشادروانلر ، دیوان خاهلر انشاد ایتدیرمشدرکه دللرله توصیف اولنماز روزن وشه نشینلری کوله ناظردر . سرایک اطرافی قاعه مثال شدادی دیوارلی مدورالاشکل طاش بنا برسور رعنا کیدر . جانب واطرافنه خندقی ، شماله ناظر بردمیر قاپوسی ، قاپونک اوکنده بش اتی بوایی وار . برعظیم دیوان خانهسی وارکه بشبیک آدم آیر . وپجرملری بربرینه ناظردر . یوزدن متجاوز قات قات صیرچه کره میتلرله بنا ایدلمش ایچ اوغلان حجرملری ، کلار ، سراجخانه ، تسبارخانه یعنی دفتردار اوتوره جق بریاله اراسته وسرای میدانیه پیراسته برقلعه مثال سرای شیریندر . بوسرایک اوکنده کول وارددر . بوکول اولجه یوق ایدی (۱۰۴۵) بیک قرق بش تاریخنده نپول بک سلطان مرادخان رابعدن اذن آلوب ایکی بایرک ارسنده برسد ییغارق اقتتی نهرندن برعظیم کول حاصل ایتدی . وایچنه بیککریجه نوع بالقلر قویدی . او عصرده التزامندن قرق بیک التون حاصل اولدی . حالینه مقاطعه ایله ویریلور . دائراً مادار جرمی سکز بیک میل

ییلدیرم کچی یتیشوب جمله کفاری دندان تیغدن کچروب شهری فتح ایلمشدر .
بقیه السیوف اولان کفاری دخی خواجه کسمشدر . کیملره قارشو طرفه
صنابه کچر (سینوب) اول سنه کفار بریره جمع اولوب یاش شهری اطرافنه
برحصار استوار بنا ایده رک ینه عصیان ایدر لر . ینه اوزرلرینه ییلدیرم خان
کله رک کفاری قیلچدن کچروب انشا ایتدکلری قلعه نی هدم ایلمشدر ییلدیرم
خان ینه اناطولی یه کچدیکنده تکرار عصیان ایلمشدر و بوسنه ظرفنده یدی
کره بووجهله عصیان ایدوب هر برنده ده بایزید خان اومولماز بر سرعت ایله
کلوب یتیشوب عصانی تأدیب وشهری تسخیر ایله فتح وقتو حار ایتدیکیچون
امیر سلطان حضر تئری بایزید خانی (ییلدیرم خان) دیه تلقیب ایلمشدر .
بعده نجه کره عصیان ایدوب حقلرندن کلندی . ونهایت فتحنده مکه ومدینه یه
وقف ایدلدی . بکلربنک عزل ونصبی آل عثمان النده اولمق وسنجا ق وطبل
اولوب سنجاقلر نده صیغیر باشی تصویری یازوب طاشیاق وسفر اثناسنده
آل عثمان ایله یکر می جرد آتلی واوچ بیک تفنکلی طربانس عسکر یله سفر
ایتمک وبکلری یکی منصب اولسه پادشاهه بیک بشوز کیسه ویرمک ، ویوز
اللی کیسه هر سنه قرال مواجینه ومطبخ پادشاهی به ویکی چریلر میدانه
سنده قرق بیک قیون ویرمک وترسانه عامر یه قدر غلر یاغلامق ایچون
بیکر فوچی دون یاغی ویوز فوچی عسل مصفی ، یوز قطار شمع عسل وبیک
عدد صغیر کونی هر سنه باشنده ویرمکی بوده اوزو باشاسنه تسلیم اولنمی سلطان
سایمان قانونی ایده ایدنبری آسوده یشامقده ایسه لرده کاهیجه مال قوتیله ینه
عصیان ایدر لر . اما در عقب حقلرندن کلینوب ایلاری وولایتلری نهب وغارت
ایدیلور . بکلری بیانغی میر میرانلر کچی مسلمان مطره جیلر وتفنکجیلری
والتون ظاملی والدری تبرلی مسلمان شاطرلری وال عثمان طرزی آلتیشر
مهترخانه سی ، دیوان افندیسی واون ایکی مسلم قبوچی باشیلری واون ایکی
اغا دخی تانار طرفندن تانار اغالری واردر خانه متعلق اولان مصلحتلری انلر
کوروب هر سنه خانلره اللی فیچی بال ویوز رأس بارکیلر هدایا کیتمک جمله
سایمان خان قانونی اقتضاسنددر . وحالا قانون سایمان خان جاریدر . بهر سنه

بوبکلی بکا ضبط ایتدیرمزلر . بوکره بنم وبابامک حالی نیجه اولور « حقیر ایتدم — بره بکم ! بوسری واللهی کیمسه طویماز همان سن ینه بویشیل قالباغک ایله کلیسالرینه واروب آیین عیسی‌بی الدن قومه همان درون دلدن شهادت کتور » بونک اوزرینه « امدی اولیا چلی بکا اسلامه کلکی تعلم ایله اما حضرت محمدی سورسهک بوسر بوراده قالسون » دبوب حمد خدا شهادت پارمغن قالدیروب خلوص قبله کلمه شهادتی اوچ کره تکرار ایلدی . اسلام ایله مشرف اولوب پاک ابدست الهرق صلات ظهیری برانکه ادا ایلدک . دهانیجه وعظ ونصیحتلر ایدوب اسلامیه الزم اولان نقاطی کندوسنه تعام ایلدم سوکره خانمه کیدوب استراحت ایتدم . حمد خدا بوغزامزده بویله بر صواب عظیم ایلدک . بکک یوزی نور اولوب بک چوق مشکلاتی آسان اوله‌رق مال قارونه مالک اولدی . آندن حقیر دخی اوصاف شهری تحریره باشلدم .

اوصاف شهر یاشقه ره‌بان — بوشهرک ابتدا بناسنه سبب (مورخان روم بیاناتی اوزره) زمان قدیمده بوخاک اوزره بر ره‌بان پیرمغان وار ایدی . حضرت عیسی‌به یتیشوب حواریون ایله جلیس وهم انیس اولمش وخیلی معمور اوله‌رق حضرت عیسان اتیوز سنه سوکره حضرت رسالتپناهه یتشمش برقیس ایدی که اسمنه یاشقه دیرلر ایدی . پرفانی اولغله جمیع کفار بوکا نذرلر وهدایالر کوندر دکلری جهته بیک میلونی متجاوز مال الله ایلمش ایدی . بر کون بویاشقه نام بطریق بی طریق وفات ایدوب ساکن اولدینی محله دفن اولندی . مال قارون ایله اوزرینه بر عظیم مناسرت یاپوب اسمنه یاشقه دیرنی دیرلر ایدی . مرور ایام ایله بر شهر معظم اولوب اول پاپاسک اسمیله مسمی اولمشدر . مؤخرأ یاشقه‌دن غلط اوله‌رق یاشی نامیله شهر تیاب اولمشدر . بعده صلصال قرال اوغوللرندن (قورتیا) نام قرال بوشهری تزین واعمار ایدوب کندوسنه برسرای عظیم ایلمشدر . حالا بکلرک سرایی اول قرال اسمیله مسمی اولوب مذکور سرایه (قورتیا) دیرلر . واجب السیر سرای عبرتمادر (۸۰۵) تاریخنده ییلدیرم یازید خان

دیوا کنته بر سمور کورک، باینه مجوهر قیلیچ قوشادوب یالی آغاسنه بر
 زراندر زر خلعت فاخره وسائر ایش ارلرینه برر چوقه چکمان (چپکن)
 و طونلر کیدیردی. جمله عسکر اسلام ایله قرق برنجی کونده (یاش) شهرینه
 داخل اولوب ولی الزم غزاز زاده اغا و فضل پاشالی کمانکش احمد پاشا و نیجه
 یوز اجبا و دوستان ایله مشرف اولدق. حمد خدا بو شهره اون عدد اسیر
 غلام و درت عدد باکر بنت، اون یدی، رأس آت و بر چوق مال غنائمله
 داخل اولوب احمد اغایه هدایار و یروب آدن و بکدن و سائر دن
 احسان الهرق قوناغزده ساکن اولدق. بوغدامک تختکاهی اولان یاش
 شهریک اوصافی تحریر اتمکی التزام ایدوب شهر اندرون و بیرونی سیرو
 تماشا ایدردک. بوکونلرده قالغای سلطان بولغار بکمز استفان بکدن حق
 طریق خدمتی مقابله سنده کندوسندن یکریمی کیسه آلوب ایکوز رأس آت
 احسان ایتدی. بو قدر اسیر و مل غنائمله قریم دیارینه کیدرکن حقیره بش
 اسیر و آنتی بورغه آت احسان ایتدی. بعده یالی آغاسنه استفان بک بش
 کیسه خر جراه و بش آت احسان ایدوب آنلر دخی بی قیاس اسرا و غنائمله
 ولایت آق کرمانه روان اولورکن حقیره احسانلر ایتدیلر. بعده قوناغزده
 آسوده حال اولوب ذوق و صفاده ایکن برکون استفان بک حضورینه واردم.
 اثنای کلامده زهینی نک و تنها بولوب « بیایر میسک بکم بویاش شهرینک آلتنده
 جنک کونی نه کونا عهد و امان ایلدک » دیدیکمه ندر دیدکده حقیر — اول
 کون بیوردی بیزکه اگر حق تعالی بکا بوغدان تختنده اوتوره نی میسر ایدرسه
 عهدم اولسون الهی بر بیلوب محمد دینه کیرهیم » دیدک ایدی. ایشته شمیدی
 الله حاضر و نظردر عهد و امانکه طوروب شهادت کتیر حضرت محمد
 علیه السلامک حق نبی اولدینغی تصدیق ایتکه جناب وهاب بوملکی عهد کده
 تقریر ایله. زیرا بوملکی سکا، سنک عهدک اوزره و یردی. عهد کده طورماز
 ایسه کینه بودواتی الکن آلمسی مقرر در و دنیا دن آخرته ایمان سر کیده رک
 نارنجیمده مخلد قالیرسک، دیدیکمه، ایتدی « یانم بام یدی قله ده حبس
 ایکن اوچ بیک کیسه بورجه کیروب نبی بک ایتدی. اگر مسلمان اولورسه م

آصه‌رق صیغیر کبابیله ذوق و صفا ایلدک. اماینه جوانب اربعه‌ده قراغوللر من مقرر ایدی . کوز اووا نهرینی عبور ایدرکن نیجه یوز اسیر و بیگلرجه (خرکله) آتلی آلدق . صوکره (رملک) طساغلی ایچره جنک عظیم ایدوب کوه‌رچله طساغنی کچهرک برکون کیتمش ایکن عادت نانا اوزره کیرویه دونوب بی قید طاغردن این رعایای اولاد و انسا بلریله گرفتار بند بلا وهان یوز یتش بیگ صیغیر وات ، درت یوز بیگ قویون یغما ایدیلوب میمنه ، میسره ایرتسی کون فوقشن شهرینه کلوب نهری قارشو طرفه کچدک . هقدما افلاق دیارندن النمش اولان اسرا و مال غنائم اولان بیگ یکیت ایله بطر اغایه تسلیم اولوب قریمه کوندرلمشدی . حمد خدا جمله‌سنه بو شهرده راست کلوب عسکری بریره جمع ایلدک . اما اون بیگ آرابه یوکی مال ایاغمز باغ اولدی . برکیجه بوشهرده یاتدق . بوراسی بغدادک حدودی اولمغله بزماه کن بوغدان بکی طرفدن قالغای سلطانه ، یالی اغاسنه ایش ارلرینه ، اوت آغالرینه ، قارت کشیلره بی حساب هدایا کلوب « بوندن صوکره‌سی بنم ایلم و ولایتدر . نهب و غارت ایتمه‌سنز » دیه رجانامه‌لری او قوندقه اوت اغالری و دلالر « شمدنکرو چاپوله کیده‌نی ، وکوی ییاقوب مال ، طوار و طون آلانی قالغای سلطانمز اوزدن صوقار » دیه ندالر ایتدیلر . هر کس چاپوله کیتمه‌دن مأیوس اولوب الدقلری اسرا و غنائمی سلامتیه چیقارمق قیدنده اولدی . بعده فوقشندن قالقوب شهره ایله جانب شرقه کیده‌رک تکوج شهرینی ، برلادی قصبه‌سنی ، برلاد ، وسلوی نهرلینی محنت ایله کچوب وسلوی قصبه‌سنه کلدک . رعایا ، و بویارلری عظیم هدایا ایله کلوب مال فراوان ویره‌رک سکزی یوز اسیر و یتش بیگ قویون قورتاردیلر . بورادن برلادی دره‌سی ایچره کیدوب اوکون اسقتی نهرینی تعقیب ایتدک . نیجه رنج و غنا چکهرک اسقتی قصبه‌سنه کلدک بوراده دخی نیجه بیگ قویون و صیغیرلر ساتیلدی . اما آت و اسیرلر اصلا ساتیلمدی . زیرا آت و اسیرلر تاتارک یورک یاغیدر . بورادن شرقه کیدرکن یکی بوغدان بکمز مهترخانه‌سنی چالهرق یوز بیگ عسکرله قالغای سلطانه قارشو چیقوب غزا کز مبارک اوله

ایله اردل دیارینک پراشووا طاغلرینی آشوب او قدر ذی قیمت جواهر ایله
باش قورناردم ظن ایدر اما اورایه واردنده قرال راقوفچی وکیمیانوش اکا
معین اولیبوب زهرلیه رك مالی آبرار . صوکره طرف دولتدن افلاق
بکلکی « دوته » نامنده برینه صدقه اوندی .

قالغای سلطان ایله دیگر بریولدن بوغدانه کیتدیگمز

اولا یرکوک قلعه سندن قالقوب شماله کیده رك چول اووه سنی کچوب
استراحت ایتدک چول اووه سی دینه سنک سبی زمینک بتاقلق اولسی در
بورادن قالقوب تر قووش شهرینه کلدک هنوز اعمار اولنمه باشلامش ایدی .
یکی کلکه باشلایان رعایاسی هداپار کتیروب یوزلرجه اسپرلرینی خلاص ایتدیله .
بورادن بکرش شهرینه واردق اهاالسی طاغلرندن کلکه باشلامق ایله خیلی
مال و یروب بشیوز عدد اسپرلرینی خلاص ایتدیله . بورادن شماله ایلغار
ایدوب دلی اورمان نهری کنارنده کی کویلی غارت ایدره ک اوچیوز عدد
اسیر آلدق . آدن کورتینی قریه سنی غارت ایتدک صوکره لاواخو نهری
کنارنده کی کویله ایراث خسار ایدوب بیک عدد اسپر آلدق . صوکره
سلورون ، داروای نه رلی کنارنده کی چفتلکلری نهب و غارت ایدوب
ارجش نهری کنارلرندن ایکی بیک عدد اسپر آلدق و (یسه چه) قریه سنی
احراق بالنار ایتدک . بورادن دیگر بریول ایله تر قووش شهرینه کلدک . ینه
جانب شرقه چارپا قریه سنی خراب ایدوب پراوا نه رینی سرا بنایی قریه سنی ،
یاونچسه بتاغی آتله کچوب نیچه کویلی احراق بالنار ایتدک . صوکره
(کوکچه) قصبه سنی کچوب طاغلرنده کی بچه نلر دن اوچبیک اسپر آلدق
اما بزمده یتش عدد دلاور بیکیتمیز شهید اولدی جسدرلرینی قریم دیارینه
کوندردک پراوا نه رینک باشنده اردل حدودینه سکیردوب برچوق اسپر ،
ایکی بوز بیک قویون التی بیک صغیر ، سوروب سیر نهری کنارنده قزانلر

بعده جوان بك بوقدر مال و خزائن صاحبی اولوب اردل ، چه ، نسه
 اسفاج ، افلاق ، بغداد و قزاقدن یوز بیک قدر عسکر جمع ایدوب عصیانہ
 بل باغلا یه رق دولته خزینہ ویرکوسنی ویرمدیکندن عصیانی در دولتجه ده
 ظاهر اولوب دریا مثال عسکر یه سلستره ، اوروسجق ، نیکه بولی ، ارش
 اووانی و دین و فتح الاسلام جهتلینی اوروب نهب و غارت ایتمک اوزره
 دامن در میان ایلدکه بورونسز قسطنطین دخی سکسان بیک عسکرله یاش
 شهری اوزرینه کلوب بغداد بکی اولان (کیفه) نام فاجر مقاومه قادر
 اوله میهرق دیار قریمه محمدکرای خانه قاچار. ایشته شمدی ده حمد خدا بزمله
 برابر تاتار عسکری کلوب بودیار بغداد و افلاقی ازسرنو فتح و احیا ایلدک .
 حکمت خدا اوشدت شتاده نهر طونه نک یوزی طوکدی و بوز اولدی ،
 جمله غزاک یوزی کولدی . قول قول عسکر اسلام افلاق دیارینی نهب
 و غارتہ کیردی . حمد خدا اون کون صوکره نهر طونه نک یوزی سوکیلوب
 بوز پاره لری خرمن خرمن جریانه باشلدی . بو محله افلاقک برمنغ بیواری
 بزم قالغای سلطانه اوچ بوز قدر توابع و لواحق و اهل و عیالیله کلوب حقیرک
 قارشوسنده پارمق قالدیره رق اسلام ایله مشرف اولدی که بوجقیرجه مل
 غنائمدن عزیز بر نعمتدر . قالغای سلطان دخی اکنندن سمور لباجه سن
 چیقاروب اول مسلمه کیدیره رک حقیر دخی اسمنه « محمد » دیدم . قالغای
 بونلره اوچ بوز بیکت قرشدی او قدر مال فراوانیله طونه کنارینه کلوب
 « یمن ایمان و امان اسلام طرفنده در ، دیو جم عفر ایله طرانسه کیلمره بینرک
 قارشنی نیکه بولی طرفه کچدی و قالغای سلطانک مکتو بلریله نیکه بولی مسامی
 محمد اغایه واروب ینه تجدید ایمان ایدرک . مؤمن موحد اولور . جمله اهالی
 ولایتدن چرکس عمر اغا والای بکلری و سائر زعما تفنکچی اوسته مصطفی
 دخی بویکی مسلمانه اعزاز و اکرام ایدرک سرای عالیلر و یروب نیکه بولیده
 امین اولدیلر . تاتار شرنندن قورتیلوب عاقبتی خیر اولدی اما عصیان ایدن
 (مهنه) لعینک عاقبتی خیر اولیوب قرق بیک عسکر ایله آردینه دوشه رک
 قوغه قوغه بر اولدق . او حریف بی تمیز ایسه افلاقدن کیجه کوندوز یرار آتلر

ویره رك بكرش شهرينه واروب قرار داده اولدقده جمله رعایا و برایانك و بویارلرك ماللرینه نرخ قویوب اوجوز بها ايله بیع و شرا ایتدیره رك صورت حقدن کورینوب عدل و عدالتلر ایدردی . کندی متاعلرینی دخی بورجلولرینه یوق بهاسنه و یروب هرکسه و خصوصیه تجارلره اتفات واحسان وانعاملر ایایوب « ینه مال فراوانلریکنز ايله کلوب تجارت ایدك ، سزه اوجوز بها ايله کورمدیککنز و بیلمدیککنز متاعلر و یریرم و کیمدن ایسترسه کز هر متاعی آلی و یریرم » دیو امت محمده خواب خرکوش کوستروب طوروردی . آستانه سعادت طرفنه دخی : الحمد لله دیاریمزده نیجه بیک امت محمد اولدی ، بزه بش یوز آنچه پایه سیله برمنلا کوندره سکیز که نیجه مصالح مسلمینی کوره ، البته برمنلا لازمدر ، و اذن پادشاهی ايله برجامع دخی بنا ایدیم ، یاخود پادشاهم طرفدن برجامع سلاطین بنا ایدم ، خطبا ، مؤذن ، امام ، مرتزقه و خدام کوندرک « دیو آدملر کوندروب « بعدالایوم سکه و خطبه پادشاهمک اولسون » دیدیکی خبری دنیایی طولدیروب جمله عبادالله حمدوثنا ایتدیلمر . اهالی و ولایت تمام معتمد اولوب افلاق مملکتسه اول قدر آدملر مال فراوانلریله مجتمع اولوب علی الحساب اون مصر خزینه سی مال افلاق دیارینه صاچیلدی ، علی اتنخمین اون بیك آدم دخی مسلمان اوله رق مجتمع اولمشدی . العهده علی الراوی ! همان برکون علی الغفله مهنه بك ملعون جمیع یالیلره آدملرینی کوندروب « بر مسلمان کچیرمه یك ، بر قوش اوچورمه یك ! » دبیسه امرلر کوندریر ، دهانیجه جمیع افلاق شهرلری بویارلرینه کوندریلوب کندیلرینه « تحت حکومه کزده اولان مسلمانلری قیروب مال و خزائنلرینی بکا کوندره سکیز » دینیر . اولیه روایت ایدرلرکه اوچ کونده اون یدی بیک امت محمد قلیچدن ، ناوورته و بالظانن کچیریلوب بکرش ، تر قویش و سائر شهرلرده امت محمدك برطاقی دخی حبس ایدیلرک ماللری آنسور و انلری دخی بیك درلو اشکنجه ايله قیرارلر ، اما بر بایراق سکبان و بر بایراق صاریجه و نیجه یوز یکچیریلر بریره کلوب ارتدادی قبول ایتیره رك جنك ایده سلامتله یرکوک و قلعه سنه دوشرلر .

« بره دشمن بوزولش » دینجه امت محمد بوز اوزره طونای عبور ایدوب یر کوکیدن کچهرک اوج کون اوج کچه طاغیر و باغلرده ، بلارده کوی و کندلرده بیتر اوت ، اوتر خروس قویمدیلر ، مال ، حیوانات ، اسرا ایله عساکر نصرت مآثر مغتم اولدیلر که بردخی بویله اولماشدر . همان اول ساعت یوفتح پرمسرتی فضلی پاشا وقالغای سلطان آدمربله سعادتلو پادشاهه عرض ایلیوب قالغای سلطان دخی قرق بیک عسکر ایله افلاقدن کچوب نهب وغارت ایله ینه بغدادنه متوجه اولدی .

بوراده افلاق عصیانک سینی بروجه حقیقت یازمق مناسب کورولدی :

سبب عصیان افلاق

مقدما آستانه سعادتده بوینی اکری محمد پاشا صدراعظم ایکن افلاق بکی خزینه پادشاهی به مال یرمیوب طغیان وعصان ایدرک دیار اردله فرار ایدوب اوراده حقندن کلندی . ازین جانب « افلاق بکلکی کیمه احسان اولنسه » دییه مشاوره اولندقدنه جمله نک اتفایله کوبریای محمد پاشای وزیر استانبولده کنعان پاشانک عاتکه سلطانی دآره سنده نشوونما بولوب فارسی خوان ، خطاط . شاعر فهام ، رومی کونجیب ورشید « مهنه چلبی » و « جوان چلبی » نامیله مشهور آفاق اولوب ارباب دیوان آراسنده خیلی وقع ووقاری اولان بر زانه افلاق بکلکی صدقه اولنوب طوغ و طبل و علم یرلدکن ماعدا عاتکه سلطان دخی کندیسنه بر وجه قرض حسن یوز کیسه یردی ، جمیع مهمات ولوازمی کوروب استانبولدن بر عجیب آلائی ایله ، محضر اغا و محتشم مسلمان قپوچی باشیلرله ملک احمد پاشانک طوپخیلر نام سراینده مکک ایتدی . آندن قطع منزل وطی مراحل ایدرک هر منزله باشنه بر جم غفیر جمع ایدوب بی عدد بی سروین آدملری دخی قپوچی باشی یازوب یوللر اوزره نیجه یوز عدد مالدار بازار کانلره دروغ وعدلر

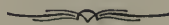
موتاسنه راست کلیردک مکر مهنه لعین قیردینی بازرکان عباد الاهی بویله یول
اوزرنده بر اقوب کچر مش .

یرکوکی صحرا سنده کی افلاق فتوحانی

بورادن قالمقوب طاغیر ایچره کچوب کیدرکن طاغیر ایچره بر بیاض
بیرای ظاهر اولوب نیجه دشمن کفار، اللری آردلرینه قومیشلر بی سلاح کیدرلر .
همان نیجه سی کلوب قالمای سلطانک ویلی اغاسنک ایاغنه دوشوب آنلرینک
طرقلرینی اوپوب طور دیلر بونلردن سسوال اولندقده دیدیلرکه : والله بز لر
افلاق رعایسی ، بویارلری وحطمانلری یز ، مهنه جوان بک بز ی کوچ ایله
کندویه تابع ایدوب یرکوکیده عثمانلی ایله جنک ایتدیریرکن ایشندککه جنابکز
بغزاده بورونسز قسطنطینی بوزوب بو محله کلیدورسکز ، بز دخی شممدی
قاچوب سزه کلدک ، جوان بک حالا سزدن بی خبردر ، یرکوکیده پاشالر ایله
جنک ایدیور . دنیجه همان قالمای سلطان بونلرک ایشهلرینی بیله آلوب
قلاغوز ایدینه رک جمله من بنوب متوکلاً علی الله یرکوکی قلعه سی اوزره اول
آن واردق ، کوردککه یدی قات طابور یرکوکی قعه سی احاطه ایدوب بی
بالک وبی پروا قاهینی دوکرلر . همان بر کره اسم جلال رها بولدیروب جمله
ایدیکمزده « بره تانار کلدی ! » دین شاپقه لی دشمنلر یرندن سکوب نیجه بیکی
طونه نهرینه آتیه لرق غرق اولدیلر ، نیجه سی دخی آتلی ، پیساده طاغیره
دوشوب آردلری صرهده بزم پاشالر وعسکر اسلام قلعه دن طشره چیقوب
سجده شکرلر ایدیلر . قالمای سلطانه ویلی اغاسنه سمور کورکلر کیدیریلوب
حقیره دخی سمور قفاسی کورک احسان اولنوب پاشا عسکر یده فرار ایدن
دشمنی قوغغه مأمور اولدی . اما حکمت خدا بر کیجه ده شدت شتا قوبوب
بایسرحی قدیر طونا طوکوب پای تحت اولنجه عظمت بو قدر زماندن بری
طونانک قارشی طرفده محافظه یه طوران دریا مثال عسکر فرصت یولوب

غربہ میال کیدیلوب (کر کجسہ) قصبہ سنہ کلدک، وقت شفافیدہ بوشہری۔
چویروب برکیمسہ دھا خانہ سندن چیقماندن شنبخان ایدوب یدی بیک
اسیر آلدق، او قدر مال غنائم آندی کہ جملہ مزبای اولدق، شہری آتسہ
اورمایوب الغار ایله اول کیجہ بندر عظیم افلاق اولان (ترقووش) شہری
محاصرہ ایدوب ووقت خنفیدہ اللہ، اللہ دیہ هجوم ایله دیکمزده قارشومزہ
کیمسہ چیقماندی، چونکہ بورادہ کی اہالی ہب طاہورہ کیدوب شہرہ یکرمی
اوچ بیک عورت واوغلان قالمشدی، بورادن بحساب اسپرلر، کلسالردن
حسابسز مال خزائن آندی؛ بو محلہ غازی بطر اغانی مال و منال واسرا
وخزائن اوزرہ اون بیک بیکی ایله دوندار براقوب جملہ عسکر صالت
قالدی۔ بوکرہ قبلہ جانبہ الغار ایدوب طقوز ساعت یری بر ساعتہ
آلدیرہ رق وقت سجرده تخت کاه افلاق اولان مشہور (بکرش) شہرینہ
واروب بندری محاصرہ ایلدک۔ علی الصبح عسکر تانار هجوم ایدنجہ جملہ
عورت واوغلان وبنات جامہ خواب ایله طشرہ چیقوب فریاد وغربو
قوپاردیلر، اکثریمی اسیر و نالان اولوب بورادن دہ اول قدر تفرق اشیا و مال
خزائن آندی کہ تعبیر و توصیف اولنماز۔ همان یکرمی اتی بیک کزیدہ اسیر،
اتی یوز آرابہ مال و امتعہ آلتوب اسرایی ینہ دمدار بطر اغایہ تسایم ایلدک،
ینہ صالت قالقوب بر جابہ توجہ ایدرکن آق کرمان عسکر من الی عدد دیل
اسپرلر کتوردیلر، سویلدلکدہ دیدیلر کہ: واللہ، بزم افلاق بکی مہنہ بک
تورکاک فضلای پاشا وقباچی قرہ علی پاشا مرجان ارسلان پاشا و سائر نیجہ
پاشالرینی و بکالرینی بوزوب عسکر قیرہ رق اکثریسنی طونہ دیه دوکوب غرق
ایلدی، پاشالری دخی یرکوکی قاعہ سنہ قاپاندیلر؛ حالایر کوکی آلتندہ جنک
عظیم واردر، اگر یرکوکی قلعه سنی آیرسہ طونا بوزیلوب طوررسہ نیکہ
بولی، اوروسجق، سلسترہ شہرلرینی دخی جملہ اورسہ کرکدر۔ «دیجہ بر
قاچ دشمنک کلہ سنی کسوب بشی آزاد ایلدک۔ همان اوساعت بو بکرش آلتدن
ینہ جانب قبلہ یہ الغار ایله کیدرکن شہراہلر اوزرہ نیجہ بیک ستلی امت محمد

ایلیه و مال غناملریله خوشکوار اوله سز . . . بوخط شریفی قرأت اولدوقده تاتار عسکریمزک هربری کویا برر اژدر هفت سره دونوب اول کون همان بسم الله ایله سکسان بر بیک تاتار درت یوز بیک آت ایله ولایت افلاکه سفر بر اولدی .

بعداندن افلاق سفرینه کیتدیگمز

اولا جمله عسکر بریره کلوب کش مکش و مشورت ایدوب جمله یرار آتلیینه سوار اولوب مقدا آلدقلمری اسیرلری جمله سقتی نهری کنارنده قیلچدن کچیریلوب صالت قالدیلر . اول کون چاپول چویروب ناوقت غروبه دک اوتوز بر ساعت یر آلوب (اسقتی) قصبه سنه کلمک ، اول آن اوچ یوز عدد خانیهی آتسه و یروب بو قدر مال غنائم واسرا آلدی . آندن جانب غربه الغار ایله چاپول ایدوب (وسیلوودی) قصبه سنی دخی احراق ایدوب مال غنائم التهرق (برلاد) قصبه سنه کلمک . بونی ده خراب ایدوب (تکوچ) شهرینه کلمک . بونک اهالیسی بو یارلری هدایا ایله قارشى چیقوب کلدکلرندن شهرلری احراق اولمادی بورادن ینه الغار ایله کیدوب (فوخشان) منزلی عظیمنه کلمک . بغدان وافلاقک ایکی بو یاری بو شهره حکم ایدوب کومروک الورلر ، عظیم شهردرکه رعایا و حطمانلری قارشى کلوب بی قیاس هدایا کتیردیلر ، شهرلری نهب و غارت و خسارت قلمیوب ایرته سی کون فوخشانی نهرینی آتار ایله کچوب ولایت افلاکه عبور ایلدک . (رملک) شهر معظمه کلمک جمله رعایای مهلنه طابورینه کیتمک ایله شهر آتسه اوریلوب مال غنائم واسرا بولمادی . بورادن ینه اوکون چنککستان طاغملر ایجره الغار ایدرکن سکز بیک کزیده اسیرلر آلنوب (بوزاو) قصبه سنه کلمک . غایت معمور ایدی ، بروقت سحرده جمله سی احراق بالنار ایدیلوب اهالی آتش خوفندن دولرندن چیقما یوب ، چیقانلرده اسیر بند هجران اولدیلر ، بورادن ینه

یریاچین قیا اوزرنده واقع اولغله سبب تسمیه اولمشدر. سفر اوزری اولدینی ایچون دروننه کیره مدم . نه کونا اولدینی معلوم دکدر ، ذاتاً دیار بغدادنه بوندن باشقه قلعه بوقدر اولجه اولانلرینی بیلدیرم بایزید خان بیقمشدر ، ساده بوقله اوزمان قالمشدر . خوتین قلعه‌سنه بر مرحله قریبدر . طورله آشوری راضوانچسه ، قانچسه قلعه‌لرینه ایکی قوناق قریبدر. حقیقت‌الحال قبله طرفی واسع براواده واقع اولمشدر ، بوقلعه‌نک حاکمی ، بغدادن بکی طرفدن حطمان وبویارلری اوچ بیک عسکره مالک اولوب بزم‌بالی اغاسنه وقالغای سلطانہ آرابلر ایله ما کولات و مشروباتدن هدایا کتیروب قاعده‌دن یتمش ، سکسان قدر طوپلر آتدیلر . مقدا بغدادنه عصیان ایدن بورونسز قسطنطین اوچ امت محمددن بازرکانلری باش شهرنده اسپر ایدرک بوراده حبس ایتمشدی ، حمد خدا جمله‌سنی حطماندن طلب ایلدک ، بلا تردد هپسنه برآت ویره‌رک آزاد ایلدکده انلرده بزمله سفره کیتدیلر .

بورادن قالقوب جانب غربه قلیچ صحراسنه ، اورادن (اوقته) طاغنه کلدک . جمله طاغی و طاشی طوزدرکه بوراده‌کی ایرلری طاغلری دلوب قیالردن طوز چیقاریرلر ، باشقه‌جه واموشی واردر . بوراده ایکی یوز قدر اسپر امت محمد بولوب مغاره‌لردن چیقاروب خلاص ایتدک ، اما نچه‌سی کون کورنجه مرحوم اولدیلر ، آنده دفن ایتدک ، نچه‌سی ده بزمله ینوب کیدرکن مرحوم اولدیلر ، آنلردن پک آز کیمسه خلاص اولدی ، اگر بو اوقته مغاره‌لرینی ماوقعی اوزره تحریر ایتسه‌ک کویا چاه غیبا و یادرک اقل توصیف ایلمش اولورز .

بورادن جانب غربه طاغلر ایچره کیدوب قرا و قصباتدن مال غنایم ارالایه‌رق ایرو لرکن آردیمزدن تانار خان ایله وزیر اعظم کوپرلی محمد پاشا برر مکلف قیوجی باشیلری خط شریف ایله کلدیلر ، او یله بیورلمش که : سن که خان عالیشان قرداشمک قالغایی وقولوم یالی اغاسی سن ، قرق بیک تانار صبا رفتار ایله بغداد دیارینی فتحندن صوکره افلاق دیارنده عصیان ایدن (مهته) لعین و پلیدک حقدن کلوب ایانی ، ولایتی خراب و بیباب

شهری آتشیباره دوندردکده دشمنک یری دارالبواره دوندی وقراری فراره مبدل اولدی . شهر ایله غلطه آره سنده طوکش برکول وارایدی . اولجه نیجه بیک دشمن یاشدن غلطه واروب کلیرلر ایدی . بودغه نانار شهری آتسه اورونجه بش بیک دشمن جان هولیه بوز اوزره وارنجه همان بوز اریوب کوزمز اوکنده بشیک مقداری دشمن آتلیله بوز آتسه کوب غرق اولدیلر . شهردن غلطه طابورینه کیرمیانلر اوشدت شتاده طاغله روشوب فرار ایتدیلر . آن واحده یاش کولی کنارانده بغدانلیله اوله بر صاتور اورولدیکه نصف ساعتده اون ایکی بیک یدی یوزی دندان تیغدن کوب بیاض قار اوزره چاقیل طاشی کبی یاتدیلر . اون بیک قدری دخی پابسته ودلخته اسیر اولدیلر . حمد خدا غزات مسلمین منصور ومظفر ومال غنامله مقتم اولوب استمان بکی تحتنه اوتوردی . اوچ کون اوچ کیجه سرور وشادمانلق فرمان اولوب وسعادتلو پادشاهه فتح مژده لری کوندرلدی . بوجاق ناناریله قریم نانارینه دخی بوزیلان دشمنی تعقیب ایتک فرمان اولندی . حقیرک دخی آتلم طاولی اولوب وجودمده دخی فوت قوا بتمامها موجود اولمغله احمد اغامزدن وبکدن اذن آلوب سکرآت ویدی غلامله برابرجه یوله قویولدم .

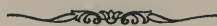
یاشدن بوغدان وافلاق ولایتی غاراته کیتدیگمز

اولا الغار ایدوب صحرا وباغ وچنکستانده اوچ بیک دشمن بوله رق نیجه سنی طعمه شمشیر بران ونیجه سنی دخی اسیر زنجیر درگردان ایلدک . اوکون بوزای نهری کنارنده بی باک وبی پروا یاتوب ایرتسی صیج اووا قاعه بالاسنه کلدک .

صیج اووا قلعه سی — ایلك بانسی له قرالیدر . صوکره بغدانلیلرکالینه کچمشدر . (صیچوا) بغدان لساننده صرب یره دینلیدکندن وبوقلعه دخی .

کله‌سی طوقوندی . یاشک نه قدر کلیسا چاکلری وارسه دشمنه قوت قلب ایچون جمله چالنوب صحرای یاش ایکیل ، ایکیل ایکلدی ، طرف طرف جنک قیزیشدی . بو محله حقیق بزم احمد اغا ایله بغداد بکینک یاننده ایدم . بک . — بولای که اولیاجلی ، شو بغداد تختنه اوتورم ! زیرا بوبکلکه کامل اوچ بیک کیسه مالمز کیندی « دیدکده حقیق . — بکم ، اکر الله سکا بوتخت بغدادی نصیب ایدرسه حضرت پیغمبره ایمان کتیر ریمسک ؟ » دیدم . بک . — الله شاهد اولسون ، کیزایجه محمد پیغمبره ایمان کتیر یرم بکا تعایم ایله « دیو یمین ایتدی ، حقیق . — ای ایمدی ، بکم ، غم یمیه ؛ معجزات محمدالمصطفی برکاتیه تخت و رخت بخت بغداد سنکدر « دیدم . بک . — اکر اویله اولورسه سکا ، اولیاجلی ، بش کیسه ، بش آت ، بش کوله ، بش یوز آلتون ودهانیجه شیر انعام واحسان ایدرم « دییه وعد کریملر ایلدی . محاربه بریاندن تبریشمقدمه ایدی . آخرکار وقت ظهر اولنجه جمله عسکر آج اولغله برنان پاره یه محتاج اولدیلر ، آلا ی چاوشلری طرف طرف ندا ایدرک وهرکس آتلی الرنده اولدقلری حالده سهل استراحت ایدوب محاضر طعاملری بیسونلر « دیو نیشه ایلدیلر . قار اوزره رکاب رکابه خیمه وخرکاهسز صحرای شهر یاشده مکک اولسندی . حکمت خدا ۱۰۷۰ ربیع الاولک یکرمی طقوزنجی جمعه کونی « جنک ممنوعدر « هرکس باغلرده آتشلر یاقوب اوتوررکن « بره دشمن طابوردن چیقمش ، طوب چکه رک کلدور ! « هان جمله عسکر اسلام طرفه المین ایچره آتله ینوب قارش کیتدیلر ، دشمن « یازورژ یازورژ » نداسیله اوزریمزه هجوم ایدرک ابتدا یایلیم طوب ، آندن بریایلیم تفنک قورشون اوروب جنک وجدالده ایکن هان قالغای سلطان دونک ایدوب اصلا دشمنه باقیه رق غلظه ده اولان طابوره کیروب غارت و آلان ، تالانه باشلاینجه دشمن بوحالی کوروب طابوره و شهر یاشه کیرمه که جان آتدیلر ، جمله طوب و تفنک ، فشنک ، جبه خانه وبارخانه سنی بزه براقوب قاچمقدمه ایکن بزم عسکر دخی قرق بیک بوجاق تاناریله دشمنک عقیدنجه قوغه قوغه یاش شهرینه طیقدی . وتانار اطراف

و بارنقیلیری یا یا شهره تسلیم ایدوب یالی ناتاری عسکری بزم عسکرله بریرده مکث ایدیلر ، جوانب ار بیه قراوولار ، چته جیلر کوندرلدی . ایرتسی کون بامرخی وقدر دشمنک طابورندن بش عدد دیل طوتیلوب سؤال اولندقده : حالاً طابورمز یاش شهری کولک قارشوسنده « غلطه » نام محله اولوب قرق بش بیک تفنک انداز طربانسمز ، اون بش بیک آتلی قانظلهرمز واردر ، دیو خبر ویردیلر ، بوبش عدد دیلیری آزاد ایدرک اول کیجه صباحه قدر بیدار وحاضر باش طوردق .

مُحَارَبَةُ طَابُورِ عَظِيمِ دَرِصَحْرَايِ يَاش

علی الصباح که اولدی ، جمله یالی عسکری و بزم بکک روم چاپور عسکری طابور الله متوکلاً علی الله کیدرکن حکمت خدا طوفان ایله او یله برقار یاغدی که هر دانه سی سرچه کله سی قدر ایدی ، وینه صانع لم یزلک قوت قدرتی کورکه بر شمس آتش تاب ظاهر اولوب هوا ملائمت کسب ایتدی . جانب شرقدن طاغیر ایچره قریم خانک قاغای سلطان ایله قرق بیک امداد عسکری کلنجه جمله عسکر بریره کوب مشورت ایتدیلر ، « هان بوسنبل هواده دشمنه امان وزمان ویرمیوب اوروش ایتمک کرک » دیدیلر . یالی ناتاری چرخه جی ، قریم عسکری جناحین وار بزم بغداد بکنک یمین و یسارینی آلوب بغداد بکمز یکرمی بیک تفنک انداز عسکر ایله طبل و عدنی دوکدرک آت باشی برابر بش قاریش قارهمانده یاش شهری سحرسانه واردیلر ، همان بزم عسکر بر آغزندن الله ، الله صداسنه رها بولدیرنجه زهین و آسمانی ایکلندی . زیر پای کیلانلرده اولاندی و بورانلر آسمانه طوغری یوجه لوب تکرار یاغیور کبی دوشدیلر . بزم عسکر و عسکر ناتار بری برلریله قاریلدی ، قاتیلدی . بو حالی دشمن بدکردار کورنجه طابورلرندن نیجه یوز پاره طوپلر آتدیلر ایسه ده بر فرد آفریده یه ضرر اصابت ایتدی . آنجق بر آته برشاهی

اولندی ، عظیم غنیمت و سرور و شادمانی اولدی . بو پوروت نہر عظیمی کچیت ویرمز ، دیوانہ آقار برآب حیاتدر . ابتدی طلوعی تا (له) ولایتدن در . اردل ولایتک سیکل طاغلرندن کلوب بغدادن دیارندن جریان ایدرک کلوب ابرائیل شہری ایله قلاص آراسنده طونہ نہرینہ منصب اولور ، غایت کنیش نہردر . بعدہ بو پوروت نہرندن قانقوب (سلطان سلیمان تپہ سی) نام محلہ منزل آلدق .

سلطان سلیمان تپہ سی . — بو محلہ سلطان سلیمان یدی قرال ایله جنک عظیم ایدوب دشمنی منہزم ایتدیکندن جمیع غزات مسلمینی بریرہ جمع ایدوب اوزرلرینہ پشتہ ییغوب عبادتکاه ایچون برحراب ایتشدرد . اما غایت عالی تپہ در . حتی حقیر بو پشتہ برکان شہدا و بر مقام عایشاندر ، دیہ پیادہ روش ایله اوزرینہ چیقوب بر فاتحہ ایله مرحوم سلیمان خان ایله آندہ مدفون شہدانک روحلرینی شاد ایلدم . اشاغیدہ مزین اولان اوردوی چاپوری سیر ایدوب عالم حیرتدہ قالدیم . درون دلدن دعا ایدوب دیدم کہ : الہی ، بوندہ مدفون سعداوشہدانک روح شریفلری ایچون اولسون بزم طرفیزی غالب ایدوب عصیان ایدن بغدادلری مقہور و مدمر ایله « دیدم ، تضرع و نالشمک الہام ربانی ایله قبول اجابنکاه اولدیفنی بیلدم و بر سرور و حبور حاصل ایتدم .

ایرتسی کون چرخہ عسکری چتاچت ایلری کیدوب (کوچک سرت نہری) نہ واردق بونہر بوز اووا طاغلرندن واردلک پراشووا طاغلرینک جنوبیسندن طلوع ایدوب بو محلہ قریب پوروت نہرینہ قاریشیر . آندن (فایجن) قریہ سی منزلنہ کلدک ، بوراسی دہ احراق اولندی ، بو محلہ قرق بیگ تاتار صبارقتار ایله یالی اغاسی کلوب اول قیش قیامتدہ قار اوزرہ یانچہ لرینی چادیر ایدوب یاتدلرندہ بغدادن بکمز یالی اغاسنہ بیگ قویون قرق صیغیر وبش کیسہ خرچراہ کوندردی . احمد اغامز دخی یالی اغاسنہ « خیر مقدم » دیہ برزر اندرزر خلعت فاخرہ کیدیردی ، آندن قراووللرہ فرمان اولونوب (استفان کلیسای) نہ کلندی . قلعه مثال بر دیرقویدر ، جملہ ذخائر

تختی اولان یاش شهری آتده جمع اولوب دشمن ایله برایی کره طوقوشام، خدا کریمدر. یانخت اوله یانخت! زمینده ایدی، همان اول کون اسماعیل شهرندن کوس و نفیر رحلتلر چالنهرق یکریمی بیسک خرسیتیان عسکر ایله قالفوب (قشله) قریه سنه، (دوندار)، (احپه نوز)، (سپن)، (پوستان)، (طباق) قریه لرندن کچدک، بو کو یلر اسماعیل قضا سنه عائد اولوب بوغدان و افلاق خرسیتیانلریله مسکون ایسه ده نیجه منع م و مالدار اولانلری بغدادنی استیلا ایدن بورونسز قسطنطین خرفندن اسماعیل و ابرائیل شهرلرینه طاغلمش لردر. بو طباق کویسندن ده قالفوب بغداد و لاتی حدودینه قدم باصه رق ایلك دفعه (اسکرلد) قلعه سنه کلدک. بوراده مکث ایدرک اطرافه قراووللر و چرخه جیلر ایله ایلری چاشتلر تعیین اولنوب جمله جنود پرسلاح آماده طور دیلر، بورادن (بجنه) منزله کلدک: جمله رعایاسی یاش شهری آتده کی طابورینه امداد کیتدکلری جهتله مال غنائم دن بولانلری النوب کوی آتسه ویرلدی. بورادن جانب غربه کیدرک (که کش بلقانی) آتده قراووللر ایله قونوب اول کیجه بالقان طانغی ایچنه اون بیسک تفک انداز تعیین اولندی، بری طرفده جمله عسکر آسوده حال یاندیلر. بورادن (تابه چن) قریه سنه کله رک منزل آنوب بولکده رعایای طابوره امداد کیتدیکندن کوی آتسه یاقیلدی. بو محله بغدادنک ایش آری بو یارلری، پورقلا بلری، و اموش، شتا و لغو فتلری، حطمانلری خاچلی باراقلرینی قالدیروب اون بیسک کریده بغداد عسکر ی بزم بکه کلوب تابع اولدقلرنده بزم عسکر نازه جان بولدیلر. بورادن (پوروت نهری کوی پریمی) نده منزل آتسه رق مکث اولنوب چیتدن اورولمش جسری دشمن کسه مکه بونهر عظیمی قارشو کچمه ده خیلی عسرت چکیلدی. ابتدا قارشی جانبه صاللر و بو طلر ایله اون بش بیسک تفک اندازلر کچیریلوب آنلر قارشی طرفده فی الحال طابور قازوب متحصن اولدقلرنده بزلر دخی بقیه عسکر ایله قارشی طرفه عبور ایلدک، همان طاغلر ایچندن بزم عسکره بش بیسک قویون، بش یوز صیغیر، یوز آراهه آتمک بغداد رعایا سندن کلوب جمله عسکره توزیع

افلاق و بغدادان عسکرلیه آلائی چماپور اولوب کرلمشدرکه دیلر ایله تعیر اولونماز. بورادن جانب شماله کیدرک (قاضی کویی) نه — مسلمان و خرستیان رعایالی معمور زعامتدر. (کورز علی) کوینه — باغ ارملی زعامتدر، (علی بک) کوینه — حاجی اوغلی قزاسنه تابعدر. — (چوبان اسه) کوینه — دوریجه خاکنده مسلمان کوییدر. — ، ینه جانب شماله کیدرک (مروتلی) کوینه، (چراچی) کوینه کلدک. بوکوی بابا طغانی قضاسی حدودنده جامعلی بر تانار کوییدر. بورادن (تکری و یردی کویی) نه، — تانار کوییدر. — ، آندن شماله کیدرک (بابا طغانی) شهر معمورینه کلدک. بو شهر اوپله برچوق جنود و آلائی ایله کیریلمشدرکه تعریفی غیر قابلدر، بوراده اوچ کون مکث اولنوب اطراف قرادن اوچ بیسک عدد روم، بلغار، افلاق و بغدادان خرستیان عسکری یازیلدی. حمد خدا بو عسکر یازمق مناسبته چنکه بالقانندن سوچو طاغنده، قوپران، قزان بللرنده حیدود قالمیرق اورالر امن و امان اولدی. بورادن جانب شماله کیدرک (طولچی قلعه‌سی) نه کلدک. بونک اطرافنده کی اون ایکی پاره قلعه‌لردنه اون بیس قدر خرستیان عسکری بر سلاح کله‌رک یازیلدیلر، نهر طونه‌یی عبور ایدرک اول کون طولچی جزیره‌سی ایچره کیدوب نهر طونه ساحلنده مکث اولندی، اللی پاره کی ایله تکرار نهر طونه‌یی علی العجله بر کونده کچوب (بندر اسماعیل) شهر عظیمه کلدک. بوراده اوچ کون نقاعد اولنوب خرستیان عسکرندن سلاح‌لیله کلوب یازیلان بوزه‌جی، میخانه‌جی، بالقچی طائفه، سنک عددی یکریمی بیکی آشمشدی.

حکمت خدا بوشهرده ساکن ایکن مقدما ادرنده اسکمله اغاسی اولوب بوغدانه کیدن کمانکش احمد اغا بوغدانک یاش شهرندن قاچه، قاچه، اسماعیل شهرینه کلدی، اوکون یالی اغاسندن کلی، آق کرمان و بندر اغالرندن، بوجاق تانارلرینک اوت اغالرنندن، قالغای محمد کرای سلطاندن، بزم احمد اغایه و بیکی بغداد بکی (استفان بک) مکتوبلر کلدی که مألئ: ان شاء الله (۱۰۷۰) ربیع الاولنک یکرمنجی کونی سزکله بغداد و لایتنک

درونه قرال بنا ایدوب روس قزندن حاصل اولان ولدینه بو قلعه‌ی
احسان ایلمش اولوب اول ولدك اسمنه روس لسانی اوزره پویهاد
دیمکه بونامه اضافله قلعه پویهاد دیمکه شهرت بولمشدی . (۷۶۸) تاریخده
سلطان موسی بن یلیریم بایزید خان رومه طوائف ملوک آسا پادشاه ایکن
آنك عصرنده وزیر تیمور طاش پاشا روم کفره سی لندن فتح ایدوب اسمنه
قرین آباد (یعنی یقینه معمور اوله دیمک اولیور) دیمشدر . بعده افواه
ناسده غلط اوله رق « قرنباط » دیرلر . حالا اوزی ایالتنده سلسره پاشاسنك
خاصی اولوب صوباشیمی حاکمدر ، اوچ کیسه یه الزامدر ، یوز الی ایقه
پاهسیله شریف قضادر . قراسندن بوجه عدالت قاضینه درت کیسه حرام
ایقه شکلی مال حاصل اولور . سپاه کتخدا یری ، یکچیری سرداری ،
نقبی ، سرداری وحتسبی واردر ، لکن طاغیر ایچره قلعه‌سی خراب اولمغله
دزداری یوقدر . زمین شهری برخیابانلی کوه پشته نك دامنده ، واسع ودوز
بر صحراده جمله بیک عدد کیره میت اورتولی تختانی و فرقانی فقرا اولریدرکه
جمله سنده باغ و باغچه و آب روانلر مقرردر . جامعلرندن چارشی ایچره جماعت
کثیره مالک (رقاص سنان بک جامعی) کیره میتلی بر مناره‌لی طرز قدیم
برجامع عتیقدر . مسجدلری ، تکیه‌لری ، صبان مکتبلری ، متعدد خانلری وار
حتی بر مفرح حمای رقاص سنان بک خیراتیدر . اوچ یوزی متجاوز
دکانلرنده هر درلو اصناف موجوددر . آب وهواسنك لطافتندن تن درست ،
اهل شفا آدملری وکونا کون شیرین و آب دار میوه‌لری واردر . بالی ، قایماخی ،
آیواسی ممدو حدر . بورادن جانب شماله کیده رك (قره صاری) قریه‌سنه
کلدک . رعایاسی مسلم وخرستیاندر . بورادن ینه سمت شماله کیدرک (آیدوس)
قلعه‌سنه کلدک بوده (۷۶۸) تاریخده تیمور طاش پاشا ایله فتح ایدلمشدر .
اوزی پاشاسنك خاصی اولوب وویوادلقدرد . بورادن یوقوش یوقاری چنکه
بالقانه عروج ایدوب اوته طرفده (یکی کوی) قریه‌سنه کله رك ، نزل آلدق .
رعایاسی باغار و مسلمدر . بوراده ینه جانب شماله کیدرک (پراوادی) قلعه‌سنه
کلدک ، بونی اولکی جلد مزده تفصیل ایلدک ایسه ده شمعدی بوشهر روس ،

اشبو بیک تیش ماہ صفر الحیرک یکرمی اوچنچی جمعہ ایرتسی کونی لپول
 بک اوغلو دلبر استغان بکہ ولایت بغداد احسان اولنوب احمد ایاہ
 ادرنہ دن بغداد دیاری سفرینہ کیتدی کمزی بیان ایدر :

اولا ادرنہ دن جانب شمالہ کیدوب (کل بابا) قریہ سنہ واردق . ایکوز
 خانہ لی معمور قریہ در . کل بابا سلطان اندہ بر خیابان ایچرہ مدفوندر .

بورادن قالدقرق (چوملک) قریہ سنہ واصل اولدق . بورادہ براغ
 ارم ذات العماد مثللو خنکار بانچہ سی اولوب بلبان سحر خیزانک افغانی
 آدمی نالان ایدر . وبوندہ اولان ازہار کونا کوناک رایجات طیباتی دماغری
 معطر ایلر . وبورادہ اولان قصر خورنق کونا کونی ، تہہ تکاھلری برر
 برر تعریف وتوصیف ایتسہک بر مجلہ طومار دراز اولور . ہر طرفہ سلسیل
 وحوض وشادروان وفیقہ فوارہ لری پرناب ایتدکجہ کورنلر حیرت لرندن
 انکشست بردھن اولورلر . بوندہ اولان سایہ دار درخت منہالر براغ ارمده
 یوقدر . مکر از مید طاغلرندہ اولہ . بو حقیر بو باغدہ برکھنہ درخت عظیم کوردم
 جرمی کامل آلتش ایاق ایدی . لکن اغاجک وجودی چورویوب یخلری
 قالمش . وحالا بو باغ مرا مک استہ سی واوچ یوز نفر کلاھلی بوستانچی باغبانی
 وار . وبوقصر مشید ایچرہ غازی خداوندکارک وییلدرم خان ومراد خانک
 خلعتلری وا کرلری واردر . بورادن ینہ سمت شمالہ (در بند کیر) نام
 قریہ یہ کیتدک . بردرہ لی یردہ معمور بلغار کوی اولوب معاف ومسلمدر .
 بورادن دہ (در بند صغیر) . واردق . بوراسی دخی بلغار کویسدر آندن
 رھبان قریہ سنہ واردق . یعنی پاپاس کوی . بونک دخی رعایاسی کاملا بلغاردر
 ینہ جانب شمالہ عزیمتلہ (عاشقلر) قریہ سنہ ، بورادن (اشقلر) قریہ سنہ واصل
 اولدق . بو ایکی قریہ مسلم کوی اولوب زعامتدر . آندن قریہ اسماعیل فاقی ،
 وقریہ اورنلر کذرکاھمزہ تصادف ایتشددر . بو ایکی قریہ دخی مسلم کوی اولوب
 چاقرجیلر زعامتیدر . بورادن قلعہ بو یھاد یعنی شہر قرین آبادہ کلدک .

اوصاف قلعہ بو یھاد یعنی شہر قرین آباد — زمان قدیمہ ادرنہ صاحبی

قرا و قصباتی و سیر و تماشا ایتدی کمز قلاع استوارلری تعریف و توصیف ایدرک
شب و روزجان صحبتلری ایدرک . خدا جمله نك آخر و عاقبتن خیر ایلیه .

در بیان فریاد نامهٔ محمد کرای خان برای بورونسز

قسطنطین . میربوغدان

برکون قریم خانی محمد کرای خاندن ویالی اغاسی ددش اغادن واسماعیل
متولسی احمد اغادن کوپرلی محمد پاشابه عرض محض لر کلوب « حرمین
محرمین رعایاسی ساکن اولان دیار بوغدانکزه راقو فچی قرالک مجارخاریله
بورونسز نام بدکام بوغدانک (یاش) شهرینی قبضهٔ تصرفه آلمشدر . کیفه
بکی بوغداندن فرار ایدوب حالا جزیرهٔ قریمه بغچه سرایمزه در . افلاق
دیارنده جوان بک و جان ارسلان پاشایی عسکرله طونه نهرینه دوکوب
انجق اوچ وزیر یرکوکلی قلعه سنه متحصن اولمشدر در « دیه فریاد نامه لری
کوپرلی وزیر دلیر حضورنده قرائت اولنجه همان کوپرلی وزیر سعادتلو
پادشاه حضورینه واروب (وشاورهم فی الامر) نص جلیلی اوزره مشاوره
ایدوب جمله ایالت رومده اولان میرمیران و میرلوالزه ویالی اغاسی و تانار
خانه امرلر و خط شریف لر کوندر یلوب سابقا بوغدان بکلکنندن معزول
اولوب یدی قلعه حبس ابد اولان لپول بکک ولدیلیدی دلبر استغان بکه
بوغدان بکلکی صدقه اولمشدر . طوغ و طبل و علم و یریلوب اون بیک بنام
کزیده عسکر فرمان شهریارلی اولوب فضلی کآنکش احمد اغا اسکمله اغاسی
اولوب الغار ایله بوغدان تختی اولان یاشقه شهرینه کیتمشدر . سیاوش
پاشالی امیر آخور سلطانی مصلی اغادخی نانا رخانه روان اولمشدر . وسلاحشور
سلطانی عنزی زاده احمد اغا حالا بک اولان استغان بکه سنجاق اغاسی
اولدینی جهته حقیر دخی لوازماتن کوروب بغدان سفرینه روان اولدق .

قزحدن نشان ویریر . قدی کامل طقسان ذراع مکی کلیر . اساسنده اولان طاشلرک هریری فیل محمودی ، فیل منکروسی قدر سنک خارالدر ، حتی حقیر عین‌الیقین حاصل ایتک ایچون آتدن اینوب پیاده روش ایله آدیلامد ، برباشدن برباشه وارنجه کامل ایکی بیک کرمه آدیمر ؟ بوجسر مصنعک تاریخ موزونی بودر :

ین اقبال ایله چون شاه مراد قیلدی بو ارکنه جسرین بنیاد
اولدی تاریخ بو عالی خیره این عمارت ابدی ، دائم باد

۸۴۰

بوجسرک برکوزینی ۸۵۵ تاریخنده ابوالفتح معمر ایتدکده سکسان بیک غروش کیتمشدر . قیاس اولنه که مراد خان مجدداً یوزیتمش درت کوز بنا ایدنجه یه قدر نه‌ندر حزائن صرف ایتمشدر . جسر باشنده (مرقد پرائوار محمود بابا) حاجی بکتاش ولی فقراسندن اولمغله حالا تکیه‌سنده فقرای بکتاشیان علی باب‌الله کچینرلر .

(زیارت‌المولی محمد عطری) : ارکنه قاضی‌سی ایکن ارکنه جسرندن عبور ایدوب بوجسر باشنده آسوده قالمشدر .

بورادن جانب شماله کیده‌رک (اگری قلعه‌لی بوغاز) قصبه‌سینه کلدک . زمان قدیمده دیمادوقا قرالک بناسیدر . بعده (۷۰۶) تاریخنده روملرک لندن خداوندکار غازی ایل بکی اوغلی معرفتیله فتح ایتدیرمشدر ، اوجهته قلعه‌سینه « ابل بکی قلعه‌سی » دیرلر مرچ نهری کنسارنده بریالچین عالی قیا اوزرنده خراب آباد وقیون چوبانلرینه آرامگاهدر . بورادن جانب شماله کیده‌رک (توره‌اووایی) نام صحرای لاله‌زاری کچوب صفرک سکزنجی جمعه کونی ادرنیه داخل اولدق .

حقیر بالاده‌کی قراوقصبائی سیروتماشای ایدنجه یه دکن سعادتلو پادشاه بوغازحصار وکلیویلدن شهر ادرنیه کلوب سعادتله داخل اولدقده جمیع ارباب دیوان واعیان صاحب عزتلر خاندانلرنده مقیم اولوب حقیر دخی ولی‌النعم افندیلمله اول فصل زمستانده صحبتلر ایدوب کشت وکذار ایتدیکمز

کیدوب بوقرا و قصباتی سرسریانه کزدکن صوکره جانب غربه کیدوب شهر ادرنه یه یونلک. اولای اینه جک قصبه سندن قالقوب باغ و بستانلر ایجره مزارعی، خوب طریق عاملری مرغوب قضالری عبور ایدوب (قرق قواق) قریه سنه کلدم . حقاکه قرق عدد تنها قواق اغاجلری بریره گلش کویاخیابان جمع اولمش، بوچمن زار مسیره یه متصل ایکی یوز خانه زیبالی، برجامع و خانلی معمور قریه اولوب « غازی دورخون بك » اوقافدر، متولیسلی بورعناکنده ضابط و حاکمدر . (زیارت غازی دورخون بك) : سلطان مراد خداوندکار امراسندن غازی دورخان بك دره . بوقریه ایجره مدفون خاک رحمت دره . بورادن جانب شماله کیده رك (صاری یار) قریه سنه کلدم . باغ و بفتحلی، خان و جامعلی معمور مسلم کوییدر . بورادن سمت شماله کیده رك (جسر ارکنه) قصبه سنه کلدم . ادرنه شهرلی نواحی سندن معمور و آبادان، باغ و بفتحلی، خان و جامعلی و قرمزلی کیره میت اورتولو، بیسک ایکی یوز خانلی برقبه اولوب حاکمی ابوالفتح پدری سلطان مراد خان اوقافی متولیسیدر . جامی، خانلی، حامی، ایکی یوز عدد دکانلری واردر .

ستایش قنطره واجب السیر عظیم . — بوقصبه نك جانب غربیسنده ادرنه یه کیدرکن همان شهر دینده ینه، ارکنه، استرانجه، ینه حصار، پیکار حصار صولری هپ بریره جمع اولوب سلطان مراد خان ثانی طاب ثراه حضرتلرینک انشا ایندیکی بر جسر آلتندن عبور ایدرلر . اثنای سیاحت مزده برنجه آثار غریبه و عجیبه کوردک . اما بوارکنه جسری قدر واسع، متین، طویل، قوی، شدادی بنا آثار متینه کورمدک . حتی عثمانلی عسکری اوزرندن عبور ایدرکن اصلاً ازدحام اولمایوب دوردر قات آرابلر یان یانه بلاعسرت عبور ایدرلردی . . بوجسرك یمین ویسارنده کی قورقولقلر آدم قدی قدر یکهاره لرك اوزرلرنده طاشدن آدم کله سی قدر مدور طاشلرله جسر کناری مزین اولمشدر . بوجسر قوینک شهر طرفده کی باشنده محمود بابا سلطان نکیه سی قربنده برصیغیر کمر آلتنده (سنه اربعین و ثمانمائه ۸۴۰) دیه تاریخ تحریر اولمشدر . کوپری جمله (یوزتمش درت کوزدر)، هرکوزی قوس

چمشیر ، ستیان ، یکی دنیا و آبنوش آغاچلرندن بوشہرہ کی استاد کاملر تصنیع و ایجاد ایدوب شہردن شہرہ ہدایا کوندیرلر ، غایت مصنع اولوب « مالقرہ مجیکی » نامیلہ معروفدر . بونلرک صاری ، قمرزی وباش قلیقلی اولانلری اکثریا تازہ جوانلر آلوب استعمال ایدرلر . . بوشہرک خاندانلری قمرزی کیرہ میت ایلہ مستور ومعمر ، خاقی دخی خندان ومسروردر ، شہر ایصلانک شرق طرفندہ اولوب ارالری برقوناقدن کرکیندر . جانب جنوبدہ فرہجک ، شالہدہ اینہجک قصبہلری دہ برر مرحلہ طویلہلک شہرلردر . مزارستانندہ (امی بابا) زیارتکاهی واردر :

بورادن جانب شالہ یدی ساعت کیدوب (اینہجک قصبہسی) نہ واردق . اینہجک قصبہسی : ساحل بحر رومدہ بر معمر قصبہ اولوب سلطان بایزید وسلیم وزراسندن وعرق طاہر حضرت ابابکر الصدیقندن وزیر قرہ پیری پاشانک بناسیدر ، حالا آنک وقفی اولوب متولیسى حاکم عرفیدر . یوزاللی ایچہ پایہسیلہ شریف قضا اولوب تکفور طاعی قضاسی حکیم باشیلرک خاصی اولغلہ بوائنہجک قضاسی دخی کاهیجہ اکا الحاق اولنور . سپاہ کتخدایری ، یکینچری سرداری ، تکفور طاغندہ ساکندر . زمینی واسع ومحصولدار برقضادہ واقع اولوب باغلی وبغچہلی لطیف وشیرین برربطہدر . اولری کیرہ میت اور تولودر ، چارشو ایچرہ جماعت کثیرہ یہ مالک جامعی وار .

خانلری : قرہ پیری پاشا خانی غایت معمر برمہمانسرائی بیتتدر . برعمارت دارالضیافہسی وارکہ اودہ مرحوم قرہ پیری پاشانک خیرات وحسانتیدر . فیالصیف والشتا آیندہ وروندہ یہ برر باقیر سینی ایچرہ ہر آدمہ برر چوربا طاسی کندم وبرر نان بیاض ، ہر اوجاق باشنہ برر شمع روغن وہر آتہ برر طوربہ یم جانب وقفدن ویریلوب مہماندارلر مسافرلرہ اجرای تواضع ایدرلر ، حقا کہ خیرات وحسانت عظیمہدر . برحامی وارکہ مقید ومختصردر . ایکی بور عدد یعنی کفایہ مقداری اصناف دکانلری وار .

خلاصہ کیبولیدن چیقالیدن بری کاه شالہ ، کاه شرقہ ، کاه غربہ وجنوبہ

معمور قراسی وار. اولری کیره میت اورتولی فوقانی و تختانی جابجا باغ و بیچلی خاندانلردر. سوق سلطانیسی ایچره هر سسک اوغلی احمد پاشا جامی روشن بنا و زیبار. اعیان و کبارندن محمد اغا، جعفر اغا، اسماعیل اغا مشهوردر. آب و هواسی اولدجه لطیف اولوب قلعه سی شکل مریعدن طولاینجه و خراب آباددر اسمنه (روس کوی) دیرلر. کیشان ایصلا ایله معلقره شهری آراسنده واقعدر.

بورادن جانب غربه کیدرک (معلقره) شهرینه کلدک.

معلقره شهری. — بوکا روچه (مغالو غرو) یعنی «اولولر اولوسی» دیمکدر. بونی استانبوله هجوم ایله خراب ایدن صرپ قرالی (دسپوط) بنا ایتمشدر. (۷۶۲) تاریخنده روملرک الوندک غازی خداوندکار آلمشدر. فقط قوصوه وقعه سنده مشارالیه شهید اولنجه جنوزیلیرینه بورالری استیلا ایلدیلر، بونک اوزرینه قوجه لالا شاهین پاشا ضبط ایتمشدر. روم ایلی ایاتنده اولوب حاکم عرفی وار، یوز اللی اچهلک قصادر. سپاه کتخدا یری، یکیکچری سرداری، نقیب الاشرافی وار، قلعه سی منهدم اولوب یوزی شرق جنوبی یه ناظردر. شهری یکرمی ایکی محله در، جامعلرندن (غازی داورخان جامی) جماعت کثیره یه مالک بر معبد قدیمدر، خاندانلرنده مارین و عابرینه نعم کونا کون مبدولدر. چارشوسو ایچره جریان ایدن خسرو کتخدا چشمه سنک تاریخی شودر:

بو خسروانه عیونه ندر دیم تاریخ دیدی مورخ عالم: «بوماء کوثردر»

دیگر بر چشمه نك تاریخی:

اهل دالر جمع اولوب تاریخی: «کیم ایچرسه نوش جانلر» دیدیلر

حقا که آب و هواسی خوب بر شهر محبوبدر. مدوحاتندن مسک کوچ بالی، تره باغی، اوزوم باغی، بیاض باغی چوره کی، بهارلی قباق بوره کی مشهوردر. صنایعک الک مدوح محصولی سیاحلرک اللرنده کزیدرکلری آلات سلاح که آکا زردسته، چلنک، هچبک تعبیر اولنور، بونلرک انواعی قیزیلجق،

عمارت دارالضیافہ سی دہ مشہور در ، خصوصاً ایام شتادہ بر جای مناص
راحت افزا در کہ ایچنہ کیرن آدم حیات جاودان بولور . زیر شب و روز
بای و کدا و پیر و جوانہ ، کبروتر سایہ برر سینی ایچرہ برر طاس کنندم
چورباسی و ہر آدمہ برر نان و ہر کیجہ او جاق باشنہ برر شمع روغن و ہر آت
باشنہ برر طور بہ آرہ و ہر لیئہ جمعہدہ برر سینی یخنی و پلاو ، زردہ و یریلیر
خیرات بی امتاندر ، حاصلی مطبخ کیکاسی ، مطبخ سلچوقیانہ بکزر بر
خیراتخانہ در . التمش عدد دکانی اولوب ایچندہ حوائج موجود در .

بورادن جانب شرقہ کیدہ رک باغ و بانچہ لی ، کلستانی معمور قرانی عبور
ایدوب (از قلعہ سی) نہ کلدک .

از قلعہ سی . — ابتدا بانسی روم قرالردن فرہ جک قرالی را
دچقہ در . صوکرہ جنوزیلیرک الہ دوشوب یوز سنہ بایزید خان ولی نک
ید ضبطنہ دوشمشدر . بایزید ولی خیراننہ وقف مقطوع القلم و مفروز القدم
اولوب حالا حاکی بایزید خان اوقافی متولسی در یوز الی آچہ پاہسیلہ شریف
قضادر ، ایکی عدد قصبہ مثال قریبہ سی واردر . کتخدا یری ، یکچیری
سرداری ، قلعہ دزادری ، نفراتی وار . قلعہ سی آردا ، مریج و طونجہ
نہر لرینک آق دکرہ منصب اولدق لری محالہ و ساحل بجرده شکل مر بعدن
طولاینجہ ، شدادی بنادر اما جاجا منہدم اولمشدر . رومی مسلمانندن
زیادہ در .

بورادن جانب غربہ کیدرک (کشان) قلعہ سنہ کلدک ، اسکندر کیر
عصرندن قالہ اولوب غازی خداوندکارک ادرنہ شہرینی فتح ایتدیکی سنہ
بورای دہ جنوزیلیر استیلا ایتمش ایدی ، صوکرہ بایزید ولی مورہ دیارندہ کی
قرون قلعہ سی فتحہ کیدرکن دو تہمای ہایون ایہ کدک احمد پاشا بوکشان
قلعہ سنی محاصرہ ایدوب جنک عظیم ایدہ رک فتح ایتمشدر . بعدہ درون
حصارہ ہرسک اوغلی احمد پاشایی حاکم براقغلہ اودہ اعمارینہ سعی ایلہ مشدر .
حالا روم ایلی ایالتندہ وزیر اعظم لک خاصی اولوب آنلر طرفندن منصوب
حاکم لری واردر . یوز الی ایچہ اتی قضا اولوب ناحیہ سندنہ سکسان پارہ

قلعه‌لر ایش ، حالا اثر بنالری ظاهر در . حتی اسکیلرک بو قواق نام قریه محلندن کسوبده آق دکزی اتز کورفزینه قارشیدرمق ایسته‌دکلری یرده اشکاردر اگر اوپله اولسه ایدی کلپولی ، بولایر ، قواق ، اکس میل قلعه‌لری بر جزیره ده قالیردی ، احتمال که ادرنه ، معلقره ، دیمه طوقه شهرلرینه دشمن کیلرینک کله‌سی قولای اولور دیه‌رک بو فکردن فراغت ایتشلردر . بو قواق قریه‌سی دینده غراب آباد (اکس میل) قلعه‌سی واردر که ۷۵۸ تاریخنده عثمانیلرک روم ایلنده ایلک فتح ایتدکلری قلعه‌در . ساحل بحر رومده مربعی‌الشکل . خرابجه ، طاش بنا بر قلعه‌جکدر ، اطرافنده روملر ساکندر .

بونک جانب شرقیسندن معمور قریه‌لر ایجره کیده‌رک (اییصالا قلعه‌سی) نه کلدک ۷۵۸ تاریخنده بونی ادرنه قرالی الندن غازی سلیمان پاشا فتح ایدوب جمعه صلاسنی بوراده قلدیغندن « ابتدا اصلا » دن غلط اولوق اوزره (اییصالا) نامنده قالمشدر . بعدالفتح تکرار روملرک انه دوشمش ایسه‌ده صوکره غازی خداوندکار زماننده لالا شاهین پاشا معرفتله فتح ایدلمشدر . حالا روم ایلی ایالنده یوز اللی اچقه‌لق قضادر . یکیکچری سرداری ، سپاه کتبخدا یری واردر ، مریج ، طونجه . آردا نهرینک برلشدکلری محل محصولدار وواسعه‌ده واقع بربلده شیرین اولوب فرجه‌ک شهرینک طرف شرقیسنده واقع و آرالری برمرحله قدر قریبدر . اییصاله‌دن معلقره یه کیتمک ایسته‌ینلر بوراده کیلره ، صالره ینوب قارشویه کچهرک نیم ساعتده اصل اولور ، دریا مثال نهر عظیم مریجدر . اییصاله‌نک اولری جمله کوره‌میت اورتولوی اولوب تحتانی و فوقانی معمور و مزین خانهلردر . کاربانسرایلر ندن سلطان سلیمان عصرنده بنا اولنان (خسرو کتبخدا کاربانسرائی) فی سلیمان خان معماری سنان بن عبدالمنان بتا ایتمشدر . کویا بر حصن حصین استواردر . جمیع قصاب و حرملری ، اصطبللری ، دوه آخورلری سراپا رصاص نیلکون ایله اورتولودر . استاد مرمر بر بوعمارتک در و دیوارلرینه اوپله فرهادی تیشه‌لر اورمش که وصفنده لسان قاصدر .

اولورلر، هرایکی طرف عسکری بری برلریخی بیلمز لر، هان غازی میخال سلیمان پاشایه کلوب دیرکه : شهزاده، اسلام عسکری روملرله قاریش قایتیش اولوب قزل قاهه بویاندق لرندن فرق اولنمایور، دیمه‌سی اوزرینه سلیمان پاشا — بره لالا، وار شو عسکر اسلامی بول آیرده صوکره قلعه‌ی فنج ایله « دیدکده غازی حقیقهٔ اولبه یایه‌رق قلعه‌ی فنج (۷۵۸) ده اسمنی ده (بولایر) قویمشدر. بردره‌ای، بایر وچایرانی، باغ و بغمچه‌ای زمین محصولدارده واقع اولمش معمور بررابطهٔ زیبادر. جانب شرعدن نائی، طرف او قافدن متولیسلی وار. کتخدا یری، یکچیری سرداری، نقیبی جمله کلیبولیده ساکنلردر. بنای عمارت لری جمله یدی محله اولوب داغینق جه بنا اولنمشدر. بیک عدد کیره‌میت ایله مستور خانه‌لری وار، قورشونلی جاهی، تکیه‌سی، خانلری، حمامی، یوز عدد دکانی، غازی سایمان پاشا بنای عمارت دارالضیافه‌سی واردر.

زیارت سلیمان پاشا بن اورخان. — ۷۱۶ سنه‌سنده تولد ایدوب ابتدا قرق کشیله اجه یاقوب، اجه بالی، آرابالی، قره قوجه، قره خواجه، قره مرسل، یلواج دده، خالی دده نام قوجه یکتلرینک تحت نظارتنده اوله‌رق قپو طاغندن صیغیر و آت طولوملری اوزره صالار دیزوب روم ایانه کچهرک ابتدا (اکس میل) نام قلعه‌یه صاریلوب امان و برمیهرک فنج ایدرلر. روجه (اکس میل) « آلتی میل » دیمکدر بو محله قپو طاغنه اتی میلک مسافه‌ده در. صوکره بوبولایر قلعه‌سنی ۷۵۸ تاریخنده فنج ایتشلردر، بعده سلیمان پاشا برقازه طوغان صالوب آردی صیره آوی قوغارکن آدن تکرلنوب مرحوم اولغله بو شهر ایچنده کی مرقد پرانوار ایچنده دفن ایدلمشدر.

بورادن جانب غربه کیده‌رک (قواق) قریه‌سنه کلدک. مانقدم قصبه مثال معمور برقریه ایش. حقیر کوردیکمه زلزله دن هنوز خراب و بیاب اولمش و جابجا بعض خانه‌لری قالمش ایدی. بوقریه بر بوغاز آغزنده واقع اولوب بر طرفی آق دکزدر، بر طرفی ده آق دکزدرن کیرمش اولان (انز) کوز فزیدرکه طولی کامل همان سکسان میلدر. ایکی طرفی زمان قدیمه معمور

(زیارت الشیخ اغا زاده افندی) : بو حقیر نیجه کره شرف صحبتلریله مشرف اولمشدر. مغز قرآن یعنی متنبی کتیز اذعانک قارئ و مولوی شیخی بر صاحب سلوک و صاحب ارشاد ایدی ، نیجه کونا کر امتلری ملا خان بحر سفید اراسنده مشهوردر . (زیارت الشیخ علاء الدین) : حالا زیارتکاه ارباب دلدر (مقام یازیجی زاده محمد افندی) : لب دریاده بر قیا ایچره برمغاره اولوب محمد افندیکن صومعه‌سی ایمش ، محمدیه کتبی‌ده آنده تألیف ایتمشدر ، جالا بوغاره کیرنلرک دماغی معطر اولور . (زیارت الشیخ محمد طاعی) : بر قاچ ارباب صفا ایله اسب تازیله سوار اولوب کلیولای اطرافنی تفرج ایدرک (اوچ باش قریه‌سی) نه کلدی کمزده برزوایه کیررک محمد طاعی حضر تیرنی زیارت ایلدک . قریب العهد اولغله مسن کسنلر بیلوب دیدیلرکه : عزیز مرحوم بوتکیده رحم مادر دن مشتق اولوب کلیولیده طریق بیرامی‌یه بیعت ایله نشوونما بولمش و صوکره استانبوله واروب اسکاداری محمود افندی دن جهاز فقر جلوتی‌نی قبول ایدوب طریقتده صاحب عیار اولدقده سلطان احمد خان صحبتیه مشرف اولمش و سلطان احمد کندوسنه بو فریه‌سنی تملیک ایدوب اله خط شریف ویرمشدر ، بورایه کلدکه بوتکیه و مسجدی حلال مالیه بنا ایتدکن صوکره مرحوم اولوب بوراده دفین خاک قلمشدر » دیدیلر حتی سنک مزارنده محرر اولا (طاعی ۱۹، ۱۰) تاریخ وفاتنه اشارت ایمش .

بوزیارتلردن صوکره نیجه یاران صفا ایله و داعلا شوب کلیولیدن جانب غربه باغ و بساتین ایچره دوز و معمور صحرائی عبور ایدرک (بولایر) نصبه‌سنه کلدک .

بولایر قصبه‌سی . — کلیولی نواحی سندن معاف و مساع بر مزین قصبه‌درکه غازی سلیمان پاشا روملر لندن قوت بازو ایله آلوب عماراته وقف ایتمشدر ، اما قلعه‌سی خرابدر . حالاحررای لاله زارنده پشته ، پشته استخوان عسکر واردر ، بو عریده کاهک اوروشنده روملر ایله اسلام عسکری او قدر جنک وجدال و حرب و قتال ایدرلرکه اسلام عسکری ایله کفره قارماقاریش

زیارتگاهلری . — ناطق حقایق و ناصح خلائق ، مظهر انوار الطریقه و کاشف الاسرار الحقیقه ، حارس عقل و شرع ، عارف اصل و فرع ، عامل عالی مایه ، حاصل عمر کرانمایه (الشیخ محمد افندی یازیچی زاده) : (محمدیه) نام تألیف بهنیک صاحبی قوجه مراد خان ثانی عصر نده وجوده کلمش و حاجی بیرام ولی تربیه‌سی بر در یکانه اولوب ابوالفتح محمد خان ثانی عصر نده نشوونما بولمش و محمدیه نام تألیف جلیلی ده کلیولیده یازمشدر . حالا طریق بیرامیده نیجه سرباز عاشق شوریده‌لری وار ، رحمة الله علیه

(زیارتگاه الشیخ احمد یحجان بن کاتب صلاح‌الدین) : بو محمدیه صاحبی محمد افندی نک برادر که تریدرکه انوار العاشین نام کتاب معتبرک مؤلفیدر . برادری جنبنده یاتار .

۱۰۶۳ تاریخنده ملک احمد پاشا ایله صوفیه‌یه واردیغمزده اختیار بر امام بزه مزارستانی کزدرکن بر قبرک اوکنده طوروب « یازیچی زاده احمد یحجان حضرتلرینک روحیچون افاتحه » دیمه‌سی اوزرینه حقیر اعتراف ایدرک « بونک قیری کلیویایده در . « دیدم ، امام . — خیر ، برادری ایله آرالرینه نفاق دوشمکله بو صوفیه شهرینه کلوب بوراده ارتحال ایله مشدر » دیدی ، الملم عندالله بونلرک پدر بزر کوارلری دخی بورالرده مدفوندرکه بر منوری اوزرنده « هذا مرقد کاتب صلاح‌الدین ابن شجاع‌الدین » تحریر اولنمشدر . بو عزیزک دخی اولادلری کبی نیجه مؤلفاتی واردر ، از جمله علم نجومده (سبع‌المثانی) نام اثری سبعة سیاره وار اشکار برنجیم کیسودار معرفتباردر . (ملهمه) ، (تعبیر نامه) نام مختصر کتابلری ، علم طبه عائد نیجه معتبر رساله‌لری واردر ، علم خطده دخی یاقوت مستعصمی وار ید طولاسنی عیان ایتدیکیچون « کاتب صلاح‌الدین » ناهیه مشهور آفاقدر . علیه‌الرحمه .

(زیارت اولیا سنان پاشا) : لب دریاده باغ ارم مثللی بر زمین تکیه ایچره قبه عالیه‌سندمدفوندر .

(زیارت علمدار علی بابا) ، بوده غازی سنان پاشا قربنده آسوده حالدر .

یرقع قویه رق مؤدب کز زرلر . اکثری خلقنک اسامیسی شو طرزده در ، خضر چلبی ، بالی ولی چلبی ، اجه اوغالی وسائره . قز لرینک آدلری : چکدم ، مریم ، سوندی ، شاه کل ، خیرییه ، نسا ، امینه وسائره در . کوله لرینک اسامیسی : تیزکلدی ، جان یزار ، خیرلی ، برکتلی ، سحجاء ، رضوان ، صادق . جواریلرینک اسامیسی : بیزار ، بیچاره ، شکر پاره ، مه پاره ، بال قز . شادمان قلعه دینده بر لطیف لیمانی واردر که اعلا یاقدر . ترسانه سی کوزلرنده حالا غازی قدرغملر واردر . شهرک شمالنده ، لب دریاده منساره وار بر قلعه بالا وارکه اوراده هرکیجه فنار یاقوب جمله کیلره رهنالقی ایدر . خرسیتان محله لرنده برر دانه کوچوک دیری وار ، لکن مناسترلری یوق . رعایاسی هپ رومدر . بحر روم ساحلنده وهواسی استابول کبی اعتدال اوزره اولوب نه قیشنده ونه دن یازنده شدت تاثیر یوقدر .

مدوحاتی : پوته اوقی ، چارلی اوغلی یایی مشهوردر . کار وکسب اهالی . — بر فریه خلقی کمیجیلردر ، بر زمهره سی باغبان ، بر زمهره سی ده تجار بر و بخاردر . بر فرقه سی ده ، اهل حرف و صنایع وبر قسمی ده مجاهد فی سبیل الله در . محصولاتندن دانه دار بغدادی ، بقله سی ، بوکرو لجه سی مشهوردر .

عمارتلرندن (سنان پاشا عمارتی) ؛ (احمد پاشا عمارتی) مشهوردر . ما کرلانندن : بیاض اکمی ، اعل کون پکیزی ، جمیع میوه لری ممسک رچلاری ، کوفتری مشهوردر .

انواع مشروبانندن کلیبولی مثنی ، بولاماسی ، ایوا ازمه سی مشهوردر . اطراف وحوالیسنده جمله اوتوز بر بیک باغ واردر . اهالیسی . — اهالیسنه « اجه » قومی دیرلرکه نه چتاق نه یوروک ونه ده تمامیه ترکرد ، ابتدا اناتولیدن رومه کلوب السنه مختلفه ایله اختلاط ایتدکلرندن کنیدیلرینه مخصوص بهض اصطلاح وکلاملری واردر ، « جو مردم قالدیم » دیرلرکه باقه قالدیم دیمکدر ، « ابة » دیرلرکه تعجب مقامیدر ، « کرملچه لی » دیرلرکه ایلیک ایدیچی دیمکدر .

بر شیخ القراسی مقرر در . کلیولیلر یازیچی اوغلتک محمدیه کتابی حفظ ایتکی چوق سویورلر . اهاالیسی نجیب ورشید اولوب هر برلری نیجه بیک حدیث شریف از برله مشاردر . تکیه لرندن (تکیه مولانا جلال الدین رومی) تکیه‌سی نك روم ایلنده نظیری یوقدر . یتش ، سکسان عدد فقراسی وار مطبخ ، کیلار ، سماعخانه ایله پیراسته اولوب کان مولویان و قرارگاه اهل ایماندر . شریفی ددکاندن اولوب قار مغز قرآن یعنی مشوی خوان افا زاده افندی در سلمه الله . نیجه کونا کرامت و شرافتلی ظاهر و باهر اولمشدر . حمد خدا درس شریفلرنده حاضر اولوب شرف صحبتلیله مشرف اولدق و دست شریفلرینی بوس ایلدک .

(یازیچی زاده تکیه‌سی) اولو آستانه اولوب طریق برایدن فقراسی چوقدر .

(سان پاشا تکیه‌سی) لب دریاده مطبخ کیکاسی و درخت منتهالره مزین بر مسیره در . بو شهرک ساده اون درت یرده قورشون اورتولی عمارستان مکلفی وار .

(احمد پاشا چشمه‌سی) ده مشهور اولوب تاریخی « بارک الله زهی چشمه احمد پاشا ۱۱۰۶ » سکز عدد حمام خاص دوامی وار : شکل حامی ، قره جه نك حامی ، آلاجه حمام مشهورلدر . ایکی یوز قدرده او حاملری واردر اسکله باشنده کی کومروکی کارخانه بی متدر اون برقدر بکار او طهرلی وار چارشی سی طقوز یوز دکان اولوب اوخچلری ، یایچیلری غایت مزیندر . اهاالیسی تن درست اولدقلرندن یوزلری منور اولوب بوغدای بکزلیلدر . اشراف و اعیانندن : کومروک امینی سیدی علی چلبی ، پازسا چلبی مشهورلدر . اطبای حاذقه سندن (رسول چلبی) مشهوردر ، جراحلرندن اوخچیلر باشنده منمنلی علی اوستده مشهوردر . علماسندن مولوی شیخی افا زاده افندی ، یازیچی زاده تکیه‌سی شیخی مشهور و متعارفلدر .

اهاالیسی لوندانه چوقه باغریلکی باشلرنده کی فس اوزره دای صاریفی صاروب کزدر . قادیلری کونا کون چوقه فراجه و ازار بوروتوب یوزلرینه

باشی خانہ لری بورادہ در . جہ خانہ سی غلال انبار لری ، صو صہر نجلری ، بورادہ اولوب سائر چارشی و بازار ی واروشہ در . خنکار جامی ، خزان مال پادشاہی ، امام ومؤذن خانہ لری دخی بورادہ در . اشاغیدہ کلید البحر کبی مہم و جسم قلعہ لر اولوب بو کلیبولی اونلرہ کورہ ایچ ایلی صایلمغہ او قدر عظیم بال بیز طوبلری یوقدر ، صغیر و کبیر تمش پارہ شاہانہ طوبلری وار . کلیبولی نك واروشی . — واروشی قلعہ نك جانب جنوبندہ ، غربندہ و شمالندہ بردوز و واسع کلاستان و فضای باغستاندہ اولوب جانب شرقیسی بحر رومدر . لیکن عمارات کیرہ سنک چونغی اثار عجیبہ و غربیہ سی قلعہ نك سمت غربیسنہ دوشمشدر . بورادہ کی محلہ لرك عددی التمش اوچدر . یدی سکز یوز قدر نختانی و فوقانی مصنع و قرمز ی کیرہ میت اورتولی ، شاہانہ شہنشینلی ، بلور و نجف مورانی روزنلر ایلہ آراستہ و شہراہ مطہر ایلہ پیراستہ اولمش خاندانلردر .

جامعلری . — زوایا ، محراب و تکیہ و مساجد اولہ رق (۱۶۴) محرابدر . درون قلعہ دہ (سلطان جامی) ، (احمد پاشا جامی) غایت مکلف و مکمل ، قباب عالیہ و رصاص خالص ایلہ مستور اولوب برجامع معموردر قبلہ قبوسی اوزرنندہ کی تاریخی شودر :

الہی تقبل تاریخنا یسرنا الجنات لصاحبہ

سنہ ۹۴۱

(مسلیح پاشا جامی) بانسی سلیم خان و زراسندندر . کنڈیسی مصر وزیر ی اولغہ بو جامعک معمار و مہندسی و بنالرینی جملہ مصر دن کتیردوب اولیہ برطرز مرغوب اوزرہ یایدیرمشدر کہ علم ہندسہ دن خبردار اولانلر صنایع مہارتکارانہ سی کوروب انکشت بردہن حیرت اولور . قبلری قورشون اورتولو اولوب برطبقہ لی نازک بر منارہ موزونہ مالکدر بونکدہ قبلہ قبوسی اوزرنندہ کی تاریخی شودر : « رفع اللہ شان صاحبہ ۸۸۳ » مسجدلری چوقدر ، مدرسہ لرندن (صاریجہ پاشا مدرسہ سی) مشہوردر . طقوز یردہ قرآن عظیم و قرآت سبغہ او قونور دارالقرالری واردر ، ہر جامع کیردہ

تیمار دفتردارى، دفتر امینی واردر، سنجاقلری ده بونلردر: آغریبوز قارلی ایلی، ردوس، اینه بختی، مدیالی، قوجه ایلی، قره بیغا، صفله، مستره... سالیانه ایله ضبط اولنان سنجاقلری، صاقز، لکشه، مهدیده ر. کلیولی شهری پاشا تختی اولوب لواسنده (۶) زعامت، (۱۲۲) تیمار واردر. حمد خدا بوعصرده دریا قلمنده تیمار ده‌ها زیاده اولدی. آلائی بکیسی، چری باشیسی، یوزباشیسی واردر، حین غزاده جبه‌لولریله یارار و نامدار عسکر ویریر، عسکری قبودان پاشا ایله برآ و بحرآ سفره قوشارلر. قبودان پاشانک دخی بیک عدد جبه‌لی عسکریله سفره اشمسی قانوندر. اوچ یوز اچقه پایه سیله شریف قضا اولوب قراسندن قاضیلره بهر سنه اون کیسه اولور، اما قبودان پاشایه بهر سنه بروجه عدالت یتمش بیک غروش اولور، شکار کیمیلر و سائر مواد دوشرده آلیرلر سه سنه ده بیک کیسه مال آلمش قبودان وزیرلر چوقدر... شهرک شیخ‌الاسلامی، نقیب‌الاشرافی، اعیان و اشرافی، یکچچری چاوشی، سردار و سپاه کتخدایری وار، کومروکی امیننه یتمش یوک آچیه التزامدر، محتسب اغاسی، معمار باشیسی، لیمان رئیس، شهر صوباشیسی واردر، قلعه دزداری، اون بر بلوک اغاسی وارکه جمعیسی ترسانیه خدمت ایدرلر. هراصنافک شیخلری وار. حتی علوفلی دالغیچلری واردرکه اللی آلمش قولاج یره دریا دینه طالارلر.

اشکال وزمین قلعه کلیولی. — بو قلعه‌ی روم ساحلنک روم ایلی طرفنده قیالی برپشته اوزرنده واقع شکل مسدسدن طولانیجه، سنک تراشیده ایله یاپلمش، حاضر باش وحواله‌سز بر قلعه‌در، یتمش عدد قلعه، بیک ایکی یوز عدد دندان بدنلری وار. خندق کسمه قیادن صارپ خندقدر، اسکی زمانده ایچندن دریا دولاشیر ایتمش. حالا خندق ایچنده صوی یوقدر غرب جنوبی طرفنده بردمیر قپوسی وار، دائراً مادار جرمی معلوم دکل، واقعا کفه و سلانیک کبی بویوک حصار دکلسده هر حالده قوی و متین برقلعه‌در. درون حصارده اوچ یوز عدد تختانی و فوقانی، باغسز، باغچه‌سز کیره میت اورتولو نفرات اولری واردر. دزداری، کتخداسی، طوپیچی باشی و جبه‌جی

احمد آغا ایله قره‌دن کیدوب جانب شمالده (مایدوس) قصبه‌سنه کلدک .
 مایدوس قصبه‌سی . — کلبولی خاکنده ولب دریاده اولوب حاکی
 صو باشیسیدر . اب دریاده سکزیوز مصنع کره میت اورتولی قات قات
 سرای عالیلردر ، اویله نصارا اولری واردرکه شعضه‌سندن انسانک کوزی
 قاماشیر . زیرا بوقصبه رعایای استانبول اولرینی بنا ایدن دلکر استاد
 کاملر اولوب بوراده ساکندرلر ، ذاتاً « مایدوس دولکری » رومده
 مشهوردر . بونده حاکمندن غیری اسلام کیمسه یوقدر . کلیسالی وار
 باغلری غایت چوق اولوب هر طرفده مایدوس شرابی مشهوردر . قصبه
 خارجنده یل دکرمنلری ، رقیق و بیاض اونلری اولور . . .
 بوراده برکیجه صحبت عالی ایدوب آندن ینه ییلدیز ستمته کیدوب
 (قوانلی) قره‌سنه کلدک ، معمور رعایالی زعامت کوییدر بورادن ده ایلری
 کیدرک (کلبولی) قلعه‌سنه کلدک .

کلبولی قلعه‌سی . — یونان مورخلرینک قولنججه بونی ده فیلیقوس
 قرال بنا ایتمشدر . نیجه کره سائر قراللرک الله کیرمش واوزمان روجه آدی
 (فیلیقوس پرغاز) ایدی . بعده ۷۸۵ تاریخنده غازی سلیمان پاشا فتح
 ایله مشدر . محمدیه صاحبی بونک اسمنی « کلی بول » دن غلط اولوق اوزره
 قبول ایتمشدر ، افواه ناسده (کلبولی) نامیله مشهور بر شهر پرزور
 اولوب تاریخ فتحته : (بسم الله الرحمن الرحیم) دیمشلردر . بروسه دن
 صوکره روم ایلیده بو شهر تحت ثانی اولوب غازی خداوندکار بوراده
 (مراد بک عز نصره ضرب فی کلبولی) دیو سکه کسیدر مشدر ، بیوک والدهم
 مرحومه ده ربع درهم قرق اللی آقچیسی واردی ، صاقلاردی . حقیق نیجه
 کره کوردم . بعده سلیمان خان غازی بو کلبولی بی دریا قلمندن قپودان پاشالرک
 ایاتی اولوق اوزره تحریر ایتدی حالا اوقانون اوزره قپودان پاشالرک تختیدر ،
 بوراده سرای عالیلری ، قدرغه ترسانه لری واردر ، قانون سلیمان خان اوزره
 قپودان پاشانک خاص هایونی (۱۸۵۰۰۰) آقچدر ایالتده جمله اون بر
 سنجاق واردرکه اوچی سالیانه ایله ضبط اولنور ، ایالتک دفتر کتخداسی ،

ایکی طوپدر، قرق طوپ دخی درون حصارده واردر . جمیع جبہ خانہ سی مکلف ومکمل اولوب مراد ، ابراہیم وسلطان محمد رابع خانلرہ مصاحب اولان طوشان دلسزی کوپرولو وزیرک احضاریلہ بوقلعهده حبس اولنیش ایدی ، بیچارہ نفرات کبی پرسلاح نوبت بکلہ یوردی

بوروم ایلی حصارینک واروشی — قلعه نک شمال طرفندہ یدی ، سکنر یوز مقداری جملہ تحتانی ، فوقانی کیرہ میت اورتولی معمور خانلردر یوز اللی اچہ پایہ سیلہ قضا اولوب قاضی بوندہ سا کندر یکیکچری سرداری ، سپاہ کتخدا یری کبی حاکم لری یوقدر . برحمای و ار اول قدر خوب ودلکشا دکل . خلقی غایۃ الغایہ مستورالحال وصاحب عیال کیمسلر اولوب هر شیدن فارغدر ، اوچ عدد دارالتعلیم مکتب صبیانلری واردر . اطرافندہ باغ وبغچه سی چوقدر .

بورادن دوست و یاران ایلہ قالقوب (کیلک بورونی) نام محلده ذوق وصفایدوب علی الصباح ینہ جملہ یاران ایلہ پیالہ پاشا بانچہ سنده ذوق وصفایہ طالمش ایکن بادشاہ باوقار طاغلرہ صید وشکارہ کیتمک اوزرہ یانمزدن کچدی . بوبانچہ بر عجیب وغریب طرز عبرتماده طرح ایدلمش بر باغ ارمدرکہ هر سمتک برکونہ پسندیده مقصوره لری ، حوض ، شادروان سیبل وفواره لری نہ دیل ایلہ تعریف ونهده قلم ایلہ توصیف اولنه ماز ، حقا کہ قونیه نک باغ ارمندن نشان وبریر یردر . بوراده کی چشمه نک تاریخیدر :

هاتف قدسی دیدی تاریخن اول دم آنک
نوش ایده لم زلالی آل عبا روحنه

۸۸۷ سنہ

بوبانچہ نک اوصاف دلرباسنی ماوقعی اوزرہ یازسوق سیاحتدن قالمامن اقتضایدر . بورادن جملہ یاران روم ایلی حصارینه کلوب اوراده مدفون ارباب عرفانک زیارتلرینه قوشدق (زیارت عبیدی بابا) : یازیحیی زاده محمد افندی خانفاسندنر . (زیارت الشیخ علی افندی) .

او ائنادہ خنکار باشدارده ایلہ کلیبولی یه کیدوب حقیر دخی غراز اوغلی

بولان یکر می التي پاره مورہ وسائرہ قلعه لرینہ سعادتلو پادشاہ اولاقلر ایله « قلعه مرکزی محافظه ایده سکز ، زیرا وندیک دونمائی اول طرفه عزیمت ایتمشدر » دیو مؤکد خبر لر کوندردی . صوکره سعادتلو پادشاہ باشدارده هاپونه سوار اوله رق کلیولی یه کیتدی ، حقیر دخی آتیر وخداملرمله قره دن کیدوب صوکره حسام بك اوغلی قدرغهنه سلاحشور غزاز اوغلی احمد اغا ایله بینوب دونمائی هاپون موافق ایامده کامل اوتوز میل جانب شماله کیره رک (برجین) قلعه سنه کلدک .

اوصاف قلعه کایدالبحرین برجین . — (۱۵۶) تاریخنده بوراده دخی ابی الفتح سلطان محمد خان ایکی قلعه بنا ایدوب اسمنه (برجین) دیمشدر . استانبولک فتیخندن صوکره دخی بورالری توسیع ایدوب بو اسلوب اوزره معمور ایتدی ، صوکره سلیمان خان بالذات مالطه ورودوس غزالرینه کیدوب رودوس فتحی غنیمتیه بورایی دها زیاده معمور ایلدی .

عموم بوغاز ، روم ایلی طرفی — روم ایلی خاکنده قبودان پاشا ایالتنده وکلیولی سنجانغی حکمنده اولوب (۱۵۰) اچقه پایه سیله شریف قضادر . اصل حاکم دزدار اولوب قلعه نفراتی وبلوک اغالری وار قلعه سی لب دریاده مربع الشكل ، ریختم بنا قوی و مستحکم بر حصار استواردر . اگسه سندن جانب جنوبی طاغلردر ، اوزرلری سراپا باغلر اولوب مشرق طرفنه ناظر ایکی قات کوزل دیمیر قپولری واردر . درون حصارده کیره میت اورتولی اولر ، برعدد خنکار جامی ، بغدادی انبارلری ، جبه خانهلری وار ، سائر چارشی ، بازار ، خان و حمام یوقدر . لب دریاده ابوالفتحک ، بایزیدک متون و قرون قلعه لرندن کتیردیکی طویلر وار . سلیمان ، سلیم ثانی ، مراد ثالث ، ایاس پاشا ، پیاله پاشا طویلری وار که هربری برر قلعه دکر . حتی سعادتلو خنکار باشدارده هاپون ایله کلیرکن ایکی طرف قلعه لرندن طوب شادمانیسی اولوب ایکی یوز عدد سکدیرمه طویلر آتیلدی ، آتیلیرکن بوروم ایلی قلعه سنک بر بیوک شایقه طوبی پاره لنوب زلزله سندن بعض اولر خراب اولدی ؛ صوکره خنکارک فرمانیه تعمیر ایلدی . لب دریاده جمله التمش

برضیافت عظیمه ایتشدرکه وصفنده لسان قاصر در . بعدالضیافه پادشاهه
دیش کراسی اون کیسه ، اون رأس غلام ، برمجوهر زینلی کچیلان آت ، بر
رأس دیبا چوللی یلکندر آت پیشکش چکدی . بوانساده پویا موافق ایام
ایله بر مصر شایقه‌سی کیدرکن درحال ایروز آطه‌سی آتندن اون پاره دشمن
قالیونلری اورسه بایراقلرینی دوکوب جمله یلکن آچوب کلورلر . فی الحال
اونلر اورسه ، اورسه شایقه اوزره اورمه‌یه کلیرکن شایقه‌ده بوزجه اطه اوزره
دومن چویروب ، بادبان آچوب عطف عنان ایلدی ، هان سعادتلو پادشاه
غضب آلود اولوب « بره بزم دونما کیملری شو قالیونلری قارشولایوب
شایقه‌ینی قورتارسونلر . » دینجه طرفه‌العین ایچره ماریول اوغلی مصطفی پاشا
ممی پاشا زاده محمود پاشا ، عبدالقادر پاشا ، اگری یوزلی کوسه علی پاشا ،
ماریول اوغلی حسن پاشا ، دوراق بک ، حسام اوغلی وسائر اون پاره
فورسه یالپه قادرغزل صالحه دمیر آوانته رباچسه دییوب آقیندی ایله رعد
وار شایقه‌رق کیتدیلر . شایقه اوچ پاره دشمن کیسی کندیسنه یتیشه‌جک
ایکن یتشدیلر . اوانساده ایام سرد اولوب کیری وایلریده تا دشمن کیملری
بیجبال قالدیلر ، هان اون پاره کیلرمنز آوانته ایدوب اوچ پاره دشمن
کیسنه امان زمان ویرمیه‌رک خضور پادشاهی‌یه کتیردیلر . جمله بکلره وپاشالره
برر خلعت فاخره ویریلوب کوسه علی پاشایه برسمور لباچه احسان اولندی .
بوفرنک اسپرلرینک‌ده کورکه قونلمسی فرمان اولونوب کیملری‌ده لیمانده
حفظ ایدلدی ، بقیه دشمن کیسی طاع درونلرندن بوزجه اطه اوکنه
واروب قلعه‌ینی طوپه طوتدیلر . بوزجه اطه‌قلعه‌سی‌ده آنلره طوپ آتارکن
ملک احمد پاشا قلعه‌سندن آتیلان بر بطرونه قالیونه اصابت ایدوب هان
اوراده غرق اولدی ، اوچ یوز عدد دشمن اسپر ایدیلره‌رک حضور پادشاهی‌یه
کتیریلدی وغرق اولان قالیونی چیقارمغه دخی اون پاره قدرغه وشناورلر ،
سومبکی طالغیجگری کوندرلدی ، « هان دشمن بدکردار بورسویاغنی کوروب
یلکنلرینی آچه‌رق خائب وخاسر لئی طرفه کیتدی » دیو آق شار بورونی
طرفندن کلن برفرقته خبر ویردی . اشته بورادن بتون روم ایلی ساحلنده

تسلیم ایله ، دیدکده حقیر دخی التمش عدد تازی ، زغر و طوغانلری بر آدمک اللرینه و یروب تازیله دیا شیب وزرباف چوللریله ، زغرلر سیم قلاده و مطلا زنجیرلریله ، شاهینلر صیرمه مبرم اسکوفی و جانفی و کتولهلری و حریر الدیونلریله حضور پادشاهی به کتیرلکده حقیر سرزمین ایندم ، پادشاه دارا اصابت هر مخلوقه امان ایله نظر ایدوب غایت خط ایدرک حقیره بر خلعت فاخره ، یوز عدد سکه حسنه و طوغانلری کتورنلره بشر غروش احسان ایتدی ، طشره چیقهرق خیمه مزه کلدک .

بعده حضرت پادشاه اناطولیده کی قلعه سلطانیه دن قارشی روم ایلیده کی قلعه له کچمک آرزو ایدوب قبودان دریا کوسه علی پاشا و باشدارده هایون ایله برمیله مرور ایلدی . بزده بوراده کی قلعه لری تماشایه باشلادق .

اوصاف قلعه خاقانیه . — بو قلعه دخی وزیر اعظم کورولونک رأیله (۱۰۶۸) تاریخنده سلطان محمد خان رابع غزا مالیه مجدد آ بنا سنه باشلانمش ایدی ، سعادتلو پادشاه بورایه وارد قدیمه جمله دوتنمای هایون فورسه یازنلری و قبودان پاشانک ایالت زعماسی و جبه لولری و بر جوق معمار و بنا و اون بیک قدر رعایا جمع اولوب جد و جهد ایله انشاسنه اهتمام تاملری اولوب چالیشیرلردی . لب دریاده یالچین قیا اوزره ابتدا عظیم طوپلری قویوب سعادتلو پادشاه بورایه باشدارده ایله کلیرکن جمیع طوپلره آتش وریله رک اعلان شادمانی ایدلدی و هر طوپک کولله لری روی دریاده سکه ، سکه بوزجه آطیه قریب کیتدیله . زبرا بو قلعه آق دکزه کوسه ویرمش یالچین قیا اوزره اکسه سی طاغیر اوزره بولنان بر محله بنا ایدلمکده در . الله آتامنی میسر ایده . ابتدا درون حصارده بر خنکار جامعنه اساس بر اقمشله . قلعه نیک قره جانبه بر اینلی و عمیق خندق قازمشله که آدم اشاغی باقغه جرأت ایده مز بو طرف دیوارلری ایکی قات قایلین دیواردرکه قرق ایاق اینلیدر . دائراً مدار جرمی بیک اوچ یوز آدیلمدر . لیمانی قلعه نیک شمالنده اولوب اعلا دهیر طوتار و دوتنمای هایون سکسان پاره قدرغه ایله بوراده لکر انداخت اولوب رفاهیت اوزره صیغینوب یاتارلردی . پادشاهک کلدیکی کون قبودان پاشا

دوکر ، ملك احمد پاشانك بنا ايتديرديكی قله‌دهده سر آمد طوپلر واردر ،
بو طرفده يل دكرمانلری دنخی واردر .

واروشنده اون طقوز عدد صغير ، كير كلیسالری ، وار ، اهاالیسی
اكتیازا رومدر . لیمان قربنده خان وبكار اوطلری وار لیمانی قپولی لیمان
اولوب التمش پاره بطرونه کمی یاتار ، ونديكلیلر غایت کوزل تطهیر ایتمشلر .
بوزجه آطه‌نك حاکمیری . — هر سه بروسه سنجانغی و بیغا سنجانغی
بکیری کلوب زعما وارباب تیماريله ایکی بیک عسکری محافظه ایدر . قلعه
دزداری ، کتخداسی ، چاوش ، مهتر باشیسی ، قلعه نقراتی و لیمان رئیس
واردر ، آستانه طرفندن براوطه ییکیچری آغاسی و باش چاوشی ، کاتب ایله
اوطة جبهجی ، براوطه طویچی و درگاه عالی چورباجیلری و اوطة باشیلری
هر بار آماده طورور ، شریعت طرفندن یوز اللی اچمه پایه‌سیله قضای
عالیدر ، سپاه کتخدا یری ، محتسبی ، باجداری واردر .

بو بوزجه آطه‌ینی برابوجه سیر و تماشایا ایتدکن صوکره ایرته‌سی کون
محافظ شهراب محمد پاشا صید و شکاردن کلوب حقیرله بولوشه‌رق امر
پادشاهی‌ینی وجانبولاد زاده چاقر باشی مکتوبلرینی آلوب قرائت ایلدی .
مفهومی معلوم اولنجه « امر پادشاهمکدر » دیوب کندوسنده بولنان اون
تازی‌یی اون کلب معلع زغرلری ، یدی عدد طوغانلری و یردی و جزیره
محافظه‌سندنه اولان آلائی بکلرندن وزعمادن جمله یکریمی تازی ، اون بش
طولاش ، طوله ، صونار و آرایجی زغرلرله بش عدد شاهین و زغنوش ، بالابان
و طوغان بولوب مکتوبلر تحریر ایدرک حقیره برکیسه نعل بها و خداملریمه
یوزر غروش و برر چوقه و یردی ، ایرته‌سی کونی جمله طوغان و تازی
وزغرلری ارباب تیماره و بروب پاشا ایله و داعلاشدق ، اسکله باشنده یکریمی
اوطوراق فرقه‌ایله طرف‌العین ایچره قارشو طرفده قاز طانغی خاکنه کچوب
آلرمزه سوار اوله‌رق وقت عصرده (قلعه سلطانیه) یه کلدک . اوراده
چاقرجی باشی جانبولاد زاده‌یه واروب شهراب محمد پاشا مکتوبیله طوغان ،
تازی و زغرلری تسلیم ایلدم ، اودخی کورولویه بیلدیروب « وار پادشاهه

چيقمشلردر ، صوكره بئنه جنويزليلرك انه كچمشسهده نهايت عثمانليلرك
قبضه تسخيرينه رام اولمشدر . صوكره بوغاز حصارده صاري كنعان پاشا
قودان پاشا ايكن ونديكليلىر بورايي استيلا ايدوب قلعه سنى معمور و مزين
وليمانى ده تطبير ايدرك هر برينى استحكام اوزره معمور ايدليلر وايچنه اون بيك
صولطاط قويوب ملكيت اوزره ضبط ايدرك قلعه يي امان ايله كنديلرينه و يرن
جبهه جى ويكيچيريلرى ، يكيچيرى ، اغاسنى ، محافظى اولان آبازه احمد
پاشايي كميلره آستانه يه كوندردى ، بونلر دردولته كلدكلرنده جمله سى قليچدن
كچيريلوب كوپرولو محمد پاشا قره دن ، دونماي هايون دكزدن بوغاز حصاره
واروب بر كيجهده ما كولات ومشر و بانلريله اوچ بيك ييكدي بوزجه آطه يه
دوكوب آردى صره قاز طاعنى طرفندن اوچ بيك سردن كچدى دخى امداد
كوندردى ، برى برى اوزره عسكر اسلام كيجه جنك عظيم ايدوب خواه
ناخواه قلعه يي وبتون اطه يي فتح ايدرك عمومى كولديرديلر .

بوزجه آطه نك اشكالى . — دائراً مادار جرمى التمش ميلدر ، لكن
قبليه طولايىجه واقع اولوب اناطوليده قاز طاعنى جانبنه قريبيدر جمله طاع
وباغلر نده مسكت اوزومى اولور كه هيچ بر طرفده مثل اولماز . حتى قاضى
عسكر ضحكى افندى باغلر نده اولان يدى كونه ممسك اوزوم بورالرده
يتيشور .

اشكال قلعه . — جزيره نك جانب شرقيسنده ، اناطولى طرفى نمايان
برقيا اوزره مسبع الشكل وديرسك ، ديرسك برى برينه حائل قله لر ايله آراسته ،
ودندان بدنلر ايله پيراسته اولوب شدادى طاش بنا برقلعه آراسته و رعنادر .
اندرون و بيرونى ، قيو آزالرى سلاح آلايى ايله مالا مال ، اطرافنده كسمه
عميق خندقلى و ار ، قپوسى ايكي قات و حديدنددر . درون حصارده ايجه
كيره ميت اورتولى خانه لرى وار ، دزدارى ، كتخدا ، امام و مؤذن خانه لرى
معمورددر ، جبهه خانه سى ، انبار لرى ، صويوللرى بر خنكار جامى وار . دائراً
مادار جرمى بيك آديمدر . طوپلرى غايت شاهانه اولوب تا اشك اطه لر ينى

طایبه‌لر اوزره مهیب بال‌بیز طوپلری واردی. بو طایبه‌لردن سکدیرمه طوپلر آتیلوب کولله‌لر بر طرفدن اوبر طرفه یتشمه‌دیکندن همان کوپرولوی محمد پاشا درون دلدن همت ایدوب بوینا تملدن بر میل اوته دریانک صیغ یرلرینه اون دانه چوروک قدرغله‌ری جمیع دوئما فورسه‌لری و عثمانلی عسکر یله ایچنی طاش طولدیره‌رق دریاه باتیروب تاییکی قلعه اوکندن بر میل دریاه وارنجه برهفته‌ده بورون کبی طولدیردوب برسد اسکندر ایلدی اول کون اوستنه عظیم بال‌بیز طوپلر قویوب آرتدیردقه کولله‌لر قارشلی طرفه کچدی. سعادتلو پادشاه اوراده بر مندرک برجی یاییلماسنی فرمان ایلینجه مباشرت اولنوب ایشله نلمکه باشلانیلدی. قلعه ناتمام اولمغله عماراتندن برشی یوق ایدی. انجق مربع‌الشکل شدادی بنائیشه‌دن چیقمه برقلعه‌ رعنا اولماده ایدی دائراً مدار جرمی بیک یوز آدیم ایدی. درون حصارده برخسکار جامعنه مباشرت ایتشلردی. سعادتلو پادشاه بوقلعه‌نی آتامه سعی تام ایدوب کاهیجه صید وشکاره کیدردی، برقاچ تازی، زغر و طوغان خبرینی آلوب چاقرجی باشی جانبولاد زاده، حقیری فرمان پادشاهی ایله بوزجه آطه‌مخافظی سهراب محمد پاشایه کوندردی.

قلعه‌ سلطانیه‌دن بوزجه آطه‌یه گیتدیگمز

اولا اون ساعت لب دریا ایله جانب جنوبه کیدوب آدا مقابله‌سندمه وقاز طاغی قیلرندمه کی اسکله‌ده آتلی براقه‌رق قایق‌لر ایسه اشک آدلری آرالردن وارده ایله اون میلده عیور ایدوب بیک ریخ و عنا چکهرک بوزجه آطه‌یه کلدک

بوزجه آطه ویا ماماچه قلعه‌سی. — روم تاریخلرندمه بونک ایلمک بانسی قیدفاقزی ماماچه نام قادین قرال اولمق اوزره کوستریلیور. بعده جنویزلیلرک الیه کوروب بوئنا سده استانبولی فتحه کان عسکر امویون بورایده

اوصاف سد بجز سفید قلعه نوآباد سلطانيه . — ۱۰۶۸ تاریخنده سلطان محمد رابعك والده مشفقہ سی غیرت وحمیت دینہ ایله حسبه لله مانی بذل ایدوب بو محله برقلعه بنا سنه مباشرت ایتدیردی . سببی شوکه : بوراسی آق دکز بوغازینک آغزیدر . بوندن ایچری یه دشمن کیملیله کلوب قلعه لرك طوب ایرمز یرلرندد لکر انداز اوله رق بی باک وبی پروایانار واستانبولدن دونما کلدکده آفندی اوزه دوشوروب یاقه ، یاقیه کله رک مغلوب ایدردی . نیجه کره بویه اوله رق دونماز منہزم اولدی ، اخر والده سلطان بوقلعه بی بنا ایتدیروب عظیم طوپلر قویمغله بردخی کفسار قلعه دن ایچری کیره میوب عثمانلی دوتماسی ده آق دکرده ایسته دیکی جزیره ولایتله کیدر اولدی . حقا که بوقلعه سلطانيه المهام ایله بنا اولوب بانسی والده سلطان اولمغله اسمنده (سلطانيه) دینمشر . بوسلطانيه یه نظیره اولمق اوزه روم ایلی طرفده سلطان محمد خان رابع دخی سد اسکندر مثال بر قلعه قوی بنیاد ایدوب اسمنه (خاقانیه) دینمشر . بواننده سعادتلو خنکار ، دریادن باشدارده ایله کلیرکن سلطانيه وخاقانیه اول قدر طوپلر آندی که سکدیرمهلر باشدارده نک صاغندن ، صولندن کچوب کیدردی ، سعادتلو خنکار اناطولی طرفده سربرده سنده مکث ایدوب قلعه نوآبادی تماشا یه شروع ایله بنا امینی عنکبوت احمد پاشایه بر خلعت سمور احسان ایتدی ، طوبجی باشی علی بالی یه ، معمار اغایه ، غیری بنا استاد و قالفه لره قرق عدد خلعت فاخره لر کیدیریلوب شنلک ایدلدی . آنی کوردک که علی ملا الناس تیمش قالیون ایله ونديک جزالی بوزجه آطه آلتدن کیدیور . اوآراده بوزجه آطه محافظی سهراب محمد پاشادن سعادتلو پادشاهه وکوپرولی وزیره هدایا کلدی .

اشكال قلعه سلطانيه . — لب دریاده بویوروقلی بوغاز ایچنده وقومصال یرده اولوب بر طرفدن نهر جریان ایدرک قلعه دینده آق دکره منصب اولور . قلعه نک بر برجی بونهر کنارنده اولمغله کیزلیجه صویوللری هنوز بنا اولنماده ایدی . قلعه دخی همچنان ناتمام اولوب آنجق لب دریاده عظیم

ینہ چارشی ایچندہ (یکی جامع) : قپو اوزرنده کی تاریخی : « سجدہ گاہ مسلمین و مؤمنین اولدی تمام (سنہ ۱۰۵۵) چارشی ایچندہ (رستم پاشا جامعی) : مفرح و خوش بنا بر جامعدر . مساجدی ده وار ، اوچ عدد تکیه سی یدی عدد مکتب صیبانی ، خان و حمامری واردر . حاملرندن (فاتح حمای) ، (رستم حمای) خوش هوا و روشنادر لر . چارش-وسنده سکز یوز عدد دکانلری وار ، جمیع اهل حرف موجود اولوب مزین چارشو و بازار سلطانیدر که اکثریسی ابوالفتح آناریدر . چشمه لرندن سلطان احمد خان چشمه سنک تاریخی :

درویش ابراهیم دیدی تاریخی مأجاری چشمه آب حیات

سنہ ۱۰۲۵

آب و هوای غابت لطیف اولدیغندن جا بجا کوزلرلی وار ، سائر آدملری جزائر لوندی ییچیمنده و قوجه مانلدر . باغ و بفتحلری چوقدر ، ممدوحانندن اوزومی ، طائلی شیرہ سی ، مٹائی ، اوزوم طوروشوسی ، بولاماسی ، کوفتری ، باصدینی بکمری مشهوردر .

بوشهرده ایکی یوز نفر حسن پاشالی کلدیسه ده اولدیریلیمیوب قپودان پاشایه تسایم ایدیلهرک کورکه قوندی . سعادتلو پادشاه دخی بورادن باشدارده هایونه سوار اولوب اشاغی بوغاز حصارلرینی تماشا اتمده ایدی . آنلر قارشولرک تماشاسنه کیدوب روم ایلی و اناطولی قلعه لرندن ایکی یوز پاره بال بیز و شایقه یراقه طوپلر آتیلدی که العظمة لله هر کولله قبه قدر اولوب دریا اوزره ککک کبی سکر ، سکه سکه تا (کبز) بوروننه و بیاله پاشا باغچه سنه ، قامشلی بورونه دریایی غلطه خندق کبی آچوب تلام ایدرک اوچاردی ، قره یه چیقوب طاغلری و باغلری آلان ، تالان ایدردی ، بعضاًده کلهر دریا ایجره بری برلرینه راست کلوب مهیب برصد حاصل ایدردی ، بوده غرب و عجیب بر تماشا ایدی .

بزلر دخی سیری اناطولی طرفندن ایدوب قره دن جانب جنوبه طقوز ساعت کیره رک (قلعه سلطانیه) یه واردق .

خنکار . — « ایکی قلعہ دن بری برلرینہ طوپ آتوب تادریا اورتہ سندنہ بری برینہ طوقوشدیرسونلر » دیدکلرندہ مکر طرفیندہ عین طوپلر حاضر ایمش ، ابتدا آقیندی ایله برکوچک قایق قوی ویردیلر ، قایق اقوب کیدرکن بری اناطولی جانبندن نجه اوردیلسہ قایغک هرخشی هوایہ بران اولدی ، ایدن اناطولیدن طوپچی باشی قارشئ روم ایلنہ ایله مقرمه ساللابوب اوچنچی ساللایشده برر طوپہ بودہ قارشیدہ کی ده آتش ایدنجه عظمت خدا ، ایکی طوپک کوللہ سی دریا اورتہ سندنہ بری برلرینہ راست کلوب حملہ تکلیفندہ آز غاشمادن ایکیسی ده اوچ آسمانہ طاغیلدیلر . اما بر طوپہ دخی بویله مقرمه اشارتیلہ آتش ایتدیلر ، ایکیسی دخی حمام قہسی قدر طاشلر آندی . هر بر طاش دریا یوزندہ بیک پاره اولوب طوز کبی اطرافہ طاغیلوردی ، خلاصہ اولیہ اجرای هنر اولندی کہ تعریف و توصیفہ کلز ، کرر مکہ محتاج بر سپر ہنردر ، حتی خنکار « تیز ، دخی طوپ شنلیکی ایتسونلر » دیدکدہ کوپرولی خنکار حضورینہ طوپچی باشی پی چاغیروب . — شمدی بو طوپ شادمانلقلرندہ نہ قدر بارود کیتدی؟ دیبہ صوردی ، اودخی — واللہ سلطانم ، اوچ یوز قطار بارود کیتدی » دیدکدہ قوجہ کوپرولی . — خنکارم ، اوچ یوز قطار قارشئ قلعہ دن کیدوب جملہ التی یوز قطار بارود حظ فسمز ایچون کیتدی ؛ بووقف اللہدر ، دشمن ایچون آتیلیر ، شنلیک ایچون بش التی طوپ کفایت ایدر « دیو خنکاری شادمانیدن فراغت ایتدیروب دزدارلرہ ، طوپچی باشیلرہ وکتخدرلرہ والحاصل یکر می درت اغایہ خلعت فاخرہ لر کیدیرلدی . . یمین ویسارندہ قلعہ نفراتنہ برر کیسہ رومی احسان اولنوب جملہ سی پای برابر حصہ مند اولدیلر .

اناطولی و اروشی . — قلعہ نک غرب شہالیسنہ میال دوز وواسع بر صحرادہ باغلی و بانچہلی ، غایت معمور ، کیزہ میت اورتولی تحتانی و فوقانی ایکی بیک عدد اولردر کہ بری برلرندن واسع اولوب یوللری ده ضیق دکدر ، پاک شہراہلری واردر ، جامعلرینک اک مکملی (سلطان فاتح جامی) : قورشونلی اولوب چارشو ایچندہ اولغلہ جماعت کثیرہ یہ مالک وروحانیتلی در .

اولوب اللیشر او قه دمیر کولله آنارلردی ، بو آق دکز بوغازنده بکرمی میل
بعید یردن قوش اوچدیروب قولان سوکدیرمنزلردی . بایزید خان طوپلزی
دخی اون پاره شایقه طوپلدرکه کوچوک حمام قبه‌سی قدر طاش کولله آتار ،
جمله‌سی لب دریاده قله‌نک برقات حصار یچه دیوارنده یره برابر دمیر قنادلی
قپولرده در ، اژدر هفت سر کبی آرابه لر اوزره ، کیمیمی یرده قونداقلر
اوزره آراسته حاضر باش طوریر . هر برینک یاننده قزقر ، اللیشر خداملری
وان ، یاز ، قیش ، کیجه کوندوز فئیل اللرنده آماده طورورلر . دریا اوزره
برجزنیق ببله کچسه البته برطوب آتوب آنی صاغ کچیرمنزلر ، هر کیجه هر
ایکی طرف قله‌لرنده پان-بان ونکه‌بانلر « یکدر الله یک » دیو فزیاد ایدرک
نوبت بکلرلر .

در بیان شادمانی قلعه برای ایتیمبال پادشاه کشور کشا

سعادتلو پادشاه مصاحبلیله بو قلعه قربنده چترنی قوروب سعادتله
قرار داده اولنجه العظمة لله بو اناطولی و قارشی روم ایلی قلعه‌لرندن
بری برلریله جنک ایدر شککنده زیروبار و برج رعنازردن اول قدر طوپلر
آتیلدی که زمین و آسمان دود بار و دسیاه ایله کیشیف اولوب بوغازک ایچی ،
طیثی کوم ، کوم کومله‌دی ، بو اناطولی قلعه‌سی نک کوللری قارشی روم ایلی
حصاری طاغلیرنک تاذروء عالیسنه چیقوب ینه کیری یووارلانهرق دریاه
دوشردی . بو ائنده دود سیاه هوایه طاغیلوب ده قلعین کویا شب مظلمدن
روز منوره چیقار کبی ظاهر اولنجه ایکی قلعه‌نک جمیع برج و بارولری ،
دندان بدنلری شقه علملریله فلاندریه ، سنجاق و بایراقلره زین ایدوب جمله
قلعه نفقاتی دندان بدنلر اوزره کلبانک محمدی ایله « الله الله » صداسنه رها
بولدردیله ؛ آردی صره بر یایلم تفنک و بر یایلم دخی جمیع طوپلره آتش
و یریلنجه جهسان ولوله‌ناک اولوب جمله‌من حیرتده قالدق . بوکره سعادتلو

للدین به عز لکفر به نقصان تاریخ مبانیه « بنیان محمد خان »

سنه ۸۵۶

فاتح استانبولی فتح ایتدکن صوکره بو قلعه‌لری ده‌ا زیاده معمور و آبادان ایدوب دوتنمای هایونی موره سفرینه کوندردی ، کسدولری ده قره‌دن کیدوب ابتدا موره جزیره‌سی آغزنده کوردورش قلعه‌سنی ، موستره قلعه‌سنی ودها نیجه قلعه‌لری فتح ایدوب منکشه ، ترمش ، آرخوز ، اینابولی قلعه‌لری قالب آنلری صوکره قبودان دریا قاسم پاشاسی واسطه‌سیله سلیمان خان فتح ایتدیرمشدر . سلیمان خان بو بوغاز حصارلرینی دخی تعمیر و ترمیم ایتدیرمشدرکه بواناطولی حصارینک قوسوی عتبه بالاسنه جلی خط ایله شو تاریخ قید ایدلمشدر ؛ تاریخ اعمار سلطان سلیمان :

دیدي برپير خردمند اكا تاريخ قلعه حصين پر مهات وجاه

سنه ۹۵۸

بو قیو باطی طرفنه دریا آشوری روم ایلی قلعه‌سنه ناظر ایکی قالین وده‌یردن معمول سد سیددر . بو قلعه غایه‌الغایه متین اولوب داتراً مادار جرمی بیک آدیمر . لب دریاده قومصال و آلقاق بریرده واقع اولمغله خندقسزدر ، قلعه‌لری برج و بارولری شدادی بنا اولوب بیاض قوغوکی نمایاندر . درون قلعه‌ده یتمش عدد کیره‌میت اورتولی نفرات خانه‌سی ، بوغدای انبارلری ، ابوالفتح جامی ، جبه‌خانه‌سی مخزنلری واردر . دزداری ، جزائر لوندی طرزنده مجلس یارار ، غازی طوبیجیلری و جبه‌جیلری واردر . طوبلری . — یوسد اسکندرده اولان طوبلره روی ارضده هیچ بردولت مالک دکدر . کیر فقط ازدر مثال طوبلردر . حتی بر طوبک ایچنده بر اسکیجی کیروب ایشلر و قولاجنی آترق پابوچنی دیگر : خاقلی طوب ، کوبه‌لی طوب ، سوکلون طوب ، سرولی طوب ، نقشلی طوب ، بورمالی طوب عجائب و غیر ابلرندندر . حقیر بو بورمالی طوبک ایچنه دیز چوکوب اوتوردم ، باشمک ، طوبک اوست طوداغنه طوقونماسنه ده برقاریش ایستردی . ایلیس پاشا طوبی ، سلیمان خانک اون ایکشر پاره طوبلری الیشر قاریش

بورایه قپودان کوسه علی پاشا التمش پاره قدرغه ایله باشدارده هاپونی کتیروب بر یایلم طوپ شادمانانی ایتدی وخنکار باشدارده یه بنیوب قره‌دن آو ایدرک بوغاز حصارلرینه کلدی ، باشدارده هاپون دخی یانمز صیره دریادن کیدردی . بورادن قالقهرق جنوبده (لاپسکی) قصبه‌سنه کلدک .

لاپسکی قصبه‌سی . — لب دریادن بعید بر سسکی بایر اوزره انجیرلی براورمان واردی ، تورکلر انجیره « لوپ » دیرلر ، ایشه بوراده بنا اولان بوشهرده « انجیرلی سکی » معناسنه (لاپسکی) دینشدرکه « لوپسکی‌سی » ندن محرفدر . لب دریاده اولوب حاکمی وار ، یوزاللی آچهلوق قضادر ، یکچیری سرداری ، سپاه کتخدا یری ، صوباشیسی ، باجداری ، محتسبی وار ، اعیانی آذر روم وارمنی‌دن عبارت رعایاسی وار . بیک اوچ یوز عدد باغلی بانچه‌لی ، اکثریا کیره‌میت اوتولی و جابجا فوقانی اولری وار ، برجاهی ، خانلری ، برکتیف حامی وار چارشوسی غایت آرایسه‌ده باغ وبنچه‌سی چوقدر . ممدوحانندن روم و عجمده لاپسکی قارپوزی مشهوردر . اوزوم طورشوسی ، بولاماسی ، مثنی ، شیره‌سی دخی مشهور آفاقدر .

بورادن لب دریا ایله کیدرک (بورغاز) قصبه‌سنه کلدک . دریادن برطوب منزلی بعید بر کوه معمور دامننده ، باغلی ، باغچه‌لی ، یدی یوز کیره‌میت اورتولی مسلم ورعایا اولی‌در ، اولری جمله دریاه ناظردر . رعایاسی هدایا ایله خنکارک استقباله قوشوب اللرنده کی معافملرینک تجددی فرمان اولندی . بورادن ینه لب دریا ایله جانب جنوبه کیدرک (قره‌جه اورون) قره‌سنه کلدک . مرتفع بر بایر اوزرندن دریاه ناظر معمور قره‌در

بورادن ایلری کیدرک سداسلام (کلیدالبحرین) قلعه و قصبه‌سنه کلدک . کلیدالبحرین قلعه‌سی . — بوقلعه‌ی ابتدا ابوالفتح سلطان محمد خان استانبولی فتح ایتزدن اول بنا ایدوب استانبول روملرینه کیده‌جک ذخیره امدادینی بو بوغازدن کسوب آق دکزلیلری استانبوله امداد ایتدیرمدی . بوندن صوکره ابوالفتح قره دکز بوغازینک ایکی طرفنده دخی قلعه‌لر یاپدیروب دشمنی بتون بتون زبون ایتدی . بوقلعه‌نک یاپیلماسنه تاریخ :

(آق بر آتی) نه کلدك ، بوده خیابان مثال سایه‌دار و لاله‌زاردر ، بوراده
الی قدر حسن پاشالی قتل اولندی ، بورادن قالدق‌رق (۶) ساعتده
(چارداق) قصبه‌سنه کلدك .

چارداق قصبه‌سی . — ایلك بانسی خراوندكار غازی‌در ، ادرنه سفرینه
کیدرکن بورالر معمور اوله‌رق اسمنده (چارداق) دیمشدر . بحر روم
بوغازی کنارنده اطولای ایاتی خاکنده معمور و مزین ، شیرین بندر
اسکله‌در . قارشی روم ایلی طرفنده کلیولای شهری ایکی میل مسافده‌درکه
هر عمارتی رایکاندر . شهری لب دریاده بر واسع قره ایجره باغ و بقیچلی
بیك عدد طرز قدیم خانه‌لی‌در ، اون یدی محرابی وار : (اجه یعقوب
جامی) کارگیر ، قبّه‌عظیمه و قورشونلی اولوب جماعت کثیره‌یه مالکدر . بو
جامعک بانسی بو حقیقک اجداد عظام برادرلرندرکه سلسله‌لری خواجه
احمد یسوی‌یه منتهیدر . بو اجه یعقوب و قره مرسل ، قره قوجه سلیمان
پاشا ایله قپو طغانی بورندن طلوم وصالر ایله ایلكین روم ایلی‌یه کچمشلدر .
اورادن آلدینی غزرا مالیه بو چارداقده کی جامی بنا ایتمشدرکه حالا نظارتی
بو حقیقک اوزرمده‌در ، بر جامی‌ده ازنیق شهرنده وار ، اما بوراده کی
جامعک مناره‌سنه صاعقه‌اصابت ایتمکه منهدم اولوب طورور ، ان‌شاءالله اعمار
ایده‌جکم . صاحب‌الخیراته اجه یعقوب دینه‌سنک سببی کر میانلیلرجه قرداشه
(اجه) دینه‌سیدر ، اورخان‌غازی کوتاهی‌ده رحم مادردن مشتق اولمغله بو اجه
یعقوب ایله امیشمش ، بوندن طولای یعقوبه‌ده (اجه) دیمشدر ، بروسه‌یی
فتح ایدنجیه اجه یعقوب بروسه حاکمی اولمش ، اوراده‌ده جامی وار ،
اوراده کی کندی جامعلرینک ساحه‌سنده مدفندرلر رحمه‌الله . چارداق الی
آچهلوق قضادر ، یکچیری سرداری ، محتسبی ، صوباشیسی وار . چارشوسی
ایجره فاتح سلطان محمدک بر خانی ، اوچ یوز قدر معمور دکانی ، بر عدد
خوش هوا حامی وار ، قبله و شرق طرفلرنده باغ و بقیچه‌سی یحسابدر .
بوراده عساکر اسلام نیجه یوز پاره کیلرله برای تنزه قارشی روم ایلی
جانبه کچمه‌ده سعادتلو پادشاه دخی اشانغی بوغاز حصاره کیتمه‌ده ایدی .

امراسندن (بای بوغا) نام بنام اولوب اجداد عثمانیه‌دن ارطغرل غازی ایله بورلری اورمشلردر . روملر النده ایکن اسمی (قلوبیغا) ایدی ، بعده (۷۶۶) نارینخنده سلطان مراد خداوندکار روملردن بورایی قوت بازو ایله آلوب جابجا بعض یرلرینی خراب ایتمش واسمنده (قره بیغا) دیمشدی... حالا قلعه‌سی خرابجه اولوب مسدس‌الشکل ، گوشه ، گوشه برصعب ریختم بنا قلعه‌در. ایچ ایل اولمغله دزداری ، جبه‌خانه‌سی و فراتی یوقدر . حالا قانون سلطان سلیمان اوزره دریا قلمنده وقبودان باشاحکمنده اولوب حاکمی سنجاچ بکیدر . طرف پادشاهی به بکنک خاصی (۳۱۲۰۸۸) آغچه‌در ، بش یوز عدد جبه‌لولریله سفره اشار . (۶) زعامتی ، (۱۴) تیماری ، باشقه الای بکیسی ، چری باشیسی ، یوز باشیسی وار ، شهری برالحاق طاغ اکننده ، واسع اوز ایچنده اولوب باغلی باغچه‌ای معمور و مزین قصبه‌در . اولری کار قدیم ، کارکیر و کیره‌میت اورتولودر ، چارشی ایچنده کی جامعی قورشون اورتولی جماعت کثیره به مالک بر جامع قدیمدر . آلتی عدد مکتب صیبانی ، مکمل ، تکیه‌لری وار . حاملردن (لیسی زاده افندی حمای) غایت خوش هوا ، کارقدیم برحام روشنادر ، سوق سلطانیسنده ، کافه اهل حرف موجوددر ، اهالیسی تورک و یوروک‌در ، لکن غایت صالح ، محب غریب‌الديار ، خاندان صاحبی آدملردر . اثوابلری چرکه و تکفوری بزدن خفتان کیرلر قادینلری بیاض ازار بورینورلر ، چارشی و بازارنده اصلا عورت یوقدر آب وهواسی غایت لطیفدر . ممدوحاتندن باغ و باغچه‌لرنده عناب اغاجی جهانی طومشدر . عناب میوه‌سی غایت مشهوردر . بو شهر عناب صویي قوللانقلری ایچون خناق و سائر بوغاز مرضی اولماز . زیارتکاهلردن شهر خارچنده (لیسی زاده) زیارتی مشهوردر مصنف و مؤلف ، کیمیای اکسیر صاحبی برذات ایتمش .

بورادن ینه جانب غریبه کیره‌رک (چاوش جامعی) قریه‌سنه کلدک . جامعی ، خانلی معمور مسلمان کوییدر . بورادن جانب غریبه (چنارلی دره) به کلدک ، عسکر اسلام مکث ایتدیلر . بورادن سمت غریبه کیدرک

چاقاق ایله اورسهك آنیاً آتش ظاهر اولور وهرشیده استعمال اولور ، اما مذکور قاوی قورودوب ده چاقسهك طوماز ، مشهور آفاق برکونا قاودر . . . بومانیا ص کولنک کنارلرنده سرآمد سازلر حاصل اولوب بویچیره اطرافنده کی رعایا و برایا اوسازلری موسمده قویاروب تربیه ایتدکن صوکره کونا کون منقش حصیردن سجاده لر و مقعدلر ، دوشه مهر طوقورلر که انسان حیران اولور .

بومانیا ص کولی قربنده (بولجه اغاج) نام بیک خانلی کویده هفته ده بر بازار عظیم اولوب تیره ، مغنیا ، بالی کسری ، قره‌سی ، کرماستی طرفلرندن قرق ، اللی بیک جان جمع اولوب کرما کرم بیع و شرا ایدرلر .

بورادن جانب غربه کیده رک (کوبان) قصبه‌سنه کلدک . اوللری غایت معمور ایمش . بروسه قرالارینک اشبهی میخالیچ نام قرالک صیدگاه و تفرجگاهی بر شهر مزین ایمش . ۷۳۵ ده اورخان غازینک اننه کچمشدر . بروسه سنجاغی طرفندن حاکی وار . شهری برواسع ، باغلی و بفتحله یی رده اولوب هواسی لطیفدر . اولری کیره میت اورتولودر ، خلقی اکثری یوروک اولوب رعایاسی روم وارمنی در . مفید و مختصر دکانلری وار . بورادن ده غربه کیدرک (کورکچین کوروسی) نام چنارستان دره یه کلدک ؛ بوراده مراد خان بناسی درت کوز جسر وار ، بورادن قالقوب ینه جانب غربه کیتدک . خنکار دخی صید و شکار ایدرک (دیمه توقا) قصبه‌سنه کلدک .

دیمه توقا قصبه‌سی . — دیمو نام قرالک بناسیدر ؛ صوکره دوقه یان نام قرال توسیع ایتمکه (دیمادوقه) دیمشدر . ۷۳۵ ده عثمانیلرک اننه کچدی .

اناطولی ایالتنده اولوب حاکی ، سرداری ، سپاه کتخدا یری وار ، شهرک خانهلری واسع ، باغلی و بفتحله یی چنزار بریرده واقع اولوب معمور قصبه جقدر . یوز اللی آچهلر قضا در . خانی ، حامی مکتب صیسانی وار اهالیسی تورک اولوب یوروک ، وارمنی سی ده واردر . چارشلی و بازارلی مفید و مختصر در . بورادن سمت غربه کیدرک (قره بیغا) زمیننه کلدک .

اوصاف زمین قره بیغا . — ابتدا بوزمنی فتح ایدن سلطان علاءالدین

(چارداق) قصبه لرى ، دها اشاغيده اناطولى بوغازى حصارى وار ، بوشهر خوش هوانك زمينى قره سى سنجانجى خا كنده واقع اولمشدر .
 آيدىنچق زيارتكاهلرى . — (حسام دده زيارتى) ، (كوچك مجدالدين ديمككه عريف منلا محمد) بوولايىت قره سى ده حاكم ايكن ايدىنچقده تولد ايتمكين ينه وطن اصايسنده دفن ايدلمشدر .

بوشهر وقصبه لرى سير وتماشا ايتدكدن صوكره ينه سعادتلو پادشاهك اولدينى ايلي باط قوللرينه دونوب (۹) ساعت شرقه كيدر ك (اورنجي قريه سى) منزله كلدك . معمور مسلمان كوييدر ، برجامى وار . بورادن ينه جانب شرقه كيره رك (۷) ساعتده (صاريجه بك قريه سى) نه كلدك . بر جامعلى مسلمان كوييدر . بوراده سعادتلى پادشاهك نه جانبه كيتديكنى عسكر اسلامدن خبر آلوب كيرى جانب غربه بوغاز حصار يولنه دوندك (مانياس) صحرا سنده منزل آلدق . كرردك كه مانياس كولى كئسارنده سعادتلو پادشاه سراپرده عثمانىنى قوروب مكث ايتمش ، بز دخى كوپرولو وزير اعظم دائره سنده مكث ايدوب ينه ياران باصفا ايله مشرف اوله رق سياحتمز سؤالرينه جوابلر ويردك . اما ينه هر كون هر منزله حسن پاشالى اولديرلده ايدى .

مانياس كولى و صحراسى . — الياس بيكارندن طلوع ايدر ، تور كمانلر بوكا (مانياس) ديرلر ، اول قدر درين دكل ، صويى آب حياتدن نشان ويرير ، ايچنده آلا بالق ، طورنا بالغي ، ييلان بالغي ، كونا كونا اسمك نفيسه صيد اولنور . ميرى يه مال ويرير باشقجه صيادلرى واردر ، اويله هر كس حظ نفس ويا كسب كار ايچون بالق صيد ايدمه من . وقت شتاده بو بحيره قاز ، اوردك ، آلك ، قوغو ، قره باتاق ، بوز بقال ، سرخاب ، يشيل باش ، مارطى ، صقا قوشى وسائر نوع وحوش وطيور ايله مالا مال اولور ؛ هر كيجه قاز وقوغو صدا سندن ، قناد شاقيرديسندن مانياس صحراسى لرزه ناك اولور ؛ بو قوشلرك آوجيلرى ده ميرى يه مال مقطوع ويريرلر . برده بوكولده بر كونه پنبه مثال قاو بىتركه صو ايچندن چيقاروب چقماق طاشى اوزرينه قويه رق

محتسبی وار ، زیرا بندر اسکله در . اما بوغاز حصارلری یقین اولمقله دزدار ، نفرات جبهه خانه و نازک طوپلر اشاعی حصارده رفع اولنوب بوقلعه ایچ ایلده قالدی ، زانا بوکا احتیاجده یوقدر .

اشكال قلعه و شهر آيدنجق . — اول لب درياده مكلف و مكمل اون بوغداي و غيری متاع مخزنلری وار . اما شهری و قلعه سی لب دریادن نیم ساعت بهید بر مرافع یرده دریایه ناظر بر بایرای یرده مخمس الشكل ، شدادی بنا بر قلعه رغنادر ، اما اول قدر واسع دکلدرد . بروسه قلعه سی طاشی قدر اساسی بنامی ، طاشلری براوطه و حمام قبلری قدر وار ، عجیب و غریب کهنه بنا بر سور واجب السیردر ، دائراً مادار جرمی بیوجکدر ، درون حصارده کی بنالری امعان ایله نظر دقتدن کچرن چشم خیره لیر .

ستایش شهر آيدنجق . — باغ و باغچه لی شهردر ، بر محله روم ، اوچ محله ارمنی اهالیسی واردرکه اونخیقله تجارت ایدر . ایکی بیک عدد تختانی ، فوقانی کار کیر بنا ، طرز قدیم و سراپا قرمنی کیره میت ایله اورتولی اولری واردر ، جامعلری چو قجه اولوب اهالیسی اهل سنت و مصلیلردر . یدی عدد مکتب صبیان ابجد خوانی وار . اسکله باشنده بیوک مخزنلری وار ، ایکی عدد حمامی ، چارشلی و بازاری وارکه ایچنده هر اصناف بولنور ، اما دکانلرینک چوغنی اونجی دکانیدر . خلقی تورک و صالح آدملر اولوب رنجبرلردر ، بهرسنه بونلرک ایله استانبوله قرق الی بیک سکلم یعنی چوال بیاض و خاص اون کلیرکه دقیق کندمی شامک حوران بغدادیندن بمدوح اولزی ولذید اولور . ممدوحاتندن بیاض و خاص اکمکی اولورکه اردل دیارینک سیوا آمکندن لیددر ، اوزوم طور شوسی ، بولامه سی ، شیره و کوفتری ممدو حدر . نهر اوزره صو دکرمنلری بیجسابدر ، باغ و باغچه لری لایعددر . آب و هوامی اول قدر لطیفدرکه کویا حلب الشهبایا معرفه النعماندر ، خلقی قایقچی ، یا کیمچی ، اونجی دکرمانجی و باغیان اولورلر ، غایت غریب دوستلردر . آیدنجغک شالنده قرق میل بعید (مرمره) جزیره سی وار ، جنوبده قرق میل اشاعیده (لاپسکی) ،

موجوددر . فقط بیکن متجاوز میخانه‌لری اولوب بکریلرینک قولى
 اوزره بوراده مسکت اوزومندن طقوز درلو شراب اولور . بورادکک
 قارشو غربنده بر میل بعید دریا ایچره طعام صفره‌سی قدر بر کوچوک
 یرده صیجاق ، قانسار بر ایلیجه صوبی واردرکه آدم ایچنه کیره که تحمل
 ایده میوب دریاه قارشیدینی یرده غسل ایدرلر . ایکی درلو خاصه‌ای
 میاه قدرت برله شنجه غسل ایدنلر حیات جاودانی بولورجه‌سنه نمون
 وصحیح الوجود اولورلر . برده بورادکقربنده برباق دالیانی واردر .
 اندن چیقمان قویوز بالنی بتون ربع مسکونده او قدر وفرت اوزره
 چیقماز ، اردکن ایدنجق شهرى کورینور ، اما دریادن اون سکز میل
 اشاغیدر ، قره‌دن بوقو طغانی بوغازندن چیقوب کیدیایر ، مسافه بعیده‌در .
 غلامرمله آنلری قاییقره قویوب دالیاندن قارشى (۵) میلده ایدینجه
 واردق .

اوصاف شهر آیدنجق . — بوکا راویلر سلیمان علیه‌السلام بناسیدر
 دیرلر ، العلم عندالله . حالا آثار بناسی قبو طغانی شبه جزیره‌سنه دک
 بتون صحرائی عمود منته‌الزله وطاق کسرالزله طولدیرمق صورتیه
 ظاهردر . خرابه‌سنک وسعتی شوندن قیاس ایدک که قسطنطین فاتح سلطان
 محمد ، سلیمان خان و سائرلری استانبولی معمور ایتک ایچون بتون عمود
 منته‌الری ، دکرلی مرمرلری بورادن کتیرتدیلر . الی هذاآن کونا کون
 صماق ، زنبوری ، یرقانی عمودلری والوان سائره مصیقل ومجلا طاشلری
 واردرکه بونلری طاشیوب سائر بلده‌لری معمور ایدرلر . (۸۳۵) تاریخنده
 اورخان غازی بورایی روملرک الندن زورا زور آلوب فتح ایتدی ،
 عسکرینک رئیسى (ایدین باى بك) ایدی . ایشه بونک ایچون بوشهرده
 (آیدینجق) دیرلر . لسان یونانی اوزره اسمی (فیل‌دار پرغاس) در . حالا
 اناطولی ایالتنده خداوندکار سنجاغی حکمنده اعلا شهر معموردر . قره‌سی
 قضاسی حکمنده اولوب یوز اللى ایچه پایه‌سیله شریف قضادر . مفتیسی ،
 نقیب‌الاشراف وکیل ، دزدار و سرداری ، کتخدایری ، امینی ، باجداری ،

چوقدر . باغ و بېغچه‌لری بېخسابدر ، ممدو خانندن اوزومی و قاوونی مشهوردر .

بورادن اب دریا ایله اون دوت میل کیدوب (قپو طانغی برونی) نه واردق . باشقهجه واسع برقضادرکه قراسنک جمله‌سی استانبولده غلظه منلاسنه مضافدر ؛ کویلرندن (پرمه) ، (موحانیه) ، (آرانوود کوی) . بشر ، التیشیریوز خانلی معمور کویلر اولوب باغ و بېغچه‌لری چوقدر . غایت چوق پرنج محصولی ویریر استانبولده کی شهزاده جامعنک و قفلر بدر . بو قپو طانغی قضاسی کویا برصره دیلیم اولوب اطرافنی بحر روم چویرمشدر . بر طرفده قره‌سی وار ، آنی ده کسسه‌لر جزیره اولور ، بادرمه و بلیقیس تخنی خرابستانی بو جزیره ایچره در ، مقدم اسکندر بورای کسوب جزیره ایتمشده ینه طولمشدر دیرلر .

بو قپو طانغی بروننک قارشی غریبنده اوتوز میل آلا رغده (مرمره) جزیره‌سی وار ، بورادنده کیدرک (اردک) قصبه‌سنه کلدک .

اردک قصبه‌سی . — فاتحی غازی سلیمان پاشا بن غازی اورخاندرکه ابتدا روم ایلیه بو قپو طاغندن واردکنن کچمشلردر . اناطولی ایاتنده ، بروسه شهرنده چلبی سلطان محمد وقفی متوالیسی طرفندن اداره اوانور ، استانبولده غلظه ملاسنه ملحق قضادر . سرداری کتخداری ، امینی ، محتسبی وار ، مفتی و نقیبی یوقدر ، شهری لب دریاده بنسدر اسکله‌در . قبله جانبی بایرلی طاغیر ، اوستی صافی باغلدرکه محتسب اغا دفترله یکریمی یدی بیک دونم باغ عشری ویریر . اوجهته ممدو خانندن اک معروفی شراب بی حجابدرکه نوش ایدنلره طره غوزه شرابی کبی خمار ویرمز ، دیرلر . آب وهواسی ، غایت لطیفدر ، بورالری حضرت سلیمان و بلیقیسک کاستان یری ایدی ، دیرلر . شهری سکز محله‌در ، کار قدیم ، چار کوشه ، کر میتلی بیک عدد تختانی و فوقانی اولردر . دوت محراب جامی وار ، ساده چارشی ایچنده کی جامعنده جمعه نمازی قیلنور . بر محله مسلمانی اولوب سائر محله‌لری کفره‌در . مکتب صیانیلری وار ، بر حامی متعدد تجار خاننی وار ، چارشی و بازاری ده .

بوشهره میخالیج تسمیه‌سنه سبب غازی میخال بکک فتیح اولماسیدر .
میخالیج شهری ایلی باط کولی ایله مایناس کولی اراسنده واقع اولمشدر .
میخالیج قاوونی غایت ممدوح اولوب « دلی رئیس » آدلی قاوونی کویا
سکرنباندر . قول قالینغنده سمین بیلان بالخی اولور .

زیارتکاهلری . — (غازی قره‌جه پاشا) زیارتی ، (روم قوش پاشا
زیارتی) ، (شرعة الاسلام شارحی المولی سید علی زاده افندی قدس
سره) زیارتی قره‌جه احمد ، دلجه بابا ، صاریجه پاشا ، همت افندی زیارتلری
واردر میخالیج شهری بر کورفز بوغازک نهایتدن بعید قلعه واری ،
مزین بر قصبه‌در . بومیخالیج ایلی باط قصبه‌سنه غایت یاقین اولوب آسوده
هواده برینک اذانی دیکرندن استماع اولنور اما میخالیج بوغازندن دریا ایله
باندرمه اسکله‌سی کامل قرق میلدر . بز قره ایله بومیخالیجدن قالقوب
جانب غمربه بر منزل کیدرک (باندرمه) قصبه‌سنه کلدک .

باندرمه قصبه‌سی . — اناطولی ایاتنده ، بروسه سنجانغی حکمنده
اولوب یوز اللی اچمه‌لق قضادر . بر حاکمی‌ده کومروک امینی‌در . بیکچری
سرداری ، سپاه کتخدایری ، محتسبی ، باجداری ، نقیبی ، اعیان و اشرافی
وار . زیرا بحر رومده بندر عظیم اسکله‌در اوز ایکی محله‌سی اولوب
اون یدی محراب‌در ، درونده جمعه نمازی قیلینور . بنالری فوقانی ، تحتانی
کیره‌میت اورتولی خانه زیبالر اولوب کنسار بحر رومده طرح اولنمشدر .
تجار خانلری چوق اولوب اسکله باشنده کی کومروکی یتمش یوک اچمه‌یه التزام
اماندر . مکتب صیانی تکیه درویشانی ، حمام غاسلانی واردر .
چارشوسنده کافه اهل حرفی موجود ایسه‌ده بدستانی یوقدر . آب وهواسی
لطیف اولوب حتی حضرت سایمان خانونی بلقیس ابله کاه بوراده کاه
ایدنچق شهرنده ساکن اولوردی ، دیرلر . حالا اهالیسنک رنگ رولری
حمرت اوزره اولدیغندن خلقی تندرست اولور ، طیبیه ، فصاده احتیاجلری
یوقدر . خلقی تورک اولوب جابجا تجارت ایله کچنیر صلاحی امتدن آدملری

قصبه سنه کلدک . اناطولی ایالتنده و بروسه خاکنده اولوب یوزاللی آچهلوق
 قضادر . سرداری ، کتخدایری ، محتسبی ، اعیانی واردر . بوشهرلری تمانا
 ایلدکن صوکره وزیر اعظم کتخدا سندن دستور آلوب خداملرمله جانب
 شماله بر ساعت کیدرک ایلی باط ایله میخالیج اراسنده کی بیابانده (مانیاس)
 کوینده « بولجه اغاج » نام محله ایکی عدد قبله ایلیجه لر کوردک . صولری
 اعتدال اوزره غایت نافع کر مابلردر . بورادن ایلری کیده رک (میخالیج)
 شهرینه کلدی .

اوصاف شهر میخالیج . — پشته اوزره میخالیج بوغازی آغزنده ،
 ارناود کویندن ایجری اون درت میل یردن تا میخالیجه کلنجهیه قدر اتی
 عدد خراب قلعه لر واردی که (۷۳۵) تاریخنده مذکور قلعه لری اورخان غازی
 بعدالفتح خراب ایله مشدر ، حالا اثار بنالری ظاهر و باهردر . اما شهرده
 شمدی معمور قلعه یوقدر . بروسه سنجاغنده اولوب حاکی خاص هایون
 امینیدر . یوزاللی آچهلوق شریف قضادر . سرداری کتخدا یری ، امین
 طرفندن صو باشیسی ، محتسبی ، شیخ الاسلام تقیبی ، اعیان و اشرفی
 واردر . ماللری آز اولوب شهرک هواسی دخی شدت حار اوزره وعادتا
 یازدر . انکیچون اکثری خاکی صاری بکزلی اولوب کوزللی آذر .
 شهری بر مرتفع وادیده اولوب اولری هپ قبلهیه ناظر تحتانی ، فوقانی ،
 ایکشرفات کارکیر دیواری ، کیره میت اورتولی معمور خانه لردر ، جامعلرندن
 چارشی قربنده (قره جه احمد پاشا جامی) معبد قدیمدر ، (روم قوش
 پاشا جامی) ، (صاریجه پاشا جامی) مشهوردر . معمور مسجدلری ،
 دارالعلوم مدرسه لری واردر . تکیه لرندن (قره جه احمد تکیه سی)
 اولو آستانه در . متعدد کارکیر بنا خانلری وار ، چارشی ایچنده کی خان
 جمله سندن مکلفدر . حمام لرندن چارشی قربنده کی حمام جمله سندن روشنادر .
 چارشی و بازار معینی ، فوقانی قهوه خانه لری وار ، بدستانی یوقدر ؛ لسانلری
 قویو تورجه اولوب کندیلری صلحای امتدندرلر ، اعیانلردن (فرنک
 اغا) مشهوردر .

ممر عالم برجسر طویلدرکه (ایلی باط) بحیره‌سی اوزره واقع اولمشدر .
 قصبه‌سنگ عماراتی الوان اجمار ایله مبنی اولوب سَطوحی جمله قیرمزی
 کیره‌میتلر ایله اراسته و جابجا باغچه‌لرله پیراسته بر ربطه مزیندرکه جمله بیک
 ایکی یوزعدد خانّه زیبایی وار . جامع‌لرندن چارشی ایچنده کی مزیندر .
 رعایایی روم وارمنی اولوب بروسه‌دن کله یهودیلرده واردر . یدی عدد
 مکتب صیبائی ، اون عدد مفید و مختصر خانلری ، برکار قدیم حمای ، اوچ
 یوز قدر معمور و مزین اصناف دکانلری ، قهوه‌خانلری وار ، بدستانی یوق .
 هواسی ثقیل اولدیغندن ایصتمه‌سی چوقدر .

ایلی باط بحیره‌سی . — ایلك منبى خداوندكار سنجاغنده كشيش طاعنى
 اتكندنه دلیجه کوینده در . اورادن قاینایوب کرماستی کولندن بری جریان
 ایدرک ایلی باط قلعه‌سی آلتنده طولی یدی فرسخ بر بحیره آب حیات
 اولور . آندن ایاغی جانب غربه میخالیج بوغازینه اوچ فرسخدن بعید
 آقوب روم دکزینه میخالیج بوغازی اغزنده مخلوط اولور . وقت شتاده
 اصلا طوکماز ، زیرا صوبی ایلی اولدیغندن یوروکار و تورکار آدینه « ایلی
 باط » دیشلدر . شتا ایامنده قاز اوردک ، قره باطاق ، مارطی ، سرخاب
 قوشلری ایچنده شاورلک ایدوب قعرنده طورنا ، صازان باقلریله سائر اسماء
 نفیسه بولنور . میری‌یه مال ویریر ضیادلری واردر . . . بوراده بر تماشای
 غریب وار : بوایلی باط نهری صباحدن اوپله وقتنه وارنجه کیرویه دونوب
 آقار بعدالظهر اشاغی آقار ، ینه علی‌الصباح سیل روان کبی شرق جانبنه
 آقار ، کویا شط‌العرب کبی مدو جذر کورینور . حتی بعض ظرفا بو ایلی
 باط صوبنی سوزنده دوام و ثباتی اولمیانلره ، قرار داده سزله مثال کتیریرلر .
 « بهی آدم ، ایلی باط صوبی کبی گاه اشاغی ، گاه یوقاری آقارسک ! » دیرلر .
 بوکایلی باط صوبی دیرلر ، صحیحی و بلیغی (کرماستی) در . میخالیج نهری
 بوغازنده دخی کرماستی نهری دیرلر .

ایلی باط قصبه‌سندن جنوبه کیدوب (صوغرلی) کوینه کلدک ،
 معمور بر کویدر . بورادن جانب شرقه میال ایکی کون کیدوب (کرماستی)

بورادن قالقوب طرف غریبه معمور قریه لری کچرک (قره آغاچ) قریه سی منزله کلدک . آبدیوند ناحیه سنده باغلی و بیجلی ، چمن زار و لاله فضالی معمور و آبادان کویدرکه کویا قصبه مثالدر ، بیک اوی وارکه جمله قرمز ی کیره میت ایله مستوردرد . بورادن حرکتله (ایلی باط) قلعه سنه واردق .

ایلی باط قلعه سی . — سعادتلو پادشاه بوراده کی سراپرده سنه کلیرکن خراب آباد اولان بوقلعه دن برقاچ شاهی طوپلر آتیلوب کویا شادمانلق ایدلدی . بوراده اناطوای جلالی مفتشی اسماعیل پاشادن دست برقفا باغلی اوچ یوز آدم کلرک جمله سی دندان تیغ سیاستدن کچرلدی . وینه جلالیلردن کلن ایکی یوز دوه یوکی تفنکلر سجاللری و حجتلیله حضور پادشاهی به کلوب جمله سی درت بیک عدد صاییه رق جبه جی باشی به دفتر ایله تسلیم ایدیلوب دوه لرله بوغاز حصارلرینه کوندرلدی .

ایلی باط قلعه سنک اشکالی . — ایلك بانسی یونانیلردر . بعده (۷۳۵) تاریخنده زور بازو ایله اورخان غازی بونی روملردن آلوب قلعه دیننده کی کولنده اوردک چوق اولدیغدن تورکلر بوکا (ایلی باط) یعنی « ایصیجاق صوای اوردک قلعه سی » دیدیلر ، حقا که کولنک صوی ایلجه در . وقت شتاده دخی قازی و اوردکی غایت چوق اولوب صیادلر شب و روز نیجه بیک اوردکلر آولارلر . قلعه سی کولک کنارنده دوز و واسع بر صحرا ده کائن اولوب مسدس شکل ، طاش بنا و الحاق یرده دیوارلری ده واردرکه جابجا منهدم اولمشدر . حواله سر و خندق سر اولوب دزداری ، قلعه نفرائی ، کفایه مقداری جبه خانه سی واردر . بر حاکمی دخی بروسه ده اولو جامعک ییلدیرم خان متولسی طرفندن صو باشیسی واردر . بر حاکمی دخی شرع طرفندن خنکار اماملرینک یوز اللی آچه پایه سیله اعلا قضاسیدرکه قراسی چوقدر . یکیکچری سرداری ، سپاه کتخدایری ، محتسبی ، باجدار ی واردر . اولری درون حصارده اولوب طشره واروشی یوقدر . کامل ایکی یوز آدیم طولنده بر اغاچ جسر باشنده بر قصر مزینی واردر . بو جسر خشیدن جمیع ناس عبور ایدوب (ایلی باط) قلعه سنه وسائر جوانبه کیدر ،

محمد پاشا دن « بوزجہ آطہ ایلہ بوغاز حصارلرینی ضبط ایتمکہ دشمن کلیور » دیو عرض محضرلر کنجہ سعادتلو پادشاہ جمیع اعیان دیوان ایلہ مشورت ایدرک طرغلرک قالدرتوب بوغاز حصارلرینہ یونلدی .

بروسہ دن بوغاز حصارہ کیتدیگمز

اول آن مدانیہ اسکلہ سندہ لندر انداز اولان قبودان دریا کوسہ علی پاشایہ دونمای هایون ایلہ بوغاز حصارہ کیتمہ سی فرمانی کیتدی . ایرتہ سی کونی سعادتلو پادشاہ دخی بروسہ دن قالقوب جانب غربہ کیرہ رک (چکرکہ) صحراسنہ کلدک ، بورادن دہ (کیتہ قلعه سی) نہ کلدک .

کیتہ قلعه سی . — بانسی بروسہ تکفوریدر ۷۰۷ تاریخندہ عثمان غازی بالذات بوقلعه بی روملرک اندن آلوب فتح ایدرکن عسرت چکلمکہ بعض محللرینی ہدم ایتمشدر . بورادن سمت غربہ کیدوب (آپلیوند) حصارینہ کلدک .

آپلیوند حصاری . — عثمان غازی فتحیدر . قلعه سی برکول کنارندہ خمس الشکل ، شدادی قات قات طاش بنا برقلعہ رعنادر . اما ایچ ایل اولغلہ نہ دزداری ، نہ نفراقی ، نہ دہ جبہ خانہ سی یوقدر . درون حصارندہ روملر ساکندر ، مسلمانلری آخریان قبیلہ سیدر . بیوک کلیمس الری ، چارشی و بازارلری ، خان و میخانہ لری یحساب اولوب لعل کون انکور شیراسی مدو حدر . کوکندہ طورنا سازان بالقلمری اولور ، و بوکولدن کرہ ویت نامندہ بر بوجک چیقارکہ بوندندہ نصارا برچوق بیبکر یاپارلر . بیلدہ بر کرہ بورایہ یوز بیک آدم جمع اولوب عظیم پنایر اولورکہ ایچندہ جمیع ذی قیمت تفاریق بوانور ؛ آب و هواسی سهل اعتدال اوزرہ اولوب حریر فیستانلی کوزل روم قزلری اولور . بیک آتی یوز عدد کیرہ میت اورتولی تختانی و فوقانی مفید و مختصر اولری واردر . بروسہ حکمندہ اولوب یوز الی آقہ پاہ سیلہ شریف قصادر ناحیہ لری غایت معموردر .

بورادنده آتلیزمه سوار اولوب بش ساعت یوقوش یوقاری چیقهرق (بقاجق یابلاسی) نه کلدک بورادنده خیمهلمزنی قوروب سحرای فیهلهداردهکی خیابان وباغ وبغچهلر، جمله قرا بورادنده صیغه عالم اساسک نقش بوقلمونیهلده بدیدار ایدی. بورادنده آتله بینوب (۲) ساعتده (سلیمان خان پیکاری) نام محله کلدک، بوراسی بوز پارچهسی کبی صغوق برآب حیات قانیغی اولوب انسان ایچندن ایکی، اوچ طاش چیقارمه تحمل ایدمز، تابو مرتبه صغوقدر. بورادنده قاقوب اتی ساعت کستانه لی طاغدر ایچره عبور ایدرک (قلعه جهانما) ده منزل آلدق. ذروه اعلاسنده اصلا قار طورهماز، ریخ شدتندن بلکه بنی آدم بیله طوراماز. بوقلمهدهن اشاغیده نیجه بیک ییلدن قالمه قار بیغلری ایچره آب زلال دینیلن قار بوجکی بولنور، بورادنده استانبولدهکی یکی جامعک آتون یالیزلی منارهلری کوریلیر ایدی. یدی قله، تکفورطاغی، کلیولوی، شرقده کرتهایه شهری، طوشانلی قصبهسی وسائر بشر، آتیش قوناقلق یرلر بورادنده آینه وار مایاندنر، بورالری ذاتاً جلد اولمزده مفصل، مکمل تحریر ایلدی کمزدن بوراده نفصیلندن صرف نظر ایدیوروز.

بورادنده ایکی کونده ینه کورولو زاده احمد بکک یانسه کلدک. دیرکن برخط شریف کلوب او قوندقده «سکا ارضروم ایالتی احسان اولنمشدر» دییه احمد بکه تبشیردن عبارت چیقدی. همان احمد بک قاضی یابلاسدن اتی ساعت پدری کورولو به کلوب سعادتلو پادشاه کندویه برسمور خامت فاخره ایله ارضروم ایالتی وزارت ایله صدقه ایتدی، مقدا عهدهسنده مولویت پایهسیله درسعالمق رتبهسی واردر، اشته بووجهله احمد بک پاشا [۱] اولوب مکلف ومکمل توابعیله ارضرومه متوجه اولدی، حقیر کندوسیهله وداعلاشوب کورولوی وزیرایله بروسده قالدق... ینه جلالیلرک هر دیاردن کلناری قتل اولنوردی، بروسده بووجهله یتیمش کون ذوق وصفایدوب طوروردق. بوانسانده بوزجه آطه محافظی شایقا یکچیری اغاسی سهراب

[۱] بوذات آتینک «فاضل احمد پاشا» سی اوله جقدر،

باشی نامنده بر بهادری بش التي جلاد زور بيقه بیلدیلر . . .

بهدلديوان سعادتلو پادشاه سرا پرده نك آرد قپوسندن يوقاری وایچ قلعده کی اجداد عظامنك تعمیر وترمیم اولنمش سرا پلریشه کیدوب اندن امیر سلطان و عبدال مراد ، زین حافی کبی بللی زیارتلری برررر زیارت ایدوب (پیکار باشی) نام نسیره ده کندی ندیم خاصلریله چترلمغنده ذوق و صفا ایدرکن دیار بکرده مرتضی پاشا جان میرزا پاشا ، تاتار احمد اغا ، کورد عثمان اغا ، قدری اغا ، شام اغاسی کور عبدالسلام ، قده کتخدا چرکزی و بکتاش اغا عمری کبی جلالیلرک باشلری کلوب پیکار باشنه عبرت عالم اولمق اوزره دیزیلدی .

بر کون باغلا ایچره یکیچریلر ایله خصم محمد پاشا آرانوودلری جنک ایدوب برقاج یکیچری و برقاج آرانوود سکبانلری اولنجه همان وزیر اعظم آرانوودلری سلاخانوب یکیچریلری قیرمغه کیدرکن کوپرولی ایچ اغالری و محضر اغا یکیچریلریله بینوب آرانوودلری بولدیفی رده قیرمغه امر ویره رک فتهینی باصدیردی ، آز قالدی که بر فتنه اوله . بوراده کپرولونک اوغلی احمد بکی ایصتمه طوتوب کسب هوا ایچون کشیش ط اغی اتکنده ، قاضی یایلاسنده خیمه و خرکا هلریله مکث ایدوب صفا ایدردی . برکون حقیر دخی سربوبان درگاه عالی دفتر دار زاده مصطفی بک و خنکار قپوجی باشیسی مصاحب میر محمد اغا و نیجه ارباب معارف ایله کشیش طاغنده کوپرولی وزیر زاده احمد بکک حال و خاطرینی صورمغه کیدوب بش ساعتده (قاضی یایلاسی) نه واردق . بوراده کوپرولی زاده احمد بک خیمه و خرکاه ، توابع ولوا حقیقه مکث ایلمشدی . حضورلرینه واروب حال و خاطر صوروشدندن صدوکره بزلر دخی احمد بک خیمه سی یاننده خیمه لرمنزی قوروب کامل بر هفتنه مکث ایتمک ، خدا عالم اوقدر ذوق و صفا ایتمک که بودرجه فلکدن کام آلمق محالدر . بورادن درت ساعت یوقوش یوقاری به چیقوب (صوبران) یایلاغنده خیمه لرمنزی قوردق . اول قدر مائده سجاننی ابالقر صید ایدوب تناول ایدرک قوه الروح بولدق . سنبل ، زرین ولوتیالر قوپاروب وائحه طیهلریله دماغزی تطیر ایلمک .

ناظر در، بعض روملر بوراده ابیک قوزه سی یتشدیریرلر. بورادزده قالقوب
 درت ساعت بروسه صحراسیله کیدرکن نیلوفر نهرینی آتارله ایاقدن کچوب
 جانب قبله یه کیره رک بروسه شهر شهرینه واصل اولدق .
 بروسه صحراسی ایجره کو پرولو وزیر اعظم دائره سنده خیمه منزله
 مکث ایتدک . سعادتلو پادشاه بروسه یه کلیوب صدراعظمک چترلی
 قورولمده ایدی . ایرته سی کون سعادتلو خسکارک کله چکی تحقق ایدوب
 جمیع صغار و کبار ، اشراف و اعیان بروسه استقباله ییقبوب شهراک
 یمین ویسارینه بنی آدم برکون مقدم کتاکلت اولدی ، شهر ایجره شهراه
 اوزره اولان دکانلر اوزر غروش کرا ایله طوتولمش ایدی . ایرته سی کون
 عظمت خدا عسکر دریا مثال ایله بالذات سعادتلو پادشاه نمایان اولنجه
 اصناف و اهل حرف بر ساعت یردن نا سراپرده پادشاهی یه کلنجه یه قدر
 یمین ویساری دیبای شیب وزرباف ، کمخا و دارای ، قطیفه و چارقاب
 یص . دایرله دوشه دایرله دیلرله تعریف و توصیف اولنماز ، اهل حرفک
 کندی حسابلری اوزره « یکریمی کیسه اقمشه فاخره نادره یی پادشاهک پای
 سمندینه پای انداز ایلدک » دیو کسب مفخرت ایدرلر . وقت چاشت اولدقده
 سعادتلو پادشاهک مقدمی اوزره جمیع وزرا و ارباب دیوان کو پرولی آلابله
 ایکی ساعتده کوچ ایله عبور ایلدیلر . آندن سپاه عسکری ایکی ساعتده کچدیلر ،
 یکیکچریلر دخی ایکی ساعتده ، آلابی پادشاهی دارات عظیم ایله کامل بر ساعتده
 سگاه مقامندن مهترخانه و کوس خاقانلیر چالدیره رق عبور ایلدیلر . بو آلابک
 اوکندن اتنهاسنه وارنجه یه قدر کامل یدی ساعت کچوب سعادتلو پادشاه
 کلوب سراپرده سنده مکث ایتدکده بروسه قلعه سندن طوب شادماناقلری
 اولوب زمین و آسمان تتره دی . آندن کوسلر چالنه رق دیوان پادشاهی اولوب
 نیجه یوز آدملرک دعوالری قاضی عسکر حضورنده کوریلوب قطع علاقه
 و فصل خصومت اوانه رق هر کسک حقی احقاق اولندی . کوسلر اوکنده
 یوز یتمش عدد محکوم آدملری جلادلر اوچ صیره دیزوب ایکی باشدن
 قلیجلر اورولدقده قلیج شاقیردینی افلاکه چیقاردی . قره رجب بلوک

عسکرہ ، والدہ سلطانہ ، خاصکیرہ والحاصل دردو لتمدہ سرکارده اولانرہ یوز بیک قدر کله لفسان ناری قوپاریرلر ، نیجه بیک عدد نارلری دانه دانه ایدوب پادشاه ایچون جندره لرده صیقه رق لعل کون شیرۀ رمان اولوب فیچیلره طولدیریرلر . بوندن صوکره استانبولدن بیک پاره کمی کلوب رمان ایله طولهرق ینه کیدرلر و شهر استانبولی کملیک ناریله غنیمت ایدرلر . برحاکمی ده یوز الی ایچقحاق قاضیدر . . معمور و آبادان ارم ذات العماد مثللی قراسی وار ، یکیچری سرداری ، کتخدایری طرفدن صو باشیسی وار . کوتاهیه ایالتنده وبوروسه سنجانچی حکمنده در . سوق سلطانیسنده هر درلو اصنافی موجوددر . آب وهواسی سهل اولوب اھالیسی اهل ذوق و طربدر .

بوشهر مزین ایچره ازنیق کولنک ایاغی جریان ایدوب کملیک کورفرزی ایچندن بحر رومه واصل اولور . حتی سلطان سلیمان مذکور کولک ایاغی آچوب دریایی کوله قارشیدیره رق کمیلری نازنیقه یا شایدیرمق ایسته مش ، آرابلر ایله بش التی قوناق یردن کونا کون متاع وکراسته اودونلر کلش ایسه ده اوانساده روم جانبندن وارادن قلعہ سی غزاسی آچیلغله بوتدیر احسنندن ناچار فراغت ایدلشدر . اگر بوتصور اولایدی ازنیق شهری بندر اسکله اولوب اسکی معمورغنی بولور واو سایه ده اوزونجه اولان کملیک کورفرزی ده عمران دورینه کیرردی .

کملیک زیارتکاهلری . — شهر خارچنده (بالی افندی) ، (شیخ سبجاه افندی) : اشرف زاده خلفاسندن اولوب یدی کره تجلی باری یه مظهر اولدینی مرویدر . (المولی جلب محمد افندی) : روم ایلنده آرناوود بلغرادندن مشتق اولوب علم ریاضته طالب اولهرق خلقدن منزوی اولوب دنیا چرکانی مناصبی ترک ایلیه رک شهر ازنیقده اشرف زاده چلبی صحبتیله مشرف اولهرق بتون بتون ترک دنیا ایدوب بوکملیک باغلی ایچنده برزیر زمینده حالا اختیار تقاعد وعزلت ایتمده در .

بورادن جانب قبله یه کیره رک فیله دار طاغنی آشوب (فیله دار قلعہ سی) نه کلدک . بر کوچوک خراب قلعہ اولوب بروسه صحراسنه اولوفر صوینه

زیتونی ، آرمودی ، الماسی لطیف اولور ، اما ك ممدوحی اوزوملیدر .
 بورادن جانب قبله یه کیره رك خیابان مشال طاغلری عبور ایدوب
 (انکوروجك) قصبه غنه كلك . بر پشته عالی اوزره كاښ اولوب قلعه سنی
 عنان خان خراب ایتمشدر . بروسه سنجاغی خا كنده یوز الی آچهلق
 قضادر . سرداری ، كتخدا یری ، صوباشیسی وار . شهری بایرلی و اینیشلی ،
 یوقوشلی ، دره لی ، تپه لی بریده واقع اولمش اولوب بایرلر اوزره قات قات
 بری بری اوزره معمور اولدر ، اون بر محله بیک عدد تختانی و فوقانی
 قرمزی کیره میت اورتولی اولدر . جامعتری ، بش عدد خان و حمامتری ،
 ایکی یوز عدد مفید و مختصر دكانلری وار ، آب و هواسی غایت لطیفدر
 بروسه یه کیدر شهره اوزره ایشلك ورعنا قصبه در .
 بورادن جانب شرقه کیدرك معمور و آبادان قرانی كچوب (كلك)
 قلعه سنه كلك .

اوصاف قلعه كلك . — بونی ده ازنیق قلعه سنی بنا ایدن بنا ایتمشدر ،
 صوكره دوتدن دولته انتقالدن صوكره اورخان غازی فتح ایله مشدر ،
 بوقلعه نك فتحنده حاجی بكتاش دخی بیله ایتمش . روملر قلعه فتحنده
 برچوق تغند و اصرار كوستردكلرندن بعدالفتح جابجا انهدام قلمش . .
 قلعه سی لب دریاده بر بوغاز كورفز آغزنده بر پشته عالی اوزره شدادی ،
 چار گوشه برسور رعنادر ، مراد اولنسه سهلشی ایله اعمار اولنمی
 ممكندر ، ایچنده روم فقراسی ساكندر ، ایکی طرفی بایرلر آراسی واسع
 وادیدر . معمور مزین ، باغ ارملی شیرین كوزلی بر ربطه رعنادر كه در
 دولت بوستانچی باشیسی دفتری اوزره یكرمی التی بیک باغ و باغچه تحریر
 اولنمشدر ، سجده ده بویه مسطوردر . بهرسنه بوستانچی باشی اذنیله تركه چی
 باشی طرفندن بش اون نفر بوستانچیلر كلوب سعادتلو پادشاهك کیلار
 عامر هسی ایچون بو كلك شهرینك یتیمش یدی بیک دونوب باغلرندن ساده
 پادشاه ایچون یوز بیک عدد قدر آدم كلهسی كچی نارلر آلورلر ، هر بری كویا
 بغداد قربنده کی شهریان نارلریدر . آندن وزیره ، شیخ الاسلامه ، قاضی

اثر بنائی ظاہر در . امالہ دریادہ اولغلہ غایت صعب ومتین حصار ایمش .
 حالا ایچندہ روملر اوطورور . اسسکیدن بورادہ (آیایانقو) نامندہ بر دیر
 عظیم وارمش کہ اوسببہ مبنی حالا کویہ « قرہ کلیسہ » دییورلر . باغی
 وباغچہسی ، اوزومی جوزی مشهوردر . بورادن جانب شرقہ کیدرک (بازار
 کوی) قصبہسنہ کلدم . بروسہ سنجاغندہ یوز اللی اچہ پایہ سیلہ قضادر .
 سرداری ، کتخدایری صو باشیسی وار . شہرینک جانب شرقدن ازنیق
 کولی کورینور برواسع ودوز یردہ باع وبنچہسی حسابسزدر ، آب حیاتلری
 دکرمنلر دوندیریر . جملہ اون بر محلہ ویک اوچ یوز خانہلی اولوب خانہلری
 فوقانی وتحتانی ، استانبول طرزی اوزرہ کرہمیت اورتولی مکلف ، معمور
 خانہلردر . ازجملہ حاکم (قادین اوغلی چلبی) نک اوی ، سردار احمد اغا
 اوی ، چورباجی اوی ، شیخ اوی معمور ، بلبلی کلسستانی ، باغ وبستانی
 خانہلردر . جامعلرندن چارشی ایچندہ کی جامع ، دکرمن یانندہ شیخ جامعی
 مشهوردر . مکتب صیبانلری ، تکیہلری دخی وار . بش عدد کارگیر بنا ،
 کرہمیتلی خانلری وار ، اما قرق چشمہ قربندہ کی خان جملہسندن مکلفدر ،
 بوخان اوکندہ بر میدان عظیم کنارندہ برچار منہای سایہ داز آلتندہ ارامکام
 برصفہ وار . درت عدد حمامی وار ، (اوطہ باشی حمامی) جملہسندن مکلفدر .
 صوکرہ (چورباجی حمامی) ، دکرمن قربندہ (کوچوک حمام) ، قبلہ طرفندہ
 (شیخ حمامی) . جابجیا او حماملری بولنور . یوز عدد دکانی موجوددر .
 بدستانلری یوقدر . خاتی جملہ تورک اولوب کار وکسپلری باغچیلیدر ، زیرا
 بو بازار کوینک باغلری مشهور اولوب اوزومی استانبولی ییلدن ییلہ بسلر ،
 آنکچون خاتی باغبان وزنکیندرلر ، جملہ یکچری کچینرلر ، میخانہ و بوزخانہسی
 فلان یوقدر ، اما قہوہ خانہلری واردر . (چلبی قہوہسی) ، (چارداق
 قہوہسی) جمع العرفا آرماکلرندندر . آب و ہواسی سہل ثقیلدر .
 مدوحاتندن اونک اوزومی وار ، داملر ایچرہ نیچہ یوزیک اونک اوزوملرینی
 بودامالریلہ آصارلر و نیچہ یرلرندہ بزر یاغی قندیلی یاقوب نہ قدر شدتلی شتا
 اولسہدہ اوزوملری دوکیلوب چورومہدن استانبولہ کلوب صاتیلور .

واحسانلر ایتدیلرکه اوچ کونده قطار ، چرکه ، بهار صاحبی اولوب شادمرکه اوغرایه یازدی . من بعد چوکور چالارکن شعرنده مخلصی (عتاقی) یازدی ، بواحواله جمیع ارباب دیوان حیرته باقدیلر . مکر بو عتاقی امیر چلبی ، قلندری محمد افدینک خزینه داری اولان سلحدار سپاهیسی خلیفه سی کدوسلی خلیفه نك اقرباسندن ایمش . جمله سلحدار زمره سنك اعیان و کباری . بوکا اول قدر رعایت ایتدیلرکه حریف اون کونده بای اولدی ، کدوسلی خلیفه خیمه سی قربنده خیمه ایله مکث ایدوب قلیج بره لری ایچون یاغلی مومیا ایچدی ، جمله قلیج بره لری مضمحل اولدی . اوچ بیک غروش ، بش اتی کوله بو قدر مال و منال صاحبی اولوب ولایتنه روان اولدی . اما عجیب چوکور چالاردی . قور اوغلی ، قول اوغلی ، کور اوغلی ، فرطل اوغلی ، قایتجی مصطفی ، کدک سلیمان ، قایتجیلر مصطفاسی کداموصلی ، ترابی ، کدایی ، کانی و سائر لری نه بونک کبی چوکور چالا بیلیرلر ، نه ده بوکونا معنالی ، محرق اشعار سویلمکه قادرلر ! ... زیراسوزنده تاثیر وار ایدی که استاددن فیض آلوب متصوفانه کمتارلی بر مرد سخندان اولمشدی . جناب کبریا کندیسینی پادشاه خشمندن بووجهله خلاص ایلوب سالمین وغامین وطنه واردی .

سعادتلو پادشاه بوازنیق شهرندن بروسه (یکی شهری) نه کیتمک اوزره ایکن حقیر دیل هر سکنده کیلرله دیلی کچن خدمتکارلر مزه کیتمک ایچون صدراعظم کتخدا سندن اذن آلوب ازنیقندن جانب غریبه اون ایکی ساعت معمور و آبادان قرا ایچره کیدرک وقت عصرده (هر سک) قصبه سنه کلدیم . بوراده خداملریمی بولوب هر سک متولیسندن بر آت احسان آله رق جانب قبله به اوچ ساعت کیدوب صاغ طرفم زده لب دریاده (یالووا) قصبه سنی کوردک . بورایه اوغرامیوب جانب قبله به (۶) ساعت کیدرک (قرق کلیسه) قصبه سنه کلدک : قسطنطین قزی الینه نك باسیدر . بروسه فتحندن مقدم بو قلعه بی عثمان خان روملرک اللرندن آلدی . قره مرسل بک بورایی فتح ایدرکن کوجلک کوردیکندن بعد الفتح قلعه سنی جابجا بیقه شدر ، جالا

اوله مادیلر . کوره‌لم نیجه وقف وطلسم طاشیر دیدی . نیجه ظالمدر « بلکه پادشاهم ، سخربازدر ، عالم سیمیا بیلیر . هله کوره‌لم » دهرک حرینی عربان ایدوب اوزرینی آرادیلر ، برشی بولامادیلر . حریف والله پادشاهم ، بن اناطولی ایالتنده عشاق شهرنده طریق عشاقیدن بر عاشق صادق وغریب وحسیب وساداتدم . اما لوندلرایله اختلاطایتدیکمندنانی چوکور چالوب حزین . صدا ایله تورکیلر جاغیردیغمندن حسن پاشا بنی بوروسه به کلیرکن برابرکتیردی ، کوردم که عصیان ایدیور ، ایکی کره فرار ایدوب ینه خلاص اولامادم ، بنی طوتدیلر . اوچنجی دفعه انلر موناچی علی پاشا وچاوش اوغلی محمد پاشا ایله دوکوشمک صدندده ایکن بن ینه فرار ایدوب عشاق شهرینه کلدیم ، اوراده بر شریفه آناجغ وار ، آنک یاننده سکنز آیدر صاقالی ایکن قره حصار بکی طوتوب بنی براتق ایچون بدن بیک غروش ایسته‌دی . بر نقره ویرمدیکم ایچون بنی قید وبنده ایله بوخله کوندیرکن آنام دیدی که : قورقه اوغول ، بو بهانه ایله عرش کولکه‌سندن خاق اولمش پادشاهک یوزینی کورورسک . اوده‌سنگ یوزیکی کوروب سنی صویار ، مهرجدکی کوردکده ترحم ایدوب آزاد ایلر . وسکا چوق احسانلر ایدر . بن سنی جدک حضرت محمدک حمایه‌سنه صالدم ، وسکا اصلا بسمله‌سنز وابدستنز سود ویرمدم ! عرق ظاهرندن سک ، سن وارکیت ، اما بکاینه تیزکل « دیدی یوقسه پادشاهم ، بنده نه طلسم وار ، نه وفق وار ، نه ده باشمده یشلم وار . فرمان پادشاهکدر . « دیدکده ، جلادلر . — پادشاهم ، قلیچلرمنزی کوروک » دیو قلیچلری حضور پادشاهی به بر اقدیلر . العظمة‌الله کویا قلیچلرک یوزی قورشون کبی یصی ، یصی اولمش . پادشاه ومصاحبلری انکشت بر دهن حیرت قالدیلر . سعادتلو پادشاه . — آزاد ایدک شوچلی بنی ! » دیدکده اول آن بندلرینی چوزوب اوموزینه بر قات لباس فاخر وطون ، کوملک ، بر کخیلان ، ایکی کوله ، بر سیسحانه ، بر کیسه غروش ، یوز التون وبرر سمور کورک ایله یکرمی اچقه تقاعد خط شریفی ویروب « بنی سونار رعایت ایله‌سون ، بیوردی ، جمله وزرا ومصاحبلر مذکور چایی به اول قدر انعام

مصاحبردن بر منتظم الکلام و سخن آرای بنام ، فصیح اللسان بدیع الیان اولان له حسن اغایه احسان اولنوب اول آن حضور پادشاهیده سوار اوله رق جولان ایلدی . بورادن قالقوب دورت ساعتده (قازیقلی بلی) نام خیابان چنکلسنه واریلوب اوراده مکث اوله رق اون اوج آدم بر صورسات اغاسنک بویونلری اوریله رق برابرکن قاضی ده علمادر دیو قتلندن عفو اولنوب قبریس جزیره سنه نفی ایدلدی . بورادن قالقو رق (چینی ایزنیک) قصبه سنه کلدک .

سعادتلو پادشاه بوشهره کیررکن جمله اعیان و کبار و صغار ، شهردن طشره پادشاهک استقباله چیقوب جمله به « اشرف زاده چلبی افندی » پیشوا اوله رق سلامه طور دیلر . . جمیع اهل حرف وار مقدورلرینی صرف ایدوب شاه راه اوزره کونا کون حریر فآخرلری پاینداز ایدوب نیجه قوبونلری اوغور پادشاهیده قربان ایلدیلر . بوراده بروسه شهرینک اردوسی دخی کلوب استانبول اردوسه قاریشهرق بر اوردوی پادشاهی پازاری اولدی که سر پرده هایون اوکندن ازنیک کولی کناریله کامل ایکی ساعت مسافه پی هپ اوردو پازاری خیمه لری لاله زاره دوندردی . سعادتلو پادشاه سر پرده نک آرت قیوسندن نهانیجه چیقوب اشرف زاده پی زیارته کیتدیله . اورایه وارد قدده چلبی افندی ایله مشرف و مشار الیهک اجداد عظامنی زیارت ایدرک جمیع فقرا به بر آیین و توحید اشرفی ایتدیردیلر . عزیز پرهامک روحایتلرندن استمداد ایدوب جمیع فقرا به بر کیسه غروش بذل و احسان ایدرک معتادلری و جهله صید و شکاره کیتدیله . ازنیک کولی اطرافنده نیجه کونه صید و شکارلر ایتدی . جلالیلردن کان یتیمش عدد محکوملر قتل اوانتور ایکن غریب بر سرگذشت اولدی : جلادلر بر آدمه قلیج اوشوروب اوستی بره بره ایتدیله . اما پاره ، پاره ایدمه دیلر . حریف ظریف ایسه کاه صاغنه ، و کاه صولنه قاجوب « امان پادشاهم ، بر مظلوم بیکنه ، خاندان صاحبی کشینک ناکام و مظلوم اولادی م ! » دیبه فریاد ایدنجه پادشاه ، — تیز شو حریفی حضورمه کتوروک ، بو قدر جلادلر بوکا قلیج اوشوردیله ، ذره قدر کسیدر مکه قادر

پاشا و بوستاجی باشی برر یایلم طوپ و توفنک شادمانلقری ایدرک (مدانیه) شهرینه کیتمک اوزره امر آلدیلر . آندن بو شهرده جمیع اوجاق خلیقه مشاوره اولندقده جناب پادشاهک جلالی قیرمق اوزره حلب و مرعش طرفرینه کیتمه‌سی مناسب کورولیه یوب « اسماعیل پاشانک کیتمه‌سی کفایت ایدر . » فکربله ازمیددن بروسه‌یه روان اولمق معقول کورولدی . طوغلر کیدوب ایرتسی کون سعادتلو پادشاه ازمید خلیجنی طولاشه‌رق (۵) ساعتده (طوپ یری) منزله کلدی . بومنزل مبارکده جلالی طرفندن واجب‌القتل بر آدم بیله کله‌دی . سعادتلو پادشاه اوطاقدن نه‌ایچه چیقهرق اردوی اسلام ایچره کچن احواله واقف اولمق ایچون تجسس اجرا ایدرک اردوی سیران و دوران ایدوب طاغله چیقهدی ، بر اورمان ایچره اوج عدد مفرت صیغیلره راست کلوب آنلری شکار ایدرک اوطاق اوکنده قربان ایتدی ، حکمه‌الله اوائنده بر معصوم آغلایه‌رق اوطاغه کلوب فریاد ایلدکده جناب پادشاه « بره چوجق ، نه اغلارسک ؟ ، دیدکلرنده غلام صبی . — بر آدم المدن بر سپد کیرازمی آلوب قاچدی ، آردی صره کوزتمد ، چادرینه واروب پاره‌سنی ایسته‌دم ، بنی دوکهرک اشته باشمی یاروب مجروح ایلدیلر ، باقک قائم اقرار ! » دییه‌رک قانی کوستریر . پادشاه فی‌الحال بر خاصکی ایله غلامی کوندیریر ، نه کورسونلر؟ جلالدرک چادری ، اوطورمشلر جمله‌سی کیرازی برابر ییوب صفالانیورلر . خاصکی پادشاهه حالی عرض ایدنجه درحال اوطاق اوکنده جلالدرن ایکینسک بوینی اورولدی ، او آنده آدانه پاشاسندن التمش قدر حسن پاشالی پالسته و دلخسته کلوب حجت شرعیه اووندقدن صوکره اعدام اولندیلر .

بو طوپ یری منزلندن قالقوب جانب قبله‌یه اورمانلر ایچره تطهیر اولنمش یوللر ایله هوای لطیفده کیدوب بایرده منزل آنسدی ، بوراده‌ده اون بر جلالی و برسنجاق بکی قتل اولونوب صدراعظم‌دن پادشاهه هفته هدایایی ایچون بر مرصع زینلی وایکی رأسی ساده دیبا چول ایله آتله کله‌رک عرض قلوب مقبول هایون اولدی . اما غایت خوش‌خرام کیلان آتله ایدی .

کوزی قاشدیر بردی . بوندن صوکره « مهتر چالیجیلر آلابی) کلیر : بونلر پرسلاح آتلر اوزره طقوزر قات مهترخانه چالهرق سلامه طوروب پادشاه اسلامک کلهسنه منتظر اولدیلر . (کوپرولی محمد پاشا) ایسه قوجه صوقرالی کبی عظمت و دارانیله طوروردی ، اکننده سمور قبا نیچه اوزره تیرکش وچار قاب قوشاق ، آیاغنده چرکی فلار وشلوار واردی . اسب صبا سرعته التون زنجیرلی ومرصع رختلر واردی . کنسدی برارش اسب رفتار اوزرنده منقالبه پهلووانی کبی سوار طوروب پادشاه جم جنابک کلهسنه مترقب ایدی .

سعادتلو پادشاه نمایان اولدقده یمین و یسار سلام ویره رک کوپرولینک یدکلری برابرکنه کلدکده همان قوجه کوپرولو آتدن اینوب پیاده اولهرق . آپول ، آپول کیدوب رکاب پادشاهی به یوزینی سوردی . اون ، اون بر آدیم قدر پیاده کیتدکده سعادتلو پادشاه « لالا ! سن اختیارسک ، آتکه یمین ، دستوردر » بیوردقده همان کوپرولی بالارکاب آرش آسه یینه رک برابرجه (ازمید - از نکمیت) شهرینه دخول ایلدیلر .

سعادتلو پادشاه ازمید شهرینه بویه آلابی عظیم ایله کیررکن شاه راهک یمین و یسارینه اهالی شهرک صغار و کباری ، اعیان و اشرافی و اهل حرف و اصنافی مالا مال اولوب پادشاه یولی اوزره سلام آلمغه و استقباله چیقیدیلر . اهل حرفک اللرنده کی دیبا و شیب ، زرباف پابندازلری دوشه یوب سعادتلو پادشاه عرض عبودیت ایله عرض کالای هنر و معرفت ایدیلر . . . صوکره . سعادتلو پادشاه کندویه مخصوص ازمید سراینده قرار داده اولوب معتاد قدیمی اوزره کا هیجه او طاغه کلیر ، دیوان شهریری ایدوب عباداللهه التفات و استمالتر ویره رک احقاق حق ایلردی بو اسلوب اوزره اناطولی مملکتلریله سائر ایالتلرک سبکان و صاریجه کوپکلری شرلرندن رعایا و برابا اسوده حال اولوردی . بومنزله حسن پاشانک قتلی و سائر زوربا و ظالملرک دفع و رفع مظالمی ایچون اسماعیل پاشا تفتیشچی اولوب اون بیئت عسکر ایله اناطولای ایچریسنه سوزولدی ، بو ازمید شهرنده اوچ کون تقاعد اولوب قبودان

عالى ايدى . بونلردە جملە بىك قدر مسلح ، مرتب ، مزىن ، وقار صاحبي اغالدر كە نېچە مى بىشەر ، اونر ، اون بشر زره وكلاھلى اتباعە ماللك اغالدر . بوندن صوكرە « قوجى باشيلر آلايى » كلير : اوچ يوز قطار وپھار صاحبي ، اسكملە چكر ، وقار واحتشامى مكمل ، قرق ، اللى ، بعضا يوز اللى ، ايكي يوز توابع ولواحق صاحبي متعظم قوجى باشيلردر كە ھر برى ميرميرانلغە لايقدر ، بعضيلرى ايالت صاحبي وزير اولديلر . اوليە اغالركە ايچ اغالرى زره وكلاھە مستغرق جلفدان ، منغك ، طريقي ، مصافحە ، كيشە ، حواره ، محمودى وحيدى آنلرە سوار اولوب آلتى پارە آلات ويا بئغھە ماللك بحرى . حوطاصلى (قطاسلى) آنلر ايە عبور ايدوب سلامە طورديلر . بوندن صوكرە « طوغلر ويدكلر آلايى » كلير : ميراخور جملە اوچ يوز عدد اللرى صيريقلى ايچ اغالرى سراجلىرى ، يدكلرنده مرصع زين ورخت وبساطلى ، خزينە دكر كھيلان آنلر اولديغى حالده عبور ايلديلر . آندن امام ومؤذنان ، قوجيلر كىتخداسى ، تلخيسى ، صدارت ، آندن كوپرولى محمدباشا ، اواق صقاللى ، بياض صوفە سياه سمور كورك قابلى كير ، نورانى شيخ صاحب وفا صورت ، اما خونخوار سيرت ، نېچە خاندان سوندورمش ، نېچە يوز بىك معصوم وجانىك جاتى تى قفسندن اوچورمش ، نېچە خاندان صاحبلىرى خانە بردوش ايدوب خانەسندن قاچيرمش ، يمين ويسارنده مطرە جيلرى ، توفىكجىلىرى ، زرتاس اوزرە آيلاق تىللى شاطرلىرى : ديبا ، شيب ، زرباف قنطوره واتكلكلرە مستغرق شاطرلك بللرنده ديدەوى ددەھلى ، زىلبم ومرصع كمرلر ، زرین سيف محزملر ، اللرنده تېرلر واردى . . . بوندن صوكرە ايچ اغالرى مرور ايدلى : « ايچ اغالرى آلايى » : جملە بش يوز عدد پاك وپا كيزە ، بيقلى شهباز بىكتلر كە ھر برى رستم وسام وزریمانە ميدان او قور جملە آلات سلاھە مستغرق فدائى ، مروانى سواريلر ، دلاور وھنرورارلر ، قفان ارسلان كى بىيكتلر ايدى . اللرنده قارغى صيريقى ، بىللرنده اك مشهور اوستەرك قىلجىلىرى اويلوقلىرى آتندە خستلر مھيا وحاضر باش طورور ، بوييكتلردە آت باشى برابر سلامە طورديلر كە آلات وسلاھلرينك شغشەسى

یو قلمون ابراز ایدردی . بو کیلان آتلی بجرى قطاس ایله ابرش کل اندام مثال اولوب هر آتک باشلرنده آبلق جیغه لر ، کردنلرنده ذیل بم . وجیغه جیغه لر ، آلتیشر پاره پولاد نخبوانیدن یا نخبقلر و پوسکولالی حریر سینکلکلر اولوب آلتنده یالمانی حربه لر ، کوکسلرنده دخی حربه لرله زین اولنمش بساطلر واردی ، حاصلی عجیب بر صورتده اراسته ویراسته قلمش غازیلر ایدی . بونلردن صوکره « یمین و یسار الیلری ، کلیر . بونلری کوپرولی ایجاد ایتمشدی . بیک عدد کزیده صاغ قولده ، بیک عدد کزیده صول قولده پاک و پاکیزه مساج عسکر ایدیلر . صاغ قول عسکری جمله سیاه صاریقلی ارسلان کبی ارلر ایدی . بونلرده کیلان آتلی اوزره ، آت باشی برابر سعادتلو پادشاهه سلام طور دیلر . بوندن صوکره (صالحی آلای) کامل بیک عدد کیلان آتلی ، اللری قطار صیریقلی ، چتال بیاض صاریقلی ، اکثریا سیفی و مولوی کلاه لر اوزره دستار محمدیالی ، مکلف و مکمل یکه تاز آتلی عسکر اولوب سلامه طور ورلردی . بو عسکری ده کوپرولی ایجاد و پیدا ایله دی . حقا که « صالحی » دیسه که صالحی و جری بهادرلر ایدی . بوندن صوکره (سردن کچدی لر آلای) کلیر : بونلرده کوپرولونک ایجادیدر . بیک عدد کزیده مطروش ، کوزی قانلی شهباز و یارار ، کیلان آتلی ، الی توفنکلی آتلی فشان عسکر بی امان اولوب آت باشی برابر سلامه طور ورلردی . بوندن صوکره « کیلارجیلر آلای » کلیر : جمله اللری صیریقلی ، کیلان آتلی اوزره بش یوز نفر آدم لر ایدی . بوندن صوکره « چاشنیکیلر آلای » کلیر : بونلرده باشلرنده قرمزى کچلر اوزره زردوز اوسکوفلر اولوب کیلان آتلی اوزره اللری صیریقلی ، صیریقلرک اوچلری یالماندن اشانغی سیاه طوپالی قارغی ، قطار مزراقالی بش یوز عدد چاشنیکر آلای ایدی . بوندن صوکره « متفرقه لر آلای » کلیر : بونلرده بیک عدد مسلح ، مزین ، اسب کیلانه سوار عسکر اولوب اللرنده قطار صیریقلر ایله قرارده ایدیلر . بوندن صوکره « واجب الرعايه اغالر آلای » کلیر : یو حقیر او یا بوز مرده دن ایدک . اما حمد خدا وقع و وقار یز قوجی باشیلردن

اصل کوزه چاربان « تانار آلابی » در که جمله سکنز بایراق نوغای ، باردانچی ، منصورى ، شیرینلی ، اورومبتی ، جان صداقی ، ارسلان نوروزی ، چوبانی قوملرندن سیم شیرینی نوغای قالدیقربی کیمشله ، اللرنده شیداق قامچیلریله آت باشی برابر سلامه طور دیلر . صاغ قولده « دلی آلابی » صول قولده « کوکلی آلابی » کورینوب بایراغی آلتنده بیکر عدد مسلح ، مزین ، قیلان ، ببر ، آیو وقورت پوستلی ، وقار صاحبی ، سمور تاجلی صالحلی ، یحیالی ، یالی بکلی ، سمندر اوی ، قاسم بکلی ، حیدری ، قلندری ، غازی بورچاوی ، غازی کوموش الیاسی ، دلی هرومی ، غازی آورانوسی عسکرلر اولوب کونا کون تاجلربی کیچ قیلوب هر تاجک اوزرنده کونا کون جیغ جیغه ، چلدکله طورنا شاهین ، زغنوش وقره قوش تویلری ، قنادلری ! تاجلرینک تپه سنده جوزرومی قدر بلور ونجف ، مورام وغیری شعشه باش طاشلر وار . . . نیچه دلیرک ، کولکلیلرک باشی آچیق آلتنده وایکی قولاقلری یانلرنده دلیکله آچوب طورنا ، شاهین ، زغنوش تیللری صوقش ، کله لرینه تسلیم داغلی ومقتل الحسین یاره لری آچمش ، وعذار وراسلری کلکون اولمشدی . اللرنده کی قوصدرا نچسه صیرقلرنده قورت پوستلری صاریلی بونلرک شعشه سیله از مید ححرامی لاله زاره دونمشدی . آرقالرینه وایکی قولوقلرینه قرنال ، دوه قوشی ، قره قوش ، دولنکچ ، کوچوکن قولشربنک قنادلربی باغلابوب بر عجیب ومخوف هیئت دهشت ناک آلمشلردی که آدم شبهه سز قورقاردی . چزمه لرنده برر قاریش دمیر چرخلی ، چکر دکلی ، چرخ فلکلی مهموزلر ، آرقه لرنده تکنه قالدقانلر ، فیل ، تمساح ، بغه ، کرکدان دریسندن کونا کون حلب قالدقانلری وار ، اکثریا زره ، کلاه ، طولغه ، سرپناه قتلایوی ، قاز کوكسنی کیملره مستغرق روم ایلی غازیلری ایدی . جمله سنک آتلی ، بیدکلی ، سوار اولدقلری آتله افلاق ، بغداد ، دوربجه ، دلی اورمان ، صالحلی ، طاشلیجه وهرسک دیارینک یارار ، بنام آتلی ایدی . آتله هپ طونا کچدی ، حسنی ، حسینی خون آلود قینالی ، بورچاوی وغازی میخالی اولانلر آل قینالی اولوب بعضیسی ده نقوش

ایلدی سده نه چاره که الی کلچده ! همان یچاره کندیسنی دریاه اوروب غرق اولق صدندده ایکن جلادلر یتیشوب اونو ده دریاده قبل ایلدیلر ، حقیر اول یکتک نعشنی چیقاروب برکنارده دفن ایتدیردم ، حالا قبری قواق اسکله‌سی قر بنده معلوم ونم‌ایاندر ، سائر نمشلی بوس‌تانیجیلر دریاه دوکرلدی !

نتیجه کامل یکرمی کون بو حال ایله کچوب پادشاه عالم پناه صحرای اسکداردن کوچهرک (پندک) منزله کلدی ، حکمت خدا اول کون دیوان عصرده قبله لی پاشا جانبدن ایکی یوز عدد مظلوم وغیر مظلوم آدملر قیدوبند ایله کلوب او مجرملری قانون اوزره کوس اوکنه دیزدیلر . جلادلر ایکی باشند قلیج اورورلرکن بی کنهاک بری دست یسته ایکن یردن پرتاب قیلوب جلادک برینه اوپله بشتنی اوردی که جلاد بیلدیردن اولسنه دونوب باغرساقلری ایاغنه طولاشدی بیکناهم ، ایلمدن ، ولایتمدن سؤال اولنسون !» دیرکن برجلاد دخی یتیشوب او یکتک کله‌سنی غلطان ایلدی . سعادتلو پادشاه بورادن دخی قالقوب یدی ساعتده (ککبوزه) یه کلدی . بوراده سیواس بکلر بکیسندن یتمش نفر جلالیلر کلوب ، وطاق نه طاق سرابرده‌سی اوکنده کله‌ری تنلرندن جداقلندی . بورادن (هرکه) یه وارنجیه قدر طاراجق یوللر اولغله یکچیری وجبه‌جی اوجانگن برکون مقدم کیمه‌سی ایچون فرمان شهریاری صادر اولدی . یکچیری اغاسی قابنو مصطفی پاشا فقیر رحلتلری چایدروب عزم‌راه ایلدی . بواننده سعادتلو پادشاهک بوس‌تانیجی باشی قاییغی وقودان کوسه علی پاشا ایله باشدارده هامبونک کلدیکی خبر آلتدی وبومنزله اتی بلوک خاقنک خاطرلری یاییلوب وافر انعام واحسان اولوندی . آلات وسلاحلری تزیین ومرتب ایدرک یکدل ویکجهت کیمه‌لری ، وزرا وکلانک ده پادشاه درنکنده اولان ایچ اغارلیه جمله بلوکرنده خیمه‌لریه مکث ایدوب سنسجاق آلتنده سفره اوشمه‌لری فرمان اولندی ، بعده ککبوزه‌دن قالقیلوب (اغاسکله‌سی) منزله آرام ایلدی . بوراده چوروم سنسجاقی بکندن یوزنفر جلالیلر کلوب لب‌دریاده کله‌لری

اسکدارده مکث اولنوب نصف الیلده نیچه بارگاه و چتر مسلملرده صوت
 حزین ایله توحید و تمجیدلر اوقونوب عبادت اولنوردی . علی الصباع دیوان
 بادشاهی اولوب سرارده اوکنده کوس خاقانلره طرملر اوربله رق ایالت
 بیالت حجت شرعیلر ایله جلالیلکی ثابت اولمش کیمسه لری مفتش پاشالر
 قید و بند ایله کوندر دکارندن کورسلر اوکنده بعدالدیوان نیچه یوز آدملر
 سوروکله نیر، علی الترتیب جلاد فلکلر بوتدر بناء للهی دیزوب تیغ آتش تاب
 ایله بووجودلری دیلم ، دیلم ایلردی : عادتاً

جلاد فلك بوینن اوروب برنیچه شخصک کوردم قمنی باشقه یاتار ، باشقه ققاسی
 بیتنه ماصدق ایلردی واسکدار بوطرز ایله انسان نعلشرلیله دونادیلیردی .
 برقاچ کون ایچنده اسکدار لاله زار خون بی آدمه دونوب تعفن ایله
 حصوله کان بد رائجدن ارباب دیوان مضطرب اولمغه باشلادی . قانلر
 اوزرینه اولورجه سنه قونان مکثلر خیمه لرده آسایش بال ایله اوتورانلرک
 اوزرلرینه قونوب هرکسک اثواب و دستارینی خون آلود ایلردی .
 صاحب طبیعت اولانلر بدرائجدن وسینکلرک هجومندن طعام تناول
 ایده مزلردی . اردوی اسلام اوزرینه اوقدر سینک مسلط اولدی که وقت
 ظهرده شمس آتش تابک تأثیرینه مانع اولوب ضیای آفتابی بردن منع
 ایدرلردی . بو احوال پرملال یدی کوندن صوکره اعلام اولندقدنه نعلش
 بی آدم ایچون قویولر قازیلوب بشر ، آلتیشر کسینلری قیولره طولدیرمق
 تدبیر اولندی . نهایت قویولر قازیمه دن ده غنا حاصل اولوب عسس باشی
 وسائر نعلشری آراهلره تحمیل ایدوب حیدر پاشا باغچه سی اوکنده دریایه
 دوکرلردی . نهایت بونکله ده باش اولیوب محکوملری ، دیوانده محاکمه سی
 کوریلنلری قواق اسکله سنه کوتوروب اوراده قتل ایله مک تدبیر ایدلدی ،
 هرکون یوزلرجه قواق اسکله سنده آدمی زاده قانی دوکولوردی . حتی
 برکون بریکیت غریب جرأت ایدوب الی باغلی ایکن سکیردوب جلادک
 برینه اوله بردیمه اوردی که هان سینته جلاد طشره چیمقوب باغصاقلری
 ایانغی اوکنه دوکولدی ، بونک اوزرینه بیکیک سائر جلادلره ده هجوم

حضورینه واروب دست بوس ایتدم، کوپرولی . — ائی بیلدمکه ملک احمد پاشا بر کونا آدمدر که سزک ضبطکزه قادر دکلدرد ، نه دن بویله بدناملق ایدرسک؟ تیز برعشر قرآن اوقو! « دیدکده حقیر صورت اعلا ایله (ووهینا لداودالسلیمان نعم العبد) آیتلریخی تلاوت ایلدم . کوپرولی محمد پاشا صفاسندن « سن اولیام ، بزم خدمتمزده اول « دیبهرک حقیری سائر اغواتی زمره سنه الحاق ایلیهرک بالغامابع تعینات ویردی . بز دخی شب وروز دعای خیره لری ایله مشغول اوله رق بر آئی استانبولده اوتوروب سوکره اناطولی دیارینه جلالی اوزرینه کیتدک .

۱۰۶۹ رجبنده سعادتلو پادشاه ایله برابر اناطولی یه جلالی اوزرینه

سفره کیتدیگمز

مقدما حلب قلعه سنده برچوق جلالی سرکرده لرینک کله لری کسلیوب دردولت اوکنده غلطان ایدلدی . سوکره بقیه السفیرینک دخی اورولسنه فرمان اولوب پادشاه اسکندر ظفر بالذات جلالیار اوزرینه متوجه اولدی . ابتدا طوغ هایون صحرای اسکداره قوندی . حضرت پادشاه دخی سرپرده هایونده مکث ایدوب جمیع عساکر اسلام محروسه قسطنطیه دن باشدارده هایونه سوار اوله رق ارض مقدسه ملاصق اولان اسکداره کچوب سرپرده اوکنده قرار داده اولدیلر . اوخاک غنبرینه قدم باصنجه حضرت پادشاه بر قاچ مصاحبلیله نهانیجه اسکداری محمود افندی قدس سره حضرتلرینک مرقد مبارکنی زیارت ایدوب روحایتلرندن استمداد ایلدی . فقرای جلوتلرینه دخی برکیسه مسک زر خالص تصدق ایدوب اوتاغ نه طاقنده قرار بیوردیلر . جیوش مسلمین دخی طاغ ، باغ وسائره یه ، بولغورلی جوارلرینه قدر خیمه وخرکاهلریله سریلوب صحرای اسکداری لاله زاره دوندردیلر . بو حال شادمانی اوزره یدی کون یدی کیجه دشت

ایدرز « دیدکارنده پاشا — بلی ، صوچ اول سفیه ایله قپوچیلر کتخداسنده وویکل خرج ابراهیم اغاده در . حتی برکره اولیایی واندن عجم شاهنه ایلیچیک ایله کوندر دیکمه بوقیری بکاجوق کچدیلر . بن ده « بره ، شو اولیادن دیلکزی چیک ، بن آنی معذور کورمش وغفو ایله شم . اول برابدال آدمدر » دیدمدی ، ایشته شمدی اثری ظهور ایلدی . بونده نسنه یوقدر ؛ آتیبین ، قلیج قوشانان بیکیتلر آراسنده بویله اولور . تیز چکمهجه قاضی سیله نائبی چاغیرک « دیدکده قاضی کلوب کشف ایلدی ، جمله حصار شهادتیه . اولا خزینه دار خشت ایله اولیایی اوروب اوایا دخی طاهر فلیجیله آنی اوروب واقع حال بودر دیه شهادتلی و حجت شرعیه یازیلوب ویرلدی . خزینه داره وحقیره جراحلر اوشوب تیماره باشلادیلر . پاشا حقیری قوناغه آلوب بیله یاتوب بیله اوتوردق . علی الصباح طوغلر سیلوریه طوغری کیتدی . خزینه داری کمی ایله استانبوله کوندر من صدندنه ایکن کورولو وزیردن پاشایه « تیز ، اولیایی بکا کوندره سک سن انک قیمتی بیلمزسک وبر خدمتکله قوشمازسک » دیو مکتوبلر کلدی . پاشا حقیره یوز اللی التسون خر جراه ویروب برات و مکتوبلر اعطا ایدرک کوله لر می واثوابی خزینه سنه آلوب « اوایام ، بر قاچ آیدن می ویا کوندن می ، بوسنه دیارینه کله سین . « دیو خیر دعالر ایدوب وداعلا شه رق کیتدی . همان مباشر اغا بو حقیری چکمه چدن طشره آتدن ایندیروب بر بار کیره بیندیره ک آرت قارندن آیقلریمه بوقاغی اوروب قید و بند ایله کورولو حضورینه کوتوردی . خزینه داری دخی تسکره ایله کوتوردیلر . همان حقیر مالکک حجت و مکتوبلری ویردم ، قرائت ایندکده « اولیا ، سن الم چکمه . لکن سن اولورسه ک خزینه دار صاغ قالیرسه آنی اولدیر یرم ، خزینه دار اوله جک اولورسه بو حجت ایله سکا اولوم یوقدر . اما اولیایی یکچیری اوچاغنده حبس ایله سونلر . تا که جهان قاچ بو جاقدر بیلسون « بیوردقده خزینه داری وحقیری طشره چیقاردیلر . حقیری محضر اغا او طهمزه کتوروب اوراده یکر می کون حبس یاتدق . حمد خدا خزینه دار اول ورطه دن خلاص اولدقده حقیرینه کورولی

ایله ذوق و صفا ایدرکن پاشانک سرکارده اولان برقاچ اغاری کلوب حقیر ایله چکیشمهک باشلادیلر. حقیر. — بره وارک، هی ادملر! قورقماک، بن سزک منصبکزه طالب وراغب دکلم. بن برسایح عالم وندیم بنی ادم؛ وارک بندن حرصکزی کیری الیک» دیدم. انلردن بری. — قیا سلطان اولدکن صوکره سن نهیه قادر اولسهک کرک! شمدیدن کیری بز سنی اولدوریز. دیدیکنده حقیر ریشخند آمیز ایله بونلره کولدم. بوئشاده غلامک بری کلوب. — سلطاتم، هله برکره کلوب کورک، سپددهکی اثوابک حالی» نینجه حقیر طشره چیقدم، نه کورهیم: سپتلی خزینه‌دار قیروب جمله ذی قیمت اشیالار خاندن طشره چامورلر ایچنه دوشمش، یاغور یاغوب خراب اولورکن غلامک برینی بعض اثوابی وبرکلام قدیمی چاموردن قالدیریرکن قلیج ایله اوروب مجروج ایشلر. بو حالی کورنجه حمیت طمرلرم غلیانه کلوب کوزم دنسای کورمز اولدی «بره خزینه‌دار اغا، قپوجیلر کتخداسی عثمان اغا؛ عیب دکلدرکه بویه ایدرسکز؟» دیدیکمه هان خزینه‌دار یرندن پرتاب ایدوب حقیرک اویلوغنه اویله برخشت اوردی که کباب شیشی کپی بریامدن کیردی، او بریامدن چیقدی... جمله حضار مجلس «بره، بره خزینه‌دار اغا! عیدر» دیدکلرنده حقیر همان خشتی اویلوغمدن چیقاروب «شاهد اولک، اغالر!» دیدیکمه کوردم که خزینه‌دار توابع و آلات و سلاحیه اوزریمه کلیرلر. حقیرک آتی حاضر ایدی، کورولیدن هنوز کلدیکمدن قلیجم دخی بیلیمده ایدی، آته ینوب «اللهه ایصار لادم سزی اغالر!» دیدم: نتیجه چکمهجه خانی ایچره اویله برعربده عظیمه مز اولدی. کچوب کوردمکه خانک قپوسنه زنجیر چکوب قپویی سد ایشلر. حقیر بویه‌جه عربده ده ایکن پاشا واوغلی وعشیرتمزدن برقاچ آبازه کلوب آرایه کیردیلر. پاشا. — بره اولیام، بونه‌حالدیر؟» دیدکه حقیر. — نه حال اولسه کرک! سنک حقیره کثرت محبتکدن ایشته بویه اولدی، طشره چامورده یاتان اثوابلریمی کوره سکز» دیدم جمله حضار مجلس اغالر — والله سلطاتم، اولیاچلی نک ذره قدر صوچی یوقدر، هپ صوچ خزینه‌دار کدر، شهادت

۱۰۶۹ سنه سی جمادی الاخرینک یکر منجی کونی استانبولدن

بوسنه یه کیدیکمز:

اولا (طوبیحیلر) قصبه سنه قونیلوب بوراده کامل بر هفته او طور دق .
 جمیع مهمات ولوازمی کورورکن افدمز حقیری بلکه یکر می کره کوپرولی
 محمد پاشا حضورینه کوندردی ، گویا قپوکتخداسی ایدم . کوپرولی حقیردن
 حظ ایدوب نیجه قرآن عظیم او قوده رق صفاسندن قپوکتخدامن اولان
 زهدی افندی یه بیوردیلرکه : پاشا بو حافظ اولیایی قپوجیلر کخداسی ایتسه
 حظ ایدردم . پاشا که بویله یاز « بوتنیسه اوزرینه زهدی افندی دنخی پاشایه
 یازدقده پاشا : نوله کاشکی اولیا قپوجیلر کتخدا لغمزی قبول ایتسه ؛ اول
 آخر محرم رازمز و یقیندن اقر بامزدر . « دییه یکی قپو یولداش لرمن ایشیدوب
 نیجه سرکارده اولانلری حقیره حقارت نظریله باقمه باشلادیلر . پاشا حقیره
 — کل ، اولیام ! سنی کوپرولی رجاسیله قپوجیلر کتخداسی ایدیم ، دیدکده
 حقیر . — باریک الله ، سلطانک امامی و مصاحبی مثابه سنده ایکن ایش ایچنه
 کیروب خدمتکار اوله رق طعن اغیار و سائر دردلری چکه نم . « دیدم ،
 پاشاده اوسودادن فراغت ایلدی . ایرتسی کونی (کوچوک چکمجه) یه ،
 ده ایرتسی (بیروک چکمجه) یه واردق .

سرگذشت و سرانجام اولیای بی‌کناه

بومزلدن پاشا ایانگار ایله کوپرولی محمد پاشایه بعض احوال ایچون
 کوندردی . ینه چکمجه ده پایه کلوب کوپرولینک مکتوب محبت اسلوبی
 و یروب پاشانک وافر حظ و التفاتنه مظهر اولدم . حقیره برسمور قفاسی
 کورک کیدیردی ، بیوک چکمجه خاننده اولان قوناغمزه کلوب سائر اغوات

واوتاغ نه طاقلر حضور پادشاهیده ینه ملکه احسان اولوندی . سعادتلو
 پادشاه افدمزه بر سمور کورک کیدیروب « بوسنه سرحدنده سردار
 معظمم سک . » دیو باشنه بر صورغوج شاهیی کندی ایله صوقدی .
 « یوری ، الله تعالی معین وظهیرک اوله . » دیو خیر دعا ایدوب پاشا عادت
 قدیمه‌سی اوزره « السلام علیکم پادشاهم ! » دیو چیقوب کوپرولی ایله آت
 باشی برابر کوپرولی وزیر سراینه کلدیله ، اوراده بعدالطعام کوپرولی بزم
 پاشایه برسمور خلعت فاخره کیدیروب « منصبکی الله مبارک ایله ، اماندن
 برجام وار : اسماعیل اغا نامنده برمدیر ، برمحصل یارار ایش کورمش آدمز
 وار . بوسنوی الاصلدر . آنی لطف ایله شمدی بوسنه‌یه مسلم کوندر . » دیدکده
 ملک پاشا . — والله سلطانم ، سنک رجاک جانه ، باشه کچر امانک حمایه‌کله بکا
 مسلم اولان بنجه طره قوزی سویله شوب یوقاریدن اشاغی معامله ایتدکده بن
 دخی کندیسنی عزل ایدرم ، صوکره سکا کلدکده کونا کون شکایتلر ایدوب
 ماینمزه نفاق براقیر و بنم درد و بلاعی چکمش ، حسن خلقلرینی بیله‌دیکم
 غریبلرم واردر ، بوکونکی کونی کوزه دیر لر . کلام صحیح اولدرکه آنلردن
 برینی مسلم ایتسه‌م کرک ، معقول مشاوره دکلی ؟ » دیر ، کوپرولی محمد
 پاشا . — سن آنی بنم رجام ایله مسلم ایتمه قبول ایتدک ان شالله باشکه برابر
 بر وزیر ایدوب کندوسنه اوستکدن بوسنه‌یی ویربرم » دیدکده ملک
 پاشا . — الله مبارک ایله ، برادر ! ایسترسهک اوستمدن بوسنه‌یی دک اوستمدن
 وزارتی ویر ! » دیر ، بونک اوزرینه کوپرولی آتشاره اولوب « همان یارین
 قالدق منصبکه کیت ، قیا اوله لی سنک عقلکه خفت کمش ! » دیو بعدالشربت
 والبخور ملک احمد پاشا کوپرولی ایله وداعلا شوب طوغری شیخ الاسلامه
 واریر ، آندن سراینه کلوب اول آن طوغلر ایله قوناقچی ابراهیم اغا بیله
 عدد بیکیتر ایله طوغی ادرنه بوسندن طویحیلر قصبه‌سنه کوتور دیر . ایرتسی
 کون علی الصبح آلی کوشکی دینسندن آلی عظیم ایله مکمل و مکلف
 ویر سلاح عسکر ایله استانبولدن چیقوب بوسنه‌یه یونلده .

حقیرك فوتنه تاریخم :

اولیا خیر دعا ایله دیدی تاریخن قیا سلطانك اوله روحنه منزل فردوس

دیگر بر تاریخ حقیر :

برا کسیکلی دیدم ای اولیا افغان ایله تاریخ

ملك سنك ایله دوکونسون که ایرلدی قیاسندن

قیا سلطان وفاتك یکر منجی کونی ملک احمد پاشای سعادتلو پادشاه کوپرولی ایله برابر حضورینه چاغیروب : ملک لالام ، باشک صاغ اولسون ، الحکم لله ایله اولور ! قیابك آجیسنی رفع ایتک ایچون سکا بوسنه ایالتی مفت و مجانا احسان ایلدم . اما سیدی احمد پاشا اوراده چوق ظلم ایلدیکندن آنی عزل ایدرک سکا ویردم ، عدالت ایدوب او طرفلرده وندیک دشمنلرینه کوز آچدیرمه ، ایلی ، ولایتی نهب و غارت ایدوب نیچه قلعه لرینی قبضه تسخیرکه آل و هر خط شریفله عمل ایله ، سرحدلری کوزلجه محافظه و قلعه لریمی تعمیر و کرکی کبی ترمیم ایدوب کوزت . بن سنک قیزیکی و مال و املاککی ، حرمین شریفین طولابنه قونان مالنی انشالله کوزلجه کوزه دیرم . اما ایچنه جبه خانه یه متعاق چوق شیلر کیرمش ، انلر بیلیرمکه سنک مالکدر ؛ زیرا قیا سلطان سندن غیری وزیر و ارمادی که اوتاغ ، زره ، کلاه ، توفک قالقان و سائر آلات و سلاح میراث ییه . آنلرینه سنکدر ، تیز ویریلسون » دیو فرمان شهرباری اولنجه پاشا . — پادشاهم ، بنم بیک یدی یوز کیسه مالم والی ییلدن . بری یتیش کیسه بنم مهرمله در ؛ پادشاهم حقمدر » دینجه کوپرولی . — بلی ، سنک مهرکله اما ، سکا هر منصبه کیتدکجه یوز ، ایکی یوز کیسه و یروب ینه سنک منصبلردن بورجکه طوته رق مهرکله مال کوندروب بورجکی ادا ایدرک » دیر ، همان سعادتلو پادشاه کوپرولویه « جانم وزیر ، ملک لالامه اول مالدن اون کیسه التون ویوز کیسه غروش ویرهلم » دیدکده کوپرلیو : پادشاهم قلمیه سنی بوسنه منصبنی بو اون کیسه التون ویوز کیسه غروش ویریرسک ، والله پادشاهم ای احساندر و فرمان پادشاهم کدر . » دیدکده در عقب اون کیسه التون ویوز کیسه غروش و جمله مقدم آلمان مذکوت آلات سلاح

طوتوب سلطانك قبری اوزره دوشهرك خاك آلود اولدوقده كوپرولى . —
 بهی آدم ، عیب دكلیدر برعورت ایچون بویله ایدرسك ؟ الم چكمه سكا بر
 سلطان دها ویریرم ، عهدم اولسون . « دیدكده ملك . — عهدیکه يتشمه
 دیدی ، كوپرولى غضب آلود اولوب کیتدی . جمله وزرا دخی پاشایی آلوب
 سراینه کوتوردیلر . حقیر قیا سلطان تره‌سندده یدی کون یدی کیجه قلوب
 بش ختم شریف تلاوت ایلدم ، زیارته کلن سلطانلردن یدی کونده یدی یوز
 قرق آلتون ، یکریمی بیک چیل جیب آچقه‌سی ، یدی شامه عنبر ، التی اوقه
 عود پیدا ایدوب خیر دعا ایدردم . اما ینه هرکون بش وقتده ملك احمد
 پاشا کلوب بررختم شریف تلاوت ایتدیرهرك غریو و فریالز ایدرك « آم
 قیام ، کوردیکم واقعه بوایدی که اشته بدنن جهات جهات طلاق ایله بوشاندک .
 دیر ایدی . حقا که اول عصرده اون یدی عدد سلطانلر وار ایدی ، هیچ
 بریسی ملك ایله قیانك چندیکی کبی کچینه مز ایدی . سلطان مرحومه غایت
 عاقبت اندیش ، عاقله ، مدبره ایدی ، حقا که مراد خان رابعک دختر
 پاکیزه اختری اولوب جمله سلطانلره احسان وانعاملر ایدردی . اما ناکام قیا
 مرحومه حین شهادتنده هنوز یکریمی یدیسنه کیرمشدی . ملکدن غیری به
 وارامشدی . حالت نزعندن اوچ سنه مقدم کندیسندن کونا کون کرامت
 درجه‌سندده رؤیای صالحلر ، غرایب و عجایب کلمات استماع اولونوردی .

خلاصه بو قیا سلطان حقنده بیک بیت مرثیه یازسهلر حسن خلق
 وخصالت جمیله سنك ذره قدرینی تعریف و توصیف ایده‌مزلر . ملك احمد
 پاشا بو حقیره تره‌سندده تسبیح و جزؤ خوانلق و تره‌دارلق ایچون یوهیه
 یکریمشر آچه وظیفه معینه ایدوب ماه و سال بالغدو و آلاصال متولیدن
 آ ایردم . بر منصبه کیتسهك یریمه وکیل نصب ایدردم . حالا قبر شریفی اوزره
 اوقات خمسده ختم شریفلر تلاوت اولنورکن بخور و عنبر خاملر یانوب رائحه
 طیبه ایله قبر منورینك قبه‌سی پر نور اولوب باشی و آیانخی اوچنده آدم قدی
 قدر مطلا شمعدانلر و مضع ، مجوه کونا کون قنادیل ایقاد ایدلیمر ، اوزری
 کعبه اورتوسیهله پیراسته قلنمش برقبر منوردر .

صلحا ، وزرا بیک عدد قایقاره سوار اولدیلر . و توحید ایله قایقار قیانی کوتوردیلر . او انصافه خاطریمه یکرمی سنه مقدم واع اولمش برسرگذشت . و سر انجام کلدی :

ملك احمد پاشا قیانی آلدی ، زفاف کیجه سی قیا ملکی یانسه اوغرا تمدی . بر کرده پاشانک صفانک بریانی یولغله پاشا صفالی تمام اولنجه یه قدر بش آی قبه آنته کیده مدی . نتیجه مکر ملعون مصاحب لر منجم و جفار لر کویا سلطانک طالعنی بوله رق « صاقین سلطانم ، سن ملکدن حامله قالما ، آخر آنک مضرتی چکوب طوغورورکن شهید اولورسک » دیو مرحومه سلطانی فور قوتد قلرندن پاشایی یانسه اوغرا تمیوب کامل یدی ییل پاشا قوری جریمه چکوب سلطانک یانسه وارمدی . برکون والده سلطان . — قیام ، سن هیچ طرغودمازسک ، پاشاک قبه آنتده کی منصبه کیتمیور . نیچون حامله قالمازسک ؟ » دیسه کندیسینی تکدیر ایدوب ملک پاشا ایله یوزلشدیریر ، پاشایه والده هرجهتجه دستور ویرمکه اوکیجه قیا سلطان حامله قالدی .

آندن قیا سلطان طقوز آی اون کون صوکره برقیز دنیا یه کتیروب نه اولدی ، نده یوزینک نوری بوزلدی . آخر پاشایه محبت ایدوب جمیع مصاحبه مفسده لری مجلسندن قوغه رق هب صحبتی پاشا ایله ایدی . اما نتیجه کلامده مقدمکی استخراج صاحب لرینک سوزی اوزره ملکدن حامله قالب دوغورورکن شهید اولدی

بوسوزلر قایقده خاطر مه کلوب بو احوالی پاشایه اشراب ایتدی کمده پاشا . — بلی او یله اولدی ، بوبرسرخفی الهیدرکه دکمه استاد کامل بوکا واقف اولاماز . حقا که اون یدی ییل دن صوکره شمده حر شهید اولوب کتدی ، آه قیا سلطانم افدم ، ولی النعمتم جانم ! « دیو بیچاره ملک آغلا یه رق و باغچه قیوسنه واردی ؛ اورادن نیجه بیک آدم تابوتی کتقلرینه آلوب تا ایا صوفیه جامعنه متصل سلطان ابراهیم خان و سلطان مصطفی خان تر به سنده حر منه ناظر پنجره نک ایچ یوزنده دفن ایتدیلر . هان پاشایی او محله صرعه

دارالسعاده اغاسی، خزینه‌دار اغا، خزینه‌دار باشی جمله وزراکلوب ماللری
 اخذ و قبض ایدرک درخزینه ایلدیلر، بیچاره جواری بی ایسه عریان و پریان
 براقرق قیا سلطانک تجهیز و تکلیفینه مباشرت ایلدیلر. زواللی پاشا کویا واله
 و حیران اولوب اطرافه آلائی آلائی باقارکن استانبولدن بر بالطه‌جی کلوب
 پاشانک استانبول سراینده بولنان بیک یدی یوز کیسه، اوچ بیک توفنک،
 ایکی یوز قلیج، سکز یوز عدد رخت و غداره و سکز یوز زره و کلاه، سرپناه
 و قوچاق، یانچق و صوطاسلری، اوچ عدد زراندوز اوناغلری، حاصلی
 قرق ییلق بر وزیرک جمع ایلدیکی آلات و سلاحی (قیا مالدر) دیه ضبط
 بوقبض ایلدکلرینی بیلدردی. پاشا فریاد ایدوب. — بره عورت زره،
 کلاه، قلیج، اوناغ، توفنک و قیلان پوستتی نیلر؟ انلر بنم مالدر. قیا
 بوراده اولدیکندن آنک سراینده بولوندی « دیدی کیمسه دیکله میوب
 پاشانک بیک یدی یوز نقد کیسه، یتیش کیسه آلتون، اون کیسه
 قده کتبخدا مالی آلتون دخی کیدوب پاشا بوکره مال و جانندن ایریله‌رق
 « یا صبور، الحکم لک » دعاسنه مقید اولدی... هان استانبولده کوپرولی
 وزیر « قیا سلطانک مالی جمله والده خاننده کی اورته قله‌ده در » دیو کندیبی
 واروب درت طبقه‌سنه کیروب بریوک مصر حصیریه بر مرتبانی طباندن
 باشقه برشی بولامیه‌رق خائب و خاسر قایغه بینه‌رک ایوب سلطانه کلدی.
 قیا سلطانک جنازه‌سنده حاضر اولوب جمیع ماللری دفتر ایله بوستانجی باشی
 قایغه قویوب « جمله‌سنی حرمین طولابنه کتورریز » دییه کتوردیلر. ملک
 پاشا. — آه بره آدملر، بن صاغم، کریمه صاغ و حال حیاتده. تسلیم
 متولی اولمش بو قدر مالی وار، بو اثوابلر ایچره بنم کنسدی اثوابلرم دخی
 وار. « دییه فریاد ایتدیسده کوپرولی فریادینه باقایوب « حرمین طولابی
 امین یردر، بزده کریمه‌سی ایچون بو ماللری اخذ و حفظ ایدرز. » دیو
 جواب و یروب « قالدیرک جنازه‌بی » دییه‌رک مرحومه سلطانی قالدیرتوب
 ابا ایوب انصاری جامعده یوز بیک آدم غریو و فریاد ایدرک نمازینی قیلوب
 امام اسکله‌سنده بوستانجی باشی قایغه جنازه‌بی قونوب جمله علما، و کلا،

افندمرك بوواقعه‌ی نقلدن یکریمی آلتی کون صوکره قیا سلطانک ایکی کونی تمام اولوب وضع حمل اثناسنده جمله سلطانلر ، همشیره لری ، مصاحبه لر ، ایش کورمش ، حکیم مشرب ، حاذق ابه قادینلر حاضر اولوب حمد خدا اولیله مبارکده قرق ختم شریف و قرق بیگ صلوات شریفه تلاوت اولنورکن خلاق عالم ناقه صالحی چیقاریر کبی ، قیا سلطاندن دخی برجکر کوشه دختر پاکیزه اختر مشتق ایلدی ، اول کیجه صباحه دک ایوب سلطان یالیسنده و شهرنده سرور و شادمانیلر اولونوب صباحه دکن پاشا مالندن اون کیسه تصدق ایتدی . قرق کیسه مال دخی قیا سلطان تصدق ایدوب بش یوز آدم کسوه کونا کون ایله ملبس اولوب هر برلری خیر دعا خدمتده اولدیلر . اما حکمت باری ایله انا رحمنده « صوک » تعبیر ایتدکلی شی معصوملر تولد ایدنجه عقینجه رحمن اینوب اما مصدرندن طشره چیقماز ، ایشته قیا سلطان لحم و شحم صاحبی اولغله رحم ایچره « صوک » قالب سلطانک یوره کنه یایدوب اوکیجه و صباحیسی شهر ایوب ایچره سرور و شادمانی جزع و فزغه مبدل اولوب پاشانک جمیع توابع ولواحقنک باشنه قیامتلهر قوبدی . قیا سلطانی کلیملر ایچره قویوب چالقایه ، چالقایه تمام ایتدیلر ؛ باش اشاغی سلطانی ایکی کره آصدیلر و بر بال فیجیسی ایچره لب برلب چیچک صوی قویوب سلطانی قیچی ایچره قویدیله . خلاصه کلام اوچ کون سلطانله اولیله اشکنجه ایتدیلر که جهانده ایتدیکی ذوقلری جمله بورنندن چیقاردیلر . آخر الامر قانلی اهلر کلوب قوللری بادم یاغیله یاغایه رق سلطانک مصدرندن ایچری دیرسکلرینه وارنجه صوقوب « اشته جانم ! الحمد لله صوک چیقدی . » دیو برپاره دری چیقاردیلر . برابه « دها واردر » دیه الی صوقوب برپاره باش دری ، جکر ، شردان کبی کونا کون اشیا چیقاردیلر . آرتق قیا سلطان وضع حملنک دردنجی کونی شهید اولوب اول آن سربردهده حاضر اولان آدملرک جمله سی کلوب سلطانک نفسی اولان اوطله لری و غیری خزائی کلید ایله مهرله یوب پاشایی و بزى سائر اوطله لر قویوب کوپرولویه و پادشاهه خبر کوندردیلر . طرفه العین ایچره

حامله قالماز ، جامعه اغلادیغکز ایسه کولمکه اشارتدر . نیتہ کم شاعر
وحدتی افندی بریتتده :

آخرت ایستر ایسهک دنیاہ کر یان اولکہ
خوابده آغلایان ای دل ، اویانوب کولسه کرک

بیوریور ، انشالله سزده چوق کولرسکز . دیدکلرنده پاشا . — یوق ،
یوق! بو واقعه‌نک تعیری کچن آیلرده طوقات باغچه‌سنده کورولمشدرکہ انده سلطمان
برکره برواقعه کوروب سلطان احمد کندیسنه جنت باغلرنده «قیام، بنم بوباغلر مه
کلسهک آ» بیوزمش بونک اوزره سلطان مصطفی . — یوق برادر ، ملکدن
برقزی اولسونده صوکره کلسون « دیر . واقعه‌نی سلطان کورولمکی دن بری
حامله در . الله اعلم برقیز طوغوره جق ، خدا آسان ایده بندن بوشانه رق
بیاض ازار بورینوب قولتوغنه درت آدم کتیر دکلری کفن کییه‌رهک تابوب
اوزره کیده جکنه اشارتدر . سلطان احمدک : « البته قیابی امر حقله بوشا ،
عقلک وارسه اوچ ییل صوکره سن ده کل » دیمه‌سی اوچ ییلدن صوکره بنم ده
عازم آخرت اولاجغمه اشارتدر . ایاصوفیه‌ده شیخ الاسلام ایله هرج وار مرج
نماز قیلدیغمز بنم میت نمازیمی شیخ الاسلامک قیلاجغنه علامت وصنعی زاده‌نک
بیاض ردا سنی ارقمه اورتوب باشمه اورتدیکی ده برخیلی معمریتنه اشارتدر .
الله یایشوبده بنی سرایمه کتورمه‌سه‌ده الله اعلم بنی نامرمر مزارمه قدر
کتوره جکنه علامتدر . البته نیا سلطان بووضع حملده مرحوم اولور . « دیدی .
حقیر . — بهی سلطانم ، هم واقعه کوررسکز ، هم ده کندیکز یورارسکز
ایش دوشی کورنده دکل یورانده در دیرلر . حمد خدا اولا امام افندی فتح
کلام ایدوب حسن تعبیرلر ایلدی ، انشالله تعبیر آنکدر ، سنزک تعبیر کزده
تأثیر یوقدر . « دیو وافر تسلی خاطر ویردم ، اما ذره قدر متسلی اولورمی؟

x وفات اسمهان قیا سلطان بنت سلطان مراد خان رابع علیها الرحمه

(کل من علیها فان) نص قاطع حکمت دلیلی اوزره ملک احمد پاشا

بوشان « دیدیلر . بن ایسه . — خیر پادشاهم ، بوشام افندم ، سلطان مراد قیزیدر اهلمدر . اولومی اختیار ایدرم ده بوشامام » دیدم . سلطان احمد . — بلی اولور ، اما البته بوشارسین ، امر حق ازلی بویله در ؛ امر شرع رسول مینکدر . آلیک شوملکی شرعه کورتورك ! « دیدکده مکر جمله علما وصلحا ، شیخ الاسلام ایا صوفیه جامعنده جمله یدی قبه وزیر لایله حاضر لر ایمش . مرافعه شرعیه ده « قیایی بوشارسک » بن « بوشامام ! » دیرکن بو قدر لچ وجدال دن صوکره بیلم لسانمدن ناصل اولدی ده بوش لفظی صادر اولدی . بر آه چکدم که حالا اولیام ، او آهدن بتون وجودم برك خزانیده کبی تیتتر . همان آجیغمدن « انشالله بن یاقین زمانده قیایی آلیرم وجنت مأوده انکله خرامان رفتار ایدرم » دیدیکمه همان آنی کوردم که بر قاچ آدم قیانک باشنه بر بیاض بز اورتوب وقولتوغنده درت ادم کیروب کورتوریورلر ، بری بکا دیدی که : ای ملک پاشا ، قیایه نه باقیورسین ؟ اوشمدن کیری سندن بوش اولوب نامحرم اولدی . « بونک اوزرینه قیایی کورتوردیلر ، بن ایاصوفیه جامعی ایچره فریاد ایده قالدیم . همان صنعی زاده افندی سوزه کلوب . — الم چکمه شهید امرحقدر که الله سکاوه قادردر » دیوب بوغازندن بیاض کشمیری شالی چیقاره ررق بنم ارقه مه اورتوب صاغ المی صول انه لدی ، ایا صوفیه ده برکونا نماز قیلدق ، اما عمرمه اولیه هرج مرج نماز قیلمامشدم . امامزده صنعی زاده شیخ الاسلام اوکون دوشوب بنی سرایمه کتیره رک قویدی ، کتدی . همان خوشدن اویانوب کندیمی بولدم . ایشته اولیام ، امام افندم ، بویله واقعه وهمناک کوردم ! «

امام محمد افندی وغنائی زاده علی افندی ابتدا : سلطانم ، عجیب لطیف ومسرت آور واقعه عظیمه در ، خیر اوله سلطانم ! انشالله سلطان ایله چوق معمر اولوب نیجه ییللر محبت اوزره کینوب طور رسکنز ، سلطانک ، قارنمکده کی قیزیکی آل بنی بوشا « دیدیکی الله اعلم سلطاندن اول قیزک غیری کیریمه کنز اولمایوب هب ارکک اولاد اوله جق . یاخود سلطان آرتق سزدن

اهلم اولورسك ونه بن سنك خاتونك اولورم . همان بنم نكاحی ویر « بونك اوزرینه بن تکرار برجدا ل عظیم ایدوب « باق آس سلطان اقدم ، بنم سنی بوشامق احتامم یوقدر . مکر آرامزه اولوم کیره . زیرا بن سنك بر مصر خزینه‌سی نكاحی نیجه ویره بیلیرم ؟ صاقین سلطانم ، بردها بو جوابی سویله‌مه ، یوقسه کندی می هلاک ایدرم » دیدم . سلطان . — سن هلاک اولمازسك ، اما بن کندی می ایدوب دده سلطان احمد بكا « اولادك اولدقدن صوکره كل ! » دیدی ، بن اكا کیدرم ، سندن نكاح مکاح ایسته‌م . قارنده بر قزك وار ، آل قیزیکی ، آرتق بن بونی کوتوره میورم ؛ سكا نكاحم حلال جان اولسون ، بوشه بنی ! « دیو فریاد ایتدی ، بن دخی آغلابوب « بهی اقدم ، شو خاندانی نیچون برباد ایدرسك ؟ بن سندن آیرلام . » دیدم . سلطانم . — بهی پاشا ، سن بنی بوشا ، سكا سلطانمی اکیسك اولور ؟ اشته فاطمه سلطانی آل ! « دیخه بن . — حاشا ، معاذالله ! دیدم . سلطان . — پاشاجغم ، سزار ککسکیز ، سزده حقیقت می آرانیر ؟ البته والله جانبولاد اوغنی آنه‌سی فاطمه سلطانی آلورسك . » دیدکده بن دخی « الله یتشدیرمه سك الله بم جانمی آل سك » دیدم اما اولیام ، واقعه‌ده سلطانه بویله دیرکن تترده‌م . سلطانم . — ایمدی جانم ، بای وجه کان بن سندن زورا زور البته بوشانیرم ، حاجتک ایسه‌م اوچ ییلدن صوکره ینه بكا کلوب نكاح ایله آل ، اما غیر یی یانمه یافلاشمه نامحرمسك « دیدی ، بن . — بهی سلطانم ، اقدم ! لطیفه وافسانه‌یی قو ، بویله کدر وکسل آمیز جزابلری سویله‌مه « دیدیکده سلطان اوتوردیغم اوطنه‌نك دریادن طرفه ناظر بر دولانی آچوب ایچنه کیره‌نك غائب اولدی ؛ ایا نیچون ایچری کیردی ؟ دیه بر خبره منتظرکن طولاب ایچندن شویله بر صدا کلدی : جانم سلطان احمد دده‌جکم ! پاشام بنی بوشامق ایسته‌میور . شو پاشامه بر تنیه بیورک بنی بوشاسك .. درحال طولاب قوسی آچیلوب سلطان احمد خان ایله سلطان مصطفی ایچری کیردینر . « بره ملک ، نیچون بو بزم قیا اسمهانی بویله متأدی ایدوب بوشامازسین ؟ عقلت وارسه سن ده اوچ ییلدن صوکره

اولنوب دنیا عورتی آلوب ده بیاض خرارلره قودقلری انشاء الله عن قریب
 فتح اولنوب بیاض صاریقی امت محمد الله کیرمه سنه علامتدر . « دیوبنی تاب
 ویمجال بوکونا برجواب محال ویردی . وینه پاشا . سلطام ، او یکریمی بیك
 آتوننی سز مالکزدن اقراض ایدوب فقراى مستحقینه بذل ایدک که جناب
 حق (انما الصدقات للفقراء والمساكين) بیورمشدر . دیدی سلطان دخی .
 — والله العظم پاشاجم ، سن بوواقعه یی غیرى توجیه ایله حسن تعبیرا بدرکن
 بشره که نظر ایتم ، رنک رویک متغیر اولوب بوکوردیکم دوشدن سن ده
 پک خوف ایتدک . « دیدکده پاشا . — سلطاننه نیجه کونه تسلیلر ویریردی ؛
 اما مفید اولمایه رق قیا سلطان کوندن کونه جانب حقه متوجه اولوب یکریمی
 بیك آتون مکه ومدینه یه ، یکریمی بیك آتون حرم خاصک بیوک وکوکچک ،
 سفلی ، قاوورماجیلر ، خزینه لی ، کیلارلی و طوغانجیلر خاص اوطلرینه
 وقف ایدوب هرکیجه قرق بیك صلوات شریفه وصیت ایلدی . یکریمی بیك
 آتوننده متولی یه تسلیم ایتدی . یکریمی بیك آتون دخی کندى توابع
 ولوا حقلرینه ، یکریمی بیك آتون ملك احمد پاشانک جمله اغواتنه وصیت
 ایدوب متولیسنه تسایم ایتدی . یتمش یدی یرده باغ و بانججه ، یالی
 و چفتلککری ، والحاصل جمله مال و املاکنی اولادلرینه ، کندى توابعنه
 وصیت ایله حجت شرعیه لرینی ووروب نسلی اقراض بولانککنی ده مکه
 ومدینه یه وقف ایله دی ، زیرا او عصرده کی سلطان خانلمرمن ایجره آندن
 صاحب ثروتی یوق ایدی . یدی ییل مقدم ساز و سوز ، لهو و لعب دیکله مه دن
 و کورمدن تائب و طاهر اولوب قوجه مصطفی پاشا شیخی حسن افندی دن
 بیعت آلهرق رابعه عدویه مثال اختیار کوشه عزلت و عبادت ایتمشدی .
 هر بار عبادتله مشغول اولوب پاشا ایله براسکده نمارینی قیلاردی .

ومن الغرائب رؤیای صالحه ملك احمد پاشا . — برصاح ملك احمد
 پاشا افندمن ایوب سلطانده کی سراینده حقیره دیدی که : اولیام ، الله خیرلر
 ویره ! بوکیجه برغرب واقع کوردم ، خیر اوله : مکر بن قیا سلطان ایله
 چکیشمشم . سلطان بکا دیدی که : باق آپاشا ، شمیدن کیری نه سن بنم

قدر بوغازی قایقار قابلامش ، هر قایغک ایچی آدم لرله مالا مال . . . جمله وزرا ، وکلا ، علما وصلحا ، قره اغالر ، عورت و اوغلانلر فریاد و فغان ایدرک کلدیلر . ایوب سلطان اسکله سنه چیقوب ایوب سلطان جامعنده دعا ایدوب صوکره جماعت طشره چیقدیلر . بزم امامک عورتی بریاض حراره قویوب آغزینی باغلادیلر . عورتی بیاض حرار ایله بیوک برقایغه قویوب « تا پادشاهه قدر کوتوریرز ، اگر حقندن کلزسه پادشاهلر پادشاهی اللهه صالحاریز . » دیو جمله خاتک کیمسی آغلایه رق ، کیمسی ایکیه رک کیدرلردی . مکر بن دخی ایوب یالیسنده ایتمم . بن دخی شاهنشیدن باقوب . — بره ، مدد ! شو بزم امام احمد افندی نک قاریسی صالحه برخاتون ایدی ، کوتورنلره اون بیک التون ویره ییمده شونی خلاص ایله سونلر « دییه بزم جوهر اغایه اون بیک التون ووروب قاییق ایله امام احمد افدینک قاریسی کوتورنلره کوندردم . لکن اونلر رجای اصلا قبول ایتمیوب دیمشلرکه : بو امام احمد قاریسی قانیدر ، بونک حتی حضور حقه قالدی ، رجا اوراده قبول اولونور ، یوقسه بوراده قبول اوانه ماز . سلطاننه بزدن سلام ایله ، اون بیک التوننه اون بیک دهاضم ایدوب کندی یتیم و یتیمه لرینه و خدام لرینه ویرسون . جوهر اغا بوخبر ایله کلدکده امامک قاریسی تابانچمه قبولرینه قدر کوتوردکلرینه پنجره دن نظر ایدردم . کوردم که وعورتی سرای بروننده کی آدم لر یوکلنوب ایا صوفیه متولیسنه ویردیلر ، آنده حبس ایدمک امر و فرمان اولنش ، آندن صوکره ، پاشاجم ، او عورتی کوره مدم ، یوره کم مرحتمدن غایت صبرلادی ، « عیبا اولدیر لر می که ؟ ... ای واه ، برقز جغزی وار ، قادی اولدیر لر سه قزی یتیم قالیر ؛ قالیر سه ده ضرری یوق ، مالم چوقدر ، قزی بن بسلم » دییه کندی کندیه تسلی ویریرکن او یاندم . . .

پاشا . — خیر اوله سلطانم ، بونک تعیری اولدرکه اکثریا کیرید فتحیچون جامعلرده دعا اولیور ، بو ابا ایوب انصاری جامعنده جمله صفار و کبار ، وکلا و وزرا کلوب دعا ایده جکلر و دعا لری حیز قبولده واقع اوله جق . اول امام عورتی که دولت دنیا امیددی دعاسیدر ، قبول

خزینه دارندن بش بیک دوت یوز کیسه کتیروب جمله محللرینه بذل ایتدیردی، حقیره و جمله اندرون و بیرون اغالرینه احسان اولوب بزم همشیره زنکین اولدی . بعده پاشا ایله طشره چیقارکن اوزونجه اووا نام محله پاشا کلامه پاشالیوب . — بواسرار خدادار ، سنده الله اماتی اولسون . صاقین بوسری کیمسه یه فاش ایتمه . الله اعلم بزم سلطان وضع حمل ایدرکن قانی آقار و شهید اولور . « دیبه رک آغلادی .

برکون بزم پاشانک قیر شهرنده اولان چفتلکندن قرق یدی بیک قویونی ، اوچ یوز قیصرانغی ، اوچ یوز یتیم عدد داروانا دوه لری ، اون یدی قاطر قاطرلی « حسن پاشا مالدر » دیبه میری یه قبض ایتدکلرینک خبری کلدکه پاشا همان کوپرولویه واروب . — سلطانم ، بنم قرق یدی بیک قویونی ، بو قدر آت و دوه و قاطرلری حسن پاشا مالی دیبه ضبط ایتمشلر . « دیدکه کوپرولی . — ملک قرنداش ، سن برمسلمان آدمسک . او قویونلر حسن پاشانک دکیدر ؟ » دیر ، پاشا . — بلی ، بن وزیر ایکن بیک التمش تاریخنده حسن پاشایی تورکمان اغاسی ایتدم ، اول زمان قلمیه مه قارشی بکا ؛ اون بیک عدد شقاعی و بزیک قویونی ویرمشدی ، ماعداسی بنمدر . اونلرده اون ییلدن بری بنم مالدر « دیدکه کوپرولی . — (کل شیء یرجع الی اصله) خواسنجه بو اصلنده حسن پاشا مالی ایتمش « ینه حسن تدبیر ایله قویونلری حسن پاشا نامنه آلوب پادشاهه اعلام ایتدک . بوکا غیری چاره اولماز ، مقید اولماک » دیر ، پاشا دخی بیلیرکه بالقی باشدن قوقویور ، همان کوپرولودن سرایه واروب دفع غم ایچون بوغاز حصاردن یوقاری آق بابا سلطان قوربنده بک قوز بانجه سنه سلطان ایله برابر اینوب آنده ذوق وصفایله مشغول اولدیلر .

من الغرائب منام صالحه قیا سلطان . — قیا سلطان برکیجه ایدر : جانم پاشاجغم ، بوکیجه بر واقعه کوردم ، لطف ایله اگر آفاقی ، اگر انفسی بر خوشجه تعبیر ایله « بویله جه رجا ایتدکه پاشا . — بیورک اقدم ، خیر اوله . « دیدی . قیا سلطان . — بوکیجه کوردم که ایوبدن سرای بروننه

معبوسین بابام بعض واقعه‌لرینی سکا تعیر ایتدیرردی . بندہ بوکیجه برواقعه کوردم لطف ایدوب تعیر ایلہ « دیر . پاشا — سویله سلطانم » دیدکده سلطان بسم الله ایلہ بدأ ایدہزک وقعہینی تقریر ایلر :

بوکیجه جنت باغلرندہ کزرنکن ددهم سلطان احمد خان المذن طوتوب باغ و باغچه ایچره اولان قصر عالیلری ، حوری و غلمانلری تماشا ایتدیردی . کزرنکن « کور آقیام ! جناب باری بکا نهل احسان ایلدی . برکره یکی جامی سپارکن پادشاهلغمه باقیوب ارغادلرک آره سنه کیره‌رک انکم ایلہ طاش و طوراق طاشیوب یاربی ! ایشته احمد ارغادیکک خدمتی قبول درکاه ایلہ دیه بکا ایدرک انکمدن طو پراغی یره دوکمدی . جناب الله بوخدمتی قبول ایلوب بکا جنت مأوی ا احسان ایتدی . کل امدی سنده قیام بنم جنت باغلرمدہ صفایله » دیدی . صول جانبنده طوران سلطان مصطفی ! ای برادر ! شوقیقیز نامراددر . قو ، ملک احمددن برمعمر قیزی اولسون و دنیادن کاهن آلوب نسلی منقرض اولماسون . بعده بزم باغلرمنه کلوب کزسون » بیوردقلرندہ ددهم بوئیته الفاتحه دیوب النی یوزینه سوردی .

النه نظر ایتدم قانلی ایدی بن دخی المی یوزمه سوردم صاغ المه سهل قان بولاشدی خوفندن اوپاندم . خیر اوله جانم پاشاجم ایشته بویله برواقعه کوردم . پاشا اویله برآه سرد چکدیکه خاندانک سطوحلری تیر تیر تیتهدی و « نه کوزل جنت باغلری وقعہ صالحه‌در خیر اوله » دیو بر فاتحه تلاوت ایدوب مسرت آمیز سوزلرله تعیرینه شروع ایلدی : جانم ! خانم ، عمرم ، سلطانم اقدم دوشده قانندن قورمه انشالله ایکمیزک ذریتندن خانلرمن و بک اولدلرمن وجوده کلوب هربری معمر اولور . بزلدخی یتش سنه معمر اولوب آخر پرلریمز سلطان احمد یاننده جنت مأوا اولور . مزده سکا سلطانم ، بیک التون فقرايه تصدق ایلہ . ایکی بیک التون ایچ اغالریمه ، ایکی بیک التون طشره اغالریمه ، اوچ یوز التون اولیا چلبی یه ، یوز التون آنک همشیره‌سنه احسان ایدوب و آئی‌ده حرمدن چیقاره‌رق برمسلمانه و یروب چراغ ایلہ . » پاشا بوواقعه‌ینی تعیردن سوکره سلطانه هر نه دیدیسه سلطان ،

کوندرلدی و اناطولی ولایتده حسن پاشالی قتلنه و یانوه غزاسنه کیتیبو بدم کاغد خانه علوفه سنده اسماری اوزره (م) اشارتی چکیلان سپاهیلهری مملکتلرنده کی کتخدایر لرندن طلب ایچون اناطولی ایالتنه اسماعیل پاشا سردار اولوب اسکداره چیقدی . ینه اول کون قبله لی مصطفی پاشا قره مان ، مرعش ، سیواس ، ارضرومه سردار اولوب اسکداره کچدی . او هفته یدی یوز حسن پاشالی بی قید و بند ایله در دولته کوندر دیلر جمله سنک کله سی بدنندن جدا ایدلدی . جمله امور دیده لر بو حسن پاشا ایچون قتلی محال دیر لر ایدی . کله سی باب هایون اوکنده غلطان اولدیغی کوردکلرنده کو پرواینک طالع میموننه قارشو انکشت بردهان حیرت اولدیلر . بعده کو پرولی مستقل وزیر اعظم اولوب دولتک ایراد و مصارفه مقید اولدی . اوجاق و اوقافلرده نامستحق آدملری یوقلمه ایله اثبات وجوده دعوت ایلدی . نتیجه ده درتیوز بیك آدمک دولت یغماسندن نامستحق علوفه یدیکی ظاهر اولنجه جمله سنک ارزاقنی قطع ایله برچوغنی قتل ایله نائل استحقاق ایلدی . یدی آیده ایراد و مصارفی تمام ایدوب درت ییلق تداخلی قالدیردی . او کونلرده کو پرولی اولیه آتشین بر طبیعت المشدی که اللی ییلق یارغار و رفیق اولان ادرنه لی محمد افندی بی بر سپاهی علوفه سیچون قتل ایلدی . و دیوان دولته نیجه یوز آدملرک تربیه سین و یروب اصلاح دولته مقید اوله رق بحق دولته نظام وانتظام و یردی . اما هر مشااوره سنی اfdمز ملک احمد پاشا و کوچک او طه خواجه سی محمد افندیله برابر ایدردی . ملک احمد پاشا او عصرده نه بر عالی منصبده نه ده قبه التنده ایدی . آنجق افیون قره حصاری خاضی آلوب سراینده قیا سلطان ایله محبتنده ایکن قیا سلطان حامله اولدی . جمله قیویولداش لر من صفا ایتدیلر . زیرا سلطان هر وضع حمیده اغواته یکر می کیسه مال تصدق ایدردی .

رؤیای صالحه قیا سلطان

یوکون وقت سحرده قیا سلطان ملک احمد پاشایه . — جانم پاشا سن

کرما کرمنده ایکن بونلرک اناطولیده دولتمزه عصیان ایدوب سفره کیتمدکلرندن ماعدا ایل وولایت اوروب کفارہ امداد ایتیش اولمالری کفرلرینه سبب دکلدره . سوزیدر . سردار معظم بالضروره کافرله جنکی برأقوب اناطولی بی بو جلالیلرک النندن قورتارمغه کلدی . اکر اناطولیده بو حشرات عصیان ایتسه لردی کوپرولو وزیر او قدر عسکر دریا مثال ایله یانووہ سفرندن باشقه بر چوق قلعہ لری سراپا فتح ایدردی ، کفار خاکساری ده چیل چوچوکی کبی تپه لردی . . .

حکمت خدا . — بو جلالیلرک خلاصیچون در دولته عرض محضر لر کیدملی یکرمی التی کون اولمشدی . عرضلر حضور پادشاهیده ذره قدر مقبول اولمایوب سعادتلو پادشاه خصکی سی ایله یکرمی یدنجی کونده « یاجمله جلالیلرک باشلری ، یاباشلریکنز » دییه مرتضی و قدری و چتره فیل زاده وطوتساق پاشالره ، نیچه بکلر بکیلرینه مؤکد خط شریفلر کلدی . خط کلزدن یدی کون اول جلالیلری کله پاچه ایدوب حاضر لامش لردی . همان اوکون مرتضی پاشا وسائر پاشالر ، علما ، کبار ، صاحا و مسایخ مجتمعاً مکتوبلر یازوب اوچ وزیر ویدی بکلر بکی طرفندن آدملر ایله ، اوچ جلالی وزیر باشی و نیچه میرمیران وامرا باشلری طوزلانوب قوطولر ایچره قونیه رق (۷۰۰۰) قدر حاضر کلهلر استانه سعادت کوندریلوب مرتضی پاشا دیار بکره ، قدری پاشا شامه ، چتره فیل زاده موصله وسائر میرمیران دخی منصبلرینه کیدوب دوتساق علی پاشانه حلب منصبنده قالدی و اطراف واکتافده بولنان جلالی بقیه سنی قیرمغه دوام ایلدی .

کلهلر اوننجی کونده در دولته واروب جلالی حسن پاشا ، طیار اوغلی و صاری کنعان پاشا وسائر میرمیران وامرانک کله لری حضور پادشاهی به عرض ایدلدی . کوپرولی وزیر « حمد خدا ، شمدی اردل قرالی راقوفچی لعیندن انتقام آلم » دیو سجدئ شکره قاپاندی . وکله لری غزه مقرمه لری اوزره باب هایون اوکنه آصیلوب آلتلرینه جلی خط ایله اسملری یازلدی . همان اول کون بتون ممالکه نفیر عام امر لریله قوجی باشیلر و صدراعظم اغالری

جلالیلر میخانه ، بوزه خانه و قوناقلرده ذوق و صفاده ایکن امین اولدق ،
 ظن ایدوب کیمی بیع و شرا ، کیمی عیش و عشرت ایله مشغول ایکن
 بردن بره بونلره اولیه بر تیغ آتش تاب اوردیله که حلبیلرک درونلرنده کی
 آتشلری سکونت بولدی . کلهلری کاملا سرای میدانه بیغلوب آندن
 حلب قلعه قبولری کشاده ایدلدی ، حلب شهبازلری آتلانوب کرک طشره
 واروشده و کرک میدانده خیمه و خرکاهلریله قالان جلالیلره اولیه قیلدیج
 اوردیله که حلبک چوروک قانه صوینه بنی آدم قانی روان اولوب مخلوط
 اولدی . حلب کفره سی ، یعقوبی و یهودیلری جلالیلری خنزیر تپه لر کبی
 تپه له یوپ اموال وارزاقلرینی نهب و غارت ایلدیله ، حلب سرای میداننه
 جمع ایدیان کله لر (۳۰۰۰) دن زیاده ایدی . جلالی لاشه لر یله شهر حلب
 ملوث اولوب بو یولده الجزیره و کوردستان طرفلری سکبان و صاریحجه
 جلالیلری شرندن امین اولدیله . حلبدن بعض جلالیلر ابتدا آتیلان
 طوب صدا سندن اورکوب جان باشلرینه صیچرایه رق جبلاق و یالداق آتله
 کومه ، کومه سوار اولوب عینتاب ، بره جک و مینخ ، اورفه رقه ، باب ،
 روم قلعه ، کلیس مرعش بهسنی طرفلرینه قاچوب تارمار اولدیله برچوغی ده
 الجزیره و خرپوت طرفلرینه فرار ایتدیله ، نیچه سی ده حلب قرالرنده قشله ده
 ایدیلر ، بوفرادلرک خبری مرتضی پاشایه کننجه عقبلرندن نیچه بیگ عسکری
 سچوب « ایره بیلدیکنز یرده باشلرینی کسوب کتیریکز » مال غنائم سزک ،
 کله لر بزم فرمان دهشت عنوانی ایله کوندردی . هان اول آن جمله سپاهی
 ودلی کوکلایلر جلالیلرک آردلرینه دوشوب یتشدکری یرده کله لرینی کسوب
 طوزلایه رق حلبه کتیردیله . یدی کون تمام اولنجه حلب سراینه غلطان
 اولان کله لرک عددی یدی بیکی کچدی . حمد خدا برغزای اکبر اولدی که
 تعبیر و توصیف اولنه ماز . بر آلائی امت محمدک قلی ایچون حمد ایدوب « غزا
 اولدی » دیرسک دیبه سؤال ایدرسه ک جوابم عثمانلی پادشاهینک سردار
 معظمی کوپرولو محمد پاشا اردل دیارنده راقوفچی قرال اوزره دین مین
 اوغزینه غزایه کیدوب یانوه قلعه سی آلتنه جنک وجدال و حرب و قتالک

دیو خط شریف کلیرسه پادشاهه نه جواب ویرهلم؟» دیدی، دوستساق علی پاشا. — بره قرداشلر، یاریقلدینی کون توزار؟ هله الله ویرسده بز آنلری شو مشورت حسنه اوزره برکره قیره بیلسهک! پادشاهه جواب ویرمک آساندرکه «والله پادشاهم، امان دخیل، دیو صورت حقدن کورینوب یالکز کلدیلر، بعده علی الغفله حله قابانماق سوداسنده ایکن بز لر مقدا حرکت ایدوب پادشاهمک نفیر عام امریله جلالیلری قتل ایتدک، فرمان پادشاهمز کدر» دیو عرض محضر لر یاپارز والسلام...

بونک اوزرینه قرار ویریلوب جمله مشورت ارلری ینه یمین ایلدیلر. او کیجه معتمد علیه سرداش حالداشلیله اماده اولدیلر. مرتضی پاشا «کشف رازاوله» دیو خوفندن بیحضور اولغه باشلامشدی. درونندن مراق ایدردی. همان علی الصباح هر قوناق صاحبیرینه منوال مشروح اوزره مرتضی پاشا فرمانیله بیوردملر یازیلوب نیجه خاندان صاحبیری نهانجه چاغریلوب «قلعه دن یارین جمعه اذانی وقتنده طوب آتیلدقه جلالیلری قتل ایدیکز، شاید قتل ایتزه کز پادشاه باشیچون سز لری قیرار کچیریم» دیو امداد ایسته ینلره نامدار امداد لر ویرلدی. اشبو ۱۶۰۹ سنه سی جمادی الآخرینک ۲۲ نجی جمعه کونی وقت ظهرده قلعه دن برطوب آتیلوب قلعه نك جمله قپولری قپاندی، هرکسک خانه سنده پنهان اولان اژدر هفت سرکچی یکتیلر بوشانوب سرایلرک قپولرینی سد ایلدیلر. بر ساعت ظرفنده جلالیلرک جمله سی اتلاف ایدلدی. صد دنده حسن پاشانک ده ایشنی بیتیدیلر. باشنی مرتضی پاشایه کوتوردیلر. مرتضی پاشا ایکیسه برکیسه آلتون ویروب یدی کره سجده شکر ایلدی. صوکره جمله جلالی کله لری هربری برر حال پرملال ایله شق ایدیلوب باشلری بیشمه دن وشدت حاردن شیشمش اولدینی حالد اوکون اوکون کلنکه باشلادی. صاری کنگان پاشا، طیار اوغلی، وانلی ارجیش بکی دلی فرهاد پاشا، جان میرزا پاشا، سیاوش و بکزاده دلی فرهاد پاشا اوغلی یحیی بک کبی نیجه جلالی حشر اترینک کله لری دخی مرتضی پاشا حضورنده غلطان اولدی. بعض

علی پاشایی ، چتره فیل اوغلو حسن پاشایی و سائر صقالی اغارمش خیرخواه دولت قوجهلری نهایتجه سراینه جاغیروب ابتدا « بوسرخنی بوراده قاله دیو نان و نمکه یمین ایتدیروب هرکس بربرلندن امین اوله رق مجلس اماندر دیدیلر . و مشاوره نیه باشلادیلر . مرتضی پاشا « بره آدملر بو حسن پاشا عسکرلیه حالمز نیه منجر اولور . ایشته برر بشر قلعه ایچره جمله جلالی حشراتی طولدی . صوکی نیه واره جق ؟ » دیدکه ایچلرندن مراد پاشادن قاله قوجه احمد اغا ، قوجه صاروان علی اغا دیدیلرکه نیجه اولسه کرک اکر بوکیجه نی صاوارسه ق یارین کیجه علی الغفله جلالیلر شبخون ایدوب بزی قیره رق جانبولاد اوغلو حله نه ایتدیسه بونلرده اونی ایدر . هربری زور بازولریله برر منصب عالی آلوب برر ولایته کیدرلر . ارضرومده کی آبازه پاشا قصه سی قریب العهددر نه عجب فراموش ایتدیکز . بونلر جمله آبازه دکلیدر . حسن پاشا دیدیکز آبازه پاشا عاصی اولوب ارضرومه قپانان قومه حسن دکلیدر ؟ ایشته حلی ده اوپله استیلا ایتک ایستر . همان بوکیجه بر تدارک کورمک کرک یوقسه حلب کیدرسه بزم اولاد وانسابمک باشلری کیدوب قیامته قدر بدنام اولورز . فرضا بزی جلالیلر قیرمیوبده قلعه نی آلورسه صاغ قالانلرمن پادشاهه نه جواب ویرم « بونک اوزرینه برقاچی یا ، بوکا چاره نه در دیدکلرنده قوجه صاروان حاجی علی اغا . — انشاءلله تعالی یارین جمعه نمازی انناسنده عادتمز اوزره حلب قپولری قپارز . اولجه جمله خانه صاحبزینه استالتلر و یروب سزک سرداشلر کزدن جمله یه ایچ اغالریله سائر فتالری پرسلح اماده ایدرز . خلق جمعه نمازی قیلارکن و آنلرده جمله قوناقلرنده ایکن قلعه دن بربال یمز طوپی آتیلسون ، اول آن همان هرکس قوناغنده اولانلری بچروب بر آدمی خلاص ایدن خانه صاحبی « قانی جلالینک باشی ؟ » دییه یرینه او صاحبنی باش ایدوب قلعه قپولری مسدود اولور ، جلالیلر قنده کیدرلر ؛ آن واحده نفر عام ایله باش اولوب حلب شهری خلاص اوله . « دینجه همان قدری پاشا . — یا ، بز آنلرک عفو یچون سعادتلو پادشاه حضورنده عرضلریمز مقبوله کچرسه « هریرینه برایتل احسان ایلدم »

خاموش اولدی ، همان حسن پاشا . — اول غازیلر بنم جانم باشم ، قانم یولداشلیدیر . . . جانم پاشا افندم ، لطف ایله ! برقاچ کونانک مسافرکنرز کلنی سون دیکتی ده سور ، صبر ایدهلم کورلم اینسه دوران نه صورت کوستر ! « دیو اغالرینک یانندن آریلدقلرندن حظ ایتمه‌رک بوکا اصلا رضا ویرمه‌دی . طیار اوغلی احمد پاشا . — بهی مرتضی پاشا قرداشم ، بزم بو بر آلائی آدملیمز یولمزه مالدن وجاندن اولوب درد و بلائی راه چکمشلردر ، خر جراهه صیقلمش‌لردر . نیچه کره سفر سرانجاملری کورمشلردر ، . باشلری برکرده بالین استراحته قویامش‌لردر . فی‌الجمله هر بری برر خانه بیتمده مکث ایدوب ینه اهل سفردرلر . سایه دولتکنزده شو حلب قلعه‌سنده بر قاچ کون حضور ایتسهر محظوظ اولوردق . فلک وفق مراد اوزره دوران ایدرسه برکون قالقار کیدرز ؛ کورلم شو کیدن عرضلردن نه خبر ظهور ایدر ؟ « دیدی ، اوده عسکرینک حلیدن طشره چیقما‌سندن خط ایتیموردی . صاری کنعان پاشا . — بر آلائی غربا عسکریمزدر ، مسافریکنرز ، مسافره اکرام واجبدر ، که حقنده (اگر موا الضیف ولوکان کافراً) بیورلمشدر . کر مکارلق ایدوب ده گرم ایله بزلره اکرام ایله یکیز « دیه منشیانه وجار ایتدی . او ائنده همان قدری پاشا سوزمه کلوب . — ای وزیر قرداشلرم ، بزم ظلم و تعدیمزدن شهر حلب الدن کیتدی ؛ بوبویه اولماز . . . کلکنز ایمدی منلا افندی حضرتلری اذن شرع ایله ولایت اوزره قشله مراسله‌لری ویرسون . بزلر دخی مباشر ویرهلم جمله قرا و قصباندن پاشا افندیلرک ذخیره‌لری کلسون ، شهره کلن رعایانک متاعنه وضع ید ایدلمیه‌رک فتنه و فسادک اوکی آلسون « دیدکده طرف ، طرف . « والله ، معقولدر « دینیه‌رک فاتحه او قوندی . اما مرتضی پاشا یوره کندن قان کیدرک کندی سراینه کیتدی .

حسن پاشا وسائر وزرانک حلبده قتل اولندقلرینی بیلدیرر . — مرتضی پاشا کوردیکه حلب ایچره جلالیلر طولوب ایش ایشدن کچدی . همان اول کیجه سراینی خلوت ایدوب ابتدا قدری پاشایی ، والی ولایت طوتساق

سزه ارضرومی و یروپ عجم دیارینه سفره مأمور ایدر ؛ فرهاد پاشا و اوز دمیر اوغلی عثمان پاشا کجی سزی ده عجم سفرینه سردار ایدر ، بزی دخی بر ایالتله سزه قومش و ایدر ، سز سردار معظم اولورسکنز رجا ایدرم که اول کونلرده بزی نظر شریفکزدن دور و خاطر خاطر کزدن مهجور بیورمیکز ، دیدی و حسن پاشایه بویوزدن نیجه خیالی روی دل کوستروب پیازلر یابدی ، زیرا مرتضی پاشا قورقاردی که برکون و یا برکیجه جلالیلر علی الغفله حللی استیلا ایدر ؛ درونندن خوفه دوشمشدی ، اما بر فرد آفریده یه کشف راز ایتمکه خوف ایدردی . حسن پاشا ایسه . — بهی قرداش ، بن سردار ایتدن و اوز کچدم ، همان بر طارلق اولیه یوقسه کچدم بودنیاده وارلقدن . قطعه :

بو بزم عالم آرانک کچوب جام صفاسندن

چو یردم یوزمی آینه عالماسندن

نه حظم وار صفاسندن ، نه وهم وار جفاسندن

و فاسی آنک اولسون ، نفرت ایتدم مهلقاسندن

بو بیتلرک منظوقی ارزره عباوکه کیمکه ، بر ناپاره یمکه قائلم . همان مرغ جانم آزاد و برطامله قائمله جانم شاد اولسه حیات جاودانی بولوردم . « دیدکده مرتضی پاشا . — جانم حسن پاشا ، بن سنک جنککی کوروب شربتکی ایچدم . حق الانصاف خدا علیمدر ، بو قدر عسکرکه البته دلیکه طیقلوب جمله یه سر عسکر اولورسک . اما بو حلب آئنده بو قدر عسکرکز ضرورت چکرلر ، زیرا معلومکزدردر که حلب طار بر یردر ، عسکر کترتندن رعایا دخی اطرافدن کمز اولوب ققط و غلا اولدی ؛ کلک ، اذن شریفکمز ایله سزک و بزم یاقین اغالر مزدن ماعدا نه قدر طشره واروشده و حلب ایچنده عسکر وارسه اذن شرع ایله اطراف قرانک یاقینلرینه قوناق و قیشله لره و یرلم . عسکرک بر آزینی قرایه کیدرک بوراده کی سفالت یرینه اوراده برر منصب عالیده اوطورورلر ، قلعه ده قوناقلری اولانلرده قیشله دن ذخیره کتیریرلر ، سزده بزده عسکر ثقلتندن قورتولورز . اهالی و لایت دخی فتنه و فساددن ، اوغلان غوغاسندن امین اولورلر . ینه امر سزکدر « دیوب

خاطری اله آلدی . هرکون بری برلریله محبت اوزره قونوشوب کوروب جان صحبتلری ایتده وینه هرکون جلالیره بالغاً ماباغ هدایا کیتمکده ایدی . اما کوندن کونه بوجلالی عسکرلری بفرعام خوفندن بیزاز اولوب وپاشالرینگ صحت و سلامتله حلبده معزز و مکرم اولوب کنساهرلی عفو اولتمق ایچون استانه‌یه عرض اولندقلرینی سکبان و صاریجهرلر ایشیدوب حابه کیرمینلرده برر ایکیشر کیره رک کروه ، کروه ، بلوک ، بلوک پس برده دن حلب قلعه‌سنه و طشره واروشه سیویشوب دون حلب تزا کتله جلالی حشراتیله طولدی ، طشره دن اوجوز بها ایله صورت حقدن کورینوب علی الغصب مال آلدقلرندن رعایا متاع کتیرمز اولدی . بو حال اوزره ایل ولایت الدن کیدوب قراقلق قپوده علی ملا الناس عورت وارککه تعرض اولنغه باشلانندی ، نیچه اهل عرض آدملرک اولری طاشلانندی ، بوجلالی حشراتی وارکن بره ، بونی کیم ایتدی ؟ » دیمکه کیمده قدرت وار ؟ !

اهالی و ولایت مرتضی پاشایه شکایت ایتدکجه مرتضی پاشا « برقاچ کوندن عرضلریمز سعادتلو پادشاهدن کلنجه‌یه قدر صبر ایدیکز ، ان شاء الله هر برلری برر تقریب آخر منصب‌بلره کیدرلر ، بلکه حسن پاشا حلب منصبی اوله ، صاقلک توابعلریله خوش کچینوب بکا و حسن پاشا قرداشمه شکایت ایله میک » دبییه مرتضی پاشا اهالی حلبه خواب خرکوش طرزی تسلی ویره رک اهل بلده‌یی تسکین ایدردی . ایرته‌سی کون یینه مرتضی پاشا جمله جلالی پاشالرینی حلب سراینه دعوت ایدوب برضیافت عالی ایتدی . اثناسای کلادمه مرتضی پاشا حسن پاشایه . — برادر ، اشته حالا بزم تلخیصمز و عرض محضرلرمن البته سعادتلو پادشاهه وزیر اعظمه یادون ویابوکون واروب برقاچ کون مقدم خبر کله‌سی مقرردر . اما برادرم ، سندن بر رجام وار ، البته کچمک کرک » دیدکده حسن پاشا . — برادر ، سنک دکل ، ادنی بر آدمک رجاسی بیله باشمه کچر سویله نه در ؟ » دیر مرتضی پاشا . — نم علمم لاحقدرکه سعادتلو پادشاه بر طرفه سفر ایستر ، سنک ایسه حالا بوقدر بیک کزیده عسکرکز آماده طورور . سنک خاطرکز ایچون یازیلان عرضلرمن واردقده البته سعادتلو

وزیرلرک عقبرنجه بوغچه ، بوغچه ذی قیمت و کرانه‌ها هندی زرتاویلر ، سوسیئر ، جودیلر ، ملاییلر ، کرمسودلر ، محمودا بادیلر دریتمدن برتسییح ، برسهاط شمعی طعام ، قرق عدد منقش اوانی و صحون ایچنده ممسک و معنبر ، نعمت نفیسه ایله مملو ، سیم سینی ، سیم لکن ، ابریق کونا کونا چین کاری طبقر ، کاسهلر ، قوقنوس بوروندنن مرجان ، کهربا و سیلانندن مرصع قاشیقلر ، کرانه‌ها مجوهر کلابدان ، بخوردان ، زرتاری منقش بوقلمون پیشکیر ، کونا کونا لاهوری شالار ، اون شامه عنبر خام ، برقطار عود ماوردی و سائر لوازم ایله یتیم چفت سرای یاغلقلمری کوندروب حسن پاشا ایله مرتضی پاشا تکمیل محبت ایلدیلر . حسن پاشا بو هدایادن وافر تسلیت خاطر بولوب شاد اولدی . مرتضی پاشایی بوزدیغنه نادم اولوب «آه ، بن بکا ایتدم» دیدی . ینه اوکون ایچ مهتر باشیه مرتضی پاشا طیار اوغلی احمد پاشایه ، صاری کنعان پاشایه ، حسن پاشایه کوندردیکنک عینی هدایا کوندروب خاطرلرینی اله آلیر و دنلنوازلق ایدردی . بعدالصر اوچ وزیر مرتضی پاشا اللیشر عدد فغفوری طبقر ایله کونا کونا حلویات ، زلییات ، قطرنبات حموی و کونا کونا ممدوح میوملر و الوان ماکولات و مشروبات کوندروب قبل الغروب جرأت ایدرک مرتضی پاشا حسین پاشایه واردی . اوچ عاصی و اوچ تابع وزیر حسن پاشاده اول کیجه تانصف الیله دک برهای هوی و ساز و سوز ، عیش و عشرت ایدوب غم دنیایی فراموش ایدوب بعد نصف الیل ، حسن پاشا مرتضی پاشایه رجا ایدوب : بنم غم بیارم بمله اولسونلر . پراکنده و پریشان اولماسونلر» دیدکده مرتضی پاشای صاحب فراست بورجاذن خوشالانملای ، اما ینه حسن پاشانک کویلدده اولان اغوانندن برقاچنی قلعه ایچنه قوندوردی ، آندن علی الصباح مرتضی پاشا طیار اوغلنه الی فغفوری ممسک طعام بیوب جان صحبتلمری ایلیه رک بری برلرینه دنلنوازلق ایلدیلر . ینه مرتضی پاشا وقت ظهرده الی مرتباتی طعام ممسکی صاری کنعان پاشایه کوندروب ده کندیلریده کنعان پاشایه واروب طعاملمری آنده تناول ایدرک انکلهده نیجه کونا کلمات ایدوب

پاشا قوللریله کلوب « دخیل امان » دییه‌رک ایاغمه بی تاب و مجال دوشدیلر . امان ایایوب و جرم‌لندن عذر خوان اوله‌رق « من التجا لم یذل » فهواسنجه « ثبت الی الله توبه نصوحاً ، استغفرالله » دییورلر ، حمد خدا بو مخلص‌کنرک یاننه واروب سائر بدخواه‌لرک یاننه وارمادیلر ، بووجهله ایتدکلری اعمال و افعال قبیحه‌نک جزاسنی بولمش اولدیلر . حسن پاشا ، طیار زاده احمد پاشا و سائر لری جمله تائب و طاهر اولوب دونکی کون عسکر ایله حلب آلتنده مکث ایدوب طور دیلر . ادنا خاطریمز ایچون دفتر جرائملرینه عفو قلمی چکوب پادشاه باشیچون هر برلریخی برر ناپاره ایله بهره‌مند ایدرسه‌کز فرمان سلطانمکدر ، اگر یانویه طرفلرینه سفره کیتسونلر دیرسه‌کزینه فرمان سلطانمکدر .. بوایشلر بیتتجه مرتضی پاشا حسن پاشایه یکر می کیسه ، طیار اوغله اون کیسه ، کنعان پاشایه اون کیسه ، سائر بک و امرایه‌ده بشر کیسه احسان و یروب اول کون جلالیلر شربت و بخوردن صوکره قوناقلرینه روان اولورلرایکن مرتضی پاشا ، قدری پاشا و علی پاشا اوچ وزیر جلالینک قولتوغنه کیروب یینک طاشنده هر برینه برر مجوهر اکرلی و صافنات الجیاد مثالی کیلان آتله چکدیلر . انلر دخی شاد و فرخناک و بلارکاب آتله سوار اولوب هر برلری کندی قوناقلرینه روان اولدیلر .

تضرع و نالش مرتضی پاشا . — جلالیلر کیتدکن صوکره مرتضی پاشا قلقوب ابدست آله‌رق حسن پاشادن کیزلیجه کندی خلوتخانه‌سنه کیدوب ایکی رکعت نماز قیله‌رق . — الهی ، ای خالق کونین ! لایسل عما یفعل سک . اما بونه سردرکه ایلغین نه‌ری آلتنده بی یوز بیگ عسکر ایله بو جلالیلر آلتده منهزم ایتدیروب مال قارونه مالک ایکن بر آتله قاچوب جانمی قورتارتمشدک . شمدنی بوکون خصملریمی حلب قلعه‌سی توقاقلرینه طیقوب جمله‌سنی ایاغمه یوز سوردرک . الهی ، برضعیف قولکم ، جریمه باقایوب عفوکه معامله ایله . استدراج ایسه یارب بودولتی بکا کرسترمه « دیدی ، و بووجهله دهانیجه تضرع و نالشلر ایلدی . صوکره طشره چیقوب فوق‌الحد اظهار سرور و بهجت ایله انبساط و شادمانی کوستردی . جلالی

بوند ایلدی . ، صوکره ایسه ابشیرده وار داری حیلہ ایله (چرکش) نام
قبضہ آلتندہ بوزوب قیروب قفاسنی ده دردولته کوندردی . آخر ابشیر
پاشایی ده استانبولده قتل ایلدیلر ، نتیجه جانم اوجاقداشم ! بز حضورکه
کلش بر آلائی الی باغلی آملرز ، سن بزئی قتل ایدرسهک امین اول که
سنی ده قتل ایدرلر ، والسلام » دیوب خاموش اولنجه مرتضی پاشا :
« تیز طوز اتمک وقلیج وکلام قدیم کتیرک » دیدی . فی الحال مرتضی پاشا ،
قدری پاشا ، فلبلی پاشا ، چتره فیل اوغلی حسین پاشا ، دوتساق علی پاشا ،
حلب ملاسی ، مذاهب اربعه سی شیخ الاسلامری یمین وقسم بالله ایله نان
ونمکه ال اوروب عهد ایلدیلر و « حاشا وکلا ، بز دن سزه ضرر طوقونماز »
دیدیلر . وهیمی صره سیله یمین ایتدکن صوکره مرتضی پاشا . — سزک
جمله کزئی سعادتلو پادشاهه عرض ایدلم ، خسرو پاشا آبازه ایله ارضرومدن
آستانه یه نیجه چیقدیسه بن ده سزکه دردولته اوپله کیدرم » دیو تکرار یمین
ایدرک عرض محضرلر یازلدی ، اول کون عرضلر یوز یتیش عدد مهرلر ایله
مهرله نوب مرتضی پاشا ، قدری پاشا ، علی پاشا وچتره فیل زاده اغالردن
وشهر اعیانلردن ، جلالی پاشالری طرفلردن دخی دردولته قپو یامغه
آملر ایله سعادتلو پادشاهه مرتضی پاشا تلخیصلری وکوپرولی وزیرده
آیروجه محبتاملر ارسال اولندی ، کوپرولی یه کیدن مکتوب محبت اسلوبک
صوتی بودر : عزتلو ومرتولو ولی النعم افندم سلطانم ! عرض دائمی کترانه
فقیر بودرکه صاری کنعان پاشا ایله حرم خاصده نشوونما بولوب خاص
اوطده خرقة رسول الله خدامی ایدک ، اوتوز یدی سنه خدمتی سبقت
ایتمش ایکن تقدیر خدا دونمای هایون دست دشمنده منہزم اولنجه خوف
وخشیت پادشاهیدن فرار ایدوب (یوم یفر المرؤ لآخیه) آتی غایتی مشاهده
ایدنجه آخر الامر بر آلائی ظلمه حشرات کروهنه تبعیت ایدرک بر چوق
شاعت وسفاهت ایتمشدر . فقط سلطانمدن غیری صیغنه جق یری یوقدر ،
کرچه قباحترلی بی نهایت اولدیغنه علممز لاحقدر ، اما اول آستانه سعادتک
قدیمی امکدارلردن اولدیغمز جهتله بو حقیره حسن پاشا وطیار زاده احمد

واشراف بلده حلب پاشاسی سراینه جمع اولوب جمله‌سی حسن پاشا و معیتی جلالیلره اوپوشوب کولوشه‌رک کوروشدیلر . بعدالقهوه « مجلس امانتدر » دیو آرالزنده یمین ایتدکن صوکره شووجهله مشورته اغاز ایلدیلر : مرتضی پاشا . — ای امت محمد ، کلکز ، بو حسن پاشا قرداشمز ایاغزه دخیل دوشدی بوکا نه‌رأی و تدبیر ونه کونا مشورت ایدلم ؟ « دیدکه حسن پاشا . — والله ، ای برادر جانبرابرم ، بن کوپر یلو ظالم قورقوسندن طاغی و باغی اولدم ، سزده امر پادشاهی به اطاعت ایدرک دیار بکر ایالتیه اوستمه کلدیگز ، بن‌ده قوش جائمی قورتارمق ایچون سنکله صاواش ایتدم . فرصت و نصرت بکا یونلدی ، سن سوء تدبیرک سببی ایله منهزم اولدک . نه‌یاهم ؟ تقدیر ازل بویه ایش ، شمده‌ده پادشاه عالمناه خوفندن کندی ایانمله دامکه کرفتار اولدم . جمله مال ، ارزاق و عسکرمدن آریلوب اشته شمده حضورکده یاقامی اله ویردم ، دیز چوکدم . شو قدر امت محمد حضورنده سکا قائم قلم حلال اولسون ، ایستر اولدیر ، ایستر آزاد ایله . دیلرم که ؟ پادشاهدن برقطره قائم رجا ایلیمه سک « دهرک دیده‌سندن سیل خروشان اشکی روان ایلدی . حضار مجلسده‌ده برغریو و فریاد و بکا حصوله کلوب حلبلی قطیفه‌جی حیدر افندی . — الله قورتاره ، پاشا اقدم ! « دیو فاتحه او قویوب بتون جلالیلرم تسلی خاطر ویردی ، طیار احمد پاشا . — باق مرتضی پاشا قرداشم بوکار خانه عالمک حکمی بودر ، بوزماز بوزولماز جناب حقدر ، فقط حالمزه مناسب برمائی وار : بابا کتاب ایله‌سنی ، اوقی که تابوله‌سین ، بونده برایش ایشله که . آنده یاته بیله‌سک . . . ای ، ایمدی مروت حضرت علیدن قالمشدر ، سن‌ده علی المرتضی همنامی سک ، کندی ایانمزله کلدک ، « آمان دیبه نه یمان اولماز » دیرلر ، « دیدی . صاری کنعان پاشا . — باق ها مرتضی پاشا قرداش ! بز سنکله حرم خاصده زلف کشان ایکن ایشتمدکی که سلطان ابراهیم عصرنده وار دار علی پاشا بزم کبی باش قورقوسنه دوشوب عسکر جمع ایدرک بوکوپرولی پی و اماسیه‌لی حسین پاشایی بوزوب قیروب بوریکی بکی سفر بکی اعدام و بونلری‌ده اسیر ایدرک اوتاق دیرکنه زنجیر ایله قید

پاشا ایله بولوشدیلر . همان مرتضی پاشا ساده مست ایله حسن پاشایه قارشی چیقوب جمله وزرا بری برلرینک ایاقلرینه دوشه رک انواع تعظیم و تکریمه مظهر ایلدیلر ، مرتضی پاشا دخی بونلرله دعوای اخوت ایدرک جعلی اوپوشوب قوجوشوب هپسی بردن سرایه کیردیلر ، بری برلرینه او قدر آشنالق ایتدیلر که کورن کندیلرینی جمع یولداس ظن ایدردی . مرتضی پاشا بونلره خطا بآ . — صفا کلدیکز ، خوش کلدیکز « دیه نیاز و پیاز ایله دنلوازقلر ایدوب جمله وزرایه برر سمور کورک وسائرلرینه زردوز خلعت کیدردی ، دیدی که : عجب عاقلانه حرکت ایتدیکز ، الله اعلم برسعد ساعتده مشاوره ایدوب حله کلدیکز ، ایمدی بر آفاق اول سزک بوحله امان کلدیکز کورک مشاوره سنی کورلم » . بونک اوزرینه ملتجیلر : والله قرداش ، ایسترسه کز مشاوره ایدک ویا ایله میک ، بز سکا دخیل کلدک . کرک اولدیر . کرک دیری کور « دیدیلر . مرتضی پاشا . — بنچون بویه دیرسکز ؟ سزک بر قیلکزک دوشدیک یره قره مرتضی نك باشی کیدر ، بوکون سزه ایسه یارینده بزه ! اما هاله بوکون یکی کلدیکز ، حالا تکرری مسافری سکز . سز حسن پاشا قرداشمی کندی سرایمه قوندورهیم ، کنعان پاشا قرداشمزی دلی قورده کوندرلم احمد پاشا قرداشمزی چتره فیل زاده خانه سنه قوندورهلم ، شاطر قرداش حسن پاشا ایله فرهاد پاشایی سنجاقداره وعلی میرزا پاشایی (مرعشلی اوغلی) نه قوندورهلم . مصلی پاشاده چادیرلریه مکث ایتسون وهرکون حله کلوب مشاوره مزده بولونسون « دیدی ، بووجهله جلالیلر حلبک اندرون بویروننه طولوب ایصقارچه اولدیلر .

عاقبت کار حسن پاشا در مشتای حلب الشهبای

والی قدری پاشا ، موصل والیسی موصلی پاشا ، قبلهلی پاشا ، چتره فیل زاده وحاب ملاسی ، مذاهب اربعه شیخ الاسلامی ، نقیب الاشراف ، اعیان

همان ينه حسن پاشا عسکری هجوم ايدوب پاشانك ديز کينه يابيشه رق « کیدی قزاق بوجول ويا بانستانك نره سنه کيدرسك ؟ ديه فریاد ايدیلر ، در حال حسن پاشا مشورت معهوده اوزره صاریحجه لره وچاليجی مهتر لره » بهی کافر کیدیلر ، سزك سوزیکز ايله يانوه سفینه کیتیموب وسزك دردکزدن امره . عاصی اولدم . ايکيده ، برده « بزم قوتمزله بوقدر مال صاحبي اولدك » ديو باشمه قاقارسکز . اشته مال ومنال باشکزده پاره نوب ايرته قالسون . اشته بن دخی طعنکزدن حله باشمی قره مرتضی پاشايه ويرمکه کيدرم . امر اللهکدر ، دون طوغدم بوکون اولورم . بنی ایسته ين قردناشلم کلسون . ديه رك دهها حلبدن مرتضی پاشادن خبر کلمه دن ، خواب آلماندن اوچ وزير ، يدی بکلر بکی ونجه ايش کورمش آدم لرله الغار ايدوب حله قریب وارد قلدن ده قوم عوان حسن پاشايه شویله نصیحت ايدر لردی : امان سلطانم ، دیری دیر ليککزه حلب توقادينه کيرمه . اشته قربان اولم ، بوقدر بيك کشيك وار ، تمش سکان بيك عسکرک وار . اندن غيری يوز بيك بيکيده مال ويروب ايکی يوز بيك عسکر ايله اول بهارده يارضر ومدن وياوان وشهر زوردن عجم ديارينه کيدم ، اورالرده دين مين اوغرينه جنک ايله قلعه لر فتح ايدم ، اوله که سلطان محمد خان حظ ايدوب جر ممزی عفو ايدم . فوجه وزير . سوز ممزی طوت ، امان حله کيرمه لم « ديديلر سه ده نصیحتلری اصلا مقبول کورونم يوب ينه دوام اولوندی . همان حسن پاشا حله توجه ايدنجه نيچه بيك جلايلر « بز طاغلی ، باغلی بيليرز ، نه پارز ، جامعلی ، مناره لی شهر لرده ! » ديو ايلره ، طاغله ، باغله دونوب کيتديلر . اماجان ميرزا پاشا ، تاتار احمد اغا قدری اغا ، کورد عثمان اغا حقیقتلک ايدوب تاحلب قلعه سنه دکن واردیلر وحسن پاشا وداعلا شوب حله کيرمه رك لوندلر يله عنه وسلمه قلعه لر ينه ، مواك وکيس عربانی طرفلرينه چوله آچيدیلر . اما حسن پاشا ، اوچ وزير ، يدی پاشا ، يدی بک ايله اوچ بيك عسکر ايله علی الغفله حسن پاشانك بوغازنده امان قليجی اولديغی حاله مرتضی پاشايه واردیلر . « امان قرداش ، دخيلک » ديو فریاد ايدوب حلب سراينده مرتضی

همان حسن پاشای پرزار صاری کنعان وزیر، طیار اوغلی، مصلی پاشا، جان میرزا پاشا، علی میرزا پاشا، شاطر قونداس، آبازه حسن پاشا، خادم قونداس، تاتار قونداس، تانار احمد، بکتاش اغا، وهاب قاضی، قدم چرکس، شام اغاسی، کور عبدالسلام، قدری اغا، کورد عثمان ودها نیجه بونک کبی ایش کورمش پاشا واغاری حضورینه چاغیروب مشورت ایدر، «بره اغالر، بکلر، وزیرلر، قونداس ویولداسلر، بوکون کوردیکزمی، بزم لوندلر یوزیمه قارشی نه سویلدیلر؟ اللهدن روامیدر، بو حقه تاره کیم تحمل ایدر؟ بن بوکونکی کون اونلرک ولی نعمتلیر دگلیم؟ بو حال اوزره حاملز نه یه منجر اولور؟ الله شکر، مالز چوق. اما اشیمز، ایشمز و اشیمز یوق. جمله جهان خلقی حالا بزه دشمن. اشیمز، یولداس و سرداشلرمن دخی بوکونکی کون کورک بزه نه کونه زباندرازلق ایتدیلر،» دیدکده کورد عثمان. — واللهی سلطانم، آنلری ده تعیب ایتیمه لم که جانلرندن ییزار اولوب آنلری وکندیلمی آچلقدن اولدیلر. «دیر. طیار اوغلی. — بوکا تدارک ایچون جمله عسکر ایله یاپ، یاپ کلیس، عزیز و عیبتاب ایلرینه وارالم، برزمان آنده سواحل کوره لم. آنده ده عسکرمن طعن آمیز سوزلر سویلرسه همان برکون جنابکنز طاریلیکنز «سزک سوزکزدن اوتوری مرآضی پاشایه دخیل دوشوب حله دوشرم» دیو بش آلتیوز آدمله، حقیر کنعان پاشا، مصلی پاشا، فرهاد پاشا، دلی کورجی دلاور پاشا، جان میرزا پاشا، علی میرزا پاشا و الحامل جمله پاشالر و بکلر ایله کلیس و عزاز و عیبتاب آنته وارالم، مرآضی پاشا، قدری پاشا، دوتساق علی پاشا، چتره فیسل زاده حسین اغا و سائر درون حلبده متحصن اولان پاشالره خبرله شوب ال بزم وانک سزک دیبه دخیل دوشلم. کوره لم، کل، دیرلرمی، دیمزلرمی؟ یوقسه بو سکبان و صاریچه چالیچی مهترلرک و آشجیلرک دردلرینی چکمه دن ایسه اولمک یکدر. جمله من بر کره بو نزا کتله حله کیرلم، اولیسه الاخیر.» دیدی. بورای و تدبیر مستحسن کوریلوب نفیر رحلتلر چالنه رق طوغلر عیبتابه واردی، اندن علی الصباح طوغلر قبله چوانه طوغلری چکلکده.

شریف‌الر جمع ایالت و سنجاقلره حسن پاشا قلیچون توزیع و تسیر ایدیلوب
 « جلالیلرک مالی سزک ، باشلری بزم » دییه دستور شهنشاهی اولنجه ترک
 طائفه‌سنک انه فرصت کیردی ، اک حقیر بر چیفتچی صابان دمیرینی اله
 آلوب پیاده برسلاح طائفه‌لرله حسن پاشالینک آردلری صره صارب طاغله
 قدر کوروب ، حسن پاشانک طاغده ، طاشده ، اوته ، اوتلاغه ، برایکی قوناق
 بعیدیره ذخیره کیدنلرینی « حسن پاشالیدر » دییه قیره قیره تمام ایدوب
 کوندن کونده قیش کلوب ذخیره کیمکه اقتدارلری قالمادی . کوندن کونه
 اطراف واکنفاذن جانی آجیمش رعایا و برایا ایله منهزم اولمش عسکر
 فراوان طرفدن احاطه ایدلمکده ایدی . بومنوال اوزره حسن پاشالینکده
 طوروب اوطوره‌جق ، صیغینه‌جق و یاه‌جق یرلری قالمایوب عسکری و کندیسلی
 آج‌قالان بیچاره حسن پاشا نیله سون‌که عسکرده محتاج . آخرالامر خانه بردوش
 کزمدن آج و محتاج و برجه حنطه و شعیره عرض احتیاج ایدوب جهان
 باشلرینه طار اولدی . مال و منال چوق اما ، بیه‌جک یوق ؛ خوف و خشیت
 ورنج و غنا چوق . آخرالامر همان بر کون قرق یدی بیک جلالیلرک
 اشهرلندن درت وزیر اعیان ، سکز میرمیران ، یوز آلائی بکلری ، اوچ
 یوز یتمش بکلر ، اوچ یوز عدد سپاه کتخدا یرلری ، ائی یوز عدد یکچیری
 سردارلری ، ایکی یوز یتمش بایراق سبکان و صاریجه بلوکباشلری و سائر
 ملاعین و مفسدین ایش ارلری همان حضور حسن پاشایه بالمواجهه کلوب
 کونا کون شستوم غلیظه ایله « بره کیدی قزاق » خطابلریله ابتدا ایدوب
 دیدیلرکه : کیدی کافر آبازه ، سن بزم بازوی قومتزله عثمانلی بی ایلغین
 شهری آتنده اوچ وزیردن و ایکی عدد بکلر بکیسنی و سائر امرایی و سکیان
 یدی بیک عسکری بوزوب اون مصرخزینه‌سی مال قارونه و نیجه بیک عدد آت ،
 قطار و سائر آلات و اداوات سلاحه مالک اولدک . سرپرده‌لره ، جبه‌خانه
 و سائر غنائمه صاحب اولوب بزی و آتلمزی توابع ولوا حقه‌زی بوکونکی
 کونده بوقلیج کبی گلش قیشده آجاقدن قیرارسک ! « دییه‌رک حسن پاشانی
 جانتدن بیزار ایتدیلر .

کچہرک اغا چاری ، قاضی کوئی ، بولغورلی ، چاملیجہ طاعی اتکلرندہ خندقلر قازوب مترسہ کیردیلر . سعادتلو پادشاه عالیجہ دخی یکر می بیگ کزیدہ بوستانجی واون ایکی بیگ کندی سرای خاصی عسکریلہ اسکدارہ کچوب سرای اسکدارہ مکث ایلدیلر ، قایش پیکاری قوجہ ابلی یوللری ، بوستانجی باشی کوپروسی نام یوللرہ قراوللر قویوب جملہ ایالت حاکمترینہ حسن پاشا اوزرینہ واروب ضبط ایتہلرچون مؤکد امر شریف کیتدی . اما بری طرفدہ اسکدارہ جملہ عساکر اسلامک حسن پاشا خوفندن طورمغہ اقتدارلری اولمایوب کوندن کونہ «کلدی ! کلدی ، باصدی !» دیمہدن بری اولوق ایچون اخر اسکداردن جملہ عسکر اسلام سعادتلی پادشاهی آلوب خواہ ناخواہ استانبولہ کچوب اسکداری حالی اوزرہ قویدیلر . اما اوتہ طرفدہ حسن پاشا کوندن کونہ شریئہ نوب دریا مثال عسکر جمع ایدرک ممالکی اورمده ، رعایا و برایا اوزرہ قونوب سکبان و صاریحہ حشراتیلہ بو قدر عباداللہک مال و اولادینی الوب کونا کون اذیتلر ایتدہ . آخر کار بو قدر اذیتدن صوکرہ رعایا و برایا بو حالہ طاقت کتورہ میوب جمیع اناطوای ، قرمان مرعش سیواس ایلتترینک اہالیسی اکوب بیچمہنی ، ییوب ایچمہنی شہرلرندہ براقوب کوتورمده . یکلی و بہادہ آغیر ذی قیمت مللرینی ، اہل و عیالارینی ، آلوب کیمی دیار عجمہ ، کیمی بغداد چولنہ ، کیمی ارضروم یولنہ ولایت ، ولایت کیدوب ، ولایت پریشان و پراکندہ اولنجہ حسن پاشا عسکری ایچرہ برحط و غلای عظیم اولدی کویا حط مصر ایدی .

دربیان احوال جلالی حسن پاشا

حسن پاشانک بو حط و غلا ایچرہ حاللری پریشان اولوب قنئی دیارہ کیرہ جکلرینی بیلیمہرک کاه مرعش ، کاه آدانہ ، قیصریادہ کوکسون یا یلاسی دیو سرسری کزرنک استانہ سعادت طرفندن مذاہب اربعہ فتواسیلہ امر

سوس و الماسلىرى صويولوب حضور حسن پاشايە كوتوردىلر . حسن پاشا دىركە :
 برە مرتضى پاشا ، عيب دكيدركە بيكيت اولەسك . نەسك بلاسيچون بوقدر
 فاحشەنى اردوى اسلامدە طاشيوب بويلە رسواى عالم اولەسك ، تيز
 شہازلرم ، بوجاريەلر ك اثواب و اتقال ، خلخال و بلازكلىنى ، طونلرني
 و يرك . بوامر صادر اولتجە قزلر كلن اثوابلرني كييوب و حسن پاشانك
 مردلكيلە تحت روانلر اوزرە اسير اولمش طواشى اغالريلە بندىروب يانلرينە
 قىوجى باشلر قوشوب بالغاً ما بالغ احسان ايليوب ينە مرتضى پاشايە كوندردى
 و مکتوبندە « اويلە اولور ، برادر ! جان و باش قورتارمق حاليدر . سزە
 و بزە بويلە اولور » دىيە وافر عذرلر ديلەدى . اما مرتضى پاشا « جاى امان ! »
 دىيە افيون قرە حصارينە ، آندن حلب قلعهسنە التجا ايدوب امانى بولدى ،
 كورجى مصطفى پاشان ماعدا جملة وزرا ، امرا و عساكر حلب قلعهسنە
 قاپانديلر كە حسن پاشان خلاصه مقيد اولەلر . اوتە طرفدە حسن پاشا ايسە
 بوايكي سردار معظمدن قالان مال و منال و غنائم بي شمار ايلە قارون كسيلوب
 عسكرينك ادناسى سورولرلە قاطرلرە صاحب اولديلر . اما مرتضى پاشا
 و كورجى مصطفى پاشا عسكرى آچلقدن ، احتياجدن طاغردە اوتلر
 اوتلايەرق برر طرئق ايلە دار و ديارلرينە فرارە يول بولديلر . نيچە يوكروك
 آتلى اولانلر آت باشنى اسكدارده كوپريلي محمد پاشا اوتاغندە چكوب صولوق
 آلدقلىرىندە نيچە بوزلوب نيچە قيرلقلرني تفصيل و بيان ايلدكلرندە و وزيرلر ك
 فرار ايتدكلرني كوپريلي بە نقل ايتدكلرندە قوجە كوپرولى تدبير ايدوب « بوخبر
 شايع اولماسون » دىيە كلنلرى حبس ايتدى سەدە يرك قولانغى وار دىرلر ،
 اوچەتلە ايرتەسى كوني حسن پاشا مرتضى پاشا ايلە كورجى مصطفى پاشايى
 سكسان يدى بيك عسكركلە امان زمان و يرميوب قيرمش . ايشتە حسن پاشا
 يوزبيك سكبان و صاريچە ايلە اسكدارده كليورمش ! « دىيە بر كفت كو اولوب
 اسكدار ايجرە آدم درياسى چالقاندى ، استانبولە فرار ايتمكە قرق اللى غروشە
 قايق بولمايوب كوپرولى قايقلىرىدە ياصاق ايتدى . اول كون احمد پاشا
 افندمزە و بوينى اكرى محمد پاشايە فرمانلر كيدوب جملة عسكركلريلە اسكدارە

عالمپناه دخی تا کاغدخانه صحرا سنده اوتاغ آصف بر خیاه واروب مکث ایلدی . بعدالطعام ملک پاشاینه کو پریلودن مآذون اول آلائی عظیمیله سراینه کلوب قرار داده اولدی . اول ان کو پریلی وزیر علوفه چیقاروب اول کون اول کیجهده یدی بلوک سپاهییه ، جمیع موجود اولان قوللره کیجه مشعله لایله علوفه ویریلوب دور اولدقده دفتر پادشاهی قاپانوب جمله حسن پاشا یاننده بولتان ودخی کو پریلی ایله یانوهه غزاسنده بولنوب کوزی کوروب معلومی اولان ادملر سفردن کاغدخانه علوفه سنه کلدکلری اجلدن حسن پاشالی بهانه سیله یکریمی بیگ التمش عدد سپاه ، طقوز بیگ عدد یکچیری ، جبه جی ، طوپچی والحاصل قرق بیگ عسکرک اسامیسی چانوب چیقاردلدی .

ایرتسی کونی بشکطاشدن اسکداره کچلوب حسن پاشا جلالیسی اوزره سفر تدارکی کورولمکه باشلاندی . با فرمان شهر یاری عسا کر عثمانی اسکدار صحرا سنده خیمه وخر کاھلرله مکث ایدوب اناطولی ولایتلرنده نه قدر عسکر وارسه جمع ایلدی ، واناطوائنک امپرالامرا ، میرهیران وامراسنه ، قاضی وحا کملرینه حسن پاشانک قتلیچون نفیر عام خط شریفلری کیدوب جمله کوردستان عسکرینه دیار بکر ایالتیله برابر اولوق اوزره مرتضی پاشا سرعسکر اولدی . ارضروم ایالتیله کورجستان ، اخسقه ، قارص ، طربزون ، وان عسکرلرینه کورجی مصطفی سردار اولوب انلرده دریا مثال عسکرایله مرتضی پاشا ایله برلشمکه کلمده ایدی . قره حسن پاشا دخی قرق بیگ کزیده آتش کچی عسکرله اسکدار اوزره وارمق قیدنده . ناکه قرمان اتنده ایلغین نام صحرا ده ایکی اسلام عسکری بر برلرینه مقابل اوله رق اولیله بر مقانله اولدی که شمدییه قدر مثلی کورلمه مشدر ، آخر میدان شجاعت وظفر قره حسن پاشایه قالوب مرتضی پاشالی وکورجی مصطفی پاشالیدن نیجه بیگ بیکنه آدملر خاک فنیاه کپردیلر . مرتضی پاشانک زراندرزه غرق اولمش نیجه جاریه لری ، که هر بری آفتاب آتش تابدن بیله پنهان وناز نعیم ایله پرورده اولمش نفیسه ، ست ماه ، آدلو بر روم خراجی دکر جواری ایدی ، باش آچیق ، یالین آیاق میدانده قالوب جمله سی سکنان وصاریجه حشراتی اله کچدی ، اوزرلری ،

سويلنه رك زنجفلى اوغله حسن پاشا احوالندن سوال ايدر . اودنخى حسن پاشا طرفدارلنى ايدوب « انك عظمت ويارانى ، عنوان وشانى ، فروشوكتى سزده وعثمانلى عسكرنده يوقدر ! » دىنجه همان كو پرېلى وزير پادروها بيهوده كو چلېنك وجودى صحيفه عالمندن سيف سياست ايله نازكانه سيلوب خط شريف مؤداسنجه عمل ايجون سهل آرام ايدرك آندن على التعجيل عسكربى شمار ايله الغار ايدوب يانووه قلعه سنى محاصره ايدر . اول كون قلعه يه امان و يرميوب اظهار من الشمس بو حالده عساکر اسلامى مترسه دوکوب جوانب اربعه سنى ىدى وزير ويكرمى عدد ميرميرانلر ، تمش عدد طبل و علم ساحې سنجاق امرا سيله يوز اون عدد آلاى بککريه يانووه قلعه سنى قات قات قوشاندى ، کيجه کوندىز طوپ صدمه لريه ىدى يردن دوکوب آخر الامر فتحه موفق اولدى . همان اول آن قلعه يى تعمير ايتديروب ايجنه يکرمى اوپه يکيجرى و طوپچى و جبهه جى ايله برحافظه جى پاشا قويوب جميع مهمات ولوازمى کماکان قويوب اردوى اسلامده « هرکيمه ديرلکى لازم ايسه آرديم صره کلوب قاسم علوفه سنى کاغذ خانه ده آلسون » ديو دلال چاغيرتدى . وکنديسى الغار ايله يانووه دن استانبوله کلدکده ملک احمد پاشا ايله مکلف آلاى ايتدک وکوپرياي وزير : برادر ، شوسزک حسن پاشا بز غزاده ايکن کافره ابي امداد ايدوب بزى عجله ايله ابي کتيرمدى ؟ ! » دىنجه ملک پاشا . — اى سلطانم ، نيچون « سزک حسن » ديورسکوز . اوشمدى کافردن اشد اولوب مأمور اولديغى جهاد فى سبيل اللهه کيتمه دى . انك واکا تابعلرک قتللرى شرعاً حلالدر ، همان اوزرلرينه سفره چيقالم » ديدى ؛ همان کو پرېلى . — يا ، حسن سزک عشيرتکزدن آبازه در . اوزرينه سفر ايدرميسز ؟ » ديدکده ملک احمد پاشا . — فرمان پادشاهى اولنجه والله شمدى اسکداره کچرم . » ديدى کوپرياي جهان قدر حظ ايدوب . — برادر ، انشاء الله او عايلرک ياقين وقنده باشلرى در دولته کليز ، بونيتسه الفاتحه ! » ديوب آت باشى برابر پاشا سراينده سعادتلو پادشاهه بولوشد يلز . اوراده سهل مشاوره ايدوب ينه داود پاشادن دريا مثال عسکر ايله پادشاه

قونوب دیگر اردل فلاغنی دخی فتح ایتمه توجیه اولندقده اناطولیده مهم حادثه لر ظهوره کلدی .

سبب عصیان جلالی آبازه قره حسن پاشا

اناطولیده آبازه قره حسن پاشا یتیمش ، سکسان بیک عسکرله سفره مأمور پادشاه قولیله عاصی اولوب سفره کلدیکندن ماعدا سکبان و صاریجه حشرات ایله ، مملکتی نهب و غارتیه باشلا یوب یوز بیک عسکرله بروسه شهری اوزره عزیمت ایلدیکی خبری سعادتلو پادشاه عالمنه حضرتلرینه کلنجه سربوبان درگاه عالیدن زنجفلی زاده نام قپوجی باشی حسن پاشایه شوخط شریفی کوتورمه مأمور اولدی : « بنم لالاجم ، وزیر اعظم کافر اوزره جنک وجدال ، حرب و قتال اوزره در . سن دخی دین مینه معین و ظهیر اولوب البته سفره یانکده اولان عسکرمله یتیشه سک و بو طریق ایله کافره امداد ایتیمش اولیه سک ، سوزمی طوتوب بروسه شهری اوزره اینجتمکه کیتیمه سک ، هان بوغاز حصارلردن یانوه غزاسنه کیده سک دعای خیر تامی آلوب برخوردار و بهره مند اوله سک . » خط شریف واصل اولدوقده حسن پاشا اصلا عمل ایتوب « کو پرلی وزیر ایله یتیمش کسه نک باشلرینی ایسترم ، والا روم ایللی کافرستانی سزک ، دریادن بری اناطولی دخی بنم ! » دییه خبر کوندرر و دریا مثال عسکر ایله اسکداره کلکه بل باغلار ، زنجفلی اوغلی قپوجی باشی پادشاه بو خبرله کلنجه هان پادشاه جم حشمت کو پرلی به بر حط شریف یازوب : « البته لالام ، اردل قرالی و نمسه چاسارینی قید و بند ایله حضورمه کتیره سک دخی مقبول دکدر ، انلر کافر دکلر . هان دردولتمه کلوب مسلمان شهکننده کی قره مش آبازه کافرندن انتقام آله سک » دیو زنجفلی اوغلی کو پرلی وزیر کوندردی . کو پرلی وزیر خط شریفی اوقویوب « یاربی ! بو عاصیلری سنک عظمتک قلیجنه صالدم ! » دیو

۱۰۶۸ سنه‌سی شعبانک اونجی کونی ادرنده کی سعادتلو پادشاه عالمناهدن خط شریف ایله ملک احمد پاشا استانبولده کوپرلی محمد پاشانک قائممقامی اولوب کور حسن پاشا قائممقاملقدن معزول اولوب بر طرفه صاولدی . تاریخی :

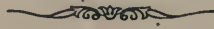
عزل اولوب ابلیس نصب اولدی یرینه حق ملک
دیدي هاتف عزلنه تاریخ : اخرج یارجیم !

اون کون قدر استانه سعادتده کوپرلی محمد پاشا قائممقامنی ، ایش
ایکن اون برنجی وشعبانک یکرمنجی پنجشنبه کونی ملک احمد پاشا قائممقاملقدن
معزول اولوب یرینه ادرنه بوستانجی باشیسی اولان قرق آیاق قانلی سنان
پاشا قائممقام اولدی ، وافندمزده قره حصار سنجانی ارباق طریق اوزره
احسان اولوب استانبولده قرار داده اوله‌رق ینه قیا سلطان باغلرنده ذوق
وصفاله دالدق .

بو اثناده انکروس وطمشوار ایالتلرندن و او طرف سرحدلرندن
فریادجیلر کلوب اردل قرالی راقوفچی اوغلی وکیمنانوش لعین پووه ،
چنار ، کوله ، طمشوار سرحدلرینی غارت وخلقنی ده اسیر وکریان
ایدیلر ! « دیو فریاد ایدیلر ، خبر سلطان محمد خان رابعه یتدکده
جمیع امور دیده وکار آموزده آدم‌لرله مشورت اواندقدده جمله‌سی علی‌الافاق
« اردلی ولایتده کی راقوفچی قرال اوزرینه سفر اولنق فرض عیندر »
دنیله‌رک فاتحه اوقوندی ، ادرنده باب هایون اوکنه طوغ پادشاهی چیقروب
جمیع ممالک محروسه یه قوجی باشیلر کیدوب دریا مثال عسکر سوردیله .

۱۰۶۸ تاریخنده بافرمان محمد خان کوپرلی پاشا یانوه غزاسنه متوجه
اولوب دریا مثال عسکرله طمشواره واردقدده سرحد غازیلیله مشورت
ایدر ، جمله غزات مسلمین رای سفری احسن کوروب طمشوار صحراسی
ایچره اردل قرانک شیش قلعه‌سنه ولوغوش قلعه‌سنه امان وزمان ویریلیمیه‌رک
بوقلعه‌لر فتح ایدیلوب ایچرولرینه مستوفی مقدار جبه‌خانه ، وعساکر نامدار

ذوق و صفا ایدیگمز ، منطوق فرمان هایون بویلهدر ؛ مکتوبله عمل ایدوب آهسته ، آهسته در دولته کلهسک . . . دها بوکبی نیچه مستهزیانه الفاظ ایله آراسته طمن آمیز مکتوبلر کلنجه (۱۰۶۸) سنهسی ربیع الاولک دردنده سلسله‌ردن استانبوله روان اولدق .

سلسله‌ردن استانبوله کلدیگمز

اولا سلسله‌ردن الای عظیم ایله چیقارکن اھالیٰ بلد بکا آلود اوله‌رق اجرای وداع ایدوب اونلرک دعاء خیر به لرینی اله‌رق (نمازگاه) منزلته کلدک . اوچ کون اوراده قالدقن صوکره فضلای پاشانک (احمد اغا) نامنده امور دیده برمتسلی کلهرک دیوان پادشاهیده خلعت فاخره کیوب اوزی ایالته متصرف اولدی . ملک احمد پاشاده اول کون نمازکاهدن قالقوب (افلاط) قریه‌سنه کلدی . بورادن (حصارلق) ، ینه قبله‌یه کیده‌رک (قرجه اوت) ، بورادن جانب شرقه کیده‌رک (پراوادی قلعه‌سی) نه کلدک . بورادن (چنکه) قریه‌سنه ، اورادن (چلییلر قریه‌سی) نه ، صوکره سمت قبله‌یه کیره‌رک (آیدوس قلعه‌سی) نه کلدک . بورادن جانب قبله‌یه کیده‌رک (صاصلر قریه‌سی) نه کلدک ربع مسکونده بورانک بالی قدر رائحه‌دار ، مصفا بال یوقدر ، بورادن (قره بیکار) قریه‌سنه اورادن ده جانب قبله‌یه کیده‌رک (قوانلی) ، اندن (ارکلی) ، ینه ، (صوکره قرق کلدسا) قصبه‌سنه واردق ، بورادن ده قبله‌یه کیده‌رک (ناتارلی) ، (حاجیلر) (فنسار) ، (چتالجه) قصبه‌لرینه اوغرادق ، صوکره (۱۰۶۸) ربیع‌الآخرینک ایکنجی کونی استانبوله واردق :

اوچ آی قدر استانبوله باغ و پهنچه ، حدیقه و بوستانلرده ، شاهانه یالیلرده شب و روز قیا سلطان ایله ملک احمد پاشا ذوق و صفا ایدوب بزله دخی انلرک ظلال حمایه‌سنده احبا و عاشقان صادقان ایله سیر و صفا ایدردک .

قپوسی وار، بری شرقہ، دیکری غربہ آچیلور . . .

واروشی . — قلعه نك اشاخی قبلہ طرفندہ طقوز محلہ ویک اتی یوز
 خانہ در، اولری کیرہ میت ساز وتختہ شنیدرہ اورتولی تحتانی وفوقانی معمور
 ومکلف خانہ لرر، اون یدی محراب اولوب ازجملہ چارشی ایچندہ کی جامی
 کثیر الجماعه ومشهوردر. برکشیف النظر حماسی، اوچ عدد خانی واردر.
 چارشو وبازاری آر اولوب آب وهواسی خوبدر. رعایاسی افلاق، بغداد
 وبلاغارد. شهرک جانب قبلہ سندہ یحساب باغ وبانچہ لری وار.

بورادن قالقوب (بالطہ جی قریہ سی) نہ کلدک. خرس اووا قزاسندہ
 زعامت کویدر. ، بورادن (راح اووا) قریہ سنہ، اورادن جانب غربہ
 کیدرک (کولجہ) قریہ سنہ، بورادن ینہ جانب غربہ کیدرک (بوغاز کوی) .
 قریہ سنہ کلدک. سلسترہ ناحیہ سندہ کی قرای عظیمہ دن بری دہ بودرکہ قصبہ
 مثال معمور وآبادان یردر. بورادن ینہ سمت غربہ کیدرک طونہ کنارندن
 حرکت مزک بشنجی کونندہ (سلسترہ) قلعه سنہ واردرق. بورادہ جمیع اہالی
 واعیان مملکت پاشای مجاہدی استقبال ایچون چیقوب برآلای عظیم ایلہ
 (۱۰۶۸) صفرینک یکر میسندہ سلسترہ سراینہ کیردک. پاشا افندمز ینہ
 رعا و برایہ اجرای عدالت ایتکہ باشلادی، . . .

اوهفتہ ایچندہ کوپرولی محمد پاشانک براغاسی کلوب قوجہ کوپرلینک
 شو مآلدہ بر مکتوبی کتیردی: « سنک اوزی غزاک و بزم بوزجہ اطہ فتیحی
 غزامنز مبارک اولہ، اما اسرا وکلہ لری، جبہ خانہ ومال غنائمی بزہ کوندزسک
 ایدی بلکہ غزات مسلمین ایچرہ برسرور وشادمانی حاصل اولوب عسکر اسلام
 بووجہلہ حربہ تشویق ایدلمش اولوردی، اوجہتدن اجر جزیل وثواب بیعدیل
 بولوردک. لکن غافلانہ حرکت ایدوب سعادتلو پادشاهہ کوندردک کہ ارتفاع
 قدر بولوب برمراد اولہ سک، ایشتہ خبریمز یوق ایکن اوزی ایالتی سزہ امان
 اولمش. اما بزغزادن حضور پادشاهیہ کلدی کمزده تلخیص مزلہ سعادتلو پادشاه
 سزی اوزی ایالتدن عزل ایدوب یریکزی (سلحدار فضلی پاشا) یہ صدقہ
 ایلدی. سزہمان استانہ سعادتہ کلوب قیا سلطان افندمز لہ باغ وبانچہ لرکزده

بردن الله الله ديو اول دليكلردن درون قلعه يه كيروب قلعه يي قتيح ايدرلر
 وآدينده فاتح سلطانك نطقى اوزره (خرس اووا) ديرلر . بوكا عوام بويله
 خرس اووا ديرلسده قاضيلر سجالانده (حريص اووا) يازمشلر . سلستره
 سنجانغى خاكنده يوزاللى اچمه پايه سيله قضادر ، صوباشيسى ، محتسبي ، قلعه
 دزدارى ، سكسان عدد نفراتى وار ، اما قلعه اولرى اولمايوب نفرات جمله
 طشرده اوتورور ، ساده دزدار وكتخداسى درون خصارده مقيد ومختصر
 اولرده مكث ايدوب قولارى هر كيجه نوبت ايله طشردهن ايچرى كلوب
 قلعه يي بكلرلر .

حقير بوتماشا يي اتمام ايلديكمده پاشادخى آيروجه قلعه يي تماشا ايلدكمه
 عقلى باشندن كيدوب اهالى مملكت ايله مشورت ايله رك اولكون اطراف
 واكنافدن بيوردملرله بش يوز آراه كرسته ، چنار وقامش والتى يوز عدد
 نجار وبنار كلوب اولكون قلعه ايچره اون عدد حوليلى اولر بنا ايلدى .
 حاصل كلام درون خصارده برارض خاليه قالمايوب برهفته ده يوز اون عدد
 دكانجقملر بنا ايلدى .

برهفته ده يوز اون عدد دكانجقملر وطونه يه نانظر قپو اوكننده برقهوم خانه
 آرامگاه پايدريلوب . سكسان قول دخى تحرير ايدرك اسكله وارداتندن
 وظيفه سنى مجدداً تعيين ايلدى و دزدارينك دخى قلعه دن بر اوق منزلى
 بيله طشره كيمه سنى شرط ايدوب سجه بووجهله قيد ايتدى . سكر عدد
 طوپلرى وجبه خانه لرى جمله مهيا ايتدكدن صوكره اوزى دن آلان تفنكلرك
 يوز قدرينى دخى بورايه قويدى .

اشكال قلعه خرس اووا : — طونه نهرينك جانب قبله سننده بابا طانغى
 خاكنده اوج آسماه كهكشان آسا سرچكمش ، حواله سز وشدادى بنا برقلعه
 رغاندر . داآرا مادار جرمى اوج بيك آديمدر . اما بوقعه نك غرب طرفدن
 اشانغى طونه يه باقمايه آدم جرأت ايدمى ، بوراسى غايت مهم قلعه ايسه ده
 ايچ ايل اولغله كيمسه نك التفاتنه اوغرامايوب انجق ملك احمد پاشا قيمتى
 بيلدى ، زيرا قارشى افلاقلرله محاط اولغله اهميتى بيداردر ، قلعه نك ايكي

على الصباح جمله اهالى ايله پاشانك استقبالنه چيقارق پاشاده آلاى عظيم ايله
كلهرك شهر خارچنده سراپرده سنده مكث ايلدى . حقير كيدوب دست
شريفلرني بوس ايلدكن صوكره اتى يوك الحبي خزينه داره تسليم ايتدم .
پاشا اوچ كون باباطاغى شهرى خارچنده مكث ايدوب ايرتمى كوني سلستره يه
عازم اولدى .

بابا طاغندن سلستره يه كيتديكمز :

اولا جانب غربه كيدهرك (سوله) قريه سنه كلدك ، اورادن (حاجى
پاشا كوي) نه ، بورادن ده جانب غربه كيدهرك (سراى قريه سي) نه ، ينه
جانب غربه كيدهرك (دايه كير قصبه سي) نه كلدك . طونه ايرماغى كنارنده
ايكى يوز خانه لى ، افلاق و بغداد رعاليلى معمور و آبادان ، باغ و بغيچه سي
فراوان شهر عظيم مشال قصبه در . خرس اووه ناحيه سي داخلنده چارشو
و بازاری عنقا تجارلى ، آب و هواسى خوش و قصبه مشال قريه دلاردركه
اكثريا اولرى قامش و ساز اورتولى در ، حالا معمور اولماده در . بورادن
جانب غربه متوجها كيدهرك (خرس اووا قلعه سي) نه واردق .

خرس اووا قلعه سي . — ايلك بانيسى دويره نام قرالدركه بورادن طونه
نهريني كسوب قره صو شهرى ديدندن كچيرهرك قره خرمن ليمانه آقتمشدر .
حالا آتارى ظاهر و باهر در . بلغارجه اسمى (قلارابقا) در . نيجه ملوكدن
ملوكه دكش و نهايت فاتح سلطان محمد خان بالذات بورانك اوزرينه سفر
ايدرك يدى آي دو كوب خواه ناخواه جنك عظيم ايله يورويش محلنده هان
بو قلعه اوواسندن بر قاچ آيو نمايان اوانجه فاتح « اووادن خرس كليور »
بيورمش ، هان آيولرده كلهرك قلعه مغاره لرينه كيرنجه غزات مسلمين
سربازلرى بو آيولرك اردنجه كيدوب كورورلكه بر آلاى دشمن آرقه لرينه
آيو دريلرى كيمشدر ، شمدى ده دريلرى چيقاروب قلعه يه كيربيورلر هپسى .

بيك تانار صبا رفتار ايله ادرنه يه طوغرى واروب يور يوب « بوراده قلاع متينه وعساكر فراوان يوقدر » ديو غرور وانانيت كوسترر ، نهر طونه وطورله يي برى طرفه كچيجه بابا طاغى سپاه كيتخدا يري (عين كل اغا) نام براغا پارچه سى اوكون بوحوالده كي اوچ قضان فى الحال التمش بيك الى قليجلى بيكيتلر طوبلايوب باباطاغى قربنده (حاجى پاشا كوي) صحراسى آلتنده خانى اويله طوب كچى اورور كه طرفه العين ايجره قرق اللى بيك تانار يي قليجدن كچيروب بشيه السيفنى ده قاچيركن طونه يه دو كوب غرق ايلر ، انجق دمير خان كندى نفسى قورتاره بيلوب كرمانده نيجه زمان تبديل نام ونشان وجامه پريشان ايله تانار بونه سى ياپوب كفافلانيردى . ايشته اوكوندن برى تانارلر بردها برى طرفه كچمك سوداسنده اولمايوب مطيع ومنقادلردر . سائر قرالرى ده شونلردر :

قرلجه ، قاسچق ، قاجاك ، اسكى ، قوجى بك ، اينه خان ، صوفى ، قهلى ، كوهراى ، قريه بكى ، كيرچلك ، چونقار ، قاوه جق ، استر ، باندارلى ، كوپريچك ، بلال قشله سى ، طنه حاجى ، قره مرادلى ، كوسترلى ، قره طامى ، دورخانلر مماليى ، خواجه على ، قره قوبونلى ، چيقريقچى ، شيخ امان ، اشاغى طاش آغىلى ، يوقارى طاش آغىلى ، آزانوودلى ، مستحفظان ، قره خرمن ، سلطان قره ، پليدلى ، قره يواجى ، عبدالبارى ، تكرى ويردى ، قوچلاق ، آيدىن ، قره صارى ، قره نصوح ، قصابلى ، دوكنجى ، صوفيلر ، غنى بوجاق ، قره مان قريه لرى .

باباطاغى قضا سنك بو قريه لرندن قدومه مزى وكلى مهماتى وپاشانك ذخيره بهاسنى التى يوك آچمه اولق اوزره تحصيل ايدوب حقيردخى كنديمز . ايچون قدومه ومباشر اجرتى اولق اوزره اوچ يوك آچمه سنى ۴ هلاهل پيدا ايدوب بريوكنى يانمزد كى سكسان حشرات وهائى هويه ويردك ، كيريسى ايله يوزيمزك قره سى بزه قالدى .

التى يوك آچمىنى ملك احمد پاشايه كوندرمك صدندنه ايكن اول كون قوناقچى ايله پاشانك طوغنى كلوب « صباح پاشا بابا طاغنه كليور » ديديتلر .

سينکی دردلرينی چکه رک طونه‌ینی کچوب (طولچی) قلعه سنه واردق بورادن ایکی کونده ایکی یوک آچه مهمات لوازمی تحصیل ایدوب ، ایکی یوک آچه ده پاشانک ذخیره بها مالی آدق ، اوچنجی کونده بزم وطولچی امینک آدملمز و حجت شرعیله یله پاشایه مال کوندردک . حقیر دخی خواه ناخواه بریوک آچه اجرت قدم آلوب بش بیک آچه سنی قاضی به پشین تخته بهاسی محصولی و یروب بورادن جانب قبله یه (بابا طانغی) قلعه سنه کلدک . پاشا افدمزک فرمانی اوزه بوشمره حاکم اولدیغمز اجلدن قانون قدیم اوزره قضامنک جمله قرا و قصباتندن کندی قدومیه مز و کلی قلعه‌سی مهمات لوازمی ایچون محکمۀ شرع رسول میندن یکی مهرلی تذکره لر آلوب کشاف نائب لر ایله باباطاغندن مال تحصیلنه چیققدق :

اولا بابا طانغی قربنده (خرکله جی) ، (سبیل الیاس) ، (کوچک صاری) ، (دوکلک) ، (صپانجه) ، (آجی کول) ، (آجی نصوح) ، (قره هابل) ، (احمد فقیه) ، (تاتار چامورلیسی) ، (صاری کولی) ، (قرنقار) ، (حاجیلر) ، (تربه لک) ، (نعلبند) ، (قیزیلحصار) ، (قزبرکوی) ، (آرمودی) ، (قارقه‌لی) ، (باش کوی) ، (بخشایش) ، (چین ایلی) ، (روانماچه) ، (چوقوراووه) ، (قبالی دره) ، (اسکی بابا) ، (چغتای زیر) ، (چغتای بالا) ، (قارغلق زیر) ، (قارغلق بالا) ، (ملک زیر) ، (ملک بالا) ، (دلی علی کوی) ، (سله‌لی) ، (لطفی بک) ، (تورک چامورلیسی) ، (ایاقلی کوی) ، (آرناوودی) ، (حاجی عوخی) ، (صاری کولجک) قریه‌لری . بوقریه لرک چوغی محصولدار ، بی نظیر صحرا لری ، باغ و بوستان و لاله زار ، ارم ذات‌العماد مشال معمور و آبادان و مالا مال انساندر . بورالک اکثری رعایاسی تاتار اولوب تاتار خانی بر سفیره آتلاسنه هان بونلر دخی آتلا نور و بوجاق تاتاریله هم عنان اولوب سفره کیدرلر . شعیب ، بهادر ، فقی ، یارار ارلردر ، حین غزاده بورادن یکریمی بیک قدر بابایسکیت چیقار .

حتی سلطان مراد رابع زماننده قریم خانلردن قان تیرخان یوز اللی

بوراده هر سنه قرق الی بیک صیغیر بوغاز لایوب با صدیرمه ایدرک جمیع دیارلره کوندریرلر .

کلی خلقی اکثریا مسافرسز طعام میزلر ، غایت غنیمت شهری وارد ، اما واروشی اطرافنده قلعه سی یوقدر .

مقدما حقیر استانه سعادتده ایکن سعادتلو پادشاه افندمزه احسان ایتدیکی خط شریف ایله مقرر نامه سی درگاه عالی قپوچی باشیلرندن میرمحمد اغا کتیروب خلعت پادشاهی ایله ملک پاشا مسرور اولدی ، محمد اغایه بکرمی کیسه ویکرمی صالحلو آتلی ویکرمی کوله احسان ایدوب ینه ایرتسی کونی دردوات طرفه قپوچی باشی یی یوللایوب کندولری کلی قلعه سی تعمیر و ترمیم ایتدیره رک دربیضا آسا ایتدیره سنه مقید اولوب بو حقیری دخی مهمات ولوازمات معاونتلی ایچون یدی قاضلیق یرلره کوندردی .

لوازم ایچون کیتدی کمز یرلر

اولا کایدن طونه آشوری (بیلانی جزیره) سنه کلدهک . طونه نهری بو آطه نک صول طرفنده کلی قلعه سی دینده قره دکزه قاریشیر . کوچوک طونه بو آطه نک صاغنده طولی قلعه سی بوغازندن قره دکزه قاریشه جق محله طونه ایکی یه بولونورکه برینه (سولونه ، سنه بوغازی) ، دیگرینه (خضر ایاس بوغازی) دیرلر ، بونلردن کوچوک کیسلر کچر . طولجه بوغازندن بر قسم طونه دخی آریلوب بش ناحیه دولاشرق کلیر ، (قره خرمن) قلعه سی اوکنده قره دکزه قاریشیر ؛ قره دکزه کیجیلری اول نهیره (یورد چسه) دیرلر ، کوچک بر بوغازدر ، ایچنده هر سنه یجه یوز پاره کیلر قشلا . اشته بو بیلانی آطه ایکی طونه آراسنده اولوب طولی شرقدن غربه اون میل ، عرضی آتی ، یدی میل بر جزیره در ، بونک ایچنده آت سینکی دردینی آتلمز چکوب بز دخی تانارجق سینکی دردلرینی و سیوری

دائراً مادار جرمی بش یوز آدیمر ؛ ساده بیوک قلعه‌یه آچیلور برکوک
 دمیر قپوسی وار ، اطرافنده کی ایکی قات درین خندقلرنده بالقلر اب برلب
 اولوب شناورلك ایدرلر . درون قلعه‌ده آنجق کتبخدا ، دزدار ، امام
 خانلری ، بغدادی انباری ، جبه‌خانلری ، برقاچ نفرات خانلری وار ، غیری
 شی یوق . بوقلعه‌ده برخوش قانون واردرکه بازید ولی زمانندن قاله‌در :
 قلعه جمعه کونی فتح ایدلمکله هر جمعه کونی علی الصبح جمیع برج و بارولره
 فلاندره ، بایراق ، علم و سنجاچ دیکرلر . بونلر اوزرینه کلبانک محمدیلر چکیلور ،
 برعدده شاهانه طوپ آتیلوب یوم جمعه ایدیکی خاقه اعلان ایدیلور .

کلی قلعه‌سنگ واروشی . — بیوک قلعه‌نگ غرب طرفده دوزبر وادیده
 شمس‌الشکل عظیم بر واروشدرکه اون بر محله‌سی ایکی بیک عدد تحتانی
 و فوقانی تخته حولیلی و تخته شنیدره اورتولی اولری وار . جمله اون یدی
 محرابدر ، از جمله چارشی ایچنده کی جامعی جماعت کثیره‌یه مالکدر ، غایت
 معمور ، شرین و ساده بنا جامع رعنادر . حتی ملک احمد پاشا بو جامعه
 صلوات جمعه ادا ایتمه‌کله کلیرکن قلعه‌دن جمیع نفرات پادشاهه خیر دعا ایله
 کلبانک محمدی چکرب بر یایلم تفنک و بر یایلم طوپلر آتوب کلی زمیننی لرزه‌یه
 ویردیلر . مکتب صیبانی چوقدر . چارشی ایچنده ، صوکنارنده بر (چفت
 حامی) واردرکه قورشون اورتولی عمارتدر ، بو اطرافده هیچ بویله بر بنای
 روشنا و دلکشا یوقدر . بش یوز عدد دکانلری وارکه ایچنده جمله اصنافدن
 بولنور ، تجار خانلری وار . بوراده اسپرلر ، کوله‌لر غایت اوجوز اولوب
 یکریمی اوتوز غروشده براعلا کوله ویرلر . خلقی بازرکان واسیرجیلردر ،
 رعایاسی افلاق و بغداد ، بمضاده روسدر ... باغ و باغچه‌لری یحسابدر ،
 ممدوحاتندن : کلی پاصدیرمه‌سی ، صیغیر و قویون اتندن غایت لذیذ و سمیز
 لحم قدیدی اولور ؛ بالی ، یاغی ، بغدادی و بالنی غایت چوق اولور شهرک قبله
 طرفده (بیلانلی آطه) تعبیر اولنور بر جزیره وارکه بر اوجی اوج قوناقله
 طولجی‌یه و بر اوجی اسماعیل شهرینه واریر ، بیوک ، محصولدار بر جزیره‌در

طغیان ایتدکده بوخندقدن طونه نهرى جريان ايدوب باقلىر اولانيرلر .
 طيش بيوك قلعەنك اوصافى . — بو طشره قلعەنك اطرافدن جمله
 درت عدد قپو واردر ، برى جانب غربه طشره بيوك واروشه آچيلور ايكي
 قات دمير قپولدرکه يمين ويسارنده ايكي عدد سرآمد طويل تفنگلى صعب
 قلهل وار ، نهر طونه کنارنده اوچ عدد يردە اوغرون قپولرى وارکه آنلره
 (صو قپوسى) ديرلر ، بو قپولردن ايچرى قلعە ديوارلرينسك ايچ يوزنده
 اوزرلى تخته اورتولى خندقلى واردر ، کورن آنى يول ظن ايدر ؛ اما ،
 ينه آت ، قاطر ، حيوان و بنى آدم کزر . بوقلعە ايچره سطرنج نفتى
 اوزره يوز اللى عدد بولمە سوقاق اولوب جمله سوقاقلره قالين اغاج ديرکلى
 دوشه ليدر ... سوقاقلرک ايچى سراپا اوچوروم آدم قدى قدر درين وواسع
 خندقلدرکه اوزرلى تخته دوشه ليدر . محاصره اتانسنده دوشمه تختهلىرى
 هرکس اولرينه چکر ، يوللر غائب اولوب نهر طونه ايله لب برب اولمش
 سوقاق ، سوقاق خندقلر ظاهر اولور ، دشمن شهر ايچنه کيرمهک جرات
 ايدمەز غایت باطاقلى وچيتاقلى صيغ خندقلدرکه گوشه باشنده اولان اولرک
 وسائر اولرک جمله خندقلى يوللره ناظر مازغال ديلکلىرى ، صاحمه وطوب
 ديلکلىرى ايله آراسته اولمش سوقاق باشلرندە صعب قلعە مثال اولر وارکه
 اگر شهره دشمن کيررسه بو اولردن دشمنه طوب و قورشون وطاش باران
 لغت کچي ياغديرمق ايچون طرح اولمش بر قلعەدر . قلعە ايچنده جمله يدى
 يوز عدد حوليسز ، باغ وبنچه سز قساوتلى اولر واردرکه جمله سى تخته
 شنديره تختانى و فوقانى معمور اولردر ؛ قلعە ايچره (سلطان بايزيد ولى
 جامى) ، يدى عدد مساجد وار ، محکمە شرع رسول ميين دخى اورادهدر ،
 قلعەنك درت عدد قپولردن زندان قلهسى ديندهکى (لونجه قپوسى) ، ينه
 قره طرفندهکى (واروش قپوسى) ايشلک قپولدر . طونه کنارندهکى ايكي
 عدد قپولر ايسه کوچک سوقپوليدر .
 ايچ قلعە . — بيوك قلعەنك جانب شرقنده ، طونه کنارى گوشه سنده ،
 طشره قلعە بروننده چار گوشه ، مربع الشکل کوچوک ومضع قلعەدرکه

قلعہ نفراتنہ علوفہ وبرر ، بعضاً حقلاشدقدن صوکرہ کندویہ یوز الی ، ایک یوز کیسہ کارقالیر ، بعضاًدہ ماترم امین اغا ضرر ایدر . کلی قلعہ سنک برحاکمی دخی اوچویوز پایہ سیلہ یوز الی آچہلک شریف قضا درکہ ناحیہ سی معمور و آباداندر . اکثری تانار قریہ سیدر . بوقرادن قاضیلرہ سنوی بروجہ عدالت یدی کیسہ حاصل اولور . مفتیسی ، قلعہ دزداری ، یکرمی برقلعہ نفراتی اغالی ، یدی یوز عدد لعلہ نفراتی ، یکیچری سرداری ، سپاہ کتبخدا یری ، شہر صوباشیسی ، محتسی ، جبہ جی سرداری وار .

اشکال قلعہ کلی . — طونہ نہرینک قرہ دکزہ قاریشدینی بوغاز آغزندہ اسماعیل و آق کرمان کبی قوسی الشکل دائراً مادار ، اوچ قات شدادی بنا بر بی بدل قلعہ درکہ بر طرفن اصلا حوالہ سی یوق . چنزار ، بانگی و بانچہ سی چوق ، آچاق و دوز بریردہ بر قلعہ شیریندر . قلعہ نک قبلہ طرف دیواری طونہ نہریخی دوکر . یری کامل بیک آدیمر ، قرہ طرفی کامل ایک بیک کر مہ آدیمر ، دیمک دائراً مادار تمام اوچ بیک آدیمر . قرہ طرفی اوچ قات دیوار اولوب طونہ طرفی ایک قات خندقسز دیواردر ، جملہ یوز یمش قلعہ در . قہلرندن متانت اوزرہ بنا اولونانلری شونلردر : طونہ بویندہ بسلاطان بایزید ولی وزیری (کدیک احمد پاشا قلعہ سی) ، (بزبل الہ) ، (دزدار قلعہ سی) ، (زندان قلعہ سی) ، (یضی الہ) ، (فسار قلعہ سی) ، — بورادہ حالا ہر کیجہ فار یانار کیجہ کلن کیلرہ عظیم اشارت و خیراتدر . — طونہ کنارندہ (ملک احمد پاشا قلعہ سی) بوصوک قلعہ مجدداً بنا اولمش برقلعہ عظیمہ درکہ اوزی دشمنلرندن آنان یکرمی عدد طویلرلہ جبہ خانہ لر دخی بورایہ قومشدر ، طویلری قرہ دکز و طونہ بہ نظردر . بونلر سوری تختہ اورتولی کلاہ قبہ سر آمدلی قہلردرکہ جملہ سنی ملک احمد پاشا اقدمز شنیدرہ تختہ ایلہ اورتوب معمور ایتشدر . بو قلعہ نک طونہ طرفندہ کی دیوارلرینک طونہ نہری بویندن درت یوز آرشون یری خراب اولمشدر . بیوک قلعہ نک قرہ طرفندہ آدم قدی ندر حالنجہ خندق واردر . لکن اینلیدر . طونہ

آره سنده يکرمی دیرکلک قرآره لوقوبارلر تاکه طونه اوزره کیدوب کلن کيلرک کچمسنه مانع اوليه . بوقاقلان دیرکلر اوزرینه اوزون بیان اصهارلی اوروب اوزون چتسال اغاجلرله اوریلان اصهارلی تا طونه دینه اتوب ایندیرلر . بواصا ایله اوره اوره اورولمش اصهار طونه یوزینه چیقوب نهرک ایچی حصیر ایله اورولمش کبی اولور . ایچندن برقارش بالق کچمک امکانشدر . بعده بوقبانک ایچ یوزینه نیجه یوز دیرکلر اوزره تا نهر طونه اورته سنده متعدد اوطلی قهوه خانلی برسراب یاپوب قبان اغزند صو ایله برابر پنجرلر یابارلر . امین اغا اوچیوز توابعی وبالق صیادلرله قبانه باقوب کوزهدر .

بوقاقلان دیرکلرک واورولان قفس اصهارک طونه یوزندن آدم بیلی قدر اشاغی ایچرو سنده بش قطعه کلیم جرمنده اصمان اورولمش قفسلر وار . آزاق ، اوزی ، اولو ، و دیری دکر یابالرینه چیمق ایستیان بالقلر ایلک بهارده صو آقیندیسيله ابوغازدن بیلدریم کبی کچیم دیرکن صیادان ایپلری قالدیرلر . جمله بالقلر محبوس قلوب اونر ، اون بشر ارشون مرینه ، سکزر ، بشر ارشون بویلی مرسین بالقلرین قیره قیره طونه یوزینی زل قان ایدرلر . طوتیلانلری طوزلایوب نیجه بیلک بازرکانلره بالق صالاموراسنی النون ایله فروخت ایدوب انلرده عربلرله کافرستانه کوندرلر . بعض مورینه بالغندن بش التی قنطار قره حاریار چیقار . صیادلر شب وروز بوقبان اغزینی بکله یوب کانی صید ایدرلر . زیرا بالق اوطار بوغازه کلوب بردها دونه مز . غرب بر صنعتدر . وبرطونه کیسی کلسه مذکور قبانک ایپلری قویو ویرلر . کیمیلر طرفه العین ایچره کچرکن اول محله فقیر بالقلر فرجه بوله رق کچوب قره دکزده یابالره وارهرق یورطه دوکرلرمنش ، اما قره دکزدن بالقلر طونه یه کلسه کیره مز ، کرچه اول طرفه قبان یوقدر ، اماچیت ایله مستورددر . ناکاه شدت شتا اولوب یدی آیی صوکره بالق قالماز ، ایشته قیش کلدکده بودالیان وسرابلری سوکدیروب کراسته لرینی طونه نک ایچی طرفه طاغیر کبی بیغارلر ، دالیانه امین اغانک یوز کیسه مصرفی کیدر اما ، بش یوز کیسه مصری کار ایدوب

پاشانک نانار پیکاری وقفندن ایکوز خانہ لی برجامعلی تانار کوبیدر . اندن تانار پیکاری قلعہسنہ واصل اولدق — بوراسی بالادہ وصف ایدلمشدر . بورادندہ جانب شرقہ میلی کیدوب کلی قلعہسنہ واردق .

اوصاف حصار استوارکلی — ابتدا بانسی بغداد کفرہسندن (قلی بو) نام برکسندر . (قلی بو) اوائل حالندہ فقیر برکسہ اولوب طونادن مورینہ وموسنی بانفی اولامق ایله بیک میلیون مالہ مالک اولوب بعدہ قرال اولمش وبوکلی محلی ہم ارتفاع قدرمہ سبب اولدی دیو قرالنی زمانندہ بوقلعہی انشا ایلمش اولدیغندن (قلعه قلیبو) دینمشدر . صوکرلری غلط اولهرق کلی قلعہسی دیمکله شہرت بولمشدر . بعدہ نیچہ قرالک اللرینہ کیرمشدر آخر (۱۸۸۹) تاریخندہ بغداد کفرہسی دستندن باصلاح بالذات بایزید ولی فتح ایشدر . تاریخ فتحی آق کرمان کبی (فتحنا) لفظیدر . سلسترہ ایالتندہ حاکمی یتیش یوک آچہ التزام صاحبیدر . جملہ صلب و سیاست و جرم و جنایت آنک قبضہ تصرفندہ در . غایت بیوک امانتدر . بوقلعه اوکندہ نہر طونا اوزرہ امین اغا عظیم بالق دالیانلری یاپوب نیچہ بیک الوان بالقرصید ایدر . طوزلایوب اوزی ، آق کرمان ، یانیقہ ، اسماعیل ، ابرائیل ، اسحاقجی ، طولچہ قلعهلرینک قوللرینہ بوبالق دالیانی محصولندن علوفہ ویرر مقاطعہ عظیمہدر . اکر طالع منحوسندن طونادن بالق چیقمزسہ مذکور قلاعک نفراتی امین اغانی حبس ایدوب مواجبلرین بایوجه کان تحصیل ایدرلر . اکر طالعی میمون اولورسہ بالق وفرت اوزرہ چیقوب جملہ قلعه نفراتنہ مواجب معینہلرین ویروب اینہ نفراتدن تمسکات آلوب حین احتیاجدہ ظہریہلرین دفتردار پاشایہ ابراز ایدوب محاسبہسی کوریلور . باقی محصولی کندوسنہ قالور .

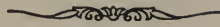
دالیان ماہی . — نہر طونہنک کلی قلعہسندن یوقارودہ طونہنک ایکی طرفہ طاغیر کبی بیغیلان یتیش سکسان آرشون اوزون کمی دیرکارینی ایکوز عدد کیملرہ چویروب ایکی بیک قدر افلاق وبغدان رعایاسی کیملر ایچرہ کیرر وبودیرکاری طونہنک ایکی طرفندن نہر دینسہ چیرپی ایله قاقہ قاقہ قارشو وبری طرفلردن قازیق دیرکلر چاقیلور . طونہ نہری اورتہسندن کلور .

بری حقیری طانیوب « هایدی کدی ترک ! سن بورادن هر زمان کچرسین .
 اما سنی برکون بویله ایدرز » دیه ید غدارانه لرندن شربت شهادتی نوش ایتمش
 اولان برقاچ شهیدی کوستردی . بز اورادن سالم اوله رق کچدک اما او ،
 بی کناه مظلوملرک چاره سز برحاله شهید کربلا کبی برطاقم جلالد یزید نهاد
 النده تسلیم روح ایتدکلرین کوردیکمده کوزلرمدن یاش یرینه قانلر آقغه
 باشلادی . بو قدر امت محمدک ماللرین آلوب نغشلرین صویوب مجروح
 اولانلریده صاغ قومیوب کوزومز اوکنده (ناوورطه) تعیر ایتدکلری
 طوپوزایله باشلرین ازدیلر . اینجیمیه رک اللرندن قورتیلوب کیدرکن یول
 اوزرنده دهانجه شهیدی کوردک عریان اوله رق یاتارلر ایدی . دهان ایلرو
 واردیمزده اورمان اینجده صاقلانمش یدی کشی مجروح کوردک یورکلرمنز
 طاغالاندی . بیچاره لری هان غلاملرک آتلیرینه ویدک منزل بارکیرلرینه
 بندیروب سرعتله چنکه طاغین آشوب مجروحلری یکی کویده حسنی اغایه
 تسلیم ایلدم . آندن قصبه پراوادی به کلوب بو احوالی اهالیسنه اعلام ایلدم . بره
 یتیشک دیدیکمده آتیلر آتلانوب کیتدیلر . بزدخی جهد تام ایله حاجی اوغلی
 قصبه سنه آندن قره صو ، آندن بابا طغانی ، طولچه قصبه لرین کچوب ، شهر
 اسماعیل ، تاتار بیکارینی مرور ایله بشنجی کونی آق کرمانده ملک احمد پاشا
 افدمزه واصل اولوب مکتوبلری تسلیم وید شریفترینی نقیل ایلدم . مقرر
 کلیور دیو مژده ایلدم . جمله سرگذشت وچنک وجدالی اسرا و مال غنائمی
 والای ایله حضور یادشاهیدن کچدکلرینی و بونک امثالی اسیر و مال غنائم
 الایی هبچ برتارینجده وقوعه گلامش اولدیفنی نقیر و قضمیر پاشایه نقل ایلدم .
 پاشا مقرر مژده سندن و پادشاه حضورینه اسرا و مال غنائم کلدیکی خبرندن
 حظ ایدوب حقیره برکیسه خرچراه احسان ایلدیلر .

ایرتسی کون جمله یالی عسکر یله پاشا افدمز قانلوب آق کرماندن کلی
 قلعه سنک تعمیر و ترمیمینه کیتدک .

آق کرماندن کلی قلعه سی تعمیرینه کیدرکن اوغرادیمز قوناقلر . —
 آق کرماندن جانب قبله یه منزل کوپری بائی نام محله واردق — قوجه کنه ان

سرنکون یار اقلریله اوج یوز پاره اسکدار وبوستانجی قایقارینه قویوب ترسانه
 عز بلرینی اوزرلرینه مؤکل ایلیهرك و ترسانه قورسه لری كورك چكرك
 شانکیو، طبل وارغونلرله ترسانه بغچه‌سی اوکندن عبور ایتدیروبینه
 سانپوله زندانه کتوررلر . ایرتسی کون صفاسندن ملك احمد پاشا سبيله
 بیوررلر کیم قره دکره دونماسز چیقاجق محله بویه غزای بهجت اثر
 سرور و شادمانیمزدر . کرکدرکه ملك احمد پاشا لالامه منصبین مقرر ایدم .
 دیو پادشاه غضنفر درکاه عالی قپوجی باشیلرندن مصاحب شهریاری میر محمد
 اغا ایله بر زراندوز خلعت سمور فاخره صورت الهجته وبر مجوهر قبضه‌لی
 تیغ ذی قیمت احسان ایدوب بر مراد اولندی و خط شریف سعادت مقرون
 ایله اوزی ایالتی مقرر صدقه واحسان اولندقده همان حقیر اولکون قیا
 سلطاندن مکتوبلر واحسانلر آلوب مقرر مزده سبيله اسلامبولدن اق کرمانه
 اولاققله کتدک

آق کرمانه کیدرکن اوغرا دینمز قرناقلر

اولا قرق کلیسا ، آندن ایدوس قصبه‌سی مرور کاهمه تصادف ایلیوب
 آندن چنکه بلقانی ایچره کیدرکن بر قاج آدمه راست کلوب یوللرک امن
 وامانن استفار ایلیکمز اثناده همان اوکومزدن بر (الله الله) صداسی
 قوپوپ توفنکلر اتیلمغه باشلدی . مکر قرق اللی قدر اسلامی دشمن
 حیدودلری باصوب بر چوغنی صورت وحشیانه‌ده اتلاف ایله بر قاجنی دخی
 قاجیرمش اولدقلرندن حیدودلردن بش اون دانه‌سی فرار ایدن اسلاملری
 تعقیب ایدرلرمش . بزلر دخی کذر کاهلرینه تصادف ایلیکمزدن اوزرمزه
 طوغری هجومه باشلادیلر . ایچلرندن بریسی « بو آدم کچن کوزده بورادن کچدی
 بونلر اولاقدرلر طوقونیم » دیدی . دیکرلری « براقیلم اولدیرملم » دیمکه
 باشلادیلر . نهایت بزى اولدیرمیوب سالمه براقغه قرار ویردیلر . ایچلرندن

دو شمن کله‌ربی صیریقلر اوزره آلتی بیک بقال ، چقال ، میخانه‌جی ، بوزاجی النده کچیردیلر . آندن سوکره اون بر بیک عدد اسیرلرک جمله‌سی یابسته ودخسته کرفتار آم وهجران اوله‌رق واطراف رابعه‌یه ملول ، ملول نکران اوله‌رق کچیردیلر . یتش عدد قزاق خطماننریله ، یتش قدر قلعه صاحب‌لری طبل وطلوم صالاروق عبور ایلدیلر . آندن سردار اولان (حولاندییه) دخی آت اوزره اللری باغلی وبوغازی زنجیرلی اوله‌رق ویانده انواع آلات موسیقی چاله‌رق وکندیسه کوز یاشلری دوکرک عبور ایلدی . آلایده استانبول پاپاسلرندن برچوقلری ده بوکا ته‌ظماً باشلرنده مانلفکه ، بلارنده زنار والارنده چلیبیا ونجوردانلریله عبور ایلدیلر . اندن ایکی یوز قدر قائم‌مقام اغالری ، کله واسیرلری کتیرن خلیل اغا وحقیر وزهدی افندی اوچز آت باشی برابر ادرنه قپوسی ایچره کیروب بر آلائی ایله تام استانبول ایچندن تا آلائی کوشکنده سعادتلو پادشاه تماشای بیوردقلری محله قدر واردق . حمد خدا ایله بر آلائی اولدی که هیچ بر وزیر عصرنده بویله اولمامشدر . سعادتلو پادشاه غایت محظوظ اولوب انکشت بر دهن حیرت تماشایدر ، مقربین ومصاحبین حضرت شهریارلی : پادشاهم بوکونا الایک ترتیبی ابتدا مزده ایله حضور کزده کان اولیا قولک ایتمشدر . « دیرلر ، حقا که اولیه اولدی . حضرت پادشاه نهایت آتاق اوزره قالقوب » طبل دخی چانسون « دیه فرمان بیوردقلرنده زیاده طبللر چالوب تاباب هایون اوکنه فرمان اوزره کله‌ر دوکیلوب جبه‌جیلر جبه‌خانه‌لری ، طوپ‌چیلر طوپ‌لاری ، میر آخور عسکری آتلی ، قپودانلر اسیرلری آلوب ترساننده کی (صانوله) زندانه کوتوردیلر . قرال زاده‌نی یدی قله‌یه کوتوروب آندن کله کتیرن خلیل اغا ایله حقیره وزهدی افندی‌یه برر خلعت کیدیریلوب اسرا دخی ینه آلائی ایله بغچه‌قپوسندن بوستانجی باشی قایقلریله غلظه‌دن کچیریلوب اون قپانی ، بلاط وفسار قپولری اوکندن طبللر ایله عبور ایتدیریلرک ترساننده کورکه کوتوردیلر . ایرته‌سی کونی سعادتلو پادشاه جم جناب صفاسندن ترسانه بغچه‌سنه کوچ ایلیوب جمله اسیرلری زنجیرلریله قیافتلریله ،

بش یوز جبه‌جی نفراتی جمله مسلح و مکمل و مکلف چورباچیلرله کلوب ، کامل بیک عدد پر سلاح توفنکلی ، پاك ، مابس ، مزین عربستان عسکری قپودانلری و واردیان زبانیلری و نیچه بوری و طبیل چالمق بیلیر پایزن کفره‌سی ایله کلوب چورباچیلره و قپودانلره قیسا سلطان برر یاغلق هدایا ایله جمله جبه‌جی و طوپوچیلره و ترسانه نفراتنه برر کیسه غروش احسان ایدوب کله‌لری کتیرن شاملی خلیل اغایه و حقیره و قپوکتخداسی زهدی افندی به برر سمور آلائی کورکی کیدیروب و برر کخیلان رختلی ، صوم صرمه معرکه‌لی انلر و یروب سوار اوله‌رق آلایه آماده اولدق .

آلائی قزاق در شهر استانبول

ابتدا جمله پاشالی عسکری آندن صو باشی و عسس باشی عسکری ایکیشر ، اولوب کچهرک کیتدیله . آندن کله واسپرلری کتیرن آق کرمان عسکری ، آندن اوزی قلعه‌سی عسکری چفته ، چفته کخیلان آتلی اوزرنده عبور ایتدیله . آندن بیک اوچ یوز عدد آرابه‌لر ایچره کونا کون آلات سلاح و جبه‌خانه‌لر ، اتی بیک یتیش عدد مصیقل و مجلا دره‌لی قزاق توفنکلیری مذکور آرابه‌لر اوزره زین ایتمشلردی ، آندن جمله اوچ یوز التمش عدد خاچلی بایراقلری آرابه‌لر اوزره باش اشاغی ایدوب و جمله چورباچیلر ایکیشر ، ایکیشر دزیلوب مکلف آلائی ایله جبه‌خانه آرابه‌لری اورتیه آلوب کچدیله . آندن یکریمی اتی پاره منقش ، مصیقل التون کبی شاهانه طوپلر جمله آت آرابه‌لری اوزره چکدیله ، هر آت فیل قدر اولوب قراقوا و دانصقه آتلی ایدی ، ایاقلرنده برر اوقه نعللری واردی ، بو طوپلری ده جمله طوپوچیی عسکرلری و چورباچیلر کشان بر کشان کوتوردیلر . ایکی بیک عدد سائر آتلی ده بقاللا ایله کوچوک امیر آخور عسکری چکوب کوتوردیلر . بوندن سوکره ترسانه نك پاك و مساح عربستان عسکری یوروپوب جمله اتی بیک عدد

دکدی . « اول کون اول کینجه سلطان افدمزله نیجه کلمات ایتدک . آخر سکزنجی کونی جمله آرابه لر ایله کله پاچه و جبهه خانلر ادرنه قپوسندن طشره طوچیلر نام محله سلطانک سراینه کلوب مک ایتدکلرنده هان قپو کتخداسیله حقیر قائممقامه واروب خبر ایلدک ، قائممقام پاشامزه محبه دیدی که : « اولیام ، کوره یم سنی ! بوکله ودیللری ، اسیر و قپودانلری و الحاصل جمله جبهه خانه و مال غنایمی حضور پادشاهیدن بر خوشجه عبور ایتدیره سک . « حقیر : « سلطام ، عسس باشی و صو باشی یه ننیه بیورک . اون بیک میخانه جی چقال و آرنبود بوزه جیلری ، یوز عدد سرم آرابه لری دخی کلوب جمله بیک اوچ یوز آرابه اوله رق جبهه جی باشی و طوچیی باشیدن دخی برقاچ چورباجی نفرات ایله آلاچیلر کلوب جبهه خانه و طوچلری آلایدن صوکره تسلیم آسونلر . قپودان پاشا طرفندن دخی برقاچ قپودان ایله اللری قیرباجلی و سلاستره لی واردیانلری بیله جه کلوب اسیرلری بعدا آلای ترسانه عامر یه کتورسونلر « دیکمه « والله اولیام ، ای دیک تیز ، عسس باشی یه ، صو باشی یه ترسانه کتخداسنه خبر ایلدک . جمله جبهه جی و طوچیی چورباجیلر ایله ادرنه قپوسندن طشره طوچیلره واروب آندن بوقدر بیک کله و اسیرلری آله رق آلای ایله استانبول ایچندن کچروب سعادتلو پادشاهک آلای کوشکی دیندن آلای کوسترسونلر . بعده فرمان پادشاهی نه اولورسه اکا کوره عمل ایتسونلر . « دیو امر و یردکه هان حقیر قپو کتخداسیله طوغری طوچیلره واردق . نه کورلم : قیا سلطان اورایه واروب قرق الی آرابه اوتوقلری جمله بوستانجیلرینه و بالطاجیلرینه ، و طوچیلر شهری خقراسنه باشلرک طوزلانمشلرینک ایچنه اوتوق تولدیروب طاغیر کی کله لری ییغدیرمش ، و نیجه بیک مزراقلری صریقچیلردن و پاشا خزینه سندن چیقاروب کله لرک نیجه بیکنی صیریقلمه دیزدیرمش . باشلری کتیرمهکه مأمور اولان خلیل اغا ایسه قپودانلره ، خطمانلره ، قرال زاده لره پروادی شهرنده مناسب البسه و کسوله کسیدروب کیدرمش . براز صوکره عسس باشی ایله اتی بیک بوزاجی و بقال و جقال و میخانه جی کلوب آماده طور دیلر . بش یوز عد طوچیی ،

طوردیغمده سعادتلو پادشاه : « بن بونی پک اییجه بیلیم . بوزم ملک پاشا
لالامک مؤذنی و امامیدر ؛ ای ، بری کل ! بوجنک نه زمان ایدی ؟ »
بیوردیلر . حقیر : « پادشاهم ، طقوز کوندرکه بوزجه آطه فتیحی دوتماسی
مژده سیله قلعه اوزی یه واردیغمک بشنجی کیجه سنده اللی بیک دشمن بزى
قلعه ده قاپادوب یدی کون یدی کیجه عظیم جنک ایدوب پادشاهمک قپوجی
باشیلرندن ابراهیم اغا آزاغه بوزجه آطه مژده سنی کوتوررکن ملک احمد پاشا
بالاک طرفدن قرق سکز بیک عسکر امداد ایله قپوجی باشی دخی برابر
کلوب جنک عظیمده بولوندى ؛ حمد خدا اول آن جمله دشمن همت پادشاهیه
قلیدچدن کچیر یلوب قلعه دشمن نسدن خلاص اولدی . پادشاهمه ملک پاشا
لالاکرک تلیخصی اوزره بیک ایکوز آراهه مال غنائم و جبه خانه ، یکر می
آتی پاره طوپ ، یتمش حطمان و قرال اوغلی و جمله اون بر بیک التمش
اسیر ، آتی بیک عدد کله لر کتیردم ، حالا حضور عزیزه آراهه لر ایله کلک
اوزره در . « دیو ماقعی بر تفصیل تقریر بیان ایلدیکمدن پادشاه جم جناب
محظوظ اولوب سرورندن رفتار ایله کفتار ایدوب بیوردیلرکه : « حمدالله که
بوزجه آطه و بو اوزی قلعه سنی فتح ایتدیردی ، انشالله دها نیجه فتوحات
میسر اوله ! » . حقیره بر زراندوز خلعت فاخره و ایکی یوز آلتون احسان
بیوردی ، ینه دست بر زمین ایدوب طشره چیقدم . جمله مصاحبان شهرباری
وسلحشوران باشمه اوشوب : « بره اولیا چلی ، بره اولیا بشه ! بره ،
خوش کلدک . غزاک قوتلی اوله » دیو سرور و صفالرندن و پاشا افندمز
مخبتلرندن حقیره وافر انعام و احسانلر ایلدیلر . قیزلر اغاسی ، خاص اوطة
باشی ، کیلارجی باشی ، خزینه دار باشی و سلحدار ، چوقه دار اغالره
مکتوبلرینی واصل ایدرک قائم مقام ایله طشره چیققدق . قائم مقامک اذنیله قپو
کتخداسی زهدی افندی یه و آندن قیا سلطانه واروب قضیه سرانجام
وسر کدشتلرمزی برر برر عیان و بیان ایلدک . قیا سلطان : « اولیام ، اکر
اوزی قلعه سی اللهم عافنا دشمن اننه کیرسه یدی پاشاجفمی کویرولی مطلقا
ایولدیردی ، والله اولیا جفم ، بن دکل بالذات پادشاه بیله قورنارمغه قادر

قلعه‌ی قورتاروب بوقدر مال و منال و غنائم ایله آق کرمانده ملک احمد پاشایه
 واورادن دخی بورایه کلدیم « دیدیکمده «الله اکبر! عجیب تماشا!» دیکه
 مکتوبلری او قودی، مألری معلومی اولدقده « اولیام، بوجنکده بیله می
 ایدک؟ » دیدی حقیر: « بلی سلطانم، بوزجه آطه فتحنامه سنی کوتوروب
 بشنجه کیجه دو تنما شنلکی ایدرکن الی بیگ کافر بزلی قاپادوی یدی کون
 جنک ایتدک، کافر ی بوزدقدن صوکره آزاق قلعه سنه دو تنما امرینی کترین
 قوجی باشی جنک اوزره کلوب آنلرده غزاده بولندیلر « دیدم، قائم مقام
 پاشا: «والله ای خطا صاومش سکز» دیدی. حقیر: « حالا سلطانم او قدر
 بیگ اسیر، کله، مال و منال غنائم عجله ایله کلکده در» دیدیکمده قائم مقام:
 « الحمد لله، زمانم زده هم بوزجه آطه، هم اوزی قلعه سی دشمن نلندن
 خلاص اولدی! » دیو بو خبر مسرتی اول آن سعادتلو پادشاهه تلخیص
 ایدوب حقیری دخی یولدن کله قیاقتمله حضور پادشاهی به بیله کورورکن
 « اولیام، اوزی جنکی نیجه کوردکسه بقیر، قطیر. وما وقتی اوزره حضور
 پادشاهیده نقل ایله » دیدکن صوکره ایجری خاص باغچه کیردی. مکر
 حضرت پادشاه (چمن صفه) نام نشیمن بنامده کندی ندماسیله سیر و تماشا
 ایله کسب هوا و صحبت خاص ایدیورمش. قائم مقام حضور پادشاهی به واروب
 رکاب هایونه یوز سورهرک « پادشاهم، ملک احمد پاشا لالهک عجب فتوحات
 ایتمش. اوزی قلعه سنه الی بیگ کفار قزاق کلوب قلعه به صاریلهرق یدی
 کون جنک عظیم ایدرکن ملک احمد پاشا لالهک امداد کوندروب جمله
 دشمنی قلیجدن کچیره رک قلعه یی خلاص ایتمش، تلخیصی اوزره بوقدرکله،
 اسیر و مال غنائم و جبه خانه یی آرابه لرله کوندر دیکنک مژده سنی اشته بریاقین
 آدمیله پادشاهمه کوندرمش. « دیوب حقیری حضر ر پادشاهی به چاغیردقده
 سر بزمین تعظیم اولوب:

آفاق شها، معدنک نوری پرایسون خورشید کبی انجم دهره چراغ اول
 دادار جهان ایله مه سون عالی سنسز هر قنده ایسه ک پادشاهم، دنیاده صاغ اول
 الحمد لله ینه اوله دن پادشاهمک کل جهانی کوردم. دیکه رک سهل کیری

« اولیا ، بونلر مال پادشاهیدر ، بونلری دفترکله جمله آق کرمان قلعه‌سی زندانه جبه‌خانه‌سنه قویوب حفظ ایت ، انشالله صیاح دردواته کوندره لم »
 دییه مال و منال و جان اسرایی قلعه دزدارینه بالدفتر تسلیم ایدوب المه حجت شرعیه آلام . پاشا اقدمزک حضورینه کلدیگمه دیدی که : « اولیا ، حاضر اول ! انشالله علی الصباح سنی مزده ایله آستانه سعادته سعادتلو پادشاهه کوندریم . » حقیر « الامر امرکم » دیدیکمه شاملی علی اغایی ادرنه اوزرندن بوغاز حصارده کوپرولی محمد پاشایه و مال غنائله آق کرماندن بیک بیکی و پاشالیدن بیک بیکی ایله جمله اسیرلری معاونت ، لوازم و مهممانی و نیجه یوز آرابه جیلریله خلیل اغایه بش کیسه خرچراه و یروب آستانه‌یه یوللادی ، ایرتسی علی الصباح استانبول قائمقامی کور حسن پاشایه ، والده سلطانیه ، قیاسلطانیه ، شیخ الاسلام و قاضی عسکرینه و الحاصل سائر ارباب اموره یتمش قطعله مکتوبلر ایله حقیره یوز آلتون خرچراه و یروب باباطاغی و یووادانی اوزره ذخیره بها امرلریله یوللادی ، « انشالله سحتله کلوب متصرف اول » دیدی .

اول آق کرماندن متوکلاً علی الله قالقوب برمنزلجی ، سکز رأس چاتال منزل بارکیرلریله اول کون شهر (اسماعیل) ، آنده متولی‌یه اوزو مزده سنی و یروب طعام و استراحت ایلدکن صوکره آتله ایله طونه‌نی کچوب (بابا طاغی) نه کلدک . بکر اغا خانه‌سنه ایندک . نصف اللیده قالقوب (حاجی اوغلی بازارچینی) نی کچهرک بعد صلوة الفجر (پراوادی) ه کلدک . همان آتله آلوب طورمیه‌رق چنکه بالقانی آچدق وینه نصف اللیده قرق کلایسا قصبه‌سنه و بوراده سهل آرام ایدوب آتله بیندک چیددیغمزک دردنجی کونی قوشلق وقتی استانبوله کیره‌ک طوغریجه قیاسلطانیه واردم ، مکتوبلری ویره‌ک قپوکتخدامز زهدی افندی‌یه نزول ایدوب آندن قائمقام کور حسن پاشایه واروب سلام ویره‌ک یدایید مکتوبلری ویردم ، « های ، اولیام قندن کایرسین ؟ » دیدکده حقیر : « اقدم ، ملک احمد پاشا قرداشکزدن . اوزی قلعه‌سنی کافر محاصره ایدوب یدی کون یدی کیجه جنک ایتدکن صوکره

عسکر بمزده چوق اولدیفندن باصامادی . امان ، همان سلطانم بوقارشوده کی مال پادشاهی بی وعسکر اسلامی بر آن اول بو آق کرمانه کچیرک « دیدم ، جمله آق کرمان لیاننده اولان شایقه وقره مرسللرک صندالاری کلی واسماعیل . اووت یاریق کیلری قایلربی طرفه العین ایچره قارشوی به سوروب اول باول . جمله مال واسیرلری ، صوکره اتلری وعسکری کچهرک ، بو اناده پاشا : « اولیام ، کوره ییم سنی ! دین مین اوغورینسه بوقدر آرابه لری ، کله لری ، جمله اسیرلری آق کرمان آلتیه نیچه کتیر رسک ، یوری الله آسان کتیره . دویه خیر دعا ایسدکده حقیر : « سلطانم ، بز آلای ایله کلیرکن قلعه دن طوپلر آتیلوب آق کرمان خاتی شادمان اولسونلر . « دیدم ، « اویله اواسون » . دویه دزداره خطاباً بیوردی کز ندروب بز یینه آق کرماندن نهر طورله اووت یاریق مقابله سنه کلوب جمله مال غنائمی بری طرفه کچمش بوله رق حسین بلوکباشیله مشورت ایدوب آلای ایلدک .

آلای اسرا بصحرای آق کرمان

کفار بشر بشر بربرده زنجیرلر ایله باغلی و آماده اوله رق طبخانه ، ارغنون . ناقوس ودانکیو چالنه رق ۱۲۰۰ عدد آرابه لره (۶۷۰) عدد توفنگلری زین ایدوب ابتدا قرق سکز بیک کزیده بوجاق تاناری کچدیله ، صوکره آق کرمان قلعه سی قوی ؛ صوکره پاشالی پرسلاح عبور ایلدیله ، آندن سکیان بایراقلری ، آندن ۱۲۰۰ آرابه لر اوزره مال غنائمک ذی قیمتلی ۳۶۰ خاچلی سرنگون بایراقلر ۶۰۰ کله آرابه لرله کچدی ، صوکره ۲۶ یاره شاهانه طوپلر (۱۱۰۶۰) عدد اسرا ، یتش نفر حطمان ، قراقوا قرالتک اوغلی (حولانیدییه) عبور ایلدی ، آردی صره اوزی قوللاری ، آرقه سنده اوزی اغلری وباش بلوکباشی حقیر ایله آت باشی برابر برالای عظیم ایله کچدک . پاشا صفا نثار اولوب حقیر ایله حسین بلوکباشینک باشلرمزه کندی ایله برر چلنک صوقوب

کیتمه شو امانتی پاشایه ویر ! « دیو حقیره ده یوز التون خرجراه ویردی . اول آن دست بوس ایدوب اوزی قولی وپاشالی سکیان و صاریجه عسکر یله ینه اوزیدن آق کرمانه یوللاندق .

اولا پرسلاح جانب جنوبه کیدرک (۳) ساعتده پره زن نهری کچیدینه کلدک ، بوراده توفنک اندازلری حاضر اولان متریسله قویوب اطرافه قره کرمان عسکر نندن بر ساعتک یرله قراووللر قویوب علی التعمجیل یکر می پاره کیلر ، یو طار وصاللر ایله آراهه واسیرلری ، اوزی عسکرینی کچیروب آردی صره آق کرمان عسکر ی آتلیخی کچیره رک ینه قارش ی طرفده متر یسه کیردی لر . نیجه بیک آق کرمان عسکر ی اصلا کیلره باقما یوب معتدل هواده طرفه العین ایچره پره زن صوینی بیلدیروب بیلدیرم کبی کچدی لر ، آندن جمله پاشالی لر و قراووله کیدن آق کرمان لیلر کچوب ینه الغار شکلیله قره دکر کنار یله (یخشیلی) ، (دلی کرلی) ، (اوچ آجیلی) یی کچون اجیلی دره سنده آتله یم کسدر یرکن ینه خلقی متر یسه قویدق ، جوانب اربعه یه ایجه قراووللر دوکوب آتلی می کسنجه هان اورادن قاقوب ینه جنوبه قره دکر کنار نیجه اوز بش ساعتده (خواجه بای) قلعه سی آلتنده مک آیتدک ، ویرانه قلعه سی آلتنده آراهه لرله اسیرلری کیزله یوب ینه اطراف واکنانه محکم قراووللر قویدق . قرانلر آصوب آشلی بیه رک آتله یم کسدیروب یاتمه دن ینه سمت جنوبه (داللق) و (بوری موین) ی سکز ساعتده کچوب حمد خدا (اوت یاریق) منزلنه واردق ، ینه توفنکلر آتوب اوتلری یاریق ایلدک ، آنی کوردک که اوچ پاره قایق کلدی ، ابتدا حقیر کچوب پاشا حضر تلی رینک دست شریفنی بوس ایدرک « مژده سلطانم ، بیک ایکی یوز عدد آت آراهه لر یله بو قدر اسیر ، و مال و منال ، کله و پاچه ، طوب و تفنک مال غنائم کلوب جمله اوزی قوللری و بکلری دست شریفکزی بوس ایدر . ایشته یوسف کتخدای قولکیزله دون سکسان بیک عسکرله امداده کان تاتار خان ی محمد کرایک سلطانمه مکتوبلریله برساعت هدیه سی ! « دیه رک مکتوبلری ویردم . « امان سلطانم ، ایکی کیجه در دشمن بزی بزار ایدوب کوزه دیردی . اما بصیرت اوزره اولوب

درده او ککزه چیقوب جنک ایدلر . غافل مباشید ! « دیو ننیه و تا کید ایدرکن حقیر کتخدایه « والله معقول سویله دیکز اقدم ! » دیدم . هان یوسف کتخدا « تیز ، جمله اوزی قورلی آتلانوب بیله خواجه بکه واروب کیری دونسونلر . « دینجه اغاری « یاسلطانم ، صوکره اورادن بزیا لکزجه نیجه دونوبده کله لم واوزی قلعه سنی ناصل بوش براقلم ، کورمز میسک خصملریمز قوموز دیننده در ، ایشیدیر . سز کیدنجه کفار بو انتقامی بزه قومایوب البته بزلی کلوب اورور . والله بو اسیرلری نیجه کوتوره لم شاشدق ! « دیو رد کلام ایلدیلر . یوسف کتخدا . « بره الله کریمدر . یابوقدر مال غنائم پادشاهمزه واصل اولماسونمی ، تیز سلاحلانیکز ، یوقسه سزی شیطان آلیر ! « دیدکده آنلر دخی ناچار سلاحلانیرکن نهر اوزی نك قارشى طرفندن برسسیاه توز اوج آسمانه بوروم ، بوروم او یوقلانارق چیقمغه باشلادی . طرفه العین ایچره قارشى قیل بورون قلعه سندن عسکرک اوجی کلوب کوروندی ، مکر بالذات تاتار خانى محمد کرای حضرتلری سکسان یدی بیلک عسکر ایله قریمدن ایکی کون ایکی کیجده امداده کلوب اول آن کندوسی بر کمی به بینرک اوزی قایه سنه کچدی . یوسف کتخدا و حقیر ، جمله اعیان خان حضورینه واروب باش اوره رق دست پوس ایلدک خان : « بره کشیلر ، غزاکز قوتلی اولوب دیوم اوله سز « دییه قلعه استخلاصندن عظیم حظ ایدوب آرا بهلر اوزره مالا مال طوران اسرا و مال غنائمی ، جبه خانلری سیرو تماشایدوب « بونلری پاشا افندیمه کوندرک ، اما کیلرله کوندرسکزن دها یخشی ایدی . زیرا بو یولده دشمن بو اسیرلری آلمق ایچون البته هجوم کوستر « دیدکده اوزی قوللری هان فرجه بولوب « پادشاهم بلی ، بز دخی او یله دیور ایدک ، بزلی دخی اسیرلر ایله تعیین ایله « دیدیلر ؛ خان « معقول اولمش ، جمله کز آتلانیکز ، اشته بن کلدیم ، اوزیده اوتورورم . « دیدکده جمله اوزولی حاضر باش اولدی ، حقیر : « اشته خانم ، پاشا افندمه بره ژده کوتوروب کلدیم و شمعدی ینه کیدرم « دیدم ، خان طرفه العین ایچره پاشایه مکتوب یازوب وقویونندن بر جواهر ساعت چیقاره رق « اولیام ، بوش

اولدېرىلدى . فتح اولنان يوز تېمش پارە شايقە وچرئقار اېچىندە ، مترىسلردن
 آلنان وصحرالردە قالان جملە مال غنئام و سائر مهمات اوائلير ميرى يە عائد
 اولمشدى . بىك ايكي يوز عدد آت آرابەلرئىنە مالا مال ايدىلوب غزات مسلمينك
 قانى بهاسى (۶۹۰۰) عد قزاقلردن ماعدا ميرى يە عائد اولان (۱۱۰۶۰)
 عدد اسير الى باغلى ، جبه وجوشنلرى ، تېمش نفر حطمانلرى وسردارلرى
 قرا قروا قرالك اوغلى (حولاندىيە) دخى قيدوبند سلسلە زنجير ايدىلەر
 جملەسى آرابەلرە تحمىل اولندى . (۳۶۰) عدد كونا كون خاچلى باراقارلە
 طبل ، دانكيو وناقوس وارغونلر سرنكون ايدىلەر كە هرېش آدم بر آرابەيە
 توزيع ايدلدى . بعض غزات مسلمين قانلرى بهاسنە آدقلىرى (۲۵۰) عدد
 اسيرلرى حسن رضالېلە (۵۰) شر غروشه ساتوب آخچەلرئىنى آلدېلر .
 آرابەلر اوزرە آلتى بىك آلتىش بى دولت كلەلر صرىقار اوزرە زىن ايدىلوب
 آماده قلندى . يكرمى التى پارە شاهانە طوبلر كە هرېرى منقش ، التون كې
 پارلاق ، سر آمد ، آرابەلرئىلە آماده اولدېلر . سائر غزات مسلمين انده اولان
 التى بىك طقوز يوز عدد اسيرلر كىچك وعشر شرعى سلطانىسى اوزرە
 آلوب آنلردن دخى التى يوز سكسان عدد اسيرلر قيدوبند ايدىلوب آرابەلر
 اوزرە حاضر باش اولدېلر . (۶۰۷۰) قدر روس نىفكلرئىلە بو آرابەلرئى زىن
 ايدىلر ، جملە بىك ايكي يوز عدد آرابەلر كى ايكيشر آنلرى اولمغەلە ايكي بىك
 درت يوز آت ايدى ، غزات مسلمينك ياغما ايتدىكندن غيرى (۳۰۰۰)
 آت اولوب آرابە آنلرئىلە (۵۴۰۰) ايدىيوردى ، بونلر ميرى اېچون قيد
 وضبط اولنوب آق كرمان واوزى قوللرئىنە تسلیم ايدلدى . بونلردن ماعدا
 ميدانده قالان غنئام وجبه خانه مقولهسى اشيا دخى اوزى قلعه سنە قوندى .
 بواسرا ، غنئام وط . پلرى يوسف كىتخدا حقير ايلە باش بلوك باشى حسين
 اغايە دفتر ايلە تسلیم ايدوب پاشا سىكبانلردن ايكي بىك يىكيت ايلە وآق كرمان
 عسكردن قرق درت بىك يىكيدە بواموالى تكرر تسلیم ويروب اوزو
 آغالرئىنە نفرلرئىنە « صاقينك . غافل اولماك . بواسيرلرى ، بو قدر مال غنئامى
 قزاق الكزدن قورتاروق اېچون پرەزن صويى كنارندە ، (دال بورە) نام

ملك احمد پاشا افندیمز سزه ناصل تیل صوقوب یلکندیریر ، دیدیکمه جمله ارباب دیوان « حقا که مستحق کلامدر ! » دیدیلر . حقیر قوناغمه کیدوب یوسف کتخدا ایله کوروشدیکمه اوده اوبکلره « بره آدملر ، سز اول کون نه جنک ایدوب ، نه کوروب ، نه قاچوب ونه یه کلوب شمدی برر خلعت پادشاهی به کینزک چلنک ایسترسکز ، عیبدر . باشکزک تدارکنی کوروک » - دینجه جمله فرار ایدن بکلرک یرلی طوتوشوب پاشایه اللی کیسه ، کتخدا یه اون کیسه وحقیره ایکی کیسه ویره جنک اولدیلر . کتخدا بونی حقیره طانشدقده دیدم که : « اوغرا تماشو نلری هان عزل ایتدیر ، بونلرک یرینه بک اولانلردن ماللری آل ! » دیدم وینه آق کرمانه وارنجبه جمله سی دیوان پادشاهیده دکنک ییوب عزل ابد اولدیلر ، یرلرینه بک اولانلردن یتمش کیسه مال آتوب ایی خدمت ایدنلرک جمله ارباب زعامت و تجارلری وطنلرینه کتدیلر .

ازین جانب بوقتیحدن صوکره برقاچ کون ایچنده اوزی قلعه سنک مهندم اولان یرلرینی و محاطره زمانی لازم اوله جق یرلرینی بیلوب جمله تعمیر وترجم ایتدیردک . دائراً مادار یوقاری قلعه خندقنی ، صوقله سی یوللرینی تطهیر ایدوب « بردخی صویولنی دشمن بوله ماسین » دیه برکیجه کیسه بک خبری یوق ایکن صویولنی پنهان ایدوب جمله قلعه یی بیاض و منور ایلدک . دشمندن النان جمله یتمش پاره طوب و جبهه خانیه یی ، مهمات ولوازمی یرلی یرینه قویوب طوپلری کیرپی کچی دیزدک ، اولیه اوزی قلعه سی پر آتش اولدی . . . روسدن آلتان صغیر و کبیر یوز التمش اتی پاره شایقه ، قایق و چرنقلر نیچمسی بوزوب بغدادی انبارلری و قلهلر اوزره قبلر اورتوب ماباقیسی اوزی لیاننده حفظ ایدلدی . اوزی قلعه سی جبهه خانه سنده کی جمیع زنجیرلری چیقاروب اسیرلرک بوغازلرینه طوق سلاسل اوره رق جمله سی پاسته و دلخسته کرفار زنجیر بلا ایلدک . صحرای اوزیده یاتان ونه رده غرق اولان نعلشلرک کوده لری ترک اولنوب کله لری کسیدلری و بو وجهله بیسک ایکی یوز عدد ایشه ، کوجه یاراماز درجه ده مجروح اولان کافرلرده یرلی یرلرنده ترک اولندی ، بعضیلری ده

مهرت باشیمز واردی ، اکاده بر کیسه انعام ویردی ، بو خلعت وچلنککری دفتر ایله حقیره ووروب « وکیم اولوب بوخلعتاری اغالریه ، دفتر مخصوص موجبجه کیدوروب ، چلنککری باشلرینه بسمله ایله صوقوب بزدن جمله غزاته سلام سویله » دیدی ، اوچ یوز عدد آق کرمان وپاشالی عسکرلیه حقیره دعا ایدوب ینه اول کون آق کرماندن طوزله‌یی عبور ایدوب برکون برکیجه‌ده اوزی قلعه‌سنه کلدم . جمله اعیان دولت ایله بولوشدم . دیوان پادشاهی اولدی ، کونا کون مهرت خاه دن صوکره پاشا کتخداسی یانسه جمله خلعت پادشاهی‌یی بیغهرق ایاغه قالقوب دیدم‌که : « انا بک افدیلمر ، وای اعیان ولایت ! صاحب دولت حقیری یرینه وکیل ایدوب جمله کزه سلاملر ایتدی » بوراده جمله غزات مسلمین بر آغزدن « وعلیکم السلام ! کوندروب کتوروب کتیرن دوران بکلرمز وکتخدا افندمز صاغ ، وار اولسون ! » دییه دعا ایتدیلر . حقیر سوزمده دوام ایله « پاشا افندمز بویوردیلرکه : غزالی مبارک اولوب پادشاه اتمکی انلره حلال اولسون‌که باشلریله دین مبین دائمًا قوتده اوله » دهرک ابتدا یوسف کتخدایه بر آل سمور کورک کیدوروب ، اندن اوزی بکنه برزردوز خلعت ، نیکه بولی ، سلستره ، ویزه ، چرمن ، قرق کلیسا ، ویدین ، بندر بکلرینه برر خلعت ، بش قلعه دزداری قرق عدد او جاق آغالی ایله آق کرمان آغالریه ، سائر ایش ارلرینه جمله یتمش عدد خلعتلری کیدوروب ، آندن پاشا بلوکباشیلرینه کیدردم ؛ هپسی خیر دعا ایتدیلر . صوکره حضور دیوانده اوزی قوللرینه ایکی کیسه وچالیجی مهرت باشی‌یه بر کیسه احسان وزیریی‌یی تسایم ایتدم ، صوکره یوسف کتخدانک وطقوز قدر امرانک باشلرینه کندی المله چلنککری صوقدم . ابتدای جنکده فرار ایدن ویزه ، چرمن ، قرق کلیسا ، اویدین بکلرینه چلنک ویرمیوب « سز چلنکه لایق دکل سکز ، زیرا ابتدا یاره ، بره ، دوره ، ووره کورمه‌دن بر ایجه جنک ایتهدن فرار ایتدیکز سزه عزل ابد ایله اشد عقوبت لازمدرکه بردها سزک کدی‌ککزده بولانه‌جق امرایه عبرت اوله ! » دیو کرچکدن حاکمانه غضب آلود اولوب « کورورسکز ،

آن واحده جانب جنوبده (پره زه نی) صوبی حاضر و آماده کیمیلرله کچوب الغاریله برق هاتف کبی کیدوب (بوره موئن) نام محله ایم کسیدیره دک . اورادن برکیجهده (اوت یاریق) نام محله وقت شافعیدن اول کلوب برقاچ تفنک آتدق ، اولن آتلی یارق ایدوب علو برعلو اوله رق برقاچ تفنک آتدق ... هله آن واحده اوچ پاره فرقه کلدی، سوار اوله رق طرفه العین ایچره و صباح نمازندن صوکره ملک احمد پاشابک الی او پوب «مژده سلطام ، یدی کون جنک عظیمدن صوکره کوندر دیککز قرق سکز بیک عسکر حاضر کبی یتیشوب ، اول کان و صوکره قره دن کان و دونده امداده کلمک ایستین کافرک جمله سی ده قلیچدن کچهرک بوقدر اسیر ، کله ، مال غنائم آنددی که حسابی الله تعالی بیلیر . ایشته مکتوبلرده علی الاختصار تحریر اولندی ، انشالله مفصل غنائم اسیرلر کایر « دیو مکتوبلری دست شریفنه ویره دک طوردم . همان پاشا دخی سجاده اوزره طورور کن سجده شکر ایلیوب « اولیام ، سنده سجده ایله » دیدکده حقیر : « یولدن کلشن و اوزی محاصره سی چکمش آدمده ابدستی قانورکه سجده ایدیم » دیدم ! پاشا تبسملره مستغرق اولوب « شمعی سکا ابدست ویره ایم » دیو حقیره ایکی کیسه غروش ، برا کرلی کخیلان آت وچرکس غلام و برسمور قفاسی کوزک و باشمه کندی ایله برچلنک صوقوب دیدی که : « اولیام ، اوکیجه کی واقعه مده اوزی قلعه سنه قره قوشلر قونماق ایستر » دییه سکا برشیلر نقل ایتمشدم ، ایشته اول واقعه دن قورقوب یوسفی بش آتی سنجاچ عسکر یله اوزی قلعه سنه کوندره شدم . حمد خدا یوز قره نی اولمادن قلعه دست دشمندن خلاص اولدی . . . اوچ کامل ساعت وقایعی وانف اسرار اولدیغمز مرتبه پاشایه تقریر ایتدم . پاشا صفا سندن رقصه کایر کبی ذوق آلوب اوزی بکنه ، یدی عدد آلا ی بکرینه ، اوزی اغالرینه ، بزم یوسف کتخدایه ، یکرمی بایراق صاحبی بلوکباش-یلرمنزه و آق کرمان عسکری سردارینه ، خلاصه یتمش الی عدد زراندوز خلعتلر ، یوز عدد کوموش چلنکلر ، جمله اوزی نفراتنه « یورکز آق اولسون » دییه ایکی کیسه احسان بیوردی ؛ بیله مجه چالیچی

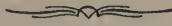
مژده سیله قلعہ آزاغه کیتدیله . حقیر دخی اول آن الغار ایله پاشایه بوفتح
مینک خبرینی کتورمکه مأمور اوله رق جمله اعیاندن ، اوزی بکنندن ،
یوسف کتخدان مفضل مکتوبلر آلوب کیتدک .

قلعہ آزاقدن آق کرمانه کیتدیکن

حکمت خدا بز دخی مکتوبلری آلوب کیتمک صدندده ایکن بقیه السیف
قزاق فرار ایدرکن ینه اوزی قلعه سنه اون بیک عدد مساح و مکلف کافرلر
کایر مش ، بونلر آنلره راست کلوب « بره ، زره یه کیدرسز ؟ اوزی آلتندده
ایشته تورک جمله مزى قیروب آنجق بز جانسز جانمزی قورتاردق . بره
دونوک کیری ! » دیدکلرنده همان آندریا قزاقی بوفرار ایدنلری زورازور
دوندیروب دعواى مردی ایله اوزی اوزره کلیرکن زهی حکمت قادرقیوم که
مقدما فرار ایدنلری قومغه کیدن آق کرمان تاناری ، سلستره ، نیکه بولی ،
پاشالی ، اوزیلی والحاصل جمله غزات مسلمین بو صحرا ده کفاری طابورسز
کوردرک همان الله ، الله دییه غیرغیروب ایچلرینه آت براقیرلر . حکمت بوکه
مقدما قلیج سیوب فرار ایدن کافرلر ینه بوقلیجی کوروب ینه بوزوغونلق
ویره رک فرار ایدنجه آندریا قزاغتك دخی قرارلری قالمایوب قوصقونه قوت
قامچی به برکت دییه قاچارلرکن غزات مسلمین بونلرک بو صحرا ده آغزلقلرینه
باقایوب چاپول ایله بو صحرا ایچره بونلری انی قونی قیره ، آن وحده یدی بیک
اسیر ، اوچ بیک کله ، سکنز یوز آرابه لر ایله اون عدد شاهی طوپلرله سائر
مال غنائم و مهمات ایله اول کون اوزی قلعه سی آلتنه جمله غزات سالمین
وغانمین برشادمانلق ایله کلدکلرنده جمله اعیان « بره . بوخبر مسرتی دخی
پاشایه اولیا چلی ایله بیلدرم ، زیرا حالا پاشا اقدمز ، آیا نیچه اولدیله
دییه اضطراب چکوب خبره منتظر در . » دیوب طرفه العین ایچره بومسرت
خبرینی دخی یازوب حقیره ویردیله . الی عدد چانال آتلی رفیقسلر دخی
ویروب یولادیلر ...

نیجه قوینو ایچندن تفك آتارکن اوزرلینه آتس آتیلوب هلاک ایدیلردی ،
 کیمسی قوینو بری برلرینی باغلا یوب « بزى اسپرایدک » دییه باغیر لرردی ،
 بری بری اوموزینه یینه رنک یوقاری چیقوب سورولرله اسپر اولوردی ، اما
 دندان تیغدن رها بولانلری جان هولیه قایققرینه آتیلوب کیملرک حدندن
 بیک قات زیاده یوکلکه یوب قاچارلرکن قره دن غزات یتیشوب دالیان تفنکرله
 بونلره قورشونی باران لعنت کبی یاغدیروب قایققرلی ایچره سیغنه جق یر
 برامازلردی وچوغی قورقوسندن کندوسنی اوزی نهرینه اوروب غرق
 ونابید اولوردی . بعض قایققر طولوسیه قره دکزه نهر اوزی آقیتسی
 ایله کیدر ایکن بوغاز آغزنده کوچوک حسن پاشا و قیل برون قلعه لری
 سکدیره کلرلر آتوب کیملرینی غرق ایدرلردی ، ماللری کیملرله کناره کلرک
 غنیمت اولوردی ، نیجه شناورلک ایدرک قارشى قیل برون طرفنه کچوب
 کرفتار بند اولوردی . مقدهما زدیان ایله صو قله سنی آلان کفاردن یوزعددی
 پرسلاح برقراناق یرده قالب آنلری ده دیپ دیری سلاحرله قید و بند
 ایلیرک قلعه نی خلاص ایدیلر . ساده نهر اوزیدن کامل اوچ بیک نعش
 چیقاریلوب کلهری آندی . اوزی نهر یله فرار ایدن روس قایققرلرینک
 آردی صرده آق کرماندن ذخیره ومهماتلر ایله یکرمی پاره کبی ایچره کلن
 امداد عسکری علی العموم و اوزی قلعه لرندن اون پاره آسته مهیا پرسلاح
 کیملره بش یوز اوزی قوللری سوار اولوب آق کرمان کیملرله نهر اوزی
 اوزره کافرلری قومغه کیدوب همان قلعه قربنده برجنک ایتمدن اون پاره
 روس شایقه سنه امان ویرمیوب آدیله . بعده قره دن آتلیله فرار ایدن
 کافرلرک آردلری صره آق کرمانلی و پاشالی و نیکه بولی و اوزی قوللری جمله
 کافر قوارق کیتدیلر . مکر امداده کلن آق کرمان عسکری ایچره درگاه عالی
 قپوچی باشیلرندن بر آغا آزاق قلعه سنده غازی مصطفی پاشایه بوزجه آطه
 فتحنامه سنی کوتوروب امن طریق اولمایوب یوللر مخوف و مخاطره لی
 اولدیغدن بو آغا بزه آق کرمان عسکرله خضر کبی یتیشوب کلدی . حکمت
 خدا جنک تماشاسنده بولونوب اول کون فیسل برونی کچوب ایکی فتح

چٲال آتلىنى براغوب برابر قوش قول قزاقلنمش آتلىنىه يلىوب چاپول چوردىلر . همان حقير ينىه مناره دن چايقروب « اشته چاپول چوردىلر سزده قاعه قپولرىنى آچوب طشره چيقه رق جنك اىتمكه حاضر اولك وطوپلرى ده حاضر ايدك . » ديه ندا ايتدم ، حقير قورشون خوفندن درت قات كبه يه صاريلوب مناره دن اويله برسير عظيم اىتمشمدركه بويله تماشايى نه آزاق جنككنده ، نه شيه نيك جنككنده ونه ده حانيه ووارنه جنككنده كورمامشمدر . آنى كوردم طرفه العين ايجره . نانار عسكرى قلعه اكسه سنه كلدى ، ينىه كفار كونا كون حيله وشيطنت ايله جنك اىتمده . همان قلعه دن يدى ، سسكز يوز اورسه سنجاج وبيراقلى ديكيلوب بش آتى يردن كونا كون مهترخانلر دوكرلر كن العظمة لله قلعه اكسه سندن بركره اق كرمان ايله پاشا عسكرى الله الله صداسنه رها بولدوروب كلنجه درون قلعه دن كلبانك محمدى چكيلوب طشره ده عسكر اسلام دال ساطور كفسار ايجنه آج قورت قويونه كيرر كپي كيردى . برنجى محاربه ده قاعه يى احاطه ايدرك دشمنه قلىچ اورمغه باشلاينجه همان حسن پاشا قلعه آلتندن نيكه بولى وسلسلتره آلاى بكلىرى آتلاندى ، قلعه قپولرى دخى آچيلوب دروننده اولان فنالر جنكه قايناشدىلر . اما حقير مناره ده فتح خوان ايتدم .

استخلاص ونتيجه جنك حصار اوزى :

دشمنك ايجروسنه شمشعه پاش عثمانلى قلىچى كيرنجبه همان كفسار دوزخ قرار بوخالى كوروب جان هوليله كندولرىنى مريسارلرندن قلعه خندقلىرىنه آتهرق پاره ، پاره اولمقده ، كيميسى ايسه كوپك كپي آرابلر آتته كوروب باقمقده ايدى ، نيجه سنى هر قولده بولوك ، بولوك قيرارق ، نيجه سنى آتلى ايله صحرالرده قووارق طوتوب قتل ايدوب ، نيجه سنى قاچاركن دارى قوپولرىنه دوشوروب بشر ، اونر قريونلردن چيقاروب كرفتار قيد بلا ايدرلردى .

مناره‌یه قورشون کلیردی ، نه حال ایسه خزینه دار اوغلی علی چلبی ایله
 منارنک دزوهٔ عالیسنه چیقوب جانب شمالده‌کی مقدم کان کافرله باقدق ،
 طوپلرینی چکوب قایق‌لرینی یوکه دوب کیتمک صدرلرنده ایکن برسوق
 ایله المه دورینمی آلوب شمال طرفنه باقدم ، کبی سوری سوری دشمن
 عسکری کلوب طرفه‌الین ایچره قلعه آلتنه کلوب ایکی ، اوچ بیک آراهه
 وطوپلری ، جبه‌خانه و ذخیره‌لری ایله نخمیناً اون بیک کافر کوچوک حسن
 پاشا قلعه‌سی قربنده یانان واروش ایچره سپرله‌نوب قوندقلری و اول آنده
 جنکه آهنگ ایدوب جمله آراهه‌لرینی قلعه آلتنده‌کی متریس‌لرینه کتیرمه‌که
 پاشا‌مالر ایله بش پاره قلعه‌دن اوزرلرینه اوپله طوپ اوردیله‌که کوم ، کوم
 اوتدوردیلر ، بونک اوزرینه آنلرده یکی کتیردکلری سکسان پاره شاهی
 طوپلرینی قلعه‌یه اوپله اوردیله‌که طرفین صدای طوپ کوبدن جهسان ایکیل ،
 ایکیل ایکله‌دی ، اما علی چلبی ایله ایکیمز مناره‌دن اینک صدنده ایکن آتی
 کوردک اوچ آسمانه برابر برکردبار وار دود سیاهوایه قالقوب اوپولقونه ،
 اوپولقونه کلیر ، « بره علی چلبی ، بوتوز آق کرمان یولی اوزره عظیم عسکر
 توزیدر . زیرا بورمه ، بورمه توز چیقما یوب اوپولقونه‌رق چیقار ، بو عسکر
 اسلامدر . » دیرکین طرفه‌الین ایچره بر میل مقداری قریب کلدکده کوردم‌که
 بزم پاشا عسکر ایله آق کرمان عسکری . اولکی جنکده خندق ایچره چادر
 و بارخانه‌لری براغوب فرار ایدن ویزه ، چرمن ، بندر ، قرق کلیسا عسکر ایله
 افلاق و بغداد عسکری دخی کلور . هان حقیر مناره‌دن اذان پرده‌سیله
 « بره امت محمد ، سزه مزده اولسون ! دریا مثال آق کرمان عسکر ایله ملک
 احمد پاشا عسکری کلور » دییه حایقیر ارق آشاغی اینوب جمله غزانه بوغازم
 یورولنج‌یه قدر چاغیره ، چاغیره موشتولایوب نیجه آدم‌لر دخی مناره‌یه
 چیقوب کوردیلر‌که بر قره طساغ کبی آدم دریاسی قره توز ایچره قوش کبی
 اوچ‌رق وقت ظهردن بر ساعت صوکرده کلور . جمله محصور اولان
 بای وکدا و پیرو جوان حمد و ثنا ایدوب حقیرینه مناره‌یه چیقدم ، کوردم‌که
 قلعه‌یه قریب جمله ناتار و پاشالیلر آنلرندن اینوب آت طارطیلرینی طارطوب

خبره آتوب بردها آتیم دیرکن خبره آندہ باطلا یه‌رق شهید اولدی
 حمد خدا قراچاولرک اوچی دخی بیقیلوب جمله جنود مسامین اول
 طرفدن دخی امین اولدیلر . اما ینه اوتہ طرفده کی مقدم کلن کافرلردن بر
 حرکت اولمادیغنک اصلی ، مکر بوقره دن کلن کافرلر دعوای مردی ایله
 کلوب « سز بش کوندر تورک ایله جنک ایدرسز ، قلعه‌ی آلمادیکنز . بز
 برکون جنک ایدلم ، سزده اوتوروب سیر ایدک ، تا که قلعه‌ی فتح ایدوب
 پاپاسلرمزک رأی اوزره بز باش حطمان اوللم ، تورکدن صوکره سزی
 قیره الم . » دیمشله . انکچون اولجه کلن کافرلر ایله اصلی اوطورمشلر ،
 برقاچ کافر دیل طودق ، آنلر نقل ایلدیلر . بو حالده جمله غزات حمد
 ایدوب هله دشمنمز بردر ، « یا الله ، یا الله یا قریمدن ویاملکدن بزه امداد »
 دیسه اللهه رجا ایدرکن یوسف کتخدانک خزینه‌داری علی چلبی حقیره .
 « کل ، اولیا چلبی سنکه مناره‌یه چیقالم ، اوتہ طرفده کی کفاره باقالم ، کوره‌لم
 آنلر نه حرکتده در ؛ زیرا آنلر بش کوندر یورولدیلر . الله اعلم طاقت
 ودرمانلری یوقدر . اما بوقره دن کلن ملعونلر دخی دنج ، جنک آور خنزیرلردر که
 هیچ اولوب دیربلدکارینه باقیه‌رق بوقدر بیک کولله وایکی یوز خبره بیوب
 قیریلدیلر ، بونلره اصلا باقاییوب کامل طقوز ساعتدر ملعونلر جنک تمتد
 ایدوب ، جسدلرینی قالدیروب ینه صواش ایدرلر . بو کفاردن قورقارم . »
 دیدکده حقیر : « طقوز کوندر ملک احمد پاشا بر واقعه کوروب اوزی
 قلعه‌سی اوزره قره قوشلر خاروخاشاک طاشیوب یووا یا تمق ایسترلر . هان
 قلعه دن بر آتش ظهور اولوب جمله قره قوشلرک قویروقلری وقتنادلری
 یانوب یره دوشهرک یوارلانیرلر . امدی بر مقتضای رؤبای صالحه ملک احمد
 پاشادر ، اول قره باشلی قوشلر بوقره باشلی کافرلردر که قلعه‌ی آلوب یووا
 یابه‌رق ملک ایدنمک ایسترلر ، قلعه ایچندن ظهور ایدن آتش اشته بز
 آتدیغمز خبره آتشلر یدر که جمله کفاری یاقه‌رق قوللری ، ایقارینی یاقوب
 قاووردیلر . شمعی ایش بیتوب بوقلعه انشالله دست کفاردن خلاص اولور ،
 بونته الفاتحه ! » دیهرک تلاوت فاتحه ایدلم . اما صاغدن ، صولدن تحتہ

کچی آسوده حال طور لرلردی . فقط ینه بش آلتی بیک آدملر من قلعہ دن آنلر طرفه نظارت ایدرلردی . بویکی کلن کافرلرک بیسوک بر قسمی طوب ضربه لزینه اصلا باقیوب آرابه لر یله خواه ناخواه قلعہ آلتنه کلدیلر . زیرا اول طرفه خندقلر یوقدر واوزی کناری قومسال یردر . همان آرابه لر ی آلتنده طرفه العین ایجره یری قازوب مترسه کیرمک صدندنه ایکن ینه قلعہ دن بش پاره قارپوز کچی طویلر آرابه لزینه یووارلانوب وقلعه بدنلرندن غزات مسلمین کفار اوزرینه ال خنبره سی ، طولومه ، نفت ، قطران ، قاینار صو ، آلتمش کول ، کیرچ ، نفت و قطرانلی پاچاورا یورغان پارچه لر ی آتوب آتش ایله کفاری اویله اوردیلر که حرکتدن براقدیلر . وقت ظهر اولجه کافرک یدی سکنر یوزی بر آرایه کلوب اللرنده ایکی یوزلی باطله لرله مقدا قلعہ نک بیقیق یرلرنده مرمت ایچون قالان قراچا وکراسته اوزرینه بی باک وپروا بربری آردی صیره طیرماشوب قلعہ یه چیقماغه باشلادیلر . او محله ایکن بزم حسین بلوک باشی یدی یوز پرسلاح شهبازلرله اوکدیکی بکلردی . همان حقیر « بره غازیلر ایشته کافر اسکله لردن بدنلر اوزره چیقدی . بره قوماک اورک » دیدیکمه العظمه لله همان یوصودن ، ارسلان کچی حسین بلوک باشی قالدیروب کفار قلیچ اورنجیه دشمن حیله کار ننده کی باطله لرله کوپک جنکنه باشلا یوب غزات دخی تکبیر کتیروب قورشون اوردیسه ده اصلا باقیوب هر طرفدن دایما کله ایدیلر . آخر بونلری ال خنبره سنه طوتوب نیچمسی خنبره دن هر اسان اوله رق کیری دوندیلر . همان بنم یانمده قلعہ مؤذنی کافرلر اوزره ایکی قطعه خنبره آتوب و دشمنک جمله سی دخی خنبره خوفندن اسکله اوزرینه بیقیلمغله بار تقیلدن قراچا واسکله لر بیقیلیدی . ایکی اوچ بیک قدر کافر جمله سی مناره قدی یوکسکلکی یردن اوچوب طاش وکیرچ . آلتنده قاهره خردوخاش اولدیلر . باش حطمانلنی ایسته ین دخی باشند چیقوب مرد اولجه جمیع کفار بو قراچا آلتنده قالان جسدلری جم غفیر ایله کلدیلر . غزات مسلمین دخی اوزرلرینه خنبره لر آتوب چوغنک یرلرینی دارجیم ایدیلر . بو انصاده فقیر قلعہ مؤذنی ایکی قطعه

قلعه يه كيرر كن طشره چيقان كچيلرك ايكيوز عددينى صاغ بولوب آنلرى ده
 قلعه يه كتير ديلر . بر طوپ و تفنك و كلبانك شادمانلنى اولوب محصورين كان
 ذخائرله باي اولديلر . قلعه ده محصور اولديغمزك بشننجي كيجه سى وقت
 شافعيده قلعه اردنده كي مريسي كافرلى ايجره برغريو ، فرياد ، واويلا
 واردى . اما شب مظلم اولغله نه كونا حر كنده بولندقلرى بيلنمزدى .
 نيجه ترجه بيلان كافرلر قلعه دن آلاق و محمد ديه كلوركن قلعه دن بونلره
 ندر ؟ ندر ؟ ديه سوال ايتدكلرنده « موثيق ، صوباق دوروژونقه كافرلى
 چوق . بزى قلعه يه آليكنز » ديديلر . بر قاچى دخى قلعه آلتنه كلوب تانار چوق
 كليور . بزى قلعه يه آليكنز ديدكلرنده همان قلعه غازيلرى « بونلرك قلعه آلتنه
 كلهلرى خيله در . بره اورك قورشونى » ديوب بونلره بر بالم قوشون آتديلر .
 كيمي اولوب كيمي فرار ايتدى . صبح صادق اولنجه آنى كوردك كه جانب
 شمالدن بر غبار سياه اوج آسمانه پيوسته اولوب ايچنده دريا مثال قرق اللى
 بيك آنلو وطالقه آرابلر ايچنده بشر آلتيشر عدد پرسلاح كافرلر قلعه
 اكسه سنده بر طوپ منزلى يرده آتلردن نزول ايدوب سهل قايناشهرق
 آهسته آهسته قلعه اوزره كلورلر كن جميع غزات مسلمين دخى آماده
 اولديلر . مقدا مريسيده اولان كفساردن بر قره باشلى قره شابقه بيله
 كوزنمزدى .

همان وقت حنفيده على ملاء الناس قرق اللى بيك كافر قره دن آرابلرين
 بر برلرينه زنجيرلرله باغلايوب طابور قلعه سى كچي تا بوره سوره رك اوزى
 قلعه سيله كوچك حسن پاشا قلعه سنه كيرلر كن ابتدا اوزينك قارشوسنده كي
 قيل برون قلعه سندن اوزى نهري آشيري بونلرك ايچنه يكرمى پاره سكديرمه
 طوپ كلهلرى كيرنجه قاريش قاتيلش اولديلر . اوئانده كوچك حسن پاشا ،
 پياله پاشا ، مجار على پاشا قلعه لرينك دردندن ده طوپ كلهلرى آتيلوب
 نيجه لرينك كلهلرى غلطان اولدى . اوزى واروشى اوكنده آرابلر قيرينى
 وكافر لشكرينك صيننى يفين يفين قلوب كيمي مجروح وكيمي خسته يتارلردى .
 اما اولى كافرلر قلعه نك شمال طرفنده كويا بويكى كلان كافرلردن روگردان

یاقوب اوغرون قابودن طشره کافر متریسلری اوزره سورلم بز دخی اردلری صیره الله الله دیوب کافر اوزره هجوم ایدلم کلن امداد دخی بو ائانده کوچک حسن پاشا قلعه سندن بزم قلعه یه کیتسونلر « دیدی .

حقیر : « اول کلن امدادله فشنکلر اوجنده مکتوبلر آتوب خبر ایدلم که بز بریده جنک ایدرکن اوچ بیک بیکیت نیه بولی ، سلستره سنجانلی عسکری دخی آتلی ایله و کوتوره بیلدکاری قدر ذخیره ایله قلعه قپوسی اوکنه کله لر . اولیه الاخیر « دیدیکمه نیچه لری فشنکلر من یوقدر دیدیلر .

حقیر اون دانه بادالوجه فشنک یابوب فشنکلری مکتوبلرله آتدیغمده بحکمه الله بشی درون قلعه یه وایکسی طشره یه دوشدی . آنلر مکتوبلری قرائت ایتدکن صوکره بر سردن کچدی لری بزم قلعه آلتنه کلوب درون قلعه یه اوچ عدد مکتوبلر ایله او قلر آتوب ینه قلعه سنه فرار ایتدی . حقیر مکتوبلری آلوب قرائت ایتدم . مالی : « انشاء الله همان سز بو کیجه اول دریا طرفندن اویله بر حرکت ایدک . بز دخی یوقاری قلعه قپوسنه هجوم ایده رز .

بو خبر کنجه همان اول شب مظلومه یوسف کتخدا اوچ یوز قدر قویونلرک و کچلرک بوینوزلرنده قتللر ایله آشاغی قلعه دن کافر لک متریسلری اوزره سوروب قلعه دن ده بتون عسکر الله الله دیجه کفار بر لرینه کیروب کیمی دریاه دوکلدی و کیمی صحرا یه فرار ایتدی . او ائانده حسن پاشا قلعه سندن جمله عسکر امداده چیقوب بی باک و پروا اوچ بیک بابا بیکیت بر جاغ یوکی بغدادیلرله یوقاری قلعه یه کیروب نیه بولی ، سلستره ، قرق کلیسا عسکر لری ده آتلی نیک ترکیلرنده بر جاغ یوکی بوغدانی قلعه قپوسنه بر اوب تکرار حسن پاشا قلعه سنه دوندی لر . حمد خدا بو اوچ بیک بیکیت سلا متله قلعه یه داخل اولنجه یوسف کتخدا اذن آلوب کچلرک چیققلری قپودن الله الله دییه کافر اوزرینه چیقوب آج قورد قویونه کیرر کبی متریس لرینه کیردی لر .

وقلعه نیک بد نلرندن ایکی بیک مقداری مشعله لر ، نفت ، قطران ، فانوسلر چراغان ایدیلرک کفار اولیه ساطور اوردی لرکه کوز ایله کورمه ک محتاج .

بوشبخونده غزات مسلمین بشیوز که و بشیوز دیری و برچوق غنامله ینه

قلعه‌سنة واصل اولدی . بری اوزی قلعه‌سنة ایسه او قله باغلی اوچ قطعه مکتوبلر بولنوب بری پاشانک ایدی ، جمله غازیلره سلامدن سوکره مآلی : « فریاد نامه‌کز برکیجه ده واصل اولدی ، بوزجه آطه شنلکینک انتیجی کیجه‌سنة محصور اولمشسز ، خدا کریمدر . دین مین غیرتی الدن قوماییک ، انشالله اوچ درت کونده قرق بیگ بوجاق تاتاریله التی بیگ بم عسکرمله طوپلر وسائر ايله سزه امداد یتشمک اوزره یز ، اشته یکریمی پاره کمی ايله اوچ بیگ سردن کچدی بیکیته ايله یکریمی بیگ کیله بغدادی ، اون وسائر ذخیره کوندرمشم . اگر ممکن ایسه بر جنک آراسندن کافره بر ولوله کوستروب بر طرفدن وارن امداد ذخیره لری قلعه‌یه آلیکز والا ثابت قدم اولوب طوره‌سکز » ... بر مکتوب دخی قلعه‌نک اضا و دزدارلرینه وسائر سنة ایدی ، مآلی : « اگر سردار کزک امرینه فرمان بر اولمایوب قلعه‌یه کفار بر حیلله واللهم عافسا سزک بر تکاسل و حرکت بطیئه کزله فرجه یاب استیلا اولورسه کافره فرار ایتسه کز بیله المدن قوتوله میوب اولاد و عیالکز ايله قلیجدن کچه‌کز مقرر در . » دیو دیوان اوزره بومکتوبلر قرائت اولندوقده ذخیره کیمیلر یله کلن امدادی‌ده قلعه اهالیسی کوروب « حمد خدا بر قاچ کونه قدر پاشنا دخی اوتوز بیگ امداد ايله کلورمش » دیه هر کسک آیاقلری سرورندن یه باصمایوب یوسف کتخدای کوردمکه قیجغیران ارسالانه دونمش جمله عسکری بر برینه قاتوب روز وشب جنکنده ترقی ایدر . اما کفار دوزخ قرار نیه بولی و سلستره غازیلرینک باصقینلرینه اوغرادقن بری خیلی قیریلوب بر چوق اسیر و مجروح ویرمشدی . بو حال ايله سهل جنکندن ال چکمکله غزات مسلمین بر پارچه آسوده اولدیلر . اما دشمن ینه شیطنت و مفسدتن خالی دکلدی .

یوسف کتخدا ايله رأی و تدبیر منز . — درون قلعه‌ده جمله ایش ارلر یله مشاورت ایدوب آیا بوکلن اوچ بیگ امداد عسکری و ذخاری نیجه قلعه‌یه قویسه‌ق دیدکلرنده یوسف کتخدا دیدی که : « بوکیجه قرانلغنده قلعه‌منز ایچنده بولنان ایکیوز مقداری قویونلرک و کچیلرک بوینوز لرینه ایکیشر قتیلار

درت کون تمت اولدی ، آخر نه اولسه کرک ؟ هرچه بادا باد ! « دیوب اوچ بیگ مقداری کزیده عسکر ایله اوزی نهری بوروندنه کی کوچوک حسن پاشا قلعه سندن دال قلیج چیقوب قلعه آلتنده کی متریسلرده اولان قزاق اوزرینه برباش آت براغریق الله الله دیو صاطور محمدی اورمغه باشلادیلر ، بزمله جنک ایدن کافر لر دخی بو حالی کوروب کندولرینی قلعه اوزرندن آشاغی آتدیلر ، کیمیسی پاره ، پاره اولدی ، کیمی قورتلدی . آشاغی متریسلرده اولانلرده صولت غزاته طاقت کتیره میوب متریسدن چیققیجه قلعه دن بونلرک اوزرینه باران لغت کبی قورشونلر یاغدیلدی . آنلر بزه آشاغیدن « بره ، قلعه قبولرینی شمدنکیری آچوب طشره چیقمه رق بزه امداد ایدک ، شو کافر لری جمله قیرالم . . . وجودلرینی صحیفه عالمدن قالدیرلم . « دیو فریاد ایدیورلردی . بونک اوزرینه قلعه ده کیلرده « والله معقول جوابدر ، سلطانم همان طشره چیقوب برکزه طوقوشالم ، یا تخت اوله یا تخت » دیدکده یوسف کتخدا « طشره چیقمغه مأمور دکلم ، آنجق قلعه عمارینه مأموردم حکمت خدا بویله اولدی . « دیدی بعض اختیارلر دخی « والله معقول سوزدر ، چونکه طشره ده کفسار چوقدر ، بزه ایسه امداد یوقدر . یدی سنجاق عسکر من ، آق کرمان ، افلاق وبغدان عسکر لری جمله فرار ایتدیلر ، همان قلعه ده ثابت قدم اوللم ، کورلم آینه دوران نه صورتله کوستیرر « دیدی وبدنلردن باشلرینی چیقاروب نیکه بولی غازیلرینه « بزدن طشره یه چیقار یوقدر ؛ سز دخی وارک ، حسن پاشا قلعه سی آلتنده متحصن اولک « دینلرکده آنلرده مال غنائم ، اسرا وکله پاچهلرینی آلوب سالمین وغنائین حسن پاشا قلعه سنه واروب طوب شادمانقلری ایلدیلر .

حکمت خدا اواننده آق کرماندن یکر می پاره کبی ایله اوچ بیگ پرسلاح بیکی ویکر می بیگ کیله بغدادی ، اون ، نخود وسائر ذخائر کلدی . اما نه چاره ، کلن ذخائر ی اوزی قلعه سنه قویمق امر محال . همان نیکه بولی بکی یوسف کتخدایه بریارار آتلی شهباز بیکی کونده روب کافرک متریسلر قربنه کلوب قلعه ایچنه اوچ کاغدلی اوقلر آتوب ینه اول بیکیت حسن پاشا

قبو آراسی کارگیر بنا وامن اماندر ، دیہ حقیر آندہ فتح شریف تلاوت
ایدرکن آنی کوردم کہ بنم ساکن اولدیغ قبو اوکنده کی جسری کافر لر بر
لعب ایله ایندیروب جسر اوزره ایکی آرابه تکرلکی اوزرینه بر بیوک کمی
دیره کی قویوب قلعه قپوسنه تکرلکلر ایله اول کمی دیره کنی کوت کوت قپویه
اوردقلربی حقیر ایشیدوب همان جان باشمه صیچرادی ، یرمدن قالقوب
« بره ، بزم صاریجه غازیلر یوقی ؟ » دیه فریاد ایدنجه درعقب اللی عدد شہباز
نامدار تفنکلی ییکیتلر کلوب کوردیلر کہ قپونک ایچروده کی سمرقندیلردن
بر آراق پیدا اولمش . همان اول آراقدن اللی عدد تفنک بر اغزندن آتیلنجه
قبو اوکنده جسر اوزره بیغلوب چالیشان کفارک یمش سکسانی سرنکون
اولوب تکرلکلری بقیه کفار براغوب فرار ایتدکلرنده بدنلر اوزره سائر
غازیلر کافرلره قورشونلر اوردیلر ، قپو آراقلندن غازیلر طشره چیقوب
درحال جسری زنجیرلر ایله باغلا یوب ینه مقره لر ایله قپو قلہ لرندن چکدیلر ،
قبو جسری قلعه قپوسنه سپر ایلدیلر . طرفه العین ایچره درون حصارده کی
عورت واوغلان اوشوشوب قپو آراسنه طاش وطوپراق طولدوروب قپوی
سد ایدرک امین اولدیلر . لیکن صوکره بوقپو آراسی محلی جنکنده یوسف
کتخدانک برغلامی مجروح وبری قورشون ایله اورولوب شهید اولدی .
یوقاری دندان وبدندن علی خواجه نام بر مرد صالح بم یانمده کافره برقاچ
ال خمبره سی آتوب خیلی کافری مرد ایدوب بردخی آتارکن خمبره النده
پاره لنوب کندوسی دخی شهید اولدی ، بو حال اوزره قپو اوکنده اوچ ساعت
عظیم جنک ایدرکن ینه اوزی نہری کنارینی کفار خالی بولوب ، او طرفلر
قایقارینه دخی یاقین اولغله قایقارک دیرکلربی نردبان ایدوب قلعه بدنلرینه
عروج ایدرک (یسی قلہ) نام قلہ یه خاچلی بایراقلر دیکوب ملک ایتدم
ظن ایلدی ، سائر غزرات دخی کوپک جنکی ایدرکن اہالی قلعه یه بر تلاش
الوردی . مکر اوزبک وقازقلی خلیل اغا ویوسف کتخدا برساعت قلہ
اوزره جنک عظیمده ایگر آنی کوردک کہ مقدما خندق کنارنده یاتان
نیکہ بولی ، ویدین ، سلستره آلا ی بکلری رغماً وارباب تیمارلریله « بوجنک

اوزونک قره دکزه قاریشدینی یرده کی بورونده کوچوک حسن پاشا قلعہ سنہ
 درت کشی سالمین وغامین واروب اورادن آتلانہرق ایکی ییکیت آق کرمانده
 ملک احمد پاشایه ایکی ییکیت دخی قریمه محمد کرای خانہ فریاد وطلب امداد
 ایچون روان اولدیلر . اما بریده بزم قلعہده (قره علی) نام بر مرد نامدار
 صاحب جهاد سکیرده رک یوسف کتخدایه اوزی بکنه کلوب « بره سلطانم ،
 نه دورورسز ، آشاغی حسن پاشا قلعہ سنک صو قلعہ سنی کافر آلوب خاچلی
 بایراقلر دیکه رک پیاله پاشا قلعہ سی ایچره قورشون ایله هجوم ایتمک ایستر اما
 اهایلی قلعہ قیریلوب ویره ایله ویرمک ایسته مزلر . بیره ییتیشک ! » دینجه
 همان یوسف کتخدایه بلند آواز ایله « مال ومنال ایستین غازی ییکیتلر
 آریم صره کلسون » دیدی صاریجه بلوکباشیسی ارناوود حسین بلوکباشی ،
 غزبو ، چنتو ، یوناق اوغلی نام اون عدد بلوکباشیلر بیک عدد پرسلاح
 خروات وکورت ییکیتلریله یوسف کتخدایه آردی صیره بایراق چکدیلر .
 نه کورسونلر ؟ صو قلعہ سنه قزاق نردبان ایله چیقوب آن واحدهده قله بی ضبط
 ایتمش ، پیاله پاشالی ایله خراخر کوبک جنکی ایدر ، برده پیاله پاشا قلعہ سنک
 برقله سی اوزره (جبه علی) نام بر مرتد بی دین ومست مدام الیه بیاض
 بایراغی آلوب باش آشاغی دیکوب قلعہ بی ویره ایله قزاعه ویرمک ایستر !
 همان یوسف کتخدایه « بره کافر ، نیلر سین ؟ » دیه بدنلر اوزره سکیردوب
 جبه علی نک التمدکی بایراغک حربه سیله بوکرینه نیجه برصوقدیسه حربه اوبر
 طرفه کذر ایلدی ، جبه جی علی یه جمله غزات دخی قلیچ اوشوروب پاره ،
 پاره ایدرک بیاض بایراغیله مردار لاشه سنی آشاغیده کی کافر لک اوستنه
 آتدیلر . آشاغی کفار اوزرینه ایکی یوز خمیره آتدیلر وجمله کفاری تارمار
 ایتدیلر . آندن جمله غزات « الله الله » دیه صو قلعہ سی اوزرینه او آنده بر
 جنک عظیم اولوب بش یوز عدد کافر قیردیلر . نیجه بیک عددلری عثمانلی
 قلیچی شمشه سندن قله اوزره قرارلری اولمایوب کندولرینی قله لردن آشاغی
 آتدیلر ، پاره پاره اولوب کیمیسی بی جان اولدیلر . قلعہ نک هر طرفنده
 صبح ومسا جنک عظیم اولوردی . اوچنجه کون یوقاری علی پاشا قلعہ سنک

فزع وجزعندن ، کونا کون کفتکوی مساویدن و مجروحلرک جابجا غریبو
 و فریادلرندن ، کثرت ناس ، ازدحام ، دواب مزخرفاتی رایجہ کریمہ سندن
 خلقک مشاملری طوتمش ایدی ، اسبارده برکونلک خطه وسائر ذخیره
 بیله قالمشدی ، آنجق هرکس خانه سنده جان وباش ایچون قوت لایموت
 ذخیره حفظ ایدردی ، بر ، ایکی ککره عسکر بهض اولری باصوب
 ذخیره لرینی غصباً آلهرق آخرکار یوسف کتخدا اوغارت اونان غللاک
 صاحبزینہ آچهلرینی ویروب حلاللق دیلهدی . اما ینہ اول کون پاشانک
 سکیان وصاریجہلری یوسف کتخدا اوزره غلو ایدوب « دولتلی ، بزلی
 و آتلیزمزی آچلقدن قیراکمی ؟ جنک ایتک دکل ، نماز قیلغه درمانمز
 قالمایوب صوسزلقدن کربلا شهیدینہ دونیورز ! » دیبه نیچه کفت کوی یاوه
 ایله فریاد ایلدیلر . یوسف کتخدا « بره غازیلر ، سز ذخیره بولک ، بن
 بهاسنی ویرهیم » دیدکده حمد خدا قلعه اغالرندن قارغیللی خلیل اغانام
 کمسنک در مخزن بیک کیله داری واوچ بیک کیله بغدای واریمش ،
 درحال یوسف کتخدا آلهرق پاره پشین اعطا ایدوب جمله اغوات ولونداته
 تعیین ویره رک صاچ اوزه قاوورب ، صو ایله یوغوروب تناول ایدرلردی .
 اما ینہ خلقک کوزلری طویماز ویوزلری کولمز ، برکسه برکسه یه خیر
 سویله مزدی . اما قارنلری طوق اولمین درون دلن وجان کولکدن بوحال
 اوزره اوچ کون محصور اولوب کماکان هر بار جنک صدکار اولوردی .
 آخرکار جمله غزات مشورت ایدوب « خاندن وپاشادن امداد ایسته یهلم ،
 بزه امداد کلز . کافرک قپو قومشوسی اولمغله برآ و بجزراً امدادی کلمه در ،
 دیوب دوت شهباز بیکیتره مال فراوان ویره رک پاشا و خانه امداد کاغدلری
 کوندردیلر ، اوزی واطرافی قومصال یراونغله کفار اوراده تریسه کیره میوب
 سیرک و سرمست اوکار یاتارکن کیجه لین قلعه دن بودرت نامدار قناری
 ایپ ایله آشانچی صارقیدوب الارینه برر دلیکی قامش آلدیلر . قامشک
 اوچلرینی آغزلرینه آلوب وجودلرینی نهر اوزی ایچره صاقلایوب قامش
 ایله صولوق آلاق نهر اوزی ایچره جریان وکفار آراسندن عبور ایلدیلر ،

هان دفعة تفنك شادمانلی ایدرلردی . حمد خدا درون قلعه‌دن برفرد دخی
 مجروح و یا شهید اولمیوب برکونده صدمات طوپدن یدی بیک کافر مرد
 اولدی ، کندیلری قتل ایدرلر . هان درون قلعه‌دن چتال قورشونلری
 انداخت ایدوب صاحجه طوپلره ، شاهیلره ، خربزنلره ، قلو نبرونه و بالیمز
 طوپلره قول ، قول طایبه‌لردن ، برج و بارولردن و هر طرف مازغاللردن
 آتشی ایدیلنجه کفار دمت ، دمت اولوردی . اما ایستی علی الصباح کوردک که
 کافرك متریسلمی اوزره یتمش یرده یتمش عدد کونا کونا خاچلی پیکرلر
 نمایان اولدی ، هریری برر حطمانه علامت اولوب و هر حطمان قولنده
 برر ایکیشر خرده شاهی طوپ آتیه‌رق هپسی بردن چاغریشه‌رق تورمپته ،
 دانکیو ، دودوک ، ناقوس و ارغنون چالئوب قره کونلوك قوقوسی جهانی
 معطر ایلدی ، بیلدک که کافرك هنوز امداد عظیملمی کلوب آندقلری
 طوپلردن هیچ بریسی اوزی قلعه‌سنه اصابت ایتدیکندن درون حصارده
 محصور قالان غزات بیک حمد و ثنا ایلدیلر . جمله پاشالی سکبان و صاریجه
 بیکیتلری قرق‌الیشر درهم تفنکلمی مازغال دلکیرلردن چیقاروب آندقجه کفار
 طشرده قورشون ییوب متریسلملردن باش کوستره مزلردی . لکن آنلرک
 لغم حیللرلردن خوف ایدوب قلعه‌نک ایچنده ، دیوارلرنده لغم یرلری آریوب
 قلعه دیوارلری اوزره داووللر قویوب ، داووللرک ایچنه داری و بغدای
 دوکوب لغم حیلله‌سی کوزه‌دیردک ؛ کفسار قلعه تملمی قازوب لغم ایدرسه
 داووللر اوزره داریلر لغم جیلرک کولونکی، ضربه‌سندن صیچرا شیرلر ، حمدلله
 اویله بر لغم حیلله‌سی طویولمادی . اما کوندن کونه کافر قیرلدقجه کندیلرینه
 اوزی نهریله امداد کلمه‌ده و بزه ایسه امداد کلیوب ذخیره‌مز توکنمه‌ده
 ایدی . کفسار نهر اوزیدن قلعه ایچنه کیرن صویولنی بولوب کسیدی ،
 بالضرور قویولردن آجی صو نوش ایدرک بنی آدم حیاتده اولغنی فراموش
 ایدوب سکبان و صاریجه‌لرک ، پاشالیلرک آتلی آجی صو ایچمه‌دن قرن
 آغریسنه اوغرایوب آت صاحبلمینک باشلرینه جهان دارجیم اولدی .
 بویله ایکن بری طرفده قلعه ایچره طائفة نسوان صاحب عصیان و صبیانک

کیلردن آلدقاری سکز پازہ طوپلرہ فیچیلری سپر ایدوب طوپلرہ آتش اورمغہ باشلادیلر . اما اوزی قلعہسنہ اویله طوپ نہ تأثیر ایتسه کرک ! ..
 همان کافر متریسلی کیندجک ایلری سوروب کلیرکن قلعہدن بونلرہ با- بیز
 طوپلری آتینجہ قوجہ بال بیز ، حریفلرک نہ بال فیچینسی قویدی ، نہ دمہ
 انکلیز طوپلرینی ! حتی یوقاری قلعہده شقشقی پاشا وسلطان احمدک قلندر
 پاشاسی ، قریم دیارنده کوزلوه قلعہسیلہ بو اوزی قلعہسنی بنا ایدن بحار
 علی پاشانک نامدار طوپلرینک قیاقلری هنوز آچیلماش ایدی . او طوپلرک
 اوکنده دشمن حیله وشیطنت قیدیلہ مقیدلہ ایکن همان مذکور طوپلر بر
 قیلدن آتینجہ جملہ اوراده اولان کافرلری ہر سہ ایدوب ، برقاچ کولہسی دە
 کافرک کتیردیکی شایقہ طوپلرینہ اصابت ایدرک اویله صیت و صدا
 ویردی کہ تعریف اولمار ، ہر بری ہزار پارہ اولوب ہر پارہ سی بیک کافرہ
 اصابت ایدوب نیچہ بیک کفار سرخوشلری قوصہ ، قوصہ ہلاک اولدیلر .
 اورطہ قلعہده دخی قوشلی طوپ اصلا آتیلما یوب اول طرفدہ کفار بد
 کردار علی ملا الناس دریادن چرنیقلری قرہیہ چیقاروب سپر ایدرک قلعہ
 آلتنہ متریس ایتمکہ کلیرکن همان مذکور قوشلی طویہ آتش ایدنجہ کافرک
 چرنیق سپرلرینہ طوپ کولہسی اصابت ایدوب بو طرفدہ دمٹ ، دمٹ
 لش اولدیلر . حمد خدا جبہ خانہ مز وغیر مهمات ولوازمز چوق ، عسکریمز
 قلعہ ایچرہ فراوان اما ، ینہ کوزلریمز قریم جانندن واق کرماندہ کی پاشا
 طرفدن امدادہ باقار . اول کون وقت ظہر اولنجہ قلعہنک جملہ برج
 وبارولرینی یشیل ، آل سنجاقلرلہ زین ایدوب اوچ قات قلعہ مہترخانہ سی
 چالدیدوق ، ہنور غزات مسلمین بری برلرینی جنکہ ترغیب ایدوب جنکہ
 آہنک ایلدیلر . اوقات خمسہدہ نماز جماعت ایلہ ادا اولتوب درون حصاردن
 « اللہ اللہ » صداسی اوجہ پیوستہ اولدی ، بو منوال اوزرہ روز وشب
 جنک عظیم اولوردی . اما بزہ برطرفدن امداد کلہ یوب کافرہ اللہی پارہ
 چرنیق زاپورشقہ قرغی امدادہ کلدیکندن کفار بی باک و پروا اوزی قلعہسنی
 دائراً مادار قوشادوب متریسہ کیرہرک ناصباحہ دک قلعہ مازغالرینی کوزتیموب

الله ، دیبه سوزولوب قلیج اورمغه باشلاینجہ اشته دوست ، دشمن بری
 برلرینی سچمکه باشلایوب کافره اوپله برتیغ اوردیلرکه آنلری دمت ، دمت
 ایدوب خندقدن آلدق لرینی جمله براق دیره رق کافری متریس لرینه طیقارایکن قلعهدن
 دخی کافرک فرار ایدن لرینه اوپله جه قورشون یاغدیره رق کفاری یاصادیلر .
 همان نیکه بولی سنجانغی غازی لری خندقده براغیلان سپاه مال لرینی یوکه دوب قلعہ
 قپوسی اوکنه کله م دیرلرکن یتمش عدد خاچلی بایراق نیکه بولی سنجانقلری
 اوزره کله رک کوبک جنکی ایتمکه قویولدی لر ، آخر الامر جمله نیکه بولی وسلستره
 سپاهی کندی مال لرینی خندقده قالان مالارله بی باک و پروا کافرله جنک
 ایده ، ایده چابی حسن پاشا قلعہ سی آلتنه کوتوروب سپرلندکرلنده حسن
 پاشا قلعہ سندن کافره بریایلم سکدیرمه طوب اوردی لر ، بز قلعهدن تماشا
 ایددک . نیچه کافرلر جوچه کبی آیاقسنز وقواسنز کزوب نیچه بوزی طوب
 کوب کله سندن هر سه اولوب لش لشه چاتیلهرق قالدیلر . همان کفار حسن
 پاشا قلعہ سی آرنده کی قشله یه باغلی درت عدد شایقه ایچنه کیروب سکزپاره
 انکلیسک دمیر طوپ لرینی آرابه ایله کمیدن چیقاروب کشان برکشان چکه رک
 اوزی خارچنده کی واروشه کتیروب نیچه یوز عدد بال فیچیلری و ناردنک
 فیچیلری یواریله رق و طوپلری سورویه رک کتیر لرلرکن همان واروشک ماملدکی
 و آت دکرمانی بارکی لرینی طوپلره قوشوب واروشی آتسه اوروب طوپلر
 و فیچیلر ایله قلعہ آلتنده متریس لرینه کایرکن قلعهدن ینه صدای « الله الله » .
 رها بولدیروب بونلره اوپله قورشون و اوپله طوب کولله لری اوردی لرکه نیچه
 یوز کافرلر قیریلدی . اما واروشدن آلدق لری شرابی ، بوزانی ، راقیلری
 ایچوب مست و حیران اولوب قیزاره رق ، بوزاره رق قلعہ اوزرینه واره رق
 کلوب ینه متریس لرینه خندق ایچنه اینوب قلعہ دیوارینی دلمکه باشلادی لر .
 همان یوقاری قلعهدن بزم غازی لر نفت و قطران و قاینار صولری اوزلرینه
 دوکوب ، چوملک قمر باره لری ، ال قومباره لری آتاروق قلعهدن بونلری
 آلا رغه ایتدی لر . همان ینه طوموز طوپی اولوب مذکور بال فیچیلرینی
 و ناردک فیچیلرینی متریس لرنده آن واحده طوپراق ایله تولدیروب

کتبخدا دیو بلاسی کبی بلند آواز « بره عسکر اسلام ، کربلا کونیدر ؛ حاضر اولک » دیدکده العظمة لله قلعه‌نک درون ویروننده برغالله وقایناشمه اولوب هرکس حاللاشه رق جمله اوپوشوب قوجوشوب سلاحله آماده اولدیلر. جمله طویلر، خمبره، نفت و قطرانلر وسائر مهمات ولوازم میدان محبته کلوب دندان بدنلر اوزره عسکر اسلام حاضر باش ومهیا اولدیلر. « اماقلعه‌نک مرقات اوله‌جق یرلرنده التی یرده دخی قراچاو واسکله وار، آنلردن قلعه‌یه کافر چیقماق آساندر بره شهبازلرم ، او قراچاولری بیقالم » دیو اوشوتی اولوب اوچی بیقیدلی . اوچی دخی بیقارکن همان کفسار شافعی قرانلغنده قایقیرینی اوزی صوینک اوست یاننده براقوب « پازوروز ، پازوروز » دیو چقال کبی فریاد ایدرک اوزی قلعه‌سنه یورویوب کلیرکن همان قلعه‌نک شمال غربی طرفه کفسار فی‌الحال صاریلوب آن واحده کوز کوزی کورمز ایکن کافر همان سچیلوب « مترسه آتش ! » دنیلدی وقلعه‌دن کافره برقات یاغلی چتاللی قورشون یاغدیریلوب آردی صره برقات سکدیرمه طویلر اورلدی ، بونلر کافرلری دمت ، دمت و پرم ، پرم ایتدیکندن آنلر قراقلق هواده قلعه‌یه بریاییم تفتک اوروب یوز بیسک خراش جان ایله طرفه‌الین ایچره ملعون قزاق مترسه کیروب آهنگ جنک ایلدی . وقت شافعیده کوز کوزی ذاتا کورمز طوب و تفتک بارود سیاهی دودندن آدم آدمی سچمز اولوب بووجهله کرک قلعه‌دن کرک کافردن صباحه قدر برچوق طوب و تفتک آنیلوب جهان ولوله‌ناک اولدی . اما نه چاره کفسار صباحه دک طرفه‌الین ایچره خندق کنسارنده باباسی اوینه کیرر کبی مترسه کیروب خندقده یاتان قرق کلیسا ، ویزه ، وچرمن سنجاقلرینک ارباب زعامتنه بریاییم قورشون اورمغله آنلر دخی خندق ایچره خیمه وخرکاه وبارکاهلرینی قویوب جمله قراری فراره تبدیل ایلدیلر . نهر پرزن جانبلیننه یلداق آنلریننه سوار اوله‌رق جمله فرار ایتدکلرینی کافر کوروب خندق ایچره وطشرده قالان اثواب واثقال کله بیرلری جمله غنیمت صانوب یاغما ایدرکن بوستانلر ایچره سلستره ونیکه بولی سنجانچی زعما وارباب تیماری همان کفسار اوزره براغزندن

چاغيرىر ، شمدى آنلر قلعهى آلوب حطمان آنلردن اوله جق ! ديو تأسفلر
چكوب اللرىنى اوغالرلر . بعض قزاقلر قوغالاسونلر ، شمدى بز دخى كىرودن
واروب آنلرى وتركى قىروب اوزى قلعهسى آلير : تيز اولك ! دىوب
جملهسى وارقوتى بازويه ويرهرك اويله كورك چكرلر كه كىملرى كويا برق
هاتف ايمش كى اوزى نهرنده آقوب كىدرك بووجهله وقت شافعىدن اول
قلعهيه قىرب كلدكلرنده كورورلر كه نه جنك وارنده جدال ! « بونه خيال
اوله ؟ » دىبه مشاوره ايدرلر كن نيجهلىرى « البته قلعهى الهرق ايجرى كىروب
آسوده اوتور مشلر ! » كى كفت وكو ايدرلر . هان صارى قامش حطمانى
« بره مدد بزه دىل ! » دىر كن وقت شافعىده قلعهدن اوزاق بربالق آوجىسى
طوتوب « بو آتىلان طوپلر وتركك « الله الله » چاغىرمىسى دىمىدن برى نه
ايدى ؟ » دىرلر ، اودخى « والله ترك آق دكزده وندىكدن بر قلعه آلمش ،
آنك دونما شلكيدر » دىدكه هان صارى قامش حطمانى « بره مدد ،
بزم اول كلهمز مرىم آندان اولدى ، » دىر ، كىمىسى « خاير ، اسوت
نىقولهدن اولدى » دىهرك قلعه اوزرىنه طوغرى يورومكه باشلارلر . حقير
ايسه ابدست آلوب آتلىمى اكرله دوب قلعه قپوسى آچىلنجه آق كرمانده
پاشايه كىتمك صدندده اولوب « قنى بزمله آق كرمانه كىده جك غازىلر ؟ »
دىر كن تمام وقت شافعى اولوب عالم اغىاردن بى خبر اولوب جمله عسكر طشره
خندقده وخندق كنارلرنده خواب راختده ايدىلر . اما درون حصارده پاشالى
وقلعه نفراتى اويانىق ايدىلر . « بره كافر كلدى باصدى ! » دىوب برصدای
الله ، الله قوپوب درون ويرون قلعه دن جمله صدای ربانى اوج آسمانه
پىوسته اولوب طور دىلر . مكر كافر بردخى دىل آلمغه آدم كوندردكه
نىكه بولى قره غولى ديله كن كافرلر كىدىسى ده نقىر وقطمىر سويله دوب قلعه
خندق كىنارىنه كىتيره رك قپو قله سنده يوسف كئتخدا دخى بونلرى
سويله دوب « ايشته دىردن وقره دن قرق بىك قدر دشمن كلىور ! »
دىبه خبر آلتجه يوسف كئتخدا « اورك بويونلرىنى » دىوب دىدىسى ده شرب
كله وباف كوده ايدرلر لاشه لرىنى خندق كىنارىنه آتدىلر . هان يوسف

کبروب اولنجہ سرکه قزاق ، یرہ باش قزاق ، شرہ مت قزاق ، صاری قامش قزاق ، پورنقالی قزاق ، اخلینج قزاق ، اندریا قزاق ، قرداش قزاق و سائر قزاق قبیلہری بری برلریله « آیا هانکی قبلہدن حطمان ایلهسهک ؟ » دییه جنک وجداله دوشوب ماینلرنده تفرقه و فتنه قورمغله طرفیندن نیجه مست و بی پروا کافرلر مرد اولوب آخرکار باش پاپاسلرینه واروب مشورت ایتمک ایسترلر . اول دخی طلاق لسانیه سیله « دنیا جهتی ایچون بری برلریکزی قیرمغه عجیب پهلو انسکز ، اما دین مسیح ایچون غیرت خرسستانی کوزه دوب معبدخانه قدیممز اولان اوزی قلعه سنی آلمغه قاردکلسنز . ای ایمدی بنم رضای ایسترسه کز ، حضرت عیسی ، مریم انا ، اسوت نیقولا ، صاری صالتق ، آووستوس ، ایانیقولا ، ایانطه سزله شفاعت ایتمسون دیرسه کز ، یکریمی عدد یارارلقلی قزاق حطمانی سکز ، اونکز قره دن ، اونکز دکزدن شایقه و قایقرله اوزیدن واروب و اوزی قلعه سنی ده هرکیم آلورسه باش حطمان اولسون ، جمله مزده اکا تابع اوللم . زیرا شمدنکی فریست و غینمت بزمدر ، هان غیرت سزکدر و اوزی وزیر ملک پانسا منقالیده اولمغله حالا اوزی قلعه سی بوش و فرصت سزکدر ، اسوت نیقوله یاردیمچیکز اوله... » دیوب یکریمی عدد حطمانلره مین و میثاق و عهد پروفاق و یردیره رک قرار قطعی آیر . بو اوون حطمانلردن آندریا حطمانی دوروزونقه لی قزاقلر بش بیک تفنگلی پیاده و بش بیک آتلی ساده و بر سلاح قره دن اوزی اوزرینه کیمه ده ، یوز اللی پاره بطال شایقه و ایکی یوز پاره چرنیق قایققلرله قرداش قزاقدن قرق اوچ بیک تفنگلی و صاری قامش قزاقندن ، زاپور و سقه دن اوچ بیک تفنگلی ایله جمله کیلره سوار اولوب بحرآ قلعه اوزی اوزرینه طوغری کیکده ایدیلمر ، بونلر برآ و بحرآ اوزی قلعه سنه پاقین اولدقلرنده ینه بوزجه آطه سی فتحی شادمانلی اولمغله دکزدن کلنلر نصف الیده چکیلان کلبانک محمدی صدالرینی ایشیدوب های کوردکی ؟ آندریا حطمانی دوروزونقه قومی بزدن اول اوزی قلعه سنه واروب ایشته جنک ایدیور ، طوپلر آنیلوب ترک « الله الله » دییه

حصار یچه طرفنه نظر اولنمیوب نیچه یرندن آدم مراد ایدنسه کذر ایدردی . اودخی برهفته ده آتام بولوب دخی قره چاولر طوررکن آشاغی قلعه‌لر مرماق اولوندی ، انلرک دخی اسکله لری طوررکن قلعه‌ی بیاض ایتمه یوسف کتخدا سعی بلیغ ایدوب یوقاری قلعه تمام در یتیم کبی بیضا اولوب اسکله لری بوزلدی ، آشاغی بیاله پاشا وچلبی حسن پاشا اسکله لری قالدی . بو ائشاده آق کرماندن اون پاره کمی کراسته وافلاق بغداددن ایکی بیک چراخور رعایا مأ کولات ومشر وباتلریله قلعه مرماقی خدمتنه کلوب طشره واروشده جمله‌سنی دفتره قید ایدوب خدمتنه قوللانمغه باشلادیلر . اوکیجه بوزجه آطه‌نک آلتنجی کیجه دونماسی شادمانی ایدی که زمین وآسمان تیر تیر تتره یوب جمله غازیان سر بازان معتقداتلری اوزره پر سلاح آماده طوروب بش یردن مهترخانلر چالنه‌رق کلبانک محمدیلر چکلدی . صباحه‌دک الی کیجه‌دن بری بویه شادماناقلر ، ذوق وصفالر اولوردی . اما العبد یدبر والله یقدر ..

ایده من دفع صاقتمقله قضایی کیمسه

بیک صاقسنه کینه اوک ، صوک اوله‌جق اواسه کرک

یوسف کتخدانک اوزی قلعه‌سنی قزاقدن تخلیص ایتدیکی

بو اوزی قلعه‌سنی استیخلاص جنکنی اوزون اوزادی‌یه یازسه‌ق تطویل کتاب اولور ، بوجه‌تله سائر سیاحت ایتدیکمز محللرک تحریرینه مانع اولور ؛ لکن بعض احوال‌لری دخی علی قدر الاستطاعه تحریر اولنوب بلکه اجمالاً عیان و بیان اولنسه برقاچ ورق دخی تسطیر اولنمق اقتضا ایدر . اما کندی سرگذشت وسرا نجامزدر . ممکن مرتبه تحریر و بیان ایدلم : اوزی قلعه‌سنده محصور اولوب جنک وجدال ایتدیکمزک خلاصه کلامی بودر که اوزی قلعه‌سنده آلتی کون آلتی کیجه بوزجه آطه فتیحی مرثده‌سی دونماسی ایدرکن حکمت خدا دوروزونقه قزاقی خطمانی (سرالیه) نام لعین باش حطمان

وشرق طرفندہ محصولدار بوستانلری واردر . قریم ولایتہ بو ، بوستانلر ایچندن کیدیلور . وبوکا فیل بورون قلعهسی دینہ سنک سبہی بودر کہ لودوس جانبی قره دکز و پوراز جانبی اوزی صوبی و بویکیسی آره سنده قیل کبی براینجه جک قومسال اون ایکی ساعت دیک تا شرقدن غربه کلنجه براینجه برونک غربی اوجندہ برقله هجک اولدیندن قیل برون دیرلر . هر بار قره دکز فورطه سی اینجه بورونی اطلایوب نهر اوزی به ، اوزی دخی کاهیجه قره دکزه آطلار بوقدر اینجه قیل کبی بر بوروندر . قریمه کیدن خانلر بوقله ده جمع اولوب بیسک ایکی بیک آدم اولوب پرسلاح اولدقلری حالده قیل برون اوزره جانب شرقه اون ایکی ساعت سکیردوب بیوک هیاته چیقارلر . انده دخی ایکی کون ایکی کیجه ینه شرقه چول و برویابان ایچره سکیرده رک قریم دیارینک دارامان اولان (اور آغزی) نام قلعه سنه واروب سلامت بولورلر . یوقسه اللهم عافنا بی امان یولدر . تاتار قومی بیله خوف ایدرلر . زیرا قزاق کافرلری اورمانلر ایچره پوصو ایدوب آدم آلهرق نهر اوزیده قایلقرینه کیدرلر والسلام .

بوقیل برون قلعه سنی سیر و تما ایدوب دزدارک ضیافتی بیه رک هدایاسی آلم . ینه قایلقر ایله قارشی اوزی قلعه سنه کچوب پاشالیر ایله وعسکر اسلام ایله بوزجه آطه دوتماسی طوپلرینی وشادمانلقلرینی ایدرکن آستانه طرفندن محمد کرای خانک کتخداسی تاتار سلیمان آغا ویالی آغاسی احمد آغا تاتار خانه بوزجه آطه فیجی مزده سنی کوتوروب کیدییور ، اول آن کیملرله قیل برونه اوچبوز بیکیت ایله کچیدیلر و آنلر آق کرمانده ملک احمد پاشا افندمزندن برقبوچی باشی بر مؤکد بیورلدی ایله کلوب « البته والته باشکز کرک ایسه اوزی قلعه سنک مقدا منهدم اولان یرلرینی برکون اول تعمیر وترمیمیله مقید اولوب خیر ایله اتمامنه جهد وچد ایده سک » بوبله جه ابرام والحاح کلنجه همان جمله آلا ی بکلری وعسکر اسلام و جمله قلعه نفراتی دامن درمیان ایدوب بعض منهدم اولان یرلر قاره چاولر چاتیلوب فتوحات طوپلری آتیبدی ، مرپاته باشیلاندی . حقیقه الحال یوقاری اسکی قلعه نک

اوزره کیلیرین قره‌دن کتورب قره‌دکزه چیقارلر و قره‌دکز اطرافن نهب و غارت ایدرلر . قاسمدن سوکره یینه بو محله کلوب ارقه لرنده کیلیرین کوتوررکن تانار عسکریه اوزی عسکری یتشوب جمله کافرلری دندان تیغدن کچروب جمیع اسلام اسپرلین خلاص ایدوب بقیه السیوف اولان کفره لریله شایقه لری در سعادت کلدی . بو اوزی قزاقی تابومرتبه دیو دست قوم بنی غضنفر کافرلردر . هربار اوزی قلعهمسی غازیلری آتلا نوب بو کافرلر ایله جنک ایدرک . بر آلای بهادر سرور هنرور غازیلردر . بو غازیلرک بر قاق اغواتیله قایلرله بنوب قارشو طرفده قیل بورون قلعه سنک تماشاسنه کیتدک .

در بیان قلعه قیل بورون . — سلستره اپالتنده سنجاق بکی تختیدر . کم قانون اوزره اوزی پاشاسی بونده و کاهیجه قارشو اوزی ده اوطور میلدر . لکن چول اولدیغندن رعایا و بر ایانک دعوالرین دکلیوب اجرای عدالت ایتمک ایچون پاشالر گاه سلستره تختنده و گاه بابا طاعی شهرنده اوتورر ، اطراف و اکنانی محافظه ایلر . مؤخرآ مراد خان رابع فرمانیله یینه بیساله پاشا دو تمانیله کلوب بو قیل بورون قلعه سنک غرب طرفه متصل چارکوشه بر قلعه متین دخی بنا ایدوب یوز عدد نفراتی قونوب شدادی طاش بنا بر قلعه رعنا اولمشدر . جرمی یوز کره آدیمدر . ایکی عدد غایت متین شاهانه جبه خانه قلهسی واردر . بیاله پاشانک الحاق ایتدوکنک دیواری نهب اوزی کناری که قلعه نك غرب طرفیدر اول جانبه ناظر بر دمیر قپوسی وار . اسکی قلعه ایچ قلعه مثال قالب آنک دخی غرب سمتنه مکشوف بر دمیر قپوسی واردر . بو قلعه نك خندق یوقدر . اما دیوارلری قرق آرشون ارفاعنده عالیدر . جمله قرمسال اولوب هیهات صحراسی بونده نهایت بولور . بونده دخی مهترخانه چالئوب بش قلعه نك بشنده ده مهترخانه فصللری اولور . درون حصارده تخته اورتولی سکسان عدد کوچک ، حولیسز خانه لری و برجایی واردر . دکان و خانلری یوقدر . جبه خانه سی بکر می عدد شاهانه طوپلری واردر که قارشو طرفه حسن پاشا و اوزی قلعه لیرین دوکر . بو قلعه دن طشره غرب طرفه اللهی و آلتش مقداری ساز اورتولی آخورلری

سلطان مراد رابع زماننده بنا ایدلمشدر. بوقلعه قپودان دریا چای حسن پاشا معرفتیه بنا ایدلمشدر. مومی ایله حسن پاشا استانبول قربنده چتالجه ریطه‌سندله تولد ایدوب طبانی یصی محمد پاشا چراغلرندن حاتم طائی مثال بر وزیر مدبر ودلیر ایدی. قپودان پاشا ایکن فرمان پادشاهی ایله دوتنمای همایونی اوچ یوز پاره کمی ایله بومحله یاناشدیروب یدی آیده بوقلعه‌ی اتمام ایدوب پادشاهه عرض ایلدی. بوقلعه نهر اوزی کنسارنده اوزی خاکنده بری برلینه طوپلر یتیشیر، چارکوشه، مربع شکلنده برکوچوک شادای طاش بنا برقلعه رعنادر. جانب شرقه ناظر برکوچک دمیر قپوسنک عتبه‌علیاسی اوزره جلی خط مذهب ایله نارینخی بودر:

شهنشاه جهان سلطان مراد خانک	زمان دوتنمد آیده باری
مقابلنده حصن قیلبرونک	یاپسایله بر حصار شهر یاری
حسن پاشایه فرمان اولدیفیچون	بیک او طوز آلتیده پیدی بو حصاری

بوقلعه ایچره آنجق بش خانه و مراد خانک برجامی و بوغدای انباری وجه‌خانه‌سی وار، غیری عمارتدن برنشان یوقدر. دزداری و یوز عدد آماده نفراتی وار. قلعه‌سی لب اوزیده سکز کوشه برکوچک قلعه جکدرکه جرمی اوچپوز کرمه آدیمدر. اما دیواری اللی آرشون بالادر. واصل خندق یوقدر. زیرا قومسال بر آچاق یرده بنا اولنمشدر. وقارشو قیلبرونه نهر اوزی بوغازینه و قره جانبلرینه اون ایکی کوشه‌یه باقار اون ایکی پاره بال یمز طوب سرآمدلری وار کیم نظیری مکر ردوس قلعه‌سندله اوله وهر طوپلرک دلیکلری اوزی نهرینه برابر دمیر قپاقلی قپولدر.

اوزی و قره دکزک توج ایتدوکی یر اولمق ایله ایکی بحرک فورطنه‌سی بو شوب دلیکلرندن ایچرویه سوکتیر. وهرقله‌ری اژدر هفت سرمنال‌متین و مستحکمدرکه کلید البحر دنیلسه سزادر. اما غرابت شوننده کم بوقلعه ایله قارشوسندله کی قیلبرون قلعه‌لرینک و اوزی قلعه‌لرینک طوپلری صولر اوزره کرپی کچی قات قات ناظر ایکن ابراهیم خان عصرنده قزاق کافری یوز پاره شایقه‌لرین صریق حماللی کی آرقالرنده وکاه فلکار وکاه قزاقلر

رابعك جلوسى زماننده اوزى قازاقلرى اوچيوز پاره شايقه لر ايله تجاوز ايتدكرندن بونك اوزرينه سلطان ميثاراليه قره دكز بوغازينك ايج يوزنده قواق قلعه سنى ومقابلنده يوروس قلعه سنى انشا ايتديروب وينه اول سنه ظرفنده بواوزى وطولچه، قره خرمن قلعه لرني ياپديروب قره دكز اطرافنى سهل راحت وامان ايجروسنه قويدى . حاصلى بواوزى قلعه لرى عثمانلنك قره دكز ساحلنده كى قلاعنك سد سديدى وقفل ميتيندر . براسمى ده (جان كرمان) در ، تانارلر (ده كرمان) ديرلر . اوزى نهري كئسارنده ياپمغله « اوزى قلعه سى » ده ديرلر .

اوزى نهري ايسه مسقوف ولايتى ايله قراقوا وولايت دانيسقه طاغلرنده اون يدى يردن جمع اولوب بالاده تحرير اولنان له قلعه لرى اوكندن جريان ايدرك اينوب قزاق ديارنده نيجه يوز پاره قلعه لر اوغرايوب بعده بواوزى قلعه سى اوكنده كوچوك حسن پاشا قلعه سنى برطوپ منزلى اوزاق وقلعه قىلبرون مقابلنده قره دكزه قاربشوب بورالرده يدى ، اون ميل عرض آلىر . اوزى قلعه لرنيك طشره واروشلرى . — بواوزى قلعه لرنيك قبله سى طرفه بش يوز آديم جنك محلندن آلارغه بش يوز عدد ساز اوزتولى افلاق وبغدانلى اولرى واردر . ايكي يوز قدر پلاس وحصيردن ياپيلمش ، ساز وقاميشدن اورگمش دكانلرى اولوب اصلا كار كير بناسى يوقدر . زيرا هر بار جنك اولغله قزاقلر كلوب بيقار ، ياقار . اما بودكانلر ك چونغى بوزه خانه ، ميخانه وآت دكر منلريدر . يدى عدد چالشدن ياپيلمش خانلر ، يوز مقدارى سهل متين بنا اولمش مخزنلر اولوب بونلر ك جمله سى طوپراق اورتولودر . بومحك زمينى سهل مرتفع اولغله زبر زمينده ايكي بيك عدد بغداى ، ارپه ، چاودار قيولرى واردر كه آغزلى طار ، ديبلىرى يوز آدم آله جق قدر واسعدر . بوراده دخى اصلا باغ وبانجه وبرعدد بيله اچاق يوقدر يوقارى قلعه نك جانب غربنده اوچ يوز عدد (قره طباق) ناميله معروف نوغاي تانارلى اوبالرى واردر . آشاغى كفرة واروشنك قبله طرفى براوق منزلى بر قومصالدر او قوملق بورنده (كوچك حسن پاشا قلعه سى) واردر كه

و دندان بدنی و طوپلرله مجهز دیوارلری و بربرلرینه کیریه جک برر کوچک دمیر قپولری وار .

حسن پاشا قلعه‌سی . — ۱۰۳۶ تاریخنده قپودان حسن پاشا چلی دوتمای هایون ایله کلوب بوقلعه‌ینی اوزی نه‌ری کنارنده بیاله پاشا قلعه‌سنه متصل مربع شکله کمال متانت اوزره انشا ایلدی . اوله‌که اوته‌کی قلعه‌لر بونک یاننده کوی اوی یرنده قالیر . نه‌ری اوزی کنارنده واقع اولمغله دائماً قزاق شایقه‌لرینک بونک اوکندن عبور ایده‌جکی محقق اولمغله بونله ریختیم بنا ایله یوکسک یاپیلمش و کنارنده غایت متین و بیوک طایه‌لر و قه‌لر و جنک حالنده بری برینی قورور کونا کون دیرس‌کلر ، و قلعه‌دن اشانی دشمنه طاش براق ایچون مقرنس باجا دلیکر یله اراسته ، الات جنک و سلاح ایله یراسته اولمشدر . قله و برج و بارولرینک اوزرلرینی ملک احمد پاشا اقدمز روس شایقه‌لرینک تخته‌لریله اورتدیردی . قه‌لرک اوکندن روس شایقه‌لری کچمامک ایچون قرق عدد دمیر قاپاقلی طوپ قپولری ایچنده قرق عدد بال یمز شایقه ، قلوبرونه ، پراغه طوپلری وار . دکل اوزی نه‌ری اوزره قره دکزدن اون بش میل اوتیه و هیهات چولنک بش ساعتک یرینه قوش قوندورمز . بوقلعه‌نک دخی اغا وارلری هپسندن زیاده حاضر باشدر . ایکی قپوسی وار بری جانب شماله دیکری جانب جنوبه باقار قپو اوزرنده مفید و مختصر برجامع فوقانی و اوتوز عدد صره دکانلر وار . و قلعه‌ایچره اوچوز قدر طوپراق اورتولی حولیلری طار باغ و باغچه‌سز اولر موجوددر . حسن پاشا و بیاله پاشا قلعه‌لرینک یری قومسال اولمغله خندقلری یوقدر . زمینلری برقاریش قدر فازلسه صو چیقار و حین محاصره‌ده اصلا لغم و مترس قبول ایتمز . بوایکی قلعه‌جه یالین قات دیواردر . اما غایت متین اولوب قرق آرشون بوی و اون آرشون اکی وار . طایه‌لری ، قه‌لری ، حصارلری دیرسکلری بربرلرینی قورور . بو اوچ عدد قلاعک دائراً مادار جرمی درت بیک کرمه آدی‌مدر . قره‌دکز اطرافنده معمور اولان (۱۰۶۰) قدر قصباتی محافظه ایدن قلاعک بریده اوزی قلعه‌سیدر . سلطان مراد

کمر، کارگیر بنادرکه اوستی تخته مناره‌لی خنکار جامعیدر، اما کوچوگذر و محکمّه شرعی بوجامعه متصل و فوقانیدر... بوقاعه‌ده حولیلری باغچه‌لی اوزرلری سراپا طوپراق اورتولی تحتانی و فوقانی ایکوز عدد او وار. بک سرایی دخی بوقلعه‌ده درکه جمله صوقاقلری پاک قالدیریمی اولوب یولک ایکی طرفده آنجق برآدم صیغار یکریمی عدد خرده دکانجقلری و بونک قربنده اوچ قورنهللی کوچک برحماسی وار. صوبخی اشاغیدن آنترله کتیررلر. جبه‌خانه‌سی، بغدادی انبارلری، مکلف و مزین حاضر باش طوپلری واردر. بوقلعه‌نگ شرق طرفی بایر، غرب طرفی صحرا، خندق کنارندن طشره‌سی برطوب منزلی یر جمله معمور بوستانلردر. قاوونی قاربوزی چوق ایسه‌ده باغ و باغچه‌سی یوقدر. بو چولستانده بردیکیلی اغاج اولدینی ایچون افواه ناسده «سنی اوزی قیرنده یاتیریم، صوق جهنم اوراده‌در» سوزی ضرب مثل اولمشدر.

اورته حصار. — یوقاری قلعه‌نگ محله‌سی ایچندن و شمال جانبندن اشاغی اورته حصاره اینر بر کوچک دمیر قپو وار. بو حصار مقدمات چیت اغاجدن یاییلمش پلانقه حصار ایدی. بیک اوتوز التی سنه‌سنده و سلطان مراد رابع عصرنده پیاله پاشا دونمای هایون ایله کلوب بوقلعّه شدادی طاش ایله بنا و انشا ایدوب یوقاری اسکی قلعه‌یه الحاق ایلدی. اون قله‌لی بر حصن حصین‌در. بوقلعه‌نگ ایکی دمیر قپوسی وار بری قبله‌یه، بری شماله آچیلور. ایچنده یوز قدر کوچک حوالیلی باغ و باغچه سز طوپراق اورتولی مفید و مختصر اولری وار. قبله‌پوسی اوزره برطوغله مناره‌لی جامع موجوددر. یکریمی عدد خرده دکانلری، اوچ یوز قدر طوبجی و جبه‌جیلر وار. الجاق یرده اولماغله سو قافلری چامورددر. یوقاری قلعه‌کی پاک قالدیرم دکلدر. بوکا پیاله پاشا قلعه‌سی دخی دیرلر. بونک شرقنده حسن پاشا قلعه‌سنه آچیلور محله ایچره بر کوچک قپو وار. قپودان حسن پاشا قلعه‌سی بو پیاله پاشا قلعه‌سنه متصل اولوب آرهلرنده یالین قات بولمه حصار بردیوار واردر. یوقاری، اورته، اشاغی قاهلر عین جرمده اولوب آرهلرنده اوزری قله

بکنک طرف پادشاهیدن خاص هایونی (۲۴۰۰۰۰) آقهدر ، لیکن زعامت ، تیمار ، آلائی بکی وچری باشیسی یوقدر . . زیرا قبله طرفی قره‌دکز وغرب طرفی جمله قزاغستاندر ، هر بار قزاق خروسلرینک صدالری ایشیدیلیر وشرق طرفی نهر اوزی آشیری هیهات محراسیدر . . ناقله آزاغه واندن طقسان یدی قوناق تا بحر حزره وارنجه سحرای هیهات ودشت قیچا قدر . جنوب طرفی کذلک آق کرمانه وارنجه جای بی‌امان یرلردرکه نیچه کره عبور ایتمشز . یوزاللی آقچلق قضادر ، ناحیه‌سی وقراسی واسعدر . اوچ اوطه جبهجی اوچ اوطه طوپچی عسکرلری وار ، اصلا یکیکچریسی یوقدر وطورمازلرده ؛ زیرا قزانج وکسی یوق ، دربند حالنده برجزیره‌در . جمله بش پاره قلعهلرنده بش عدد منقاله دزدارلری واردر . جمله‌سی یکریمی عدد طوغ صاحبی محتشم اغالردر . ایکی بیگ اللی عدد کزیده ، پاک و مسلح ، حاضر ، آماده قوللری واردر ، بر حاکمی دخی بک صوباشیسیدر ومعمار اغاسی ، محتسب اغاسی ، باج بازار اغاسی ، مارانغوز وقلقات اغاسی واردر ، زیرا اسکله اولغله آق کرمانه ، کلی واسماعیله کیدر کلیر . قارشی قبی‌به عسکر کچیریر کیلری چوقدر .

اشکال . — بونلر بری برینه متصل اوچ قات بولمه قلعهلردر . اما اک قدیمی یوقاری مجار علی پاشانک بنا ایندیکی اسکی قلعهدر . بر طوپراقلی بایر اوستنده اون بش تخته اورتولی ، قله‌لی ، یکریمی آق اینده قالین ، شدادی مثال وایکی قات حصار پیچه دیوارلی وخذقی درین ، اینلی ، صارب متین ، چارکوشه برقلعه استواردر . خندق اوزره برخشب جسری واردر . هر کیجه جسری نکهبانلر مقره‌لرله چکوب جسری قلعه قپوسنه طایابوب قپویه سپر ایدرلر ؛ بوجسر ملک احمد پاشا بناسیدر . وایکی قات متین دمیر قپوسی قبله‌یه وقره‌دکز کنارنده قیلبرون قلعه‌سنه ناظردر . خندق ایچنه جمله قله‌لردن طوبلر کیرپی کبی ناظردر . جمله قله‌لری ملک احمد پاشا تخته شنیدریم اورتوب معمور و مزین ایتمشدر ، بو طشره بیوک دمیر قپودن ایچری بر قات کوچوک دمیر قپو‌دها واردر ؛ بوایکی دمیر قپو‌آراسی اوزره طولوز ،

بمز طوپلر آتیلوب زمین و آسمان رعدوار کوم کوم کومله دی . الحاصل بو اسلوب اوزره اوج نوبت طوپ و تفنگ شادمانقلری اولوب شهر اوزی بی اویله مزین ایتدیلر کیم کویا پیره زن دنیا عروس اولوب زفاف وار شنک و شادمانلر ایله اهالی اوزونک کیجه لری لینه قدر روزلری کویا عیداضی اولدی . آندن سوکره حقیر جمله قلعه نك ایش ارلریله قلعه نك اطرافنی دوران و سیران ایدرک قلعه نك تعمیر و ترمیم اولنش یرلرین و مرماهه محتاج اولان یرلرین کشف ایدوب ترمیمه محتاج اولان یرلره آدملر اوشوروب اوج کونده نیجه یرلری سد اسکندر وار تعمیر ایلدیلر . حقیر کویا بو قلعه نك عمارتنه مباشر کیش کبی هرکون اطراف و اکنافی سیر و تماشا ایلر و اوجاق اغالریله حسن الفت ایدوب ولایتک احوالترین سؤال ایدرک واقف اسرار اولوب تحریر ایلردم . هرکون دوئما شادمانلغنده علی الصباح براغاده ، بعدالعصر براغاده ضیافتلر تناول ایدوب هدایا تحصیل ایدرک . برکون اوزی بکی حقیره دوئما مزده سیچون برکیسه غروش و برسمور قفاسی کورک و ایکی دونلق صایا چوقه و ایکی روس کوله سی و اوچر رأس کخیلان صالحلو آنلری و یردی . اوزی قلعه لرینک بشندن دخی برکیسه غروش و بش غلام بنام و بش رأس آت و یردیله . آندن پاشا کتخداسی یوسف اغا یوز آتون و برکوله و برقفا کورک و برآت ، برقلیچ ، غلاملر مه دخی اوزر آتون احسان ایدوب قلعه نك اوصافنه مقید اولمغه شروع ایتدک .

ستایش قلعه اوزی . — بدست علی پاشا آتمش اولوب اوج طوغلی وزیر ایالتی پای تختیدر . لکن بی امان یر اولدیغندن وزیرلی سلستره ، باباطغی ، آق کرمان شهرنده اوتورر و شهری اون بیک عسکرله محافظه اولنور . حالا بو قلعه اوزی و سلاستره ایالتنده باشقه سنجاچ بکی تختیدر . اما بونک بکی قانون اوزره اوزی صوینک قارشی قریم طرفنده (قیلرون) نام محله اوتوروب محافظه ایدر ، تا قریم جزیره سنک (اور آغزی) نام محله قدر درت قوناقلق یر ... چول ایله قریمه وارنجیه قدر اوزی بکنک حکمنده در . تاتار خانلرینک — قانون بازید خان اوزره — علاقلری یوقدر . اوزی

دیگر طرفه کچن عسکری اوروب اسیر ایدر . بویله ایکی به آیریلدیغندن بالاستفاده هر ایکی طرفده کی عسکری بیله اوردینی چوق واقع اولمشدر . بوراسی پک مخاطره لی ایدیسده حمد اولسون سلامتله عبور ایلدک . بورادن یینه قره دکز کنارنجه جانب شرقه درت ساعت حصن حصین جان کرمان یعنی (قلعه اوزی) دارامانه واصل اولدق . حمد خدا بیک عدد آق کرمان و بیک عدد بغداد عسکر یله اوزی لمعه سنه قرین واردقده اوزی بکنه پاشا کتخدا سنه حقیرک کلدیکی خبرین کوندروب حقیر جمله عسکر لر ایله سهل آتلردن اینوب استراحت محلنده ایکن قلعه جانبندن برتوز ظاهر اولوب جمله اوزی عسکر یله بکلری و پاشا کتخدا سی حقیره استقباله کلوب بعدالائی واللها الای عظیم ایله زیر قلعه یه واردقده العظمه لله اوج عدد اوزی قلعه سی وحسن پاشا وقیل برون قلعه لرندن اول قدر صفا کلدی طویپ انداخت ایتدی لر کیم زمین و آسمان در در دیتره دی . قلعه اوزی یه سلامتله داخل اولوب بک سراینده دیوان پادشاهی اولوب مهتر خانه لردن صوکره افدمز ملک احمد پاشانک بیوردملرین و مکتوبلرین بکلره و یوسف کتخدا یه و یروب ابتدا بوزجه اطه سی فتح نامه همیونی قرائت اولتوب جمله عبداللّه حظ ایدوب دوام دولت سلطان محمد خان رابعه و فاتح بوزجه اطه کوپرلی محمد پاشایه خیر دعا لر ایلدی لر .

ستایش شادمانی فتح جزیره بوزجه اطه در قلعه جان کرمان یعنی اوزی . — همان فتح نامه او قوندقدن صوکره قلعه نفراتی چاوشلری ندا ایدوب جمله قلعه نفراتی قلعه ننگ برج و بارولری و بدنلری اوزره پرسلاح حاضر اولوب مقدما امداده کیدن اون بیک عدد کزیده عسکر اندرون و بیرون قلعه ده دریا مثال عسا کر اسلام جمله سلاحلریله آماده اولوب ابتدا یوقاری و بیوک قلعه ده اوج نوبت کلبانک محمدی چکیلوب صدای الله الله اوج آسمانه پیوسته اولوب بعدالدعا و الشا بش عدد قلاعدن طبل و نقاره و نفیرلره رهاوی مقاننده استاد کامل مهتر لر رها بولدی رنجه حاضر باش اولان غزات مسلمین دندان بدنلردن بریالم تفنک آتوب آردی صیره شاهی وبال

قلعه خوجه بای) . واردق . سلطان بایزید آق کرمانی فتح ایدنجه بای نام
بربای کشی بایزید خاندن مآذون اولوب بو محله برقی اوزره برقلعه متین انشا
ایدوب ایچنه قول قویوب بش کره یوزیک قویونیه بووادیلری ملک ایدینوب
کچیندیگندن خوجه بای دیرلر . حالا قلعه‌سی قره دکز کنارنده برصارپ قیا
اوزرنده اثار بنالری ظاهر و باهردر . شی قلیل ایله بوقلعه اعمار ایدلسه
اولکا اعمار اولنوب امن طریق اولوردی ، و بو محله قره دکزکردن طوز
چیقوب قلعه نفراتنک مواجیلری ماحدن حاصل اولوردی . آنده جمله مز
بردره ایچره اورمانلغه کیروب آتلمز آصوب اطرافزه قراولار قویوب
آتله یملر کسیدرک ینه اول کیجه قالقوب ایلغار ایله قره دکز کنارندن
کیدوب جوجه دره‌سنی کچدک . بودره صول طرفده (دورژونقه) ولایتدن
کلوب قره دکزه دوکیلور . کوچک صودر . اول صوی کچوب قره دکز
کنارنجه طرف شماله اون بش ساعتده (اوچ آجیلی کولی) نام محله واصل
اولدق . بوراده آهسته آهسته ، پرسلاح آماده ، آرام ایدوب آت دکندیردک
زیرا بو اوچ آجیلی نام کولک باشنده قزاغ دورژونقه‌نک اوبا کرمان نام بر
بالق خانه قلعه‌سی واردر . انکیچون اول محلدن صیت و صداسز کچوب
دلی کولی دخی کچدک . اوابلر مز سهل اصلاندیغندن اول محله سهل مکث
ایتدک . بورا سی ده امین دکدر . آدن ینه جانب شماله یخشی دره‌سنی آسان
کچوب ایکی ساعتده (پرهن) نهر عظیمه واردق . بو نهر تا جانب غربده
شهر و ولادجن داغلرندن دورژونقه قزاغی ولایتی کچرک بویول اوزره
اصلا کچید ویرمز .

نتره آطلری اوکنده قره دکزه منصب اولور . بر میل اکلی صودر .
یوز بیگ رنج و غنا چکه رک آنجق بر کوچک کیسه قارشو کچرکن حمد خدا
آق کرمان عسکر یله مقدا فرمانلره کیدن بیگ عدد بغداد کفره‌سی عسکری
کلوب انلر ایله بی باک و بی پروا صباحه دکن بو طلر و صالار چاتوب آتلی
بیله رهرق قارشو طرفه کچدک . زیرا بو محله کافر پوصویه صاقلانوب
عسکرک یاریسی قارشو طرفه کچدکرنده یا بو طرفه قالان عسکری یا خود

آق کرمان
ایلی :
تور
۲۰
ایقام
مجلسه‌سی

خاکندہ صافی قزاغستان روس منحوسلرک شکارگاہ یرلریدر . زیرا بو محله آق کرماندن کیمیلہ کچوب اوزی یه آندن قریمہ کیدیلن شاهراہ اولدیفندن جمیع قزاق بو یوللرک کیمیکاهلرنده بکله یوب آینده ورونده لری آلوب اسیر ایتهدن خالی دکل . برایصنر ، بی امان یوللردر ، خدا حفظ ایدہ . بو محله (اوت یارق) دینمہ سنک وجہی اولدرکہ قریمدن واوزیدن بوچول بی امان ایله کلن اگرکیجه ایسه بیلدیردن قالمش اوتلری جمع ایدرک قارشلی آق کرمانہ یارق اشارتی ایتدیکندن آق کرمانلی طرفه العین ایچره کیمیلرله بو محله کله رک سویله شوب اگر مسلم ومطیعلردن ایسه آلوب قارشلی کچیر لرلر . اما برقاچ کره کافرک ترکیه بیسان قزاقلری بو محله کلوب اوتلری یارق ایدوب آق کرماندن قایق ایله آدملر کلنجه بونلری اسیر ایدوب کیتدیلر . اول زماندن بری آق کرمانلی غافل اولمایوب دکمه آدمی بواوت یارقندن دکمه حل ایله آمازلر اما اولاقلری ویولجیلری آتش یاقدقلرنده بیلوب آلورلر آنکیچون بو محله (اوت یارق) دیرلر . سلطان بایزید خان ولی آق کرمانی فتح ایدنجه بو محله برجای مناص اولق ایچون برپشته اوزره برکیت قله عظیمی یاپوب امن و امان یر اولور . بعدہ مرور ایام ایله قزاق عاق استیلا ایدوب تملندن منهدم ایدر . حالا اثر بنالری ظاهر در . بریار اوزره غایت مخاطره یردر . اول کیجه آندہ قزاق خوفندن اصلا نوم راحت کورمده . زیرا بو محله قزاغک تحتہ قلعه سیدر . آندن جانب شرقه قره دکز کناریلہ سحرای تپهدن نشان ویریر بری امان زمین یابس ایله سکز ساعتده (بوده موین) منزله واردق . بوده موین لسان تاتارجه ، قورد بوینی دیمکدر . حقا که اشک قدر قوردلری قازاق طوموزلرندن اشدر . درملی ، ایلقینالی ، قامشلی ، سازلی بی امان یریردر . اطرافنزه قاراووللر قویوب ینه پرسلاح ایکن هکبه لر مزدن حاضر طعاملر بیوب ینه قره دکز کناریلہ بش ساعتده (داللق) منزله واصل اولدق . برده ایچره اورمانلق داللری اولدیفنی ایچون تاتار قومی بو محله داللق دیرلر . بودخی کافرک غایت بوضو یرلریدرکہ غایت مخوفدر . وما یاق یولی بونده قاووشوب اون درت ساعتده کچوب (زمین

دیوان پادشاهی اولدوقده فتح نامه همیون قرائت اولنوب جمیع عسکر اسلام کسب فرح ایدوب آق کرمان قلعه‌سی طوب شادمانقلری ایدوب گویا مرغ سمندر وار آتش نمرود ایچنده قالدی ، بویله‌جه آتش فشان اولوب فرمان پادشاهی اوزره یدی کون یدی کیجه طوب وتفنک و فشنک شادمانقلرندن جمله آق کرمان اقمشه فاخره‌سیله نیچه کره یوزیک قنادیلرالیله شهر چراغان اولوب هرکس کوشه ، کوشه چوق ، چوق کونا کون ذوق وصفا ایدوب دوام دولت پادشاهی دعاسنه مداومت ایدرلردی . هر طرفه هرکس لهو ولعب ، عیش و عشرت ایچنده اولوب پاشانک اوقات خسه‌ده طقوزقات مهترخانلری چالنوب صباح واقشام یکریمی آق کرمان قزانی طعام طبیح اولنوب خاص و عام بای و کدایه نعمت بی امتنانی مبدول ایدی . اول کون ملک احمد پاشای مدبر اوچ یوز قطعه بیورلدیلر تخریر ایدوب ایالت اوزیده‌کی قضا ، شهر ، قبرا و قصباته برر مکلف اگاهیله فتحنامه صورتلری کوندروب و حقیره دخی اوزی ، حسن پاشا ، قیل برون قلعه‌لری فتح مژده‌لری امرلرینی ویروب و اوزی قلعه‌لری تعمیر و ترمیمی ایچون یوسف کتخدایه و اوزی بکلرینه ، قیل برون بکنه ، برر مکتوب و برر خلعت و یردی .

آق کرماندن اوزی قلعه‌سه - نه بوزجه آطه فتحنامه‌سنی

کوتوردیکمز

اولا آق کرماندن پاشا افدعمرله و داعلاشوب خیر دعاسیله یکریمی عدد توابع و یکریمی عدد آق کرمان قلعه‌سی قلاغوزلرندن یارار و نامدار قلاغوزلر آلوب آق کرماندن اوچ عدد فرقتلره سوار اولوب ایام طیب ایله نهر طورله‌نک قره دکزه قاریشدینی بوغازی آتی میلده سلامتله عبور ایدوب (اوت یارق) منزلنه واردق .

اوت یارق منزلی . — نهر طورله‌نک قارشی شمال طرفنده اوزی قلعه‌سی

شهباز بيگيتلر ايله جمله ايكي بيگ عدد عساکر پر سلاحي ايكي کونده اللى پاره کيلره دولديروب آق کرماندن بامر خدا موافق ايام ايله سکنر ساعتده اوزى قلعه سنه واردى ، جمله عسکر اسلام اللى پاره کمى ايله کان ذخيره ، کراسته وعسکرى کوره رک تازه جان بولوب جبه خانه و ذخيره لرى درانبار ودر مخزن ايدرک قلعه نك تعمیر و ترميمه ، خندق عظيملر ينک تطهيرينه مقيد اولدى ، بو عساکر اسلامک اوزى به سالماً و غانماً واصل اولدقلرينک خبرى کيرى کلن کيلرله کلوب روس شايقه لر ينک برقاچى بوزوله رق قلعه تعميرينه اسکلر ياييلدينى يوسف کتخدا مکتوبيله يالى تانارلرينى ، بالمله اوزى اغالرينى ، اوزى بکى قارغىلى خليل اغا وسائر ايش ارلرى ويوسف کتخدا دخى تانار عسکرىني ايسته مش . پاشا « بورايه دخى عسکر لازمدر ، ديه جواب ويردى . اول کون افلاق ، بغداد و بندر بکلرينه مکتوبلر يازيلوب « اوزى قلعه سى مرمايچون اون بيگ قطعه يالوان ديرکلر ، مسبار ، شنديره تخته وسائر طوپ تخته لرى وغيرى الوان کراسته ومهمات ولوازم ايله بيگ عدد معمار و چراخور ، اوچ بيگ افلاق ، ايكي بيگ بغداد على العجله کله سين » ديه بو يرلديلر کوندرلدى . اکسه سى يامالى شاملى خليل اغا مباشر تعيين اولنوب قطار بهالريله حليل اغا افلاق بغدادنه يوللاندى . وينه اول کون اوزيدن خبر کلدى که « قلعه نك خيلى ديوارلرى مرما ت اولوب خندقلر دخى تطهير اولنور ، بو خبرى آنجه پاشا صفا سندن راقص ايده جک درجه يه کلوب يالى اغاسنه « سن ده جمله بوجاق تانارلريله اوزى قلعه سنه کيتمکه حاضر اول » ديدکده اوده « الامر امرکم » ديه ره رک آماده اولدى . اول کون اسماعيل وکللى قلعه سندن اون کمى کراسته ايله بيگ عدد مسلح عسکرلر کلوب انلر دخى موافق ايام ايله اوچ ساعتده اوزى قلعه سنه واصل اولدقلرينک خبرى کلدى . بز بومسرت اوزه آق کرمان آلتنده ملک احمد پاشا ايله آسوده حال طوررکن ۱۰۶۸ تاريخنده آستانه سعادت طرفندن وکوپر يلى محمد پشای وزير اعظمک آغالرندن برهام کلدى وبوزجه آطه سنک فتحنامه سنى کوتوردى .

خاروخاشاك طاشیه‌رق یوا یامغه باشلادیلر . همان قلعه ایچدن بر آتش ظاهر اولوب جمله قره قوشلرك قادلری یانوب یره دوشدی ، قنادسز ، قویروقلر دیم ديك قالقمغه باشلایوب اوچغه مدارلری قالمادی . « وقعه‌یی بوجمله نقل ایلدکه حقیر : خیر اویله سلطانم ، الله اعلم اوزی قلعه‌سی اوزره دشمن قوشلری قونماق ایستلر ، اما ان شالله قادلری یانار ! » دییه فاتحه او قودم . فقط همان پاشای مدبر آغاز تدبیرات ایلدی .

امداد جمعیت برای قلعه اوزی . — اول آن پاشا نیکه بولی ، قرق کلیسا ، وویزه ، چرمن ، آق کرمان ، بندر ، سلسره ، ویدین آلائی بکلرینی آن واحده جمله عسکرلره آماده اولوب وبوجاق تاتارندن اون بیک عسکر اشك دره‌لی محمد اغا وده‌دش بای اغای ، صاتی بای اغای ، بطر میرزا ایله والحاصل قرق بایراق صاحبی اوت اغالرینی و آت قولرینی جمله معونتلیله جمع وتحصیل ایدوب یوسف کتخدا سنه دخی اون کیسه خر جراه ویردرک اون بش بیک کزیده عسکره سردار ایدوب آرقه‌سنه بر سمور ایاچه کیدردی و جمله عسکره صاغولر صاگیلوب کوزلرندن چکیده چکیده دوکیان یاشلره ملك آغالیوب جمله غزاته « الله ورب العالمین معین اوله » دیو اون بش بیک عسکری اول کون آق کرمان قارشوسنده یارم نام محله جمله کیملرك صندالدری ، ضاربونا و طرانسه کیملیله فی الحال قارشی‌یه کچروب اردویه ایداد کوندره‌رك کندیلری کیری آق کرمان قلعه‌سی آلتنه دوندیلر .

تدبیر آخر . — همان آق کرمان لیماننده سنه سابقدن قالمش و وارنه جنکندن آان یکرمی پاره روس شایقه‌لرینک جمله مهماتلرینی طرفه‌العین ایجره وکمی صاحب‌لرینه اجر تلرینی و یروب کوچک شایقه ، ضاربونه و شایقه و کیملره آق کرمان قوا سندن اون بیک غر و شلق کراسته و بکسمات و بارود سیاه و کوله غیری آلات سلاح و مهمات ساثره یوکله دوب برابرنجه یوز قنطار مسمار و جمله آق کرمان وکلی معمارلرینی آلوب کیملره ایکی بیک کیله بغدادی ، بش بیک کیله داری دخی دولدیروب ، کندی بایراقلرندن یکرمی بایراق سبکان و صاریجه و آق کرمان قلعه‌سی قولندن بیک عدد کزیده

حسین پاشا بوزولدیغی اویوک انزام بدنام اوله . بعده کوپرلیدن خانه شوپله بر مکتوب واریر : ماله طمع ایدوب کنیانوش لعینی یوزبیک آتونه صاندک ، عثمانلی دیارینی خرابه اولوب و قرق الی بیک عبادالله کانه سبب اولدک . ان شالله آق کرمانده ملکدن ییدیک ضیاقلری اولدلرک بورنکدن بیله چیقاروب ملک طعامندن صکره شیطان طعامنه محتاج اولهسک . تیز ، امر پادشاهی به اطاعت ایدوب آزاد ایتدیک کنیا نوش وراقوفچی قرال اوزرینه یانوه سفرینه کیدهسک . بوامر لر خانه کلنجه اتکلری طوتوشوب جمله امرلری و طعن آیز مکتوبلری خان پاشایه کوندردی ، پاشا دخی خانه « الامر امر کم دیسوب مأمور اولدیفکنر غزایه توجه بیوروب بصیرت اوزره اولک . » دیبه خبر کوندردی . آخر الامر خان خوفندن کوپرلی ایله یانوه سفرنده بولونه میوب سفرندن کیری قریمه کلدی . آخرالمسئله ، خانک قریمدن کوپرلی زاده احمد پاشا عصرنده سبب عزلی یانوه سفرینه وارمادیغیدر .

نتیجه (الکلام مجرایکلام) خواسنجه برارچه صددن خروج ایلدک ملک احمد پاشا افندمن خاندن آریلوب آق کرمان قلعه‌سی ترمیم و تعمیر ایدرکن برکیجه بر واقعه کوروب ایرتسی علی الصباح نمازده امامتی حقیر ایتدم ، یس شریف تلاوتندن صوکره ملک احمد پاشا : « اولیام ، الله خیرلر ویره بویکجه برواقعه کوردم » دیبه رؤیاسی سوبله مکه باشلادی .

ومن بدایع الغرائب رؤیای صالحه ملک احمد پاشا . — اولیام خیر اوله بویکجه رؤیامده کوردم که اوزی قلعه‌سی اوستنه نیجه بیک کره قره قوشلر قونوب فریاد و فغانلر ایدرک آیاقلرندن و منقارلرندن برهوا قلعه ایچنه برر طاش براقدیله . همان قلعه ایچندن برفریاد و غریبو قویوب جمله قلعه قولری آچیله رق امت محمد قلعه‌دن قاچارکن طشره‌یه چیقان آدملرک نیجه‌سی قوشلر بیکه باشلادیله . قلعه‌دن بعض امت محمد نیجه یوز قوشلری آیاقلرندن طوتوب باغلا دیله و برقاچنی اذا واشکنجه ایله اولدوردیلر . جمله قره قوشلر بریره جمع اولوب قلعه‌نک برقله‌سی اوزره قونه‌رق اطراف واکنسا ، اوچوب

استماع ایدوب دروننده برغبطه وعقدہ حاصل ایدرک ملك پاشایہ نیچہ کرہ طعن آمیز مکتوبلر کوندروب « سزہ عثمانلیدن زیادہ تاتار خانی یاقین ودها زیادہ لازمدر ، عاقلانہ حرکت ایدوب خانک اتکنی الدن قومہ » دیبہ ودها نیچہ بونک کبی کاغدلری واصل اولوردی . بعدہ خان طورلہ نہرینک میان کچیدنن واوت یارق کچیدنن کچوب یدی کونده وطن اصایسی اولان قریم دیارینہ سالمین وغامین ، منصور ومظفر واروب اوچ کون اوچ کیچہ شہر دوتماسی ایدر . مقدما قیا سلطانہ کوندرہ جکنی تہمد ایلدیکی ایکی یوز قیز وایکی یوز غلاملر واون چفت دوغان وطویقون ، صونقور قوشلری وپاشایہ اللی عدد یارار تیرکش کوتورز بہادر غلاملر ونیچہ کران بہالی اشیا کوندروب عہدلرینہ وفا ایلدیلر ...

خان قریمہ وارنجہ راقوفچی قرالک وزیری کمنیانوشی دردولتہ ایستہ نہدن طقسان بر بیک آلتون و یروب آزاد ایلدکدہ همان لعین اردلہ واروب ینہ راقوفچی بہ وزیر اولور وایکی یوز بیک عسکر جمع ایدوب طمشوار ایالتدہ لپوہ ، چناد ، سولموش ، فاجاط ، قلعہلرلہ نواحیسنی نہب وغارت ایدر ، بوخبر آستانہ بہ عکس ایدنبجہ قرق یدی بیک عدد بودین ایالتی عسکرلہ بودین وزیر شیخ یحیی لقبلی کورجی کنعان پاشا ایلہ طمشوار ایالتی وزیر پاشا علی العموم عسکرلہ راقوفچی اوزرینہ تعیین اولنوب چناد قلعہسہی آلتندہ نہر کنارندہ ایکی عسکر دریا مثال بری برینہ مقابل اولوب آغاز جنک ایدرلر بحکمۃ رب العباد عسکر اسلام منہزم اولوب جمیع غزات موریش نہرینہ غرق اولور ، حتی طمشوار منصبنہ متصرف ایلچی حسن پاشا دخی موریش نہرندہ غرق اولوب او قدر مال غنائم ، خیمہ وخرکاہ وبارکاہ ایلہ عسکر عدو معتم اولوب راقوفچی وکمنیانوش وزیر خان لندن چکدکلرینک انتقامنی تمامیلہ آلورلر وبووجہ ایلہ (کولہ) قلعہسنک محاصرہسنہ شتاب ایدرلر سده وقت قیش اولقلہ ینہ اردل دیارینہ عودت ایدوب جملہ ایالت طمشوارہ واکری بہ ہر ایالتدن محافظہ جیلر قونور . عثمانلی بہ روم ایلندہ بویلہ برانہزام یوز کوسترمہ مش ایدی . مکر صلاتنہ صحراسندہ بودین وزیر پاشا زادہ

صالح. السخی سخی لما ملک سیری اوزره بولغان شو لقايدر آلاي بولورسه ولايتزمه قيريمغه واردقده قيا سلطان آيتلان افندزله الی چرکس ، الی آبازغه ، الی اوروس دوکلری و شلفه لری و آدیقه لرینه حسندار و قزلرندن کونده ره مز . جناب شریفکز خدمتته لایق بولماق ایچون یحشی صدق طاشقان زورجیکت کوله لر و اغرماق یورغالر و الی چفت قرچیفالردن طویقونلر و صونقورلر کوندرمه مز مقررر ان شاءالله بنده محمدخان محبتنامه سنی لسان نوغای اوزره تحریر ایدوب وافر اعتذار کونه محبتلر عرض ایتش پاشا افندمز مکتوبدن و هدایادن حظ ایدوب هدایای کتیرن چولاق ددش اغایه برسمور طون و بر آل ات و برکیسه غروش و یروب و غیره توابلرینه برر خلعت و یکر میشر آلتون و یروب دست بوس ایدوب پاشا دخی هدایای دفتری موجبنجه واصل اولدینک محبتنامه سنی خانه کوندردی . ددش اغا کتدکده پاشا جمله تفنکری و جمله آرابه آتلیخی و غیره غنیمت بارکیلریخی ، ایکی یوز عدد غلاملری جمله اغالره و حقیره بذل و احسان ایلهرک جمله اغواتی شاد و خندان ایلدی .

بده ملک احمد پاشای عاقل مقدا خانک و یردیکی الی عدد مجار قپودانلری همان درجنک اول در دولتدن ایستمه دن تانار الیه ، افلاقی ، بغدادلی الیه دکری دکزه قرق الیشر کیسه ایله صاحب لرینه فروخت ایدوب و بعضاً بش یوز کیسه یه و یریلوب جبر و نقصان جمله سنک بهالری بیک آتی یوز طقسان آتی کیسه ایتدی ، ایشته اول مال غنائمه آق کرمان ، کالی ، بندر ، یانق حصار ، اوزی قلعه لرینه برر معتمد علیه اغالر کوندروب تعمیر و ترمیم ایتمکه جهد و اهتمام ایدرک نیجه خیرات و حسنات ایلدی . ملک احمد پاشا اوزی ایالتنه متصرف بولندیخی مدتجه خان ایله محبتلری منقطع اولیوب پاشای مدبر قریم خاننه بر محبتنامه کوندرسه قرق ، الی بیک تانار مراد ایدندیکی یرده حاضر باش ایدی .

حکمت خدا در دولت طرفندن کوپرلی بابای وزیر اعظم ، ملک احمد پاشا ایله خانک حسن الفت ایتدیکنی و بوقدر ضیافت و احسان و انعاملری

کران ایله خلاص اولمق ایستر . یوز عددی نچئه آفتاب غلاملر ، یوز عدد مجار دختر پاکیزه سی ، ارباب معارفدن آرازه غلاملری ، الی رأس ممتاز و مستتا محبوب چرکس حیوانلری الی رأس کورجی محبوبلری که هربری قریمده نشوونما بولمش صاحب هنر ، سرور علم و کمال ، پر معرفت ، تحصیل کورمش ارلردر ، له قرالنه عاصی اولان قلاعدن آلمش الی پاره غلام ، مسقو ولایتده کی کیف قاعه سی طاغلرندن آلمان الی رأس بیاض مسقوف دلبرلری جمله آغراماق ناتار آتلیله ، زره کلاهلری ، قلیچلری ، صداقلری بش آرابه مال غنایمندن آلمش ذی قیمت چرخلی بشیوز مجار توفنگلری ، الی آغراماق آت ، الی یورغه بارکیکه هربری برق هانفدن نشان ویرر ، جمله سیم ناتار اکرلی ، جمله کرمشدن مجار اوزنکیلی منقش صرمه مبروم یوز الی عدد آتلایدی ، هرآت برقاطانه مجار ساییسی اله ویریلوب کشان برکشان چکلمکده در . الی تخته سمور کورک ، اوچ آرابه دانه سمور ، راقوفچی قرالک رسم وزر اوانیسی ، اوچ آرابه کومش و سائر اوانیسی ، ایکی آرابه ابریشیم ، ایکی آرابه دانسقه قالیچهلری ، ایکی آرابه دانسقه کهربا صندوقلری و تسییچلری ، اللق قطعه شاهی طوپلر ، بش عدد قلوبرونه طوپلر که هربری آلتون کچی مجلادر ، یوز قیزی ، یوز غلمانی بش ، بش آرابه لره بیندیروب کوندردی ، آرابه لری چکن آتلا دوردر اولوب آلمان ولایتندن ، دانسقه دن ، دایمارقه دن کله آتلاودی که هربری فیله بکرر . بو هدایای خان حضرتلری چولاق ددش اغا ایله پاشایه او ایله بر آلائی عظم ایله کوندردی که هرکس حیران قالب پاشا صفا سندن اسب تازیلر اوزره سوار اولوب هدایای جمله عسکری اوکندن مرور ایتدیره رک خزینه دارینه تسلیم ایتدیردی ، ددش اغانک کتیردیکی خان نامه سنی واسیرلر و سائر هدایانک دفتیری خزینه دار پاشایه ویردکه پاشا پرفصا اولدی . نامه نک جوانی دخی لسان ناتار اوزره یازدیردی . خانک نامه سنک اصطلاحات و عبارات معتاده دن صوکره مالی شوایدی : « بنم آقاچای وزیرم ، اتالغ جار لغمز التن ددش شورا کز ایله دبتر موجبنه شول قدر اوروس مالندن دیوم یولد و غمزجه هدایا

ایله وداغلاشهرق آق کرمانه دوندی . حقیر دخی خانک دست شریفنی بوس ایدرک وداع ایلرکن قوینندن برمجوهر ساعت واوچ یوز آلتون ویروب خیردعالر ایلدی .

امدی اخوان صفایه شویله معلوم اوله ، الله علیم ودانا که بوضیافتلر هپ بویله اولوب اوچ کون اوچ کیجهده اولان مصروفات و جمیع هدایا ایله ایکی یوز قرق آتی کیسه اولوب ، اوزی ایاتی که نیکه بولی سنجانغی ده ملحق ایدی ، بومنصبک جمله محصولاتی تانار خانی هدایالرینه کیتدی .. بوکونلرده ملک احمد پاشا حاتم طائی وجعفر برمکی کیسیلمشدی جمیع خلق ملک احمد پاشا ایچون « آازه طائفه سنده بوقدر سخا کورلمه .شدر . » دیدیلر . اما ملک احمد پاشا اصلنده آازه دکندر ، استانبولده طوپخاناه شهرنده وجوده کلوب آناسی ، باباسی « آازه اولغله ملکی ، مادری آتی یاشنده سود آناسیله آازه قری معنادی اوزره آازه ولایتنده عشیره کوندروب اوراده اون درت یاشنه بالغ اولدقده بوحقیرک والدهسی خالهسی قیزی اولغله دردولته کلوب بزم والده مزله ملکی سلطان احمده هدیه ویردکلرنده سلطان احمد خان ملکی کورهرک « اللهعلیم شو اوغلان ملکدر . » دیر ، وبوملکی قیزلراغاسی بیوک مصطفی اغایه ، والده مزلی ده پدرمز سرزرکران درگاه عالی درویش محمد ظلی اغایه احسان ایدوب اندن بوحقیر وجوده کلدم . اشته ملک ایله قراتمزک اصلی بودر . صدودن چیقیمیلم :

نتیجه کلام آق کرمانه ملک احمد پاشادن خان آریلوب طورله نهری کنارنده جمله تانار عسکرندن کچیت باشنده دفتر ایله جمیع اسرآنک صوتماسنی آلوب سکسان یدی بیک تانار عدوشکار ایچنده اک کوزل وکزیده لری سیچیلوب ویریلدی .

هدایای خان عالیشان برای ملک احمد پاشا

اللی عدد مجار اسیری که هربری یکر میشر ، اوتوزر بیک غروش بهای

اوطاق بابنه دك پیاده کیدرکن خان حضرتلری پاشایه راقوفچی قرالک طابورندن آلتان وزیر کنیانش و آپونی بحالی هدیه اوله رق و یردکه پاشا . — افندم ، الدم قبول ایتم ، فقط صوکره وزیر اعظم طویوب بونلری بدن ایستر ویدی قله ده حبس ایدر ، بونلردن بکانه فائده ؟ « دیدکه خان « سوزک طوغرودر » دیوب غلاملردن نجات وشاه پولاط آدیلرینه « شو کوله لری کتیر » دیدی و او اشناده آباق اوزره پاشایه سکسان بیگ آتون و یروب پاشا دخی « زهی زحمت ، خانم ! » دیبه آلتونلری قبول ایلدی . کندیمی دخی خانه قطاس نسلندن صافنات الجیاد آسا براسب صبا رفتار یردی که زراندرزره مستغرق بر مجوهر زین و مرصع وزرین رخت سیم ومطلا بالذهب رکابیله مرصع غداره وطوپوزیله آتی خانک آلتنه چکدی ، خان دخی بلا رکاب سوار اولدی . قالقابه ، نورالدین سلطانه وسفر اغایه دخی بر مبروم قظیفه اکرلی وسیم رختنی ، کومش چوللی یلکندر آتله کشیده قلنمقله سوار اولدیلر . قاضی عسکره ، شیرین بکنه ، سبجوت ومنصورلی ، آرقسلی ، دائرلی ، ماقسلی ، آرسلانلی ، چوبانلی ، دویلی ، نوروزلی ، اوراقلی ، شیداقلی ، یمان صداقلی بکلرینه ، دقتدار اسلام اغایله یالی اغاسی اسلام اغایه ، سبحان غازی اغایه وقپو قولی اعیانندن آتالقره ، امداشله ، اولنلره ، قره چیلره ، اوت اغالرینه ، بارداق میرزالرینه ، یورد آتالرینه وسائر ایش ارلرینه ، حاصلی بونلردن ماعدا ایکی یوز اون بر نفر افراده آتله یرلدی . خان بو حال کورنجه پاشایه — ای قرداشم افندم پاشا حضرتلری ، بوزره چوق المفاتدر ونه زحمتدرا کرامکارلق ایتمدیکنز ، دیدکه پاشای ذیشان حاضر جواب . — افندم ، سز دین مین اوغورینه مجاهد وخادم الحزمین الشریفین اولان پادشاهک امرینه امتثال ایدوب دولته معین اولدیکنز . سز لری تعظیم وتکریم واجبدر ، تا که مغرور اولوب بعدالایوم ینه خدمته بولنه سکنز » دیبه عذر آمیز رجا لری ایلدی . پاشا دخی محمودی طونی طور ی آتته سوار اولوب خان ایله آت باشی برابر آق کرماندن شماله بر ساعت کیدوب نهر طورله کنارنده (یانق) نام قلعه دیننده خان صوبی کچمکه قالوب پاشا دخی خان

قزغان پرنج چورباسی پیشیروب بونلردن باشقه تاتار خانه روزمره اوچ کره اوتوز یرده سباط محمدیلر چکوب هر سباط اوچر یوز صحن اولمیدر « دیسه امر و فرمان ایلدی . . . علی العموم خان وتوابنه پاشا واغواتنک خیمه وخرکاهلرنده مذکور نعمت نفیسه لر ایله اوچ کون اوچ کیجه عیش وعشرته عظیم رعایتلر ایدیلوب صحبت خاصلر اولوردی . ینه بویله ایکن پاشا اقدمز خانه و قاقای ونورالدهره برر سمور طون وبرر بوغچه اثواب ، برر یلکندر کومش چوللی کخیلان آتله هدایا ویریردی .

ستایش نتایج ضیافت . — اوچنجی کون که اولدی ، بعد الفطور سورنا وکوس دوکولوب جمله تاتار عسکری طورله نهری کچیدی باشنه کیدوب خان حضر تری کندی یه یاقین آغاری وقو قوللریله پاشا یاننده قالب پاشا ایله خان وداع ائناسنده پاشا خانه برکیسه التون خرچراه وبش شامه عنبر خام واون اوقه عود مارودی ، یوز چفت منقش قیاسلطان یاغقلری ، خانک بلنه ینه برمجوه زرین کمر وبرخنچر برقات لباس فاخر برسمور لپاچه نادر ویروب تعظیم وتکریم ایلدی . تفارق ونوادر قسمندن دخی ذی قیمت بش بوغچه کالای زیبا والتون اوانی طاقندن بخوردان ، لوله دان ، شمعدان ، سیم سینی ، اون عدد سیم سخنلری پیشکش چکدی وینه قاقای سلطانه ، نورالدهر سلطانه ، سفر اغایه برر قات شیاب نظیف ، برر سمور پوستی قابل دیبا خلعت فاخره لر احسان اولتوب حضورلرینه برر بوغچه زراندوزر دیبا ، شیب ، زرباف ، چارکوشلی ، چارباف وهر بوغچه دن قطیفه وکخا وخارا ، دارای ، سرنک ، بکرات زرتاریلری وکوشه دستارلردن برکولچه ویرلدی ؛ قاقای سلطان ، نورالدین سلطان ، وزیر سفر اغایک باشلرینه پاشا کندی ایله برچلنک صوقوب « اوغلرمنز سائر سفرلرده بوجیغله لره کوز دوکک . » بیوردیلر ، جمیع میرزالره ، بوی بکلرینه ، قابو قوللرینه ، قراجیلره یوز عدد قوشاقلق زردوز واللی چفت خلعت اوسط ، یوز چفت خلعت ادنا ، یوز یمش کره که چوقه چپکانلر وخلعتلر کیدیریلوب بعده کلاب وبخورلر ویرلدی ، بعدالعا والتنا خان قاقهجنی زمان پاشا قولتوغنه کیروب

سنجوت میرزالرینه، آتالقره اوت اغالرینه، خان وزیری سفر غازی اغایه، یالی اغاسی اسلام اغایه، ددهش اغایه، قرش اغایه، ابو احمد اغایه والحاصل اون یدی عدد سمور کورکدن ماعدا یوز یتیش عدد قوشاقلق زراندرزر خلعت فاخره لر کیدیرلدی. قره جی وقپو قولی اغالرینه مرتبه لی مرتبه سنجه خلعتلر کیدیریلوب سلطانره ومد کور آغالره برآت ویرلدی، نیجه میرزالره زره کلاه، قلیچ وتیرکش ویریلوب اول کون اوچ یوز قویون کباب واللی قرغان پلاو، زرده و چوربا ویتمش کونا نعمت ایله اتی بیک صحن طعام کونا کون، اللی بیک آتمک ایله سهاط محمدی یتمش یرده دوشه نوب آق کرمان چایرلری اوسته کباب وپلاو وینخی سربلوب نانار عسکری بری برینه کیردیله ویدی کونلک طعامی برکونده ییوب پلاو، زرده وچوربایی قالپاقرینه قدر طولدیروب قغوشلرینه کوتوردیلر. بو ضیافت حالا آق کرمان وقریمده داستاندر. بعد الضیافه بو محله بو جاق نانارلرینه وجمله آت قوللرینه دستور ویریلوب یرلی یرلرینه کوندردیله. خان حضرتلری آق کرمان آلتسده سکسان بیک عسکرله یالکز قالدقده پاشا خان عالیشانه اوچ کون اوچ کیجه قالماسنی رجا ایدوب «خانم نوله قاله لم» دیدکده خان. — اوبله اما قرداشم، سزه بوتاتار عسکری باردر» دیدی. . . . پاشا خانم، سز برکاتکزله کلدیکز، بز عثمانلی عسکری کبی دریا مثال اوردودن قوجونماز نه اولسه کرک؟! « دیدی. آندن قریم عسکری آل عثمان اردوسنک مال وارزاقی و ذی قیمت اقبشه فاخره سی وکونا کون پنجه آفتاب اسپرلیله پاشا عسکرینی و آق کرمان خلعتی اوبله غنیمت ایتدیله که تعییر اولونماز. برکوموش بچار اوزنکیسی اوچ غروشه، برسور کورک اون قیه دخانه فروخت اولماغه باشلادی. خان حضرتلرینک اوچ کون وکیجه مسافر اولماسی محقق اولونجه پاشا وکیل خرج بو شناق ابراهیم اغایی حضورینه چاغیروب «بهر یوم ایکشر کره یتمش یرده طعام و سهاط محمدیده اللیشر بیک آتمک و بشر یوز قویون، اللیشر صغیر، اونر آت قولی ویکر میشر آت اتی کباب پیشروب، اونر قرغان ینخی، اونر قرغان پلاو، اونر قرغان قرنفللی، عسللی ممسک زرده، اونر

دیوان افندیسی وقوجیلر کتخداسیله جمله اوچ بیک کزیده پرسلاح کخیلان آتلی اغالریخی یتمش بایراق صاریجه وسکبان ایله استقباله کوندروب آنلر خانی کتیریرلرکن پاشا دخی یانیق قلعه‌سی جانبنه کندویه متعلق توابعیله خانی قارشولادقده همان خان آتدن بیاده اولوب بری بریله آغلاشوب اوپوشدیلر .

ینه آتلانوب آت بائی برابر خان ایله کندی اوتاغلرینه کلوب خان اوتاغده مکک ایدرک قالمسای ونورالدهر اوتاغده قالب سفر غازی وزیر کتخدایه قوندی . خانک ایچ اغالری پاشانک ای اغالری ایچنده قالب پاشا کندی غلاملرندن خانه یوز عدد پاک غلمان خاصه تعیین ایلوب پاشا کندی او طاغنک غیری یه کیدوب جمله منصورلی ، شیرینلی وقوقولی اغالری وغیر میرزالری دخی اغازره قوندیروب تطیب خاطرلریله مقید اولدیلر . پاشا همان اول ساعت ینه خان یاننه واروب تحت‌الفطور نامنده ایکی یوز فغفوری طبق ممسک خمیره لر ، املج ، کباط ، کابلی ، هلیله ، کلبه‌شکر ، معنبر ، خمیره بنفشه ، خمیره زنبق ، خمیره اطرفیل ، خمیره شقاییل ویتمش عدد انواع ممسک رچلرلر تناول اولنوب آتدن کونا کون مصلوقه چوربالری وکونا کون ممسک خوش آبلری ایچوب بعدالطعام مجوهر لکن واریقلر ایله اللر بیقاندی . قهوه و شروب وچای وباربان ایچیلدکن صوکره کلاب ونجورلر ویریلوب بعده پاشا خزینه‌داره اشارت ایدنجه جمله هدایا حضور خانه کلدی . پاشا . —

خانم خیر مقدم ، غزاک قوتلی اولسون . همیشه بویله غزالر ایده‌سک ! خوش کلدک ، صفا کلدک ، یوزمه باصه کلدک . زیرا بر مجاهد شاه کامکارسک ، پادشاه عثمانسک فرمائی ادا ایدوب دین دشمندن انتقام آلدک . » دیبه‌رک خانک باشنه برذی قیمت صورغوج شاهی صوقدی . اوچ کخیلان آت ، بری غایه انغایه مرصع و مجوهر اگرلی ایدی ، خانک بلنه بر صوتقور دمیرلی ، مرصع و مجوهر غلافلی قلیج بر جواهر چارقاپ تیرکش ، بر جواهرلی سلطان مراد رابع قوشانغی ، بر مجوهر مرصع خنجر ، بر سمور کورک ، بر رقات طونه وکوملکه وارنجه زراندرزر انوابلری حضور خانه قویوب قالمسای سلطاننه ، نورالدهر سلطانه ، شیرین بکنه ، منصورلی بکنه

الحاصل یتیمش کسمنه یه یتیمش عدد سمور طونلر کیدیروب خانه یتیمش کوله ، یتیمش یورغه آت هدایا چکوب خان حضورنده قالدیغن طاشلیوب ، باش اوروب قوللق ایتدی . بو محله ملک احمد پاشا افندمزدن دیوان افندیسی غنائی زاده علی افندی کلوب نیچه کونه ممسک اشربه ایله منقش قیسا سلطان یاغلقریله سلام کتوروب « بیورک ، آق کرمان آلتنده ملک پاشا پدیریکز سزی دعوته منتظر درلر » دیدکده ، خان : « دعوته اجابت کرک ، الامر امرکم » دیدی ، خان علی الصباح آتلانه جق اولوب طوریرکن بو محله حقیر خاندن اذن آلوب یکریمی سکز عدد اسیرمه قرق یدی آله شه آتلمله یدی کیسه نقد مال ، یدی سمور کورک ، قرق یدی عدد مجار تفنکری ، اوچ نالیقه آرابه کله پیر اتوابله آق کرمان آلتنده چادرمدنه سائر خداملری حیاته بولوب همان ملک پاشا افندمک حضورینه واردم . تعشقمندن بکا آلود اولوب دست بوسيله شرفیاب اولدم . « اولیام ، غزاک قوتلی اولسون » دیدکده ، حقیر . — بوغزا سنک همتکله اولمشدر افندم ، زیرا ابتدا کافره امداد کیدن افلاق و بغدادن عسکری قیروب سائر دشمنه دخی آندن عبرت آلدیران وراقوفچی نی امدادسز براقان سز سکز . دیوب پاشا بش اسیر و بش تفنک هدایا چککرک خیمه مه واروب استراحت ایتدم . حمد خدا سالمین و غایمین اوردویه واروب جمله احبا و دوستان ایله کوروشدک . ایرتسی کونی علی الصباح ملک احمد پاشا افندمزدن جمیع عسکرینه و ایشاری اغوانته پاک و مسلح اولملرینی امر ایدوب « استقباله حاضر اوله سز » دیدی .

آق کرمان صحرا سنده ملک پاشانک خانه دعوت ضیافت

چکمه سی

اولا ملک احمد پاشا خانه آق کرماندن جواهر و مرصع اکرلی ، جواهر درخت و غدارملی ، آلتون زنجیرلی برسیاه کخیلان آت ایله کتخداسی و برده

قلعه‌ده ضیافتلر و یردی واللی آرابه بیدشکش کتیروب قلعه‌دن ده طوب شادمانقلری ایتدیلر . بال یمز مفرت طوبلری، وافر جبه‌خانه‌سی واردر . ایچ قلعه‌سی برتپه اوزره خمس شکنده کوچوک برحصاردر . اشانغی واروشی سراپا اغاچ بلدقه عظیمدر . جانب واطرافی دائراً مادادر صولی وبطاقلی خندقدر . جمله یکریمی عدد چاکلی کلیسالی ، بش یوز قدر دکالری . یدی عددخشبدن خانلری باغچه‌لرنده اوزومی ، اریکی ، الماسی ، آرمودی وار . شهروط قلعه‌سیله بغدادک یاش قلعه‌سی ، بندر قلعه‌سی ، صوروقه قلعه‌سی اوچ صاچ ایاغی قوللری اوزره واقع اولمش اولوب ازه یرلری برر منزلدر . بوقلعه‌نک آلتدن دخی قالقوب سمت قبله‌یه کیدرکن طورله نهرینه راست کلرک کناریله یدی ساعت کیدوب طرفه‌العین ایچره حاضر باش طوران کیلر ایله قارشی‌یه کچوب سهل امان اولان بغدادن خاکنه قدم باصدق . بورادن جانب شرقه کیدرک (صوروقه) قلعه‌سنه کلدک . بغدادن بکی حکمنده بویارلق وواموشلقدر . قلعه‌سی نهرطورله کنارنده اولوب طاشدرن یایلمش وکوجورکدر . لکن خانه ایو طوب شادمانقلری ایدوب ضیافتلر ایله یوز آرابه هدایا ، یمش سمور ، قرق تخته قفا یولی ، اللی تخته سمور پاجاسی کورکلر واللی کیسه غروش کلوب « پادشاهه بزم ایچون رجا ایله عهض ایده‌سزکه ملک احمد پاشانک قیردینی بزم بوغدان عسکری دکل ایدی » فقط رجاری حیز قبولده ورفع اولیوب بوقدر مالدن چیقیدیلر . آندن جانب شرقه نهر طورله کنارنجه کیدوب برکونده عثمانلینک (بندر قلعه) سنه کلدک ، ۱۰۶۸ ربیع‌الاولنک غره‌سی اولوب وقت عصرده مناره‌لرده اذان محمدی اوقونتمده ایدی . قلعه‌دن خانه شادمانقلر و ضیافتلر اولدیسه‌ده شیء قلیل هدایا ویرلدی ، آندن ینه نهرطورله کناریله جانب شرقه کیدوب (قزجان) قریه‌سنه ، آندن (خان قشلاسی) نه واردق . بوراده یالی اغاسی اسلام اغا خانه اوچ بیک قویون ایله رضیافت عظیمه ایدوب خانه ، قالقایه ، نورالدهره ، باباسی خان وزیر ی سفر اغایه ، سلیمان غازی اغایه ، دفتردار اغایه ، ابو احمد اغایه ، شیرین و منصورلی بکلرینه ، شاه پولاد اغایه ، خان زاده احمد کرایه

قزاقلر بواق صویه (ووده بوه) دیرلر. تاله ولایتنده کی طاغلردن کلوب اوچ یوز اون یازه شهر وقلاعه اوغرایه رق بولادجن قلعه سی آلتدن عبور ایدر. بوقلعه ایسه کنارنده برابرا آلتنده واقع اولوب قلعه سی جمله طولمه ریختیم، چیم، قامش وداری کویله ملو برسد متین درکه له دیارنده بویله حصار استوار یوقدر. الله بونی عثمانلی به قسمت ایدر سه قره دکز و آق کرمان طرفلری امین اولور. طولمه حصارینک قدی قرق آرشوندر، یکر می آرشون قدرده اینی واردر. طایبه سی، جبه خانه سی، یوز اللی یازه طوبی، اون بیک آماده عسکری، یوز یتیم بیک رعایا سی موجود معظم اولکادر. درون حصارده اتی بیک عدد تخته شنیره اورتولی اولری، کلیسالی وار، چارشی وپازاری معمور و مزیندر. برقاچ مفید و مختصر تجار خانلری وار. باغلری یوقسه ده باغچه لری چوقدر. آبدار میوه لرندن اریکی، آمودی، الماسی و فرت اوزره در. الوان خورلقه راقیسی، پیووسی غایت چوقدر. جابجا محبوب و محبوبه لری وار.

بورادن قالقوب ایکی کونده جانب قبله یه کیدرکن آبادان صحرا لر کچوب (استنه) قلعه سنه کلدک.

استنه قلعه سی. — له قرالی حکمنده اولوب حطمانی دوروزونقه قزاقدر. یدی بیک عسکرله حطمانی خانه کلوب ضیافتلر ایدرک قلعه دن طوب شادمانلی ایتدیردی و خانه یکر می آراهه یوکی هدایا کلدی. قلعه سی نهر کنارنده اولوب ایچ قلعه سی یالچین قیا اوزره شدادی بنا طاش برقلعه زیبادر. درون حصارده جبه خانه لری طوبلری، برقاچ چاکلی مناستری وار. اشاغی واروشی. — درأ مدار طولمه ریختیم جیت پلقه در. اطرافی جونبول و عمیق خندقدر، غایت صارب واروش کبیر اولوب جریان ایدن نهر ایله محاطدر. بوقلعه انتهای سرحد اولغله تانار عسکرینی درون حصاره قویمایدلر. اما چاکلی کلیسالی نمایان ایدی، بورادن ینه جانب قبله یه یدی ساعت اورمانلی، چایر وچنلی آبادان یرلرایله کیدوب (شهر و ط) قلعه سنه کلدک. له قرالی خاکنده اولوب حاکمی اون بیک عسکرله خانه آلائی ایدوب زیر

بقیة
ایله
نورمه
۱۱
اقدام
طیعه سی

پار بوق ، اووچقه ، چاصوق ، چي بوله ، قوريجيه ، قون
 ييوك ييكت قويون صارمصاق صوغان طاووق آت
 اوتوه ، چره ويك ، دای منی
 اوردك پابوج كتير بكا

ياوه سوزلرني يازمق عيب ايسهده سياح آدمه لازمدر تاكه شتم ايلدكريني
 بيلوب احتراز ايدم ، (عرفت الشر لالشر ولكن لتوقيه) ديهه :
 موثوق اسفنيه ، هوج اسفنيه ، دوقو ، اسقورويسي صوياق ،
 بره چفيت طوموز ! طوموزي شيطان بره كيدي كوپك
 ددقوهلويچي ،
 شيطان اوغلان

بوكونه ستملرندن غايت حذر لازمدر . زيرا قتي لجوج وغضوب
 قومدر . بو قلعه اوماني يدي كونده على قدرا لامكان سيروتماشا ايدوب
 بوراده خان حضرتلري جمله امداده كن له عسكرينه وقزاق جانبنه دستور
 ويروب ولايتلرينه كوندردي ، كنديلري آنجق قريم عسكري و بزم بوجاق
 تاتاري عسكريه يعنى يوز يكرمي بيك تانار ايله قالب على العجله آق كرمان
 آلتندم ملك احمد پاشا افندمزه كيمكه عزيمت ايدوب اومان قلعه سي آلتندن
 جانب قبله به بركونده عظيم اورمانلري وچنكلستان بالقانلري عبور ايدم
 (لادجن) قاعه سنه كلديلر .

لادجن قلعه سي . — بو قلعه نمايان اولدقده حاكمي له وزير ي پايه لي بر
 آدم اون بيك مسلح عسكرا ايله خانه قارشى طبل ، ناقوس ، ارغنون چالهرق
 آلاي ايله خاني قلعه آلتندم مك ابتديردى وقلعه لادجندن ابتدا فرق اللى
 بيك تفنك و فشنك بعده بش يوزپاره طوپ اوچ نوبته آتيلوب اويله شادمانلق
 اولديكه زمين و آسمان كومبوردهدى . اول آن خانه يوز اربه ذى قيمت هدايا
 كلوب زير قلعه ده ضيافت عظيمه اولدى . بو قلعه لادجن له قرالى خاكنده
 اولوب دوروزونقه قزاغى حكمنده در .

اشكال قلعه لادجن . — بردوز صحرا ده آق صو نهري كنارنده در ،

خانه عظیم ضیاقلر ایله هدایا کلدی . بوراده سعادتلو پادشاه محمد خان رابعدن خانه « راقوچی غزاک مبارک وقوتلی اولسون » دیو محبتنامه وخط شریفقراله قلیچ وختان ، مرصع کمر قوشاق ، چارقاپ ، جواهر تیرکش ایله قالمقاسی ونورالدهره ، وزیر ی سفر اغا واون ایکی عدد ایش ارلرینه خلعت فاخره لر کلدی . خان سرورندن کن قبوجی باشی به یکرمی کیسه . یکرمی اسیر یکرمی رأس آغرماق آتلر ویروب وبش یوز آدم ایله نابندره اول کون یوللایوب کندیسسی اومان نلهه سی آتنده اوچ کون مک آیتدی . اطراف قلعه لر دن دخی هدایا کله سنه منتظر اولوب بز دخی اومان قلعه سی سیرینه مقید اولدق . بوقلعه ایچره ایش ارلرینک جوابلری اوزره درون حصاره جمله طقوزبیک عدد صغیر وکیر ، تختانی و فوقانی خانلر اولوب جمله شندره و تخته اورتولی ، صوبا و فرونلی خانلردر . یتش عدد کلیسا و مناستری ، سکز یوز عدد دکانلر ، یدی خانی ، اوچ عدد صوبالی حمای وار ، برحاکمی دخی (واموش) یعنی کمرک امینی در .

لسان روس . — بوقوم قزاق دخی مسقوفلر کبی روم مذهبنده اولوب صلیبه پرستش وایام عیده رعایت وانجیل قرائت ایدرلر . لسانلری برنبده تخریر اولنیور : اون : ۱ ، دوی : ۲ ، تری : ۳ ، چتری : ۴ پیاک : ۵ ، شسک : ۶ ، سیم : ۷ ، دوسیم : ۸ ، دویک : ۹ ، دسک : ۱۰ هلب ، ووده ، هودی ، ساک ، ووهک ، بابلوقه ، اسقینه ، اسفقچه ، آتمک صو کل اوتور آتش الما دوموز موم هلبه پرنس ، لوزیچه ، هودی سدی ، روشه ، اسلوی ، مد ، ماصله ، آتمک کتیر قاشیق کل اوتور آرمود اریک بال یاغ قودیدش ، قودی هودوچه ، پوماهای بو ، پوده یوز دورو ، نزهه کیدرسک ؟ نزهه واردک ؟ صباح الحیر علیکم السلام اصابیو . (الله آدیدر .) ایدوز دیرو ، چیدوز چزدیرو ، هلوپچه ، الله اصابارلادق وار صاغلقله ندر حالک کوچک اوغلان

خان حضرتلرينك زانوسنى بوس ايدرك عسكرك سلامتله نهر اوزىي عبور ايتدكلى مژده سنى ويردم . خان حظ ايدوب اول آنده نيفرلر چالنهرق قابوسنه قلعه سندن جانب قبله يه صوسز چولده كيدوب طاصمه صوبى كچيدندن كچهرك دكرمانلر كنارنده خان او طوروب اون كوز دكرمانلردن تازه پوغاچار كلدى ، عسكركچيدى آغيرلقسز اولغله قولايجه كچوب آندن (دوسقه) پلنقه سنه واردق . له قرالى خاكنده اولوب بيك عدد عسكرك مالكدرك . پلنقه ايچنده بيك قدر تخته وساز اورتولى خاه ، كليسالر ، جاجا چارشو وبانچهلرى وار ، حطمانى خانه ضيافت وهدايا ويردى بزينه جانب قبله يه كيدرك (پراسلو) قلعه سنه واردق . له قرالى خاكنده دوروزاتنه حكمنده اوچ بيك چنكال بدست قراغه مالكدرك ، بوده نهر طاصما كنارنده پلنقه چيت وريختيم طولم حصاردر ، درون حصارده ايكي بيك عدد شنديره وساز اورتولى خانهلى وار ، جاجا كليسالرى نمايان اولوب چارشو وپازاريني كوره مدم . بو محله طاصما نهري تاباطى طرفدن كلوب جهرل قلعه سى قربنده اوزى يه قاربشير . بورادن ينه قبله يه كيدرك برقوناقده (اومان) قلعه سنه كلدك .

اومان قلعه سى . — بعضيلرى (اومايچسه) ديرلر . نهر كنارنده سواد معظم اولوب قزاق ولايتنك مقرى حكمنده بر بندردر . دارا مادار بش ساعتده دور اولنور . جمله قالين ديركلر ايله مبنى ريختيم طولم چتاجيت پلنقه در . ديوارينك بويي يكرمى ذراعدر . عرضى اون آرشون اولوب طولم ديواردر ، جمله يكرمى اوچ عدد ديرسك طاييه لى ، خرده طوپلرى واردر . جمله يكرمى بر قپوسى اولوب چونى صو كنارنده تخته صو قپولر يدر . شمال طرفى صازلوق وبطاقلقدر ، جانبى اوالر اولوب معمور قرا ايله مزيندر . حالا له قرالى حكمنده اولوب (دوره ژاتنه) حاكميدر . جمله يدى بيك كز يده عسكرك مالك اولوب خان عسكرينه قارشى چيقوب طبلر چالنهرق ، هورا ده پرك بزي قلعه قربنه كتيرديلر ، قلعه دن برياليم طوب وتفك شادمانلقلى ايدىلوب اويله بر طرفه صا تديلر كه فلك ده بكندى .

باغچه‌لری آز و باغلری یوقدر ... آندن ینه جانب قبله یه کیده‌رک بر قوناقده (قوبلاق) قلعه‌سنه کلدک . قوبلاق نام حطمانک بناسیدر . قوبلاق روسجه : قیصراق دیمکدر . بوده صاری قامش حکمنده اولوب بو قزاقلر سرکه قزاقیله برلدر . اون بیک قدر عسکری وار .

اشكال قلعه قوبلاق . — نهر اوزی کنارنده بریالچین قیا اوزره مرابعی - الشكل ، طاشدن یاپمه کوچوک برقلعه رعنادر . جبه‌خانه و طویلری واردر . برقاچ دیر و دکانلری وار . نهر اوزی کناریله قارشی قبله طرفی قریم ولایتنه کیدر . اون قوناق هیهات صحراسی چولیدر که بر آدمی زاد بیله یوقدر . بر کره حقیر تاتار ایله بو اون قوناق یری برکیجه ده آشوب بوقلعه‌لری نهب و غارت ایتشدک . ینه بو محله نهر اوزی نك قبله جانبنه اون منزله تا بندر قلعه‌سنه و آق کرمان قارشوسنه و سکز قوناق اوزی قلعه‌سنه وارنجه جمله صاری قامش ولایتیدر . بوقلعه دن قالقوب ینه جانب قبله یه کیده‌رک ایکی کونده (دوغان کچیدی) منزله کلدک . صاری قامش خاکنده اولوب مرتفع بریالچین قیا اوزره خراب برقلعه وار . طوخطمش کرای خان عصرنده بوقلعه یی تیمور خان خراب ایتمش ، اما معمور اوله‌جق یردر . زیرا قزاق ولایتدن غنیمتله کچرکن کحیت باشیدر . بردفعه دشمن بزى بو محله باصدی ، حال بوکه جمله اسیرلریمز بری قریم جانبنه شاهین کرمان قلعه‌سنه کچمش اولغله صالت آدملریمزله ییلدیروب بری جانبنه کچدک ، کافر بو قارشوده باقه قالدی ایدی ... کاشکه بوراده یا عثمانلی و یا قریم خان برقاعه یاپسه جمله تاتاره رحمت اولوردی ، حتی برکره بوراده چارکوشه بیاض مرمر اوزرینه (فتحنه) یازلمش برلوحه بولدم . زمان قدیمده بوراسی متین برقلعه ایتمش . بوراده جمله عسکری اوچ بیک طالیقه و خنطو آرابه‌لری شاهین کرمان کبیلری ، صالار و بو طرله کچیردک . بزم آدملریمز دنخی اسیرلرمنز ایله قریمه کیدوب بزله صالت قالدق . اول کون اول کیجه الغار ایله کیدوب علی الصباح ینه (قاپوسنه) قلعه‌سی آلتنده خان حضر تلیرینه ملاقی اولدم «خوش کلدک ، قزا قرداشم ، یولداشم اولیام» دیدکده سپرطمه قالپاغم باشمدن طاشوب

آراستہ ، جزیرہ اولغہلہ جبہ خانہ وطوپلر ایلہ پبراستہ اولمش برسد متین
 وبندر حصیندر . قلعه نك قبلہ طرفی تانارك قریم ولایتہ کیدر چواستان
 بی اماندر ، اماینہ اول طرفدہ نہر اوزی کنارنجہ معمور صاری قامش
 قلعه لری واردرکہ قریم دیارینہ یقیندر . اما بوقاپوسنہ شہری اوچ قات
 بطاقلق آراسندہ اون بیک عدد شنڈیرہ وتختہ وساز اورتولی اولری ، جابجا
 بولہ ، بولہ مفید ومختصر چارشیلری ، کلیسالی واری . دولینہ نہری
 اوزرندہ کی صو دکرمسلی کنارندہ قلعه بکی خانہ ضیاقتلر ایدوب ہدایا
 ویردی . بومحمدہ خان عالیشان برحسن تدیر ایدوب لہ قرالنے عاصی
 اولان قلاعدن آنان مال غنائم واسیرلری ، ومستوف قلاعندن نہبوغارت
 اموال وارزاقی ، قلعه لردن علی طریق الہدایا کلن ماللری ، متاعلری جملہ
 قریم ولایتہ کوندروب کندولری آق کرماندہ ملک احمد پاشا ایلہ کورشمکی
 رأی ایدوب جملہ عسکرک اوچ بیک آرابہ متاعلری شیرین ومنصوری بکلرندن
 اون بیک عدد کزیدہ بکلرہ تسلیم ایدوب خان بوقاپوسنہ قلعه سندہ اوچ
 درت کون مکک ایدہ جک اولدقلرندن حقیردخی اسیرلری آنلر ایلہ قریمدہ کی
 اوطاریمہ وخضرشاه افندی آتالغہ کوندرمک ایچون خاندن اذن آلم وجملہ
 قوشداشلرملہ خانک دست شریفی بوس ایدوب بش اسیر ، بش آت ، بر
 سمور خلعت ، بش تفنک ، برسمو یورغہ آت ، اوچ یوز انکروس آلتونی
 خرج راہ ایلہ خان ایلہ وداعلاشوب صاری قامش ولایتہ طوغرولدیق .
 اول کون اول کیجہ یورویہرک قلعه چہرل برابرلکنی کچوب نہر
 اوزی کناریلہ آشاغی صاری قامش ولایتہ یعنی (زاپودوسقہ) دیارینہ
 کیدرک . چہرل قلعه سی قبلہدہ برقوناقلق یردہ قالوب بز (قریلو) قلعه سنہ
 کلدک . روسلر (کوریلو) دخی دیرلر . نہر اوزی کنارنجہ برصارپ طاش
 قلعه در . آشاغی واروشی کسمہ خندقلر ایچندہ بش بیک اودر . حاکی
 صاری قامش حطمانی اولوب نہ لہہ ، نہ مسقوہ ، نہ قریمہ تابع دکل .
 برآلای ایپدن ، قازیقندن قورتیلمش ضالالت آیین آدملردر . برقاچ مختصر
 دیر وچارشولری واردر . بوقزاق قومی اوزی نہرینہ (دینہ پر) دیرلر .

حالا له قرالی حکمنده اولوب دوروژونقا حاکیدر . یدی بیک قزاق تفنک انداز عسکری وار هر بری جنک آور ، هنور عسکرلر در . بوقلعه متین ایکی صو آراسنده واقع اولوب ای قلعہ سی غایت صارپ حصار استواردر . آنجق بر ایچ قلعہ سی واردر . دورون حصارده ایکی بیک قدر تختہ اورتولی ، باغ و باغچه سز خانلر اولوب اوچ عددده کلیسا واردر . چارشی و بازاری آشاغیده در .

طشره واروشی . — بونک جمله اطرافی ریختیم طولہ چیت پلنقه در . بریانی نہر طاصمہ صویدرکہ اول قدر بیوک دکلدر . برطرفی جو مبول فچ عمیق اولوب بطاقلقدر . بو واروشده ایکی بیک قدر خانہ ، چارشی ، بازار ، برقاچ کلیسا واردر .

طاصمہ نہری . — طاصمہ طاغلرندن خروج ایدوب نیجہ قلاع و پلنقلرہ اوغرایہرق چهرلچسہ قلعہ سی قربنده نہر اوزی یہ منصب اولور ، صوبی اول قدر لذیذ دکل . زیرا چوق زمان بطاقلقدن جریان ایدر . صوکرہ بوقلعه آلتندن دخی قالقوب ینہ جانب قبلہ یہ برقوناقده اورمانلر کچوب (زابوتن) قلعہ سنہ کلدک . حالا له قرالی حکمنده اولوب دوروژونقه خطمانی حاکیدر ، اوچ بیک قزاق عسکری وار . صاغ طرفی چولساندر ، صول طرفی ایسہ معمور قریہ لرلہ مزیندر . اما اوک طرفی قلعہ آلتندہ ، بطاقلق کنارندہ طولہ ریختیم اغاجدن قوی پلنقه در . بو بطاقلق ایانچی طاصمہ نہرینہ قاریشیر . تختہ اورتولی اولری ، کوچک کلیسالری ، برخیل ، چارشی و بازاری واردر . خطمانی خانہ هدایا کتوروب قلعہ دن طوب شادمانقلری اولدی ، بزده همان تحت القہوہ بیوب سور رختلر چالنهرق جانب شرقہ میال چولستان ایلہ برقوناق یری آن واحده آلدیروب (قاپوسنہ دولین) قلعہ سنہ کلدک .

قاپوسنہ دولین قلعہ سی . — دولینہ نہری کنارندہ اولمقلہ اہالیسی (دولینہ) ده دیرلر . له خاکندہ وسنجاچ بکیسی حکمنده اوچ قات کچیت بطاقلق ایچندہ اوچ پلنقه حصار اولوب اوچ قات خندق استوار ایلہ

دکانلی کویدر اما قلعه‌سی یوقدر ، آنک ایچون (لوموواط) دیرلر . بورادن
ینه جانب شرقه وجانب قبله‌یه اوزی کناریله کیدوب (چهرل) قلعه‌سنه کلدک .
چهرل قلعه‌سی . -- حالا له ولایتی خاکنده ، دوروژونقه حطمانی
حکمنده قرق بیک تفنگلی عسکره مالک اوچ قات قلعه متیندرکه ایچ قلعه‌سی
یاچین قیا اوزره درر . اوچ قات صارپ خندقی واردر . بو اوزی نهرینک
صولنده وطاصمه نهرینک صاغننده اولوب ایکی نهر بری برلرینه بوراده
قاریشیر . قلعه‌واسع برآطده واقع اولوب یمین و یسارنده اغاج جسرلر واردر .
ایچ قلعه‌ده جمله تخته اورتولی باغ و باغچلی صولطاط قزاق اولری وجبه‌خانه‌سی ،
مکلف طویلری ، قله مثال ناقوس قله‌لی مناستری واردر .

اشاغی طشره واروشی . -- جمله اون بیک عدد شنیدره تخته اورتولی
تختسانی و فوقانی اولردر . یکریمی یدی عدد کلیسا چاکلنی نمایان ایدی .
چارشوسنده هر اصنافی مقررر ، اما عددی معلوم دکل . دکانلرینک چوغی
راقیجی ، پیووجی ، مدجی ، میخانه‌جی دکانلریدر . باغچهلری یی حساب اولوب
اریکی ، آموردی ، الماسی ، لخنه‌سی ، پراصه و صوغانی غایت چوقدر . اما
لیون و طورونج ، نار ، اینجیر بورالرده بولتماز . بو قلعه‌نک اطرافنده اولان
آلات جنک و آلات شیطنتی ، چرخ فلککری ، پاچارزلری ، دوموز ایاقلرینی
وصو چرخلرینی انسان کورسه حیران اولور . واروش خندقی ایچندن نهر
طاصمه طولاشوب صو ایچنده کونا کون حربه و منابله ، چرخلر پیدا
ایتمشکه ابلیس پرتلیس دخی بو تضعیاتی کورسه حیران قالور . محمد کرای
خانه ایله « الله آسان وجه ایله فتحی عثمانلی به نصیب ایده » دیدیکمزده
تانار قارتلری بودعادن حظ ایتیوب « اولیا چلی ، بو قلعه عثمانلی اله کیرسه
تاناره رغبت قالما یوب کیم کیمه آدم دیبه جک » دیدیلر . بوچهرل قلعه‌سنده
خان حضرتلری دوروژونقه حطماننک هدایاسنی آلوب « ادای خدمت
ایتدی » دیسه له قراننه یرلیغ بلیغ خانی ویردی ، بوچهرل قلعه‌سنندن
جمله عسکرله جانب قبله‌یه ایکی ساعت کیدرک طاصمه صوبنک اغاج جسرندن
کچوب (و دمدوقه) قلعه‌سنه کلدک . ایلك بانیدی تاناردن (آبو) نام ییکیتدر .

اوصاف قزاق عاق یعنی قوم صلعات . — اللهم عافنا ، بوقومی کورمینلر
 دین مینک مهنی ، امت محمدك وساثر اجناسك عدوی جانی کیم ایدیکنی
 بیله مزلر . ۱۰۶۸ محرمک نصفنده ولایتلرینه قدم باصوب استعاذه دعا لریله
 کزردك . خدا آنلرک شرندن امین ایده آمین . زیرا برکزه بو حقیق ، آزاق
 قلعه سی غزا سننده بومنحوسلرک بلاسنی چکوب جنک وجدال لرینی کورمشم .
 چار قازی قلعه سندن قالقوب ینه جانب قبله طقوز ساعت کیدوب
 (کرمنجق) قلعه سنه کلدک . له قرالی خاکنده دوروزونقه قزاقی
 حکمنده در . رنده طاش بنا کوچوک برقلعه زیبادر . جمله اوچ بیک عسکره
 مالکدر . درون قلعه ده آنجق بر مناسترینی کوروب ایچنه کیرمه دک . آندن
 برقوناق قبله کیدوب نهر اوزی کنارنجه آبادان قرانی کچه رک (قانو)
 قلعه سنه کلدک . شدادی بنا برقلعه غرادرکه درون حصارده جمله بش بیک
 خانه ، بش چاکلی کلیسا ، چارشی و بازار ، باغچه لر واردر . حاکمی دوروزونقه
 حطمانیدر ، اما له قرالنه تابع اولوب جمله اوچ بیک قزاق تفنکلیسنه مالکدر .
 آندن جانب قبله برقوناق چولده کیدوب (چرکزی) قلعه سنه کلدک ، ایلك
 بانسی تاناردن فرار ایتمه چرکز نام برمرتد اولوب آدینسه (چرکز کرمان)
 دیرلر ؛ اوزی نهری کنارنده برپشته پسایه اوزره طولسه ریختم پلنقه در ،
 شدادی طاش بنا دکلددر . درون حصارده بیک قدر تخته اورتولی اولری ،
 اوچ عدد چاکلی مناستری ، دکانلری طوبلری ، جبه خانه سی مکلف اولوب
 وافر شادمانلق ایدلدی . حالا حاکمی بوقونیک تاناردن دونمه برملعون
 بی دین اولغله خان ایله بولوشمغه یوزی اولمایوب هدایاسی ده قبول اولونمادی .
 بوقلعه اوچ بیک عسکره مالک اولوب یرار کیملر ایله قره دکز اطرافنی نهب
 وغارت ایدن بو کرمان کافر لیدر . آندن ینه جانب قبله یه اوزی کنارنجه کیدوب
 برقوناقده (لوموواط) قریه سنه واردق . له خاکنده دوروزونقه حطمان
 حکمنده قزاق عاق ولایتک تا اورتاسنده شهر مانند بردر بسنددرکه صورتا
 چهر لپسه قلعه سندن بیوکدر . اما آدیمی آذرر . نهر کنارنده باغچه لی ، الما ،
 آرمود واریکلی ، یولاف وچاودارلی ، یکر می عدد کلیسالی ، بش یوز عدد

بوقلغەيى تماشاشا ايدرك يىنە خان ايله بوكرە كىرە دوشوب كاه جانب شرق وكاه جانب قبلە يە بش قوناق قونوب كوچوب كاه اورمانستان خيابان ، كاه هامون بى پايان ايچرە مطيع ومنقاد اولميان يرلرى نهب وغارت ايتدك :

اولا سمت قبلە يە كيدوب (كرمان لويىن) قلغەسنە كلدك . اول ، آخر بو قلغە دخى لە قرالى حكمنده اولوب باشقەجە سرحد وزيرلىكى شكلىندە دركە اون يدى بيك كز يده عسكەرە و تيمش بيك رعيا قزراغە مالكدر . بوقلغە دن خانە « صفا كلديكر » ديو حاكمى آلاي ايله استقباله چيقوب قلغە آتندە ضياقتلر تساول اولندى و قلغە دن بيك پاره طوپلر آتيله رق شادمانلقلر ايدلدى ، حاكمىدن دخى هدايى فرأوان كلوب خان حضرتلرى آنلرك قلغە لرندن آلدقلىرى جملە اسرارك طاوولى ، زورناسى ، ناقوس وارغونى باش اشاغى . خاچلى بايراكلرىنى آچەرق قلغە دىندە ايكي كون مكث اولدى .

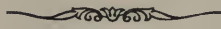
اشكال قلغە لوبن . — لوبن صحراسنك شەال جانبنده كى طاغلك دامندە ونهر كنارندە مسدس الشكل طوغلە دن يايىلمش برقلغە رعنادر . جرمى يدى يدى بيك آديدر . جبە خانەسى ، مكلف طوپلرى ، حصار ايچرە يدى عدد چاكلى نكليسالى وادردر ، اوچ قپوسى ، آلتى طابيه وقله لرى متين ، خندقلرى درين ، قلغە ايچى درت بيك تخته اورتولى تىختانى و فوقانى اولردر . جملە بيك عدد مزىن دكانلردركە جميع ذى قيم اقمشە فروخت اولونور ، لكن هر الوان مبروم ابريشم غايت ذى قيمدر . بازار كونى اولغەله بوقپودن قلغەيى جملە بايراكلر مزىن ايدوب اول قدر طوپلر آتديلركە كويا هر قده خوزلقە ايجىلدكجە برطوب آتاردى .

خان ايله بوقلغە آتندن دخى قاقوب جانب شەاله دونهرك ايكي قوناقده (بوبنوله) قلغەسنە كلدك . لە قرالى حكمنده ونهر اوزى كنارندە بركوچوك آغاچ پلنقە در . ايچندە بش يوز خانە ، ايكي كليسا وار . حاكمى حطماندركە بيك قوله مالكدر . چارشو وپازارى آذر . بورادن يىنە جانب قبلە يە كيدرك (چار قازى) قلغە سنە كلدك . لە قرالى خاكنده طاش برقلغە در . لكن لە قرالى وزيرى پرتنكە تابعدر اما قلغەسى دورژونقە حكمنده در .

واجب السیر بر قلعه رعنادر . حتی قانون مسقوف او یله در که برقرال اولسه مطلقاً جسدینی بو (کیف - کورلو) ده دفن ایدر لر وقرال لر دخی بوشهرده تحتہ قعود ایدر لر . زیرا بو قلعه قدیم له و مسقوفلر ک قدس شریفی یرنده در ، جمیع فر نکستانده دخی بو کورلویه اعتبار ایدوب رهایتنه هدایا ونذرات کوندیر لر . بو قلعه یه لسان مسقوف اوزره (کیه و) دیر لر اما بین الاهالی (کیه و چسه) ، (کیه و چسه) وسائر اسملری ده و یریر لر . بر آدی ده (کورلوچه) در . مکر بوشهر معظم ایچره ساکن مدبر وکار آزموده ایش ارلری خان عالیشانک بو قلعه یی نهب وغارت ایده جکئی خبر آلوب وت سحرده جمله سی هدایا لریله خانک خاکسای سمندینه یوز سوروب مطیع و منقاد اوله رق شهرلرینی خلاص ایلدیلر . اوزرلرینه قریم عسکرندن وشیرین بکارندن بر بک اون بیگ تاتار ایله قد اغاجی بویوب اهالی شهر ایله حسن انفت ایتدیلر . خانه مسقوف وزیر عظیم ضیاقتلر ایدوب هدایا سیله اردوی اسلام بای اولدی . اما مقدما خاک کلسی خیرندن اهل بلد خوفه دوشوب جمیع اثواب و انقاللرینک ذی قیمتلرینی کیه و شهری اکسه سنده کی کیه و طاغنده کی مغارالره قویوب آنده نحصن ایتشلردی ، تاتار عدوشکار خبر الوب خواه ناخواه اول غارلردن نیجه بیگ اسیر و مال غنائم چیقاروب کیه و شهری خلق ایسه اسیر اولانلره اصلا صاحب چیقمیوب « قلعه یی براقوب ده مغارایه دایاندقلرندن عابهم مایستحق » دیدیلر وتاتار نومی بو ندر مال قارونه مالک اولدیلر .

لسان روم مسقوف . — بونلر روم قدیم اولوب لسانلری فارسی ، قیتاق ، مغول ، بوغول لسانلرندن آزمان اولوب مسقوف لساننه ارتباط ویردی ، اما تا قراقلق دنیاه و بحر ظلماته وارنجیه قدر اون سکز پادشاهلق یره مالک اولوب بولسانندن اون ایکی کونه لسان عجیب تشعب ایلدی ، اما عجیبدرکه جمعیسی ده عین وجهله یکرمی طقوز حرف یله تلفظ اولتور . مذهبلری روم قومنک مذهبی اولوب پرهیزلری ، عیدلری ، خاچه طانمهلری عیناً روم آیینی کیدر ، هیچ برفرق یوق .

مالکدر . خانه عظیم شادمانقلر ایدوب اون آرابه هدایا و ایکی یوز آرابه ذخیره ویردیلهر . اما بوقلعه‌سی ایکی کره مسقوف قرالی رنج و عنا چکهرک استیلا ایدوب کلدی ایسه‌ده ینه له قرالی حاکم قالدی . بر سحرنا نهایتنده شکل مر بعدن طولاینجه ، طوغله دن یایلمش ، خندقلی ، جبه خانلی ، یتمش عدد قهلی ، جمله اولری تخته اورتولی ، برج و بارولری متین و مستحکم بر قلعه عتیقدر . دیوارینک ایچ یوزی طاغیر کبی طوپراق ییغلمشدر . دائراً مادار جرمی یدی بیگ آدیمدد . جمله یدی بیوک قیودرکه مشرق طرفی کوللک و باطابق یردر . درون حصارده اوچ مناستر چاکلی نمایان ایدی . جمله یدی یوز عدد دکانلرنده فزله و عورتلر بیع و شرا ایدوب قوجهلری هان ایش ایشلر ، عادت خرسیتیان فرنگستان بودر . هواسی برودت اوزره اولدیغندن باغی یوقدر . اما باغچه لرنده اریکی ، الماسی ، آرمودی چوقدر . بوقلعه آلتدن قالقوب ییلدیز جانندن اوکونده اون بر پاره شهری عبور ایدوب صحرا ره قوناردق . زیرا بودیارلر مسقوف قرالی الکاسی یاننده اولدیغندن چمن زار صحرا ره قونمق مجبوری ایدی . آنک ایچون اون بر پاره شهر کوردیکمز حالده ایچنه کیروبده تماشا ایده‌مدک .

۱۰۶۸ سنه‌سی محرمنده مسقوف قرالی مملکته قدم باصوب

غارت ایتدیکنز :

اولا خان عالیشان جمله تاتاره ، جمله له و قراقوا عسکرینه فرمان ایدوب پرسلاح آماده طورمه لرینی بیوزق ایتدی . صالت ، سبکبار اول کون اول کیجه درت قوناللق یری یکریمی ایکی ساعتده چاپول عظیم جیومروب نیچه آتله کیری یه سوروجیلره قلوب وقت شافعیده (کورلو) قلعه قدیمه واردق .

کورلو قلعه‌سی . — من اوله الی آخره بوقلعه مسقوفلرک النده اولوب

الماسی ، آرمودی ، اریکی غایت چوقدر . صووق ولایت اولغله اوزومی ممدوح دکدر . بورالده لیمون ، طورونج ، نار ، زیتون اصلا بولماز . یدی بیک قدر چوقه دستکاهلرنده کونا کون له چوقهسی ، شایاق دیمی چوقهسی ایشله نیرکه ایشجیلری جمله یهودیدر ، زیراً بوشهرده یهودیدن چوق برملت برقوم یوقدر . ارمنی دخی چوقدر ، اما چنکانه ، خروات قوملری یوقدر . لکن بازرگانلرنده لاز ، عجم ، بچار ، فرنک و ملل مختلفه موجوددر . تاتار خانی راقوفچی طابورینی بوزوب فتح ایتدیکیچون بوشهرده اوچ کون اوچ کیجه دونانما اولوب شادمانقلر ایله هرکس متاعلری میدان محبته چیقاردیلر شهر عروس وار مزین اولدی .

بوشهردن خان ایله قالقوب طقوز ساعتده یدی عدد واروش عظیملری کچوب کاه جانب غربه وکاه جانب شماله آخر سمت شرقه کیدرکن سکزنجی (طوبردوق) شهرینه اوغرادق . وارشالقه قرالی حکمنده در . اسلام کرای خان عصرنده بوقلعهی قرداش قزاق استیلا ایدوب مال ومنالی نهب و غارت ایدرک تاتار عد وشکار واروشنیده احراق بالنار ایتشدی . حالا او قدر عمارستان دکدر . قلعهسی کوچوک وشدادی بنا شکل نمخسده طولانیجه اولوب دائراً مدار جرمی سکز بیک آدیمر . باغلیری یوق لکن باغچهسی چوقدر . اریکی ، الماسی ، آرمودی فراواندر . فقط اوزومی اکشی اولور . اما قرق ، الی درلو خورلقه راقیلری شیشه لر ایچره اسپنج دکانلرنده ییخسبدر . بوشهرک اطبا ، جراج وفصادی ممدو حدر . بونده دخی وارشالقه قرالی خانه عظیم ضیافتلر ایدوب قلعه دن طوب شادمانقلریله خان حضر تلی بوشهر آلتسندن قالقوب ییلدیز طرفه واسع صحرا لر ایچره کیدرک طقوز ساعتده آلتی پاره شهر لری عبور ایدوب فقط علم الیقین حاصل ایدمدمیکمزدن اوصافلری تحریر اولنه مادی . وییلدیز جانبنده (بجا رهوردوق) قلعه سنه کلدک

بجا رهوردوق قلعه سی . — حالا له قرالی حکمنده در ، اما قراقوا ولایتی خاکنده اولوب حاکی نمسه دن در که یدی بیک تنفک انداز عسکره

صحرائی چمن زار ولالہستاندہ برسواد معظم اولوب عربستانک مصرینہ ماننددر . قلعہ سی شہرک جانبندہ بر پشتہ عالی اوزرہ بنا ایدلمش صعب ، استوار بر حصار شدادیدر . لکن کوچوک اولوب ایچندہ آنجق بش یوز خانہ سی ، جملہ تختہ اورتولی قہلری ، چاکلی کلیسالری واردر . جبہ خانہ سی ، طوپلری مفرت وغایت عظیمدر ، زیرا بوشہرک خصی غایت چوقدر . حتی راقوفچی قرال بوشہرہ طمع ایدوب بوقلہ بی فتح ایدوب تخت ایدنمک ایچون بوجنکدہ جملہ عسکری قیریلوب کندوسی جاتی کوچ ایلہ خلاص ایتدی . قرق بش عدد طایبہ قہلری وار لکن ایچ قلعہ لرینک دائراً مادر قاچ آدم ایچی معلوم دکلدر .

واروشی . — بوشہر معظم واسع بر صحراہ واقع اولوب دائراً مادر اطرافی خندقلی یالین قات طولہ ، دائراً مادر جرمی کامل اوتوز یدی بیک کرہ آدمدر . عربستانک (انطاکیہ) قلعہ سی جرمندہ در . جملہ یکرمی آلتی تدرہ قابول یدر . جملہ دیوارلرندہ یتش عدد دیرسک ، دیرسکلرندہ مازغاللی طایبہ لری وار ، بوشہری عسکری ولولہ سندن بر خوش تماشایا ایدہ میوب برقونصاردن سوال ایتدم : جملہ سکسان درت بیک تختانی و فوقانی تختہ اورتولی سرای عبرت مالردر ... اما باغسز ، باغچہ سز خرده فقرا خانہ لری دہ واردر . بازار ی جملہ یدی بیک دکاندرکہ ہر برندہ نیچہ آفتاب مثال قزلر متاع حسنلرینی بازارہ چیقاروب بیع وشرا ایدرلر شاعرک :

چارشوی حسنی سیر ایتدم سراسر ، خواجہم

بر جفا دکانی یوقدر ، ہپ وفا بازار یدر .

دیدیکی کبی . قرق عدد چاکلی مناستری واردرکہ ہر برندہ ایکیشر ، اوچر یوز رھابین واردر ... یوز عدد اوقاق کلیسالری واردر . جملہ قرق عد مکلف ومکمل خانلری واردر . آلتی عدد صوبالی حاملری واردر . آب وھواسنک لطافتدن الوان حریر فستانلری نیچہ آفتابی ، مرالی ، غزالی ، ختن آھوسی کوزلی قزلری وارکہ کورہ نک عقلی کیدر .

مدوحاتندن : بیاض امکی ، فرانچیلہ چورہ کی ، « یابلوقہ » دینلن

ناقوس وارغنون ودانکیولرینی چالهرق آلائی کروفر ایله خانی ایلوو قلعه سی
 آلتیده مکک ایتدیروب بر طرفه اوطاق ایچنده برضیافت مسیحی ایتدی که
 دیلرله تعبیر وتوصیف اولونماز . زیرا بو (ایلوو) قلعه سی له دیارینک
 مصری یرنده اولوب غایت غنیمت آباد بر شهر دلنشیندر . نیجه دشت وهامونلری
 تا قراقوا ولایتنه ، دانسقه ولایتنه وارنیجه قدر نخلستانی خیابان عجم مثال
 اولوب نعمتلی فراوان وعیون وانهاری جاری ورواندر . جمله اهالیسی
 منع ومالدار اولوب اسباب احتشامه مالک اولدقلرندن کونا کون اباس
 فاخر والوان قماش نادر ایله آلایه چیققدقلرندن جمله آلتونلی رخت وغداره ،
 کوموش اکر ، بلرنده قلیچ وغداره ، اللرنده یکی دنیا اغاجندن یلمانلی
 صیر یقلا ، باشلرنده کونا کون قطفه وچوخه دن سمور تانار قالپاقلری
 اوزره آبلق وبالقیجیل ، طورنا وهما تللری اولوب عسکرلرینک اللرنده نیجه
 بیک حریر وزر دوز سنجاق وایراق و علملر واردی که شمشعلرندن
 کوزلرمنز خیره لندی . جمله ائوایلری قطفه ، کمخا ، صوف ، داری
 وسمورد . آتلی هپ کیلان اولوب زراندر زر عباییلر ، کهرختلی ،
 دیبا وشیب ، زوباف ، سرنک وحریر چادیرلی ایدیلر . خنطو آرابه لر ایچره
 ما کولات ومشروباتلری ومطبخلری عجائبدر . بونلردن هربری جنکده
 جمله مالی واولادینی یانسه آلوب ذی قیمت شیلرینی اوستلرینه کیرلر ، اما
 عثمانلی عسکری کبی یارار ، شجیع ، جنک آور ، دلاور وهنور عسکر
 دکدر . جمله کافرستان قومی سیار وقله شال کیوب سیاه افلاطونیه شایقه لری
 باشلرینه قوندوریرلر . اما خان بو ایلوو قلعه سی آلتیده ضیافت یرکن ایلوو
 قلعه سندن اول قدر بیک طوپ آتیلدی که زمین وآسمان صداسندن تیر ، تیر
 تره دی . حاکی اوج کون عسکره تاتاره ضیاقتلر ایدوب خانه ، قالقایه .
 نورالدهمه ، سائر اوت اغالرینه وآنالقره ومیرزالره هدایا ویرردی . زیرا
 دشمنلر راقوفچی قبالدن خان حضر تلی انتقام آلدی ومقدما بو ایلوو حاکی
 قراقواده خانک اسیری اولوب آزاد ایله چراغ افروخته سی اولمشدی .
 ایلوو قلعه سنک اشکاله کلنجه : بوقله ایلوو طاغلری دیدنن بید بر

پادشاهه ، وزیر اعظمه ، افدمز ملك احمد پاشایه اعلام ایچون اولاقلر کوندروب « قیریلان کافر کله لرینی کوندرمک عیدر » دییه کله کوندردمی .

۱۰۶۷ ذی الحجه سنک آخرنده له قرانته عاصی اولان قلعه لری

غارته کیتدیکنز :

اولا طابور جنکی ایتدیکنز صحرادن یوز یتیش بیک عسکر کرار تاتار ایله جانبشاله معمور و آبادان و محصولدار قریه لری عبور ایدرک (۷) ساعتده (ایلوو) حصار عبرتنامه کلدک .

ایلوو قلعه سی . — افواه ناسده (اولو) ، (اولوی) دخی دیرلر . بوقلعه اول و آخر له قرالرینک تخت قدیم لری در صحراسندن نشو و نما بولشردر . لهلر بودیارلری جای آسایش ایدرک تناسل بولشار و صوکره دین مسیحی به کیرمشلردر ، مقدا مجوسی المذهب ایدیلر . حالا کتابلری انجیل اولوب لسانلری ده لاتین آزمانیدر . له لساننک حسابلری شویله در : (اذنا) : بر ، (دوا) : ایکی ، (تری) : اوچ ، (چتری) : دوت ، (پست) : بش ، (شس) : آلتی ، (سیم) : یدی ، (اوسم) : سکز ، (دوت) : طقوز ، (چشخ) : اون در .

بوشناق ، هرسک ، بانغار ، صرب ، ووینق ، اسلاوون ، قرول ، دودسقه خروات ، طوت ، روس ، لپقه ، مسقوف ، قراقوا ، هشدک اقوامی علی العموم بوکا یاقین برلسان ایله متکلمدرلر . لهلیسار بعض اصطلاح و عباره لرنده (چه لسانی) نی ده قوللایرلر .

ستایش اشکال حصار ایلوو . — بوقلعه آلتنه تانار خانیه کلیرکن بزمله طابور جنکی امدادینه کان ولایت قراقوا حاکمی (وارشالته) قرال اللی بیک عدد کزیده عسکرله خانی استقباله چیقوب اول قدر مجلس و مکمل و مرتب و منتظم عسکر چیه اردی که آتلیک همان کوزلری کورونوردی .

منهزم اولوب قيريلدقارينك و طابورلرينك و خندقلريله مصنع برسمنی
يايوب و يرمش ايدى كه حقيقته برسحر بوقلمون ايدى .

تاریخ کفه اولیای بی ریا

حمدلله بوغزا اولدی بیک آلتمش دیدیده بر اشنی ده میر ایدیه مولا کیریده
دور آدمدن بری اولمش دکل بویله غزا سیف محمد چکیلدی اهل فسق و عنیده
آل جنکیزیانی احیا ایلدی خان حضرتی بویله برتینی بو مسلم چکمه مشدی یزیده
اسب تازی، سیف مجرم، تیرکش هپ سزده در مهمی قوسندن چیقنجه کذر ایلر حدیده
اولیا فتح مینی کور یچک تاریخ دیدی حمدلله بوغزا اولدی بیک آلتمش دیدی

سنه ۱۰۶۷

بو تاریخ نامر بو طمز خانه عرض ایلدی کمزده بش اسیر، بش آت، بر
سمور کورک، برکوموش اکرلی یورغه بارکیر، بر صر مه مبروم تیرکش ایله
یوز آلتون احسان آله رق بین الاقران کسب امتیاز و صفا ایتدک . بوغزای
پر مسرتدن صوکره له قرالندن و قرا قوا قرالی (واشالقه) دن یکره میشر
آرابه مال فراوان ایله کونا کون اقمشه فاخر لر کلدی، له قرالی نامه سنده
رجا ایدوب شو بویه تحریر ایتمش : بنم پادشاهم افندم، الله سکا و عثمانلی
پادشاهنه عمر لر و یرسونکه بی راقوفچی کبی بردشمندن خلاص ایدوب
مملکتی بکا احسان ایلدی کز اما (الاحسان بالتمام) رجام اولدر که بنم
ولایتمده اولان عاصی قلعه لری تاتار ایله اوروب نهب و غارت ایدرک مال
غنائی آلوب اسیرلینی چیقاروب حقلرندن کله سکز اشته بکا عاصی اولان
قلعه لر بونلدر . . . دیبه ایکی یوز یتمش پاره غارت ایدیله جک قلعه لری دفتر
ایدوب کوندرمش . خان بونلری غارت ایتمه وزراسندن (الوو) حاکمی
مأمور و معیتنه یتمش بیک آدم و یرنجه تاتار عدوشکار دنیالر قدر حظ ایدوب
جمله طابوردر آلدقبری مال غنائمی هر کس (اوزی بکی فراش اغا) ایله قریمه
کوندروب جمله عسکر تاتارینه بر صداق و برر شیداق ایله سبکار قالدیلر .
اول کون خان عالیشان فتح خبر لریله جبه خانه و جمله طو پلری سعادتلو

تاریخ : نورمه ۱۰ - اقدام مطبعه سی

زنجير اسارت اولدی . بو وزير جميع علوم فلسفيه آگاه و خبردار اولوب
 نيچه علوم عجيبه و غمريبه به مالک ایدی . گردنده طوق سلسله بند ، اياق لرنده
 قول قایلنگنده پای بند وار ايکن دير ایدی که : بو بوز خمدن و بو اسير لکدن
 خلاص اولوب راقوفچي قرال دن سوکره اردله قرال اولسه م کرک ، عثمانلنک
 اوجاغنه کول دوکر م اما نه چاره معمر اوله م ، سزک محمد کز بنی
 اولديرير « حقير دیدم که : یا بو غائب حکمی نه دن بیلیرسک ؟ وزیر . — علم
 نجوم ایله سویلرم . » حقیر . — یا نیچون اسیر اولاجغکی بیلیموب بو قدر
 کفره قیردیردک دیدیکمه ، کیمیانوش . — البته قضا و قدر اوله جق
 ایدی که : بنم و قرالم راقوفچي نک اوزرینه نحوست دوشدی ، اخرکار دینز
 اوغورنده قرالمزی قاجروب بز بر مقتضای قضا و قدر گرفتار اولدق ،
 عیب دکلدیر ، اولور ، زایچه حالیدر . دیسه کندی کندینه تسلی خاطر
 ویریدی . حتی شو تاریخ کندیسنگدر :

بر اکیسکی کیمیانوش ماجار بر آه ایدوب دیدی که « کلدی تانار ! »

حقیقه الحال آخر الامر کیمیانوش خان حبسندن سکسان بیک آلتونه
 خلاص اولوب ینه دیار اردله واردی ، ینه راقوفچي قراله وزیر اولدی .
 غازی سیدی احمد پاشا دخی دیار اردله (قولوزوار) قلعه سی آلتنه
 راقوفچي قرالی باصوب قتل ایتدی ، یرینه بو کیمیانوش قراللق ادعا سنده
 ایکن اوزرینه فاتح و اراط کوسه علی پاشای سردار ایتدی او ایسه کیمیانوشک
 حقندن کله میوب طمشواره عودت ایتمکه ایکن و اراط پاشاسی کوچوک
 محمد پاشا بر کون علی الغضله الغار ایله اردل ایچنده کی (اودوارهل) نام قلعه به
 کیدوب آلتنه کیمیانوشی یقالایوب کندی ایله یدی بیک توابعی قلیچدن
 کچیره رک کله سنی دردولته کوندردی ، مکافاة محمد پاشایه و اراط ایاتی احسان
 اوانوب کیمیانوشک دخی « قرال اولورم اما سزک محمد کز بنی اولديرير »
 دیدیکی بو وجهله کلوب چیقدی . نتیجه کلام کیمیانوش هر فنده ماهر بر
 مرد نجیب ایدی ، حقیر ایله احباب اولوب اسیرلکی حالنده بر طبق اوزره

ایچنده پنجه آفتاب آسا جاریلر اسیرلر واردی که هربری برروم خراجی
 دکرکن برر لوله توتونه ، برر اوقه اتمکه بیع اولدی ، خانه دخی خاصه
 اوچ آراهه مال ضبط اولندی که نه اولدینی معلوم دکل ایدی . راقوفچی نك
 کیلار و خزینه دار طاقی جمله خان ایچون ضبط اولنوب سائرلینی قالدقاسی
 سلطان ، نورالدین سلطان ، شریلی ، منصورلی وسائر قره خلقلری طابور
 ایچنده ایکن یاغما ایتدیلر . اما جمله جبهه خانه لری ، قرق عدد بال یمز
 طویلری هپ عثمانلی نامنه ضبط اولندی . حمد خدا حقیرک دخی بوجنکده
 الیه یدی عدد غلام ، و اچ عدد پنجه آفتاب قزلر ، یدی مجار ، اون تفنک ،
 اون یدی عدد کوموش تیبی ، برکوموش خاچ ، ایکی کوموش مجار طرزلی
 اوزنکی ، برکوموش قذح و پنجه بومقوله شیلر کیردی ، حمد خدا سلامتله
 قوشمزه کلدک ، حالا قریم تاتاری آراسنده بو حربه « ارکک مجار سفری »
 دیرلر . حتی برتاتار بایلق صاتوب مالنی میراث ییدی چلبی کبی صرف
 ایله سه « کشی ، سن ارکک مجار سفرنده بای اولمش سین ! » دیو ضرب مثل
 ایدرلر . تا بودرجه برغیمنت سفر اولوب بوسفر غیمنتدن صوکره بانچه
 سرایک اکثری اولرینی قیرمزی کیره میت ایله اوردیلر ! اولجه اکثریا ساز
 اورتولی اولر ایدی . خدای لم یزل قریم دیارینی دهازیاده معمور ایله زیرا
 کان مجاهدین فی سبیل الله در . خلاصه کلام بوحقیر پرتقصیر یکرمی التی
 سنه دنبری اون عدد صف جنکنده بولنوب و عثمانلی عسکريله اون بر عدد
 قلاع عظیمه محاصره سننده ایش کوردم ؛ برکره اوزی قلعه سننده محصور
 اولوب قازاق ایله بیوک جنک ایتدک ، بهادر کرای ، اسلام کرای ، محمد
 کرای خانک قالدقایلغنده ، سبحان غازی ، سفر اغای غازی ، قرداش اغا
 وسائر لریله یدی سنه قریم دیارنده بولنوب التمش بر کره قریم عسکريله بش
 باش و چاپوله کیروب بو یوک و صابیلی کونلر کیردم . بو قدر اوروشلرده بوارکک
 مجاری سفرنده کی تاتار عدو شکارک رستانه ، دایرانه ، شجیعانه قیاق جنکنی
 کورمه مشدم . اما آرادن ملعون راقوفچی قرال « سزه امداد کتیره یم . »
 دیو نزا کتله فرار ایدوب یرینه وزیر (کیمیناوش) مجروحاً کرفتار بند

بر عالی جنك پرخاش و بررستمانه صاواش و دلیرانه اوغراش اولمشدرکه :
 جنکیز خان ، هلاکو خان ، تیمر خان ، طوختمش خان ، سویمچی خان ،
 سنکلی کرای خان دن بری بویله جنك وجدال ، حرب نبرد قتال کورمامشدر .
 حتی کفارک میدانده نامدار قپودانلری و جنکه یارار نمسه سولطاطلری ،
 جمله قلوبانلری اول جنکده خاک ایله یکسان اولوب (کل شیء یرجع الی
 اصله) سرینه واصل اوله رق یرلری درک اسفل اولدی و بقیه السیوفی
 اورته یه آلوب طوپه طوتلمش مایمونه و اوقه طوتلمش خنزیرله دوندردیله .
 اول قدر بنی آدم قتل اولندیکه دم بنی آدم نهرلر مثالی جریان ایدوب
 حیاتده اولانلری (یالیتی کنت ترابا) دیورچا ایدرلردی ! بوصاواش
 پرخاشده حددن بیرون و قیاسدن افزون مجار دندان تیغدن کچدیله .
 ایکی دریا مثال عسکری طوپ و تفنک صدا سنندن و اوقلر خیشیردینسندن ،
 بنی آدم ولوله و غاغله و جغجغه صداسی و آتله کیشنه ییشندن جهان ولوله ناک
 اولدی . کرد سیاه ایله روی شمس آتش تابک تاب و توانی قالمیوب بارود
 سیاه دودندن مهرمنیرک یوزی کشفات باغلا دی . بو جنکده له و قزاق
 عسکری بی حد و پایان مال فراوان آلوب ذی روح قسمی ایسه تاتار
 صبارفتار آلدی ، یکریمی یدی بیک آت و قاطر و قرق یدی بیک اسیر آلوب
 سکسان یدی بیک کفار میته سی یوزی قویوده پست پایه یاندی . آرقه لری
 قلیچ ایله چزوب عدو حساب اولندقده سکسان یدی [*] کفار قتل
 اولندی خان قاضیسی سچلنده مرقوم اولوب اسراسی دخی باپسته و دلخسته
 طوردیله . بری طرفدن تاتار عسکرندن ده یدی یوز آدم جام شهادتی
 نوش ایدنجه نعلشیرینی طوزلایوب صالدر ایله قریمه کورتوردیلر اما له
 قزاق و سائر امداده کلن کفاردن یدی بیک آلتش بش قدر جان خاک
 هلاکه سریلدی . اول قدر مال غنائم اولدی که هر تاتار قوناق قوناغه ایشیه
 طیقیه و طنزلیله کیتدیله . بو جنکده قرق بیک بو جاق تاتاری خان عالیشان ایله
 همغان اولوب مغتم اولدیله . حتی بو طابورده آنان سکسان بیک آرابه لر

[*] غایبا سکسان یدی بیک دیمک ایستور .

دیوب « مال ویره لم وطنمزه کیده لم » دیرکن همان بر کره تاتار عسکری ایچندن صدای الله الله اوج آسمانه پیوسته اولوب جمله امداده کن له وچه واسوج وقزاق عسکریده آتلاندیلر . آت باشی برابر اولوب خان بو حالی کوردیکی کبی « من عندالله خیر ایسی اوله » دیوب خانک ایچ اغلری حقیر ایله فتح شریفه مداومته ایکن جمله جیوش موحدین آت باشی برابر طابورک طوب آلتنه قریب وارلدقده یوزبیک تاتار یایلرینک چیله لرینه ایکشیر اوچر طابور اوقلری کزلیوب شصت بر قبضه چکوب طابوره دوغری شصتله کشاد ویردکارنده ایکی کره یوز بیک اوق باران لغت کبی طابور ایچره یاغدی نیجه بیک اوقلر عریان آتله کذر ایتدکده آتله آدمله دپمه اوروب آتله قاجوب آدملی دپوب ایصیر لر دی ، مجارلرک کله لرینه اوقلر لاله کبی قوناراق درون طابورده برغریو و فریاد قوپدی . له کفاری دخی یدی قولدن طابور ایچنده بال میز طوب کوبلری اورارق ، بزه امداده کن قزاق دخی طابور ایچره قورشونی یاغدی ررق ، بر حال پرملال اولدی ، سنه ۱۰۶۷ ذی الحججه سنک یکر می اوچنجی کونی طابور ایچندن مجار جنکه آهنگ ایدوب بریالم قورشون و بریالم طوب آتوب طرفیندن اوچ ساعت جنک عظیم اولوب بارود سیاهک دو مانندن کوز کوزی سچمز اولدی . طشره دن صدای الله الله ایله جنک حربی افراسیابیلر و طابور ایچندن « یازورژ یازورژ ! » صداسیله ناقوس و تورومپته بوریلری صداسی اوج آسمانه پیوسته اولوب بو آراده نیجه بیک جان اجل جامن نوش ایتدیلر . بر کره همان تاتار عسکری اول طشره امان ایله چیقان قرال زاده لری قیدوبند ایله آلوب طابور دن کیرویه یان ویرنجه طابور دن کفار بو حالی کوروب همان اولوسی دیرسنه بینوب طابور دن جمله بال میز طوبلریله یازورژ یازورژ دیه رک تاتارک آردی صیره قوشوب صحرا یه چیق دیلر . کیرون قزاق وله عسکری طرفه . العین ایچره طابوره قویولوب غنیمته باشلادیلر . همان تاتار بر کره « دونوک ییتر » دینجه العظمه لله مجار کفاری طابور دن چیقمش بولندی ، میدانده قالب کو پک جنکه باشلادیلر . کامل بر ساعت نجومی هجوم واقدام تام ایله

منع ايدوب دونديرهلم ايلکزه ، ولايتکزه کيدهسکزه والاسزه امان وزمان ویرمیوب بوکون یارین برعظیم جنک ایدرز « دیدکده کفار عناندنه مصر اولوب ایدر » خانم ، ابتدا کوپرولی اکری پاشاسی ایکن بزم راقوچی قرال ایله خصم ایدی شمدی وزیر اولوب انتقام می آلمق ایستر؟ لطف ایله خانم جنابکزه اون خنطو آراهه غروش و عثمانلی یه اون آراهه آلتون و کوپرولی یه بش آراهه آلتون ویرهلم ، غیری یحساب هدایالردن ماعدا هر سنه له مملکتندن خزینه عثمانی یه بشر بیک کیسه ویرهلم. بز شو له دیارینه ککشکن بوش کیتمیوب الوو تختن و دانشقه تختن و قراقو ولایتی تختلرن فتح ایدوب هر سنه آل عثمانه بشر بیک کیسه ویره جکیزی دردولته عرض ایدیکز « دیو خان حضر تارینه آتی ساعت نیجه یوز بیک شیلر عرض ایلدیلر . اصلا کفارک اقلقه وبقبه سنه قولاق طوتمیوب سهل استمالتر ویرر شکلنده اولوب کلن قسیس و متروبولیدلری قوغدی. راقوچی خواب خرکوش و بروب اورته لنی خالی بولنجه کیملر ایله آدم لری حاضر لایوب کلن امداده قارشو کیدرم دیو قرق الی مقداری یارار یوناقلر و یارار قاتانه آتلیله کیملره بنوب فرار ایدر واردلک سیکل دیارینه جان آتار . علی الصبح کورورلرکه طابور ایچندن راقوچی قاجمش ! جمله کفار بریره کلوب مشاوره ایدرلر « جمیع فتنه وفساد بزم راقوچی دن ایدی ؛ ایشته اوقاچدی ! شمدی کیمک ایچون جنک ایدلم و بو آچلنی چکوب قیریلالم. ناتار خانه، قلقای سلطانه، نورالدین سلطانه ویالی اغاسنه و سائر ایش ارلرینه مال فراوان ویرهلم، وطنمزه سالمین وغانمین کیدهلم» دیو بورای و تدبیری مستحسن کوروب یتمشیدی قلعه صاحب لریله و نیجه اوک کیدن پاپاسلرینی و اون یدی قرال زاده لردن اولو (شلوم غرغر) ی (بارچای قرال) ی (اپو بیجال) ی (ردی اشوان) ی قشه صاحب ، حسوار صاحب ، صقمار صاحب ، اجتوار صاحب ، ظلومی اوغلی ، بتلن غبور اوغلی ، بحار اوغلی ، بارقوچی اوغلی [*] بونک امشالی قرال زاده لری ، سائر اشبه متعددری هدایالریله خانه امان

[*] بوسملر کورلیدی درج اولندی . دوچار تحریفات اولدقلری آشکاردر .

آرالزینہ قزاق تفکیکچیلری مالامال متحصن اولدیلر . زیرا بو قزاق قومی مقمدا له قرالینک رعایاسی ایدی . خانه قرنداش اولمغله خان ایله قزاق بدی ییل له مملکتی اوروب آبادان یر قومادقلرندن انکچون قزاق لهدن خوف ایدوب اطرافلرینہ طابور چاتوب ایچنه کیروب لهدن امین اولدیلر اماینه بربرلرینک عدوی جانلیدر . بو حالی طابوردن بحار بخار کورددی . کوندن کونه طشرده عسکری بی پایان اولوب غنیمت اولده ، کندولرینہ امداد وذخیره کلیوب حط غلا و آچلقدن هلاک مرتبه سنه وارمهده ! آخرکار جمله بحارلر راقوچییه واروب « حالمز آخر نه اوله ؟ ایشته درت یانیزی قات قات دشمنلریمز باغلادی . طابور ایچره اهل وعیاللریمز آغلادی ، آخر حالمز نیه منجر اولور ؟ » دینجه همان راقوچی لعین « ایشته بکا له جانبدن مکتوبلر کلدی ، التمش بیک اردل عسکری قرق بیک سیکل عسکری ویکرمی بیک حایدوشاق قومی عسکری واون بیک سازمجازی عسکری صباحین کلیورلر . عیسانک امریله آنلر امداده کلنجه برکزه طشره چیقوب له و تانار ایله برجنک عظیم ایدرز یانخت اوله یا یانخت اوله ! دیو بونلره تسلی خاطر ویروب اولکیچه ملعون راقوچی طابورینک برجاندن آدملر کلدیکی کورلدی . اول آن اونیدی جان ترسای دشمنان طابوردن « امان الامان ای کزیده آل جنکیزیان خان عالیشان محمد کرای خان » دیوب طابوردن پاپاسلری و بطریق وقسیس وربهانلریله حضورخانه کلوب اللرنده امرلرینی ابراز ایدوب ایتدیلر « پادشاهم بزم راقوچی قرالیز آل عثمان پادشاهنه مطیع ومنقاددر . بوامر شریفی بویی اگری وزیر اعظم محمد پاشادن ایکوز کیسه آلوب آل عثمانه خوتین قاعه سنی ویرمیوب عصیان ایدن له قرالی حقندن کلوب پای تحتی آلوب اردل ولایتی کبی مکّه ومدینه وقفی ایتمکه سفره امر پادشاهی ایله کایردک امر سزک » دیو خاموش باش اولدقلرنده همان خان حضرتلری بیوردیلرکه : « بویی اگری محمد پاشا شمدی معزولدر . شمدی بویی طوغری و دیشلری اگری کوپرولی محمد پاشا دوریدرکه حکم آنلرکدر ، بنی تانار عسکریله و ملک احمد پاشایی آل عثمان عسکریله سزک اوزریکزه کوندردیکم سزی له تختنه او طورمه دن

بيلريمزه وبرجکريمزه وشوره ومرزالريمزه وقارت کشيريمزک بتينه بکزينه نه يوز ايله باقلم؛ اللهدن روا اولمى؛ ايمدى خانم بز بوکون ياريمزده قريلرمز، البته شو طاבורده کى قاوورنى صوقامز، باريمزده قاوورى طلاوه اوروب دو يوم اولوب باي کشى اوغلنده قريمه کيتهميز « ديدکلرنده خان « قراچيلرم، وای قوشدالرم وقرداشلرم آنيقماک (يعنى عجله ايتمک) آقرن آقرن ايدک آتلاماک شالله دو يوم بولورسکز « ديو جمله عسکره رجا ايتديلر. آنلر دخى خانک رجانى قبول ايدوب هرکس قووشلرينه کيتديلر. حکمت خدا اولکون له قرالندن خانه اللى آرابه هدايا واون آرابه کيسه وبيک آرابه ذخيره ايله ولايت قراقودن ودانسقه دن واسوج قرالندن وچه قرالندن واسلوونيا بانندن وقرول بانندن، طوت بانندن واون ايکى بوى قزاق خطمانلرندن وله قرالنه تابع امت محمدن، ليقه قومندن الحاصل قرق بوى بکلرى وقراللى وخطمانلرندن يوزيتش بيک آدم له قرالى طرفندن خانه امداد ايله يتش پاره باليمز، قومبورنه وهاوان وشاهيلر وصالچيمه طوپلر ايله عسکر پرسلاح کلوب آنلر دخى تاتار چوره سنده مکث ايدوب طاבורى احاطه ايتديلر. اما معناً تاتار عسکرى طاבורده کى کفار ايله طشرده کى له کفارى آره سنده قالدیلر. لکن خان حضرتلرى غایت بصيرت اوزره حرکت ايدرلردى زيرا (الكفر ملة واحدة) در. بلکه کفارك ماینسلىرى متحد اولوب تاتارى اورته يه آلوب اورهلر ديو کافرندن احتراز اوزره اولديلر...

ايرتسى کون قرداش قزاق، بره باش قزاق، اندريا قزاق، پوناقالى قزاق، زپوروسق قزاق، اخلنج قزاق، چوچقا قزاق، وشرمت قزاق، سرکه قزاق الحاصل قرق کونه قزاق قومندن سکسان بيک عدد صافى آتش تفنگ انداز خانه امداده کلوب مجار طابورينک جانب غر بيسنده نهرک اوته طرفنده مکث ايديلر آنلر دخى طرفه العين ايجره روى زمينى کوستبيک کبى قازوب طابور عظيمى ايجنه آلدیلر واطرافنه قره قوللر قویوب راقوفجى طابورينه حواله برباير اوزره برقات خندق کسديلر، قرق اللى طوپ ايله طابيه يابوب يدى بيک عدد آرابه لرني کندو طابورلرى اطرافنه زنجير ايله باغليوب

کونه شیرینلوب طیور و زنبور عسل کبی او چارلردی. اما بر طرفدن طابوره هجوم ایدمه مزلردی. کفسار دخی جانلری خوفنه دوشدیلر و کرداب غمده قالب شاشدیلر و طابور ایچره بدرایجه دن کندولره سینکلر اوچدیلر. « واردل طرفدن کندولره ذخیره کله » دیو منتظرلر ایکن اول جانبک دخی هر درختی سایه سنده تانار ایله له و قزاق عسکری کمین کاهلرده پنهان اولوب امداد و ذخیره دکل بر قوش بیله اوچورمازلردی و کلن کافرلری کرفتار بندکریان ایدوب قاچیرمازلردی. زیرا بوقدر بیک دزد، چاپک تانار عدو شکار دستندن کفار رها بولیوب طابور ایچره آتلرینی و کندو اتلرینی یمکه باشلادیلر. بش کوندن سوکره کندو لاشه مرده مردارلرینی دخی یمکه باشلادیلر. آخر ۱۰۶۷ سنه سی ذی الحجه نك یکرمنجی کونی قریم خانی محمد کرای خان سکسانیدی بیک تانار صبارفتار عدو شکاردن قوم شیرینلی و منصورلی و سنجونلی و اراقلی و دایرلی و اولانلی و اوزاقلی و بادرانلی و نوغایلیدن و اورمینلی و یمان صداقلی و کور یوسف بیلی و ارسلان بیلی و خوبان الی و نوروز الی و دوی الی نیچه بونک امثالی تانار قومندن پرسلاح یکتیلر ایله کلوب نورالدین سلطان ایله استقباله چیقوب خانله بواشوب ملک احمد پاشا اقدمزک مکتوبلرینی خانه یوروب سلامنی تبلیغ ایتدک. خان حضرتلری حقیری قپوسنه آلوب شب و روز شرف صحبتلری ایله مشرف و مصاحبتی خدمتمنده بولندم. بوسفر مسرت مأثرک جمله احوالنه واقف اولدیغمز اوزره اوصافی تحریرینه جرأت اولندی: همان اول آن خان حضرتلری بوقدر بیک تانار عسکر یله اطراف طابوری قات قات احاطه ایدوب بزمله کلن تانار عسکری تازه جان بولدیلر. اما کافرک باشلرینه طابوری طار اولدی. همان اول کون کفار دوزخ قرارخانک دریا مثال عسکر ایله قریمه دوزر شککنده اولدوقده جمله جزیره قریمک قره چی خاقی شپرتماقلقرینی طاشلیوب خان الاجغه بیغیناق ایدوب « چلوچلو یمان یمان خانم » دیو فریاد ایتدکلرندن خان « ندر قره جیلرم ، ندر قزاق قرداشلرم ؟ » دیدکده جمله لسان تانار ایله خانم « بوقدر جلدرد درد بلا چکهلم شمدهی مالدن و جانندن اولهلم طیوم یولندن قریمه نیچه یاروب

کوردی : عسکر تانار ایچره نه قدر صلب سیاستدن رها بولمش شقی ولد
 زناى چست وچاپک وچالاک دزدان وعیار په‌لوان بیکیتر وار ایسه آنلری
 قاتنه چاغیروب هزاران وعدلر ایله آنلره استهاتلر و یروب « طابورك درونندن
 رندانه و مردانه‌ک ایله برقاچ‌دل کتورورسه کز سزه شوقدر احسان ایدرم ،
 دیوب نیچه انعاملر دخی ایتدی . همان درون عسکردن اوچیوز عدد عمرو
 عیار کوچکلری شب روانی اثوابلرک کیوب کمیسى امداده کلیر شکلنده مجار
 دیلندن فصیح و بلیغ بیلنلر ذخیره کتوروب کمیسى دینلوب ، کمی لهدن
 قاچار شکلنده الحاصل اوچیوز عدد فرزند عیارلر بر کونه شیطنت ایله او
 شب مظلومه قول ، قول طابوره بر لعب ایله کیردکلرنده طابور ایچره بر
 غریو و فریاد قوپوب صباحدن کفار دوزخ قرار ایچره برواویلا قوپدیکم
 تعبیر اولماز . علی الصباح آنی کوردک اوچیوز کشیدن یدیسى غائب اولوب
 ماعداسى بوقدر مال غنایله یتش سکز عدد کفاری پابسته و دلخسته قیدوبند
 ایله حضور نورالدین سلطانه کتیردکلری کبی کمی کافر سرخوش و دلفکا ،
 کمیسى داروی هوشبر ایله پرافکار یاتارلر ، نیچه سنی تلماشلر یعنی ترجانلر
 سوبلدوب طابور ایچره ایکی کره یوز بیک کفار و سکسان یدی بیک یایا تفتکی
 اولوب ذخیره‌لری قالمادیفی خبر آنوب جمله سنک کله‌لری تنلرندن جدا
 اولسدى . تکرار طابورك آلتنه دخی یقین واریلنجه آنجق طوب یتشر
 اولدی . دریا مثال عسکر اسلام طابورك جوانب ار بعه سنی قات قات
 قوشاتدی . اما نهرک قارشو جانبنده بزم امدادمزه کلن کفسار له و قزاق
 غافل یتارلردی . اول کیجه طابوردن کفار اوچیک عدد طوب چکن
 جاموسلرینی بوغاز آغرانی اولماسون ایچون قسولری آچوب طشریه
 سورنجه ، در آن جمله سنی تانار یغما ایدوب پیشورمدن چکه خواره کچیردیلر .
 حقیره ده برصغیر پای و یروب بز دخی پیشوروب خورلادق . حکمت خدا
 اوچ کون اوچ کیجه ده کفسار طابور ایچره فرضاً او یله اولدیلر که خندق
 ایچندن برکافر قره باش قالدیروب قره شاپقه سن کوسترمکه قادر دکل ایدی .
 بو حال ایله ذخیره مضايقه سندن حاللری دیگر کون اولوب عسکر تانار کوندن

بر اورمان ایچره مشاوره ایدوب ابتدا تانار خانه ثانیاً حوتین آلتنده ملک احمد پاشایه و ثالثاً له قرالنه مکتوبلر یازیلوب ذی الحججه نک اون بشنجی کوننده « طابوری صحراده بر اقبوب بزه امداده یتشه سکز » دیو نیجه چتال آتلی شاهبازلر کیتمهده ؛ بری طرفده بالمشاوره یکدل، یک جهت اولنوب طابوره صاریلوب محافظه ایتمهکده عهد ایتدیلر .

محاصره طابور راقوچی قرال — ۱۰۶۷ سنه ذی الحججه سنک اون بشنجی کونی وقت سحرده نورالدین سلطان ایله یالی تاتاری وله امدادی وقرداش قزاق ایله براوغوردن صحرا اورمانندن چیقوب الله الله صدایی اوج آسانه پیوسته اولوب جمله غزات برق هاتف کبی آت بر اقوب جمله عسکر ایله راقوچی قرالک طابورینی محاصره ایلوب الارجه مکث اولنوب اولکیجه اطراف واکنافه قره قولو قویوب آسوده حال یاندق . اولکیجه طابور ایچره کفارک بر حرکت حیلله وشیطانت ایتمهده جد وجهدلری وار ایدی که صباحه دک راحت اویقو کورمدیلر . علی السحر اولدی . بر مرتفع یردن طابور محلنه نظر ایتدک طابور خندقدن طشره ایکی قات خندق دها قازوب جریان ایدن نهری خندق ایچنده آقیدوب خندقلر اوکنه نیجه کره یوز بیسک خرده قیولر قازوب آرارلینسه چرخ فلکلر وشرانپا وبارمقلر و نیجه کره یوز بیسک آرابه لرک تکرلکلرینی بیره دوکش وچالیلری و نیجه کره یوز بیسک داللی و بوداقلی درخت منتهالری پچارز ایچون یره دوکش و بش یرده آسه جسرلر ایدوب اطراف طابوره اونبر یره طاغلا کبی طوپراقلر بیغوب عظیم طابیلر انشا ایدوب هر طابیه قرقر الیشر یاره بال یمز طوپلر قویوب هر جانبده هاون خبیره لر حاضر ایلمش و خندقلردن طشره پوسکورمه باروتلی انملر آتمش . الحاصل جمله حیلله و خدعه ایله انشا ایتدیکن تعریف و توصیف ایتسک بشقه بر طابور نامه اولور . خلاصه کلام بو طابوری کامل ایکی کون محاصره ایدوب نه بر باش و نه بر دل آلتیق ممکن اولیوب بر طریق ایله بر ظفر بولتمادی . آخر الامر نورالدین سلطان کوردیکه کوندن کونه ایش کبرو قالیر ؛ آخر بو رأی و تدبیری مستحسن

وقوم له آلوب نهب وغارت ایتدیلر . زیرا عهد امان و یمین قرآن آنک اوزرینه ایدیکم مال وجان مقوله‌سی ناتارک اوله ، سائر کله پیر اثواب صوکره لهک وقرنداش قزاغک اوله . آندن بر ساعت ایلری واروب صحرای پورازده بر خندق طابور یری کوردک که درت قات خندق عظیمکه خندقک عمقنه آدم باقه‌ماز مکر راقوفجی قرال اوچ کون مقدم قونوب قازوب قالقوب (الوو) قلعه‌سی آلتنه کیتمش . همان نورالدین سلطان اوت اغاری و بالجله ایلری کلنلری چاغیروب مشاوره ایلدی . جمله یمین بالله ایله چاپول جیوه رجک اولوب له و قزاق عسکری دخی صالت اولوب آتلا و آرابلر ایله سکیرده چک اولملرینه قرار ویرلمش بونک اوزرینه فاتحلر اوقونمشدر . « متوکلاً علی الله نیت غزا » دیوب سکسان یدیبک قریم و بوجاق تاتاری ایکی کره یوز بیک آتلا ایله یورومه به باشلاینجه توز دومان اوچ آسمانه پیوسته اولمشدر . آتلا آیغنی آلتنه راست کلان اغاج کولکری صوفی مسواکی کبی تفتک تفتک اولمشدر . اللهم عافنا بر آدم آتدن تکرانسه اول آن آخرته اولاقلق ایله کیدیشیدر . زیرا اوله یر چاپول جیوه رلدیکی محل ناتارک محشردن نشان ویریر بر کونیدر . طقوز ساعت سکیردوب آلتی قوناق یر آلتدی . قلعه الوو پیشکاهنده کی صحرایه واصل اولندقه آتلی سهل چایلرل اوزره صالیویروب عسکرلر آزقلرین چیقاروب و آت سودلرینی صاغوب نوش ایتدیلر . کیروده کی امدادمن دخی کلدکلرنده همان سلطان نفیرلری چالوب ینه چاپوله سکیردوب طقوز ساعتده درت کونلک یول کسهرک بر صحرایه واردق کوردک که العظمة لله اول صحرای لاله زارک هراوتی باشنه بر آدم جمع اولمشدر . دائراً مدار اطرافی ایکی کونده دور اولتماز بر طابور عظیمدر که جوانب ثلاثه سی قات قات خندق عمیق و برجتهی نهردر . راقوفجی قرال ایکویوز بیک عسکر ایله بو طاבורه متحصن اولوب اطرافنه خندق طوپراقلی اوزه یتمش سکسان بیک آرابلرن بربرلرینه زنجیرلر ایله باغلیوب طابورلر چاتمش و طابورلر ایچره طعاملرینک دخانلری اوچ آسمانه چیقمش . بو حال اوزره نورالدین سلطان بزم طاבורی آله‌رق کتوروب

اشکال قلعه اشجهرز — اول و آخر له قرالنکدره اماقراقو ولایتی خاکنده واقع اولمش کرماندر . قلعه سی برصحرای لاله زارده نهر اشجهرز ساحلنده در نهر اشجهرز قراقو طاغرنندن کلوب بو محلدن عبور ایدوب اوزی یه برقولی نهر طورله یه مخلوط اولور . بو قلعه شکل نمحسده طوغله بنا ، بش طاییه لی برسور رعنادر وانجق ایکی قپوسی وار و اطرافی صولی و بطاقلق خندقدر . درون حصارده بیک عدد تخته وساز اورتولی مکلف کفره خانه لری واردر . جمله یوز دکان و اوچ عدد معظم کلیسامی واردر . و دائراً مدار جرمی کامل درت بیک آدیدر . و قبودانی سلطانه هدایالر و یروب ایدر « مدد پادشاهم ، دونکی کون راقوچی قرالک سزکله چاشتی کلوب راقوچی یه « تاتار کلیور » دیو ایلغار ایله خبره کیدرکن چاشتلیری طوتوب سویلندم « راقوچی بو محله یدی قوناق الوو ولایتنه قریبدر » دیدکده قلعه من آلتنده چاشتلیری اولدوردم راقوچی یه خبر وارمایوب آنلر سزلردن غافلدردر . یوری خانم یتش ، آنلرک آنلری یورولمش و آدملری آچلقدن قیرولمش ، دیو قلعه قبودانی سلطانه بویله مفرح خبزلر و یردی قلعه دن اون طوپ ایله اوچ بیک عدد کزیده له عسکری امداد و یروب بو محله له قرالندن دخی سلطانه وافر هدایا کلوب « سلطانم بز دخی سکا یوز بیک عدد عسکر ایله امداده وارمق اوزره یز » دیو خبر کلنجه هان سلطان جمیع زمانده تاتار عسکری کیجه یورومز ایکن همان وقت غرو بده نفیر افراسیابلری چالئوب جانب غربه اولکیجه ماهتابده سکیدوب ینه افلاق و بوغدانن راقوچی کیدن امدادلر نیجه مال و برقاچ بی مجال کفره براقشالر . آنلری سویلدوب کله پاچه ایدوب کچدک . تا صباحه قدر ایلغار ایله یورویوب علی السحر یول اوزره افلاق بوغدان کفره لری جبهه خانه و طوپلرینی براقشالر . آنلری بوله قبوداننه و یروب دها ایلری سکیدره رک یول اوزره اون بیک مقداری افلاق بوغدان جنود جنبلرینه راست کلدک . طرفه العین ایچره ایچلرینه تاتار عسکری آج قورد کچی کیروب امان وزمان و یرمیوب جمله سی شمشیر آتش تابدن کچدیلر . جمله آنلرینی و کمرلرنده اولان ماللرینی تاتار عسکری آلوب سائر مال غنایملرینی قوم قزاقی

آنی کوردک که نورالدین سلطان قرق بیک قریم عسکریه نمایان اولدی .
 بزسخی قرقیدی بیک عدد بوجاق تاناریله آتلانوب استقباله چیقوب فی الحال
 ایکی عسکر بریره جمع اولدی . یالی اغاسی وحقیر آتلمزدن پیاده اولوب
 نورالدین سلطانک پای سمندینه یوزلر سوروب ینه آتلمزده سوار اولدق .
 سلطان ایله حقیرآت برابر اولوب نیجه کلاتر ایدهرک ینه صحرای پودهایچسده
 قرآر ایتدک . .

دربیان ملاقات نورالدین سلطان — نورالدین سلطان یالی و جمله اوت
 اغالریله مشاوره ایدوب بوسحراده مقدما بزمه ساکن اولان قرق بیک له
 قرالی عسکری و نورالدین سلطان ایله کلان قرق بیک عدد قرداش قزاغی
 ویکرمی بیک عدد نورالدین سلطان ایله قولاغوز اولوب کلان له عسکری
 جمله بریره کلدکده یوزبیک نصارا اولوب بشقه قونوب آنلرک دخی خطمانلری
 وبویارلری و غرافلری و جمله ایش ارلری نورالدین سلطانک الاجه سنده
 مشاوره ایدوب ککشلرینی بریره قویوب علی الاتفاق « راقوچی بی له ولایتنه
 قومایوب دخی اردل ولایتندن چیقارهرق یاچیقمشسهده راست کلدی کمز
 یرده باصلم » دیو اتفاق ایله صحرای پودهایچسده کوسلر و نغیر افرا سیابلر
 چالسوب کفره طرفندن دخی ناقوسی وار غنون ودانکی لر چالمنشدر . اولا
 پودهایچسدن قالدیدیغمز کون جانب شماله یدی ساعت چنزار ووادیلرده
 کیدوب (اشجهرز) قلعه سنه واردق .

اوصاف قلعه اشجهرز . — بوقلعه عساکر اسلامی کورنجه عظیم طوب
 شادمانلری ایدوب زیر قلعهده مکک اولنوب کیروده قالان قرق الی بیک
 آرابلر ایله بزه امداد کلن کفره دخی کلوب قره باخور کبی قره چادرلرله
 قونوب طرفالین ایچره اطرافلرینه طابور خندق قازمغه باشلادیلر . مکر
 راقوچی قرالک اردل مملکتندن چیقوب کلدیکنی خبر آلمشدر ، کرچه تاتار
 عسکری دخی خبر آلدیلر اما جمله من یاغمورلقلمزدن چادرلمزی قوروب
 دونلمزی چیقاردق و جمله آتلیمزی صویوب آرقانلرله چایلرله صادق .
 آنلر دخی بزم کبی راحت اولدی .

مالکدر . و بیک عدد تخته شنیدره اورتولی معمور چارشو و بازارای مناستر
پلانقه در . آندن ینه بویراز سمتنه کیدوب پلانقه یه واردق . بوده له قرالنه
تابعدر . آندن ینه بویراز طرفه کیدوب قلعه (پودهایچسه) یه واصل
اولدق . اول و آخر له قرالی حکمنده بر قلعه عظیم و شهر قدیم و معمور
و عزیز بردیار بندر آباد در . بو شهرک جمله عمارستانک اندرون و بیرونی
سراپا طاش کارگیر بنا بر قلعه زیبادر . اما عسکر تندلکی ازدحامندن
دائرآ مدار جرمی و قاچ قپوسی اولوب قاچ کوشه قلعه اولدینی معلوم
دکلدر . اما حاکی له قرالی وزیریدر که بش بیک جنک آور توفنکلی نمسه
سولطانک ییاسنه و اوچ بیک آنلی عسکره مالکدر . بو قلعه ایچره چوقه
ایشلر عنقا یهودی و ارمنی رعایاسی پک چوقدر . بو شهر ایچره جمله درت
بیک تخته اورتولی کارگیر بنا سراپلری واردر . و ایکی بیک عدد دکانلره
جمله عورتلر او طوروب متاعلرک ساتارلر . و طقوز عدد مکلف خانلری
و اوچ عدد برکونا صوبالی حماملری واردر . شهرک ایچی اولقدر
پاکدر که قورنه سراپی یولی سراپا قرمنی طوغله دوشه لیدر . جمله صغیر
و کبیر یکرمی عدد معظم کلیسالی واردر . جمله اشالقه قرال دیریدر .
باغچه سنک حدو حصری یوقدر . جمیع میوه اولور اما خورما ، انجیر ،
زیتون ، لیمون ، طورونج و ناروی اولساز . برا قیش کانیدر . اقلیم سادسک
وسطنده واقع اولمشدر . لکن آب و هواسی معتدل اولدیغندن محبوب و محبوبه
لرینه نهایت یوقدر . جمله قیزلری آچیق باشلی ، سیاه صاجلی ، الوان حریر
خلعتلی و قفتانی و قبادی صاری پابوچلی اولور . نصاراسی سمور قلیاق
کیوب جمله اباسلری الوان چوقه و الوان کودری آلتون و کموش دوکمه لی
دولمه لر کیوب زنار قوشاق و حریر قوشاق قوشانیر ، اباس پاک
نصاراسی واردر . شهرینک ممدوحاتندن الوان شایاق و سایه و دیمی چوقه لری
و بیک کونه راقیلری و پینزلری و از جمله بیاض اکمکی مشهوردر . لکن
بو شهر طاغ اتکنده اولغله شهره حواله واردر . بر صباح وقتنده اول حواله
اولان طاعلر طرفه برتوز اوج آسمانه ظاهر اولوب طرفه العین ایچره

عسکری امدادہ کلوب جملہ کفار بشقہ قونوب بزم تانار عسکری بشقہ قوندی . اطرافزہ قوجیلیر قوردق بومحمدہ نورالدین سلطانک قلعہ اومانہ کلدیکی وقریم آغزنده اور اغاسی (قراش بک) قلعہ (برصلووه) کلوب قرق بیک قرداش قزاق ایله بیله کله جکی خبری کلدی . بزدخی اوچ کون اوچ کیجه قلعہ (اضباراش) آلتندہ مکث ایدوب قلعہ بی سیر و تماشای ایتدک . بر سحرای محصولدار ایچنده شکل مقوس ، شدادی بنا بر قلعہ رعنادر . اوچ قپوسی واردر . ایچ حصاره کیرمدم . اما واروشی جملہ اون دیرسک قله طایبه لردر . و خنده قی آلچاقدر اما پاکدر . و ایچی یطاقدر . جبه خانه سی و مفرت طوپلری واردر که برر برر تماشای ایتدک مانع اولمادیلر . اما قازاقلرک تماشای ایتدکلرینه له عسکری رضا ویرمز لردی . وغایت مصنع کار کیر بنا سیرایلری وار . لکن جملہ شنیدیره تخته اور تولیدر . قبودان خطمانی یالی آغاسنه قلعہ خارجنده ضیاققلر ایدوب وافر هدیا ایله یکر می عدد پاک مجار اسیرلری ویردی . اوچنجی کون جملہ له عسکری و بزم تانار عسکری آندن قالقوب پویراز جابنه دوز اورمانلق ایچره کیدوب سکنر ساعتده قلعہ (کورلو) به واردق .

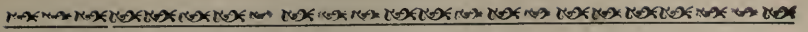
اوصاف قلعہ کورلو — بوقلعه قراقو خاکنده واقع اولمشدر . اما اول و آخر له قرالی حکمنده در . سنه ۱۰۵۴ تاریخنده اسلام کرای خان عصرنده قرداش قزاق بوقلعه بی خان قوتیله آلوب ینه له قرالنه ویرمشدر . قلعہ سی بر دوز سحراده چیت و اغاج پلانقه متیندر که ایچی ریختم طولمه یکر می آدم اینلی دیواردر ویدی کوشه ویدی بیک آدم جرمی واردر . جملہ اوچ قپوسی وار ایچنده آنجق بر عظیم (مناستری) وار کویا ایچ قلعہ در . و جملہ بیک عدد دکانلری وار طشره سنده بانچه لی برواروش عظیمی اولوب اطرافی داغرا مادار خندقدر . آندن قلعہ کورلو آلتندن قالقوب ینه جانب شماله برقوناق دوزده اورمانلق ایچره کیدوب (پلانقه بروت) داخل اولدق .

پلانقه بروت : بوقلعه نهر کنارنده ریختم طولمه پلانقه حصاردر . کار کیر بنا دکلدرد . اول و آخر له قرالی حکمنده خطمانلقدر که بیک عدد قوله

اغاسی قالقوب برکیجه آراده یاتوب علی الصبح وقت عصرده (قلعه بار) .
 واردیلر . حقا که سنک بار بر حصار استواردر . بودخی لهه تابع اعراب
 وصعب حصار مکرر در کیم جبهه خانه سی وشاهی وضرب زن طوپلری وار . طشره
 واروشی برساعت بطاق کنارنده اطراف واکتافی اورمانلی بر واروش
 عظیمدر . بر طرفی بطاقلق کنارنده صافی دوله ریختم پلانقه عظیمدر کم جمله
 ایکی بیک عدد تحتہ وسائر اورتولی اولردر . وسکز یوز قدر دکانلر واون
 ایکی عدد چاکلی مکلف کلیسالری وار ، بانچلری یحسابدر . اما قیش ولایتی
 اولمق ایله انجیر وزیتونی ، ناری اولماز . کرچه اوزومی اولور اما لذید
 وآبدار اولماز ، آندن قالقوب برقوناقدہ اورمانلری مبذول معمور قزاق
 وله قریه لرینی کچوب (پلانقه) یه واصل اولدق .

اوصاف پلانقه : بربطاقلق کول ایچنده برجزیره عظیمده برسواد
 معظمدر . کول کنارنده آینه صو اوزرنده تاقلعه یه کنججه اغاج جسرنک طولی
 ایکی ساعتدر . نیجه یردن جسرلری زمبرک ایله قالدیروب قلعه یی جزیره ده
 بر اقیلر . یاز کونلری تاتاردن اصلا باک و پرواسی یوقدر . اما قیش کونی
 کول طوکدقدہ نیجه کره تانار بو واروشی اوروب بش التی بیک اسیر آلمشدر .
 زراعت یرلری جزیره دن طشره ده در درون قلعه ده آنجق بیک او وار .
 التیوز قدر دکانی ویکرمی قدر دیری واردر . باغ و بانچمه دن آثار یوقدر .
 بورادن آرا یاتیسنده اورمانلق وچول و بانچمه ک قریه لردن کچرک (اضباراش)
 قلعه سنه کلدک .

اوصاف قلعه (اضباراش) : ایچ وطشره قلعه لری بیاض طاشدن
 اولوب نهر کنارنده مبنی برقلعه قوی و حصار استواردر . له قرالینک
 حکمنده اولوب کویا پاشا قدر . اوچ بیک پر سلاح عسکره مالک و درون
 حصارده ایکی بیک خانه طقوز کنیسه اوچیوز دکان واردر . بو محله له
 قرالندن یدی آرابه یالی اغاسنه هدایا و یوز آرابه ما کولات و مشروبات
 کلوب حقیره دخی « الهدایا تشرک » دیوب حصه مزئی و یردی . بو محله
 قراقو حاکی (وارشالقه) قرال جانبدن اوتوز بیک مسلح و مکمل قراقو

خاقی جملہ میوہ لری عربہ ایلہ قانچسہ کتورر لر . آندن بزینہ شمال جانبہ کیدرکن اون بیک عدد مساج و مکمل لہ عسکری تور و پتہ لرن چالارق آلتی بیک عدد عربہ لری وجہ خانہ طوپر بلہ بزم عسکرہ امداد کلوب یالی اغاسنہ واوت اغالرینہ ہدایالر و یروب راقوخی قرال اردلک سیکل ولایتندن چیقالی اون کون اولدی اغافل اولمایلم دیوب خبر کتوردیلر . آنلر ایلہ اول کیجہ صحرای بورہ نام محلہ یاتدق . اما آنلر تیز و بز لر صفای جاودانی ایتدک . آندن ینہ علی الصباح شمال طرفنہ اورمانلر و معمور قریہ لری سیرو تماشا ایدرک طقوز ساعتہ (قلعہ قانچسہ) واصل اولدق . جملہ لہ و تاتار عسکر یلہ آلتہ و اروب مکٹ ایتدیکمزده العظمتہ لله جوانب اربعہ سندن آدم کلہسی قدر کوللہ لر ایلہ بال یمز طوپلر آتوب مرغ سمندر وار آتش نمرود ایچندہ قالب شادمانلر ایدوب ایچریدن قبودانی بشیوز عربہ ذخیرہ ایلہ کلوب جملہ ہدیہ لرن یالی اغاسنہ تبلیغ ایلوب ینہ قلعہ یہ کیتدی .

اشکال قلعہ قانچسہ . — لہ لسانجہ «قانچسہ» طاش دیمکدر یعنی طاشدن مبنی دیمکدر . بانسی ابتدا نھر کنارندہ اوچ آسمانہ چیقمش جملہ کسمہ قیا خندق اوزرہ نیجہ لر لری ینہ کسمہ قیا دیوارلی حصین و سد متین و قلعہ استواردر کہ لہ ولایتندہ دکل بلکہ چہ ولایتندہ و اسفاج دیارندہ و فلمنک اقلیمندہ و آلمان طاغلرندہ بویلہ برسور قوی یوقدر . لکن ظالم قلعہ نک سہل حوالہسی واردر . اما اولطرفہ حائل قلعہ یہ عظیم حوالہ طابیلر یاپوب قلعہ اول حوالہ طرفندن امین اولمشدر . حتی آبازہ پاشا اوزی والیسی ایکن بو قلعہ یی تیش یدی کون محاصرہ ایدوب فتیح میسر اولدیفندن بدناملق ایلہ عودت ایدوب سلسترمہ کلدی . اما عثمانلی دریا مثال عسکر ایلہ کلوب محاصرہ ایتسہ ، تاتار عسکری امدادہ کلہ جک عسکرینی قوماسہ قحط و غلادن بامر خدا فتح اولوردی . اللهم یسر باخیر — بو قلعہ یی تماشا ایدرکن لہ قرالندن خبر کلدیکم «بزم عسکریمزلہ جملہ اسلام عسکری قالقوب (اضباراش) قلعہسی آلتہ طوغری کیدہ سکرکہ قریم عسکری دخی اولطرفہ کلک اوزرہ در» اشبو خبر کلنجه همان قانچسہ آلتندن یالی

مگر له قرالی طرفندن اون بیک له عسکری امداده کلوب حاضر ایمش
آنر بزی صول طرفزده کورینان قنایچه قلعه سنه کتورمیوب یلدز جانبنده
دوروزفقه ولایتته کتوریدیلر که نورالدین سلطان اول طرفده ایمش .

در بیان ولایت له حاکمان روس دوروزفقه : اولاً نورالدین سلطانی
شونده بونده راست کلیرز دیبه رک نهر طورله کنار یله جانب شرقه میال کامل
برقوناق اورمانستانده له عسکری اوکمز صیره قولاغیز کیدوب (راشقرو) به
کلدک . پلانقه راشقووه بانسی معلوم دکلدک . اما نهر طورله کنارنده غایت
معمور شهردر . آندن یلدز جانبته صحرا لر ایچره آبادان قرالر کچوب ایکنجی
کونده (موهیلو) . کلدک . اوصاف قلعه موهیلو : بودخی له ولایتده
دوروزفقه قزاقی حکمنده غنیمت ولایتیدر . اما ایچ قلعه سی برقیبا اوزره
طاش بنا برقلعه رعنادر . ایچنده اوچیک تفک انداز جنک آور قزاق عاق
وار . اما طشره واروشی نهر طورله کنارنده اوچیک ساز وتخته اورتولی
وچارشو وپازاری وباغ و باغچه سی معهور ومتین پلانقه آغاجلری آدم
قوجاقلیه ماز ایچی جمله ریختم طولی طوپراقلی پلانقه در . چارشو وپازاری
ومعمور خاچلی کلیسالی واردر . بورادن جانب شرقه دوز اورماندر ایچره
چمنزار یرلرده قطع منازل ایدوب برکیجه ده منزل صحرای زینه واصل
اولدق . بوراسی برعجایب اوتلو وچمنزار وصولو بر صحرای لاله زاردر .
آندن ایرتسی علی الصباح اون ساعتده گاه اورمانانقده وگاه قومسال اغاجسز
چمنزار یرلر ایله کیدوب قلعه زینه کلدک . قلعه زینک بناسی قراقو قرالنکدر .
نهر کنارنده ایچ قلعه سی اوج آسمانه برابر ایچن قیا اوزره شکل شمسده
متین ومستحکم طاش بنا برقلعه رعنادر . جبه خانه سی ومکلف طوپلری
واوچ بیک عسکری واردر . اما قنایچه حکمنده در . اشانغی واروشی غایت
بیوکلر جمله اوج بیک تخته وساز اورتولی اولردر ودرکیبرلری غایت
چوقدر . وچارشو وپازاری و اشانغی پلانقه سی اطرافنی صارب طاشلق یرده
وصارب خندقلی ویدی قپولی صارب واروشدر . باغچه لرینک حدو حصری
اولمایوب الماسی ، کرازی ، آرمودی ، اریکی فراوان اولدیغندن بوشهر

ديو نورالدين سلطانك مکتوبلری کلدکده همان قلعه حوتین آلتنده نفر
 رحلتلر وکوس حرکتلر چالئوب جمله غزات ایله جانب شماه آتی ساعت
 کیدوب بوغدانك حکمنده قلعه صوروقه واصل اولدق ، بوراسی نهرطورله
 کنارنده برکوچوک طاش قلعه در . واروشنده بيك قدر ساز اورتولی
 وکلیسالی و باغلی و باغچلی معمور قلعه در . صاغ طرفزده برقوناق بعید قالب
 بز جمله عسکرله حوتیندن آتی ساعتده منزل پلانقه رضوانچسه کلدک . بوراسی
 اول و آخر له قرالینك قلعه سیدر . آل عثمانه خدمت ایله نشو و نما بولوب
 قوجی باشی اولان رضوان نام کوله قسمندن برنام اغا فرصت بولوب قرق
 ییلدن سوکره آم وطن اصلیمك سمیز دوموز اتلری دیوب قزاق عاقه فرار
 ایدوب بو قلعه‌ی بنا ایتدیکندن قلعه رضوانچسه دیرلر . حالا مفید و مختصر
 برکوچوک پلانقه قلعه جکدر . واروشی بشیوز پاره ساز اورتولی اولدر . بو
 محله جمله عسکر اسلام خیمه و خرگاهلری و بارو بنکاهلریله مک ایدوب بوجاق
 تاتار عسکر یچون آن ساعتده قامشدن و سازدن بو طلر و طلومدن کلک کیملر
 ونجه یوز عدد قایقلر و چرنقلر پیدا ایدوب قرق بيك بوجاق تاتاریله یالی
 اغاسی و آق کرمانلی اشك دره لی محمد اغا و صاره طایلی ولی اغا وقوده باطر
 اغا جمله پاشادن مأذون اولدقلرندن همان حقیرك عقلی باشندن کیدوب ملک
 احمد پاشانك آیاغنه دوشوب تاتاریله سفره کیتمه که رجا ایتدیکنده دعاء خیر ایله
 یکرمی آت ایله و اون یدی غلامله بيك آلتمش یدی ذی القعدة سنك نصفده
 یالی اغاسیله سفره کیتدک . اولا پاشانك دست شریفی بوس ایدوب رضوانچسه
 قربنده قایقله طورله نهرینی حقیر سلامتله کچوب قرشو طرفده تاتار عسکرینی
 سیرو و تماشا ایتدم . العظمة لله حشرو نشردن برکربلا کونی اولوب قرق یدی
 بيك تاتار عسکر یوز اللی بيك بار کیرلرله نهر طورله یه کندولرک اوردقلرند
 نهر طورله بو قدر کره یوز بيك آت آیاغیله دولوب صو بوکندی آلت یانی
 صیغ قالب نیچه بيك تاتار صودن سکیرده سکیرده کچدیله . نیچه بيك تاتار
 دخی کیمله و بو ط ایله و طلوم ایله طرفه العین ایچره کچوب طلوملردن تیرکش
 و قلیجلری و جمله اسبابلری چیقاروب کیتدیله و طرفه العین ایچره آتاندیلر .

قرار ، دیہ جواب ایدرلردی . اما بوخوتینک آب و هواسی غایت لطیف اولدیغندن بغدادک (قازدا) قیزلری ، باشی آچیق سیاه کاکلی محبوبه لری ، باغ ویاغچه لری آریه صولری ، پیومد ، خورله راقیلرینک انواعی ، بالی ویاتی غایت مشهوردر .

زیارتکاه قلعہ خوتین — مرقد پرانوار شهید قره قاش پاشا — ملک احمد پاشا اقدیمزک حکایتلری اوزره مذکور قره قاش پاشا بودین وزیر ی ایکن طابور جنکنده آلتندن قورشون ایله اوریلوب شهید اولمش ویدی بیک بودین عسکری دخی بومحده جام شهادتی نوش ایدرک بوخاک پاکده دفن ایدلمشدر . حالا نیچه سنک مزارلرنده اسملری معلومدر . رحمة الله علیهم اجمعین . حکمت خدا جمله عساکر اسلام ایله قلعہ خوتین آلتنده آسوده حال اوزره ییتارکی له ولایتده تاتار خانک قرنداشی نورالدین سلطانندن برمکتوب محبت اسلوب کلوب اولیه تحریر ایتمشکم « بنم اقدم سلطانم حالا قرق یدی بیک عسکر تاتار صبارفتار عدوشکار ایله دیار مزده رمضان شریف عیدینی قیلوب الغار ایله دور وژوفقه قزاقی ولایتده آق صو کنارنده قلعہ لادجن آلتنده قرق بیک تفنک انداز قرداش قزاق ، وشرمت قزاق ، و سرکه قزاق و آندریا قزاق نام دوستلرمزله راقوقچی قرال اوزره وارمادیز . بنم اقدم مکتوب محبت اسلوبمز ایله اغا خانمز محمد کرای خان حضرتلرینک مکتوبی دخی سلطانمه وصول بولدقده عزیز شریف باشک ایچون وپادشاه اسلام باشیچون اولسون بوجاق تاتاریله یالی اغا سن بوجانبه علی التعمیل یولایوب جناب شریفکز بندر قلعه سنده یاخود یالی کویلرنده یاخود آق کرمان قلعه سنده محافظه ایدم سز . زیرا سزک ایله پیاده یکچیری عسکری وجبه خانه پادشاهی واردر . تاتار عسکر یله سزه سفر ایتک مشکلدر . همان بزى خیر دعادن اونوتیه سز . ودخی صحرای اورحایده افلاق و بغدادن بحار کافرینه براعلا صاتور محمدی اورمشسز کفسار دوزخ قراره خیلی رخنه اوروب له قرالی دنیا قدر حظ ایدوب جناب باری برقلیج دخی راقوقچی قرالک طابورینه میسر ایلیه . همان بنم اقدم بوجاق تاتارینی علی العموم بوجانبه کوندره سز ،

قیشی کتیر دیلر او یوزدن فتح میسر اولدی . جنکدن سو کره سلطان عثمان له قرالیله صلح و صلاح ایتمکله له قرالی ده خوتین قلعه سنی بدل صلح و صلاح اولق اوزره سلطان عثمان خانه مفتاح و طوب و جبه خانه لریله تسلیم ایلدی . عثمان خان دخی بوخوتینی بغداد بکنه احسان ایلدی . حالاً بزم بغداد بکی بویار لغنده یمش پاره کویه مالک برکوچک پلانقه مثال قلعه جکدر . اورایه واردیغمزده ایچندن بغداد نیلیر استقبال پاشایه شتاب ایلدی . قلعه دن قرق الی پاره خرده طوبلر آتیلوب شادمان قلعه ایلدی . قلعه خوتین آلتنده نهر طورله کنارنده مک آلتونوب جوانب اربعه یه ینه چرخه جیلر و قره غوللر تعیین اولندی . قلعه حطمانی و بویار لری پاشایه اوچ بیک قیون ، بیک صیغیر ، یوز فیچی بال ، یوز فیچی یاغ و نیجه یوز دورلو ذخیره لرله منقش آلتیشر آتلو ایکی خانته و عربه لر ایچنده یکر میشر کیسه و اون تحتہ سمور و بر آرابه یوکی باق دیشی و کامل بیک آرابه پکسات و خاص بیاض اکمکلرله کیلان بغداد بار کیر لری هدایا لری کتیر دیلر . جمله عسا کر نصرت مآثر نائل غنیمت اولد قده ملک احمد پاشا اقدمز دیدی که « عثمان خان ایله بو قلعه آلتنه کلد کده کیلار خاصه ده غلمان ایدک ، حمد خدا شمدی دولتک سردار معظمی اولوب بو قلعه یی امن و امان ایله کوردک . یکر می سکر بیک کفارینی قیرارق بو قدر بیک اسیر لری آلوب سلطان عثمانک انتقامنی چیقاردق »

اشکال قلعه خوتین : طورله نهری کنارنده شدادی طاش بنا برکوچک قلعه درکه جرمی بیک بشیوز آدیمر و خندق غایت متیندر . ایکی قپوسی وار : بری طورله کنارینه ناظر در ایچنده قلعه مثال عظیم برمناستر وار آدینه (استغانی) دیرلر . غایت متیندر . سکسان عدد تختہ اورتولی قله لری وار درون حصارده آنجق التمش یتش مقداری تختہ اورتولی باغسر و بانچه سز اولری واللی قدر دکانلری وار اماطشره واروشی طورله نهرینه طوغری ساز و قامش اورتولی دکانلردر . اما عسکر بود کانلردر بیع و شرا ایتدک لری زمان دکان صاحب لری قیریلان کافر لر ایچون فریاد و نالان ایدوب : « کیدی ترک ! له ولایتنه کیدیورسیکز دکللی ؟ اردل حاکمی راقوفچی قرالی دخی سزی

جنك عظیم مخلنده ایکن همان مقدما پاشا اقدمزك طاغیر ایچره کمینکاهلره قویدینی عسکر دخی پوصودن برکره صدای « الله الله » ایله چیقوب کافرك آردینی آدیله . همان کفار کوردیکه بوجاق تاتاریله عثمانلی آراسنده قالب سهل جنکه مقاومت ایده رم صانوب طوردی . اما بامر خدا بر آنده جمله یکر می سکزیك کفار دندان تیغ آتش تابدن کچوب بقیه السیفی نهر طورله یه اوردی ، او آنده دخی یالی تاتاری طورله نهرینه آنلریله ییلدیروب کفارلری قره صاچلرندن ، قره ساقلرندن طوتوب قره یه چیقارهرق اسیر ایتدیله . طاغیره فرار ایدن کفار دخی بزم پاشالی لندن خلاص اولیوب آنلر دخی پابسته ودخسته اسیر بند سلسله آهن اولوب آه وانینه باشلادیله . جمله کله لر پاشانك سر اپرده سی اوکنده طاغیر کبی بیغیلوب جمله اسیرلره بوکله لری یوزدیروب یکر می سکزیك کله طوزلانوب ایکی یك اسیر واون ایکی طوب وجه خانه ، خاچلی بایراقلری ایله احمد اغا آستانه سعادت کورولی محمد پاشایه کوندر دکده تیز افلاق ، بغداد کنخداسی ملعون اوزون علی اغایی حضورینه کتیروب « بره ملعون ، بو افلاق و بغدادلی کله لری نه در ؟ کچنده سن دیمه دکمی که ملک احمد پاشا افلاق و بغداده افترا ایدر ، اکر اونلر عاصی اولورسه بنی عبرت عالم ایله » دیمدکی ؟ بیره قالدیرک شو خنزیری ، دیو قبریسه نفی بلد نامیله سوروب اوراده قتل ایتدیردی . آندن ملک احمد پاشا اورحای صحرا سنده میمنه میسره مکث ایتدیروب مترقب ایکن جمله ایشارلری مشورت ایدره ک او حای صحرا سندن قالبوب برکون برکیجده الغار ایله (خوتین) قلمه سنه واردق .

اوصاف قلعه خوتین — بو قلعه له قرالی حکمنده ایکن سلطان عثمان خان ثانی ایکوز بیك عسکرله محاصره ایتدی فتعی میسر اولدی . بو فتحک میسر اولماسنه سبب اطرافده کی قرالردن امداد طابورلری کلوب نیجه بیك عسکر شهید اولدیغندن ماعدا بودین وزیر ی قاره قاش پاشا دخی شهید اولوب یویوزدن عسکرک کوزی ییلدی . بر سببده عثمان خانک (قول) دن یوز چویرمی ایدی . بو وجهله قول دخی روگردان اولوب عوق و تأخیر ایله

طعاملر پیشیره رک صفالار ایتدک . بو اورحای ناحیه‌سی اول ، آخر بغداد ولایتک عایت معمور یریدرکه بهر طورله کنارینه واقع اولمش عمارستاندر . لکن کاهیجه نهر طورله قارشیسندن (دوروزوفقا) قزاقی بو اورحای جانبته کچوب خراب ایدر . حکمت خدا بو محله ایلری کیدن یالی اغاسی چرخه - جیلر مزدن یدی عدد کافر دل کتیر دیلر . ملک احمد پاشا بودلری سویلتدکده « ایشته شمدی سزی کافر باصار » دیو خبر و یریدلر . همان امان و یرلمه رک کافر لر قتل اولندی . آنی کوردک که بر قاق آنلی ناتار فریادجی کلوب « آمان سلطانم ، بر ساعت ایلریده جنک عظیمدر ، اما غم میک آتلانوب آهسته ، آهسته امداده کلک . بز دخی کافری سزک اوزرکزه چکرز اولیه الاخیر ، دیدیلر اول بهادر بیکنتر ایلری سکر دوب جنکه کیدنجه همان پاشای کامکار مهترخانه چالدر میوب سکسان بیک غددکزیده عسکری صالت خیغیروب کیری آغزلق اوزره قرق کلیسا ، کوستندیل ، ویزه سنجاقی عسکر لرینی قویوب جمله عسکر ایله متوکلا علی الله دیوب آت باشی برابر ، رکاب رکابه چتاحت بر ساعت کیدنجه طوب و توفنک و کلبانک محمدی صداسی استماع اولنجه جمله غزات مسلمین اژدر هفت سرو دیو نره درنده دونوب کیدرکن آنی کوردک که چرخه جی کیدن عسکریمز ایلری آت بوینه دوشوب بوجاق ناتارلری « قاوور جاوقی جان » [کافر پک یمان !] دیو بزه اشارت ایدرک قاچارلردی . امامکر مرادلری دشمنی بزم عسکرک اوزرینه کتیر مک ایش . همان پاشای مدبر اورحای صحراسنک صاغ طرفی نهایتنده طاغیر ایچره جیوش موحدینی اوچ بلوک ایدوب کینکاهلرده آماده ایلدی . کفسار ایله بزم طلیعه عسکر اولان یالی عسکری صحرای اورخایدن اللری وقوللری قانلی کلنجه همان پاشا اقدمزک ارغنه لی احمد اغا واکسه‌سی یالی شاملی خلیل اغا ونیچه یوز مسلح آبازه وچرکس ، کورد و تورکان اغالرمز آج قورد قیونه کیررکبی افلاق و بغداد کفره سنک ایچنه کیروب قیلج اورمغه باشا لادیلر . اما کفار دوزخ قرارک اصلا باک و پرواسی اولیوب یاره لی خنزیر کبی قودوروب جنک ایده ، ایده تا اورحای صحراسنک اورتاسنه کلوب کفارک کیروسیده کلوب تمام اولدقده

قلعه بندردن له ولايته کيتديکمز :

اولا قلعه بندردن سحر وقتنده کوس رحلتلر چالئوب اوچ عدد
 ميرميرانلر عسکرلريله ويالي اغاسي سفر اغا اوغلي اسلام اغا قرق ידי بيک
 کزیده صدقلى ، صواتلى ، قوش آتلى بهادر بوجاق ناناريله ايلرى چرخه جي
 اولوب کوس کبرککلر چالئوب ايلرى کيتديلر . اما جمله قپو قوليله جبه خانه
 وطوپلر ايله اشاغى بلوک سپاهيلرى هپ قلعه بندرده قالمق فرمان اولئوب
 آنجق ملک احمدپاشا سکسان يدي بيک آلمش کزیده عسکرايله بندردن متوکلا
 على الله ديهه رک جانب غربه طورله کنارنجه کيتدى ، مقدا افلاق وبغدان
 مملکتنه کوندرديکمز چاشتليز پاشايه کلوب « امان سلطانم ، اشته افلاق
 وبغدانلير سزک بوبندرده طورديغکز خبريني ايشيدوب راقوفچي دن دخي
 اون بيک قاطانا مجار افلاق وبغدانه امداده کلوب يارين ، يا اورکون البته
 سزى برصو کچينده باصارلر ! » خبريني ويردکلرنده پاشاي مدبر کلن چاشتلر
 ايله بر اغاسنى چرخه جي اولان يالى اغاسى طرفنه و اوچ عدد ميرميرانلره
 کوندردى ، آنلرده آماده طورديلر . برى طرفده پاشا کامل اون بش ساعت
 خاک بندرده کيدوب (يشنوبجى) نهر ينى آتلر ايله اياقندن کچوب (سيخاره)
 قريه سنه کلدک ، بندر ناحيه مى قراسندندر . يشنوج نهرى اسکرلد وبغدان
 طاغلرندن کلوب بوراده نهر طورله يه قاريشير . بوسبخاره کوينده صباحه
 قدر جمله عسکر اسلام خواب و راحت يوزى کورميوب پرسلاح آماده طورديلر .
 اما حمد خدا دشمندن نام و نشان کورولدى . آندن على الصباح نفير رحلتلر
 چالئوب جمله عسکر حاضر ومهيا آغزلقللر جمله کيروه کپه رک (بربو يوز)
 قريه سنه کلدک . ناحيه بندرک آخر حدوديدرکه آتى يوز عدد باغلى ، بانججلى
 رعاياسى بغدان کوييدر . بوکويى عبور ايدوب اول کون وقت عصرده
 (اورخاى) ناحيه سنه داخل اولدق . صحرا سنده جمله خيمه وخرکاهلر مزى
 طناب طنابه چتاچت قوروب مکث اولندقه جوانب اربعه يه چته جيلر وقراوللر
 کيدوب پوصولره کيرديلر . بز بريده عسکر اسلام ايله اول کون قزانلر آصوب

سیکل سحر الرینه کلمش اما ده‌له ولایتنه کیرمه مش. وله قرالی ایکی یوز بیک
 عسکرله سزک کله کزه، امداده منتظر در، اما سزه تابع اولان افلاق و بغداد
 بکاری یکر میشر بیک عسکر راقوقچی‌یه امداد کوندر مشلر و سزی اورمق
 اوزره درلر، دیدکده پاشا بودلری الغار ایله کوبریلی‌یه بش کونده کوندردی،
 بو احوال پر ملالی دللر نقل ایدنجه در سعادتده کی افلاق و بغداد کتخداسی
 اوزون علی اغانک کوبریلی‌یه «سلطانم، بو خبر ملک احمد پاشانک دوزمه
 افتراسیدرا کر افلاق و بغداد راقوقچی قراله امداد ویرسه بنی قتل ایدک.»
 دیو دعوی مردی ایتدیکنی ملک پاشا بندر قلعه‌سی آلتنده خبر آلوب
 دلرکده اولدیردیکنی آکلادی. همان پاشای مدبر و عاقبت اندیش افلاق و بغداد
 طرفه چاشتر کوندروب ایکی کونده خبرک حجتی کتیردکلرنده پاشا عساکر
 اسلام ایله آماده اولوب طوردی. ایرته‌سی کون آستانه طرفدن خط شریف
 ایله بر قوجی باشی کلوب «ملک لالام، الله ایشکی آسان کتیره له قرالی
 دوستمزه تاتار خانی ایله امداد ایدوب بصیرت اوزره اوله سک» دیو دعانامه
 خطی کتیردی. ینه اول کون تاتار خاندن آلس اغا نام بر بار طر جار لقلر
 کتیردی، شویله یازمش «بنم قرداشم، حاضر اولوک! حاجیلر بیرامی کونی
 سزک ایله انشالله خوتین قلعه‌سی آلتنده ملاقات ایدوب آندن رضوانچسه نام
 قلعه‌دن جنا بکز نهر طورله یه کچوب له ولایتنده جنا بکز ایله له قرالی
 و قرا قوای و بزم قرداش قزاغمزله بر اولوب راقوقچی لعینک سز آردندن،
 بز اوکندن بر حرکت ایدم اولیه الاخیر. خدا کریمدر آهسته حرکت
 ایدمه سز زیرا بز قرداشمز نورالدین سلطانی قرق بیک عسکرله راقوقچی‌یی
 آرامغه کوندرمشزدر. انشالله تعالی له ایچنه آنلر دخی واروب طابوردن
 خبر آلدقلرئده جناب شریفکزه آنلردن خبر واریر.» خاندن بوکونه امهال
 نامه کلنجه پاشای مدبر نیچه آدملر ایله مشاوره ایدوب بر آباق ایلری کافرک
 اورحای نام ولایتنه دوغری کیتمکی معقول کوردی.

ليله قدرده اوزرينه نور ياغديني كرات ايله كورلشدر . الحاصل ملك عثمانينك كليد متيني برقلعه بندر آبادر .

بوقله نك قوسنك طشره حول طرفده ، خندق كنارنده ، بر مرتفع هوا دار يرده مجمع العرفا بر مسيره و نمازگاه فرحفراسى وار ، جمله غزات آنده طاعت و عبادت ايدوب وارده بگلرلر . خندق كنارى جمله قالين ديركلره سراپا احاطه اولنمش و پارمقلق چورلشدر كه آندن ايجرى آت ، قاطر وساير حيوانات كيره ميوب اووجهله كمسه خندقه بر خس و خاشاك آتاماز ، غایت عميق و پاك خندقدر . بو حصار استوارك جوانب اربعه سى جنك ايجون ميدانلردر ، اصلا اثر بنادن برشى يرقدر و او ميدانله قلعه طوپلرى كپرى كپى ناظردر بوقله نك مشرق طرفده اصلا و قطعاً و اروشى يوقدر ، اما باطى و قبله طرفده عظيم بر و اروشى وار كه جمله اطرافى كمسه خندقدر . هر طرفده يالوان قيولرى و قراول خانه لرى وار .

بندر قلعه سنك و اروشى . — بو واروش ايجره درت محراب جامع ، يدى محله مسلمان ، يدى افلاق و بغدادلى محله لرى واردر . جمله بيك يدى يوز عدد تختانى و فوقانى تخته و ساز ايله اورتولى خانه لرى اولوب نيجه سنك حوللرى چيتلى در . جامعلرينك مناره لرى دخى تخته شنديره ذندز . چارشى ايجنده كى جامعى جماعت كثيره يه مالكدر ايكي يرده مكتب صبباني ، ايكي يوز عدد مفيد و مختصر دكانلرى وار . صوفاقلرنده اصلا قالدريم يوق ، باغلى ده آذر . زيرا هر كون كفار كلوب جنك ايدر ك خراب ايدر . اما بو واروشدن طشره باطى و قبله طرفى غایت محصولى ، نباتات و كياهلى صحرادر كه قراسنده بال و ياغى غایت چوق اولور . آب و هوا سى دخى غایت لطيفدر ، خاقى فوق العاده شجيع و بهادر لردر كه جمله تانار قاباغى و قوتمن كوركى كيوب هر صباح طور له نك قارشى طرفده كى قزاق ايله جنك ايدرلر . شهر ك ايجنده آنجق بر كئيشف حمام وار ، بوراده بر كون بر قاچ غازيلر كي كياه يرلرده سينوب يدى عدد قزاق دل كتيرديلر ؛ پاشاى مدبر بونلرى سويلتدى « والله ار دل قرالى راقوقچى اوغلى يوز بيك عسكرايله اردل ولايتنك

چنانخی یاغندن دیوار یایشیدر مشر ، اما غایت استاد ایشی ، ایچی ماوی
نقش بوقلمون برچناق نیل کوندر . بودمیر قپو آراسنده یوقاری کمرده
بردمیر قپو آصیلدر که حین معرکه‌ده بوققصی قویویروب قپو اوکنه سپر
ایدرلر . بوقپو اوزره سلیمان خانک برجامی وار ، اول قدر بیوک و مکلف
دکلدر . بوبوله قلعده ده جمله یوز عدد شندره تخته اورتولی اولردن غیری بر
عمارت یوقدر . بویوقاری قلعه اون ایکی عدد تخته اورتولی متین و مستحکم
قلهٔ عظیمدن عبارتدر که هر برنده آلتیشر پاره بال ییمز طوپلر وار ، بو
قلعه‌نک درت گوشه‌سنده اولان باشقه قلعه مثال قلهٔ عظیملر اوزره صغیر
و کیر یوز عدد شاهانه طوپلری اولوب هر قلعده ده یوزر ، یوز الیشر
عدد دشمن طوپ کله‌ری صاپلیدر ، زیرایاش کافری یوز بیگ روس
عسکر یاه بورانی التی کره محاصره ایدرک بر شیئه مظفر اوله میوب خائب
وخاسر کیتمشدر . بوقلعه‌نک ایچنده بردمیر قپو دخنی اشانخی حصاره اینر ،
شرفه ناظر بر کوچوک قپودر که بواشانخی قلعه تا نهر طورله کنارینه واریر ،
ایچنده جمله اولری شرق جانبنه ناظر بری بری اوزره طورله یه باقار جمله
اوج یوز عدد تخته شندره اورتولی خانه‌لدر ، بو محله اصلا باغ و باغچه
یوقدر . جمله یکچری ، جبهجی و طوپجیلری بونده ساکن اولوب باشقه
بوله متین ، رباط شدایددر . بواشانخی حصارک آلتی عدد متین قله‌لرنده
نهر طورله یه ناظر بال ییمز طوپلری وار که روس شایقه‌لرینی اصلا قاچیرماز
و کیرمز ، بوقلعه‌لرک اوستلرینی ملک پاشا کندی مالندن تخته شندره ایله
اورتدیرمشدر . آفرین او وزیر صاحب تدیره ! طورله کنارنده شرق
جانبنه ناظر بر صوقپوسی وار ، جمله اهالی قلعه صوی آندن آلیرلر ، طورله
کناری قومصال یر اولق ایله او طرفده قلعه‌نک خندق یوقدر ، قلعه‌نک
بوجانبنک بعض یری قیاره قیا اوزره واقع اولمشدر . بواشانخی قپو اولان
قلهٔ عظیم ایچنده سلیمان خانک برجامی دها وار ، محرابک ایکی طرفده
بال ییمز طوپلر وار . اغا قپوسی اوکنده ایکی شهید مرقدی واردر که هر

سفرلری قارشى كافر طرفنه ايشلر سه بكنه قرق ، اللي كيسه رومى قدر حاصل اولور . قلعه دزدارى ايله يكرمى آغالقدر . اوج بيك عدد مستحفظان عزب و يرملی و كوكالى قلعه نفراتى واردر . يكيچرى اغاسيله يدى اوپه قپولى چورباچيسلری و پراوپه جبهجی و طوبجی وار . محتسبی ، صوباشیسی و كمرک امینی دخی واردر . الحاصل حین محاصره ده بو قلعه ایچره اون ایکی بيك عسکر اسلام موجود اولور . زیرا البته هفته ده برکزه كفار شرابی ایچوب كوزینه دم خمار كلدكده بو قلعه بی محاصره ایدر .

اشكال و جرم قلعه بندر . — قلعه سی نهر طورله كنارنده بریانی آلقاق ، جنوبی و قبله سی یوكسك كوفكه قیالر اوزره شكل مربعیده شدادی ، طاش بنا برقله رعنادر كه هر طاشی قیل منكروسی جسدى قدر واردر ، صیغیر و آت قارنى قدر سنك خارا طاشلردر .

سليمان خانك معمارباشیسی سنان اغا ابن عبدالمنان اغا بو قلعه بی انشا ایدر كن وارمقدورینی صرف ایدوب كونا كون علم هندسه اوزره اختراعاتلی قلهلر و مصنع ، متین برج و بارولر ایتمشكه و صفنده لسان قاصردر . جمله درودیواری یكرمیشر آياق اینلی ، قالین خرسانی و ریختم دیوار همواردر ، دائراً مادار جرمی بدنلر اوزره كامل ایکی بيك بش یوز یكرمی آدیدر . قره جانبنده کی خندق غایت دریندر . اما نهر طورله كنارنده خندق یوقدر . لکن اولطرفی دخی بولمه ایکی قات دیوار متین و حصار استواردر . جمله ایکی قپوسی وار بری جانب قبله یه ناظر واروشه آچیلر بیوك و متین دیر قپودر كه خندق اوزره آصمه جسری دولاب و زنجیر ايله هر كیجه قالدیروب قلعه قپوسنه سپر ایدرلر . بو قلعه جمله ایکی قات دیوار اولمغله بیوك قپودن ایچری برقات دیر قپو دخی واردر . قبله یه مكشوف اولوب اوزرنده چاركوشه بیاض مرمرده تاریخی وار اما غایت بالاده و ازدحام یرده اولمغله قرائت اولمه دیغندن یازبلمدی . بوتاریخك صاغ طرفنده بریاض مرمر اوزره حسن خط ايله « آه ! جانم رقیه خانم . . . عاشقی مجار مصطفى » دییه تحریر اولمش . بو خط اوسط یاننده برطاش اویوب برمنقش ازینك

قلعه‌سی خاکنده و طورله نه‌ری کنارنده اولوب ایکی یوز قدر ساز اورتولی خانه‌سی، برکلی‌سای وار. بونک نه‌ر طورله قارشیمی صافی قزاق ولایتیدر. بورادن سمت غربه اوچ ساعت کیدوب (یکی کوی) کلدک. طورله نه‌ری کنارنده بر معظم کوی اولوب رعایای بغدانلی در. بوراده بندر حاکمی طرفندن قولاغوزلر آلوب جانب غربه اوچ ساعت کیتدی کمزده بندر قلعه‌سی نمایان اولدی. العظمه‌الله بندر عسکرندن عبارت اولان جمله طقوز بیک عدد بر سلاح مکلف و مکمل عسکر پاشای استقباله چیقوب آلا‌ی عظم ایله کلبانک محمدی چکدرک قلعه آلتنه وارد قده قلعه‌دن بریالم طوب و نفکر آتیلوب زمین و آسمان صدای طوب کوبدن لرزه‌ناک اولدی. پاشا افدمنز دارات کروفریله سر پرده سنده مکث ایدوب استقباله چیقان قلعه نفراتنه بر کیسه بخشش احسان ایدوب صحرای بندرده عسکر جمع اولماسی چون اوچ کون تقاعد ایله اطراف اربعه‌یه قراووللر فرمان اولندی، زیرا بو بندر کافرستانک تا اورتیه سنده در.

اوصاف قلعه بندر. — ۸۸۹ تاریخده بایزید خان آق کرمان قلعه‌سنی فتح ایتدکده بو محله کدک احمد پاشا تانار عد و شکاره کچید ایچون مفید و مختصر برقله بنا ایدرلر، تا که دور سلیمان خانیده قزاق او قلعه‌یی منهدم ایدوب تانار عسکری نه‌ر طورله‌یی کچرکن روسلر تاناری قیرمغله آخر تانار خان‌ی سلیمان خاندن بو محله برقلعه بنا اولمنسی رجا اتمش و امر هایونله بوقاعه بنا ایدلشدر. حالا اوزی ایالتنده آق کرمان ایله مشا بر حصن حصین و سد متیندر. اوزی ایالتنده باشقه سنجاق بکی تختی اولوب بکنسک خاص هایونی (۳۴۰۰۰۰) آقچه در. ارباب تیماری (۳۱۲) و ارباب زعامتی (۴۰) در. قانون اوزره جبه‌لولریله اوچ بیک عسکری اولور. بکی دخی بش یوز عسکره مالکدر. آلا‌ی بکیسی، چری باشیسی، بوزباشیسی، اوت اغلری، یاشلی اغلری، اوت قوللری واردر. یوز اللی آقچه پایه‌سیله شریف قصادر، قرق عدد ناحیه سندن قاضیسنه بروجه عدالت بش کیسه حاصلی اولور. و بکینه یکرمی کیسه قدر عائد و قانیدی اولور. اکر تاتارک بش باش تعمیر ایتدکاری

اوله رق طاشدن بنا ایله مش درکه حالا معموردر . طشره سنده برقات اغاجدن
دوله پلانقه حصاری واردر ، آق کرماندن اوزویه و قریم دیارینه کیدن نهر
طوره یه بویانیق قلعه سنده کچر لر لازمی کچید اولغله دزداری ، ایکی یوز عدد
مسلح نفراتی واردر ؛ جبه خانه سی ، یکر می پاره خرده ، شباهی طوپلر
واردر . بوقلعه آلتنده مکث ایتدی کمزده ملک احمد پاشا افدمنر قلعه نك
خندقنی فی الحال عسکره تطهیر ایتدیروب درون قلعه یه الی عدد دالیان تفنکدر
وقف ایلیوب تسلیم دزدار قلنهرق آق کرمان سجنله قید اولندی . بورادن
عسکر اسلامک نیجه بیکی خان قشله سی اوزره کیدوب پاشا افدمنر آلا ی
عظیم ایله نهر طوره کناریله سمت غربه کیده رک (حاجی حسن) قریه سنه
کلدک . تاتار خانی وزیر ی سفر اغانک قینشلا سیدر . سفر اغانک اوغلی اسلام
اغا یالی اغاسی اولغله بو محمله پاشایی قرق بیك صداقلی و صواتلی شهباز تاتار
غازیلریله استقبال چیقوب پاشایه و جمله عسکر اسلامه بیك قویون و یوز صغیر
بوغلا یوب ضیافت عظیم ایله رک جمله غزاتی طوق طیوم ایلدی . آندن
(قورقماز) قریه سنه کلدک ، نهر طوره یه قریب برجامعلی معمور یالی کوییدر ؛
بورادن (سلطان صواطی خان) قریه سنه کلدک . برجامعلی معمور یالی کوییدر که
جمله اولری ساز اورتولیدر . ذاتاً مشهور ضرب مثدرکه : « تاتارک بیدیکی
داری ، کیدیکی دری ، اولری ساز ، کندیلری ناساز ! » دیرلر . بورادن
(پورقا) قریه سنه کلدک که بوده یالی کوییدر . بورادن (طونال) قریه سنه
کلدک . معمور تاتار کوییدر . بورادن جانب غربه نهر طوره کنار نیجه
کیده رک (چوبلیجه) قصبه سنه کلدک . بندر قلعه سی ناحیه سنده بش یوز ساز
اورتولی خانلی ، جامعلی ، یتمش عدد دکانلی یالی اغاسی حکمنده معمور تاتار
واولاح کوییدر . هفته ده برکره جمعیت کبرای بازار اولور . طوره نهری
کنارنده اولغله باغ و باغچه لری چوقدر . بورادن طرف غربه کیده رک
(تلماز) قریه سنه کلدک ، اولاح کوییدر . بورادن (لونوتا) قریه سنه کلدک
بندر کویلر ننددر . رعایاسی اولاحدر . ینسه جانب غربه کیده رک (قوبان)
قریه سنه کلدک رعایاسی هب بغدادنی اولوب یالی اغاسی حکمنده در . اما بندر

« بزردہ دخی بویله عجایب و غرایب اجنه بساطلری وار » دیه زیادہ سیلہ تعریف و توصیف ایلدیله . و بولدیگنر بعض شیلری آتسه براقک ، کورک ینارمی ؟ دیدیلر . حقیقۃ الحال نجه بساطلری آتسه براقق ، نه یاندی ، نه قاوریلدی و بوزاردی ، آتسک حرارتی بیله تأثیر ایتیموب آتشدن چیقاروب المزه آلدیغمردہ کوردک کہ کویا یخپاره ایدی !! نچهلرخی پاشایه ویردک ، او دخی آستانه هایونده قیا سلطانه کوندردی . و حالا حقیرده نجه کونه شیلر واردر و السلام .

بعده آق کرماندن پاشا افندمزله برابر قالقوب جانب غربه میال کیده رک (خان قشلاسی) نام محله کلدک کہ بوراسی بوجاق تاناری حاکمک مکانیدر . بش یوز خانلی اولوب جمله سی ده ساز اورتولی و نهر طورله دن بر ساعت بعید ، معمور و آبادان قصبه مثال خان ، جامع و حمامی برکویدر ، یالی اغاسی دیدکلری حاکمی تانار خانلری طرفسنددر ، اما ینه اوزی ایالتی والیسی حکمنده در . بونلره بوجاق تاناری دیرلر کہ قرق بش قدر تانار صبا رقتار عدو شکاردرلر ؛ جمله ایکی یوز پاره کوی ، قشله و اقطاعو کویلدر . بونلرده اولان مال ، رزق حیوانات و غنیمت ولایت قریمده بلکہ یوقدر . استانبولی باغ و بال ایله غنیمت ایدن بونلدر . بونانارلرک مکانلری نهر طونه ایله طورله آراسنده شرقدن غربه طولی بش قوناقدر و طونه ایله طورله یه کلنجه ایکی کرمه قوناق یردر ، بونلردن چوق نامدار عسکر چیقار ، جمله سی اوزی وزیر امرینه مأمورلدر . بورایی تانار خاننک یالی اغاسی ضبط ایتمکه اغایه ده ، پاشایه ده غزا مالندن عشر ویررلر ، غایت مطیع غازیلدر . بورادن جانب غربه میال کیده رک (یانیق حصار) قلعه سنه کلدک .

یانیق حصار — آق کرمان خاکنده ، نهر طورله یانایکی کچیدنده حالا غلطه قلعه سی کبی مدور ، اوزری سیوری تختلی برقله قویدر . ماتقدمده عظیم قلعه ایمش . سلطان بایزید ولی بناسیدر . بعده سمر محمد کرای خان عصرنده بوقلعه یی قزاق استیلا ایدرک خراب و بیاب ایتدی ، بعده ۱۰۲۵ سنه سنده سلطان احمد خانک فرمانیله اوزی حاکمی شقشاقی پاشا بوقلعه یی شدادی

وقیش هرديارك كيملىرى اكسيك دكلدر . بياض اككي ، مياق ياغي ، قزل
بغداى و آره سى ، ساعت قومی معروف و مشهوردر .

اوصاف وادى مهم قرائقم . — اخوان صفايه شوييه معلوم اوله كه بو
آق کرمان واديلرى بعدالطوفان جمله دريا ايدى . اسكندر ذوالقرنين امر
حقيله قره دكز بوغازيني كسوب آق كزه آقتدقه بوخللر ايصمز وخالى
رمالستان قلوب قوم تقلان يعنى اجنه قومی بو واديلرى بكنوب وطن ايدنديلر ،
اكا سره زمانه دك بوفضا اجنه نك جاي راحتلى اولدى . آخر نوشروان
عصرنده صلصال نام په لوان تمام سياحت ايدرك بو آق کرمان زمينه كلوب
نه كورسه ابي ؟ آب و هواسى لطيف برقلعه یرى . لکن قربنده اجنه نك
جاي مناصلى وار ؛ درحال حكيماسنى جمع ايدوب علم ايله اجنه قومنه
برطلسم اعظم ايدوب «ينه قرائقمده ساكن اوله لر آمان بنى آدم اوزرينه
كليهر و بنى آدم آنلر اوزره وارميه لر » ديه يازمشدر . الى هذا الان بو
وادى قوم یرى ، مهيب و مخوف بريردر كه ايچنه كيران واله و حيران اولور .
حتى قزاق عاق يتمش پاره شايقه ليله آق کرمانك واروشنى اورمق قصيديله
بو قرائقم ايچره كيروب جمله غائب اولورلر ، صوكره قايقلريني جمله آق کرمان
قومی آلوب غنيمت ايدرلر . حالا اول عصردن برى قزاق آق کرمانك آدني
آكاز ، كويا بر قوم درياسيدر . هر بار قومدن نيچه طاغله ر پيدا اولوب ينه
بوزولور ، ديكر بر رده پيدا اولور ، عظيم تماشى مهيدر . بر كره بش اون
ياران ايله جرأت ايدوب كي ممز آتلى و كي ممز بي ساده اللرمزه دمت ، دمت
قامشله آلوب قوم ايچنه قامشلى ديكه ، ديكه علامت ايدوب كيتدك كه كبرى
دو نيشده اول علامتله كهلم . هله جرأت ايدوب بر ساعتده كزوب قومدن
بى تاب و بى مجال اوله رق بهضمز كوچك اجنه ياني و پابوجى ، عصا و اوقلرى
و نيچه مز و تنجره و طاوالت چناق ، طباق و مزراقلر بولديلر . آخركار كزر كن
بر ريح عقيم اسوب قوملر اوزره صوقديغمز قامشله ر ييقلوب يولمز غائب
اولدى . همان طرفه العين ايچره جمله مز كبرى دونوب آتلمزه سوار اوله رق
آق کرمانه كلوب بولدېغمز متاع و سائره يني اهل بلديه كوستردك آنلر

خندقك تطهير ايدلديكى سىجىله قيد اولنوب بردى خندقه بردانه خردل
 براقانك حقدن كلنمك ايچون دلالدر ندا ايدوب تنيه وتا كيد اولدى .
 اما حكمت خدا بركون خندق پاكلنورا يكن برمغاره قپوسى ظاهر اولوب چرى
 اولان آدملردن نيجه آدملر بوغازك ايچنه كيروب برخيلى آدم كلهرى
 چيقارديلر كه برقاچينك ايچنه كيله لرجه آرپه قويديلر ، صارارمش كلهلر
 ايدى ، نيجه يوز آدم اينجكى وقول كيكلرى چيقدى ، هربرى بشر ، آلتيشر
 ذراع معماری ايدى ، ايكيشر ، اوچر آرشون قبورغه اكه كي كيكلرى
 چيقدى جمله خلق تماشاشا ايدوب (ان الله على كل شىء قدير) ديههرك ينه
 مذكور استخوانلرى اومغارايه قيوپ قپوسنى خراسان كيچ ايله سد ايديلر .
 آق كرمانك واروشى . — اون اوچ محله در كه جمله نخته اورتولى ، و نخته
 حوليلى تختانى و فوقانى ، باغ و باغچيلى خانه مرغوبلدر ، نيجه ساز اورتولى ،
 قامش اورتولى اولر ، خانهلر ، قهوه خانهلر واردر . جامعلردن (سلطان
 بايزيد جامى) : طرز قديم ، ساده كوزلى برجامع پرورد . تاتار خانلردن
 (منكللى كراى خان جامى) ، (واعظ جامى) ، (سلطان سليم خان جامى) ،
 توليت عظيمدر . (سايم خان مدرسه سى) ناميله برمدرسه سى واردر . اون
 يدى يرده مكتب صيدانى واردر ، از جمله چارشى ايچنده كي مكته مكلفدر .
 حاملردن نهر طورله قربنده (سلطان بايزيد ولي حممى) طرز عتيق ،
 ناپاك برحمم غرييدر ، اما او حاملرى چوقدر ، بوراده هر اصنافدن دكانلر
 بولنور اما بدستانى يوقدر ، جانب شرقيسنده و قبله سنده باغ و باغچيلى بي
 حسابدر . اما جانب غرييسنده قومدن بيغين ، بيغين ده پلر واردر ، آخركار
 بوشهرى قوم غرق ايدر ، ديرلر . اعيان كباردن خلقى يوقدر ، جمله فقرا
 زينده تجار و مجاهد فى سبيل الله خلق واردر . اكثر يا جمله تاتار قالمى
 كيوب آت اتى يرلر ؛ قوزى پوستى كوركى كيوب بوزا وبال صويي ايچرلر ؛
 آيده بركره بش باش غزاسنه متوكلا على الله ديههرك قزاق ولايته آقين
 ايدوب غنياً كلير غازيلدر . آب و هوا سى غايت لطيف اولديغندن خلقنك
 رنك رولرى حمرت اوزره اولور وتن درست آدملردر ، اسكله سنده ياز

سر آمد قلعه لرك بعضی قورشون اورتولی قله بالالردر که جمله سی یوز عدد قله رغانلردر . علم هندسه اوزره بوقله چارکوشه ، آتی قات بوله حصار استواردر ، ایی طرفی نهر طورله درکه اول طرفی آلچاق یوقوش آشاغی واقع اولمشدر . ایی طرفی یالچین قیا اوزره عالی جدار همواردر . ایی طرفنک یالچین کسمه چاقاق قیاسی ، قیا اوزره بنا اولنان اوچ قات دیوارک خندق الی آرشوندر ، الی آرشون عرضنده برخندق عظیمدرکه بویربع مسکونده حقیر یدی بیک آلتش قلعه سیروتاشا ایلدم . بویله عبرتتا خندق عمیق و مهیب کوردم . اطراف خندق جمله صارپ چاقق طاشندن کسمه مجلا قیالردرکه برقوش پنجه سی ایلشدره جک رخنه دار یری یوقدر . برطرفدن بوقله یه نه لغم ، نه متریس ، نه سییه ، نه قبور قبول ایدر قلعه دکلدر . حتی اردله بو حقیر سیدی احمد پاشا عصرنده واردیغمزده (قوغراش) نام قلعه ده مجار توار یخنده بو آق کرمان قلعه سنک اوصافی او قورلرکن حقیر سامعیندن اولوب کوش طوتمدم . برطاقم ترهات بیان ایلدکرندن یازمادم . بودرین خندق طرفنده اولان قلعه دیواری قرقر آباق انلی ، قالین ریختم فیل جثه سی قدر کوفکه طاشلی ، قالین شدادی دیوار همواردر . بیوک قپو اوکنده برخشب جسر معلق وار . هرکیجه نکهبانلر مقررلری ایله جسر قالدیروب قلعه نک دمیر قپوسنه دایابوب قلعه اصلا کچیلمز اولور . بو قپونک عتبه عالیاسی کمرلری اوزره صلصالک آلی اوقه دیشلری ، ایکشر قولاج اکه کمیکاری ، زنجیرلر ایله اصلمشدر . ملک احمد پاشا اقدمز قریم خاندن و آستانه دن کله جک پیاده یکچیری عسکری بقیاسندن خبر کانهجه قدر مک اتمک اقتضا ایتمکه تهی دست طورلماسون ایچون جمله عسکر اسلامه و جمیع اهالی شهره دلالر ندا ایدوب بهر کون اوزار قران زرده پیشوب جمله عسکر و اهل شهره نعمت فراوان بذل اولنهرق مهترخانه چانوب جمله آلی بکری و چری باشیلری ، یتش بایراق سبکان و صاریجه بلوک باشیلری دامن درمیان ایدوب آق کرمان خندق تطهیرینه بذل اهتمام اولنوب خندق ایچره نهر طورله جریان ایتدیریلرکه

وادی آق کرمان پر نور اولوب قلعه نك سیرینه مشغول اولدق . اولا بو قلعه نك دائراً مادر جرمی اوچ بیک آلتمش آدیدر . اما ایچریده کی قاتدن آدیلام ، چونکه طشره دن اوچ قات قلعه در . آندن آدیملانلر بش بیک آلتی یوز آدیدر ، دیدیلر . اما نهر طورله کناری آلچاق دیوارلدر . لکن متین وحصن حصین قلعه عظیملری واردر . ا کسه سی که قره جانیدر اول سمتی اوچ قات ریختم شدادی بنا برقلعه زیبادر . درون قلعه ده جمله اولری مشرق طرفه نهر طورله یه قره دکزه وقرالقم تپی جانبلرینه ناظردر . اوچ قپوسی وار ، ایکسی نهر طورله یه ناظر کوچوک قپولدر بری مشرق طرفه وروشه مکشوف غایت ایشلهک اوچ قات متین دمیر قپولدر . بویوک قیو آراسنده قلعه یی فتح ایدن ایچنه ایکی آدم صیغار قرقر قاریش سر آمد طوپلر وارکه مثلی ملک عثمانینک هیچ بر سر حدنده یوقدر . مکر قلعه رادوسده ، یاخود آق دکزک بوغاز حصارلرنده اوله بوطوب کو پلرک بری حالا طولودر . درون قلعه ده جمله بیک بش یوز تخنه شنیدره اورتولی معمور اولردرکه اصلا کره میت اورتولری یوقدر . برسلطان بایزید جامی واردرکه برمناره لی برجامع مفرحدر . اشاغی حصار پچه ده برحامجنی وار ، ایچ قلعه سی غلطه قله سی کبی درت عدد قله عبرتسالر بری بری ایچنده مصنع ، عبرتسا قله عظیملردرکه هر برینک ایچنده نیچه یوز سیلاق دانه دار داریلر بیغیلمشدر . بو ایچ قلعه ده دزدار ساکن اولدینی طورله یه ناظر بر قرال سرائی واردرکه اگر ماوقعی اوزره تعریف وتوصیف ایتسه باشقه یر طومار دراز اولور . ع : شنیدن کی بود مانند دیدن « بوسرایک زیر زمینده اولان بارود سیاه نیچه یوز بیک قطار ایدوکنک حسابی جناب خلاق بیلیر . بوراده انبارلرده اولان غلال حبوباتک انواع ومهمات ولوازم کونا کونک حصر واعدادی غیر قابلدر . بو ایچ قلعه ده نهر طورله بوغازینه ناظر اژدر هفت سرمثال بال ییمز طوپلر وارکه تعمیر اولماز ، صغیر وکیر یوز سکسان طوپدر . قلعه نك اوچ قاتنده دخی کونا کون مقرنس ومشبک ، مدینه ، کلویلی ، کوملکی بری بری ایچنده کونا کون مصنع ،

ایتمده و عسکر اسلام ایسه آق کرمان قلعه سنی دو مکده ایدی . علی الصباح دخی برچوق طوپلر اورلدقده اوطاق نه طاقک برطرفی دلنوب ایچندن اون ایکی عدد پاپاسی اون عدد قلعه مقتاحلری ایله (بورغاز قونمان) قلعه سی مفتاحنی جواهر ظرف ایله تسلیم ایلدکده قلعه فتح اولنهرق مملکت اسلامه ضمیمه قلندی . تانارلر قلعه یه « کرمان » دیدکلرندن اسمنه بیاض قلعه معناسنه (آق کرمان) دینلدی . بعده سلطان بایزید بوقلعه یی تعمیر و ترمیم ایدوب سلستره ایالتنده باشقهجه سنجاچ بکی تختی ایلیه رک درون قلعه یه اون بیک عسکر و بکینه اوچ بیک عسکر و یروب کلی قلعه سی جانبنه عزیمت بیوردیلر . حالا بکنک طرف پادشاهیدن قانون بایزید خان اوزره خاص هایونی (۲۴۰۰۰۰) آچهدر . (۱۴) ارباب تیماری ، (۶) زعماسی واردر . معرکده جبهه لولریله بش یوز عسکری اولور . حاکم لیرینک اشهبی بایزید و سلیم خان متولیلریدر . قلعه دزداری ، عزب اغاسی ، بشلی اغاسی ، سپاه کتخدایری ، یکچیری سرداری ، کمرک امینی ، محتسب اغاسی اولوب اوچ یوز آچّه پایه سیله شریف قضاذر .

ستایش قلعه آق کرمان . — قلعه سی طورله نهری کنارنده بریاچین کوفکه قیا اوزره بنا اولنمشدر . نهر طورله بو محله قلعه دن ایکی طوب منزلی بعید اوله رق قره دکزه منصب اولور . اشته بو منصبدن ایچری طورله صوینک جنوبی کنارنده یعنی مذکور اسماعیل شهری خاکنده برپشته عالی اوزره بیاض بلور کبی برقلعه در . بوقلعه یی ملک احمد پاشا افندمزله تماشایه کیدرکن العظمة لله قلعه دن نهر طورله اوزره قرق قاریش ویکر میشر قیه کایر کله لر آتار طوپلر آتدیلر که طورله نهری اوزره کله لر سکه ، سکه قارشی اوزو قیلری طرفنده (اوت یاریق) نام محله واروب یینه قارشی صحرالرده کله لر سکه ، سکه زمینی طوز ایدوب کیتدی . بری قره جانبنده برج و بارولر اوزره اولان طوپلره آتشلر ایدوب آق کرمان قلعه سی دود بارود سیاهدن کویا قره کون اولوب جمله قلعه نفراتی بر سلاح اوله رق جمیع دندان و بدنلرده بریالم قورشون آتوب برکلبانک محمدی کتیردیله . صدای ، الله الله ایله

بر جامی ، بغدادی انباری ، یوزالی نقرانک مفید و مختصر خانه لری ،
 دزداری وار . اما درون حصارده عمارتدن نشان یوقدر . لکن طشره
 واروشنده ایکوز حصیر اورتولی فقرا خانه‌سی برخانی ، برکشیف حامی ،
 باغی و باغچه‌سی وار . کنعان پاشا مرحوم طرفندن درگاه عالی قپوچی باشیلرندن
 عبد اللطیف بکک بر آدمی وقف طرفندن حا کدر . کان ، کچن کاربان
 و اسرادن باج و بازار حتی آلوب قلعه نفراتنه وظیفه ویره رک یولاری
 محافظه ایدر .

بورادن قاقوب (آجی کول) قریه‌سنه کلدک ، معمور تانار کوییدر ،
 بورادن قاقوب معمور و مشهور سد امان اولان (آق کرمان قلعه‌سی) نه
 کلدک .

آق کرمان . — ایلك بانسی صلصالدر . آنک زماننده بوقلعه‌نک آدی
 یرغاز قونمان) ایدی . بوقلعه‌نک شرق طرفی قره دکز طرفنده قمرالقم
 طلسمانی اولغله آل جنکیزدن بوقلعه آلتنه نیجه کره اردولر کلوب منهزم
 اولمشلردر . بوقلعه دولتدن دولته دوشمش برقلعه رعنا ایکن ۸۸۹ تاریخنده
 سلطان بایزیدولی سیواسلی قره شمس الدین حضر تلرینک تجریکیله یرکتورمنز
 عسکر ایله بوقلعه‌نی محاصره‌یه باشلادوب پی اندر پی جانب ثلاثندن صدمات
 طوب ایله هر طرفنی رخنه دار ایتدی ، اما یمش قولاج کسمه قیبا خندقک
 عمقی اولغله غزات مسلمین تحت القلعه‌یه وارمغه جسارت اید ، میوب آخرکار
 طوپراق سورهرک خندق کنارینه کلوب طوپراغی علی التوالی خندقه القسا
 ایدرلر . اما کفا اوغرون قبولردن خندق ایچنده کی طوپراقلری اوغورلا .
 یوب قلعه‌نک شمال طرفنده جریان ایدن نهر طورله‌یه دوکوب خندق ایچره
 بر قیراط طاش و طوپراق براقادیلر ، بو حال اورزه جیوش موحدینی عاجز
 براقیدیلر . حکمت خدا اول زمان قریم خانی منکلی کرای خان ایکی یوز بیگ
 تانار صبارفتار ایله نهر طورله‌نی کچهرک سلطان بایزیدک پای سمندینه کلدکده
 جمله تاناره چپول ایتمکه اذن طلب ایتمکه سلطابایزید اذن و یروب تانار افلاق
 و بغدادن ایلارینی خراب و بیاب ایدرک شب و روز اردوی اسلامی غنیمت

قالدیرم یوقدر. لیمانده بش یوز پاره کمی بولمق البته مقرردر. بالی، یاغی، پیزی، افلاق طوزی، مورینه بالغی، مرسین بالغی قوروسی، قره بالق خاویاری، قره سنده بغدادی و آرهسی غایت لطیف اولوب بیاض اتمکی، اسیر بازارنده بیاض جاریه و غلمانی اکثردر. جمیع خاقی تجارت ایله کچینوب افلاق و بغدادلیلرله بیع و شرا ایدرلر. اعیاندن ارمنی اوغلی، مراد اوغلی، یکپچری سرداری کبچه علی بشه سمور کورک کیوب ماعداسی بوغازی قابلی قوزو و تلکی کورکی و باشلرینه تاتار قالباغی کیرلر. زیرا ناحیه وقرالری جمله تاتار کویلیردر. بو شهر اسماعیلک جانب شرقیسی کلی قضاسیله مشادر. شمال طرفی آق کرمان ایله حدوددر، ییلدیز طرفی طباق کوی و اسکرلد کوی و بغداد و لایقی حدودی اولوب بوغدانک قلاص قاعه سیله مشادر. بو شهره ایچره قرق بیک غروشه مالک مورینه و مرسین بالغی بازرکانلری وارکه له دیارینه، مصقو دیارلرینه ییلده ایکی بیک آراهه بالق صلامورهسی کوندرلر، زیرا طونه کنارنده همان ایکی بیک عدد میری بالق قصابی دکانلری واردر، بو شهرک سیوری سینکی اولماسه عجایب کاری برشهردر.

بو شهردن عسکر اسلام ایله برابر قالقوب جانب شماله کیده رک (قابلی باغی) قریه سنه کلدک اسماعیل شهری ناحیه سنده تاتار کوییدر. بورادن (قوجه کول باشی) قریه سنه کلدک. بودخی تاتار کوییدر، بو محلهر بوجاق تاتاری ولایتیدرلر. اسماعیل متولیسنک حکمی بورالره شامل دکلددر. اوزی ایالتنده، یالی اغاسی حکمنده در. بورادن ینه شماله کیده رک (تاتار بیکاری) قلعه سنه کلدک. سلستره نك اوزی ایالتنده یوزاللی آچهلوق قضادر. ۱۰۴۶ تاریخنده کنعان پاشا اوزی ایالتنه متصرف ایکن بوقلعه نی مجدداً بنا ایتمشدر. جرمی بیک آدیم اولوب چارکوشه، شدادی بنا بوقلعه جکدر. جانب جنوبه مکشوف برقوسی و چارکوشه سنده چار قله بالاسی وار. مقدهما بوقلعه زمینی برسازی و بطاقلی یرولمغله بغداد و تاتار حرامیلری بو محله رده کاربان بوزارلرمش، عجیب محله بنا اولمخش بردارالماندر. حالا درون قلعده

اسماعیل شهری قارشوسنه وارنجه بش ساعتدر . اما اولیه خیابان روم بر چنگلستان جزیره درکه اینجده کی وحشی حیوانات ، موش و طیورک حسابی آنجق جناب حق بیلور . اما کوچوکن قوشی غایت چوقدرکه صیادلری آولایوب قنادلرندن اوق یله سی یاپارلر . بوجزیره ایچره بهر سنه یتش ، سکسان بیک صیغیر بوغازلانوب کلی باصدیرمه سی یاپیلیر . خصوصی قناره اولری واردر . سیوری سینکی اوقدر چوقدرکه وقت غروبده آدمی و آتلی هلاک طلبنه سوق ایدر . اسماعیل ، کلی و طولی قلعه لرندن فاحشه لری طوتجه عرباناً بوجزیره بر اقیلر ، برکیجه ده سیوری سینک ، دلیلم سینک ، تانارجق سینکی زحمتدن هلاک اولور . حاصلی بوجزیره یی سلامتله عبور ایدرک اوچ کونده اسماعیل شهری اوکنده کی طونه عظیمی بش یوز پاره کمیله کچرک (اسماعیل) قلعه سنه کلدک .

اسماعیل شهری . — صلصال بنا سیدر . ۸۸۹ تار اینجده سلطان بایزید خانک اسماعیل قپودانی بو شهری فتح ایتدیکی چون آدینه « اسماعیل شهری » دیرلر ، حالا مکه و مدینه وقفی یربندر کزیندر . مقطوع القلم و مفروز القدم سربست وقف اللهدر . حاکم عرفیسی دارالسعاده اغاسی طرفندن بر آدم اولوب درت یوز آدمیله حکومت ایدر ؛ التزامی منصب عالیدر . کمرک امینی دخی وار ، قلعه اولمدیغندن دزداری یوقدر ؛ بشلی اغاسی ، یتش قدر نقراتی وار . حاکم شرعیسی اوچیوز پایه لیدر ، قاضی سنه سنوی یدی کیسه ، متولیسنه یکرمی کیسه حاصل اولور . سپاه کتخدا یری ، یکچی سرداری ، عزب و بشلی اغالری ، قپودانی ، صوباشی و محتسبی وار . بو شهر جمله ایکی بیک خانه در ؛ اوچ اسلام محله سی وار ، بقیه سی روم ، ارمنی ، یهودی رعایاسیله مالا مالدر . اولرینک اوزری اکثریا حصیر و یا قامش ایله اورتولو و منبی در . کارگیر دیواری و کره میت اورتولو اولری ، خانلری ، جامعلری جمله اسلام محله لری ایچره واقعدر . شهرده قورشون اورتولی بنا یوقدر . برحاحی وار ، اوقدر کشفدرکه کیرن بشیمان اولور . سکز یوز قدر دکانی وار ، فقط بدستانی یوقدر . اکثر دکانلری تخته شنیدره اورتولیدر . شهرنده اصلا

عساکر اسلام دریا مثال اولمقدمه وراقوقچی قراکده له نمالکنسه خروج ایلدیکی خبری یتیشمکده ایدی . بورادن قالقوب (حاجی کی پاشا چفتلکی) ، آندن (طولجی) قلعه سنه کلدک . بوقلعه ۱۰۴۴ سنه سنده مجدداً سلطان مراد رابع امریله وقائم مقام بیرام پاشا فرمانیله وترسانه عامره کتخداسی پیاله کتخدا الیله یاپیشمدر . طونه کنارنده آلحق برقیسا اوزرنده شکل سر بعدن طولانجه شدادی متین بنا برقلعه زیبارکه داتراً مادار جرمی بیگ آلتش آیدر . جانب جنوبه ناظر کوچوک بردمیر قپوسی وار ، اطرافده خندق یوقدر ، درون حصارده برجامی ، بغدادی انباری ، جبه خانسی ، طونه یه ایلییر برصویولی ویتش عدد نفرات خانه لری وار ، اما اوچ یوز نفراتی ، درذاری ، طونه یه ناظر سر آمد طویلری واردر ، غایت محنده بنا اولنش الزم لوازمدن برقلعه رعنادر . حاکمی کمرک امینی . درکه اون یوک آقسه ایله التزام اولنور معاف قصبه در . یوز الی آقهلوق قضادر ، قراسندن ویش دپه ناحیه لرندن قاضیسنه سنوی بروجه عدالت اوچ کیسه مال حاصل اولور ، سلستره ایالتنده اولوب الای بکیسی چریلریله بوقلعه اطرافنی روسلردن محافظه ایدر . اما طولجی واروشی صافی ساز وحصیر اورکونی اتی یوز عدد اولاح وبلغار خانه لرندن مرکدر . طاغلرنده باغلری ونهر طونه ده بالق آولایه جق آغلری واردر . کمرکه قریب مقید ومختصر برجامی . مکلف کره میت اورتولی ، کارکیر بنا ، متین برخانه وبر قاچ دکانلری اولوب جمله سی کمرک امینی مصطفی افانک خیراتیدر . بز بوقلعه ده ایکن صباح قرق اتی عدد روس شایقه لری قلعه آلتنه هجوم ایدوب او قدر عسکر اسلامی کوره رک قلعه دن یکریمی پاره بال ییمز طویلر آتیدقده قره دکزه فرار ایتدیلر . بوراده اوچ کون مکث اولنوب بش یوز پاره طرانسه ، شایقه وقایشلرله عسکر اسلام اوچ کونده طولجی جزیره سنه کچوب عبور ایلدیلر .

اوصافی جزیره طولجی یعنی (یلان آداسی) — شمالی و جنوبی نهر طونه در ، طولی قره دکزه وارنجه سکز ساعتدر . عرضی طولجی شهرندن

۱۰۶۷ سنه سی شعبانك اون ايكنجی كونی له مملكتنه وراقوچی

قرال اوزرینه سفره كیتدیكمز :

اولا بسم الله سلستره دن چيقوب جانب قبله كیده رك (المالی) قریه سنه ، آندن (چیفود بیكاری) ، آندن (قره آناچ) ، آندن (كلیسه جك) ، آندن (بوز اوورد) ، آندن (سكودجك) قریه لرینه اوغرایه رق (حاجی اوغلی پازاری) قصبه معموره سنه كلدك . بونك صحراسنده مكك آرام ایلدیكمزده كوندن كونه عسکر اسلام دریا مشال اولوب جمعیت كبرا اولمده ایدی . بوراده پاشای مدبر تاتار خانه ، یالی اغاسنه ، بوجاق ناتاری اوت اغالری و آت قوللرینه ، افلاق وبغدان بکلرینه « حاضر باش اوله سر » دییه قپوچی باشیلرینی كوندروب و كندیسی حاجی اوغلسنده اوچ كون مكك ایلدی . علی الصباح « الله اعلم ، شمدی آستانه طرفندن بر آدم استعجال امریله كلیر » دیدكده اوساعت هان قپوچی باشی اوطاغه كیروب « سلطانم ، صدر اعظم اغاسنك براغاسی كلش » دیدكده پاشا . — كلسون دییه امر ایلدی . قپوچی باشی دامن بوس ایدرك امری ویردی ، قرائت اولندقده « بر آن طور میوب قالفه سن » مألنده ایدی ، اوكون جبه خانه ، سرا پرده پادشاهی ، یكرحی اوطه پکیچیری ، درت اشاغی بلوك سپاهیسی ایله روز نامه خلیفه لرندن و نزول امیندن و سرسات اغاسندن بر آدم توابعلریله كلوب واصل اولدی . اول آن طوغ قالقوب علی العقب پاشا دخی طبل و قدومنی دوكدیره رك كلن اغایه اوچ کیسه ووروب یوللادی ، و ۱۰۶۷ رمضانك برنجی كونی جانب شماله كیده رك (خرمنلی) ، (دودجکی) ، (قورناجق) ، (بلبلی) قریه لری كیله رك (استر) قصبه عظیمنه كلندی . بو قصبه آستانه سعادتده کی یکیچیری اغاسنك خاصی اولوب جمله اهالیسی رعایادر . بورادن (اینه خان چشمه سی) ، (یا بلاجق) قریه لری كیله رك (باباطاغی) شهر عظیمنه كلندی . بورادن (یکی كوی) . كلوب بوراده صلات عید شریفی ادا ایلدك . كوندن كونه

نامه سنك مضمونی « بن پادشاهك مطیع و منقاد قولی یم امان ! » اولدیغندن درحال سر بوابان دركار عالیدن مصطفى اغا نام بر قپوچی باشی پاشایه خط شریف ایله كلدی ، دیوان سلستره ده خط شریف قرائت اولندی ؛ مالی : « سن كه ملك احمد پاشا لالام سنك ، خط شریف سعادت مقروم وصول بولدقده بر آن طور میوب له مملكتته تاتار خانی محمد كرای ایله سردار معظم اولوب جمله ایالتك سنجاغی عسكریله ، بردن بیكه و بیكدن یوز بیكه وارنجه الی براتلی عسكرمه مكلف و مكمل قپوك عسكریله له سفرینه كیدوب له قرالنه امداد ایدرسه وراقوچی نام لعینك حقندن كله سنك ، بونك ایچون فرمان هایونم صادر اولوب بر سمور كورك و قلیچ و خفتان ، صورغوج پادشاهی وجبه خانه عامره مدن ایکی بیك توفنك ، بیك عدد شمشر ، بیك عدد مزراق و سائر مهمات و لوازمه یوز قاطار دوه ، یوز قاطار قطر و اون طاوله آت ، یكرمی او طه قپو قوم یكیچریلرندن و صاغ وصول عزبلرك درت عدد اشاغی بایراق سپاهیله بر اوطاغ پادشاهی ارسال ایتشم . كر كدر كه بر آن طور میوب له قرالی امدادینه تاتار خانیه خبرله شوب یتشه سنك . » بواصر هایون ایله كوپرولی محمد پاشانك مکتوبلری قرائت اولندقده ملك احمد پاشا « امر پادشاهمكدر » دییه رك اول آن وزارت طوغی چیقوب « سفر پادشاهیدر » دیو طرف ، طرف دلالر ندا ایدوب جمیع سنجاق بکلرینه و قصبات اغواتنه پاشانك سردارلق طغرای غراسیله امر لر كیدوب عسكری جمع ایتمه ك مأمور لر كوندردلی . اول کون همان سلستره نماز گاه محلنه اوطاغ بارخانه سنی چیقاروب بر ساعتده آلائی عظیم ایله سرا پرده سنده مكث ایدوب ایرته سی کون بر مشاوره عظیمه ایدیله رك شهر سلستره دن چیقیلدی . اول نماز گاهده سعادتلو پادشاهدن خط شریف ایله طغرای غرای و سردارلق صورغوجنی کترین قپوچی باشی به اون کیسه و اون آت ، بر سمور كورك احسان ایدوب معتاد قدیم اوزره آغا در دولته كوپرولی وزیره یوللانندی .

یوزم، کوزم سوروب جمله مکتوبلری ویردم حا چینان اوغلی پاشایی تیمارہ باشلایوب حمد خدا پاشا کوندن کونه ایکی آیده ای اولوب فقرايه بکرمی کیسه بذل ایدوب جمله اغوانتک وویوه ده محاسبه سنی باغشلا یوب جمله اغواتی خدمتله یوللایوب کندولری کاهیجه صیدوشکاره و باغ و باغچه لرده ذوق و صفالر ایدرلرکن نیچه یوز غلام یتیملری سنت ایدوب کیمنی برر اغایه و کیمنی براستاده و کیمنی خواجیه و یروب یوزقات خلعت فاخره لر احسان ایدردی . و نیچه یتیمه کریمه لری بعض مسلمانلره و یروب کید یروب و قوشادوب چراغ افروخته ایدرک سلتره ایچنده چارشو باشندن تا استانبول قابوسنه قدر اوچر بیک معمار آرشونی طولی شاهراه اوزره کارکیر بنا قالدیرملر یا یوب نیچه یول وسیل یوللری آچه رق شهر سلستره یی چامور دریا سندن خلاص ایدوب برطراج خانه و برقهوه خانه عالی و نیچه خانه لر بنا ایدوب طریق عام قالدیرملرینه وقف ایلیوب سپاه کتخدایری زانقوج حسین اغایی بو اواقفه متولی نصب ایلدی . الحاصل ملک پاشا افندمز ملک خصلت اولوب جمیع اوقاتی خیر و حسنات ایله کچردی . سفر و حاضرده بروقتی قضایه قویم یوب اوقات خمسہ سنی اولوقته ادا ایدر ، اهل سنت و الجماعت ، دیندار حامی دین مبین ایدی . اکثر یا عمری صوم داودی ایله کچوب جمیع زمانده لسانندن غلیظ و مخالف ادب بر لفظ چیقما یوب پک غضب آلود اولدقده « های نامرد ، حیاسنز » دیر ایدی . بوکونه نیچه حسن حال ایله متصف ، عدل و عدالتہ ساعی و حقنه راضی بر آدم ایدی .

حکمت خدا سلستره شهرنده ذوق و صفاده ایکن صفرا الحیر اواخرنده له قرالی طرفندن برفریادیجی ایلیچی پاشایه کلوب « اردل قرالی راقوقچی اوغلی بنم له مملکتته کلوب استیلا ایتمکی مراد ایدینوب افلاق و بغداد بکلری دخی راقوقچی قراله بکرمیشر بیک عسکر امداد و یروب اوزریمه کلک اوزره در . امان ، دولتی وزیر ! » دییه تظلم حال و تظلمنامه ایله هدایاسی کلوب پاشایه واصل اولدی . همان ایلیچی ایله پاشا بر اغاسنی آستانه طرفنه اولاققله کوندروب کوپرولو محمد پاشاده سعادتلو پادشاهه ایلیچی بی بولوشدیریر ،

کوپرولی محمدپاشا حضورینہ واروب دست بوس ایتدم. « اولیا، پاشا کزدنمی کلورسک. پاشامرحوم اولہلی قاج کوندر» دیدکده حقیر — الله ایراغ ایلسون، پاشادن اوچ کوندر آریلہلی، اشته سلطانمہ ودارالسعاده اغاسنہ مکتوبلری « دیہ مکتوبخی دستہ صوندیغمده قرائت ایدرک » الحمدلله سخته ایمش، های کدی عورتلر، همان قیایی برقوقجہیہ دخی ویرمک ایچون فقیر ملکی اولدی دیہ نیچہ کونہ کفت وکولر ایتدیلر. « دیدی، بومکتوبلری تلخیص رمضان ایلہ حقیرلہ برابر سعادتلو پادشاهہ کوندردی، یالی کوشکنده حضورپادشاهیہ واروب یر اوپدیکمده پاشانک صحت خیرینی بیلدیردم. پادشاه حکیم پاشانک حیاتده اولدیغندن حظ ایدوب حقیرہ یوز اون آلتون احسان ایدوب طشرہ چیققدده قیزلر اغاسنک مکتوبلری دخی ویروب طشرہ چیقہرق ینہ طوپجیلر سراینده قیا سلطانہ کلوب پردہ زنبوری آلتندہ حقیر ایلہ سعادتلو پادشاهک نیچہ کونہ کلام ایتدکلرینی استماع ایدوب پاشانک ضعف حالتی سسوال ایدرکن قرہ دکزدن موافق ایام ایلہ اوچ کونده اوزون عمر رئیسک کمیسلی کلوب مکتوبلر ایچندہ پاشانک کندی خطیلہ « الحمدلله سخته یر » تذکرہ سی چیقدی وینہ جراح حکیم ایستہ مش. برکمی ذخیرہ ومتاع کونا کون کوندرمش. بوکرہ سلطان حقیرہ اعتبار ایدوب ایکی یوز سکہ حسنه شریفی آلتون و بر سمور قفاسی کورک و خانہ مزہ متصل برخانہ بی سکسان یدی بیک آقچہیہ آلوب حجت وتمسکلرینی حقیرہ احسان ایلدی. اول کون جراح حاجیلان اوغلنہ برکیسہ غروش خرچراه وسائر معونتلر ویروب حقیرینہ کوپرولویہ واروب وهرایان وکباردن مکتوبلر آلدیم. کوپرولی وزیر بیوردیلرکہ : اولیا پاشاکہ شویلہ، یالیرک حفظ وحرارسته پک مقید اولہ یوقسہ بوخسته لقدن خلاص اولدی اما بنم مرضمدن اولیلہ قولایجہ شفا بولاماز، دیویش آلتون احسان ایدوب مکتوبلر ایلہ قیایہ کلدیم اودہ حقیرہ یوز آلتون خرچراه ایلہ اوچ عدد سکسانہ یوکی پاشا ایچون معاجین وادویہ، ما کولات و ملبوسات ویردکده بارکیرلرہ تحمیل اونوب (۱۰۶۷) سنہ سی ماه صفرینک یکرمنچی کونی سلسترہیہ متوجہاً روان اولدق. پاشایی سلسترہیہ کتیرمشلردی، اورادہ پاینہ

تحریر اولنان مکتوبلر ایله حقیره خرجراه اوچ یوز التون ویردی . دست پوس ایدرکن همان جراح پاشانک اکیسه‌سنه بی‌باک و بی‌پروا کچوب بش پرمق مقداری اکیسه‌سنک صولندن بریاقه آچدیکه الله‌اعلم خشیت ایچنده قالدیم . کاسه طولوسی لش‌کی قوقار صاری جراحت جریان ایدوب پارچه . پارچه چوروک اتلر چیقتهجه همان پاشا « الحمدلله » دییه کوزینی آچدی . « منقالبه شهری فقراسنه اون کیسه بذل اولنسون » بیوردی ، حقیر دست بوس ایدرک رخست آله‌رق الغار ایله منقالبه‌دن منزل بارگیری ایله اوچ غلامی آلوب (صاری کول) ، (کنتجکلی) ، (حاصلجقلی) قریه‌لرینه و (پراوادی قلعه‌سی) نه اوغرایوب منزل بارگیرلی دیکشیدرک : لسان‌خلمده « ملک پاشا اولمش » دییه بر خبر واردی ، هله خلقه « پاشا سخته‌در » دییه خبر ویردم . آندن (چنکه) قریه‌سنه (آیدوس) قلعه‌سنه ، (فاقیلر) قریه‌سنه ، (قوایی) قریه‌سنه کلده ؛ بورادن (قرق‌کیسا) یه کلرک منزل بارگیرلی دیکشیدرک ، بوراده دخی پاشانک صحت خبرینی خلقه اعلام ایدوب آندن (پوکار حصار) ، (اوزون حاجیلر) ، (کوسده میر) قریه‌لرینه ، (چتالجه) قصبه‌سنه اوغرایوب طوپجیلر ربطه‌سنه اوچنجی کونی قیاسلطان‌ه وارد اولوب پاشانک مکتوبلرینی وصحت خبرینی ویردی‌کده « قنی پاشانک کندی خطی » دیدکلرنده « پاشا ، غایت شکسته حال و مکسور پروبال اولدیغندن کندی قلمیله یازمغه مقتدر اوله میوب اعتماد ایتسونلر دییه بی اوچ کونده سلطانه کونردیلر . سلطانه افلاق ، بغداد خزینه‌سیله یتمش کیسه کونرددی ، ان‌شاء‌الله سکنز کوندن خزینه‌کز دخی واصل اولور » دیدیکده سهل اعتماد ایدوب حظ ایتدی . اما مصاحب‌لر « البته پاشا اولدی » دیدیلر . مکر افواہ ناسده پاشانک اولدیکی شایع اولوب قیا سلطانی قره مرآتیی پاشایه تکاح اتمک صدنده ایمش ، بونک اوزرینه حقیر یتیشوب وارمشم . همان سلطانه یمین ایدوب « بره افندم پاشا حیاته‌در . سلطان‌مدن برجراح حکیم حاذق ایستر . اشته مکتوبلره نظر ایدوب اعتقاد ایدک » دیو فریاد ایتدم . اصلا دوزه قدر اعتماد و اعتقاد ایتدیلر . همان حقیرینه آتله سوار اولوب قبوکتخدا‌سیله

دیننده نیشتر ایله یاروب ایچندن صویرینه جراحت حقیقه واول خندق ایکی آیده ایکی آرشون تم اولدرکه بویاره نك ایچنه ایکی آی قیلار ایشتمه مزدر . جامع ایچنده کی خداملره طعام بیدرک ، کسوله کیدیرک ، دیدیکی بووجودم جامعنگ ایچنده اولان روح ، جان ، صفرا ، سودا ، باغم ، اخلاط ، قوت و قدرت ضعفیدر . آنلره پرهیز ایله طعام بیدیروب تازه جان بولمق اشارتیدر . بامرالله اول یاریلان خندقه جامع کلور برله شیر وجامع یرنجی بولور ، دیدیکی اول یاریلان یردن شفا بولوب کالاول اولور . الی ماشاءالله بوجامع مؤید اولور ، دیدیکی اجل مسامزه دکن معمر اولمه مزه اشارتدر ، پاشا و افعه یی بویوزدن تفسیر ایندکه حضار مجلسک صغیر و کیری حیرته قلوب انکشت بردهن اولدیلر . جمله اغالر دیدیلرکه : جانم بو واقعه یی اولیاچلبی سویلدکجه پاشا تازه جان بولوب سوز آ کلاتیر اولدی و سویلمکه باشلادی . الله اکبر عجیب و غریب سرخدار ؛ پاشا سهل افقت بولدی . هرکس شادمان اولغه باشلادیلر . همان اول ائنده پاشا — بو واقعه نك تعیری کلوب ظهور ایتسون ، تیز بکا بر جراح کتیرک ، اکسه مده کی بوماده یی یاردیره میم ، دیدی . حقیرک جان باشنه صیچرایوب — سلطانم بو واقعه تعیری اوله دکدر ، سز عکسنی تعبیر ایتدیکنز . عزیز باشکز ایچون بو واقعه یی بن کوردیکمن طولای شمده کی یاردیره سهك الله کوستر مسون یارهك مشد اولورسه اولیانك کوردیکی واقعه ایله پاشا یاره سنی یاردیروب هلاک اولدی دیبه حقیری آتسه یاقدریرسك « سنك دوشکله پاشا بویله ایتدی ، یوقسه اولمازدی » دیبه تم کباب ایتدییرسك نه جنتده نه جهنمده ، نه اعرافده ونه غیاده ونه درک اسفاده یرم قالماز ! دیدیکمه پاشای عاقبت اندیش « تیز دیوان افدیسنی چاغیرک ، کلسون » دیدکده افدی کله ، « تیز ، صدراعظمه ، دارالسعاده اغاسنه ، قیا سلطانه ، قوکتخداسی زهدی افدی یه صحتده اولدیغمز مکتوب بلرینی یازوب اولیامه آلتی منزل بارکیرلری امری ویر » دیدکده علی العجله مکتوبلر یازیلوب حقیر دخی پرسلاح آماده اولدیغمده کوردمکه بر جراح جلا د مثال کلوب آلات و بساطنی پاشانك یاننه قویدی . پاشا دخی

آرشون انی برتمل براقوب وجامع ایچنده اولان خدام جماعتله طعام بیدروب ، کسوله ووروب بامرالله تعالی اول جامع کیری قازیایر ، صو چیقان خندقه یراشیر . عمری اولدقجه الی ماشاالله مؤید اولور . بوکا علاج بودر ، غیری چاره اولماز بو بنم جانم پاره سنی جکر کوشم ، اوغلوم سیاح وندیم آدم اولیای بی ریایی استانبوله علی الفور کوندر ؛ جامعک لوازمانه متعلق ، تعمیر وترمیاته عائد اشیا ایله حکیم حاذق وکارگذار آدمکرکتوره ، دییه پدرمز بوشافی خبرلری ویره رک دست بوس ایدوب سلاح ویره رک کیتدی . اشته اقدم ، بوکیجه کوردیکم واقعه بودر . دییه تقریر ایدوب خاموش باش اولدم . هان پاشا درون دلدن برکراه یاالله دیوب بامر خدا اولکندن اعلا زبانه کلوب شو سوزلری سویلیدی :

تعبیر ملک احمد پاشا . — دیکه کزجانم ، بوواقعهده مصرشهری دیدکلری بنم وجودم شهریدر . سلیمان خان جامعک قبله‌سی بیقیلیور ، متولسی شیخ احمد افا و قیمی اولیا چلی حاکمه بیلدیرمش ، دیدکلری بز سلیمان خانک حرمنده پرورده اولوب وجودم جامی آنلرک خیراتی ، قبله یوزوم ، محراب آلمدر ، حالا یوزم و آلم شیشدیکیدر . متولسی احمد افا بنم که وجودم جامعک متولسی یم ، بنم وجودم خدمتکاری قیم اولیا چلیدر . وجودم جامعنه متعلق شافی خبرلری حاکمه سویلمز دیدکلری بکاسویله مدیکیدر . جمله اعیان مصر مشورت ایدوبده برمنتج جواب ویرمدکاری بنم اغوات غر بیلرم « آیا اقدمزه علاج نیچه اولور » دییه مشاوره ایدوب عالم حیرتده قالدقلیدر . قبله دیواری بیقلوب بل ویرمش ، دیدکلری یوزم شیشوب بلم اگری اولدیغیدر ، اخر بن اولیا سنی اوغلوم کبی سودیکمدن سنک پدرک بزمد پدرمز ایله دنیا و آخرت قرداشی واوز دمیر اوغلی عثمان پاشا ایله سفر یولدائی اولدینی اجدن پدرک کوردی ، آنلره سوال اولندقده ، بامرالله آساندر ، بوجامک قبله طرفی اکیلوب مرور ایام قبله یوزینه بررخنه کلش ، دیدکلری حالا بن اختیار اولوب قبله یوزم اکیلمکه بلم قالدیره مم . قبله اکسه - سنه برخندق قازک ، خندق ایچندن صو چیقسون . دیدیکی اکسه مک قولاک

بوجامعك خراب اولديغن حاكمه بيلديرمككه ييقلوب خرابه مؤدى اولور .
 رضاه لله سن كشف ايدوب برحال ايله بوسلمايه جامعى ترميم و تعمیر ايله ،
 تا اجل مسما كه دك مصر شهرنده حاكم الوقت سك ؛ بوايش سزك باشكزده در .
 روز محشرده بووقف الله سزدن سوال اولنور ، ديهه واقع حالى سلطانه
 بيلديرديلر . واقعه بورايه كلدكده پاشا « بره اوغلا نحققر ، بنى قالدريك »
 ديديكنده غلاملر قالدوروب جامه خواب اوزره اوتوردوب اطرافه يصدق
 ديزديلر . پاشا اوتوروب جان قولاغيله واقعه مده « اى اوليا ، دخى سويله . »
 ديدكده حقير . — سلطانه بر آل آته بينوب جمله اغواتكز ايله ، جامع
 سايمايه احوالى سلطانه اعلام ايدن آدملر ايله مصر ك ايچ قلعه سنده كى مصر
 شهرينك جميع اعيان و اشرافى جمع ايدرك تعمير و ترميمى ايچون كونا
 كون مشاورلر ايتديلر . كيمى مناره سى حواله در ، ييقالم ، دير . كيمى
 قبه سى بيوكدر ، كوچوك ايدلم دير . كيمى : اكرى اولان يرلرينه بوردينار
 ديركلر ايله پايه ايدلم ، ديوب نيجه بيك كفت و كو ايتديلر . اصلا و قطعاً
 برجواب منتج ويره مديلر . كوردمكه بوجميت كبرا ايچنده مرحوم پدرمك
 النده سلطان سليمان خانك احسان ايتديكى آرقه قشاغيسى ايله جامع ايچنده
 كزر كى اولوب جامعك بعض برلرني تعمير و ترميم ايدر ، شكلى اشارتلىر
 ايدوب معماراق ايدر . شكلكنده جامعك خراب اولان يرلرني كوستيرر .
 حقير دخى جنابكزه — سلطانه ، سلطانه ، شوالى آرقه قاشاغىلى آدم بنم
 پدرمدر . علم معماريده مهندس لافظيدرر . بر كره آندن سوال بيورك . «
 ديدم . جنابكز . — وار ، پدريكزى چاغيرك . ديديككزده فى الحال واروب
 پدرمك دستنى بوس ايدوب سلطانه ك حضورينه كلدكده سلام ويردى عليك
 آلوب « بيوريكزكه بابا ، بوجامعك حالى نيجه اولور ؟ » ديديكز . پدرم . —
 بامرالله آساندر . همان بوكا چاره اولدركه بوجامع بيوك بربنادر ، دكه رخنه
 ايله ييقلماز ، اما مرور ايام ايله شدت شتا تاثيرندن قبله يوزينه بر رخنه گلش ،
 اويله اولور بوكا علاج اولدركه بوجامع قبله طرفه اكيلوب بيل و برمش
 قبله نك آردنده بر در نيجه خندق قازوب تا ايچنده صولر چيققجه آنده ايكى

على الصباح پاشانك النى اوواركن غايت متالم اولوب بكا آلود اولمق مرتبه -
 سنده ايدم . هان پاشا كوزيني حقيردن طرفه توجيه ايدرك لسان حال ايله
 آكلادوب : اوليام ، بوكيجه نه واقعه كوردك ؟ « ديدى . حقير . — بر
 واقعه كوردم الممدن اصلا خاطرمده يوقدر ، كويا كه هيچ برشى كورمه مشم
 ديدم . پاشا غيرته كلوب — والله بيوك برواقعه كوردك . تيز سويله « ديهه
 الحاح و ابرام ايلدى ، اما ضهفندن صداسى مكس كبي ويزيلداردى . حقير .
 — هى سلطانم ، واقعه كوردك ، ديهه نه يمين ايدرسك . دوشى سنى كوردك
 بنى كوردم . بنم كورديكم واقعه دن خاطرمده اولان بودر كه واقعه مده
 جنابكزى كوردم كه مصر سلطانى اولمش ، غايت سرور و شادمانى اينجده سكر .
 جمله مصر عسكريه اردل سفرينه كيدر كن جمله عسكركزله سلمايه جاهى
 كبي بر جامعه نماز قيديكز . اردل سفرندن فتح ونصرت خبرلى كلوب
 جناب شريفكز دخى سفره كيمه دن فراغت ايله رك سلمايه جامعى ترميم
 و تعمير ايلر كن سلطانه ديديلر كه : افندم ، بوسلمايه جامغك ترميم و تعميرى
 احوالى يارين اوليا چليدن سؤال ايدك ، او اعلا بييلر ؛ آنك تعبيريله
 عمل ايدوب جامعى معمور ايله . اشته كورديكم واقعه دن خاطرمده بوقدر
 وار . « پاشا همان سهل جان هوليله كلمات ايدوب — البته اوليا بو واقعه نك
 تاثيرى سنده در ، بنده واقعه مده كوردمكه : بكا اوليان يارين كورديكى
 واقعه نى سؤال ايله « ديديلر . آنك ايچون سكا ابرام و الحاح ايلرم . تيز
 واقعه كى على الترتيب قاله كتير و بونيته الفاتحه ! « ديوب اوزريمه اوفله دكه
 خدا عالم اوزرمدن كسافت كيدوب ارسطو نهاد بر عاقل كبي اولدم ،
 كورديكم من اوله الى آخره خاطرمه خطور ايمسكه الله اكبر ديهه زانو بزانو
 بسم الله ايله بدأ كلام ايدوب . — سلطانم خير اوله ! بوكيجه واقعه مده
 جنابكز ايله جمله اغوات دعا جيلر كز مصرده ايمشز . آنده ايچ قلعه ده
 سلمايه جامعى نامنده بر جامع وار ايمش . نيجه بيك پير و جوان سلطانه
 كلوب . — سلطانم ، بوسلمايه جامعى مخرابنك صول جانب ديوارى شيشوب
 طشرده يهرك منهدم اولويور . متولىسى شيخ احمد اغا ، قيومى اوليا چلي

در کزین ، اردیسیل ، شهر بان ، مهربان ، شهر بان شهر لرینه وارنجبه دیار عجم آن ، تالان ایدلمش ایدی . حمد خدا صدراعظم اولدی . کرچه غضوب و لجو و جدر اما « الحب لله والبغض لله » مضمونی اوزره حرکت ایدر ، وانا طولی و لایترندن سکیان و صاریجه حشراتک وجودینی قالدیریر ، سکی تی تصحیح ایدرک تداخلی رفع ایدوب قره سفر لرینی آچارسه بیلیر مکه احوال دولته نظام ویریر برذاتدر . زیرا رخنه لریریر کورونمکه باشلادی . ای اولیا کورورسک بو کورولی اداره خانه عثمانیده اولاد وانسا بیله نه ایشلر کوره جک اکر سن ویا بن صاغ قالیرسه ق ، کوریلور نهر ظهور ایدم جک . هان دیدیک کورولی ایله حسن زندکانی ایدوب ایلتمزده برخوش حفظ و حراست اوزره اولالم . دیدی سائر مصاحباته باشلادق .

حکمت خدا . پاشای دریا دل وارنه جنکنده وقلعه تعمیر و ترمیمنده باش آچیق طور دیغندن منقالبه شهرنده مزاج شریفلری شکسته اولوب کوندن ، کونه بی تاب و بی مجال اوله رق کردنک صول طرفنده بر ماده ظاهر اولدی ، بش اون کونده کردنیله ا کسه سنی طوتوب صومون قدر قمر می بر ماده اولدی . قرا و قصباتدن ، تا اردل ، افلاق و بغداددن جراح حکیم و حاذق فصادلر کلوب هربری بر کونه دوا ایتدیرسه ده اصلا علا چیدیر اولیوب کوندن کونه پاشانک حالی مکدر اولوب نیجه یوز اغالر هان برآ ، بحرا « فراری » مخلصنی آلدیلر ! پاشانک دخی اوازی کسه یلمکه کویا بر زنبور عسل کبی صیزلاردی . بر کون پاشا لسانیله باقی قالان اغوانته حضور رنده وصیت ایدوب منقالبه شهر می خارچنده محرم سلطان مسیره سنه دفن ایدم کلکنی آکلاددی . خلاصه جمله من پاشانک صحتدن مأیوس اولوب ، غمناک و دردناک بری بر لر مزله باش باشه و یروب فزع و جزع ایتده یز . پاشانک کردنده کی ماده دن برشی ظهور ایتوب آجق آغزندن ، بر و نندن جراحت جریان ایدردی . حقیر ایسه پاشایه قرا بجز سببیه یانندن بر آن منفک اولمازدم .

ومن الغرائب رؤای صالحه حقیر و تعبیر ملك احمد پاشا . — بر کون

سفیدی! « دیہرک عثمان اغایی طشریہ چیقاروب حبس ایلدی . پاشا غایت متأم اولوب دفع حرارت ایدہ میہرک منقالیہ سرداری کدک اوغلی دیشلن محمد اغا خانہ سندنہ سرسری کزینوب « یافتساح ، یارزاق ، یاقہار ! » دیر ایدی . مکر کو برولودن کلن مکتوبلردہ شو یلہ یازمش ؟ « کرچہ سنکله حرم هایونده پرورده اوله رق نشو ونما بولمشز ، وسلطان مراد خان رابعک چراغ افروخته لرندنز . اما بوندن صوکره معلوم اوله که تخت حکومتکده اولان اوزی ایالتی اسکله لرندن قرار قصباتدن روس منحوس بریر نہب وغارت ایدرسه والله العظیم صلاح حالکہ باقاییوب سنی عبرت عالم ایچون امان وزمان ویرمیہرک پاره ، پاره ایدرم . بصیرت اوزره اولوب ایالتکی محافظہ ایدہ سک وهر قضادہ فرمان پارشاهی اوزره ذخیرہ آلوب عسکری بسله یسک ! »

اول کون پاشا ایله تک وتنها اوتوررکن « سلطانم ، عزیز باشیکز ایچون عثمان اغا قولکیزی حبسدن آزاد قیلک . » دیدیکمده پاشا . — او یلہ سفہہ حدینی بیلیرمک کرک ! اما سنک رجاکی قبول ایتدم ، شو سفیدی قویی ویرسونر « دیو عثمان اغایی حبسدن اطلاق ایلدی . حقیر . — سلطانم ، مجلس امانتدر . الله اعلم کوپرولی ایله آرا کزده سهل برودت وار . زیرا زمان صدارت کزده اکا اناطولی ایالتی احسان ایدوب اون یدی کون صوکره بکتاش اغا وچلی کتخدای اغواسیلہ کوتاہیہده معزول ایلوب طور دیکز . کوپرولی خیلی زمان سرسری کزدی ، لطف ایله دائمًا مکتوب دربارلر . کزده کوپرولیہ التمام وتینما ، تعظیم وتکریملیجه شیر یازک « دیدم . پاشا . — بلی اولیا ، او یلہ کرکدر ، زیرا مهر کیمده ایسه سلیمان اودر . خصوصاً بوقوجه کوپرولو سائر وزیر اعظملره بکزه مز . فلکک چوق کرم وسردینی کوروب ، فقر وفاقہ شدایدینی چکمش ، برچوق سفرلردہ امورہ وقوف تام حاصل ایلوب احوال عالمہ واقف اولمشدر . مرحوم خسرو پاشا مهر ایله بغداد اوزرینہ سردار معظم اولوب کیدرکن بو کوپرولو خسرو پاشا ایله بغداد آلتندہ بیله وخزینہ دار ایدی . بونک رأی وتدبیر رزیتیلہ ہمدان ،

الهي ، منقاری زاده ، اوردك زاده ، وطواط زاده اولوب باط برون اوغلي
 كبي اولهسك . « بوندن سوكره ذمام ونمام ، دخال وفضال اولمقدن فارغ
 اولوب بر آفنه وآشفته ، شقالی ، وفالی كيمسه اولدی . بو وارنه ، حاجی
 اوغلي ، منقاليه محافظه سنده بولنديغمز دملرده هر بار افدمز ملك احمد
 پاشا ايله حسن الفت ايدوب لاابالی كلمات سويلردی . زیرا بو پچاوره قاضي
 كيرالانق اولان اوهيكل اقبجيله حضور مراد خان رابعه كيروب مضحكلك
 ايتمش بر زال زمان ایدی

وارنه نك زيارتلى . — اسكى جامع حرمنده (الشيخ محمد تانارافندی) :
 سنك مزاري تاريخيه معلوم برمرقد برنور . مسقط رأسلى قريم جزيره .
 سنده (قره صو) شهريدر . مرحوم طريق خلوتينك واقف اسرارى
 ایدی . قدس سره .

بورادن قاقهرق برقاچ ياران ايله وارنه دن قايقلره بنوب قامچي نهرينك
 قارشى طرفده (غلظه) قريه سنه كيتدك . برمرتفع باير اوزرنده بيك
 خانلى كوى اولوب جمله رعاياسى رومدر . باغى ، باغچيسى جهانى طوتوب
 شرابى طاشمشدر . بو محله نهر قامچي ايچنده بشيوزكى برر خلاط ايله
 قيشلايه باغلانوب ياتارلىر . زیرا وارنه ليماننده شدت شتاده نغوذ بالله كيمار
 غرق اولور . بورادن قايقلره سوار اولوب وارنه شهرينه كلندكده ايرتسى
 كوني نفير رحلتلر چالسوب جانب شماله كيدهرك (بيكي كوى) ه كلدك .
 بورادن لب دريا ايله جانب شماله كيدهرك (باط اووا سلطان) تكيهسى منزله
 كلدك . سلطان خداوندكار غازى حياتده ايكن اورانوس وميخال اوغللرندن
 ارسلان بك بوتكيه يي انشا ايتمشدر . بوتكيه جلد تالتمزده تفصيل ايدلمشدر .
 بورادن (اينجىلى) قريه سنه كلدك . بالقق قضاسى ناحيه سنده معمور مسلمان
 كويدر . بورادن ينه جانب شماله كيدهرك (قوارنه) بندرينه كلدك . بورادن
 حقير دلى اورمان ناحيه سنه خدمته كيتدم . اول (چارلى قريه سى) يوز
 اولى ، برجاملى چناق قومى كويدر ؛ بورادن (كواللى كويى) نه كلدك .
 بوراده برقان كشفنده قرق بيك آقچه ويوز عدد قويون آلهرق مهمان اولدق .

بورنی آلتندن برقاریش مقدم اینوب آنتی محل سجدهیه قویمغه مانع اولوردی . کندیسلی ایسه :

سر بزمن دم هوا می کند زانکه عبادات خدا می کند

مؤداسی اوزره عبادت ایدیورم ظن ایدوب ینه خلقه طعن و تعرضدن خالی قالمز ایدی . اما اهل بلد دخی « افدینک عبادتی صحیح دکدر ، زیرا بورنک حواله سندن آتی سجده یرینه وارماز » دیدکلرنده قاضی ذمام استماع ایدوب بالآخره سجده بی صاغ قولانغی اوزره ایدرکن خیلی اضطراب چکردی . الحاصل جمله ظرفای اهالی شهر دخی قاضی به طرف ، طرف دخل و تعرض ایدوب هر مجلسده فصل و قدح ایدرلردی . حتی برکون دیوان افدمز غنائی زاده علی چلبی خانه سنده برآلای ظریفان نکنه شناسان شاقا و لطیفه ائناسنده « پچاوره قاضینک قولانغی اوزره سجده ایتدیکینده عبادت لری صحیح اولورمی ؟ » دیدکلرنده حقیر برتقصیر . — والله ای اخوان وفا ، بومرسئله مشکله . مشکل کشالق برکسنه ایدمز الا باشنه کلن پاشماچی ایدر ، دیمشدر مشهور ضرب مثلدر . بومسئله بی حل ایتمز الا پاشماچی زاده اقدی یاخود استادمز قاضی عسکر روم منقاری زاده افندی . زیرا آنلر دخی کبیرالاتف اولدقلرندن « سجده لرینی نیجه ایدرلر ؟ » دیه آنلردن استفتا ایدک ، دیسه جواب و یردم . آخر غنائی زاده ، وارنلی ابراهیم آغا فتوایه مراجعت ایدوب برهفته ده اولاق کیدوب کلدکده منقاری زاده فتواسنده بیورمشلردر که : اول کسنه به طرف حقدن برون بیوکلکی و یرلش ، غرورندن دکل . اول کشی بورون بیوکلکنه کوره صاحب حالاتدر . شیطان کبی هیچ سجده ایتمدن روگردان اولقدن ایسه قولانغی اوزره سجده ایتمک جائزدر العذر مقبول عند کرام الناس . بز دخی تهامزده تهجد واشراق ، وضحا نمازلرینی قیلارکن قولانغمز اوزره سجده ایدوب بوکونه کفت وکو سرالرینی ایستمه یز . بو فتوادن پچاوره قاضی متسلی اولوب داٹما قولانغی اوزره سجده ایدرک حمد و ثنا ایدردی . اما قولانغی اوزره سجده ایدرکن غایت عسرت چکوب لطیفه ایچون دیر ایدی که :

کرمه یوزبیک آرابه کلوب کیتمه ده در . بهر سنه بیک بشیوز پاره کیلر هر دیاردن متاع کتیروب کوتورمده در . یوز تمش کیسه التزامیله کمرک امانتیدر . هواسنک لطافتندن خاقتی اهل عشرت آدملر اولوب چوقه فراجه لر کیر تجاردر . فقراسی یدی تانار قالباغی کیوب وقت شتاده قوتمش کورکی ، مرزيفون بزى قسامه لر کیرلر . اکثریا خاتونلری بیاض عبا فراجه کیوب یاصی باش ایله غایت مؤدب کزیرلر ؛ جابجا سییللری و دارالقراءلری وار . اهاالیسی^۱ محب فقرا اولمغله جمیع مسافرین وغربه اعزاز واکرام ایدوب ضیافت ایدرلر . مکتبلرندن (شیخ مستحجیب مکتبی) ، (پیری پاشا مکتبی) مشهوردر . ممدوحاتندن اوزومی . شیره سی ، کوفتری مشهوردر . نهر کتارنده بزچن زار ، مسیره ، مفرح نمازگاهی واردرکه بوایالت شهرلرنده اویله خیابان عبادتگاه مصلی یوقدر . کمرک امینی ، قلعه دزداری ، یکچیری سرداری ، سپاه کتخدایری ، جبه جی اوطة باشیسی ، محتسب اغاسی ، شهر صوباشیسی واردر . حاکم شرعی دخی « پچاوره قاضی » نامیله مشهور برمسخره ذوالمناقب ایدی که گاه حاجی اوغنی یازاری قاضیسی اولور ، گاه وارننک حاکم ظالمی اولوردی .

پچاوره قاضینک مناقبی . — بووارنه شهرنده فضلائی دهردن متعصب برقاضی وار ایدی . افواه ناسده لقبنه « پچاوره قاضی » دیرلردی . اما اول قدر نمام ، ذمام ، فصال ، دخال ، قداح ایدی که سنان لسانندن هیچ بر فرد آفریده خلاص بولامزدی . اما القدرة لله بر طرفه وعجبه لقسا ، بدچهره غول بیابانی کبی ایدی که اتف عنقاسی سمر قندیسی حقیقه الحال بلا جدال یارم آنچه تخته سی قدر وار ایدی ، حتی کورنلر منقاری زاده نک اوغلی ظن ایدرلردی ؛ خیشیلایان تانار بارکیلری کبی بورنی فیشر ، فیشر-اوتردی ، اما غایت مصلی ایدی ، اوقات خمسه دن بریسنی بیله ترک ایتیه رک مشغول عبادت اولوردی ، فقط بورننک بیوککنندن جناب حقه سجده ایچون سرزمین ایتدکه آلتی یره دکمه دیکندن سجده سی صحیح اولمزدی ؛ چونکه

کارغازی ایله ضبط ایدلمشدر . قلعه سی قره دکز کنسارنده شکل مربعیده شدادی بنا برسور رعنادز . دائراً مادار جرمی اوچ بیک آدیمر . همان برطرفی قره در ، جمله اطرافی خندق وایچی دریادر . جانب غربه ناظر شهره آچیلور بر دمیر قپوسی اوکننده شهره جسر ایله عبور اولنوب چار گوشه سنده چار قلعه متینلری وار . جمله برج وارولرنده ، دندان بدنلرنده . مازغال دلیکلری ایله آراسته ولیمانه ناظر شاهانه طویلر ایله پیراسته برحصار استواردرکه درون حصارده مستحفظان خانهلری ، غلال انبارلری ، برجامی وار . چارشی وحمای یوقدر . مکمل جبهه خانهلری وطویلری چوقدر . نفراتی هرشب « الله یکدریک » دیو نکهباناق ایدرلر . علوفهلری اسکله کمر وکندن معیندر . اما لیانی قبله وشرق جانبنه کشاده اولمغله کیلر لنگرانداز اولوب حضور ایله یاتامازلر ،

وارنه شهرینک واروشی . — بوشهرک جانب غربیسی حواله لی قرمزلی طور اقلی طاغلردر . اوزرلری اون بیک عدد باغلردر . شرق طرفی برواسع دوز میدانک نهایتی قره دکزدرکه جمله شهری باغلی ، بانچه لی دوز یرده واقع اولوب جمله خانهلری سراپا کارکیز دیوارلی وقرمزلی کیره میتلی درت بیک عدر تحتانی ، فوقانی اعیان وکبار اولریدر . یدی محله مسلمین ، بش محله روم ، یهودی ، ارمنی واردر .

جامعلری . — اسکله باشنده (امیر افندی جامعی) : مناره لی وجماعت کثیره لیدر . (یکی جامع) ، (دباغخانه جامعی) ، (مستجیب افندی جامعی) ، (شب شاه قادین جامعی) بونلر کبیر جامعلردر . بونلردن باشقه اوتوز آتی محراب مساجد واردر . حاملرندن (پیری پاشا حامی) غایت روشنا و خوش هوادار . چشمه لرندن اسکله باشنده (بوغدان بکی اولان لسهول) ک برآب حیات وار چشمه سی واردرکه اسکله باشی اولمغله غایت ایشلهک وچشمه جان پروردر . بوا اسکله روم ، عرب ، عجم اسکله سیدرکه لب دریاده طاغلر کبی دمیر چیبوقلری طوز قیالری ، بال فوجیلری ، باصدیرمه چواللاری وکرسته نک انواعلرینک حسابی خدا بیلیر ، غایت ایشلهک اسکله در . نیجه

التی یوز کله ، پاچه ، یکر می عدد حطمانلری خاچلی بایراقلریله اوچ یوز عدد آرابه لره تحمیل اولنوب آستانه سعادته وارد قده پاشانک قبو کتخداسی زهدی افندی صدر اعظم بوینی اگری یه عرض ایدوب اوده سعادتلو پادشاهه تلخیص ایتمکله آلائی عظیم ایله جمله کله ودیللر و حطمان بایراقلرینی سر نکون ایدرک ، اسیر و حطمانلر دست بر قضا بند ایله بوری ودانکیولرینی چالهرق حضور پادشاهیدن مرور ایتدکلر نده سعادتلو پادشاه صفاسندن قبو کتخداسی زهدی افندی یه خلعت فاخره کیدروب پاشا ابقا ومقرر ایچون قلیج وخفتان ایله میر محمد اغا خط شریف کتیره رک وارنه آلتنه کلوب اوراده دیوان پادشاهیده خط هایون قرأت اولندی . پاشا خلعت پادشاهی نی کیوب ، باشنه صور غوج طاقوب وشمشیری کمدینه بند ایدوب ممنون اولدی . « ملک لالام ، برخوردار اول ، اککم سکا حلال اوله ، همیشه یوبله فتح وقوحت ایده سک . حالا فتح ایلدیکک روس منحوسک اوتوز آتی شایقه لرینی وارنه ، قره خرمن ، طولچی ، آق کرمان ، کیلی ، اوزو حسن پاشا ، قل برون قلعه لرینک تعمیر وترمیمنه صرف ایده سک » بونک اوزرینه پاشا بسم الله ایله وارنه قلعه سنک تعمیر وترمیمنه بدأ ومباشرت ایلدی . هر کون بشر بیک آدم خندق تطهیرینه خدمت ایدوب خندق ایچی جمله قره دکز صولریله لب برب اولوب قلعه یه جسر ایله کچیلر ایدی . شب وروز خدمت ایدن عباد اللهه اوزر قازغان طعام طبخ ایدیلوب خداملره بذل ایدیلوردی . بالذات پاشای مشارالیه دخی اتیکله خندقدن تراب طاشیوب سائر آغوات دخی اولی بالطریق قلعه خدمتی جان وباش ایله خدمت ایدرکن کوتور ، کوتور مهتر خانلر چالنوب قلعه نک ترمیماتی اتمام اولنوب در بیضا آسا برقطعه اولدی . بعده خط شریف ایله استمرار کتیرن قبوجی باشی میر محمد اغایه برسمور لپاچه ویکرمی کیسه غروش ، یکر می اسیر ، یکر می رأس صالحلی بارکیرلری ویریلرک آستانه یه کوندرلدی .

ستایش قلعه وارنه . — بوقلعه بطلمیوس اغسطس بناسیدر . بعده جنویزلرک انه کچمکله توسیع ایدلش وصوکره دولندن دولته قالمش برآشیاندر ، خداوند

بازویه ویرهرك امداده كليرلرمش . ههه پاشای كار آزموده كفاردن آلنان
 يكرمی پاره روس شایقه لرینه سكبان و صاریجه دن سكباز عدد قورناز و بهادر
 قنار قیوب وارنه قلعه سی لیماننده یاتان یكرمی پاره شایقه و قره مرسللرك
 حذالترینه یكر میشر عدد پرسلاح بیكیتلر قویوب جمله وارنه کمیجیلرینی
 كوركه قویوب لیمانلی هواده قزاق فرقه لری قلعه آلتنه كليرلركن بونلر دخی
 قلعه لیمانندن كافره قرق پاره کمی قارشو چیقوب بونلر آنلره ، قزاقلر
 بونلره بریایلم قورشون آتوب الله ، الله ایله اصلا كافره امان ویرمیوب
 اون پاره كیلزی فنج ایلدیلر . زیرا بوملعونلر قوارنه قلعه سی آلتنده جنك
 ایدوب ایچلرنده یاره لی ، بره لی كافرلری اولوب جنكه اقتدارلری اولدیغندن
 حطمانلری بیله مرد اولدیغندن قلعه لر فتح اولنوب عظیم شادمانقلرا اولندی
 وكفارك حاصلی بایراقلری سرنكون قلندی . بوشایقه لر لیمانه كلوب لنگر
 آتدقلرنده ینه طویلر آتیلوب شادمانقلر اولندی . بعده پاشانك سرا
 پرده سی كلوب جمله اردوی اسلام طناب طنابه چتاچت قوریلوب ، جنك
 حربی طبلملری دوكلوب دیوان پادشاهی اولدوقده ابتدا یوسف كتخدایه
 برسمور خلعت فاخره وقوچیلر كتخداسنه ، سائر قوچی باشیلردن یكرمی
 اغایه ویتمش بایراق بلوكباشیلرینه برر خلعت فاخره واحسان وافرلر
 ویریلوب باش ، دیل كتورن غریب یكیتلر قرق غروش و برر كومش چلنك
 ایله سرافراز اولدیلر . وصدالدين امداد ویرن یكرمی پاره شایقه قبودانلرینه
 برر خلعت وكورك وكورك چكنلرینه اونر غروش انعام اولنوب قزاق
 عاقلك شایقه لرنده اسپر بولنان امت محمدك انواجی باشقه جه بیغوب اسپر اولان
 عبادالله خلاص اولدیلر ، حمد وثنا ایدرك كیدركن كندیلرینه اثبات ایلدكلری
 ماللرك نیچه سی ویریلوب نیچه سنه خرجه قلر احسان اولندی وهركس كیلرله
 وطنلرینه كیتدیلر .

بوغزاده پاشای صاحب كرم جمله غزات مسلمینه یتمش کیسه ، یوز اللی
 خلعت فاخره بذل وانعام ایدوب بوفتح پر مسمرتی استاتنه سعادتده بوینی
 اكری محمد پاشایه عرض ایلدی ، آردی صره قوردهن جمله اتی یوز اسپر ،

اوزره وقو اوکلرینه بر حال ایله بیغوب آتش ویردکلرنده جمله‌سی طشره الامان دیه‌رک چیقوب کرفتار بند اسارت اولدیلر . دریا‌ده اولان قزاق قایق‌لری بو حال‌لری کوروب همان باش حطمان‌لری بایراق خاچن قالدیروب همان «آوانته دیور باجسه» اورارق کوز قراردوب وزم طرفزی اوزله یوب بریالم قوروشون اوروب قره‌یه چیقیدیلرکه قره‌ده قالان رفیق‌لری خلاص ایدلر . همان بزم باغ‌لر ایچره پو صوده یانان سکیبان و صاریجه بایراق‌لری نمایان اولوب بر آغز دن الله دیو کفار اوزرینه هجوم ایتدیلر . هنوز کناره یاناشامش کیلرینه آلا رغه اولوب ایچ‌لری غیری دیار لردن آلدق‌لری غارت مال‌لری و امت محمد اسپر‌لری ایله مالا مال و اصقارچه ایدی ؛ اما کناره یاناشوب‌ده فتح اولان شایقه‌لره غریب غازی بیکی‌تیلر طولوب کورک چک‌رک آلا رغه اولان شایقه‌لره امان وزمان ویرمیوب اون ایکی پاره‌سی دخی فتح ایلوب او قدر غنائمه امت محمد اسرا‌سی پاشایه کتیروب تسلیم ایلدیلر . جمله فتح اولنان فرقت‌لر وارنه قلعه‌سی لیمانه کوندرلدی . پاشا طاغ‌لرده اولان رعا و برایه فرمان‌لر یازوب « فرار ایدن قزاق‌لر آن‌رک اولسون » بیوردیلر . بو حال اوزره وارنه شهرینی روس منحوس الندن خلاص ایدوب یدی یوز قزاق‌ک بش یوزی اسیر، یوزی کله، پاچه ، یوزی‌ده اغزاته احسان اولندی . بزدن آن‌جق یکرمی آدم قدر شهید اولوب حقیر ، مذکور رضوان خلیفه و چرکس علی اغا مجروح اولدق . مکر بزم مقدما قان یالادیغمز مجروح اوله جغمه‌زه اشارت ایش . اول ساعت پاشا افدمز جمله اسرا و غنائمی ، کافر طبل ، دانکیو و ترمپه‌لریله آلوب وارنه شهرینه بر آلا ی عظیم ایله داخل اولنجه قلعه دن ولیمانده لنگر انداخته اولان بزم شایقه کیلردن و عسکر اسلامدن اول قدر طوپ‌لر آتیلدی‌که وارنه شهری بارود سیاه ایچنده قالدی ، هرکس وطنه کلوب ضیافت و شادمان‌لقلر فرمان اولدی . حکمت خدا بوکون ذوق و سرور و صفاده ایکن دریا دن اون پاره روس شایقه‌لری نمایان اولوب قلعه وارنه دیه کلمکده . مکر بونلر قوارنه اسکله‌سی جانب‌لری نهب و غارته کیدوب بو وارنه احوالی استماع ایدنجه وار قوتی

ویزه سنجاقلری ارباب زعامت و تیماری و پاشانک یدی بیک قدر اغواتی اسب صبا سرعترینه سوار اولوب فی الحال وارنه شهری ایله غلظه کوی آراسنه وارلدی . باغلا ایچره جمله عسکر پیاده اولوب کمین کاهلرده آماده اولنجه همان قزاق بی باک و پروا یکریمی پاره شایقه سیله کناره یاناشوب آبتی پاره کیمسی دریاه آچیلدی ؛ اماینه کناردن آیرلمزلردی . بری طرفدن کیمیل ایچر یسندن چیقان قزاق بد اخلاق بی خوف و خشیت شهری آلان و تالان ایتمهک باشلادی . ذاتا شهر وارنه ایچره روملردن باشقه برکیمسه قالمیوب هر کس ذی قیمت ماللرینی آلهرق طاغله چکلمشلردی . اماینه وارنه روملری ایچره بر اوایلای جزع و فزع قوبدی که ایشیدنلرک جگری خون سیاه اولوردی . همان پاشای مدبر شهر ایچنی یغما ایدن قزاقله اصلا باقما یوب علی الغفله عسکر ایله باغلا ایچندن روس منحوسک لب دریاده کی قایقلری اوزره هجوم ایدوب قایقلره بریایلم قورشون اورونجه شایقه ایچریسنده کیل یوحالی کوره رک صدمات رساچه تحمل ایده میوب صالیه دمیر ایدوب بالضروره آلاغه اولدیلر ، شهری غارته چیقانلر ایسه میدانده قالب جان و باش قیدینه دوشه رک آلدقلری ماللری ده بر اقدیلر . او یله سرسری کزرکن قلعه وارنه دن ولیمانده یانان شایقه لردن قزاغه او یله طوپلر اوردیلر که ضربات طوب ایله نیچهلری هلاک اولوب بر قسملری ده طاغله قاچدیلر .

نچارلرکن ولایت خلقی یتشوب طرف ، طرف هجوملر ایله رک کفار قراری فراره تحویل ایلدیلر . لب دریاده اولان شایقه لربنه کلوب کوردیلر که دریاه آلاغه اولمشلر . کیمی سلاخی براغوب دریاه کیره رک یوزر ، کیمی قره یه جان آتوب جانندن بزر ایدی . آخر بزم غازیلر آنلرله دریاه اوروب یوزه رک کافرلرک ساچلرندن یابیشوب طشرمه چیقاره رق قیدوبند واسیر ایدرلردی . قره جانبنده اولانلر ایسه اسکله باشنده کی بغدادی مخزنلرینه کیروب قپویی سد ایدرک طرفه العین ایچره مخزنلرده مازغال دیکلری پیدا ایدوب اغاز جنک ایلدیلر ، بزدن خیلی آدم خاکه دوشوب شهید اولدی .

آخر رعایا و برایی شهر خس و خاشاک جمع ایدوب مخزنلرک دام و باملری

دکر منارندن ، چکمجہ صولرندن ، ینہ حصار پیکارندن آناری چیتدینی
 مثبتدر . ایشته آنک ایچون بودکر منلرک صولری دائمدر ، لاینقطع در .
 بودونه قزاسنده ملک احمد پاشا ایله مکث و آرام ایدرکن علی الصباح حضور
 پاشاده ادای صلوة بخردن صوکره پاشا افندمن بیوردیلرکه : اولیاچلی ،
 خیر اوله بویکیجه برواقعه کوردم ! « حقیر . — خیر اولوب حضرت یوسف
 صدیقک تعبیر ایتدیکی رؤیای صالحه اوله و بونیتہ الفاتحه ! « دیدم ، پاشا
 نقاہه باشلادی .

ومن العجائب رؤیای صالحه ملک احمد پاشا

بسم الله ، اولیا ! رؤیای صالحه م اولدرکه چوملوب آبدست آلیرکن
 ادبده آردمه بری برپارمق اورنجہ هان صیچرایوب کوردم برقاچ پوستکی
 کورکی کیمش قزاقلر ! هان غضب آلود اولوب المده کی مسواک ایله برقاچینک
 باشلرینی یاروب قانلرندن سن و بزم رضوان خلیفه و برقاچ اغواتمز یالایوب
 ایچدیکنز . چرکس علی ، آرپه امینی کورد مصطفی اغا ، کورد حیدر ، الوند
 اغالر دخی سنرک روس قانی ایچدیکنزی کوروب آنلر دخی قانلرندن
 یالایوب جمله کز قانلری کیری توکوردیکنز . « دیدی . حقیر . — بوغریب
 واقعه در ، خیر اوله سلطامن ! « دیوب فاتحه اووقودم .

حکمت خدا اوکله طعمانی یرکن برچنال آتلی آدم فریاد ایدرک پاشانک
 اوطاغی ایچنه کیروب پیساده اوله رق یر اوپدکنن صوکره « آمان سلطامن ،
 یکریمی پاره بیوک روس شایقه لری وارنه ایله بالچق آراسنده کی قرامزی
 احراق بالنار ایدرک عز یتملری الله اعلم وارنه شهری اوزره در . یتش
 سلطامن « دینجه همان پاشا طعمانی براقوب « بره آت » دینجه بلارکاب چتال
 آتہ سوار اولوب اول آن یتش ، سکسان عدد سکبان و صاریجه بایراقلری
 ومحافظه یه مأمور اولان سلستره ، قرق کلیسا ، تکه بولی ، ویدین ، چرمن ،

قورولوق فرمان اولندی . حالا عین آیده بورایه یوز بیگلرجه آدملرکلوب
 عظیم برپازار اولور و بش مصر خزینه سی مال صرف اوانسور وکلن
 آدملر قرق کون قرق کیجه بوراده ذوق و صفا ایدرک تندرست وتوانا
 اوله رق مملکتلرینه کیدرلر . بورادن ینه شماله کیدوب چنکه یایلاسی دامنده
 (قوپران) قریه سنه کلدک . آیدوس قضاسی خاکنده ایکی یوز خانلی
 زعامت بلغار کوییدر . پاشا افندمزی بوکویده بولدیغمده آهبولی ومسوره
 قلعه ولیمالرینک اشکائی مفصل تعریف ایتدم . بورادن قالقه رق چنکه
 طاغتی آشوب (سجولی) نام بلغار کوینه کلدک . شرابی چوق اولمغله
 سجولی دیرلر ، خرسز و حرامی یاتاغیدر . ینه شماله یوقوش آشاغی کیدوب
 (کوپرو) قلعه سنه کلدک .

کوپرو قلعه سی . — ۸۱۴ تاریخنده موسی چای زماننده غازی محمدبک
 الیه فتح ایدلمشدر . قلعه سی سهل خراب اولوب نهر قامچی اوزره برپشته
 عالیده در . رعایاسی بلغاردر .

قامچی صوبی . — قران بلقساندن وشبقه طاغلرندن ، قزانلق اکسه -
 سنده کی قیراوا طاغلرندن جمع اولوب بوکوپرو کوینده اغاج جسر آلتندن
 کچوب اصلا کچید ویرمز نهر عظیم اولور . وارنه قلعه سیله غلظه کوی
 آراسنده نهر عظیم وار قره دکزه دوکیلور ؛ برکره بونهرک اغزندن روس
 شایقه لری کیروب تا پروادی کویلرینی غارت ایتمش ایسه ده کیرویه دونرکن
 اوکی کسدیریلهرک جمله سی قلیجدن کچیرلمشدر . اوندن بری قزاق بورایه
 کیرمکه جرأتیاب اوله مامشدر . بورادن ینه جانب شرقه میال کیده رک (دونه
 دکرمنلری) نه کلدک . دره لی ، ده پهل ی رلرده بی حساب دکرمنلردرکه بری
 برلرینه صولری جریان ایدوب طاشلری دونده ریر . دوروجه ودلی اورمان
 اهاالیسی هپ بودکرمنلره محتاجدرلر ، هر بر دکرمن بر زعامتدن یخشیدر .
 جمیع اعیان ولایتک و نظیف پاشا زاده لرک هپ دونه دکرمنلری وار ؛
 صولری صیف و شتاده جاریدر . چلبی سلطان محمد روسجق مقابله سنده کی
 یرکوکی قلعه سی بنا ایتدیریرکن طونه نهرینه صمان وکور دؤکدیرکده بودونه

عرب ، عجم ، اسفاج ، نمچه ، چه ، له ، آلمان در یارزنده بویله نافع ایلیجه کورمدم . حتی کیرن کیمسه‌نک صابونه ، فلان احتیاجی قالمز ، وجودی در بیضا کبی اولور ، وجود یوموشاق و تندرست اولور . خاصیتی اودرجه - ده درکه جزام ، مسکین ، فرنک او یوزی علتلرینه دوچار اولان آدم قرق کون بو ایلیجه کیرسه بامرخی قدیر شفایاب اولوب آنادن دوغمه کبی اولور . صویندن قرق صباح آچ قرنه نوش ایده‌نک وجودنده بهق ، برص ، ذات‌الجنب ، خفقان مرضلری جمله کیدر ؛ بعض مستعمل آلتونلر بوصوله بیقادلسه صاری صو آلتونه دوز و برآدمک خاتمی کومش ایسه صو ایچنده آلتون کبی اولوب برهفته‌ده بورنک تغیر ایتمز . حتی سلیمان خان کثرت سفردن تقریس زحمته مبتلا اولوب پلاق مصطفی پاشا قبودان پاشا ایکن سلیمان خان حکیمی قیسونی زاده ایله باشدارده هاپونه سوار اولوب استانبولدن موافق ایام ایله بو ایلیجه کله ب سرا پرده سنده مکث ایلیهرک بوحامه یدی کره کیردکده بامرالله تعالی ایکی آیاقلرنده کی تقریس طوبوقلرینه اینوب بیغیلیر ، اما سلیمان خان وجعندن بی تاب و بی مجال قالدی . آخر برکره ده ایلیجه‌نک چاموری ایچنه سلیمان خان آیاقلرینی صوقوب طوردقده تقریسک وجعی سکونت بولدی ؛ اما آیاقلری طولوم کبی شیشدی . حکیم حاذق طیب قیسونی زاده کوردی که تقریس ده شلمک ایستر ، اما سلیمان خان کشف راز ایده‌من همان زنا کتله . — حمد خدا ، خنکارم تقریسکنز یوموشادی ، باری برکره دیلمله یوقلایه‌یم ، نه مرتبه نرم اولمش ! « دیوب سلیمان خانک صاع کغنی اوپر شکلی اولورکن سلیمان خان — های کافر قیسونی اوغلی نیلدک ؟ » « دینجه سلیمان خانک صاع آیاغندن کامل ایکی قیه جراحت جریان ایدر ؛ مکر حکیمک آغزنده نیشتر وارمش ، اونیشترله خنکارک آیاغنی دلش . سلیمان خان افاقت بولدقده صول آیاغنی دخی نیشتر ایله اشکار ده شوب ایوایتدی . سلیمان خان بو آیدوس ایلیجه‌سنده افاقت بوله‌رق قیسونی زاده‌یه برسمور کورک وایکی کیسه آلتون ویردی . جمیع ولایته امرلر کوندریلوب هر سینه ماه تموزده بو ایلیجه‌ده پنیار

کیده‌رک درت ساعتده (بوغاز) اسکله‌سنه کلدک . بو اسکله جلد نالتمزده
 تامایله مسطوردر . [*] بورادن ینه جانب شماله کیده‌رک (آهیولی) قلعه‌سنه
 کلدک . قوش سوویچی وزیر بناسیدر . اسمی (راهپولی) دن غلطدر .
 ۸۱۴ تاریخنده موسی چلبی‌نک ایله روم و جنویزلیلردن آلتمشدر . قلعه‌سی
 لب دریاده شمس و شدادی بنادر یوزاللی آتجه‌تی شریف قصادر . کمرک
 امینی ، دزداری ، کتخدایری ، یکچیری سرداری وار . اولری کیره‌میت
 اورتولی و معموردر . ایکی حمای ، ایکی یوز عدد دکانی وار . باغ و طوزله‌لری
 چوقدر ، لیمانی غایت لطیفدر . بورادن لب دریا ایله آهیولی کورفرزی
 کنارندن کیدوب (مسوره) قلعه‌سنه کلدک .

مسوره قلعه‌سی . — بطلمیوس قزی قلوئو پاترانک بناسیدر دیرلر .
 بوده روم و جنویزلیلرک انده ایکن موسی چلبی طرفندن فتح ایدلمشدر .
 لب دریاده دره‌لی ، اکسه‌لی ، قیالی بریرده واقع اولمش کوچوک و شدادی
 بنا بر قاعه‌در . حاکمی طوز امیندر . اللی عدد آدمیله حکومت ایدوب
 کندو کندوسنه‌ده اون کیسه مال حاصل ایدر . اکثری رعایای رومدر .
 باغی ، باغچه‌سی غایت چوقدر . اوزومی ، شرابی ، طسوزی غایت چوق
 ومدو حدر . لیماننده کونا کون بالقلر وار . لکن لیمانه هر سنه قزاقلر
 کلوب دمیر براقوب باندقده امین اغا و سائر متسلملر آیدوس شهرینه فرار
 ایدرلر . دکانلرینک چوغنده بکساتچی فرونلری باقچی و طوزچی دکانلری
 و مخزنلری وار . بومسوره قارشوسنده امنه بروننده عظیم لیمان وار .
 ویسک خانلی (امنه) کوی دخی واردر که رعایای هپ رومدر . جانب
 شماله لب دریا ایله کیدرکن نهر قامچی به اوغرادق . آندن اوته لب دریایله
 وارنه شهریدر . اما بز قره طرفیله جانب شماله کیدرک (آیدوس ایلیجه‌سی) نه
 کلدک .

آیدوس ایلیجه‌سی . — آیدوس خاکنده ، لب دریادن نیم ساعت بعید
 برچن زار صحراده میخال اوغلی بناسی برقه‌عالیه‌لی ایلیجه‌درکه روم ،

جریان ایدن برعین الحیات واردر . بر چشمه اوزره ارباب معارفه آرامکاه
مکتب عرفان مثللو بر قهوه خانہ وار . اولری کرہ میتلیدر . شہر بر بایر
دیندہ واقع اولوب قبلہ طرفی صاف باغ و باغچہلر و قرا ایله مزیندر . قبلہ
طرفدہ کی مزارستانک بر طرز عجیدہ سیوری سیوری اوزون طاشلرله
علامتلی وار . خاقلی ہب اہل سنت و جماعت و اہل ذوق آدملردر .
یکرمی بیک قدر باغی وار . آب دار اوزومی اولور . مٹائی ، پکیزی و کوفتری
غایت مشہوردر . بورادن قالقہرق (ارکلی) قریہ سنہ کلدک . باغلی باغچہلی
اوچوز خانہلی بر جامعلی خیابان ایچرہ واقع اولمش بر کویدر . بورادن
جانب شمالہ کیدرک (فاقیلر) قریہ سنہ کلدک . (قرق کلیسا) خاکندہ بر
اورمان ایچرہ بلغار و اسلام کویدر . بورادن شمالہ طاغلر و اورمانلر ایچہ
کیدرک استرانجہ طاغریہ بوغاز اسکہ سنی اوچ ساعت صون طرفدہ قرہ دکز
کنارندہ براقرق (قرہ بیکار) قریہ سنہ کلدک . آیدوس قضا سندنہ بو اورمان
ایچندہ بلغار و اسلام کویدر شہراہ اوزرندہ اولغلہ وزیر اعظم سیاوش پاشا
بوکوی ایچرہ بر خان عظیم بنا ایلمشدر . بو قرہ بیکار قریہ سندنہ پاشا اقدمز
حقیری اوچ قضا برہ کوندروب کندیلری اییجہ صحراسنہ عزیمت ایلدیلر .
حقیر قرہ بیکاردن اوچ ساعتہ جانب شرقہ اورمانلر ایچرہ کیدرک (سوزہ
بولی) خراب قلعہ سنہ کلدک . قرہ دکز ساحلندہ اولدقچہ معمور اسکہدر .
لب دریادہ عظیم دکانلر وار . قلعہ سی شکل مرہمیدہ و روم بناسیدر .
معاف ، مسلم کرنسیلر ضبطندہدر . ۸۱۴ سنہ سندنہ موسی چلبی طرفدن
فتح ایلدیشدر . امینی ، سرداری ، کتخدایری وار . آلتی یوز قدر
کیرہ میتلی خانہلری ، جامع ، خان وحمای ، چارشو وپازاری وار . کلیساری
وار ، باغ و بغبجہ سی بی حسابدر . بوقصبہ مقابلہ سندنہ دریا ایچرہ اوچ عدد
جزیرہ جکلری وار . اوزرلرندہ برر معمور کلیسا مبنیدر . بونلردن (آیا
آناستاسیہ) دینیلن جزیرہ اوزرہ معمور بر مناستر وار . بیلدہ بر کرہ نیچہ
خرستیانلر جمع اولوب بیرام ایدرلر . بو جزیرہ نک قارشو سنہ (چنکاه
اسکہ سی) دیرلر ؛ اعلا طایاقلی ، معمور اسکہدر . بورادن ینہ جانب شمالہ

کویدر . بورادن ینه شماله کیده‌رك (ینه حصار) قلعه‌سنة كلدك . قسطنطين تكفورك بناسيدر . قلعه‌سی بریالچین قیا اوزره واقع اولوب شکل شمسیده و شدادی بنا برکوچك قلعه‌در . ایچنده آبادانی یوقدر . ۶۷۹ تاریخنده خداوندکار غازی بونی روملرده آلمش و اوزماندن بری قلعه‌سی خراب آباد قالمشدر . قیالردن برقاینق صوی چیقارکه کویا شراب کوثردر . بوصویك طونه دن کلدیکی محققدر . چلبی سلطان محمد زماننده طونه‌یه صهان و کمور دوکیلنجه بوییکاردن صمانلی و کمورلی صوچیمش . جامی ، برکوچك حامی ، مسجدلری ، متعدد و مکلف خانلری ، برقاچ دکالری ، باغلری ، باغچهلری واردر . قرق کلیسا سنجانی حکمنده نیساتدر . بورادن شماله طوغری کیده‌رك (قرق کلیسا) قصبه‌سنة كلدك .

قرق کلیسا قصبه‌سی . — بانی اولی (یانقو اوغلی ایسانا) نام قرالدر . ادرنه دن اول بنا اولنوب یدیوز آلتمش طقوز تاریخنده خداوندکار غازی دسته کیرمشدر . ادرنه آیالتنده باشلیجه مکلف سنجاقدر . تحت حکومتده آبادان قراسی وار . میرلواسنه بروجه عدالت اون بیک غروش حاصل اولوب بشیوز آدم ایله اجرای حکومت ایدر . بکنک خاصی ایکوز بیک آچه‌در . تحت لواسنده برزعامت اون سککز تیمار واردر . حین سفرده جبه‌لوریه سکزیوز ، بکنک عسکریله بیک اوچیوز عسکری اولور . اوچیوز پایه‌سیله یوز الی آچه‌لك شریف قضادر . قاضیسنه بروجه عدالت اوچیوز کیسه حاصل اولور . قلعه‌سی یوقدر . بیکچری سرداری ، سپاه کتخدایری ، محتسبی ، پاجداری وار . شهرک جوانب اربعه‌سنده قره طاشلق قرمزلی طور اقلی باغ و باغچه‌لر وارکه ایچنده آدم غائب اولور . شهری باغستان کنارنده برواسع اوز ایچنده واقع قات قات کیره‌میت اورتیلی ، معمور آبادان سرای عالیله ایله مزین برقبه شیریندر . جامعلرندن اسکی جامع معروفدر . حاملرندن کوپری باشنده کی حمامه بدستانه متصل حمام لطیفدر . دکانلری شهرینه کوره آذرر . اما بدستانی معموردر . جابجا سیبیل و آب حیات چشمهلری وار . از جمله شهر ایچنده کوپری باشنده ایکی لوله‌دن

دیرکن پاشا پنجره دن باقوب «آیا، بونلر کیملدر؟» ديه جمله پاشالی گفت وکويه قویولدی. همان درت داه کلن اولاقلر طعمای براقوب طرفه‌الین ایچره بللرینه سلاخلرنی باغلا یوبینه بارکیر ایسته‌مکه باشلادیلر. پاشا ديه‌لک غضب آلود اولوب «بره، سهل خبرایدک، شوکلن کیمدر کوره‌لم؟» دیرکن «سلطانم، قایق ایله کلن بوستانجی باشی ایمش، ادرنه یه کیدر!» دیدکلرنده پاشا. — بزه کلسون، تیز طعام حاضرلاک» دیدی. حقیر. — سلطانم، بن کیدرم؛ پاشا افندمزه برکاغد تحریر ایدک» دیدیکمه پاشا. — قاتلان اولیام، شونلری صاوه بیلیرمی یز کوره‌لم؟ آندن صوکره کیدرسک» دیدی. همان قبودن بوستانجی باشی ادریس اغا ایچری کیرنجه اول کلن درت عدد اولاقلر دال قلیج اولوب «ال قالدیرمه بیکز پاشام، پادشاهمزنک اسیری سک» دیدیلر، واول آن پاشایی حالنه، یولنه قویدیلر. همان حقیر طشره چیقمد، عقلم باشمدن کیده یازدی، طرفه‌الین ایچره الغار ایله پاشایه کلوب قصه پر حصینی نقل ایلدیکمه اودخی حیرتده قالدی. یتمش یدی کیسه! ديه‌رک غمناک اولدی. اوچ کون طوبیجیلرده مکث اولنوب ایرته‌سی کون حیدر اغازاده مانندن جمله آنلری، دوه‌لری ویتمش کیسه مالی سعادتلو پادشاه بوستانجی باشی ادریس اغا ایله ملک احمد پاشا افندمزه تسلیم ایتدیردکه پاشا بش کیسه‌سنی بوستانجی باشی‌یه احسان ایدوب مابق سنی جمله قره‌قوللو قیلره، ایچ آغلرینه و طشره توابلره بخششلا احسان اولندی.

۱۰۶۶ سنه‌سی شوالنک اون یدنجی بازار کونی طوبیجیلردن قالقوب قیا سلطان ده بيله وقوچو آرابه‌لریله (چتالجه) قصبه سنه کلدک. بوراده پاشا قیا سلطان ایله خنکار باغچه‌سند اوچ کون ذوق ایدوب قیا سلطان جمله اغالره وقره‌قوللو قیلره بکرمی کیسه خرجراه احسان ایدوب قیا سلطان ایله پاشا دخی وداعلا شوب سلطان استانبوله، بزلر دخی (قووق دره) نام تنک وتار دره دن کچه‌رک (فنز) قصبه سنه کلدک بورادن شماله کیدوب (خرمن شاهی)، (اوزون حاجیلر) قریه‌لرینه اوغرادق. بوصوک قریه قرق کلیسا سنجاغنده ارکنه نه‌ری کنارنده جامع، و خانلی، باغ و باغچه‌لی مسلمان

ایلدک . بعده ینه الای عظیم کرو فرودارات وشوکت عثمانی اوزره مکلف ،
 پرسلاح ومکمل جه ادرنه قپوسندن طشره چیهرق (طوبخیلر) منزلده
 ارام ایتدک . اوراده پاشا افدمنز حیدراغا زاده یه برمکتوب یازوب بو حقیره
 ویره رک « وار اولیام ، بزم باجناغمز محمد پاشا قرداشمزه سلوریده سلام
 ایله ؛ بزم آنلرک ذمتده یتمش یدی کیسه بندر مالندن قالمش حصاد مالنز
 واردر . لطف ایدوب خرچراه ایچون ویرسونلر « دیو حقیری محمد پاشایه
 کوندردی . حقیر دخی علی الفور حضور محمد پاشایه واروب « های اولیام ،
 خوش کلدک ، دها صاغ میسک ؟ » دیدکده حکمت خدا حقیر دخی لطفه
 ایچون « عشق اولسون یوله ، اول بکلر ، پاشا اولور ، صوکره درویشلر ! »
 دیدم . نتیجه کلام وان و دیار بکر احوالی صوروب طوررکن حقیر الله
 پاشا افدمنزک مکتوبنی طوتوشدیردم . قرأت ایلدکده آتش پاره اولوب
 « هم وان منصبندن مال ایله کلوب هم اوزرمدن منصبم آلوب یرینه بندن
 یتمش یدی کیسه ایستر . بر آقچه ویرم ، بز آنکله اقریاز ، جانم اولیا ،
 والله ویرم » دیره رک یمین ایلدی .

حکمت عجیبه وغریبه . — ینه حضور محمد پاشاده بعض سیاحت
 ایتدی کمز دیار عجمی ، همدان ودرکزین واردییلی سویله شیرکن ایچ آغازندن
 بری « سلطانم ، درت اولاق کلدی . » دیدی ، هان اولاقلر دخی ایچری
 کیره رک « السلام علیکم دولتی وزیر ! بز سعادتلو پادشاهک خدمتیه ادرنه یه
 کیدرز . تیز بزه درت بارکیه ومنزلجی ! » دیدکلرنده حیدراغازاده . — یا ،
 حقبه اوغللری بن منزلجی میم ، وارسیلوری شهرنده منزلیدن بارکیرلر آلوب
 جهنمه دک کیدک . « دیو چکیشمکه باشلادی . مکر کلن اولاقلر بوستانجی
 ازناوورلری ایدی . آنلردن بری ، — سلیمانم ، منزلجی قاچمش ؛ اما بزه
 سزک آنلردن برقاچ آت ویرک وقارنمز آچدر ، طعام ویرک « دیوب بللرندن
 تیرکش قاچلرینی چیقاروب سد اسکندر وار بی پاک و بی پروا اوطوردیلر .
 الحاصل بونلره ماحضر برطعام کتیرلدی ، بونلر طعام یرکن پاشانک رجب
 اغامی . — سلطانم ، دریادن قانجه باشلی برقایق کوروندی وایشته کلدی ،

افدمز ملك احمد پاشایه مفت و مجاناً صدقه اولنوب تدارك كورمكه مباشرت اولندی . الله مبارك ایلیه . اول کون افدمز ملك احمد پاشای سعادتلو پادشاهه خاص بانچهده (چمن صفه) نام محلده دعوت ایدوب افدمز حضور پادشاهی به واردقده پادشاه جم حشمت عليك آلوب « لالا ! سکا اوزی ایالتی منصبی مفت احسان ایلدم ، بر خوشجه بصیرت اوزره اولوب قره دگن کسارنده کی یالی شهرینی روسدن بر خوش حفظ و حراست ایله » دیو برکیسه آلتون وبر سمور کورک احسان ایدوب بیوردیلر که « ملك لالام ، سندن اول حیدر اغا زاده محمد پاشا لالام اوزی ایالتنه متصرف ایدی ، اما ضبطی میسر اولیوب حالا محصولی سکا عائد وفائد اولمشدر . محمد پاشادن محصولک طلب ایدوب ان شاء الله صباح قالقوب ایالتنه سلامتله واره سک . » دیو پادشاه جم جناب پاشایه خیر دعا ایدوب پاشا دخی ینه السلام علیکم دیه آداب اوزره قیچن ، قیچن چیقدی . طشره چیقوب طوغری صدراعظم بونی اگری محمد پاشایه واروب ملاقات ایلدکر نده آنلر دخی پاشا افدمزه خرچرام اون کیسه ووروب « صباحلین منصبکزه تشریف بیورک دیدی ، پاشا آنلر ایله دخی اوپوشوب ، کوروشوب وداعلاشوب اغلاشهرق بری برلرندن آریلدیلر . پاشا سراینه کلوب اول آن یدی یوز پر سلاح بیکیک ایله قونا قجی همت اغا طوغی ادرنه قپوسندن طشره (اوطاقجیلر) نام محلده ملك احمد پاشانک طوپجیلر سراینه کتوردیلر . حاصلی استانبولده اون کون نقاعد اولندی .

۱۰۶۶ سنه‌سی شوالک دردیجی کونی استانبولدن اوزی

ایالتنه کیتدیکمز

اولا استانبولدن الای عظیم ایله طقوز قات مهترخانه درکهرک وشاه راه پادشاهیدن عبور ایدرک چیقوب ابتدا ابوالفتح سلطان محمد خانی زیارت

غربہ کیدرک (ازمید) قصبہ سنہ و آندن لب دریا ایله (هرکه) قلعہ سنہ ، آندن ینہ جانب غربہ (۶) ساعت کیدرک (ککبزه) قصبہ معموره سنہ ، آندن (قرتال) منزلہ کلدک . ینہ جانب غربہ کیدرک آتی ساعتہ (اسکدار) شهر و منزل عظیمہ کلدک و بورادن کیلره سوار اولوب حمد خدا سلامتله ۱۰۶۶ سنہ سی ماه رمضانک غربہ سنہ آخور قپودن استانبوله داخل اولدق والسلام .

بورادن پاشا سراینه واروب قیا سلطان ایله مشرف اولدی . بونی اگری محمد پاشا صدر اعظم ایدی . هنوز شهر حلبدن مهر ایله در دولتہ گلش ایدی . ملک احمد پاشا ایله کوروشوب او پوشوب بعداتی واللتا صدر اعظم ملک احمد پاشایه بیوردیلرکه : بنم قرنداشم ، بیورک سزی سعادتلو پادشاه ایستر . بیله کیده لم . سرحدوان وسد ایمان احوالی اول خبیث بتلیس خانیه نیچه جنک ایلدیکنکزک احوالی سؤال ایدرلر . کنهی ایله بی پاک و بی پروا سعادتلو پادشاهمه نقل بیورک . بونک اوزرینه هرایکیسی ده آنلرینه سوار اولوب (چمن صغه) نام محله سعادتلو پادشاه حضورینه واروب ملک احمد پاشا معتاد قدیمی اوزره «السلام علیکم پادشاهم» دیهرک زمین بوس ایتیوب دست پادشاهی بی بوس ایدرک نیچه خیر دعار ایدوب کامل ایکی ساعت ملک احمد پاشا ایله سعادتلو پادشاه مصاحبت ایدوب اکثر کلاتلری دیار عجم و سرحدوان مشاوره سندن عبارت ایدی . بعدالمصاحبه سعادتلو پادشاه ، پاشا افندیمزه «خوش کلدک» اوله رق برسمور خلعت فاخره وبرکیسه آتون مسک احسان ایدوب «الم چکمه لالام! عن قریب سکا بر ایات احسان ایدرم ، هان دعای خیرمده اول» دیدی . پاشا افدمز صدر اعظم ایله طشره چیقوب وزیر اعظم و بزم پاشا کندی سرایلرینه کیتدیلر . حمد خدا صحت و سلامتله اول ماه رمضان المبارکی استانبوله کندی غمخانه . مزده امرار ایدوب ۱۰۶۶ سنہ سی عیدینک دردنچی کونی صدر اعظم بونی اگری محمد پاشا طرفدن خاطر شریف کلوب اوزی ایاتته حیدر اغازاده محمد پاشا متصرف ایکن دنخی کیتیموب سیلوروی قلعہ سنده اوتوررکن ایالت مزبوره

خاکنده وویواده لقدر . قسطمونی حاکی حکمنده ایکن ۸۲۲ تاریخنده
چلی سلطان محمد بن یلیدیرم خان فتح ایدوب قلعه‌سنی سه‌لجه منهدم ایتشدرد .
اما قصبه وناحیه‌سی ، جامع ، خان ، حمام ، کفایه مقدراری سوق سلطانیسی
واردرد . ممدوحات معرفتندن چفایایینی ممدوحدرکه اکثریا خلقی یایجی
واوچیدرد ...

چفا بحیره‌سی . — دائراً مدار جرمنی آلتی میل احاطه ایدر بر
بحیره جکدر . اما بونده اولان خاصیتلی ولذیذ ماهیلر صابانجه وایزنیق کولنده
اولماز . خصوصاً سازان بالنی وبک بالنی وچفا بالنی غایت لذیذ ماهیلردر .
زیرا بوکولده اکیر کوکی حاصل اولور . اول اوتلردن جمله ماهیلر اوتلامقله
اتی غایت لذیذ اولور ، بالنی رایحه‌سنده دکلدرد . بامرالله مسک کبی قوقار
وبر آدم نه قدر بالنی ییسه اصلاً و قطعاً ثقلت وحرارتی یوقدرر وغایت
مقوی و سریع‌الهضمدر . بوکولده بامرالله تعالی اول قدر اکیر اولورکه
جمیع خاقلی کولدن اکیر کوکی چقاروب ایپره دیزه رک ولایت ، ولایت
کوندیرلر . « اکیرده ککیر » دیمشدر . اما غایه‌الغایه هاضم‌الافراطدر .
کرچه آزاق قلعه‌سی دیننده تن نهرنده وقینژره کولنده واستانبول کاغذخانه
نهرنده اکیر کوکی اولور . اما بوچفانک اکیری روم و عرب و عجمده
ممدوحدرد ، آنکچون چفا کولی بالنی‌ده مشهوردر . حاصلی بوچفانک
طاغلری باغلری ، وکراسته تختلری وسائر اشپادن قرق کونه محصولات
ایله ممدوح بر ناحیه‌ معمووره‌در . بورادن ینه جانب غربه کیده‌رک (بولی
قلعه‌سی) نه واردق . بوده جلد ثانی‌مزده مکماًلاً ومفصلاً مسطوردر . [*]
بورادن غربه کیده‌رک سلحدار اغایه کیدوب آندن ینه غربه (مودورنی
قلعه‌سی) نه کلدک . بورادن ینه جانب غربه کیدرک (کوینک قلعه‌سی) نه
بوراده ینه جانب غربه کیده‌رک (قوری‌چشمه) قریه‌سنه ینه اورادن جانب غربه
اغاج دریایی ایچره کیده‌رک (صابانجه قریه‌سی) نه کلدک . بعده ینه جانب

[*] صحیفه — ۱۷۵ — جلد ثانی

کلدک . بو محل اماسیه سنجانغی خاکنده در ؛ دادوی قاری کوپروسيله جیلان جسر ی آراسنده چکرکه صوبی کلوب ایکی جسر آلتدن کچن صولر بر اولور . فرهادک کسدیکی بوغازدن اشانغی کچوب اماسیه آنته واریر ، بعده لطفی بک چایرینی کچوب جانب شماله فرهادکسدیکی قیالری سیر و تماشای ایدوب (اماسیه) یه واصل اوله رق حاجی پاشا اوغلی سراینه مهمان اولوب جمله اغواته یاقته لر ایله شهر ایچره اذن شرعیله قوناقلر ویرلدی . اوچ کون اقامت فرمان اولنوب حمد خدا بوشهر سواحل اولمغله شدت شتادن خلاص اولوب سهل راحت بولدق . بوشهر معظمک بتون تفصیلاتی ۱۰۵۶ تاریخنده تفصیلاً تحریر ایلمش ایدک . [*] نظر اولنه .

اماسیه دن قالدوب ینه جانب شماله کیدرک (کر کراز) قصبه سنه کلدک . بوده اولجه بتون لوا حقیله تحریر اولنمشدی . [**] ینه طرف شماله صول طرفده کموش شهری قلعه سنی کچوب (اوووجق) قریه سنه ، آندن ینه شماله کیدوب (حاجی کوی) قلعه سنه کلدک . آندن نعوذ بالله دیرکلی بنی کچوب اول سنکستان و مخاطره لی بلی کچرکن بلمزده درمانم قالمیوب نهایت (عثمانجق قلعه سی) نه کلدک . بوده اولجه مکملاً توصیف ایدلمشدر . [***] قول ایرمق اوزرنده کی عثمانجق جسرینی کچوب و صارماشقلی نام قیالرک کنارندن کچوب جانب غربه کیده رک (حاجی حمزه) قریه سنه و بورادنده سمت غربه کیده رک (طوسییه قلعه سی) نه ، آندن (قوچحصار) منزلنه ، اندن جانب غربه کیده رک (قره جهلر) قریه سنه ، اندن (چرکش قصبه سی) نه واردق . بونلرده جلد ثانیزک واردار علی پاشا قسمنده مکملاً تفصیل اولنمشدر .

بورادن ینه ایلری کیده رک (چفا) قلعه سنه . چفا لسان ترکیده «قوجه» دیمکدر . بونی چفا نام بر مرد اختیار بنا ایتمشدر . بولی سنجانغی

[*] جلد ثانی — صحیفه ۱۸۴

[**] جلد ثانی — صحیفه ۱۸۲

[***] جلد ثانی — صحیفه ۱۷۹

اولا شهر طوقاندىن شمال غەربىيە توغرى كيدرك (آينه بازاري) قصبه‌سە
كلدك . بوكا لسان اترا كده (جمعه بازاري) ديرلر . طوقات سنجانغى خا كنده
بشقەجە قصادر ، يوز اللى آچقەلى قاضيسى وار . سپاه كىتخدايرى ، يىكچىرى
سردارى ، شهر صو باشيسى وار . شهر ك زمينى قاز اووا صحراسنده واقع
اولمشدر . جامع ، خان ، حمام ، چارشو و بازاري وار . هفته‌ده اطراف قرادن
بورايە نچە بيك آدملىر كلوب بيع و شرا و بازار ايلدكلر چون اسمنه (آينه
بازاري) ديرلر .

بورادن جانب شماله كيدوب (طورحال) قلعه‌سە كلدك . قلعه‌سى
دانش‌مندیلردن طورحال نامنده برينك بناسيدر ، صكره (۷۹۵) نارينخنده
بلاجنك وجدال بيديرم بايزيد خانه مطيع و منقاد اولمشلردر . قلعه اول
قدر متين دكلدر ، انجق طورحال قضا‌سندە بريغمه پشته اوزرنده طاشدن
بنا اولنش شمس الشكل برقلعه‌در ، ايچ ايل اولغله اول قدر عمارتى يوقدر .
بورادن زيله شهرينه بر قوناقده و اريلىر . بو طور حال وادىلىرى جمله اكين
او جاقلىرى اولغله اهالىسى اكنجى و چقمتجيدرلر ، يدى عدد اووه‌لى غلال
و بذوركانيدر . بو اووه‌لىر : طورحال اووه‌سى ، قاز اووه ، ييان اووه ، چبوق
اووه ، مورطاد اووه ، حسن اووه ، زيله اوواده او قدر اكين او جانغى
يرلردر كه عثمانلى عساكرى بو اووه‌لره قونوب كوچدكلرى دملرده اصلا
عسرت چكمه‌مشلردر . بو اووه‌لره (۱۰۵۷) سەسنده دفتردار زاده محمد
پاشا ايله وسكز بيك عسكرله قونوب كوچەرك جمله قرا و قصباتنى تحرير
و ضبط ايله‌مشدك .

بعده طورحالدىن شماله قصون ايچندن دادوى قارى كو پروسندن كچوب
(چىكللى بل) نام محله كلدك . ۱۰۴۹ تاريخنده بو محله حراميلر عظيم بر
كارباني منزه ايدوب بعده حاكم الوقت خزينه‌دار ابراهيم پاشا جمله حرامىلىرى
الى باغلى اله كتىروب كارباني بوزدقلىرى يردە بردار اغاچى ياپوب جمله‌سنى
چىكله اورور ، حالا اونك ايچون (چىكللى بل) ديرلر ، اما حقا كه برى امان
اورمان ايچيدر . بورادن ينة جانب شماله كيدەرك (لطفى بك چايرى) نام محله

دلر. جسر باشنده مرقد پاك آل عبا یعنی (الشيخ حضرت بك دود بابا) بقول مورخین بکدر و دیاندن اولو سلطان ایمش. جسرہ قریب بر تکیه ایجره مدفوندر. زنجیرلی جامع خطیره سنده مارول خان دختری (پری خاتم سلطان) مدفوندر. طویجی باغی ایجره شیخ الاسلام سلطان و (غز غز دده) زیارتی وارددر. (ارنر سلطان) نام زیارتده حجاجک چیقاریله جفی یرده در. شهرک خارچنده (آب غازی سلطان): آل دانشمندیکن ملک غازیله کلش، کندی تکیه سنده مدفوندر. بو محله قریب بر قیا ایجره بر زیارت دها وار. کافرستاندن قیاسیله برابر بامرالله کلش دیه حکایت ایدر لر اما اسمی معلوم دکدر. شهره حواله (کوروش) نام زیارت وار. مسلم و نصار بوکا اعتقاد نام باغلیوب زیارت ایتمکده در لر. (چرکس محمد پاشا): سلطان مراد خان رابعک سلحدار لغندن ایالت شام ایله چیقوب بعده مهر ایله جلالی آبازه پاشا اوزره سردار اولوب آبازه یی لارنده قلعه سی آلتنده منزم ایدوب آبازه فرار ایدنجه کندییسی بو طوقاتده قیشلادی. آخر ۱۰۳۴ سنه سنده مرحوم اولوب بوشهر معمور طوقاتده دفن اولندی. (غازی خسرو پاشا): بوسنوی الاصلدر. سلحدار لقدن طلوع ایدوب بیرام پاشا یرینه یکیچری اغاسی اولدی. آندن دیار بکر والیسی اولوب کیدرکن مهر کندویه واروب ارضرومدن آبازه یی زور ایله چیقاره رق استانبوله کتیروب پادشاهدن عفونی رجا ایله ره کندیوسی مهر ایله بغدادی عجملردن استرداد کتیدی. دیار عجمده یتیم پاره شهر فتح ایدوب، فقط بغدادی فتح ایدوب میوب طوقات مشتاسنده صاحب فراش وعلیل ایکن دیار بکر والیسی مرتضی پاشا مرحومی حافظ احمد پاشا وزیرک فرمانیله شهید ایلدی. فی شهر شعبان سنه ۱۰۴۱ یوم الحمیس. رحمة الله علیه

بوزیارتلری ایدوب و شهری تمامیله تماشا ایلدکن صکره کیده جکمزده یقین آستانه سعادتده بوینی اگری محمد پاشا وزیردن اقدامن ملک احمد پاشایه امر لر کلوب «البته آستانه سعادتده کله سک» دیو تا کیدر کتیدی. او وجهله بزده در دولته روان اولدق.

استاد مهندس لر وار مقدور لرینی صرف ایدوب بوشهر بنالرینی اماسیه شهری بنالرنندن مصنع اولمق اوزره انواع تصرف واستادکارلق ایدرک بوقلمون کردش دواره نشانلر دیکمشلردر . شهر اهالیسی غایه الغایه عنقا کسنهلر اولغه خیراته ساعی اولدقلرندن شهر کوندن کونه عمارت دائره سنه کیرمکده در . شهرک زمینی واسعة الاقطار ورخیصة الاسعار بریر اولوب ادیم ارضده مانندی یوق کیدر . خلقنک ماه وسال بالغدو والاصال نعمتلی فراوان ومبذول اولوب حالا برکات خیر دعای حضرت بکتاش ایله بوشهر قدیم جمیع علما ومسکن فضلا ومقر شرادر . علماسی فلسفیاته چوقلق مقید دکلردر . آنجق علم حدیث ، فقه وفرائض کوررلر . جمله سی مذهب (نعمان ابن ثابت) ده ثابت قدملردر ، پاک اعتقاد ، مؤمن ، موحد ، صاحب ورع واهل تقوی کسنهلردر . بای وکداسنک نعمتلی آینده ورونده یه مبذول اولوب ادنا مرتبه لیلری بیله صاحب قناعت اولدقلرندن یالکز نعمت بیزلر . خلقی بامرالله غنی اسمنه مظهر اولدقلرندن اول اسم ایله متصف اوله کیشلردر .

زیارتگاهلری — زبده اولیا ، عمده اصفیا ، امام صاحب هم ، عالی قدر قدوة الاحباب ، زبده الاحباب راعی یعنی (الشیخ حضرت حسین رفاعی) : طوقادک شمال طرفی خارچنده برمسیره زار باغ بهشت وار ایچنده سنبللی بابا جنبنده مدفوندر . اماسیه قربنده لادک شهرنده مدفون بولنان الشیخ احمد کبیر رفاعی حضرتلرینک عمزاده لریدر . شام شریفده مدفون شیخ محی الدین عربی حضرتلرندن جهاز فقری قبول ایدوب آنلردن تکمیل علم لدن ایلیه رکینه وطن اصلیلری اولان شهر توقاته کلوب اورخان غازی عصرنده ۷۵۲ سنه سنده دارفندان داربقایه ارتحال ایتمکله حالا زیارتگاهدر . ینه اکاقرب منبع اسرار ، مرجع ابرار ، بدرقه مقامات ، ابنیه کرامات سرچشمه درویشان یعنی (سنبللی بابا سلطان) : بالذات حاجی بکتاش ولی بوشهره قدم باصوب ارطغرل طرفنه کیتدکلرنده بوسنبللی بابایی پوستلرینه قویوب کیتمشلردی . بوده غازی خداوندکار عصرنده انتقال ایتمش . شاه راه اوزره بر دوت اغاچلی بانچه ایچره تکیکاه ومسیره ده مدفوندرکه حالا نظرگاه ارباب فیض

قاریشیر. اما سیه دن اشاعیده بو طوزانلی نه‌ری اسمنی دیکشدره رک (چهارشنبه صوبی) نامنی آلور و چهارشنبه قاضیلغنه اوغرایوب نیچه بلده و قرا و مزارعی سقی واروا ایدرک قره دکز کنارنده و صامسون قلعه سنک طرف شرقیسنده دکزه آقار. طوقات نه‌رینک طاغ و باغ و حوالیسنده طوزانلیدن بشقه کره نیج، اگر قیاسی بیکارلری، کراس دره‌سی، آق‌صو، خضزلق ایرمنی و سائره واردرکه آیاقلری هپ طوزانلی به آقار.

طوقاته مشا اولان شهرلر — یکی شهر جانب شرقیسنده و بره نزل مسافه‌ده‌در، سیواس شهری برمرحله قریبدر، سیواس ایله توقات مابینی آره یاطیدر. زیله شهری طوقانک شرق شمالیسنده‌در. طور حال و اما سیه قلعه‌لری طوقانک شمالنده اولوب آره یاطیده و اریلیر. مرزیفون، کموش قصبه‌لری آنلردن برر قوناق ده‌ا اوزاقدیر. طوقانک جانب غربیسنده ینه آرایاطی مسافه‌ده چوروم و قازروا قضالری واقعدر. اما طور حال قلعه‌سندن زیله قلعه‌سی مابینی برر قوناقدر. لکن اسکلیپ قلعه‌سی اوزاچ‌ده‌در.

تمه و شهر انکیز شهر طوقات — بوشهر خوش هوانک هر طرفه جوانب اربعه‌سنده اولان حدایق و بوستانلر ایچره جاری آب روانلر وارکه هربری روضه رضوان مثال بانچه‌لره صو ویرر و بوبانچه‌لرده بلبلرک نالش و افغان نواخوانانی آده‌صفای روح ویرر. فوا کهمی سراپا آبدار و لذیذ اولوب هر طرفه هدایا طرزنده کیدر. حلاوت و طراوتی جاوردانی کچی اولوب برقاچ کونده لذتیه خلل و فترت کلز. هر باغنده برر کونه قصر و حوض، فسقیه، فواره بولنوب اشجار کونا کون ایله مزیندر. جمیع خلقی اهل ذوق و اهل شوق و محبت غریب‌الدیار کسه‌لدرکه غل و غشدن بری و هر برشیدن عاری دریا دل، خلوق، حلیم، سلیم آدم‌لدر. هر کسه حسن ظن ایدوب و علی‌الاکثر بازرگان اولدقلرندن عموم ایله حسن زندگانی ایدرلر، خیرات و حسنات بنا ایتدیرمکه میل و هوسلری غالبدر. جامع و سرای و عمارتلری اول قدر متین و مستحسن اولورکه جامع‌لرینه و اولرینه انسان کیرنجه حیران اولور.

بوشهرک بنالرنده اولان لطافت و نظرافت مکر حلب شهری بنالرنده اوله.

(ارنلر طاعی) مسیره‌سی: مستجاب الدعوه بریردر. حجاج مسلمینک آینه ورونده‌سنی اعیان ولایت بوراده قارشولارلر، ووداع ایلرلر، چراکاه وخرمنکاه بر محل پرصفادر. (آلپ غازی تکیه‌سی) مسیره‌سی، (یکی آلیجه) مسیره‌سی: قلعه‌یه حواله آق صودپه‌سنده‌در. طاش اولوق تکیه‌سندن اشاغی شهر خارچنده شهره قریب ککسی کوینده (هافت) مسیره‌سی: لسان عجم اوزره هفت یعنی یدی مسیره دیمکدر. اما غلط مشهور اولی اولمغه لسان عوامده (هافت) دیرلر. وقت بهارده صولر طغیان ایدنجه بوراده یدی دانه کوچک تشکل ایدر، ایجریسنده جاجا ماهیجککرده بولنور. چمنزار، ارم ذات العماد آسا بر خیابان اولوب درخت منتهالی سایه‌سنده عشراً فی عشر حوضلری ایچره جان قوزولری بوراده شناورلک ایدرلر. غایت بی‌منت بر مسیره‌در. (کومسک سلطان تکیه‌سی) مسیره‌سی: جمله عشافان خضرلق ایرماغی کنارنده خیمه‌لریله وکلبه‌لریله کلوب صفا ایدرلر.

لهجه مخصوصه اهالی — روم‌دیاری ایسه‌ده اهالی ورعایاسی قویوتور کدرلر. لهجه مخصوصه لری وار اما شهرک ظرفا و باغاسی فصیح و بلیغ ترکی وار منیجه بیلور و تکلم ایدرلر. شب وروز اختلاطلری ارمنی رعایاسیه‌در. علماسی فقه و فرائضه اولدقجه آگاه ایسه‌ده هیچ فارسی بیلمزلر.

توقات اطرافنده جریان ایدن انهار — شهر توقاتک آلتدن جریان ایدن نهره (طوزانلی) دیرلر. بونهر طوقاندن یوقاریده وطوقات طاغلرندن طوزانلی طاغلرندن کلوب طوقات قلعه‌سی اوکندن عبور ایدوب اسکایینه بازارندن بری قاضی کولندن بریدن وطور حال قلعه‌سی قصبه‌سنگ آردندن کچوب چنکلی بیلدن بری و صاری قسوندن بری داروی قاری کوپریسندن، جیلان کوپریسنگ آراسندن چکرکه صوینه قاریشیر، بونلر ایکی کارگیر کوپری-لردر. بورادن کچرکه فرهاد بوغازندن کچرکه اماسیه‌یه اوغرار. اشته طوقادیلر اماسیه‌لوره رغماً عوام سوزی اوله‌رق «طوقات صیچار، اماسیه ایچر!» دیرلر، یاوه و بی‌عنادر. بعده اماسیه‌دن اشاغی لادیک کولنک ایاغی، قاوزه اوکندن وصولی اووه ایچندن کلوب اماسیه قریبنده (طوزانلی) یه

طاش اولوقدن آقان سوددن بوکلیساده سودلی آش پیشدیکچون عتبابور دیمشلردر ، غایت عتیق بر دیردر . شهرک قبله حائلنده (حاج طاعنی دیرلر) ، شهرک شمالنده محمد اجیب طرفنده بر دیر وار . شهره حواله (کرکوش) نامنده دیر مثال بر محل واردر ؛ کفره و بعض احق مسلمانلرده بورایه کلوب نذرات وسائر و بریرکه ذمی جاهلکدر !... بوشهرده فرنک و قبطی یوقدر ، اما رعایای ، اولدجه چوق اولوب جمله سی ارمنی و یهودیدر ؛ بازرگان عجملری دخی واردر .

مدوحات صنایعی — بیاض پنبه بزى ، جام طاشلری دیار لاهورده یاپیلماز ، گویا آلتون کبی مجلادر — قلمکاری باصمه یورغان یوزی ، منقش برده لری ، قرانجی کارندن سخن و تخرملری ، قلمکاری اوانی ایشلری غایت مدو حدر .

اهالینک کسب و کاری — بر فرقه سی و یوواده یه تابع اهل خدمت و عواندر . بر زمزمه سی علما و صلحا و اهل جهتدر . بر زمزمه عنقا تجار اولوب اهالینک اک چوغنی باغبان ، دهقان و اهل صنعتدر .

هر تکیه سنده بر دار الاطعام واردر . محصولاتی — یدی درلو بغدایی اولور . دانه وار آرپه سی فراواندر . بقله مرجک ، وسائر مبدولدر . آبدار میوه لرینک خوشابلری مدو حدر .

مسیرکان توقاد — مفتی مسجدی قربنده (طویجی باغلی) ، (کره نیج زیارتی) مسیره سی : قدسده کی (آب سلوان) کی زردبانها اینیلیر بر آب حیاتدر . بعضاً طاشه رق طشره باغله دو کولور . بو محللرده کی باغلرده یاران صفاجع اولوب ذوق و صفا ایدرلر . (اکر قیاسی) مسیره سی — شهرک غربی حواله سنده اکر کبی بر قیادر . بعض شهر ظرفاسی عیج بن عنوق بو قیا اوزره بینر مش دیرلر . حقا که اکر کیدر . اوزرنده بر ما زلال واردر که گویا بوز پاره سیدر . جمله اخوان صفا اورایه کیدوب تفرج ایدرلر ، بر زیارتگاهی وار اما اسمی معلوم دکل . شهره حواله (کز کورسی طاعنی) : مسلم و غیر مسلمه مخصوص طاغدن مسیره در . شهرک شرقه حائل (غرغز دده تکیه سی) : سیر انکاهد

ایله برطاقم سطرلر یازلمشدر . روایتی نظرآ قدمای حکما اوچ سطر خط ایله طلسم حرفلر تخریر ایتشم‌لردر . کونده برر دفعه بوسنک خارادن سود آقارمش ، بر ساعت صوکره ینه کیسلیرمش (!) حضرت رسالتناه روی ارضه قدم باصنجه بوطلسمات معطل اولمشدر ، حالا اولوق طورور .

رنک روی پیروجوان . — جمله خلقنک بشره‌سی حمزت اوزره در ؛ کمال مرتبه مسن و معمر اولوب قوتی کیتمش و عمر کرانمایه لری یوزه یتمش اولورلر ، بو حالده بیله کلام عرفیدن و کسب و کاردن قالمالزلر کریمه لری حسن و جمال و لطیف اعتدالده اولوب کمانلری موزون و دیشلری در مکنون کبی درکه هربری رابعه عدویه مرتبه‌سنده اهل پرده وزاهده ، صاحب جمال خاتونلردر .

کرچه بوشهریدی ، سکز عدد دره لر مایینده واقع اولمشدر ، اما پوراز طرفی کشاده اولمغله هواسی غایت لطیف اولور ، شتاسی اعتدال اوزره اولدپغندن میوه‌سی فراوان و خلقی غایت تندرستدرلر .

مأجاریلر . — بوشهر مزین دره لری ایچره پنجه عیون مازلالر جریان ایدر . اما (طوزانلی نه‌ری) ، کره نیج ، آکرلی قیا ، کراز دره‌سی ، آق صو ، خضرلق ایرماغی ، الاجه مسجد تکیه‌سی صوبی اولدقجه مشهورلریدر . قویولری ده وارسه ده نادردر . چارشی ایچره (زنجیرلی قویو) ، کره نیج قاینای مشهورلریدر

اقلمی و طالعی . — بقول حکیم بظلمیوس بوتوقات شهری اقلیم خامسی حقیقیده اون یدنجی اقلیم عرفی ایچره واقع اولمشدر . بقول صاحب هیئت قنون افریقی بوشهرک طالع عمارتی برج جوزاده و بیت عطارده هوأیده بولنمشدر . آنک ایچون چله خالق اهل شغال ، و تجار ، صاحب وقار ، اهل ذوق و شوق و هوائی آدملردر .

کلیس‌الری . — شهر ایچنده (طاش زردبان) دیری : روملرکدر . (تحت القلعه دیری) ، شهر ایچنده بیوک تربیه محله‌سنده (عتتا بوردیری) : ایرمنی لساننده « عتتا بور » سودلی آشه دیرلر . بالاده ذکر کی سبقت ایدن

اصل غرابت آنده که بواب نانی اشاغی اقدیسيله السهلر اشاغیدن یدی ، سکز عمل ویریر . اما صویک آفدینی عکسنه اشاغی دن یوقاری کاسه ایله صو الوب نوش ایتسههلر سکز کره فوقانی استفراغ ایتدیروب جمله باغم و صفرا ، سودا و اخلاط قی اولنوب ثواب نافعدن نوش ایدنهک یوزی حمرت اوزره اولوب یدی کونده وجودی جمیع عللدن سلامت بولور بوقدر نافع برآب مجرب اولوب قرا و قصباته قومقومه ایله هدایا اولهرق کوتوریلیر ، مشهوردر [*] مولوی خانه قربنده برکوچوک کوپرو واردکه آدینه (حلقهلی کوپری) دیرلر؛ اما اکثرناس وجه تسمیه سنی بیلملر . استاد بنا برزیر دست ایش ، باش پارمغنه ذهکیر رینه برحلقه طاقارمش . جسر تمام اولجیه قریب استاد حلقهلی پارمغندن چیقاروب بوجسرده بریاد کارم اولسون دییه رک جسرك کندی آلتنه آصمشدر . حالا زمانه من خلقك اولحلقهیه قولی بیله کچر [**] روایته کوره تابومرته جته دار برمعمار ایش . (کرزلك کولی) بر بحیره جکدر . شهرک بتون بای و کداسی بوکولده دائماً جامه شویلق ایدوب طورورلر . بامرالله بیقادقلری اثوابک رنکی هر نه ایسه تازه لنه رک ریکیدن ثبات وقوت وجودت بولهرق کویا دست صابمندن آلتشه دوزر . اکثریا هندیلر بو بحیره ده فنا بولمش ولکه کلتمش البسهی غسل ایدوب تروتازه ایدر ، جمله خلق بوسره واقفدر [***] بالاده ذکرى سبقت ایدن « سنبللی بابا تکیه سی » قربنده ، باغلا اچره (طاش اولوق تکیه سی) نام تکیه ده حالا بر طرفه لون حجر واردر ، بر طرفی اولوق کبی قالمش و اوزرینه خط عربی

[*] اوایا جلی نك ، او ذکی سپاحك معدن صولری حقنده هر برده ویردیکی معلومات صافیانه اوصویک ترکیبی تعیننه بیله کفایت ایدهک درجده مقنمانه اولغاه حال حاضرده بیله حائر اهمیتدر .

[**] بوسوز هپ اسکی آدمرك بزدن چنه جه بیوک اولدقلری حقنده کی ذهاب معروف عامیانه دن تولد ایدیور . یوروايترك حالا بیله موجود اولدیغنه باقیلهرق اولیا جلی بوخرافه یی نقل ایتدیکی ایچون مؤاخذه ایدله ملیدر .

[***] بوکا باقیلورسه بوسویک شاب ویاساثر برشیتی مخلولاً حاوی برصو اولاسی لازم کلپور . بویه برصویک موجودتی ممالک سائرده هان کورله مش کییدر .

ازدحاملی و قدیم برحامدر . دوکمه جیلر قربنده (سلطان حمامی) حقا که سلطان حمامدر . مسکینلر قربنده (بک حمامی) : مفرح و دلکش برحام روشنادر . (چرچیلر حمامی) ، شهر اطرافنده (چای حمامی) : حمام فقرادر . (موی خانه حمامی) بودخی پاک و پاکیزه برحام مفرحدر ، اما بانیسی معلوم دکلدر . (چاشنکیر اوغلی محمود پاشا حمامی) ، (آغاچق حمامی) : غایت شیرین و لطیف البنا برحامدر : اما چقته دکلدر . جمیله اهل بلدک روایتلری اوزره « جمع سرایلدره و خاندانلرده جمله بیک قرق بش عدد سرای و سائر معدود بیوت رعناده حمام مخصوص واعیان و اشراف غسلیخانه لر مز و ار » دییه کبارلری کسب فخر ایدرلر . حقا که بعض سرایده ایکیشر ، اوچر حمام واردر ؛ کرچه بر کوچوک شهر کورنور ، اما سکنر عدد دره ، ده په ، ساغ ، بایر ، دشت و پشتلر اوزره بری بری اوزره اوچر ، دوردر قات سرایلر وغیری اغنیا خانلریدر که جمله سنک روزنلری جانب شرقه و شماله ناظر ، طاغله یا مانمش بری برندن عالی ، هوادار و کارگیر بنا بیوت رعنادر ، جمله کیره میت ایله مستور لعل رنگ برشهر معظم و بنای غریب و عجیبدر . لکن آشانغی شهر اطرافنده و اروش حصاری یوقدر ، اما هر طرفنده تدریه قبولری واردر ، جلالی و جمالیدن محفوظدر . بنای عبرت نمای توقات . — بو شهر قدیم ایچره نیچه بیک کار قدیم ، واجب السیر آثار بنا واردر . از جمله (کرزک کولی کوپریسی) مصنع و سحر آثار برقنطره معماردر قلعه توقاتک قارشوسنده (آق صوباری) بام محله برپشته عالی واردر ، اول پشته نک تا ذروه اعلاسنده برقاچ سندن بری آب حیات مثال بر ایلیجه صوی چیقمشدر . صاحب الحیراتلر قبلر بنا ایدوب طوره غله بر حوضلی کر ماب لطیف اولمشدر . برده شهرک خارجنده (کمر کوپری) نام بر جسر مصنع واردر ؛ کرچه تمدوح عالم اوله جق برقنطره عظیمه دکلسده غربت آنده که بوجسر دیننده (ایچمه صوی) نامیله بودیاردنه مشهوردر اوفاق برشورجه صو واردر . هر سنه ماه تموزده نیچه بیک چورلی آدم اول عین شوردن آچ قارننه نوش ایتسه لر عمل ویریر .

خانلردر : دوکه جیلر چارشوسنده (طاش خان) : جمله کارگیر قبه لرله مبنی قلعه مشال برخان قدیمدر . هر کیجه طبل چالنور . (یکیچری سرداری فضلی اغا خانی) ، آت بازارنده (عبدالرحمن بشه خانی) ، (وارطان اوغلی خانی) : بونامده برارمنی بنا ایتشدرکه جمله عجم سواد کرانی آنده مهمان اولور ، (قبان خانی) ، (که جیلر خانی) : بیت بازارینه قریبدر ، مطاخیلر ایچنده (ناظر خانی) ، غزازلره قریب (قاضی خانی) ، سراجخانه قربنده (صولو خان) ، بویاجیلر قربنده (صاری اغا خانی) ، پروانه حمای (مقی خانی) ، (یکی خان) : اطرافنده یتیم اتی عدد کارگیر کمر بنالی دکانلر ایله مبنی قلعه مثال برخاندر ؛ (قبلهلی پاشا وکاله سی) غایت معموردر (ابشیر پاشا مهمانخانه سی) چارشو میدانندهدر . چریق پیکاری یاننده (چریق خانی) ، بومذکورلردن باشقه دهها وارسه ده مشهور دکلدر .

بدستان و دکانلری . — سوق سلطانیسی بازار حسندر . کرچه بوشهر دره لی ، ده په لی بر زمینده واقع اولمشدر اما غایه الغایه معمور و آبادان اولدیغندن چارشوی وپازاری اول قدر مزین و معموردر که کویا بوشهرک سوق سلطانیسی ینه حلب و بورسسه شهری چارشولری کبی غایت ترتیب اوزره تکلفلی بنا اولمشدر . تحت القلعه نام چارشوسی غایت ازدحاملی و معموردر . قهوه خانه لری معمور و مزیندر . بر مغموم آدم قهوه لرینه وارسه دفع غم ایدر ؛ هر بر قهوه خانه قصه خواندکان و مطربان و شعرای غزلخوان و سائر ارباب معارفله مالاملدر . سراجخانه سی ، غزازخانه ، خفاخانه و عطیار چارشوسی غایت پاک و مزیندر .

حماملری . — (بازار جق حمای) : غایت لطیف و خوش هوا اولان بوشهر حمامه عوام شهر « شاره کوسدی » نامنی ویریرلرکه « شهردن طشره قالمش حمام دیمکدر ؛ اما ینه شهرک اک کزیده یرنده و غایت مفرح بر حمامدر . میدان اغزنده (پروانه حمای) هر شیء پاک و پاکیزه ، آب و هواسی و بناسی غایت لطیفدر . شهر ایچنده (علی پاشا حمای) : غایت بیوکدر ، اولره و عورتلره ایشلین قسملری وار ، چفته بر حمام کیردر . (تحت القلعه حمای) غایت

چشمہ لری . — محمد اجیب ایچندن (اوغول بك چشمہ سی) ، آبی زلال
 کی اولوب دائما جاریدر ، لولہ لی دکلدر . (صفوق پیکار) ، (جریبک
 پیکار) ، (بازار جق پیکاری) باشی ابتدا عثمان افندی خانہ سندن طلوع ایدر
 بر آب حیاتدر . (مولو یخا نہ چشمہ سی) : تاریخی « چشمہ آب حیاتی بولدیلر
 سنہ ۱۰۵۶ » بولدردن بشقہ دہایوزلرجه چشمہ لری واردر کہ تاریخ وسائرہ سیلہ
 تخریر ایتسہک سوز اوزار .

محلہ لری . — محلہ لردن شہرک اطرافنی احاطہ ایدنلر : محمد اجیب ،
 قزیلجہ ، چای ، طویجی باغی ، کراس درہ سی ، آق خروس ، بیوک تربیہ ،
 کوچک تربیہ ، نہراد ، مسکنیلر ، بک ، قیا ، بازار جق ، زنجیرلی قویوبو دہ پہ
 محلہ لریدر . بمحلات شہر اطرافندہ اولوب آنجق بش ساعتدہ دور اولنور
 وشہر توقات کوندن کونہ سواد معظم اولمقدہ ومعموریت کسب ایلمکدہ در .
 شہراچندہ بولنان محلہ لری : میدان محلہ سی — کان وزرا ووکلا ، مکان اعیان
 وکلیندر — شقتالو صوقاغی محلہ سی ، مفتی محلہ سی ، دباغخانہ محلہ سی صفوق
 پیکار محلہ سی ، باش میدان محلہ سی ، سنان بک محلہ سی ، اسکی دباغخانہ
 محلہ سی ، چالق اسلام محلہ سی ، — علی پاشا جامی آردندہ در . — قنوز
 اوغلی محلہ سی ، امیر قاضی محلہ سی — محکمہ شرع رسول مین بو محلہ دہ کی
 خانہ مشروطہ در . — سلطان محلہ سی ، بک محلہ سی ، سمرقند محلہ سی ،
 سمرجیلر محلہ سی .

وزرا و اعیان و کبار سرایلری . — (کورخزینہ دار ابراہیم پاشا سرائی) ،
 (چول کسیرن اوغلی سرائی) : خسرو پاشایی بوندہ شہید ایتشلردر
 و ۱۰۴۰ سنہ سندہ سلطان مراد رابع بو سرایدہ مہمان اولمشدر . (عثمان
 پاشا اوغلی سرائی) ، (دفتر دار بکر افندی سرائی) ، (سلیمان افندی
 سرائی) ، (جہان صوفی زادہ سرائی) ، (قبلہ لی کتخدا عمر آغا سرائی) ،
 (طویلی افندی سرائی) ، (کلاھی زادہ سرائی) ، (مفتی سرائی) ،
 (نقیب الاشراف سرائی) .

تجار خانلری . — ہپسی دہ قلعہ کی کارکیز قبہ لزلہ مستور ، متین

اولور. ایچلرنده صلحای امتدن آدملروار، کیمسه ایله اختلاط ایتمزلر [۱]
 خلقده بولردن متفر و منزویدرلر. فقط ایچنده کی معلوللرک دعاسی
 مستجابدر، حتی برآدمک آتی صانجی طوتسه، یاخود دووجه وقزیل
 قورت اولسه برآچهلوق یاغ مومی آلوب آتک بوغازینه آصوب تکیه‌یی دوران
 وسیران ایتدیریرکن مسکنیلر الله، لله دیه کلبانک چکدکلرنده باسراالله تعالی
 آت دخی شفا بولور. حتی بو حقیره بصره پاشاسی افراسیاب زاده حسین پاشا
 صافنات الجیاد مثللی بر معتبر آت احسان ایتدی ده بو طوقاته صانجیلانندی.
 بر آچهلوق موم کتوروب ندری و یردم، باذن خدا آتم شفایاب اولدی.
 شهرک شمانده اشاغی باغ و بفتحلر ایچره (سنبللی بابا تکیه‌سی) حاجی بیرام
 ولی چراغی سنبللی سلطان بوراده ساکن اولوب تا کفره عصرندن بری
 اولور برآستاندر. صافی دوت و بید سر نکون و انواع درخت ثمره دار ایله
 مزین بر تکیه ارم ذات العماددر. اکه باغلری ایچنده (طاش اولوق تکیه‌سی)
 بکتاشیلرک تفرجکاهیدر. خضراق ایرمانی کنارنده (کومسک بابا تکیه‌سی)
 آستانه قدیمدر. خلوقی فقراسی ایله مسکون اولوب بی وققدر. آلاجه مسجد
 تکیه‌سی) قادری طریقت علیه‌سنه مخصوص تکیه اولوب شهر ایچنده اولغله
 اوقافی وافر خیر و برکاتی متکازدر. ینه شهر ایچنده (میدان تکیه‌سی)
 غایت‌الغایه معمور و قدیم البنادر بو آستانه‌یی صاحب‌الخیرات اولیله مزین
 و مکلف ایتمش و سراپا سبز کون کاشی چین و نقوش بو قلمون ایله انشایلمش
 اولغله کیرن نکارخانه چین ظن ایدر. بو صومعه عبرت‌موندنه بر آب حیات چاهما
 اولغله شهرک اهل طبیعت اولنلری یازین بوندن ایچوب دفع عطش ایدرلر.
 شهر ایچنده (وانی تکیه‌سی) قدیم مدرسه اولوب اسمی ده «کوک مدرسه»
 ایدی. (تیمارخانه تکیه‌سی)، (حمزه بک تکیه‌سی) خلوتیدر، ینه شهر ایچنده
 (خروس تکیه‌سی) واردر.

[۱] شو حال عثمانیلرک حفظ‌الصحه‌یه نه قدر رعایتکار اولدقلرینی کوسترر، اولیا
 چلبی اولندن بری تعقیب ایدنلرک هر بیوک شهرده بر «مسکنیلر تکیه‌سی» بولدیغنه
 نصب نظر دقت ایده جکلری شبهه‌سزدر.

شمدي صاحب الخير اتلر براق دارالقرآ بنا ايتشلر . اما خلقى غايت ذكى
 ومعضوملرى غايت نجيب ورشيد درلر . اكرتيا جمله خلقى انوارالعاشقين
 ومحمديه كتابلرى حفض وتلاوت ايدرلر . (اولو جامع دارالقراسى) اولو
 جامعه مخصوص اولوب دروننده حفص ، ابن كثير وقرائت سبعة اوقفور ،
 شيخ القرآ وطلبهسى واردر . دارالحديث ودارالتعليم صيبانلرى دخى واردر .
 تكيه لرى . — (مولوى خانه) : غايت معمور و آبادان اولوب بانيسى
 مرحوم ومغفور له سكلون مصلى پاشادر كه سلطان احمدخان وزراسندن اولوب
 صدراعظم اولاماشدر . اما سخى الوجود ، صاحب كرم وجود برذات
 اولغله روح مولانايى شاد وطريق مولوى فقراسنى دلشاد ايتك ايچون
 بر مولويخانه بنياد ايتمشدر كه مثلى بر ديارده يوقدر ، مكر استانبولده كى
 بشكطاش مولويخانهسى اوله ! اما بونك اوقافى اوندن پك زياده اولغله غايت
 معموردر . سماعخانه اطرافنده سماع زن فقرانك حجره لر ينك جمله روزنلرى ،
 جوانب اربعه سنده كى شكوفه زار ومرغزارلى يرله ناظردر . هفته ده ايكى
 كون مقابله اوله رق آيين مولانا اجرا اولنور وكويا كه حسين بيقرآ فصللرى
 اولور . على الخصوص « سيزاتى زاده لر » نامنده نيزنلرى واردر كه هر برى
 كندى صنعتك فرديددر . شب وروز جمله فقرآ واحبايه نعمت مولاناسى
 مبدولدر . باغلى ايچره خضرلق نام مجلده (آچيق باش تكيهسى) آستانه
 بكتاشيان اولوب باى وكدايه نعمتى مبدولدر . (خضرلق تكيهسى) ده بكتاشيلر كدر .
 شهرك قبله طرفه ناظر بريرده . (چوره كى تكيهسى) بيوك بر مسيره وتكيه در .
 ينه شهره حائل جهانما بريشته اوزرنده (غرغژرده تكيهسى) طريق يسويده
 بر اولو درويش ايمش . تا خراسانندن كلهرك بوكوه بالا اوزرنده ساكن
 اولمشدر . جلالى صفت اولدوقده اژدر كى غژله ديغندن آدينه (غرغژرده)
 ديرلر مش همتى حاضر اوله ! صاحب قناعت براق فقراسى واردر . (آلپ
 غازى تكيهسى) بودخى شهره حائل جهانما بريرده در . شهر خارچنده
 (مسكنيلر تكيهسى) جميع جذام وسائر امراضه متبلا اولانلر بوراده ساكن

قبه‌لی و مناره‌لی، جماعت کثیره به مالک برجامعدر.

مسجدلری — طوبیجی باغی ایچنده (مفتی مسجدی) : غایت بیوک و کارگیر بنا بر مسجد رعنادرکه جامع اولغه مستعددر، بر مصنع ورقیق مناره‌سی وار، علم معماریدن خبردار اولانلر پسند ایدرلر. (جای مسجدی) (بهادر سلطان مسجدی) قبه و کمر بنا اولوب زیارتگاه عظیمدر. زیرا مسجد حرمنده بیوک بردرخت اولوب کوکندن آب حیانه عدیل برصو چیقار. قولاق آغریسنه دوچار اولانلر بوندن قولاغنه بر، ایکی کون داملاتسه شفایاب اولور، اوجهتهلر شیشه و قومقومه لاله دیاردن دیاره کتوررلر و وقت حاجتده استعمال ایدرلر. حاجی بکتاش خلیفهلرندن حاجی ولی دده‌نک نظر کاھیدر. یکی دباغخانه‌ده (دباغخانه مسجدی)، (زنجیرلی قیوم مسجدی) : بومحله برچاه ما واردرکه صوی ماه تموزده یخپاره کبی و شتاده ایسه کرمدر. استاد کامل بو قویویه برستون بالا ایله برکونه سرن چیقرق یاغمش که اوج آسمانه قدر چکمشدر و استاذ حداد اول سرنه اللی قولاج بوینده بر زنجیر مصنع کچیرمش که کویا کار داود نیدر. بو چیقرق او یله برهندسه اوزره انشا ایدلمش که بر طفل صغیر بیله کلوب بو زنجیری چکدرک قویویه ایندیرر و قوغه‌سنی دولدیروب ینه طشره صوی اسان و جهله او یله چیقاررکه هر کورن تحسین خوان اولور. تابو مرتبه تنک ایله یاییلمش بر چیقریقدر. پرواز حمای قوبنده (آلاجه مسجد) : جامع اولغه لایق بر زاویه زییاددر. بونلردن ماعدا هر محله برر، ایکیشر، اوچر عدد مساجد وار، اما جماعت کثیره به مالک اولوب ایچنده عبادت ایتمک شرفنه مظهر اولدقلرمن بونلردر.

مدرسه‌لری — (کوک مدرسه) : سلاطین سلف بنامی اولوب متانت اوزره کارگیر بنا ایدلمش بر مدرسه رعنادر. لکن (وانی) نام بریسی مشایخ زمره‌سندن کینوب بومدرسه قدیم دارالعلمی ایش ایدرک، امر پادشاهیه تکیه ایتمشدر. قبه‌سنک اورته‌سی آجیق اولوب زمینده بر حوض مره‌بی وار. (خاتونیه مدرسه‌سی).

دارالقرالری — بورالرده اولجه اصالة دارالقرابنا ایدلمشدر. اما

یکچیری سرداری، قلعه دزداری و نفراتی، شهر ناچی، شهر محتسبی، شهر
کتخداسی و خراج اغاسی، عوارض اغاسی، کمرک امینی، ضربخانه امینی
وارد. زیرا اولدن تحت سلجوقیان و پایتخت دانشمندیان اولمش و صوکره
ییلدیرم بایزیدک توجهنه اوغرامش بر شهر اولغله دروننده (عز نصره ضرب
فی توقات) دیو آنچه کسیدلیکنی بیلیرم، بر حاکمی دخی شهر و ویواده سیدر.
جامعلری — یوقاری قلعه ده سلطان (ملک غازی جامعی) درکه ییلدیرم
خان بورای قنچ ایلدکده بوجامی تعمیر و ترمیم ایدوب اسمنه خطبه او قومتشدر
آندن غیری قلعه ایچنده جامع یوقدر. اشاغی شهر ایچره امیر قاضی افندی
خانه‌سی قربنده (قوجه علی پاشا جامعی): غایت مکلف و مزین و معمور
اولوب جامع سلاطین مثال قباب عظیمه و عمود متهارله دونامش بر جامع
قویدر. سر آمد بر مناره‌سی وار، بتون عماراتی رصاص نیلکون ایله ستر
ایدلمشدر. بازار میداننده (زنجیرلی جامع): بودخی قورشونلی قبه لر ایله
وسر آمد مناره‌لی بر جامعدر که شب و روز جماعت کثیره دن خالی دکلد.ر.
بوجامع پر نور ساحه‌سنده کورجستان حاکمی مارول خانک قزی پری خان-که
ابشیر پاشانک اهلی ایدی و جهان ایچره ذلیخا و قیدافه و بلقیس و قله نوبازرایه
نظیر بر پری حسن و آن ایدی — مدفوندر. مولویخانه‌نک (بهزاد جامعی)
قبه‌لی و ده‌یر پنجره‌لی جمله عمارتی قورشونلی بر جامعدر. غایه‌ الغایه مصنع بر
منبر و محرابی وار، اما مناره‌سی عالیدر. عطارلر ایچنده (طاقیه جیلر جامعی)
اولو جامعدر قباب عالیه و مناره‌ بالا ایله مبنی و رصاص نیلکون ایله مستور
برجامع معموردر. قلعه آلتنده کوسه قاضی خانه‌سی اوکنده (خنکار جامعی)
قبابلی اولوب تحتہ اورتولیدر. بر مناره‌ سر بلندی وار، جماعتی چوقدر.
زیر قلعه‌ده (پازارجق جامعی): بوده قبه و مناره لیدر. محمد اجیب طرفنده
(امیراخور جامعی) ابشیر پاشا خانی قربنده ((حمزه بک جامعی) قبه‌لی
و مناره لیدر. (آلاجه جامع) بوکا بعضیلری «کوچک مناره‌لی» ده دیرلر.
مناره سنک ذروء عالیسه‌سی غیر بر صنعت اوزره انشا اولمشدر که واجب‌السیدر،
برقبه‌لی برجامع معموردر. چاشنکیر سرایی یاننده (کوچک احمد اغا جامعی)

طرفنده عیار قیاسی بوفلعه‌یه سهل حواله‌در، بی‌لایم خان جامعی وار، سائر اناردن برشی یوقدر. آسانه قدر یوکسلمش برقلعه اولمغله دکه آدم برساعته عروج ایده‌مدیکندن شب وروز قیوسی مسدوددر. دیده بانلری دائماً نکهبانلق ایدوب پرسلاح وآماده طورورلر، زیرا اشانغی شهر اهاالسنک جمیع ذی قیمت متاعلری قلعه‌ده محفوظدر. توقادک جمله مجرم وقاتللری بونده محبوس‌درکه قدس شریف زندانه وعجمک قهقهها قلعه‌سنه شبهدر. حتی ۱۰۵۶ سنده واردار علی‌باشان، ابشیرمصطفی باشانک خاتونی مارول خان قزی یری خانی سلطان ابراهیم طلب ایتدکده واردار علی پاشا. — جانوم، خاقتی شرعده واردرکه برمسلمانک منکوحه‌سن ناشرعی ویرم. ویرم جانوم! «دیو بوشناق لهجه‌سیله کلمات ایدوب ویرمدی. آخر سیواسدن عزلی قبول ایدوب ابشیر باشانک خاتونی بوتوقات قلعه‌سنه حبس ایدوب کلیدینه قورشون آقیدوب خاتونی ابراهیم خانه ویرمدی. آخر کار ابشیر واردار اوزره مأمور اولوب، گویا «سن بنم خاتونم نیچون ویرمدک؟» دیو وار داره «بن سنکله بیله‌یم، پدرمک وبنم اهل ویرمدک، الله راضی اولسون!» دییه خواب خرکوش کوس‌تروب برکون علی‌الغفله چرکس قصبه‌سنده باصوب عسکرینی قیره‌رق باشنی در دولته هزار پاره احمد پاشایه کوندردی. آنک اوزرینه سیواسی ابشیر مصطفی پاشایه ویردیله، جمله خلق ابشیره «یوزی قره اوله بانق طویال ضیق نفس کیدی» دیدیلر وبو توقات قلعه‌سنده اولان جبه‌خانه برقلعه‌ده یوقدر.

توقات شهرینک حاکملری — ایالت سیواسده سلیمان خان تحریری اوزره بشقه‌جه سنجاق بکی اییدی. بعده ۱۰۲۶ سنه‌سنده والده سلطانره خاص‌هایون اولوب حالا بهر سنه بیک یوک آچیه ایله التزام اولنور وبر وویوده بش یوز آتلی ایله حکومت ایدوب مال پادشاهی‌بی تحصیل ایدوب در دولته کوندرر، اعلا حکومتدرکه شهری جمیع تکالیف عرفه‌دن معاف ومسلمدرلر. حاکم شرعی بش یوز آچیه پایه‌سیله منلادر، تحت حکومتده‌کی قرادن سنوی برچوق حاصلات اور. آبروجه مفتیسی‌ده وار، نقیب‌الاشراف، سپاه‌ک‌تخدایری،

کیدرک تیمورک شهزاده‌لری اراسنه نفاق دوشوروب اوچنی قتل ایتدیره‌رک
اخذ ناز ایلدی . حاصلی بوتوقات قلعه‌سنی تیموردن بری نیجه یوز جلالی
وجالی محاصره ایدوب سورینک سنک خاراسندن برجه مقداری طاش
قوپارمغه قادر اولامادیلر ، خائب وخاسر عودت ایتدیلر . تابو مرتبه صعب
برحصار استواردر .

اشکال وزمین قلعه‌ توقات . — بوقلعه‌ی ییلدیرم خان فتح ایتدکده
مورخین اسمنه (دارالنصر) دیدیلر . اما لسان مغولده (صوبارو) دیرلرکه
بارو آنلرجه قلعه دیمکدر ، عربستانده بوقلعه‌یه (دوقات) دیرلر . عربستانده
بقله کچی (ترمس) نامیله برجه اولور ، آنی اون ایدوب صابون کچی ال ییقارلر ،
الده اولان طعمامک زفرینی ازاله ایدر و آکاده « دوقات » دیرلر . لسان
عجمده آدینه (کان جوہ) دیرلرکه « ارپه ولایتی » دیمکدر . حقیقه‌ آرپه‌سی
قره‌مان ایلی ارپاسی کچی پاک و سسمین و فراوان اولدیغندن بوتوقات و سیواس
ایلیرینه عجملر « آرپا چقوری » نامنی ویریلر . ارمیلر بوشهره (توحات)
دیرلر ، بعض شهر اوغلانی ظرفاسی ده آنلرله استهزاء « آرزونکندن رایخ
خابار ، توخانک چاشمالری آخاری آخار اما شیر میر آخار » دیو اوله شیرلر .
شهر قدیم و بندر عظیمدر . قدیم اترک (طوق آت) دیرلر . قلعه برپشته
بلند اوزره شدادی و سنک تراشیده ایله مبنی اولوب اول قدر بیوک دکدر .
دائرآ مادار جرمی ، بیسک آلتمش آدیمدر . اطراف و جانبنده برج و بارولرله
آراسته و مصنع دندان بدنلرله پیراسته اولوب اطرافنده خندق یوقدر . بی
باک و بی پروا برسور بالادرکه کمکشان آسا آسمانه سر چکمشدر . جوانب
اربعه‌سی درک اسفلدن نشان ویردیکندن اصلا خندق اوله‌جق یری
یوقدر ، جمله اطرافی شاهین و قرتال وزغنوش اشیانی کونا کون ، رنگا رنگ
قیالدر . جانب غربه ناظر بر قپوسی وار ، درون حصارده دزدار خانه‌سی ،
کتخدا ، امام ، مؤذن و قلعه مهترلری خانه‌سی جبه‌خانه حجره‌لری ، غلال
انبارلری ، صوصهرنجلری ، جیلان یولی نام صویوللری واردرکه کامل
اوج یوز آلتمش ایکی آیق کسمه قیسا طاش نردبان ایله نهره اینیلیر . غرب

ایتمکه کلدکده بوقاعه توقاده قریب کلدکده جمله کفره استقبالنه چیقوب نهرک شمالی خارچنده « سنبللی » نام باغ مرامه قوندوروب اعزاز واکرام ایلدیلر . حضرت بکتاش کفره دن بوقاعه یی ایستدی ایسه ده ویرمدیلر . « انشاالله عن قریب ییلدیرم کبی برار ظهور ایدوب بونی فتح ایدر . [۱] » دیو سنبللی نام محله برخلیفه سنی صاحب سجاده ایدره رک براقور . او ذات حالا « سنبللی بابا » نامیله مشهور اوفاق برقطب بالاستحقاق اولوب آنده مدفوندر . آندن دیار قرمانه عزم ایدوب آنده ینه خراسان ارنلرندن حضرت سلطان العلماء و حضرت مولانا ایله مشرف اولوب روم سیاحتی ایدرک مرور ایام ایله دولت ساجوقیان (۶۰۰) تاریخنده زواله یوز طونجه ینه مولانا وحاجی بکتاشک اذنیله دولت ار طوغروله طوغرولوب نیجه فتح وفوحات ایدرک آز مدته (سکودجک) نام قصبه ده دوات اوغلی عثمان خانه توجه ایتمش . سکه و خطبه ایله پادشاه مستقل اولمشدر . صوکره حاجی ولی دخی قیر شهری نام قصبه ده عزم دیار آخرت ایلمشدر . صوکره لری نطق دربار لری ظهوره کلوب ییلدیرم خان توقات شهرنی محاصره ایله ید عدودن خواه ناخواه آلوب ۷۹۵ ده ملک عثمانی بی الحاق ایتدی ، ینه اول سنه اذربایجان حکمدار لرندن قره قویونلیدن قره یوسف تیوردن ییلدیرم خانه فرار ایدوب توقات قلعه سنه قاپاندی ؛ تیمور جیش عظیم ایله کلوب توقاتی دوکه ، دوکه برطاشنی قوپاره مایوب خائب وخاسر دوندی ؛ یوسف جلایری تیمور ییلدیرم خاندن طلب ایتدکه تیمور خان یوسف جلایری ویرمدیکچون ییلدیرم ایله تیمور خان ماینه عداوت کیردی : سببده یوسف جلایری نک توقات قلعه سنه تحصنی ایدی . آخر الامر تیمور ییلدیرم خانی منهمز ایتدکه یوسف دخی توقاتدن مصرک برقوق چرا کسه سنه اورادنده حجه واردی . تیمور دخی کبروب اولنجه یوسف جلایری ینه کندی حکومتنه

[۱] بوسطر لری تبسم استخفاف ایله او قوماملیدر ؛ اوزمانی ، اومحیطی نظر اعتباره . آلاملی ؛ بوروایات بزده بوکون بیله بر چوق خاطره لری تزین ایدیور ، سیاح محترم البته ایشتیکیکی یازار . بوندن طولانی معاتب اولمامسی اقتضا ایدر .

كلدك ، نعوذ بالله شدتلى برشتا و برف و باران ، دىي و بوران چكرك و جله دوملك آياقلىرى آلتنه كچه باغلايهرق آغر يوكلى قاطرله يوكلهدهرك بلى كوچ حال ايله آشوب او كيجه بتون عسكركله برابر قار اوزرنده ياتوب و درخت متتهالره آتش اوررب اورمان كبابى ايلدك . بورادن قالقوب (زاره چارى) ، (اوغدومت) قريه لىي كچدك . بو محل سيواس آيالى اولمغله اهلیدن سيواس واليسى سيدى احمد پاشانك سيواسدن معزول اولهرق دردولتده قبودان پاشا اولمغله كيتديكى خبرنى ايشتندك . بورادنده قالقهرق (نيس چارى) ، (قوردىلى) قريه لىي حد مذكور بلى كشاده . هواده سلامتله آشدق ، اما بوده حقيقت صارپ بيل ايمش ! بوراهدن حقير اصلا كذر ايمه مشدم ، هله خوش عبور ايلدك . بو قريه سيواس آيالتنده . توقات و ويواداسى حكمنده اوچ يوز خانه لى معمور و آبادان كويدر . بورادن جانب غربه كيدهرك (توقات) قلعه سنه كلدك .

توقات قلعه سى . — مورخان عرب و عجم و روم ، ارمنى مقديسى ، و تاريخ نيوان قوللى اوزره بو توقات قلعه سى ديار رومدندر . بقول مورخين باني اولى عمالقه قومندن و اماسيه قلعه سنى بنا ايدن (دوق عاد) نام مرد فرهاد كاردرد ؛ بونلك ايلك مسكنلى مغازه لر ايدى ، حالا غارلرنده آدم غائب اولور . بعده انسانى تناسل بولهرق كهف لردن چيقوب بوكوه بلند شاهلق اوزره شكل شمسيده سنك تراش برسور بنا ايتشدركه اماسيه قلعه سنه معادل بر حص حصين سر بلنددر . دور ايام ايله دولدن دوله انتقال ايدوب ۵۶۷ تاريخ هجر يسنده آل سلجوقدن (الملك العزيز قليچ ارسلان شاه ابن مسعود) بونى قياصره دن دست قهريله شمشير آتش تاب اورهرق آلوب بورالرده كفر و الحادك عرقى كسوب فتح ايتشدر .

بعده قونيه ده سلطان علاء الدين زماننده دولت سلجوقيه زوال بولنجه ينه روملر فرجه بولوب بوقلعه يي استيلا ايتشدردى . اول سنه حاجى بكتاش ولى خراسانى جد اعظممز تورك توركان (خواجه احمدى سوى) اذنيه ديار رومه كلوب عثمانلىلرك بدايت ظهورنده ارطوغروله و عثمانجه امداد

مهر صاحبی اولدک، باشمزه برابر وزیر اعظم اولوب پایه قطع ایش سگ، امدی، بنم برادرم! بن برچوق سنه وزیر اعظم اولدم، سنک نیم ساعت مهره مالکینک قدرده کام ایلدم. بودنیا چرکابی بر خواب و خیال کیدر.» دیدکده زورنازن پاشا — هله ای سلطانم، مهر بنده بر قاچ کون قالایدی، غم میزدم، هان مهری قویغنه قویوب بر کره یوقلادم، کوردمکه طور ییور، المی قویغندن چیقاریر، چیقارماز «ویر مهری!» دیدیلر اول آنده مهری آلوب کیتدیله. ایشته بنی بو ارضرومه آتدیله، هله واریر، کوروسک، مهری حلبه بوینی اگریه کوندردیله، یاقینده آنکده مهر ایله بوینی دوغریلدرله. دیو مضحکانه سویلمکه قویولدی، نهایتنده «والحاصل افندم، بویله کونلری کورمکدن ایسه برکون اول اولمک یکدر!» دینجه هان ملک احمدپاشا — ای برادر! بویله عجله ائمه، هله بو ارضروم شهرینه داخل اول! «دیدى، اما یوزى ورد خندان مثال سرخ رنک اولوب کوزلری آلارى، آلارى اولدی، وایچنی چکه رنک «سبحان الله!» دیدى. زورنازن پاشا بزم پاشانک هله ارضرومه وار سوزینی تهی آکلا یوب لطیفه به بوزدی، و پاشا ایله اول کون ایلدیجه قریه سنده جان صحبتلری ایدوب ایرتسی کونی و داعلا شهربق آلاى ایله ارضرومه کیردی. بزده آندن قالقبوب جانب غربه کیده رنک (جنس)، (ماما خاتون)، (کنور) قلعه لرینی آشدق بوراده ایشتدک که زورنازن پاشا قلعه ارضرومه کیردیکی کون مرحوم اولمش! و ملک پاشانک «هی برادر، اولمکه عجله ائمه، هله ارضرومه وار!» دیدیکی رمز خاطر مه کلنجه حیرت اندر حیرت قالب ملک احمد پاشایه بیک جان ایله خدمت ایدرک یولنه قریان اولمغه قرار ویردم، حقیقه مشار الیه بوکا لایق بر وزیر دلیر ایدی حفظه الله. بورادن (اورن کش غازی)، (سلیمان افندی کوینی) مرور ایدوب زورنازن پاشانک فوت خیرینی کتیرن اولاقلری ایلری به سوردک، کیتدیله. بورادن (قلعه ارزنجان)، (یالکز باغ قریه سی)، (باش خان قریه سی)، (بلغار چایری) قریه سی، (ارزنس)، (شیخ سنلی)، (بارو)، (اله ملک)، (یعقوب اغا)، قریه لرینی مرور ایدرک (قابلانلی بیل) .

سهل کچیره رڪ ارضروم کله‌سی خبری آنتوب طوغلر کوندرلدی . ایرتسی کون علی السحر جمله اعیان ولایت آلائی والا ایله پاشایی ارزنجان قپوسندن طشره چیقاره رق نصف منزل کیدوب جمله وداعلاشهرق ینه ارضرومه عودت ایلدیلر . بزله دخی (الیجه) قریه‌سندنه منزل آلدق . آق قویونلی پادشاهلرینک بناسی اولدینی وسائر احوالی ذکر ایدلمشدر . [۱] بومخلده ارضروم والیسی زورنازن پاشا خیمه وخرکاهاریله اوشدت شتاده مکث و آرام ایدوب طورمقدمه ایدی . بزم پاشایه برضیافت عالی کشیده ایدوب برسمور کورک و برمرصع اکرلی آت ، براوبه خیمه و بیکرمی کیسه‌خرجراه و بشر قطار قاطر ودوه و اون عدد کزیده کورجی غلام هدایا ویرمکله ملک پاشایی فوق‌الحد ممنون ایلدی . وعافل کمروک امینی محمود اغا دینی اولان ایکی یوز کیسه مال میری بی ایکی وزیر پادشاهی حضورنده حسین اغایه تسلیم ایدوب حضور شرعیده هجت و تمسکله آله‌رق بورجدن خلاص اولدی . وایکی یوز کیسه‌ک ماله کرا بارکیه لر بی‌ده آماده ایدوب بزم پاشا دخی بومال پادشاهی اوزره بش بایراق صاریجه و بیکرمی عدد ایچ مهترلرینی حفظ و حراست ایچون تعیین ایلدی . وایکی وزیر دلیر یکدی بکریله مصاحبت ایدرلرکن زورنازن پاشا بزم پاشایه — سلطانم ، بزه بیگانه آشنالق ایدوب یوقاریدن اشاغی معامله ایله‌مه . زیرا سلطانم بزده یارم ساعت قدر مهر صاحبی اولدق » بزده مهری آلوب کریده‌کی دلی حسین پاشایه کوندردیله ؛ تکرار آلوب سیاوش پاشایه ویردیله . هله بن یارم ساعت قدر مهری آلوب قوینه قویدم ، و یوزینی کوروب چاشنی حلال مهری برکه قوقلادم کویا خیال خواب ایمش ! ینه آلدیلر ، بزم دلی برادره کوندردیله ، اما اکا مهری آلوب قوقلامقدمه میسر اولمادی سیاوش پاشا طمعندن مهری چوق شم اینمکله مهرک زهرماری اکاندش کی تأثیر ایدوب مرحوم اولدقده چاشنی‌سی دفتردار اوغلی محمد پاشایی‌ده زهرله‌مش ، یولده ایشتمدم » دیو لطیفه آمیز سوزلر سویله دکده ملک پاشا — امدی ، برادر ! چونکه یارم ساعت

انعام ملک احمد پاشا برای حسین آغا

در حال یوسف کتخدا کلنجه پاشا — یوسف، بو حسین آغا بزم غریبیز اولدی و استانبولدن بر قاقچیلر اولاق اولوب کلدی. بز بوکا ابتدا بر چرکه، اما جدید و مکلف اوله، مطبخی و سائر بش عدد خیمه سیله اوله، بر قطار قاطر، بش کوله، بش آت بساطیلر و بش تیرکش و قلیچ و مزر اقله جمله یول مهماتن ویره لم. « دیوب تیز خزینه دار بش کیسه کتیر » دهرک کن بش کیسه بی حسین آغایه و یروب پاشا کندی آرقه سندن بش یوز غر و شلق سمور کورکنی چیقاروب حسین آغانک آرقه سنه کیدردی و کندیسیرندن قالقوب محمود آغانک آرقه سندن سمور کورکنی چیقاروب « سنک اوزرینه مباشردر افندیسی مرحوم اولدی، دیمه دخی زیاده رعایت ایله » دیو محمود آغانک کورکنی حسین آغایه کیدوب حسین آغای اوج کورکلای ایلدی. پاشا محمود آغایه: « اون کیسه ده سن ویر. » دیو فرمان ایدنجه در آن محمود آغا اون کیسه اوج آت، ایکی کورجی غلام و بر قطار قاطر و یردی. و پاشا — ارضروم اعیانندن هرکیم بی سورسه غریب قالان حسین آغایه رعایت ایله سون. » دیدکده یدی کون ایچروسنده حریر مال و مناله مستغرق اولوب نهیه اوغرا دیغتی بیلمدی. و پاشادان تعیینات آلوب قپوجیلر زمره سنه الحاق اولندی. پاشا بیوردیلر که « حسین آغام، اسکی قپو یولداش لک ایله قونوب یان یانه، چرکه چرکه یه کوچ، قالق، وینه اوکون ملک احمد پاشا افندییز بو حقیر ایله وانی افندی یه ایکی یوز آلتون و ایکی کشمیری شال و بردستمال کوندردی ایشده اوزات آلتونلری قبول ایتیموب ایکی عدد شالی آلهرق اللی آلتوننی حقیره ویردی، مابق سندن فقراسنه اوچر آلتون بذل ایدوب زیاده سنی مهرله یوب فقراسندن بریله پاشایه کوندردی. صاحب سلوک، مفسر، محدث، بحر معانی، عارف صمدانی الشیخ حضرت محمد آغا درکه او عصرده یکانه زمانه ایدی. اما وقت غروب کبی حزین اولیوب کشاده مشرب، مصطاح و فصحای بلغادن بر فاضل دهر ذات ایدی. سلمه السلام. خلاصه کلام شهر ارضرومده اون کون تقاعد ایدوب شدت شتایی

پاشا به صدقه اولنوب ابتدا آنرا ایله ممالک ارضروم سیاحتنه کیدوب آندن اوچ کره دیار عجمه کیتدی کمزری اولکی جلد مزده بیان ایتشدک . اشته محمد پاشا بو ایالت ارضرومه متصرف ایکن اهالی ارضروم امن و امان و آسایش ایله هرکس کندو کار و کسبنده ذوق و صفادن خالی دکلر ایدی . عدل و عدالتنه مائل و حق و جوابه هر بار قائل ایدی ؛ متصرف اولدیغی آیالترده برقریه دکل ، بر خانه غارت اولنمدی ، توابعنه غایت ضابط و رابط اولوب هرکس عرضیه ذوق و شوقنده اولوب پاک و پاکیزه وهرشیدن مبرا محبوب قیلوب و ارسطو نهاد ، دور بین فکر و رعایا پرور ایدی . کمال و جهله صاحب حیا و مؤدب اولدیفندن برفرد آفریده آنک عورت یرینی کورمش دکلدی . ارتشا ، ذم ، نم ، غیبت و مساوی دن غایتله پرهیز کار ایدی . شجاعت و صلابتده بین الاقران سام و نریمان مثال ایدی . حتی ۱۰۵۷ سنه سنده شوشک قلعه‌سی جنکنده و ۱۰۵۸ سنه سنده اسکدارده قره مراد پاشا صدر اعظم ایکن کورجی نبی و قاطرجی اوغلی جنکنده بو محمد پاشا طلیعه عسکر اولوب چرخه جنکنده ایتدیکی بهادرقلری هیچ بروزیر دلیر ایتمه مشدر . مکر غازی سیدی احمد پاشا طربزون آیالتنده نهر جروغ کنارنده کوبنه قلعه‌سی جنکنده قزاق عاق ایله ایتمش اوله . آخر الامر اوتوز بر سنه مفارقتمزدن صوکره وزارت ایله گاه شام ، مرعش ، ملاطیه و آیالت مورده و نیجه مناصب عالییه متصرف اولوب معزز و مکررم ایدی . چون امر خدا بویله ایتمش !

بعده ملک احمد پاشا ارضرومده اولاقلرک مکتوبلرینی قرائت ایدرک اولاقلره انعام و احسان و یره رک کمرک امینی محمود اغانک اوزرینه مباشرکلن حسین اغا ایسه ملول ، ملول آغلارکلن اکاده «الم چکمه ، حسین اغا ، دفتر دار زاده افندک مرحوم اولدیه ملک صاغ اولسون . سن رجامزله محمود اغایی حبسندن اطلاق ایدوب انسانیت ایتدک . مقابله سننده بزده سنی غریب قومایز ، تیز کتخدایی چاغرک ! » دیدی .

دربیان اخلاق حمیدۀ دفتردار زاده محمد پاشا

پدر بزرگوار لری بوسنوی الاصل اولوب لوی هر سکه نو سینی ایدی .
 فاتح اکرم محمد خان خدمتده بهره یاب اولوب مناصب عایه دن مراتب علیا
 قطع ایدرک آخر جلوس مراد خان رابعده باش دفتردار اولوب خزینۀ
 پادشاهییه نظام وانتظام ویرمشکن ۱۰۴۱ تاریخنده حافظ احمد پاشا یرینه
 رجب پاشا صدراعظم اولدقن صوکره موسی چابله آنک حمایه سنده اولان
 یکچیری اغاسی حسن خلیفه ودفتردار مصطفی پاشا افنا ایدلرکه ذکر اولان
 شهید محمد پاشا بودفتردار مصطفی پاشانک جکر گوشه سی ایدی . آخر کار الی
 سکر یاشنده کندیده رتبه شهادتی بولدی . اما پدرندن صوکره اون درت یاشنده
 غریب وبی کس قالب بر نیجه آفتاب ، مهتاب بر محبوب جسم جناب ایدی ،
 اول عصرده حقیقه جهان آرا ایدی . روز نامه چه حی ابراهیم افندی
 و سلیمانیه ده ساکن اوزون حسین اغا ودفتردار عمر افندی وصدقی افندی
 نام بنام هام کیمسهر بو محمد بک پدری خداملرندن اولدقیری جهته بو محمد
 بکی کوزه دوب اجنبی وانایدن حفظ وحراست ایتدیلر . تا که یکر می بش
 سنیه بالغ اولوب مزلف ذقن اولدقده دیوان خواجه لکلرندن طشره کاغذ
 اماتی خدمتده استخدام ایدیلوب ونیجه سنه متصرف اولوب ونیجه مناصب
 دیوان ضبط ایدوب آخر کار جلوس ابراهیم خانیده اناطولی محاسبه جیبی
 اولوب نیجه زمانده اکا متصرف اولدی . بعده سلاحدارلق خدمته مأمور
 اولوب اول عصرده صالح پاشا دفتردار ایکن وزیر اعظم اولدی . حکمت
 خدا بو صالح پاشا وقیله مصلوب دفتر دار مصطفی پاشانک خدمتکاری
 ایدی . کندولری صدارت رتبه سنه نائل اولدقیری کون حقوق سابقه بناء
 دفتردار زاده محمد بک چلیسنی ایلری چکوب یکچیری اغاسی ایتک مراد
 ایدنکده محمد بک قبول ایتیمه رک ایالت ارضرومه طالب اولدقده اول آن
 وزیر صالح پاشا سلطان ابراهیم خانه تلخیص ایدوب تلخیص حیز قبولده
 اوله رق ایالت ارضروم اوچ توغ وزارت ایله ابتداء دفتردار زاده محمد

احمد پاشا انه تسبیحنی آلوب « الله ، الله ، قادر الله ، باقی الله قنی دنیاده بویله کوشک و سرایرلر یابان ، دیوب ارضروم صحرائینه نظر ایدردی . حقیر قصر مزبوردن اشاغی ایندم ، کوردم که کمروک امینی محمود اغانک ایکی عدد تاتار اولاقلری کلدی ، همان کری یه دونوب پاشایه چقه رق « سلطانم مزده تاتار اولاقلری کلدی ، و سلطانمه ایکی عدد مکتوبلر کتیردیلر » دیدم . پاشا : « اولیام اشته ملاذ جرد قلعه سنده کوردیکک واقعه ده سیاوش پاشا و محمد پاشا والده لرینک ، اوغلر مزک غرق اولدیغنی ارضرومده پاشا که سوبله « دیدکلرینک وجهی بودرکه بکا ارضرومده « اولاقلر کلدی » دیو خبرایتدک . بو اولاقلرده چوق خبر واردر . تیز کمروک امینی محمود اغانی واکا مباشر ککش واکسوز قالمش حسین اغانی و مسلم اغانی چاغیرک کلسونلر . « دیرکن آنلر دخی ایکی اولاولیه حاضر ایملر . پاشا حضورینه کیروب ایکی اولاق دخی صواغی و صواتی و بلند قلیچله پاشا حضورینه کلوب قالیقلرینی یرم براغوب دست بوس ایدرک مکتوبلری پاشا دستنه ویره رک کیرویه دوندی . پاشا ابتدا قیا سلطانک مکتوبنی قرأت ایدوب « الحکم لله ، انا لله وانا الیه راجعون ! » دییه آغلا یوب « اولیام ، کوردکی ؟ دمین سن « استانبولده دفتر دار زاده ایله مشرف اولدیغکرده خوش کچنیرسز » دیدک ، بن ده : بن الله کیجندن میسر ایده « دیدیکمه سن تعجب ایتدک . اشته سیاوش پاشا صدر اعظم ایکن مرحوم اولمش ، همان اول آن دفتر دار زاده محمد پاشاده بوستانجی باشی چارداغنده قتل ایدیلوب نعشی دمیرقپو اوکنه براغلمشدر ؛ محمد پاشا بوغولوب تسلیم روح ایتدیکی آن براوغلی وجوده کککه اسمنی « محمد تیمی » قویمشدر ! « دیدکده همان بو حقیرک جانی حلقومه کلوب بکا عارض اولدی که عقلم باشمدن کیتدی . زیرا اول وزیر روشن ضمیرک بو ارضرومده کمروک کتابتی ، خزینه سی کتابتی و ندیم خاصلغی خدمتلرنده بولوب بوقصرک نقش و تاربخلری بهانه سیله بر بچق سنه ده اون یدی کیسه احسان و اون کیسه قارشیلق هدایا و انعامن کورمشدم . خدا غریبق رحمت ایده .

ادا ایله یوقسه والله هدایاکی قبول ایتم» دیه یمین ایتدی. ایرتسی کونی محمود اغا پاشایه یینه پاشا سراینده برضیافت ترتیب ایتدی که ایکی حکمدار بر آرایه کلسه بوضیاقندن طولای محجوب اولمازردی، زیرا جمله شهری طعام مسکلردی که آنجق او قدر اولوردی. بوضیاقته اعیان وان وحسین اغا دخی کلدی. بعد الطعام اللر غسل ایدیلوب یاشا ایاق رقتاری ایدرکن « بوقصر جهانتما نه زیبا ورعنا اولمش» دیه سیر و تماشایه طالنجه (نمایرسم سیاح عالم اولیا خدام محمد پاشا سنه ۱۰۵۶) خاتمه سیله نقش حقیری کوروب « بره اولیام، اول سنه عجم دیارینه کیتدیکک وقت بوقصر بنا اولوبده می نقش ایتدک؟» دیدکده هان محمود اغایه مباشر کلان حسین اغا: «سلطانم حکمتی لقماندن خبر آک. بوقصری افدمز محمد پاشا اوغلکز والی ولایت ایکن بنا ایدوب جمله نقش بوقلمون ولاجورد و مذهبنی اولیا چایی داعیکز دست خطیله یازمشدر و تاریخ کفته لری آنکدر» دیدکده پاشا امعان نظر ایله نظر ایدوب «های، های فانی دنیا! والله کرچک اولیانک کفته سی و رسم بوقلمونیدر. سبحان الله! اشته دفتردار زاده محمد پاشا اوغلمزده بوسرایده بر اثر بنا ایدلی. دکسه جانلر بویه اثر ایده مزلر. آنکچون دیرلرکه: ار اولور آدی قالیر. الحاصل خیر ایله یاد اولنق ایچون نیجه برخیرات انشا ایتک کرک.» دیوب بوقصر ایچره کزردی. اما کویا مست و مدهوش شکلی کزردی. کوزلری طاس پرخونه دوغمشدی. حقیر کندی کندیمه «ینه پاشانک جلالی وار!» دیوب یانه واردم «سلطانم ان شاء الله تعالی آستانه سعاده عن قریب الزمان واردیغمزده بوقصری بنا ایدن دفتردار زاده که حالا دفتردار پاشادر، ایله مشرف اولدیغکزده خوش کچیرسکز» دیدم. پاشا. — بز آنلره و سیاوش پاشا ایله کوروشمکی الله کیچندن نصیب ایلیه. بیک سنه یرده یاتمدن ایسه بر کون یر یوزنده عبادت ایتک ایدر. اولیا، ان شاء الله بز سنکله صحت و سلامته روم منصبلرینه کیدرز. دفتردار زاده و سیاوش پاشا غیری منصبه کیتمشلردر!» دیوب خاموش اولدی. پاشانک بوکونه سوزلرندن نیجه نکته و رموز فهم ایتدم، اما ینه (المعنی فی بطن الشاعر) دیوب سکوت ایتدم. کوردم که ملک

برمسك نعمت عظاما ایله سباط محمدی چكدرمش که دیلر وصفنده قاصر
 و قلملر مدخنده کاسردر . ویا واندن معزولاً ارضروم منصبنه متصرف
 اولدق ظن ایتدک . مکر طوب قبولی محمود اغاده ارضرومده کمرؤک امینی
 ایمش . میری به ایکی یوز کیسه دینی اولمغله آستانه‌ده دفتردار زاده محمد پاشا
 طرفدن ایزنیقلی حسین اغا نامنده براغانک یاننده محمود اغا محبوس ایمش .
 پاشا بویاشدن خبردار اوله‌رق حسین اغای حضورینه مسلمک ضیافتی باشنه
 اوتورده‌رق وافر دلنواز قلقل ایلدی ؛ حسین اغا غایت ممنون اولدی . بعدالطعام
 مسلم پاشایه برسمور کورک واون بوغچه انواب و اوچ کورجی غلام و اوچ رأس
 کهیلان آت و اوچ قطار استر و اوچ قطار اشتر هدایا چکوب پاشا آتلردن
 بریسنی محمود اغای حبس ایدن اغایه احسان ایدوب بیوردیلرکه : « حسین اغا
 اوغلم ! کمرؤک امینی محمود اغا سنده زنجیر ایله قید و بند اولوب محبوس میدر ؟ »
 حسین اغا : « بلی سلطانم کوز حبسنده در . » دیدکده پاشا : « بن اول آدمه
 کفیل بالمال و کفیل بالنفسم . اکر بیک کیسه دینده وارسه بز متکفلز ، آئی
 بو آنده حبسدن اطلاق ایله ! » دیدکده همان حسین اغا دورین فکر : « نوله
 سلطانم ، الامر امرکم بکا قوجیلر کتخدا کزی قوشک ، شمدی تسلیم ایده‌یم »
 دیدی . پاشا : « حسین اغا ، ینه بوراده تراکت ایلدک ، تا که بن اطلاق ایتدم
 علی الغضب اطلاق ایدوب فلان اغاسنه تسلیم ایتدم دیمکه وسیله اوله » دیدکده
 حسین اغا : « بلا والله سلطانم ، بوسوز لر خاطر مه کلمه مشدر . » دیدکده پاشا در حال
 دزدار ، قوجیلر کتخداسی ، محمود اغای سکا تسایم ایدوب حسین اغا دخی
 بیله کلوب بزه تسلیم ایتسون ؛ شرعیسی اودر « دیدی و محمود اغای حبسدن
 اطلاق و پاشا حضورینه کتیردیلر . زمین بوس ایدوب طور دقده پاشا محمود
 اغا اون گونه دکن بن بوراده ایکن بیت‌المال مسلمینه دینکی ادا ایدوب خلاص
 ایله ؛ یوقسه سن بیلیرسک ! » دیدی و حسین اغایه ده خیر دعالر ایلدی ، حسین
 اغا خانه‌سنه کیتدی . آئی کوردک که محمود اغا پاشایه اون سکر کیسه نقد غروش
 یکر می کیسه دکر اقبشه فاخره ، یدی کهیلان آت ، اوچ عدد غلام ممتاز و نوادر
 هدایا کتیردی . پاشاده محمود اغایه برسمور کورک احسان ایلدی و البته بورجکی

آلدق. صاحبی ارضروم محرری جعفر افندیدر اوچ یوز خانہ لی ارمنی کوی اولوب جمله عسکر سائر قریه یافته لرله تعیین اولندی، بو ارمنی اولرینه شدت شتاده کیردیکم زده کویاحیات ابدی بولدق. جمله بو ارضروم اولرینک داملری کمی دیر کیله بنا اولمشدر که اودیر کلره «کران» دیر لر. بار کران عمود چاملردر؛ اما خانہ لری آنکله قیرلانغیچ قنادی کبی بنا ایدوب جمله رعایا اولری حمامه شبیه قلمشدر. خانہ دامنک اورتہ سنده باجدهن کشاده لک کلیر و خانہ زمینی اورتہ سنده علو بر علو صیغیر تزه کلری یاقوب تنور لرنده کته کلومبه وهرسه و لخشه، قریال چوربا، صارمصاقلی طارخنه چورباسی و طوغه چورباسی بیشوب جمله آینده ورون دکانه نعمتاری مبدولدر. زیرا غایه الغایه غنیمت یردر وهر خانہ نک جوانب اربعه سنده جاموس صیغیر لری باغلیدر، آنلر کده نفسندن خانہ لری حمام کبی اولور. بعده بو جعفر افندی کویندن قالقوب ینه سمت غربه کیده رک (کوشلی کنبد) نام قبه عالی یاننده سهل آلائی شکللی کش اعیان ارضروم ایله کچوب سلامتله (ارضروم) داخل اولدق. هله حقیره اون بر سندن صورکه، استانبولدن کلوب مکث و آرام ایتمک نصیب ومقدر اولوب اهالی پاشا افندمزلی وزیرایه مخصوص سرای عظیمه قوندیروب جمله اغالره شهر ایچره «بزم عادل پاشامزک اغالیدر» دیه قوناقلر ویرلوب قطار لری ده ارضروم صحرا سنده اولان کان کوینه قویدیلر. جمله تعییناتمز شهر لیلر طرفندن ویرلدی. وقتیله ملک احمد پاشا ارضروم والیسی ایکن اهالی ایله حسن الفت ایلدیکندن «بزم حلیم، سلیم وخلق پاشا افندیمز کلدی» دیه پاشانک یوانه وار مقدور لرینی صرف ایدوب هدایا ونعم حلویات متکاثره کتیر لرلردی. باخصوص والی و ولایت اولان زور نازن مصطفی پاشا آستانه سعادتده بر ساعت قدر مهر صاحبی اولوب ینه معزول اوله رق ایالت ارضروم اکا احسان اولنش وکلک اوزره ایدی. ارضرومده متسلمی عبدالله اغا نام بر صاحب قدر شناس هام، عاقبت اندیش، دوربین فکر، مصلحتکندار، مدبر، مبصر، کوکل اوغریسی کیمسه ایمش. پاشا سرایه ایندیکی ساعت جمله ایچ اغالره حجره لر و دیوانخانہ لری سراپا زر اندر زره مستغرق بر حالده دوشه یوب

کوپری . — مقدا ۱۰۵۷ سنه سنه شوشك قلعه سنه كيدركن بوكوپريدن كچدكسده توصيف ايده مه مشدك . بو جسر عظيم نهر عرض اوزره چوكيانندن ملك غازي طرفدن بنا اولنمشدر ، برصارپ وعتيق يرده ، افلا كه سرچكمش ، قيادن قيايه كهكشان آسا بركور طاقی آتيلمش كه قوس قزح دن نشان ويرير ، غايت عبرت ما و مصنعدر . استاد پر معرفت كوپرينك طاق بالاسنك اوست طرفه وضع ايتديكي كوپروجيلكده (كند) تعمير اولنان سنك خارانك اورته سنه زرخالصدن بر حلقه آصمش . نهر عرض اوزره مصلوب طوروب بر رخ شديد اول حلقه يه اصابت ايتسه حركت ايدر ؛ او حلقه نكده برزه سي واردر كه آدم بيلى قالينلغده واردر و حلقه سي ده آدم اويوغنى قالينلغده واردر ؛ ايشته بوكوپري يه آنكچون « حلقه لي كوپري » ديرلر . حلقه غايت عالي يرده اولمغله اسفدن كوچوكه كورينور ؛ صاحب الخيرات بو جسرى بنا ايدركن او حلقه يي شوملاخه اياه وضع ايله مش كه جسر مرور ايام اياه مهندم اولورسه بو حلقه بهاسيله جسرى تعمير و ترميم ايدرلر ؛ نيجه كورد حراميلري بو قلعه يه كندلر اياه وضع يد ايتمك مراد ايدنمشلرسده هلاك اولمشلردر . بو جسر قريب قريه اهاليسي ده حلقه يه ديده بانلق ايدرلر . بو جسر التندن كچن مهر عرض تايبيككول يابلاغندن كلوب قلعه ملازجرده اوغرايه رق آندن خنس قلعه سنه اوج ساعت قريب چوبان كوپريسي التندن كذر ايدوب نيجه يوز قرا و قصاباته راست كلير و قلعه روان دينده نهر زنگي به قاريشير . زنگي دخي نهر كور بحر حزره آقار . بو جسردن صوكره قارلي صارب طاغله چيقه رق آشوب ينه جانب شماله كيره رك (آوار) قريه سنده منزل آلدق . پاسين سنجانغى خاكنده معمور كويدر . بورادن شماله طوغر ولد يغمزده اوزريمزه پاسين حراسنك سرچه باشي كبي قارلري ياغرق (حسن آباد) قلعه سنه كلدك ۱۰۵۷ تاريخنده دفتردار زاده محمد پاشا عصرنده بوسورى سير ايتمشدك ، وكرات ايله بورادن كچوب تحرير و توصيفنده همت كوسترمشدك . شمدي بوراده بركون مكث ايدوب معتدل هوا اياه جانب غربه كيده رك (جعفر افندي) قريه سنده منزل

قیشلایوب جمع ملازجرد سنجانچی اهایلسی بوقازلری صید وشکار ایدرک کفاف نفس ایدرلر و اوجهتله کولک اسمنده (قاز کوی) دیرلر . اوجوارلرک طاغلرندن کان صولر هپ بوراده بیریکیر . بو بجزیره‌نک دائراً مادار جرمی [مخیطی] ایکی منزلدر . بورادن ینه جانب شماله قارلر چکنه . یه‌رک کیدوب قنبر بابا سلطان) زیارتنه واردق . بوراسی خنسی سنجانچی داخلنده بش یوز خانلی و جامعلی برکوی اولوب ایچنده بویله بر زیارتکاه وار . فقط اصل وفرعی معلومز اولمادیغندن تحریره جرأت ایدمه‌دک . بورادن ینه شماله کیدرک (خنسی) قلعه‌سنه کلدک . بوراسی اولجه دفتردار زاده وسیدی احمد پاشا ایله عاصی اولان شوشک بکی اوزرینه کیتدیگم زده کورلمش و یازلمشدی . بوراده اون بش کون تقاعد اولوب آندن بش التی بیک خنسی رعایاسی بکک فرمانیله قارلی طاغلی کورویوب یوللاری تطهیر ایتمه‌سیله ، (قوزلی بابا) قریه‌سی مزانه کلدک . باغ وبغچه یوزینی کورمه‌مش برکویدر . ابواسحاق کازرونی قدس سره حضر ترلینک خلفاسندن ومجدو بوندن اولو کیمسنه ایمش . روایته کوره اوقایت خمسینی ارضرومده ابواسحق ایله قیلوب ینه بوراده بولنورمش ؛ بورا ایله ارضرومک آراسی دوت منزلدر ؛ نیجه کراماتی ظاهر اولمش : اوتوز اوچ دانه قوزدن یاییلمه برتسیدیح وارمش ، اوجهتله آدینه (قوزلی بابا) دیرلر مش . وقسغنز تکیه چکنده کنج غناده کنج قناعته مظهر اولمش دوریشلری واردر . بورادن ینه شماله کیدوب (اغزی آچیق مغازه) مزانه کلدک . خنسی سنجانچی خاکنده ، عرض نه‌ری کنارنده معمور برکویدر . بوقرا خلقنک جمع حیواناتی صیف وشتاده نهر عرض ساحلنده کی مغاره‌لرده یاتارلر . بومغاره‌لر تموزده سرین وبلکه صؤوق اولمقله برابر ، قیشین صیجاچه اولورلر . اکثری کشاده فم اولمقله «آچیق مغاره» نامنی آلمشدر . بونلر کوه بیستون نمونه‌سی دینمکه لایق مغاره‌لر اولوب هر بریسنه اون بشر بیک قویون صیغار . بورادن جانب شماله کیره‌رک کرچه قارلر ایچنده یورودک ، اما هوامعتدل اولوب ضرر ایراث ایتزدی ، نهایت (اتون حلقه‌لی کوپری) یه کلدک . التون حلقه‌لی

استانبول دکنده بوغولدیلمر ، بو خبری ارضرومده سزك ملك احمد پاشایه ویرده آنلرك دردلیینه درمان اولوب بوغولمشکن دیری ایله سک « دیدیلر . حقیر همان خوابدن بیدار اولنجه تجدید وضوء ایدوب وقت شافی اولغله پاشا حضورینه واروب سلام ویردم . علیک آلوب « اولیام ، ارضرومده نه واقعه کوردک ؟ » دیدی . حقیر . — هله سلطانم ، ارضرومه وارمه لم . دیدم . پاشا . — هر نه واقعه کوردکسه سویله دیدی . حقیر نجریر ایتدیکم واقعه بی علی التفصیل حکایه ایلدم . پاشا . — سبحان الله بنده دمین واقعه مده سنی ارضرومده بزه بر واقعه نقل ایدر کوردم . بزه اما « آغلامایک » دیوردک . بنده سکا آنک ایچون ارضرومده نه واقعه کوردک ؟ دیدم . اما خیر اوله . اول خاتونلرک آغلا یوب « اوغللر من استانبولده غرق اولدیلمر » دیدکلری دنیا حالنه غرق اولدقلرینه ، الله اعلم « ارضرومده پاشایه سویله بوغولمشکن اوغللر منی دیری ایله سک » دیدکلری چراغ وتوابعلرینی احیا ایده جگمه و روحلری ایچون خیر وحسنات یاپه جغمزه دلالت ایدر . الله اعلم بزه ارضرومده چوق خبرلر کله جک خیر اوله الفاتحه ! » دیدی .

والحاحل بر آیده شدت شتا سهل سکونت بولوب جانب رومه عزم ایتکه باشلادق ، زیر بر خوردار اولسون ، ملاذجرد بکی محمد بک بهر یوم اوچر بیک آت می ، والیشر قیون تعیین ویروب بر آی مکاندارلق ایتدیکندن پاشا حجابده قالدی . آخر ملاذجرددن حرکت کونی پاشا اکنندن بر سمور کورکی چیقاروب محمد بکه کیدردی ولواء ملاذجرد رعایاسنه جمله اعیان حضورنده بش عدد کیسه رومی احسان ایدوب آخر طوغلر روم جانبنه روان اولوب ایرته سی کون پاشاده ملاذجرددن جانب شماله کیده رک (قاز کوی) قریه سنه کلدی . بوکون ملاذجرد خاکنده و بر بحیره ساحلنده بش یوز خانلی معمور بر قریه در . فاخته کولی . — ملاذجرد قلعه سیله خنسی قلعه سی آراسنده برمدور کولدر ؛ اما ملاذجرده بر منزل قریبدر ؛ بو بحیره ده آلا بالقلر اولورکه بوسنه وهر سک دریاسنده موصطار شهرنده آقان زتوهرنده بو قدر ایری آلا بالق اولماز . ایام شتاده جمله قاز واوردکلر بو بحیره ده

قلعه‌سی جهت شرقی‌سنده اولوب درت منزلدن ، قلعهٔ اخلاط ایله ملاذجرد آره‌سی کامل یدی فرس‌سحدر ، کوه بالالردن آشمه مستقیم یوللری وار . شهرک آب وهواسی غایت یایلا اولوب جمله اهالیسی تندرستدر زیرا قیش غایت شدید اولور . شهرک ایچنده جریان ایدن نهر بیک کول یایلاسندن طلوع ایدوب کلیر .

بو شهرده شدت شتادن قاپاندق قالدق و برآی تقاعد اولنمق فرمان اولندی . حکمت خدا برکون طولو یاغدی که هر دانه‌سی یوزر درهم وزن اولندی ، برچوق حیوانات تلف اولوب برساعت صوکره پاشایه برطولو دانه‌سی کتیردیلر ، تمام برقیه کلدی . اول دانه پاشایه کنجه‌یه قدر بلکه‌ده الی درهم اریمشدر . شش خانه ، مهر سلیمانی کبی وقاز یمورطه‌سی قدر برطولو دانه‌سی ایدی . بو شهرده پاشا ایله شتا فصلنده ایکن بتلیس خانی قوجه عبدال خاندن بزم پاشایه محبتسامه‌لرله هدا یا کلدی حقیرک آتی رأس آتلمزله ایکی سیت اثوابمزی کوندروب درت کوله‌مزه اونر آتسون خرچراه و برزقات لباس سیاه و یروب حقیره دخی ایکی یوز غروش وایکی قزل قاطر یوکی شکرایشی حلویات و سائر ما کولاتدن احسان کوندرمش . و مکتوب محبت اسلوبنده شویله‌جه تحریر ایتمشدر : بزم عمرم ، قرنداشم اولیا افندی ، نیچون خوفه دوشوب او کیجه فرار ایتدیکز ؟ بیلمز میدیکز که بزم مملکت حالی او یله اوله کیشدر ؟ ایشته احسان ایتدیکمز بو یاخانه نک محصولندن جناب‌کزه ایکی یوز غروش کوندردم ، الله ایله عهدم اولسون نته‌کیم بو عبدال خان ضعیف و ناتوان حیاتده در ، هر سنه ابواب محصولاتی سزه ایصال ایدرز . خیردعادن اونوتمه !

ومن تأثیرات رؤیای صالحهٔ حقیر . — برکیجه ملاذجردده کلبهٔ احزانم ایچره خواب آلود ایکن منام عاجزانه مده کوردم که استانبوله ایشم . سیاوش پاشانک والده سیله سلیمانیه‌ده دفتردار محمد پاشانک والده‌لری باش باشه و یرمش آغلاشیورلر . حقیر . — ای والده افندیلم ، نه آغلار سز ؟ دیدم آنلر . — ای اولیا افندی ، ایکمزک ده اوغلرمن سیاوش و محمد

دیرلر، بو صوگ تسمیه قلعه‌نک دایریمی اولسندن نشأت ایتشدر، ایالت ارضرومده باشقه جه سنجاق بکی مرکزیدر. بکینک خاصی: (۱۰۰,۰۰۰) آقچه در لواسنده (۱۴) زعامت، (۲۸۲) تیمار واردر. آلائی بکیسی چری باشیسی وار، قانون اوزره جبه‌لورلیه بیک بشیوز عسکری اولور. بزمله بتلیس خانی جنکده بیله بولندقلرندن معلومزدر که لدی‌الایجاب سکز بیک قدر مسلح عسکر چیقاره بیلیر. بتلیس خانی عبدال‌خانه بونلر دخی دلکیر اولمقله خان عسکرینی ایلك دفعه انهزامه اوغراتان بو ملاذجردیلردر. الحاصل کزیده، صاحب‌السیف عسکرلردر. بورایه آستانه طرفندن ایکی سنه مدتده یوزاللی آقچه پایه‌سیله برقاضی کلوب اجرای احکام شرع مبین ایدرک بهر سنه ایکی بیک غروش تحصیل ایدر. کرچه کوردستاندر، اما خلقی شافعی مذهب اولوب شرع شریفه مطبدرلر، سائر حاکملری اولیوب ادارهٔ اموری میرلوا سنه مفوضدر، اما حق عدالت بریدر. زیرا خلقی شدید وشجیعدرلر.

اشکال وزمین قلعهٔ ملاذجرد. — قلعه‌سی مدور برپشته اوزره واقع صاف کسمه‌طاشدندر. درون حصار معموردر، اما عدد خانہ‌سی معلوم دکلدر. ۸۷۸ سنه‌سنده آق‌قیونلی سلطان اوزون حسن بایندری ضبط ایتمک ایستکر ابوالفتح حسن طویلی منهزم ایدوب بوقلعه خلقتی ده تحت اطاعتہ آلمشدر؛ بعده بیازید ولی عصرنده عجم استیلا ایتمش سده ۹۲۲ تاریخنده سلطان سلیم اول چلدیر غزاسنده عجمی مغلوب ومنهزم ایتمش، بوقلعه‌ده اوکوندن بریدر حکم عثمانیده قالمشدر. قلعه‌نک اوج جانی حواله‌لی اولوب شرقه ناظر برقیوسی وار. آشاغی دره سنه نزول اولنور کسمه قیادن صو یوللری واردر. باغ وبفچه‌سی او قدر ممدوح اولیوب قلعه‌سی‌ده جابجا تخریب تیموره اوغرامشدر؛ شهری او قدر معمور دکلدر. تخمیناً ایکی بیک خانه برجامع، ایکی مدرسه، برکوچوک حمام — آنجق بش آدم آلور — برخان اللی قدر دکان، یدی عدد مکتب صبیان وار. شهر (۱۸) نجی اقلیم عرفینک وسطنده اولوب شمالنده ارضروم اوج منزدر، قبله‌سنده بتلیس ایکی منزلدن نقصاندر. وان

آت و کوله بغشلمغه حاضر باش اولمشدر. آنک ایچون بتلیسه کیمک ایسترلر، اما الله علیم اورانک آدملری سزدن دلگیردر هله شمدی طوغنی خان عسکرینه آلدیرمیه سز: اکا علاج کورک « دیدم . پاشا عاقلانه — یانجه اولور؟ دیدی . حقیر — سلطانم غائبانه وکالتکز ایدوب بش ساعت کیرویه دوندیردم و سزه خبر ایتدم » دیدکمه — های برخوردار اول ، اولیا ! تیز عسکر کیدوب طوغنی کتیرسونلر اما بوقیشده نه جانبه کیده لم اولیام دیدی . بنده « ملا ذکر ، خنسی ، ضیاءالدین ، یایزید ، عونیک قلعه‌لری اوزرندن و آخسخه حدودی سواحلدن ، صوغانلی صحرالزندن حسن قلعه‌سنه آندن ارضرومه سلامتله چیقارز » دیدیکمه پاشا حظ ایدوب دعا ایلدی . وقت عصرده طوغ کلوب ایرته‌سی حقیره برمتاز غلام ، منتش بلوکباشی‌یه برسمور کورک احسان ایدوب قپوجی باشی یابدی . یدی کون سوکره منتش بلوکباشینک اوچ یوز معیتی کلوب توابع یازلدی . و اخلاط دزدارینه خلعت فاخره کیدرلدی . سرگذشتمز ده اوزون ایسه‌ده یازمغه مجال یوقدر ، حده رجوع ایله ملال و برمیله !

۱۰۶۶ سنه‌سی ارچیش قلعه‌سندن استانبوله متوجهاً

یوله دوشدیکمز

اولا پاشا افندیمز ایله آق سرای قلعه‌سندن قلقوب جانب شماله کیده‌رک معمور و آبادان قرانی شدت شتاده کچوب (طاشقین) قریه سنه کلدک . ارضروم آیالتی حدودنده ، ملاذجرد سنجاغی حاکنده معمور بر ازمینی کویدر . بورادن حرکتله (ملاذجرد) قلعه‌سنه کلدک . ملاذجرد قلعه‌سی . — ایلك بانسی یزدجرد شاهدر . لسان عجمده آدینه (خان غضنفرشاه) قلعه‌سی لسان مغولده (ملاذجرد) ، لسان عربده سورسبوع) دیرلرکه بوده ادرزبایجانانندن قلیچ آرسلانک تعمیر ایتدیکندن قالمدر . کوردلردن بعضیلری قلعه‌ده (ملاذرد) ، بعضیلری (ملاذکرد)

بزه راحت قالدق . قلعه قپولری آچیلوب اون بر لاشه‌لری قاضی واعیان
 اخلاط حضورنده کشف اولنوب بزه عرض محضر ویروب قلعه‌ی محاصره
 ایدن ملعونلر حقنده ملک پاشایه ووان ایاتی متسلمنه عرضلر کوندریلوب آنلرک
 آنلرندن بریسی ده منتش بلوکباشی‌یه ویرلدی، برده ییدک ویردیله . ودرت
 آتده بساطیله حقیره ویردیله . بزه قلعه نفراتندن اوچ یوز آدم رفیق ویردیله،
 وداعلاشوب وان دریاسی کنار یله (عادلجواز) قلعه‌سنه کلدک . اخلاطلیله
 برینه عادلجواز دن یوز عدد سواری آلوب کیدرکن وان دریاسی کنارنده
 ملک پاشانک قوناچیسی جان پولاد اغایه راست کله‌رک بعدالمصافه حقیره —
 بره برادر ، بو طوغ پادشاهی‌ی قنده کتوررسک ؟ » دیدیکمه — پاشا
 معزولدر ، بتلیس اوستندن دیار بکر بولیله سواحل اولدیغیچون کیدر «
 دیدی . حقیر — بهی برادر ، دوندر طوغی ، یوقسه بوکون اخلاط قلعه‌سی
 یاننده بزی قووان اوچ، درت یوز آتلی‌یه طوغی آلدیروب قلیجدن کچرسکن
 دیه ماوقی حکایه ایتدم . قوناچی باشینک عقلی باشندن کیدوب بزمه طوغی
 کیویه دوندیره‌رک دمیرجی کوی نام محله جوانب اربعه‌سنه قراوللر قویوب
 بزالفار ایله کیره‌رک ارجیشی قلعه‌سی دینده (سرای کوی) نام محله ملک
 احمد پاشا افندمز . ملاقی اولدق . حضورینه واردیغمزده بالضرور حقیره
 بکا عارض اولدی . یس شریفدن اوچ آیت تلاوت ایدرک « سن صاغ اول
 سلطانم ، اشته آتی قوناق بری قاچه ، قاچه برکون برکیجه‌ده کلدن
 ومنتش بلوکباشی‌ی‌ده قاچردم » دیدم پاشا یا اولیا ، بزم آنده اولان یتش
 کیسه‌دن برخوردار اول ، اللی سنی کوندرمشسک کلدی یابکر می کیسه‌ی
 باقی مالز نیجه اولور ؟ دیدکده حقیر — بره سلطانم ، فارغ اول ، شمدی
 نه جانبه توجه ایدوب کیدرسک ؟ » دیدم . پاشا — بتلیسه دوغری .
 آندن دیار بکره « دیدی حقیر — والله افندم بوینی اگری محمد پاشا کی
 رسوای عام وبدو نام اولورسک بتلیسه قیردیغکز آدم‌لرک قانلری قورومه‌دن
 بوغزلده نه جرأته بتلیسه کیدرسک » دیدم ، برقاچ اغالر — اولیا ، بویله بر
 وزیره نه اولور ؟ » دیدکلرنده حقیر — های سلطانم بونلره اسکی خانینه

حقیر پیاده اولوب قلعه قپوسنی سد ایلدم . دربانلر « اصلی نه در ؟ » دیدکلرنده « خان عسکری بزی قووب کلیرلر ! » دیدم . بوابلر تقید اوزره اولوب سلاحدار طور دیلر . بز دخی ایچ قلعه ده یکیچری اوجاغندن اولان دزدار علی بشه خانه سنه جان آتوب کیتدک . دزدار بزی کورنجه « بره جانم اولیا افندی ، خوش کلدک ، بره جانم منتش بلوکباشی صفا کلدک » دیو بزله اول قدر تعظیم وتکریم ایلدی که قابل قیاس دکل . زیرا ملک احمد پاشا ایله بتایس خانی اوزره کلیرکن بواخللاط قلعه سنده مکک ایتدی کمزده بودزدار ایله آشنالق کسب ایدوب پاشا ایله بولشدیره رق نفراتی یوقلمه ایتدیرمشدم . حمد خدا اوایلکمزک ثمره سی چیقدی . حقیر « بره مدد بوقیشده آتلی صاروب صارمالایوب کزدرسونلر واوزرلینه آدم بندیرسونلر دیدیکمده بر آدم کلوب برجیلاق آل آت چاتلادی . دیدکده بلوکباشی اغلادی . حقیر — غم بیه ، برادر ! قوجه ملک پاشا یانه واردیفمده بندن سکا برکه یلان آت وعد اولسون ، الحکم لله ، همان قوش جانمزی خلاص ایدلم » دیدم . دزدار — بوکلش ، بوآت چاتلادیش ، بوقیشده ، قیامتده بوروش نه روشدر ؟ « دبه سؤال ایتدکده حقیر سرکدشتمزی مختصراً نقل ایتدم . آنی کوردک ، اوچ بوز آتلی قدر او اکراد ملعونلری قلعه آلتنه کلوب دزداردن بزی ایسته دیلر . دزدار « پادشاهک قلعه سنه دخیل دوشن آدملری بز سزه نیجه ویرلم ؟ » دیدکده آنلر دخی « بزم خانمک مصاحییدر ، آنلر خانک یاننده یانارلردی ، خانک خزینه سن کیم آلان ، تالانه ویردی ، آنلر ییلیر بز آنلری سندن ایملک وکملک ایله آلیز ! » دیدیلر . همان قوجه دزداره هانی قلعه غازیلری آتالاسین وقلعه قبولری چویرسونلر ! « دیدکده حقیر — آغام ، بز قلعه یه کیرنجه قبولری سد ایتدک » دیدم . قلعه نفراتی بش یوزدن زیاده حاضر باش اولوب « وورک شوکدی روزیکی کوردلری » دینجه ابتدا آنلردن قلعه یه یمش سکسان توفنک آتیلدی ، قلعه نفرانندن بری شهید دوشونجه جمله نفرات بر یا یلم قورشون آتدیلر . وبرقاج شاهی طوب یکلشدیریلنجه هپسی آت بوینه دوشوب قاجدیلر ،

حقیوب « قصاب چشمه‌سی » نام محله واردقده هنوز خان باغنده برغریو و اوایل اقویوب توفنگر آتیلغمه باشلادی. بزدخی راه اووا صحرا سنه چیققدق ؛ اما قار مناره بویجه وار. هله حقیر اولجه هرکون بنمکله روزمره بیغن قاری یول اوزره یایمال ایدوب بش آلتی خداملرمله یوللری آچاردم ؛ هله دوت کشی گاه قورت لنکی ، گاه اشدیرمه و گاه سکیردوب قاره باته رق هر بار قرانلقده اردیمزه باقرق وقت شافعیده وان دریاسی کنارنده (تحت وان) نام خانه واردق . مگر آنده پهله لی احمد پاشانک براغاسی یکی حاکم ایمش . ملک احمد پاشان خبر صوردیغمزده « یارین عادلجواز قلعه‌سی یاننده ایررسین » دیدی . حقیر آغام ، باری لطف ایله بزم عجله ایله ملک احمد پاشا یاننده ایشمز وار ، الغار ایله کیده رز « دیو اون آدم رفیق آلوب درحال آتلانهرق وان دریاسی کنارنده قارسز قومصال یرده سکرده رک کیدرکن کیریدن سچیلیر ، سچیلمز قرق آتلی نمایان اولوب بیاز قار اوزره ، قره قوش کبی سکرده کلیورلردی . آیا بونلر نه اوله بزم کبی قاچقنجی می ، یوقسه بز ی قوغونجی می اولسه؟ » دیرکن برمرنفع قارلیجه تپه اوزره حقیوب کوردککه بوکورینن اللی قدر آتیلرک آردی صره یوز قدر آتلی عسکر صبح صادق محلنده نمایان اولوب طرفه العین ایچره اولکی اللی آتیلرله بری برلرینه کیریشه رک اللی آتینک باشلرینی کسوب ماللرینی آلدیلر . « بره همان قوصقونه قوت و قاه چی به برکات » دیوب قاچارکن رفیقم منتش بلوکباشی به دیدم که : « ای برادر ! بونلر ایزیمزی کوردیلر ، بزه کلیورلر ، بره مدد اوله که اخلاط قلعه‌سنه دوشه لم ! » بز دخی جان بازارینه دوشوب کیدر ایکن دیگر آلدیغمز اون عدد رفیقلر دریا کنارنده قالدیلر ، کیرویه نظر ایتدک او بیچاره لرک کلن آتیلرله جنکه کیریشوب اولدکلرینی کوردک « مدد سندن یاالله ! » بز دخی آتلریمزه تکلیف ایلدک . خداملرمدن حسینم قالدی ، ظالملر یتشوب باشنی کسدیلر بز اوچ کشی قالب خورفزدن مهموزه قوت و یردک . برکت و یرسون اولجه بتلیسده آتلی آلیشدیرمشدق ، نهایت آفتاب عالمتاب برمزراق بو یو چیقارکن اخلاط قلعه‌سنه یتشوب جان آتدق (ومن دخله کان آمانا) دیبهرک قلعه‌یه کیررکن

عمل، تزیفات، حزن‌نیکر شکلی شیراوقویوب کونا کون شقالر ایدردم، تا که حقیری کندولریله هم فکر اولمش بیلدیلر . [۱] آرتق خان جدید یعنی ملک احمد پاشا چراغی ضیاء‌الدین خان حقیری کندی حجره سنده یاتیروب بر آن حقیرسز اولمازدی ؛ اما ینه آنلردن اللهه صیغنمشدم ! زیرا درونمه بروهم عارض اولوب شب وروز اکا حاضر باش اوله‌رق آشانغی آخورده بر آرشون قالینلی فیشتی اوزره آتلا کرلریله یاتوب خدا ملرمده جمله انوابلریله خواب آلود اولورلردی . وغلاملرک جمله سلاحلری یانلرنده حاضر ایدی ، ها دیسه‌م آتلا کرلی اولوب یای بندلرین ، آلوب بینمکه محتاج ایدی . برکیجه بعض وقوعات مؤسفه ظهور ایدنجه اوق بیلانی سوزولور کبی جامه خوابمدن سوزیلوب، یدی قات قپودن طشره دیوانخایه اوچقوریمی الیه آلوب چیقارکن کوردم که بوتون نوبتجیلر آلوده یاتارلر . دیوانخانه زردبانک یکریمی قدمه سندن اشانغی سوزولدم ؛ آخوره کیدوب « بره‌قالقک، اوغلانلر ! بره تیز آتہ‌ینک قجه‌لر ! » دیدم . همان خنجرله آتک پایند کوستکلرینی کسوب، در آن آتمی مک‌ه‌یوب بلیمه قلیجیمی چالنجه ، برخوردار اولسون ، حسین نام بر غلام حاضر اولوب او برلری کوزلرینی اوغمده وقوشاق باغلامه‌ده ! کوردم که آنلزدن فائده یوقدر، مکر کاظم‌ده حاضر ایمش ، اول دخی انوابیله یاتار ایمش . قلیجینی بیله چالوب توفنکنی آلوب انک پایندلرینی چوزدی . آتلاک قولانلرینی برک ایدوب حقیر ایکی مملوکله سوار اولوب درت مملوکم ، آتی رأس آتم اوقدر مال و منالم قالدی . خان باغندن تپه آشانغی قاربوز اوزره شاهین سوزولیرکبی سوزولوب آشانغی دکرمنلر دره‌سنه ایندم . « بره ، منتش بلوک‌باشی قرداشم هان آتلان . » دنجه عقلی باشدن کیدوب هان آخورینه اینه‌رک برقنظر مه‌ایله یالداق آتہ بنوب خدمتکاری قلیجینی ، توفنکنی و یروب بیکنج و عنایله خسرو پاشا چارشوسنی قراکلقده کچوب ، برخیلی زمانده شهردن

[۱] شو صایوب دوکدییکی بضاعه وکلاک اولیا چلی کبی برسیاحه نه‌قدر خدمت ایلدییکی ، اوقوجه سفیر پرتدبیرک نه‌قدر کار آشنا ، نه‌قدر تدبیر کار ، نه‌قدر سیاست آ‌کاه بولندینی هر صحیفه‌ده ، هر سطرده اکلایشیلور .

خان رابع عصرنده قره مرتضی پاشا والی شام ایکن درزی اوزره سفره کیتدی کمزده عکا قاهه سنده برسنباز استاد واردی که علم سیمیاده گویا میرزاد ایدی؛ اما بو منلا محمد هم مفسر، هم اهل علم حدیث و هم مصنف اولوب علی الخصوص علم سیمیاده مؤلف و بی بدل بر کیمسه ایدی. اولجه خان سراینده و ملک احمد پاشا حضورنده اجرا ایلدیکی صنعتلر مفصلاً تحریر قلمشدی. رحمة الله علیه

اما بو حقیر ایله پاشانک مطره جیسی بیچاره بو حال پرملالی کوره رک جگر خون اولیوردق. نه چاره!

مدام ایلدیکم آه وزار المده دکل اسیر درد و غم اختیار المده دکل

مضمونی، اوزره «انالله» دیوب طورردق. کوندن کونه شدت شتاتی اولوب یوللر سد اولمقده و پاشا دخی و انده معزولاً برقرار قالوب قبولدن طیشاری چیقما مقده ایدی.

آخر بو حقیر خان و توابعی یاننده اصلاً پاشا طرفتی لسانه کتیر مزدم، اما هر کون آنلره بینوب قار و بارانلر سوکه رک راه اووا و کفندر یوللرینی آچار خان و غیریلرک چفتلک کربنه اوغرایوب بعض طعاملر تناول ایدرک یینه شهره کلیردم، خان سؤال ایتسه «خانم سزک چفتلکک و عرب خلیل اغانک چفتلککنه اوغرایوب بعض طعاملر تناول ایلیه رک اوشله لی کوکو پالولر ییدم.» دیو هر نزهیه واردمسه درست نقل ایدوب اصلاً دروغ سویلمزدم. آنلرده چفتلکک آدملرندن سؤال ایتدکلرکند کلامک صحتی ظاهر اولوردی بر آری دهها بویله عمر خراش صورتده جان چکدیکمی درونمده پنهان ایلدم: اما یینه شب و روز طاعات و عبادات ایله مشغول اولوب تلاوت قرآن ایلر احادیث نبویه و تفاسیر دیلیمه او قویوب علی قدر الاستطاعه مسائل شرعیه ایله ده توغل ایلردم. «متعصب و بی مذاقدر» دیمسونلر ایچون خان حضورنده و اولادی بدر و نورالدهر بک یانلرنده و میر عشائر آراسنده آلفته و آشفته لک ایدوب علم موسیقیدن کار، نقش، صوت، زجل،

خانه سلام و یروب « غزا کز قوتلی اوله » دیدم . خان . — بره اولیام .
 چهره که نه اولدی ؟ « دیدی حقیر . — سحر باز اولیانک دعا کوی اولیا
 یوزینه بینی بولاشدی ! » دیدم خان . — بره اولیام بن سکا پنجره دن بر قاچ
 کره ال صالحم ، سن کله مش سین . « دیدی حقیر . — ای خانم ، من حقیر
 عربان قولک آل صالیدیگ نه بیلهم ، بروجود کورونمز ، برادر صایلمز من
 دخی اکا حیرانم . و صوووقدن من بویمش ایدم . منلا محمد نامرحوم « هله
 دخی اوتور سکا بر معرفت دخی کوسترم ، رومه وارد قده منی مدح ایده سین ،
 منی فرمان ایله رومه قیزملر . تا که من ده نه معرفتار وار کورملر . »
 دییه حقیری صوووقده آلی قویدی ؛ مکر خانم ، اول فقیر پر معرفتک
 صوچی نه اییدی که اوله قتل ایلدیکز ؟ « دیدم . خان . — اول کافر بی دین
 وبدخوی و جفا جوی منم بو قدر زماندن بری چوره کم ییوب المدن جام ،
 جام اوشله لر چکرکن نان ونمک و لواشه و اتمک حقنی کوزتمیوب حیدر کتخذ
 ایله یکدل و یکجهت اوله رق « حیدر اغا ، سن ملک احمد پاشا ایله بر اولوب
 بوشهره کله سک ، من خان عسکری ایچره بروفق براغم ، خانک عسکری
 تارمار اولسون ، سن ملک پاشا کتخذاسی اول من ده قاضی بتلیس اولام . »
 دیرمش . حقیقه الحال بن ملک پاشا ایله جنک ایدرکن اوله ایتمش ، منم عسکر
 اول آنده مورومار کبی تارمار اولوب بن دخی مودیکی طاغیرینه فرار ایتدم ؛
 حمد خدا سخته مقامه کلوب ملعونی التي قولاجک تبریله قتل ایتدیرم . « دیدی .
 حقیر . — ای خانم ، ابوالمسلم مروی خراسانی تبردارک روحی شادا اولسون ! که
 اوله یزیدی نک آلی قولاج تبریله باشنی جورودی ؛ علیه مایستحق ! ای خانم
 اول ملعونک جرمی اوله ایسه بکا اذن ویر ، واروب باشنک اوزرینه بتون
 کوردلرله برابر رجم طاشی آتوب لغت طاشیله دفن ایتدیرم . « دیدیکمه ده
 خانک فرمانیله جمله اکابر و اصاغر شهر جمع اولوب هر کس آتدقلمی
 سنکپاره قهاراته لاشه اوزرنده لغت طاشندن بریشته براقدی و آنده
 مدفون قالدی . اما مرحوم غایت پر معرفت ایدی ، اقالیم سبعة ده او آنه دکن
 اوله بر علم سیمیا اهلی کورمه مش ایدم . کرچه ۱۰۵۸ تاریخنده سلطان محمد

ایچرہ جلمہ سی کیری ، کیری یوقوش یوقاری وعکسنہ قایوب بیلدیرم کچی کیری
دوندیلر . وخلق بوایشہ حیران قالدیلر .

اما حکمت خدا بوقدر کمال ومعرفته مالک ایکن (فاذا جاء اقتضاء عمی
البصر) حواسی اوزره

ایده من دفع صاقتمقله قضایی کیمسه بیک صاقنسه کینه کصوک اوله جق اولسه کرک
بیتک مضمونی (لارادل قضاؤه ولامانع لحکمہ) کلامنک مفادی اوزره قضای
تقدیره علاج یوقدر . بو عبرتتا تماشالری سیر ایدرکن کیریوہ خان باغنک
روزنلرینه نظر ایتدکده نجره دن بریاض قولغایان اولوب حقیرہ « کل » اشارتی
ایلدی . حقیر انماض ایدره کینه چوجقلمک تیزاق سیرانلریلہ مقید اولوردم ؛
« آیا بونه اشارتدر ؟ » دییه افکاره دوشه رک طوررکن آتی کوردم که « آتی
قولاج) نام بر صا . بجه دراز کلدی که کلاهی باشنده بر قولاج قدر ایدی ؛ بو
دائما خانک اوکی صره کیدر وقولنده بر مہیب ومضع تبرطاشیردی : اشته بوانی
قولاج قضا وقدر بولودی کچی یا تمزه کلوب « اویاچلی ، خان عالیشان باغ
جاغندن بر قاچ کره کندی قولیلہ سزه اشارت ایتدی . بیله مدیکز باغہ
کله مدیکز . قالق امدی . یالکز سنی ایسترلر ! » دینجه حقیر قار اوستندن
یا لله دییه قالفارکن منلا محمد دخی بیله قالمق ایسته دکده آتی قولاج کلهسنہ
اویله برابطہ اوردی که هنوز حقیر درست قالمش ایدمده بیچاره منلا محمدک
بینی اوموزیمہ وچهرده صیچرایه رق یوزوم وکوزم ملمع اولدی ؛ جان
هولیلہ اویله بر پرتاب ایلدم که عمرو عیار مشهوریلہ بویله پرتاب ایدمزدی .
آتی قولاج منلا محمدک اثوابی آلوب لشنی قیالردن اشاغی قار اوزرینہ آتدی .
حقیر دخی « فی امان الله » برکون بنی ده بو حال ایله بودره لرده بویله بوق ایدرلر «
دیو یوقوش یوقاری یه چیقارکن آتی کوردم خان کندی آتی کوندروب
« بینسکده کلسون » دیمش . همان حمد خدا ایدوب بلا رکاب سوار اولدم ،
خان حضورینہ چیقهرق کونا کون شقار ایدرک منلا محمدک جنازه نمازینہ
« سحر باز کیشی نیتہ » دییه تورک اہجہ سیلہ مسخریات ومضحکہ کویا نہ
ترہات کلمات ایراد ایلدم ، منلا محمدک بینی ایله یوزوم ، کوزم ملوث ایکن

بعض مناقب عبرت نما

مقدما ملك احمد پاشا ايله بوبتليس شهرينه كيرركن « مثلا محمد سيميائي » نام علم سيمياده كامل برذات وار ايدى كه برحمام كوتوكنه سوار اولوب آت شكللى برشاه كدا اسيله اوچمشدى ، بركون حقير اوملا محمد ايله بتايسك اوچ دره سى نام محله شهر محبوبلرينك قار و بوز و يخپاره اوزره (طاخوك) يعنى قيزاق قايدقلىرى سىروتماشيا ايدوب جكر كوشه چو جقلىرى كديكر بيله قوجاق قوجاغه كلوب سرور وشادمانى ايدركن هر بررلى دره دن اشاغى و يوقارى قايب ابراز معرفت ايدرلى . نچه بيك عاشقان محبوب دوستان دلبرانك بوبله شن ، كولش ايتدكلرى سىروتماشيا ايدرلى . بوكره يانمده اولان رفقهم مثلا سيميائي ديدى كه « او ايا چلبى ، شو قيزاق قايبان پسرانك قنغيسى ايسترسك كه يوقوش اشاغى قيزاق قايب دره يه ايندكده يوقوش يوقارى قيزاغيله يانمه كلوب تماشاى جمال ايدسك » حقير . -- من شو ايكي الى منديللى قيزاقلرى اللرنده اولانلرى ايسترم كه آنلرى كورم « ديدم . مثلا محمد ، « من شو ايكي چوجنى سورم كه باشلرنده آلا منديللرى وار قلرنده كفره شاينكلرى كيوب آتلرنده قيزاق ، قايارلر . شمدى اودورت جكر كوشلرى دخى قيزاقلريله عكسكه يوقوش يوقارى ، بزه طوغرى قايدىروب كتيرم ، « ديدى . مثلا محمد يانمدين كىرويه دونوب ايتكلرى باشنه اورتوب برشى اوقودى . آنى كوردك كه اوغلا نجقلىرى يوقوش اشاغى ييلديرم كى قايب كيدرك باش اشاغى دره يه اينديلىر ؛ همان حقيرك وملا محمدك ذكر ايلدكلر من غلامانك دوردى دخى قيزاقلريله يوقوش يوقارى شادروان چيقار كى چيقوب او كزه كلديلىر ، مكر غلاملر مثلا محمدى بيليرلر مش ، كلوب دست بوس ايلديلىر ، ينه هر برى قيزاقلريله عادت اوزره يوقوش اشاغى خان باغى اتنده كى صودكر منلرى البته قايب كيتديلىر ؛ جمله عشاقان واله وحيران قالب طورديلىر ؛ ينه بردغه ، چو جقلىرى برى برى آرقه سنجه قاپار لانوب قيزاق قاياركن برى يوله كلشلكن طرفه ادين

ایچ غلاملریله جمله طوغ و طبل و علمنی آلام « بووجهله قسم بالله ایتدکن
 صوکره جمله حضار مجلسه سؤال ایلدکده هرکس « معقول ایدر سز خانم »
 دیدیلر. خان حقیره خطاباً. — نه دیورسک اولیا؟ دیدی حقیر. — خانم
 ینه سن بیلیرسک. سز دریادل بر مرد عالیجناب سکز؛ ینه سز عفو ایله
 معامله ایدوب سز آنلرک ایتدیکنه قالمیه رق، معزولاً بورایه کلسه. بيله ینه
 کالاول « داماد پادشاهی بروزیر عالیشاندر بن دخی داستان دوستان اولسون »
 دییه ایتدیکی کماله قارشی ایلیک ایدرسک که جمله خلق سکا و جمیع کوردستان
 خلقی واهالی دیار عثمانی « هزار احسنت ای خان عالیشان » دیو پسند ایدلر
 و ما-کده لغت و بددعا ایلیهلر :

دیشلر ایلیکی ایله صویه سال بیلیر خالق، نوله بیلیمزه بالق

دیدیکمده خان. — آفرین اولیا! حقا که نان و نمک حقنی بیلیر مرد
 میدان سک. الله حتی ایچون درونم آتشدن شویله بویله ایدم، دیرم، اما
 بودرجه یه کلنده من آنی احسان و انعام ایله اوتاندیروب تادیار بکره و ارا
 ناداق ذخیرسنی و یروب اولادلرمی و خان ایتدیکی اوغلم ضیاءالدینی بيله سنجه
 قوشوب تا دیار بکره و ارانداق خدمتنده بولندیریرم « دیو نیچه بیک لاف
 و کزافلر ایتدی. اما کوندن کونه بوکونا بتلیس شهری ایجره نیچه بیکناه
 مظلوم کیمسه لرک اوزرینه افتزای محض و اجرای ظلم ایدیلهرک « سن ملک
 احمد پاشایی بودیاره کتیردک » دیو عباداللهک چوغنی بتلیس قلعه‌سی برچندن
 آشاغی آتارلر، و کیمنی باغ قیالرنندن، ده دیوان و اونج دره‌سی یارلرنندن
 آشاغی آتوب پاره، پاره ایدرلر، و نیچه لرینه قلیج اوشوروب، ریزه، ریزه
 ایلرلردی. آنجق بر آدمه جناب باری یاری قیلوب قلعه‌دن آشاغی آتدق لری کبی
 حریفک کوملکی بادبان کبی آچیلوب بامر خدا کوملک بر قیایه ایلشوب حریف
 مظلوم آصیله قالب حقیقک رجاسیله، کند و بندلر اعانه سیله ینه قلعه یه چکوب
 آزاد ایلدیلر.

سن بزی سووب ملکدن آیریلدک ؛ بوراده قالدک . شمذنکری سن بنم اوغلمسین . سنی اوغولاریمه خواجه تعیین ایتشم ؛ بوندن صوکره قلبکی واسع طوت ، کوردستانک فترت طغیاننه باقہ . سن بنم ایله اول ، ایستہ- دیکک باغ و بفتحده ذوق وصفایله ، جدم حضرت عباس روحیچون وسلطان اوحدہ اللہ جانچون ، واللہ ، باللہ ، ملک پاشایہ رغماً ، سنی مال ومنالہ مستغرق ایدرم وبر کریمہمی نکاح شرع رسول مبین ایله وبریرم ؛ برقاچ جاریہ وبر باغ ارم احسان ایلرم ، ہلہ شمذیلک بوخانہک حجت وتمسکرینی قبول ایله . اونچ درہسندہ خیابان عجم شکلی مقدرقاعہ کونا کون حجرہ ، حوض ، شادروان و حمامی بر باغ ارمدر ، دیو مذکور پیش تختہدن حجت وتمسکری چیقاروب بو حقیرہ احسان ایلدی . حقیر دخی پای سعادتہ عرض روی حالی قیلوب طوردم ، وطشرہ چیقہرق جملہ ارباب دیوانہ بو احسانلری کوستروب مژدہ ایدرک نمون و مسرور اولور کی کوریندم ؛ اما حیدر اغایی یانمدہ پارہ پارہ ایلدکری کونلردن بری یورہ کمدن قان کیدوب ہر کون آتہ بینہرک قلیج قوشونوب فرار ایتہنک طریقی دوشونمکدہ ایدم : دردک نیچہ دشوار ایدیکن ہرکشی بیلمز بر بن بیلرم چکدیجکم بردہ بر اللہ فہواسنچہ عیش و نوشم ستم ونیش اولدی . بو حال اوزرہ حقیر ایکی آی دہا بتلیسدہ طوروب شدت شتادہ بر جانبہ کیدہ مدم ؛ جہانی قار طومتشدی . ملک احمد یاشادن ضیاء الدین خانہ و حقیرہ مکتوبلر کلوب « البتہ مطرہ جی باشی ایله بقایا قالان یکرمی کیسہی تحصیل ایدہسکز » مآئندہ ایدی . عبدال خان دیدی کہ : بوشہر دن مصر حزینہ سی آلوب دہا بقایا یکرمی کیسہ قالدی ، دیر . ان شاء اللہ بوقیش قیامتہ واندن معزولاً ارضروم اوزرہ بوشتادہ کیدہمز ؛ البتہ دیار بکر اوزرہ کیدرکن بوبتلیس درہسندن کچر . ان شاء اللہ قوجہ ملکی بودرہ ایچرہ تا اشک درہسنہ وارنجہ طوپہ طوتولمش مایمونہ دوندیروب بار ، بار باغیرتہیم ، و جملہ توابعنی زار و کویان ، عریان و پریان ایدوب بوینی اگری محمد پاشایہ ایتدیکم کی ملکک باشنہ دخی حاورزی دوکوب نجاستلرلہ اوستی ، باشنی آلودہ قیلام و برقاچ بیلدیکم

خاتم بودریانك روحیدر. گرچه منی بو یاخانه ایله بو خاکدن رفع ایلدك، اما بر خانه وبر جاریه دخی احسان ایله. «دیهرک عرض حاجات ایدرک زانوسنی بوس ایتدیگمه وزیر ی اولان چا کر اغایه خطاباً — ای چا کر! وار حرمدن منم ایله بیله اولان مرضع پیش تختمی کتیر کلن» دیدی، در حال چا کر پیش تختمی حضور خانه کتوردی — اولیام، ایشته پاشا ک بو خاندانمزی سکسان بیك عسکر ایله برباد ایدوب اول مصر خزینه ک مالمزی غارت ایدوب بو قدر بد ناملق اولدی، مال و منال دن آنجق بو صندوقه جگمی اهلیمز زال پاشا قیزی خانم سلطان قوجاغنده کتوروب خلاص ایلدی. سزک پاشا دخی اوزریمه کله دن یدی قطار قاطر یوکی خزائی سوریکی طاغلیرینه قاچر - مشدم حالا آنلر دخی مودکی دیارنده در، اما هله بو پیشته بر کره امعان نظر ایله! «دیو صندوقه ک قباغنی کشاده ایتدکده بر کره نظاره یه آلم، عظمت خدا ایچروسی الماس، لعل یاقوت، زمرد، لولوتی تبسم، زبرجد، سیلان، پیروزه، عین المهر، عین السمک، عین العظ مثلی ذی قیمت جواهر ایله مملودر، اورته حجره سی بویله مالا مال اولوب شبچراغ قطعه سنده بیکرمی شر، اوتوزر قطعه بلکه قرقر، اللیشر قیراط کلیر الماسلر واردی. بو صندوقه ک بیرونی فرنیکی مینا ایله زاراندزرز نقش مانی ایله منقش صافی مرصع بریش تختمه درکه اکا بر سلاطین بیله اکا بها تقدیرنده اظهار عجز ایدرلر؛ بو حقیر اثار صنعت و معرفتن نشه یاب اولدیغم مناسبته بو پیش تختمی کورونجه دیده لرم خیره لنوب حیرت ایچنده، انکشت بردهن قالدیم [۱] خان بو حال حیرتمی کورنجه: اولیام، نیجه در؟ دیدی. حقیر. — والله خانم قرق بریلدر اون بر حکمدارلق دیار کزوب طقوز پادشاه ایله زانوزانو اوله رق ندیم خاصلق ایتدم: ده ا بویله مصنع و مرصع صندوقه کورمه دم!» دیدیکمه خان جهان قدر محظوظ اوله رق. — ای، ایمدی اولیام، چونکه

[۱] اولیا چلبیک صنایع بدیعه یه اولان شو مفتونیتی تربیه کوردیکی زمان بولندی میطی نظر دفته آلدینی صورتده، او قوجه سیاح مدقق ایچون الی الابد سرمایه افتخار اوله بیله جک بر خصلت بدیعه وذوق جبلی تشکیل ایدر.

اما ینہ خانک و بکیرک صحبتارندہ « حیدر اغائی شویله چالدق ، شویله اوردق » دیونچہ زمان داستانلر سویلدک . آنلرده « ملک احمد پاشایی بوشهره سکسان بیک عسکرله کتیرن حیدر اغا دکلیدی ، جزاسنی بولدی » دیرلردی . ایرتہسی کونی آنی کوردک که حیدر اغامک جمله عشرتی جمع اولوب « قانہ قان ایستز ، شرعیله دعوا مز واردر » دیه کلدیلر جمله علما وصلحا آرایه کیروب اصلاح بین ایلدیلر « ملک احمد پاشایی بوشهره کتیرمکه باعث اولوب کتخدا اولمشدی ، جزاسیدر علیه مایستحق » دیبه عشرت خلقی خان ایله صلح اولوب بیچاره خداملرینک جانلری بوشنه هدر اولدی ؛ چورک عشرتی ایسه « بومسئله ده خانک ده خداملری کبرمشدر » فکریله تسلیت بوله رق و طنلرینه کیتدیلر . اول کونہ قرر عبدال خان حرمندن اصلا طشره چیقمامش ایدی . حیدر کتخدانک عشرتی دعوا لری بر طرف اولوب ده ایش دوزہ نئجه دیوان خانہ یه چیقوب عالم اغیاردن بی خبر ایکن برکوشده سامعیندن اولوب بعض حکم و حکومت شکلی ایشلره متعلق کلمات در میان ایدردی بوندن نیجه عارفلر « خانک دماغنده فساد رایجہ جکی واردر » دیرلردی . بعده خان بکا خطاباً ! « افندی اولیام ، بو حیدر کتخدانک حالی ندر ؟ » دیدکده حقیر . — قرنجہ قناد لاندچہ زوالن بولور جمله ارباب دیوان تحت نظرندہ محقر ایدی ؟ هرکسه یوقارودن اشاغہ معاملہ ایدردی ، حتی قتل اولندیغی یوم سعده بکیرمک و حقیر یاننه کلوب اوجاغہ توکورور شکلنده برلاقوز باغم نیجه توکوردریسه بکیرمک بتون اثوابی ملوث اولوب ، حقیرک چهره سی ده رشحات بلغم ایچنده قالدی . « دیهرک ذم و قدحہ اغاز ایله بعض کلمات لطیفه صرف ایلدم ، خان کولہ دن مہوت اولوب شاد و خرم اولدی ، همان حقیر اوشادمانلقده خانک دست شریفی بوس ایدوب : بنم افندم ، ولی النعم خان عالیشانم ! بن قرق بیلدرکه سیاح عالم وندیم آدم . اقالیم سبعہ بی کشت و کذار ایتمہ دن اوصاندم :

بیلدم که بو عالمده جانانہ یه عشق اولسون هر جاتی سیرایتدم ، بو خانہ یه عشق اولسون
بتی ایله بیان ایدرم که بوتلیس شهرینک هواسی بک لطیف در ، خصوصاً

دلی محمود قلیچ یتیشدیروب قوجه حیدر جان هولیله اوچنه ده خنجر
 یتیشدیردی اما کندوسنی ده ایوجه دوکرلردی . فقیر قوجه دیوانخانه ده
 باغیروب ، چاغیروب فریاد ایدرکن آخر انده دال خنجر بکلر اوزرینه
 یورودی ، کلیرکن ایچ اوغلانلری خنجر وقلیچ اوشوروب فقیری پاره
 پاره ایدرلردی . او انشاده نورالدهر بك حقیره . « اولیام ، پاشانك
 چراغیدر ، سن دخی خانى سورسهك برخنجر اورسك آ ! » دیدکده بر
 مدت صچرایوب باشندن مندیلمی وقولاغندن منکوشنی وخنجرینك قینیه
 پچاغنی آلم ، اما سمور کورکی پاره ، پاره اولمشدی ؛ مکر فقیرك دها
 جانی وارمش ! هان حقیرك آیاغنه صاریلوب آه ! دییه آیاغه قالقنجه تکرار
 یره دوشدی ، او طه ایچره حیدری ایچ اوغلانلری دیلم ، دیام ایدرکن
 قپودن طشره ده حیدر کتخدانك پابوج وجزمه سنی طوتان خداملری
 خبردار اوله رق دال قلیچ ایچری کیروب ایچ اوغلانلریله بری برلینه اویله
 صاتور حیدری اوردیلرکه حیدر کتخدانك یانی صره نیجه جانلر دخی تلف
 اولدی ؛ قالیچه لری اوزری بحیره واری دریای خون کسیددی . حقیر
 دخی بریوجاقده قالدیم ، اوزرم قیبا قزل قان اولمشدی ، آخر بوحقیر دخی
 « اقل اکثره تابعدر » قاعده سنجه بکلره تبعاً آف ، پوف ایدرک لشلرک
 آیاغندن یایشوب چکمکه امداد ایدرکن حیدر اغانك قوینندن ساعتی
 دوشمکه آلم ؛ وقپو آراسنده یوزکلرینی آلم ؛ لشلری ده سورویه رک
 نردبان چاغندن آشاغی سرای میداننه انداخت ایتدک ؛ اما حقیرك عقلم
 باشمدن کیتمشدی ، زیرا فطور یرکن نورالدهر بکل « آبا بواشلر ملک پاشا
 وتوابغه قالیرمی ؟ » دیمه سی وخاتم سلطانك اثواب کوندره رک « طورمیوب
 کیتسون » دیمه سی ایشی میداننه چیقارمشدی . آرتق دیلمدن کله شهادتی
 اکسیک ایتیموب مبهوت ودمبسته قالدیم ؛ آرتق درونمه آتش حیات دوشمکه
 روی خواب وراحتی کورمن اولدم ؛ وهردائماً فرار ایتمه تدارکنی کورمه ده
 ایدم ، اما نه چاره برکیمسه یه کشف راز ایتمزدم . همان هرکون اوشدت شتاده
 غلامرمله آتله سوار اولوب قارلر سوکه رک آت کزدیروب ایزلر آچاردم !

آرابہ سنہ بینرسہ آنک ترکیسنی چاغیریر . هر کیمک احساساتی کورسہ آنی مدح و ثنا ایدر هر قندہ باشی خوش ایسہ آندہ طعام ایدوب سرخوش کچینیر . « دیدی . اثنای کلامدہ یمک طباقلری دها میدانده ایکن ملک احمد پاشانک ضیاءالدین خانہ کتخدایتدیکی خاخالی حیدر کتخدایا — کہ قولاغندہ منکوش ساللار یوز اون یاشنده بر پیر توانا وامور دیدہ ایدی — قپودن ظاهر اولوب ایجری کیره رک « السلام علیکم بکرم ، صباح الخیر اولیام ! » دیو عشق ایتدیسده بکمر سلامنی آمدیلر . حقیر « صباح الخیر ای حیدر کرار دورین افکار دلفکار ! » دیدم . حیدر کتخدایا : دورین فکرم اما ، بکرم نیچون بن اختیاریک سلامنی ، صباحی آمدیلر ؟ « دیبارک عرض اوطنسندہ آشاغی یوقاری کزیمکه باشلادی .

نتیجہ سرگذشت

هان حیدر کتخدای فقیر عرض اوطنسندہ آباق رفتاری ایدرکن بکلرک بیانده اولان بخیری یعنی اوجاق یانسه کلوب برکره « اخ تو ! » دیو اوجاغه برلاقوز استریدیه قدر بانغم توکوروب صاورودی ؛ و بانغمک حبابلری بکلرک وحقیرک اوزرلرمزه صاحیلدی و بعض کنسایه جوابلر ایله بکلره یوقارودن آشاغی معاملهلر ایدوب « بکلر سلامنی آمدیلر ! » دیو حوموردانوب طورودی . برکره دها اوجاغه توکورنجه اوجاق طاشی و بدر بکک باشی بانغم ایله ملوث اولدی ؛ همان بدر ونورالدهر بکلر آیاغه قاقوب « پیره وورک شو ملعون قوجهی ! » دیدکلرنده همان بنم یانمده کی دولابک قاباغی آچیلوب کوزل درهلی مصطفی اغا دال قلیچ چیقهرق وباشم اوچنده پرتاب ایله رک حیدر کتخدایه برحدادی قلیچ عشق ایدنجه همان فقیر حیدر کمرندن دال خنجر اولوب اول یاره ایله مصطفی اغا ایله یاقه یاقه کلوب کشته کیرلک ایتمکه باشلادیلر ؛ دیرکن یوکلک ایچندن عبدالرحمن بلوکباشی وقاح دره لی

« صباح الخير ! اوليا چلي ، نه در حال شريفك ؟ ينه خان بابانك كومش سينيسييه طعام ييرسك ! خان بابا سكا التفات ايدوب فطور كوندرمش ، اكر اورتاق آورسهك بيله جه بيلم » ديوب يانمه اوتورديلر . حقير شو :

هپ سنكدر جان ودل تك بر قدم رنجيده قيل :

بولكه نهم وارايسنه شكرانه در بيلمز ميسك ؟

ييتي ترنم ايتدم . ولطيفه اولمق اچون : بو طعام بندر اما خان بابا كزك مالي كبي ييك حلال خوش اولسون » ديدم . همان نورالدهر طعامه النى اوزادوب : الحمد لله ! خان بابانك ، ملك احمد پاشا جنكنده غنيمت اولمامش بر كومش سنى وبوففورى طباقلى قالمش !! ديهرك تبسم ايتدى . حقير بيلدم كه امتحانه چكر ، اصلا جواب و يرميوب طعام ممسكدن (اكل يا كل بابي چكوب طعام ييردم . همان بدر بك ديدى كه « اوليا چلي ! اشته پاشا كز معزول اولدى . نه ايدى كه مرادى بوشهر اچره اويله قليچ اوروب ، ولايتى وشهرمى يوخ ايدوب نيچه بيك آدمى دندان تيغدن كچروب اول روز رمضان مباركه اويله فضاختر وقباختر ايلدى ، شهرمزدن اون مصر خزينه سى غارت اولدى . آيا اوليا ! بوايشر ملك پاشا وتوابعنك ، وان قولى اشقياسنك ياننه قاليرمى ؟ بو حال غنائم كيسه لرينه خير ايدر مى ؟ ! » حقير — والله بلكرم ! بو دنيا ده درويشان كونا كوندر ، بنده عوام ناس نيننده بو كونا اتلى ، طونلى ، بارخانه و خدمتكارلى درويشم ؛ امور دنيا قيدنده دكلم . جنك اولدى ، ولايت خراب اولدى غارت ويباب اولدى ، اويله شيلرى بيلمم . آنجق بو حقير بردعا كويكزم ، كندى خاندانكزه كلش يكرمى بيلدن برى مشتاق غريبكز ايدم . حمد خدا بوكونكى كون خان عالیشان حضرتلرى پدريكز حقيره بوياخانه صحبتلرى ويروب چراغ ايتدى ؛ دخى غير شان وشرفكزه نه لايق ايسه آنى ايلهك ، حالا بو آستانه نك مسافرى يم ، سزه محبتمدن نكوب الفتسه و آشفته لك ايدرم » ديو وافر تواضع آميز سوزلر سويلدم ، اما تحت القهوه مى یرم ، سم هلاهل مى اكسمدن كچر بيلمز اولدم . همان معمر اوله سى بدر بك اوليا چلي برغريب الديار سياح عالمدر ، هر كيمك

اخلاط قلعه‌سی اوزره بوشهردن قاجق آساندر . غم یمه هان حضرت قرآنه مداومت ایله ! « منامده بوحالی کورنجه هان خوابدن بیدار اولوب اول آن پاك تجدید وضوء ایدوب پدرمک روحیچون بر ختم شریفه شروع ایدوب اوچنجه کوننده آتام ایتدم .

سرگذشت و سرانجام اولیای حقیر در بتلیس

برکون حقیر پر تقصیر خان باغچه سننده کی حجره مدن چیقوب خانک دیوانخانه سننده خزینه او طه سننده علی الصباح برکنج وحدتده عالم اغیاردن بی خبر اوتورور و اوراد و اذکارمی تلاوت ایتدکنن صوکره آسوده بال طورورکن آنی کوردمکه حرمدن قوجه خان برکومش سینی ایچره اون عدد فغفوری طباقلرده املح کباد ، کبابلی زیتون ، قریشه ، عسل مصفی ، کونا کون خیرملر ، خاص و بیاض کل پنبه مثال مطبق چور کلر برکاسه عنبرلی چوربه و برکاسه اوشله شربتی اولدیغی حالده کوندرمش ، اوتوردم یالکزجه برکوشده تناول ایدرکن حرم قپوسندن طواشی عنبر اغا نام بر طواشی عبوس چهره بر بوغچه اثواب ایله کلوب دیدی که : خانم ، سلطانم اقدام ، سزه سلام ایدوب « بو بوغچه اثوابلرمزی کیسون و طورمیوب پاشاسنه کیسون وقیا سلطان یاننده بز عاجزی دعادن اونوتمه سون ، البته طورمیوب کیسون دیور ! » دیدی . بو طواشی لقمان صفتدن خبرک صحتی آنجه عقلم باشمدن کیدوب کونا کون افکار فاسدهیه واردم ؛ هان عرب « بوغچه و اثوابلری پک صاقلا یوب کیمسه یه دیمک ! » دیه رک آچیلدی کیتدی . « آیا ! بویله خبر کله دن مراد و مقصود نه اوله ؟ » دیه پریشان خاطر تحت القهوه تناول ایدرکن ینه حرم قپوسی آچیلوب ایچریدن عبدال خانک الاولو اوغلارندن بدر بک و کوچوکی نورالدهر بک جامه خواب طوندریله و باشلرنده برر عراقیه کله پوشلر اولدیغی حالده نمایان اولوب یانمه کلدیله .

روحیچون بنی بوشهرده بر چراغ افروخته ایدوب منی قولوغکه قبول ایله ، من غیری ملک پاشا قپوسنه کیتتم « دیدیکمده یاننده کی بریش تخته نك قپاغتی کشاده قیلوب « اشته سکا برنان خانه بویاخانه ، بهر یوم دردر غروش اولور و بن سکا مزده زعامتده ویریرم ؛ وسکا جاریه لر و یروب اولندییریم ، بارقلاندیرییم . « دیو برشاه نامه وبرکتاب کستان و یوز غروش ایله برقات لباس ویردی . آنی کوردم که ملک احمد پاشانک چراغ ایلیکی اوغلی ضیاءالدین خان کلوب باباسنک آیاغنه دوشه رک ملک پاشانک آستانه دن خانلق ایچون کتیردیکی مقررنامه وخامت فاخره یی حمله پدربنک حضورینه قویوب دیدی که : والله پدرم ، افدم ! ملک پاشا جنکنده دوامتمز . آخر طرفدن بر فرد و مرد مداخله ایتمه سون ایچون جمله اهل بلدک مشورتیله بنی خان طلب ایتمیلر ؛ برییلدرکه سنک وکالتک ایدرم . اشته ملک پاشا دخی معزول اولدی ، الله ینه تاج ورخت و بختک سکا مبارک ایلیه « بونلری سویلیوب سر بزمین ایتمدکه عبدال خان عاقبت اندیش و دور بین فکر ایدی دیدی که : امدی اوغول ، بن سکسان یاشنه کیروب اوقم آتوب ، یایم باصوب نیچه کره کاتم آسمانه آصوب فلکدن نام وکاملر آلوب بو اطلس کردونک نیچه کرم و سردینی چکشم . حاشا تم حاشا که بوندن صوکره خانلغی قبول ایدم . هان سز اول عدد ایکی جکر گوشه ونور دیده لرمن ، یکدل ویکجهت اولوب حکومت بتلیسی بر خوشجه ضبط وربط ایلیه رک خلقه کولونج اولماک ! بکاده برنان پاره و یرک والدهک اهلمله برکوشه و حسدته سزله خیر دعا لرده اولایم ؛ قالدیر شو براقلرکی ، الله مبارک ایله سون . « بوسوزلری سویلدی اما جگری پر خون اوله رق نطق ایدوب یوقاریدن آشاغی معامله آمیز کلمات صرف ایدردی . نتیجه مرام ، نیچه بیک کلاندن صوکره طعام تناول اولتوب غسل دستاندن صوکره خان « اولایم ، شمدن کیری کالاول دخی بزمدر ؛ بوکا بر حجره دوشه ییک که بکا یقین اولوب جان صحبتی ایله ح . « دیدی وینه حقیر خانک دستنی بوس ایدرک حجره مه کلوب سهل خواب تازه واردم . اول آن واقعه مده پدرم مرحومی کوردم دیدی که « اوغول ، سکا

بورادین ینه شهر بتلیسه کلدی کمز طریق ایله کیده رکه خان ایله مشرف اولوب بزه مکلف بر اوطه دوشه مکله کیجه کوندوز کندیسنی واون عدد برادر جان برابرم ایله صحبت خاص ایدرکه حمد خدا کیجه مز قدر وروزمز روز عید اضحی ایدی وپاشانک فرمان ایتدیکنه کوره مطره جی باشیله جد وجهد ایدوب تمام الی کیسه مال خان عالیشاندن تحصیل ایدوب پاشایه بزم ماللر مزله برابر اوج یوز توفنک اندازله کوندردم . شهر بتلیسه سیکار قالدق و خان جدیدک ذمتنده انجق یکر می کیسه قالدی . مطره جی باشی آنک دخی تحصیلنه شب وروز اقدام ایدردی . اما بو حقیر جمله خان زاده لر ومیر عشائر و اعیان کبار بتلیس ایله حسن الفت ایدوب هر بندن بو قدر انعام واحسانلر کوروب آز زمانده درت سبت صندوقه اثواب و ذی قیمت اشیا لرله یدی رأس کهیلان آت پیدا ایدم .

حکمت خدا جمادی الاولانک غزه منده ملک احمد پاشا اقدمزک واندن عزلی خبری کلوب ایالت وان پهله لی احمد پاشایه احسان اولتمش . اما غایت شدت شتادن پاشا و انده قالبو متسلم ضبط ایتدیکی خبریله پاشانک بقایا مالنک تحصیلد چون یوسف کتخد امزدن برقطعه مکتوب کلش ، « البته مالی تحصیل ایتهدن کلیه سز » دیمش .

شهر مز بورك اون ایکنجی کونی آنی کوردک که ملک احمد پاشا اقدمزله ۱۰۶۵ سنه سی رمضاننک یکر می دردنجی بازار ایرته سی کونی ضبط ایدوب فرار ایدن عبدال خان شهر بتلیسه کیروب کلدکده اهالی شهر هرج مرج اولوب « های ملک احمد پاشانک عزلی محقق اولدی که عبدال خان مودنی طاغرینه فرار ایتمشکن ینه شهر بتلیسه کلدی کور بوشهره نه لر ایشلر ؟ » دییه هر کس خوف و خشیتدن خان عتیقه هدایا لر ایله بولشدیلر . همان بو حقیر دخی برتحف حسن خط کلام عزت هدایا ایله عبدال خانه واردیغمزده ایاغه قالقوب بنی یاننه آلهرق وافر تعظیم واکرام ایتدی : پس اوایاجغم ، سن بونده . میسک ؟ دیدی . حقیر — بلی خانم ، بو خاندانک یکر می سنه ذبری چورک خواری وچناق کشانی یم . اجداد عظامکدن حضرت سلیمان او حده الله پاک

وباملرندن نيچه بيك توفنك آتيلوب عقينجه قلعه دن اوچ يايلم طوب آتيله رق شهر بتليس مرغ سمندر وار آتشلر ايچنده قالدی . اوچ کون شهرده مکک ايدوب دردنجي کون خاندن کيتمک ايچون اذن آلدیغمزده حقيره ايکي کيسه وبرسمور کورک، بر کورجی غلام وايي آت احسان ايلدی . بو آتواب وکور - کلری جمله بريره الله امانتی ويروب خاندن رفيقلا آله رق زريقی بکنه ديه يوله دوشدک .

بتليس دن زريقی بکنه کيتديکمز :

اولا بتليسک جنوبنده سنک مز دره سنی کچوب سنکستان اوچوروم يردن عبور ايدوب (کفندر) قلعه سنه کلدک، بتليس خانی حکمنده در . آندن جانب قبله به بتليس دره می جريان ايتديکی يره اوچ آسمانه سرچکمش جبال عاليه يي بيک رنج و عنا ايله مرور ايدرک معمور بر قريه دن کچدک . بورادن زريقی بکنه مقرر کتير دیکمزک خبری کتيره رک ايرته سی کونی اوچ بيک قدر کزیده عسکر ايله کتخداسی بشارت اغا نام همام کلوب آلاي عظيم اوليه رق انجق بر جمعیت توفنک انداز اکراد ايله (زريقی) قلعه سنه کيردک . بکک سراينه داخل اولديغمز کي ديوان اولوب مقرر نامه پاشای عالی وقار تلاوت اولنوب خلعت فاخره يي حقير کيدروب سائر هدايا دخی کندويه عرض اولندقه مرور اولندی وداب قديملى اوزره قلعه دن اوزپاره شاهي طوپلر آتيلوب کویا شادمانلق اولدی . حقيره بک جهاتما هوادار بريرده قوناق ويرمکله بر قاج کون شهرده تفرج ايلدک . زريقی حاکمکی وان اياالتنده باشقه جه بکلکدر . التي بيک تفنک انداز عسکری ، يکر می عدد مير عشاثری وار . کرچه سائر امرای وان کي محتشم دکلدرا اما پايده مرتبه سی عاليدر . حين غزاده ارباب تجاری آلتی يوز عسکر اولوب چری باشیسی ، آلاي بکيسی ، يوز الی آچه لئق قاضیسی واردر . اما مفتی ونقيب الاشراف کي حاکملى يوقسه ده علماسی چوقدر .

غلام « دیهه رك حقیری ممنون ایلدی . قوناغمه روان اولدم . بر هفته استراحت ایلدکن صوکره برکون پاشای دریا دل دیدیکه : اولقلق ایله خدمتمزده بولنوب بزه مژده خبری کتیردک . سکا بتلیس خانی اوغلو مگ مقرر نامه سنی و زریق بکنک مقرر نامه سنی کوتورمکی خدمت ویرمشم ؛ علی الصباح طورمه ، زیرا وقت اقشاملیدر و بتلیس خانی اوغلمزده بقایا یتیم کیسه مالک تحصیلنه آنده اولان مطره جی باشیله بر آیق اول مقید اوله رق تحصیل ایدوب تیزجه کله سک . زیرا کتیردیکک امر شریفله مکتوبلرک ، نه اسلوبلرده تحریر اولندیغنی بیایرسک ! » دیدی . ایرتسی کون ربیع الاخرک آخرنده شهر بتلیسه روان اولدق .

واندن بتلیسه و زریقیه کتیردیکمز

اولا پاشادن مقرر امر لرینی و خانه محبت نامه و خلعتلری و هدایای آلوب خیر دعا سیله و ماللی قیا چلبی ایله چیقوب جانب جنوبه کیدرک (قلعه و سلطان) ده منزل آلدق . بورادن وان دریاسی کنارنده کیار قیاسی نام محلدن عبور ایدوب وقوصقون طاغنی کچرک (تحت وان) خانه واردق . بورادن خانه مقرر خبری کوندردک ، ایرتسی کونی بتلیس خاننک کتخداسی قره محمد اغا نام عنقای بنام اون بیک مقداری روژکیلی عسکرله مقرر استقبالنه قارشی چیقوب آلائی عظیم ایله بتلیس شهری ایچندن عبور ایدوب دوغری خان باغنه واریلدی و بر دیوان خانه عظیم اولوب پاشای عالی وقارک مقرر نامه سی و مکتوبلری قرائت اولونوب پاشادن کتیردیکمز خلعت فاخرله خانه کیدیلدی و دعای خیر ایله صندالی نشین اولدقه پاشانک کوندردیک هدایای ضیاءالدین خانه عرض ایتدیکمه دنیا قدر حظ ایدوب پیش کش حریر مقوله سی اولانلرینی والده سنه کوندردی . آندن خانک خلعت کیدیکنی باغدن بتلیس قلعه سنه اشارت ایتدکارنده العظمت لله اولا قلعه دن ، بعده شهرک طام

« بره نيدك بونلرى ؟ آلتون وجواهر وارميدر ؟ » ديدىكندە « لا والله بالله ايشته بونلردر بوھكبه ده دونمز وكوملكر مزدرد » ديدم . « بركات و برسون ، بز طاغ آدمى يز ، بزە كوملك لازمدر » ديو ھكبه سيلاھ كوملكرى آدلير . برى ده بلمدەكى قليجە يايديشەيم ديركن حقير دخى پرتاب ايدرك آلارغە اولدم . برسلاھە ، فلان طاورانىورم ظننە دوشەرك يديسى دە اوزريمە توفنك خواله ايلديلر . حقير — اى غازيلر ، آلتندە آنى قالمش ، يورغون ، آرغين ، طورغين اولان آدمە صالمق يوكلى عورته ال اورمق كيدرد نور ايمان اھلدە ياد اولماز . بوسزك ايتديككزى بو طاغلردە كور اوغلى ايتمەشدر ! اكر مرد خدا ايسە كز سزدن امين اولەلم وھان يول آلوب كيدەلم » ديو لطف ايلە تكلم ايلديكمدە برىسى بلندن قليجى چوزوب « ييكيت ، بو قليجىم بك ابي بر قليجدر ؛ سندن يادكارم اولسون سندن بلكدەكى كومشلى قليجى بكا وير ، بن دە سنك يادكارىكى طاشيەيم » ديو منت ايلدى . حقير نولە ديووب قليجى ويروب و جملە سيلاھ او پوشەرك قرنداش اولوب حمد خدا بر شيمزە وضع يد ايتدريميوب آندن (طوسىيە) يە ، اول كيجە عثمانجىنى كچوب كومش و كركز قصبەلرني عبور ايدوب (اماسيە) يە ، آندن جنكالى بنى كيجە ايلە عبور ايدوب نيكحصار ، قلە سندن منزل آلدق . آندن (قويلي حصار) منزلە وزير آشانى اوچورمدن اوچەرق (كرملى) قريە سنە كلدك . آندن ارزنجلى شەرىنى كچوب دنج آتلا اوزرينە ارضروم صحراسيلە كيدوب (ارضروم) قلە سندن منزل آلدق . آندن جانب شرقە كيدوب (ملاذجرد) و (ارجيش) قلەلرينە و بورادن دنج آتلا آلوب آمق قلە سنى كچەرك وان قلە سنى سنە كلدك . وقت شافعيده او عرن قويلي آچد يروب حمد خدا صحت و سلامتە اون اوچنچى كرنى ملك احمد پاشا افندمرك جمال باكالى كوروب امرلرى ، خاطر شريفلىرى ، جملە مكاتىبي ، كوروب او قويلوب سياوش پاشانك صدراعظم اولديغندن جهان ، جهان حظ ايدوب حقيرە بر كيسە غروش و برقات سمور قفلى كورك ايلە اثواب احسان ايدوب « اوليام ، سن صاغ اول ، او كاظم نام مملوك مرحوم اولدى ، ايشته سكا ايكي كورجى

جزیره کريده نيجه اوتوره يم؟ عسکر ، امداد ، ذخيره ، جبه خاه ، مواجب يوق . اوز کندی باشمی آلوب جزائره چيقارم! « ديو استانبوله فریاد جيلر کوندرير . طوب قبه لی مصطفی اغا ، وترسانه امینی صالح چلبی بولندير يله رق قتل ايدلدى . شهر مزبورک طقوزنجی صالی کونی معمار مصطفی سی اسکدارده بربر يوسف نام کيمسه نك اونده پنهان ايکن مناره دن مؤذن کوروب سياوش پاشايه مژده ايتمکه بولديره رق قتل ايديلوب مالی میری يه قبض اولوندى . چهارشنبه کونی وزرادن کورجی محمد پاشا زور به لر طرفدن بولنوب ديبانی ضبط ايتدی کچون ممک زاده ونقیب الاشراف قدس زاده ايله برلکده قبريس آطه سنه نفی بلد ايدلدير .

اکر بوکونلرده اولان وقایبی برر ، برر ومفصلاً تحریر ايتسه ک (خوابنامه وبسی) کبی برطومار دراز اولور . بز بر اشارتله اکتفا ايلدک . العارف!

قره اغالرك آت ميداننده صلب ايدلديکاري نه تاريخ : « عربلر جو مبلق ايتدی » سنه ۱۰۶۶ .

۱۰۶۶ جمادی الاخره سنک اونجی چهارشنبه کونی صدراعظم سياوش پاشا بوعيد احقره امرلر وخط پادشاهيلر ويروب « تيز ملک احمد پاشا قرداشمه يتيش ! ايا لنتده آلاجنی قالماسون وصوکره وارن امر شريفلره منتظر اولوب اکاکوره حرکت ايله سون » ديهه حقيره ايکی يوز آتون خرجراه ويردی . دست بوس ايله طشره چيقوب دوغری قیاسلطانه کيدوب اورادن ده مکتوبلر وخرجلقلر آلوب متوکلاً علی الله ديهه رک استانبولدن ديار وانه روان اولدق .

اسکداردن ککبزه يه ، آندن ازמיד ، آندن خندق کچوب کيجه کوندر بول طوته رق (بولی) نهرينه آندن (چرکش) قصبه سنه کلدک . آندن دخی وقت غروبده قلقوب يولده یدی حرامی يه راست کلوب برخیلی کلساتدن صوکره « صويونک ! » ديو اوزر يمزه دال قلیچ اوله رق يورودکلر نده اوج خدامله آندن اينوب هکبه لر مزده اولان امرلری ومکاتیبی کوستردک . بریسی .

بشیر
ایله
نورمه
اندلس مطبعه سی

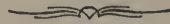
دخی دست پوس ایدوب طشره چیقدم . العظمة لله استانبول اعیانی آدم
 دریاسی کبی تموج ایدرک کلوب اول قدر هدایه کیسه‌لر کتیر دیلر که حد
 وحصرتی خدا بیلیردی . بوراده قالقوب ینه منزل چتالجه کلدک . اوراده
 ایکن صدر اعظمه سعادتلو پادشاه طرفدن قلیچ و قفتان کلوب آلائی عظیم
 فرمان اولمش . سیاوش پاشا سلستره دن بری مشوش الحال و منکسر البال اولمغه
 « آلائی ایله کیرمهکه طاقتمز یوقدر ، جمله شویله جه کیررز » دیوب ایرتسی
 کونی آلائی عظیم ایله استانبوله داخل اولمشدرکه کویا جوان قوجی باشی
 مهر ایله شامدن استانبوله داخل اولمشدی . اما سیاوش پاشا آلایدن صوکره
 سعادتلو پادشاهله بولوشوب و سمور خلعت فاخره لر کیوب امور مسلینه او
 مرتبه نقید ایتدیلرکه کویا امیر المؤمنین عبدالملک زمانی ایدی . اما نه چاره که
 زوربالرک عصار و طغیانلری دها سکونت بولماشدی . همان اول کون
 بعد العصر کومروک امنی حسن یاشا قتل اولنوب دفتر سلطانی اوزره بورجی
 ادا ایتک ایچون جمله مالی قبض اولندی . جنازه سنی ده طوتوب آت میداننده
 چنار دینه براقدیلر ، اما نعشنی قول طائفه سی صلب ایتمهکه جرأت ایدمهدی ،
 اوچ ساعت صوکره حسن اغایی توایی تابوت ایله قالدیروب غلطه ده دفن
 ایتدیلر . بعده سیاوش پاشانک فرمانیله جمله مقتول و مقتوله لرک خانه
 و سائر املاک و اشیا لری جانب حکومتدن دانه ، دانه مزاد ایله بیع ایدلدی .
 قاسم اغازاده سکبان باشیلقدن عزل ایدیلوب کیچه جی زاده علی اغا سکبان
 باشی اولدی . شهر جمادی الاخره نک ایکنجی ثلاثه کونی ایدی فرار ایدن دلی
 برادر احمد اغا قتل اولندی و قلعه آزاقدنه دخی قولک عصیان و طیفلی خبری
 کلدی . شهر مزبورک بشنجی جمعه کونی ایدی که دلی حسین پاشایه مهری
 کتورنلر منکشه قاعه سنده اوتوروب تلاطم در یادن و کفارک و فرتدن
 جزیره کریده کچه مهملریله سیاهی محمد اغا مهری پادشاهه کیری کتیردی
 و پادشاه دخی سیاوش پاشایه تسلیم ایتمهکه سیاوش پاشا مستقل وزیر اعظم
 اولدی . بو آراق دلی حسین پاشا جزیره کریده مهراک کلوب یولدن کیری
 دوندیکنی خبر آنجه تیمارخانه دن بوشانیر کبی بوشانوب ، چوشوب « بن بو

اولافلق يورغونلغنى فراموش ايلدم . آندن طوغرى قيا سلطانه كلوب باشانك مكتوبلرني ويرهك نيجه بيك كلمات ايتدك ، آندن دخی ايكي يوز آلتون وبرقات اثواب احسان آلوب اوکيجه آنده مهمان اوله رق هر صباح ديواندن اكسيك اولمايه رق ينه وانه کيتمك حدنده ايکن استانبول ايجره قول آراسنده فترت و غاغله باش کوستردى که آت ميدانى وقعه سيدر . اگر وقوعات روز مره سنى نقل و حکايه ايتسهك برطومار دراز اولماسى مقرر در .

۱۰۶۶ سنه سى جمادى الاولاسنك غره سى يوم اننين ايدى که وزير اعظم سليمان پاشا کريد مهماتنه مقيد اولوب ترسانه عامره اموريله اوغراشيرکن صدارت عظامدن معزول اولوب جمله اعيان دولت وسلطنتک رأي ايله مهر کوچک سپاهى محمد اغا ايله کريده حسين پاشايه کوندرلدى . سر نازن مصطفى پاشا قبودان ايکن دلى حسين پاشانک ريئه در دولتده قائم مقام اولدى . ايرته سى ثلاثه کونى ايدى که قاليچه جى زاده محمد پاشا دفتر دار لقندن معزول اولوب قره مراد پاشانک کتخداسى قره کور محمد افندى باش دفتر دار اولوب دفتر دار سابق قاليچه جى زاده نك محاسبه سنى کوروب ذمتنده بيك کيسه چيقمغله حبسنه فرمان چيقدى . ماه مزبورک بشنجى جمعه کونى وقعه مذکوره ظهور و برجوق احوال مؤسفه معلومه رونما اولدى . بو حقير بر تقصير اوکون خدامرمله عارىتى آتله سوار اولوب وزير اعظم سياوش پاشانک استقبائنه کيتدک . چتالجه منزلى کچدکن صوکره فتر قريه سى منزلنده صدر اعظمى مکث ايتمش بولوب يوز بيك رنج و عنا ايله او از دامده کوچ ايله بولوشوب دست شريفنى بوس ايدرك « حمد خدايه سلطانى صدارت عظما ده کوردم ! جناب بارى يارى قلوب هرايشده الله معين و ظهيرك اوله » ديه خير دعالر ايتدکمزده صدر اعظم ، وان سرحدنده ملك احمد پاشا قرنداشمز نه حالده در ؟ ديدى . حقير « دعا کز خدمتده در » ديدم . پاشا — ان شاء الله بن آنلى در دواته کتيروب خدمت پادشاهيده استخدام ايدرم . ين اول وزير عالیشانک هنوز قيمتى بيلدم ايدى و نيجه کلاتدن حقير « زيارت خفيف لازمدر » ديوب کيدرکن « البته هرکون بزه کورون ، عشيرتمزدنسک » بيوردى ، حقير

حسن قلعه‌سنده منزل آلدق. آندن طاوونجی مصطفی پاشادن مکتوب واحسان آلوب (ارزنجان) قلعه‌سنده منزل آلدق. آندن یارار بارکیرلره سوروجیلرک نامدارینی آلوب قویلی حصار قلعه‌سنی کچهرک (نیکحصار) قلعه‌سنده منزل آلدق. بعده جانب غربده لادیک شهرینی کچوب (مرزیفون) شهرنده منزل آلدق. بوندن دخی برر بارکیر آلوب سمت غربه کیدرک عثمانجی کچوب (طوسییه) ده منزل آلدق. بورادنده یارار منزل بارکیرلری آلوب اوکیجه ینه سکیردوب علی‌السیحر (اذمید) قلعه‌سنده منزل آلدق. بوراده اوچ ساعت استراحت ایدوب یارار آتلیر آلوب ونصف‌الیلده ککبزه‌ده منزل آلهرق علی‌السیحر شهر اسکداره واردق و آندن قایق ایله استانبوله کچوب وانندن چیقدیغمزک اون اوچنجی کونی استانبوله وارمش اولدق. مکتوبلر ایله صدراعظم دلبر سلیمان پاشایه کلوب برخلعت فخره احسان آلدق، خائب وخاسر طشره چیقوب اولالقلق هبابه کیتدیکنندن بلیمه اوروب رئیس افندی حجره‌سنده سهل استراحت ایتدم، بعدالدیوان صدر اعظم حقیری حضورینه چاغیروب کوردستلک ووالک احوالی سؤال ایدرک بیوردیلرکه: پاشا قرنداشمزه بغدادی، مرتضی پاشایه بصره‌ی ویرسه‌ک حظ ایدرمیدی، یوقسه استانبوله کله‌رک قیا سلطانندن می حظ ایدردی؟ «حقیر — وان بر جزیره‌در، آنده افندمز برشی تحصیل ایده‌میوب انجق مصروفنی احاطه ایده بیلدی، زوکورت آدم استانبوله کلسه قیا سلطان ایله نه صفا ایتسه کرک؟» دیدم. وزیر اعظم — یوق یوق! پاشاک استانبوله کلکه عمل ایدرمش «دیدکده حقیر — لاوالله وبالله اکر واند واکر بر اوطلی خانده اوتورمق پاشایه مصرده اوتورمده‌ن نخیشیدر، زیرا «کفت وکودن قولاغی بیزار اولور» دیدم وزیر — پاشاک مهربانه کیده کیتمه‌دن مخطوظمیدر؟» دیدکده حقیر. — اکر دین مینندن امداد بوله بیلیرسه «فرمان پادشاهکدر» دین قوللرندندر. «دیدم وزیر — آفرین، اولیام! حقا که ملک احمدپاشا خدای سنین، ای امدی سنی برقاچ کوندن صوکره وانه یولایه جغز حاضر اول.» دیو جیندن یوزیدی التون چیقاروب احسان ایتدی جانم رینه کلوب

ایدوب حمد خدا قوناغمزه واره رق جمله دوستان ایله مشرف اولدق . ایرتهسی کونی مرتضی پاشا افدمزک قوشدینی اوچ بایراق صاریجه یکتیلرینه بو حقیر اوچ یوز غروش و یروب و پاشا افدمز دن بزم سخته واصل اولدیغمزه دائر مرتضی پاشایه مکتوبلر الوب مذکور رفیقلری کوردستان حکاری اوزرندن بغداده یوللادق . بعده شب وروز ملک احمد پاشا افدمزک مجلس شریفندن بر آن منفک اولیوب سکنز آیده ایتدیکمز سیاحتلری و منظورمن اولان قلاع عظیمه و شهر قدیملری ، عجایب و غیراثبات تصادفی بر ، بر تقریر ایدرک ندیمک ایدوب کیجه من قدر ، کوندزمن عید اولدی . بومنوال اوزره یدی کون مرور ایتدکن صوکره استانه طرفندن صدر . عظم سیاوش پاشانک وقیا سلطان افدمزک اولاقلریله ملک پاشا افدمزه در دولت طرفندن یتمش قدر مکتوب کلدی ، او قونوبده مألدی معلوم اولنجه اول ساعت غنائی زاده افدمزه قرق قطعه مکتوب یازلسی فرمان اولنوب اولیله نافر جامد ، ملک پاشا ایتدی که « اولیام ، اوغل ! سکنز آیدر خاندن خانه وزیردن وزیره ، امیردن امیره صفای خاطر ایله کشت گذار ایتمک مردان خدالغ دکلدراشته مردلک اولدرکه علی الصباح بنم خاطریم ایچون علی العجه اولاقلق ایله اوچ غلام آلوب البته استانبوله کیده سک . » اله اوچ یوز التون و بلمه بر خوش قدم قلیچ و قونیه بر جوهر ظرفی ساعت ویردکده حقیر دخی غشی اولوب « الامر امرکم » دیهرک حاضر باش اولدم ایرتهسی علی الصباح پاشانک دست شریفنی اوپوب یوله روان اولدم .

۱۰۶۶ سنه سی ارضروم اوزرندن اولاققله رومه کیتدیکمز

واندن اوچ غلامله سکنز عدد آتله سوار اولوب بسم الله دیهرک جانب شماله کیدوب ۱۲۱ ساعت (آمق) قلعه سی کچوب منزل بارکیلری آلهرق (بارکیری) ، (ملاذجرد) ، حنسا ، التون حلقه لی جسرینی کچوب

ومدرسه‌ی ، اولوب حکاری حاکمی حکمنده بولندینی اولجه تحریر اولمشدر . ایرتسی علی‌السحر یکریمی بش آتمز واون بر غلام حلقه بکوشمز ومرتضی پاشانک قوشدیغی رفیقلمزله سالمین وغلین وانه داخل اولوب ملك احمد پاشا افدمزك مبارك جمالیه مشرف اوله‌رق النی اوپدیكمزده دیدی‌که « بره اوغول ، سنك جانب تبریزه و آندن مرتضی‌پاشا قونداشمزی دمبولی قلعه‌سندن چقارمغه کیدوب بغداده وارہ‌رق آندن بصره‌یه واروب ینه بغداده کلوب کوندردیك مکتوب ایله صحت خبرك کله‌لی سکز آی اولدی . یوقدر زماندن بری قانده ایدک ؟ » دیدکده حقیر . — والله سلطانم ، سیاحت ایتدیکم یرلر اول سمتده چوق ایدی ، سلطانمک عجم خانلرینه احسان ایتدیکی مکتوبلر الیمه کیرنجبه فرصت غنیمتدر دیوب مرتضی‌پاشا هدایاسنی کترین آغاده سبک روح بریار موافق اوله‌رق اله کیرنجبه دیار عجمده قرق‌اللی پاره صغیر وکیر شهر تماشاشا ایدوب دیار عراقده بغداده واردم . آندن مرتضی‌پاشا قونداشکزک مکتوبیله ولایت بصره ، لحسه ، عمان ، توج مکران ، قطیف ، جزائر حازدات وبحر هر مزه ، آندن ینه دیار عجمده جوز ، دوراق وسائر نیجه شهرلردن سوکره ینه قلعه بصره‌یه کلنجه آلمش پاره شهر وقلاع وقصبات سیر ایدوب ینه دیار مداین اوزره قلعه بغداده کلدیم . اندن مرتضی‌پاشا افدمزک یوسف کتخداسیله دیار کوردستانده ایالت شهر زور وحمادیده یکریمی النی پاره قلاع وشهر مزینلر سیر ایدوب آندن دیار بکره کلدک . آندن بغداد یولیه چولدن یکریمی اوچ کوندن بغداده کلوب مرتضی‌پاشا ایله وداعلاشهرق موصله واورادن ولایت حکاری ایچندن وانه کلدک . حمد خدا تن درستجه سلطانمک مبارك جمالن کوردیم » دییه خاکپاینه یوز سوروب بصره‌دن افراسیاب اوغلی حسین پاشا مکتوبلرینی ومرتضی‌پاشا ایله بغداد اعیاننک وسائر یولده‌کی بکلرله دیار بکر والیسی فراری مصطفی‌پاشانک یتمش قطعه مکتوبلرله حسین ومرتضی‌پاشالرک هدایاسنی دفتری موجنبه تسلیم ایدرک امانتکارلنی ادا ایلدک . پاشادن خیر دعالر آلوب بوحقیره برکیسه غروش ، برقات لباس فاخر ، برخت وسائر احسان

برجزیره شهر یدر . جانب شرقیسنده کفره قصبهسی برقوناقدرد . موصل شرقیسنده وسعیرد موصلک غربندهدر .

اشکال وزمین شهر سعیرد — بوشهر مزین نهر شطک جانب شرقیسنده نهر شطدن نصف مرحله طاغلا ایچره بئید برخیابان وقوباخ باغ جنان ایچره روضه رضوان مثللی برباغ ارمدر . بوشهر ایچره اخشاب بنا نادر اولوب جملهسی کارگیر قباب رعنازل ایله مبنی خاندان معمور ومزیندرلر . اولابک سرانی متعدد قاعهرلی ایله اندرون و بیرونی نیجه حجره لرله آراسته باغ وبغچه سیله پیراسته اولمشدر . بتلیس خانی عبدال خان قولی اوزره طالع بناسی برج ثورده واقع اولوب بیت زهره تراپیده بولنمشدر . بوغداوی و پرنجی ، فول وماشی ، قرمزی حاویجی ، طولغه آشی نهایت ممدوحدرد . بیاض نانی ، لواشه نام توفیقهسی وکوفتهسی ، انواع فواکهی ، انجیری ، بطوم نام فیصدینی طاعی ، طاشی زین ایدوب جمیع دیاره کیدرد .

بوشهری سیر و تماشایدوب رفیقلر مز ایله جانب شماله کیده رک (کفره شیروان) قصبه سنه کلدک . بودخی کفره زمان کبی کفره شیرواندر . السنه عوامده کفره دیرلر . بو محله دیار بکر ایاتی تمام اولوب بوربطه کفره وان ایالتی داخنده و شیروان حاکمی حکمنده برواسع ودوز زمینده باغلی وبغچه لی ، آبروانلی وخوش فواره لی ومعمور جامع ومدرسه لی ، خان ، حمام وخان وچارشو بازارلی آبادان قصبه در . جمله کوردستان خلقتک کیدکاری آلاجه شال وشایک جمله بوکفره قصبه سنده ایشله نیر ، عنقا رعایاسی یعقوبی وارمی کفره لریدر .

بورادن ینه جانب شماله کیده رک (معدن) قصبه سنه کلدک . بوراده معادن کثرتاه بولندیغندن آدینه شهر معدن دیرلر ؛ باتیسی معلوم دکل . بوده وان ایاتنده شیروان بکی حکمنده اولوب حاکمی برعشیرت بکی در . باغلی بغچه لی جامع ومدرسه لی ، خان ، حمام وچارشولی قصبه اولوب بونکده شال وشایکی ممدوحدرد . بورادن دخی قالقه رق حمد خدا وان صحرا سنده (وسطان) قاعه سنه کلدک . وان دریاسی کنارنده ، باغلی ، بغچه لی ، جامع

طلوع ایدوب بولک مرواندن کچوب فندق قصبه‌سی قربنده شطه مخلوط اولور. اما خروج ایتدیکی کوه شمبور اولو طاغدر و حکاری قومنک ارتفاع قدرلرینه سبب بولوبه شنبوده کنج بولوب آل عباسیانده ایکن دخی شرف بولوب نامدار اولمشدر. بورای نهردن قارشی کچوب (سعیرد) شهر قدیمه کلدک.

اوصاف شهر سعیرد — مورخان سلف قولاری اوزره یزد جرد شاه بناسی بربلده قدیمه در. ملوکن ملوکه انتقال ایدوب نهایت حضرت عمر اولادندن حضرت عبدالله قوم یزیدی لندن فتح ایلمشدر. ۹۲۱ تاریخنده دیاربکر والیسی و سلیم خان اول وزیر بیقلی محمد پاشایه منلا ادریس مشهورک رأی و تدبیرله بوسعرد خانی اطاعت ایتمکله مالکی کندویه وؤبد اولق اوزره توجیه واعطا قلمشدر. صوکره سلسله خان اقتراض بولقله حالادیاربکر ایاتنده سنجاق بکی مرکز یله در. بکینک (۳۳۳۸۸۳) آچه خاصی، ۷ زعاتی، ۱۳۳ تیماری الای بکیسی، چری باشیسی وارد. قانون اوزره جبه جیلرله جمله سکن یوز عسکر اولور. بش یوز عسکرده بکینک وار. دیاربکر والیسیله مأمور اولدقلری سفره کیدرلر، اما کزیده پرسلاح عسکرده کوردستان عسکری ایچره بوسعیرد قومنک نصف الیلده خیمه لری بولق ایستین اوران چاغیردقده تشریفات اوزره «دارسعید» دیه اوران چاغیروب اویله جه بولور. شهرک لسان عربده اسمی «دارسعید» در. بوراسی کوردستان ایسه ده خلقی عربی تکلم ایدرلر، کوردی، تورکمانی، ارمنی لسانی دخی بیلرلر. برحاکم شرعی واردرکه شیخ الاسلامدر؛ مذاهب اربعه دن مقتیلری وار آستانه طرفدن یوزاللی آچه پایه سیله قضادر؛ سپاه کتخدایری، یکچیری سرداری، محتسبی، شاه بندری، شهر صو باشیسی وار.

مشاسنده اولان شهر وقله لر — جانب غربنده دیاربکر قلعه‌سی درت قوناقدر. ینه غربه قریب ماردین اوچ قوناقدر، ینه غرب ایله جنوب آراسنده ایکی منزله قلعه حسن کیفایه قریبدر؛ جانب جنوبنده درت مرحله

ایلمشدر . کوردلر « طنز » دیرلر . عمادیه وجوده شهری خاکنده نهر شطک جانب شرقیسنده (۳) ساعت طاغلا ایچره شطدن بعید خیابان کوه باندلر آراسنده آبروانلی ، باغ و بغچهلی برجاعم مختصرلی ومدرسهلی ، برجسر صغیرلی معمور قصبهدر . جمله خلقی داری اگمکی تناول ایدرلر ، زیرا داریسی وبالی ، قدرت حلواسی ومازوسی مشهوردرکه دباغله بهرسنه نیجه یوز بیک مازو کیدر . صودکمرنلری چوقدر .

بورادن ینه جانب شماله طاغلا ایچره (۶) ساعت قدر کیدوب میرخواند ولایتی ویا (رساند) قصبهسنه کلدک . عمادیه خاکندهدر . اما جزیره حاکمی خاکنده طنز قصبهسی غربنده ایکی ساعت بعید طاغلا ایچره برشته قیبا اوزره شکل مسدسیده سنکین بنا بر قلعه رعنادر . درون حصارده اوجاق یکی ساکن اولور . جوانب اربعهسی باغ مرامدن نشان ویریر نخلستان وکلستانلی برقلعهدر . بانسی آل عباسدن رساندخان اولغله قلمه یده رساندخان قلعهسی دیرلر . بوقلعه آلتنده ایکی نهر برله شوب شطه آقارلر بورسند عشیرتی التی بیک توفنک انداز عسکره مالکدر ؛ اما سنیلردر . (کوردیلان) طاعنی بوخله قریبدر . اوراده اون بش بیک توفنک اندازه مالک کوردیلان بکیدر . بونلرک ایچنده یزیدیلر واردر . بورادن (کلک مروانی) قریهسنه کلدک . زمان قدیمده معمور کوی ایمش ، مروان حمار بوخلده ابومسلم مروان ایله جنک ایدوب منهزم اوله رق فرار ایتدکده بوخلده کیمله بونهری عبور ایتدیکچون (کلک مروانی) دیمشیلردر . اماینه عسکر ابومسلم مروان حماری علی الغفله باصوب باشنی کنشهرک ابومسلمه کتیردیلر . اهل مصر وشام شووشر حمارک اصواتندن خلاص اولوب آل اموی بونکله نهایته ایردی ودولت اسلامیه عباسیلره کچدی . بعده ابومسلم مروی بوکلک مروان شهری خلقتی مروانی کلک ایله کچیردکلری ایچون جمله مروانیلری تبردن کچوروب شهری خراب ویسباب ایتدی . اوزماندن بری بویله قالمش جزیره حدودنده برخرابه شکللی کوبدر . بوکچیددن جریان ایدن نهر تاحکاری مرکزی اولان جلومرک قلعهسنه اوج ساعت قریب شمبو طاغلا نندن

بوشیخ هادی جنك كر بلاده امام حسین طرفندن روگردان اولوب
 کندولریله حسینیلره قلیج اورمش اوله. حاشا وکلا، بوسطان صحابه کرامک
 کزیده سیدر. حضرت عمر اولادی حضرت عبدالله ایله موصل جنکنده
 بوانوب مجروحاً شهید دوشمشدر و بوراده مدفوندر آستانه سنی شام سلطانی
 نورالدین شهید حضرتلری بنا ایشدر. اوقاف نامه لرنده مسطوردر.
 بو عزیزک شهادتندن سوکره خلافت معاویه به آندن یزیده کچهرک
 حادثه کوفه وقوعه کشدر. بوشیخ هادی حضرتلری کر بلا وقعه سنده
 ناصل بولمش اولور؟ همان جمله یزیدی شیخ هادی بزدر، دیه تعمیر
 و ترمیم ایدوب زیارت ایدرلر. و برشی ایچون یمین ایتسلر «مرشاه هادی»
 دیه یمین ایتدکن سوکره اکا چون چرا یوقدر. اما بوده جناب حق
 طرفندن اوذاته بر رحمتدر، چونکه حسینی اولدیغنی بیلسلر موصلده مدفون
 جرجیس نبی کبی بو عزیزک دخی کولنی کوکه صاووریرلر ایدی.

بورادن ینه جانب شماله قلعه دهک حدودینی کچوب بو عمادیه خاکنده
 جزیره سنجانغی حدودینه قدم باصوب جوده قصبه سنه کلدک که بو اولجه تحریر
 اولمشدر. صاغ طرفزده جبل جودی دامنده قالب بزلینه سمت شماله
 کیده رک (رسور) قریه سنه کلدک. جزیره حکمنده اولوب جامعی و مدرسه سی
 اولدیغنی و قریه رسورک قرمزی برسوری بولدیغنی اولجه عمادیه دن کایرکن
 تحریر اولمشدر. بورادن ینه سمت شماله کیده رک (ریره شو) قریه سنه
 کلدک. نهر شطک شرق طرفلرنده طاغیر ایچره اولوب جزیره حاکمی
 حکمنده الی یوزخانلی، جامع و مدرسه لی معمور کند اولدیغنی اولجه تحریر
 ایدلشدر. بو محلدن جانب غربه شطک غربنده ماردین و موصل خاکنه
 قریب برشط جزیره سی ایچره قلعه جزیره شهری بر منزل یر قالب مقدا
 سیر و تاشا ایلدی کمزدن اول جانبه میل ایتیوب دیره شو قریه سندن ینه شماله
 طوغری طاغیر ایچره عبور ایدرکن (فندق) قصبه سنی صول طرفزده
 و شط کنارنده بر اقوب بزله طرف شماله چیقهرق (طناز) قصبه سنه کلدک.
 طناز قصبه سی: اکراد ملکرندن برینشک بر شهزاده آزاده سی اعمار

طرفده بر مرحله بعید (مدینه الوز) نام شهر خرابستانی کچوب بو حقیر
رفیقمزله نهر زاربی عبور ایتدم . قلعه دهک جانبی یولنه کیدرکن بر منزل
آبادان ایچره (بنوین) قصبه سنه کلدک .

قصبه بنوین — موصل خاکنده زارب نهرینه قریب باغلی بانچهلی ،
جامع ، خان وزاویه معموره لی بر ربطه در . حضرت یونس و جرجیس
علیها السلام اوقافی اولدینچون « بنوین » نامیله شهرت بولمشدرکه « ایکی
پیغمبر کوی » دیمکدر . بمحکم نهر زاربدن اوته سی شهر زور آیالتی جاکی
اولوب قلعه کرکوک و شهر زوره کیدر . حضرت عبدالله بن حضرت
عمر رضی الله عنهما بر صغه اوزرنده مدفوندر . قبه و تره داری یوقدر .
قبه انشا ایتمشرسده اساسی ثبات ایتمه مشدر . حضرت عبدالله موصل
قتحنده بولنوب حاکم اولمشلردی . بو بنوین کویندن قالقوب ینه بر
منزله طرف شماله کیدرک (منار) ناحیه سنه کلدک . خاک عقرده و موصل
حکمنده بش یوز خانلی صاف یزیدی کوردلریدرکه نفوذ بالله سنی کسمکه
فرصت آرالر . اکر یوزلرینه قارشلی « شیطانه ویزیده و قره کوبکه لعنت ! »
دینلسه اول آن امان وزمان ویرمیوب آدمی قتل ایدرلر . اکر بر صوغانی
ایاق آلتنده ازسهک ویاخور بر قره کلبی اورسهک اول آن هان اول مسلمانی
قتل ایدرلر . جمله سی توفنک انداز اولوب سرچه پی قورشونله کوزلرندن
اوررلر . بوقریه مناردن ینه شرق شمالی یه کیدوب طاغالر ایچره بر منزله
کیدرک « داسنی بکی » نه کلدک . خاک دهکده و حکم موصلده میر عشیرتدن
اولوب بکدر . موصل پاشا سنک مکتوبی ویردیکمده جهان آنک اولوب بزه
خیلی اکر ام ایتدی . برسکر و ح اما کامل ذات اولوب معینده اون بیک کزیده
توفنک انداز یزیدی و ملاعین واردر . بونلر فوق العاده دشمن حسین آدملردر .
بو قوم ملاعینک ایچنده (حضرت شیخ هادی) تکیه و زیارتگاهی واردر .

زیارتگاه حضرت شیخ هادی — بر قبه کاه عالی و تکیه بر معالی اولوب
بر آستانه درکه کوردستان سنیلری ایچره نیجه یوزبیک زیارتگاه واردر . بویله
مکلف و مزین زیارتگاه یوقدر . داسنی کوردلرینک زعم باطلی بودرکه :

ايسه شط نهری طرفه عزيمت ايدرك اول كيجه عربان خيمه لرنده مهمان اولدق . ايرتسی کون (٤) ساعتده (کفر ثونا) قلعه سنه کلدك قلعه کفر ثونا — بلد الخطيب : ايلك بانيسی بابکياندن ملك ثونا نام حکمدار اولوب کفر نام برجقتلك بنا ايتمشدر . بعده دست آخزه کچدکده برقلعه انشا ايتديلر . واقعا اسمی السنه ناسده (کفر زمان) در اما فصیحی (کفر ثونا) در . حضرت یونس نبی دیار موصله مبعوث اولدقده بو کفر ثونا ده خاتی دینه دعوت ایدوب خطابت ايتدی کچون « بلدة الخطيب » دخی دیرلر . بوجزیره دجله ده اوچ دانه بلدة الخطيب وار ، بری بو ، بری قلعه تکريت ، بریده تکريتک چول طرفده برقلعه در ؛ معموری بودر .

اشکال قلعه — زمینی نهر شط ايله فرات آراسنده کی جزیره ایچره در . اما نهر شط کنارنده قلعه سی بر پشته اوزره شمس الشکل شدادی بنا برکهنه آباددر ؛ سائر قلاع متینه کی چندان معمور دکلدر . حصارک درون و بیروننده یوهنی کوردلری سا کندرلر . حاکی جزره دندر ؛ زیر جزره نک اولو نواحی سیدر . لکن موصله اون ساعتدن زیاده قریبدر که مایننده تحتکان منزلی واردر ؛ زمان قدیمده باغی و باغچه سی فراوان اولغله حالاینه آثار و علائمی واردر .

بوشهری تماشایله سمت جنوبه دجله کناریله کیروب ذوق و صفا ایدرك ینه (موصل) قلعه سنه کلدك ؛ او کیجه ایلله معراجی جامع حضرت جرجی سده ایدوب نیجه صلحای امت و مشایخ عظامک خیر دعا لینی آلوب علی الصباح بغداد اغاسی رفیقمز دیار بکر اوزرندن در دولنه روان اولدی .

حقیقک موصلدن کوردستان ایچره روان اولدیغم

اولا جمله اعیان موصل ايله و پاشا ايله و داعلا شوب موصلدن نهر شط اوزره جانب شرقه جسمردن عبور ایدوب حضرت یونس علیه السلامی ایفای زیارت و داعدن سوکره جانب شرقه عزم راه ایلدک . موصلک جنوب

ایلیوب معطل ایتمشدی ، بوسنه مبارکده مرآضی پاشا حفر ایلیوب تکرار
اعمار ایله مشدر . (حیره‌لی) قصبه سنی ده کچدک . بوده اولجه موصو فدر .
بورادن جانب شماله دوغری قصبه‌نی عبور ایدوب ینه سمت شماله (غرابی
عاشق) قلعه‌سنه کلدک که بالاده موصو فدر . اما بوکیجه جمله عسکر پر سلاح
آماده اولدیلر . زیرا ظلمت نصف‌اللیده ارساللر برکاو بیابانی قووارق ،
جاموسلر جانلری قورقوسندن عسکر ایچنه کیردی . عسکر دخی شبخون
ظن ایدرک عظیم های هوی اولوب توفنک صدالری عیوقه چیقدی .
آخر کاریدی ارساللر اول جاموس اوریلوب خلق عالم فارغ اولدی .
اما بزدن ده آلتی آدم قورشون ایله قضاارا شهید اولوب و اون بش آدم
دخی مجروح اوله‌رق عظیم رسوایلق اولدی . علی‌السحر شهدامزی عاشق
قلعه‌سنه دفن ایدوب ینه چولستان ایچره کیده‌رک شماله طوغری (۸)
ساعت کیدلدکن صوکره (تکریت) قلعه‌سنه واردق . اولجه توصیف
ایدلمشدر . بو محله یکی چری اغاسی رفیقمز حقیره برکهیلان عرب آتی
احسان ایلدی . علی‌الصباح ینه قالقوب شماله (۲۹) ساعت کیدرک (آجی‌صو)
چولستانه کلدک . بوراسی اولجه مسطوردر . بورادن ده قالقوب (۷) ساعت
صوکره (طوپراق حصار) ی کچوب ینه شمال طرفه میلیجه کیدرک (۸)
ساعتده (قرغه چامی) نده مکت اولندی . و بوراده ساکن شقاقی
کوردرندن برخیلی ما کولات و مشرویات آله‌رق دفع ضرورت قلندی .
آندن ینه جانب شماله وچول اوزری کیدیلوب (۴) ساعتده (علی
حمام) نی کچوب ینه سمت شماله (۴) ساعت کیدیه‌رک (موصل) قلعه
متینسه وارلدی . « لیلله معراجی یونس و جرجیس نی لرک مرقدلرنده
ایدرز » دیو عسکره بش اون اوتورارق تنیه اولندی . بو حقیر ایسه ایرتسی
کونی موصل پاشاسندن یکرمی عدد پر سلاح رفیققر آلوب (تل اعقر)
قلعه‌سنه کادم . جزیره دجله و فراتده موصل و سنجار آراسنده عتیق بر
قلعه‌در ؛ اولجه موصل ایالتی قلعه‌لر نی توصیف ایدرکن بوندن ده بحث
ایتمشدک . بورانی کچدیکمزده تختکان منزلی صول طرفه زده قالب بزلر

عثمان ذى النوريندن اولو برذات اولوب سر چشمه مکتوبياندر . حتی بر جوق پيران حقايق پرور خطاطان يازدقلى مکتوبلرک اوزرينه شو :

اومارم مکتوبى واصل ايده منى اليه حضرت معروف کرخى رحمة الله عليه

بیتى يازارلر ، مجربدر واصل اولور و اويله اعتقاد ايدرلر . بعضيلرى ايسه مکتوب اوزرينه حروف مقطعه ايله « معروف کرخى » نقتلر يني يازار ، زعمارنجه بوده مجربدر . بومرقد پرانوارى آره ، صره ارساللر کلوب زيارت ايدرلر مش ، اويله نقل ايديورلر . حتی براسد دائما مرقد شريف اطرافدن کيتمزدى ديورلر ؛ بن بر جوق کره لر زيارت ايتدم ، ارسالن ، فلان کورمدم . اما بوارسسالنلر تر به اطرافنده هيچ برفرد آفريده يه ضرر ايتزلر ، شايد تر به ده آدم وارسه کنديلرى دونوب چوله کيدرلر مش . خانقاهک قبه سى مرور ايام ايله جابجا رخنه دار اولمش اولمغه ١٠٥٩ سنه سنده ملک احمد پاشا بغداد واليسى ايکن قبه و جامعى ، حجره لر يني تعمير و ترميم ايتمشدى . تر به دار ، ائمه ، خطيب وسائر خدمتکار لرينه وظيفه معينه تعيين ايلمشدى . بو خيراتک بانى قديمى هارون الرشيدک حر مى زييده خاتوندر ديه منقولدر ، وزبيده مرحومه دخى بوقه آلتنده مدفوندر ، ديرلر . بو آستانه نهر شطدن متفرق برترعه کنسارنده واقع اولوب برمناره لى ، جامعى ، قرق اللى قدر خانلى مفيد و مختصر برکنددر . بورادن خانب شماله کيده رک (تللى کوش) منزانه کلدک . بوده شطايله فرات آراسنده کى چولده شطه قريب اولوب قارشى سى شط آشيرى بغداد خاکنده شهر خالص طوراغيدر . جمله بغداد وزيرلرينک آتلىرى بوخالص صحراسنده چايرلار ؛ اما برى تللى کوش طرفنده چاير ، ماير يوقدر . بورادن جانب شماله چول ايله کيدوب (سومپکه) قصبه سنه کلدک .

سومپکه قصبه سى : بانيسى مرتضى پاشا افندمن اولوب بونى بنا ايتدير مکله برابر دجيلان خرقى ده تظهير ايتدير مشدر . اشته بوترعنک شطدن منفک اولدينى آغزده (سومپکه) ناميسله قديم بر بلده وار ايمش ، مرور ايام ايله شهرى خراب اولوب ترعه سنى دخى کور خدا بنده رمال و تراب ايله پر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

والله ولي الهداية وبه نستعين

الحمد لله الذي شرفنا بشرف صحبة الشيخ الصديق . ولتأني بسياحة سياحين
البر والبحر واهل التحقيق . والصلوة على من جاء بالدليل الحقيق . واله
وصحبه واتباعين الذين هم كانوا اهل التوفيق والتصديق .
اما بعد بودفتر حوادث بغداد بهشت آبادن حله چولستانيله ديار موصله
وآندن ديار كوردستانه واورادن ديار وانه روان اولوركن كورديكمز قلاع
وانهار معموره يي بيان ايدر .

اولا متوكلاً على الله (قوشلر قلعهسى) ندن قالقهرق جانب شماله شط
ايله فرات آراسنده (جزيره) نامى ويريلن چولستان ايجره شدت حارى
چيكنيه رك ، ارسلان عربده لر ينك مدهش صدالرينى ايشيده رك وايكى كرده
ارسلانلره راست كلوب قوغهرق (٦) ساعت صوكره زيارتكاه معروف
كرخى رحمة الله عليه كلك .

زيارتكاه معروف كرخى — قوشلر قلعهسنده برى امان يردنه زيارتكاه
عظيمدر . ايچنده مدفون اولان ذات فقراى خطاطانندن وطريق حضرت

DR
432
E8
1896
v. 5

898543

Evelija, offendi
" "

اوليا چاي

Evelija Golebi seyahatnamosi

مؤلفی :

اوليا چاي محمد ظلي ابن درويش

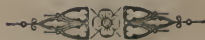
بشمبجي جلد ۴۱، ۵۶

طابعی : احمد هودت

معارف نظارت جليله سنك رخصتيله

ايلىك طبعی

درسمانده « اقدام » مطبعه سى

۱۳۱۵

۴/۱۸۹۶

DR
432
E8
1896
v.5

Evliya, effendi
Evliya Çelebi seyahatnamesi

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

